Wydz. Bibl. Prawnicza
1806092760

ZAKŁAD PRAWA CYW. U.
Inw: 30540
Dział: III k 21
w: — | t: — | egz: 1.

ZBIÓR
PRZEPISÓW PRAWNYCH
OBOWIĄZUJĄCYCH
NA ZIEMIACH WSCHODNICH,
ZASTOSOWANY DO POTRZEB SĄDOWNICTWA.

Sgat. bibliotheca

OPRACOWAŁ
KONRAD BEREZOWSKI,
SĘDZIA SĄDU NAJWYŻSZEGO.

BIBL. SEM. PRAWN. U. J.
Inw: 2895
Dział: XI 21
w: | t: | egz:
Inw. 2895
SEMINARYJUM PRAWNICZE I POLIT. UNIW. JAG.

WARSZAWA, — 1922 r.
Sp. Akc. Zakładów Graficznych „Drukarnia Polska", Szpitalna 12.
Tłoczono z polecenia Ministra Sprawiedliwości

Staatsbibliothek Breslau

SKRÓCENIA.

W. N. — Wódz Naczelny Wojsk Polskich.
K. G. — Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.
K. N. — Komisarz Naczelny Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.
D. U. Z. W. — Dziennik Urzędowy Ziem Wschodnich.
D. U. Z. W. i F. P.—Dziennik Urzędowy Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.
D. U. T. P. i E — Dziennik Urzędowy Terenów Przyfrontowych i Etapowych.
D. Urz. — Dziennik Urzędowy (Departamentu Sprawiedliwości, Ministrestwa Sprawiedliwości).
D. P. — Dziennik Praw.
D. U. — Dziennik Ustaw.
Z. W. — Ziemie Wschodnie, Ziemie przynależne do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r., obszar województw: Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego, oraz powiatów: Grodzieńskiego, Wołkowyskiego, i Białowieskiego województwa Białostockiego.

I.

WSTĘP.

Pragnąc przyjść z pomocą Sądownictwu Polskiemu na Kresach Wschodnich w żmudnej i odpowiedzialnej pracy Ministerstwo Sprawiedliwości powzięło zamiar wydania podręcznika, któryby nietylko ułatwił orjentowanie się w ustawodawstwie z czasów przejściowych, ale zapełnił jednocześnie lukę, powstałą z powodu braku wydawnictw już wyczerpanych, na które jednak często powołują się, zwłaszcza w ostatnich czasach, akta ustawodawcze, dotyczące ziem Wschodnich. Aby więc z jednej strony zaoszczędzić konieczności szukania i badania odnośnych przepisów w obfitym, a nieusystematyzowanym materjale ustawodawczym, wydanym na Kresach Wschodnich w latach 1919—1920, zaś z drugiej, by udostępnić te źródła wszystkim zainteresowanym, zostało podjęte zestawienie z dzienników urzędowych byłych trzech zarządów: Ziem Wschodnich, Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, oraz Terenów Przyfrontowych i Etapowych, wszystkich tych rozkazów i rozporządzeń w dziedzinie sądownictwa, które na aktualności nie straciły i nie przestały obowiązywać, ich uzgodnienie z późniejszemi zmianami i, wreszcie, przedruk takich norm prawnych, rozciągniętych w myśl ustawy z d. 4 lutego 1921 r. na Ziemie Wschodnie, które zostały ogłoszone w wydawnictwach wyczerpanych i dla pracowników na Kresach Wschodnich niedostępnych (pierwsze zeszyty Dziennika Urzędowego Departamentu Sprawiedliwości, Dziennika Praw, Dziennik rozporządzeń b. niem. Gen. Gub. Warszawskiego). Z przepisów zaś zawartych w Dzienniku Ustaw R. P. podano w dosłownem brzmieniu tylko te ustawy, które bezpośrednio dotyczą wymiaru sprawiedliwości, albo też mają pewną styczność z sądownictwem i są na Ziemie Wschodnie rozciągnięte, a zostały wydane przed podporządkowaniem Ziem Wschodnich pod względem ustawodawstwa Sejmowi i Władzom Centralnym Rzeczypospolitej. Przedruk innych przepisów nie był wskazany nie tylko ze względu na koszt takiego wydawnictwa, ale i z tego powodu, że komplety Dziennika Ustaw mogą być i są powszechnie dostępne.

Przegląd prawodawstwa obejmuje trzy działy, poświęcone obecnie obowiązującym na Ziemiach Wschodnich przepisom,

w zakresie następującym: a) organizacja sądownictwa b) prawo i postępowanie karne i c) prawo i postępowanie cywilne. Poprzedza te działy krótka wzmianka o organach, które były od r. 1919 powołane do pracy ustawodawczej na Kresach Wschodnich, a uzupełnia wykaz ustaw oraz rozporządzeń Rady Ministrów i poszczególnych Ministrów, wydanych w myśl ustawy z d. 4 lutego 1921 r. i ogłoszonych do Nr. 10 Dz. Ust. z 1922 r. włącznie.

W załącznikach przytaczają się po kolei wskazywane w odsyłaczach przepisy prawne dotyczące: 1) likwidacji samodzielnego Zarządu na Kresach Wschodnich i unormowania na nich stanu prawno-politycznego (1—2), 2) organizacji sądownictwa na Z. W. (3—20), 3) prawa i postępowania karnego (30—58), 4) prawa i postępowania cywilnego (59—106) i 5) aktów ustawodawczych wydanych już po wcieleniu Ziem Wschodnich do Rzeczypospolitej: w przedmiocie przejęcia ziemi na własność Państwa i nadania jej żołnierzom (107—112) i w zakresie: a) sądownictwa (113—117), b) administracji (118—137), c) stosunków agrarnych (138—158[c]), d) skarbowości (159—194), e) wojskowości (195—207), f) przemysłu i handlu (208—211), g) robót publicznych (212—222) i wreszcie, h) oświaty, poczt, zdrowotności i t. p. (223—228). Końcowe załączniki (229—235) zawierają przepisy z zakresu samorządu, do którego polski ustawodawca jeszcze nie wglądał.

II.

Z chwilą rozpoczęcia działań wojsk polskich na ziemiach Litwy i Białorusi został rozciągnięty na te obszary Zarząd Wojskowy (dekret Naczelnika Państwa z d. 8 lutego 1919 r.— D. U. Z. W. Nr. 1 p. 1), przy którym był mianowany Generalny Komisarz Cywilny (dekret Naczelnego Dowództwa z d. 19 lutego 1919 r., ibid. p. 2) późniejszy Komisarz Generalny Ziem Wschodnich (rozkaz Naczelnego Wodza z d. 15 kwietnia 1919 r.—D. U. Z. W. N. 3 p. 10). Władza Komisarza Generalnego obejmowała (rozkaz N. W. z d. 12 maja 1919 r., ibid. p. 15) obszary, stanowiące teren działań wojennych, i etapy poza wschodniemi granicami b. Królestwa Kongresowego z wyjątkiem powiatów, objętych dekretem ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z d. 28 listopada 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 18 p. 47). Na mocy art. 2 powołanego rozkazu z d. 12 maja 1919 r. K. G. został upoważniony w wykonywaniu powierzonego mu zarządu cywilnego do wydawania rozporządzeń tymczasowych z mocą ustawy we wszystkich dziedzinach zarządu cywilnego.

Taki stan rzeczy trwał do 17 stycznia 1920 r. kiedy to dla wyodrębnionego okręgu Wołyńskiego (obejmującego w brzmie-

niu rozporządzenia K. G. z d. 7. czerwca 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 7 p. 153)—terytorja powiatów: Włodzimierskiego, Kowelskiego, Łuckiego, Dubieńskiego, Równieńskiego, Krzemienieckiego, Ostrogskiego, Zasławskiego, Zwiahelskiego (tych ostatnich w częściach zajętych przez wojska polskie), a w razie przesunięcia się wojsk polskich na wschód, i dalsze przyległe obszary) został utworzony rozkazem Wodza Naczelnego W. P. Komisarjat Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego (D. U. Z. W. Nr. 50 p. 79). Do zakresu działalności Naczelnego Komisarza nowoutworzonej jednostki administracyjnej, Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, należało w myśl tego rozkazu wydawanie pod ogólną kontrolą K. G. rozporządzeń z mocą ustaw we wszystkich sprawach zarządu cywilnego. Wszelkie zaś zarządzenia K. G. wydane przed ogłoszeniem tego rozkazu pozostały nadal w mocy i mogły być uchylone jedynie zarządzeniem K. G. na wniosek K. N. Jednak rozkazem Wodza Naczelnego W. P. z d. 29 maja 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 13 p. 168) łączność między K. G. a K. N. została przerwaną: pierwszy miał odpowiadać za swe czynności przed Rządem Rzeczypospolitej, a drugi przed Naczelnym Wodzem. Wreszcie w d. 9 września 1920 r. zostały zniesione rozkazem W. N. W. P. (D. U. T. P. i E. Nr. 1 p. 1) urzędy i Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich i Naczelnego Komisarza Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, z przekazaniem ich uprawnień Ministrowi Spraw Wewnętrznych (ibid. p. 2).

Nowo powstały Zarząd Tymczasowy terenów przyfrontowych i etapowych rozciągał się na tereny poza obszarami objętemi: rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 7 marca 1919 r. (Galicja), ustawy z d. 2 sierpnia 1919 r. (Województwa: Warszawskie, Łódzkie, Kieleckie, Lubelskie i Białostockie) oraz ustawą z d. 15 lipca 1920 r. (Śląsk). Minister Spraw Wewnętrznych był upoważniony (rozkaz W. N. z d. 15 września 1920 r. ibid. p. 4) do wydawania powszechnie obowiązujących rozporządzeń z mocą ustawy we wszystkich dziedzinach Zarządu Cywilnego i wydał na mocy przysługujących mu pełnomocnictw w d. 16 września 1920 r. rozporządzenie (ibid. p. 5), którego artykuł 1 brzmiał: „Wszystkie rozkazy oraz rozporządzenia, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym b. Zarządu Cywilnego ziem Wschodnich, oraz w Dzienniku Urzędowym b. Zarządu Cywilnego ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, o ile nie zostały zniesione późniejszemi rozkazami i rozporządzeniami, względnie nie utraciły mocy prawnej wskutek rozkazu Naczelnego Wodza z d. 9 września 1920 r. o zniesieniu Urzędu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich oraz Urzędu Naczelnego Komisarza Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, rozkazu z d. 9 września 1920 r. o utworzeniu Tymczasowego Zarządu na terenach przyfrontowych i etapowych, rozkazu z d. 15 września 1920 r. w przedmiocie określenia kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach Zarządu

Tymczasowego terenów przyfrontowych i etapowych, oraz rozgraniczenia kompetencji władz cywilnych i wojskowych na tych terenach, oraz wskutek niniejszego rozporządzenia—czasowo zostają w mocy".

Tymczasowy Zarząd T. P. i E. przetrwał do chwili zawieszenia operacji wojennych. W d. 27 listopada 1920 r. Rada Ministrów uchwaliła jego likwidację i przekazanie departamentów i wydziałów odnośnym Ministerstwom, z zachowaniem równocześnie aż do odwołania mocy obowiązującej wszystkich rozporządzeń byłych trzech zarządów, ogłoszonych we właściwych Dziennikach Urzędowych, o ile te nie zostały zniesione lub zmienione późniejszemi rozporządzeniami (§ 1 rozporządzenia R. M. D. U. Nr. 115 p. 462)[1]. Wreszcie ustawa z d. 4 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 16 p. 93)[2] przekazała ziemie, przyłączone do Polski na podstawie umowy Ryskiej całkowicie pod władze organów centralnych Rzeczypospolitej, t. j. Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów, z pozostawieniem nadal w mocy dotychczasowych ustaw i rozporządzeń obowiązujących w chwili wejścia w życie ustawy na wyżej określonych ziemiach (art. 4). Ta ustawa upoważniła jednocześnie Radę Ministrów do zniesienia wszelkich wyjątkowych ustaw i rozporządzeń, wydanych na niekorzyść lub dla przywileju jakiejkolwiek narodowości lub wyznania (art. 5), oraz do rozciągnięcia na te ziemie mocy poszczególnych dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do Ziem Wschodnich dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy, tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy (art. 6).

Z powyższego rzutu oka na koleje, które przechodziło ustawodawstwo na Kresach Wschodnich w ostatnich latach, wynika, że w dobie obecnej nie przestał tam obowiązywać cały szereg przepisów prawnych, ogłoszonych w trzech dziennikach urzędowych b. zarządów cywilnych, o ile te przepisy nie zostały uchylone lub zmienione przez późniejsze rozkazy lub rozporządzenia Wodza Naczelnego W. P., Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, Naczelnego Komisarza Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, Ministra Spraw Wewnętrznych, przez Radę Ministrów i wreszcie przez Sejm Ustawodawczy. Obowiązują te przepisy w utworzonych z tych ziem województwach: Wołyńskiem, Podolskiem i Nowogródzkiem, oraz w przyłączonych do województwa Białostockiego powiatach: Grodzieńskim, Wołkowyskim i Białowieskim (art. 3 ustawy z d. 4 lutego 1921 r.), z tym jednak wyjątkiem, że na obszarach b. okręgu administracyjnego Wołyńskiego obowiązują, poza rozkazami i rozporządzeniami, zawartemi w D. U. Z. W. i F. P. i D. U. T. P. i E., tylko te przepisy umieszczone w D. U. Z. W., które zostały wydane do 24 stycznia 1920 r. (do pozycji 79), czyli do

chwili wyodrębnienia Komisarjatu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego. Wynika to nie tylko z art. 6 rozkazu W. N. z d. 17 stycznia 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 1 p. 1), ale i z wyraźnego brzmienia okólnika N. K. z d. 11 marca 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 2 p. 22)[3].

III.

ORGANIZACJA SĄDOWNICTWA.

1.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. o urządzeniu ogólnego sądownictwa na obszarach Wschodnich podlegających K. G. Z. W.

(Dz. Urz. Z. W. Nr. 4 p. 22).

22 artykuły, zawarte w rozporządzeniu K. G. z d. 15 maja 1919 r., noszącem charakter ustawy ramowej, nie mogły oczywiście zastąpić tak poważnej pracy ustawodawczej, jaką była rosyjska organizacja sądownictwa (cz. I, t. XVI Zb. Pr. Ros.). Mimo to organizacja ta przestała istnieć. Pomijając ją milczeniem w powyższem rozporządzeniu i zalecając, w razie braków i wątpliwości (art. 20), stosowanie w drodze analogji przepisów, obowiązujących w Okręgu Sądu Apelacyjnego, K. G. podkreślił w okólniku z d. 28 kwietnia 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 88 p. 1182), że rosyjska ustawa o organizacji sądowej („Uczreżdenje Sudiebnych Ustanowlenij") nie obowiązuje od chwili wydania rozporządzenia z dnia 15 maja 1919 r.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r., expressis verbis nie uchylone, zostało, z wyjątkiem art. 19 i 20, prawie dosłownie zaakceptowane i powtórzone, nawet z zachowaniem układu, w późniejszym rozkazie W. N. z d. 15 października 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 2 p. 9). Nie zachodzi więc potrzeba przytoczenia tego rozporządzenia poza art. 19 i 20.

Art. 19. Sądy i Urzędy Sądownictwa, powołane na obszarach Wschodnich [podlegających K. G.] stosują nadto wymienione niżej przepisy, dotyczące urządzenia sądownictwa, obowiązujące w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a mianowicie.

1) tymczasową instrukcję ogólną dla sądów [Królestwa Polskiego], za wyjątkiem art. 163—171 tej instrukcji[4] i wzory do niej[5] (D. U. Dep. Spr. Nr. 2 z d. 26 sierpnia 1917 r. p. 4 i Nr. 3 z d. 31 sierpnia 1917 r. p. 8), instrukcję dla urzędów prokuratorskich[6] (Dz. Urz. Min. Spraw. Nr. 9 z d. 15 marca 1918 r.), za wyjątkiem art. 38—65 tej instrukcji;

2) [tymczasowe przepisy kasowe sądownictwa w b. Królestwie Polskiem (D. U. D. S. Nr. 1 z d. 19 sierpnia 1919 r.

Dział III p. 1], zarządzenia Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości w przedmiocie kaucji dla [kasjerów Sądów Apelacyjnych, Okręgowych i ich pomocników, oraz dla] komorników[7] (Dz. Urz. Dep. Spraw. [Nr. 2 z d. 26 września 1917 r. p. 5] Nr. 7 z d. 3 stycznia 1918 r. p. 19, [wzory do tymczasowych przepisów kasowych sądownictwa, zarządzenie Departamentu w przedmiocie przelewania wpływów z kas sądowych i takież zarządzenie w przedmiocie stosunku walut koronowej i markowej (D. Urz. Dep. Spr. Nr. 4 z d. 19 września 1917 r. p. 12, 13 i 14].

W zakresie skarbowości sądy zostały podporządkowane ogólnym przepisom skarbowym. Kasjerów zastąpili skarbnicy, a notarjusze, komornicy i t. p. zaliczeni zostali pod względem skarbowości do zwykłych poborców skarbowych. Przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów państwowych zostały ostatnio wydane przez Ministra Skarbu w grudniu 1921 r.[8] (Monitor Polski Nr. 285, D. U. Min. Sk. Nr. 45 p. 564). Nie są one wprawdzie ustawowo wydane, bo podpisane są tylko przez zastępcę Ministra Skarbu i, o ile można sądzić i ich tekstu, bez sankcji Najwyższej Kontroli Państwa.

3) Dekret o aplikacji sądowej[9] (D. U. Min. Spr. Nr. 2 z d. 4 marca 1919 r. p. 35).

Wobec rozciągnięcia samego dekretu obowiązuje na Z. W. i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 26 czerwca 1920 r. w przedmiocie egzaminów sądowych[10] (D. U. Nr. 70 p. 475).

4) rozporządzenie w przedmiocie obchodzenia świąt w sądach [Królestwa Polskiego][11] (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 7 z dnia 3 stycznia 1918 r. p. 17).

5) zarządzenie Dyrektora Departamentu w przedmiocie odznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości[12] (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 5 z dnia 29 września 1917 r.) i uzupełniające zarządzenie do tegoż[13] (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 11 z d. 2 września 1918 r. p. 8).

6) okólniki Ministerstwa Sprawiedliwości: Nr. 73 w przedmiocie używania pieczęci z herbem [Królestwa Polskiego][14], Nr. 74 w przedmiocie zajęć pobocznych urzędników wymiaru sprawiedliwości[15] [Nr. 128 w przedmiocie zwolnienia korespondencji urzędowej od opłat pocztowych i telegraficznych (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 8 z d. 25 lutego 1918 r. i Nr. 1 z d. 16 stycznia 1919].

Okólnik Nr. 128 należy uważać za uchylony wobec rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z d. 5 września 1919 r. w sprawie zniesienia wolności od opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych (D. U. Nr. 78 p. 442).

Art. 20. W razie braków i wątpliwości, wynikających przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia, stosować należy w drodze analogji przepisy obowiązujące w Okręgu Warszawskiego Sądu Apelacyjnego.

2.

ROZKAZ

W. N. W. P. z d. 15 października 1920 r. w przedmiocie organizacji wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych.

(Dz. Urz. T. P. i E. Nr. 2 p. 9).

W uzupełnienie rozkazów moich z d. 9 i 15 września 1920 r. postanawiam co następuje:

I. ZASADY OGÓLNE.

Art. 1. Do wymiaru sprawiedliwości powołane są sądy i urząd prokuratorski.

Ściślejsza była redakcja art. 1 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r., powołująca do wymiaru sprawiedliwości instytucje sądowe. Urząd prokuratorski, jak to i art. 20 rozkazu określa, urzęduje przy sądzie. Nie powołuje go do wymiaru sprawiedliwości i art. 5 rozkazu, wyliczający instytucje sądowe.

Art. 2. Sędziowie wszystkich stopni w wykonaniu swych obowiązków sędziowskich, oraz przedstawiciele urzędu prokuratorskiego, o ile występują z wnioskami przed sądem, kierują się jedynie ustawą i sumieniem.

Zwięźlej brzmi art. 3 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. „Sędziowie w wykonywaniu swego urzędu są niezawiśli".

Art. 3. Językiem urzędowym w sądownictwie jest język polski. Osoby, biorące udział w sprawach i nie umiejące po polsku, mogą porozumiewać się z sądem w językach krajowych.

Art. 4 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. nie uzależniał używania w Sądach języka krajowego od nieznajomości polskiego języka.

W myśl okólnika Szefa Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych z d. 28 października 1920 r. za język miejscowy uznany był: w powiatach Wołyńskich—rusiński, w powiatach Brzeskim, Kobryńskim, Prużańskim, Słonimskim, Nowogródskim, Pińskim, Baranowickim, Łuninieckim, Nieświeskim, Wilejskim i Dziśnieńskim—język białoruski. W powiatach: Grodzieńskim, Wołkowyskim i Lidzkim obowiązywał tylko język urzędowy, polski (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 26). Podczas, gdy art. 3 Przep. Tymcz. o Urzęd. Sądown. (D. U. Dep. Sp. Nr. 1 p. 1) brzmi wyraźnie, że językiem sądowym jest język polski i dopuszcza jeno wezwania tłómacza, gdy osoba, w sprawie udział biorąca, nie zna języka polskiego, art. 3 rozkazu W. N. z d. 15 października 1920 r. wprowadza do

sądów i języki krajowe. Jest to ułatwienie zgodne z art. 7 traktatu o mniejszościach narodowych (D. U. 1920 r. Nr. 110 p. 728) i wywołane różnolitością ludności na Kresach Wschodnich, ale mogące mieć zastosowanie tylko w miejscowych sądach, nie zaś w postępowaniu w instancji kasacyjnej, w Sądzie Najwyższym, t. j. w okręgu sądowym, gdzie nie przestał obowiązywać cytowany art. 3 Przep. Przech.

Art. 4. Wyroki sądów wydawane będą w imieniu [prawa] Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z § 2 rozporządzania Rady Ministrów z d. 7 marca 1921 r. (D. U. Nr. 29 p. 166).

II. SĄDY.

Art. 5. Do wymiaru sprawiedliwości powołuje się:
a) Sędziów honorowych,
b) Sędziów pokoju, [16]
c) Sądy okręgowe, [18]
d) Sąd apelacyjny
e) Sąd [Kasacyjny] Najwyższy w Warszawie [17].

P. rozporządzenie Rady Ministrów z d 11 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 404) o rozciągnieciu na Z. W. dekretu z d. 2 lutego 1919 r. o ustroju Sądu Najwyższego (D. P. Nr. 15 p. 199).

Art. 6. Sędziowie pokoju orzekają jednoosobowo. Sądy Okręgowe, Sąd Apelacyjny i Sąd [Kasacyjny] Najwyższy orzekają w komplecie z 3 sędziów. Przez sędziów należy rozumieć także prezesa lub wiceprezesa sądu.

Art. 7. W skład Sądu Okręgowego wchodzi prezes, odpowiednia liczba wice-prezesów i sędziów. Do prowadzenia śledztwa wstępnego przy Sądzie Okręgowym powołuje się sędziów śledczych i ich zastępców.

Obok sędziów śledczych przy Sądach Okręgowych w Grodnie, Łucku, Pińsku i Wilejce urzęduja sędziowie śledczy do spraw szczególnej wagi [20] (rozporządzenie K. G. z d. 6 listopada 1919 r.—D. U. Z. W. Nr. 26 p. 272—i rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22) [19].

Art. 8. Do uzupełnienia kompletu Sądu Okręgowego w razie potrzeby może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia śledczy lub też Sędzia honorowy [z pośród osób wybranych na to stanowisko przez wydział osobowy Sądu Okręgowego i zatwierdzonych przez wydział osobowy Sądu Apelacyjnego]. Komplet Sądu Okręgowego, jako odwoławczego, może się składać z sędziego Sądu Okręgowego, jako przewodniczącego, i conajmniej z dwóch sędziów pokoju tego powiatu, w którym odbywa się sesja Sądu Okręgowego.

Część art. 8, wprowadzającą odmienny tryb wyboru i mianowania honorowych sędziów pokoju (por. art. 5 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.) należy uważać za uchyloną wobec rozciągnięcia na Ziemie Wschodnie art. 20 Przep. Tymcz. o Urz. Sąd. w. K. P. (rozporządzenie Rady Ministrów z d 19 stycznia 1922 r. — D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 9. Sąd Apelacyjny stanowią: prezes, odpowiednia liczba wiceprezesów i sędziów. Do uzupełnienia kompletu może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia Okręgowy.

Art. 10. Sąd Kasacyjny stanowią: prezes i odpowiednia liczba sędziów. Do uzupełnienia kompletu może być powołany z rozporządzenia prezesa Sądu Sędzia Apelacyjny.

W. N. W. P. dwa razy usiłował powołać do życia odrębną dla Kresów Wschodnich najwyższą instancję sądową: wpierw — Sąd Najwyższy w Wilnie (rozkaz z d. 6 lipca 1920 r. — D. U. Z. W. Nr. 102 p. 1010), potem, już bez określenia siedziby, — Sąd Kasacyjny (rozkaz z d. 15 października 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 2 p. 9). O tem, że i w drugim wypadku chodziło o samoistną instancję sądową, świadczy § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20), mówiący wyraźnie o otwarciu Sądu Kasacyjnego. Artykuł 10 rozkazu z d. 15 października 1920 r. stał się nieaktualnym wobec przyłączenia Ziemi Wschodnich do kompetencji Sądu Najwyższego Rzeczypospolitej Polskiej.

III. URZĄD PROKURATORSKI.

Art. 11. Przy każdym Sądzie Okręgowym, Sądzie Apelacyjnym i [Kasacyjnym] Najwyższym urzęduje prokurator z odpowiednią liczbą podprokuratorów i ich zastępców.

IV. URZĘDY POMOCNICZE.

Art. 12. Pisarze hipoteczni i notarjusze urzędują na zasadzie przepisów dotychczasowych.

Instytut pisarzy hipotecznych nie był przewidziany przez prawodawstwo rosyjskie, obowiązujące na Kresach Wschodnich, to też art. 6 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. mówił tylko o starszych notarjuszach (art 1 Ustawy Not. Ros.), nie funkcjonujących w b. Warszawskim Okręgu Sądowym (art 219 Ust. Not. Ros., 555 Org. Sąd. Ros.). Wprowadzając na Ziemiach Wschodnich prawo hipoteczne 1818 r., a więc i pisarzy hipotecznych, oraz rozciągając na te ziemie ustawę notarjalną rosyjską w tym zakresie, w jakim obowiązywała w b. Warszawskim Okręgu Sądowym (D. U. Z. W. 1919 r. Nr. 18 p. 157) — ustawodawca zastrzegł „zastosowanie zmian, wynikających z osnowy rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.". Było to niezbędne zwłaszcza ze względu na cały szereg drobnych spraw, dotyczących nieruchomości uwolnionych od wprowadzanego postępowania hipotecznego (przejście lub obciążenia prawa własności na nieruchomości wiejskie obszaru do 60 dziesięcin włącznie i miejskie do 60 tysięcy mk. szacunku włącznie). Zachował się też i urząd

starszego notarjusza mimo zlecenia K. G. z d. 7 listopada 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 32 p. 346) o zastąpieniu wyrazów „starszego notarjusza“ przez „pisarza hipotecznego“. W rozporządzeniu z d. 1 kwietnia 1920 r., dotyczącem zmian w związku z wprowadzeniem hipoteki (D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660) używa się nazwę starszego notarjusza (art. 1) i pisarza hipotecznego, mającego zarządzać notarjalnemi archiwami połączonemi z archiwami hipotecznemi (art. 6). Znowu w rozporządzeniu K. N. z d. 4 maja 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 7 p. 106) mowa o „działającym w charakterze starszego notarjusza pisarzu hipotecznym“. Wreszcie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości i ustanowienia etatów [19] (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20 i 22) wprowadzają „zastępców starszego notarjusza“ przy 4 sądach kresowych: w Grodnie, w Łucku, w Pińsku i w Wilejce.

Mianowanie notarjuszów: przez prezesów Sądów Okręgowych (art. 14 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r.), przez K. G. (D. U. Z. W. Nr. 43 p. 516), wreszcie przez prezesa Sądu Apelacyjnego Z. W. (§ 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) przeszło do kompetencji Ministra Sprawiedliwości zgodnie z art. 21 Przep. Tymcz. o Udz. Sąd., po rozciągnięciu tego przepisu na Ziemie Wschodnie przez rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 19 stycznia 1922 r.

Ustawa notarjalna rosyjska uzależniała objęcie posady notarjusza nie od posiadanego wyższego wykształcenia prawniczego, ale od egzaminu, któremu podlegały wszystkie osoby, ubiegające się o ten urząd. Przepis ten obowiązywał i w Rosji (art. 15) i w b. Królestwie Polskiem (art. 225). O ile K. G. i Minister S. W. wobec nadanej im władzy ustawodawczej mogli: pierwszy—zupełnie (D. U. Z. W. Nr. 43 p. 516), a drugi—z pewnemi zastrzeżeniami (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) zwolnić od egzaminów osoby, posiadające wyższe wykształcenie prawne, o tyle wątpliwa jest prawomocność okólnika Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości Nr. 23 (D. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 6), sprzecznego z cytowanym w nim art. 225 Ust. Not. Ros. i zwalniającego od egzaminów osoby posiadające wyższe wykształcenie prawnicze.

Art. 13. Przy sądach i urzędach prokuratorskich czynni są, stosownie do potrzeby aplikanci—na zasadzie przepisów dotychczasowych, [9] sekretarze, podsekretarze, kanceliści, skarbnicy, komornicy, woźni sądowi i służba niższa.

Należy odróżniać aplikantów od kandydatów na stanowiska służbowe w sądownictwie (D. U. Z. W. Nr. 81 p. 932).

W art. 13 powinni byli być wymienieni i tłómacze przysięgli przy Sądach Okręgowych [21], wskazani w etatach Sądów Okręgowych w Grodnie, Łucku, Wilejce i Pińsku [19] (D. U. Z. W. Nr. 32 p. 347; D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22).

Art. 13. nie wzmiankuje o zastępcach podprokuratorów, sędziów śledczych i sędziów pokoju [22] [D. U. Z. W. Nr. 19 p. 180] Do organów pomocniczych należy zaliczyć i lekarzy policyjno-sądowych [23] (D. U. Z. W. Nr. 51 p. 117).

Art. 14. Przy sądach czynna będzie adwokatura na zasadzie przepisów dotychczasowych.

Art. 9 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. brzmi: „Przy sądach czynni będą adwokaci przysięgli i ich pomoc-

nicy, oraz obrońcy prywatni [24] (obrońcy przy sądach pokoju i obrońcy sądowi) na zasadach, które obowiązywały przed wojną (przed 30 lipca 1914 r.) [na obszarach podlegających obecnie Komisarzowi Generalnemu] z tą wszakże zmianą, że upoważnienia do prowadzenia spraw cudzych przez obrońców przy sądach pokoju uchwalone będą przez połączone wydziały Sądu Okręgowego i że ci obrońcy są upoważnieni do prowadzenia w Sądzie Okręgowym spraw rozpoznawanych przez pomieniony sąd, jako instancję apelacyjną. Nową organizację adwokatury określi specjalne rozporządzenie". „Wynika stąd, że dział organizacji sądowej rosyjskiej, poświęcony adwokaturze i obrońcom prywatnym (art. 353—406 [9]), nie przestał obowiązywać na Ziemiach Wschodnich (mowa może być tylko o uchyleniu art. 406 [10], niedopuszczającego kobiet do obrony sądowej, a niezgodnego z okólnikiem K. G. z d. 8 czerwca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 95 p. 1444) w sprawie kobiet na stanowiskach w sądownictwie). Rozporządzenie z d. 15 maja 1919 r. wprowadziło tylko nieznany w rosyjskiej organizacji sądowej podział obrońców prywatnych na obrońców przy Sądach Pokoju i obrońców sądowych, zgoła zbyteczny, bo upoważnienie do bronienia spraw cudzych bądź w Sądzie Pokoju, bądź w Sądzie Okręgowym, bądź wreszcie w Sądzie Apelacyjnym uzależnionem było od otrzymania właściwego świadectwa.

Art. 406 [4] ros. organizacji sądowej upoważniał obrońców prywatnych (w rozumieniu rozporządzenia z d. 15 maja 1919 r. obrońców sądowych) do prowadzenia spraw w b. Senacie Rządzącym. Wobec nierozciągnięcia na Ziemie Wschodnie art. 13 przep. przech. do U. P. C. (D. Urz. Dep. Spr. 1917 r Nr. 1, dział I p. 5), zapewne z powodu braku sił fachowych na Kresach, obrońcom sądowym na tych obszarach przysługuje prawo bronienia w Sądzie Najwyższym spraw, których prowadzenia podjęli się w 1 lub 2 instancji sądowej.

Adwokaci przysięgli dopuszczeni byli do służby rządowej i komunalnej bez wypisywania się z listy adwokatów, lecz bez prawa zajmowania się praktyką adwokacką [25] (D. U. Z. W. Nr. 25 p. 261).

V. OKRĘGI SĄDOWE i ETATY.

Art. 15 [uchylony].

Rada Ministrów rozciągnęła w d. 19 stycznia 1922 r (D. U. Nr. 10 p. 70) na Ziemie Wschodnie moc dekretu z d. 7 lutego 1919 w przedmiocie dyzlokacji sądów (Dz. Pr. Nr. 14 p. 170) [26]. Etaty zostały ustalone przez Ministra Spraw Wewnętrznych [19] (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22).

VI. MIANOWANIA i ODWOŁANIA.

Art. 16—19 [uchylone].

Art. 16—19 zostały zastąpione na mocy tegoż rozporządzenia Rady Ministrów przez art. 13—23 [27] Przep. Tymcz. o Urz. Sądown. (Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 p. 1) i przez art. 33 [28] dekretu z d. 3 stycznia 1919 r. o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych (Dz. Pr. Nr. 1 p. 1). Jednocześnie został uchylony dotyczący mianowania notarjuszów pukt d § 8 rozporządzenia Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20)

VII. NADZÓR i ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA.

Art. 20—27 [uchylone].

Zastąpione przez art. 25—31 Przep. Tymcz. o urz. Sąd.[29] przez wyżej wymienione rozporządzenie Rady Ministrów.

VIII. WŁADZE SĄDOWO-ADMINISTRACYJNE.

Art. 28. Władza sądowo-administracyjna należy do prezesów sądów, przyczem prezesi Sądów Okręgowych są podporządkowani prezesowi Sądu Apelacyjnego. W razie braku odnośnych przepisów lub wątpliwości należy stosować przepisy obowiązujące w Okręgu Sądu Apelacyjnego Warszawskiego.

Część druga art. 28 i artykuł 29 uchylone przez powołane rozporządzenie Rady Ministrów.

IV.

PRAWO i POSTĘPOWANIE KARNE.

Przepisy z zakresu prawa i postępowania karnego, zawarte w rozporządzeniu K. G. z d. 15 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 24) i Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) zostały przekreślone przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r.[30] (D. U. Nr. 37 p. 223). Rozporządzenie to stanowi akt ustawodawczy, normujący wszystkie przepisy karne dla Ziem Wschodnich od chwili jego ogłoszenia. Zważywszy: 1) że § 2 tego rozporządzeia uchyla, w liczbie innych, rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa i postępowania karnego, a § 1 znowu powołuje do życia część tego rozporządzenia (kodeks 1903 r. przepisy przechodnie do niego, dekret o nietykalności posłów i t. p.), 2) że tenże § rozporządzenia uchyla i takie przepisy, które już w swoim czasie były uchylone, jako to: tajne pędzenie napojów wyskokowych, niewyliczenie się z awansów, przekroczenie przepisów o wymianie pieniędzy (D. U. T. P. i E Nr. 3 p. 20), 3) że to rozporządzenie rozciąga na Ziemie Wschodnie instrukcję sądową i instrukcję o urzędach prokuratorskich, już obowiązujące na tych ziemiach w myśl art. 19 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 22), — należy przypuszczać, że intencją Rady Ministrów było zniesienie wszystkich norm karnych z czasów przejściowych i ustalenie nowych wytycznych w tym przedmiocie. Trzeba więc uważać za nieobowiązujące obecnie na Ziemiach Wschodnich i takie przepisy karne, które wyraźnie przez rzeczone rozporządzenie Rady Ministrów nie były uchylone, np. w przedmiocie ochrony środków komunikacyjnych (D. W. Z. W. Nr. 92 p. 1362), samowolnego korzystania z cudzego mienia (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 238) i inne. Uwaga ta nie dotyczy rozporządzenia K. N. z d. 10 marca 1920 r.[102] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 27) o zawieszeniu spraw odwoławczych; zostało ono nietylko w mocy, ale rozszerzono je na cały obszar Ziem Wschodnich.

Oprócz wyszczególnionych w rozporządzeniu R. M. z d. 13 kwietnia 1911 r. norm prawnych należy uważać za obowiązujące na Ziemiach Wschodnich i przepisy tymczasowe o kosztach sądowych [58] (D. Urz. Dep. Spr. 1917 Nr. 1) wraz z ich późniejszemi zmianami. Rozporządzenie R. M. uchyliło w § 2 p. 1 rozporządzenie K. G. w przedmiocie prawa i postępowania karnego, a więc i p. 8 art. 1, ale żadnych nowych przepisów w tym przedmiocie nie ustaliło, słusznem jest zatem w myśl § 6 rozporządzenia R. M. uważać, że rzeczone przepisy co do kosztów sądowych nadal obowiązują na Kresach Wschodnich.

W załącznikach, dla całokształtu ustawodawstwa karnego na Ziemiach Wschodnich, dodane zostały następujące przepisy, wydane między dniem wejścia w życie ustawy z d. 4 lutego 1921 r. a 31 grudnia 1921 r.: 1) ustawa z d. 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem [54] (D. U. Nr. 30 p. 169), 2) ustawa z d. 4 marca 1921 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne [56] (D. U. Nr. 26 p. 145), ustawa z d. 18 marca 1921 r. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku popełnionych przez urzędników [55] (D. U. Nr. 30 p. 177) i 4) ustawa z d. 24 maja 1921 r. w przedmiocie amnestji [57] (D. U. Nr. 42 p. 261).

V.

PRAWO i POSTĘPOWANIE CYWILNE.

1.

Rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa cywilnego i postępowania cywilnego na obszarach Wschodnich, podlegających K. G. Z. W.

(D. U. Z. W. Nr. 4 p. 23).

Na podstawie rozporządzenia W. N. W. P. z d. 12 maja 1919 r. postanawiam co następuje:

Art. 1. Na zajętych przez Wojska Polskie obszarach wschodnich [podlegających Komisarzowi Generalnemu] stosowane będą: prawo cywilne rosyjskie (cz. I t. X Zb. Praw wyd. 1914 r.), ustawa postępowania cywilnego rosyjska (cz. I t. XVI Zb. Pr. wyd. 1914 r. art. 1—1460 [61]), ustawa handlowa, ustawa postępowania handlowego i ustawa wekslowa rosyjska (cz. II t. X I Zb. Praw wyd. 1903 r.), oraz wogóle przepisy rosyjskiego prawa cywilnego w zakresie, w jakim pomienione prawo, ustawy i przepisy obowiązywały na tym obszarze przed opuszczeniem go przez władze rosyjskie (przed 1 sierpnia 1915 r.), z uchyleniem jednak wszelkich przepisów, ustanawiających ograniczenia prawne, zależne od narodowości i wyznania ludności tego obszaru, oraz z poniższemi zmianami i uzupełnieniami, jak również z uwzględnieniem zmian i uzu-

pełnień, zawartych w rozporządzeniu o urządzeniu ogólnego sądownictwa na obszarach wschodnich [podlegających Komisarzowi Generalnemu].

Część artykułów cz. I t. X Zb. Pr. Ros. uledz musi zmianie w myśl art. 25 i 26 przep. przech. do U. P. C. (D. U. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1) lub też uchyleniu ze względu na znaczenie lokalne, charakter stanowy, zupełną nieaktualność, odmienny ustrój Polski, wreszcie ze względu na ich sprzeczność z zasadami Konstytucji. Są to artykuły: część art. 1, ustęp 2 art. 3, art. 7, 9, 33, p. 1 i uwaga do art. 45, art. 50—53, 53, 56[1], 61—99, 100—104, 111, 118, uwaga 1 i 2 do art. 119, część art. 131[11], art. 133, 138, 140, 144, uwaga do art. 145, art. 148, 151—158, 161—163, 165, 167, 176, uwaga do art. 225, art. 233—248, 250—382, 385—386, 391, p. 4 i 5 art. 394, 395—400, 403, część art. 406, 412, p. 5 art. 413, p. 1 i 4 art. 414, uwaga 1—3 do art. 420, art. 422, 446, ustęp 2 i uwaga do art. 454, ustęp 2 do art. 457, art. 458, 462, uwaga do art. 464, art. 466—512, 520, 522, 533[1]—533[18], 538, uwaga 2 do art. 539, uwaga do art. 539[2], 556, 562[1], 564, 576—608, 646, ustęp 2 do art. 665, art. 673, uwaga do art. 675, art. 678, 696—698, uwagi do art. 707, 708, 709 i 710, art. 717, uwaga do art. 719, 770—771, 778, 915, 934, 937, 941, 961, 966, ustęp 2 i uwaga do art. 964, art. 969—970, 981—995, 996—999, 1005—1006, 1011, 1017, p. 2 art. 1019, art. 1025, 1028, 1050, 1055, 1057—1059, 1061, 1063, 1066[8], 1067—1070[1], 1077—1078, 1082, 1082[1], p. 2 art. 1087, 1088—1089, 1091—1094, 1105, uwaga do art. 1106, 1107, 1109, p. 1 art. 1110, 1111, 1113, 1126, ustęp 2 i 3 art. 1128, 1130, 1133—1135, 1137—1139, ustęp 2 i uwaga do art. 1148, 1148[1], 1153[1], 1157, ustęp 2 art. 1159, art. 1160, uwaga do art. 1162, art. 1163, 1165—1183, 1184—1221, p. 1 art. 1222, art 1222[2], 1223, 1234, 1238—1242, 1244—1245, część art. 1248, art. 1248[1], 1251, 1256, 1263, 1279—1295, 1298, 1300, 1304, 1308, uwagi do art. 1315, art. 1317, 1319, 1322, uwagi do art. 1322 i 1332, 2 i 3 ustęp art. 1338, art; 1339—1340, 1346—1373, 1374—1380, 1389, 1403—1404, 1417—1487, 1489, 1500, 1502—1503, uwaga do art. 1504, art. 1505, 1508—1509, uwaga do art 1510, art. 1523—1527, 1531, 1537, 1540, 1549[1], 1553, 1559, 1563—1572, 1576, 1584, 1586, 1588, 1629, uwaga do art. 1630[1], art. 1639, 1641—1648, 1650—1652, 1654, uwaga 3 do art. 1663, uwaga do art. 1677, p. 3 pozycji I art. 1692, uwaga do pozycji II tegoż art. i pozycja III, art. 1693—1694, 1709, 1711—1712, 2015, 2016, 2032, 2038, 2101, 2151, 2145, 2154, 2157, uwaga do art. 2158, art. 2161—2197, 2198[1], 2198[27], uwagi do art. 2201, ustęp 2 art. 2202, art. 2205, 2211, 2247, 2291—2292, 2295—2296, 2310[1], 2324, 2327, 2331, 2332.

Art. 2 (w redakcji rozporządzenia Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r. — D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20). Początek oraz 1—3 punkty art. 29 ros. ust. post. cyw. otrzymują brzmienie następujące:

Do kompetencji sędziego pokoju należą:

1) Sprawy w przedmiocie wszelkiego rodzaju zobowiązań i praw na ruchomy i nieruchomy majątek, nie przewyższających [5.000 marek lub rubli, 2.500 ostrubli lub 7.500 koron] 30.000 marek polskich; sprawy o wynagrodzenie za szkody i straty podlegają kompetencji

sędziego pokoju również i w tym wypadku, jeśli wysokość szkód i strat w chwili wytworzenia procesu nie może być dokładnie określona, lecz sam powód nie określa ich ponad [jedną z wymienionych wyżej sum] 30,000 marek,

2) sprawy o przywrócenie zakłóconego lub utraconego posiadania, jeżeli zakłócenie lub utrata miały miejsce po 1 sierpnia 1914 r.
3) sprawy o zakłócenie prawa używania serwitutu, jeżeli zakłócenie miało miejsce po 1 sierpnia 1914 r.

Art. 3. Rozpoznaniu Sądów Okręgowych ulegają następujące sprawy cywilne:

1) w pierwszej instancji wszelkie sprawy zarówno sporne, jak i sądownictwa niespornego, dla których nie są właściwe Sądy Pokoju;
2) w drugiej instancji: skargi apelacyjne i incydentalne na wyroki Sądów Pokoju.

Z chwilą rozciągnięcia na Z. W. Dekretu z d. 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym [58-60] (D. Pr. Nr. 14 p. 164) i ustawy o spółdzielniach [62-64] (Dz. U. Nr. 111 z 1920 r.) Sądom Okręgowym podlegać mają również zgłoszenia o wciągnięcie do rejestru handlowego, lub rejestru spółdzielni.

Art. 4. Rozpoznaniu Sądu Apelacyjnego ulegają sprawy z apelacji lub skarg incydentalnych na wyroki i decyzje Sądów Okręgowych w pierwszej instancji.

Uzupełnienie tego artykułu przez Ministra S. W. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) nadaniem Sądowi Apelacyjnemu czasowo atrybucji najwyższej instancji Sądowej (p. l. § 8, § 3 i § 2 rozporządzenia) odpadło wobec rozciągnięcia na Z. W. dekretu z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego [17].

Art. 5. [Wyroki wydane w drugiej instancji są ostateczne i rozpoznaniu w drodze kasacji nie podlegają. Żądania rewizji wyroku i żądania osób trzecich, które nie wpływały do sprawy (opozycja trzecich), rozpoznawane będą przez Sąd Apelacyjny].

Wobec uwagi do art. 4 najwłaściwiej byłoby obecnie art. 5. nadać brzmienie art. 5 Przep. Przech do U. P. C: „Sąd Najwyższy orzeka w sprawach, które przechodzą pod jego rozpoznanie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki Sądu Okręgowego lub Apelacyjnego w drodze kasacji, restytucji lub opozycji trzeciego".

Art. 6. Sprawy sporne, które na zasadzie przepisów tymczasowych ulegały jurysdykcji Sądów Włościańskich i naczelników ziemskich, rozpoznawane będą przez Sądy Cywilne, powołane na podstawie niniejszego rozporządzenia stosownie do ich właściwości.

Art. 7. Sprawy, które z inicjatywy miejscowej ludności, samorządu lokalnego lub władz miejscowych ulegały tymczasowym sądom miejscowym, rozpoznawane będą przez sądy cywilne, powołane na podstawie niniejszego rozporządzenia, stosownie do ich właściwości. Tym ostatnim przekazane być mają sprawy niezakończone pomienionych sądów miejscowych, z wyjątkiem spraw sądów, ustanowionych przez władze bolszewickie. Do spraw niezakończonych stosowane będą w drodze analogji art. 27—36 i 42—43 (z wyjątkiem punktu 1 art. 27) przepisów przechodnich do ustawy postępowania cywilnego (punkt 1 art. 14 niniejszego rozporządzenia).

Artykuł 27 punktu pierwszego nie zawiera; zapewne chodziło o jego literę f., pierwotnie wykluczoną w powołanym art. 27, a wprowadzoną przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 8. Wyroki prawomocne sądów miejscowych, w poprzednim artykule pomienionych, z wyjątkiem wyroków, wydanych przez sądy, ustanowione przez władze bolszewickie, zachowują moc obowiązującą. [Jeżeli jednak pozwany w tych Sądach nie stawił się do sprawy, nie przyjmował w niej jakiegokolwiek udziału osobiście lub przez pełnomocnika, i wydany wyrok prawomocny nie jest wykonany całkowicie, ma prawo pozwany założenia opozycji, we właściwym Sądzie pierwszej instancji, powołanym na mocy niniejszego rozporządzenia, nie przestrzegając terminu w art. 151, 727 i 728 U. P. C. ustanowionego, nie później jednak, jak w ciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia. Wstrzymanie wykonania wyroku, na który została złożona opozycja, musi być dokonane w drodze zabezpieczenia powództwa].

Ustęp 2 i 3 art. 8 stał się nieaktualnym.

Art. 9. Osoby, które wskutek niesłusznego wyroku sądu bolszewickiego utraciły majętność lub poniosły szkody lub straty, mają prawo dochodzenia od strony przeciwnej zwrotu rzeczy lub wynagrodzenia za szkody lub straty w drodze powództwa w Sądzie właściwym.

Art. 10. Sposób pobierania i wysokość opłat określają przepisy o kosztach sądowych, uchwalone przez Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego 18 lipca 1901 r. [65] (Dz. Urz. Dep. Spraw Nr. 12 d. 19 sierpnia 1917 r., p. 7) [z tem jednak, że wpis stosunkowy główny (art. 6, 7, 8 przepisów o kosztach) pobierany będzie w ilości o 50% powiększonej, że opłata od podań (art. 20) pobierana będzie w ilości 1 marki w sprawach podlegających rozpoznaniu Sądów pokoju i w ilości 5 marek w sprawach podlegających rozpoznaniu Sądów Okręgowych i Sądu Apelacyjnego, i że koszty podróży oraz djety sędziów i innych urzędników sądowych (art. 23) określone będą według norm zawartych w osobnem rozporządzeniu].

Opłaty sądowe zostały ostatnio ustalone przez ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. [66] (D. U. Nr. 106 p. 770). Ponieważ ta ustawa odmiennego trybu opłat sądowych dla Ziem Wschodnich nie przewiduje, należy przeto uważać za uchyloną część art. 10, dotyczącą opłaty wpisu stosunkowego, opłaty od podań i kosztów podróży oraz djet.

Rozporządzenie K. G. z d. 10 lutego 1920 r. [67] (D. U. Z. W. N. 51 p. 230) wprowadziło jednak wbrew art. 10, i art. 3 Przep. Tymcz. o kosztach sądowych opłatę stemplową przy postępowaniu sądowem w okręgach: Wileńskim, Brzeskim i Mińskim, od której podania do Sądów Polskich były zwolnione (art. 2 dekretu z d. 7 lutego 1919 r. — Dz. Pr. Nr. 14 p. 145). Pozostaje zatem pytanie, czy w oznaczonych okręgach, a raczej ich części wcielonej do Polski, z chwilą rozciągnięcia na Z. W. dekretu z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz świadectw urzędowych, [182.3] nie został ów pobór uchylony. Ze względu na wyraźne brzmienie art. 2 dekretu, że nie stosuje się on do podań sądowych, można jedynie przyjść do wniosku, że jego rozciągnięcie w d. 30 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 86 p. 567) na kresy pozostało bez żadnego wpływu na przepisy w przedmiocie opłaty stemplowej w sądach ustalone, a więc i na powyższe rozporządzenie K. G. z d. 10 lutego 1920 r. Wpłaty, w tem ostatniem oznaczone, i nadal stosują się w wysokości już nie przez rozporządzenie K. G. z d 28 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 341) określonej, lecz zwiększonej przez art. 10 ustawy z d. 16 lipca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 498), a mianowicie: 10 mk. od pierwszego arkusza podania, 5 mk. od następnych i 2 mk. od załączników. Nie zostały te opłaty zniesione i przy ujednostajnieniu poborów opłat stemplowych (D. U. 1921 r. Nr. 82 p. 562). Natomiast na obszarze b. Zarządu Cywilnego Z. W. i F. P. podania sądowe są zwolnione od opłat stemplowych (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 13 p. 171).

Art. 11. Wszelkie przewidziane przez ustawę postępowania cywilnego ogłoszenia i obwieszczenia publiczne zamieszczone być winny w [Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich] Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

W myśl rozporządzenia R. M. z d. 19 stycz. 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 70).

Art. 12. Spory jurysdykcyjne pomiędzy Sądami a władzami administracyjnemi (art. 237—244 U. P. C.) i sprawy przeciwko urzędnikom (art. 1316—1330[6] U. P. C.) rozstrzyga właściwy Sąd Okręgowy lub Apelacyjny w zwykłym komplecie.

Art. 13. (w red. rozp. Ministra S. W. z d. 5 listopada 1920 r.). Sprawy dotyczące opieki i kurateli i należące na mocy prawa rosyjskiego cywilnego do kompetencji Opieki Szlacheckiej i Sądu Sierocego, tudzież sprawy opieki nad małoletnimi włościanami, należące na mocy art. 241 cz. I t. X Zb. Pr. Ros. do kompetencji byłych instytucji, organów i urzędów w dodatku specjalnym do ustawy o stanach (t. IX Zb. Pr. Ros. wyd. 1902 r.) wskazanych, należeć będą do właściwych Sądów Pokoju. Na wniosek krewnych, bądź powinowatych małoletnich, bądź z własnej inicjatywy Sędzia Pokoju zwołuje

radę familijną na podstawie przepisów art. 373, 375, 377, 378, 379, 385, 387 i 389—466 Kod. Cyw. Król. Pol. Sprawy, należące na mocy ustaw dotychczasowych do właściwości Senatu Rządzącego, należeć będą do właściwości Sądu Okręgowego z zastosowaniem trybu przepisanego dla spraw sądownictwa niespornego. Kara pieniężna w art. 383 Kod. Cyw. Król. Pol. przewidziana może być wyrzeczoną [do sumy mk. pol. 500] od 100 do 5.000 mk. W kwestjach organizacji i funkcjonowania rad familijnych Sędziowie Pokoju stosują przepisy ustanowione dla Sądów Pokoju, w Dz. Urz. Nr. 2 Dz. III. poz. 4 tyt. 2 Dz. III. wyłuszczone, z wyjątkiem art. 171 tych przepisów [68]. Rozpatrywanie skarg na uchwały rad familijnych odbywać się będzie w trybie art. 1666—1672 U. P. C. przewidzianym.

Grzywna zwiększona przez ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106 p. 770)

Artykuł 13 rozszerza treść art. 13 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. przez włączenie do niej spraw włościańskich i uzgodnienie postępowania z Kod. Cyw. K. P.

Art. 14. Na obszarach [podlegających Komisarzowi Generalnemu] Ziem Wschodnich posiadają nadto moc obowiązującą:

1) (zgodnie z uzupełniającem rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 19 stycz. 1922 r.—Dz. U. Nr. 10 p. 70) art. 5, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 25—43 przepisów przechodnich do U. P. C., uchwalonych przez Tymczasową Radę Stanu K. P. 18 lipca 1917 r. [69] (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1 z d. 19 sierpnia 1917 r. p. 5).
2) dekret w przedmiocie zawieszenia biegu terminów i przedawnień z dn. 16 stycznia 1919 r. [70] (Dz. Pr. Nr. 9 p. 121),
3) dekret w przedmiocie przedłużenia terminów wekslowych z d. 24 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 21 p. 72).

Cały szereg rozporządzeń wydanych na mocy tego dekretu przez Radę Ministrów (D. U. 1919 r. Nr. 50 p. 328 i Nr. 98 p. 523, 1920 r. Nr. 52 p. 322 i Nr. 119 p. 787 1921 r. Nr. 51 p. 315 i Nr. 106 p. 775) przedłużył terminy do zapozwania indosantów tudzież do urzeczywistnienia prawa regresu, ostatnio do 1 lipca 1922 r. [71] Kwestję czy tylko powyższy dekret obowiązywał na Ziemiach Wschodnich, czy też i późniejsze rozporządzenia Rady Ministrów, należy rozstrzygnąć w tym sensie, że na tych ziemiach w każdym razie obowiązują i te rozporządzenia, które były wydane w ostatnich półroczach. Wprawdzie K. G. szedł inną drogą i, uważając oparte na dekrecie rozporządzenia Rady Ministrów za nieobowiązujące na kresach, z własnej inicjatywy przedłużał terminy wekslowe (D. U. Z. W. 1919 r. Nr. 235 i Nr. 42 p. 467), a wreszcie zniósł moratorjum wekslowe, odraczając ostateczny termin płatności weksli wystawionych przed 18/31 lipca 1914 r. najwyżej do 31 grudnia 1920 r. Niewątpliwie jednak, wobec tych samych stosunków ekonomicznych na kresach wschodnich i w Polsce, termin ten byłby i nadal przedłużony gdyby władza ustawodawcza pozosta-

wała jeszcze w rękach K. G. Uważając przeto, że przez rozciągnięcie z jednej strony dekretu z d. 24 grudnia 1918 r. zostały rozszerzone na ziemie wschodnie i oparte na nich późniejsze rozporządzenia, a z drugiej, że ostatnie z nich były wydane już w czasach, gdy wyodrębnienie kresów pod względem ustawodawstwa zostało zniesione, należy uznać za obowiązujące na tych ziemiach powyższe rozporządzenia Rady Ministrów.

4) dekret w przedmiocie taksy dla komorników sądowych z d. 30 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 12 p. 131).

Nie licząc się z tym przepisem K. G. wprowadził w d. 16 października 1919 r. odrębną taksę (D. U. Z. W. Nr. 27 p. 282), podwyższoną w d. 16 lutego 1920 r. o 100% (D. U. Z. W. Nr. 58 p. 269). Czy należy stosować tę ostatnią taksę, także ustawowo obowiązującą i nieco korzystniejszą dla komorników, czy też wydaną jednocześnie z uchyleniem dekretu z d. 30 stycznia 1919 r. w drodze ustawy z d. 9 lipca 1920 r.[72] (D. U. Nr. 67 p. 450), w zasadach identyczną z rozporządzeniem K. G. z d. 16 października 1919 r.? Jeżli weźmie się pod uwagę, że jednolita taksa wynagrodzenia organów pomocniczych wymiaru sprawiedliwości daje możność zainteresowanej ludności łatwiejszego orjentowania się i że przerachowanie rubli z taksy K. G., często dowolne, stać się może powodem nieporozumień i nadużyć, to należy przyznać, że jak de jure nie przestawał obowiązywać na Kresach Wschodnich dekret z d. 30 stycznia 1919 r., tak obecnie obowiązuje na nich uchwalona wzamian tego dekretu ustawa z d. 9 lipca 1920 r.

5) przepisy tymczasowe o wynagrodzeniu adwokatów z d. 8 lutego 1919 r.[73] (Dz. Pr. Nr. 15 p. 203) z powiększeniem normy wynagrodzenia w sprawach przed Sądami Pokoju (art. 10 przep. tymcz.) do 325 mk.

W oryginale mylnie powołano się na art. 11 zamiast 10.

6) okólnik Nr. 76 Ministra Sprawiedliwości z d. 31 stycznia 1918 r. w przedmiocie oznaczenia terminów do licytacji nieruchomości.

Po wygaśnięciu terminów wskazanych w powyższym okólniku zostało wydane w d. 19 marca 1921 r. przez Ministra S. W. w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu rozporządzenie ustalające te same terminy na lata 1921 — 1923.[74]

2. INNE PRZEPISY.

Wydane na Z. W. w zakresie prawa i postępowania cywilnego oraz w związku z tem prawem i postępowaniem.

Po objęciu przez Wojska Polskie Kresów Wschodnich Naczelne Władze Cywilne, w dążeniu do usunięcia skutków niewoli i wojny światowej, do unormowania publiczno i prv-

watno prawnych stosunków oraz do ich zbliżenia do ustroju Rzeczypospolitej, wydały cały szereg odnośnych przepisów z mocą ustaw obowiązujących, w tej liczbie i w zakresie prawa i postępowania cywilnego.

Wszelkie przepisy prawa rosyjskiego cywilnego, ustanawiające ograniczenia prawne, zależne od narodowości i wyznania ludności, były już przez wyżej umieszczone rozporządzenie K. G. z d. 15 maja 1919 r. zniesione.

Unieważnione też zostały umowy, na zasadzie których, jakikolwiek majątek ruchomy i nieruchomy władz okupacyjnych i byłych władz rosyjskich przeszedł w ręce prywatne [75-76] (D. U. Z. W. Nr. 1 p. 6 i Nr. 14 p. 122), oraz wszelkie umowy bolszewickie [77] (D. U. Z. W. Nr. 17 p. 149), władze administracyjne objęły w zarząd majątki opuszczone (D. U. Z. W. Nr. 1 p. 4 i Nr. 5 p. 37; por. rozporządzenie Rady Ministrów z d. 9 sierpnia 1921 r. — D. U. Nr. 71 p. 474) i zarządziły ich ewidencję w drodze art. 1451 — 1460 U. P. C. [78] (D. U. Z. W. Nr. 55 p. 183). Jako krok przedwstępny do usunięcia skutków przemocy, dokonanej przez Rząd Rosyjski, nastąpił zwrot kościołów przerobionych na świątynie prawosławne (D. U. Z. W. Nr. 25 p. 256), i zakazanem zostało pozbywanie się majątków odebranych przez rząd rosyjski, oraz ograniczono ich użytkowanie [79] (D. U. Z W. i F. P. Nr. 15 p. 191). Oparte częściowo na usunięciu skutków ukazów grudniowych jest i rozporządzenie K. N. w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich [80-81] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 9 p. 123), jak to w całości miała na celu późniejsza ustawa z d. 2 grudnia 1921 r. o umowach nabycia nieruchomości, sporządzonych na imię osób podstawionych, oraz o wykupie majątków, sprzedanych z powodu ograniczenia narodowości polskiej (D. U. Nr. 106 p. 767).

Szczególną jednak uwagę zwrócił ustawodawca polski na Kresach na uregulowanie stosunków agrarnych, zwłaszcza na Podolu i na Wołyniu. Pomimo unormowania stosunków między użytownikami gruntów cudzych, a powracającymi właścicielami tychże [82] (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 37), oraz między właścicielami gruntów w powiatach Wołyńskich, a ich dzierżawcami (kolonistami) [83] (D. U. Z. W. Nr. 8 p. 49), pomimo wstrzymania eksmisji dzierżawców małorolnych [85-86] (D. U. Z. W. Nr. 58 p. 272. D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 137), oraz oficjalistów i robotników folwarcznych [84*]) (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 25), dopuszczony był wykup ziemi przez drobnych dzierżawców [87-88] (D U. Z. W. Nr. 79 p. 904 i D. U. Z W. i F. P. Nr. 4 p. 63) (w tym ostatnim rozporządzeniu mowa o długoletnich drobnych dzierżawcach i byłych czynszownikach — znowu zaś czynsze miejskie reguluje czasowo rozporządzenie K. N. Z. W. i F. P. z d. 14 kwietnia 1920 r. [89] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 5

*) Porównaj zał. Nr. 1578c.

p. 79); wreszcie został ograniczony obrót ziemią [90-91] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 135 i Nr. 11 p. 143), i zarządzenia w tym przedmiocie zostały uzupełnione przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 marca 1921 r.[138] (D. U. Nr. 30 p. 178); również rozporządzenie Rady Ministrów w d. 19 września 1921 r. (D. U. Nr. 85 p. 613) zastąpiło rozporządzenie K. G. w przedmiocie przymusowego wywłaszczenia (D. U. Z. W. Nr. 88 p. 1181) przez dekret z dn. 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14 p. 162)[117]. Zarządzono też rejestrację umów dotyczących sprzedaży lasów[92] (D. U. Z. W. Nr. 22 p. 227, Nr. 46 p. 19).

W sprawie moratorjum, oprócz wspomnianego już moratorjum wekslowego, wydane były zarządzenia co do moratorjum sędziowskiego[93] (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 846) i co do moratorjum mieszkaniowego dla rodzin żołnierzy[94] (D. U. Z. W. Nr. 85 p. 1040), i przedłużono terminy wekslowe, procesualne oraz przedawnień[95] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 232).

Przepisy specjalne były poświęcone spółkom akcyjnym[96] (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 170), kredytowym[97] (D. U. Z. W. Nr. 45 p. 9) i z ograniczoną odpowiedzialnością[99] (D. U. Z. W. Nr. 92 p. 1339).

O ochronie lokatorów traktują rozporządzenia K. G.[99] i K. N.[100] w Nr. 4 D. U. Z. W. (p. 27) i w Nr. 5 D. U. Z. W. i F. P. (p. 81).

Przepis, dotyczący uchylenia ograniczeń w rozporządzeniu dobrami nieruchomemi z tytułu ich charakteru rodowego[101] (D. U. Z. W. i T. P. Nr. 10 p. 136), ma znaczenie lokalne i stosuje się tylko do niektórych powiatów.

Wreszcie z przepisów postępowania cywilnego nadmienić należy: zawieszenie spraw odwoławczych b. zjazdów sędziów pokoju[102] (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 24), stosujące się i do postępowania karnego, a w tym zapewne zakresie rozciągnięte na cały obszar Z. W. (D. U. 1921 r. Nr. 37 p. 223), i rozporządzenie K. G. z d. 17 kwietnia 1920 r. dotyczące postępowania sądowo-mierniczego[109] (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 850).

Najważniejszą jednak z dokonanych reform jest wprowadzenie na Z. W. ustroju hipotecznego[104-105] (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157), rozciągniętego przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 7 marca 1921 r. (D. U. 29 p. 166) i na te ziemie, na których pierwotnie ten ustrój nie obowiązywał. W związku z tą reformą wprowadzono odnośne zmiany w U. P. C., w cz. I t. X Zb. Pr. Ros., w Ros. ustawie Not. i w kodeksie karnym 1903 r.[106] (D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660).

VI.

AKTY USTAWODAWCZE.

Od czasu wcielenia Z. W. do Rzeczypospolitej.

Po zlikwidowaniu tymczasowego Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych, tego ostatniego stopnia na drodze zlania się Kresów Wschodnich z macierzą, zostały ogłoszone pierwszej wagi akty ustawodawcze: o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach R. P.[107], [109-111] i o jej nadaniu żołnierzom[108], [112] (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 17 i 18). Pozatem Rada Ministrów, upoważniona w myśl art. 6 ustawy z d. 4 lutego 1921 r.[2] (D. U. Nr. 16 p. 93) do rozciągnięcia na Ziemie Wschodnie mocy poszczególnych dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do tych ziem dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy z d. 4 lutego 1921 r. (t. j. w d. 19 lutego 1921 r., zkąd wynika, że późniejsze ustawy i rozporządzenia, ogłoszone w Dzienniku Ustaw, same przez się obowiązują i na Ziemiach Wschodnich, o ile nie zawierają wyraźnego zastrzeżenia w tym kierunku), tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy, oraz do stanowienia właściwych przepisów przechodnich i wykonawczych (z powyższego widać, że Rada Ministrów była upoważnioną do rozciągnięcia przepisów, obowiązujących w Rzeczypospolitej, tylko w całości i do zmian w normach prawnych, obowiązujących na Z. W. tylko, o ile te zmiany były w związku z rozciągnięciem projektowanych przepisów) — rozciągnęła na Ziemie Wschodnie następujące ustawy i rozporządzenia:

a) W ZAKRESIE SĄDOWNICTWA.

1) w d. 7 marca 1921 r. (D. U. Nr.29 p. 106)—rozporządzenie K. G., dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego[104] (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157), a wprowadzone nie na całym obszarze Z. W.,wraz z późniejszemi zmianami (§ 1 rozporządzenia R. M. został sprostowanyw późniejszem jej rozporządzeniu z 19 stycznia 1922 r. — D. U. Nr. 10 p. 70); zarządzenie o wyrokowaniu w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i upoważnienie Sądu Okręgowego Wileńskiego i sędziego 1 okręgu w Nowogródku do wydawania osobom zainteresowanym na mocy decyzji incydentalnych bezspornych kaucji, dokumentów i depozytów w zakończonych sprawach karnych i cywilnych b. Sądu Okręgowego w Mińsku.

2) w d. 13 kwietnia 1921 r.[30] (D. U. Nr. 37 p. 223) — szereg przepisów karno-sądowych, szczegółowo omówionych w dziale IV i w załącznikach do niego;
3) w d. 28 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 46 p. 281) — ustawę z d. 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców[113] (D. U. Nr. 31 p. 178);
4) w d. 11 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 64 p. 394) — dekret z d. 8 lutego1919 r. w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego[17] (D. Pr. Nr. 15 p. 199);
5) w d. 12 sierpnia 1921 r.[114] (D. U. Nr. 71 p. 479) — ustawę z d. 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej[115-116] (D. U. Nr. 65 p. 390);
6) w d. 19 września 1921 r. (D. U. Nr. 85 p. 613) — dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowem na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej[117] (D. Pr. Nr. 14 p. 162).
7) w d. 19 stycznia 1922 r.[117b] (D. U. Nr. 10 p. 70) niektóre przepisy normujące organizację sądownictwa i postępowanie sądowe cywilne.

b) W ZAKRESIE ADMINISTRACJI.

1) w d. 18 listopada 1920 r.[118] (D. U. Nr. 115 p. 760)— art. 19 dekretu z d. 13 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (D. Pr. Nr. 1 p. 1) i na jego podstawie organizację władzy administracyjnej II instancji, uzupełnioną przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 marca 1921 r.[119] (D. U. Nr. 39 p. 235).

Powołanie się na art. 19 nie jest zdaje się właściwem. Raczej stosuje się tu art. 18.—Rozporządzenie z d. 18 listopada 1920 r., oczywiście nie mogło być wydane na mocy ustawy z d. 3 lutego 1921 r. Dla całości wydało się jednak rzeczą wskazaną przytoczyć w dziale niniejszym wszystkie przepisy dotyczące Kresów, a wydane przez rząd Centralny Rzeczypospolitej bez względu na czas ich wydania i na władzę, która te przepisy uchwalała.

2) w d. 13 grudnia 1920 r.[120] (D. U. Nr. 3 p. 15)—ustawę z d. 24 lipca 1919 r. o policji państwowej[121] (D. Pr. Nr. 61 p. 363).

Rozporządzenie to zostało wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych na mocy przekazanego mu przez W. N. W. P. upoważnienia.—Przepisy o powiatowych i okręgowych komendach policji są zawarte w Nr. 94 D. U. z 1919 r. p.p. 507 i 508; obowiązek łożenia 1/4 części kosztów utrzymania przez związki komunalne normuje rozporządzenie Ministra S. W. z d. 22 października 1919 r. (D. U. Nr. 5 1920 r. p. 28), przymusową służbę w policji w czasie wojny—

rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 30 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 76 p. 518), służbę na drogach wodnych — rozporządzenie Ministra S. W. z d. 18 lutego 1920 r. (D. U. Nr. 23 p. 132), wreszcie organizację oddziałów policji pełniących służbę na kolejach (z Kresowych województw rozporządzenie dotyczy tylko Białostockiego) — rozporządzenie tegoż Ministra z d. 4 maja 1921 r. D. U. Nr. 41 p. 258).

3) w d. 13 stycznia 1921 r.[122] (D. U. Nr. 12 p. 65) — służbę bezpieczeństwa w pasie neutralnym;
4) w d. 24 stycznia 1921 r. (D. U. Nr. 13; p. 76) przyłączenie celem oznaczenia mnożnika drożyźnianego (D. U. Nr. 65/20 p. 429—436) Brześcia Litewskiego, Grodna, Kowla, Lidy, Łucka, Równego i Włodzimierza Wołyńskiego do II klasy, a innych miejscowości na Ziemiach Wschodnich—do III klasy;
5) w d. 28 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 26 p. 148)—ustawę z dnia 27 listopada 1919 r. o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania mieszkań[123] (D. U. Nr. 92 p. 498) i ustawę z d. 15 lipca 1920 r., przekazującą uprawnienia i obowiązki zastrzeżone Ministrowi Zdrowia Publicznego—Ministrowi S. W.[124] (D. U. Nr. 60 p. 371);
6) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 423), z uchyleniem odnośnych rozporządzeń K. G., — dekrety z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów: prasowych[125] (D. Pr. Nr. 14 p. 186), o zakładach drukarskich i składach druków[126] (ibid. p. 146) oraz o widowiskach[127] (ibid. p. 177), wreszcie ustawę z d. 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk[128-129] (D. U. Nr. 88 p. 478);
7) w d. 5 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 472) — dekret z d. 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji[130] (D. Pr. Nr. 9 p. 123);
8) w d. 5 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 77 p. 529) — rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 20 lipca 1920 r. w sprawie obrony granic[131] (D. U. Nr. 64 p. 426) i
9) w d. 31 października 1921 r.[132] (D. U. Nr. 94 p. 693)— przepisy o organizacji władz administracyjnych 1 instancji[133-137] (D. U. 1919 r. Nr. 72 p. 426, Nr. 90 p. 489 i 488, D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 30, D. U. Z. W. Nr. 28 p. 303).

c) W ZAKRESIE STOSUNKÓW AGRARNYCH.

1) w d. 22 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 19 p. 110) — przedłużenie terminu eksmisji małorolnych dzierżawców do 1 marca 1920 r. w powiatach, na które rozciąga się zakres działania b. zarządów cywilnych. Z. W. i Z. W. i F. P.;

2) w d. 16 marca 1921 r.[109] (D. U. Nr. 27 p. 157)—rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie wykonania ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej (D. U. Nr. 4 p. 17).
3) w d. 23 marca 1921 r.[138] (D. U. Nr. 30 p. 178)—rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1 września 1919 r., normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich[139-140] (D. U. Nr. 73 p. 428), i ustawę z d 6 lipca 1920 r. o organizacji Urzędów Ziemskich[141-113] (D. U. Nr. 70 p. 401);
4) w d. 28 kwietnia 1921 r.[144] (D. U. Nr. 45 p. 271) — ustawę z d. 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (D. Pr. Nr. 20 p. 229), rozporządzenie wykonawcze do niej z d. 17 stycznia 1921 r. (D. U. Nr. 21 p. 115) i rozporządzenie Ministra Rolnictwa z d. 14 grudnia 1920 r. w przedmiocie wyłączenia z pod obowiązku dostarczania na cele odbudowy lub opałowe potrzeby ludności drzewa—właścicieli drobnych parcel leśnych (D. U. Nr. 9 1921 r. p. 46—zwolnieni są właściciele parcel do 20 ha).

Ceny drewna i drzewa budulcowego zostały unormowane dla Ziem Wschodnich późniejszem rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i D. P. z d. 5 lipca 1921 r.[145] (D. U. Nr. 65 p. 417) i Ministra Robót Publicznych z d. 1 września 1921 r. (D. U. Nr. 89 p. 662) i 1 października 1921 r. (D. U. Nr. 92 p. 679). Te dwa ostatnie rozporządzenia zostały zastąpione przez rozporządzenie z d. 2 stycznia 1922 r.[146] (D. U. Nr. 10 p. 83). Zbytecznem było rozciąganie przez Radę Ministrów obok ustaw i rozporządzeń na podstawie tych ustaw wydanych, bo to należy już do właściwości poszczególnych ministrów, którzy te rozporządzenia wykonawcze wydali. Późniejsze rozporządzenia Rady Ministrów odstąpiły od takiej praktyki.

5) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 427) — ustawę z d. 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (D. U. Nr. 62 p. 398).
6) w d. 19 lipca 1921 r.[147] (D. U. Nr. 69 p. 454) — dekret z d. 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie organizacji ochrony lasów[148] (D. Pr. Nr. 8 p. 117);
7) w d. 9 sierpnia 1921 r.[149] (D. U. Nr. 71 p. 474 i 475)—dekret z d. 6 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego[150] (D. Pr. Nr. 21 p. 67), rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 listopada 1920 r. o reorganizacji zarządu dóbr państwowych[151] (D. U. Nr. 114 p. 752) i z tejże daty o reorganizacji i zakresie działania Okręgowych Zarządów lasów państwowych[152] (D. U. Nr. 114 p. 753), z ustanowieniem 2

Okręgowych Zarządów lasów państwowych w Białowieży (województwa Nowogródzkie i Poleskie, oraz powiaty: Grodzieński, Wołkowyski i Białowieski województwa Białostockiego) i w Łucku (województwo Wołyńskie);

8) w d. 12 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 480)—ustawę z d. 18 marca 1920 r. w przedmiocie wydzierżawienia niezagospodarowanych użytków rolnych [153-155] (D. U. Nr. 28 p. 165) z uchyleniem wszystkich rozporządzeń wydanych w tym przedmiocie na Z. W.

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1922 r. Nr. 7 p. 55;

9) w d. 15 września 1921 r. (D. U. Nr. 81 p. 559)—ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej [156-158] (D. U. Nr. 70 p. 462).

Załącza się rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15 września 1921 r. z wykazem gruntów podlegających wykupowi w myśl art. 1 p. 8 i art. 8 ustawy [157];

10) w d. 10 stycznia 1922 [158b] (D. U. Nr. 10 p. 65)—ustawę w przedmiocie likwidacji serwitutów z d. 7 maja 1920 r. (D. U. Nr. 42 p. 249);

11) w d. 11 stycznia 1922 r. [159c] (D. U. Nr. 10 p. 68)—ustawę w przedmiocie upoważnienia osób uprawiających działki ziemi na cudzych gruntach za Z. W. do czasowego użytkowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń.

d) Z ZAKRESU SKARBOWOŚCI.

1) w d. 20 grudnia 1920 r. i 4 marca 1921 r. [159] (D. U. 1920 r. Nr. 5 p. 25 i 1921 r. Nr. 35 p. 205) — część przepisów dotyczących organizacji izb skarbowych [160] (D. U. 1920 r. Nr. 15 p. 81) i ustawę z d. 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych [161] (Dz. Pr. Nr. 65 p. 391);

2) w d. 23 marca 1921 r. [162] (D. U. Nr. 35 p. 206) — ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym [163] (D. U. Nr. 82 p. 550—rozmiar niniejszego opracowania nie pozwala na przytoczenie wydanych w przedmiocie powołanych podatków przepisów, w tej liczbie wyczerpującego rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 14 maja 1921 r. (p. D. U. 1920 r. Nr. 98 p. 645, Nr 115 p. 765, Nr. 117 p. 771, 1921 r. Nr. 21 p. 117, Nr. 45 p. 277, Nr. 47 p. 287, Nr. 48 p. 398, Nr. 53 p. 340, Nr. 54 p. 341, Nr. 87 p. 633, Nr. 103 p. 745), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent [165] (D. U. Nr. 76 p. 517—

rozporządzenie Ministra Skarbu w przedmiocie wykonania tej ustawy (p. D. U. 1921 Nr. 33 p. 199), wreszcie poszczególne artykuły ustawy z d. 6 lipca 1920 r. w przedmiocie ujednostajnienia ustaw i rozporządzeń o podatku przemysłowym [166] (D. U. Nr. 66 p. 437 — rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu p. Nr. 1 i 3 D. U. 1921 r. p. 1 i 14);

3) w d. 22 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 41 p. 251)—rosyjską ustawę o trunkach (Zb. ustaw i rozporządzeń z 1895 r. Nr. 85) ze zmianami wprowadzonemi przez b. Generał Gubern. Warszawskiego [168] (Dz. Rozp. Nr. 5);

4) w d. 2 czerwca 1921 r. (D. U. Nr. 55 p. 342) — ustawę z d. 6 lipca 1920 r. i z d. 18 marca 1921 r. o opłacie stemplowej od kart gry (D. U. Nr. 101 p. 666 i Nr. 35 p. 204) (Rozporządzenie Ministra Skarbu w tym przedmiocie p. D. U. 1921 r. Nr. 67 p. 437 i Nr. 80 p. 552);

5) w d. 17 czerwca 1921 r. wydaną została ustawa o poborze na rzecz Skarbu dodatku do podatków gruntowego, podymnego.... oraz o unormowaniu poboru podatku gruntowego na obszarze Z. W. [169] (D. U. Nr. 59 p. 372);

6) w d. 3 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 408) wydano przepisy, dotyczące utworzenia 8 urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych [170] (rozporządzenie Minista Skarbu);

7) w d. 4 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 75 p. 514) rozciągnięto ustawę z d. 29 kwietnia 1920 r. o zakasie dokonywania wypłat w walucie rublowej i o przerachowaniu zobowiązań rublowych na marki polskie [178] (D. U. Nr. 37 p. 216);

8) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 424)—rozporządzenie Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej [171] (D. U. Nr. 51 p. 314), rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem [172] (D. U. Nr. 11 1921 r. p. 64), oraz wszystkie rozporządzenia i przepisy, wydane na zasadzie wyżej powołanych rozporządzeń;

9) w d. 9 sierpnia 1921 r. [173] (D. U. Nr. 71 p. 476) — art. 1 — 40 przepisów o podatkowaniu spadków i darowizn (rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 2 czerwca 1920 r. [174-176] D. U. Nr. 49 p. 300; sama zaś ustawa z d. 20 maja 1920 r. w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn na Ziemie Wschodnie rozciągniętą nie została);

10) w d. 9 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 71 p. 478) — ustawę z d. 23 marca 1921 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowemi i kantorami wymiany [179] (D. U. Nr. 30 p. 175);

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 10;

11) w d. 30 sierpnia 1921 r.[180] (D. U. Nr. 82 p. 567) — rozporządzenie z d. 19 lipca 1916 r. o poborze opłat stemplowych, taryfą stemplową, załączoną do tego rozporządzenia, i rozporządzenie wykonawcze z d. 24 lipca 1916 r.[181] (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr. 40 p. 126 — 128); dekret z d. 6 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych[182-183] (D. Pr. Nr. 14 p. 145) artykuły 6 — 10 ustawy z d. 16 lipca 1920 r. o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych[184-185] (D. U. Nr. 73 p. 498), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń[186-187] (D. U. Nr. 75 p. 509), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od weksli[188-189] (D. U. Nr. 83 p. 553) i ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku[190-192] (D. U. Nr. 79 p. 528).

W załączniku 185b podano ustawę z d. 28 października 1921 r. o opłatach stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru sum i przedmiotów wartościowych;

12) w d. 17 października 1921 r. (D. U. Nr. 89 p. 659) — ustawy i przepisy obowiązujące w przedmiocie opodatkowania wyrobów tytoniowych (Zb. Pr. Ros. t. V roku 1901 i uzup. 1912 r., rozporządzenie Gen. Gub. Warsz.[193] Dz. Urz. Nr. 4 i 12) i

13) w d. 28 października 1921 r.[194] (D. U. Nr. 92 p. 682) — szereg rozporządzeń do wymienionych w p. 11 przepisów i rozporządzenie w przedmiocie opłat od podań wnoszonych w drodze telegraficznej[195] (D. Pr. 1919 Nr. 34 p. 274).

e) DOTYCZĄCE WOJSKOWOŚCI.

w d. 19 kwietnia 1921 r.[196] (D. U. Nr. 45 p. 270) — szereg dekretów, ustaw i rozporządzeń, wyszczególnionych w załączniku, a z których w niniejszym zbiorze przedrukowano: tymczasową ustawę o służbie wojskowej[197], rozporządzenie Rady Obrony Państwa o wzmiankach w aktach osób zabitych przez nieprzyjaciela lub zmarłych z powodu okoliczności wojennych[198], dekret o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych[199] i rozporządzenie do niego[200], rozporządzenie w przedmiocie ułatwienia donoszeń ludności cywilnej odnoszących się do bezprawnych rekwizycji i plądrowania przez osoby wojenne[201], ustawę o osobistych świadczeniach wojennych[202], ustawę w przedmiocie uznania nazwisk przybranych podczas służby wojskowej[203]

i rozporządzenie do niej [204], ustawę o kolejach w czasie wojny [205], ustawę o pocztach, radjotelegrafach, telefonach i telegrafach w czasie wojny [206] i ustawę o godłach i barwach Rzeczyspolitej Polskiej [207].

f) Z ZAKRESU PRZEMYSŁU i HANDLU.

1) w d. 19 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 66 p. 426) — ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą [208] (D. U. Nr. 79 p. 527) i rozporządzenie na jej zasadzie wydane [209];
2) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 100 p. 716) — dekret z d. 8 lutego 1919 r. o miarach [210-211] (D. Pr. Nr. 15 p. 211).

g) Z ZAKRESU ROBÓT PUBLICZNYCH.

1) w d. 5 kwietnia 1921 r. [212] (D. U. Nr. 36 p. 213) — ustawę z d. 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów [213] (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 31) i ustawę o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej [214-215] (ibid. p. 32);
2) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 99 p. 713)—dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach b. Zaboru Rosyjskiego [216] (D. Pr. Nr. 14 p. 176), ustawę z d. 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglugi, tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych [217] (D. U. Nr. 59 p. 356); organizację rzek żeglowych (p. D. U. 1920 r. Nr. 50 p. 308 i 1921 r. Nr. 60 p. 381), ustawę z d. 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny [218] (Dz. Pr. Nr. 63 p. 368) oraz ustawę z d. 21 stycznia 1921 r. zmieniającą art. 8 ustawy z d. 18 lipca 1919 r. w brzmieniu ustawy z d. 15 lipca 1920 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny [219] (D. U. Nr. 13 p. 72), wreszcie ustawę z d. 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek [220] (D. U. Nr. 24 p. 143) i
3) w d. 17 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 96 p. 703)—rozporządzenia b. Gen. Gub. Warsz. z d. 20 września i 4 października 1916 r. o swobodnym odpływie wody i o stowarzyszeniach wodnych [221-222] (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 47 p. 151 i Nr. 50 p. 165).

b) Z DZIEDZINY OŚWIATY i KULTURY, OPIEKI SPOŁECZNEJ i INNE.

1) Okręgi szkolne zostały zorganizowane na Z. W. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z d. 8 lutego 1921 r.[223] (D. U. Nr. 15 p. 91), przyczem administracja szkolnictwa zawodowego została przekazana w d. 8 grudnia 1921 r. do bezpośredniego zakresu działania Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (D. U. Nr. 105 p. 765);
2) przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 września i 27 października 1921 r. (D. U. Nr. 83 p. 585 i Nr. 91 p. 672) rozszerzono na Z. W. dekret z d. 31 października 1918 r. o opiece nad zabytkami kultury i sztuki (D. Pr. Nr. 16 p. 93) i z d. 3 stycznia 1919 r. o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego (D. Pr. Nr. 5 p. 93);
3) dekret o organizacji państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami (z d. 27 stycznia 1919 Dz. Pr. Nr. 11 p. 107) został rozciągnięty na Z. W. przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 20 czerwca 1921 r. (D. U. Nr. 60 p. 378);
4) państwową wyłączność poczty, telegrafu i telefonu[224] (ustawa z d. 27 maja 1919 r. Dz. Pr. Nr. 44 p. 310) rozszerzono przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. 79 p. 541). Niepotrzebnie rozciągnięto jednocześnie i ustawę z d. 18 grudnia 1920 r. o kolejach podczas wojny, albowiem już to uczyniło rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 kwietnia 1921 r.[205];
5) wreszcie rozciągnięto na Z. W. następujące przepisy: w d. 24 listopada 1921 r.—szereg ustaw sanitarnych[225-226] (D. U. Nr. 100 p. 720), w d. 5 grudnia 1921 r. (D. U. 103 p. 743) — rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1920 r. w przedmiocie walki z księgosuszem (D. U. Nr. 94 p. 621) i w przedmiocie tymczasowej organizacji służby weterynaryjnej (D. U. Nr. 102 p. 676). Wreszcie Nr. 104 D. U. 1921 r. zawiera w pozycji 755 rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. o rozciągnięciu na Z. W. mocy obowiązującej rozporządzenia z d. 14 maja 1920 r. w przedmiocie dozoru weterynaryjno-policyjnego nad transportami zwierząt i surowych produktów pochodzenia zwierzęcego (D. U. Nr. 41 p. 248).

W załącznikach końcowych podane są przepisy, wydane przez K. G. i K. N. (229—235) w przedmiocie samorządu, tej jedynej dziedziny, której nie poruszało ustawodawstwo polskie po wcieleniu Kresów Wschodnich do Rzeczypospolitej.

Zał. Nr. 1.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z d. 7 listopada 1920 r. w przedmiocie zniesienia i likwidacji Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

(D. U. Nr. 115 p. 762).

Na podstawie ustawy z d. 22 października 1920 r. o ratyfikacji umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmu, podpisanej w Rydze d. 12 października 1920 r. (D. U. R. P. Nr. 101 p. 667), art. 1 tejże umowy oraz art. 15 i 19 dekretu z d. 3 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (Dz. Pr. Nr. 1 p. 1) Rada Ministrów zarządza, co następuje, zgodnie z uchwałą swoją z d. 18 listopada 1920.

§ 1. Tymczasowy Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych, powołany do życia rozkazem Wodza Naczelnego W. P. z d. 9 września 1920 r., znosi się.

Wszystkie rozporządzenia tego Zarządu, tudzież rozporządzenia b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich oraz b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, ogłoszone we właściwych Dziennikach Urzędowych, o ile nie zostały zniesione lub zmienione późniejszemi rozporządzeniami, pozostają aż do odwołania w mocy.

§ 2. Minister Spraw Wewnętrznych przejmie pod bezpośredni zarząd powierzonego sobie Ministerstwa departamenty prezydjalny i administracyjny, wydział gospodarczy oraz ogólną kancelarję T. Z. T. P. i E., pozatem zaś departamenty i wydziały tego zarządu przekaże innym władzom, a mianowicie:

I. DEPARTAMENTY:

1) skarbowy — Ministerstwu Skarbu,
2) dóbr państwowych i lasów, oraz rolnictwa—Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych,
3) przemysłu i handlu — Ministerstwu Przem. i Handlu,
4) aprowizacji — Ministerstwu Aprowizacji,
5) techniczny i robót publicznych—Ministerstwu Robót Publicznych,
6) oświecenia publicznego — Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

II. WYDZIAŁY.

1) opieki społecznej—Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej,
2) statystyczny — Głównemu Urzędowi Statystycznemu,

3) zdrowia publicznego — Ministerstwu Zdrowia Publicznego,

4) więzienny — Ministerstwu Sprawiedliwości,

5) strat wojennych — Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu.

Równocześnie przekaże się Ministerstwom i innym władzom naczelnym, w porozumieniu z niemi, cały personel rzeczonych departamentów i wydziałów, zarówno już pracujący — jak angażowany przez Szefa b. Zarządu, lecz jeszcze nie pracujący.

Porozumienie to powinno być uskutecznione do 1-go grudnia 1920 r.

§ 3. Minister Spraw Wewnętrznych ureguluje wszelkie zobowiązania wobec personelu b. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych do chwili przejęcia go przez władze, wskazane w § 2, tudzież wobec personelu nieprzejętego przez te władze.

§ 4. Przekazanie inwentarza władzom, wskazanym w § 2, powinno być uskutecznione na podstawie szczegółowych spisów i protokułów.

Przedmioty, podlegające przekazaniu, powinny być uprzednio oszacowane albo na podstawie rachunków, posiadanych przez Szefa b. Zarządu, albo na podstawie norm lub cen, ustalonych przy przyjęciu tych przedmiotów przez Tymczasowy Zarząd Terenów Przyrontowych od Komisji Likwidacyjnych b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

§ 5. Minister Spraw Wewnętrznych dopełni podziału sum, obciążających poszczególne departamenty i wydziały Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych oraz podległe temuż instytucje i urzędy, celem rozrachunku z właściwemi władzami. Szczegółowe wykazy tych sum służyć będą za podstawę do wyliczenia się z awansu, w wysokości 25.000.000 marek polskich, danego do dyspozycji Szefa b. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

§ 6. Władze, wskazane w § 2, przejmą na swój rachunek awanse, wydane departamentom i wydziałom Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych oraz podległym temuż urzędom; po dopełnieniu zaś potrzebnych rozrachunków z właściwemi urzędami złożą ostateczne sprawozdanie z awansów Ministrowi Skarbu.

§ 7. Inwentarz, a w szczególności akta i dokumenty b. Zarządów Cywilnych Ziem Wschodnich oraz Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, potrzebne do funkcjonowania urzędów, przekażą Komisje Likwidacyjne tych zarządów władzom, wskazanym w § 2,

Przejęcie inwentarza oraz jego podziału dokona Komisja Międzyministerjalna, której skład wyznaczy Prezydent Ministrów w porozumieniu z interesowanemi władzami.

§ 8. Na pokrycie wydatków, związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia, w szczególności zaś na cele, wskazane w § 3, otwiera się kredyt, którego wysokość ustali Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanemi Ministrami. Czynności, związane z wykonaniem niniejszego rozporządzenia, może Minister Spraw Wewnętrznych przekazać Szefowi C. Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Zał. Nr. 2

USTAWA

z dnia 4 lutego 1921 roku o unormowanie stanu prawno politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 16 p. 93)

Art. 1. Ziemie wschodnie, przynależne do obszaru Rzeczypospolitej zgodnie z umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie z Rosyjską Federacyjną Socjalistyczną Republiką Rad i Ukraińską Socjalistyczną Republiką Rad, podpisaną w Rydze dnia 12 października 1920 r., podlegają całkowicie władzy organów centralnych Rzeczypospolitej to jest: Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów.

Art. 2. Na ziemie w art. 1 wskazane, rozciąga się działanie tymczasowej ustawy o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji z dnia 2 sierpnia 1919 r. (Dz. Praw 1919, Nr. 65, poz. 395).

Art. 3. Ustawą niniejszą w myśl ustępu 3, art. 1 powołanej powyżej ustawy tworzy się na ziemiach, w art. 1 wskazanych, następujące województwa: 1) województwo wołyńskie z siedzibą w Łucku, 2) województwo poleskie z siedzibą w Pińsku, 3) województwo nowogródzkie z siedzibą w Nowogródku. Natomiast powiaty grodzieński, wołkowyski i białowieski, z wyjątkiem gmin Płowce, Wierzchowice, Dmitrowicze i Dworce, które wracają do powiatu brzeskiego, przyłącza się do istniejącego już wedle powyżej cytowanej ustawy województwa białostockiego.

Rozgraniczenie województwa nowogródzkiego od przyszłego województwa wileńskiego nastąpi w osobnej ustawie.

Podział na poszczególne województwa uwidoczniony jest w załączniku.

Art. 4. Dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, obowiązujące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej na ziemiach w art. 1 określonych, pozostają nadal w mocy z zastrzeżeniem, wyrażonem w art. 5 i 6.

Art. 5. Upoważnia się Radę Ministrów do zniesienia wszelkich wyjątkowych ustaw i rzzporządzeń jakiegokolwiek pochodzenia, wydanych na niekorzyść, czy dla przywileju jakiejkolwiek narodowośoi czy wyznania.

Upoważnienie niniejsze rozciąga się również na powiaty białostocki, bielski i sokólski.

Upoważnia się Radę Ministrów do unieważnienia wszelkich zarządzeń i rozporządzeń jakiegokolwiek pochodzenia, wydanych dla przywileju poszczególnych osób lub grup ich i do unieważnienia umów, zawartych przez władze, które działały na ziemiach, w art. 1 określonych, jeśli umowy te oparte są na takim przywileju lub jeśli przez nie wedle uznania Rządu interesy Skarbu Państwa lub ludności zostały pokrzywdzone. Tak samo Rada Ministrów upoważniona jest do wydania zarządzeń, zmierzających do uporządkowania stosunków, wypływających z unieważnionych zarządzeń i umów.

Art. 6. Upoważnia się Radę Misistrów do rozciągnięcia na ziemie, wskazane w art. 1, mocy poszczególnych dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej lub przyległych do tych ziem dzielnicach w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, tudzież, w związku z dokonaniem tego, do wprowadzenia niezbędnych zmian do ustaw i rozporządzeń dotychczasowych, obowiązujących na ziemiach tych w myśl art. 4 ustawy niniejszej, oraz do stanowienia właściwych przepisów przechodnich i wykonawczych. Rozciągnięte w tej drodze dekrety, ustawy i rozporządzenia, obowiązujące na obszarze Rzeczypospolitej, oraz poczynione zmiany w ustawach i rozporządzeniach, obowiązujących na ziemiach tych dotychczasowo, zyskują tam moc obowiązującą od chwili, oznaczonej uchwałą Rady Ministrów, ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7. Ustawa z d. 31 lipca 1919 roku (Dz. Ust. Nr. 66, poz. 400) w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospospolitej Polskiej obowiązuje na obszarze ziem, wymienionych w art. 1, od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Art. 8. Osobne ustawy zabezpieczą ludności prawo swobodnego rozwoju życia kulturalnego, oświatowego i religijnego w jej języku ojczystym.

Art. 9. Rada Ministrów rozciągnie na nowo utworzone województwa działanie ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego ze zmianami, które obowiązywały w okręgu bielskim i białostockiem, określi okręgi wyborcze i liczbę posłów, odpowiadającą zasadą tej ordynacji, i przeprowadzi wybory uzu-

pełniającą z tych okręgów posłów do Sejmu Ustawodawczego w ciągu 120 dni od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej. W razie rozwiązania do tego czasu Sejmu Ustawodawczego wybory w tych okręgach będą dokonane łącznie z wyborami w całej Rzeczypospolitej.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej powierza się Prezydentowi Ministrów i poszczególnym ministrom, każdemu w jego właściwym zakresie.

Załącznik

do ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

Województwo nowogródzkie:	Województwo poleskie:	Województwo wołyńskie:
1. Baranowicze,	1. Brześć Litewski,	1. Dubno,
2. Daniłowicze,	2. Drochiczyn,	2. Horochów,
3. Dzisna,	3. Kamień Koszyrski,	3. Kowel,
4. Lida,	4. Kobryń,	4. Krzemieniec,
5. Nieśwież,	5. Kosów,	5. Lubomla,
6. Nowogródek,	6. Łuniniec,	6. Łuck,
7. Słonim,	7. Sarny,	7. Ostróg,
8. Stołpce,	8. Pińsk,	8. Równo,
9. Wilejka,	9. Prużany,	9. Włodzimierz Wołyński.
10. Wołożyn.		

Zał. Nr. 3.

OKÓLNIK

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie praw i rozporządzeń, obowiązujących na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 2 p. 22).

Wobec licznych zapytań podległych mi urzędów, wyjaśniam, że na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego obowiązują następujące ustawy i rozporządzenia władzy:

1. Prawo cywilne rosyjskie (cz. I t. X Zb. Praw, wyd. 1914 r.), ustawa postępowania cywilnego rosyjska (cz. I t. XVI Zb. Praw, wyd. 1914 r., art. 1—1460), ustawa handlowa, usta-

wa postępowania handlowego i ustawa wekslowa rosyjska (cz. II t. XI, Zb. Pr. wydan. 1903 r.), oraz wogóle przepisy prawa cywilnego w zakrosie, w jakim pomienione prawo, ustawy i przepisy obowiązywały na tym obszarze przed 1 sierpnia 1915 r., ze zmianami i uzupełnieniami, wskazanemi w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dn. 15 maja 1919 r. (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem. Wschodnich Nr. 4 poz. 23);

2. Kodeks karny rosyjski z r. 1903, ustawa postępowania karnego rosyjska z r. 1914, ze zmianami i uzupełnieniami, wyszczególnionemi w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 maja 1919 r. (Dz. Urz. Z. C. Ziem Wschodnich Nr. 4 poz. 24);

3. Rozporządzenia i zarządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich do dnia 24 stycznia 1920 r., do pozycji Nr. 79 włącznie, — o ile nie są sprzeczne z rozkazem Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dn. 17 stycznia 1920 r. w przedmiocie utworzenia Komisarjatu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem Wschodnich Nr. 6 (50) 1920 r. poz. 79 art. 6); przyczem wszędzie, gdzie się znajdują wyrazy Komisarz Generalny — należy czytać: Komisarz Naczelny,—gdzie Komisarjat Generalny — czytać Komisarjat Naczelny.

4. Rozporządzenia i zarządzenia, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Umowy, zobowiązania, tudzież prawa nabyte, oparte na wydanych, przed wkroczeniem Wojsk Polskich, przez władze bolszewickie lub ukraińskie, ich organy i organizacje przepisach prawnych, rozporządzeniach i postanowieniach, są nieważne, o ile pozostają w niezgodzie z prawem, obowiązującem na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, (Dz. Urz. Ziem Wschodnich Nr. 17 1919 r. poz. 149).

Wskazówki zawarte w tym okólniku polecam do ścisłego wykonania.

Warszawa, dnia 11 marca 1920 r.

Zał. Nr. 4.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA OGÓLNA

dla sądów Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spraw. 1917 r. Nr. 2 p. 4).

TYTUŁ WSTĘPNY. O stosowaniu instrukcji.

Art. 1. Królewsko-Polskie urzędy wymiaru sprawiedliwości wszystkich kategorji w wewnętrznej swej organizacji i biu-

rowości winny ściśle stosować się do przepisów niniejszej instrukcji.

Art. 2. Sądy wyższe, t. j. sądy okręgowe, apelacyjne tudzież Sąd Najwyższy, w instrukcjach szczegółowych mogą stanowić przepisy, których wydanie uznają za właściwe, w celu przestrzegania porządku i zapewnienia prawidłowego biegu spraw.

Art. 3. Instrukcje szczegółowe nie mogą zmieniać przepisów przez prawo i instrukcję ogólną ustanowionych.

TYTUŁ I. Urządzenie wewnętrzne.

DZIAŁ I. Podział czynności w sądach.

Art. 4. Sądy wyższe w miarę potrzeby podzielone będą na wydziały i sekcje. Dla spraw, wskazanych w art. 11 niniejszej instrukcji, będą zwoływane zebrania ogólne połączonych wydziałów sądu.

Art. 5. Podziału spraw pomiędzy wydziały, względnie sekcje, mając na uwadze równomierność obciążenia, dokonywa prezes sądu, względnie przewodniczący wydziału, na pewnych stałych podstawach: bądź według nazwisk powodów—w sprawach cywilnych, a oskarżonych — w sprawach karnych, bądź na podstawie terytorjalnej, bądź też według rodzaju spraw. W sądach apelacyjnych podział spraw pomiędzy wydziały cywilne lub karne powinien być zgóry określony podług sądów, z których nadchodzą apelacje lub skargi. Wszelkie wątpliwości w przedmiocie należytego skierowania sprawy lub podania rozstrzyga prezes sądu.

Art. 6. Każdą z sekcji zarządza sędzia wyznaczony do tego przez prezesa sądu względnie przewodniczącego wydziału. Sekcje posiadają kancelarje. Czynności sekcji może załatwiać jedna kancelarja.

Art. 7. Podział czynności następuje zazwyczaj zgóry na rok najbliższy i może pozostać nadal bez zmiany, o ile w praktyce okazał się celowym.

Art. 8. Wszelkie zarządzenia, dotyczące podziału czynności w sądach, komunikowane będą odnośnym sędziom, urzędnikom sądowym i urzędom.

DZIAŁ II. Posiedzenie sądów.

Posiedzenia sądów bywają: gospodarcze, sądowe lub też ogólnie połączonych wydziałów sądu.

Art. 10. Posiedzenia gospodarcze wyznaczane będą.

1) do przedwstępnego przedyskutowania projektów szczegółowych instrukcji sądowych.

2) do przedwstępnego rozważania spraw dyscyplinarnych osób, urzędujących w sądach,
3) do spraw, które na mocy ustaw postępowania sądowego winny być rozpatrywane na posiedzeniu gospodarczem.

Art. 11. Posiedzenia ogólne połączonych wydziałów sądu powołane są:

1) do wyboru kandydatów na wakujące w tymże sądzie stanowiska sędziów,
2) do oznaczenia kolei, w której sędziowie mogą korzystać z ferji sądowych,
3) do ostatecznego rozważenia sporządzonych przez dany sąd instrukcji szczegółowych,
4) do rozpatrzenia corocznych sprawozdań o biegu spraw w sądzie i do wysłuchania sprawozdań otrzymanych od podwładnych sądów,
5) do podziału przewodniczących i sędziów pomiędzy poszczególne wydziały sądu, tudzież oznaczenia stałych dni posiedzeń każdego wydziału,
6) wreszcie do wszelkich innych spraw, jakie prezes sądu lub poszczególny wydział uznają za konieczne przedstawić do rozpatrzenia ogólnego zgromadzenia.

Art. 12. Posiedzenia gospodarcze sądów odbywają się przy drzwiach zamkniętych w dnie, wyznaczone przez przewodniczącego, w miarę potrzeby.

Art. 13. Posiedzenia sądowe odbywają się publicznie, wyjąwszy wypadki, wskazane w ustawach postępowania sądowego: karnego i cywilnego.

Ar. 14. Posiedzenia ogólne połączonych wydziałów odbywają się przy drzwiach zamkniętych, z wyjątkiem wypadków, wskazanych przez prawo. Do prawomocności orzeczeń potrzebna jest obecność najmniej 2/3 ogólnej liczby sędziów urzędujących.

Wyjątek od tej zasady stanowią sprawy i kwestje, uznane przez prezesa sądu za pilne, które mogą być rozstrzygane przy udziale zwykłej większości sędziów danego sądu. Posiedzenia powyższe odbywają się w miarę potrzeby.

Art. 15. Wykaz spraw, wyznaczonych na posiedzenie ogólne połączonych wydziałów sądu, winien być zakomunikowany sędziom, o ile możności na trzy dni przed posiedzeniem.

Art. 16. W jednym i tym samym kolegjum nie mogą brać udziału sędziowie spokrewieni ze sobą: w linji prostej bez ograniczenia stopni, a w linji bocznej do czwartego stopnia, tudzież spowinowaceni do drugiego stopnia włącznie.

Art. 17. Sędzia, nie mający możności przybycia do sądu w celu wzięcia udziału w posiedzeniu lub sprawowaniu wszelkich innych obowiązków, winien o tym zawiadomić prezesa sądu.

Prezes lud sędzia pokoju w tym samym wypadku powinien zawiadomić swego zastępcę i kancelarję sądową.

Art. 18. Sędziowie zajmują na posiedzeniach miejsca według pierwszeństwa nominacji na urząd sędziowski, sędziowie zaś jednocześnie mianowani — stosownie do wieku. Przewodniczący zajmuje pierwsze miejsce.

Art. 19. Prokurator i sekretarz mają swoje miejsca przy stole sędziowskim; pierwszy na prawo, a drugi na lewo od sędziów.

Art. 20. Również mają osobne miejsca na sali sądowej: obrońcy podsądnych, oskarżyciele i oskarżeni w sprawach z oskarżeń prywatnych, strony i ich pełnomocnicy, tudzież z zezwolenia prezesa sądu, względnie sędziego pokoju — sprawozdawcy pism.

Art. 21. Podsądni zajmują miejsca na przeznaczonej dla nich ławie.

Art. 22. Wszystkie osoby, znajdujące się na sali sądowej wstają: a) podczas przysięgi, b) podczas ogłaszania wyroku, c) przy wejściu kompletu sądzącego na salę sądową. Podczas przysięgi wstaje również i cały skład sądu.

Art. 23. Wokanda spraw, wyznaczonych na posiedzenie sądowe, winna być wywieszona przy wejściu do sądu najpóźniej na jeden dzień przed posiedzeniem; drugi zaś egzemplarz winien znajdować się w rękach woźnego audjencjonalnego.

Art. 24. Posiedzenia sądowe odbywają się w dnie zgóry na to przeznaczone; jednakże w wypadkach pilnych mogą być wyznaczone i na inne dnie; w razie potrzeby mogą być kontynuowane i w dnie świąteczne. O dniach i godzinach rozpoczynania posiedzeń należy podać do powszechnej wiadomości.

Art. 25. Dla każdej sprawy, będącej na wokandzie sądowej w danym dniu, należy oznaczyć godzinę rozprawy, mając na uwadze przypuszczalny czas trwania wszystkich poprzedzających rozpraw i przesłuchań.

Art. 26. Przewodniczący kompletu sądzącego oraz referent powinni się przygotować do każdej rozprawy przez przestudjowanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym.

Art. 27. Wszystkie osoby powinny przemawiać przed sądem stojący. Przewodniczący w wyjątkowych wypadkach może zezwolić chorym lub kalekom przemawiać siedzący.

Art. 28. Na posiedzeniach sądu zasiadają sekretarze lub ich zastępcy, wyznaczeni przez przewodniczącego sądu.

Art. 29. Sekretarz lub jego zastępca prowadzi według załączonego wzoru dziennik ogólny każdego posiedzenia sądu. W dzienniku tym powinno być zapisane:

1) rok, miesiąc, dzień i godzina rozpoczęcia posiedzenia,

2) lista obecności kompletu sądzącego,

3) jakie sprawy na tym posiedzeniu były rozpoznawane i rozstrzygnięte i

4) jakie sprawy zostały odroczone, na kiedy i z jakiego powodu. Dziennik ten podpisuje przewodniczący wraz z sekretarzem. Dzienniki powyższe przechowuje w porządku

chronologicznym sekretarz; po upływie roku oprawia się je w osobne księgi. (Wzór 1; wzór 24).

Art. 30. Niezależnie od dziennika ogólnego w każdej poszczególnej sprawie cywilnej i karnej winien być sporządzony protokuł według zasad, wskazanych w ustawach postępowania cywilnego i karnego.

Art. 31. Przestrzeganie porządku na posiedzeniu i wykonanie zarządzeń przewodniczącego należy do obowiązków woźnego audjencjonalnego.

DZIAŁ III. Czas urzędowania i ferje sądowe.

Art. 32. W dnie powszednie czas urzędowania w sądzie wynosi 7 godzin. Prezes sądu oznaczy godziny urzędowe i ich podział; dla sądów pokoju oznaczy je prezes właściwego sądu okręgowego. Wszelkie jednak czynności urzędowe winny się rozpoczynać najpóźniej o 9 rano. Godziny urzędowe, ich podział i dzień, od którego zmiana następuje, należy podać do powszechnej wiadomości przez przybicie na tablicy ogłoszeń sądowych, a w razie potrzeby—przez zawiadomienie w gazetach.

Art. 33. W wypadkach pilnych i przy szczególnym nagromadzeniu spraw, czas urzędowania nie jest ograniczony żadnemi godzinami. Jeżeli posiedzenie sądowe przeciąga się poza zwykłe godziny urzędowe, winien pozostawać w kancelarji sądowej, aż do końca posiedzenia, jeden z urzędników kancelaryjnych, wyznaczony przez sekretarza sądu.

Art. 34. Ferje sądowe trwają trzy miesiące: od 15-go czerwca do 15 września. Sędziowie wszelkich stopni, z wyjątkiem sędziów śledczych i sędziów pokoju, korzystają z 6-cio tygodniowych ferji. Sposób korzystania z ferji oznaczają kolegja poszczególnych sądów. Urlopu sędziom śledczym i sędziom pokoju, tudzież urlopów sędziom sądów wyższych, tym ostatnim poza czasem feryjnym—udzielają zgromadzenia ogólne odnośnych sądów. Urlopów dłuższych ponad 4 tygodnie udziela Departament Sprawiedliwości.

Art. 35. W czasie ferji sądowych obowiązują te same godziny urzędowe. W sądach do opracowania i załatwiania spraw podczas ferji sądowych pozostawać musi na urzędowaniu dostateczna liczba sędziów i urzędników kancelarji.

Art. 36. Urzędnicy kancelarji i słudzy sądowi korzystają z urlopów w celu wypoczynku, o ile na tem nie ucierpi prawidłowy bieg czynności urzędowych. Urlopy urzędników kancelarji sądowych w celu wypoczynku mogą trwać najwyżej 4 tygodnie. Urzędnicy, dłużej pozostający na służbie, mają prawo korzystać z dłuższych urlopów, aniżeli urzędnicy młodsi. W każdym poszczególnym wypadku należy rozważyć, jakiego można jeszcze udzielić urlopu tym urzędnikom, którzy w ciągu

roku mają odbywać ćwiczenia wojskowe, lub którzy z innych powodów nie pełnili służby lub mieli urlopy. Sługom sądowym może być udzielony urlop na czas 14 dni. Wszystkich wymienionych w tym paragrafie urlopów udzielają prezesi sądów.

DZIAŁ IV. Osoby stojące na czele sądu.

Art. 37. Prezesi sądów winni dbać o zgodne z ustawami i szybkie prowadzenie spraw w sądzie, jako też i równomierny i celowy podział pracy pomiędzy sędziów i innych pracowników sądowych.

Art. 38. Prezesi sądów przestrzegają jednolitości w prowadzeniu spraw tego samego rodzaju i w tym celu urządzają wspólne konferencje odnośnych osób, oraz prowadzą wykaz kwestji prawnych.

Art. 39 Prezesi sądów, względnie sędziowie pokoju, sprawują nadzór nad wszystkiemi osobami urzędującemi i lub zatrudnionemi w sądzie, w szczególności pilnują ścisłego wykonywania przez nie swoich obowiązków, badają wnoszone przeciw tym osobom zażalenia, przez odpowiednie zarządzenia, usuwają wszelkie nieprawidłowości, o ile to w poszczególnym wypadku nie jest zastrzeżone innym władzom.

Art. 40. Reskrypty i zarządzenia władz wyższych, uwagi, które poczynią przełożone sądy przy rozstrzygnięciu poszczególnych spraw sądowych, a które służyć mają za wskazówkę na przyszłość, jak również zawiadomienia innych władz o urządzeniach i zarządzeniach administracyjnych—prezes sądu podaje do wiadomości sędziów przez okólniki, przez wręczenie odpisów, wydanie zarządzeń prezydjalnych, albo w inny sposób. Jeżeli zaś rzecz dotyczy zakresu działania osób urzędujących w kancelarji sądowej lub pozostających przy sądzie, w takim razie i te osoby winny być obznajmiane z treścią powyższych zarządzeń, uwag i zawiadomień.

Art. 41. Do obowiązków prezesa sądu należy zarządzanie sprawami, dotyczącemi stanu służby zarówno sędziów, jak i wszystkich osób, pracujących w sądzie i urzędów pomocniczych przy sądach. Pod tym względem winien on się kierować ustawą o służbie cywilnej w Królestwie Polskim z dnia 10-go marca 1859 roku. (Dz. Pr. T. 53 str. 73). W razie przyjęcia do sądu nowego pracownika nieetatowego na mocy najmu, a nie na skutek nominacji, nie mogą mu być powierzone jakiekolwiek czynności, dopóki nie złoży dowodów osobistych, które należy przechowywać stosownie do decyzji prezesa sądu.

Art. 42. Do obowiązków prezesa sądu należy również zwierzchnie zarządzanie sprawami kasowemi, archiwalnemi, biurowością, korespondencją w kwestjach ogólnych, nie dotyczących wyłącznie jakiejś poszczególnej sprawy prowadzonej w sądzie, składanie ogólnych sprawozdań z działalności sądu, rewizja iqurowości w kancelarji sądu, względnie w kancelarjach wydzia-

iów, wreszcie nadzór nad lokalami. względnie gmachami sądowemi. We wszystkich powyższych sprawach prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych sprawują nadzór zarówno nad sądami, którym przewodniczą, jako też nad sądami niższego stopnia i urzędami pomocniczemi.

Art. 43. W sądach wyższych polecenia i rozporządzenia prezesa sądu, wciągane będą do specjalnej księgi, której wzór się załącza. (Wzór 2).

Art. 44. Przewodniczący wydziałów w tych sądach, które je posiadają, sprawują w swoich wydziałach obowiązki prezesa sądu co do kierownictwa spraw i dozoru nad kancelarją.

Art. 45. W razie choroby lub nieobecności prezesa sądu obowiązki jego sprawuje wice-prezes, względnie starszy z wiceprezesów, lub sędziów. W tych samych wypadkach sędziego pokoju zastępuje inny sędzia lub ławnik, wyznaczony do tego przez prezesa właściwego sądu okręgowego.

DZIAŁ V. Urządzenie kancelarji sądowych.

Kancelarje sądowe.

Art. 46. Każdy sąd, względnie każdy wydział sądu, ma swoją kancelarję, którą zarządza sekretarz. Jeżeli w kancelarji sądu lub wydziału sądu jest stale zatrudnionych kilku urzędników, to podział pomiędzy nimi zajęć zarządza na piśmie kierownik sądu, względnie wydziału sądu, przy którym dana kancelarja istnieje.

Obowiązki sekretarzy i podsekretarzy.

Art. 47. Sekretarz sądu jest odpowiedzialnym za należyte prowadzenie biurowości w powierzonej mu kancelarji, za ścisłe i szybkie wykonanie rozporządzeń sądu i sędziów oraz za całość oddanych mu akt, ksiąg i pism. Sekretarz ma do danych sobie do pomocy kancelistów. Przy większych sądach oprócz tego są zatrudnieni podsekretarze.

Wszyscy urzędnicy kancelarji obowiązani są stosować się do zarządzeń sekretarza aż do odwołania takowych przez prezesa sądu, względnie sędziego. Urzędnicy kancelarji sądowej obowiązani są w razach koniecznych wzajemnie się zastępować, a w razie wielkiego napływu spraw wzajemnie sobie pomoc świadczyć.

Art. 48. W razie podziału kancelarji sądowej na sekcje, każdą z sekcji zarządza sekretarz lub podsekretarz, względnie aplikant sądowy lub kancelista, wyznaczony przez prezesa sądu, jeżeli w etacie danego sądu nie jest przewidziana posada podsekretarza.

Zarządzający sekcją kancelarji sądowej, obowiązany jest prowadzić biurowość swojej sekcji i odpowiada za całość przekazanych do sekcji akt, ksiąg i pism.

Art. 49. W szczególności sekretarz sądu lub wydziału sądu obowiązany jest:

a) prowadzić, względnie przestrzegać należytego prowadzenia ksiąg biurowych, wskazanych w niniejszej instrukcji,

b) przyjmować wszystkie nadchodzące do sądu pisma, względnie przedstawiać je przewodniczącemu sądu i dawać im bieg dalszy,

c) redagować i stwierdzać swoim podpisem wszystkie pisma wysyłane,

d) prowadzić protokuły posiedzeń sądowych,

e) sporządzać wskazane przez prawo lub przepisy porządkowe sprawozdania,

f) przechowywać pieczęć sądu, książki i inne wydawnictwa tudzież przybory biurowe,

g) wydawać zaświadczenia za swoim podpisem osobom do tego uprawnionym,

h) prócz tego w sądach pokoju prowadzić rachunkowość według przepisów kasowych.

Art. 50. W sądach, gdzie kancelarje wydziałowe podzielone są na sekcje, zarządzający sekcjami obowiązani są:

a) redagować pisma, wysyłane z sekcji,

b) udzielać ustnych informacji w sprawach, znajdujących się w sekcji, osobom do tego uprawnionym,

c) udzielać im pozwoleń na przeglądanie akt pod swoją kontrolą,

d) przyjmować od nich żądania co do wydawania tytułów wykonawczych, wypisów, odpisów i t. d.,

e) reponować akta do archiwum,

f) prowadzić wskazane w niniejszej instrukcji księgi co do spraw, przekazanych sekcji,

g) prowadzić protokuły posiedzeń sądowych.

Art. 51. Niezależnie od wskazówek, zawartych w dwóch poprzednich artykułach, poszczególne obowiązki sekretarzy i zarządzających sekcjami kancelarji sądowych w sprawach cywilnych i karnych wskazane są w odpowiednich miejscach niniejszej instrukcji.

Porządek zewnętrzny.

Art. 52. Wszystkie pokoje w lokalu sądu będą miały odpowiednie napisy o swoim przeznaczeniu. W lokalach sądowych, składających się z większej liczby pokojów, każdy pokój będzie oznaczony numerem, a oprócz tego przy wejściu do sądu winno być wywieszone obwieszczenie o ustanowionym podziale czynności z wykazem odnośnych pokojów sądowych. Również przy wejściu do sądu oraz na drzwiach odpowiednich pokojów będą ogłoszone dnie i godziny przyjęcia interesantów w kancelarjach sądowych i przez prezesów sądu, względnie sędziów pokoju.

Art. 53. Wszystkie akta i pisma, o ile nie są potrzebne do pracy, nie powinny leżeć rozrzucone na stołach lub biurkach, lecz po załatwieniu będą złożone na właściwe miejsce i przechowywane w zamkniętych szafach. W każdym pokoju biurowym znajdować się winien na widocznym miejscu spis mieszczących się w nim przedmiotów.

Pieczęcie.

Art. 54. Wszystkie sądy, kierownicy ich, tudzież sędziowie śledczy i komornicy mają swoje pieczęcie z wyrytym na nich herbem Państwa i odpowiednim napisem. Pieczęcie i stemple urzędowe winny być przechowywane w sposób, wyłączający możliwość jakichkolwiek nadużyć. Nowe pieczęcie mogą być przygotowywane tylko na zasadzie świadectwa kierownika sądu.

Przyjmowanie interesantów.

Art. 55. Dla interesantów kancelarje sądowe winny być otwarte w dnie powszednie najmniej po dwie godziny codziennie. Godziny te oznacza prezes właściwego sądu. O godzinach tych należy podać do wiadomości powszechnej, stosownie do przepisów art. 32 tej instrukcji. Powyższe ograniczenia godzin przyjęć w kancelarjach sądowych nie dotyczą: adwokatów, rejentów i urzędników państwowych, przychodzących do kancelarji osobiście.

Prezesi sądów względnie wydziałów sądu oznaczają sami godziny swoich przyjęć.

Art. 56. Sekretarze i podsekretarze załatwiają interesantów tylko w pokojach kancelarji lub w pokoju przyjęć.

Art. 57. Z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w przepisach karnych, urzędnikom sądowym nie wolno przyjmować pieniędzy od interesantów.

Art. 58. Sekretarz sądu może pozwolić na przeglądanie ksiąg i akt sądowych, o ile tego prawo nie zabrania.

Art. 59. Nikt oprócz sędziego i osoby, sprawującej obowiązki sekretarza na posiedzeniu sądowem, albo też osób, szczególnie przez prawo do tego upoważnionych, nie może brać akt sądowych z kancelarji. W każdej kancelarji sądowej, względnie sekcji tejże kancelarji, powinna być prowadzona kontrola akt, odsyłanych do domu osobom, do tego uprawnionym.

DZIAŁ VI. Biuro podawczo-wykonawcze.

Art. 60. W sądach wyższych będzie biuro podawczo-wykonawcze, przeznaczone do przyjmowania pism nadchodzą-

cych, do ekspedjowania wysyłanych, oraz do przechowania dowodów rzeczowych.

Art. 61. Biurem podawczo-wykonawczem zarządza jeden z urzędników kancelarji, wyznaczony do tego przez prezesa sądu. W razie potrzeby będą mu dodani do pomocy kanceliści. Ma on specjalną pieczęć do ekspedjowania pism wysyłanych.

Art. 62. Dowody rzeczowe będą przechowywane w szafach, w osobnym pokoju lub miejscu, wskazanem przez prezesa sądu; rzeczy i papiery wartościowe należy przechowywać w paczkach w specjalnej szafie, zamykanej na dwa zamki, postawionej w pokoju, gdzie się znajduje kasa; jeden klucz od tej szafy będzie u kasjera, a drugi u zarządzającego biurem.

DZIAŁ VII. Kasa.

Art. 63. Przepisy, dotyczące kasowości w sądach, pomieszczone w oddzielnej instrukcji kasowej.

DZIAŁ VIII. Archiwum.

Art. 64. W sądach wyższych będą się znajdowały archiwa w celu przechowywania ukończonych akt i ksiąg biurowych.

Art. 65. Akta i księgi będą przechowywane w szafach oznaczonych cyframi rzymskiemi. Szafy będą podzielone na półki, oznaczone literami alfabetu; każda półka winna mieć odrębną numerację. W szafach tych w oddzielnych pudełkach będą się znajdowały kartki alfabetu ruchomego.

Art. 66. Archiwista jest odpowiedzialny za całość oddanych do archiwum ksiąg, akt i dokumentów.

DZIAŁ IX. Sędziowie śledczy.

Art. 67. Sędziowie śledczy winni zamieszkiwać we wskazanych im miejscowościach i wykonywać czynności śledcze w wyznaczonych rewirach.

Art. 68. Kompetencja sędziów śledczych ogranicza się:

a) rodzajem spraw,

b) terytorjum, t. j. rewirem.

W razach koniecznych i pilnych sędzia śledczy może prowadzić w wynikłych u niego sprawach śledztwo osobiście i w innych rewirach.

Art. 69. Sędzia śledczy winien jest mieć odpowiednie pomieszczenia dla kancelarji i świadków. Nad wejściem do kancelarji wywieszona będzie tablica z napisem (sędzia śledczy rewiru . . . . .) oraz informacja o godzinach przyjęć. W wypadkach pilnych sędzia śledczy przyjmuje o każdej porze.

Art. 70. W razie potrzeby sędzia śledczy wyjeżdża na miejsce przestępstwa. Winien wyjechać również i wtedy, gdy

należy zbadać większą ilość osób, mieszkających poza miejscowością, gdzie urzęduje. Za wyjazdy otrzymuje zwrot kosztów podróży i djety, według osobnych przepisów.

Art. 71. Wyjeżdżając lub wychodząc z kancelarji, sędzia śledczy winien zostawić informację, dokąd się wydalił i kiedy ma zamiar powrócić.

Art. 72. Do pomocy sędziego śledczego mogą być delegowani aplikanci sądowi, którzy, o ile delegowani są do zastępstwa, mają wszelkie prawa i obowiązki sędziego śledczego.

Art. 73. W razie choroby lub urlopu sędziego śledczego, oddane będą wyznaczonemu sędziemu akta, książki, dowody rzeczowe i t. d. według osobnego spisu, z dokładnem ich wskazaniem i wyliczeniem. Jeden egzemplarz spisu przedstawia się sądowi, drugi pozostaje w kancelarji.

Art. 74. Sędziowie śledczy co miesiąc przedstawiają sądowi i prokuraturze o ruchu spraw w ich rewirach według odpowiednich wzorów. Co rok przedstawiają Ministerstwu Sprawiedliwości szczegółowy za rok ubiegły wykaz ilości załatwionych przez nich śledztw według rodzaju spraw, ilości pociągniętych do opowiedzialności osób i t. d. według wzorów, które będą sporządzone (wzór 3).

Art. 75. Wszelkie kwoty pieniężne, które wpływają do sędziego śledczego z tytułu śledztwa, zapisuje się do specjalnej księgi pieniężnej (art. 213) i przekazuje się niezwłocznie do kasy sądu okręgowego. Osobom, od których pieniądze odebrano lub które je złożyły, wydaje się kwity, wycinane z księgi pieniężnej.

DZIAŁ X. Komornicy.

Art. 76. Zamianowani komornicy będą dopuszczani do sprawowania obowiązków swojego urzędu dopiero po złożeniu sądowi, przy którym zostali mianowani, kaucji, której wysokość oznacza Departament Sprawiedliwości.

Art. 77. Po złożeniu przyrzeczenia uroczystego, komornik otrzymuje:

1) zaświadczenie, że zajmuje ten urząd ze wskazaniem przeznaczonego mu miejsca zamieszkania,

2) specjalną oznakę przy sprawowaniu obowiązków tego urzędu, wskazaną przez Departament Sprawiedliwości,

3) odrębną pieczęć.

Art. 78. Komornik winien zamieszkiwać w miejscowości, wyznaczonej mu przez Prezesa Sądu, i nie ma prawa przenosić się do innej pod karą usunięcia z urzędu.

Art. 79. Każda nominacja komornika winna być podana do wiadomości powszechnej.

Art. 80. Komornicy pensji nie otrzymują, mają natomiast prawo do pobierania opłat, stosownie do przepisów specjalnych.

Art. 81. W razie stawianego komornikowi oporu przy wykonywaniu czynności urzędowych, ma on prawo żądać pomocy od miejscowej władzy policyjnej, a w razie niezbędnej konieczności i od władzy wojskowej.

Art. 82. Komornik, którego kaucja została użyta na całkowite lub częściowe pokrycie jego zobowiązań, będzie zawieszony w urzędowaniu do czasu uzupełnienia lub złożenia nowej kaucji.

Art. 83. Komornik, który rozpoczął egzekucję, sprawuje wszelkie czynności egzekucyjne aż do ostatecznego wykonania wyroku, chybaby zapadła odrębna decyzja o wyznaczeniu innego komornika.

Art. 84. W wydziałach i sekcjach cywilnych winna być wywieszona lista komorników z wymienieniem ich miejsc zamieszkania i rewirów im powierzonych. Nadto na zewnątrz domu, w którym mieszka komornik, winna się znajdować tablica z herbem Państwa i z napisemu u góry: „Komornik przy sądzie . . . . . w . . . . . rewiru . . . . .“.

Art. 85. Na drzwiach kancelarji komornika będzie się znajdować tablica z wymienieniem jego urzędu, nazwiska oraz godzin przyjęć.

Art. 86. Wyjeżdżając w sprawach urzędowych, komornik na drzwiach kancelarji wywiesza zawiadomienie, dokąd wyjechał i kiedy powróci.

Art. 87. Wyjeżdżając na urlop, komornik na drzwiach kancelarji wywiesza zawiadomienie, kto go zastępuje i gdzie zastępca zamieszkuje.

Art. 88. W sprawach nagłych komornik obowiązany jest przyjąć interesanta bez względu na porę dnia i miejsce.

Art. 89. W razie śmierci komornika lub opuszczenia przezeń urzędu, tudzież w razie skierowania do jego kaucji egzekucji z dochodzenia prywatnego, wezwane będą przez ogłoszenie w dzienniku urzędowym, osoby, mające pretensje do powyższej kaucji, którą sąd wydaje na mocy swojej decyzji komu należy dopiero po upływie 6-ciu miesięcy od daty ogłoszenia.

TYTUŁ II. Biurowość w sądach.

DZIAŁ I. Przepisy ogólne.

Oddział I. Pisma nadchodzące.

Art. 90. Wszelkie pisma, podania, prośby, doniesienia, zażalenia, przedstawienia, odezwy, reskrypty i t. d., odbiera sędzia lub urzędnik kancelarji, wyznaczony do tego przez prezesa sądu. W sądach wyższych może być przeznaczony dla osoby, przyjmującej takie podania, specjalny pokój (biuro podawczo-wykonawcze) o ile można blizko wejścia do sądu. Nie wolno odmówić przyjęcia ani też zwrócić wnoszonego pisma

bez pozwolenia właściwego sędziego lub prezesa sądu. Każdy wnoszący do sądu jakiekolwiek pismo może żądać odpowiedniego pokwitowania od osoby je odbierającej.

Art. 91. Pisma przesyłane do sądu w zamkniętych kopertach, adresowane do prezesa sądu lub z napisem „poufne", tudzież podania, zawierające w zamkniętej kopercie własnoręczny testament, nie mogą być otwierane przez urzędnika przyjmującego pisma, lecz, nie rozpieczętowane, winny być wraz z pismami, wskazanemi w art. 96. przedstawiane prezesowi sądu. Wszelkie inne pisma, skierowane do sądu, otwiera właściwy urzędnik, nie naruszając pieczęci i stempli pocztowych. Koperty ze stemplami pocztowemi winny być załączone do papierów, które w nich się znajdowały. Telegramy, nadchodzące do sądu poza godzinami biurowemi, odbiera prezes sądu, albo urzędnik przez niego wyznaczony.

Art. 92. Zawiadomienia poczty o przesyłkach pieniężnych i wartościowych będą zapisywane przez odpowiedniego urzędnika do księgi otrzymywanych z poczty zawiadomień, a następnie przedstawiane prezesowi sądu lub zastępującemu go sędziemu, który podpisuje na zawiadomieniach poczty upoważnienia do odbioru: a) przesyłek pieniężnych—na imię kasjera sądu lub jego zastępcy, b) przesyłek wartościowych — na imię jednego z urzędników kancelarji, lub woźnych. O wydanych upoważnieniach sędzia odnotuje w powyższej książce. Odbierający przesyłki wartościowe powinien zwrócić uwagę na całość koperty i pieczęci. (wzór 4).

Art. 93. Na wszystkich pismach, przez sąd otrzymanych, urzędnik przyjmujący winien położyć prezentatę, t. j. dzień, miesiąc i rok rzeczywistego nadejścia pisma do sądu, tudzież ilość załączników. Na pismach w zapieczętowanych kopertach, których urzędnik nie ma prawa otworzyć, prezentata tymczasowa położona będzie na stronie adresowej koperty i przeniesiona na pismo dopiero po otwarciu koperty przez prezesa sądu, przyczem uzupełniona będzie oznaczeniem ilości załączników i uwagami stosownie do niniejszych przepisów.

Art. 94. Jeżeli w danym sądzie jest kilku urzędników, przyjmujących pisma, nadchodzące do sądu, w takim razie powinien podpisać się pod prezentatą przyjmujący urzędnik, o ile prezentata została zrobiona, przez wyciśnięcie odpowiedniego stempla. Odbitka stempla powinna być trwałą i wyraźną. Jeżeli brakuje powołanych w piśmie załączników, należy o tym zaraz zaznaczyć obok prezentaty.

Art. 95. Załączone do pism, przez sąd otrzymanych, papiery wartościowe, weksle, rewersy i t. d. winny być zapisywane do specjalnej księgi i przechowywane w kasie sądowej. (wzór 5).

Art. 96. Wszystkie pisma, o których mowa w art. 91 i 104, oraz pisma, tyczące się zarządu sądowego, spraw gospodarczych sądu, funduszów na jego utrzymanie, kasy sądowej, stanu służby sędziów i urzędników sądu, spraw ustawo-

dawczych i urządzeń sądów, wszelkie zażalenia i przynaglenia, wreszcie wszystkie pisma, adresowane osobiście do prezesa sądu, winny być mu przedstawiane w dniu otrzymania, a najpóźniej rano dnia następnego, papiery zaś pilne natychmiast.

Art. 97. W sądach, podzielonych na wydziały, pisma, adresowane do prezesa sądu, są przekazywane do wydziałów jedynie na zasadzie odpowiednich dekretacji prezesa.

Art. 98. Wszystkie pisma, tyczące się spraw już prowadzonych w sądzie, winny być oddane tegoż samego dnia, a pilne bezzwłocznie do właściwych wydziałów, względnie sekcji sądu.

Art. 99. Na każdym nadchodzącym do sądu piśmie, kierownik sądu wydaje odpowiednią własnoręczną dekretację, którą datuje i podpisuje. W sądach, podzielonych na wydziały i sekcje, w ten sam sposób postępuje przewodniczący wydziału lub sekcji z przedstawionemi mu pismami.

Oddział 2. Księgi biurowe.

Art. 100. Księgi biurowe, należycie parafowane, winny być przedstawione do poświadczenia kierownikowi sądu zawczasu przed ich użyciem.

Art. 101. Księgi, ulegające zaświadczeniu, parafują sekretarze, podsekretarze lub aplikanci sądów: na ostatniej stronicy winna być wyrażona literami i cyframi liczba kart, tudzież komu i kiedy dana księga została wydaną; powyższą adnotację podpisuje prezes sądu albo jeden z sędziów.

Art. 102. Wszelkie księgi biurowe będą prowadzone rocznie z numeracją, rozpoczynającą się od numeru pierwszego. W razie jednak możliwości księga może być użytą i na następne lata, numeracja jednak co rok winna być prowadzona nowa.

Art. 103. 2-go stycznia każdego roku w dziennikach i repertorjach z roku ubiegłego, jako ukończonych, winny być zrobione zaświadczenia literami po ostatnim numerze o liczbie znajdujących się w każdej z tych ksiąg numerów. Zaświadczeń powyższych dokonywa sekretarz sądu w księgach sądowych, zaś sędziowie śledczy i komornicy, każdy w prowadzonych przez siebie księgach.

Dziennik

Art. 104. Pisma, które nie zawierają żadnych danych, do jakiej sprawy lub jakiego wydziału należą, przyjmujący je urzędnik wciąga do dziennika, którego wzór przy niniejszym jest załączony; każde takie pismo będzie zapisane kolejno pod oddzielnym numerem, który również należy oznaczyć na samym piśmie pod prezentatą (wzór 6).

Repertorja.

Art. 105. Z każdego podania, zawierającego w sobie nową sprawę, będą założone oddzielne akta, które winny być zaraz zapisane do właściwego repertorjum w porządku chronologicznym pod oddzielną liczbą porządkową; tę ostatnią wraz z literą, jaką jest oznaczone dane repertorjum, trzeba wypisać na okładce akt. Oprócz tego na okładce akt należy wymienić: nazwę sądu, wydział, sekcję, jeżeli takie podziały w danym sądzie istnieją, przedmiot sprawy z wymieniem imion i nazwisk stron w sprawach cywilnych i podsądnych w sprawach karnych, wreszcie datę rozpoczęcia i ukończenia sprawy.

Art. 106. W sądach pierwszej instancji będą prowadzone następujące repertorja:

1) repertorjum procesów cywilnych i spraw działowych, oznaczone dużą literą C, (wzór 7),

2) repertorjum spraw o przymusowe wykonanie aktów (art. 161-[1] — 161-[24] i 365 [1] ust. post. cyw.), oznaczone dużą literą A, (wzór 8),

3) repertorjum zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych, oznaczone dużą literą Z, (wzór 9),

4) repertorjum spraw karnych, zakwalifikowanych do osądzenia, oznaczone dużą literą K, (wzór 10),

5) repertorjum wszelkich innych spraw karnych, oznaczone literami Zk. (wzór 11).

W sądach pokoju będą prowadzone repertorja wskazane wyżej w punktach 1, 2, a nadto repertorjum spraw, wynikających z opiek nad małoletnimi i ubezwłasnowolnionymi, oznaczone literą O, repertorjum zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych (Z), oraz jedno tylko repertorjum spraw karnych K, (wzór 11, 12 i 13).

Art. 107. Dla spraw rozpatrywanych w drugiej instancji, będą prowadzone następujące repertorja:

1) repertorjum apelacji w sprawach cywilnych, oznaczone znakiem Ac, (wzór 14),

2) repertorjum skarg incydentalnych w sprawach cywilnych, oznaczonych znakiem Ic, (wzór 15),

3) repertorjum apelacji w sprawach karnych, oznaczone znakiem Ak, (wzór 16), wreszcie

4) repertorjum skarg incydentalnych w sprawach karnych, oznaczone znakiem Ik, (wzór 17).

Art. 108. Każda sprawa, nowowpisana do repertorjum, otrzymuje numer złożony z litery repertorjum, do którego została wpisaną, z liczby porządkowej, pod którą w tymże repertorjum została wpisaną, tudzież z liczby roku w skróceniu, tak np. pierwsza skarga cywilna, podana w 1917 r., oznaczona będzie numerem C 1/17, pierwsza skarga karna będzie miała numer K 1/17; trzecia sprawa o przymusowe wykonanie aktów oznaczona będzie numerem A 3/17; siódma sprawa, zapisana

do repertorjum zbiorowego, będzie miała numer Z7/17. W sądach, podzielonych na wydziały, rozpoznające sprawy tego samego rodzaju, należy przed numerem oznaczyć liczbą rzymską wydział sądu, a liczbą arabską — sekcję, np. I. 2. C 1/17

Art. 109. Repertorja mają dawać wyjaśnienia o czynnościach sądu w każdej sprawie, służą do badań statystycznych i tworzą podstawę oznaczenia, układu i przechowania akt; nie są jednak przeznaczone na to, aby dawały przegląd wszystkich poszczególnych podań, lub pism, jakie w pewnej sprawie wpłynęły. Do repertorjów winny być wnoszone zwięzłe adnotacje, dotyczące tylko ważniejszych okoliczności. Adnotacje te winny być dokonane zaraz po każdej odnośnej czynności.

Skorowidz.

Art. 110. Jednocześnie z wciągnięciem danej sprawy do repertorjum, winna być ona odnotowaną we właściwym skorowidzu. Do skorowidza należy zapisywać nazwiska i imiona osób, biorących udział w sprawie, ze wskazaniem litery i numeru sprawy według repertorjum. Jeżeli w sprawie bierze udział kilka osób, sprawa będzie zapisaną w skorowidzu pod nazwiskiem każdej z osób, biorących w niej udział (wzór 18).

Art. 111. W sądach pierwszej instancji będą prowadzone dwa skorowidze: jeden wspólny dla wszystkich spraw cywilnych, a drugi dla spraw karnych. W sądach pokoju z mniejszą ilością spraw może być prowadzony jeden tylko skorowidz wspólny dla wszystkich spraw, zarówno cywilnych jak i karnych.

W sądach drugiej instancji będą prowadzone dwa skorowidze, a mianowicie; jeden skorowidz dla spraw cywilnych drugi zaś dla spraw karnych. Każdy z tych skorowidzów będzie obejmować skargi zarówno apelacyjne jak i incydentalne.

Art. 112. W wydziałach sądu, lub przy podziale ich na sekcje, w sekcjach będą prowadzone oddzielne repertorja i skorowidze stosownie do rodzaju spraw, w wydziale lub sekcji.

Art. 113. W sądach okręgowych w okręgu sądu apelacyjnego warszawskiego będzie prowadzony rejestr firmowy (księgi jawności handlowej) podług zasad, które dotychczas obowiązywały w sądach okupacyjnych (Dziennik rozporządzeń dla Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego Nr. Nr. 58, 59 z 1916 r. pozycje 227, 239 i 240).

Nadto Sąd Okręgowy w Warszawie prowadzi rejestr stowarzyszeń stosownie do przepisów z dn. 30 października 1916 r. (Dziennik rozporządzeń dla Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego Nr. 53 z 1916 r. pozycja 189)

Numer pisma.

Art. 114. Wszystkie pisma, przychodzące do sprawy, nie będą już wpisywane pod osobnym numerem ani do reper-

torjów, ani po dziennika. Natomiast każde oddzielne pismo, należące do tych samych akt, a w tej liczbie i pisma, zawierające czynności sądowe, otrzymuje w nieprzerwanym porządku liczbę kolejną. Liczba powyższa w połączeniu z numerem sprawy stanowi numer porządkowy danego pisma w korespondencji nazewnątrz. Liczbę tę pisze się pod numerem sprawy w kształcie ułamka, tak np. trzecie pismo w sprawie C 1/17 jako takie oznaczone kolejną liczbą 3, będzie miało numer porządkowy $C\frac{1/17}{3}$. Takim numerem będzie oznaczona wszelka korespondencja, wychodząca z sądu przy załatwieniu pisma. Pismo, od którego nowa sprawa się rozpoczyna, zawsze będzie oznaczone liczbą jeden. Dalsza numeracja biegnie nieprzerwanie bez względu na rok otrzymania pisma i nawet wtedy, gdyby został założony nowy tom akt w tej samej sprawie, lub gdyby te same akta zostały zapisane w innym repertorjum pod innym numerem. Załącznik do znajdujących się w aktach papierów nie otrzymują oddzielnego numeru, na nich stosownie do art. 115 tej instrukcji oznacza się tylko kolejną liczbę kart. Dowody doręczenia, o ile na nich niema żadnej dekretacji sędziego, nie otrzymują numeru porządkowego, lecz są uważane za załączniki tego pisma, z którego dokonane zostało doręczenie. Jeżeli jakie pismo z akt będzie wyjęte w celu wydania, wysłania lub załączenia go do innych akt, w takim razie należy w aktach odnotować, kiedy i co się z tym pismem stało.

Parafowanie akt.

Art. 115. Niezależnie od numeracji, wskazanej w art. 114, wszystkie dalsze pisma, odnoszące się do tej samej sprawy, należy w porządku chronologicznym podszywać do akt sprawy, a następnie oznaczyć kolejną liczbą każdą kartę w aktach. Gdy akta mają więcej niż 200 kart, należy wtedy założyć nowy tom akt. Poszczególne tomy akt oznacza się cyframi rzymskiemi, zaś zarówno numery porządkowe poszczególnych pism w aktach, jak i liczby kart pisze się cyframi arabskiemi.

Art. 116. Pisma, nie dotyczące poszczególnych spraw, należy załączać do zeszytów zbiorowych. Zeszyty takie winno być zakładane co rok nowe i w miarę potrzeby mogą być podzielone na kilka działów, stosownie do treści załączonych do nich pism. Do zeszytów zbiorowych stosują się przepisy art. 114 i 115 tej instrukcji. Na początku każdego tomu takiego zeszytu należy prowadzić skorowidz.

Oddział 3. Pisma wysyłane.

Art. 117. Sądy wyższe komunikują się z niższemi za pomocą poleceń, niższe zaś czynią wyższym przedstawienia; z władzami równorzędnemi komunikują się za pomocą odezw, organom zaś policyjnym dają polecenia.

Art. 118. Na piśmie, wysyłanem z sądu, winna być oznaczona data podpisania takowego, tudzież numer porządkowy (art. 114). Datę kładzie sędzia, podpisujący pismo.

Art. 119. Odpowiedź na pismo, z którego nie założono specjalnej sprawy, może być udzielona odręcznie na tym samym piśmie i opatrzona numerem, jaki powyższe pismo otrzymało w dzienniku biura podawczo-wykonawczego (art. 104).

Art. 120. Sprawozdania, odpisy, informacje i t. d. wysyła się bez specjalnych odezw z adnotacjami odręcznemi, w których wymienia się numer od kogo i do kogo, na jakiej zasadzie i z jakiemi załącznikami przesyła się pismo.

Art. 121. Z innych pism wysyłanych, nieprzewidzianych w art. 119 i 120, należy pozostawić bruljon podcyfrowany przez referenta. Na bruljonie należy odnotować, kto i kiedy pismo odpisał.

Art. 122. W razie przesyłania akt sprawy, osoba, odpowiedzialna za ich całość, powinna zaświadczyć literami i cyframi na ostatniej karcie liczbę kart i zaświadczenie to podpisać.

Art. 123. Po rozstrzygnięciu sprawy, sąd drugiej instancji odsyła do sądu pierwszej instancji akta sprawy wraz z wszystkiemi przedstawionemi sobie pismami, tudzież podpisem wyroku, pozostawiając u siebie tylko oryginalny wyrok.

Wzory.

Art. 124. Do powtarzających się często lub nieznacznie tylko się różniących uchwał sądowych, odezw, sprawozdań, protokułów i odpowiedzi na wnioski ustne lub pisma, do wezwań sądowych należy używać wzorów t. j. drukowanych blankietów, których formę oznacza Departament Sprawiedliwości. Przepisane wzory, oznaczone każdy oddzielną liczbą, będą zestawione w spisie urzędowym.

Art. 125. Na kopercie będzie oznaczony numer zawartego w niej pisma (wzór 19).

Art. 126. Pisma wysyłane należy zapisywać do księgi ekspedycyjnej, którą prowadzi się według załączonego wzoru.

Art. 127. Dokumenty, świadectwa, wypisy, odpisy, pieniądze, rzeczy i t. d. mogą być wydawane komu należy bez piśmiennych podań, ale za pokwitowaniem. Nieznany urzędnikowi odbiorca któregokolwiek z tych przedmiotów winien udowodnić tożsamość osoby.

Art. 128. Każde wydawane z akt zaświadczenie winno być podpisane przez osobę je wydającą i zawierać w sobie wskazówkę, komu zostało wydane.

Art. 129. Pisma, wysyłane z rozporządzenia sądu, redaguje sekretarz, względnie podsekretarz. Pisma takie, podpisane przez sekretarza, winny być przedstawione do podpisu właściwemu sędziemu.

Art. 130. Przedstawienia do władz wyższych podpisuje osoba, stojąca na czele sądu, wezwania sądowe — sekretarz, względnie podsekretarz, wszelkie inne pisma — prezes sądu, przewodniczący wydziału lub sędzia, odpowiednio do atrybucji.

Art. 131. O wydaniu tytułu wykonawczego zaznacza się na postanowieniu sądu, z którego tytuł został wydany, z wymienieniem czasu wydania i osoby odbiorcy; w razie wydania tytułu tylko na częściowe wykonanie postanowienia sądu, należy zaznaczyć, co do jakiej mianowicie części postanowienia tytuł został wydany.

Art. 132. W sądach wyższych sprawozdania za ubiegły kwartał, według przepisanej formy, winny być składane kierownikowi sądu w przeciągu 10-ciu dni po upływie każdego kwartału.

Art. 133. W razie wyjazdu na urlop osoby urzędującej w sądzie lub przy sądzie, jako też w razie opuszczenia przez taką osobę urzędowania, winna ona oddać, według spisu, wszystkie znajdujące się u niej: akta, księgi, pieczęć i inne powierzone sobie do urzędowania przedmioty. Odpowiedni protokuł i spis winny być podpisane zarówno przez oddającego, jak i przyjmującego służbę i przedstawione kierownikowi sądu, który załącza je do akt osobistych osoby, opuszczającej urzędowanie

Oddział 4. Repozycja akt.

Art. 134. W sądach wyższych sprawy karne są reponowane:

a) sprawy sądowe—po otrzymaniu zawiadomienia o skierowaniu wyroku do wykonania, lub w razie prawomocnego wyroku uniewinniającego.

b) inne sprawy — po upływie pół roku od czasu ich rozstrzygnięcia.

Art. 135. Sprawy cywilne są reponowane:

a) po wykonaniu wyroku,

b) po upływie roku od czasu wydania tytułu wykonawczego lub rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli tytuł wykonawczy nie był wydany.

c) po umorzeniu powództwa wskutek niestawiennictwa powoda lub z innych przyczyn, wreszcie

d) jeżeli w przeciągu roku nie było żadnego postępowania w danej sprawie.

Art. 136. Księgi biurowe są reponowane, gdy są już niepotrzebne.

DZIAŁ II. Specjalne przepisy co do biurowości w sprawach cywilnych.

Art. 137. Sprawy cywilne, nie ukończone w jednym roku, nie będą przenoszone do repertorjum na rok następny.

Art. 138. Sprawy zreponowane i następnie wznowione należy zapisywać do właściwego repertorjum na rok bieżący, a w danym repertorjum uczynić odpowiednią wzmiankę, ze wskazaniem numeru nowego repertorjum.

Art. 139. Oprócz repertorjów i skorowidzów, względnie dziennika, należy jeszcze prowadzić w wydziałach cywilnych sądów wyższych:

a) kontrolę wezwań sądowych (wzór 20).

b) kontrolę grzywien, wymierzanych za niestawiennictwo do sądu, za zgłoszenie bezzasadnego sporu o fałsz (art. 562 proc. cyw.) i innych grzywien oraz należności, przeznaczonych do ściągnięcia przez sąd, według załączonych do niniejszego wzorów (wzór 21).

W kancelarjach sądowych, podzielonych na sekcje, każda sekcja prowadzi kontrolę wezwań sądowych. Wyżej wymienione pod literami a) i b) kontrole nie są corocznie zmieniane.

W sądach pokoju prowadzenie kontroli wezwań sądowych jest zbyteczne. Powinna być prowadzona kontrola ulegających ściągnięciu wszelkiego rodzaju grzywien i należności. Wymierzone przez sąd grzywny i należności zapisuje do właściwej kontroli sekretarz, który pilnuje ich ściągnięcia.

Art. 140. Przepisy, zamieszczone w dodatku do art. 267 (uwaga) ust. post. cyw. o komunikowaniu się sądu ze stronami przez pocztę, o czem mowa w art. 267, 270, 278, 279, 305, 942 i 1504[1] ust. post. cyw., nie będą miały zastosowania, jeżeli sąd uzna za niedogodne stosowanie tych przepisów bądź wogóle, wskutek warunków miejscowych, bądź w szczególności, ze względu na okoliczności danej sprawy, wreszcie jeśli osoby, biorące udział w sprawie, zażądają doręczenia wezwań i pism przez komornika lub woźnego, biorąc na swój rachunek nadwyżkę kosztów bez prawa regresu do strony przeciwnej.

Art. 141. Prośby lub skargi w wypadkach, wskazanych w art. 53, 54[2], 164[2], 266, 270 i 755 ust. proc. cyw., mogą być zwrócone wnoszącym je osobom na ich życzenie i bez piśmiennego zawiadomienia za pokwitowaniem w repertorjum.

Art. 142. Decyzja sądu, wstrzymująca dalszy bieg prośb lub skargi, na życzenie petenta może być oznajmiona mu ustnie, o czem winna być dokonana podpisana przez petenta odpowiednia wzmianka pod decyzją, ze wskazaniem daty jej ogłoszenia.

Art. 143. W sądach wyższych zawiadomienia o zwrocie podania lub wstrzymaniu jego biegu dalszego będą posyłane: w razie złożenia pieniędzy na doręczenia względnie na koszta przejazdu — przez woźnego, w przeciwnym zaś razie — przez miejscową władzę policyjną.

Art. 144. Sąd nie jest obowiązany do dawania stronom piśmiennych wyjaśnień o przebiegu spraw.

Art. 145. O terminie, wyznaczonym do sądzenia sprawy na skutek ustnej prośby, zawiadamia się petenta ustnie, o czem

powinna być zrobiona podpisana przez niego odpowiednia wzmianka pod dekretacją o terminie.

Art. 146. Nie wyczekując prośby osób zainteresowanych, będą wyznaczane do sądzenia w sądach okręgowych skargi na uchwały rad familijnych i na decyzje wydziałów hipotecznych powiatowych, prośby o zatwierdzenie uchwał rad familijnych, żądania innych sądów co do zbadania świadków, zasięgnięcia opinji biegłych, wreszcie skargi na decyzje sędziów pokoju w razie odmowy zatwierdzenia aktów rejentalnych (art. 256 ust. o not.). We wszystkich tych sprawach, sąd, po wydaniu decyzji, zwraca wraz z jej odpisem odnośne akta sprawy komu należy.

Art. 147. Do każdej sprawy będzie załączony rachunek pieniędzy, złożonych w sprawie na koszta wezwań i na przejazd woźnego.

Art. 148. Z każdego raportu o sprzedaży nieruchomości i z każdego pisma, przy którem zostały złożone pieniądze do depozytu sądu na rzecz osoby prywatnej, będą założone osobne akta. Przytem należy się kierować następującemi zasadami:

a) sprawa o funduszach, otrzymanych ze sprzedaży nieruchomości nie powinna być oddzielana od sprawy o sprzedaży tej nieruchomości.

b) o funduszach, składanych do depozytu sądu perjodycznie, np. w razie zapowiedzenia pensji, powinny być założone jedne wspólne akta.

c) podanie, przy którem pozwany składa fundusze na zaspokojenie powoda, powinno być załączone do właściwych akt procesowych, w odrębnych zaś aktach, założonych w przedmiocie dystrybucji pomienionych funduszów, należy zrobić wzmiankę o powyższem podaniu.

Art. 149. Do wezwań sądowych, protokułów i innych pism, służą załączone do niniejszej instrukcji wzory (wzór 22).

Art. 150. Dla strony, która nie zameldowała o wybranem miejscu zamieszkania, jeżeli jest powodem, należy uważać za miejsce zamieszkania miejsce, wskazane w skardze, jeżeli zaś jest to pozwany, to miejsce, w którem było mu doręczone wezwanie do sądu, i wszystkie wezwania i pisma należy im doręczać w powyższych miejscach zamieszkania, o ile nie zameldują inaczej, stosownie do art. 309 ust. post. cyw.

Art. 151. W razie klasyfikacji (uporządkowania) szacunku nieruchomości mającej urządzoną hipotekę (art. 1595 ust. post. cyw.), wezwania należy doręczyć wszystkim wierzycielom i dłużnikom we wskazanych przez nich, stosownie do art. 27 ust. hip. 1818 r., miejscach zamieszkania. Przy klasyfikacji majątków niehipotecznych doręczenia wierzycielom winny być dokonane w miejscach, wskazanych w art. 309 — 311 ust. post. cyw. W każdym jednak wypadku koszta wezwania będą podjęte z szacunku, ulegającego klasyfikacji, o ile odpowiedniej kwoty na koszta wezwań nie złożył wierzyciel, popierający klasyfikację.

Art. 152. Każda ze stron, wnosząc podanie, winna jednocześnie złożyć pieniądze na koszta prawne doręczenia wezwań. Do czasu złożenia tych pieniędzy doręczenie wezwań będzie całkowicie wstrzymane. O ile złożona na doręczenie kwota okaże się następnie niedostateczną, przewodniczący zarządzi ściągnięcie brakującej sumy.

Art. 153. Protokuły posiedzeń sądowych będą sporządzone w zastosowaniu odpowiednich przepisów procedury cywilnej i według zasad, wskazanych w art. 836, 837, 840 i 841 ust. post. kar.

Art. 154. Dokumenty można składać sądowi tylko przy piśmiennym podaniu z wyjątkiem dokumentów, złożonych na posiedzeniu lub sędziemu referentowi w terminie, wyznaczonym do rozpoznania wyjaśnień (art. 904 ust. post. cyw.). O złożeniu takich dokumentów należy zaznaczyć w protokule i załączyć je do tego ostatniego.

Art. 155. Ogłoszone publicznie na posiedzeniu sądowym przez przewodniczącego sądu odroczenie sprawy na inny określony termin, zapisane do protokułu, zastępuje wezwanie.

Art. 156. Świadkowi, który nie otrzymał na posiedzeniu sądu wynagrodzenia za oderwanie go od zajęć, wydaje przewodniczący sądu specjalny rozkaz do wyegzekwowania należnego wynagrodzenia.

Art. 157. Świadectwa, wskazane w art. 452 ust. post. cyw. mogą być wydawane na zasadzie decyzji sędziego, względnie przewodniczącego wydziału.

Art. 158. Przed uprawomocnieniem się wyroku, dokumenty mogą być zwrócone komu należy na mocy decyzji sędziego, względnie przewodniczącego wydziału, jedynie po złożeniu do akt odpisów wierzytelnych.

Art. 159. Na zobowiązaniu pieniężnym, zwracanym stronie lub przesyłanym z aktami do archiwum dla repozycji, sekretarz lub podsekretarz obowiązany jest zrobić odpowiednią wzmiankę i podpisać ją, jeżeli sprawa o ściągnięcie należności z tego zobowiązania została rozstrzygniętą przez sąd merytorycznie lub została zakończona bądź przez układ polubowny bądź przez umorzenie bezwzględne.

Art. 160. Na zasadzie decyzji sądu o sprostowaniu aktu stanu cywilnego wydaje się tytuł wykonawczy, w którym należy wyszczególnić: „decyzja powyższa na mocy art. 85 kodcyw. polsk. i art. 1650 ust. cyw. winna być zaznaczona w księgach stanu cywilnego".

Art. 161. Wyrok sądu o pozbawieniu lub ograniczeniu własnej woli, po uprawomocnieniu się, należy w odpisie zakomunikować prokuratorowi sądu.

Art. 162. O wyznaczeniu kuratora spadku wakującego albo kuratora majątku i praw, zaginionego powinien być zawiadomiony prokurator sądu.

DZIAŁ III. Dodatkowe przepisy w sprawach cywilnych dla sądów pokoju.

Zastąpione przez art. 1401—1408 U. P. C.

DZIAŁ IV. Specjalne przepisy biurowości w sprawach karnych.

Art. 179. Każda sekcja wydziału karnego względnie każdy wydział prócz dwóch repertorjów i skorowidza winna posiadać:

1) kontrolę grzywien, wymierzonych za niestawiennictwo do sądu, (wzór 21),

2) księgę dowodów rzeczowych, (wzór 24),

3) zeszyty:

a) o poszukiwaniu zbiegłych przez listy gończe,

b) o skargach na decyzję sędziów śledczych,

c) o sporach co do kompetencji,

d) luźnej korespondencji.

Art. 180. Pozatym sekretarz wydziału prowadzi zeszyty:

1) okólników,

2) sprawozdań i statystyki,

3) kontrolę obrońców, wyznaczanych z urzędu.

Art. 181. Sprawy nierozstrzygnięte w ciągu roku, przenosi się do repertorjum na rok następny.

Art. 182. Podsekretarz prowadzi w sekcji, oprócz dziennika ogólnego posiedzeń sądowych, również i dziennik posiedzeń gospodarczych, w którym zapisuje się, (wzory 25 i 26),

a) wszystkie sprawy nowowstępujące, tak z oskarżeniami, jak i na umorzenie, z art. 356 ust. post. kar. i t. p.;

b) prośby o wezwanie świadków i inne, skargi, opozycje, apelacje;

c) skargi na czynności śledcze;

d) przedstawienia sędziów śledczych o zatwierdzenie kosztów, a zabezpieczenie powództwa i inne;

e) sprawy, zwracane z instancji apelacyjnej;

f) spory o kompetencje;

g) prośby o umorzenie kar. za niestawiennictwo;

h) wnioski o zapełnienie wyroków sądowych;

i) wszelkie inne kwestje z rozporządzenia przewodniczącego lub sędziego.

Art. 183. Dziennik wraz z odpowiedniemi aktami przesyła się właściwemu sędziemu w przeddzień posiedzenia.

Art. 184. Kancelarja wykonywa decyzje sądu niezwłocznie po ich otrzymaniu i odnotowuje o tym w dzienniku posiedzenia (art. 182), względnie w repertorjum, (wzory 27—29).

Art. 185. Każdy otrzymany przez sąd dowód rzeczowy winien być bezzwłocznie zapisany do odpowiedniej książki i złożony w przeznaczonym na to miejscu.

Art. 186. Do dowodu rzeczowego będzie przymocowany kawałek tektury (etykieta), na którym oznaczony będzie: a) nu-

mer, pod którym ten dowód został zapisany do książki i b) nazwa sprawy.

Art. 187. Pokwitowanie z przyjęcia dowodu rzeczowego należy wyciąć z księgi i załączyć do pisma, przy którem przysłany został do sądu.

Art. 188. Przechowywane w biurze podawczo-wykonawczem dowody rzeczowe chwilowo zażądane przez sąd, można wydać sekretarzom na ich ustne żądanie, zawsze jednak winno być od nich odebrane pokwitowanie na piśmie, które od czasu zwrotu dowodów rzeczowych, będzie pozostawać na miejscu, gdzie te dowody leżały.

Art. 189. Dowody rzeczowe, niepotrzebne w danej chwili sądowi, winny być zwrócone do biura podawczo-wykonawczego i położone na dawne miejsce pod dawnym numerem.

Art. 190. W razie przekazania dowodu rzeczowego do rozporządzenia sądu apelacyjnego, albo sędziego śledczego lub prokuratora, nie należy go wysyłać wraz z pismem przekazującym, lecz pozostawić w biurze podawczo-wykonawczym aż do zgłoszenia odpowiedniego żądania. W razie wysłania dowodu rzeczowego pocztą, należy zaznaczyć w książce, zamiast pokwitowania odbiorcy, numer pisma, przy którym dowód ten został wysłany. W każdym jednak razie, zarządzającemu biurem podawczo-wykonawczem winno być zwrócone wydane przez niego pokwitowanie przyjęcia dowodów rzeczowych.

Art. 191. Okładki akt sprawy, w której podsądny pozbawiony jest wolności, winny różnić się kolorem od innych akt i mieć napis „zaaresztowany". Taki sam napis będzie na wszystkich wysyłanych w tej sprawie pismach.

Art. 192. Akt sędziego śledczego nie podszywa się do akt sądu, lecz podkłada się do nich.

Art. 193. Odpisy aktów oskarżenia i skarg prywatnych winny być wysłane niezwłocznie po nadaniu sprawom dalszego biegu przy stosownych odezwach. Zaaresztowanym wręcza się je w sądzie wraz z listą sędziów i prokuratora.

Art. 194. Wezwania oskarżonym i świadkom posyłane będą przy odezwie z adnotacją „pilne", (wzór 31).

Art. 195. Jednocześnie z posłaniem wezwania oskarżonemu, zawiadomiony będzie i poręczyciel, (wzór 32).

Art. 196. Wezwania dla świadków w wypadku, przewidzianym w art. 576 ust. post. kar., wysyłane będą po złożeniu pieniędzy na wezwanie.

Art. 197. O wezwaniu zaaresztowanego należy zawiadomić dozorcę więzienia; zaaresztowani winni być dostawieni na pół godziny przed terminem posiedzenia.

Art. 198. W razie wyroku skazującego, będzie przesłany naczelnikowi więzienia odpis decyzji sądu o środkach zapobiegawczych w razie uniewinnienia — przesyła się rozporządzenie o uwolnieniu, (wzór 33).

Art. 199. Obrońcy z urzędu, dla równomierności, wyznaczani będą kolejno.

Art. 200. W każdej sprawie należy przygotować dwa spisy osób wezwanych (dla przewodniczącego i sekretarza) oraz dla woźnego sądowego ogólny spis wszystkich spraw i osób, wezwanych na posiedzenie sądowe. Nadto w każdej sprawie sekretarz lub jego zastępca przygotowywuje notatkę na posiedzenia sądowe według załączonego wzoru (wzór 34).

Art. 201. Sekretarz, biorący udział w posiedzeniu, winien zebrać potrzebne dowody rzeczowe, tudzież po posiedzeniu oddać je według przeznaczenia opakowane i opieczętowane.

Art. 202. Sekretarz lub jego pomocnik prócz protokułu sporządza według załączonego wzoru rachunek kosztów sądowych, który przedstawia sądowi. Po zatwierdzeniu następuje bezzwłocznie wypłata, przyczym odbierający kwituje z odbioru (wzory 35 i 35b).

Art. 203. Rachunek z pokwitowaniami przekazuje się kasie sądowej, a odpis dołącza się do akt.

Art. 204. Decyzję sądu o kosztach sądowych przewodniczący oznajmia obecnemu skazanemu, nieobecnemu zaś ogłasza przez komornika albo policję.

Art. 205. Sekretarz zapisuje żądanie otrzymania odpisu wyroku. Odpis winien być wysłany niezwłocznie po uzasadnieniu wyroku.

Art. 206. Po uprawomocnieniu się wyroku przysyła się prokuratorowi odpis jego przy odezwie, która zawiera dane następujące (wzór 36):

a) względem kogo ma być wykonany wyrok i miejsce zamieszkania skazanego,

b) środki zapobiegawcze,

c) koszta, które należy ściągnąć ze skazanego,

d) decyzję o dowodach rzeczowych.

Art. 207. Jednocześnie przekazuje się do rozporządzenia prokuratora aresztantów.

Art. 208. W każdej sprawie sporządzane będą karty systematyczne, zawierające dane o osobie sądzonego, o przestępstwie i wymierzonej mu karze.

Art. 209. Po uprawomocnieniu się decyzji, umarzającej sprawę przesyła się prokuratorowi jej odpis wraz z aktami sprawy, jeżeli ta została umorzoną: a) z powodu braku dowodów, b) z powodu niewykrycia winowajców.

W innych wypadkach akta sprawy pozostają w sądzie.

Art. 210. Osobom poszkodowanym, na rzecz których przyznano wynagrodzenie za szkody i straty, wydaje się tytuły wykonawcze według zasad, przyjętych dla spraw cywilnych.

Art. 211. W razie założenia apelacji, w przedstawieniu do instancji apelacyjnej należy wskazać:

a) kto apelował,

b) czy są w sprawie więźniowie i gdzie przebywają,
c) jakie i gdzie znajdują się dowody rzeczowe.

Jednocześnie należy przekazać do rozporządzenia sądu apelacyjnego więźniów; akta sprawy zwłaszcza z więźniami należy przedstawiać sądowi apelacyjnemu niezwłocznie.

Art. 212. Sądy składają sądom przełożonym wykazy statystyczne o stanie spraw i roczne sprawozdania według wzorów, jakie będą opracowane.

DZIAŁ V. Biurowość sędziów śledczych.

Art. 213. Sędzia śledczy winien prowadzić następujące książki: 1) repertorjum śledztw, oznaczone dużą literą S, 2) repertorjum rekwizycji otrzymywanych od innych sędziów śledczych, oznaczone dużą literą R. 3), skorowidz (art. 110), 4) dziennik (art. 104), 5) księgę pieniężną (art. 75), 6) księgę ekspedycyjną (art. 126) (wzory 38—40).

Art. 214. Prócz tego sędzia śledczy zakłada następujące zeszyty:

1) okólników,
2) sprawozdań,
3) zbiorowy.

Art. 215. Repertorjum śledztw zawiera w sobie:

1) numer porządkowy:
2) nazwę sprawy z imienia i nazwiska oskarżonego lub poszkodowanego.
3) datę rozpoczęcia i przyczynę wdrożenia śledztwa,
4) dowody rzeczowe,
5) czas i miejsce spełnienia przestępstwa,
6) imiona i nazwiska oskarżonych,
7) środki zapobiegawcze,
8) wzmianki o biegu sprawy,
9) datę odesłania sprawy, zwrócenia jej do uzupełnienia, bieg sprawy po zwróceniu i powtórne jej odesłanie.
10) ilość osób skazanych na grzywnę za niestawiennictwo i jej kwotę.

Art. 216. Przystępując do czynności śledczych, sędzia śledczy sporządza decyzję o wdrożeniu śledztwa ze stosownym tego uzasadnieniem.

Art. 217. Jeśli w sprawie są aresztowani, na okładce akt pisze się „zaaresztowany". Taki sam napis winny mieć wszelkie pisma, wysyłane w sprawach tego rodzaju.

Art. 218. Śledztwo winno być pisane wyraźnie, zwłaszcza wyraźnie należy pisać imiona i nazwiska, oraz nazwy miejscowości i cyfry.

Art. 219. Sędziowie śledczy posyłają wezwania według wzorów, obowiązujących w wydziałach karnych sądu okręgowego (art. 193).

Art. 220. Sędzia śledczy przestrzega szybkiego wykonania swoich żądań, a w razie potrzeby ekscytuje lub o zwłoce komunikuje prokuratorowi.

Art. 221. Protokuły badań winny zawierać niezbędne dane o imieniu i nazwisku, pochodzeniu, latach, wyznaniu, zajęciu i miejscu zamieszkania badanego, oraz badanego do oskarżonego lub poszkodowanego. Protokuł badania oskarżonego winien być sporządzony według specjalnego wzoru i na kolorowym papierze.

Art. 222. W razie małoletności oskarżonego, trzeba zarządać metryki jego urodzenia lub innych dowodów, stwierdzających jego wiek.

Art. 223. W sprawach o przestępstwa, za które grozi kara więzienia, trzeba zebrać dane o karalności oskarżonego i załączyć odpisy wyroków, a także dane o odcierpieniu kary.

Art. 224. W razie potrzeby dołączenia do sprawy dowodów rzeczowych, winna być w tym względzie sporządzona decyzja.

Art. 225. Dowody rzeczowe winny być po oględzinach opakowane i opieczętowane; należy przymocować skrawek tektury (etykietę) na którym oznacza się:

1) co mianowicie zawiera pakiet,
2) do jakiej sprawy się odnosi.

Na skrawku winna być pieczęć lakowa i podpis sędziego śledczego. Dowody te po ukończeniu śledztwa przesyła się do sądu lub oddaje się na przechowanie wójtom gmin lub magistratom.

Art. 226. Dokumenty i piśmienne dowody rzeczowe umieszcza się w zapieczętowanej kopercie, na której czyni się adnotację jak wyżej (patrz art. 225) i którą podszywa się na początku akt śledztwa.

Art. 227. Dowody rzeczowe wartościowe oraz pieniądze i papiery procentowe oddaje się z dokładnem ich wyszczególnieniem na przechowanie do kas sądowych.

Art. 228. W razie wynikłych w toku śledztwa kosztów, sędzia śledczy przedstawia sądowi rachunek według załączonego wzoru (wzór 41).

Art. 229. O zakończeniu śledztwa sędzia ogłasza oskarżonym, oskarżycielom prywatnym i powodom cywilnym.

Art. 230. Do akt każdej zakończonej sprawy, sędzia śledczy załącza wykaz wszystkich w nich się znajdujących pism, a także osobny arkusz z niezbędnymi dla sprawy informacjami, poczem akta przesznurowywa się i na końce sznurka nakłada pieczęć. Na ostatniej stronicy będzie podpisane przez sędziego śledczego zaświadczenie o ilości kart w aktach.

Art. 231. Przy wysyłaniu akt sprawy należy sprawdzić, czy w repertorjum wypełniono wszystkie odnośne rubryki.

DZIAŁ VI. Biurowość komorników.

Art. 232. Komornik będzie prowadził:
1) repertorjum E. (wzór 43),
2) skorowidz (art. 110),
3) dziennik (art. 104),
4) księgę pieniężną (art. 213) (wzór 40) i
5) księgę ekspedycyjną (art. 126), wreszcie zeszyty:
a) okólników i rozporządzeń,
b) luźnej korespondencji,
c) sprawozdań.

Art. 233. Komornik wykonywa wyroki, decyzje i rozporządzenia sądowe, ujęte w formę tytułów wykonawczych lub rozkazów, przekazane lub nadesłane do wykonania. Komornik na żądanie winien wydać pokwitowanie z otrzymania tytułu. Odmowę wykonania komornik winien uzasadnić na tytule lub rozkazie.

Art. 234. Z każdego mającego być wykonanym tytułu i aktu równoznacznego będą założone oddzielne zaopatrzone w okładkę akta egzekucyjne, do których będą dołączane w kolei czasu wszystkie pisma związkowe.

Art. 235. Wszystkie czynności egzekucyjne będą niezwłocznie po ich wykonaniu zaznaczone w odpowiednich rubrykach repertorjum z wskazaniem pobranego od strony wynagrodzenia.

Art. 236. Na wezwania, zawiadomienia i inne pisma urzędowe komornik będzie miał odpowiednie wzory (wzory 44 — 52).

Art. 237. Przy doręczaniu wezwań i zawiadomień, które będą sporządzane w dwóch egzemplarzach, komornik postępuje według przepisów art. 278 i nast. ust. post. cyw.

Art. 238. Po wykonaniu wyroku, decyzji lub rozporządzenia, komornik prześle do sądu, który je wydał, odnośne akta egzekucyjne dla dołączenia ich do właściwych akt sądowych. W ten sposób postąpi komornik, jeżeli strona egzekwująca nie będzie popierała egzekucji w ciągu roku od ostatniej czynności wykonawczej.

Art. 239. Na tytułach, zwracanych do sądu lub stronie egzekwującej, komornik uczyni wzmiankę o ich wykonaniu całkowitem lub częściowem.

Art. 240. Jeżeli strona egzekwująca, mając sobie przysądzony majątek w naturze (art. 933 ust. I ust. post. cyw.), nie zgłosi się po jego odbiór na wezwanie komornika, ten ostatni sporządzi spis majątku, odda go wyznaczonemu przez siebie dozorcy i nawet sprzeda w drodze licytacji na zaspokojenie kosztów przewiezienia i przechowania, w razie niepokrycia ich dobrowolnie przez stronę egzekwującą w wyznaczonym terminie.

Art. 241. W dzienniku, sporządzonym przy zajęciu majątku (art. 950 ust. post. cyw.), komornik niezależnie od danych-

przez prawo wymaganych, wskaże: 1) nazwę i wartość nominalną papierów procentowych, ich numery i datę emisji oraz ilość znajdujących się przy nich kuponów, 2) dowody na złożone pod jakąkolwiek postacią w instytucjach i wogóle u osób trzecich fundusze z powołaniem nazwy, daty i numeru dowodów, wysokości funduszów i terminu, do którego procent został pobrany, 3) zobowiązania wszelkiego rodzaju z powołaniem, kiedy, przez kogo i na kogo, na jaką sumę i na jaki termin każde z nich zostało wystawione oraz podpisów na nich i 4) nazwę każdego gatunku towaru, miejsce, gdzie się tenże znajduje, i sumę, na jaką jest ubezpieczony.

Art. 242. Przedstawiając do sądu fundusz, wyegzekwowany od dłużnika do podziału między jego wierzycieli (art. 956 i 1214 ust. post. cyw.), komornik prześle również tytuły wykonawcze i inne dowody równoznaczne, będące podstawą egzekucji, oraz odezwy urzędów o zatrzymanie z tego funduszu pieniędzy na zaspokojenie innych długów tegoż dłużnika, wiadomych im z ich akt, a nadto zawiadomi sąd o obranych przez wierzycieli miejscach zamieszkania (art. 943 ust. 2 i art. 944 ust. post. cyw.).

Art. 243. Do asystowania przy swej czynności komornik weźmie przedstawiciela policji (art. 978 i 1026 ust. post. cyw.) odezwą, w której wyłuszczy powód wezwania, a w razach nagłych (art. 286 i 1211 ust. post. cyw.)—nawet ustnie i okaże mu tytuł wykonawczy.

Art. 244. W razie pozostawienia na gruncie ruchomości przez dłużnika wyrugowanego strona egzekwująca obowiązana jest wskazać komornikowi miejsce do ich przechowania i złożyć pieniądze na koszta ich przewiezienia i przechowania. Wydatek ten dolicza się do ogólnych kosztów wykonania wyroku. Jeżeli strona egzekwująca w czasie wyznaczonym kosztów nie złoży, komornik odda ruchomości na przechowanie i sprzeda je w wyznaczonym terminie przez licytację na zaspokojenie rzeczonych kosztów.

Art. 245. W razie choroby obłożnej dłużnika rugowanego lub kogokolwiek z jego rodziny, komornik wstrzyma wykonanie wyroku i wezwie lekarza dla oględzin chorego; jeżeli lekarz stwierdzi, że chory nie może być usunięty bez szkody oczywistej dla zdrowia, komornik zawiesi wykonanie na termin, przez lekarza wyznaczony.

Art. 246. W razie zajęcia przedmiotów, nie znajdujących się w pakach lub schowaniu (art. 998 ust. post. cyw.) komornik może odcisnąć pieczęcie na etykietach, te ostatnie zaś nakleić na przedmioty.

Art. 247. Przynajmniej na dwa tygodnie przed każdym okresem licytacji (art. 1142 ust. post. cyw.) komornik prześle do sądu wykaz wystawionych na sprzedaż nieruchomości, w celu wyznaczenia sędziego, w którego obecności odbędzie się licytacja.

Art. 248. Rachunek kosztów wystawienia nieruchomości na sprzedaż komornik prześle do sprawdzenia wraz z odnośnymi aktami egzekucyjnymi do właściwego sądu przynajmniej na tydzień przed licytacją z powołaniem się przy każdej pozycji na stronice akt.

Art. 249. Po odbyciu licytacji komornik zatrzyma kaucję tego z licytantów, który utrzymał się na licytacji, i oznajmi mu, że w terminie, przez prawo przepisanym, winien złożyć do sądu resztę postąpionego szacunku, oraz wszystkie opłaty, związane z nabyciem; nadto zwróci pozostałe kaucje, a zatrzymaną wniesie do kasy sądowej.

Art. 250. Dozorcę zajętego majątku komornik zobowiąże piśmiennie do zawiadomienia sądu zawczasu o każdorazowej zmianie miejsca swego zamieszkania.

Art. 251. Komornik nie ma prawa dłużej ponad 24 godzin przechowywać u siebie funduszów, które dostaną się do jego rąk wskutek czynności urzędowych, ale bądź wyda je stronie egzekwującej za pokwitowaniem, bądź złoży do kasy sądowej, postępując w tym względzie stosownie do przepisów kasowych.

Art. 252. Komornik składać będzie kierownikowi sądu kwartalne oraz roczne sprawozdanie ze swych czynności urzędowych.

Art. 253. Rewizji biurowości komornika dokonywa kierownik sądu lub sędzia delegowany.

DZIAŁ VII. Przepisy dla woźnych sądowych.

Art. 254. Woźny sądowy prowadzi według załączonego wzoru książkę, do której zapisuje dawane mu polecenia (wzór 53).

Art. 255. Woźny, w razie otrzymania od sądu kwoty pieniędzy, niedostatecznej na przejazd, raportuje o tym sądowi z załączeniem rachunku należnego mu wynagrodzenia, poparteg świadczeniem miejscowej władzy policyjnej o wskazanej w rachunku odległości,

Niniejszą instrukcję, przyjętą na posiedzeniu rady Departamentu Sprawiedliwości w dn. 13 sierpnia 1917, zatwierdzam.

Warszawa, dnia 21 sierpnia 1917 r.

Załącznik Nr. 5.

WZORY.

Załączniki do tymczasowej instrukcji ogólnej dla sądów Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 3. Dział III, poz. 8).

SPIS WZORÓW

1. Dziennik ogólny posiedzenia sądu (art. 29).
2. Księga rozporządzeń Prezesa Sądu (art. 43).

3. Miesięczny wykaz ruchu spraw u Sędziego Śledczego (art. 74).
4. Księga otrzymywanych z poczty zawiadomień (art. 92).
5. Księga dukumentów pieniężnych (art. 95).
6. Dziennik (art. 104).
7. Repertorjum procesów cywilnych i spraw działowych C (art. 106).
8. Repertorjum spraw o przymusowe wykonanie aktów A. (art. 106).
9. Repertorjum zbiorowe dla wszelkich innych spraw cywilnych Z. (art. 106).
10. Repertorjum spraw karnych, zakwalifikowanych do osądzenia K. (art. 106).
11. Repertorjum wszelkich innych spraw karnych Zk. (art. 106).
12. Repertorjum spraw, dotyczących opiek nad małoletniemi i ubezwłasnowolnionymi O. (art. 106).
13. Repertorjum spraw karnych dla sądów pokoju K^1. (art. 106).
14. Repertorjum apelacji w sprawach cywilnych Ac. (art. 107).
15. Repertorjum skarg incydentalnych w sprawach cywilnych Jc. (art. 107).
16. Repertorjum apelacji w sprawach karnych Ak. (art. 107).
17. Repertorjum skarg incydentalnych w sprawach karnych Jk. (art. 107).
18. Skorowidz (art. 110).
19. Księga ekspedycyjna (art. 126, 213 i 232).
20. Kantrola wezwań sądowych (art. 139).
21. Kontrola grzywien i należności do ściągnięcia (art. 139 i 179).
22. Wzory wezwań, protokułów i innych pism w sprawach cywilnych (art. 149):

22a Wezwanie pozwanego na rozprawę z art. 299 lub 300 ^{1} U. P. C.

22b Wezwanie pozwanego, z miejsca pobytu nieznanego lub zamieszkałego za granicą z art. 293, 294 i 309 ^{1} U. P. C.

22c Wezwanie o złożenie pisemnej odpowiedzi z art. 312 U. P. C.

22d Wezwanie z doręczeniem odpisu podania, objaśnienia, sprzeciwu.

22e Wezwanie na rozprawę.

22f Wezwanie do opiekuna.

22h Wezwanie z art. 557 U. P. C.

22i Wezwanie do złożenia dowodu fałszu dokumentu.

22k Wezwanie z art. 657 U. P. C
22l Wezwanie z art. 901 U. P. C
22m Wezwanie do świadka — biegłego.
22n Wezwanie z odpisem wyroku zaocznego.
22o Wezwanie z odpisem skargi apelacyjnej.
22p Zawiadomienie o doręczeniu skargi apelacyjnej.
22s Wezwanie do przejrzenia planu dystrybucyjnego-klasyfikacyjnego.
22t Zawiadomienie z art. 269 U. P. C.
22u Zawiadomienie o zwrocie skargi lub podania.
22w Protokuł w razie niestawiennictwa obydwóch stron.
22x Protokuł odroczenia sprawy z powodu wzajemnego powództwa, złożenia dokumentu i t. p.
22y Protokuł krótkich rozpraw przed wyrokami zaocznymi i decyzjami incydentalnymi i t. p.
22z Protokuł większej rozprawy.
22aa Wyrok zaoczny.
22ab Wyrok.
22ac Tytuł wykonawczy.

23. Księga do zapisywania oświadczeń o zrzeczeniu się spadku.
24. Księga dowodów rzeczowych (art. 179).
25. Dziennik ogólny posiedzenia sądowego sekcji karnej (182).
26. Dziennik posiedzenia gospodarczego (art. 182).
27. Zawiadomienie oskarżonego o wezwaniu dodatkowych świadków (art. 184).
28. Takież zawiadomienie Prokuratora (art. 184).
29. Zawiadomienie oskarżonego o oddaleniu podania o wezwanie świadków (art. 184).
30. Odezwa z doręczeniem odpisu aktu oskarżenia (art. 193).
31. Wzór wezwania w sprawie karnej (art. 194).
32. Zawiadomienie poręczyciela o wezwaniu oskarżonego (art. 195).
33. Decyzja o uwięzieniu (art. 198).
34. Notatka załączona do spraw karnych (art. 200).
35. Protokuły w sprawach karnych (art. 202).
35¹. Rachunek kosztów sądowych (art. 202).
36. Odezwa do Prokuratora o wykonanie wyroku (art. 206).
37. Decyzja o umorzeniu sprawy karnej (art. 209).
38. Repertorjum śledztw Ś. (art. 213).
39. Repertorjum otrzymanych od innych sędziów śledczych rekwizycji R. (art. 213).
40. Księga pieniężna sędziego śledczego lub komornika (art. 213, 232).

40a. Zawiadomienie o wszczęciu śledztwa wstępnego, rozpoczętego u Sędziego Śledczego.
41. Rachunek kosztów sądowych Sędziego Śledczego (art. 228).
42 i 42a. Wykaz informacji niezbędnych w aktach Sędziego Śledczego i wykaz pism (art. 230).
43. Repertorjum spraw Komornika E. (art. 232).
44—52. Wzory wezwań i protokułów dla Komorników (art. 236).
53. Książka woźnego sądowego (art. 254).
54. Wykaz ruchu spraw w sądzie pokoju.

Wzór 1 (art. 29).

Dziennik ogólny

posiedzenia Sądu Okręgowego w.....

d..... *192...r.*

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Posiedzenie otwarte o godzinie..... m..... przed południem.

Posiedzenie zamknięto o godzinie..... m..... po południu.

№ porządkowy	№ sprawy	Rozpoznawano — NAZWA SPRAWY	Czy sprawa została rozstrzygnięta, odroczona lub umorzona

Wzór 2 (art. 43).

Księga rozporządzeń Prezesa Sądu.

№ porządkowy	Data	TREŚĆ ROZPORZĄDZENIA	Wykonanie

Wzór 3 (art. 74).

WYKAZ

ruchu spraw u Sędziego Śledczego Sądą Okręgowego w .....

Rewir:
Powiat:

Za miesiąc ..... *192...r*

	Liczba
Pozostało na dzień 1-szy miesiąca sprawozdawczego śledztw	
Otrzymano w ciągu miesiąca nowych	
Otrzymano dla uzupełnienia	
Skierowano w ciągu miesiąca	
Z liczby skierowanych wysłano: 1) Prokuratorowi	
a) z art. 478 U. P. K.	
b) z art. 479 U. P. K.	
c) z art. 277 U. P. K.	
d) z art. 353 U. P. K.	
2) innym urzędom i osobom:	
a) z art. 482 U. P. K.	
b) z innych artykułów U. P. K. . .	
Pozostało nieskończonych na dzień 1-szy następn. miesiąca śledztw:	
W tej liczbie śledztw z zaaresztowanymi	
Liczba osób w nich zaaresztowanych . .	
Z liczby pozostałych jest w toku dłużej niż dwa miesiące	
Z liczby pozostałych jest w toku dłużej niż jeden rok	
W śledztwach, trwających dłużej niż rok, jest osób zaaresztowanych	
Rekwizycji: 1) pozostało na dzień 1-szy miesiąca sprawozdawczego niewykonanych .	
2) otrzymano w ciągu miesiąca . . .	
3) odesłano	
4) pozostało na dzień 1-szy następnego miesiąca	

	Liczba
Skierowano korespondencji: a) z art. 545 U. P. K.	
b) z art. 309 U. P. K.	
Wszczęto spraw o kompetencję	
W miesiącu sprawozdawczym zastosowano następujące środki zapobiegawcze:	
a) zaaresztowano osób	
b) wzięto kaucję	
c) wzięto poręczenie	
d) wzięto zobowiązań o niewydalaniu się	
e) oddano pod dozór władzy lub policji .	
f) oddano pod dozór rodziców.	

d. ..... *192*.... *r.*

№.....

Sędzia Śledczy:

№ porządkowy	№ sprawy	Wykaz szczegółowy spraw, pozostających w obiegu dłużej, niż rok

Wzór 4 (art. 92).

Księga otrzymywanych z poczty zawiadomień.

№ porządkowy	Data otrzymania zamówien.	Oznaczenie zawiadomienia	Na jaką sumę	Komu polecono odbiór z poczty	Kiedy wydano polecenie odbioru	Kiedy odebrano i komu oddano

Wzór 5 (art. 95).

Księga dokumentów pieniężnych, załączonych do spraw, prowadzonych w Sądzie .....

Nr. .....

Nr. porządkowy	Wyszczególnienie dokumentu pieniężnego	W jakiej sprawie	Nr. sprawy	Pokwitowanie sekretarza z odbioru dokumentu	Sąd Okręgowy w	Kwit kasy na przyjęcie dokumentu
1	2	3	4	5		
1						Nr. 1. D. ..... 192.... r. W sprawie .... Kasjer
2						Nr. 2. D. ..... 192.... r. W sprawie .... Kasjer
3						Nr. 3. D. ..... 192.... r. W sprawie .... Kasjer

Wzór 6 (art. 104).

Dziennik.

Nr. porządkowy	Data otrzymania	Od kogo pismo otrzymano, względnie numer i data odezwy	Treść pisma	Ilość załączników	Do jakich akt załączono lub komu oddano
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
0					

Wzór 7 (art. 106).

Repertorjum procesów cywilnych

№ porządkowy	Data wniesienia sprawy do Sądu	Imię i nazwisko stron		Przedmiot sporu
		Powód	Pozwany	
1	2	3	4	5

Wzór 8 (art. 106).

Repertorjum spraw o przymusowe wykonanie aktów A.

№ porządkowy	Data wniesienia podania	Imię nazwisko i miejsce zamieszkania		Tytuł prawny i suma pretensji	Nakaz zapłaty		Uwagi
		Wierzyciela	Dłużnika		Wydano	Odmówiono wydania	
1	2	3	4	5	6	7	8

Wzór 7 (art. 106).

i spraw działowych C.

Sprawę		Data rozprawy	Wyniki rozprawy				UWAGI (dokąd i kiedy akta wysłano, kiedy wróciły, kiedy i komu wydano tytuł wykonawczy i t. p.).
Umorzono	Zawieszono		Wyrok zaoczny	Wyrok oczny	Układ pojednawczy	Decyzja incydentalna	
6	7	8	9	10	11	12	13

Wzór 9 (art. 106).

Repertorjum zbiorowe Z.

Nr porządkowy	Data wniesienia	Oznaczenie władzy lub strony (imię i nazwisko), od której pismo pochodzi	Przedmiot	Sposób i data załatwienia	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Wzór 10 (art. 106).

Repertorjum spraw karnych,

№ porządkowy	Data otrzymania	Nazwa sprawy i art. Kod. Karn. lub innego przepisu karnego	Z którego art. U. P. K. sprawę nadesłano	Ilość osób oskarżonych		Z nich znajdowało się				Dane o podsądnych			Liczba wezwanych: świadków i biegłych	Data rozpatrzenia sprawy na posiedzeniu gospodarczym i posłania aktu oskarżenia
						Na wolności		Zaaresztowanych						
				Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyz	Kobiet	Lata	Wyznanie	Wykształcenie		
1	2	3	4	5		6		7		8			9	10

Wzór 11 (art. 106).

Repertorjum spraw karnych Zk.

№ porządkowy	Data otrzymania	Kto sprawę nadesłał i na jakiej zasadzie	Nazwa sprawy	Data rozpoznania	Treść decyzji	Data wykonania decyzji	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8

Wzór. 10 art. (106).

zakwalifikowanych do osądzenia K.

Data rozprawy	Treść wyroku lub decyzji	Na rozprawę stawiło się świadków i biegłych	Z nich zarządzało wynagrodzenia osób	Wysokość kosztów		Ile osób skazano za niestawiennictwo	Wysokość grzywny		Kto i kiedy założył apelację	Data wysłania sprawy do Sądu Apelacyjnego	Data zwócenia sprawy z apelacji	Treść i data wyroku lub decyzji Sądu Apelacyjnego	Data skierowania wyroku do wykonania
				M.	f.		M.	f.					
11	12	13	14	15		16	17		18	19	20	21	22

Wzór 12 (art. 106).

Repertorjum spraw, dotyczących opiek nad małoletniemi ubezwłasnowolnionymi O.

№ porządkowy	Imiona, nazwiska, data urodzenia i miejsce zamieszkania małoletnich i ubezwłasnowolnionych	Skład rady familijnej	Uwagi
1	2	3	4

Wzór 13 (art. 106).

Repertorjum spraw karnych

№ porządkowy	Od kogo i kiedy sprawę otrzymano	Nazwa sprawy i rodzaj przestępstwa	Data rozpoznania	Treść wyroku lub decyzji	Liczba osób			
					skazanych		uniewinnionych	
					mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet
1	2	3	4	5	6		7	

Wzór 14 (art. 107).

Repertorjum apelacji w spra

№ porządkowy	Data nadesłania	Nazwa Sądu pierwszej instancji	Data wyroku zaskarżonego	Imiona i nazwiska powoda i pozwanego oraz przedmiot apelacji	Strona apelująca
1	2	3	4	5	6

Wzór 13 (art. 106).

dla Sądów Pokoju K¹.

Liczba świadków	Wysokość kosztów		Kto i kiedy założył apelację	Kiedy sprawę wysłano do sądu II instancji	Kiedy sprawę zwrócono	Treść wyroku II instancji	Uwagi
	M.	f.					
8	9		10	11	12	13	14

Wzór 14 (art. 107).

wach cywilnych Ac.

Data rozprawy	Wyniki rozprawy			Załatwienie apelacji w inny sposób	Uwagi
	Decyzja incydentalna	Zatwierdzenie wyroku	Zmiana wyroku		
7	8	9	10	11	12

Wzór 15 (art. 107).

Repertorjum skarg incydentalnych w sprawach cywilnych Ic.

№ porządkowy	Data nadesłania	Nazwa sądu pierwszej instancji	Data zaskarżonej decyzji	Imiona i nazwiska stron i przedmiot sporu	Data rozprawy	Wyniki rozprawy		Załatwienie skargi w inny sposób	Uwagi
						zatwierdzenie decyzji (data)	zmiana (data)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Wzór 16 (art. 107).

Repertorjum apelacji w

Nr. porządkowy	Data nadesłania	Sąd nadsyłający	Data zaskarżonego wyroku	Kto założył apelację	Imię i nazwisko podsądnych i rodzaj przestępstwa	Liczba podsądnych				Data rozprawy
						na wolności		uwięzionych		
						mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	
1	2	3	4	5	6	7		8		9

Wzór 17 (art. 107).

Repertorjum skarg incydentalnych w sprawach karnych Ik.

Nr. porządkowy	Data nadesłania	Sąd nadsyłający	Data zaskarżonej decyzji	Nazwy sprawy	Decyzja Sądu II instancji	U w a g i
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						

Wzór 16 (art. 107).

sprawach karnych Ak.

Treść wyroku	Liczba osób				Liczba świadków zbadanych	Wysokość kosztów		Liczba osób skazanych za niestawiennictwo	Komu i kiedy odesłano sprawę	Uwagi
	skazanych		uniewinnionych							
	na wolności	zaaresztowanych	na wolności	zaaresztowanych		M.	f.			
10	11		12		13	14		15	16	17

Wzór 18 (art. 110).

Skorowidz.

Nr. sprawy	Nazwiska i imiona stron	
		A
		B

Wzór 19 (art. 126, 213 i 232).

Księga ekspedycyjna

Nr. pisma wysyłanego	Oznaczenie adresata	Data odbioru	Pokwitowanie odbierającego
1	2	3	4

Wzór 20 (art. 139).

Kontrola wezwań sądowych.

Nr. porządkowy	Nr. sprawy	Data wysłania wezwania	Imię i nazwisko adresata	Ilość załączników	Pokwitowanie woźnego	Data zwrotu drugiego egzemplarza wezwania
1	2	3	4	5	6	7

Wzór № 21 (art. 139 i 179).

Kontrola grzywien i należności do ściągnięcia.

№ porządkowy	№ sprawy	Data decyzji	Imię, nazwisko i miejsce zamieszkania dłużnika	Suma grzywny lub należności		Rodzaj grzywny lub należności	Data uiszczenia, № kwitu i oznaczenie kasy	Data umorzen.	Uwagi
				M.	f.				
1	2	3	4	5		6	7	8	9

Wzory 22 (art. 149).

Wzór 22a (Wezwanie pozwanego na rozprawę z art. 299 lub 300[1] U. P. C.).

№ sprawy: №.....

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... №...)
wzywa pod skutkami prawa .....
zamieszkałego .....
jako pozwanego na rozprawę, wyznaczoną
na dzień ..... 192.... r. o godzinie.....
w sprawie powództwa .....
o .....

Przy niniejszym: odpis skargi powodowej z ..... załącznikami.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi powodowej i załączników doręczyłem dnia ..... 192.... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

---

woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 299, 300[1], 309—311, 718, 719[1] U. P. C.

Wzór 22 b (Wezwanie dla pozwanego, z miejsca pobytu nieznanego lub zamieszkałego za granicą z art. 293, 294 i 309¹ U. P. C.).

№ Sprawy:
W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

№ .....

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w ..... (ul. ..... №.....)
wzywa pod skutkami prawa .....

.....

z miejsca pobytu nieznanego / zamieszkałego .....

.....

jako pozwanego w sprawie powództwa .....

.....

ażeby przed upływem ..... miesiąc.... od dnia obwieszczenia / wręczenia niniejszego wezwania zawiadomił o wybranym przez siebie prawnym miejscu zamieszkania w mieście, gdzie znajduje się Sąd.

Przy niniejszym: odpis skargi powodowej wraz z załącznikami.

Sekretarz

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 293, 294, 301, 309 i 309¹ U. P. C.

Wzór 22c (Wezwanie o złożenie pisemnej odpowiedzi z art. 312 U. P. C.).

№ Sprawy: №.....
W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w.....(ul.....№.....)
wzywa pod skutkiem prawa.....

.....

zamieszkałego .....
(z miejsca pobytu nieznanego), jako pozwanego, ażeby w ciągu..... miesiąc..... zawiadomił o wybranym przez siebie prawnym miejscu zamieszkania w mieście, gdzie znajduje się Sąd, i przedstawił odpowiedź pisemną na powództwo .....

.....

o .....

Przy niniejszym odpis skargi wraz z załącznikami

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi powodowej i załączników doręczyłem dnia.....192..

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk.....

.....domownika—zarządcy majątku—sąsiada—

w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 309, 312 i 317 U. P. C.

Wzór 22d (Wezwanie z doręczeniem odpisu podania objaśnienia, sprzeciw

№ sprawy:

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

№.....

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... №.....

doręcza ..... zamieszkałemu .....

..... w sprawie .....

odpis: podania — objaśnienia — sprzeciwu

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem .....

doręczyłem dnia ..... 192.... r.:

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 560, 568, 656, 663, 725 U. P. C.

Wzór 22e (Wezwanie na rozprawę).

№ sprawy:

W pismach należy powołać № .....

powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w ..... (ul. ..... № .....)

wzywa pod skutkami prawa .....

zamieszkałego .....

na rozprawę, wyznaczoną na dzień ..... 192.... r.

o godzinie.....

w sprawie z powództwa .....

.....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia ..... 192.... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 299, 300[1], 317, 718, 719, 719[1] U. P. C.

Wzór 22f (Wezwanie do opiekuna pozwanego).

№ sprawy: №.....
W pismach należy powołać powyższy Nr. sprawy.

WEZWANIE.

Sąd okręgowy w..... (ul. .....
№.....) wzywa pod skutkami prawa .....
.....zamieszkałego .....
.....jako .....
na rozprawę wyznaczoną na dzień..... 192.... r.
o godz..... Odpis skargi powodowej i załączników jednocześnie doręcza się przy wezwaniu dla pozwanej.

Wszelkie następne wezwania wysyłane będą na imię pozwanej żony.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia.....
192.... r.
a) osobiście .....
b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....
..... domownika—zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.
Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej)

Tekst artykułów: 282 cz. I t. X Zb. Pr. Ros. 299, 399—311, 718, 719 i 719[1] U. P. C.

N. B. Podług tego wzoru wysyłane będą wezwania opiekunowi małoletniego, opiekunowi pozbawionego woli.

Wzór 22h (Wezwanie z art. 557 U. P. C.).

№ sprawy: №_____

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... №.....)
na zasadzie art. 557 U. P. C. wzywa.....

.....

zamieszkałego .....

ażeby w ciągu 2-ch tygodni od dnia doręczenia niniejszego wezwania oświadczył Sądowi stanowczo, czy zamierza korzystać z dokumentu .....
..... względem którego zgłoszony został zarzut fałszu.

Przy niniejszym: odpis podania.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem podania doręczyłem dnia ..... 192.....

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk.....
..... domownika — zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na odwrotnej stronie).

Tekst artykułów: 557 i 558 U. P. C.

Wzór 22i (Wezwanie do złożenia dowodu fałszu dokumentu).

№ sprawy: №.....

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul..... №.....)

wzywa pod skutkami prawa .....

zamieszkałego .....

do złożenia w ciągu 7 dni od daty niniejszego wezwania dowodu fałszu dokumentu w sprawie .....

.....

Przy niniejszym: odpis podania .....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem podania doręczyłem dnia ..... 192..... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika—zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 559 i 562 U. P. C.

Wzór 22k (Wezwanie z art. 657 U. P. C.).

№ sprawy:

W pismach należy powołać № powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w ..... (ul. ..... № .....)

na zasadzie art. 657 U. P. C. wzywa pod skutkami prawa

.....

zamieszkałego .....

jako przypozwan..... na rozprawę wyznaczoną

na dzień ..... 192 r..... o godz. .....

Przy niniejszym odpis podania .....

wraz z załącznikami.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem doręczyłem dnia ..... 192..... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

.....domownika—zarządcy majątku—sąsiada—

w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 309—311 i 659 U. P. C.

Wzór 221 Wezwanie z art. 901 U. P. C.).

№ sprawy:
W pismach należy powołać powyższy № sprawy. №.....

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w.....(ul.....№....)
na zasadzie ar. 901 U. P. C. wzywa pod skutkami prawa .....
zamieszkałego.....
ażeby stawił się w ciągu .....
od dnia doręczenia niniejszego wezwania i złożył Sądowi wyjaśnienie w przedmiocie podania .....

Przy niniejszym odpis podania .....

Sekretarz:

Podsekretarz

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem podania i załączników doręczyłem dnia..... 192__r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....
..... domownika — zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).
Tekst artykułów: 309—311, 903, 904, i 909 U. P. C.

N.B. Według tego wzoru wysyłane będą wezwania na zasadzie art. 903 U. P. C. z dołączeniem tekstu art. 911 U. P. C. i z nadmienieniem iż wezwanie dokonywa się na mocy sądu.

Wzór 22m (Wezwanie do świadka — biegłego).

№ sprawy: №.....

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul. ..... №.....)

wzywa pod skutkami prawa .....

zamieszkałego .....

do wydziału cywilnego

na dzień ..... 192..... r. o godz. .....

jako $\frac{\text{świadka}}{\text{biegłego}}$ w sprawie .....

przeciwko .....

o .....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dn..... 192..... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 370, 382, 384, 402, 403, 407, 408, 528, 861 i 862 U. P. C.

Wzór 22n (Wezwanie z odpisem wyroku zaocznego).

№ sprawy: №

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w ..... (ul. ..... № .....)

doręcza .....

zamieszkałemu .....

odpis wyroku zaocznego, zapadłego w dniu .....

192.... r. w sprawie .....

Pozwane..... służy prawo wniesienia w ciągu 2-ch tygodni od daty doręczenia niniejszego wezwania opozycji przeciwko przesłanemu wyrokowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia sprawy.

Sekretarz

Podsekretarz:

Podpis odpiorcy:

Zawiadomienie powyższe wraz z odpisem wyroku doręczyłem dnia ..... 192.... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

Woźny sądowy:

Wzór 22o (Wezwanie z odpisem skargi apelacyjnej—incydentalnej).

№ sprawy:

W pismach należy powołać powyższy Nr. sprawy. №.....

WEZWANIE

Sąd Okręgowy w.....(ul.....№.....)

na zasadzie art. 758 i 788 U. P. C.

wręcza .....

zamieszkał.....

odpis wniesionej przez .....

skargi $\frac{\text{apelacyjnej}}{\text{incydentalnej}}$ w sprawie.....

..... w celu złożenia objaśnienia

w ciągu.....od dnia wręczenia.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze wraz z odpisem skargi $\frac{\text{apelacyjnej}}{\text{incydentalnej}}$ doręczyłem dnia.....191...r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika—zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na stronie odwrotnej)

Tekst artykułów: 760, 761, 763, 764 i 790 U. P. C.

Wzór 22p. (Zawiadomienie o doręczeniu skargi apelacyjnej).

№ sprawy: №.....

W pismach należy powołać powyższy Nr. sprawy.

ZAWIADOMIENIE.

Sąd okręgowy w.....(ul.....№.....)

na zasadzie art. 760 U. P. C.

zawiadamia .....

zamieszkałego .....

że odpis skargi apelacyjnej został doręczony.....

w dniu.....191....r.

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze doręczyłem dnia.....

.....192....r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika—zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił.....

.....

Woźny sądowy:

Wzór 22s (Wezwanie do przejrzenia planu dystrybucyjnego-klasyfikacyjnego).

№ sprawy: — №.....

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w..... (ul. ..... №.....)

na zasadzie art. 1217 U. P. C. wzywa pod skutkami

.....

zamieszkałego .....

do stawienia się w ..... wydziale cywilnym

..... w dniu o godz. ..... w celu przejrzenia dokonanego rozdziału stosunkowego (dystrybucji) / planu uporządkowania (klasyfikacji) funduszów dłużnika .....

.....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Podpis odbiorcy:

Wezwanie niniejsze doręczyłem dnia .....

..... 192.... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika — zarządcy majątku — sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny sądowy:

(Na odwrotnej stronie).

Tekst artykułów: 1217 i 1218 U. P. C.

Wzór 22t (Zawiadomienie z art. 269 U. P. C.).

№ sprawy:
W pismach należy powołać powyższy № sprawy. № .....

ZAWIADOMIENIE.

Przewodniczący wydziału cywilnego Sądu Okręgowego w ..... zawiadamia .....

.....

zamieszkałego .....

1) że skarga / podanie wniesion..... dn. ..... 192.... r. pozostawion..... został..... bez biegu na zasadzie ust..... art. 269 U. P. C.

z powodu .....

2) że w razie niedostarczenia w ciągu 7 dni od daty doręczenia niniejszego zawiadomienia powołanych wyżej załączników — wiadomości — wpisów skarga / podanie będzie zwrócon....

Przewodniczący:

Sekretarz:

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze doręczyłem dnia .....

..... 192.... r.

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

..... domownika—zarządcy majątku—sąsiada — w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

— .....

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 269 i 270 U. P. C.

Wzór 22u (Zawiadomienie o zwrocie skargi lub podania).

№ sprawy:

W pismach należy powołać № .....

powyższy № sprawy.

ZAWIADOMIENIE.

Przewodniczący .....wydziału cywilnego Sądu Okręgowego w ..... zawiadamia .....

zamieszkałego .....

że $\frac{\text{skargę}}{\text{podanie}}$ wniesion .....

.....

zwraca się na zasadzie ustępu art. 267—270 U. P. C.

z powodu .....

.....

Podpis odbiorcy:

Zawiadomienie niniejsze wraz ze skargą.....

doręczyłem dnia ..... 191 r.....

a) osobiście .....

b) pod nieobecność pozwanego do rąk .....

.....

domownika—zarządcy majątku—sąsiada—w urzędzie policyjnym.

Odbiorca odmowę podpisu uzasadnił .....

.....

Woźny Sądowy:

(Na stronie odwrotnej).

Tekst artykułów: 266—270 U. P. C.

Wzór 22w (protokuł w razie niestawiennictwa obydwóch stron).

№ porządkowy .....

PROTOKUŁ.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Działo się dnia ..... 192.... r. Sąd Okręgowy ..... na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa .....

.....

przeciwko .....

.....

o .....

Po wywołaniu sprawy i stwierdzeniu, że wezwania stronom należycie zostały wręczone, że nikt się nie stawił i że powód nie żądał rozpoznania sprawy w jego nieobecności—Sąd sprawę odroczył.

Wzór 22k (protokuł odroczenia sprawy z powodu wzajemnego powództwa, złożenia dokumentów i t. p.).

№ porządkowy .....

PROTOKUŁ

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Działo się dnia ..... 192... r.

Sąd Okręgowy w .....

na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa

.....

przeciwko .....

.....

o .....

Po wysłuchaniu sprawy i stwierdzeniu, że wezwania stronom należycie zostały doręczone, stawili się:

Wzór 22y (protokuł krótkich rozpraw przed wyrokami zaocznymi, decyzjami incydentalnymi i t. p.).

№ porządkowy.....

PROTOKUŁ.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Działo się dnia ..... 191.... r.
Sąd Okręgowy w .....
na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa

.....

.....

przeciwko .....

.....

o .....

Po wywołaniu sprawy i stwierdzeniu, iż wezwania stronom należycie zostały doręczone, stawili się:

Sprawę na zasadzie przedstawionych przez strony pism i dokumentów referował.....
poczym Przewodniczący zarządził rozprawę ustną, w której

Sąd uznał rozprawę za ukończoną. Po naradzie Przewodniczący ogłosił $\frac{\text{wyrok}}{\text{decyzję}}$.

Wzór 22z (Protokuł większej rozprawy).

№ porządkowy_____

PROTOKUŁ.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Działo się dnia..... 191....r.
Sąd Okręgowy w _____
na posiedzeniu publicznym rozpoznawał sprawę z powództwa
.....
.....
przeciwko .....
.....
o .....
Po wywołaniu sprawy i stwierdzeniu, że wezwania stronom należycie zostały doręczone, stawili się:

Sprawę na zasadzie przedstawionych przez strony pism i dokumentów referował .....
poczym w zarządzonej przez Przewodniczącego rozprawie ustnej

(Na czwartej stronie arkusza).

Sąd uznał rozprawę za ukończoną i po naradzie wydał wyrok, którego sentencję przewodniczący ogłosił publicznie z nadmienieniem, że uzasadnienie nastąpi
.....192....r.

Wzór 22aa (Wyrok zaoczny).

Nr. porządkowy

WYROK

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Sąd Okręgowy w .....
na posiedzeniu publicznym d.....
..... 192..... r. rozpoznawał sprawę z powództwa .....
.....
przeciwko .....
.....
o .....

W podaniu wniesionym do sądu w dniu .....
192..... r. powód.....
żąda

W uzasadnieniu powyższego powód powołuje się na

Z uwagi 1) że żądania powod..... zostały uzasadnione

2) że pozwan..... pomimo doręczonego wezwania nie stawił się na rozprawę i postawionych przeciwko sobie zarzutów niczym nie odpiera.....

Sąd Okręgowy na zasadzie artykułów 718, 719[1], 736—742, 868 U. P. C.....

Wyrokiem zaocznym:

Wzór 22ab (Wyrok).

Nr. porządkowy

WYROK

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Sąd Okręgowy w .....
na posiedzeniu publicznym d.....
..... 192... r. rozpoznawał sprawę z powództwa .....
.....
przeciwko .....
.....
o .....
i na zasadzie art. .....
.....
wydał wyrok następujący:

Wzór 22ac (Tytuł wykonawczy)

№.....

TYTUŁ WYKONAWCZY.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu..... 192.... roku Sąd Okręgowy w..... w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie: {

po rozpoznaniu sprawy z powództwa:

.....

.....

przeciwko:

.....

.....

o .....

postanowił:

.....

.....

.....

.....

.....

Wyrok ten ulega wykonaniu na zasadzie art. ..... post. cyw.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu..... 192.... r. Sąd Okręgowy w.....

..... zaleca i rozkazuje wszystkim urzędom

Zbiór Przepisów Prawnych

i osobom, których to dotyczyć może, aby wyrok niniejszy wykonały, władzom zaś miejscowym policyjnym, tudzież komendantom i urzędnikom siły zbrojnej, aby dodali komornikowi pomocy prawnej, gdy o nią wezwani będą.

Tytuł wykonawczy wydano .....

.....

Prezes:

Sekretarz:

Za tytuł niniejszy pobrano stosownie do art. 21 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych .....Mr. .....f.

Sekretarz:

Wzór 23 (art. 165).

Księga

do zapisywania oświadczeń o zrzeczeniu się spadku.

Sądu..... w.....

Nr. porządkowy	Data oświadczenia	Imię i nazwisko oświadczającego	Imię i nazwisko spadkodawcy	Treść oświadczenia	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Wzór 24 (art. 179).

Księga dowo

Nr. porządkowy	Od kogo dowód otrzymano	Wyszczególnienie dowodów rzeczowych	Nr. i nazwa sprawy	Pokwitowanie sekretarza z odbioru z oznaczeniem daty
1	2	3	4	5
1				
2				
3				

Wzór 24 (art. 179).

dów rzeczowych.

Zwrot i pokwitowanie z oznaczeniem daty	Miejsce przechowywania dowodów	Ostateczne odesłanie dowodu	Sąd Okręgowy w	Kwit biura podawczo-wykonawczego z przyjęcia dowodu rzeczowego
6	7	8		
				№ 1. D. ..... 192 ... r. W sprawie .....
				№ 2. D. ..... 192 ... r. W sprawie .....
				№ 3. D. ..... 192 ... r. W sprawie .....

Wzór 25 (art. 182).

Dziennik ogólny

posiedzenia sądowego wydziału karnego Sądu Okręgowego

w.....

z dnia.....192...r.

Obecni:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

Prokurator:

Posiedzenie otwarto o godzinie.....m.....

Posiedzenie zamknięto o godzin.....m.....

(Na stronie odwrotnej).

№ porządkowy	№ sprawy	Nazwa sprawy i rodzaj przestępstwa	Liczba osób		Liczba zbadanych świadków	Przyczyna umorzenia lub odroczenia sprawy	Uwagi
			skazanych	uniewinnionych			

Wzór 26 (art. 182).

Dziennik

posiedzenia gospodarczego sekcji.....

Sądu Okręgowego w.....

dnia.....192.... r.

№ roczny bieżący	№ porządkowy	№ sprawy	Kwestja rozpatrywana na posiedzeniu	Decyzja sądu	Data wykonania	Uwagi

SĄD OKRĘGOWY **Wzór 27 (art. 184**

w .....

d. ..... 192 .... r.

№ .....

Do .....

.....

Sąd poleca zawiadomić .....

..... zamieszkał ....

w .....

że zgodnie z ..... prośbą wezwani będą

w sprawie .....

oskarżonego .....

świadkowie .....

.....

.....

Sędzia:

Sekretarz:

Powyższe zawiadomienie zostało .....

odczytane dnia ..... 192 .. r.

(Na stronie odwrotnej).

Po wykonaniu zwracam Sądowi Okręgowemu

w .....

dnia ..... 192 .. r.

SĄD OKRĘGOWY

Wzór 28 (art. 184).

w _____

d. _____ 192... r.

Nr. _____

Do Pana Prokuratora
Sądu Okręgowego
w _____

Sąd zawiadamia W. Pana, że w sprawie _____

_____ oskarżonego _____

na skutek podania _____

_____

będą wezwani świadkowie dodatkowi _____

_____

_____

_____

Sędzia:

Sekretarz:

SĄD OKRĘGOWY Wzór 29 (art. 184).

w .....

d. ..... 192...r.

Nr. ..... Do .....

.....

Sąd poleca oznajmić .....

zamieszkałemu .....

że podanie ..... o wezwanie świadków .....

.....

.....

w sprawie ..... zostało

odrzucone z powodu .....

.....

Na zasadzie art. 576 Ust. Post. Karn. służy .....

.....prawo wniesienia do Sądu podania w terminie siedmiodniowym bądź o zezwolenie sprowadzenia tych swiadków na rozprawę, bądź o wezwanie ich przez Sąd na jego koszt.

Sędzia:

Sekretarz:

(Na stronie odwrotnej).

Treść niniejszego została oznajmiona .....

.....

dnia.....192...r.

Po wykonaniu zwracam Sądowi Okręgowemu

w .....

Wzór 30 (art. 139).

PREZES
SĄDU OKRĘGOWEGO

Pilne.

w .....

d. ..... 192.... r.

№ .....

Do .....

.....

Załączając odpis $\frac{\text{aktu oskarżenia}}{\text{skargi}}$ i listę sędziów, Sąd poleca wręczyć je .....

zamieszkałemu .....

i oznajmić ..... o służącym ..... prawie w ciągu 7-dni od daty doręczenia $\frac{\text{aktu oskarżenia}}{\text{skargi}}$ powołania się na świadków dodatkowych z dokładnem wymienieniem okoliczności, które świadkowie ci mają stwierdzić. Pozatem oskarżony ma prawo wskazania sądowi obrońcy, o ile go sobie obrał.

Za dowód wykonania służyć będzie deklaracja osobiście przez oskarżonego podpisana, którą bezzwłocznie zwrócić należy.

Sędzia:

Sekretarz.

(Na stronie odwrotnej).

DEKLARACJA.

Niżej podpisan.... oświadczam...., iż w dniu..... ..... 192....r. odpis $\frac{\text{aktu oskarżenia}}{\text{skargi}}$ wraz z listą osób do rozprawy wzywanych otrzymał,..... że o prawie wskazania świadków w siedmiodniowym terminie został..... powiadomiony.....

Wzór 31 (art. 194).

№ sprawy:

W pismach należy powołać powyższy № sprawy.

Dla oskarżonego stawiennictwo ..... obowiązkowe.

WEZWANIE.

Sąd Okręgowy w ..... (ul. ..... №.....)
wzywa pod skutkami prawa .....
zamieszkałego w .....
na dzień ..... 192....r. o godz. ..... jako
.....
w sprawie .....
.....

Sekretarz:

Podsekretarz:

Wezwanie otrzymał.... d. ..... 192....r.

Wezwanie wręczył:

(Na stronie odwrotnej).

Skutki niestawiennictwa:

1) oskarżony, w razie obowiązkowego stawiennictwa, nie stawający bez usprawiedliwionej przyczyny (art. 583 U. P. K.), będzie sprowadzony pod przymusem (art. 592 U. P. K.),
2) świadek, nie stawający bez uzasadnionej przyczyny, w art. 388 i 642 U. P. K. wskazanej, może być ukarany grzywną do 4000 Mr. i poniesie koszta sądowe,
3) niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego pociąga za sobą umorzenie sprawy (art. 593 i 203[1] U. P. K.),
4) w razie niestawiennictwa powoda cywilnego Sąd karny pozostawia powództwo cywilne bez rozpoznania, (art. 594 U. P. K.),
5) biegły, nie stawający bez usprawiedliwionej przyczyny, może być ukarany grzywną do 4000 Mr. (art. 323, 328 i 581 U. P. K.).

Nr. sprawy: Wzór 32 (art. 195).

Zawiadomienie.

Sąd Okręgowy w ..... zawiadamia .....

.....

zamieszkałego .....

1) że oskarżony .....

za którego złożone zostało przez ..... poręczenie / kaucja w kwocie .....

wezwany jest na rozprawę sądową na ..... 192.... r. na godzinę ....

2) w razie nieprzybycia oskarżonego na oznaczony termin, poręczenie, względnie kaucja będzie skonfiskowana.

Sędzia:

Sekretarz:

Zawiadomienie otrzymał .... dnia ..... 192.. r.

Podpis:

Doręczył:

Nr. sprawy: Wzór 33 (art. 193).

Odpis decyzji o uwięzieniu.

Dnia ..... 192.... r. Sąd Okręgowy w .....

zważywszy, że mieszkaniec .....

.....

na zasadzie art. ..... K. K. został... skazan... na .....

.....

i mając na względzie rodzaj i wysokość kary, stan społeczny i majątkowy skazanego, wiek i możność ukrycia się, na zasadzie art. 416—428 U. P. K. postanowił: .....

.....

.....

.....

Sędzia:

Za zgodność świadczę:

Sekretarz:

Niniejszy odpis przesyła się do wykonania .....

.....

Dnia ..... 192.... r.

Sędzia:

Sekretarz:

Wzór 34 (art. 200).

Notatka

załączona do spraw karnych.

Dnia ..... 192.... r. Sąd Okręgowy w .....
..... na posiedzeniu gospodarczym rozważał pytania poniższe:

1) Czy sprawa ulega właściwości Sądu?
2) Czy w sprawie znajdują się dane o latach i pochodzeniu oskarżonego?
3) Czy w sprawie są dane o karalności?
4) Czy znajdują się w sprawie dowody rzeczowe, jakie i gdzie?
5) Czy zgłoszone zostało powództwo cywilne i przez kogo?
6) Czy nie zachodzi potrzeba przesłania zaaresztowanego z jednego więzienia do drugiego?
7) Czy w sprawie wynikły koszty i jakie?

Po wysłuchaniu wniosków Prokuratora:

1) nadaje sprawie bieg dalszy w drodze oskarżenia .....
2) posiedzenie sądowe wyznacza w mieście .....
na dzień ..... 192.... r.

Wykonanie.

192.... r. .....

posłano

a) odpis aktu oskarżenia lub skargi
b) zawiadomienie oskarżycielowi prywatnemu
c) zawiadomienie powodowi cywilnemu

Wzór 35a (art. 202).

PROTOKUŁ

Działo się dnia ..... 192.... r.

Sąd Okręgowy w ..... rozpoznawał na posiedzeniu publicznym w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

w obecności Podprokuratora .....

sprawę karną .....

..... oskarżon .....

z art. .....

Rozprawę otwarto o godzinie ..... min. ..... poł. .....

Przewodniczący polecił woźnemu wprowadzić oskarżon .....

Oskarżon ..... zaj. ..... miejsce na ławie oskarżonych

W charakterze obrońc ..... oskarżon ..... stawił .....

.....

.....

W charakterze oskarżyciel ..... prywatnego .....

.....

W charakterze powoda cywilnego .....

Przewodniczący zadał oskarżon ..... pytania w myśl art. 638 Ust. Post. Kar. tudzież, czy otrzymał ..... odpis akt ..... oskarżenia (skargi oskarżyciela prywatnego i listy Sędziów i Prokuratora. Oskarżony ..... oświadczy

.....

.....

.....

Po przeczytaniu przez Przewodniczącego listy osób wezwanych na rozprawę, woźny sądowy zameldował, że stawił

.....

.....

.....

Sekretarz zareferował, że .....

Strony oświadczyły .....

Sąd po wysłuchaniu wniosków stron, zdecydował: .....

Następnie ..... odczytał akt oskarżenia, poczem Przewodniczący zapytał oskarżon... czy przyznaj... się do winy. Oskarżon... oświadczył .....

Następnie wprowadzono świadków, do których Przewodniczący zwrócił się z pytaniami w myśl art. 702 U. P. K., poczem okazało się, że .....

Przewodniczący zapytał strony, czy nie mają jakichkolwiek zarzutów przeciwko dopuszczeniu świadków do zeznań i czy nie zgłaszają wyłączenia od przysięgi. Strony oświadczyły:

Sąd zdecydował:

Świadków, z wyjątkiem

zaprzysiężono i po uwzględnieniu art. 716 U. P. K. usunięto do osobnego pokoju.

Świadkowie byli wzywani pojedyńczo i zeznali z uwzględnieniem art. 718—724 U. P. K. co następuje.

Po zbadaniu świadków Przewodniczący zapytał strony, czy nie życzą sobie uzupełnienia śledztwa.

Strony oświadczyły

Przewodniczący ogłosił, że śledztwo sądowe jest ukończone.

Prokurator (oskarżyciel prywatny).

Powód cywilny.

Oskarż.....

.....

.....

.....

.....

Sąd przystąpił do postawienia pytań, których projekt został odczytany przez Przewodniczącego; strony przeciwko redakcji pytań..... oponowały.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ostatecznie zredagowane pytania Sąd zatwierdził i podpisał, poczem wydalił się do sali obrad w celu wydania wyroku. Po powrocie do sali sądowej, Przewodniczący odczytał sentencję wyroku, oznajmiając, że wyrok motywowany ogłoszony będzie dnia..... 192.... o godzinie..... poł.

Odpisu wyroku zażąda .....

.....

.....

Żądanie zwrotu kosztów zgłosi.....

.....

.....

Rozprawę zamknięto o godzinie.....m.....poł.

Wzór 35b (art. 202).

PROTOKUŁ.

Działo się dnia ..... 192... r.

Sąd Apelacyjny w ..... w składzie następującym:

Przewodniczący:

Sędziowie:

Sekretarz:

w obecności Podprokuratora sądu i obrońc .....

.....

rozpoznawał sprawę .....

.....

oskarż..... z art. .....

na skutek skargi apelacyjnej .....

.....

na wyrok Sądu Okręgowego w .....

z dnia .....

Rozprawę otwarto o godzinie ..... m.....

Oskarż .....

.....by..... obecni.....

..... zareferował sprawę w myśl art. 885 i 888, U. P. K.

.....

.....

.....

Następnie Przewodniczący udzielił głosu Podprokuratorowi, który .....

.....

.....

Obrońca oskarżonego .....

.....

.....

Oskarżony .....

.....

.....

Przewodniczący przeczytał projektowane pytania; strony przeciwko redakcji pytań ..... oponowały .....

.....

Ostatecznie zredagowane pytania Sąd zatwierdził i podpisał, poczym wydalił się do sali obrad w celu wydania wyroku.

Po powrocie do sali sądowej, Przewodniczący odczytał sentencję wyroku, oznajmiając, że wyrok motywowany ogłoszony będzie dnia ..... 192.... r. o godzinie.....

Rozprawę zamknięto o godzinie .....

Wzór 35¹ (art. 202).

Rachunek kosztów sądowych

w sprawie .....

rozpoznanej dnia .....

DECYZJA.

Dnia ..... 192... r. Sąd Okręgowy w ..... rozpoznawszy rachunek niniejszy i uznając go za usprawiedliwiony, rachunek ten zatwierdza i nakazuje wypłatę.

№ porządkowy	Imię i nazwisko osoby, otrzymującej wynagrodzenie	Miejsce jej zamieszkania	Miejsce wezwania	Odległość tam i z powrotem	Ilość dni w drodze i w Sądzie	Biegłemu należy się

Należy się jednej osobie				Dowód odległości	Inne koszty	Razem jednej osobie		Pokwitowanie
milowego po——		djet po—— za dobę						
M.	f.	M.	f.			M.	f.	

Wzór 36 (art. 206).

SĄD OKRĘGOWY

w.....

d.....192....r.

Nr.....

Do Pana Prokuratora
Sądu Okręgowego
w.....

Załączając odpis sentencji wyroku w sprawie.....
Sąd zawiadamia:.....

1) wyrok podlega wykonaniu co do.....

.....

.....

któr.... przebywa..... w .....

.....

2) więźnia przekazano do rozporządzenia W. Pana,

3) względem skazanych .....

.....

.....zastosowano jako środ.... zapobiegawcz .....

.....

.....

.....

4) Dowody rzeczowe, znajdujące się .....

.....

.....

należy .....

.....

.....

5) Koszty sądowe w kwocie..... winny być ściągnięte .....

.....

Sędzia:

Sekretarz:

(Na stronie odwrotnej).

Odpis sentencji wyroku.

Wzór 37 (art. 269).

Decyzja.

Dnia ..... Sąd Okręgowy w .....

rozpoznawszy na posiedzeniu gospodarczem przesłaną przez Prokuratora Sądu w drodze art. 277 U. P. K. sprawę .....

.....

.....

i przychylając się do wniosku o umorzenie,

1) sprawę niniejszą na zasadzie art. 277 U. P. K. umarza z powodu .....

.....

2) dowody rzeczowe .....

.....

.....

3) koszta sądowe na rzecz skarbu przejmuje.

Wzór 38 (art. 213).

Repertorjum śledztw Ś Sędziego Śledczego.....

Nr. porządkowy	Nazwa sprawy	Przyczyna wdrożenia śledztwa	
Data otrzymania		Dowody rzeczowe	Ich ilość
Czas i miejsce spełnienia przestępstwa	Imię, nazwisko, wiek i zajęcie oskarżonych	Środki zapobiegawcze	

Wzór 38 (art. 213).

Sądu Okręgowego w .....

Wzmianki o biegu sprawy	Kiedy i komu akta odesłano

Kto i kiedy sprawę zwrócił do uzupełn.	Wzmianki o biegu sprawy po jej zwrocie do uzupełnienia	Kiedy i komu akta odesłano po uzupełnieniu śledztwa	Ilość osób skazanych na grzywny za niestawiennictwo		
			Świadków	Biegłych	Na sumę

Wzór 39 (art. 213).

Repertorjum rekwizycji R.

Sędziego Śledczego Sądu Okręgowego

w .....

rewiru .....
powiatu

Nr. porządkowy	Data otrzymania	Od kogo otrzymano rekwizycję i krótka jej treść	Data wykonania	Data odesłania
1	2	3	4	5

Wzór 40 (art. 213 i 232).

Księga pieniężna Sędziego Śledczego .....
Sądu Okręgowego w .....

Kwit dla odcięcia	№ porządkowy	Data otrzymania pieniędzy	Przychód (od kogo otrzymano)	Razem otrzymano Mk.	f.	Mk.	f.
			z przeniesienia				
Kwit № 1. D. ____ 192 ... r. przyjęto od .... w sprawie .... marek ..... fen. ..... (podpis)							

N. B. Według tego samego wzoru będzie prowadzona księga pieniężna komornika, z odpowiednią zmianą intytulacji.

Wzór 40 (art. 213 i 232).

na rok 192....

Data wydania lub wysłania pieniędzy	Rozchód (pokwitowanie lub wskazanie № kwitu kasy lub poczty)	Razem wydano lub wysłano				Uwagi
		Mk.	f.	Mk.	f.	
	z przeniesienia					

Wzór 40a (art. 216).

Zawiadomienie o wszczęciu śledztwa wstępnego

Sądu Okręgowego

№ _____ Do Podprokuratora

Od kogo sprawę otrzymano	Data otrzymania sprawy	Data przystąpienia do śledztwa	Oznaczenie przestępstwa (art.)

Sędzia Śledczy

Wzór 40a (art. 216).

rozpoczętego u sędziego śledczego_____

w _____

_____okręgu

Imię i nazwisko oskarżonego lub pokrzywdzonego	Liczba osób oskarżonych		Uwagi
	Zaaresztowanych	Na wolności	

Wzór 41 (art. 228).

Rachunek

kosztów sądowych w sprawie .....

sporządzony przez Sędziego Śledczego .....

Nr. porządkowy	Imiona i nazwiska osób, którym należy się wynagrodzenie	Kiedy zażądano wynagrodzenia	Art. prawa, na zasadzie którego należy się wynagrodzenie	Miejsce z którego i do którego wzywano osoby, żądające wynagrodzenia	Ilość mil tam i z powrotem	Dowód odległości		Ogólna liczba dni	Wynagrodzenie		Razem		Wynagrodzenie biegłemu		Ogółem jednej osobie	
						w drodze	u sędziego śledczego		za 1 milę	za 1 dobę	milowego	za doby				
									M. f.	M. f.	M. f.	M. f.	M.	f.	M.	f.

Wzór 42 (art. 230).

Wykaz informacji niezbędnych w sprawie.

			Str.
1	Kiedy sprawę zaczęto?		
2	Kiedy ukończono?		
3	Kogo pociągnięto do odpowiedzialności (imię i nazwisko?		
4	Kiedy i jakie środki zapobiegawcze zastosowano względem każdego z oskarżonych?		
5	Jeśli przedstawiono kaucję lub poręczenie, to kto, kiedy, w jakiej sumie i za kogo?		
6	Jeśli są zaaresztowani, to od jakiego czasu i gdzie się znajdują?		
7	Czy zażądano wiadomości: a) o wieku oskarżonych? b) o karalności (odpisy wyroku) c) kto nie dostarczył?		
8	Czy w sprawie jest rachunek kosztów sądowych?		
9	Czy w sprawie są dowody rzeczowe, od kogo je otrzymano i gdzie się znajdują? (wyszczególnić dokładnie)		
10	Czy w sprawie zgłoszono powództwo cywilne, kiedy, przez kogo, na jaką sumę i czy było żądanie zabezpieczenia tego powództwa?		
11	Jeśli sprawa skierowana została do umorzenia, to na jakiej zasadzie?		

Sędzia śledczy:

Wzór 42a (art. 230).

Wykaz pism i dokumentów, znajdujących się w sprawie № .....

№ porządkowy	NAZWA PISMA	Str.

Wzór 43 (art. 232).

Repertorjum E.

Komornika przy sądzie .....

w .....

№ porządkowy	Nazwa sprawy	Oznaczenie tytułu wykonawczego lub rozkazu	Wykonanie
1	2	3	4

Nr._____ Wzór 44 (art. 235).

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd_____

zamieszkały przy ulicy_____ Nr._____

zawiadamia _____

zamieszkałego w_____ przy ulicy

_____ Nr._____:

1) że Sąd _____ wyrokiem

w dniu _____ r. 192__ wydanym

w tytule wykonawczym z dnia _____ r. 192__

Nr._____ przytoczonym, postanowił: _____

_____

_____

_____

2) że powód _____

prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w_____

przy ulicy_____ pod Nr._____

_____

3) że jeżeli Pan wyroku tego dobrowolnie nie wykona, to____

_____ egzekucja zwrócona będzie do ruchomości lub fun-

duszów je_____

_____

dnia _____ r. 192____

Komornik:

Wezwanie to doręczono dnia _____ r. 192___

Wezwanie otrzymał _____

Wezwanie doręczył _____

Wzór 45 (art. 235)

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd.....

....., przy ulicy.....

Nr..... zamieszkały, zawiadamia.....

.....

zamieszkałego przy ulicy..... Nr.....

I) że Sąd ..... wyrokiem

w dniu ..... roku 192..... wydanym

i w tytule wykonawczym z dnia .....

..... roku Nr..... przytoczonym, postanowił:

1) zasądzić od pozwanego.....

.....

1) zasądzić od pozwanego.....

.....

na rzecz powod.....

marek..... fen.....

jako należność za komorne za czas do dnia.....

roku 192.... z procentem po 6% od d.....

roku 192.... i kosztów sądowych marek..... fen.....

2) Wyrugować pozwan.....

ze wszystkiemi osobami, prawa..... reprezentującymi z zajmowanego w domu przy ul..... Nr.....

mieszkania — sklepu — składu, wyznaczając termin rugowania

na dzień..... roku 192....

3) Zapłatę zasądzonej sumy rozłożyć na ..... równych rat miesięcznych, poczynając od d. ..... 192.... pod skutkami art. ..... Ust. Post. Cyw., w razie uchybienia jakiejkolwiek raty;

4) Zabezpieczyć zasądzoną sumę przez położenie aresztu na ruchomościach pozwan.... w ..... mieszkaniu w domu №..... przy ulicy .....

5) Wyrok ten opatrzyć rygorem wykonalności natychmiastowej.

II) Że powód .....

prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w .....

przy ulicy ..... pod № .....

III) Że jeżeli Pan wyroku tego dobrowolnie nie wykona, to ..... egzekucja zwrócona będzie do ruchomości lub funduszów je.....

.....

.....

d. ..... 192.... r.

Komornik.

Wezwanie wręczono dnia ..... roku 192....

Wezwanie otrzymał .....

Wezwanie doręczył .....

Wzór 46 (art. 235).

№.....

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd .....

.....zamieszkały przy ulicy .....

№..... zawiadamia .....

zamieszkałego w .....

przy ulicy..... №.....

1) że Sąd .....

decyzją na dniu.....roku 192..... wydaną i w tytule wykonawczym z dnia.....roku 192.....za №.....

przytoczoną, postanowił:

Zabezpieczyć żądania powod.....

.....

w sumie..... mk..... fen. przez położenie aresztu na ruchomościach i towarach pozwan.....

.....

znajdujących się w mieszkaniu.....

przy ulicy..... №..... w.....

2) że powód .....

prawne miejsce zamieszkania obrał sobie w.....przy ulicy.....pod №.....

3) że do wykonania powyższej decyzji Sądu przystępuje się natychmiast

dnia..... .....192.....r.

Komornik:

Wezwanie to doręczono .....192.....r.

Wezwanie otrzymał .....

Wezwanie doręczył .....

Wzór 47 (art. 235).

№ .....

Wezwanie o wykonanie.

Komornik przy Sąd .....

zamieszkały przy ulicy ..... №.....

przy okazaniu tytułu wykonawczego Sądu .....

..... №..... z dnia ..... 192..... r.

wydanego w celu wykonania wyroku Sądu, w dniu .....

192..... r. zapadłego, zasądzającego: od .....

na korzyść .....

.....mar. .....fen. z 6% od sta licząc od dnia .....

192.....r. i .....mar. .....fen. kosztów sądowych, tudzież egzekucyjnych ..... marek ..... fen. oraz za tytuł wykonawczy

..... marek ..... fen. wzywa .....

zamieszkałego w ..... przy ul. .....

..... №..... ażeby,

1) na zasadzie art. 632, 636 i 1078 ust. post. cyw. z dniem dzisiejszym potrącał z należnych dłużnikowi ..... funduszów zasądzoną sumę z procentami i kosztami, nie wydawał dłużnikowi i złożył u komornika czyniącego,

2) złożył w ciągu 7 dni odpowiedź piśmienną, zgodnie z art. 635 tejże ustawy.

Nakaz egzekucyjny został wysłany dłużnikowi jednocześnie.

dnia ..... 192..... r.

Komornik:

Wezwanie przyjął dnia ..... 192..... r.

Wezwanie doręczył dnia ..... 192..... r.

Wzór 48 (art. 235).

KOMORNIK

przy Sąd .....

w .....

dnia ..... 192.... r.

Nr. .....

WEZWANIE.

Sprzedaż przez licytację ruchomości, należących

do .....

zajętych dnia ..... 192.... r. na rzecz.....

.....

odbędzie się dnia ..... 192.... r. od godz. 10

z rana w ..... przy ulicy .....

..... pod Nr. ..... Zawiadamiam Pan....

o powyższym i wzywam do asystowania przy licytacji

Kierownik!

Wzór 49 (art. 235).

Komornik przy Sąd .....

.....

zamieszkały w..... przy ulicy .....

..... Nr. .....

ogłasza, że w dniu..... 192... roku od godziny 10-ej z rana w..... przy ul..... pod Nr..... odbędzie się sprzedaż przez licytację ruchomości, a mianowicie:.....

.....

.....

.....

ocenionych na..... mk..... fen.

dnia..... 192... r.

Komornik.

Wzór 50 (art. 235).

PROTOKUŁ

Dnia ..... roku 192.. Komornik przy Sąd .....

przy ulicy ..... pod Nr. ..... zamieszkały, na żądanie powoda .....

..... przybył do domu Nr. ..... przy ulicy .....

..... w celu wyrugowania lokatora .....

.....

na mocy wyroku Sądu .....

..... z dnia ..... roku 192..

Wszystkie ruchomości pozwanego zostały usunięte z zajmowanego w tym domu lokalu przy zastosowaniu środków przymusowych.

Komornik:

Wzór 51 (art. 235).

PROTOKUŁ

Dnia ..... roku 192..... Komornik przy Sądzie ..... przyby do domu Nr..... przy ulicy..... w terminie wyznaczonym do sprzedaży przez licytację ruchomości.....

.....

zajętych na rzecz .....

..... na zasadzie protokułu Nr..... z dnia..... roku 192.....

Licytacja nie doszła do skutku.

Komornik:

Nr. .....

Wzór 52 (art. 235).

PROTOKUŁ

Zajęcia ruchomości w mieszkaniu .....

.....

przy ulicy ..... pod Nr. ..... w .....

przez Komornika przy Sąd .....

zamieszkałego przy ulicy .....

wykonaniu wyroku—decyzji Sądu .....

z dnia ..... Nr. ..... ujętego w formę tytułu

wykonawczego—nakazu z dnia ..... roku .....

Nr. ..... w przedmiocie egzekucji—zabezpieczenia .....

..... z powództwa .....

..... przeciwko .....

Data przystąpienia do zajęcia } ..... roku 192...

„ ukończenia „ } ..... roku 192...

Nr. porządkowy	Wyszczególnienie ruchomości	Ilość przedmiotów	Szacunek		sprzedano		Pokwitowanie kupującego

Wzór 53 (art. 254).

Książka woźnego sądowego.

Nr. porządkowy	Nr. pisma	Data otrzymania pisma do doręczenia	Treść pisma	Data doręczenia pisma	Pokwitowanie kancelarji z odbioru od woźnego dowodu doręczenia

Wzór 54.

Wykaz ruchu spraw
w Sądzie Pokoju za 192.... r.

Rodzaj sprawy	Pozostało na 1-go ..... nierozpoznanych	Otrzymano w ciągu ..... spraw	Rozpoznano spraw	Pozostało na 1-go ..... spraw	Z liczby nierozpoznanych na 1-go ..... karnych spraw było		
Karnych . . .					Z zaaresztowanymi		
					więcej niż 3 m. w biegu		
					więcej niż 6 m. w biegu		
					więcej niż 1 rok w biegu		
Cywilnych . .							
Razem . . .							

Sędzia Pokoju:

Załącznik 6.

INSTRUKCJA

dla urzędów prokuratorskich.

(Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 9 p. 21).

Celem unormowania organizacji wewnętrznej i działalności urzędu prokuratorskiego (urzędu publicznego) wydana zostaje niniejsza instrukcja z poleceniem ścisłego stosowania się do niej.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Urząd prokuratorski ma obowiązek przestrzegania zgodnego z prawem wymiaru sprawiedliwości i przyczynia się do tego za pomocą środków wskazanych w ustawach postępowania sądowego.

Art. 2. Na czele urzędu prokuratorskiego stoi Minister Sprawiedliwości, któremu podwładni są prokuratorzy wszystkich stopni.

Art. 3. Prokurator Sądu Najwyższego pozostaje w bezpośredniej zależności od Ministra i zastępuje go we wszystkich czynnościach sądowych, wymagających stawiennictwa prokuratora w Sądzie Najwyższym, stosownie do ustaw postępowania sądowego.

Art. 4. Prokurator apelacyjny jest bezpośrednio zależny od Ministra Sprawiedliwości i jest zwierzchnikiem całego urzędu prokuratorskiego sądu apelacyjnego. Prokurator okręgowy jest bezpośrednio zależny od prokuratora apelacyjnego.

Art. 5. Przy prokuratorach apelacyjnych i okręgowych urzędują w odpowiedniej liczbie podprokuratorzy, którzy pełnią obowiązki, włożone na nich przez prokuratorów, i zastępują ich w miarę potrzeby stosownie do ich upoważnienia.

Art. 6. Organizacja wewnętrzna urzędu prokuratorskiego polega na hierarchicznem podporządkowaniu się niższych stopni wyższym. W szczególności to podporządkowanie się rozporządzeniom władzy przełożonej obowiązuje przedstawicieli urzędu prokuratorskiego w czynnościach takich, jak: wszczynanie sprawy karnej; zarządzenia, dotyczące dochodzeń lub śledztw, wykonywania wyroków lub decyzji oraz wznawiania spraw; wykonywanie pieczy nad zachowywaniem przepisów prawa; zarządzenia, dotyczące organizacji wewnętrznej, postępowania i biurowości w urzędzie prokuratorskim.

Natomiast przy wystąpieniu przed sądem przedstawiciel urzędu prokuratorskiego jest w granicach ustawy samodzielny.

Art. 7. Przedstawiciele urzędu prokuratorskiego winni dążyć do skoordynowania swojej działalności i ujednostajnienia

czynności służbowych; prokurator, przejmując sprawę od swego poprzednika, nie jest wprawdzie skrępowany jego zarządzeniami, lecz winien je uchylać jedynie w wypadkach szczególnej potrzeby. Zaskarżenie wyroków lub decyzji sądu może nastąpić tylko w tym wypadku, jeżeli zapadły one wbrew wnioskowi przedstawiciela urzędu prokuratorskiego. Wzajemne zastępowanie się podprokuratorów dopuszczalne jest za zgodą prokuratora.

Art. 8. Prokurator apelacyjny może udzielać w drodze okólników prokuratorom okręgowym wyjaśnień i wskazówek w przedmiocie jednolitego sposobu postępowania w kwestjach poszczególnych i stosowania niniejszej instrukcji. Odpisy tych okólników winny być niezwłocznie komunikowane Ministrowi Sprawiedliwości.

W ten sam sposób prokuratorzy okręgowi mogą udzielać w drodze okólników wyjaśnień i wskazówek podprokuratorom, winni jednak zasięgnąć uprzednio opinji prokuratora apelacyjnego. Odpisy tych okólników należy komunikować prokuratorowi apelacyjnemu.

Art. 9. Do czynności osobiście pełnionych lub dozorowanych przez prokuratora apelacyjnego należy:

a) wykonywanie zarządzeń Ministra Sprawiedliwości, dotyczących urzędu prokuratorskiego;

b) wydawanie okólników, wskazanych w art. 8 instrukcji, do podwładnych sobie urzędów;

c) stawianie wniosków na posiedzeniach połączonych wydziałów sądu apelacyjnego;

d) nadzór nad śledztwem w sprawach o przestępstwa służbowe, należące do właściwości sądu apelacyjnego, i stawianie wniosków w tych sprawach przed sądem;

e) korespondencja poufna;

f) składanie Ministrowi okresowych i jednorazowych sprawozdań z działalności urzędu prokuratorskiego danego okręgu apelacyjnego oraz komunikowanie mu o sprawach szczególnie ważnych i kwestjach prawnych, wynikłych na tle praktyki miejscowej;

g) korespondencja, dotycząca składu osobowego i spraw służbowych urzędu prokuratorskiego;

h) udzielanie podwładnym organom urzędu prokuratorskiego i organom policji wskazówek, zarówno charakteru ogólnego, jak i w poszczególnych wypadkach;

i) rewizje urzędów prokuratorskich.

W tych czynnościach zastępować prokuratora mogą podprokuratorzy tylko wskutek specjalnego upoważnienia.

Art. 10. Do czynności, osobiście pełnionych lub dozorowanych przez prokuratora okręgowego należą:

a) czynności analogiczne do wymienionych w punktach c, e, f, g, h, art. 9 instrukcji;

b) wykonywanie wyroku sądu okręgowego;

c) nadzór nad śledztwami w sprawach szczególnie ważnych;

d) dokonywanie przynajmniej raz do roku rewizji działalności podprokuratorów i komunikowanie o ich wyniku prokuratorowi apelacyjnemu.

W tych czynnościach zastępować mogą podprokuratorzy tylko wskutek specjalnego upoważnienia.

Prokurator okręgowy dokonywa podziału powierzonego sobie okręgu na rewiry prokuratorskie i deleguje do poszczególnych rewirów i czynności podprokuratorów. O podziale i delegacji, miejscu zamieszkania podprokuratorów i zmianach w tym względzie prokurator okręgowy zawiadamia prokuratora apelacyjnego.

Art. 11. Korespondencja odbywa się:

a) między urzędami prokuratorskiemi przełożonemi a podwładnemi w postaci poleceń i przedstawień drogą instancji służbowych. Droga ta nie obowiązuje urzędu przełożonego;

b) między urzędami prokuratorskiemi a sądem i wszystkiemi władzami państwowemi, z wyjątkiem centralnych, drogą bezpośrednią w postaci pism zwykłych (odezw);

c) między urzędami prokuratorskiemi a władzami centralnemi i władzami zagranicznemi przez władze przełożone.

Art. 12. Urząd prokuratorski zwraca się w drodze poleceń do organów, wymienionych w art. 585 U. P. K. w zakresie czynności art. 279 U. P. K.

Postępowanie w sprawach karnych.

Art. 13. Po zbadaniu sprawy prokurator, zależnie od okoliczności:

a) poleca policji przeprowadzenie w wypadkach wątpliwych dochodzenia w trybie art. 312 U. P. K;

b) przekazuje sprawę sędziemu śledczemu, w celu przeprowadzenia śledztwa (art. 278, 297, 303, 311, 314 U. P. K.);

c) kieruje sprawę do sędziego śledczego lub sędziego pokoju w celu zastosowania art. 303[1] albo 546 U. P. K.

d) sporządza akt oskarżenia i składa go sądowi okręgowemu w trybie art. 545 U. P. K.;

e) umarza postępowanie i zawiadamia o tem osoby lub urzędy interesowane;

f) w wypadkach wyjątkowych przedstawia sprawę swej władzy przełożonej.

Art. 14. Prokurator umarza dochodzenie w sprawach, w których śledztwo wstępne nie jest obowiązkowe, a które nie nadają się do przekazania sądowi z aktem oskarżenia dla braku cech przestępstwa, nieustalenia osoby winowajcy lub dowodów winy.

Podprokuratorzy, urzędnicy poza siedzibą sądu okręgowego, samodzielnie rozpatrują doniesienia policji i zarządzają, w razie konieczności, uzupełnienie dochodzenia lub wszczęcie

sprawy karnej, natomiast wnioski na umorzenie przedstawiają do decyzji prokuratora okręgowego.

Akta w sprawach umorzonych, po zawiadomieniu o umorzeniu osób interesowanych, przechowuje się w kancelarji prokuratora okręgowego w oddzielnych zeszytach na wypadek wznowienia sprawy z powodu wykrycia nowych okoliczności lub innych przyczyn.

Art. 15. Zawiadomienia policji i innych urzędów i urzędników, pozostawione przez sędziego śledczego bez biegu w trybie art. 309 U. P. K., przekazane być winny właściwemu prokuratorowi, który, o ile zgadza się ze zdaniem sędziego śledczego, wniosek swój przedstawia prokuratorowi do decyzji. Jeżeli podprokurator z wnioskiem sędziego śledczego się nie zgadza, to może samodzielnie zarządzić: albo przekazanie sprawy sędziemu śledczemu dla wszczęcia śledztwa wstępnego, albo policji dla uzupełnienia dochodzenia, lub skierowania sprawy do sądu pokoju, o ile sprawa podlega właściwości tego sądu i dochodzeniu z urzędu, albo wreszcie w wypadkach właściwych sporządzić akt oskarżenia i skierować go w myśl art. 545 U. P. K.

Prokurator okręgowy, jeżeli podziela opinję sędziego śledczego i wniosek podprokuratora co do umorzenia sprawy, skierowanej w trybie art. 309 U. P. K., zawiadamia o umorzeniu osoby interesowane, zaś akta sprawy zatrzymuje w kancelarji swej, stosownie do przepisu art. 14 instrukcji. W razie niezgodzenia się z wnioskiem podprokuratora, prokurator postępuje według uznania w granicach swej kompetencji, jak to wskazano w pierwszej części niniejszego artykułu.

Art. 16. W celu osiągnięcia wszechstronnego wyjaśnienia sprawy, zaleca się przedstawicielom urzędów prokuratorskich:

a) asystować przy czynnościach śledczych w sprawach ważniejszych;

b) być w każdym czasie obeznanym z przebiegiem sprawy;

c) możliwie często przeglądać akta śledztwa wstępnego;

d) stawiać, w razie potrzeby, wnioski o dokonanie poszczególnych czynności śledczych;

e) przestrzegać ścisłego wykonania przepisów art. 263, 282 i 284 U. P. K.;

f) przestrzegać, aby wpływające do sędziego śledczego rekwizycje były wykonane szybko i dokładnie;

g) porozumieć się z miejscową administracją co do sposobu bezpośredniego i szybkiego otrzymywania zawiadomień o przestępstwach szczególnej wagi.

Art. 17. Prokurator (podprokurator) winien ściśle przestrzegać właściwego stosowania środków zapobiegawczych, zwłaszcza oględnego stosowania pozbawienia wolności, tudzież dokładać starań, aby sprawy osób zaaresztowanych otrzymywały bieg możliwie szybki.

W wypadkach zbyt powolnego prowadzenia śledztwa, w szczególności zaś, kiedy sprawa ciągnie się dłużej niż pół

roku lub gdy sędzia śledczy dopuścił się uchybienia, podprokurator winien komunikować o tem prokuratorowi.

Art. 18. Prokurator (podprokurator), jeżeli spostrzeże, że sprawa toczy się w niewłaściwym sądzie lub urzędzie, przedsiębierze środki celem przywrócenia właściwości sądu, komunikuje odpowiedniemu urzędowi o tem, że sprawa nie podlega jego kompetencji i zaskarża, w razie potrzeby, zapadłe wyroki i decyzje.

Art. 19. W myśl art. 514 U. P. K. zaleca się urzędom prokuratorskim, aby tylko w wypadkach szczególnie ważnych i nieodzownych uciekały się do zwracania akt śledczych, celem uzupełnienia czynności śledczych; wogóle zapobiegać należy takiemu zwracaniu przez stawienie odpowiednich żądań w toku śledztwa. W szczególności zaś nie należy zwracać sprawy do uzupełnienia śledztwa, jeżeli chodzi:

a) o zebranie informacji takich, które nie są istotne dla kwestji właściwości sądu lub trybu dochodzenia karnego, zwłaszcza, jeżeli informacje te mogą być bezpośrednio zebrane przez urząd prokuratorski;

b) o zbadanie istoty czynu, który w myśl art. 513—516 U. P. K. może stanowić przedmiot odrębnego dochodzenia i śledztwa;

c) o zmianę zastosowanego podczas śledztwa środka zapobiegawczego.

Podprokurator, jeżeli zwraca śledztwo do uzupełnienia, winien jednocześnie przesłać prokuratorowi odpis swej odezwy do sędziego śledczego w tej sprawie.

Art. 20. Akta śledztwa wstępnego w sprawach zarówno ukończonych (art. 478 i 474 U. P. K.), jak i zawieszonych (art. 277 i 852 U. P. K.), sędziowie śledczy przekazują podprokuratorom. Akta w sprawach, należących do właściwości sądu apelacyjnego w pierwszej instancji, winny być przekazywane wprost prokuratorowi apelacyjnemu.

Art. 21. Przy sporządzaniu aktu oskarżenia unikać należy wszelkiej zwłoki i przestrzegać bezwzględnie terminu, wskazanego w art. 517 U. P. K.; termin ten oblicza się od dnia rzeczywistego jej załatwienia.

Przekroczenie tego terminu usprawiedliwiać mogą w pewnym stopniu okoliczności takie, jak: nagromadzenie u podprokuratora nadmiernej ilości spraw, zwłaszcza, jeżeli on zarządza czasowo więcej, niż jednym rewirem, delegowanie podprokuratora do innych czynności służbowych, odrywających go od zwykłego zajęcia, duża objętość i skomplikowany charakter sprawy.

Art. 22. Podprokurator okręgowy przedstawia sprawę po zbadaniu prokuratorowi, który nadaje jej niezwłocznie należyty bieg. Wnioski, z wyjątkiem wniosków w sprawach kierowanych w trybie art. 277, 511 i 852 U. P. K., winny być umotywowane.

Sprawy nadsyłane z sądów pokoju z żądaniem zbadania oskarżonego w trybie art. 355 U. P. K., należy przedstawiać sądowi okręgowemu wraz z wnioskiem prokuratora.

W razie postawienia wniosku o odstąpienie zakończonej sprawy innemu sądowi należy sporządzić akt oskarżenia oraz listę świadków, akta zaś przesłać właściwemu prokuratorowi.

Art. 23. W sprawach, kierowanych w trybie art. 545 U. P. K., należy zwracać szczególną uwagę na to, ażeby zebrane przez policję materjały dowodowe były możliwie wyczerpujące, należy zatem dozorować czynności policji, dawać jej potrzebne wskazówki i, w razie potrzeby, żądać uzupełnienia dochodzenia.

Wniosek o zastosowanie środka zapobiegawczego w tych sprawach składa prokurator sędziemu śledczemu lub sędziemu pokoju, przesyłając mu w tym celu akta sprawy, albo sądowi okręgowemu wraz z aktem oskarżenia, o ile wykonać to może z zachowaniem terminu, wskazanego w art. 398 U. P. K.

Art. 24. Nadając bieg sprawom w trybie art. 277, 511, 523 i 852 U. P. K. należy:

a) zawiadomić urząd więzienny o przekazaniu zaaresztowanych oskarżonych do rozporządzenia odpowiednich prokuratorów i sądów;

b) dowody rzeczowe dołączone bezpośrednio do akt sprawy, przesłać wraz z aktami, inne zaś dowody prócz pieniędzy i kosztowności przechowywać, zależnie od warunków miejscowych, albo u sędziego śledczego, albo w urzędzie policyjnym, lub też w innem miejscu w porozumieniu z sędzią śledczym;

c) pieniądze i kosztowności złożyć do kasy sądu okręgowego za pokwitowaniem i pokwitowanie dołączyć do akt sprawy;

d) dokumenty, dołączone do sprawy w charakterze dowodów rzeczowych, w miarę możności przechowywać w kopertach zamkniętych, wszytych do akt sprawy, lub w kasie sądu.

Dowody rzeczowe, odpieczętowane przez przedstawiciela urzędu prokuratorskiego, należy na nowo zapieczętować.

Art. 25. Jeżeli oskarżony pociągnięty jest do odpowiedzialności w kilku sprawach, co do których śledztwo lub dochodzenie prowadzi się równocześnie, to urząd prokuratorski starać się winien o jednoczesne skierowanie tych spraw do sądu. W każdym zaś razie odezwa, przy której sprawę przesyła się sądowi okręgowemu, winna zawierać wzmiankę o innych sprawach, wytoczonych przeciwko temuż oskarżonemu.

Art. 26. Akt oskarżenia i wnioski, składane sądowi przez urząd prokuratorski, zawierać winny, w myśl art. 354, 518, 519, 520 i 523 U. P. K., jasne, ścisłe i objektywne przedstawienie faktycznej prawnej strony sprawy. Wstęp i konkluzja aktu oskarżenia winny ściśle odpowiadać przepisom ustawy.

W akcie oskarżenia nie należy przytaczać danych nie sprawdzonych przez śledztwo wstępne, ani podawać okolicz-

ności, wypływających z zeznań świadków, których wezwania do sądu urząd prokuratorski nie żąda.

Przytaczając zeznania świadków, zaleca się podawanie ich nazwisk.

Na marginesach aktów oskarżenia zaleca się oznaczać stronicę, względnie i tomy akt sprawy, celem umożliwienia sprawdzenia okoliczności, przytoczonych w akcie oskarżenia.

Art. 27. Do aktu oskarżenia dołączyć należy spis osób, których wezwania na rozprawę główną żąda urząd prokuratorski. Spisy te zawierać powinny jedynie nazwiska tych świadków, których zeznania mają istotne dla sprawy znaczenie; należy, w miarę możności, unikać wzywania większej liczby świadków na stwierdzenie tego samego faktu.

Art. 28. Kilka czynów, dokonanych przez oskarżonego, należy z reguły objąć jednym aktem oskarżenia. Jeżeli czyny te nie stoją ze sobą w związku faktycznym, to okoliczności, dotyczące każdego z nich, winny być w akcie oskarżenia wyłożone oddzielnie. Jednakowoż konkluzja winna być łączna. Sporządzenie w tym wypadku kilku aktów oskarżenia może nastąpić tylko wówczas, jeżeli zamierzony jest podział przedmiotu śledztwa (art. 515, 516 U. P. K.)

Art. 29. Prokurator okręgowy jest odpowiedzialny za nadanie właściwego biegu sprawie oraz za treść aktów oskarżenia i innych wniosków. Kiedy piśmienny wniosek podprokuratora wyda mu się niezgodnym z przepisami ustawy lub zawierającym ważne usterki co do formy lub treści, prokurator zastępuje wniosek innym albo zwraca sprawę podprokuratorowi celem nowego jej opracowania; prokurator może wnieść do przedstawionego mu aktu oskarżenia lub innego wniosku podprokuratora odnośne sprostowania, które własnoręcznie podpisuje.

Art. 30. Przesyłając sprawę do sądu, urząd prokuratorski winien wypowiedzieć swoją opinję co do utrzymania lub zmiany, zastosowanych w czasie śledztwa środków zapobiegawczych. Jeżeli sprawę kieruje się na umorzenie lub żąda się zmiany właściwości sądu i t. p. urząd prokuratorski winien również wypowiedzieć się co do kosztów sądowych oraz postąpienia z dowodami rzeczowemi.

Art. 31. Podprokurator przedstawia prokuratorowi sprawozdanie na specjalnym formularzu o wyniku rozpraw głównych, z wyjątkiem rozpraw w wydziale odwoławczym sądu okręgowego.

Art. 32. Skargi i zażalenia na decyzje i wyroki sądów prokurator składa sądowi nawet wówczas, kiedy zostały sporządzone przez podprokuratora. Wyjątek stanowić mogą skargi i zażalenia podprokuratora, urzędującego lub przebywającego poza siedzibą prokuratora, o ile ich przesłanie drogą zwykłą grozi niezachowaniem terminu. Skargi i wyroki na decyzję sądów pokoju w obu instancjach podprokurator wnosi osobiście

do tych sądów. W sprawach ważniejszych komunikuje nadto prokuratorowi odpis skargi.

Art. 33. W przedmiocie wykonywania wyroków i decyzji sądu prokurator winien stosować przepisy następujące:

a) przesyłając do wykonania wyroki, pozbawiające wolności, zawiadamia odnośny urząd, jak długo trwać ma termin pozbawienia wolności, w jakim dniu skazany winien być zwolniony i żąda zakomunikowania o dniu zaaresztowania skazanego i o dniu jego uwolnienia;

b) jeżeli sprawa została umorzona, zawiadamia przez policję osoby interesowane o umorzeniu sprawy, zarządza uchylenie środka zapobiegawczego i wykonywa decyzję sądu w przedmiocie dowodów rzeczowych, dołączonych do sprawy;

c) decyzję sądu, dotyczące zmiany środka zapobiegawczego, a zapadłą po ukończeniu śledztwa wstępnego, prokurator wykonywa sam bezpośrednio i prowadzoną w tej mierze korespondencję przesyła do dołączenia do akt sprawy. Jeżeli wykonanie decyzji napotyka na przeszkody (choroba oskarżonego i t. p.), prokurator zawiadamia o tem sąd w trybie art. 955 U. P. K.

Art. 34. Prokurator apelacyjny przechowuje u siebie orzeczenie Sądu Najwyższego, zapadłe skutkiem skarg, zażaleń lub wniosków urzędu prokuratorskiego i, w razie potrzeby, komunikuje treść ich urzędom prokuratorskim.

O decyzjach sądu, nieulegających zaskarżeniu, prokurator donosi bezpośredniemu swemu zwierzchnikowi.

Art. 35. Pozwolenia na widzenia się z aresztowanymi wydaje prokurator lub, w jego zastępstwie, podprokurator; w toku śledztwa wstępnego, pozwolenie wydaje się w porozumieniu z właściwym sędzią śledczym.

Prokurator okręgowy przegląda korespondencję osób zaaresztowanych; o ile sprawa jest w śledztwie, czyni to w porozumieniu z sędzią śledczym. Listów, mogących ujemnie wpłynąć na przebieg śledztwa, nie doręcza się, a jeśli zawierają one jakiekolwiek materjały dla sprawy, dołącza się je do akt lub przekazuje się je do akt lub przekazuje sędziemu śledczemu.

Art. 36. Prokurator winien przestrzegać, aby nikt nie był więziony inaczej, niż w trybie przez prawo ustanowionym (art. 8—11 U. P. K.)

Art. 37. O uchybieniach urzędów i urzędników wymiaru sprawiedliwości przedstawiciel urzędu prokuratorskiego, nie wydając ze swej strony samodzielnych zarządzeń, zawiadamia swego bezpośredniego zwierzchnika.

Podprokurator apelacyjny o wszelkich niedokładnościach, dopuszczonych przez prokuratorów okręgowych, a zauważonych przy zapoznawaniu się ze sprawami, zawiadamia prokuratora apelacyjnego. Szczególną uwagę zaleca się zwracać na zgodność z prawem wniosków, stawianych podczas posiedzeń

sądowych, na prawidłowość kwalifikacji prawnej przestępstwa, zwłaszcza zaś na wypadki, w których prokurator nie skorzystał, jakby należało, z przysługującego mu środka prawnego.

O niedokładnościach i uchybieniach urzędów policyjnych działających w charakterze organów sądowo-śledczych lub wykonawczych (art. 485 U. P. K.), podprokurator zawiadamia prokuratora.

Sprawozdania.

Art. 66. Prokuratorzy okręgowi składają prokuratorowi apelacyjnemu:

a) sprawozdania miesięczne nie później, jak na 15-go każdego miesiąca za miesiąc ubiegły:

1) z działalności urzędu prokuratorskiego (wzór 2),

2) z działalności sędziów śledczych (wzór 3);

b) sprawozdania półroczne:

1) o śledztwach, trwających dłużej niż pół roku (wzór 4),

2) o zaaresztowanych prewencyjnie, znajdujących się w więzieniach dłużej, niż pół roku (wzór 5);

c) sprawozdania doroczne na 1-go marca:

1) o biegu spraw (wzory 6, 7),

2) o spadkach wakujących (wzór 1),

3) o zmianach w składzie osobowym urzędów prokuratorskich.

Art. 67. Prokurator okręgowy zawiadamia nadto prokuratora apelacyjnego:

a) o kwestjach prawnych, wymagających rozstrzygnięcia prawodawczego, lub miarodajnego wyjaśnienia;

b) o szczególnie ważnych przestępstwach, tak ze względu na surowość grożącej kary, jak i ze względu na osoby oskarżone lub poszkodowane, lub na wyjątkowe okoliczności sprawy; w zawiadomieniu należy wskazać treść wydanych zarządzeń;

c) o sprawach, niezakończonych w sądzie okręgowym w ciągu roku od ich wpłynięcia do sądu, z aktem oskarżenia;

d) o odezwach swoich do sądów lub ich kierowników w sprawie zauważonych uchybień ze strony urzędników wymiaru sprawiedliwości;

e) o urlopach udzielonych podprokurotorom;

f) o swych wyjazdach służbowych z nadmienieniem, któremu z podprokuratorów powierzył zastępstwo.

Biurowość.

Art. 68. Urzędy prokuratorskie wszystkich stopni posiadają kancelarje odrębne od sądowych; na czele kancelarji stoi sekretarz, który ma dodaną sobie do pomocy odpowiednią liczbę pomocników sekretarzy, kancelistów i innych sił po-

mocniczych, stosownie do etatu. Podprokuratorzy, urzędujący poza siedzibą prokuratora, korzystają w sprawach kancelarji w miarę potrzeby z takiej pomocy urzędniczej, jaką wyznaczy im prokurator.

Art. 69. Biurowość w kancelarjach prokuratorów i podprokuratorów okręgowych określa w ogólnych zarysach niniejsza instrukcja. Szczegóły organizacji biurowej ustala według swego uznania prokurator, uwzględniając specjalne warunki danego okręgu. Godziny pracy należy uzgodnić z czasem zajęć w sądach okręgowych. Rejestry i księgi urzędu prokuratorskiego będą przedstawiane prokuratorowi okręgowemu po uprzedniem ich zaznaczeniu przez sekretarza, pomocnika sekretarza lub aplikanta. Na ostatniej stronicy będzie oznaczona liczbami i wyrazami ilość stronic, tudzież komu i kiedy księga została wydana. Szczegóły te stwierdza podpisem prokurator, lub podprokurator. Wszelkie księgi biurowe będą prowadzone rocznie z numeracją, rozpoczynającą się od № 1. Księga może być również użyta i w następnych latach, numeracja jednak co rok winna rozpoczynać się na nowo od № 1. Drugiego stycznia każdego roku w dziennikach i repertorjach roku ubiegłego, jako zakończonych, po ostatnim numerze stwierdza się słowami ilość numerów, znajdujących się w każdej z tych ksiąg; czyni to sekretarz prokuratora w księgach jego kancelarji, zaś podprokuratorzy — w swoich.

Pisma, które nie zawierają żadnych danych, do jakiej sprawy należą, przyjmujący je urzędnik wciąga do dziennika. Numer dziennika należy oznaczyć na samem piśmie pod prezentatą.

Art. 70. W biurowości prokuratorów i podprokuratorów należy przestrzegać, aby:

a) wszystkie adnotacje wpisano do repertorjów i ksiąg we właściwym czasie i w miarę wpływania lub wysyłania korespondencji;

b) na wszystkich pismach odnotywano wydane zarządzenia z oznaczeniem daty i numeru ich wykonania;

c) na wszystkich pismach w sprawach, w których oskarżony jest uwięziony, wypisano czerwonym ołówkiem lub tuszem na widocznem miejscu wyraz „zaaresztowany“ oraz aby tego rodzaju korespondencja załatwiana była z szczególnym pośpiechem.

Art. 71. W kancelarjach prokuratorów okręgowych należy prowadzić księgi następujące:

a) repertorjum spraw karnych (wzór 8),
b) repertorjum wyroków (wzor 9),
c) repertorjum spraw w trybie art. 852 U. P. K. (wzór 10),
d) repertorjum spraw cywilnych (wzór 11),
e) księgę dowodów rzeczowych (wzór 12),
f) księgę podań i skarg (wzór 13),
g) odpowiednią ilość skorowidzów,

h) księgę rozporządzeń protokuratora,
i) dziennik korespondencji ogólnej (wzór 14),
j) dziennik korespondencji poufnej,
k) księgę ekspedycyjną.

Każdy podprokurator okręgowy prowadzi następujące księgi:

a) repertorjum śledztw (wzór 15),
b) skorowidz,
c) dziennik,
d) księgę ekspedycyjną.

Księgi poufne prokuratora prowadzi jego sekretarz; podprokuratorzy prowadzą je własnoręcznie. Korespondencję, oznaczoną na kopercie jako „poufna", otwiera osobiście prokurator lub osoba, przezeń upoważniona. Po upływie dwóch lat podprokuratorzy składają zakończone księgi do archiwum prokuratora okręgowego.

Art. 72. Przy posiedzeniu repertorjum śledztw (wzór S.) podprokuratorzy mają zachować przepisy następujące:

a) do repertorjum zapisuje się sprawę po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia (art. 545 U. P. K.); nazwiska oskarżonych i poszkodowanych należy niezwłocznie wciągać do skorowidza; jeżeli sprawa została na razie zapisana do repertorjum bez wskazania nazwiska oskarżonych lub poszkodowanych, braki te uzupełnia się następnie w miarę możności;

b) każda sprawa winna być zapisana do repertorjum raz jeden; w razie, gdyby sprawa dla jakichkolwiekbądź przyczyn została wysłana przez podprokuratora bez nadania jej biegu ostatecznego, to zarówno wysłanie sprawy, jak i otrzymanie jej z powrotem, oznacza się w rubryce: „zarządzenia podprokuratora";

c) sprawy, kierowane w trybie art. 277, 354, 511, 518, 523, 545 i 852 U. P. K., zapisane będą jedynie do repertorjum bez przeprowadzenia przez dziennik;

d) w wypadkach niezachowania dla jakichkolwiekbądź przyczyn terminu przepisanego w art. 517 U. P. K., należy wskazać przyczynę tego w odpowiedniej rubryce repertorjum;

e) w wypadkach przejścia sprawy od jednego podprokuratora do innego należy w repertorjum podprokuratora, od którego sprawa wychodzi, wpisać w rubryce „rozporządzenia" datę i przyczyny przekazania. W repertorjum podprokuratora, który sprawę przyjął, oznacza się ją, jako sprawę nową;

f) w razie przejścia rewiru od jednego podprokuratora do drugiego należy w repertorjum uczynić adnotację o przekazaniu i przyjęciu rewiru z oznaczeniem daty i ilości przekazanych spraw); adnotację tę podpisują obydwaj podprokuratorzy;

g) podprokurator, zarządzający kilkoma rewirami, prowadzi księgi co do każdego rewiru oddzielnie.

Art. 73. Jednocześnie z założeniem akt sprawy oznacza się na okładce literę repertorjum numer, pod którym sprawa figuruje w repertorjum i bieżący rok. A więc: akta, założone w roku 1918 dla sprawy wpisanej jako pierwsza do repertorjum Kp., otrzymają Kp. 1/18. Każde późniejsze pismo, wpływające do tej samej sprawy bez wciągania go do repertorjum lub dziennika ogólnego, otrzyma to zasadnicze oznaczenie Kp. 1/18, a umieszczona pod tem oznaczeniem liczba wskaże którem z kolei jest dane pismo. W ten sposób trzecie z rzędu pismo w prawie Kp. 1/18 oznaczy się: $\frac{\text{Kp. } 1/18}{3}$. Tym samym numerem oznaczy się korespondencję urzędu prokuratorskiego, załatwiającą to pismo.

W aktach każdej sprawy winno znajdować się wyszczególnienie otrzymanych i nadawanych pism oraz dokonanych zarządzeń (wzór 16).

Art. 74. W kancelarjach prokuratorów okręgowych podział pism wedle zeszytów zależy od uznania prokuratora, z tem zastrzeżeniem, aby między innemi były zeszyty następujące:

a) okólnik i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i prokuratora apelacyjnego;

b) podział zajęć między podprokuratorami;

c) stan służby podprokuratorów i urzędników kancelarji;

d) sprawozdania;

e) pisma poufne;

f) wydatkowanie sum wpływających do prokuratora na utrzymanie kancelarji;

g) pozostawione bez skutku podania o wszczęcie spraw karnych.

Podprokuratorzy okręgowi rozdzielają korespondencję na zeszyty następujące, których liczba może być powiększona wedle uznania prokuratora:

a) okólnik wyższych władz urzędu prokuratorskiego;

b) polecenia służbowe;

c) korespondencja co do osób zaaresztowanych w sprawach, nie prowadzonych pod nadzorem podprokuratora,

d) wszelka inna korespondencja.

Wymienione wyżej zeszyty należy z początkiem roku zakładać na nowo, prócz zeszytów zawierających okólniki zwierzchności oraz zeszytów o stanie służby podprokuratorów i urzędników kancelarji, które należy prowadzić w dalszym ciągu nieprzerwanie z roku na rok. Roczniki zeszytów po upływie dwóch lat podprokurator składa do archiwum prokuratora. Zeszyty poufne przechowuje sekretarz prokuratora okręgowego.

Art. 75. Dla osiągnięcia szybkiej i dokładnej biurowości zaleca się zachowywanie porządku następującego:

a) sprawy, wpływające do prokuratora, wpisywane są do repertorjum po otrzymaniu akt od podprokuratora;

b) sprawy prowadzone pod bezpośrednim nadzorem prokuratora, winny znaleźć swój odpowiednik w jego biurowości już z chwilą ich wszczęcia przez policję lub sędziego śledczego;

c) od chwili wszczęcia sprawy i do czasu przesłania jej do kancelarji prokuratora okręgowego sprawa podlega nadzorowi podprokuratora odpowiedniego rewiru, zaś z chwilą skierowania jej do prokuratora—nadzorowi jego;

d) podprokurator z chwilą wpłynięcia pierwszego pisma zakłada oddzielne akta z oznaczeniem na okładce numerów repertorjum sędziego śledczego oraz własnego, ta sama okładka po przejęciu sprawy do prokuratora otrzymuje numer jego repertorjum;

e) do akt dołącza się bruljony wysyłanej korespondencji, względnie krótkie o niej uwagi oraz wszystkie pisma, odnoszące się do danej sprawy, prócz tych, które należą do akt śledczych;

f) tym sposobem w aktach podprokuratora, dotyczących nadzoru nad sprawą, znajdą się w porządku kolejnym: zawiadomienia policji, sędziów śledczych i t. p. o dokonanych przestępstwach i wszczętych śledztwach (art. 250, 255, 263, 297 p. 4. U. P. K.), wzmianki o zawiadomieniach i skargach (art. 297 p. 1 U. P. K.), skierowanych dla przeprowadzenia dochodzenia lub śledztwa (art. 311, 312 U. P. K.) oraz o tem, że prokuratora zawiadomiono o wszczęciu sprawy; zawiadomienia sędziów śledczych, otrzymane w trybie art. 283, 309 i 482 U. P. K.; podania osób interesowanych; odezwy o zakończeniu śledztwa (art. 277, 478 i 479 U. P. K.); wszelka korespondencja, odnosząca się do sprawy; pierwopisy lub wzmianki o wydawanych zarządzeniach i ostatecznem skierowaniu sprawy;

g) przy ostatecznem kierowaniu sprawy podprokurator przesyła do prokuratora swoje akta nadzorcze, te należy przedstawić prokuratorowi i w tym wypadku, kiedy od sędziego śledczego wpłynie zawiadomienie o przesłaniu sprawy innej władzy lub sędziemu śledczemu innego okręgu; o przekazaniu sprawy innemu sądowi należy zawiadomić prokuratora tego sądu.

Art. 76. W archiwum prokuratora przechowane są:

a) księgi, zeszyty i akta spraw prokuratora z lat ubiegłych;

b) księgi i zeszyty, przesłane przez podprokuratorów,

c) akta spraw, umorzonych przez sądy w trybie art. 277, 523 i 527 U. P. K, zawieszonych w trybie art. 852 U. P. K. i umorzonych przez prokuratora.

Art. 77. Biurowość w kancelarjach prokuratorów przy Sądzie Najwyższym i sądach apelacyjnych oraz podział akt wedle zeszytów zależy od uznania prokuratorów, przyczem zaleca się zachowanie przepisów, zawartych w art. 68 i następnych niniejszej instrukcji. Przewidywane jest prowadzenie ksiąg następujących:

a) repertorjum spraw ogólnych;
b) repertorjum przestępstw służbowych:
c) skorowidz;
d) dziennik ogólny;
e) dziennik korespondencji poufnej;
f) księga rozporządzeń prokuratora,
g) księga ekspedycyjna.

Urlopy.

Art. 78. Prokuratorzy okręgowi mogą udzielać podprokuratorom w ciągu roku urlopów do dni 14, prokuratorzy apelacyjni prokuratorom i podprokuratorom do tygodni 6 lub też udzielony przez prokuratorów okręgowych urlop przedłużyć do tego terminu.

Prokuratorzy apelacyjni i Sądu Najwyższego zwracają się w sprawie swego urlopu do Ministra Sprawiedliwości.

Warszawa d. 1 marca 1918 r.

Załącznik Nr. 7.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

W przedmiocie kaucji dla komorników.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 7 p. 19.

Na zasadzie art. 76 Tymczasowej Instrukcji Ogólnej dla Sądów Królewsko-Polskich ustalam wysokość składanych przez komorników kaucji lub poręczeń na dwa tysiące marek.

Warszawa dnia 2 stycznia 1918 r.

Załącznik Nr. 8.

PRZEPISY RACHUNKOWO-KASOWE.

(Monitor Polski 1921 r. Nr. 285).

ROZDZIAŁ IV.

Przepisy odrębne dla specjalnych poborców.

§ 125. Specjalnymi poborcami dochodów państwowych są: notarjusze, pobierający opłaty stemplowe przy sporządzaniu aktów prawnych, sekwestratorowie skarbowi, tudzież gminy, ściągające podatki i inne należytości państwowe, oraz inne organa, którym specjalnymi przepisami nadano prawo pobierania dochodów państwowych.

§ 126. Specjalni poborcy mogą przyjmować tylko takie sumy skarbowe, których pobór zależy do ich zakresu działania. Przy poborze dochodów państwowych kierują się oni zasadami, zawartemi w przepisach o pobieraniu odnośnych dochodów.

§ 127. Na sumy pobierane wydają specjalni poborcy pokwitowania z kwitarjuszów, otrzymanych od właściwych władz i urzędów.

§ 128. Specjalni poborcy wpłacają dwa razy tygodniowo wszystkie swe wpływy do Kasy Skarbowej, o ile osobne przepisy inaczej nie stanowią.

W razie przesyłki pieniędzy pocztą, koszta potrąca się z ogólnej przesyłanej sumy. Kwit pocztowy jest tylko dowodem tymczasowym do czasu otrzymania kwitu z Kasy Skarbowej.

Specjalni poborcy wnoszą do Kas Skarbowych swe wpływy przy wykazach z dołączeniem ewentualnie dokumentów, na zasadzie których pobrano pieniądze.

§ 129. Specjalni poborcy obowiązani są prowadzić poświadczone przez właściwe władze księgi kasowe oraz kwitarjusze.

Co miesiąc, najdalej do 15-go dnia następnego miesiąca, składają oni szczegółowe sprawozdania właściwej władzy, względnie urzędowi, administrującemu odnośnymi dochodami— według wzorów, ustanowionych przez tę władzę, względnie urząd. Wraz ze sprawozdaniem za ostatni miesiąc okresu budżetowego składają oni tym władzom księgi kasowe i kwitarjusze.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia końcowe.

§ 138. Wszelkie zmiany niniejszych przepisów i odchylenia od nich są dozwolone jedynie za zgodą Ministerstwa Skarbu i Najwyższej Izby Kontroli.

§ 139. Przepisy te wchodzą w życie na obszarze całego Państwa z dniem 1-ym stycznia 1922 roku.

Z dniem tym tracą moc obowiązującą „Tymczasowe przepisy o sposobie pobierania przychodów i dokonywania wydatków przez władze i urzędy państwowe“ („Monitor Polski“ Nr. 59 do 64 z r. 1920); „Instrukcja rachunkowa dla Izb Skarbowych“ (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 12 z r. 1920); „Ogólne przepisy dla specjalnych Kas poborowych i specjalnych poborców“ (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 14 z r. 1920), jakoteż wydane do nich dodatkowe rozporządzenia i wszelkie przepisy rachunkowo-kasowe, będące w sprzeczności z niniejszymi przepisami.

Warszawa, dnia 24 listopada 1921 roku.

Minister Skarbu:

w z. B. Markowski

Załącznik Nr. 9.

DEKRET

o aplikacji sądowej.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. p. 225).

Na wniosek Rady Ministrów stanowię, co następuje:

Art. 1. Aplikantem sądowym może zostać obywatel Państwa Polskiego płci męskiej, który ukończył Wydział prawny uniwersytetu krajowego. Kobiety mogą odbywać aplikację sądową, jako przygotowanie do zawodu adwokackiego w myśl art. 14 tymczasowego statutu palestry Państwa Polskiego.

Minister Sprawiedliwości może wyjątkowo mianować aplikantami kandydatów, którzy ukończyli wydział prawny uniwersytetu zagranicznego.

Art. 2. Aplikacja sądowa trwa trzy lata.

Aplikantów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na przedstawienie prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 3. Aplikanci sądowi są urzędnikami państwowymi, składają przysięgę urzędniczą i mogą pobierać wynagrodzenie ze skarbu państwa według osobnych przepisów.

Art. 4. W czasie aplikacji sądowej aplikant winien oznajomić się praktycznie z działalnością sądową i kancelaryjną.

Art. 5. Aplikant może po upływie pierwszego roku praktyki na podstawie zarządzenia prezesa sądu apelacyjnego wykonywać poszczególne czynności sędziego śledczego lub podprokuratora sądu okręgowego pod ich kierownictwem.

Art. 6. Po upływie lat dwu aplikacji aplikant obowiązany jest przystąpić do egzaminu sądowego przed komisją egzaminacyjną przy sądzie apelacyjnym.

Prezes sądu apelacyjnego może aplikantowi na jego prośbę przedłużyć termin, powyżej określony.

Art. 7. Aplikant, który egzaminu nie zda, winien ponownie przystąpić do niego po upływie czasu, jaki mu komisja egzaminacyjna wyznaczy.

W razie ponownego niezdania egzaminu aplikant zostaje wykreślony z listy przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 8. Od chwili zdania egzaminu aplikant sądowy, gdy nie przejdzie na aplikanta adwokackiego, rozpoczyna trzeci rok aplikacji sądowej. W tym okresie może Minister Sprawiedliwości delegować aplikanta, jako zastępcę na urzędy wymiaru sprawiedliwości w myśl art. 22 przepisów tymczasowych o urządzeniu sądownictwa.

Na życzenie aplikanta może prezes sądu apelacyjnego zezwolić mu na odbycie w tym okresie praktyki przez czas nie dłuższy, jak sześć miesięcy, w kancelarji adwokackiej, notarjalnej lub we wskazanej przez Ministra Sprawiedliwości instytucji państwowej albo komunalnej.

Art. 9. Po upływie trzeciego roku aplikacji sądowej może być aplikant mianowany na urzędy sądowe według przepisów ustawy o urządzeniu sądownictwa.

Art. 10. Art. 19 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa jak również art. 21 i 24 tychże przepisów, o ile dotyczą aplikantów, oraz wszelkie przepisy dotychczasowe, stojące w sprzeczności z niniejszą ustawą, tracą moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Aplikacja, odbyta przed wejściem w życie niniejszej ustawy, lub urzędowanie w sądownictwie w innym charakterze, jako też praktyka pomocnika adwokata przysięgłego może być przez Ministra Sprawiedliwości wliczona całkowicie lub częściowo do aplikacji.

Art. 12. Minister Sprawiedliwości wyda rozporządzenie, dotyczące przyjmowania, przygotowania i egzaminu aplikantów.

Art. 13. W ciągu lat trzech od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy władny jest Minister Sprawiedliwości w wypadkach koniecznej potrzeby skracać aplikantom termin aplikacji do jednego roku i nawet zwalniać ich od egzaminu sądowego.

Art. 14. Statut niniejszy obowiązuje aż do ustawodawczego uregulowania organizacji aplikacji sądowej na całym obszarze Państwa Polskiego tylko na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 10.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie egzaminów sądowych.

(Dz. Ust. 1920 r. Nr. 70 p. 473)

Na zasadzie art. 12 dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o aplikacji sądowej (Dz. Pr. Nr. 18 poz. 225) zarządzam co następuje:

Art. 1. Komisje egzaminacyjne dla aplikantów sądowych będą utworzone przy każdym sądzie apelacyjnym.

Art. 2. Przewodniczy w Komisji prezes lub wiceprezes sądu apelacyjnego. Dalszy skład Komisji stanowią członkowie powołani na lat trzy przez Ministra Sprawiedliwości w liczbie przez niego ustalonej:

1) z pośród kandydatów, należących do składu osobowego sądów i urzędów prokuratorskich w siedzibie sądu apelacyjnego, których przedstawia prezes tego sądu w liczbie podwójnej;

2) z adwokatów przedstawionych przez prezesa sądu apelacyjnego w porozumieniu w właściwą Radą Adwokacką Okręgową.

Członkowie Komisji nie pobierają za swe czynności wynagrodzenia.

Art. 3. Komisja odbywa sesje cztery razy do roku. Komplet stanowią przewodniczący lub jego zastępca, oraz czterech członków wyznaczonych przez przewodniczącego, w tej liczbie jeden adwokat.

Art. 4. Prezes sądu apelacyjnego układa listę aplikantów, którzy zgłosili się do złożenia egzaminu w ciągu danej sesji. Zgłoszenia należy wnosić na piśmie za pośrednictwem urzędu, przy którym zgłaszający się odbywa aplikację.

Art. 5. Egzaminy odbywają się w siedzibie sądu apelacyjnego w terminach, które oznacza prezes sądu apelacyjnego i podaje w drodze służbowej do wiadomości kandydatów.

Art. 6. Egzamin piśmienny odbywa się w ciągu dwóch dni i obejmuje opracowanie na zasadzie akt sądowych:

1) z dziedziny prawa karnego — aktu oskarżenia lub wyroku motywowanego;

2) z dziedziny prawa cywilnego — wyroku motywowanego.

Prace winny być wykonane pod dozorem członka Komisji w ciągu siedmiu godzin. Kandydat ma prawo posługiwać się tekstami ustaw, wszelka pomoc z zewnątrz powinna być wyłączona w celu zabezpieczenia zupełnej samodzielności pracy.

Art. 7. Poszczególne prace bada wyznaczony do tego członek Komisji i referuje swą opinję Komisji przed odbyciem egzaminu ustnego. Inni członkowie Komisji mogą wypracowania przeglądać.

Art. 8. Egzamin ustny każdego aplikanta winien się odbyć bez odraczania w jednym dniu przed kompletem egzaminującym Komisji i trwać przeciętnie dwie godziny. Jednocześnie mogą być egzaminowani dwaj kandydaci.

Art. 9. Egzamin ustny obejmuje wszystkie dziedziny obowiązującego prawa cywilnego i karnego materjalnego i formalnego, oraz wiadomości z prawa państwowego, administracyjnego i skarbowego w zakresie niezbędnym do należytego sprawowania urzędów sądowych. Zadaniem egzaminu, obok zbadania znajomości powyższych dziedzin prawa, jest przedewszystkiem stwierdzenie umiejętności samodzielnego rozstrzygania zagadnień prawniczych.

Art. 10. Ocena wyniku egzaminu wyraża się w stopniach: „bardzo dobrze", „dobrze" i „niedostatecznie".

Ustala ją komplet egzaminujący Komisji, w razie różnicy zdań większością głosów. Podstawą oceny winien być wynik łączny egzaminu piśmiennego i ustnego.

Art. 11. Aplikantom, którzy zdali egzamin, prezes sądu apelacyjnego wydaje odpowiednie świadectwa.

Art. 12. Aplikantowi, który egzaminu nie zdał, Komisja wyznacza nowy termin podług swego uznania.

Art. 13. Rozporządzie niniejsze obowiązuje w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie i w Lublinie.

Warszawa, dn. 26 czerwca 1920 r.

Załącznik Nr. 11.

ROZPORZĄDZENIE

w przedmiocie obchodzenia świąt w sądach Polskich.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 7 p. 17).

Pod względem obchodzenia świąt w sądach i urzędach sądowych Polskich rozporządza się, co następuje:

W niedziele i święta zawieszone będą prace w sądach i urzędach sądowych. Zarządzenie to stosuje się także do sędziów śledczych i urzędów prokuratorskich, wyjąwszy przypadki niecierpiące zwłoki.

W dniach tych powinien być jednak obecnym w budynku sądowym przez trzy godziny przedpołudniowe przynajmniej jeden urzędnik kancelaryjny i woźny w celu odebrania poczty, otwierania listów pilnych i w nagłych wypadkach natychmiastowego zawiadamienia władzy przełożonej.

Za dnie świąteczne uważać należy: Nowy Rok, dzień Trzech Króli, Matki Boskiej Gromnicznej, Zwiastowanie N. P. Marji, Wielki Piątek, Wielką Sobotę, dzień Wniebowstąpienia, poniedziałki Wielkanocnych i Zielonych Świąt, dzień Bożego Ciała, św. Piotra i Pawła, Wniebowzięcia N. P. Marji, Urodzenia N. P. Marji, Wszystkich Świętych, Niepokalanego Poczęcia, dzień 24 grudnia, Bożego Narodzenia i św. Szczepana wedle Rzymsko-Katolickiego kalendarza, dalej dzień patrona kraju i dzień 3 maja, a prócz tego dla każdego sądu te dnie religijne uroczyste, w których w siedzibie sądu wedle dawnego zwyczaju zwykło załatwianie interesów ustawać. Tę ostatnią grupę dni świątecznych ma prezes sądu okręgowego dla poszczególnych części swego okręgu oznaczyć i obwieścić.

We wszystkich innych dniach mogą być przedsiębrane czynności sądowe wszelkiego rodzaju. Jeżeli jednak mają brać w nich udział osoby, nie należące do wyznania rzymsko-katolickiego, a okoliczność ta znaną jest sądowi—nie należy takiej czynności przedsiębrać w dniach wyjątkowo uroczystych świąt wyznania religijnego tych osób.

Tekst powyższy uchwalony został przez Komisje Przejściową Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego na posiedzeniu dnia 13 listopada 1917 r.

Załącznik Nr. 12.

ZARZĄDZENIE

Dyrektora Departamentu Sprawiedliwości w przedmiocie odznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości.

(Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 5 p. 16).

Art. 1. Urzędnicy wymiaru sprawiedliwości, przy wykonywaniu czynności urzędowych, mających charakter zewnętrzny lub dokonywanych w obecności stron, używają następujących oznak:

1) Sędziowie Sądu Najwyższego—używają wstęgi zielonej przez lewe ramię, ozdobionej rozetą tego samego koloru o białej wypustce. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

2) Prokuratorzy przy Sądzie Najwyższym—używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej, przez lewe ramię, ozdobionej zieloną rozetą o białej wypustce. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

3) Sędziowie Sądów Apelacyjnych—używają wstęgi zielonej przez lewę ramię, ozdobionej rozetą tego samego koloru. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

4) Prokuratorzy i Podprokuratorzy przy Sądach Apelacyjnych — używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej przez lewe ramię, ozdobionej rozetą zieloną. Na rozecie winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

5) Sędziowie Sądów Okręgowych i Pokoju, Sędziowie Śledczy i Handlowi—używają wstęgi zielonej przez lewe ramię. Na wstędze winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

6) Prokuratorzy i Podprokuratorzy przy Sądach Okręgowych—używają wstęgi ciemno-amarantowej o wypustce zielonej przez lewe ramię. Na wstędze winien być umieszczony emblemat Sądów Polskich (art. 2 p. 1).

7) Komornicy — używają emblematu Sądów Polskich (art. 2 p. 2), zawieszonego na łańcuchu.

Wymiar ogniw łańcucha: $37^1/_2$ na $32^1/_4$ m/m.

8) Woźni Sądowi—używają emblematu Sądów Polskich (art. 2 p. 3), przypiętego do zwierzchniego stroju na piersi po lewej stronie.

Art. 2. Emblemat Sądów Polskich wyobrażać będzie:

1) dla urzędników, wymienionych w punktach 1 do 6 poprzedniego artykułu:

na pozłoconym wieńcu z liści dębowych, poczwórnie ułożonych, na tle amarantowym—Orła białego w koronie Królewskiej, wspartego na rzymskiej plakacie z napisem: „Sądy Rzeczypospolitej Polskiej".

Wymiar emblematu: 75 na 65 m/m.

3) dla woźnych sądowych (punkt 8):

na wieńcu w metalu koloru miedzi z liści dębowych, poczwórnie ułożonych—Orła w koronie Królewskiej, wspartego na rzymskiej plakiecie z napisem: „Sądy Rzeczypospolitej Polskiej".

Wymiar emblematu: 75 na 65 m/m.

Załącznik Nr. 13.

UZUPEŁNIAJĄCE ZARZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie oznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości do zarządzenia Dyrektora Departementu Sprawiedliwości z dnia 29 września 1917 roku Nr. 16 (Dz. Urz. Nr. 5).

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 11 p. 3).

1) W punkcie 2 art. 1 po wyrazie „Prokuratorzy" dodaje się i „podprokuratorzy".

2) W art. 1 dodaje się p. 6a o brzmieniu następującem:

sekretarze i podsekretarze używają emblematu sądów Rzeczypospolitej Polskiej, przypiętego do zwierzchniego stroju na klapie po lewej stronie: w Sądzie Najwyższym na rozecie zielonej podwójnej, z których zwierzchnia z białą wypustką, w sądach apelacyjnych na rozecie zielonej podwójnej, w sądach okręgowych na rozecie zielonej pojedyńczej, a w Sądach Pokoju — bez rozety.

3) W art. 2 dodaje się p. 1a o brzmieniu następującem:

1a (dla sekretarzy p. 6a) na oksydowanym wieńcu z liści dębowych—Orła w koronie królewskiej, wspartego na rzymskiej plakiecie z napisem: S: R. P.

Wymiar emblematu 25 na 20 m/m.

Zarządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem opublikowania w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Warszawa, dnia 3 sierpnia 1918 r.

Załącznik Nr. 14.

OKÓLNIK Nr. 73

w przedmiocie używania pieczęci z herbem Państwa Polskiego.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 8).

Sądy Pokoju oraz rejenci posiłkują się dotychczas pieczęcią ustaloną przed 1-ym września 1917 r. przez władze okupacyjne, odmienną od pieczęci, uważanej za urzędową w Sądach Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec powyższego polecam Panu zarządzić, by wszystkie podwładne Panu Sądy i urzędy używały pieczęci z herbem Państwa w postaci, przyjętej w Sądach Okręgowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Warszawa, dnia 18 stycznia 1918 r.

Załącznik Nr. 15.

OKÓLNIK Nr. 74

w przedmiocie zajęć pobocznych urzędników wymiaru sprawiedliwości.

(Dz. Urz. Min. Spr. 1918 r. Nr. 8).

1) Przez „zajęcie poboczne" rozumieć należy wszelkie zajęcie, nie wynikające z obowiązków urzędu lub z zarządu majątkiem osobistym urzędnika, jego żony i dzieci.

2) Wykonywanie zajęć pobocznych przez urzędników wymiaru sprawiedliwości podlega ograniczeniom, wyliczonym w przepisach poniższych.

3) Wszystkim urzędnikom wymiaru sprawiedliwości bezwzględnie niedozwolonem jest wykonywanie jakichkolwiek czynności stałych w towarzystwach akcyjnych, ubezbieczeniowych, instytucjach kredytowych i innych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych.

Wyjątek stanowią: kasy pożyczkowo - oszczędnościowe urzędników stowarzyszenia spożywcze.

4) Może być dozwolonem: zajmowanie w przedsiębiorstwach, wymienionych w poprzednim artykule, stanowisk, nie wymagających stałego zajęcia (rady nadzorcze, komisje rewizyjne i t. p.), nauczanie w zakładach naukowych państwowych i prywatnych, udział w towarzystwach zarobkowych i gospodarczych o charakterze społecznym i t. p.

5) Wykonywanie jakiegokolwiek zajęcia pobocznego przez urzędnika wymiaru sprawiedliwości wymaga zezwolenia:

a) Prezesa Sądu Okręgowego — dla sekretarzy i kancelistów sądów pokoju;

b) Ministerstwa Sprawiedliwości—dla pozostałych urzędników.

6) Uzyskanie pozwoleń na wykonywanie jakiegokolwiek zajęcia pobocznego następuje na wniosek zwierzchników urzędów, przy których zainteresowane osoby są czynne.

7) Wolno jest zajmować w instytucjach samorządu miejskiego i wiejskiego, jak również w instytucjach dobroczynnych i obywatelskich stanowiska, nie wymagające stałego zajęcia (prezesi i członkowie rad miejskich, sejmików i t. p.), lecz o zajmowaniu takich stanowisk należy zawiadomić Ministerstwo Sprawiedliwości.

Przepisy powyższe nie dotyczą urzędników kategorji 8 i 9. (Przepisy Tymczasowe o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości w Polsce artykuł 1).

Warszawa, dnia 22 stycznia 1918.

Załącznik Nr. 15

USTAWA

z dnia 6 grudnia 1921 r. o dostarczaniu lokalów dla sądów pokoju.

(D. U. Nr. 103 p. 740).

Art. 1. Komorne za lokale dla sądów pokoju, pomieszczonych w domach prywatnych, opłaca Skarb Państwa.

Art. 2. Sądy Pokoju, pomieszczone w domach, stanowiących własność gmin miejskich lub wiejskich, korzystają z tych lokalów nadal na dotychczasowych warunkach do 1 stycznia 1925 r.

Art. 3. Ustawa niniejsza w niczem nie uchybia przyjętym już dobrowolnie lub mogącym być przyjętemi w przyszłości zobowiązaniom gmin miejskich lub wiejskich co do dostarczania bezpłatnie lokalów dla sądów, opłacania przez te gminy komornego za lokale dla sądów, tudzież innych połączonych z tem świadczeń.

Art. 4. Ustawa niniejsza obowiązuje na obszarze b. Królestwa Polskiego od dnia 1 stycznia 1922 r. Z dniem tym uchyla się wszelkie przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrom Sprawiedliwości i Skarbu.

Załącznik Nr. 17.

DEKRET

w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego.

(Dz. Pr. Nr. 15 p. 199).

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów stanowię:

Art. 1. Sąd Najwyższy stanowią. prezesi i sędziowie w odpowiedniej liczbie. Jeden z prezesów będzie mianowany na stanowisko Pierwszego Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy dzieli się na Izby. Na czele każdej Izby stoi prezes. Ogólne Zgromadzenie prezesów i sędziów Sądu Najwyższego oznacza zakres działania i skład osobowy poszczególnych Izb.

Art. 2. Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, a w sprawach dyscyplinarnych w składzie pięciu sędziów, przyczem przez sędziów rozumieć należy także prezesów. Wyjątek stanowią sprawy, zastrzeżone kompletowi całej Izby lub też ogólnemu zgromadzeniu Sądu Najwyższego. Komplet zwyczajny ma prawo uchwalić przekazanie poszczególnej sprawy kompletowi całej Izby, ten zaś może przekazać sprawę ogólnemu zgromadzeniu Sądu Najwyższego.

Do ważności uchwał pełnej Izby wymagana jest obecność dwóch trzecich części członków tejże Izby, conajmniej zaś obecność pięciu sędziów, wliczając w to prezesa. Do ważności uchwał ogólnego zgromadzenia wymagana jest obecność połowy członków Sądu Najwyższego, licząc tak prezesów jak i sędziów.

Do uzupełnienia kompletu może być powołany tak sędzia, należący do składu innej izby, jako też sędzia apelacyjny, nie może atoli przewodniczyć na posiedzeniu.

Art. 3. Sąd Najwyższy oprócz sprawowania przekazanego mu ustawami sądownictwa jest władny:

a) na ogólnem zgromadzeniu wyjaśniać na wniosek Ministra Sprawiedliwości przepisy prawa obowiązującego, wywołujące w praktyce wątpliwości lub stosowane rozbieżnie;

b) wypominać i usuwać w miarę możności usterki, dostrzeżone w czynnościach urzędowych sądów niższych, oraz według uznania zawiadamiać o nich Ministra Sprawiedliwości.

Art. 4. Obowiązki Prokuratora naczelnego pełni Minister Sprawiedliwości. Przy Sądzie Najwyższym urzęduje odpowiednia liczba prokuratorów i podprokuratorów. Jeden z prokuratorów będzie mianowany na stanowisko Pierwszego Prokuratora.

Art. 5. Przy Sądzie Najwyższym istnieje sekretarjat prawniczy, złożony z osób kwalifikowanych na urząd sędziowski. Pełnią one czynności pomocnicze określone instrukcją wewnętrzną.

Art. 6. Niniejszy dekret zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia. Równocześnie przestają obowiązywać art.8 i dwa pierwsze zdania art. 9 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa w Królestwie Polskiem z dnia 18 lipca 1917 r. oraz postanowienie w art. 28 tychże przepisów zawarte o składzie Sądu Najwyższego jako dyscyplinarnego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 18.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

w przedmiocie utworzenia Sądu Apelacyjnego na Terenach Przyfrontowych i Etapowych i Sądów Okręgowych: a) w Grodnie b) w Łucku, c) w Pińsku i d) w Wilejce.

(D. U. T. P. i E. Nr. 3, p. 21).

Na podstawie rozkazów Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 15 września 1920 roku art. 1, punkt a i 15 października 1920 roku art. 5 postanawiam:

Art. 1. Utworzyć Sąd Apelacyjny na Terenach Przyfrontowych i Etapowych z tymczasową siedzibą w Warszawie i otwarcie jego wyznaczyć na dzień 1 grudnia 1920 roku.

Art. 2. Do właściwości terytorjalnej powyższego Sądu zalicza się cały obszar podległy władzy Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych.

Art. 3. Utworzyć Sądy Okręgowe: a) — w Grodnie, b) — w Łucku, c) — w Pińsku i d) — w Wilejce. Otwarcie tych Sądów wyznaczyć na dzień 1 grudnia 1920 roku.

Art. 4. Do właściwości terytorjalnej powyższych Sądów Okręgowych zaliczyć powiaty:

Do Grodzieńskiego: — Wołkowyski, Słonimski, Prużański, Baranowicki, oraz Grodzieński.

Do Łuckiego: — Łucki, Włodzimierski, Kowelski, Dubieński, Krzemieniecki, Sarneński, Równieński i Ostrogski.

Do Pińskiego: — Piński, Łuniniecki, Kobryński i Brzeski.

Do Wilejskiego: — Wilejski, Dziśnieński, Nowogródzki i Nieświeski.

5 listopada 1920 r.

Załącznik Nr. 19

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

w przedmiocie ustanowienia etatów Sądu Apelacyjnego na Tereny Przyfrontowe i Etapowe oraz Sądów Okręgowych w Grodnie, Łucku, Wilejce i Pińsku.

(D. U. T. P. E. Nr. 3, p. 22).

Na podstawie Rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 15 września 1920 r. art. 1 ust. a i 15 października 1920 roku art. 5 postanawiam:

I. W skład Sądu Apelacyjnego Terenów Przyfrontowych i Etapowych wchodzą: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów 8, Prokurator 1, Podprokuratorów 3, aplikantów 3, Sekretarzy: a) Sądu Apelacyjnego 4 (VII kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VII kat.), Buchalter 1 (VII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Podsekretarzy: a) Sądu Apelacyjnego 7 (VIII kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VIII kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Apelacyjnego 9 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Apelacyjnego 18 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 4 (XI kat.), Woźnych sądowych: a) Sądu Apelacyjnego 2 i b) Urzędu Prokuratorskiego 1, Gońców: a) Sądu Apelacyjnego 6 i b) Urzędu Prokuratorskiego 1.

II. W skład Sądu Okręgowego w Grodnie wchodzą: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów Okręgowych 10, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 15, Sędziów Pokoju 27, Prokurator 1, Podprokuratorów 6, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notarjusza 1 (VI kat.), Aplikantów 7 (X kat.), Komorników 5 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego (VIII kat.), c) Kancelarji Starszego Notarjusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 27 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwarjusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 8 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 12 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 22 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 6 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 27 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 16 (XI kat.), Woźnych Sądowych 4, Gońców: a) Sądu Okręgowego 6, b) Urzędu Prokuratorskiego 2 i c) Sędziów Pokoju 27.

III. W skład Sądu Okręgowego w Łucku wchodzą: Prezes 1, Wice-Prezesów 2, Sędziów Okręgowych 16, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 28, Sędziów Pokoju 49, Prokurator 1. Podprokuratorów 9, Pisarz

Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notarjusza 1 (VI kat.), Aplikantów 12, (X kat.), Komorników 9 (X kat.), Tłumaczy przysięgłych 2, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 5 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VIII kat.) c) Kancelarji Starszego Notarjusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 49 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwarjusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy: a) Sądu Okręgowego 10 (IX kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 15 (X kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 30 (XI kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 10 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 49 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 27 (XI kat.), Woźnych Sądowych 9, Gońców: a) Sądu Okręgowego 10, b) Urzędu Prokuratorskiego 4 i c) Sędziów Pokoju 49.

IV. W skład Sądu Okręgowego w Wilejce wchodzą: Prezes 1, Wice-Prezes 1, Sędziów Okręgowych 8, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 9, Sędziów Pokoju 24, Prokurator 1, Podprokuratorów 5, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notarjusza 1 (VI kat.), Aplikantów 5 (X kat.), Komorników 4 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego (VIII kat.), c) Kancelarji Starszego Notarjusza 1) (VIII kat.), d) Sędziów Pokoju 24 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwarjusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 7 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 8 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 16 (XI kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 4 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów Pokoju 24 (XI kat.) i b) Sędziów Śledczych 10 (XI kat.), Woźnych Sądowych 3, Gońców: a) Sądu Okręgowego 5, b) Urzędu Prokuratorskiego 2 i c) Sędziów Pokoju 24.

V. W skład Sądu Okręgowego w Pińsku wchodzą: Prezes 1, Wice-Prezes 1, Sędziów Okręgowych 8, Sędzia Śledczy do spraw szczególnej wagi 1, Sędziów Śledczych 12, Sędziów Pokoju 24, Prokurator 1, Podprokuratorów 5, Pisarz Hipoteczny 1 (VI kat.), Zastępca Starszego Notarjusza 1 (VI kat.), Aplikantów 7 (X kat.), Komorników 5 (X kat.), Tłumacz Przysięgły 1, Sekretarzy: a) Sądu Okręgowego 4 (VIII kat.), b) Urzędu Prokuratorskiego 1 (VIII kat.), c) Kancelarji Starszego Notarjusza 1 (VIII kat.) i d) Sędziów Pokoju 24 (IX kat.), Buchalter 1 (VIII kat.), Skarbnik 1 (VIII kat.), Archiwarjusz 1 (VIII kat.), Podsekretarzy Sądu Okręgowego 8 (IX kat.), Kancelistów starszych: a) Sądu Okręgowego 8 (X kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 3 (X kat.), Kancelistów młodszych: a) Sądu Okręgowego 16 (XI kat.) i b) Urzędu Prokuratorskiego 5 (XI kat.), Kancelistów: a) Sędziów pokoju 24 (XI kat.)

i b) Sędziów Śledczych 13 (XI kat.), Woźnych Sądowych 9, Gońców: a) Sądu Okręgowego 4, b) Urzędu Prokuratorskiego 2 i c) Sędziów Pokoju 24.

5 listopada 1920 r.

Załącznik Nr. 20.

ROZPORZĄDZENIE

(14193/230) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące utworzenia posady sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie i posad sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi przy sądach okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku.

(D. U. Z. W. Nr. 26 p. 272).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 p. 15) postanawiam:

Art. 1. Przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie utworzyć posadę sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi kategorji płacy V-b, a posady sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi przy sądach okręgowych po jednej: w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku kategorji płacy VI.

Art. 2. Sędzia śledczy do spraw wyjątkowej wagi posiadać będzie wszelkie prawa, przysługujące sędziemu Sądu Apelacyjnego, nie wyłączając udziału w walnem zgromadzeniu wydziałów Sądu Apelacyjnego.

Art. 3. Nadzór nad biegiem śledztwa w sprawach, powierzanych sędziemu śledczemu do spraw wyjątkowej wagi, wykonywać będzie prokurator Sądu Apelacyjnego.

Art. 4. Zażalenia na czynności sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi będą rozpoznawane przez Sąd Apelacyjny w trybie wskazanym, w art. 501—503 U. P. K.

Art. 5. Sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi posiadać będzie wszelkie prawa sędziego sądu okręgowego, nie wyłączając udziału w walnych zgromadzeniach wydziałów sądu.

Art. 6. Nadzór nad biegiem śledztwa w sprawach, powierzonych sędziemu śledczemu do spraw szczególnej wagi, wykonywać bedzie osobiście prokurator sądu okręgowego.

Art. 7. Sędzia śledczy do spraw wyjątkowej wagi i sędziowie śledczy do spraw szczególnej wagi pobierać będą po tysiąc marek miesięcznie na koszta kancelaryjne oraz w razie wyjazdu zwrot kosztów podróży i djety na ogólnych podstawach.

Art. 8. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 grudnia r. 1919.

Wilno, dnia 16 października r. 1919.

Załącznik Nr. 21.

ZARZĄDZENIE

(14729 255) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustanowienia przy Sądach Okręgowych w Wilnie Grodnie, Łucku i Mińsku urzędów tłómaczów przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 32 p. 347).

Art. 1. Przy Sądach Okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku ustanawiam po jednym urzędzie tłómacza przysięgłego z zaliczeniem do klasy VIII-ej, jednak bez wyznaczenia pensji.

Art. 2. Tłómaczowi przysięgłemu przysługuje prawo używania pieczęci urzędowej, według wzoru zatwierdzonego przez prezesa właściwego Sądu Okręgowego.

Ar. 3. Tłómacz przysięgły otrzymuje za pracę wynagrodzenie według załączonej taksy.

Art. 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 4 listopada r. 1919.

Załącznik do Zarządzenia.

Taksa wynagrodzenia tłómaczów przysięgłych przy sądach okręgowych na obszarach Ziem Wschodnich.

1. Za tłómaczenia na żądanie instytucji sądowych i innych rządowych wszelkiego rodzaju aktów, dokumentów i t. p. na język polski:
   a) z języków: angielskiego, francuskiego i niemieckiego od stronicy, składającej się z 32 wierszy . . . . . r. 8.
   b) z języków: litewskiego, białoruskiego, ukraińskiego, rosyjskiego i żydowskiego (żargonu) . . . . . r. 6.
   c) z języka polskiego na wymienione w punkcie a. . . . . r. 10.
   d) z języka polskiego na wymienione punkcie b. . . . . r. 8.

2. Za sprawozdanie i zaświadczenie dokumentów już przetłómaczonych wynagrodzenie oblicza się w wysokości 50% od taksy, ustalonej za tłómaczenia.
3. Za sporządzenie lub zaświadczenie odpisu z dokonanych tłómaczeń za stronicę . . . r. 2.
4. Za każdą czynność, w punktach poprzednich oznaczoną, dokonywaną za żądanie osób prywatnych, płaca ustala się na mocy porozumienia, z tem jednak że nie może przenosić nadwyżki 50% w stosunku do cen, dla instytucji rządowych wyznaczonych.
5. Za tłómaczenie aktów starożytnych, od w. XVII wstecz, płaca ustala się za porozumieniem każdorazowem i wyznacza w zależności od trudności tłómaczenia.

Uwaga I. Płaca tłómaczowi przysięgłemu wyznacza się w zależności od ilości stronic (po 32 w każdej)) tekstu tego języka na który dokonany został przekład.

II. Rozpoczęta stronica uważana jest za całkowitą.

Rozporządzenie K. G. z d. 5 maja 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 87 p. 1124) upoważniło notarjuszów przy kancelarjach hipotecznych Sądów Okręgowych do dokonywania tłómaczeń akt i dokumentów narówni z tłómaczami przysięgłymi i według ustalonej dla tych ostatnich taksy.

Załącznik Nr. 22.

ZARZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustanowienia przy Sądach Okręgowych w [Wilnie], Grodnie i Łucku Urzędów zastępców podprokuratorów, zastępców sędziów śledczych i zastępców sędziów pokoju

(D. U. Z. W. Nr. 19 p. 180).

Art. 1. Przy sądach okręgowych w [Wilnie], Grodnie i Łucku ustanawiam po 2 urzędy zastępców podprokuratorów i po 2 urzędy zastępców sędziów śledczych i zastępców sędziów pokoju (VIII kategorji płacy).

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa, d. 14 października 1919 r.

Załącznik Nr. 23.

ROZPORZĄDZENIE

(437/419) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich dotyczące utworzenia urzędu lekarzy policyjno-sądowych i zakresu i ich działalności.

(D. U. Z. W. Nr. 51 p. 117).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na Ziemiach Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 p. 15) zarządzam co następuje:

Art. 1. Wprowadzeni rozporządzeniem Komiszarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 5 listopada r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Nr. 28 z dnia 11 listopada r. 1919, p. 303), lekarze powiatowi są zarazem lekarzami policyjno-sądowymi i obowiązani, na żądanie starosty lub jego zastępcy, wykonywać w obrębie powiatu czynności lekarsko-sanitarne, uczestniczyć w dochodzeniach policyjnych, wykonywać sekcje policyjne i składać w charakterze biegłych swoje opinje w toku dochodzeń.

Art. 2. Lekarze powiatowi są obowiązani na żądanie władz sądowych (sędziów śledczych, sędziów pokoju, sądów okręgowych i apelacyjnego, oraz prokuratorów, podprokuratorów i zastępców takowych) wykonywać sądowo-lekarskie sekcje, badać stan zdrowia i obrażenia cielesne poszkodowanych, świadków lub oskarżonych, uczestniczyć w oględzinach i jako biegli składać na piśmie lub ustnie swoje wnioski przedstawicielom władzy sądowej.

Art. 3. Lekarze powiatowi mają również pieczę i nadzór lekarski nad więzieniami, znajdującemi się w powiecie, w którym urzędują.

Art. 4. Lekarze powiatowi, za wyjątkiem lekarzy powiatow Wileńskiego, Grodzieńskiego, Mińskiego, Brzeskiego, Bobrujskiego, pełnią wspomniane w art. 1, 2 i 3 obowiązki lekarzy policyjno-sądowych w obrębie powiatu, w którym urzędują, oraz w powiatowem mieście tego powiatu.

Art. W miastach Wilnie, Grodnie, Mińsku, Brześciu-Litewskim i Bobrujsku tworzy się po jednym urzędzie lekarza policyjno-sądowego miejskiego, z zakresem obowiązków, przewidzianych w art. 1, 2 i 3 niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Lekarze policyjno-sądowi miejscy i powiatowi są etatowemi urzędnikami Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i otrzymują wynagrodzenie w wysokości poborów urzędników VII kategorji płacy. W swoich czynnościach służbowych pod-

legają oni władzy starostów, względnie komisarzów Zarządu Cywilnego.

Artykuł ten nie uchybia przepisom, przewidzianym w Ustawie Postępowania Karnego.

Art. 7. Lekarze powiatowi i miejscy w zakresie działalności zawodowej podlegają nadzorowi i kontroli Wydziału Zdrowia Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 8. Za czynności służbowe w dochodzeniach policyjno-sądowych nie służy prawo do pobierania osobnego wynagrodzenia.

Art. 9. W razie powołania w charakterze biegłych na posiedzenia sądów (pokoju, okręgowego lub apelacyjnego), lekarze policyjno-sądowi (powiatowi i miejscy) mają prawo do otrzymania wynagrodzenia za ekspertyzę. Wypłatę wynagrodzenia uskutecznia sąd z sum, przeznaczonych na wygrodzenie świadków i innych osób, powołanych do sądu.

Art. 10. Lekarz policyjno-sądowy (powiatowy lub miejski), wyjeżdżający po za siedzibę swego urzędowania na skutek powołania władz policyjnych lub sądowych, ma prawo do otrzymania od starosty, względnie komisarza Zarządu Cywilnego, zwrotu kosztów podróży wraz z djetami (Zarządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 23 czerwca r. 1919, Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 7 z dnia 5 lipca r. 1919, p. 47). Władza sądowa ze swej strony wydaje wezwanemu lekarzowi zaświadczenie o każdym wypadku powołania go po za siedzibę urzędowania, z wymienieniem artykułu prawa, na mocy którego lekarz został powołany, miejsca, dokąd wyjechał, i czasu, zużytego na czynności służbowe.

Art. 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 28 stycznia r. 1920.

Załącznik Nr. 24.

ZARZĄDZENIE

(1419/4231) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustalenia opłat, pobieranych od obrońców prywatnych i pomocników adwokatów przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 26, p. 277).

Art. 1. Obrońcy prywatni i pomocnicy adwokatów przysięgłych, którzy w chwili objęcia obszarów Ziem Wschodnich przez Zarząd Cywilny posiadali świadectwa od sądów rosyj-

skich, dające prawo bronienia praw cudzych, będą mogli wykonywać je nadal pod warunkiem, że świadectwa ich zostaną potwierdzone przez sąd, przed którym obrońca lub pomocnik adwokata przysięgłego sprawy prowadzić zamierza; w tym celu osoby te winny w ciągu 39 dni od dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia wnieść do sądu właściwego podanie o potwierdzenie.

Art. 2. Obrońcy prywatni i pomocnicy adwokatów przysięgłych uprawnieni są do obrony tylko w tych sądach, od których świadectwa do bronienia spraw cudzych otrzymali.

Art. 3. Obrońcy prywatni otrzymują świadectwa na prawo obrony w sądach pokoju wraz z wydziałem odwoławczym sądu okręgowego za opłatą roczną 300 rub., a świadectwa na prawo obrony w sądzie okręgowym lub sądzie apelacyjnym za opłatą roczną 600 rub.

Pomocnicy adwokatów przysięgłych otrzymują świadectwa na prawo bronienia spraw cudzych w sądach pokoju wraz z wydziałem odwoławczym sądu okręgowego za opłatą roczną 150 rub., a świadectwa na prawo obrony w sądzie okręgowym lub sądzie apelacyjnym za opłatą roczną 300 rubli.

Art. 4. Powyższe opłaty uiszczane będą na korzyść skarbu corocznie w ciągu miesiąca stycznia do kasy powiatowej.

Art. 5. Otrzymujący świadectwo w międzyczasie od 1 lipca do 31 grudnia wnosi połowę przepisanej opłaty.

Art. 6. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 20 października r. 1919.

Art. 2. Ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106, p. 770) podwyższył opłatę za świadectwo do 10000 mk., względnie do 5000 mk. od każdego świadectwa corocznie.

Załącznik Nr. 25.

ZARZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Z. W. dotyczące zajmowania stanowisk na służbie rządowej i komunalnej przez adwokatów przysięgłych.

(D. U. Z. W. Nr. 25, p. 261).

Tymczasowo zawieszam moc obowiązującą punktu 4 art. 855 Organ. Sąd. i zamiast tego postanawiam do odwołania:

Art. 1. Adwokaci przysięgli przy sądach, podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, mogą nie wypisując

się z listy adwokatów przysięgłych, zajmować stanowiska na służbie rządowej lub komunalnej.

Art. 2. Adwokatowi przysięgłemu, będącemu na służbie rządowej zabrania się zajmowania się praktyką adwokacką.

Art. 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 23 października 1919 r.

Załącznik Nr. 26.

DEKRET

w przedmiocie dyslokacji sądów.

(D. Pr. Nr. 14, p. 170).

Art. 1. Sądy pokoju, sądy okręgowe i sądy apelacyjne zachowują dotychczasowe swoje siedziby i okręgi.

Art. 2. Siedzibą Sądu Najwyższego jest Warszawa.

Art. 3. Tworzenie nowych oraz zmiany siedzib i okręgów istniejących sądów apelacyjnych i okręgowych uchwala Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

Odnośnie do sądów pokoju zarządzenia w tym przedmiocie wydaje Minister Sprawiedliwości.

Art. 4. Postanowienia Rady Ministrów, względnie Ministra Sprawiedliwości, dotyczące dyzlokacji sądów, będą ogłaszane w gazecie rządowej i w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 5. Przepisy tymczasowe o dyzlokacji sądów z dnia 18 lipca 1917 r. (Dziennik Urzędowy Departamentu Sprawiedliwości Nr. 1, poz. 2) niniejszem zostają uchylone.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 27.

Przepisy tymczasowe o urządzeniu Sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. Uz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1, p. 1).

. . . . . .

Art. 13. Stanowiska służbowe w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości zajmować mogą osoby nieposzlakowane, posiadające obywatelstwo Królestwa Polskiego. Obywatele państw obcych mogą być mianowani na urzędy za uprzednią

decyzją [Wydziału Wykonawczego Tymczasowej Rady Stanu] Rady Ministrów.

Art. 14. Sędziowie i urzędnicy wymiaru sprawiedliwości są urzędnikami Rzeczypospolitej Polskiej [Korony Polskiej] i składają przed osobą, ich mianującą, lub prezesem właściwego sądu albo zwierzchnikiem właściwego urzędu przyrzeczenie uroczyste, stosownie do roty następującej:

a) sędziowie wszelkich stopni i ławnicy:

„Obejmując stanowisko Sędziego . . . . przyrzekam uroczyście: Ojczyźnie i Narodowi Polskiemu z całej duszy wiernie służyć, pożytek Państwa Polskiego i dobro publiczne, według najlepszego rozumienia, zawsze mieć przed oczyma, przepisów prawa ściśle przestrzegać, obowiązki urzędu swego spełniać gorliwie, sprawiedliwość bezstronnie według nakazu sumienia wymierzać".

b) prokuratorzy i podprokuratorzy oraz inni urzędnicy wymiaru sprawiedliwości:

„Obejmując stanowisko . . . . . , przyrzekam uroczyście: Ojczyźnie i Narodowi Polskiemu z całej duszy wiernie służyć, pożytek Państwa Polskiego i dobro publiczne, według najlepszego rozumienia, zawsze mieć przed oczyma, przepisów prawa ściśle przestrzegać, w stosunku do spraw sobie powierzonych tajemnicy urzędowej dochować, obowiązki urzędu swego spełniać gorliwie, polecenia przełożonych dokładnie wykonywać".

Art. 15. Wszyscy sędziowie i urzędnicy wymiaru sprawiedliwości powołani będą na czas nieokreślony. Odwołanie zależy od władzy mianującej.

Art. 16. Prezesi sądów i prokuratorzy są organami Ministerstwa [Departamentu] Sprawiedliwości w sprawach, dotyczących administracji wymiaru sprawiedliwości. Przy załatwianiu tych spraw mogą oni powoływać do współdziałania podległych sobie urzędników.

Art. 17. Prezesi, sędziowie i prokuratorzy Sądu Najwyższego powołani będą z pomiędzy osób, wyróżniających się znajomością teoretyczną i praktyczną prawa.

Art. 18. Prezesem lub sędzią sądu apelacyjnego i okręgowego, sędzią śledczym, prokuratorem lub podprokuratorem, pisarzem hipotecznym przy sądzie okręgowym, wreszcie sędzią pokoju w sądach, przy których istnieją urzędy hipoteczne, może być mianowaną tylko osoba, posiadająca wykształcenie prawnicze i odpowiednią praktyczną znajomość prawa obowiązującego.

Sędziowie pokoju, którzy już obecnie pełnią te czynności, mogą być pozostawieni nadal, chociażby nie posiadali wyższego wykształcenia prawniczego.

Art. 19. W celu zdobycia praktycznej znajomości prawa obowiązującego, potrzebnej do objęcia stanowisk sędziowskich,

osoby, posiadające wykształcenie prawnicze, pracują przy sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości w charakterze aplikantów.

Art. 20. Prezesów i sędziów wszelkich stopni, prokuratorów wszystkich sądów i podprokuratorów sądu apelacyjnego mianuje Naczelnik Państwa [marszałek Koronny] na przedstawienie Ministra [Dyrektora Departamentu] Sprawiedliwości.

Art. 21. Podprokuratorów sądu okręgowego, pisarzy hipotecznych, rejentów, aplikantów, sekretarzy sądów okręgowych i wyższych, sekretarzy Urzędów Prokuratorskich, a także komorników mianuje Minister [Dyrektor Departamentu] Sprawiedliwości na przedstawienie prezesów lub prokuratorów właściwych sądów.

Art. 22. Z liczby aplikantów Minister [Dyrektor Departamentu] Sprawiedliwości powołuje, w razie potrzeby, zastępców na urzędy wymiaru sprawiedliwości aż do sędziów pokoju, śledczych i okręgowych włącznie.

Art. 23. Pozostałych urzędników, nie wymienionych w art. 20—22, mianuje prezes sądu (w Sądzie Najwyższym — pierwszy prezes) dla swego sądu, prokurator dla swego urzędu. Nadto prezes sądu okręgowego mianuje średnich i niższych urzędników pomocniczych i pracowników dla sądów pokoju swego okręgu.

Warszawa, dnia 18 lipca 1917 r.

Załącznik Nr. 28.

DEKRET

Rady Regencyjnej o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskim.

(Dz. Pr. 1918 r. Nr. 1, p. 1).

. . . . . .

Art. 33. W zakresie sądownictwa [Rada Regencyjna] Naczelnik Państwa mianuje urzędników wymienionych w art. 20, „Przepisów Tymczasowych o urządzeniu sądownictwa“ z wyjątkiem sędziów śledczych i sędziów pokoju, których mianowanie należy do Ministra Sprawiedliwości.

Dan w Warszawie, dnia 3 stycznia 1918 roku.

Załącznik Nr. 29.

Przepisy tymczasowe o urządzeniu Sądownictwa w Królestwie Polskim.

(Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1, p. 1)

. . . . . .

Art. 25. Naczelny nadzór służbowy nad wszystkiemi urzędami i urzędnikami wymiaru sprawiedliwości sprawuje [Dyrektor Departamentu] Minister Sprawiedliwości.

Nadzór służbowy sprawują nadto:

a) Pierwszy prezes Sądu Najwyższego—nad sądem, któremu przewodniczy;

b) prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych—nad sądami którym przewodniczą, oraz nad sądami niższego stopnia pisarzami hipotecznymi, rejentami, komornikami i innymi, urzędnikami w swoim okręgu;

c) sędziowie pokoju — nad swymi sądami;

d) prokuratorzy sądów apelacyjnych i okręgowych—nad urzędami prokuratorskiemi w odpowiednich okręgach sądowych i innymi podwładnymi sobie, urzędami i urzędnikami.

Art. 26. Nadzór służbowy upoważnia do wglądu we wszelkie czynności urzędowe, do żądania wyjaśnień, czynienia uwag i usuwania usterek; upoważnia również do udzielania wypomnień za nieprawidłowości w pełnieniu służby i za postępowanie, nieodpowiadające godności sprawowanego urzędu. Do nadzoru służbowego należy także załatwianie zażaleń, dotyczących biegu spraw, zwłoki lub innych nieprawidłowości w czynnościach urzędowych.

Art. 27. Urzędy i urzędnicy zobowiązani są do posłuchu wobec zarządzeń władzy nadzorczej.

Urzędnik, skarcony wypomnieniem, może się odwołać do władzy nadzorczej, bezpośrednio przełożonej nad tym urzędem, który wypomnienie udzielił. Ta władza wyższa orzeka ostatecznie.

Od wypomnienia, udzielonego przez [Dyrektora Departamentu] Ministra Sprawiedliwości lub przez Pierwszego prezesa Sądu Najwyższego, niema odwołania. Skarcony może wszelako żądać, by sprawę zbadano w postępowaniu dyscyplinarnem.

(Z uwzględnieniem dekretu 28 lutego 1919 r. D. P. Nr. 15 p. 199).

Art. 28. Sądem dyscyplinarnym dla sędziów i prokuratorów przy Sądzie Najwyższym i apelacyjnym i dla prezesów, wiceprezesów i prokuratorów sądów okręgowych jest Sąd Najwyższy [w Izbach połączonych]; dla wszystkich innych urzędników wymiaru sprawiedliwości — właściwy sąd apelacyjny w komplecie, złożonym z pięciu sędziów.

Art. 29. Śledztwa w sprawach dyscyplinarnych prowadzi władza nadzorcza obwinionego.

Oskarża prokurator przy właściwym sądzie dyscyplnarnym. Oskarżony ma prawo do przybrania, jako obrońcy adwokata [przysięgłego] lub urzędnika sądowego.

Postępowanie w sądzie dyscyplinarnym jest ustne i nie publiczne. Decyzja nie ulega zaskarżeniu.

Art. 30. Kary dyscyplinarne są:

1) grzywna do wysokości [500] 10000 marek polskich,

2) nagana,

3) przeniesienie, na własny koszt, na inne miejsce służbowe,
4) usunięcie ze służby.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 30, p. 169).

Art. 31. W razie ciężkich uchybień służbowych lub popełnienia przestępstwa, władza nadzorcza zawiesza obwinionego w czynnościach służbowych i zawiadamia o tem zarządzeniu prokuratora właściwego sądu dyscyplinarnego, oraz [Dyrektora Departamentu] Ministra Sprawiedliwości.

Zawieszenie może być połączone z częściowem lub całkowitem wstrzymaniem wypłaty pensji.

Decyzja zawieszająca ulega zaskarżeniu do właściwego sądu dyscyplinarnego. Zaskarżenie nie wstrzymuje wykonania.

Warszawa, dnia 18 lipca 1917 r.

Załącznik Nr. 30.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 13 kwietnia 1921 roku w przedmiocie przepisów karno-sądowych na ziemiach przynależnych do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 37 p. 223).

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze 12 października 1920 r. (Dz. Ust. z r. 1921 Nr. 16, p. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze ziem, przynależnych do obrzaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. potwierdza się, względnie na obszar ten rozciąga się, moc prawną następujących przepisów:

1) Kodeksu karnego z 22 marca 1903 r. i ustawy postępowania karnego z r. 1864 (wyd. z r. 1914) wraz z przepisami przechodniemi z dnia 18 lipca 1917 r. i z dnia 7 sierpnia 1917 roku[31-32] (Nr. 1 p. 4 i 6 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.) ze zmianami i uzupełnieniami w myśl dekretu z 9 grudnia 1918 r.[33] (Dz. Pr. Nr. 20 p. 57), dekretu z 2 stycznia 1919 r.[34] (Dz Pr. Nr. 1 p. 81), dekretu z 11 stycznia 1919 r.[35] (Dz. Pr. Nr. 7 p. 107), ustawy z 21 lipca 1919 r.[36] (Dz. Pr. Nr. 63 p. 375), wreszcie przepisów w przedmiocie prawa łaski i wykonywania wyroków śmierci, obowiązujących na obszarze Warszawskiego Sądu okręgowego.

2) Rozporządzenie z 1 września 1917[37] (Nr. 6 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.), dotyczącego zastąpienia dokumentów urzędowych, niedostępnych z powodu wojny z wyłączeniem par. 2 i 3 tego rozporządzenia;

3) Dekretu z 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich[38] (Dz. Pr. P. P. Nr. 5, p. 96);

4) Dekretu z 8 lutego 1919 r. w sprawie tymczasowych przepisów więziennych[39] (Dz. Pr. Nr. 15 p. 202);

5) Ustawy z 8 kwietnia 1919 r. o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego[40] (Dz. Pr. Nr. 31 p. 263);

6) Ustawy z 30 czerwca 1919 r.[41] (Dz. Pr. Nr, 55 p. 341), w przedmiocie sądów doraźnych, wraz z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych z 21 lipca 1919 r.[42] (Dz. Pr. Nr. 60 p. 362), tudzież z rozporządzeniem Rady Ministrów z 8 lipca 1920 r. (Dz. U. Nr. 61 p. 395) i z 13 stycznia 1921 r. (Dz. U. Nr. 9 p. 43); przy stosowaniu rozporządzenia z 21 lipca 1919 r. (Dz. U. Nr. 60 p. 362) zamiast powiatowego Komisarza rządowego należy mieć na względzie powiatową władzę administacyjną;

7) Ustawy z 29 lipca 1919 r.[44] (Dz. Pr. Nr. 65 p. 389) o tymczasowem sądownictwie wojskowem i z 20 stycznia 1920 (Dz. U. Nr. 6 p. 39);

8) Ustawy z 1 sierpnia 1919[47] (Dz. Pr. Nr. 64 p. 386) o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku wraz z ustawą z 17 grudnia 1920 (Dz. U. z r. 1921 Nr. 2 poz. 4);

9) Ustawy z 20 lutego 1920[48] (Dz. U. Nr. 20 p. 104) w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej;

10) Ustawy z 4 kwietnia 1920[49] (Dz. U. Nr. 39 p. 230) o przywróceniu praw utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych;

11) Rozporządzenia Rady Ministrów z 10 maja 1920[45] (Dz. U. Nr. 59 p. 368) w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1921 r., z wyłączeniem art. 185;

12) Rozporządzenia Rady Ministrów z 10 maja 1920[46] (Dz. U. Nr. 59 p. 369) w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego, z wyłączeniem ust. 1 art. 53;

13) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 20 lipca 1920 (Dz. U. Nr. 61 p. 392) w przedmiocie sądów doraźnych w b. zaborze rosyjskim;

14) Ustawy z 2 lipca 1920[50] (Ez. U. Nr. 67 p. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej;

15) Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z 30 lipca[51] (Dz. U. Nr. 71 p. 479) w przedmiocie wojskowego sądownictwa doraźnego;

16) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920[52] (Dz. U. Nr. 81 p. 543) w przedmiocie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego;

17) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920[53] (Dz. U. Nr. 81 p. 545) o utworzeniu Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego dla spraw o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego;

18) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 (Dz. U. Nr. 90 p. 595) w przedmiocie zmiany art. 180 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 10 maja 1920 o wprowadzeniu ustawy wojskowego postępowania karnego (Dz. U. Nr. 59 p. 368);

19) Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 (Dz. U. Nr. 90 p. 596) w przedmiocie zmian w wojskowem postępowaniu karnem.

Równocześnie rozciąga się moc prawną wszystkich postanowień instrukcyjnych i okólników, wydanych do powyższych przepisów, w szczególności tymczasowej instrukcji ogólnej dla sądów Królestwa Polskiego (Nr. 2 p. 4 Dz. Urz. Dep. Sprwiedl. T. R. S.) i instrukcji dla Urzędów prokuratorskich (Nr. 9 p. 21 Dz. Urz. Dep. Spraw. T. R. S.).

§ 2. Uchyla się postanowienia sprzeczne, z wymienionemi w § 1 niniejszego rozporządzenia, w szczególności:

1) Rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z 15 maja 1919 (Nr. 4 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 124) w przedmiocie prawa karnego i postępowania karnego;

2) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 19 listopada 1919 Nr. 35 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 401), dotyczące karalności tajnego pędzenia napojów wyskokowych, oraz trybu postępowania w rzeczonych sprawach;

3) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 16 grudnia 1919 (Nr. 43 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 517) w przedmiocie zwiększenia grzywien i kar pieniężnych, wyznaczonych przez sądy na mocy kodeksu karnego i ustawy postępowania karnego;

4) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 21 grudnia 1919 (Nr. 2 Dz. U. Z. C. Z. W. z r. 1920 p. 14), dotyczące wprowadzenia tymczasowej ustawy więziennej;

5) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 20 grudnia 1919 (Nr. 3 Dz. U. Z. C. Z. W. z r. 1920 p. 25) w przedmiocie sądów doraźnych;

6) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 16 stycznia 1920 (Nr. 4 Dz. Z. C. Z. W. p. 60) w przedmiocie zwiększenia represji karnej za samowolne wyręby lasów wraz z rozporządzeniem z 4 czerwca 1920 (Nr. 51 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1443);

7) Zarządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 31 stycznia 1920 (Nr. 8 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 135). dotyczące wykonania rozporządzenia w przedmiocie sądów doraźnych;

8) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 26 marca 1920 (Nr. 26 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 642), dotyczące karalności przygotowania do pędzenia napojów wyskokowych;

9) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 25 kwietnia 1920 (Nr. 41 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1036) w przedmiocie zmiany art. 10 i 12 rozporządzenia o sądach doraźnych;

10) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 27 kwietnia 1920 (Nr. 44 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1179) w przedmiocie zwiększenia represji karnej za przekroczenia przepisów o wymianie pieniędzy;

11) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 1 czerwca 1920 (Nr. 51 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1441), dotyczące karalności ucieczki więźniów, oraz trybu postępowania sądowego w tych sprawach;

12) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z dnia 26 maja 1920 (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1526) w przedmiocie zmiany właściwości sądów o ile dotyczy prawa karnego;

13) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 2 czerwca 1920 r. (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1529), dotyczące karalności niewyliczenia się z zaliczek (awansów), otrzymanych w sprawach służbowych, oraz trybu postępowania sądowego w tych sprawach;

14) Rozporządzenie Komisarza Gen. Z. W. z 10 czerwca 1920 r. (Nr. 54 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1532) w przedmiocie trybu wszczęcia śledztwa wstępnego w sprawach o przestępstwa służbowe urzędników;

15) Rozkaz Naczelnego Wodza W. P. z 6 lipca 1920 r. (Nr. 58 Dz. U. Z. C. Z. W. p. 1619);

16) Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z 12 lutego 1920 r. (Nr. 2 Dz. U. Z. C. Z. W. i Frontu Podolskiego) w przedmiocie urządzenia sądownictwa w okręgu Kamienieckim, o ile ono odwołuje się do uchylonych niniejszem rozporządzeń, ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cyw. Ziem Wschodnich;

17) Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z 25 maja 1920 r. (Nr. 11 Dz. U. Z. C. Z. Woł. i Front. Pod. p. 140) w przedmiocie pociągnięcia winnych uszkodzenia kolejek wąskotorowych oraz połączeń telegraficznych i telefonicznych do odpowiedzialności przed sądami doraźnemi;

18) Postanowienia par. 4—6 (Dział III) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 5 listopada 1920 r. (Nr. 3 Dz. U. Zarządu Ter. Przyfront. i Etap. p. 20) w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych.

§ 3. Rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie zawieszenia spraw odwoławczych z dnia 20 marca 1920 r. (Nr. 3 Dz. U. Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. p. 27) pozostaje w mocy nadto moc

prawną tego rozporządzenia rozszerza się na cały obszar Ziem Wschodnich.

§ 4. Za wykroczenia, przewidziane w art. 624, 625, 636 k. k. z r. 1903, wymierzać należy areszt i grzywnę do 10000 mk. lub jedną z tych kar.

Obok kar, wymierzonych za występki, przewidziane w rzeczonych artykułach można wymierzyć grzywnę, przewidzianą w art. 32a k. k.

W sprawach o powyższe przestępstwa, o ile nie są występkami, można stosować postępowanie nakazowe (art. 180[4] upk.), w którem orzekać należy także o karach dodatkowych (nawiązkach art. 627 cz. 1 k. k.); to samo dotyczy odszkodowania (art. 627 cz. k. k.), jeśli żądanie takie zgłoszono.

Przepisów art. 180[5]—180[8] u. p. k. nie stosuje się w sprawach o powyższe przestępstwa.

Wyrok sądu karnego lub nakaz karny, skazujący na grzywnę lub karę pieniężną ulega wykonaniu, choćby wyrok zaskarżono lub wniesiono sprzeciw, o ile sąd nie zarządzi wstrzymania; to samo dotyczy odszkodowania za zabrane drzewo (art. 627 cz. 2). Jeśli jednak w wyroku lub nakazie orzeczono pozbawienie wolności, ta ostatnia kara nie ulega natychmiastowemu wykonaniu.

Poszkodowanemu nie służy prawo sprzeciwu (art. 180[11] u.p.k.); może on jednak w drodze zwykłego powództwa żądać dalszego odszkodowania, jeśli przyznane w nakazie uważa za nie wystarczające.

§ 5. Postanowienia art. 10 i 11 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (Nr. 1 p. 4 Dz. Urzęd. Dep. Spraw. Tym. Rady Stanu) stosują się do spraw i wyroków tymczasowych sądów miejscowych, powołanych z inicjatywy miejscowej ludności, samorządu lokalnego lub władz miejscowych.

Sprawy, w których zapadło orzeczenie władz bolszewickich, będą ponownie rozpoznane na żądanie osób interesowanych lub Urzędu prokuratorskiego.

§ 6. W razie braków lub wątpliwości, wynikających przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia należy stosować odpowiednio przepisy, obowiązujące w okręgu Warszawskiego Sądu Okręgowego.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na obszarze określonym w § 1 ustęp pierwszy w dniu szóstym maja b. r.

Przepisami w przedmiocie prawa łaski i rozpatrywania wyroków śmierci, obowiązującymi na obszarze Warszawskiego Sądu Okręgowego są: art. 963 U. R. K. i art. 60—61 ustawy z d. 5 lutego 1921 r. (D. U. N. 30 p. 169) [58].

Zamiast wymienionych w p. 6 § 1 rozporządzeń R. M. podaje się rozporządzenie z d. 5 lipca 1921 r. obowiązujące do 1 lutego 1922 r. [41].

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z d. 20 lipca 1920 r. (p. § 1) nie mogło być w kwietniu 1921 r. na Ziemie Wschodnie rozszerzone, albowiem obowiązywało tylko na czas trwania wojny (art. 3).

Załącznik Nr. 31.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do ustawy postępowania karnego.

(Dz. Uz. Dep. Spr. Nr. 1 Dział I p. 4).

Art. 1. Wraz z wprowadzeniem w Królestwie Polskiem na obszarze Generał-Gubernatorstw: Warszawskiego i Lubelskiego ustroju polskiego sądownictwa państwowego, stosowana będzie tymczasowo rosyjska ustawa postępowania karnego (wyd. z r. 1914) w przekładzie polskim, opatrzonym aprobatą Ministra Sprawiedliwości, z poniższymi zmianami i uzupełnieniami.

I. Właściwości sądów karnych.

Art. 2. Rozpoznaniu sądów pokoju w sprawach karnych ulegają:

1) przestępstwa, zagrożone w częściach 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 k. k. oraz w innych przepisach karnych aresztem i grzywną, tudzież karą pieniężną lub jedną z tych kar, oddzielnie lub łącznie z karami dodatkowemi, choćby one polegały na pozbawieniu prawa wykonywania zawodu, procederu, rzemiosła lub wogóle jakiegokolwiek prawa szczególnego, oraz wszystkie wymienione w części trzydziestej szóstej K. K. z wyjątkiem przestępstwa z art. 632 część 2 ustęp 1 k. k.

(W red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

2) przestępstwa, wymienione w art. 274 cz. 1, 276, 277 cz. 2, 283 K. K., w art. 469 część 1 i 470 K. K., w wypadkach lekkiego uszkodzenia ciała, dalej w art. 474 K. K., o ile uszkodzenie jest lekkie, wreszcie — art. 475, 512 cz. 2 i 3, 531, 573 cz. 2, 617 i 619 cz. 1 K. K.; (ibid.);

3) przestępstwa, wymienione w art. 574 cz. 1, 3, 4, w art. 581 cz. 1, 2, 4, w art. 591 cz. 1, 3, w art. 592 i 607 ustęp 2 K. K., o ile szkoda, wyrządzona lub zamierzona w obu ostanich wypadkach, nie przenosi 10000 mk. (ibid.);

4) ukrycie lub nabycie, zagrożone karą w części 1 art. 616 K. K., gdy przedmioty cudze uzyskane zostały za pomocą występku i gdy czyn, którego dotyczy

ukrycie lub nabycie, należy do właściwości sądów pokoju

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1918 r. D. P. Nr. 20 p. 57);

5) sprawy o przestępstwa, wymienione w art. 574 cz. 2, 581 cz. 3, 586 i 596 K. K., gdy prokurator, przewidując w danej sprawie warunki art. 53 K. K., skieruje ją do sądu pokoju; wówczas winny ulegnie karze nie surowszej, jak więzienie (ibid).

Sąd pokoju jest właściwy bez względu na wartość powództwa cywilnego, albo przedmiotów, podlegających konfiskacie, albo robót mających być wykonanemi z mocy wyroku

(w red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

Art. 3) Rozpoznaniu sądów okręgowych ulegają następujące sprawy karne:

1) w pierwszej instancji wszelkie przestępstwa, dla których nie są właściwe sądy pokoju, tudzież przestępstwa z art. 418 K. K., dalej — wymienione w art. 2^3 U. P. K., o ile nie stanowią wykroczeń z art. 475 i 530 K. K. lub występku z art. 531 K. K.;
2) w drugiej instancji skargi apelacyjne i incydentalne na wyroki i decyzje sądów pokoju

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1918 r. D. G. Nr. 20 p. 47);

Art. 4. Rozpoznaniu sądów apelacyjnych ulegają sprawy karne z apelacji lub skarg incydentalnych na wyrok i decyzje sądów okręgowych, wydane w pierwszej instancji.

Art. 5. Sąd najwyższy orzeka w sprawach karnych, które przychodzą pod jego rozpoznanie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki sądu okręgowego lub apelacyjnego w drodze kasacji lub rewizji.

II. Zmiany i uzupełnienia ustawy postępowania karnego.

Art. 6. Do ustawy postępowania karnego wprowadza się następujące przepisy, dotyczące podziału przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego i na wniosek proturatury:

Art. 2^1. Ściągane są z oskarżenia prywatnego.

1) przestępstwa, wymienione w art. 356, 359, 369, 373, 376 ustęp 2 części 1 i część 2, 377, 417, 418, 419, 469 cz. 1, 470, 474 cz. 1 K. K., o ile te trzy ostatnie artykuły dotyczą uszkodzeń lekkich, 475, 507 część 2, 510 część 1 i ustęp 1 części 2, 511, 530, 531, 532 ustęp części 1-ej, 533, 540, 543, 544, 545, 547, 620, 621, 622, 623, 625 ust. 6, 633, 634 K. K.
2) kradzieże, oszustwa i przywłaszczenia między krewnymi w linji prostej lub wspólmałżonkami;
3) drobne kradzieże, oszustwa i przywłaszczenia, dokonane w obrębie wspólnego ogniska domowego przez nieletnich do lat 21 u swoich krewnych i powinowatych do trzeciego stopnia, oraz opiekunów, wychowaw-

ców i służbodawców w czasie stałego zamieszkiwania u nich.

Sprawy powyższe ulegają umorzeniu w razie pojednania się stron przed uprawomocnieniem się wyroku (w red. dekretu z 9 grudnia 1918 r. Dz. Pr. Nr. 20 p. 57 i ustawy z 21 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63 p. 375).

Art. 2^2. Sprawy o przestępstwa, wymienione w art. 471 K. K., o ile dotyczą ojca lub matki lub innych krewnych wstępnych, z wyjątkiem wypadków bardzo ciężkiego uszkodzenia ciała, w art. 476 K. K., o ile dotyczą ojca i matki, lub innych krewnych wstępnych, tudzież w art. 478, 505, 506, 507 cz. 1, dalej w art. 513 ustęp 2, 514, 515 ustęp 2 i 3, o ile dotyczą osób ponad lat 14, 517, 520 ustęp 1 i 3, 521 535, 541, 542 K. K., mogą być wszczęte wyłącznie wskutek skargi osób pokrzywdzonych, zaś o przestępstwo z art. 534 K. K. — na żądanie Ministra Sprawiedliwości.

Dalsze dochodzenie odbywa się z urzędu (ibid.).

Art. 2^3. Z urzędu ścigane będą czyny, wymienione w art. 475 K. K., rozmyślne lekkie uszkodzenia ciała, dalej groźby, tudzież zniewagi nie będące zniesławieniem, spełnione względem pokrzywdzonych:

1) wymienionych w części 4 art. 636 K. K., w czasie lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków służbowych;
2) wymienionych w ustępie 4 części 1 art. 532 K. K.;
3) duchownego podczas odprawiania nabożeństwa lub spełniania posług religijnych;
4) kapitana statku parowego lub okrętu morskiego, przez osobę, należącą do załogi, albo przez pasażera.

W wypadkach zniesławienia ściganie nastąpi: na wniosek osoby pokrzywdzonej (art. 2^2 U. P. K.), a w wypadku ustępu 2 na wniosek właściwej komendy (ibid.).

Art. 7. W ustawie postępowania karnego wprowadza się zmiany redakcyjne, wynikłe z dokładnej zmiany nazw, warunków ustroju i właściwości urzędów oraz instytucji w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 8. Niżej wyszczególnione artykuły ustawy postępowania karnego otrzymują brzmienie następujące:

5. Artykuł 4 nie ma zastosowania do spraw, wymienionych w art. 2^1. Pobierane oskarżenia w tych sprawach należy wyłącznie do osób pokrzywdzonych.
44. Pełnomocnikami w sprawach karnych mogą być, oprócz adwokatów przysięgłych, ich pomocników oraz obrońców prywatnych, również i inne osoby, którym prawo nie zabrania prowadzenia cudzych spraw (art. 53 U. P. C.). Osoby tej ostatniej kategorji mogą być jednak niedopuszczone do stawania w sprawie, jeżeli sąd uzna, że trudnią się zawodowa prowadzeniem spraw, i że działalność ich

jest szkodliwa dla wymiaru sprawiedliwości. Sąd, na wniosek zainteresowanej strony, winien sprawę odroczyć. Skarga na niedopuszczanie do stawania w sprawie nie wstrzymuje biegu sprawy. Podpis na plenipotencji, udzielonej nie adwokatowi, winien być należycie poświadczony.

105. [Oględzin, sprawdzeń, rewizji i sekwestracji dokonywa sąd pokoju w komplecie, lub deleguje w tym celu jednego ze swych członków].

190. Skazani na areszt odbywają karę w pomieszczeniach, na ten cel przeznaczonych.

250. O każdem zdarzeniu, zawierającem cechy przestępstwa, policja najpóźniej w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wiadomości o przestępstwie zawiadamia prokuratora lub podprokuratora, w wypadkach zaś, w których śledztwo wstępne jest konieczne (art. 544) — również właściwego sędziego śledczego.

Każdego zaaresztowanego należy najpóźniej w ciągu 24 po zaaresztowaniu odstawić do najbliższego sędziego śledczego lub sędziego pokoju, który w ciągu następnych 24 godzin zbada zaaresztowanego i zadecyduje o środkach zapobiegawczych, przekazując sprawę niezwłocznie właściwemu sędziemu śledczemu; w sprawach zaś, w których śledztwo wstępne nie jest konieczne—właściwemu prokuratorowi lub podprokuratorowi.

Minister Sprawiedliwości zarządzi, kogo i w jakich wypadkach ze względu na stanowisko lub zajęcie oskarżonego należy zawiadamiać o wdrożeniu i umorzeniu postępowania karnego, tudzież o zdarzeniach, zaszłych w toku tego postępowania.

(W red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

283. Sędzia śledczy, po zaaresztowaniu oskarżonego, niezwłocznie zamiadamia o powodach tego zarządzenia najbliższego prokuratora lub podprokuratora, który może zażądać, aby sędzia śledczy zastosował środek łagodniejszy.

303 [1]. W sprawach z oskarżenia prywatnego (art. 2 [1]) sędzia śledczy przedewszystkiem wzywa strony w celu pojednania ich i, w razie jeżeli pojednanie nastąpi, kieruje sprawę na umorzenie.

Niestawiennictwo oskarżonego uważa się za odmowę pojednania. Niestawiennictwo oskarżyciela skutkuje umorzenie sprawy, jeżeli oskarżyciel po otrzymaniu wezwania nie przyśle zawiadomienia na piśmie, że nie jest skłonny do zgody.

355. Badanie poczytalności odbywa się w obecności sądu przez specjalistę lub specjalistów.

(W red. ustawy z dnia 25 lutego 1919 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

Uwaga do art. 431. O zaaresztowaniu ucznia lub słuchacza zakładu naukowego sędzia śledczy niezwłocznie zawiadamia kierownika tegoż zakładu.

487. Jeżeli sąd uzna, że urzędnicy policji, milicji, urzędów gminnych lub wiejskich przy wykonywaniu zleconych im obowiązków, dotyczących śledztwa wstępnego, dopuścili się poważnych wykroczeń lub nadużyć, to zwraca sprawę prokuratorowi, względnie władzy odpowiedniej, w celu wszczęcia przeciwko nim sprawy karnej.

522. Jeżeli w jakiejkolwiek sprawie lub sprawach, będących w ścisłym ze sobą związku, prokurator uzna, że jeden z oskarżonych lub jakikolwiek jego czyn ulega sądzeniu, a inny oskarżony lub inny czyn tegoż oskarżonego nie ulega sądzeniu, to akt oskarżenia i wniosek co do pozostałych przedmiotów składa sądowi okręgowemu.

523. Akt oskarżenia, bądź wniosek o umorzenie lub zawieszenie postępowania karnego, prokurator składa sądowi okręgowemu.

527. Po otrzymaniu aktu oskarżenia lub skargi oskarżyciela prywatnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczem (art. 547) decyduje, czy należy zarządzić rozprawę główną.

Jeśli sąd dojdzie do przekoniania, bądź że w danym razie brak cech przestępstwa, bądź że w wynikach śledztwa wstępnego lub dochodzeń prokuratorskich (art. 287^1—287^9), albo w danych, przytoczonych w zawiadomieniu o przestępstwie, brak dostatecznych poszlak winy oskarżonego, bądź że zachodzą powody do umorzenia lub zawieszenia sprawy, w art. 16 lub 27 przewidziane, bądź że sprawę wszczęto trybem niewłaściwym, bądź wreszcie, że zachodzi niewłaściwość sądu — naówczas umarza lub zawiesza postępowanie karne, albo przekazuje sprawę stosownie do właściwości.

Na decyzję sądu, której mocą umorzono lub zawieszono postępowanie karne, prokurator może wnieść skargę w ciągu miesiąca.

Zarządzenie rozprawy głównej można zaskarżyć do sądu apelacyjnego w ciągu 3 dni od daty otrzymania zawiadomienia o decyzji. Podstawą skargi oskarżonego może być tylko zarzut braku cech przestępstwa, niewłaściwości sądu lub nie-

właściwego skierowania sprawy. Skarga oskarżonego winna być podpisana przez adwokata;

(w red. ustawy z 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

537. Jeżeli sąd apelacyjny zmieni akt oskarżenia lub skargę oskarżyciela prywatnego, decyzja sądu winna być tak zredagowana, żeby w zupełności zastępowała akt oskarżenia lub skargę.

538. W wypadkach, wskazanych w art. 528 i 529[1], sąd apelacyjny, jeśli uzna, że winien być nadany bieg sprawie, wydaje decyzję, która zastępuje akt oskarżenia.

544. W sprawach o zbrodnie lub występki, pociągające za sobą dom poprawy, przewód sądowy winno zawsze poprzedzać śledztwo wstępne.

546. W sprawach o wykroczenia lub występki, pociągających za sobą więzienie, dochodzonych z prywatnego oskażenia (art. 2[1]), sąd może przystąpić do rozpoznania sprawy bez śledztwa wstępnego. W sprawach tego rodzaju sąd jeszcze przed rozprawą główną może wezwać strony w celu ich pojednania, lub też, jeżeli strony mieszkają poza miejscem urzędowania sądu, zlecić to właściwemu sędziemu pokoju. W razie niestawiennictwa stron ma zastosowanie art. 303[1].

581. Podsądnych, ich obrońców, oskarżycieli prywatnych, powodów cywilnych, świadków, biegłych oraz wszystkie osoby, wzywane do rozprawy głównej, powołuje się do sądu przez wezwania, przepisane dla osób, wzywanych do śledztwa wstępnego (art. 377—386).

618. W wypadkach, przewidzianych w art. 617, przewodniczącemu służy prawo względem wszystkich osób obecnych na posiedzeniu sądu, nie stosujących się do jego rozporządzeń, lub zakłócających bieg rozpraw, wymierzania następujących kar porządkowych:

1) upomnienia,
2) wydalenia z sali posiedzeń,
3) grzywny,
4) aresztu w gmachu sądu do 24 godzin.

Nie dotyczy to członków kompletu sądzącego, tudzież prokuratora i podprokuratora.

Względem zaś adwokatów przewodniczącemu służy prawo zastosowania tylko: upomnienia lub wydalenia z sali po uprzedniem upomnieniu.

Adwokat, dotknięty zarządzeniem powyższem, może zaskarżyć je w terminie siedmiodniowym. Skarga nie wstrzymuje biegu sprawy;

(w red. ustawy z 25 lutego 1921 r. D. U. Nr. 30 p. 169).

1080. Powody prawne (art. 297) do wszczęcia spraw o przestępstwa służbowe sędziów śledczych, sędziów pokoju i sędziów okręgowych będą komunikowane sądowi apelacyjnemu, który niezwłocznie deleguje jednego ze swych sędziów w celu przeprowadzenia śledztwa. Ten sam przepis będzie stosowany przez Sąd Najwyższy w sprawach o przestępstwa służbowe sędziów sądu apelacyjnego i Najwyższego.

Umorzenie sprawy lub jej sądzenie należy w pierwszej instancji do sądu, który delegował sędziego do prowadzenia śledztwa, w drodze zaś apelacji do Sądu Najwyższego, względnie Sądu Najwyższego w komplecie całej Izby. Skargi kasacyjne nie są dopuszczalne.

W razie niezgodzenia się sądu przy rozpoznaniu aktu oskarżenia lub decyzji o umorzeniu z opinją prokuratora lub żądania oskarżonego (art. 527, 528), sprawa przejdzie do Sądu Najwyższego, względnie do Sądu Najwyższego w komplecie całej Izby, przy czym będzie zastosowany przepis art. 538 i 539 (ibid)

Art. 9. Uchyla się następujące artykuły ustawy postępowania karnego uwagi do art. 1, 23^1, 33 (z uwagami), 33^1, 33^2, 34, 34^1, uwagi do art. 36, 39^1, 39^2, 40, uwagę do art. 47, art. 48^1, 53^1, 56^1, uwagę do art. 65, art. 77^2, 98, 106, 107 (z uwagą), 124 (z uwagą), uwagę do art. 187, uwagę do art. 190, 200 (z uwagą), 201, 201^1, (z uwagami), 201^2, 202, 203, 204, (z uwagą), 204^1, 205^1, 205^2, 216, 218—227 (włącznie), 233^1, 233^2, 238, 238^1, 243 (z uwagą), 244, 245, uwagę do art. 261, art. 261^1—261^{13}, uwagę do art. 272, art. 288^1, uwagę do art. 326, art. 339, uwagę do art. 355, art. 362 (z uwagą), uwagę do art. 363, art. 416^2, 420^1, uwagę do art. 433, uwagę do art. 442, art. 488, 488^1—488^5, 529, 530—532, 534—536, 540, 549, 550—553, uwagę I do art. 581, art. 581, art. 588, 614—616, ust. 1, 2 i 5, art. 620^2, 621^1, uwagę do art. 642, art. 645^1—677, 713, 713^1, 738, 743, 746, 774 (z uwagą), 801—828 (z uwagami), ust. 3 art. 836, art. 838, ust. 1 art. 910, art. 915, $916^{1\cdot2\cdot3}$, uwagę do art. 918, art. 925^1, 945, 946, 951, 953, ust. 3 art. 959, art. 961, ust. 8 art. 963, art. 965, 969, 971—973, uwagę do art. 979, art. 979^1, uwagę do art. 985, art. 986^1, 988, 991, 992, 1000—1010^1, 1016^1, 1024—1027, 1030—1067, 1070—1079, 1081—1487.

III. Postępowanie w sprawach niezakończonych.

Art. 10. Przy rozpoznawaniu spraw, przeniesionych z sądów okupacyjnych lub byłych sądów rosyjskich, pozostają w swej mocy wszystkie już dokonane czynności sądowe oraz zapadłe decyzje i wyroki sądu okupacyjnego lub byłego sądu rosyjskiego.

Art. 11. Do wyroków prawodawczych sądów okupacyjnych i byłych sądów rosyjskich stosuje się przepisy postępowania karnego o wykonaniu wyroków.

Tekst powyższy został uchwalony przez Tymczasową Radę Stanu K. P. na posiedzeniu dnia 13 lipca 1917 roku.

Załącznik Nr. 32.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do kodeksu karnego.

(D. Urz. Spr. Nr. 1 Dział I p. 6).

Art. 1. Wraz z wprowadzeniem w Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze Generał-Gubernatorstwa: Warszawskiego i Lubelskiego polskiego sądownictwa państwowego stosowany będzie tymczasowo Kodeks Karny rosyjski z roku 1903 z poniższemi zmianami i uzupełnieniami.

Art. 2. Art. 2 Kodeksu Karnego z roku 1903 zastępuje się przez następujące przepisy: kary wymierzane za przestępstwa są następujące:

1) kara śmierci,
2) zamknięcie w ciężkiem więzieniu
3) zamknięcie w twierdzy,
4) zamknięcie w więzieniu,
5) osadzenie w areszcie, i
6) grzywna.

Zarząd więzienny mocen będzie zatrudnić osoby, prawomocnie skazane na karę ciężkiego więzienia przy robotach użyteczności publicznej.

Art. 3. Gdy w Kodeksie Karnym przestępstwa zagrożone są karą zesłania do ciężkich robót bezterminowych, wymierzana będzie kara zamknięcia bezterminowego w ciężkiem więzieniu; gdy przestępstwa zagrożone są karą zesłania do robót ciężkich terminowych lub zesłania na osiedlenie, wyznaczana będzie kara zamknięcia terminowego w ciężkiem więzieniu; gdy zaś przewidziana jest za przestępstwa kara zamknięcia w domu poprawy, wymierzana będzie kara zamknięcia w więzieniu na czas od roku jednego do lat sześciu,

(w red. dekretu z d. 9 grudnia 1919 r. D. P. Nr. 20 p. 57).

Kara zamknięcia terminowego w ciężkiem więzieniu, zastępująca ciężkie roboty terminowe wymierzana będzie na czas od lat 4 do lat 15, a zastępująca zesłanie na osiedlenie — na czas od roku jednego,

(w red. ustawy z d. 1 lipca 1919 r. D. Pr. Nr. 63 p. 375).

W wypadkach, gdy Kodeks Karny powołuje się na kary, zniesione tym artykułem, przepisy odnośne do tegoż kodeksu będą stosowane do tych kar, które zastępują kary zniesione. Gdy w przepisach poza Kodeksem Karnym przestępstwo zagrożone jest karą zamknięcia w więzieniu bez oznaczenia jakiegokolwiek terminu, wymierzana będzie kara od dwu tygodni do lat sześciu.

Grzywna wpływać będzie do kasy Rzeczypospolitej Polskiej zarządu wymiaru sprawiedliwości. W wypadkach skazania na grzywnę, ruble winny być zamienione na odpowiednie monety obowiązujące.

Art. 4. Uchyla się następujące artykuły Kodeku Karnego: 5, 7, 8, [11], 15—18, ust. 3 dodatku do uwagi 2 do art. 19, uwaga 2 do art. 20, uwaga do art. 21, 23, 29, ust. 2 i 3 art. 34 i uwaga 1 do art. 34, ust. 3 art. 35, 57, 58, ostatni ustęp art. 68, 72, 83—85, 89—96, 98 [99—102] 103—107 [108—119], ustęp ostatni art. 124, [163], [164] [ust. 2 art. 166, ust. 3 art. 168, ust. 4 art. 173], 175, 179—194, 240, 252—254, 259—261, ust. 2 art. 268, ostatni ustęp art. 335, 337—339, 345, 354, 355, 370, 372, 380, 389, 390, 392—395, 447, 449, 480, 492, 493, [ustęp. 2 art. 643, ustęp ostatni art. 644, ustęp ostatni art. 645, ustęp ostatni art. 652], 684.

Dekrety z d. 11 stycznia 1919 r. (D. U. Nr. p. 11 d. 7 p. 107) przywróciły moc ujętych w nawiasy artykułów z nadaniem nowego brzmienia 99—102 K: K:

Art. 5. Po art. 1 K. K. zamieszczony będzie art. 1a w brzmieniu następującem:

Art. 1-a. Przepisy części pierwszej Kodeksu będą miały zastosowanie również do przestępstw, przewidzianych w ustawach specjalnych.

Art. 6. Po art. 32 K. K. zamieszczony będzie art. 32-a w brzmieniu następującem:

Art. 32-a. Gdy przestępstwo spełnione zostało w celu zysku, sąd może wymierzyć obok kary pozbawienia wolności za zbrodnię lub występek grzywnę do wysokości 200.000 mk.; gdyby grzywna nie mogła być ściągnięta, zamiast niej należy powiększyć wymierzoną karę pozbawienia wolności. Powiększona w ten sposób kara nie może jednak przekraczać najwyższego jej zakresu, przewidzianego w ustawie za dane przestępstwo.

Art. 7. Do ust. 1 art. 36 K. K. po wyrazach: „ulegną one zniszczeniu lub przekazaniu na rzecz Skarbu", należy dodać: „jeżeli należą do sprawcy lub uczestnika".

Art. 8. Ust. 2 art. 53 K. K. będzie brzmiał, jak następuje: „Przy złagodzeniu kary za zbrodnie, przewidziane w art. 108, 110, 126, 129, 130, karę ciężkich robót można zamienić jedynie na zamknięcie w twierdzy na termin nie krótszy, jak półtora roku".

(W red. dekretu z 2 stycznia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 1 p. 81).

Art. 9. Po art. 53 K. K. zamieszczony będzie art. 53-a w brzmieniu następującem:

Art. 53-a. W wypadkach mniejszej wagi sąd mocen jest złagodzić karę według własnego uznania, obniżając ją aż do dowolnego zakresu pozbawienia wolności lub grzywny. Za wypadek mniejszej wagi poczytuje się ten, gdy przeciwnie prawu skutki czynu będą małoważne, a zła wola sprawcy nieznaczna, i gdy sprawca wobec okoliczności sprawy może zasługiwać na przebaczenie, zastosowanie zaś kary, przewidzianej w ustawie, byłoby zbyt surowe.

Art. 10. Art. 55 K. K. będzie brzmiał, jak następuje:

Nieletni od lat 10 do 17, którym popełnione przestępstwo poczytane będzie za winę, będą podlegali następującym przepisom:

1. Zamiast kary śmierci i ciężkiego więzienia bezterminowego stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat dwunastu. Zamiast ciężkiego więzienia na czas od czterech do piętnastu lat — zamknięcie w więzieniu na czas do lat ośmiu, a zamiast ciężkiego więzienia od jednego roku do czterech lat i więzienia od jednego roku do sześciu lat zamknięcie w więzieniu na czas do lat trzech. Kary te ulegają złagodzeniu zgodnie z art. 53 K. K.

   (W red. ustawy z d. 21 lipca 1919 r. D. P. Nr. 63 p. 275).

2. Gdy przestępstwo jest głównie wynikiem wadliwego wychowania, lub gdy można przypuszczać, że należałoby użyć środków przyzwyczajenia sprawcy do życia, odpowiadającego wymaganiom prawa, sąd może zarządzić umieszczenie nieletniego w zakładzie wychowawczo-poprawczym.

   W tym wypadku w wyroku należy określić wymiar kary pozbawienia wolności, która ma być zastąpiona przez oddanie do zakładu. Gdy po umieszczeniu w zakładzie wychowawczo-poprawczym, środki wychowawcze okażą się bezskutecznemi, zarząd więzienny, po wysłuchaniu wniosków kierownika zakładu i w porozumieniu z prokuratorem przy Sądzie Okręgowym, może zarządzić przeniesienie nieletniego do więzienia, w celu wykonania kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd. Czas, spędzony w zakładzie wychowawczo-poprawczym, nie będzie zaliczony w poczet kary pozbawienia wolności.

3. W wypadkach mniejszej wagi może być wyrzeczona nagana.

4. Nieletni, umieszczeni w zakładach wychowawczo-poprawczych, nie mogą pozostawać w nich dłużej, jak do ukończenia lat 21.

Pozatem zarząd więzienny w porozumieniu z prokuratorem przy sądzie okręgowym, rozstrzyga w przedmiocie czasokresu pozostawienia w zakładzie, zależnie od skuteczności środków wychowawczych i doniosłości przestępstwa.

5. Nieletni, skazani na zamknięcie w więzieniu i osadzenie w areszcie, odbędą te kary w zakładach lub oddziałach, wyłącznie dla nich przeznaczonych.

Art. 11. Ustęp 1-szy art. 63 K. K. będzie brzmiał jak następuje:

Przy łączeniu i zaliczaniu kar, sześć miesięcy ciężkiego więzienia równa się jednemu rokowi zamknięcia w więzieniu, dwum latom zamknięcia w twierdzy lub czterem latom aresztu.

Art. 12. W brzmieniu art. 71 K. K. ulegają wykreśleniu wyrazy:

„...lub wykonanie wyroku".

Art. 13. Art. 138 K. K. brzmieć będzie, jak następuje:

Kto wykroczy przeciw rozporządzeniu obowiązującemu, będzie karany, o ile kara za to wykroczenie, nie jest oznaczona przez ustawę lub rozporządzenie, grzywną do [2.000] 40.000 mk. lub aresztem.

Art. 14. Art. 139 K. K. brzmieć będzie jak następuje:

Kto wykroczy przeciw zarządzeniom prawnym lub sprzeciwi się żądaniu prawnemu urzędnika lub władzy będzie karany, o ile kara za to wykroczenie nie jest oznaczona przez ustawę lub rozporządzenie, grzywną do [2.000] 40.000 mk. lub aresztem.

Przy stosowaniu niniejszego artykułu uważani będą za urzędników:

a) kierownicy pociągu.
b) kapitan parowca lub innego statku,
c) wszystkie osoby, którym powierzono służbową opiekę nad bezpieczeństwem komunikacji lądowej i wodnej.

Art. 15. Za zbrodnie zagrożone karą w art. 99, 100, 453, 454, 455, 456, 467, 472, 555, 562, 563, 564, 584, 589, 590, winna być orzeczona kara zamknięcia w ciężkiem więzieniu, terminowa lub bezterminowa; przepis ten nie ubliża przepisom ogólnym o okolicznościach łagodzących. Może być jednak wyrzeczona w powyższych wypadkach kara śmierci, jeżeli kary tej wymagać będą wyjątkowe warunki danego wypadku.

(W red. pekretu z 11 stycznia 1919 r. D. U. Nr. 7 p. 107).

Art. 16. Ustępy 1 i 2 artykułu 524 K. K. będą brzmiały, jak następuje:

Winny stręczenia do nierządu z osobą płci żeńskiej, nie mającą jeszcze 21 lat, ulegnie karze zamknięcia w więzieniu.

Jeżeli zaś winny zajmował się stręczeniem żony, córki lub osoby, pozostającej pod jego władzą lub opieką, lub osób, z któremi obcowanie płciowe jest karane według art. 518—523 K. K., ulegnie karze zamknięcia w domu poprawy.

Art. 17. Przepis ustępu 1-go art. 527 K. K. zastąpiony będzie przez przepisy następujące:

Mężczyzna winny osiągnięcia dla siebie całkowitego lub częściowego utrzymania od kobiety, uprawiającej nierząd zawodowo, przez wyzysk jej zarobkowania niemoralnego, lub winny udzielania takiej kobiecie nałogowo, albo dla osiągnięcia własnej korzyści, ochrony lub jakiegokolwiek poparcia przy uprawianiu nierządu — ulegnie karze zamknięcia w więzieniu na czas nie krótszy od miesiąca jednego lub zamknięcia w domu poprawy. Gdy winny jest mężem takiej kobiety, gdy skłonił ją gwałtem lub groźbą do uprawiania nierządu, ulegnie karze zamknięcia w domu poprawy.

(W red. ustawy z 21 lipca 1919 r. D. U. Nr. 63 p. 375).

Art. 18. Do art. 571 K. K. dołączone będą następujące wyrazy:

Termin do zawiadomienia o przedmiotach znalezionych, wskazanych pod liczbą jeden, będzie dwutygodniowy, a o przedmiotach, wskazanych, pod liczbą 2,—7-o dniowy. Zawiadomić należy miejscową władzę policyjną.

Art. 19. Gdy względem osoby, która nigdy nie była skazaną na jakąkolwiek karę pozbawienia wolności za zbrodnię lub występek, wyrzeczona będzie kara zamknięcia w więzieniu lub osadzenia w areszcie, nie przekraczająca miesięcy sześciu, sąd mocen jest zarządzić w wyroku zawieszenie wykonania kary na czasokres oznaczony, by dać skazanemu możność zasłużenia na odpuszczenie kary przez dobre sprawowanie się.

Przy zbrodni lub występku czasokres będzie najmniej dwuletni, a najwyżej pięcioletni; przy wykroczeniach zaś — najmniej jednoroczny, a najwyżej dwuletni.

Art. 20. Zawieszenie kary będzie dopuszczalne tylko, gdy sprawca zasługuje na szczególne względy wobec okoliczności czynu i swego życia poprzedniego i gdy spodziewać się można, że się będzie w przyszłości dobrze sprawował. Przy orzeczeniu należy brać pod uwagę również pobudki czynu, czas, który upłynął od jego popełnienia i sprawowanie się winnego po dokonaniu czynu, a zwłaszcza, czy starał się naprawić wyrządzoną krzywdę.

Zawieszenie kary winno być głównie stosowane do skazanych nieletnich, może jednak być udzielane również skazanym dorosłym.

Art. 21. Jeżeli skazany ponownie ukarany będzie w ciągu powyższego czasokresu pozbawieniem wolności za zbrodnię lub umyślny występek, zawieszenie wykonania kary będzie uchylone z chwilą uprawomocnienia się nowego wyroku.

Gdy wyrzeczona będzie inna kara, lub gdy skazanie nastąpi za inne przestępstwo, albo gdy nowy czyn będzie tak małoważny, że nie wyklucza dobrego sprawowania się w przyszłości, sąd rozstrzygnie, czy zawieszenie ma być uchylone. Gdyby skazany w czasie trwania zawieszenia źle sie sprawo-

wał, sąd, który wyda wyrok w sprawie, zarządzi wykonanie kary zawieszonej, chociażby nie wyrzeczono kary ponownej. Jeżeli na mocy przepisów powyższych kara nie została wykonana, będzie ona uważaną za umorzoną z chwilą upływu terminu.

Art. 22. Przepisy art. 19 i 21 przepisów niniejszych będą stosowane do kary zamknięcia w więzieniu lub osadzenia w areszcie, gdy kary te zostały wyrzeczone w miejsce grzywny, która nie może być ściągnięta; sąd rozstrzygnie jednak w przedmiocie zawieszenia dopiero wtedy, gdy juz ustalone będzie, że należy wykonać karę, zastępującą grzywnę.

Art. 23. Jeżeli kradzież lub przywłaszczenie, dotyczące przedmiotu nieznacznej wartości, zostały spełnione z nędzy, sprawca może być uwolniony od kary.

Art. 24. Skazani na karę dłuższą pozbawienia wolności, mogą być tymczasowo uwolnieni z zamknięcia, gdy odbyli dwie trzecie, a conajmniej rok jeden wyrzeczonej kary.

Jeżeli zaliczono zaaresztowanie, za wyznaczoną karę uważać należy tę, którą skazany winien jeszcze odbyć po wyroku.

Uwolnienie tymczasowe będzie dopuszczalne jedynie, gdy więzień w czasie odbycia kary dobrze się sprawował i gdy, wobec dawniejszego jego życia i innych stosunków osobistych, spodziewać się można dalszego dobrego prowadzenia się, oraz gdy jest mu zapewniona dostateczna i stała sposobność do pracy, dostarczającej utrzymania, lub gdy ustalono, że ktoś dbać będzie o to, aby uwolniony miał schronienie i utrzymanie.

Art. 25. Uwolnienie tymczasowe może być cofnięte, gdy uwolniony źle się prowadzi, lub gdy jego postępowanie sprzeciwia się zobowiązaniom, jakie włożono na niego przy uwolnieniu.

W razie cofnięcia, nie będzie zaliczony w poczet wyrzeczonej kary czas, jaki upłynął od uwolnienia tymczasowego do ponownego zamknięcia.

Skoro od chwili uwolnienia tymczasowego upłynęły dwa lata lub czasokres równy reszcie kary, jeszcze nie odbytej, wynoszącej więcej niż dwa lata i uwolnienie nie zostało cofnięte, to kara będzie uważana za umorzoną.

Art. 26. Tymczasowo uwolniony może być oddany na czas próby (ustęp 3, art. 24 przepisów niniejszych) pod nadzór przedstawiciela towarzystwa opieki lub innej odpowiedniej osoby, która oświadczy gotowość podjęcia się tego obowiązku.

Art. 27. Właściwy sąd okręgowy rozstrzyga w przedmiocie uwolnienia tymczasowego i cofnięcia go, wysłuchawszy w pierwszym wypadku wniosków zarządu więziennego. Władza policyjna miejsca pobytu może zarządzić tymczasowe zatrzymanie uwolnionego z poważnych względów dobra publicznego, winna jednak zażądać natychmiast decyzji w przedmiocie cofnięcia; cofnięcie będzie uważane za dokonane w dniu zatrzymania.

Art. 28. W K. K. wprowadza się zmiany redakcyjne, wynikłe z dokonanej zmiany nazw, warunków ustroju i właściwości urzędów, oraz instytucji w Królestwie Polskiem.

Tekst powyższy został uchwalony przez Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego na posiedzeniu dnia 7-go sierpnia 1917 roku.

Załącznik Nr. 33.

Dla zaoszczędzenia miejsca podane tylko artykuły nie uwzględnione przy redagowaniu treści obowiązującej przepisów przechodnich do U. P. K. i do K. K.).

DEKRET

w przedmiocie niektórych zmian w Kodeksie Karnym i Ustawie Postępowania Karnego.

(Dz. Pr. 1918 r. Nr. 20 p. 57)

Art. 1. Uchyla się część 2 art. 20 Kodeksu Karnego, uwagę 1 do tegoż artykułu i zdanie pierwsze części 1-ej art. 24 K. K.

[Ustęp 1 art. 55 K. K. otrzymuje brzmienie następujące: Zamiast kary śmierci i ciężkich robót bezterminowych stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat 12, zamiast ciężkich robót terminowych i zesłania na osiedlenie — więzienie do lat 8, a zamiast domu poprawy — więzienie do lat 3].

Ustęp ten uległ zmianie (art. 1 Ustawy z d. 21 lipca 1919 r.—D. P. Nr. 63 p. 375).

. . . . . .

Art. 7. Do art. 69 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych z dnia 18 lipca 1919 r. Nr. 1 Dziennika Urzędowego Departamentu Sprawiedliwości T. R. S. dodać należy część drugą w brzmieniu następującem:

„Przepis art. 26 stosowany będzie także i w postępowaniu karnem".

Art. 8. W zakresie prawa karnego obowiązywać będzie następujący kurs przerachowania : 1 rb.=2 mk.=3 kor.

Art. o. Sprawy, które wpłynęły do Sądów Okręgowych do czasu wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez Sądy Okręgowe, choćby na mocy niniejszej ustawy należały do właściwości Sądów Pokoju.

Dan w Warszawie 9 grudnia 1918 r

Załącznik Nr. 34

DEKRET

w przedmiocie przywrócenia mocy obowiązującej części czwartej Kodeksu Karnego z r. 1903.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 1 p. 81).

Art. 1. Z chwilą ogłoszenia niniejszego dekretu w Dzienniku Praw zyskują moc obowiązującą przepisy art. 108—119 części czwartej Kodeksu Karnego z r. 1903.

Art. 2. W związku z przepisem artykułu poprzedniego i w myśl art. 28 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego z 7-go sierpnia 1917 roku Nr. 1 Dz. Urz. D. S. T. R. S. wyrazy „Rosja“ i „rosyjski“ zastąpić należy wyrazami „Polska“ i „polski“.

Art. 3. Równocześnie wchodzą w życie w odniesieniu do tych przepisów Kodeksu Karnego, które mają moc obowiązującą, artykuły: 11, 163, 164, część 2 art. 166, część 3 art. 168, część 4 art. 173, część 2 i 3 art. 643, część 4 art. 644, część 4 art. 645, część 3 art. 652 Kodeksu Karnego.

Art. 4. W części 2 art. 53 K. K. po wyrazach „przewidziane w art.“ dodać należy „108, 110“.

Dan w Warszawie, dnia 2 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 35.

DEKRET

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 7 p. 107).

Uznając konieczność przywrócenia mocy obowiązującej artykułom 99—102 Kodeksu Karnego z 1903 roku, uchylonym przez przepisy przechodnie przy wprowadzeniu sądownictwa polskiego na skutek pozostawania kraju pod okupacją, postanawiam niniejszem, że artykuły wymienione odzyskują moc obowiązującą w brzmieniu następującem:

Art. 99. Winny zamachu na życie, zdrowie lub wolność osoby, piastującej Najwyższą Władzę Państwową w Polsce, ulegnie karze ciężkiego więzienia bezterminowego.

Art. 100. Winny zamachu na ustalony w drodze praw zasadniczych ustrój państwowy Polski albo na całość jej terytorjum państwowego ulegnie karze ciężkiego więzienia bezterminowego.

Jeżeli zamach taki ujawniony był odrazu i został stłumiony bez użycia środków nadzwyczajnych, winny ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 15.

Jeżeli celem zamachu było usunięcie przemocą członków sprawującego władzę rządu i zastąpienie ich przez inne osoby, wszakże bez zmiany zasadniczego ustroju państwowego w Polsce, winny ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu na czas od lat 10 do 15.

Przez zamach rozumiane będzie zarówno dokonanie jednej z powyższych zbrodni, jak jej usiłowanie.

Art. 101. Winny przygotowania do zbrodni, przewidzianej w art. 100, ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 10.

Jeżeli winny posiadał przytem skład broni lub materjałów wybuchowych, ulegnie zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 15.

Art. 102 Winny udziału w spisku, zawiązanym dla dokonania zbrodni, przewidzianej w art. 100, ulegnie karze ciężkiego więzienia do lat 8.

Jeżeli spiskowi rozporządzali składem broni lub materjałów wybuchowych, winni ulegną karze ciężkiego więzienia bez terminu.

Winny namawiania do spisku, mającego na celu zbrodnię, przewidzianą w 99 lub 100 artykule, jeśli spisek ten nie został zawiązany ulegnie karze:

w stosunku do zbrodni, przewidzianej w art. 100, — zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 4;

w stosunku do zbrodni, przewidzianej w art. 99, — zamknięciu w ciężkiem więzieniu do lat 8.

Art. 15 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego otrzymuje brzmienie następujące:

Za zbrodnie zagrożone karą w art. 99, 100, 453, 454, 455, 456, 456, 467, 472, 555, 562, 563, 564, 584, 589, 590, winna być wyrzeczona kara zamknięcia w ciężkiem więzieniu, terminowa lub bezterminowa; przepis ten nie ubliża przepisom ogólnym o okolicznościach łagodzących. Może być jednak wyrzeczona w powyższych wypadkach kara śmierci, jeżeli kary tej wymagać będą wyjątkowe warunki danego wypadku.

Dan w Warszawie, dnia 11 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 36.

USTAWA.

z dnia 21 lipca 1919 roku.

w przedmiocie niektórych zmian w Kodeksie Karnym i Ustawie Postępowania Karnego, oraz w przedmiocie tekstu Kodeksu Karnego.

(Dz. Pr. Nr. 63 p. 375).

Art. 1. Zatwierdza się dekret z dnia 9 grudnia 1918, Nr. 20 Dz. Pr. za rok 1918 poz. 57, w przedmiocie niektórych

zmian w Kodeksie Karnym i ustawie postępowania karnego z następującemi zmianami:

1) Część 2-ga art. I ma brzmieć:

„Ustęp pierwszy art. 55 K. K. otrzymuje brzmienie następujące:

Zamiast kary śmierci i ciężkich robót bezterminowych stosuje się zamknięcie w więzieniu na czas do lat 12, zamiast ciężkich robót terminowych—zamknięcie w więzieniu na czas do lat 8, a zamiast zesłania na osiedlenie i domu poprawy — zamknięcie w więzieniu na czas do lat 3".

2) W art. 2 po „623" dodać należy „625 ustęp. 6"

3) W art. 3 po wyrazach „476 K. K." zamiast słów „o ile dotyczą ojca i matki" dodać należy słowa: „o ile dotyczą ojca, matki lub innych krewnych wstępnych".

4) W art. 7 wyrazy „10 lipca" zastąpić należy wyrazami „18 lipca".

Art. 2. W części 2 art. 36 K. K. po wyrazach „w wypadkach gdy odebranie ich zostało specjalnie przewidziane w ustawie" dodać należy „w innych zaś wypadkach — według uznania sądu".

Art. 3. Część 2 art. 3 przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego z dnia 7 sierpnia 1917, Nr. 1 Dz. Urz. Dep. Sprawiedl. T. R. S., otrzymuje brzmienie następujące:

„Kara zamknięcia terminowego w ciężkiem więzieniu, zastępująca ciężkie roboty terminowe, wymierzana będzie na czas od lat czterech do lat piętnastu, a zastępującą zesłanie na osiedlenie — na czas od roku jednego do lat czterech".

W części 3 tegoż artykułu przepisów przechodnich do Kodeksu Karnego wyraz „rozporządzeniach" zastąpić należy wyrazem „przepisach".

W art. 17 tychże przepisów przechodnich wyrazy „przy uprawianiu nierządu winny udzielania jej poparcia w jakikolwiek sposób" — zastąpić należy wyrazami „lub jakiegokolwiek poparcia przy uprawianiu nierządu".

Art. 4. Dekret z dnia 8 lutego 1919 roku, Nr. 17 Dz. Pr. p. 220, w przedmiocie tekstu Kodeksu Karnego uchyla się.

(Upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do wydania autentycznego tekstu K. K. 1903 r.)

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 37.

ROZPORZĄDZENIE

Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 1 września 1918 roku dotyczące zastąpienia dokumentów urzędowych, niedostępnych z powodu wojny.

(Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 90 p. 390).

§ 1. O ile z powodu wypadków wojennych lub z przyczyn podobnych urzędowe archiwa, księgi, rejestry, plany, zbiory aktów i inne tym podobne urzędowe dokumenty wiarogodności publicznej o charakterze urzędowym uległy zniszczeniu lub są dla właściwych władz niedostępne, lub tylko z trudnością dostępne, które albo mają służyć bezpośrednio jako prawne podstawy dla podjęcia urzędowych czynności prawnych lub z których winny być dostarczone wypisy przed podjęciem urzędowym czynności prawnych, wówczas będą władze pomimo to uprawnione do podjęcia wszelkich czynności prawnych, o ile takowe są możliwe bez tych urzędowych dowodów.

W szczególności należy przyjmować i badać oświadczenia i wnioski osób interesowanych, dotyczące odnośnych stosunków prawnych. Wnioski mogą być uwzględnione pomimo braku dowodów urzędowych, istniejących w czasie pokoju lub uznawanych za konieczne, o ile władze właściwe powzięły w jakikolwiek sposób przeświadczenie, że podjęciu żądanych czynności urzędowych nie stoją na przeszkodzie wątpliwości, a zwłaszcza, że nie istnieje obawa podkopania zaufania do podstaw prawnych życia publicznego. W wypadku wymienionej w ustępie 1 niedostateczności dowodów urzędowych, mogą urzędowe czynności prawne, których podjęcie bez przedłożenia takich dowodów dotąd nie było dopuszczalne, nastąpić również bez takowych. We wszystkich tych wypadkach można nakazać, aby wnioskodawca złożył w przyszłości na razie brakujące poszczególne dowody.

Pozostawia się do uznania władz zarządzenie, względem odnośnego aktu prawnego, stosownych wyjaśnień i wogóle wszelkich prowadzących do celu środków, w szczególności zaś zbadania świadków, oględziny miejscowości i inne dochodzenia dowodowe.

Załącznik Nr. 38.

DEKRET

o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich.

(D. P. 1919 r. Nr. 5 p. 96).

Na wniosek Rady Ministrów stanowię:

Art. 1. Winny przeszkodzenia wyborcy za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy lub uniemożliwienia styczności z odpowiedniemi osobami w urzeczywistnieniu prawa wolnego wyboru do Sejmu ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób lub przez urzędnika podczas wykonywania obowiązków służbowych, dotyczących nadzoru nad prawidłowością wyborów, winny ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Względem winnego urzędnika sąd mocen będzie zastosować część 3-cią art. 65 K. K.

Art. 2. Winny podburzania do przeciwdziałania wyborom do Sejmu ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Art. 3. Winny nakłonienia wyborcy za pomocą poczęstunku, daru, obietnicy korzyści osobistej lub podstępu do głosowania przy wyborach do Sejmu na rzecz nakłaniającego lub wskazanej przezeń osoby ulegnie karze: więzienia do roku jednego.

Usiłowanie będzie karane.

Tej samej karze ulegnie wyborca, który zgodził się za poczęstunek, dar lub korzyść osobistą głosować na rzecz wskazanej mu osoby.

Art. 4. Winny przeszkodzenia czynnościom zebrań przedwyborczych lub komisji wyborczych do Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy, uszkodzenia lokalu, przeznaczonego na zebranie lub sztucznego zanieczyszczenia powietrza, jeśli ustawa nie przewiduje kary cięższej, ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 5. Winny wzięcia udziału w wyborach do Sejmu z wiedzą, że prawa do tego nie posiada, ulegnie karze: aresztu.

Tej samej karze ulegnie wyborca, winny głosowania więcej niż raz jeden lub też poza swoim obwodem,

Art. 6. Winny nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów wyborczych do Sejmu ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 7. Winny ukrycia, uszkodzenia, sfałszowania list, protokułów lub innych dokumentów, dotyczących wyborów, ulegnie karze: więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (domu poprawy).

Jeśli przestępstwo zostało spełniono przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: więzienia na czas od lat 3-ch do 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 8. Winny niedopuszczenia posła do Sejmu — za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu lub nadużycia władzy — do wykonania obowiązków, związanych z jego mandatem, ulegnie karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Art. 9. Winny przeszkodzenia czynnościom Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, uszkodzenia lokalu Sejmu albo sztucznego zanieczyszczenia powietrza w tym lokalu ulegnie karze: więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze: ciężkiego więzienia na czas od lat 8-miu do lat 10-ciu.

Art. 10. Winni wymienionych przekroczeń sądzeni będą zgodnie z przepisami Ustawy Postępowania Karnego.

Dan w Warszawie, dnia 8 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 39.

DEKRET

w sprawie tymczasowych przepisów więziennych.

(Dz. Pr. Nr. 15 p. 202)

Art. 1. Więzienia i zakłady wychowawczo-poprawcze w obrębie Państwa Polskiego pozostają pod zarządem Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 2. Więzienia służą:

1) do pomieszczenia osób, zaaresztowanych podczas dochodzenia lub śledztwa (więźniów śledczych):
2) do wykonywania sądowych kar pozbawienia wolności (więźniowie karni);

3) do wszystkich innych zatrzymań przymusowych i aresztów, przewidzianych w Ustawach obowiązujących oraz dokonywanych na mocy rozporządzeń na tych Ustawach opartych;

4) wyjątkowo do pomieszczenia więźniów wojskowych na żądanie ich władzy.

Art. 3. Na czele więzienia stoi jego naczelnik. W mniejszych więzieniach (aresztach) funkcje naczelnika więzienia pełnić może starszy dozorca. Oprócz naczelnika więzienia, personel więzienny stanowią: starsi dozorcy, dozorcy, starsze dozorczynie, dozorczynie, a w większych więzieniach ponadto pomocnicy naczelnika, inspektorzy, urzędnicy rachunkowi, techniczni, gospodarczy i kancelaryjni. W miarę potrzeby i na podstawie osobnych umów mogą być jeszcze czynni lekarze, duchowni i nauczyciele.

Art. 4. Naczelnika więzienia, jego pomocników i inspektorów mianuje Minister Sprawiedliwości. Wszystkich innych urzędników i funkcjonarjuszy mianuje prokurator Sądu Apelacyjnego w porozumieniu z Dyrekcją okręgową, osoby zaś należące do niższej służby więziennej (stróże, furmani, ogrodnicy i in.) — przyjmuje naczelnik więzienia. Prokurator apelacyjny zatwierdza wszelkie umowy z duchownymi, lekarzami i nauczycielami.

Art. 5. Naczelnik więzienia, kieruje administracją więzienną, sprawuje nadzór nad wszystkimi urzędnikami więzienia oraz wykonywa władzę dyscyplinarną nad personelem więziennym i więźniami w granicach regulaminu więziennego, wydanego przez Ministra Sprawiedliwości. Duchowni, nauczyciele i lekarze zależni są od zarządzeń naczelnika więzienia tylko pod względem przestrzegania przepisów porządku więziennego.

Art. 6. Naczelnik więzienia mocen jest stosować do podległych mu urzędników kary upomnienia, ostrzeżenia, nagany i grzywny do 20 marek a do niższych funkcjonarjuszy także karę aresztu do dni 3-ch. Usunięcie ze służby regulowane jest obowiązującemi pod tym względem przepisami o służbie urzędniczej. W wypadkach nagłych i nie cierpiących zwłoki może naczelnik zawiesić podwładnych mu urzędników w pełnieniu czynności służbowych, zawiadamiając o tem niezwłocznie właściwą władzę nadzorczą. Podczas pełnienia obowiązków służbowych cała służba więzienna podlega na ogół rygorowi wojskowemu.

Art. 7. Władzę dyscyplinarną nad więźniami wykonywa naczelnik więzienia, z tem jednakże zastrzeżeniem, że o karze, zastosowanej względem więźnia śledczego obowiązany jest natychmiast powiadomić właściwego sędziego śledczego. Karami dyscyplinarnemi są: a) nagana, b) pozbawienie ulg i przywilejów, przewidzianych w regulaminie więziennym, c) post, d) pozbawienie pościeli na czas do jednego tygodnia, e) zam-

knięcie w samotności na czas do 6 tygodni, f) ściemnienie celi na czas do 2 dni, g) nałożenie kajdan i h) zwiększenie ilości przymusowej pracy lub zmniejszenie przyznanego za pracę wynagrodzenia. Bliższe przepisy ze ścisłem określeniem granic i sposobu stosowania powyższych środków dyscyplinarnych wyda Minister Sprawiedliwości.

Względem więźniów, którzy nie skończyli jeszcze 17-go roku życia, niewolno stosować kary, wymienionej pod lit. f), oraz kary postu, dłużej niż na czas do 2 tygodni. Względem kobiet i dzieci do lat 14-tu niewolno stosować kary nałożenia kajdan.

W razie zastosowania jednego ze środków dyscyplinarnych, wymienionych pod lit. c)—g) należy niezwłocznie zawiadomić lekarza, aby mógł przedstawić swój wniosek w przedmiocie zamierzonej lub wykonywanej kary, ewentualnie wcześniejszego jej przerwania.

Przeciwko decyzji, wyznaczającej karę dyscyplinarną, przysługuje więźniowi zażalenie do prokuratora lub zastępującego go organu nadzorczego (art. 9), zażalenie to nie wstrzymuje jednak wykonania kary.

Art. 8. W wypadkach, przewidzianych w art. 959 p. 1 i 6 U. P. K., prokurator apelacyjny może zarządzić przerwę w wykonywaniu kary więzienia do 3 miesięcy, zaś Minister Sprawiedliwości do roku jednego.

Ar. 9. Naczelnicy więzień podlegają pod względem penitencjarnym i dyscyplinarnym nadzorowi prokuratorów, w których okręgu więzienie się znajduje. W miejscowościach, nie będących siedzibą prokuratora, może być delegowany do wspomnianych czynności nadzorczych podprokurator, a gdzie niema podprokuratora — Minister może zlecić funkcje nadzorcze podprokuratora sędziemu śledczemu lub sędziemu pokoju. Naczelny nadzór dyscyplinarny i penitencjarny nad wszystkiemi więźniami w okręgu Sądu Apelacyjnego sprawuje właściwy prokurator apelacyjny.

Nadzór pod względem administracyjnym i gospodarczym sprawują dyrekcje więzienne okręgowe, specjalne przepisy co do których wyda Minister Sprawiedliwości.

Art. 10. W każdem więzieniu wprowadzone będą ogólnie obowiązujące pożyteczne roboty; poszczególnym więźniom naczelnik więzienia może naznaczyć inny rodzaj pracy, aniżeli ten, który jest wprowadzony dla wszystkich.

Art. 11. Żadnemu więźniowi niewolno odmawiać czerpania nauk moralnych i pociechy religijnej od duchownego swego wyznania. W zakładach i oddziałach, przeznaczonych dla nieletnich więźniów, wszyscy bez wyjątku nieletni otrzymują naukę religji oraz naukę świecką w zakresie, jaki obowiązuje w szkołach ludowych. W pozostałych oddziałach nauka świecka winna być wprowadzona dla dorosłych analfabe-

tów. Bliższe przepisy w tej mierze wyda Minister Sprawiedliwości.

Art. 12. Przepisy wykonawcze do niniejszej ustawy oraz przepisy szczegółowe, dotyczące organizacji, dyscypliny, wewnętrznego porządku i gospodarki więziennej, łącznie z układaniem i wykonywaniem budżetów, tudzież organizacji kas robót więźniów, jak i zakładów wychowawczo-poprawnych, wyda Minister Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 40.

USTAWA

z dnia 8 kwietnia 1919 r. o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 31 p. 263.

Art. 1. Członkowie Sejmu Ustawodawczego nie mogą być nigdy pociągani do odpowiedzialności prawnej za swoją działalność w Sejmie lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonania mandatu poselskiego.

Za przemówienia i odezwania się, tudzież manifestacje w Sejmie lub komisjach sejmowych odpowiadają tylko przed Sejmem podług przepisów regulaminu sejmowego.

Art. 2. Przez cały czas trwania Sejmu Ustawodawczego posłowie nie mogą być w żadnym wypadku pozbawieni wolności.

W tymże samym czasie niewolno żadnej władzy sądowej lub administracyjnej wdrażać przeciwko nim postępowania karnego lub dyscyplinarnego bez uprzedniej zgody Sejmu.

Postępowanie karne lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, winno być na żądanie Sejmu zawieszone aż do wygaśnięcia tegoż mandatu.

Art. 3. Członkowie Sejmu Ustawodawczego, badani jako świadkowie przed sądami, władzami administracyjnemi i dyscyplinarnemi, mają prawo uchylenia się od zeznań co do faktów, które im w wykonaniu zawodu poselskiego do wiadomości podano, jako też co do osób, od których bezpośrednio wiadomość o tych faktach uzyskali.

Art. 4. Mieszkanie członków Sejmu Ustawodawczego jest nietykalne.

Wkroczenie do mieszkania, rewizja domowa i zatrzymanie papierów oraz wszelakich ruchomości może mieć miejsce jedynie na podstawie nakazu władzy sądowej w tych wypadkach, w których członkowie rodziny posła, wspólnie z nim mieszkający, lub domownicy ścigani są z powodu popełnienia

czynów karygodnych, i powinno być wyłącznie do tych osób ograniczone.

Art. 5. Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdania z jawnych obrad Sejmu i komisji sejmowych, ani też za częściowy lub zupełny przedruk tykże jawnych obrad, zgodny z urzędowym stenograficznym protokułem.

Te sprawozdania i przedruki nie podlegają konfiskacie i wolne są od cenzury.

Art. 6. Członkowie Sejmu Ustawodawczego mogą bez pozwolenia i zawiadomienia władz zwoływać zgromadzenia celem zdania sprawy z działalności sejmowej. Na tych zgromadzeniach przedstawiciele i organy władzy nie mają prawa mieszania się do obrad.

Art. 7. Listy i telegramy, wysłosowane do członków Sejmu Ustawodawczego, jako też korespondencja tychże ostatnich—nie podlegają żadnej cenzurze.

Władze mogą zatrzymać tylko telegramy, których treść narusza tajemnice wojskowe i państwowe.

Ar. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 41.

USTAWA

z d. 30 czerwca 1919 r. w przedmiocie sądów doraźnych

(Dz. Pr. Nr. 55 p. 341).

Art. 1. Sądownictwu doraźnemu poddane być mogą przestępstwa, przewidziane w artykułach 123, 222, 279 część pierwsza ust. 2 i 3, o ile chodzi o bandy w celu rozboju, kradzieży i wymuszeń, 453—456, 556, 557, o ile w obu tych wypadkach uszkodzenie dotyczy urządzenia służącego do użytku publicznego lub rządowego, 558, 562—564, 583, 584, 585, o ile przestępstwo to popełniono w okolicznościach wymienionych w art. 583 lub 584, tudzież przestępstwa przewidziane w artykułach 589 i 590 część druga ust. 3 i 4 Kodeksu Karnego z roku 1903.

Art. 2. Wprowadzenie sądów doraźnych nastąpić może bądź na całym obszarze, gdzie ustawa niniejsza obowiązuje, bądź w poszczególnych miejscowosciach, względem wszystkich lub niektórych przestępstw w artykule 1 przewidzianych.

Sądy doraźne wprowadzone będą mocą uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, na okres

ROZDZIAŁ III. Sędziowie wojskowi (orzekający i śledczy).

Art. 24. Sędziowie wojskowi wszystkich stopni, przy objęciu pierwszego stanowiska sędziego, składają przysięgę sędziowską, którą odbiera szef sądu według roty następującej: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, iż obowiązki sędziego będę wiernie wypełniał, stosownie do ustawy i według najlepszej wiedzy i sumienia".

Art. 25. W razie potrzeby można powierzyć obowiązki sędziego orzekającego (śledczego) lub prokuratora (podprokuratora) oficerom, nie mającym stopnia oficerskiego, przepisanego w art. 21.

Art. 26. Sędziów wojskowych, z wyjątkiem sędziów załogowych i sędziów śledczych, mianuje Naczelnik Państwa. Sędziów załogowych i śledczych oraz asystentów sędziowskich mianuje Minister Spraw Wojskowych.

Art. 27. W celu przygotowania kandydatów na stanowiska sędziowskie (urzędy prokuratorskie) ustanawia się dwuletnią praktykę, określoną rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

Starszym asystentom można powierzać czasowo zastępstwo sędziów śledczych podprokuratorów z postanowienia szefa sądu lub prokuratora, jak również obronę podsądnych.

Art. 28. Wojskowi sędziowie śledczy urzędują przy sądzie okręgu generalnego lub w wyznaczonych okręgach śledczych.

Art. 29. Granice okręgów śledczych w okręgach generalnych oraz przydział wojskowych sędziów śledczych do Okręgu ustala sąd wojskowy właściwego okręgu generalnego w porozumieniu z dowódcą tego okręgu.

Art, 30. Sędziowie są przy wykonywaniu sędziowskich czynności śledczych i przy wydawaniu orzeczeń niezawiśli i podlegają jedynie ustawie.

ROZDZIAŁ IV. Sądy Orzekające.

1. Postanowienia ogólne.

Art. 31. Posiedzenia sądów wojskowych dzielą się na posiedzenia dyspozycyjne i rozprawy sądowe.

W sądach załogowych niema posiedzeń dyspozycyjnych.

Art. 32. Na rozprawie sądowej musi być obecny komplet orzekający, w rozporządzeniu niniejszem przepisany, prokurator lub podprokurator, oficer sądowy i protokulant.

2. Sądy załogowe i marynarskie.

Art. 33. Utworzenie i rozwiązanie sądów załogowych i marynarskich następuje z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

czasu nie przenoszący miesięcy sześciu, gdy przestępstwa w art. 1 wymienione szerzyć się będą w sposób szczególnie niebezpieczny dla ładu i bezpieczeństwa publicznego.

W razie potrzeby utrzymania sądów doraźnych na okres dalszych sześciu miesięcy, nastąpić powinna osobna w tym względzie uchwała Rady Ministrów.

Art. 3. O wprowadzeniu sądów doraźnych jak również o ich utrzymaniu na czas dalszy (art. 2) ogłasza się każdorazowo w Dzienniku Praw, a nadto podaje do powszechnej wiadomości na miejscu, drogą ogłoszenia, rozlepienia obwieszczeń, lub innemi sposobami przystępnemi dla szerokich mas ludności.

Art. 4. Uchwała Rady Ministrów w przedmiocie wprowadzenia lub dalszego utrzymania sądów doraźnych wchodzi w życie w poszczególnych miejscowościach dnia następnego po jej podaniu do powszechnej wiadomości (art. 3) we właściwem mieście powiatowem.

Art. 5. Z dniem wejścia w życie sądów doraźnych (art. 4) podlegają postępowaniu doraźnemu wszyscy wspólnicy przestępstw (art. 51 K. K.), popełnionych na obszarze, dla którego sądy doraźne ogłoszono, bez względu na to, czy chodzi o przestępstwa dokonane, czy też usiłowane.

Wyjęte są osoby ulegające sądownictwu wojskowemu.

Art. 6. Z chwilą ogłoszenia sądów doraźnych prezes właściwego sądu okręgowego, powołanego do pełnienia funkcji sądu doraźnego, wyznacza z pośród sędziów swego okręgu przewodniczącego i sędziów wyrokujących, oraz potrzebną ilość zastępców, tudzież sekretarza.

Sąd doraźny wyrokuje w składzie trzech sędziów. W skład jego wchodzić musi przynajmniej dwóch sędziów okręgowych, z których jeden przewodniczy; trzeci sędzia może być wyznaczony także z pośród sędziów śledczych lub sędziów pokoju.

Art. 7. Posiedzenia sądu doraźnego odbywają się bądź w siedzibie sądu okręgowego, bądź w miarę potrzeby w innem miejscu okręgu sądowego.

Najbliższa władza wojskowa na czas trwania posiedzeń sądowych wyśle, na żądanie przewodniczącego, oddział wojska dla ochrony sądu, utrzymania porządku oraz wykonania wszelkich zarządzeń sądu.

Art. 8. Postępowanie doraźne stosuje się wyłącznie do przestępstw, podlegających sądowi doraźnemu, z pominięciem wszelkich innych przestępstw oskarżonemu zarzuconych, i winno być przeprowadzone nawet wtedy, gdy inni wspólnicy przestępstwa nie podlegają sądom doraźnym.

Postępowanie doraźne nie może być wdrożone przeciw osobom, które w czasie popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 17, oraz przeciw kobietom brzemiennym.

Art. 9. O każdym czynie, zawierającym cechy przestępstwa podlegającego sądowi doraźnemu, władze bezpieczeństwa

niezwłocznie zawiadamiają prokuratora sądu okręgowego, przesyłając mu przytem zebrane wiadomości i dokumenty.

Art. 10. Postępowanie doraźne odbywa się bez śledztwa wstępnego wszelako prokurator w miarę potrzeby mocen jest zwracać się do sędziów śledczych lub sędziów pokoju o dokonanie poszczególnych czynności śledczych, tudzież zarządzić zebranie odpowiednich wiadomości przez władze bezpieczeństwa lub władze administracyjne. W szczególności prokurator jest obowiązany wnieść w ciągu 24 godzin o przesłuchanie przez sędziego śledczego lub sędziego pokoju każdego zaaresztowanego oskarżonego, o ile przesłuchanie takie już przedtem nie nastąpiło.

Dochodzenia nie mogą trwać dłużej nad 14 dni, licząc od dnia zawiadomienia prokuratora o przestępstwie.

Wnioskami prokuratora co do zastosowania, uchylenia lub zmiany środka zapobiegawczego sędziowie śledczy i sędziowie pokoju są związani.

Art. 11. Jeśli prokurator uzna, że sprawa nie podlega sądowi doraźnemu (art. 1, 4, 5, 8), lub że zebrane doraźnie poszlaki są niewystarczające, lub że zachodzi wątpliwość co do poczytalności oskarżonego, wówczas kieruje sprawę na drogę postępowania zwyczajnego.

Art. 12. Rozprawa główna w postępowaniu doraźnem odbywa się bez wygotowania aktu oskarżenia wzamian którego prokurator sporządza jedynie wniosek co do stawienia oskarżonego przed sądem doraźnym, wyłuszczający istotę oskarżenia, wskazujący w tej mierze dowody i wymieniający osoby, które zdaniem prokuratora wezwać należy w charakterze świadków lub biegłych. Wniosek ten wraz z aktami winien wpłynąć do przewodniczącego sądu doraźnego w przeciągu 48 godzin po ukończeniu dochodzeń w myśl art. 10.

Art. 13. Przewodniczący sądu doraźnego wyznacza w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wniosku prokuratora rozprawę główną i zarządza potrzebne do tej rozprawy przygotowania i wezwania: wyznacza oskarżonemu, o ile on nie ma obrońcy z wyboru, obrońcę z urzędu z pośród adwokatów, a w braku tychże z pośród aplikantów sądowych lub obrońców, i orzeka o wezwaniu lub odmowie wezwania podanych przez oskarżonego świadków, jako też o ściągnięciu lub pominięciu wskazanych przezeń dowodów; przepis art. 557 U. P. K. nie będzie stosowany.

Jeżeli zachodzi obawa uchylenia się świadków lub biegłych od stawiennictwa, przewodniczący sądu może zabezpieczyć ich przybycie, wydając władzom policyjnym polecenie czuwania nad ich stawieniem się do sądu. Przewodniczący może także zarządzić, aby świadków lub biegłych dla rozprawy niezbędnych przymusowo do niej sprowadzono.

Art. 14. W rozprawie głównej przed sądem doraźnym udział obrońcy jest konieczny.

Art. 15. Powództwo cywilne w postępowaniu doraźnem jest niedopuszczalne.

Art. 16. Z chwilą wyznaczenia rozprawy głównej przed sądem doraźnym oskarżony nie może pozostawać na wolnej stopie; jeżeli więc nie był już poprzednio uwięziony, przewodniczący sądu doraźnego zarządzi zaaresztowanie jego własną władzą. Uwolnienie z aresztu przed ukończeniem postępowania doraźnego nie jest dopuszczalne.

Art. 17. Rozprawa główna, po załatwieniu czynności formalnych, związanych z otwarciem posiedzenia (art. 636—645 U. P. K.), rozpoczyna się od odczytania przez przewodniczącego wniosku prokuratora w przedmiocie stawienia oskarżonego przed sądem doraźnym, poczem dalszy przewód sądowy odbywa się według ogólnych zasad postępowania karnego (art. 620—635 i 679—749 U. P. K.).

W razie koniecznej potrzeby mogą być odczytane akta dochodzeń; sąd rozważy jednak ze szczególną starannością, w jakiej mierze akta te stanowić mogą dowód dostateczny

Art. 18. Po zamknięciu rozprawy głównej sąd doraźny wydaje wyrok w myśl art. 771 U. P. K. lub też decyzję, przekazującą sprawę na drogę postępowania zwyczajnego, jeżeli uzna, że w danej sprawie postępowanie doraźne jest niedopuszczalne w myśl art. 1, 4, 5, 8, lub też jeżeli wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w toku rozprawy głównej nie mogą być usunięte, albo gdy wina oskarżonego ustalona została niejednomyślnie.

Przepisy art. 750—764 U. P. K. nie będą stosowane w postępowaniu doraźnem.

Art. 19. Za przestępstwa, podlegające sądowi doraźnemu, wymierzyć należy karę śmierci przez rozstrzelanie w tych przypadkach, w których w postępowaniu zwyczajnem przestępstwo zagrożone jest co najmniej karą ciężkiego więzienia.

W innych przypadkach sąd doraźny wymierza karę ciężkiego więzienia bezterminowego lub terminowego na czas nie krótszy od lat ośmiu.

W postępowaniu doraźnem przepis art. 53 i 53a K. K. nie będzie stosowany.

Gdy atoli zachodzą nader ważne okoliczności łagodzące, sąd władny będzie karę, w części pierwszej niniejszego artykułu wymienioną, złagodzić na bezterminowe ciężkie więzienie.

Art. 20. Wyroki i decyzje sądu doraźnego są prawomocne z chwilą ich ogłoszenia. Wyroki śmierci nie wymagają zatwierdzenia.

Art. 21. Wyroki i decyzje sądu doraźnego winny być uzasadnione na piśmie w ciągu 24 godzin po ich ogłoszeniu.

Przepisy o ogłaszaniu wyroków, zawarte w art. 829—834 U. P. K., nie mają zastosowania w postępowaniu doraźnem.

Art. 22. Wyrok śmierci wykonany będzie najpóźniej w ciągu 24 godzin po ogłoszeniu. Wykonanie wyroków ska-

zujących należy do prokuratora, któremu przewodniczący sądu doraźnego przesyła odpis sentencji wyroku.

Art. 23. O wykonanie wyroku śmierci zwócić się należy do najbliższej komendy wojskowej.

Wykonanie wyroku nastąpi niepublicznie, w obecności prokuratora i lekarza; prokurator spisze odpowiedni protokuł, stwierdzający wykonanie wyroku i podpisze go wraz z lekarzem.

Art. 24. O każdem wykonaniu wyroku śmierci podać należy do powszechnej wiadomości przez obwieszczenia z wymienieniem sądu orzekającego, osoby, tudzież istoty, miejsca i czasu przestępstwa.

Art. 25. Z chwilą uchylenia sądów doraźnych sprawy nieukończone prze..azać należy na drogę postępowania zwyczajnego.

Art. 26. Wznowienie sprawy, osądzonej doraźnie, jest dopuszczalne na zasadach ogólnych postępowania karnego (art. 934—940 U. P. K.), wszelako podanie prośby o wznowienie nie wstrzymuje wykonania wyroku.

Gdy dopuszczono wznowienie, sprawa nie może być poraz wtóry sądzona doraźnie.

Art. 27. O ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych postanowień, stosować zresztą należy w postępowaniu doraźnem przepisy ustawy postępowania karnego.

Art. 28. Ustawa niniejsza obowiązuje na ziemiach b zaboru rosyjskiego. Wykonanie jej należy do Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

Załącznik Nr. 42

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21-go lipca 1919 r., dotyczące wykonania ustawy w przedmiocie sądów doraźnych.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 60 p. 362).

Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. Nr. 55 Dz. Pr. poz. 341 postanawia się co następuje:

Art. 1. Ogłoszenie o wprowadzeniu sądownictwa doraźnego (art. 3 i 4 ustawy w przedmiocie sądów doraźnych), nastąpi przez rozlepienie obwieszczeń, w których podana będzie do powszechnej wiadomości uchwała Rady Ministrów, zarządzająca postępowanie doraźne, z określeniem w sposób ogólni przystępny tych przestępstw, które poddane zostały sądowi doraźnemu, z oznaczeniem grożącej kary, tudzież z wezwaniem, by wystrzegano się popełnienia takich przestępstw pod groźbą stawienia winnych przed sąd doraźny.

Art. 2. Po nadesłaniu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wymienionych w art. 1 ogłoszeń, powiatowy Komisarz rządowy natychmiast zarządzi rozlepienie tychże w mieście powiatowem; w szczególności czuwać należy nad tem, by rzeczone ogłoszenia umieszczone zostały na budynkach, w których mają siedzibę władze sądowe i administracyjne.

Art. 3. Ogłoszenia o wprowadzeniu sądów doraźnych powiatowy Komisarz rządowy prześle również wszystkim gminom powiatu, na które rozciągnięto sądownictwo doraźne, celem natychmiastowego rozlepienia tychże ogłoszeń w gminie, tudzież sądom pokoju, celem ogłoszenia przy wejściu do sądu.

Art. 4. Powiatowy Komisarz rządowy zarządzi ogłoszenie o wprowadzeniu sądów doraźnych w miarę uznania tychże innym sposobem (ustne ogłoszenia za pośrednictwem organów policji i t. p.), powołując do współdziałania władze gminne.

Art. 5. O dniu rozlepienia ogłoszeń w mieście powiatowem (art. 4 ustawy) powiatowy Komisarz rządowy niezwocznie zawiadomi właściwy sąd okręgowy i prokuratora tegoż sądu. Zawiadomienie takie powinno się znajdować w ręku władz sądowych i prokuratorskich dnia następnego po dniu rozlepienia obwieszczeń w mieście powiatowem.

Zawiadomienie nastąpi na piśmie, z oznaczeniem daty rozlepienia obwieszczeń w mieście powiatowem, tak liczbami, jak literami; zawiadomienia telegraficzne są dopuszczalne, muszą być atoli natychmiast powtórzone przez przesłanie zawiadomienia na piśmie.

Art. 6. Z chwilą wprowadzenia sądów doraźnych powiatowy Komisarz rządowy przypomni władzom policyjnym powiatu, że o przestępstwach podlegających sądom doraźnym winny zawiadomić władze prokuratorskie; zawiadomienie sędziów śledczych w myśl art. 250 U. p. k. nie jest potrzebne.

Art. 7. Przewidziane w art. 24 ustawy w przedmiocie sądów doraźnych ogłoszenie o wykonaniu wyroku śmierci rozlepione będzie w siedzibie sądu okręgowego, który wyrok wydał, a jeśli wyrok wydano poza siedzibą sądu okręgowego, także w miejscu wydania wyroku.

Obwieszczenie nastąpi również w miejscowości, w której przestępstwo popełniono.

Art. 8. Prokurator sądu okręgowego prześle przygotowane już do rozlepienia obwieszczenia, o których mowa w art. 7, właściwym władzom policyjnym lub gminnym z wezwaniem rozlepienia tychże i zawiadomienia go o wykonaniu zlecenia.

Art. 9. W miastach, stanowiących samodzielne jednostki administracyjne, czynności przewidziane w art. 25 niniejszego rozporządzenia należą do przedstawiciela państwowej władzy administracyjnej.

czasu nie przenoszący miesięcy sześciu, gdy przestępstwa w art. 1 wymienione szerzyć się będą w sposób szczególnie niebezpieczny dla ładu i bezpieczeństwa publicznego.

W razie potrzeby utrzymania sądów doraźnych na okres dalszych sześciu miesięcy, nastąpić powinna osobna w tym względzie uchwała Rady Ministrów.

Art. 3. O wprowadzeniu sądów doraźnych jak również o ich utrzymaniu na czas dalszy (art. 2) ogłasza się każdorazowo w Dzienniku Praw, a nadto podaje do powszechnej wiadomości na miejscu, drogą ogłoszenia, rozlepienia obwieszczeń, lub innemi sposobami przystępnemi dla szerokich mas ludności.

Art. 4. Uchwała Rady Ministrów w przedmiocie wprowadzenia lub dalszego utrzymania sądów doraźnych wchodzi w życie w poszczególnych miejscowościach dnia następnego po jej podaniu do powszechnej wiadomości (art. 3) we właściwem mieście powiatowem.

Art. 5. Z dniem wejścia w życie sądów doraźnych (art. 4) podlegają postępowaniu doraźnemu wszyscy wspólnicy przestępstw (art. 51 K. K.), popełnionych na obszarze, dla którego sądy doraźne ogłoszono, bez względu na to, czy chodzi o przestępstwa dokonane, czy też usiłowane.

Wyjęte są osoby ulegające sądownictwu wojskowemu.

Art. 6. Z chwilą ogłoszenia sądów doraźnych prezes właściwego sądu okręgowego, powołanego do pełnienia funkcji sądu doraźnego, wyznacza z pośród sędziów swego okręgu przewodniczącego i sędziów wyrokujących, oraz potrzebną ilość zastępców, tudzież sekretarza.

Sąd doraźny wyrokuje w składzie trzech sędziów. W skład jego wchodzić musi przynajmniej dwóch sędziów okręgowych, z których jeden przewodniczy; trzeci sędzia może być wyznaczony także z pośród sędziów śledczych lub sędziów pokoju.

Art. 7. Posiedzenia sądu doraźnego odbywają się bądź w siedzibie sądu okręgowego, bądź w miarę potrzeby w innem miejscu okręgu sądowego.

Najbliższa władza wojskowa na czas trwania posiedzeń sądowych wyśle, na żądanie przewodniczącego, oddział wojska dla ochrony sądu, utrzymania porządku oraz wykonania wszelkich zarządzeń sądu.

Art. 8. Postępowanie doraźne stosuje się wyłącznie do przestępstw, podlegających sądowi doraźnemu, z pominięciem wszelkich innych przestępstw oskarżonemu zarzuconych, i winno być przeprowadzone nawet wtedy, gdy inni wspólnicy przestępstwa nie podlegają sądom doraźnym.

Postępowanie doraźne nie może być wdrożone przeciw osobom, które w czasie popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 17, oraz przeciw kobietom brzemiennym.

Art. 9. O każdym czynie, zawierającym cechy przestępstwa podlegającego sądowi doraźnemu, władze bezpieczeństwa

Art. 10. Koszta sporządzenia ogłoszeń, przewidzianych w art. 7, pokrywane będą z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości, koszta sporządzenia innych ogłoszeń—z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Załącznik Nr. 43.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 11 lipca 1921 r. w przedmiocie sądownictwa doraźnego na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej.

(Dz. Ust. Nr. 64 p. 405).

W myśl art. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. (Dz. Pr. Rz. P. Nr. 55, poz. 341) i punktu 6 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 37, poz. 223) — Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości, przedstawiony w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zarządza co następuje:

§ 1. Sądy doraźne w okręgach warszawskiego i lubelskiego sądu apelacyjnego, tudzież sądu apelacyjnego ziem wschodnich utrzymuje się na czas dalszych sześciu miesięcy, począwszy od dnia 1 sierpnia 1921 r. względem następujących przestępstw:

a) udziału w bandzie z art. 279 cz. 1 ust. 3 k. k., o ile chodzi o bandę w celu rozboju;

b) zabójstwa z art. 453 lub 455 ust. 3 k. k., jeśli przestępstwa te popełniono względem osób sprawujących funkcje bezpieczeństwa publicznego, podczas wykonywania lub z powodu wykonywania przez nie obowiązków służbowych, tudzież zabójstwa przewidzianego w art. 455 ust. 6 k. k. (zabójstwo w bandzie) oraz w art. 455 ust. 12 k. k. (zabójstwo w celu zysku);

c) rozboju, przewidzianego w art. 589 k. k.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1921 roku.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 6 p. 39) przedłużyło postępowanie doraźne w wyżej wymienionych zbrodniach (z wyłączeniem niektórych powiatów, atoli nie wchodzących do Województw Wschodnich) do 1 sierpnia 1922 r., dodając na obszarze Województwa Nowogródzkiego (p. d. § 1) uszkodzenie mienia przez podpalenie przewidziane w art. 562 i 563 k. k.

Załącznik Nr. 44

USTAWA

z dnia 29 lipca 1919 roku o tymczasowem sądownictwie wojskowem.

(Dz. Ust. Nr. 65 p. 389).

Art. 1. Aż do czasu zaprowadzenia jednolitego ustawodawstwa sądowo-wojskowego, stosowane będą narazie w zakresie sądownictwa wojskowego przepisy wojskowe kodeksu niemieckiego z r. 1872 i wojskowej ustawy postępowania karnego austrjackiego z r. 1912.

Art. 2. Względem przestępstw pospolitych stosowane będą w sądownictwie wojskowem powszechne ustawy karne materjalne w poszczególnych dzielnicach obowiązujące.

Art. 3. Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, postawiony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, wyda rozporządzenia wprowadzające w życie postanowienia art. 1 i 2 niniejszej ustawy, a zarazem władna będzie poczynić w ustawach wymienionych w powyższych artykułach, zmiany i uzupełnienia zarówno w zakresie organizacji sądownictwa wojskowego, jak i w prawie karnem materjalnem i procesowem; w szczególności określić należy, które z ustaw wymienionych w art. 2 obowiązywać będą tymczasowo w polu i na morzu, tudzież jakie ustawy stosowane być winny względem ludności poddanej sądownictwu wojskowemu na obszarach, na które moc obowiązująca ustaw w art. 2 wymienionych się nie rozciąga, względnie przewidzieć sposób określenia tychże ustaw.

Art. 4. Rozporządzenia przewidziane w art. 3 zyskują moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia ich w Dzienniku Praw, o ile w rozporządzeniach tych inaczej postanowione nie będzie co do początku ich mocy obowiązującej i nie mogą wychodzić na niekorzyść podsądnych.

Art. 5. Rada Ministrów władna będzie wydawać rozporządzenia przewidziane w artykule 3 niniejszej ustawy przez czas 4 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy; rozporządzenia te winny być następnie przedłożone Sejmowi do zatwierdzenia na najbliższem jego posiedzeniu.

Ustawa z dnia 24 stycznia 1920 r. (D. U. Nr. 6 p. 39) odroczyła termin o 3 miesiące.

Art. 6. Aż do chwili wejścia w życie rozporządzeń, wymienionych w art. 3 niniejszej ustawy, stosowane będą nadal dotychczasowe przepisy w zakresie sądownictwa wojskowego, ogłoszone w Dzienniku Rozkazów Wojskowych po dzień 10 marca 1819 roku łącznie z mocą obowiązującą od dnia ich

ogłoszenia w tymże dzienniku, względnie dnia późniejszego, wskazanego w nich jako początek mocy obowiązującej. Czynności sądowe na podstawie tych przepisów przedsięwzięte nadal według nich oceniane będą.

Art. 7. Przepis artykułu 6 niniejszej ustawy nie odnosi się jednak do ogłoszonych w Dzienniku Rozkazów Wojskowych przepisów o wojskowych sądach doraźnych.

Art. 8 Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Wykonanie jej należy do Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 45.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 r.

(Dz. Ust. Nr. 59 p. 368).

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 z 1919 r. poz. 389) o tymczasowem sądownictwie wojskowem i z dnia 20 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 z 1920 r. poz. 39), Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, stanowi co następuje:

W polskiem sądownictwie wojskowem stosować należy tymczasowo ustawę postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 roku (austr. Dz. Ustaw Państwa Nr. 130), ze zmianami i uzupełnieniami, w następujących artykułach przewidzianemi:

DZIAŁ I. Organizacja Sądownictwa Wojskowego.

TYTUŁ I. Właściwość osobowa sądów wojskowych.

Art. 1. Sądownictwo karne wojskowe dzieli się na sądownictwo karne wojska i sądownictwo karne marynarki wojennej.

Art. 2. Właściwości sądów wojskowych za przestępstwa, przewidziane w kodeksie karnym wojskowym i za przestępstwa, przewidziane w powszechnych ustawach karnych podlegają:

1) wojskowi za przestępstwa, popełnione w czasie czynnej służby w armji lub marynarce;
2) dezerterzy, zbiegli ze służby wojskowej;

3) inwalidzi wojskowi, umieszczeni w zakładach dla nich przeznaczonych;
4) jeńcy wojskowi, umieszczeni w zakładach dla nich przeznaczonych;
5) wszystkie osoby, należące do załogi statku wojennego, znajdującego się w służbie, albo statku, wcielonego czasowo do marynarki wojennej w razie mobilizacji lub wojny;
6) wszystkie osoby, należące do orszaku oddziału wojskowego zmobilizowanego lub przebywającego poza granicami Rzeczypospolitej;
7) inne osoby z mocy specjalnych ustaw.

Art. 3. Właściwości sądów wojskowych podlegają również:
1) powołani do służby wojskowej za nieusłuchanie rozkazu, powołującego do służby wojskowej, lub za inne cięższe przestępstwa, popełnione przez nieusłuchanie takiego rozkazu;
2) osoby wojskowe, nie będące w czynnej służbie wojskowej, za przestępstwa wojskowe, popełnione w czasie zebrań kontrolnych;
3) nie będący w czynnej służbie wojskowej oficerowie i równorzędni za przestępstwa wojskowe, których dopuścili się w mundurze wojskowym; tudzież za wszystkie przestępstwa, jakich dopuścili się w mundurze wojskowym przeciw sądom i władzom wojskowym, zajętym ściganiem przestępstw, podlegającym właściwości sądów wojskowych, i w czasie pełnienia przez nie obowiązków służbowych.

Art. 4. W czasie mobilizacji, wojny lub w razie bezpośredniej obawy wybuchu wojny może Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, poddać w drodze rozporządzenia, osoby, ulegające zresztą właściwości sądów cywilnych, sądownictwu wojskowemu, za nieuprawnione werbowanie, nakłanianie żołnierza do przestępstw wojskowych i pomoc w popełnieniu tychże, za szpiegostwo i porozumiewanie się z nieprzyjacielem, tudzież inne przestępstwa, mające na celu wyrządzenie szkody polskiej sile zbrojnej lub jej sprzymierzeńcom, lub przysporzenie korzyści nieprzyjacielowi; dalej za nakłanianie do nieusłuchania rozkazu, powołującego do służby wojskowej, lub do innego cięższego przestępstwa, popełnionego przez nieusłuchanie takiego rozkazu.

Zarządzenie powyższe może dotyczyć wszystkich lub niektórych z pośród przestępstw, wyżej wspomnianych i ograniczone być może do poszczególnych obszarów.

W rozporządzeniu oznaczyć należy dzień, w którym zaczyna się właściwość sądów wojskowych.

Wprowadzenie i uchylenie sądownictwa wojskowego ogłasza się w Dzienniku Ustaw; z chwilą uchylenia sądownictwa wojskowego sprawy nie załatwione prawomocnie, przekazuje się właściwym władzom cywilnym.

Art. 5. Właściwość sądów wojskowych, o której mowa w art. 2 niniejszego rozporządzenia, rozciąga się tylko na przestępstwa popełnione w czasie trwania stosunku, uzasadniającego właściwość sądów wojskowych.

Atr. 6. Właściwość sądów wojskowych w przedmiocie przestępstw pospolitych kończy się z chwilą ustania okoliczności, uzasadniających tę właściwość, o ile przedtem nie wniesiono aktu oskarżenia (wniosku o ukaranie); atoli w tym wypadku na wniosek prokuratora wojskowego (oficera sądowego) sąd przekazuje sprawę właściwej władzy cywilnej.

Również w czasie istnienia okoliczności, uzasadniających właściwość sądów wojskowych, sąd przekazuje właściwej władzy cywilnej sprawy o przestępstwa pospolite, popełnione przez osoby, podlegające właściwości sądów wojskowych, wspólnie z osobami, tej właściwości nie podlegającemi, gdy taki wniosek uczyni prokurator wojskowy (oficer sądowy). Przed uczynieniem wniosku o przekazaniu sprawy władzom cywilnym prokurator wojskowy (oficer sądowy) winien uzyskać zezwolenie dowódcy właściwego.

W przedmiocie przestępstw wojskowych właściwość sądów wojskowych kończy się, gdy nie wydano żadnego zarządzenia w celu przygotowania lub wdrożenia postępowania karnego, najdalej w ciągu roku po ustaniu stosunku, uzasadniającego to sądownictwo, o ile zaś sprawca podlega ustawowemu obowiązkowi służby wojskowej, najpóźniej w ciągu roku po skończeniu się tego obowiązku.

W razie zbiegu przestępstw wojskowych z przestępstwami pospolitemi, sądownictwo karne wojskowe pozostaje również dla tych ostatnich właściwem tak długo, jak dla przestępstw wojskowych, o ile nie wyłączono (art. 15 niniejszego rozporządzenia) przestępstw pospolitych i nie przekazano ich sądownictwu karnemu cywilnemu.

Art. 7. Wojskowi, winni wykroczeń przeciw ustawom skarbowym i administracyjnym, podlegają właściwości władz cywilnych.

O wykonanie kary pozbawienia wolności należy zwrócić się do władz wojskowych.

Art. 8. Właściwości sądów wojskowych nie podlegają osoby, którym z mocy prawa międzynarodowego lub na zasadzie traktatu służy prawo zakrajowości lub nietykalności osobistej.

Przywilej nietykalności, służący członkom Sejmu, pozostaje nienaruszony.

TYTUŁ II. O sprawowaniu sądownictwa wojskowego.

ROZDZIAŁ I. Wykonywanie sądownictwa w ogólności.

Art. 9. Sądownictwo karne sprawują w wojsku sądy wojska, w marynarce wojennej zaś sądy marynarki.

Art. 10. Do rozpoznawania spraw karnych powołuje się:

A. w wojsku:

1. Sądy załogowe,
2. Sądy Okręgów Generalnych;

B. w marynarce wojennej:

1) Sądy marynarskie,
2) Sądy admiralskie;

C. wspólny dla obu:

Najwyższy Sąd Wojskowy.

Przepisy, dotyczące sądów załogowych i sądów okręgów generalnych, należy stosować odpowiednio do sądów marynarskich, względnie admiralskich.

Art. 11. Okręgi generalne dzielą się pod względem sądowym na obwody, które określi Minister Spraw Wojskowych. W okręgu generalnym wykonywa sądownictwo sąd okręgu generalnego, w obwodach zaś sądy załogowe.

Art. 12. Rozpoznaniu sądów załogowych ulegają:

1) Sprawy szeregowych o występki wojskowe:
a) zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej jednego roku, niezależnie od kar dodatkowych:
b) zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej lat trzech, o ile ze względu na przeważające okoliczności, łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż kary pozbawienia wolności do jednego roku, niezależnie od kar dodatkowych.
2) Sprawy szeregowych o przestępstwa pospolite:
1) na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903:
a) o wykroczenia,
b) o występki, zagrożone karą nie surowszą, niż pozbawienie wolności do jednego roku; choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowemi:
c) o inne występki, zagrożone pozbawieniem wolności, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż pozbawienie wolności do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowemi,

2) na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna austrjacka z r. 1852:
a) o przekroczenia,
b) o inne przestępstwa, zagrożone karą niesurowszą, niż pozbawienie wolności do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowemi;
3) na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z r. 1871:
a) o wykroczenia,
b) o występki, zagrożone karą niesurowszą, niż więzienie (twierdza) i grzywną albo jedną z tych kar, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary niż więzienie (twierdza) do jednego roku, choćby w połączeniu z grzywną lub karami dodatkowemi z wyłączeniem przestępstw, które w braku okoliczności łagodzących zagrożone są domem karnym lub karą śmierci.

W sprawach, przekazanych sądowi załogowemu, kara pozbawienia wolności, zastępująca karę grzywny na wypadek niemożności ściągnięcia tejże, ani sama przez się, ani w połączeniu z wymierzoną karą pozbawienia wolności, nie może przekroczyć jednego roku.

O przekazaniu sprawy sądowi załogowemu decyduje dowódca właściwy dla sądu załogowego (art. 78 niniejszego rozporządzenia); to samo prawo służy prokuratorowi przy sądzie okręgu generalnego, o ile właściwy dowódca (art. 101 niniejszego rozporządzenia) na to się zgadza.

Art. 13. Do sądów okręgów generalnych należy:
1) postępowanie i orzekanie w przedmiocie wszystkich spraw karnych, które nie należą do sądów załogowych;
2) postępowanie i orzekanie o odwołaniu od wyroków sądów załogowych, a w wypadkach, wyraźnie w ustawie postępowania karnego wymienionych, rozstrzyganie zażaleń.

Art. 14. Gdy ktoś popełnił kilka czynów karygodnych, podlegających w części sądownictwu karnemu wojskowemu, w części zaś sądownictwu karnemu cywilnemu, wówczas każdy z właściwych sądów postępuje samodzielnie.

Sąd, który wydaje wyrok późniejszy, uwzględnia przy wymiarze kary w sposób odpowiedni karę, wymierzoną orzeczeniem poprzedniem.

Gdy jeden ze zbiegających się czynów karygodnych podlega karze śmierci lub karze dożywotniego pozbawienia wolności, wówczas postępowanie z powodu tego czynu powinno wyprzedzić postępowanie z powodu innego czynu karygodnego, zagrożonego karą łagodniejszą.

Z reguły wykonywa się najpierw karę, wymierzoną przez sąd, który pierwszy orzekł prawomocnie.

Art. 15. Sąd na wniosek prokuratora (oficera sądowego) może zarządzić wyłączenie jednej lub kilku zbiegających się spraw karnych i ich oddzielne przeprowadzenie, jeżeli to może zapobiedz zwłoce lub utrudnieniu postępowania, albo posłużyć do skrócenia aresztu obwinionego.

Gdy dla sprawy wyłączonej, która wskutek związku z inną sprawą karną należy, w myśl ust. 2 art. 85 niniejszego rozporządzenia, do zakresu działania sądu okręgu generalnego, właściwym jest sam przez się sąd załogowy, wówczas przechodzi ona po wyłączeniu do zakresu działania dowódcy, powołanego do ścigania karnego przed sądem załogowym.

Sąd na wniosek prokuratora (oficera sądowego) zarządzi wyłączenie czynów karygodnych również wtedy, gdy przedstawiają się one, jako nieistotne dla wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne w ciągu miesiąca od prawomocności wyroku.

Postanowienie tego ustępu nie ma zastosowania do czynów karygodnych, które ścigać można tylko na żądanie uprawnionego.

Art. 16. Spory o właściwość między sądami wojskowymi rozstrzyga wspólny sąd bezpośrednio przełożony.

Art. 17. W razie sporu o właściwość między sądem wojskowym a sądem karnym dla osób cywilnych, sąd wojskowy przedkłada sprawę Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, który, o ile przychyla się do zapatrywania sądu karnego dla osób cywilnych, wydaje decyzję, wiążącą sąd wojskowy. W przeciwnym razie rozstrzyga powyższy spór zespół sześciu sędziów Sądu Najwyższego i Najwyższego Sądu Wojskowego, delegowanych w równej liczbie przez oba sądy. Przewodniczą kolejno prezesi (wice-prezesi) powyższych sądów.

Decyzje zapadają na posiedzeniu niejawnem bezwzględną większością głosów, po wysłuchaniu prokuratora wojskowego i cywilnego; w razie równości głosów zapada decyzja podług zdania, za którem oświadczy się przewodniczący.

Art. 18. W wypadkach przewidzianych w art. 16 i 17 niniejszego rozporządzenia, aż do czasu orzeczenia o właściwości, odnośni dowódcy i odnośne sądy mają zarządzić czynności, potrzebne do ustalenia istoty czynu, a w szczególności te wszystkie kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

Art. 19. Właściwość poszczególnych sądów załogowych i sądów okręgów generalnych zależy od właściwości dowódców właściwych.

ROZDZIAŁ II. Oficerski korpus sędziowski.

Art. 20. Oficerski korpus sędziowski tworzą oficerowie, którzy na podstawie specjalnego wykształcenia zostali przeznaczeni do współudziału w wymiarze sprawiedliwości w wojsku.

Art. 21. Warunkiem przyjęcia w charakterze asystenta w skład korpusu sędziowskiego jest:

1) egzamin oficerski,
2) jeden rok służby oficerskiej po złożeniu tego egzaminu,
3) ukończone studja prawnicze.

Przyjęty do korpusu w charakterze asystenta otrzymuje stopień podporucznika, o ile go już przedtem posiadał.

Art. 22. Oficerom korpusu sędziowskiego służy uposażenie, przywiązane do zajmowanego stanowiska sędziowskiego, o ile nie należy się im wyższe uposażenie ze względu na ich stopień oficerski.

Wojskowe urzędy sędziowskie odpowiadają następującym stopniom oficerskim:

Prezydent Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi porucznikowi,

Wiceprezydent i sędzia Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi podporucznikowi,

Szef sądu (ekspozytury sądu) okręgu generalnego — pułkownikowi,

Sędzia orzekający — podpułkownikowi,
Sędzia załogowy — kapitanowi do pułkownika włącznie,
Wojskowy sędzia śledczy—majorowi,
asystenci — podporucznikowi do kapitana włącznie.

Wojskowe urzędy prokuratorskie odpowiadają następującym stopniom oficerskim:

Naczelny Prokurator Wojskowy — generałowi porucznikowi,

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego — generałowi podporucznikowi,

Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego — pułkownikowi,

Prokurator sądu okręgu generalnego — podpułkownikowi,
Podprokurator sądu okręgu generalnego — majorowi.

Art. 23. Przełożonym wojskowym w korpusie sędziowskim służy następujący zakres władzy dyscyplinarnej:

1. a) Prezydentowi Najwyższego Sądu Wojskowego — prawa dowódcy dywizji;
   b) szefom sądu okręgu generalnego — dowódcy pułku;
   c) sędziom załogowym — dowódcy batalionu.
2. a) Naczelnemu Prokuratorowi wojskowemu — prawa dowódcy dywizji;
   b) Prokuratorowi przy Najwyższym Sądzie Wojskowym — prawa dowódcy brygady;
   c) prokuratorowi przy sądzie okręgu generalnego — prowa dowódcy pułku.

ROZDZIAŁ III. Sędziowie wojskowi (orzekający i śledczy).

Art. 24. Sędziowie wojskowi wszystkich stopni, przy objęciu pierwszego stanowiska sędziego, składają przysięgę sędziowską, którą odbiera szef sądu według roty następującej: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, iż obowiązki sędziego będę wiernie wypełniał, stosownie do ustawy i według najlepszej wiedzy i sumienia".

Art. 25. W razie potrzeby można powierzyć obowiązki sędziego orzekającego (śledczego) lub prokuratora (podprokuratora) oficerom, nie mającym stopnia oficerskiego, przepisanego w art. 21.

Art. 26. Sędziów wojskowych, z wyjątkiem sędziów załogowych i sędziów śledczych, mianuje Naczelnik Państwa. Sędziów załogowych i śledczych oraz asystentów sędziowskich mianuje Minister Spraw Wojskowych.

Art. 27. W celu przygotowania kandydatów na stanowiska sędziowskie (urzędy prokuratorskie) ustanawia się dwuletnią praktykę, określoną rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

Starszym asystentom można powierzać czasowo zastępstwo sędziów śledczych podprokuratorów z postanowienia szefa sądu lub prokuratora, jak również obronę podsądnych.

Art. 28. Wojskowi sędziowie śledczy urzędują przy sądzie okręgu generalnego lub w wyznaczonych okręgach śledczych.

Art. 29. Granice okręgów śledczych w okręgach generalnych oraz przydział wojskowych sędziów śledczych do Okręgu ustala sąd wojskowy właściwego okręgu generalnego w porozumieniu z dowódcą tego okręgu.

Art, 30. Sędziowie są przy wykonywaniu sędziowskich czynności śledczych i przy wydawaniu orzeczeń niezawiśli i podlegają jedynie ustawie.

ROZDZIAŁ IV. Sądy Orzekające.

1. Postanowienia ogólne.

Art. 31. Posiedzenia sądów wojskowych dzielą się na posiedzenia dyspozycyjne i rozprawy sądowe.

W sądach załogowych niema posiedzeń dyspozycyjnych.

Art. 32. Na rozprawie sądowej musi być obecny komplet orzekający, w rozporządzeniu niniejszem przepisany, prokurator lub podprokurator, oficer sądowy i protokulant.

2. Sądy załogowe i marynarskie.

Art. 33. Utworzenie i rozwiązanie sądów załogowych i marynarskich następuje z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 34. Sąd załogowy składa się z sędziego załogowego i odpowiedniej ilości oficerów korpusu sędziowskiego.

Art. 35. Komplet sądu załogowego składa się z oficera korpusu sędziowskiego, jako przewodniczącego i dwóch asesorów, z których jeden jest oficerem, zaś drugi podoficerem. Asesor musi być pełnoletni, nieposzlakowany, nie pozostawać w śledztwie, ani w innych dochodzeniach, a nadto musi biegle czytać i pisać.

Do zakresu działania sędziego sądu załogowego należy, prócz rozpoznawania spraw, należących do właściwości sądu załogowego, także prowadzenie śledztwa w sprawach o przestępstwa, należące do właściwości sądów okręgów generalnych; na wniosek jednak prokuratora sędzia załogowy odstępuje sprawę właściwemu sędziemu śledczemu.

Poszczególne czynności sędziowskie poza rozprawą pełni przewodniczący sądu załogowego samodzielnie bez udziału asesorów.

Wyznaczanie asesorów przez właściwych dowódców ze stanu żołnierskiego odbywa się w miarę możności, z kolei wyznaczonej zgóry z początkiem każdego roku.

Czynności oskarżyciela wykonywa wyznaczony do tego przez właściwego dowódcę oficer sądowy.

Akt oskarżenia zastępuje pisemny rozkaz właściwego dowódcy, wydany oficerowi sądowemu z poleceniem postawienia w sądzie wniosku o ukaranie.

Rozkaz w przedmiocie oskarżenia winien obejmować zarówno osobę obwinionego, jak zarzucony mu czyn i w razie potrzeby wniosek o orzeczeniu aresztu śledczego lub utrzymanie go w mocy.

Art. 36. Przepisy dotyczące sądów załogowych, stosuje się odpowiednio do sądów marynarskich.

3. Sądy Okręgów Generalnych.

Art. 37. Utworzenie i rozwiązanie sądów okręgów generalnych i sądów admiralskich następuje z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 38. W każdym okręgu generalnym ustanawia się w siedzibie dowództwa sąd pod nazwą „sąd wojskowy okręgu generalnego“.

Art. 39. Sąd wojskowy okręgu generalnego składa się z szefa sądu oraz sędziów wojskowych.

Art. 40. Posiedzenia dyspozycyjne są przeznaczone dla rozpatrywania spraw poza rozprawą główną, a w szczególności:

1) wniosków, uczynionych przez prokuratora w toku śledztwa w wypadkach, w których sędzia śledczy nie zgadza się z wnioskiem prokuratora;

2) zażaleń na decyzję sędziego śledczego w wypadkach, ustawą wojskowego postępowania karnego przewidzianych;
3) aktu oskarżenia, jeżeli przewodniczący uważa przeprowadzenie lub uzupełnienie śledztwa (dochodzeń) za wskazane; stosownie do wyników tychże, może prokurator poczynić odpowiednie wnioski lub wnieść nowy akt oskarżenia;
4) odwołanie od wyroków sądów niższych, w wypadku § 34 pkt. 1 i 2 i § 342 ustawy wojskowego postępowania karnego.

Posiedzenia dyspozycyjne odbywają się w składzie szefa sądu lub jego zastępcy oraz dwóch członków sądu z udziałem prokuratora.

Odnośnie do obrad i głosowania ma zastosowanie przepis § 74-go ust. 2 ustawy wojskowego postępowania karnego i art. 131 niniejszego rozporządzenia.

Z braku kompletu powołuje się na zastępców wojskowych sędziów śledczych.

Art. 41. Wewnętrzny podział czynności między członkami sądu okręgu generalnego następuje z rozporządzenia szefa sądu z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg.

Podział ten można tylko wtedy zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli się to okaże potrzebne z powodu przeciążenia albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych sędziów.

Art. 42. Asesorów sądu okręgu generalnego i ich zastępców na przedstawienie szefa sądu wyznacza właściwy dowódca okręgu generalnego na każdą sesję sądową.

Art. 43. Powołany na asesora na czas sesji sądowej przechodzi do rozporządzenia szefa właściwego sądu.

Art. 44. Komplet orzekający sądu okręgu generalnego w przedmiocie przestępstw, zagrożonych karą śmierci lub ciężkiego więzienia bezterminowego (domu karnego bezterminowego), składa się z dwóch sędziów wojskowych, z których jeden jest przewodniczącym i kierownikiem rozprawy i trzech asesorów w następującym porządku starszeństwa:

a) dla spraw generałów i równych im stopniom,—członek Najwyższego Sądu Wojskowego, szef sądu okręgu generalnego lub jego zastępca, jako drugi członek, oraz trzech generałów, wyznaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych;
b) dla spraw dowódców pułku i równych im stopniom — szef sądu lub jego zastępca i sędzia wojskowy oraz trzech generałów lub pułkowników, mających dowództwo jako asesorów;
c) dla spraw oficerów sztabowych—dwóch sędziów wojskowych i trzech oficerów sztabowych, jako asesorów;

d) dla spraw oficerów niższych stopni — dwóch sędziów wojskowych oraz oficer sztabowy i dwóch oficerów niższego stopnia, jako asesorów;
e) dla spraw szeregowych—dwóch sędziów wojskowych, a jako asesorów oficer niższego stopnia i dwóch szeregowych.

W wypadkach, objętych punktem a) ustępu 1-go niniejszego artykułu, przewodniczącym i kierownikiem rozprawy jest członek Najwyższego Sądu Wojskowego.

Żaden z asesorów sądu wojskowego nie może być niższy stopniem od oskarżonego.

Jeżeli kilku wojskowych różnych stopni przychodzi w charakterze oskarżonych przed sąd wojskowy, wówczas składa się komplet orzekający odpowiednio do najstarszego stopniem oskarżonego.

O ile zaś przedmiotem rozprawy jest inne przestępstwo, niż określone w ustępie 1-ym niniejszego artykułu, wówczas komplet orzekający sądu okręgu generalnego składa się tylko z jednego sędziego zawodowego jako przewodniczacego i kierownika rozprawy i czterech asesorów, wyznaczonych odpowiednio do zasad, wypowiedzianych w niniejszym artykule, z tem, że w wypadku punktu d) ma być jeden oficer sztabowy, a w wypadku punktu e) — dwóch oficerów.

Art. 45. Gdy oskarżony jest lekarzem wojskowym, oficerem intendentury (prowiantury) lub urzędnikiem wojskowym, wówczas sąd okręgu generalnego składa się według art. 42 niniejszego rozporządzenia, z tem jednak, że dwaj asesorowie, a conajmniej jeden asesor, powinni należeć do tej samej kategorji służby, co i oskarżony.

Art. 46. Gdy oskarżony jest osobą cywilną, sąd okręgu generalnego składa się według art. 44 punkt e); gdy jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojskowego narówni z osobą wojskową będącą na służbie.

Gdy oskarżono osobę cywilną łącznie z osobą wojskową, wówczas sąd okręgu generalnego składa się według postanowień, obowiązujących dla osoby wojskowej.

Przy tworzeniu sądu dla jeńców wojennych w miarę możności, uwzględnia się ich stopień wojskowy.

Art. 47. Gdy oskarżeni należą do różnych grup służbowych, należy w miarę możności, powołać komplet odpowiednio do zasady, wspomnianej w art. 44.

Art. 48. Sąd odwoławczy przy sądach okręgów generalnych tworzy się według art. 42 z tem, że w komplecie orzekającym zawsze zasiada dwóch sędziów wojskowych.

Art. 49. Przepisy, dotyczące sądów okręgów generalnych, stosuje się odpowiednio do sądów admiralskich.

4. Najwyższy Sąd Wojskowy.

Art. 50. Siedzibą urzędową Najwyższego Sądu Wojskowego jest m. st. Warszawa.

Art. 51. Na czele Najwyższego Sądu Wojskowego stoi Prezydent mianowany z pośród generałów korpusu sędziowskiego.

O ile w rozporządzeniu niniejszem nie przewidziano wyjątków, wydaje on zarządzenia i postanowienia, potrzebne poza posiedzeniem senatu, nadzoruje zachowanie porządku czynności i przewodniczy z reguły na posiedzeniach senatu.

Art. 52. Najwyższy Sąd Wojskowy składa się z Prezydenta, jednego lub kilku wiceprezydentów i Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego i dzieli się na wydziały.

Najwyższy Sąd Wojskowy orzeka w wydziałach złożonych z trzech sędziów.

Każde rozstrzygnięcie Najwyższego Sądu Wojskowego zapada, o ile ustawa wojskowego postępowania karnego, nie postanawia inaczej, na podstawie kolegjalnej narady w wydziałach i po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym.

Art. 53. Wewnętrzny podział czynności pomiędzy sędziów oraz podział Najwyższego Sądu Wojskowego na wydziały następuje z postanowienia samego Najwyższego Sądu Wojskowego z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg. Podział ten tylko wtedy można zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli okaże się to potrzebne z powodu przeciążenia pewnego wydziału, albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych sędziów.

Art. 54. Gdy wydział chce w pewnej kwestji prawnej odstąpić od poprzedniego orzeczenia plenarnego zebrania sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego lub jeżeli okaże się w tymże sądzie rozbieżność w rozstrzyganiu pewnej kwestji prawnej, wówczas należy zasięgnąć co do spornego pytania prawnego orzeczenia plenarnego zebrania po wysłuchaniu zdania Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym. Rozprawa i rozstrzygnienie w pełnem zebraniu przychodzi do skutku przy współudziale conajmniej $^2/_3$ wszystkich sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego. Rozprawa przed plenum odbywa się pod przewodnictwem Prezydenta na posiedzeniu niejawnem, do którego ma się przybrać, prócz członków plenum i protokulanta, tylko prokuratora wojskowego.

Kierowanie rozprawą należy do Prezydenta Sądu. Orzeczenie co do kwestji prawnej zapada na podstawie pisemnego sprawozdania sędziego, ustanowionego referentem po wysłuchaniu wniosków prokuratora wojskowego, przedłożonych na piśmie.

Art. 55. Po rozstrzygnięciu kwestji prawnej na pełnem zebraniu senat, który rozstrzygnienie to spowodował, orzeknie

w sprawie samej, przyczem jest związany orzeczeniem plenarnem.

Senat orzekając, przeprowadza poprzednio rozprawę ze stronami, jeżeli rozprawa taka ma według ustawy wojskowego postępowania karnego poprzedzić rozstrzygnienie sprawy, względnie ponawia rozprawę, jeżeli odbyła się już przedtem.

Przy wzywaniu interesowanych do rozprawy tej zawiadamia się ich równocześnie o orzeczeniu plenarnem, które zapadło w kwestji prawnej.

Art. 56. Szczegółowy tok czynności Najwyższego Sądu Wojskowego ureguluje instrukcja, którą wyda Minister Spraw Wojskowych.

Art. 57. Najwyższy Sąd Wojskowy ma prawo wyjątkowo na wniosek właściwego dowódcy albo obwinionego, albo urzędu, ze względu na interes służby wojskowej, bezpieczeństwo publiczne, albo z innych ważnych powodów, sprawę karną przenieść z kompetencji właściwego dowódcy do kompetencji innego właściwego dowódcy, posiadającego ten sam zakres działania.

Przekazanie takie jest dopuszczalne również co do jednego lub kilku zbiegających się czynów karygodnych, przyczem sprawę powinno się przekazać dowódcy, dla wyłączonej sprawy karnej rzeczowo właściwemu.

Art. 58. Zakres działania Najwyższego Sądu Wojskowego określa ustawa wojskowa postępowania karnego.

5. Sądy doraźne.

Art. 59. Postępowanie doraźne względem osób, podlegających sądownictwu wojskowemu, jest dopuszczalne tylko po poprzedniem ogłoszeniu postępowania doraźnego co do przestępstw, popełnionych po tem ogłoszeniu, a mianowicie w wypadkach popełnienia zbrodni, przewidzianych §§ 96, 97, 103, 106, 107, 110, i w wypadkach, zbrodni lub występków, przewidzianych w §§ 69 i 78 Wojskowego Kodeksu Karnego, tudzież w wypadku szpiegostwa na rzecz państwa obcego lub nieprzyjaciela, nieuprawnionego werbunku, tchórzostwa przed nieprzyjacielem lub plądrowania.

Art. 60. Postępowanie doraźne względem osób podlegających sądownictwu wojskowemu, może być nadto zastosowane tylko po poprzedniem jego ogłoszeniu, co do przestępstw popełnionych po tem ogłoszeniu, a w szczególności:

a) w b. zaborze austrjackim — co do zbrodni, morderstwa, rabunku, podpalenia i gwałtu publicznego przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności;

b) w b. zaborze rosyjskim — co do rozboju, zabójstwa, podpalenia lub innego rozmyślnego uszkodzenia cudzego mienia, jeżeli przestępstwo jest zbrodnią.

c) w b. zaborze pruskim — co do morderstwa, rabunku, podpalenia i uszkodzenia lub zniszczenia cudzej własności, jeżeli przestępstwo jest zbrodnią.

Orzeczenie o potrzebie wprowadzenia sądów doraźnych we wszystkich wypadkach należy do Ministra Spraw Wojskowych, który ze względu na szczególne warunki może przekazać upoważnienie to poszczególnym właściwym dowódcom okręgów generalnych. W wypadkach takich należy oznaczyć formacje lub okrąg wojskowy, dla którego wprowadzenie postępowania doraźnego uznano za potrzebne.

Art. 61. Prawa właściwego dowódcy, wynikające z ustawy wojskowego postępowania karnego, służą dowódcy właściwemu w postępowaniu doraźnem w całej pełni.

Art. 62. Właściwy dowódca zarządza sądy doraźne i ogłasza o tem w rozkazie.

Art. 63. O ogłoszeniu sądów doraźnych właściwy dowódca donosi w każdym wypadku Ministrowi Spraw Wojskowych bezzwłocznie, według możności, telegraficznie.

Art. 64. Do przeprowadzenia postępowania doraźnego jest właściwy sąd doraźny, zbierający się przy sądzie okręgu generalnego bez względu na inne sprawy karne, toczące się przeciw obwinionemu w sądach zwyczajnych.

Art. 65. Sąd doraźny składa się z tych samych osób, co sąd wojskowy przy sądach okręgów generalnych, w myśl art. 44 niniejszego rozporządzenia.

Utrzymanie pewnego porządku kolejnego przy wyznaczaniu członków sądu doraźnego jest wskazane tylko o tyle, o ile jest to możliwe bez zwłoki.

Sąd doraźny może według uznania właściwego dowódcy obrać siedzibę swoją w każdem miejscu okręgu, dla którego są ogłoszone sądy doraźne.

Art. 66. Wdrożenie postępowania doraźnego powoduje prokurator wojskowy przez natychmiastowe doręczenie sądowi okręgowemu rozkazu, otrzymanego od właściwego dowódcy, który rozkaz ten wydaje w przeciągu 48 godzin po ukończeniu dochodzeń przeprowadzonych w myśl § 438 ustawy wojskowego postępowania karnego.

W ciągu 24 godzin po otrzymaniu tego rozkazu zbiera się sąd doraźny wskutek zarządzeń, wydanych przez sąd okręgu generalnego, który również wyda zarządzenia co do dostarczenia eskorty i oddziału egzekucyjnego, koniecznych dla bezpieczeństwa sądu doraźnego i w razie potrzeby dla wykonania kary śmierci, tudzież postara się o to, aby w miejscu przeznaczonem do odbywania sądu doraźnego, przygotowano wszystkie potrzebne przybory urzędowe i aby sprowadzono duszpasterza w ten sposób, by w razie skazania na karę śmierci—nic nie stało na przeszkodzie ku jej wykonaniu.

Art. 67. Sąd doraźny może się odbyć w każdym czasie, a nawet pod gołem niebem.

6. Sądy w polu i na morzu.

Art. 68. Postanowienia artykułów poprzedzających obowiązują także w polu i na morzu, o ile artykuły poniższe nie zawierają przepisów odmiennych.

Prawa właściwego dowódcy, wynikające z ustawy wojskowego postępowania karnego, utrzymuje się w polu i na morzu w całej pełni.

Art. 69. Utworzenie i rozwiązanie sądów polowych i sądów wojennych eskadry, następuje na rozkaz Naczelnego Wodza.

Zbierają się one w każdym wypadku z osobna tylko na wezwanie właściwego dowódcy i bywają oznaczone według jego komendy.

Art. 70. Komplet orzekający w sądach polowych i sądach wojennych floty składa się z sędziego wojskowego, jako kierującego rozprawą oraz czterech asesorów, a mianowicie:

1) gdy oskarżony jest szeregowym lub osobą wojskową, nie należącą do kategorji oficerów i im równorzędnych — z oficera sztabowego, dwóch kapitanów (rotmistrzów) i porucznika;
2) gdy oskarżony jest oficerem do kapitana włącznie — z pułkownika, majora i dwóch kapitanów (rotmistrzów);
3) gdy oskarżony jest majorem — z pułkownika, podpułkownika i dwóch majorów;
4) gdy oskarżony jest podpułkownikiem — z generała-podporucznika, pułkownika i dwóch podpułkowników;
5) gdy oskarżony jest pułkownikiem — z generała-podporucznika i trzech pułkowników;
6) gdy oskarżony jest generałem-podporucznikiem—z generała-porucznika i trzech generałów-podporuczników;
7) gdy oskarżony jest generałem-porucznikiem — z generała broni i trzech generałów-poruczników.

Jeżeli oskarżony jest oficerem jeszcze wyższego stopnia, to oficerów, ktorzy mają współdziałać jako sędziowie, wyznacza Wódz Naczelny.

Przewodniczy sądowi członek najstarszy stopniem.

(W red. Rozp. R. O. P. z d. 13 kwietnia 1921 r. Nr. 90 p. 596).

Art. 71. W braku oficera, posiadającego stopień, wymagany w art. 70, dowódca właściwy może wyznaczyć oficera, bezpośrednio wyższego lub bezpośrednio niższego stopniem, jako przewodniczącego lub asesora.

Na równi z wymienionymi w art. 70 stopniami służbowymi stoją przy marynarce wojennej odpowiednie stopnie marynarki wojennej.

Asesorów wyznacza właściwy dowódca.

Żaden z członków sądu polowego, z wyjątkiem kierującego rozprawą, nie może być niższy stopniem od oskarżonego. (ibid).

Art. 72. Członków sądu polowego i sądu wojennego eskadry, składającego się z osób, wymienionych w artykułach poprzednich, z wyjątkiem oficera korpusu sędziowskiego, pełniącego funkcję kierującego rozprawą, można powołać w przypadkach przewidzianych w art. 45 i 46 niniejszego rozporządzenia z pośród oficerów innych korpusów.

Jeżeli dla złożenia sądu wojennego eskadry brakuje oficerów, posiadających stopnie wojskowe, wymagane w myśl art. 70 niniejszego rozporządzenia, sąd wojenny złożyć może również z oficerów innych stopni, przewodniczący jednak i dwaj asesorowie muszą być starsi rangą od oskarżonego.

Dla oficerów cudzoziemskich i osób równorzędnych tworzy się sąd wojenny tak samo, jak sąd dla oficerów i osób równorzędnych własnej armji.

Sąd wojenny okrętowy składa się, prócz oficera marynarki, wyznaczonego na kierownika rozprawy, z oficera sztabowego marynarki, jako przewodniczącego, tudzież kapitana i dwóch poruczników marynarki, jako asesorów. W razie potrzeby, może dowódca właściwy, zamiast oficera sztabowego marynarki, powołać kapitana marynarki na przewodniczącego sądu wojennego okręgowego, a zamiast poruczników, wymaganych według art. 70 ust. 1 punkt 1 niniejszego rozporządzenia i ustępu poprzedzającego, — chorążych lub podchorążych marynarki na członków sądu wojennego eskadry lub sądu wojennego okrętowego. Przy powoływaniu członków sądu wojennego nie istnieje pewien oznaczony porządek kolejny.

Jeżeli oskarżony jest osobą cywilną, sąd polowy i sąd wojenny eskadry składa się według art 70 punkt 1, jeżeli jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojennego na równi z osobą wojskową w służbie.

Art. 73. Właściwym dowódcom w polu przydaje się potrzebną ilość oficerów korpusu sędziowskiego celem sprawowania czynności prowadzącego śledztwo, kierującego rozprawą i oskarżyciela.

Komendantowi okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, pomagają w tym samym celu oficerowie marynarki. Przed objęciem urzędu odbierze on od nich przysięgę, iż będą sumiennie wypełniali powierzone im obowiązki prowadzącego śledztwo (kierującego rozprawą, prowadzącego dochodzenia, zastępującego oskarżenie). Jeżeli jeden z wymienionych oficerów doznaje w danym wypadku przeszkody, wówczas dowódca wyznacza z grona podwładnych oficerów marynarki zastępcę, od którego należy również odebrać przysięgę. Równocześnie z nadaniem praw właściwego dowódcy

(art. 94 niniejszego roporządzenia) należy nowoustanowionemu dowódcy oddać do rozporządzenia potrzebną ilość oficerów korpusu sędziowskiego, przydanych jednemu z podwładnych dowódców. Przełożony dowódca może, w razie potrzeby, użyć do przeprowadzenia postępowania karnego przeciw osobie, należącej do kompetencji jego, także oficerów korpusu sędziowskiego, przydanych jednemu z podwładnych dowódców.

Art. 74. W polu i na morzu nie ustanawia się sędziów śledczych. Sądami, orzekającymi w polu są sądy polowe, na okrętach, pozostających w związku floty — sądy wojenne floty, na okrętach zaś wysłanych w misji samodzielnej — sądy wojenne okrętowe.

Art. 75. Naczelny Wódz może poddać osoby, które nie podlegają w innych wypadkach sądownictwu karnemu wojskowemu, a będą przytrzymane w kraju nieprzyjacielskim na obszarze, zajętym przez wojska (dowództwa) zmobilizowane lub przez ich sprzymierzeńców, pod sądownictwo karne wojskowe:

1) za czyny karygodne, popełnione na tym obszarze;
2) bez względu na miejsce popełnienia czynu, za zbrodnie nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem, albo innych działań, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych, lub korzyść dla nieprzyjaciela, jak również uwiedzenie do niedopełnienia wojskowego rozkazu— powołującego, albo za przestępstwa, popełnione czynami takimi, a podlegające surowszemu ukaraniu.

7. Sądy doraźne w polu i na morzu.

Art. 76. Do zarządzenia, ogłoszenia i wprowadzenia postępowania doraźnego są upoważnieni w polu i na morzu wszyscy właściwi dowódcy (art. 88 i 92 niniejszego rozporządzenia) w przedmiocie przestępstw, wyliczonych w art. 59 niniejszego rozporządzenia.

Ograniczenia praw właściwego dowódcy, zawarte w art. 90 ust. 3 i art. 91 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, nie mają zastosowania do postępowania doraźnego.

Ogłoszenie sądów doraźnych w polu i na morzu w innych wypadkach może zarządzić tylko Naczelny Wódz w polu (dowódca wybrzeża) oraz dowódca, wymieniony w § 475 A. ust. 2 ustawy wojskowego postępowania karnego. Dowódcy ci mogą zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych z powodu wszystkich przestępstw, za które wymierzona być może kara pozbawienia wolności nieograniczona do lat pięciu oraz względem wszystkich osób, podlegających sądownictwu karnemu wojskowemu.

Zniesienie ogłoszonego postępowania doraźnego następuje na zarządzenie dowódcy, który je wprowadził; w każdym jednak razie prawo to służy również dowódcom, wymienionym w ustępie poprzednim.

Art. 77. Sąd doraźny w polu składa się tak, jak sąd wojskowy polowy, sąd wojenny floty lub okrętowy, z tem jednak zastrzeżeniem, że gdy oskarżony jest szeregowym lub osobą nie należącą do kategorji oficerów i im równorzędnych, asesorami mogą być oficerowie najniższego stopnia, gdy zaś oskarżony jest oficerem, asesorami powinni być oficerowie nie niżsi stopniem od oskarżonego.

Sąd doraźny przeciw oficerowi lub osobie równorzędnej na pokładzie okrętu wysłanego w misji tworzy się tak, jak sąd wojenny floty, z tą zmianą, iż w miejsce oficera korpusu sądziowskiego wchodzi w skład sądu doraźnego oficer marynarki, jako kierujący rozprawą.

Również w innych wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, można powierzyć kierownictwo rozprawą w postępowaniu doraźnem w polu zamiast oficera korpusu sędziowskiego, oficerowi stanu żołnierskiego.

O każdem zarządzeniu i zniesieniu postępowania doraźnego należy donieść Naczelnemu Wodzowi (dowódcy wybrzeża). (ibid).

ROZDZIAŁ V. Prawa i zakres działania właściwego dowódcy.

Art. 78. Właściwym dowódcą w przedmiocie przestępstw, należących do właściwości sądów okręgów generalnych, jest dowódca okręgu generalnego; w przedmiocie zaś przestępstw, ulegających rozpoznaniu sądów załogowych—wyznaczony przez Ministra Spraw Wojskowych dowódca stacjonowanej w obrębie obwodu sądowego wyższej jednostki organizacyjnej.

Jeżeli zachodzące okoliczności wymagają tego, może Minister Spraw Wojskowych nadać prawa dowódcy właściwego również innym dowódcom.

Oznaczenie właściwych dowódców dla sądów marynarskich i admiralskich nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 79. Właściwość poszczególnych sądów załogowych i sądów okręgów generalnych zależy od właściwości dowódców właściwych, którym służy prawo wdrażania przepisanych kroków celem ścigania karnego i którzy mają się odnosić w sprawach karnych do powyższych sądów (art. 19 niniejszego rozporządzenia).

Art. 80. Właściwy dowódca ma nietylko prawo, lecz również obowiązek wdrażania przepisanych kroków celem zarządzenia ścigania karnego za czyny karygodne, które należą do jego zakresu działania i doszły do jego wiadomości, oraz

obowiązek postępowania w toku procesu w myśl ustawy wojskowego postępowania karnego.

Art. 81. W razie przeszkody uprawnienia właściwego dowódcy wykonywa jego zastępca w dowództwie.

Art. 82. Właściwość właściwego dowódcy rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane mu wojskowo, lub należące do zakresu jego rozkazu.

Art. 83. Osoby wojskowe, odkomenderowane z własnej formacji wojskowej do innej formacji, podlegają pod względem karno-sądowym na czas odkomenderowania dowódcy właściwemu tej ostatniej formacji (§ 170 ustawy wojskowego postępowania karnego).

Art. 84. Prawa właściwego dowódcy co do osób, podlegających sądownictwu karnemu wojskowemu, które nie podpadają pod żadne z postanowień powyższych, wykonywa rzeczowo właściwy dowódca, znajdujący się najbliżej miejsca ujęcia lub miejsca popełnienia czynu.

Ten dowódca jest dalej właściwym dla wszystkich osób, podlegających wojskowemu sądownictwu karnemu, które są odłączone od własnej formacji wojskowej w sposób inny aniżeli wspomniany w art. 83 niniejszego rozporządzenia i zostały ujęte albo popełniły czyn karygodny w obcym okręgu terytorjalnym wojskowym, o ile dowódca właściwy według artykułów poprzedzających nie skorzysta sam z prawa zarządzenia ścigania karnego.

Gdy ze względu na miejsce ujęcia lub popełnienia czynu, uzasadniona jest właściwość kilku dowódców, wówczas ma między nimi pierwszeństwo ten, który wyprzedził innych przez zarządzenie, odnoszące się do ścigania karnego sprawcy.

Przy wydaniu z obcego państwa, należy uważać miejsce wydania za miejsce ujęcia.

Art. 85. Jeżeli osoba, podlegająca sądownictwu karnemu wojskowemu, pozostaje pod zarzutem kilku czynów karygodnych, albo jeżeli kilka osób, podlegających sądownictwu temu, miało udział w tem samem przestępstwie o charakterze sprawców, spółwinnych, uczestników, lub udzielających pomocy, wówczas należy z reguły przeprowadzić i ukończyć postępowanie karne równocześnie i łącznie.

Jeżeli łączne sprawy karne należą w części do zakresu działania sądu załogowego, w części zaś do zakresu działania sądu okręgu generalnego, wówczas ich wspólne ściganie należy do właściwego dowódcy przy sądzie okręgu generalnego, a wskutek tego łączne przeprowadzenie postępowania karnego — do tegoż sądu.

Art. 86. Jeżeli w tym samym czynie karygodnym brało udział kilka osób, należących do kompetencji różnych właściwych dowódców, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, wówczas następuje łączne ściganie

i łączne przeprowadzenie postępowania karnego tylko wtedy, gdy połączenie spraw karnych wyraźnie zarządzono.

Art. 87. W wypadkach przewidzianych w ar. 86 gdy chodzi o sądy załogowe, zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z oficerów sądowych ten sąd okręgu generalnego, któremu te sądy podlegają, w innych zaś wypadkach, tudzież jeżeli przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie, można połączyć odnośne sprawy karne tylko na podstawie decyzji Najwyższego Sądu Wojskowego.

Do którego z właściwych sądów należy rozpoznanie połączonej sprawy karnej, postanawia sąd okręgu generalnego lub Najwyższy Sąd Wojskowy.

Do którego z właściwych sądów należy rozpoznanie połączonej sprawy karnej, postanawia sąd okręgu generalnego lub Najwyższy Sąd Wojskowy, przestrzegając przepisów ust. 2 art. 85 niniejszego rozporządzenia.

Gdy później okaże się, iż oddzielne przeprowadzenie postępowania przeciw jednemu z obwinionych może zapobiec zwłoce, lub utrudnieniu postępowania, albo posłużyć do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas można w ten sam sposób uchylić znowu połączenie; w miarę zachodzących okoliczności można także co do osoby włączonej pozostawić wykonanie praw właściwego dowódcy nadal dowódcy, wyznaczonemu przez przełożonego dowódcę lub Najwyższy Sąd Wojskowy.

Art. 88. Właściwymi dowódcami, posiadającymi prawo do ścigania karnego w polu i na morzu są:

a) w polu:
dowódca dywizji wojsk,
mianowany dowódca twierdzy (przystani wojennej), postawionej w stan uzbrojenia wojennego, która leży w obrębie obszaru, albo została postawiona w stan wojenny z powodu zagrożenia przez nieprzyjaciela.
dowódca armji,
dowódca frontu,
dowódca okręgu etapowego,
Naczelny Wódz.

b) na morzu:
Dowódca okrętu wojennego, wysłanego w samodzielnej misji i znajdującego się po za flotą,
dowódca floty,
dowódca wybrzeża.

Art. 89. Właściwość dowódców, wymienionych w art. 88 rozciąga się co do swego zakresu rzeczowego na wszystkie czyny karygodne, przekazane do rozstrzygania sądom wojskowym, właściwość zaś rzeczowa dowódcy okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, tylko na czyny karygodne, które według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary nie są zagrożone karą wyższą od kary pięcioletniego pozbawienia wolności.

Art. 90. Właściwość dowódców w polu rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane im wojskowo, albo należące do objętego ich rozkazami obszaru, które podlegają sądownictwu karnemu wojskowemu, z wyjątkiem tych, które według ustawy albo zarządzenia Naczelnego Wodza, dowódcy frontu, dowódcy armji samodzielnie operującej są w myśl art. 92 ust 1 i 2 niniejszego rozporządzenia poddane innemu właściwemu dowódcy.

Właściwość dowódców rozciąga się również na osoby, oddane pod ich rozkazy, a podlegające sądownictwu wojskowemu, które będą przytrzymane na obszarze objętym ich rozkazami, jeżeli nie można uzyskać łatwo interwencji właściwego zresztą dowódcy, tudzież na osoby, przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, a poddane wskutek osobnego zarządzenia dowodzącego (art. 75 niniejszego rozporządzenia) pod sądownictwo karne wojskowe.

Prawa właściwego dowódcy nad pułkownikami (równorzędnemi), osobami wojskowymi wyższej od nich rangi służą z zasady (art. 92 niniejszego rozporządzenia i § 479 ust. 1 ustawy wojskowego postępowania karnego) tylko najwyższemu dowodzącemu armją w polu, a w twierdzy zamkniętej przez nieprzyjaciela—tylko najwyższemu dowódcy wojskowemu, posiadającemu prawo ścigania karnego.

Art. 91. Dowódca okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, wykonywa prawa właściwego dowódcy nad załogą, z wyłączeniem sztabu okrętowego.

Właściwość dowódcy wybrzeża rozciąga się na osoby, podporządkowane mu wojskowo, albo należące do obszaru, objętego jego rozkazami, tudzież na osoby wymienione w art. 90 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, które przytrzymano na tym obszarze.

W sprawach karnych osób, znajdujących się na pokładzie okrętu, na które z powodu osobistej właściwości sprawcy, albo ciężkiej kwalifikacji popełnionego czynu karygodnego nie rozciąga się zakres działania dowódcy okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, ma tenże ograniczyć się do zarządzenia zbadania istoty czynu, zabezpieczenia w miarę możności środków dowodowych, oraz przesłuchania i potrzebnego w danym razie przytrzymania obwinionego.

Gdy tylko pozwolą na to okoliczności, należy przesłać wszystkie akta władzy, powołanej do podjęcia karnych czynności urzędowych (art. 78 ust. 3 niniejszego rozporządzenia) przy równoczesnem odstawieniu obwinionego.

Władza ta postępuje dalej według przepisów postępowania zwyczajnego.

Art. 92. W razie potrzeby, może przy armji w polu Naczelny Wódz, na morzu zaś w czasie wojennym dowódca wybrzeża przenieść prawa właściwego dowódcy z ograniczeniem w kierunku osobistym lub rzeczowym, albo też bez

ograniczenia również na takich dowódców podwładnych, którym prawa tego ustawa wyraźnie nie przyznaje.

Przy armji w polu Naczelny Wódz, na morzu zaś w czasie wojennym dowódca wybrzeża wykonywa prawo do rozszerzania lub ograniczenia właściwości podporządkowanych mu dowódców.

Wolno mu także przenieść z ważnych powodów poszczególne sprawy karne z własnej kompetencji, albo z kompetencji jednego z podwładnych dowódców, do kompetencji innego dowódcy podwładnego.

Art. 93. Połączenie postępowania karnego przeciwko kilku spółobwinionym, należącym do kompetencji różnych dowódców oraz uchylenie połączenia (art. 94 niniejszego rozporządzenia) zarządza w polu w obrębie granic sądownictwa karnego wojskowego dowódca, będący ich spólnym przełożonym również wtedy, gdy przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie.

Dowódca ten rozstrzyga również w razie wątpliwości o kompetencji kilku podwładnych mu dowódców.

Ar. 94. W postępowaniu polowem, jeżeli w tym samym czynie karygodnym brało udział kilka osób, należących do kompetencji różnych dowódców, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, następuje łączne ściganie karne i łączne przeprowadzenie postępowania karnego tylko wtedy, gdy połączenie spraw karnych zostanie wyraźnie zarządzone.

Zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z właściwych dowódców, ten dowódca, króry jest najbliższym przełożonym.

Do którego z właściwych dowódców należy ściganie połączonej sprawy karnej, postanawia dowódca przełożony.

Gdy później okaże się, iż oddzielne przeprowadzenie postępowania przeciw jednemu z obwinionych może zapobiec zwłoce, lub utrudnieniu postępowania, albo przyczynić się do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas w ten sam sposób można uchylić znowu połączenie; w miarę zachodzących okoliczności można również wykonywanie praw właściwego dowódcy co do osoby wyłączonej pozostawić nadal dowódcy, wyznaczonemu przez dowódcę przełożonego.

Art. 95. Właściwy dowódca może w polu zarządzić wyłączenie jednej lub kilku ze zbiegających się spraw karnych i ich oddzielne przeprowadzenie, gdy to może zapobiec zwłoce lub utrudnieniu postępowania, albo przyczynić się do skrócenia aresztu obwinionego.

Właściwy dowódca może zarządzić wyłączenie czynów karygodnych również wtedy, gdy przedstawiają się one jako nieistotne dla wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne tylko w ciągu miesiąca po prawomocności wyroku. Postanowienie

niniejszego ustępu nie ma zastosowania do czynów karygodnych, które można ścigać tylko na żądanie uprawnionego.

Art. 96. W razie ogłoszenia w polu sądów doraźnych dla poszczególnych formacji wojskowych, nie zachodzi pod względem właściwości dowódców zmiana w zasadach ogólnych (art. 78—87 niniejszego rozporządzenia); gdy jednak ogłoszenie sądów doraźnych zarządzono dla pewnego oznaczonego okręgu, wówczas Minister Spraw Wojskowych wyznacza równocześnie dowódcę właściwego dla wypadków postępowania doraźnego, zachodzących w odnośnym okręgu.

Dowódca ten następnie jest wyłącznie właściwy dla tych wypadków, z wyłączeniem dowódców właściwych w postępowaniu zwyczajnem. Z pośród kilku dowódców, powołanych w danym wypadku do zarządzenia postępowania doraźnego, jest wyłącznie właściwy ten, w którego okręgu obwinionego ujęto, albo któremu obwinionego oddano.

ROZDZIAŁ VI. Prokuratorowie wojskowi i oficerowie sądowi.

Art. 97. Na czele wojskowego urzędu prokuratorskiego stoi Minister Spraw Wojskowych, któremu podwładni są prokuratorowie wojskowi wszystkich stopni. Ministra Spraw Wojskowych zastępuje Naczelny Prokurator Wojskowych.

Art. 98. Urząd prokuratorski przy sądach wojskowych sprawują: Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego i prokuratorowie sądów okręgów generalnych.

Przy prokuratorach wojskowych urzędują podprokuratorzy.

Art. 99. Prokuratorowie i podprokuratorowie w swej służbie wewnętrznej i urzędowaniu obowiązani są do posłuchu wobec poleceń i wskazówek, udzielonych im przez przełożonych. Wobec sądu przedstawiciele urzędu prokuratorskiego występują z wnioskami samodzielnie.

Art. 100. Prokurator wojskowy przy Najwyższym Sądzie Wojskowym pełni czynności, przekazane mu ustawą wojskowego postępowania karnego przed Najwyższym Sądem Wojskowym; prokurator przy sądzie okręgu generalnego występuje w charakterze oskarżyciela przed sądem okręgu generalnego, a oficer sądowy w tymże charakterze przed sądami załogowymi. Przed sądami polowymi i sądami wojennymi floty zastępuje oskarżenie oficer, wyznaczony przez właściwego dowódcę.

Art. 101. Prokurator wojskowy przekłada właściwemu dowódcy wnioski, które zamierza uczynić w sądzie w przedmiocie wszczęcia, zaniechania (umorzenia) lub wstrzymania postępowania karnego, orzeczenia lub uchylenia aresztu śledczego, wniesienia aktu oskarżenia, odroczenia lub przerwy kary, połączenia i rozłączenia spraw, przekazania sprawy innej władzy, wniesienia nadzwyczajnych środków prawnych.

Powyższe postanowienie nie ma zastosowania do wniosków, które wyłaniają się z przebiegu rozprawy głównej.

W sprawach mniejszej wagi lub niecierpiących zwłoki prokurator wojskowy za zgodą właściwego dowódcy ograniczyć się może do ustnego referatu.

Gdy dowódca właściwy nie zgadza się z wnioskiem prokuratora, przedkłada sprawę niezwłocznie Ministrowi Spraw Wojskowych do decyzji.

Powyższe postanowienia mają odpowiednie zastosowanie do prokuratorskiego postępowania badawczego.

W sprawach, należących do właściwości sądów załogowych, decyduje w wypadkach, wymienionych w ustępie 1 wyłącznie właściwy dowódca.

Pozatem, gdy w ustawie wojskowego postępowania karnego jest mowa o „właściwym komendancie", wówczas, w braku innego postanowienia, odnośne przepisy wojskowego postępowania karnego stosuje się odpowiednio do prokuratora wojskowego.

Prokurator wojskowy (oficer sądowy) zwraca się do sądu z wnioskami.

Art. 102. Prokuratorów wojskowych powołuje się z pośród oficerów korpusu sędziowskiego, oficerów zaś sądowych i ich zastępców z innej grupy oficerów.

Prokuratorowie (podprokuratorowie) i oficerowie sądowi składają przy obejmowaniu urzędowania przysięgę, iż będą sumiennie spełniali swoje obowiązki.

Art. 103. Oficera sądowego ustanawia właściwy dowódca, prokuratorów i podprokuratorów, o ile posiadają stopień oficerów sztabowych, mianuje Naczelnik Państwa, w innych zaś wypadkach—Minister Spraw Wojskowych.

Art. 104. Oficerowie korpusu sędziowskiego powołani do czynności prokuratorskiej, nie mogą w czasie tego zajęcia występować jako sędziowie śledczy, ani jako członkowie sądu orzekającego, ani też jako obrońcy, oficerowie sądowi zaś ani jako obrońcy, ani jako asesorowie w sądach orzekających.

Art. 105. Do prokuratora wojskowego (oficera sądowego) należy, prócz zastępowania oskarżenia, nadto prowadzenie postępowania badawczego, udział w śledztwie, wnoszenie aktu oskarżenia (stawianie wniosku o ukaranie) oraz zgłaszanie i wnoszenie środków prawnych.

Obowiązkiem ich jest zważać, aby korzystali w sposób należyty ze wszystkich środków, które mają posłużyć dla wyśledzenia prawdy.

ROZDZIAŁ VII. Kancelarja sądów wojskowych.

Art. 106. Sądom wojskowym i urzędom prokuratorskim przydaje się do pełnienia służby kancelaryjnej odpowiedni personel.

Art. 107. Szczegółowe przepisy o służbie kancelaryjnej przy sądach wojskowych i urzędach prokuratorskich wydaje Minister Spraw Woskowych.

ROZDZIAŁ VIII. Ogólny nadzór służbowy.

Art. 108. Ministrowi Spraw Wojskowych służy prawo do bezpośredniego nadzoru nad sądami wojskowymi, nad prokuratorami wojskowymi, zarówno jak prawo naczelnego nadzoru, nad tem, jak się wymiar sprawiedliwości w sądach wojskowych odbywa i jak prokuratorowie temu wymiarowi służą. Ministrowi Spraw Wojskowych wolno wojskowe sądy, urzędy prokuratorskie każdego czasu wizytować lub zlecić wizytacje innym osobom.

ROZDZIAŁ IX. Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Art. 109. Oficerowie kopusu sędziowskiego, współdziałający przy wykonaniu służby wojskowo-sądowej, ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną niezależnie od odpowiedzialności karnej:

a) za przewinienia, naruszające ogólne przepisy służby wojskowej na zasadach ogólnych;
b) za przewinienia, popełnione przy wykonaniu służby sędziowskiej na podstawie przepisów niniejszych.

Art. 110. W wypadkach art. 109 punt b) oficerowie korpusu sędziowskiego zajmujący stanowiska sędziowskie ulegają w drodze postępowania dyscyplinarnego karom dyscyplinarnym.

Art. 111. Kary dyscyplinarne są następujące:

a) nagana,
b) wydalenie z Wojska Polskiego.

Wymierzanie kary dyscyplinarnej musi być poprzedzone rozpoznaniem sprawy w drodze postępowania dyscyplinarnego, do którego przeprowadzenia jest właściwym Najwyższy Sąd Wojskowy, który orzeka w wydziale, złożonym z trzech członków pod przewodnictwem Prezydenta lub Wiceprezydenta.

Art. 112. Wniosek o wdrożenie dochodzenia dyscyplinarnego przedkłada po przeprowadzeniu ewentualnych dochodzeń służbowych szef właściwego sądu z aktami Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, który orzeka o wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego po wysłuchaniu prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym i przesłuchaniu obwinionego.

W wypadkach niecierpiących zwłoki może szef sądu zawiesić obwinionego w czynnościach służbowych, przekazując jednocześnie sprawę Najwyższemu Sądowi Wojskowemu do zatwierdzenia wydanego zarządzenia.

Art. 113. Dochodzenie dyscyplinarne nie może być wdrożone po upływie trzech lat od chwili popełnienia przewinienia.

Art. 114. Najwyższy Sąd Wojskowy może w razie potrzeby zarządzić dochodzenia, które przeprowadza wyznaczony przez Prezydenta oficer korpusu sędziowskiego. Po ukończeniu dochodzeń akta przedkłada się Prokuratorowi przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, który skierowuje do Najwyższego Sądu Wojskowego ze swoimi wnioskami.

Art. 115. W postępowaniu dyscyplinarnem stosuje się w przedmiocie przeprowadzenia dowodów i trybu postępowania na rozprawie odpowiednie przepisy ustawy wojskowego postępowania karnego.

Art. 116. Jeżeli Najwyższy Sąd Wojskowy po ukończeniu dochodzeń dojdzie do przekonania, że niema podstawy do dalszego postępowania dyscyplinarnego, umarza postępowanie, zawiadamiając o tem obwinionego i jego zwierzchnika za pomocą uchwały motywowanej.

W przeciwnym razie Najwyższy Sąd Wojskowy wyznacza termin do rozprawy ustnej.

Art. 117. O terminie zawiadamia się oskarżonego.

Niestawiennictwo oskarżonego nie wstrzymuje postępowania.

Art. 118. Rozprawa ustna odbywa się w obecności prokuratora przy drzwiach zamkniętych. Decyzję ogłasza się oskarżonemu bezzwłocznie, pisemne zaś wygotowanie doręcza się w ciągu czternastu dni.

Art. 119. Od orzeczenia o wydaleniu z wojska obwinionemu służy odwołanie, które wnieść należy w ciągu ośmiu dni od doręczenia orzeczenia dyscyplinarnego.

Odwołanie rozpoznaje Najwyższy Sąd Wojskowy na plenarnem zebraniu z wyłączeniem sędziów, którzy brali udział przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia.

Art. 120. Najwyższy Sąd Wojskowy może zarówno przy wdrożeniu, jak też w czasie postępowania dyscyplinarnego zawiesić obwinionego w pełnieniu służby sędziowskiej.

Przepisy przechodnie.

Art. 121. Aż do czasu ustalenia właściwych dowódców dla sądów marynarskich i admiralskich marynarze i oficerowie marynarki wojennej podlegają właściwości sądów załogowych, względnie sądów okręgów generalnych.

Art. 122. Aż do czasu zniesienia stopnia chorążego sąd orzekający dla chorążych składa się wedle punktu d, art. 44 i punktu 2. art. niniejszego rozporządzenia.

DZIAŁ II. Postępowanie.

(Art. 123 — 184) [opuszczono].

Przepisy przechodnie.

Art. 185. [Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w sześć tygodni po jego ogłoszeniu.]

Uchylony przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 37 p. 223).

Art. 186. Co do spraw karnych rozpoznawanych przez sądy wojskowe, a będących w toku w dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, obowiązują postanowienia następujące:

1) gdy do dnia tego nie zapadło jeszcze orzeczenia w pierwszej instancji, sprawę karną prowadzi się dalej stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia z tem zastrzeżeniem, że przepis art. 101 niema zastosowania, o ile chodzi o wszczęte już postępowanie karne lub orzeczony już areszt śledczy;

2) gdy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zapadło już orzeczenie w pierwszej instancji dotychczasowe przepisy postępowania karnego mają zastosowania do odnośnych spraw karnych o ile przepisy niniejszego rozporządzenia nie są korzystniejsze dla oskarżonego. Skład sądu w przedmiocie tych spraw, rozpatrywanych w toku instancji, stosuje się do przeprzepisów niniejszego rozporządzenia;

3) gdy w przypadku przewidzianym w punkcie 2 niniejszego artykułu orzeczenie wydane w pierwszej instancji, będzie zniesione, a sprawa odesłana do pierwszej instancji w celu ponownego rostrzygnienia, wówczas co do dalszego postępowania obowiązuje przepis niniejszego rozporządzenia,

4) dopuszczalność wznowienia postępowania karnego z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia powinna się oceniać według przepisów tegoż i również wtedy, gdy postępowania karne zostało przed dniem tym prawomocnie załatwione. Również dalsze postępowanie odbywa się według przepisów niniejszego rozporządzenia;

5) do osądów karnych, wydanych w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy rozdziału siódmego niemieckiej ustawy postępowania karnego.

Warszawa, dnia 10 maja 1920 roku.

(Wejście w życie rozporządzenia p. D. U. 1920 r. Nr. (60 p. 372.

Załącznik Nr. 46.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Wojskowego Kodeksu Karnego.

(Dz. Ust. Nr. 59 p. 369).

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 poz. 389) i ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 z 1920 r. poz. 39) o tymczasowem sądownictwie wojskowem, Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, uczyniony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, stanowi, co następuje:

Art. 1. W polskiem sądownictwie wojskowem stosuje się do przestępstw wojskowych Kodeks Karny Wojskowy z dnia 20 czerwca 1872 r. tymczasowo obowiązujący na obszarze b. dzielnicy pruskiej, z wyłączeniem ustawy wprowadczej, ze zmianami aż do przepisów z dnia 14 lipca 1914 r. (Dz. u. p. Nr. 42) włącznie, tudzież ze zmianami i uzupełnieniami, w poniższych artykułach przewidzianemi.

Art. 2. Do przestępstw pospolitych stosuje się w sądownictwie wojskowem przypisy ustaw karnych dzielnicowych.

Art. 3. Do przestępstw pospolitych, popełnionych poza granicami Rzeczypospolitej przez wojskowych, należących do oddziału, przebywającego poza granicami Rzeczypospoltej stosuje się przepisy karne dzielnicowe, które wskaże Minister Spraw Wojskowych po wysłuchaniu zdania Najwyższego Sądu Wojskowego.

To samo dotyczy osób cywilnych, o ile na obszarach zagranicznych, obsadzonych przez Wojsko Polskie, podlegają właściwości sądów wojskowych.

Art. 4. Do przestępstw pospolitych, popełnionych w polu (§ 452 w. p. k.), lecz poza granicami Rzeczypospolitej stosuje się przepisy karne dzielnicowe, które wskaże Wódz Naczelny.

Również Wódz Naczelny wskazuje przepisy karne dzielnicowe, według których oceniać się będzie przestępstwa pospolite, popełnione w czasie wojny przez ludność obszarów, obsadzonych przez Wojsko Polskie poza granicami Rzplitej, o ile ludność ta w myśl istniejących w tym względzie przepisów podlegać będzie sądownictwu wojskowemu.

Art. 5. Gdyby wskazanie ustaw dzielnicowych, przewidziane w art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1, nie nastąpiło, przestępstwa osób, podlegających właściwości sądów wojskowych, oceniać się będzie według tych powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, którym osoby te podlegały w kraju, w ostatniem miejscu załogi (garnizonu).

Gdyby miejsce załogi (garnizonu) nie mogło być miarodajne, należy stosować ustawy dzielnicowe ostatniego miejsca stałego zamieszkania lub pobytu w kraju.

Art. 6. Przestępstwa pospolite, popełnione na morzu (§ 452 wojsk. proc. kar.), ocenia się według przepisów karnych b. dzielnicy pruskiej.

Art. 7. Przepisy Wojskowego Kodeksu Karnego (art. 1), tudzież poszczególnych ustaw dzielnicowych, stosowanych w sądownictwie wojskowem, a dotyczące państw zaborczych, ich urządzeń, obywateli, tudzież instytucji, przez państwo uznanych, a w szczególności ciał reprezentacyjnych, skarbu, wojska, władz, urzędów i urzędników, publicznych papierów kredytowych i pieniędzy, odnoszą się do Polski, jej urządzeń, obywateli, tudzież do instytucji przez państwo uznanych.

W szczególności, gdy w Kodeksie Karnym Wojskowym mówi się o ustawach niemieckich, armji niemieckiej, wojskach niemieckich, marynarce cesarskiej lub okręcie niemieckim, o Rzeszy Niemieckiej i jej granicach, obywatelu niemieckim i konsulacie niemieckim, wówczas właściwe przepisy stosuje się do ustaw w Polsce obowiązujących, polskich armji, wojska i marynarki, polskiego statku, do Rzeczypospolitej Polskiej, jej granic, obywateli i konsulów.

Art. 8. Przewidziane w Kodeksie Karnym Wojskowym rozporządzenia, których wydanie należy do cesarza, wydawane będą przez Naczelnika Państwa.

Art. 9. Zamiast przepisu § 2. K. K. W., stosować należy następujące postanowienie:

„O ile w Kodeksie Karnym Wojskowym lub przepisach niniejszych nie postanowiono inaczej, przepisy ogólne powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, które dotyczą zbrodni i występków, stosuje się odpowiednio do zbrodni i występków wojskowych".

„Do zbrodni i występków wojskowych, popełnionych w granicach Rzeczypospolitej stosuje się odpowiednio postanowienia ogólne tej powszechnej ustawy karnej, która obowiązuje na tym obszarze, gdzie przestępstwo popełniono."

„Do zbrodni i występków wojskowych, popełnionych poza granicami Rzeczypospolitej (art. 3 i 4), stosuje się postanowienia ogólne tej powszechnej ustawy karnej dzielnicowej, która w myśl art. 3—5 powinna być stosowaną".

Art. 10. Przy skazaniu za zbrodnie lub występki wojskowe można przy wydawaniu wyroku przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy w całości lub części zaliczyć na poczet kary.

Przytrzymanie tymczasowe i areszt śledczy niezawinione zalicza się na poczet kary.

Art. 11. Skazani za zbrodnie lub występki wojskowe na dłuższą karę domu karnego (ciężkiego więzienia), twierdzy albo więzienia, jeśli odbyli dwie trzecie orzeczonej kary,

a przynajmniej rok jeden, skazani zaś na dożywotne pozbawienie wolności, jeśli odbyli przynajmniej piętnaście lat kary, mogą być za ich zgodą tymczasowo zwolnieni, o ile w czasie odbywania kary dobrze się sprawowali.

Art. 12. Tymczasowe zwolnienie może być każdej chwili odwołane, gdy tymczasowo zwolniony źle się prowadzi, lub nie spełnia zobowiązań włożonych na niego przy tymczasowem zwolnieniu.

W razie odwołania czasu, który upłynął od tymczasowego zwolnienia, aż do ponownego rozpoczęcia kary, nie zalicza się na poczet wyrzeczonej kary.

Art. 13. Decyzja w przedmiocie tymczasowego zwolnienia należy do Ministra Spraw Wojskowych.

Przed powzięciem decyzji w przedmiocie tymczasowego zwolnienia wysłuchać należy opinji zarządu więziennego.

Jeśli określony czas trwania kary upłynął, a nie nastąpiło odwołania tymczasowego zwolnienia, karę uważa się za odbytą.

Art. 14. Władza bezpieczeństwa lub władza wojskowa może z ważnych względów dobra publicznego zarządzić tymczasowe zatrzymanie uwolnionego, ma jednak obowiązek natychmiast postawić wniosek w przedmiocie odwołania tymczasowego zwolnienia.

Odwołanie uważa się w tym wypadku za dokonane w dniu zatrzymania.

Art. 15. Przepisów powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, dotyczących nadzwyczajnego łagodzenia kary, nie stosuje się do zbrodni i występków, przewidzianych w Kodeksie Karnym Wojskowym.

Art. 16. Uchyla się przepis § 5. 66 i 67 K. K. W. zaś w § 68 zamiast powołania się na § 67 ma być § 64.

Art. 17. W ust. 2 § 15 K. K. W. skreśla się wyraz „niemieckiej" zamiast zaś przepisu ostatniego ustępu tegoż § 15. stosować należy następujące postanowienie:

„W razie rozwiązania wojskowego stosunku służbowego, wykonanie kary przechodzi na władze cywilne".

Art. 18. Zamiast przepisu § 20 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Areszt domowy stosuje się do oficerów, areszt lekki lub średni do podoficerów i szeregowców, areszt ścisły jedynie do szeregowców".

Art. 19. Zamiast przepisu § 54 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Winny popełnienia dwu lub więcej przestępstw wojskowych lub pospolitych przed zapadnięciem orzeczenia o winie, ulega karze jedynie według przepisu, grożącego karą najsurowszą za jedno ze zbiegających się przestępstw, przy uwzględnieniu zbiegu przestępstw, jako okoliczności obciążającej

Porównanie surowości kar nastąpi według słusznego uznania sędziego, w szczególności przy uwzględnieniu rodzaju kary, czasu jej trwania, tudzież jej skutków.

Przepis ust. 2. niniejszego artykułu nie wyklucza wyrzeczenia kary dodatkowej lub grzywny, jeżeli orzeczenie tychże byłoby dopuszczalne lub nakazane obok kary, którąby w razie nieistnienia zbiegu należało wymierzyć za jedno z przestępstw.

Jeżeliby z karą, którąby w razie nieistnienia zbiegu wymierzyć należało za jedno z przestępstw, łączyły się skutki karno-sądowego skazania, należy o skutkach tych orzec tak, jak o karze dodatkowej.

Przepis niniejszego artykułu stosuje się również w wypadku zbiegu przestępstw wojskowych z pospolitemi.

Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru Rosyjskiego.

Art. 20. W wypadkach, w których względem przestępstw wojskowych stosuje się postanowienia ogólne kodeksu karnego z r. 1903-go z uwzględnieniem przepisów przechodnich z 7 sierpnia 1917 r. (Dz. Urzęd. Dep. Sprawiedl. T. R. S. Nr. 1.), tudzież w wypadkach, gdy przestępstwo pospolite oceniane być powinno według powszechnych ustaw karnych b. zaboru rosyjskiego, wówczas oprócz przepisów art. 1—19 niniejszego rozporządzenia, stosować należy również postanowienia, zawarte w art. 21—38 niniejszego rozporządzenia.

Art. 21. Gdy Kodeks Karny Wojskowy przewiduje karę domu karnego, więzienia lub twierdzy, wymierzać należy: zamiast domu karnego—ciężkie więzienie, a zamiast więzienia i twierdzy — kary tej samej nazwy, przewidziane w kodeksie karnym z r. 1903.

Najwyższy wymiar czasowej kary ciężkiego więzienia, zastępującego dom karny, wynosi lat piętnaście, najniższy — rok jeden.

Najwyższy i najniższy wymiar kary więzienia i twierdzy określany będzie w myśl przepisów Kodeksu Karnego Wojskowego (§ 16 K. K. W.).

Gdy Kodeks Karny Wojskowy powołuje się na kary domu karnego, więzienia lub twierdzy, postanowienia tegoż Kodeksu stosuje się do kar, zamiast nich ustanowionych.

Art. 22. W wyroku nie orzeka się niezdolności do piastowania urzędów publicznych.

Skazanie za zbrodnie wojskowe na kare ciężkiego więzienia z mocy samego prawa powoduje trwałą niezdolność do piastowania urzędów publicznych.

Przez urząd publiczny należy rozumieć także wykonywanie zawodu adwokackiego, jako też każdego innego zawodu lub urzędu, uprawniającego do zastępstwa stron, notarjat, tudzież prawo udziału w wyrokowaniu w sprawach sądowych.

Art. 23. W razie skazania za zbrodnie wojskowe na karę śmierci lub ciężkiego więzienia, sąd może wyrzec pozbawienie praw, przewidziane w art. 25, 28, i 30 kodeksu karnego z r. 1903.

Art. 24. Nie wyrzeka się utraty obywatelskich praw honorowych.

Natomiast, gdy w myśl przepisów wojskowego kodeksu karnego dopuszczalne jest wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych, można, wymierzając karę conajmniej trzymiesięcznego więzienia, wyrzec pozbawienie praw, przewidziane w art. 25, 28, i 30 kodeksu karnego z r. 1903.

Prawa, utracone z mocy art. 30 kodeksu karnego z r. 1903, odzyskuje się z mocy samego prawa po upływie terminów, przewidzianych w art. 31 tegoż kodeksu.

Art. 25. Zamiast przepisu ustępu 1 i punktu 1 ust. 2 § 31 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

Względem podoficerów i szeregowców, skazanych na karę ciężkiego więzienia, wyrzeka się wydalenie z wojska i marynarki, gdy ze względu na szczególnie niskie pobudki, niezwykłą nikczemność, ujawnioną przy pełnieniu przestępstwa, lub widoczną niepoprawność, sprawca niegodny jest służenia w wojsku.

Względem oficerów wyrzeka się wydalenie w razie skazania na karę ciężkiego więzienia, tudzież wówczas, gdy z wyrzeczoną karą z mocy samego prawa lub orzeczenia sądowego łączy się pozbawienie praw, przewidziane w art. 25—30 kodeksu karnego z r. 1903.

Art. 26. Za usiłowanie wojskowych zbrodni i występków karać należy łagodniej, niż za dokonanie.

Jeśli dokonanie zbrodni wojskowej zagrożone jest karą śmierci lub dożywotniego domu karnego, wymierza się ciężkie więzienie czasowe na czas, nie krótszy od lat trzech.

Jeśli dokonanie zbrodni wojskowej zagrożone jest karą dożywotniej twierdzy, wymierza się karę czasowej twierdzy na czas, nie krótszy od lat trzech.

W innych wypadkach można obniżyć karę do jednej czwartej najkrótszego jej czasu trwania, przewidzianego za dokonane przestępstwo wojskowe (§ 17 ust. 2 K. K. W.).

Art. 27. Przepis art. 26 stosuje się również do pomocników zbrodni lub występków wojskowych.

Art. 28. Gdy kodeks karny wojskowy karygodność działania lub zaniechania ze względu na osobiste przymioty i okoliczności sprawcy powiększa lub zmniejsza, wówczas owe specjalne przymioty i okoliczności uwzględnia się jedynie odnośnie do tego winnego, u którego one zachodzą.

Art. 29. Kto inną osobę do popełnienia zbrodni wojskowej lub do wspólnictwa w niej bezskutecznie wzywa, lub kto wezwanie do popełnienia zbrodni wojskowej przyjmuje, podlega, o ile ustawa nie przewiduje innej kary, karze więzie-

nia od miesięcy trzech do lat pięciu, gdy zbrodnia zagrożona jest karą śmierci lub dożywotniego domu karnego, więzienia zaś lub twierdzy do lat dwu, gdy zbrodnia zagrożona jest karą łagodniejszą.

Tym samym karom ulega ten, kto ofiaruje się do popełnienia zbrodni wojskowej lub wspólnictwa w niej, jak również ten, kto takie zaofiarowanie przyjmuje.

Jedynie ustnie wyrażone wezwanie lub zaofiarowanie albo przyjęcie tychże ulega wszakże karze tylko wówczas, gdy wezwanie lub zaofiarowanie się było związane z udzieleniem jakichkolwiek korzyści.

Art. 30. Gdy za dokonane przestępstwo wojskowe dopuszczalne jest wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych, można w wypadku art. 26 i 27 postąpić w myśl art. 23 i 24 niniejszego rozporządzenia.

To samo stosuje się w wypadku przewidzianym w art. 29, gdy za dokonaną zbrodnię wojskową dopuszcza się wyrzeczenie utraty obywatelskich praw honorowych.

Art. 31. Kto w czasie popełnienia czynu nie ukończył lat dwunastu nie może być ścigany za przestępstwa, przewidziane w Kodeksie Karnym Wojskowym.

Art. 32. Ściganie zbrodni wojskowych przedawnia się:

1) jeśli zagrożone są karą śmierci lub dożywotniego domu karnego—po upływie lat dwudziestu;
2) jeśli zagrożone są karą, który najwyższy wymiar przenosi lat dziesięć — po upływie lat piętnastu.
3) jeśli zagrożone są karą, której najwyższy wymiar nie przenosi lat dziesięciu — po upływie lat dziesięciu.

Ściganie występków wojskowych, zagrożonych karą, której najwyższy wymiar przenosi trzy miesiące więzienia, przedawnia się po upływie lat pięciu, ściganie innych występków wojskowych — w ciągu lat trzech.

Przedawnienie nie biegnie przez czas, w którym z mocy przepisu prawnego ściganie karne nie może być rozpoczęte lub dalej prowadzone.

Art. 33. Prawomocnie orzeczone kary za zbrodnie i występki wojskowe przedawniają się i nie podlegają wykonaniu:

1) po upływie lat trzydziestu, jeśli orzeczono karę śmierci lub dożywotniego ciężkiego więzienia, albo dożywotniej twierdzy;
2) po upływie lat dwudziestu — jeśli orzeczono karę ciężkiego więzienia lub twierdzy na czas ponad lat dziesięć;
3) po upływie lat piętnastu — jeśli orzeczono karę ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, albo twierdzy od lat pięciu do dziesięciu, albo więzienia powyżej lat pięciu;
4) po upływie lat dziesięciu — jeśli orzeczono karę twierdzy lub więzienia od lat dwóch do lat pięciu;

5) po upływie lat pięciu — jeśli orzeczono karę twierdzy lub więzienia do lat dwóch;

6) po upływie lat dwóch — jeśli orzeczono areszt.

Bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem, w którym wyrok stał się prawomocny.

Art. 34. Zamiast przepisów § 56 — 61 K. K. W. stosuje się odpowiednie przepisy powszechnych ustaw karnych, dotyczące przestępstw przeciw całości i bezpieczeństwu państwa.

Art. 35. Przepis § 123 K. K. W. stosuje się również w wypadku bardzo ciężkiego uszkodzenia ciała.

Art. 36. Zamiast ust. 2 § 135 K. K. W. stosować należy następujące postanowienie:

„Jeżeli czyn z mocy powszechnych ustaw karnych jest zbrodnią lub występkiem, zagrożonym więzieniem, zastępującem dom poprawy — orzeka się karę przewidzianą przez te ustawy".

Art. 37. Przy stosowaniu § 160 K. K. W. należy mieć na względzie zamiast §§ 57 — 59 K. K. W. — przepisy art. 108, 109 i 118 kodeksu karnego z r. 1903, łącznie z będącymi w związku przepisami tegoż kodeksu, zawierającymi załagodzenia lub zaostrzenie kar za te przestępstwa.

Art. 38. Nie będą stosowane przepisy § 9 punkt 2 ust. 1. § 37, § 42 i § 52 K. K. W.

Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru austrjackiego i pruskiego (art. 39 — 52).

Postanowienia przechodnie.

Art. 53. [Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 6 tygodni po dniu ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw.].

Uchylone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 1921 r. D. U. № 37 p. 223.

Do przestępstw, popełnionych przed wejściem w życie niniejszych przepisów, stosować należy dawne przepisy wówczas, gdy są łagodniejsze.

Art. 54. Uchyla się moc obowiązującą dotychczasowych przepisów sprzecznych z Kodeksem Karnym Wojskowym z r. 1872 i przepisami niniejszego rozporządzenia, w szczególności zaś przepisów rosyjskiej wojskowej ustawy o karach z roku 1875 i austrjackiego kodeksu karnego wojskowego roku 1855.

Art. 55. Aż do czasu ustalenia granic Rzeczypospolitej prawa, służące w myśl art. 3 i 4 Naczelnemu Wodzowi i Ministrowi Spraw Wojskowych, dotyczyć mogą także tych terytorjów, na które nie rozciąga się jeszcze władza Rady Ministrów.

Rozporządzenie weszło w życie 9 sierpnia 1920 roku. (D. U. № 71 p. 47 b.).

Warszawa, 10 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 47.

USTAWA

z dnia 1 sierpnia 1919 roku o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku.

(D. U. Nr. 64 p. 386).

Art. 1. Śmiercią karani będą wojskowi, winni przewidzianych w ustawach karnych popełnionych w czasie odbywania służby wojskowej:

a) kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) podczas służby, lub z naruszeniem wojskowego obowiązku służbowego przedmiotów dostępnych lub powierzonych im z powodu służby, lub stosunku służbowego;
b) kradzieży, lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) dobra wojskowego;
c) oszustwa na szkodę skarbu wojskowego, jeżeli szkoda wyrządzona lub zamierzona we wszystkich trzech powyższych wypadkach (a, b, c), przekracza [2.000 mk. (4.000 koron)] 1,000.000 mk..

Ustawa z d. 17 grudnia 1920 r. (D. U. 1921 r. № 2 p. 4). podwyższyła kwotę do 10.000 mk., a ustawa z d. 11 maja 1922 r. (D. U. Nr. 38 p. 306) do 1,000.000 mk.

Art. 2. Śmiercią karani będą wojskowi, winni przewidzianego w ustawach karnych, w czasie odbywania służby wojskowej, popełnionego przyjęcia podarunku lub innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku albo korzyści majątkowej, danych w celu skłonienia do naruszenia obowiązków przy rozstrzyganiu spraw urzędowych lub służbowych.

W wypadkach mniejszej wagi wymierzona być może kara ciężkiego więzienia (domu karnego), bezterminowego (dożywotniego) lub od lat 4-ch do 15-tu.

Ar. 3. Wojskowi, winnni innego, przewidzianego w ustawach karnych przyjęcia podarunku lub korzyści majątkowej lub obietnicy tychże, albo domagania się ich, albo ściągania na swoją korzyść nienależnych opłat lub świadczeń, jeżeli przestępstwo to pozostaje w związku z pełnieniem przez nich obowiązków urzędowych lub służbowych — ulegną karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 10, o ile, w myśl postanowień odnośnych przepisów karnych, nie należy wymierzyć kary surowszej.

Art. 4. Karom przewidzianym w art. 1 do 3 ulegną tak główni sprawcy, jak też i wszyscy inni wojskowi, uczestnicy przestępstwa, także w tym wypadku, gdy sprawcą głównym przestępstw w art. 1 wymienionych będzie osoba cywilna.

Art. 5. Przestępstwa wymienione w art. 1 do 3 uważane będą zawsze za zbrodnie.

Art. 6. Z pod działania niniejszej ustawy wyjęci są wojskowi, którzy w chwili popełnienia przestępstw w art. 1 do 3 wymienionych nie ukończyli [18] 20 lat życia.

(D. U. Nr. 2 p. 4).

Art. 7. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa.

Art. 8. Rada Ministrów władna będzie uchylić moc obowiązującą niniejszej ustawy. Uchwała ta wymaga zatwierdzenia Naczelnika Państwa i ogłoszona będzie w Dzienniku Praw. Z tą chwilą postanowienia ustaw karnych, dotyczące kar za przestępstwa w niniejszej ustawie wymienione, odzyskują moc prawną.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Załącznik Nr. 48.

USTAWA

z dnia 20 lutego 1920 roku w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej.

(Dz. Ust. Nr. 20 p. 104).

Art. 1. Winny niedopełnienia obowiązku zgłoszenia, przewidzianego w przepisach o powszechnym obowiązku służby wojskowej, będzie karany aresztem do miesiąca jednego lub grzywną do marek pięciuset, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—aresztem.

Art. 2. Winny przeciwdziałania należytemu ułożeniu listy poborowej lub listy popisowych będzie karany aresztem lub grzywną do tysiąca marek, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—więzieniem do roku jednego.

Art. 3. Kto, będąc obowiązany do stawienia się przed komisją przeglądową w celu oględzin, nie stawi się bez usprawiedliwionej przyczyny, będzie karany aresztem do miesiąca jednego lub grzywną do marek pięciuset, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji—aresztem.

Jeśli winny działał w zamiarze stałego uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem.

Art. 4. Winny opuszczenia granic państwa lub zostawania za granicą w celu uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem od miesięcy sześciu do lat trzech,

a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 5. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby nieprawnych ulg lub odroczeń służby wojskowej będzie karany aresztem lub więzieniem do miesięcy sześciu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem do lat trzech.

Art. 6. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby nieprawnego zwolnienia od służby wojskowej, będzie karany więzieniem do roku jednego, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech.

Art. 7. Winny spowodowania u siebie choroby lub uszkodzenia cielesnego, w celu uchylenia się od służby wojskowej, bez względu czy to uszkodzenie lub chorobę przyprawił sobie sam osobiście, czy za pośrednictwem lub przy pomocy innej osoby, będzie karany więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem do lat czterech.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 8. Winny spowodowania u innej osoby, za jej zgodą, choroby lub uszkodzenia cielesnego, w celu dopomożenia jej do uchylenia się od służby wojskowej, będzie karany więzieniem od roku jednego do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem od lat czterech do ośmiu.

Jeśli winny trudnił się przestępstwem zawodowo, będzie karany więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji— ciężkiem więzieniem od lat czterech do dziesięciu.

Usiłowanie będzie karane.

Art. 9. Winny werbowania obywateli polskich do wojskowej służby zagranicznej będzie karany więzieniem do lat dwóch lub twierdzą do roku jednego, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem lub twierdzą.

Art. 10. Winny skłonienia osoby, wezwanej do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym, jeśli to niestawienie się na służbę ulega karze według ustaw karnych wojskowych, będzie karany aresztem, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji— więzieniem do lat trzech.

Art. 11. Winny skłonienia wojskowego do pogwałcenia obowiązków służby wojskowej, jeśli to pogwałcenie ulega karze według ustaw karnych wojskowych, będzie karany aresztem lub więzieniem do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — więzieniem do lat trzech.

Art. 12. Winny

1) podżegania wojskowego do dezercji, choćby podżeganie nie odniosło skutku,
2) dopomagania wojskowemu do dezercji, ukrywania lub współdziałania w ukrywaniu dezertera, będzie karany więzieniem od miesięcy sześciu do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstw w czasie wojny lub mobilizacji—ciężkiem więzieniem od lat czterech do ośmiu.

Jeśli winny trudnił się przestępstwem, przewidzianem w ustępie 2, zawodowo, będzie karany więzieniem na czas nie krótszy od lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiem więzieniem od czterech do dziesięciu.

Art. 13. Skazanie za przestępstwa, niniejszą ustawą przewidziane na karę więzienia na czas nie krótszy od roku jednego, pociąga za sobą skutki, połączone ze skazaniem na więzienie zastępujące dom poprawy.

Art. 14. Dochodzenie i karanie przestępstw niniejszą ustawą przewidzianych należy do sądów.

Art. 15. Przepisy art. 1—14 niniejszej ustawy obowiązują na ziemiach b. zaboru rosyjskiego.

Dekret z dn. 4 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 168) traci moc obowiązującą.

Przepisy, które obowiązywały w dzielnicach zaborów austrjackiego i pruskiego przed wejściem w życie tego dekretu, moc swoją zachowują.

Art. 16. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 49.

USTAWA

z dnia 4 kwietnia 1920 roku o przywróceniu praw, utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych.

(Dz. Ust. Nr. 39 p. 230).

Art. 1. Obywatelom polskim, skazanym przez sądy b. państw zaborczych za:

1) przestępstwa, określone w kodeksach wojskowych, naruszające obowiązki stanu wojskowego, z wyjątkiem popełnionych z pobudek zysku;
2) czyny, popełnione z pobudek politycznych, skierowane bezpośrednio lub pośrednio przeciw całości lub bezpieczeństwu tychże państw, przeciw ich panującym,

wojskom, władzom i urządzeniom, przeciw ówczesnemu ustrojowi państwowemu lub społecznemu;

3) namawianie, pomoc i ukrywanie sprawcy tego rodzaju czynów (p. 1, 2) lub dopomaganie mu do ucieczki— przywraca się, prócz uchylenia kary, wszelkie prawa (w szczególności prawa majątkowe), których utrata lub ograniczenie wynikły z mocy samej ustawy lub orzeczenie sądu karnego, tak, jakby skazanie nigdy nie nastąpiło; co do urzędów, przywróconą jest zdolność piastowania tychże.

Wyjęte są czyny, których pobudką była nienawiść do narodu polskiego.

Przywrócenie praw skuteczne jest również na korzyść osób, które swe prawa od skazanego wywodzą.

Art. 2. Obywatelom polskim, którzy dopuścili się zbiegostwa z szeregów armji b. monarchji austro-węgierskiej, choćby za czyn ten nie byli skazani (art. 1), przywraca się w zakresie praw prywatnych zdolność nabywania i rozporządzania swemi prawami tak, jakby zbiegostwo nie nastąpiło.

W szczególności rozporządzenia ostatniej woli, które z powodu takiego zbiegostwa straciły moc prawną lub nie mogły być ważnie zdziałane, nie są z tego powodu nieważne.

Art. 3. Obowiązanym do zwrotu majątku jest ten, kto po skazanym majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

W wypadku, przewidzianym w art. 2, obowiązanym do zwrotu majątku jest ten, kto w miejsce zbiega wojskowego lub wbrew jego rozporządzeniu ostatniej woli majątek uzyskał, tudzież dalszy nabywca tegoż tytułem spadku lub darowizny.

Majątek należy zwrócić w stanie, w jakim on znajduje się w czasie, kiedy zwrotu zażądano, wraz z pożytkami, znajdującemi się w tymże czasie w majątku zobowiązanego. Za majątek i pożytki, które przestały być jego własnością, obowiązany do zwrotu odpowiada do wysokości ówczesnej wartości, o ile ona znajduje się w jego majątku w chwili zażądania zwrotu.

Art. 4. Obowiązek zwrotu (art. 3 ust. 1, 2) odnosi się jedynie do majątku, utraconego w ciągu ostatnich lat 30, licząc wstecz od czasu, kiedy zwrotu na podstawie ustawy niniejszej zażądano.

Art. 5. (Dotyczy b. dzielnicy Austrjackiej).

Art. 6. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, prawa osób trzecich pozostają nienaruszone bez względu na to, czy chodzi o prawa prywatne, czy publiczne.

Art. 7. Osoby, których prawa z mocy niniejszej ustawy są przywrócone, uważane będą jako sądownie nieposzlakowane. Na zapytanie sądu lub innej władzy osoby te nie są obowiązane do wyjawiania skazania za czyny, objęte działaniem niniejszej ustawy.

Przywrócenie praw należy uwidocznić w aktach sądowych, o ile one są dostępne, tudzież w rejestrach władz, posiadających dane o ukaraniu sądowem. W żadnych aktach urzędowych, a w szczególności kartach karnych i świadectwach urzędowych nie wolno czynić wzmianki o skazaniu za czyny, względem których nastąpiło przywrócenie praw z mocy ustawy niniejszej.

Art. 8. Sąd orzeknie, czy dany czyn należy do wymienionych w art. 1, a przy zbiegu przestępstw postanowi, w jakim rozmiarze kara, jeszcze nie odbyta, winna być złagodzona.

Orzeczenie nastąpi na wniosek skazanego, jego małżonka, krewnych wstępnych lub zstępnych, osób, wymienionych w ostatnim ustępie art. 1, opiekuna, kuratora lub prokuratora.

Wniosek uczyniony być może także po wykonaniu kary i po śmierci skazanego.

Art. 9. Jeśli wyrok wydał sąd cywilny jednego z państw zaborczych, właściwym będzie ten sąd okręgowy polski, który wstąpił w miejsce sądu wyrokującego, w innych wypadkach sąd okręgowy miejsca zamieszkania lub pobytu skazanego, a gdyby właściwość sądu polskiego w ten sposób nie dała się ustalić, sąd okręgowy w Warszawie.

Art. 10. Do postępowania stosować należy w b. dzielnicy rosyjskiej odpowiednie przepisy art. 975^2—975^9 u. p. k.

W wypadkach wątpliwych wstrzymać należy wykonanie kary aż do prawomocności decyzji (uchwały).

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; wykonanie jej należy do Ministra Sprawiedliwości, zaś w b. dzielnicy pruskiej do Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 50.

USTAWA

z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej.

(Dz. Ust. Nr. 67 p. 449).

Zaopatrywanie ludności w przedmioty powszedniego użytku.

Art. 1. Przedmiotami powszedniego użytku w rozumieniu ustawy niniejszej są rzeczy ruchome, służące pośrednio lub bezpośrednio do zaspokojenia powszednich potrzeb ludzi i zwierząt domowych, jako to: żywność, ziemiopłody i odzież, przedmioty służące do opału lub oświetlenia, środki lecznicze, wyroby tytuniowe i t. p., tudzież przedmioty monopolu państwowego i przedmioty potrzeby wojennej, wreszcie surowce, półfabrykaty, maszyny i narzędzia, służące do wytwarzania przedmiotów: powszedniego użytku, monopolu państwowego i potrzeby wojennej.

Art. 2. Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń mających na celu zaopatrzenie ludności w przedmioty powszedniego użytku lub ułatwienie tego zaopatrzenia i utrzymania tych przedmiotów w stanie zdatnym do użytku, tudzież zapobiegania zwyżce cen, w szczególności: do wydawania rozporządzeń, dotyczących wyrobu, przechowywania, obrotu i konsumcji tych przedmiotów, ich ujawnienia, pośrednictwa w obrocie temi przedmiotami, tudzież ustalania i ujawniania wysokości cen.

Takie same rozporządzenia Rada Ministrów może wydać odnośne do koniecznych usług.

Rozporządzenia te nie mogą uchylać lub zmieniać postanowień niniejszej ustawy.

Art. 3. Prawo wydawania poszczególnych rozporządzeń może Rada Ministrów przekazać Ministrowi Aprowizacji w porozumieniu z komitetem opinjodawczym, złożonym z właściwych Ministrów oraz z delegatów organizacji społeczno-gospodarczych a mianowicie: rolniczych, przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i robotniczych.

Upoważnienia Ministra Aprowizcji, jako władzy administracyjnej przeszły z d. 1 stycznia 1922 r. na Ministra Spraw Wewnętrznych (ustawa z d. 17 grud. 1921 r. D. U. N. 106 p. 774).

Art. 4. Niestosowanie się do rozporządzeń, wymienionych w art. 2 i 3, lub zarządzeń, na ich podstawie wydanych, o ile w rozporządzeniu nie będzie przewidziana kara łagodniejsza—karane będzie w drodze administracyjnej aresztem do 6 miesięcy i grzywną do miljona marek lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia tej grzywny — należy zamienić ją na areszt nie powyżej 6 miesięcy; jeśli orzeczono grzywnę obok kary pozbawienia wolności, kara aresztu, przewidziana na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, nie może przekraczać trzech miesięcy.

Można orzec konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, bez względu na to, czyją stanowią własność.

Usiłowanie i udział karane będą narówni z dokonaniem.

Ściganie przedawnia się w ciągu lat 3.

Urzędy walki z lichwą.

Art. 5. W siedzibach sądów okręgowych utworzone będą Okręgowe Urzędy walki z lichwą, których zakres działania rozciągać się będzie na obszar sądu okręgowego.

Poza siedzibą sądu okręgowego utworzone być mogą ekspozytury Urzędu walki z lichwą.

Art. 6. Główny Urząd walki z lichwą ma siedzibę w Warszawie; działalność jego rozciąga się na cały obszar, na którym obowiązuje niniejsza ustawa.

Naczelnika głównego Urzędu walki z lichwą mianuje Naczelnik Państwa na przedstawienie ministra Aprowizacji.

Główny Urząd walki z lichwą podlega bezpośrednio Ministrowi Aprowizacji.

Art. 7. Okręgowy Urząd walki z lichwą powołany jest do:

1. wykonywania rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 2 i 3; w drodze rozporządzenia (art. 2 i 3) można wykonanie przekazać również powiatowym władzom administracyjnym lub innym władzom;

2. wydawanie orzeczeń karnych w myśl art. 4, tudzież nakazów karnych (art. 45) i wykonywania kar, wymierzonych orzeczeniem lub nakazem karnym; w drodze rozporządzenia (art. 2 i 3) można to prawo przekazać również powiatowej władzy administracyjnej;

3. dochodzenia przestępstw, zastrzeżonych ustawą niniejszą właściwości sądowej; nie wyklucza to prawa innych władz do przeprowadzenia powyższych dochodzeń; w szczególności co do przestępstwa, przewidzianego w art. 26, dochodzenia władz skarbowych traktowane będą na równi z dochodzeniami Urzędów walki z lichwą;

4. wykonywania innych czynności określonych ustawą niniejszą lub postanowieniami szczególnemi.

Art. 8. W dochodzeniu przestępstw zastrzeżonych właściwości sądowej, Okręgowym Urzędom walki z lichwą, przysługują prawa i obowiązki władz policyjnych.

W stosunku do władz sądowych i prokuratorskich Urzędy te mają w tym zakresie te same prawa i obowiązki, jakie w postępowaniu karno-sądowem mają względem sądów i urzędów prokuratorskich władze policyjne.

Na żądanie prokuratora lub sądu winny Urzędy walki z lichwą w każdej chwili udzielić im do wglądu akt, dotyczących dochodzeń w sprawach, należących do właściwości sądu, jak i dochodzeń o przestępstwa, przewidziane w art. 4.

Art. 9. Okręgowe Urzędy walki z lichwą podlegają bezpośrednio Głównemu Urzędowi walki z lichwą.

Główny Urząd kieruje zwalczaniem lichwy wojennej i wykonuje kontrolę nad Okręgowemi Urzędami walki z lichwą, usuwa dostrzeżone nieprawidłowości, wyjaśnia wątpliwości, udziela wskazówek i szczegółowych instrukcji, czuwa nad wyszkoleniem podwładnych organów, rozstrzyga odwołania od orzeczeń karnych (art. 7 l. 2), gromadzi i przygotowuje materjały do wydawania rozporządzeń, przewidzianych w art. 2 i 3.

Główny Urząd walki z lichwą przedstawia wnioski w sprawie wydania rzeczonych rozporządzeń tak Ministrowi Aprowizacji, jak i za jego pośrednictwem innym Ministrom.

Art. 10. Rada Ministrów ustali na wniosek Ministra Aprowizacji organizację Urzędów walki z lichwą, tudzież etaty urzędników i funkcjonarjuszy tychże Urzędów, oraz sposób mianowania tychże.

W ten sam sposób określić należy utworzenie przy Okręgowych Urzędach walki z lichwą komisji do badania cen i zysków.

Do zakresu działania tych komisji należeć będzie:

1) współdziałanie przy oznaczaniu cen prawnie ustalonych (taryfowych);

2) współdziałanie przy zatwierdzaniu cenników i kalkulacji cen, składanych w tym celu przez rolników, przemysłowców i kupców;

3) wydawanie opinji na żądanie sądów i innych władz.

W komisji muszą być odpowiednio reprezentowane interesy rolnictwa, przemysłu, handlu i spożywców.

Wydawanie szczegółowych przepisów organizacyjnych należy do Ministra Aprowizacji w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 11. Minister Aprowizacji ustala tryb postępowania administracyjnego w sprawach o przestępstwa przewidziane w art. 4.

Przed wydaniem orzeczenia karnego należy dać obwinionemu możność przedstawienia swojej obrony.

Zaaresztowanie prewencyjne w tem postępowaniu (art. 4) nie jest dopuszczalne; wykonanie kary pozbawienia wolności przed prawomocnością orzeczenia nie może nastąpić.

Stronom służy od orzeczeń karnych odwołanie do Głównego Urzędu walki z lichwą; odwołanie można wykluczyć, jeśli orzeczono jedynie grzywnę nie powyżej 1.000 marek lub, na wypadek niemożności ściągnięcia tejże, areszt nie powyżej dni siedmiu.

Art. 12. Władze państwowe cywilne i wojskowe, tudzież samorządowe winny udzielać Urzędom walki z lichwą żądanej pomocy i donosić im o przestępstwach, przewidzianych w ustawie niniejszej. W szczególności Urząd walki z lichwą odwołać się może do pomocy i współdziałania policji państwowej.

Art. 13. Każdy jest obowiązany należycie wylegitymowanym organom, działającym na zlecenie Urzędu walki z lichwą, udzielić wyjaśnień, należących do zakresu działania tegoż Urzędu, w tym samym rozmiarze, jak w postępowaniu karno-sądowem.

Osoby, nie stawające na wezwanie Urzędu walki z lichwą bez usprawiedliwionej przyczyny, będą przymusowo sprowadzone, o czem należy uczynić uprzednio wzmiankę w wezwaniu.

Art. 14. Organom, działającym na zlecenie Urzędu walki z lichwą, należy dozwolić wstępu do pomieszczeń handlowych i przemysłowych, tudzież składów, w których znajdują się przedmioty powszedniego użytku.

Wkraczanie do mieszkań i pomieszczeń prywatnych, tudzież przeglądanie ksiąg, zapisków i dokumentów dozwolone jest jedynie na mocy szczegółowego pisemnego upoważnienia

naczelnika okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownika ekspozytury); organy, upoważnione do przeglądania ksiąg, zapisków i dokumentów, muszą być przysięgą służbową zobowiązane do zachowania tajemnicy.

Postanowienia karne.

Art. 15. Kto bez uzasadnionej przyczyny odmawia organom, działającym na mocy zlecenia Urzędu walki z lichwą, udzielenia wyjaśnień lub wstępu do lokalu (art. 13 i 14), lub świadomie składa nieprawdziwe zeznania — ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 50.000 marek lub jednej z tych kar.

Art. 16. Kto w rachunkach, fakturach, księgach handlowych i innych papierach i dokumentach, mogących stanowić podstawę do obliczenia wartości lub ceny przedmiotów powszedniego użytku, świadomie umieszcza nieprawdziwe lub niezupełne dane, ulegnie karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Surowsze postanowienia ustaw karnych dzielnicowych pozostają w mocy.

Art. 17. Kto przy nabywaniu przedmiotów powszedniego użytku żądaną przez pozbywającego cenę, lub gdy tenże nie żąda określonej ceny, cenę prawnie ustaloną (taryfową) dobrowolnie podwyższa, ulegnie karze pozbawienia wolności do jednego miesiąca i grzywnie do 10.000 marek, lub jednej z tych kar.

Jeśli czyn popełniono przy nabywaniu przedmiotów powszedniego użytku celem dalszego pozbycia, winny ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Art. 18. Kto, celem dalszego zarobkowego pozbycia, przedmioty powszedniego użytku, wykupuje po drodze od ludzi, zdążających na targ, lub na targu przed urzędownie oznaczoną godziną jego rozpoczęcia, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 50.000 marek lub jednej z tych kar.

Tej samej karze ulegnie, kto celem dalszego zarobkowego pozbycia, przedmioty powszedniego użytku wykupuje od drobnych sprzedawców (handlujących).

Art. 19. Kto za przedmioty powszedniego użytku rozmyślnie żąda cen lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto takie ceny, świadczenia lub obietnicę tychże przyjmuje, bez względu na to, czy korzyść przypaść ma jemu, czy innej osobie, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do miljona marek lub jednej z tych kar.

Winny ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego miesiąca do lat trzech i grzywnie do dwu miljonów marek,

jeśli czynu, określonego w ustępie pierwszym, dopuścił się, będąc już poprzednio skazanym za przestępstwa, przewidziane w artykule niniejszym albo w art. 21—25 i 26 ust. 2, czy to według ustawy niniejszej, czy ustaw poprzednich, albo gdy czynem swym interesy publiczne ciężko zagroził, lub gdy nieprawny zysk, uzyskany lub zamierzony, przekracza kwotę 10.000 marek.

Art. 20. Przekroczenie cen prawnie ustalonych (taryfowych) nie stanowi samo przez się o cenie lub świadczeniach nadmiernych w rozumieniu niniejszej ustawy; gdy cen tych nie przekroczono, niema przestępstwa.

Również niema przestępstwa, gdy cena przeciętna za przedmioty tego samego rodzaju, których koszty nabycia są różne, przy uwzględnieniu przeciętnych kosztów nabycia nie jest nadmierna.

Art. 21. Karom, przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych, ulegnie również ten, kto za pośredniczenie w sprawach, dotyczących obrotu przedmiotami powszedniego użytku, rozmyślnie żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje, bez względu na to, czy korzyści te mają przypaść jemu, czy innej osobie.

Art. 22. Karom, przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych ulegnie również ten, kto przy wymianie pieniędzy żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje bez względu na to, czy korzyść przypaść ma jemu, czy innej osobie.

Art. 23. Karom przewidzianym w art. 19 i na zasadach tamże wskazanych, ulegnie właściciel, zarządca domu, tudzież każdy posiadacz mieszkania lub innego lokalu, urządzonego lub nieurządzonego i każdy w ich imieniu działający, winny żądania lub przyjęcia za mieszkanie lub lokal zapłaty, świadczeń wzajemnych, oczywiście nadmiernych, lub obietnicy tychże.

Przy najmach, których czas trwania nie jest ściśle określony, przyjąć należy przy obliczaniu zysku (art. 19 ust. 2) wysokość rocznego czynszu.

Art. 24. Kto:

1) środki żywności czyni niezdatnemi do spożycia lub dopuszcza do ich zepsucia, aby je pozbyć z większym zyskiem;

2) w celu sprowadzenia lub utrzymania zwyżki cen lub przysporzenia sobie lub innej osobie zysku oczywiście nadmiernego, skupuje, gromadzi lub ukrywa zapasy przedmiotów powszedniego użytku lub ogranicza ich wyrób lub handel niemi;

3) ze świadomością, że działanie jego przyczynia się do zmniejszenia podaży przedmiotów powszedniego użytku, przedmioty takie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatnemi do użytku;

4) przedsiębierze inne nieuczciwe machinacje, mogące wywołać lub utrzymać zwyżkę cen przedmiotów powszedniego użytku, a w szczególności bierze udział w handlu łańcuchowym (paskowym);

5) uczestniczy w zmowie lub związku, mających na celu przestępstwa, przewidziane w p. 1—4 niniejszego artykułu lub w art. 19—23 i 25;

6) innych do popełniania przestępstw w p. 1 — 5 niniejszego artykułu wymienionych wzywa, nakłania, do popełnienia takich przestępstw się ofiaruje lub takie zaofiarowanie przyjmuje;

7) przestępstw, przewidzianych w art. 19, 21, 22, 23, dopuszcza się po dwukrotnem skazaniu za jedno z tych przestępstw, czy to według ustawy niniejszej, czy ustaw poprzednich, lub choćby po jednorazowem skazaniu za przestępstwa, wymienione w niniejszym artykule pod 1—6—

ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie do dwu miljonów marek.

Winny przestępstw przewidzianych w p. 1 — 6 ulegnie karze ciężkiego więzienia (domu karnego) dożywotniego i grzywnie do dwu miljonów marek lub karze śmierci, gdy przestępstwem swem wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym, w szczególności interesom zaopatrzenia armji w czasie wojny, lub wywołał zaburzenie spokoju publicznego w większym rozmiarze, co mógł przewidzieć.

Art. 25. Karze, przewidzianej w ust. 1 artykułu poprzedzającego, ulegnie za zbrodnię również ten, kto przedmioty powszedniego użytku potajemnie, bez właściwego zezwolenia i w celach zysku zagranicę pozbywa lub dostarcza.

Jeśli wartość tych przedmiotów nie przekracza 1000 marek, winny ulegnie karze pozbawienia wolności od 1 — 6 miesięcy i grzywnie do 100.000 marek.

Jeśli sprawca wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym — należy wymierzyć karę, przewidzianą w ust. 2 poprzedzającego artykułu.

Art. 26. Kto bez właściwego zezwolenia ze zboża, jego przetworów, ziemniaków i cukru pędzi napoje wyskokowe, ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat dwu i grzywnie od 10.000 do 100.000 marek.

Jeśli pędzono napoje wyskokowe w celach zarobkowych, winny ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie od 10.000 do dwu miljonów marek; tej samej karze ulegnie winny czynów, przewidzianych w art. 24 p. 5 i 6, popełnionych odnośnie do takiego przestępstwa.

Art. 27. Kto skutkiem niedbalstwa lub braku dozoru dopuścił do popełnienia jednego z przestępstw, przewidzianych

w art. 16, 17, ust. 2, 19, 21—25 i 26 ust. 2, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 100.000 marek, lub jednej z tych kar.

Art. 28. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w tych przestępstwach, ulega karze narówni z dokonaniem.

Art. 29. Przez karę pozbawienia wolności, wymienioną w art. 15, 16, 17, 18, 19 (21, 22, 23), 25, 26, 27 należy rozumieć w byłej dzielnicy rosyjskiej i pruskiej więzienie (art. 3 ust, 3 przep. przechodnich z 7 sierpnia 1917 do kodeksu karnego z roku 1903 i § 16 niem. kod. kar. z 1871), zaś w byłej dzielnicy austrjackiej—ścisły areszt. (§ 245 u. k.).

W byłej dzielnicy austrjackiej przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, nie będące zbrodniami i zagrożone karą pozbawienia wolności powyżej 6 miesięcy, są występkami, pozostałe — przekroczeniami.

Art. 30. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o nadzwyczajnem łagodzeniu kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w ustawie niniejszej. W wypadkach mniejszej wagi lub w razie ważnych okoliczności łagodzących, może jednak sąd karę pozbawienia wolności, przewidzianą w rozmiarze nie przenoszącym 6 miesięcy, złagodzić na areszt, karę, przewidzianą w art. 24 ust. 1 (25 ust. 1) i 26 ust. 2 złagodzić na więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przechodnich z 7 sierpnia 1919 r. do kod. kar. z roku 1903, § 15 u. k. austr. i § 16 niem. k. k.) od sześciu miesięcy do lat pięciu, a w wypadkach art. 26 ust. 1 ograniczyć się do jednej z kar.

Kary dodatkowe, zastępcze, skutki skazania i odpowiedzialność osób trzecich.

Art. 31. W razie skazania za przestępstwa przewidziane w art. 16—19, 21, 22 i 24—26 ust. 2 sąd może orzec utratę prawa prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego albo prawa trudnienia się pewnego rodzaju handlem lub przemysłem, albo prawa zajmowania się pośrednictwem na czas do lat trzech.

Art. 32. W wypadkach skazania za przestępstwa, wymienione w artykule poprzednim, tudzież w art. 23, sąd zarządzi ogłoszenie krótkiej treści wyroku w dziennikach, tudzież wywieszenie wyroku na czas do dni 14 na lokalu przedsiębiorstwa lub domu (art. 23).

Koszty ponosi skazany.

Art. 33. W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. 17 ust. 2 18, 19, 23, 24—26, należy orzec konfiskatę na rzecz Skarbu Państwa przedmiotów, do ktorych przestępstwo się odnosi, jeśli należą do winnego, lub też konfiskatę wartości tychże przedmiotów.

Gdyby nie można ściągnąć kwoty, która stanowi równowartość podlegającą konfiskacie, należy postąpić stosownie do przepisów ustawy niniejszej o zmianie grzywny na karę pozbawienia wolności.

Sąd może orzec konfiskatę przedmiotów, do których odnosi się przestępstwo, również w wypadku, gdy nie należą do winnego, chyba że przeszły na własność poszkodowanego.

Jeśli konfiskata przedmiotów, należących do winnego, dopiero po wydaniu wyroku okaże się niewykonalną, sąd pierwszej instancji osobną uchwałą (decyzją) orzeknie konfiskatę wartości; od uchwały (decyzji), którą powziąć należy bez rozprawy, dopuszczalne jest zażalenie w ciągu dni 14 po doręczeniu uchwały, do sądu bezpośrednio przełożonego, który bez rozprawy rozstrzyga ostatecznie.

Art. 34. Obok kar za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—24, należy orzec solidarny wszystkich uczestników przestępstwa obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty, odpowiadającej wysokości nieprawnej korzyści uzyskanej z przestępstwa.

Można również nałożyć solidarny obowiązek zapłaty kwoty, wymienionej w ustępie poprzedzającym, na osoby, nie będące uczestnikami przestępstwa, jeśli nieprawna korzyść z czynu im przypadła.

To samo tyczy się tych, którzy od osób wymienionych w ustępie 1 i 2 po dniu popełnienia przestępstwa otrzymali korzyść majątkową, jeśli dowiedzionem będzie, że osoby te w czasie nabycia korzyści o zamiarze ukrycia majątku wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały, lub gdy korzyść taką jako darowiznę lub spadek otrzymały; to samo odnosi się do każdego dalszego nabywcy korzyści majątkowej.

W wypadkach, przewidzianych w ust. 2 i 3, obowiązek zapłaty ograniczony będzie do wysokości otrzymanych korzyści według wartości w chwili otrzymania; jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca w dobrej wierze odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze wzbogacenia.

Gdy uzyskana korzyść jest nieznaczna, można pominąć stosowanie niniejszego artykułu.

Art. 35. W wypadku, przewidzianym w ust. 1 poprzedzającego artykułu, należy w razie niemożności ściągnięcia kwoty, przypadającej na rzecz Skarbu, stosować odpowiednio przepis art. 41.

Gdy zachodzą trudności zastosowania postanowień art. 34 ust. 2 i 3, należy nie wstrzymując wyrokowania, zastosować następnie odpowiedni przepis art. 37.

Art. 36. Osoby, względem których zachodzi odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 ust. 2 i 3, wezwać należy do rozprawy, o ile to jest możliwe; niestawienictwo ich nie przeszkadza orzeczeniu ich odpowiedzialności.

Są one uprawnione osobiście lub przez pełnomocnika wskazywać sądowi okoliczności ważne do ocenienia ich odpowiedzialności i czynić odpowiednie wnioski, tudzież żądać w tej mierze rozstrzygnienia sądu wyższej instancji według przepisów o zaskarżeniu wyroków co do kary.

Do postępowania stosować należy odpowiednio przepisy o postępowaniu karnem.

Art. 37. Gdy ściganie winnego nie da się uskutecznić, można, nie stosując art. 32 ust. 2 i 35 ust. 1, orzec samoistnie konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, lub konfiskatę wartości (art. 33), jakoteż postąpić w myśl art. 34.

Do powzięcia uchwały (decyzji) powołany jest sąd, który byłby właściwy do osądzenia przestępstwa w pierwszej instancji; przed powzięciem uchwały (decyzji) należy przeprowadzić potrzebne dochodzenia, nie wyłączając przesłuchań pod przysięgą przez sędziów śledczych lub sędziów pokoju (powiatowych).

Uchwałę (decyzję) powziąć należy bez rozprawy; należy jednak uprzednio w miarę możności dać sposobność interesowanym złożenia wyjaśnień i poczynienia wniosków osobiście lub przez pełnomocnika.

Od uchwały (decyzji) służy w ciągu dni 14 po doręczeniu zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisu ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

Art. 38. W razie skazania za przestępstwa, przewidziane w art. 24, 25 i 26 ust. 2, na karę ciężkiego więzienia (domu karnego) lub karę śmierci można orzec na rzecz Skarbu Państwa konfiskatę całego majątku skazanego, nabytego do dnia prawomocności wyroku.

Odnośnie do tego majątku postąpić należy, jak ze spadkiem bezdziedzicznym.

Od konfiskaty wolne są niezbędne ruchomości, tudzież gotówka potrzebna do utrzymania przez czas trzech miesięcy skazanego tudzież osób, które on z mocy ustawy ma obowiązek utrzymywać.

Sędzia karny ogranicza się do orzeczenia konfiskaty majątku, nie oznaczając przedmiotów, tej konfiskacie ulegających lub od niej wolnych.

Gdy orzeka się konfiskatę całego majątku, wówczas wymierzenie grzywny, tudzież orzeczenie konfiskaty wartości (art. 33), lub postąpienie w myśl ust. 1 art. 34 odnośnie do takiego skazanego jest niedopuszczalne.

Art. 39. Z powodu przestępstw, wymienionych w artykule poprzedzającym, należy zarządzić na wniosek prokuratora, odnośnie do majątku winnego, ostrzeżenie hipoteczne (adnotację) o wdrożeniu postępowania karnego, a odnośnie do majątku niehipotecznego i ruchomego zabezpieczyć konfiskatę,

stosując w tej mierze odpowiednie przepisy prawa cywilnego (zabezpieczenie, tymczasowe zarządzenie).

Do postępowania stosować należy odpowiednio art. 37 ust. 2—4.

Art. 40. Konfiskata, orzeczona w myśl art. 38, uprawnia Skarb Państwa do żądania w drodze postępowania cywilnego uznania bezskuteczności:

1) darowizn, uczynionych przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu roku przed tymże dniem;

2) odpłatnego przeniesienia majątku, dokonanego przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu trzech miesięcy przed tymże dniem na rzecz krewnych linji wstępnej lub zstępnej bez ograniczenia, tudzież krewnych bocznych do czwartego, zaś powinowatych do drugiego stopnia, żony, dzieci przybranych, osób wziętych na wychowanie, tudzież osób, z któremi skazany pozostawał w związku pozamałżeńskim, chyba, że osoby te udowodnią, że w chwili nabycia majątku o zamiarze skazanego uchylenia majątku z pod konfiskaty nie wiedziały, ani z zachodzących okoliczności tego domniemywać się nie mogły; nie stanowi różnicy, czy chodzi o pokrewieństwo ślubne, czy naturalne i czy związek małżeński, uzasadniający powinowactwo, nadal istnieje;

3) wszelkiego przeniesienia majątku, jeśli wykazanem będzie, że osoby nabywające o zamiarze skazanego uchylenia majątku z pod konfiskaty wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały.

W wypadku p. 2—3, obowiązany do zwrotu majątku odpowiada, jak posiadacz w złej wierze; to samo tyczy się darowizn, zdziałanych na rzecz osób, wymienionych w p. 2, jeśli darowiznę zdziałano w czasie, w tymże p. 2 określonym.

To samo tyczy się dalszych nabywców, którzy:

1) nabyli majątek od osób, wymienionych w p. 2, jeśli sami, względem skazanego, pozostają w stosunku, określonym w tymże p. 2;

2) majątek, wymieniony w p. 1—3, nabyli od zobowiązanego do zwrotu drogą spadku lub darowizny. Jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze wzbogacenia, chyba, że wiedział o okolicznościach, wymienionych w p. 2, lub zamiarze skazanego uchylenia majątku z pod konfiskaty.

Żądanie uznania bezskuteczności odnosić się może jedynie do majątku, ulegającego konfiskacie; w żadnym wypadku Skarb Państwa nie jest obowiązany do zwrotu zapłaty lub świadczeń wzajemnych, które skazany lub dalszy pozbywca otrzymał z mocy aktu odpłatnego.

Art. 41. Grzywna, zamieniona będzie na wypadek niemożności jej ściągnięcia na areszt według słusznego uznania sędziego, jednak na czas nie dłuższy niż trzy miesiące.

Na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, orzeczonej obok kary pozbawienia wolności, należy orzec przedłużenie tej kary według słusznego uznania sędziego, nie przekraczając jednak jej najwyższego wymiaru, przewidzianego za dane przestępstwo.

Jeżeli jednak ustawa przewiduje jako najsurowszą karę, pozbawienie wolności nie ponad 6 miesięcy, przedłużenie nastąpić może; kara zastępcza nie może jednak w połączeniu z orzeczoną karą pozbawienia wolności przekraczać podwójnego najwyższego wymiaru tejże kary, przewidzianego za dane przestępstwo.

Art. 42. Grzywny, konfiskaty, kwoty, stanowiące konfiskatę wartości (art. 33, 37), tudzież odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 (37), obciążają majątek spadkowy.

Grzywny wpływają do Skarbu Państwa.

Art. 43. Ze skazaniem w myśl ustawy niniejszej za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—25 i 26 ust. 2, na karę więzienia (art. 3 ust. 3 przepisów przechodnich z 7 sierpnia 1917 r. do kodeksu karnego z 1903 r.) połączone są ograniczenia praw przewidziane w art. 30 kod. kar. ros. z r. 1903.

W byłej dzielnicy austrjackiej ze skazaniem za występki i przekroczenia, wymienione w ustępie poprzedzającym, łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa.

W byłej dzielnicy pruskiej można w tych wypadkach orzec utratę obywatelskich praw honorowych; w wypadkach zbrodni orzeczenie takie winno zawsze nastąpić.

Przepis niniejszego artykułu nie stosuje się, gdy karę wymierzono w myśl postanowień art. 45.

Przepisy dotyczące właściwości i postępowania.

Art. 44. Przestępstwa, przewidziane w art. 15—19, 21—27, należą do właściwości sądów.

W wypadkach, w których przepisy o postępowaniu karnem przewidują zasięganie opinji znawców, winien sąd lub Urząd walki z lichwą zasięgnąć z urzędu lub na wniosek stron zdania komisji dla badanie cen i zysków.

W sprawach zastrzeżonych właściwości sądów okręgowych, rozstrzygać należy o winie i karze we wszystkich instancjach w składzie trzech sędziów państwowych, z których jeden przewodniczy; przepisy dzielnicowe o wyrokowaniu przez sędziego jednoosobowego mają zastosowanie.

Art. 45. W sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 15, 16, 17, 18, 19 ust. 1, w art. 21—23, o ile zagrożona jest kara w myśl ustępu 1 art. 19, tudzież w art. 25 ust. 2 i 27 może Okręgowy Urząd walki z lichwą (administracyjna władza powiatowa art. 7) wydać pisemny nakaz karny, jeśli uważa za dostateczną karę aresztu do jednego miesiąca i grzywnę, lub jedną z tych kar.

W nakazie karnym można również orzec konfiskatę przedmiotów lub wartości (art. 33); stosowanie art. 34 i 37 w drodze nakazu jest niedopuszczalne.

W wypadkach, wymienionych art. 33 ust. 2 i 41 należy orzec areszt na czas, nie przewyższający nigdy dwu miesięcy.

Sąd może pod wdrożeniem postępowania karnego skierować sprawę do Okręgowego Urzędu Walki z Lichwą (powiatowej władzy administracyjnej); nie dotyczy to spraw, przekazanych sądowi przez prokuratora.

Art. 46. Nakaz karny wydać należy bez przeprowadzenia formalnej rozprawy; przed orzeczeniem kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary zastępczej, należy dać obwinionemu możność przedstawienia swojej obrony. Okręgowy Urząd Walki z Lichwą może w wyjątkowych wypadkach zwracać się do sędziów pokoju (powiatowych) o przesłuchanie świadków i biegłych pod przysięgą, jeśli istnieją dostateczne podstawy do mniemania, że jedynie tą drogą można dowiedzieć się prawdy.

Szczegółowe przepisy o postępowaniu wyda Minister Aprowizacji w drodze rozporządzenia w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Na żądanie prokuratora należy w poszególnym wypadku przekazać sprawę do postępowania sądowego.

Art. 47. Nakaz karny zawierać winien oznaczenie osoby skazanej, krótkie określenie przestępstwa, wskazanie dowodów winy i przepisu prawnego, będącego podstawą orzeczenia, określenie kary, tudzież uwiadomienie skazanego o przepisie art. 48, 49 i 50.

Nakaz karny należy doręczyć przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o doręczaniu w sprawach karno-sądowych.

Wydanie nakazu przerywa przedawnienie ścigania.

Art. 48. Wydanie nakazu karnego po wszczęciu postępowania w sądzie jest niedopuszczalne; nakaz taki nie staje się prawomocnym i nie wstrzymuje dalszego postępowania sądowego.

Wszczęcie sądowego postępowania po wydaniu nakazu karnego jest niedopuszczalne i wyrok, wydany w takiem postępowaniu, nie staje się prawomocnym; nie dotyczy to spraw, w których wydanie nakazu karnego było niedopuszczalne (art. 45 i 46 ust. 3).

Art. 49. Przeciw nakazowi karnemu może skazany wnieść ustnie lub na piśmie sprzeciw do urzędu, który nakaz wydał w ciągu dni trzech po doręczeniu, w przeciwnym bowiem razie nakaz staje się prawomocny i ulega wykonaniu; wystarczy — jeśli w ciągu trzech dni po doręczeniu nakazu sprzeciw nadano na pocztę.

Ze sprzeciwem połączyć można prośbę o przywrócenie terminu.

Sprzeciw należy w ciągu dni trzech wraz z aktami przesłać właściwemu sądowi.

Art. 50. Sprzeciw, wniesiony przez osobę, której to prawo nie służy, tudzież sprzeciw spóźniony odrzuci władza, która nakaz karny wydała.

Przeciw decyzji można wnieść zażalenie (art. 49 ust. 1).

Art. 51. Gdy sprzeciw na czas wniesiono, sąd właściwy oznaczy rozprawę tak, jakby nakazu karnego nie wydano.

Sąd wyznaczy również rozprawę, gdy dopuści przywrócenie terminu lub dojdzie do wniosku, że sprzeciw niesłusznie odrzucono; przed rozstrzygnięciem prośby o przywrócenie terminu lub zażalenia na odrzucenie sprzeciwu, tak sąd, jak i urząd, który nakaz wydał, może wstrzymać wykonanie nakazu.

Wymierzając karę, sąd nie jest ograniczony wymiarem, zastosowanym w nakazie karnym.

Art. 52. W byłej dzielnicy rosyjskiej:

1) sprawy o występki, przewidziane w art. 11, 16, 17, 18, 19 ust. 1, w art. 21, 22 i 23, o ile wymierzyć należy karę w myśl ust. 1 art. 19, w art. 25 ust. 2, 27, należą do właściwości sądów pokoju; w sprawach tych nie stosują się ograniczenia, przewidziane w części 2 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 7 sierpnia 1917 r.;

2) w sprawach o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, śledztwo wstępne zarządzić można jedynie w wypadkach wyjątkowych; celem stwierdzenia, czy istnieje dostateczne podejrzenie do wniesienia oskarżenia, może prokurator przeprowadzić niezbędne dochodzenia, zwracając się także do sędziów śledczych i sędziów pokoju o przedsięwzięcie szczególnych czynności śledczych, a w miarę potrzeby przesłuchań pod przysięgą;

3) jako środek zapobiegawczy stosowany być może areszt lub środek łagodniejszy; odnośnie do środków zapobiegawczych należy w toku dochodzeń prokuratorskich stosować odpowiednio przepisy o środkach zapobiegawczych w toku śledztwa wstępnego, zwracając się w tej mierze do właściwego sędziego śledczego;

4) akt oskarżenia zastąpiony być może wnioskiem o zarządzenie rozprawy; wniosek winien zawierać okoliczności, wymienione w art. 520 ust. 1—3 i 5 u. p. k., tudzież wymienienie osób, które do rozprawy wezwać należy;

5) terminy przewidziane w art. 557, 560 i 575 u. p. k. skraca się do dni trzech;

6) oskarżonemu nie służy zażalenie, przewidziane w art. 527 u. p. k.;

7) jeśli zachodzi obawa uchylenia się świadków lub biegłych od stawiennictwa, można zabezpieczyć ich przybycie, wydając władzom policyjnym zlecenie czuwania nad stawie-

niem się tych osób do sądu; osoby wezwane można w każdej chwili do rozprawy przymusowo sprowadzić;

8) w razie koniecznej potrzeby mogą być odczytane akta dochodzeń;

9) ogłoszenie wyroku motywowanego winno nastąpić w ciągu dni siedmiu po ogłoszeniu sentencji;

10) wyroki sądów okręgowych są ostateczne i mogą być zaskarżone jedynie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o zaskarżeniu wyroków w drodze kasacji.

11) wyroki sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, są prawomocne;

12) termin do wniesienia apelacji i kasacji wynosi dni 8;

13) względem osób, skazanych nieprawomocnie na karę pozbawienia wolności przynajmniej przez trzy miesiące, należy stosować areszt jako bezwzględny środek zapobiegawczy;

14) przedmioty, mogące ulec konfiskacie, należy jeszcze w toku postępowania sprzedać po cenach, oznaczonych przez naczelnika okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownik, ekspozytury), jeśli dalsze przechowywanie tych przedmiotów mogłoby je narazić na zepsucie; w toku postępowania sądowego sprzedaż zarządzi sąd (prokurator w toku dochodzeń prokuratorskich), zresztą naczelnik Okręgowego Urzędu walki z lichwą (kierownik ekspozytury); przeciw zarządzeniu niema zażalenia; uzyskana cena wstępuje w miejsce przedmiotu;

15) w toku postępowania sądowego można zarządzić sprzedaż przedmiotów powszedniego użytku, mogących ulec konfiskacie, jeśli dłuższe wycofanie ich z obiegu utrudnić może zaopatrzenie ludności w owe przedmioty; decyzja sędziego śledczego, powzięta w toku śledztwa wstępnego ulega wykonaniu po prawomocności; termin jej zaskarżenia wynosi trzy dni, decyzja sądu okręgowego nie ulega w żadnym wypadku zaskarżeniu.

Art. 53. (Opuszczony—dotyczy b. dzielnicy austrjackiej).

Postanowienia przechodnie.

Art. 54. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą: dekret z 5 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. № 19 poz. 50), tudzież dekret z 11 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. № 7 poz. 109), obowiązujące w byłej dzielnicy austrjackiej rozp. ces. z 24 marca 1917 r. (Dz. p. p., № 131), tudzież rozporządzenie Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie z dnia 27 grudnia 1918 r. (33 Prez. i 36 Prez.) o zwalczaniu

lichwy towarowej i lichwy robocizny i w sprawie powołania do życia Urzędu do zwalczania lichwy towarowej i lichwy robocizny (Gazeta Lwowska 4/19), wreszcie dekret z 30 stycznia 1919 (Dz. Pr. № 11 poz. 130) i przepisy byłej dzielnicy austrjackiej dotyczące karania przez władze i sądy skarbowe potajemnego wyrobu ze środków żywności płynów wyskokowych.

Do przestępstw, popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosować należy przepisy dotychczas obowiązujące, o ile nie są surowsze; przepisy ustawy niniejszej, dotyczące trybu postępowania, będą do tych spraw zastosowane, chyba że wyrok pierwszej instancji zapadł przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Art. 55. Rozporządzenia, wydane na zasadzie ces. rozp. z 24 marca 1917 (Dz. p. p. № 131), tudzież dekretu z 11 stycznia 1919 Dz. Pr. № 7 poz. 109, o ile mogły były być wydane na zasadzie przepisów ustawy niniejszej przez Radę Ministrów (Ministra Aprowizacji), zachowują nadal moc prawną, dopóki nie zostaną uchylone w sposób, przewidziany w art. 2 i 3; przekroczenia tych rozporządzeń będą karane w sposób określony dotychczasowemi przepisami, o ile czyn ten niniejszą ustawą nie jest zastrzeżony właściwości sądów.

Art. 56. Aż do ustanowienia okręgowych Urzędów walki z lichwą (art. 5) dotychczasowe Urzędy do walki z lichwą i spekulacją utworzone na podstawie dekretu z 11 stycznia 1919 r. Dz. Pr. № 7 poz. 109, wykonują obowiązki, nałożone niniejszą ustawą na Okręgowe Urzędy walki z lichwą.

Art. 57: (dotyczy b. dzielnicy pruskiej).

Art. 58. Wykonanie tej ustawy należy do Ministra Aprowizacji, Sprawiedliwości, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych, Skarbu, tudzież Ministra b. Dzielnicy Pruskiej.

Załącznik Nr. 51.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 roku w przedmiocie wojskowego sądownictwa doraźnego.

(Dz. Ust. № 71 p. 479).

Art. 1. Postępowanie doraźne zarządzone być może:

I. Przeciw osobom wojskowym:

Prócz przestępstw, przewidzianych w art. 59 i 60 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust.

№ 59 poz. 368) w przedmiocie wprowadzenia w życie ustawy wojskowego postępowania karnego, nadto;

a) w byłym zaborze rosyjskim: za zdradę w wypadkach art. 108, 109, 111, 111^1, 111^2, 111^3, 112^1, 118 ust. 1 kod. kar. z r. 1903;

b) i c) dotyczą b. zaboru austrjackiego i b. dzielnicy pruskiej.

II. Przeciw osobom cywilnym:

a) za szpiegostwo na rzecz państwa obcego lub nieprzyjaciela, lub nieuprawnione werbowanie;

b) za przestępstwa wymienione wyżej pod I. a), b), c), oraz w byłym zaborze rosyjskim za podżeganie do dezercji (art. 12 ust. 1, ustawy z 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20 poz. 104).

(treść dalsza dotyczy b. zaboru austrjackiego i b. dzielnicy pruskiej).

O ile ulegają właściwości sądów wojskowych w myśl art. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. (D. U. Nr. 59 p. 368) i rozporządzenia Rady Ministów z d. 21 lipca 1920 r. (Dz. Ust. № 61 poz. 394).

Przepis art. 76 rozporządzenia z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. № 59 poz. 368) pozostaje w mocy.

Wprowadzenie postępowania doraźnego ogłosić należy w sposób przewidziany w § 437 w. p. k., a nadto przez rozlepienie obwieszczeń w każdem mieście powiatowem.

Art. 2. W postępowaniu doraźnem sąd orzekający tworzy się według postanowień art. 70 — 72 rozporządzenia z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. № 59 poz. 368) także poza wypadkami postępowania w polu i na morzu.

Uchyla się § 7 ustawy wojskowego postępowania karnego. Dochodzenie przewidziane w § 438 powyższej ustawy nie mają trwać dłużej jak 14 dni.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Wykonanie niniejszego rozporządzenia należy do Ministra Spraw Wojskowych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 lipca 1920 r. w przedmiocie poddania osób cywilnych z powodu przestępstw przeciw sile zbrojnej pod sądownictwo wojskowe (D. U. Nr. 61 p. 394) zostało uchylone przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 8 kwietnia 1921 r. (D. U. N. 56 p. 214).

Załącznik Nr. 52.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierdnia 1920 r. w przedmiocie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego.

(D. U. Nr. 81 p. 543).

Art. 1. Za przestępstwa, polegające na niewykonaniu lub przekroczeniu rozkazu, nadużyciu władzy służbowej, naruszeniu obowiązków służbowych, oraz zaniedbaniu dozoru nad podwładnymi, przewidziane w §§ 92, 114, 141, 147 Kodeksu Karnego Wojskowego, wprowadzonego rozporządzeniem z dnia 10 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 359), sądy wojskowe, zamiast przepisanej w tych paragrafach kary aresztu, stosować mogą zależnie od okoliczności sprawy, karę pozbawienia wolności do lat trzech. Pozostałe przepisy karzące tych paragrafów stosować należy bez zmiany.

Art. 2. Kto popełni inne, prócz przewidzianych w §§ 92, 114, 141, 147 Kodeksu Karnego Wojskowego, przestępstwo, polegające na zaniedbaniu lub lekceważeniu obowiązków służbowych albo niedbalstwie, o ile według przepisów Kodeksu Karnego Wojskowego lub mających zastosowanie w myśl § 145 tegoż kodeksu powszechnych ustaw karnych dzielnicowych nie grozi mu kara surowsza, ulegnie karze pozbawienia wolności do lat pięciu.

Jeżeli skutkiem takiego przestępstwa będzie znaczna szkoda dla interesu wojskowego lub publicznego albo dobra państwowego, wymierza się karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat dwóch, a w polu na czas nie krótszy od lat pięciu.

Art. 3. Kara pozbawienia wolności za przestępstwa, wymienione w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, wymierzona ponad rok jeden, pociąga za sobą wydalenie z wojska z następstwami, przewidzianemi w art. 52 Kod. Karn. Wojsk.

Art. 4. O ile skazanym za jedno z przestępstw, wymienionych w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, jest oficer, to wydalenie z wojsk z następstwami przewidzianemi w art. 32 Kodeksu Karnego Wojskowego można zastosować do obwinionego również wówczas, gdy kara pozbawienia wolności nie przekracza jednego roku.

Załącznik Nr. 53

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r. o utworzeniu Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego dla spraw o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych wynikające ze stosunku służbowego.

(Dz. U. Nr. 81 p. 545).

Art. 1. Celem rozpoznawania spraw szczególnej wagi o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego, nie przekazanych Trybunałowi Obrony Państwa, powołuje się na czas trwania wojny Nadzwyczajny Sąd Wojskowy z siedzibą w m. st. Warszawie.

Art. 2. Skład Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego stanowią:

a) przewodniczący — generał korpusu sądowego;

b) zastępca przewodniczącego — pułkownik lub podpułkownik korpusu sądowego;

c) 6 członków, z których dwóch oficerów korpusu sądowego w stopniu pułkownika lub podpułkownika oraz czterech sztabowych oficerów broni.

Przewodniczącego, jego zastępcę oraz członków Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego na wniosek Ministra Spraw Wojskowych mianuje Naczelnik Państwa.

Art. 3. Właściwość terytorjalna Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej oraz na obszar działań wojennych poza granicami Rzeczypospolitej.

Właściwym dowódcą dla spraw ulegających rozpoznaniu przez Nadzwyczajny Sąd Wojskowy jest Minister Spraw Wojskowych. Czynności prokuratorskie przed Nadzwyczajnym Sądem Wojskowym sprawuje oficer korpusu sądowego, mianowany w tym celu w myśl art. 102 i 103 rozporządzenia z dn. 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 59, poz. 368).

Art. 4. O przekazaniu sprawy Nadzwyczajnemu Sądowi Wojskowemu lub też o skierowaniu jej do innego właściwego zresztą stałego sądu wojskowego decyduje Minister Spraw Wojskowych.

Postępowanie wstępne w sprawach przekazanych Nadzwyczajnemu Sądowi Wojskowemu prowadzi właściwy prokurator, sąd wojskowy okręgu generalnego lub wojskowy sąd polowy.

Akta ukończonego postępowania karnego przekazuje się prokuratorowi przy Nadzwyczajnym Sądzie Wojskowym.

Art. 5. Posiedzenia Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego odbywają się w stałej jego siedzibie (art. 1), a w miarę potrzeby również w innych miejscowościach.

Art. 6. Komplet orzekający Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego składa się, bez względu na stopień wojskowy oskarżonego, z przewodniczącego lub jego zastępcy oraz z czterech członków Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego, z których jeden musi być oficerem korpusu sądowego.

Art. 7. Postępowanie przed Nadzwyczajnym Sądem Wojskowym odbywa się według przepisów o postępowaniu w sądach wojskowych okręgów generalnych, w wypadkach zaś, w których właściwy jest sąd polowy, według przepisów postępowania polowego.

W razie jednomyślności orzeczenia Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego w przedmiocie winy podsądnego wyroki tego sądu stają się prawomocne niezwłocznie po ogłoszeniu.

Art. 8. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poleca się Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą niezwłocznie po ogłoszeniu go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 54.

USTAWĄ

z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującem w b. zaborze rosyjskim.

(Dz. Ust. Nr. 30 p. 169).

ROZDZIAŁ I.

Art. 1. Ilekroć w ustawie postępowania karnego jest mowa: a) o zjazdach sędziów pokoju, b) o izbach sądowych i c) o senacie rządzącym, senatorach i nadprokuratorze senatu, przepisy odnośne stosują się w pierwszym razie—do sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, w drugim — do sądów apelacyjnych, a w trzecim—do Sądu Najwyższego, tudzież jego sędziów i prokuratorów.

Ilekroć w ustawie postępowania karnego jest mowa o Rosji, poddanych rosyjskich, cesarstwie rosyjskiem i języku rosyjskim — przepisy odnośne stosować należy odpowiednio do Polski, obywateli polskich, Państwa i języka polskiego.

Art. 2. Ust. 4 art. 16 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „4) W razie amnestji lub aktu łaski".

Art. 3. Wprowadza się cz. 2 art. 36 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Minister Sprawiedliwości może w miejscowościach, w których ma siedzibę kilku sędziów pokoju, wyznaczyć jednego lub kilku sędziów do rozpoznawania wszystkich lub niektórych kategorji spraw karnych, należących do właściwości owych sędziów pokoju".

Art. 4. Wprowadza się art. 51^3 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Za zgodą zaaresztowanego oskarżonego można przystąpić niezwłocznie do osądzenia sprawy, pomijając uwiadomienie władzy oskarżającej o rozprawie (art. 63, 64). Należy jednak wówczas o wyniku sprawy uwiadomić tę władzę. Władzy tej służy prawo do wniesienia apelacji w terminie, który liczy się od dnia zawiadomienia; od tego dnia liczy się również termin, wspomniany w cz. 2 art. 147".

Art. 5. Wprowadza się cz. 2 art. 60 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Gdy zarządza się osobiste stawiennictwo oskarżonego o wykroczenie, należy decyzję umotywować".

Art. 6. Zdanie 1 art. 61 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W razie niestawiennictwa oskarżonego bez przyczyn usprawiedliwiających sędzia pokoju może zarządzić przymusowe sprowadzenie oskarżonego, gdy osobiste stawiennictwo jego było nakazane".

Art. 7. Art. 88 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „Sędzia pokoju rozpoznaje sprawy z zachowaniem przepisów artykułów 620—620^4".

Art. 8. Ust. 1 art. 96 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) pozbawieni praw stanu".

Art. 9. Wprowadza się art. 98 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przed odebraniem przysięgi sędzia pokoju przypomina świadkom obowiązek zeznawania prawdy, tudzież odpowiedzialność karną za fałszywe zeznania.

Odebranie przysięgi za pośrednictwem duchownego zależy od uznania sędziego".

Art. 10. Art. 115 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące: „Sędzia pokoju zbiera w miarę możności dane, potrzebne do ustalenia tak osobistości oskarżonego, jak i jego poprzedniej karalności".

Art. 11. Art. 130 u. p. k. otrzymuje brzemienie następjące:

„Wyrok sędziego pokoju winien zawierać:
1) wskazanie sądu wyrokującego, nazwisko sędziego, ławników, sekretarza i datę wyroku;
2) wskazanie imion i nazwisk, tudzież przezwisk osób biorących udział w sprawie, ich zajęcia i stanowiska;
3) wymienienie przestępstwa, zarzucanego oskarżonemu,
4) wskazanie przepisów, na których podstawie wyrok został wydany;
5) wyszczególnienie wymierzonej kary lub wzmiankę o uniewinnieniu lub uwolnieniu oskarżonego;
6) orzeczenie co do kosztów i opłat sądowych;
7) orzeczenie co do powództwa o szkody i straty, jeżeli powództwo takie wytoczono.

Wyrok podpisują sędzia i ławnicy.

Jeśli wyrok nie jest zaoczny, sędzia pokoju może zaniechać motywowania wyroku, skoro w przeciągu trzech dni od daty ogłoszenia wyroku żadna ze stron tego nie zażąda. Przesyłając akta sprawy sądowi okręgowemu wskusek wniesienia apelacji, sędzia pokoju dołączy wyrok motywowany, choćby żadna ze stron nie zażądała sporządzenia takiego wyroku".

Art. 12. Zdanie 2 art. 133 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Jeśli sędzia zażąda osobistego stawiennictwa oskarżonego, a ten się nie stawił, sędzia pokoju bądź wydaje wyrok zaoczny, bądź odracza rozprawę i zarządza przymusowe sprowadzenie oskarżonego, jeżeli uzna niestawiennictwo za nieusprawiedliwione".

Art. 13. Art. 138^1 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyrok zaoczny można zaskarżyć w drodze apelacji w ciągu dni siedmiu; termin ten liczy się oskarżonemu od dnia doręczenia mu odpisu wyroku".

Art. 14. Art. 147 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Termin do apelacji wynosi dni 14 i liczy się od dnia ogłoszenia wyroku.

Jeśli zażądano sporządzenia wyroku motywowanego (art. 130 cz. 4), apelację wnieść można nadto w ciągu dni 7, licząc od dnia zredagowania wyroku motywowanego, choćby od dnia ogłoszenia wyroku minęło dni 14".

Art. 15. Wprowadza się cz. 2 art. 166 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przepisu części 1 niniejszego artykułu, dotyczącego udziału podprokuratora, nie stosuje się do spraw o przestępstwa, ścigane z okarżenia prywatnego".

Art. 16. Wprowadza się cz. 2 art. 170 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Przepisu cz. 4 art. 130 nie stosuje się; wyrok motywowany zredagować należy w ciągu dni 3 po ogłoszeniu"

Art. 17. Zdanie pierwsze i drugie art. 175 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Skargi i protesty na wyroki ostateczne sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, podaje się w terminie i z odpowiedniem zachowaniem przepisów, obowiązujących przy zakładaniu apelacji (art. 147 — 151), z poniższemi wyjątkami".

Art. 18. Art. 193 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W zakresie kosztów, należnych świadkom, biegłym i innym osobom, wzywanym przez sędziego pokoju, stosuje się przepisy, obowiązujące w postępowaniu przed sądami okręgowemi".

Art. 19. Art. 195 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszyscy uczestnicy przestępstwa odpowiadają za koszty postępowania karnego solidarnie, chyba że w wyroku inaczej postanowiono".

Art. 20. Art. 235^1 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Spory o właściwość między sądami apelacyjnemi rozstrzyga Sąd Najwyższy w komplecie całej Izby".

Art. 21. Art. 248 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sąd Najwyższy w komplecie całej Izby może bądź na wniosek Ministra Sprawiedliwości, albo odnośnego sądu, bądź z własnej inicjatywy, przekazać sprawę z jednego okręgu sądowego do drugiego nietylko wobec okoliczności, wskazanych w art. 247, lecz również i we wszystkich wypadkach, w których przekazanie sprawy uzna za niezbędne w celu zabezpieczenia bądź prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, bądź też porządku lub spokoju publicznego".

Art. 22. Wprowadza się cz. 2 art. 249 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Na wniosek prokuratora sąd okręgowy, mocą decyzji powziętej na posiedzeniu gospodarczem, może zlecić przeprowadzenie śledztwa wstępnego sędziemu pokoju; w tym samym trybie mocen jest sąd na wniosek prokuratora następnie przekazać śledztwo z powrotem właściwemu sędziemu pokoju".

Art. 23. Art. 250 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„O każdem zdarzeniu, zawierającem cechy przestępstwa policja najpóźniej w ciągu 24 godzin po otrzymaniu wiadomości o przestępstwie zawiadamia prokuratora lub podprokuratora, w wypadkach zaś, w których śledztwo wstępne jest konieczne (art. 544) — również właściwego sędziego śledczego.

Każdego zaaresztowanego należy najpóźniej w ciągu 24 godzin po zaaresztowaniu odstawić do najbliższego sędziego śledczego lub sędziego pokoju, który w ciągu następnych 24 godzin zbada zaaresztowanego i zadecyduje o środkach za-

pobiegawczych, przekazując sprawę niezwłocznie właściwemu sędziemu śledczemu; w sprawach zaś, w których śledztwo wstępne nie jest konieczne — właściwemu prokuratorowi lub podprokuratorowi.

Minister Sprawiedliwości zarządzi, kogo i w jakich wypadkach ze względu na stanowisko lub zajęcie oskarżonego należy zawiadomić o wdrożeniu i umorzeniu postępowania karnego, tudzież o zdarzeniach, zaszłych w toku tego postępowania".

Art. 24. Art. 284 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sędzia śledczy zawiadamia prokuratora lub podprokuratora również o powodach zwolnienia z aresztu każdej osoby, przeciw której toczy się śledztwo wstępne bez względu na rodzaj przestępstwa".

Art. 25. Zdanie 2 art. 285 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszelako, jeśli sędzia śledczy nie uważa tego za uzasadnione, wówczas, nie spełniając żądania prokuratora, zwraca się w tym względzie do sądu".

Art. 26. Wprowadza się do ustawy postępowania karnego następujące postępowania:

„Art. 287[1]. W sprawach, w których rozprawa główna odbyć się może bez śledztwa wstępnego (art. 554), prokurator może przeprowadzić potrzebne dochodzenia celem wyjaśnienia, czy należy sprawę umorzyć lub zawiesić, czy wnieść akt oskarżenia.

Okoliczności, przemawiających tak za, jak i przeciw oskarżonemu, dochodzić należy z jednakową bezstronnością.

Art. 287[2]. Celem przeprowadzenia dochodzeń, wskazanych w artykule poprzedzającym, prokurator żądać może wyjaśnień od wszystkich władz, tudzież zlecać władzom policyjnym przeprowadzenie wskazanych przez się czynności.

Prokurator może być obecny przy dochodzeniach, prowadzonych przez policję; może również przeprowadzić dochodzenia osobiście.

W toku dochodzeń stosuje się przepis art. 254.

Jednak na wniosek prokuratora należy w toku dochodzeń prokuratorskich stosować odpowiednio przepisy, dotyczące śledztwa wstępnego.

Art. 287[3]. Jeżeli zajdzie potrzeba badania pod przysięgą, przeprowadzenia rewizji i sekwestracji przedmiotów lub zatrzymania i oględzin korespondencji pocztowej lub telegraficznej, tudzież zastosowania lub zmiany środków zapobiegawczych, prokurator zwraca się do sędziego śledczego lub sędziego pokoju z wnioskiem o wykonanie tych czynności.

Prokurator może również zwracać się do sędziów śledczych lub sędziów pokoju o przeprowadzenie innych poszcze-

gólnych czynności śledczych, oprócz wymienionych w części pierwszej niniejszego artykułu.

Art. 287[4]. Postępowanie, przewidziane w art. 353 — 366, stosuje się w toku dochodzeń prokuratorskich.

Natomiast nie stosuje się postępowania, przewidzianego w art. 356[1] — 356[6].

Art. 287[5]. Pozbawienie wolności, wynikające z zastosowania środków zapobiegawczych w toku dochodzeń prokuratorskich (art. 250 i 286[3]), nie może trwać dłużej niż 1 miesiąc. Z ważnych przyczyn może sąd okręgowy decyzją powziętą na posiedzeniu gospodarczem, przedłużyć ów termin o dwa tygodnie; decyzja ta winna zapaść przed upływem pierwszego miesiąca.

W toku dochodzeń prokuratorskich prokurator może własną władzą uchylić środek zapobiegawczy.

Art. 287[6]. Świadkowie, biegli, tłumacze i inne osoby będą w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa w toku dochodzeń prokuratorskich przymusowo sprowadzeni i ukarani według przepisów, obowiązujących w zakresie śledztwa wstępnego.

W razie niestawiennictwa na wezwanie władz prokuratorskich lub policyjnych należy o ukaranie zwrócić się do właściwego sędziego śledczego.

Art. 287[7]. Na decyzje sędziów w toku dochodzeń prokuratorskich, w szczególności na decyzje w przedmiocie środków zapobiegawczych (art. 250 cz. 2 i 287[3]) można wnieść zażalenie według zasad, wskazanych co do zażaleń na odpowiednie decyzje w toku śledztwa wstępnego.

Art. 287[8]. W wypadkach, gdy śledztwo wstępne nie było przeprowadzone, prokurator własną władzą decyduje o umorzeniu lub zawieszeniu postępowania karnego, chyba że przeprowadzono postępowanie w myśl artykułów 353—356 (art. 287[4]), tudzież gdy zachodzi potrzeba postępowania w myśl art. 38 k. k.

Na decyzje prokuratora w przedmiocie umorzenia lub zawieszenia postępowania karnego poszkodowany skutkiem przestępstwa może wnieść w ciągu dni czternastu po zawiadomieniu zażalenie do prokuratora sądu apelacyjnego, jego zaś decyzję może w takim samym terminie zaskarżyć do sądu apelacyjnego trybem, przepisanym dla skarg incydentalnych.

Art. 287[9]. Przepisy artykułów 529[1] i 542 będą odpowiednio stosowane do spraw umorzonych lub zawieszonych z mocy decyzji prokuratora".

Art. 27. Wprowadza się cz. 2 art. 288 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Sąd apelacyjny w wypadkach szczególnej wagi może zamiast właściwego sędziego śledczego delegować do przeprowadzenia śledztwa wstępnego innego sędziego śledczego, bądź sędziego sądu okręgowego lub apelacyjnego".

Art. 28. Wprowadza się art. 292[1] u. p. k. w brzmieniu następującem:

„O wykonanie poszczególnych czynności śledczych sędzia śledczy może się zwracać również do sędziów pokoju, bez względu na to, czy urzędują w okręgu, w którym się toczy śledztwo wstępne, czy poza jego granicami, atoli z wyjątkiem sędziów pokoju, urzędujący w tej samej miejscowości, w której sędzia śledczy ma swoją siedzibę".

Art. 29. W art. 345 u. p. k. wyrazy: „do wydziału lekarskiego rządu gubernialnego" zastąpić należy wyrazami: „do województwa urzędu zdrowia, a w wypadkach szczególnej wagi do wydziału lekarskiego uniwersytetu".

Art. 30. W art. 356^3 u. p. k. wyrazy: „w artykule 137 według uzup. 1912 kod. kar. gł. i popr." zastąpić należy wyrazami: „w artykule 41 kod. kar."

W art 356^6 u. p. k. wyrazy: „w artykułach 95 i 96, jakoteż w dodatku do artykułu 95 kod. kar. gł. i popr. (wyd. 1885) zastąpić należy wyrazami: „w artykule 39 kod. kar.

Art. 31. Ust. 1 art. 389 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) oskarżeni o zbrodnie lub występki, za które ustawa przewiduje karę więzienia nie niżej 1 roku".

Art. 32. Zdanie 1 art. 409 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Zeznania oskarżonego zapisuje się w pierwszej osobie w miarę możności własnemi jego słowami bez zmian, opuszczeń i dodatków".

Art. 33. Art. 418 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o wykroczenie jest poręczenie".

Art. 34. Art. 419 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o występki, za które, niezależnie od kar dodatkowych, ustawa przewiduje karę nie surowszą niż pozbawienie wolności do jednego roku jest kaucja.

Najostrzejszym środkiem zapobiegawczym względem oskarżonych o inne występki, tudzież o zbrodnie jest zaaresztowanie".

Art. 35. Art. 420 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Środek zapobiegawczy, wskazany w drugiej części artykułu 419, stosować można i w razie oskarżenia o lżejsze przestępstwo, o ile chodzi o oskarżonych, którzy nie mają stałego miejsca zamieszkania, ani określonego zajęcia, lub których tożsamość nie da się ustalić".

Art. 36. Art. 527 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące.

„Po otrzymaniu aktu oskażnenia lub skargi oskarżyciela prywatnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczem (art. 547) decyduje, czy należy zarządzić rozprawę główną.

Jeśli sąd dojdzie do przekonania, bądź że w danym razie brak cech przestępstwa, bądź że w wynikach śledztwa wstępnego lub dochodzeń prokuratorskich (art. 287^1 — 287^9), albo w danych, przytoczonych w zawiadomieniu o przestępstwie, brak dostatecznych poszlak winy, oskarżonego, bądź że zachodzą powody do umorzenia lub zawieszenia sprawy, w art. 16 lub 27 przewidziane, bądź że sprawę wszczęto trybem niewłaściwym, bądź wreszcie że zachodzi niewłaściwość sądu — naówczas umarza lub zawiesza postępowanie karne, albo przekazuje sprawę stosownie do właściwości.

Na decyzję sądu, której mocą umorzono lub zawieszono postępowanie karne, prokurator może wnieść skargę w ciągu miesiąca.

Zarządzenie rozprawy głównej można zaskarżyć do sądu apelacyjnego w ciągu 3 dni od daty otrzymania zawiadomienia o decyzji. Podstawą oskarżonego może być tylko zarzut braku cech przestępstwa, niewłaściwości sądu lub niewłaściwego skierowania sprawy. Skarga oskarżonego winna być podpisana przez adwokata".

Art. 37. Art. 543 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Postępowanie w sądach okręgowych rozpoczyna się: 1) albo wskutek aktu oskarżenia lub wniosku (art. 845^1, 845^3), złożonego sądowi okręgowemu przez prokuratora; 2) albo wskutek skargi oskarżyciela prywatnego.

Art. 38. Art. 544 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o zbrodnie przewód sądowy winno poprzedzać śledztwo wstępne, chyba że oskarżony, ujęty na gorącym uczynku, przyznał się do czynu zgodnie z rzeczywistemi okolicznościami".

Art. 39. Art. 545 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W wypadkach, gdy śledztwo wstępne nie jest konieczne, rozprawa odbędzie się bez śledztwa wstępnego, jeśli prokurator na podstawie dochodzeń prokuratorskich (art. 287^1 — 287^9) lub danych, zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie, uzna za możliwe złożyć sądowi akt oskarżenia lub wniosek (art. 845^3), i jeśli sąd sam, czy na wniosek osób, biorących udział w sprawie, nie uzna potrzeby śledztwa wstępnego lub poszczególnych czynności śledczych".

Art. 40. Wprowadza się cz. 2 art. 565 w brzmieniu następującem:

„Do osób ostatniej kategorji stosuje się odpowiednio art. 44 u. p. k.

Art. 41. Art. 583 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o zbrodnie, tudzież w sprawach o występki, za które ustawa przewiduje karę pozbawienia wolności powyżej jednego roku, lub karę wyższą, oskarżeni, pozostający na wolności, winni stawić się do sądu osobiście, choćby mieli obrońców z wyboru lub urzędu".

Art. 42. Wprowadza się cz. 2 art. 618 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Nie dotyczy to członków kompletu sądzącego, tudzież prokuratora lub podprokuratora".

Dotychczasowa część druga art. 618 stanowić będzie część trzecią tegoż artykułu.

Art. 43. Art. 620^2 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Przy drzwiach zamkniętych rozpoznawane będą sprawy o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, gdy obie strony tego żądają".

Art. 44. Art. 620^3 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Sąd, bądź z własnej inicjatywy, na wniosek prokuratora, lub stron wykluczy jawność rozprawy w całości lub częściowo i uchwali odbycie jej przy drzwiach zamkniętych, ilekroć uzna, że jawne roztrząsanie okoliczności, stanowiących przedmiot rozprawy, obrażałoby uczucia religijne lub moralność, albo groziłoby zakłóceniem prawidłowego biegu rozprawy lub ujawnieniem tajemnicy państwowej, zwłaszcza wojskowej".

Art. 45. Art. 620^4 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Z mocy decyzji sądu rozpoznawać można przy drzwiach zamkniętych również sprawy oskarżonych nieletnich".

Art. 46. Wprowadza się art. 627^1 u. p. k. w brzmieniu następującem.

„Przepis art. 626 i 627 stosuje się odpowiednio do zeznań, złożonych w toku dochodzeń prokuratorskich (art. 287^1 cz. 4 i 287^3)".

Art. 47. Ust. 1 art. 707 u. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„1) pozbawieni praw stanu„.

Art. 48. Wprowadza się art. 713 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Sąd może nadto pominąć badanie pod przysięgą, jeśli prokurator i wszyscy biorący udział w sprawie na to się zgodzą".

Art. 49. Zdanie 2 art. 796 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyrok wydaje się w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej".

Art. 50. Do art. 834 u. p. k. dodaje się uwagę następującej treści:

„Uwaga: Gdy wyrok wydano poza siedzibą sądu, ogłoszenie wyroku może nastąpić przy odpowiedniem zastosowaniu art. 564 i 829—834, jeżeli nawet oskarżony znajduje się na wolności; obecność prokuratora lub podprokuratora nie jest wówczas wymagana.

Można również postanowić że zamiast ogłoszenia wyroku w sposób, przewidziany w art. 829—834, nastąpi doręczenie odpisu wyroku prokuratorowi i stronom, biorącym udział w sprawie, nawet jeżeli wyrok wydano w siedzibie sądu; w tym wypadku dzień doręczenia odpisu uważa się za dzień ogłoszenia wyroku (art. 833) stronie, której odpis doręczono. Wyjaśnienie, przewidziane w art. 832, należy wówczas umieścić na odpisie wyroku".

Art. 51. W art. 834[4] u. p. k. wyraz „trzech" zastąpić należy wyrazem „siedmiu".

Art. 52. Jako dział dziesiąty A) księgi drugiej tytułu czwartego ustawy postępowania karnego wprowadza się postanowienia następujące:

DZIAŁ DZIESIĄTY A). O postępowaniu uproszczonem.

Art. 855[1]. W sprawach, zastrzeżonych właściwości sądu okręgowego, prokurator może, nie składając aktu oskarżenia, wnieść o zarządzenie postępowania uproszczonego, jeśli według okoliczności sprawy przyjąć należy, że niezależnie od kar dodatkowych i zastępczych nie wypadnie wymierzyć kary surowszej, niż grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej lat dwóch, lub jedną z tych kar, albo gdy wymierzenie kary surowszej nie jest w ustawie przewidziane.

W sprawach o zbrodnie, w sprawach o przestępstwa, przewidziane w części drugiej, czwartej, piątej i trzydziestej siódmej kod. kar., tudzież w sprawach o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego, postępowanie uproszczone nie jest dopuszczalne.

Art. 845[2]. O ile ustawa nie zawiera postanowień odmiennych, w postępowaniu uproszczonem stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądami okręgowemi, wyrokującemi w pierwszej instancji.

Art. 845[3]. We wniosku o zarządzenie postępowania uproszczonego prokurator winien wyszczególnić okoliczności, wskazane w artykule 520 ust. 1—3 i 2 oraz wymienić osoby, które zdaniem jego należy wezwać na rozprawę główną. Równocześnie może wnieść o zastosowanie środków zapobiegawczych.

Art. 845[4]. W postępowaniu uproszczonem przeprowadza rozprawę główną i orzeka jeden sędzia sądu okręgowego, wyznaczony na stałe przez ogólne zebranie sądu. Tenże sędzia wydaje również własną władzą decyzję w toku postępowania przygotowawczego, tudzież po wydaniu wyroku, a w szcze-

gólności decyzje wskutek wniesionej opozycji, decyzje co do przyjęcia apelacji i co do wykonanania wyroku.

Art. 845[5]. Jeśli poza rozprawą główną sędzia uważa za wskazane wysłuchanie przed decyzją wniosku prokuratora, zwraca się do tegoż o złożenie krótkiego wniosku na piśmie; przed decyzją w przedmiocie środków zapobiegawczych należy zawsze wysłuchać wniosku prokuratora.

Art. 845[6]. Jeśli zachodzi wątpliwość, czy wobec okoliczności, wymienionych w art. 527, należy zarządzić rozprawę główną, lub czy postępowanie uproszczone jest dopuszczalne (art. 845[1] cz. 2) lub wskazane, sędzia przedstawi sprawę sądowi okręgowemu, który decyzją, powziętą na posiedzeniu gospodarczem, bądź zarządzi rozprawę główną, bądź postąpi w myśl art. 527, bądź też przekaże sprawę na drogę postępowania zwyczajnego.

Sędzia zwraca się również do sądu okręgowego w wypadku, gdy wniosek (art. 845[3]) złożono bez uprzedniego śledztwa wstępnego, a sędzia jest zdania, że śledztwo wstępne jest wskazane.

Art. 845[7]. Wyrokowanie odbywa się w postępowaniu uproszczonem bez uprzedniego układania na piśmie pytań o winie, karze, powództwie cywilnem, opłatach i kosztach sądowych i dowodach rzeczowych.

Art. 845[8] W postępowaniu uproszczonem nie można wymierzyć kary surowszej od wymienionej w art. 845[1].

Jeśli sędzia uznaje potrzebę wymierzenia kary surowszej wobec ujawnienia nowych okoliczności, dotyczących poprzedniej karalności, lub jeśli w toku rozprawy uzna postępowanie uproszczone za niedopuszczalne (cz. 2 art. 845[1]) powźmie decyzję o przekazaniu sprawy na drogę postępowania zwyczajnego.

Prokurator może ze swej strony wnieść o przekazanie sprawy na drogę postępowania zwyczajnego, jeśli podczas rozprawy wyjdą na jaw nowe okoliczności, dotyczące poprzedniej karalności, które uzasadniają wymierzenie kary surowszej, aniżeli przewidziana w art. 845[1].

Art. 845[9]. Przepisów artykułów 788, 792, 793, 797, 829—834, 834[4] i 865 (o ile dotyczy terminu apelacji) nie stosuje się w postępowaniu uproszczonem. Natomiast stosuje się odpowiednio artykuły 130, 132, 138, 138[1] i 147.

Art. 845[10]. Wyroki i decyzje sędziego (art. 845[4]) mogą być zaskarżone na zasadach ogólnych z tą różnicą, że skargi na decyzje zapadłe przed wydaniem wyroku rozstrzyga zamiast sądu apelacyjnego sąd okręgowy na posiedzeniu gospodarczem".

Art. 53. Wprowadza się cz. 2 art. 846 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„W toku dochodzeń prokuratorskich prokurator może sam wysłać listy gończe".

Art. 54. Art. 879^1 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Stawiennictwa do sądu apelacyjnego podsądnych i innych osób, biorących udział w sprawie, jak również świadków i biegłych żąda się tylko wtedy, kiedy sąd apelacyjny sam lub na wniosek stron uzna to za niezbędne. Sąd apelacyjny nie ma prawa odmówić zbadania: 1) tych świadków, zbadanych przez sąd okręgowy, których strony same sprowadzą, 2) świadków, których zbadania sąd okręgowy niesłusznie odmówił".

Art. 55. Wprowadza się art 892^1 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Jeśli prokurator odwołał się od wyroku, wydanego w postępowaniu uproszczonem (art. 845^1—845^{10}), sąd apelacyjny nie może wymierzyć kary surowszej od przewidzianej w art. 845^1.

Jeśli sędzia nie uwzględni wniosku prokuratora, uczynionego w myśl cz. 3 art. 845^8, a sąd apelacyjny jest zdania, że wniosek ten należało uwzględnić, wówczas sąd apelacyjny uchyla wyrok i przekazuje sprawę sądowi okręgowemu do przeprowadzenia postępowania w trybie zwyczajnym.

Tak samo postąpić należy, jeśli odwołano się z powodu niedopuszczalności postępowania uproszczonego (cz. 2 art. 845^1) i sąd apelacyjny uznał postępowanie uproszczone za niedopuszczalne".

Art. 56. Wprowadza się art. 916^1 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Protesty i skargi kasacyjne, wniesione z obrazą przepisów formalnych ustawy lub nie wskazujące żadnych powodów do uchylenia wyroku, Sąd Najwyższy odrzuca na posiedzeniu gospodarczem".

Art. 57. Wprowadza się art. 961 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Wyroki śmierci nie wymagają zatwierdzenia.

Przed skierowaniem wyroku śmierci do wykonania sąd pierwszej instancji przedstawi akta sprawy za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości Naczelnikowi Państwa do rozważenia, czy skazany zasługuje na łaskę.

Jeśli w sprawie wyrokował sąd drugiej instancji, należy przedstawić akta za pośrednictwem tego sądu.

Jeśli który z owych sądów jest zdania, że skazany zasługuje na łaskę, powinien wraz z aktami przedstawić opinję swoją w tym względzie, oświadczając się przytem co do kary, jaka zamiast kary śmierci byłaby w danym razie odpowiednią.

Decyzję powyższą sąd poweźmie na posiedzeniu gospodarczem po wysłuchaniu wniosków prokuratora, o ile możności w składzie tych samych sędziów, którzy w sprawie wyrokowali".

Art. 58. Art. 967 u p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Skazani na pozbawienie wolności odbywają karę w miejscach zamknięcia, przewidzianych w przepisach szczególnych. Władzom więziennym przesyła się odpisy wyroków zapadłych względem skazanych".

Art. 59. Zdanie 1 art. 968 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Czas, spędzony w zamknięciu przez skazanego na pozbawienie wolności, po uprawomocnieniu się wyroku zalicza się na poczet kary".

Art. 60. Wprowadza się art. 974^1 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Prośbę o łaskę sąd pozostawi bez biegu, jeśli mniema, że skazany na łaskę nie zasługuje; przeciw decyzji niema zażalenia. Dotyczy to również wypadków, gdy prośbę o łaskę przesłał sądowi Minister Sprawiedliwości, nie żądając przedstawienia akt sprawy.

W innych wypadkach, dotyczących ułaskawienia, sąd przesyła akta sprawy Ministrowi Sprawiedliwości. Jeśli w sprawie wyrokował sąd drugiej istancji, należy przedstawić akta za pośrednictwem tego sądu.

Do wypadków przewidzianych w artykule niniejszym, stosuje się odpowiednie przepisy cz. 4 i 5 art. 961".

Art. 61. Wprowadza się art. 974^2 u. p. k. w brzmieniu następującem:

„Prośba o łaskę nie wstrzymuje wykonania kary.

Minister Sprawiedliwości może przed rozważeniem sprawy ułaskawienia skazanego wstrzymać wykonanie kary, lub zarządzić jej przerwę.

Nadto sąd, przedstawiając w wypadkach godnych szczególnego uwzględnienia przychylną opinję w przedmiocie ułaskawienia, może zarazem wstrzymać wykonanie kary lub zarządzić jej przerwę".

Art. 62. Art. 978^1 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Tłumacze i biegli, nie wyłączając lekarzy sądowych i powiatowych, otrzymują od sądu odpowiednie wynagrodzenie.

Wysokość tego wynagrodzenia może oznaczyć Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia".

Art. 63. Art. 979 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Osoby wezwane do miejscowości odległej ponad 15 wiorst od miejsca posiedzenia sądu, otrzymują zwrot wyłożonych kosztów przyjazdu, tudzież kosztów powrotu i pobytu w siedzibie sądu.

Żyjący z dziennego zarobku świadkowie i inne osoby postronne, wzywane do sądu, otrzymują ponadto odpowiednie

odszkodowanie za oderwanie się od zajęć, o ile wykażą, że wskutek stawiennictwa ponoszą dotkliwy uszczerbek w zarobkowaniu; odszkodowanie to się przyznaje niezależnie od odległości, wspomnianej w części 1 niniejszego artykułu.

Wysokość tego wynagrodzenia (część 1 i 2) może oznaczyć Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia".

Art. 64. Art. 990 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszyscy uczestnicy przestępstwa odpowiadają za koszty postępowania karnego solidarnie, chyba że w wyroku inaczej postanowiono".

Art. 65. W cz. 2 i 3 art. 1080 u. p. k. wyrazy: „w Izbach połączonych" zastąpić należy wyrazami: „w komplecie całej Izby".

Art. 66. Uchyla się art. 89 — 89^2, 129, 130^1 uwagę 2 do art. 199, art. 208^1, 209, 288^2, 314^1, 393, ust. 2 art. 411, art. 417, uwagę do art. 419, art. 454 — 466, zdanie 2 art. 691, art. 708, zdanie 2 art. 777, uwagi do art. 978 i 986 u. p. k.

Art. 67. Wykreślić należy:

1) w art 8, 13, 120, 337, 775, 798, 958, 978^2, 1015, 1016 i 1029 u. p. k. wzmianki umieszczone w nawiasach;

2) w art. 12 u. p. k. wyrazy: „przez który czyn, będący przedmiotem postępowania sądowego, jest wzbroniony pod groźbą kary";

3) w art. 36 u. p. k. wyrazy: „a także podległe na mocy art. 45^1 ustawy o organizacji sądowej";

4) w art. 69 u. p. k. wyrazy: „w sprawach zaś o przestępstwach, za które ustawa przewiduje zamknięcie w więzieniu";

5) w tytule działu IX księgi 1 u. p. k. w art. 173 i 174 u. p. k. wyrazy: „Sędziów pokoju oraz ich"; w art. 179 u. p. k. wyrazy: „sędzia pokoju lub";

6) w art. 176 u. p. k. wyrazy: „na wyroki ostateczne sędziów pokoju przesyła się do zjazdu sędziów pokoju, a";

7) w art. 178 u. p. k. wyrazy: „Uwzględniwszy skargę lub protest, zjazd sędziów pokoju kasuje wyrok i przekazuje sprawę innemu sędziemu pokoju do osądzenia. Tak samo i";

8) w art. 191^1 i 968 u. p. k. wyrazy: „zbiegłym zaś z pod straży przed odbyciem orzeczonej przez sąd kary termin zamknięcia liczy się od dnia ponownego zatrzymania w celu wykonania wyroku";

9) w art. 199 u. p. k. wyrazy: „na rzecz danych kancelarji sędziów pokoju i zjazdów sędziów pokoju";

10) w art. 249 u. p. k. wyrazy: „i w wypadkach wskazanych w ustawie członków oddzielnego korpusu żandarmów", zaś w tytule przed art. 483 u. p. k. wyrazy: „korpusu żandarmów, a także";

11) w art. 355 u. p. k. wyrazy: „wskazanych przez władze lekarskie";

12) w art. 416[1] u. p. k. wyrazy: „za które ustawa przepisuje kary główne";

13) w art. 626 u. p. k. wyrazy: „a także zeznań osób wymienionych w uwadze do art. 65 w tych wypadkach, gdy badanie nastąpiło w miejscu ich zamieszkania";

14) w art. 714 u. p. k. wyrazy: „wyznania nieprawosławnego";

15) w art. 715 u. p. k. wyraz: „inowierczego";

16) w art. 775 i 798 u. p. k. wyrazy: „przed jego cesarską mością";

17) w art. 910 ust. 2 u. p. k. wyrazy: „wydane bez udziału przedstawicieli stanów";

18) w art. 963 ust. 1 u. p. k. wyrazy: „nie wyłączając i tych wypadków, gdy ta zastąpiona będzie śmiercią polityczną (kod. kar. gł. i popr. wyd. 1885 art. 71)";

19) w art. 975 u. p. k. wyrazy: „w senackich i miejscowych gubernialnych wiadomościach";

20) w art. 1021 u. p. k. wyrazy: „pociągające za sobą pozbawienie wszystkich praw stanu lub wszystkich osobistych praw i przywilejów";

21) w cz. 3 art. 1080 u. p. k. wyrazy: „lub żądania skarżonego (art. 527, 528)".

ROZDZIAŁ II.

Art. 68. Rozporządzenie Komisji Przejściowej Tymczasowej Rady Stanu z 25 września 1917 r. (Dzien. Urzęd. Dep. Spraw. Tymczasowej Rady Stanu Nr. 6) o udziale sędziów pokoju i sekretarzy sądów pokoju w prowadzeniu śledztwa wstępnego uchyla się.

ROZDZIAŁ III.

Art. 69. Ust. 1 cz. 1 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (Dzien. Urzęd. Dep. Spraw. Tymczasowej Rady Stanu Nr. 1) otrzymuje brzmienie następujące:

„1) przestępstwa, zagrożone w częściach 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 k. k. oraz w innych przepisach karnych aresztem i grzywną, tudzież karą pieniężną lub jedną z tych kar, oddzielnie lub łącznie z karami dodatkowemi, choćby one polegały na pozbawieniu prawa wykonywania zawodu, procederu, rzemiosła lub wogóle jakiegokolwiek prawa szczególnego, oraz wszystkie wymienione w części trzydziestej szóstej k. k. z wyjątkiem przestępstwa z art. 632 część 2 ustęp 1 k. k."

Uchyla się część druga ust. 1 — 3 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego. Wprowadza

się natomiast, jako cz. 2 art. 2 powyższych przepisów przechodnich, następujące postanowienie:

„Sąd pokoju jest właściwy bez względu na wartość dowództwa cywilnego, albo przedmiotów, podlegających konfiskacie, albo robót, mających być wykonanemi z mocy wyr ku".

W ust. 2 cz. 1 art. 2 wspomnianych przepisów przechodnich wykreślić należy wyrazy: „i nie zachodzi możność zastosowania ostatniego ustępu tego artykułu", a w ust. 5 cz. 1 art. 2 tych przepisów należy wykreślić drugie zdanie: „Przepis ustępu 2 części drugiej niniejszego artykułu w sprawach tych nie ma zastosowania".

ROZDZIAŁ IV.

Art. 70. Grzywny, kary pieniężne i należytości, przewidziane w kodeksie karnym i ustawach karnych szczególnych, tudzież w ustawie postępowania karnego, określać należy w wyrokach i decyzjach wyłącznie w markach polskich.

W ustawach tych:

1) podwyższa się dziesięciokrotnie kwoty, od których zawisłą jest karygodność przestępstwa;
2) podwyższa się dziesięciokrotnie wysokość kaucji kasacyjnych;
3) podwyższa się dwudziestokrotnie najwyższą granicę grzywien i kar pieniężnych, oznaczonych w określonej kwocie pieniężnej;
4) podwyższa się dwudziestokrotnie najniższą i najwyższą granicę kwot, wymienionych w art. 59 k. k., tudzież należytości, przewidziane w ustawie postępowania karnego.

Przepis ust. 1 i 3 cz. 2 niniejszego artykułu nie stosuje się do przepisów, wydanych po 1 stycznia 1919 r.

Przepis ust. 1 i 3 cz. 2 niniejszego artykułu stosuje się również do dekretu z 7 lutego 1919 r. (Nr. 14 Dzien. Praw poz. 160).

Art. 71. W ust. 3 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z 18 lipca 1917 r. (w brzmieniu, ustalonem dekretem z 9 grudnia 1918 r. Dz. Pr. Nr. 20 poz. 57), należy zamiast „1000 mk." umieścić „10.000 mk".

Art. 8 dekretu z 9 grudnia 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 20 poz. 57) zachowuje moc prawną.

ROZDZIAŁ V.

Art. 72. W art. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 55 poz. 341) w przedmiocie sądów doraźnych wykreślić należy „583" tudzież wyrazy: „585, o ile przestępstwo to popełniono w okolicznościach, wymienionych w art. 583 lub 584".

Do art. 22 tej ustawy dodaje się następujące zdanie:

„Postępowanie, przewidziane w art. 971 u. p. k., nie będzie stosowane".

ROZDZIAŁ VI.

Art. 73. Dekret z dnia 11 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. Nr 6. poz. 103) uchyla się.

ROZDZIAŁ VII.

Art. 74. Do dochodzeń, przewidzianych w p. 2 i 3 art. 52 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 67 poz. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej, stosowane będą przepisy art. 287^1 — 287^9 u. p. k.

ROZDZIAŁ VIII.

Art. 75. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. zaborze rosyjskim i wchodzi w życie w dni 30 po ogłoszeniu.

Postępowanie uproszczone będzie stosowane również w wypadkach, w których przed wejściem w życie ustawy niniejszej złożono już akt oskarżenia, jeśli prokurator uczyni w tym względzie dodatkowy wniosek przed otwarciem rozprawy.

Pozatem do spraw, w których przed wejściem w życie ustawy niniejszej zapadł wyrok pierwszej instancji, stosować należy dotychczasowe przepisy postępowania, chyba że wyrok uchylony będzie w postępowaniu kasacyjnem; jednak i do spraw, w których wyrok pierwszej instancji zapadł przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, należy stosować przepisy art. 879^1, 916^1, 974^1 i 974^2 u. p. k., tudzież art. 70 niniejszej ustawy, o ile dotyczy kaucji kasacyjnych.

Sprawy, które wpłynęły do sądów okręgowych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez sądy okręgowe, choćby na mocy niniejszej ustawy należały do właściwości sądów pokoju.

Art. 76. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 55.

USTAWA

z dnia 18-go marca 1921 roku o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku, popełnionych przez urzędników.

(Dz. Ust. Nr. 30 p. 177).

Art. 1. Urzędnik, winny popełnienia w związku z urzędowaniem i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych:

1. kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia), albo udziału w tychże (art. 51 k. k. ros. z r. 1903, § 5 ustr. u. k. z r. 1852, §§ 47—49 niem. k. k. z r. 1871), jeśli mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) było mu dostępne lub powierzone z powodu służby lub stanowiska służbowego;
2. oszustwa lub udziału w niem (art. 51 k. k. ros. z r. 1903, § 5 austr. u. k. z r. 1852, §§ 47—49 niem. k. k. z r. 1871), jeśli oszustwo popełniono w ten sposób, że winny w zamiarze osiągnięcia dla siebie lub osoby trzeciej nieprawnej korzyści majątkowej wyrządził innemu szkodę majątkową przez wprowadzenie w błąd lub utrzymywanie w błędzie za pomocą przedstawienia okoliczności fałszywych, albo przekręcania lub ukrywania prawdziwych, — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 2. Urzędnik winny:

1. przyjęcia bądź podarunku lub innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku lub innej korzyści majątkowej, danych w zamiarze skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej;
2. innego przestępstwa służbowego, popełnionego z chęci zysku i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych w b. dzielnicy rosyjskiej i pruskiej, a w b. dzielnicy austrjackiej nadużycia władzy urzędowej, popełnionego z chęci zysku, — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 3. Urzędnik winny przyjęcia w związku z rozstrzyganiem spraw urzędowych lub służbowych bądź podarunku lub korzyści majątkowej, bądź obietnicy takiego podarunku lub korzyści majątkowej, danych bez zamiaru skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej, ulegnie karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15.

Art. 4. Winny udziału w przestępstwach, przewidzianych w art. 1 i w ust. 2 art. 2 tej ustawy, o ile udział taki nie pociąga za sobą kary surowszej w myśl art. 1, będzie karany ciężkiem więzieniem (domem karnym) od 4 do 15 lat; kto za dopuszcza się udziału w tych przestępstwach zawodowo, będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Art. 5. Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika za pomocą podarunku, bądź innej korzyści majątkowej, bądź obietnicy tychże do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, lub dopuszcza się udziału w przestępstwie, przewidzianem w ust. 1 art. 2 niniejszej ustawy — będzie karany ciężkiem więzieniem (domem karnym) od 4 do 15 lat; jeśli zaś

winny dopuszcza się takiego przestępstwa zawodowo — będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Kto osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, chociażby bezskutecznie, skłania urzędnika do przestępstwa, przewidzianego w art. 3 niniejszej ustawy, lub w tem ostatniem przestępstwie dopuszcza się udziału, będzie karany więzieniem (w b. dzielnicy austrjackiej — ścisłym aresztem) od 1 miesiąca do 1 roku.

Jednak będzie wolny od kary ten, kto przyczyni się do wykrycia lub udowodnienia dokonanego przekupienia, zanim władza, powołana do ścigania, dowie się o jego czynie.

Art. 6. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o prawie nadzwyczajnego łagodzenia lub zamiany kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie; wszakże w wypadkach mniejszej wagi lub w razie uznania okoliczności łagodzących sąd wymierzy za przestępstwa, przewidziane w art. 1 — 5 ustawy niniejszej, w miejsce kary śmierci, karę ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15, karę zaś ciężkiego więzienia (domu karnego) od lat 4 do 15 wyznaczy w rozmiarze od 1 roku do 4 lat.

Art. 7. Przestępstwa, wymienione w art. 1 — 4 cz. 1 art. 5 niniejszej ustawy, uważane będą za zbrodnie; przestępstwo, przewidziane w cz. 2 art. 5, za występek.

Usiłowanie będzie karane na równi z dokonaniem.

Karom za udział, przewidzianym w art. 4 i 5 niniejszej ustawy, ulegają również osoby, nie będące urzędnikami.

Art. 8. W wypadku przestępstw, przewidzianych w art. 2, 3 i 5 niniejszej ustawy, należy otrzymany podarunek lub wartość tegoż uznać za przepadłe na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 9. Urzędnikiem w rozumieniu ustawy niniejszej jest ten, kogo odpowiednia ustawa karna w chwili popełnienia przestępstwa za urzędnika uważa (art. 636 cz. 4 k. k. ros. z r. 1903, § 101 austr. u. k. z r. 1852 i § 359 niem. k. k. z 1871).

Art. 10. Ustawa niniejsza nie stosuje się do osób, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły lat 21; nie dotyczy to przestępstwa, przewidzianego w cz. 2 art. 5 ustawy niniejszej.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej nie stosują się do udziału, przewidzianego w § 49a niem. k. k. z r. 1671, tudzież do wypadków, przewidzianych w art. 151 cz. 3 k. k. ros. z r. 1903 i w § 9 austr. u. k. z r. 1852.

Art. 12. Przepisy szczególne ustaw karnych, stanowiące o karach łagodniejszych lub o bezkarności kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia), nie będą stosowane do urzędników, odpowiadających według ustawy niniejszej. Jeśli jednak winny kradzieży lub przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) dobrowolnie zwrócił mienie skradzione lub przywłaszczone (sprzeniewierzone) albo w inny sposób wynagrodził szkodę, zanim

jego wina ujawniona została przed władzą do ścigania przestępstw powołaną, — wolny będzie od kary.

Art. 13. Sprawy o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, o ile nie stosuje się postępowania uproszczonego, rozpoznawane będą co do winy i kary we wszystkich instancjach przez sąd karany w składzie 3 sędziów państwowych.

W b. dzielnicy rosyjskiej wyroki sądu pierwszej instancji we wszystkich sprawach, do których stosuje się niniejsza ustawa, są ostateczne i mogą być zaskarżone jedynie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o zaskarżeniu wyroków w drodze kasacji.

Jeżeli przestępstwo jest zbrodnią, należy wyznaczyć oskarżonemu obrońcę z urzędu, o ile nie ma on obrońcy z wyboru.

W b. dzielnicy austrjackiej stosuje się odpowiednio przepis § 341 proc. kar.

Art. 14. Winni przestępstw, popełnionych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, ulegną karze w myśl ustaw dotychczasowych, o ile przepisy ustawy niniejszej nie przewidują łagodniejszej kary.

Art. 15. Do osób wojskowych należy stosować ustawę z dn. 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. № 64, poz. 386) ze zmianami, zawartemi w ustawie z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. z 1921 r. № 2, poz. 4).

Przepisy ustawy niniejszej stosują się odpowiednio i w wypadkach, gdy przestępstw, przewidzianych w art. 4 i 5, dopuszczono się odnośnie do osób, podlegających sądownictwu wojskowemu.

Art. 16. Rada Ministrów władna będzie uchylić moc obowiązującą ustawy niniejszej uchwałą, zatwierdzoną przez Naczelnika Państwa i ogłoszoną w Dzienniku Ustaw. Z chwilą wejścia w życie tej uchwały postanowienia ustaw karnych, uchylone, zmienione, lub ograniczone w swem działaniu skutkiem przepisów ustawy niniejszej, odzyskują moc prawną.

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia; równocześnie traci moc ustawa z dnia 30 stycznia 1920 r. w przedmiocie odpowiedzialności urzędników za przestępstwa, popełnione z chęci zysku (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 60), tudzież rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 roku (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 501) w przedmiocie poddania przestępstw, popełnionych przez urzędników z chęci zysku, orzecznictwu sądów doraźnych, oraz oparte na niem rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1921 roku (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 101).

Art. 18. Wykonanie tej ustawy należy do Ministra Sprawiedliwości, a w b. dzielnicy pruskiej - do Ministra, b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 56.

USTAWA

z dnia 4 marca 1921 r. zmieniająca art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1919 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne (Dz. Ust. z 1920 r. Nr. 2, poz. 10).

(Dz. Ust. Nr. 26 p. 145).

Art. 1. Art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1919 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązek za przestępstwa leśne (Dz. Ust. z 1920 r. Nr. 2, poz. 10) otrzymuje brzmienie następujące:

„Nawiązki w sumie podwójnej wartości samowolnie wyciętego, uszkodzonego lub zabranego drzewa, lub materjałów leśnych, jako też bezprawnie przygotowanych materjałów drzewnych, które zostały użyte na odbudowę zagród, zniszczonych przez wojnę (art. 627 cz. I k. k.), tudzież przewidziane w art. 627 cz. 2 k. k. pojedyncza wartość tychże, są darowane i drzewo nie ulega odebraniu i zwróceniu Skarbowi Państwa, o ile przestępstwo popełniono w lasach państwowych przed dniem 8 lutego 1919 r. zaś w powiatach: augustowskim, suwalskim, sejneńskim, sokólskim, białostockim oraz na kresach wschodnich przed dniem 1 listopada 1919 r., nawet w tych wypadkach, gdyby prawomocne wyroki nie zostały wykonane".

Art. 2. Ustawa niniejsza obowiązuje z chwilą jej ogłoszenia.

Art. 3. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrom: Sprawiedliwości Rolnictwa i Dóbr Państwowych tudzież Skarbu.

Ustawa nie dotyczy przestępstw leśnych dokonanych dla celów spekulacyjnych (art. 2 ustawy z d. 19 grudnia 1919 r. D. U. 1920 r. Nr. 2 p. 10).

Załącznik Nr. 57.

USTAWA

z dnia 24 maja 1921 roku w przedmiocie amnestji z powodu uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r.

(Dz. Ust. Nr. 42 p. 268).

Art. 1. Dla upamiętania aktem łaski uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej udziela się sprawcom,

współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych przed dniem 17 marca 1921 roku, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych, zarówno powszechnych, jak i wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Amnestja nie stosuje się jednak wcale do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na rzecz obcego, a na szkodę Państwa Polskiego;
b) umyślnego pozbawienia życia człowieka, lub umyślnego trwałego uszkodzenia ciała lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku;
c) rozboju, względnie rabunku;
d) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;
e) stręczenia do nierządu i innych wypadków ciągnienia zysku z nierządu drugiej osoby;
f) przemycania za granicę Państwa waluty i papierów wartościowych, tudzież innych przedmiotów, których wywóz jest zakazany;
g) lichwiarskiego wyzysku;
h) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodnią;
i) przestępstw natury karno-skarbowej;
j) przestępstw, popełnionych przez publicznych urzędników i osoby wojskowe, jeśli czyn ulega karze w myśl ustawy z 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 11 poz. 60), ustawy z 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 30 poz. 177) lub ustawy z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 64 poz. 386);
k) dezercji lub innego uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice Państwa, lub przebywał w tym celu zagranicą.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, popełnionych z chęci zysku, a należących do właściwości władz administracyjnych, tudzież wszystkich spraw, należących do właściwości władz karno-skarbowych, oraz kar porządkowych lub dyscyplinarnych za przewinienia służbowe.

Art. 4. W granicach, określonych w niniejszej ustawie puszcza się w niepamięć i przebacza:

a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidziany;
b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą trzech miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Art. 5. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, darowuje się prawomocnie orzeczone, a niewykonane w całości lub części:

a) kary administracyjne i porządkowe, bez względu na rodzaj i wymiar;

b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy;

c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;

d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden, z tem jednak, iż pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat dziesięciu.

Ogranicza się do lat dziesięciu karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Zamienia się karę śmierci na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia (domu karnego).

W granicach niniejszej ustawy darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub w części, w szczególności wszelkie kary dodatkowe, z wyjątkiem kar, wpływających na rzecz poszkodowanego, oraz z wyjątkiem umieszczenia w zakładach wychowawczo-poprawczych.

Art. 6. W granicach, określonych w niniejszej ustawie, odnośnie do przestępstw, popełnionych wyłącznie lub w przeważającej mierze z pobudek politycznych, społecznych i ekonomicznych;

a) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, popełnione treścią druku, bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidzianej, lub prawomocnie orzeczonej, wraz z karami dodatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;

b) puszcza się w niepamięć i przebacza czyny, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako najsurowszą karę, pozbawienie wolności do jednego roku, tudzież darowuje się kary prawomocnie orzeczone w powyższym rozmiarze, wraz z karami dodatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone;

c) w razie orzeczenia kary powyżej jednego roku, a nie przenoszącej lat dziesięciu, darowuje się połowę orzeczonej kary;

d) wszelkie inne kary pozbawienia wolności ogranicza się do lat pięciu;

e) karę śmierci zamienia się na dziesięć lat ciężkiego więzienia (domu karnego).

Jeśli jednak czyn, zgodnie z zamiarem sprawcy, pociągnął za sobą pozbawienie życia człowieka, albo uszkodzenie ciała lub upośledzenie zdrowia ludzkiego, zniszczenie obcej własności w większym rozmiarze lub okolicznościach szczególnie niebezpiecznych, albo gdy świadomie fałszywe obwinienie pociągnęło za sobą pozbawienie osobistej wolności — stosują się jedynie ulgi, przewidziane w art. 5.

Art. 7. O ile w art. 3 inaczej nie postanowiono, puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa wojskowe, przewidziane w kodeksie wojskowym, tudzież darowuje się niewykonane w całości, lub w części kary, prawomocnie orzeczone, za te przestępstwa, bez względu na rodzaj i wymiar, wraz z karami dodatkowemi; postępowanie karne w powyższych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone.

Jeśli jednak czyn taki jest przestępstwem z chęci zysku, albo przestępstwem przeciw obowiązkom subordynacji wojskowej, polegającem na czynnem targnięciu się na przełożonego, albo dezercją, za którą kodeks wojskowy przewiduje karę śmierci, wówczas stosuje się art. 6 p. b), c), d), e).

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającem amnestji, kara, orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia w myśl postanowień niniejszej ustawy toczącego się postępowania sądowego odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 9. Odnośnie do przestępstw, wymienionych w art. 5 p. b), art. 6 i 7, skutki karno-sądowego skazania i kary na czci ustają najpóźniej z chwilą odcierpienia kary.

Skutki karno-sądowego skazania i kary na czci, łączące się ze skazaniem przez sądy karne państw zaborczych, ustają po upływie lat pięciu po odcierpieniu kary, jeśli skazany w tym czasie nie popełnił żadnego przestępstwa, polegającego na winie umyślnej, za które wymierzono mu karę pozbawienia wolności przez sześć miesięcy lub karę surowszą; postanowienia prawne dla skazanego korzystniejsze pozostają w mocy.

Art. 10. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 4 p. b), sąd może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać, jeśli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy, lub karę łagodniejszą. W powyższych wypadkach sąd

może postępowanie umorzyć, lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju jedynie za zgodą prokuratora przy sądzie okręgowym.

Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do przestępstw, wymienionych w art. 6 i art. 7 ust. 2, jeśli należałoby wymierzyć karę, nie przenoszącą jednego roku pozbawienia wolności lub karę łagodniejszą.

Art. 11. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu miesiąca po zawiadomieniu, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 12. Przepisy ustawy niniejszej dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek lub z upoważnienia; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 13. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które odnośnie do popełnionego przestępstwa korzystały z ogólnego, lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 14. Amnestję odnośnie do kar, prawomocnie orzeczonych, stosuje władza, zarządzająca wykonanie wyroku.

W sprawach należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości w zastosowaniu amnestji rozstrzygać należy na wniosek prokuratora lub stron na posiedzeniu niejawnem (gospodarczem) po wysłuchaniu prokuratora, o ile orzeczenie nie zapada na rozprawie głównej; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 8), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach art. 10. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu, w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, od decyzji sędziego można wnieść zażalenie w ciągu miesiąca po zawiadomieniu do sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie. Poza rozprawą główną sędzia pokoju orzeka zawsze bez udziału ławników.

Art. 15. W zakresie sądownictwa wojskowego stosuje się do postępowania odpowiednio art. 14.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych, tudzież Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej w zakresie jego właściwości.

Załącznik Nr. 58.

Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych w postępowaniu karnem.

(Dz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 p. 1).

(w brzmieniu ustawy z d. 17 marca 1921 r., D. U. Nr. 32 p. 194 i z d. 17 grudnia 1921 r. D. U. Nr. 106 p. 770).

Art. 60. Wyrok skazujący w sprawie karnej pociąga za sobą obowiązek uiszczenia przez każdego skazanego opłaty sądowej w zależności od wymierzonej mu kary według przepisów następujących:

Art. 61. Skazany w pierwszej instancji obowiązany będzie tytułem kosztów sądowych uiścić w razie skazania na karę pozbawienia wolności na termin nie dłuższy, niż:

1 miesiąc	. . . . .	80 mk.
3 „	. . . . .	120 „
6 „	. . . . .	200 „
1 rok	. . . . .	400 „
2 lata	. . . . .	800 „
4 „	. . . . .	1200 „
6 lat	. . . . .	1600 „

W razie skazania na karą cięższą — 2000 mk.

Art. 62. Skazany w pierwszej instancji na grzywnę, względnie na karę pieniężną, obowiązany będzie uiścić 10% od kwoty wymierzonej mu grzywny, względnie kary pieniężnej, względnie od obu tych kwot, w każdym razie nie mniej aniżeli 40 mk.

Art. 63. Jeżeli skazanie na grzywnę, względnie karę pieniężną, nastąpi łącznie z karą pozbawienia wolności pobrane będą obie, przewidziane w poprzednich artykułach (61 i 62) opłaty.

Art. 64. Jeśli orzeczona zostanie grzywna, a kara pozbawienia wolności wyznaczona zostanie tylko na wypadek niemożności ściągnięcia tejże — opłata pobrana będzie według art. 62 od grzywny.

Art. 64[1]. Skazanym jednym lub kilkoma wyrokami na zasadzie przepisów o zbiegu przestępstw wymierzona będzie opłata stosownie do kary łącznie orzeczonej, przyczem ewentualnie uiszczone opłaty sądowe zaliczone będą na poczet opłaty, na tej zasadzie oznaczonej.

Art. 65. Za instancję apelacyjną pobierana będzie połowa opłaty, należnej za pierwszą instancję, opłaty zaś w Sądzie Najwyższym, jako sądzie III instancji, pobierane będą w takiej samej wysokości, jak przewidziane dla pierwszej instancji. Sądy wyższych instancji w razie zmiany wyroków sądów niższych określać będą opłaty za całe postępowanie według zasad wyżej wyłuszczonych.

Art. 66. Wysokość przypadającej od skazanego opłaty sądowej oznaczać będzie sąd w wyroku skazującym. Opłata ściągana będzie z polecenia sądu z majątku skazanego.

Art. 67. W sprawach z prywatnego oskarżenia, w razie wyroku uniewinniającego, opłatę sądową w ilości 40 — 1000 marek w pierwszej instancji obowiązany będzie uiścić oskarżyciel prywatny. W tym wypadku mają również zastosowanie art. 65 i 66.

Art. 67[1]. Od powództw cywilnych, wytaczanych w sprawach karnych, pobiera się wpis ogólny w ilości, w art. 7 wskazanej; wpis ten opłaca się przy wejściu sprawy do sądu wyrokującego; samo zameldowanie powództwa cywilnego w postępowaniu wstępnem, choćby nawet połączone z jego zabezpieczeniem, nie pociąga jeszcze za sobą obowiązku uiszczenia wpisu. Przy pobieraniu wpisu mają zastosowanie art. 43—52.

Art. 68. Sąd może w wyroku zwolnić skazanego lub oskarżyciela prywatnego od opłaty, jeśli uzna, że uiszczenie jej będzie dla nich zbyt uciążliwe.

Art. 69. Koszty w sprawach karnych (wynagrodzenie świadków, biegłych, koszty ekspertyzy, ogłoszeń i t. p.) obliczane i ściągane będą według zasad przewidzianych w odpowiednich artykułach U. P. C. Przepis art. 26 będzie także stosowany w postępowaniu karnem.

Załącznik Nr. 59.

DEKRET
o rejestrze handlowym.

(Dz. Pr. Nr. 14 p. 164).

ROZDZIAŁ I. Przepisy ogólne.

1. Przepisom dekretu o rejestrze handlowym podlegają wszyscy, uznawani za handlujących przez kodeks handlowy lub przez inne ustawy, z wyjątkiem zajmujących się handlem drobnym.

Minister Sprawiedliwości określać będzie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z Ministrem Skarbu, które osoby mają być uważane za zajmujące się handlem drobnym.

2. Obowiązkowemu zarejestrowaniu ulegają:

1) firma, siedziba i przedmiot przedsiębiorstwa, ich zmiana, zbycie i zwinięcie przedsiębiorstwa, otwarcie, zbycie i zwinięcie oddziału, sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61), zastrzeżenie w umowie rozwiązania ceny kupna, zastrzeżenie przywileju na sprzedanym

przedsiębiorstwie oraz przejście aktywów na nabycie przedsiębiorstwa (art. 56);

2) udzielenie, rodzaj (art. 39) i ustanie prokury;

3) otwarcie i ukończenie likwidacji, osoby likwidatorów i ich zmiana;

4) ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, imię i nazwisko kuratora i syndyka masy upadłości;

5) ustanowienie i ustanie nadzoru sądowego oraz imię i nazwisko nadzorcy sądowego; ponadto:

6) w odniesieniu do handlujących jednoosobowo — imię i nazwisko właściciela przedsiębiorstwa, treść umów co do stosunków majątkowych między małżonkami i wyroków odnoszących się do związku małżeńskiego, otwarcie spadku i udzielenie pełnomocnictwa do prowadzenia przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45), upoważnienie, udzielone nieletniemu do prowadzenia handlu, pozbawienie handlującego prawa zajmowania się handlem, pozbawienie go własnej woli lub ograniczenie tejże na mocy wyroku sądowego;

7) w odniesieniu do spółek firmowych i firmowo-komandytowych skład wspólników firmowych i fundusz wspólników komandytowych oraz osoby, uprawnione do zarządzania i rozrządzania majątkiem spółki, i zmiana tych danych, treść umów wspólników firmowych co do stosunków majątkowych między małżonkami i wyroków, odnoszących się do związku małżeńskiego, otwarcie spadku po wspólniku firmowym, pozbawienie wspólnika firmowego prawa zajmowania się handlem, pozbawienie go własnej woli lub ograniczenie tejże na mocy wyroku sądowego;

8) w odniesieniu do spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych — osoby uprawnione do zarządzania i rozrządzania majątkiem spółki względnie skład ich rad nadzorczych, wysokość kapitału zakładowego, rodzaj akcji (imienne czy na okaziciela), ilość akcji uprzywilejowanych, ich nominalna wartość, sposób wpłaty, wpłacone na akcje kwoty, prawo emisji obligacji i ich nominalna wartość;

9) w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — imiona i nazwiska wspólników, imiona i nazwiska członków zarządu i względnie skład rady nadzorczej, wysokość kapitału zakładowego, uchwały w przedmiocie podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego, wysokość udziałów i sposób ich wpłaty, termin wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce, sprzeciw wierzyciela spółki w przedmiocie obniżenia kapitału

zakładowego oraz zmiana tych danych; przepis ten stosuje się analogicznie do stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe.

Art. 3. Do zgłoszenia w wymienionych w artykule poprzedzającym wypadkach obowiązani są:

ad 1, 2, 6, 7, 8, 9 stosownie do okoliczności właściciel przedsiębiorstwa, jego spadkobiercy, prawni zastępcy, pełnomocnik przedsiębiorstwa spadkowego, osoby, uprawnione do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki, stowarzyszeń oraz związków, uznanych za handlowe;

ad 3 likwidatorowie;

ad 4 kurator i syndyk upadłości;

ad 5 nadzorca sądowy.

O pozbawieniu handlującego prawa prowadzenia handlu zawiadamia również urząd prokuratorski.

Wykreślenie firmy z rejestru handlowego następuje z urzędu w braku osób, zobowiązanych do zgłoszenia, lub na podstawie wyroku sądowego.

Art. 4. Na mocy wyroku lub decyzji sądowej wpis do rejestru może nastąpić na żądanie którejkolwiek ze stron, wpływających do sprawy, choćby ustawa przepisywała zgłoszenia łączne.

Kto uzyskał postanowienie sądowe w przedmiocie niedopuszczenia pewnego wpisu, może sprzeciwić się wciągnięciu go do rejestru.

Art. 5. Zarejestrowanie polega na wciągnięciu właściwych danych (art. 2) do oddzielnych ksiąg, noszących nazwę rejestru handlowego.

Księgi te prowadzone są w sądach okręgowych przez sekretarza sądu okręgowego pod nadzorem jednego z sędziów (sędzia rejestrowy).

Art. 6. Sędzia rejestrowy bada, czy zgłoszone do rejestru dane odpowiadają przepisom prawnym, wydaje postanowienia w zakresie rejestru i kieruje czynnościami rejestrowemi.

Do obowiązków sędziego rejestrowego należy również czuwanie:

1) ażeby dokonywane były nakazane ustawą czynności rejestrowe;

2) ażeby niezgodne z ustawą używanie firmy było ścigane.

W tym celu sędzia rejestrowy wzywa osoby, zobowiązane do czynności rejestrowych, do ich dopełnienia pod zagrożeniem kar i ściga karami niezgodne z ustawą używanie firmy.

Kary wynoszą od 20 do 1.000 mk. polskich i mogą być powtarzane.

Wezwanie lub kara mogą być ogłaszane na koszt winnego.

Postanowienia sędziego rejestrowego ulegają zaskarżeniu w drodze skargi incydentalnej według przepisów ustawy postępowania cywilnego.

Kary podwyższone 50-krotnie (D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 7. Dane będą wciągane do rejestru handlowego na podstawie aktów bądź urzędowych, bądź prywatnych lub na podstawie oświadczeń do protokułu.

Akta winny być dołączane do zgłoszenia w pełnym brzmieniu lub o ile ustawa nie stanowi wyjątku (art. 57), w wyciągu, zawierającym dane z artykułu 2.

Zgłoszenia do rejestru mogą być bądź dokonywane osobiście przez strony interesowane, prokuratora lub szczególnie do tego upoważnionego pełnomocnika, bądź przesyłane do sądu.

Podpis osoby, wydającej pełnomocnictwo lub wysyłającej zgłoszenie, powinien być poświadczony przez notarjusza lub sędziego pokoju.

Art. 8. Każdy wpis ulega obowiązkowemu i bezzwłocznemu ogłoszeniu, o ile ustawa niniejsza nie czyni wyjątku (art. 63).

Ogłoszenie polega na wydrukowaniu wpisów rejestrowych w gazecie urzędowej i w jednej z miejscowych gazet, wyznaczanej corocznie przez sędziego rejestrowego. W wypadkach szczególnych może sąd zarządzić ogłoszenie także w innych gazetach.

Art. 9. Ogłoszenie wpisów zarejestrowanych skutkuje domniemanie prawne o dojściu ich do wiadomości powszechnej z upływem ósmego dnia od daty urzędowej, zawierającej ogłoszenie.

Art. 10. Wszelkie dane zarejestrowane i ogłoszone mają za sobą domniemanie wiarogodności i obowiązują osoby trzecie, chyba że dowiodą, iż o nich wiedzieć nie mogły.

Dane, które winny być zarejestrowane, a do rejestru wciągnięte nie zostały, nie obowiązują osób trzecich, chyba by im udowodniono, że skądinąd o nich wiedziały.

Art. 11. Spółki akcyjne, spółki komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz stowarzyszenia i związki, uznane za handlowe, powstają prawnie z chwilą zarejestrowania.

Osoby, działające ich imieniem przed zarejestrowaniem, odpowiadają osobiście i solidarnie.

Art. 12. Niewykonanie obowiązku zgłoszenia nie może służyć za podstawę do zarzutów przeciw osobom trzecim.

Art. 13. Osoby, obowiązane do zgłoszenia w sprawach rejestru są odpowiedzialne za szkody wynikłe z niewykonania lub zwłoki w wykonaniu tej czynności.

Art. 14. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, zgłoszenie do zarejestrowania winno nastąpić w terminie

15-dniowym, a zawiadomienie ze strony sądów i urzędów w ciągu dni 8-iu od wydarzenia, ulegającego zarejestrowaniu. Do obliczenia terminów mają zastosowanie odpowiednie przepisy ustawy postępowania cywilnego.

Art. 15. Jeżeli przedsiębiorstwo uchyla się od zarejestrowania jakichkolwiek danych (art. 2), może sędzia rejestrowy albo wzywać do dopełnienia obowiązku w terminach ośmiodniowych pod zagrożeniem karami pieniężnemi (art. 6), albo w każdym stanie uskutecznić odnośny wpis z urzędu.

Sądy, urzędy, organy kupiectwa i pod rygorem odpowiedzialności dyscyplinarnej notarjusze obowiązani są na wezwanie sędziego rejestrowego dostarczać odpowiednich informacji i aktów (art. 7), w celu dokonania wpisów z urzędu. W tym samym celu mogą być przesłuchiwane przy analogicznem zastosowaniu przepisów ustawy postępowania cywilnego osoby trzecie, jako świadkowie.

Koszta postępowania z urzędu ponosi uchylający się od zarejestrowania.

Art. 16. Urzędy, do których należy wydawanie świadectw na prawo zajmowania się handlem i przemysłem, obowiązane są przesyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących po nim dni 15-tu do właściwego sądu okręgowego wykazy osób fizycznych i prawnych, którym wydane zostały świadectwa na prawo zajmowania się handlem i przemysłem, oprócz drobnego, ze wskazaniem miejsca ich zamieszkania.

Art. 17. Notarjusze obowiązani są przesyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących po nim dni 15-tu do właściwego sądu okręgowego wykazy sporządzonych lub poświadczonych przez nich aktów, zawierających dane, które ulegają zarejestrowaniu. W wykazach tych należy wymienić: rodzaj i numer aktu lub poświadczenia według rejestru notarjusza, datę, imiona, nazwiska i zamieszkanie stron.

Za niewykonanie tego obowiązku notarjusz, oprócz wynagrodzenia szkód, ulegnie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 18. Każdy oddział winien być zarejestrowany we właściwym dla jego siedziby sądzie okręgowym.

Art. 19. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, wszystkie wpisy, dotyczące zakładu głównego i oddziału, winny być wciągnięte do rejestru handlowego właściwego zarówno dla zakładu głównego, jak i oddziału

Wpis nie może być wciągnięty przez sąd właściwy dla oddziału przed złożeniem dowodu, że wciągnięty został już przez sąd właściwy dla zakładu głównego.

Sądy okręgowe komunikują sobie wzajemne uchwały w przedmiocie wpisów, dotyczących zakładu głównego i oddziału danego przedsiębiorstwa, i z urzędu przestrzegają ich zgodności między sobą.

Art. 20. Kupiectwo:

1) jest uprawnione do czuwania:

a) ażeby nakazane ustawą wpisy były dokonywane i ogłaszane,
b) ażeby niezgodne z ustawą używanie firmy było ścigane,
2) jest obowiązane do wydawania na żądanie sądu opinji:
a) w razie wątpliwości przy dokonywaniu wpisów,
b) w przedmiocie wyboru gazet, przeznaczonych do ogłoszeń.

W wypadkach pod 1 służy kupiectwu w razie odrzucenia wniosku prawo zażalenia w drodze instacji.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu określa, które organy kupiectwa należy uważać za jego przedstawicielstwo.

Art. 21. O ile ustawa niniejsza nie stanowi wyjątku (art. 57), rejestr handlowy wraz z pismami i dokumentami jest dostępny do przeglądania dla wszystkich.

Odpisy, wyciągi i wszelkiego rodzaju zaświadczenia z rejestru, pism i dokumentów będą wydawane każdemu na żądanie.

Art. 22. Językiem urzędowym rejestru handlowego jest język polski.

W języku tym winny być zgłaszane wszystkie pisma i dokumenty oraz dokonywane podpisy.

ROZDZIAŁ II. Firmy.

Art. 23. Firma jest nazwą, pod którą handlujący (art. 1) prowadzi przedsiębiorstwo.

Handlujący może skarżyć i być skarżonym pod swoją firmą.

Art. 24. Firma handlującego jednoosobowo winna składać się z jego nazwiska i przynajmniej jednego jego imienia.

Do firmy nie wolno dołączać dodatków, oznaczających spółkę lub mogących wprowadzić w błąd co do przedmiotu albo zakresu przedsiębiorstwa lub stosunków jego właściciela; natomiast dozwolone są dodatki, mające na celu odróżnienie od innych osób lub przedsiębiorstw.

Art. 25. Firma spółki firmowej winna składać się z nazwisk wszystkich lub kilku wspólników albo przynajmniej imienia i nazwiska jednego z nich ze wzmianką, oznaczającą istnienie spółki.

Firma spółki komandytowej winna składać się z nazwisk wszystkich lub kilku wspólników firmowych lub przynajmniej imienia i nazwiska jednego z nich z dodaniem w całości lub w skróceniu wyrazów „spółka komandytowa".

Nazwiska wspólników komandytowych w skład firmy wchodzić nie mogą.

Art. 26. Firma spółki akcyjnej, komandytowo-akcyjnej, i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością tworzy się w zasadzie od przedmiotów przedsiębiorstwa. Musi ona zawierać w sobie wyrazy „spółka akcyjna", względnie „spółka komandytowo-akcyjna", względnie „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" bez skrócenia.

Umieszczenie w firmie spółki akcyjnej, komandytowo-akcyjnej, lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nazwisk osób żyjących dopuszczalne jest jedynie za ich zgodą, a nazwisk osób nieżyjących za zgodą ich spadkobierców.

Art. 27. Nazwy fantastyczne czyli zmyślone oraz dodatki, bliżej określające przedsiębiorstwo, mogą być używane jedynie razem z firmą i ulegają wraz z nią zarejestrowaniu.

Art. 28. Zmiana nazwiska bez zmiany osoby handlującego, którego nazwisko wchodzi w skład firmy, nie obowiązuje do zmiany firmy.

Do firmy winien być jednak dołączony dodatek, wskazujący na nowe nazwisko.

Art. 29. Wejście do spółki firmowej albo komandytowej, lub wyjście z niej wspólnika, którego nazwisko w firmie nie figuruje, nie wpływa na zmianę firmy, o ile sama spółka nie przestaje istnieć.

Art. 30. Firmy, znajdujące się w okręgu tego samego sądu okręgowego, powinny odróżniać się jedna od drugiej. Firma nowo zarejestrowana może być wciągnięta do rejestru jedynie ze zmianami, wyraźnie odróżniającemi ją od firm innych, wcześniej zarejestrowanych.

Oddział otwarty w okręgu innego sądu może być zarejestrowany tylko ze zmianami wyraźnie odróżniającemi jego firmę od innych, w tymże okręgu sądowym zarejestrowanych.

Art. 31. Firma, nabyta przez umowę między żyjącymi, może być używana za zgodą zbywcy, a po jego śmierci — za zgodą jego następców prawnych z dodatkiem, wskazującym na rzeczywistego właściciela.

Firma, nabyta w drodze spadkobrania, winna być używana z dodatkiem „spadkobiercy".

Dodatki, wskazujące rzeczywistego właściciela, względnie spadkobierców, winny być dołączane pod karą pieniężną wszędzie, gdziekolwiek firma figuruje.

Pozostawienie w firmie przy jej zbyciu wyrazów „spółka komandytowa", „spółka komandytowo - akcyjna", „spółka akcyjna" lub „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" dopuszczalne jest wówczas tylko, jeżeli przedsiębiorstwo nabywa spółka tego samego rodzaju.

Wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub oddanie w użytkowanie winno być ujawnione przez dodanie do firmy nazwiska dzierżawcy lub użytkownika ze wskazaniem rzeczonego jego charakteru.

Art. 32. Każdy handlujący winien podpisywać firmę, pod którą prowadzi przedsiębiorstwo zgodnie z podpisem, przechowywanym w rejestrze, z wyjątkiem podpisów na aktach notarjalnych, które podlegają przepisom specjalnym.

W tym celu obowiązani są złożyć sądowi okręgowemu swoje podpisy: właściciele przedsiębiorstwa lub ich prawni zastępcy, osoby, uprawnione do zarządzenia i rozporządzania

majątkiem spółek lub stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe, prokurent, pełnomocnik przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45), kurator i syndyk upadłości, nadzorca sądowy, wreszcie likwidatorzy.

Podpisy mogą być przez nich bądź złożone osobiście do protokułu sądowego, bądź nadesłane. W ostatnim wypadku powinny być poświadczone przez notarjusza lub sędziego pokoju.

Art. 33. Właścicielowi firmy na skutek jej zarejestrowania i ogłoszenia służy prawo wyłącznego z niej korzystania.

Używanie firmy winno być zgodne z jej zarejestrowanym brzmieniem pod rygorem kar pieniężnych.

Art 34. Korzystający z firmy nieprawnie obowiązany jest, oprócz wynagrodzenia szkód i strat, do zaniechania jej używania i może być do tego znaglony przez sąd rejestrowy bądź z urzędu, bądź na wniosek osób interesowanych.

Art. 35. Kto w obrocie handlowym używa firmy w sposób, który umożliwia pomieszanie jej z firmą zarejestrowaną przez kogo innego, może być pociągnięty sądownie do zaprzestania jej używania oraz w wypadkach złej wiary — do wynagrodzenia szkód i strat.

ROZDZIAŁ III. Prokura.

Art. 36. Prokura uprawnia do wykonywania w imieniu właściciela przedsiębiorstwa i na jego rachunek czynności handlowych, sądowych i pozasądowych, wchodzących w zakres przedsiębiorstwa, oraz do podpisywania jego firmy.

Prokura ma skutki prawne wobec osób trzecich od daty zarejestrowania, a wcześniej tylko wówczas, gdy została udzielona za aktem urzędowym.

Art. 37. Żadne ograniczenia prokury, nawet jawne z aktu jej udzielenia, nie mają mocy i skutku względem osób trzecich i nie ulegają zarejestrowaniu.

Wyjątek stanowią:

1) nabycie, zbycie, ścieśnienie i obciążenie nieruchomości oraz praw hipotecznych i

2) zbycie przedsiębiorstwa.

Czynności tych prokurent nie może spełniać bez szczególnego pełnomocnictwa.

Art. 38. Prokury odstępować nie można, co nie ubliża prawu prokurenta ustanawiania pełnomocników do poszczególnych czynności.

Art. 39. Prokura może być udzielona jednej osobie, albo kilku osobom oddzielnie lub łącznie (prokura łączna).

Art. 40. Prokurent, podpisując firmę, dodaje do niej wzmiankę, oznaczającą prokurę i swój podpis.

Art. 41. Prokurent nie ma prawa zajmować się czynnościami handlowemi tego samego rodzaju, co właściciel, ani na własny rachunek, ani na rzecz osób trzecich.

W razie niezachowania tego przepisu właściciel przedsiębiorstwa ma prawo żądać od prokurenta wynagrodzenia szkód i strat lub odstąpienia mu interesu, zawartego na własny rachunek, i wydania zysków.

Art. 42. Prokura nie ustaje z powodu śmierci, ubezwłasnowolnienia lub ograniczenia w czynnościach cywilnych właściciela przedsiębiorstwa albo zawarcia małżeństwa przez kobietę handlującą.

Art. 43. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, — stosują się do prokury analogicznie przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

ROZDZIAŁ IV. Otwarcie spadku.

Art. 44. W razie śmierci lub pozbawienia praw stanu handlującego jednoosobowo — spadkobiercy i ich prawni zastępcy, a w razie śmierci lub pozbawienia praw stanu wspólnika firmowego — oprócz nich pozostali wspólnicy winni zawiadomić o tem właściwy sąd okręgowy.

Osoby te winny, o ile możności, oświadczyć jednocześnie celem zarejestrowania, kto i w ciągu jakiego czasu będzie w charakterze pełnomocnika przedsiębiorstwem spadkowem zarządzał, lub też oświadczyć o zawieszeniu przedsiębiorstwa. Zakres pełnomocnictwa określą spadkobiercy.

Oświadczenia tego rodzaju nie będą uważane za przyjęcie spadku.

Art. 45. Jeżeli przedsiębiorstwo, odziedziczone przez nieletniego, ma być nadal prowadzone, rada familijna wybierze pełnomocnika do prowadzenia przedsiębiorstwa w imieniu nieletniego i określi zakres jego pełnomocnictwa.

Uchwała rady familijnej podlega zatwierdzeniu przez sąd okręgowy i winna być zarejestrowana.

Art. 46. Przyłożenie pieczęci z powodu otwarcia spadku będzie wstrzymane, a pieczęcie już przyłożone będą zdjęte natychmiast po przedstawieniu sędziemu pokoju zaświadczenia sędziego rejestrowego o ustanowieniu pełnomocnika przedsiębiorstwa spadkowego (art. 44 i 45).

ROZDZIAŁ V. Likwidacja.

Art. 47. Likwidatorowie działają stosownie do zarejestrowanego statutu, umowy spółki, uchwały wspólników lub orzeczenia sądowego.

Art. 48. Likwidatorowie, podpisując firmę, dodają do niej wzmiankę w „likwidacji“ i swój podpis.

Art. 49. Jeżeli w statucie, umowie spółki, uchwale wspólników lub orzeczeniu sądowem nie został wskazany sposób wyboru likwidatorów, wówczas likwidatorami będą:

w spółkach firmowych i komandytowych — wszyscy wspólnicy firmowi lub osoby, wybrane przez nich większością głosów,

we wszystkich innych spółkach oraz stowarzyszeniach i związkach, uważanych za handlowe, — osoby wybrane większością głosów wszystkich wspólników względnie członków, obecnych na zgromadzeniu.

Spadkobiercy wspólnika przedstawiają łącznie osobę spadkodawcy.

Art. 50. Jeżeli z jakichbądź powodów likwidatorowie nie mogli być powołani w sposób powyżej wskazany, w takim razie na żądanie strony interesowanej wyznaczeni będą przez właściwy sąd okręgowy.

Art. 51. Likwidatorowie, o ile zakres ich czynności nie został określony w statucie, umowie spółki, uchwale wspólników lub orzeczeniu sądowem, mają prawo spełniać sądownie i pozasądownie wszelkie czynności zarządu i rozporządzania się majątkiem przedsiębiorstwa, zmierzające do likwidacji, z wyjątkiem sprzedaży majątku nieruchomego z wolnej ręki i dokonywania nowych operacji, chyba że one byłyby potrzebne do likwidacji.

Art. 52. Likwidator mianowany przez sąd może być w każdym czasie zastąpiony przez likwidatora z wyboru. O tej zmianie powinien być zawiadomiony sąd okręgowy przez złożenie protokułu wyborów.

Art. 53. Do odwołania likwidatorów stosują się analogicznie przepisy o ich ustanowieniu (art. 49).

Z ważnych powodów sąd okręgowy, na wniosek osoby interesowanej, może odwołać likwidatorów.

ROZDZIAŁ VI. Zbywanie przedsiębiorstw handlowych.

Art. 54. Zbycie przedsiębiorstwa handlowego może być dokonane jedynie za aktem urzędowym.

Przed zarejestrowaniem akt zbycia nie ma skutków prawnych względem osób trzecich.

Art. 55. Firma może być zbywana tylko łącznie z przedsiębiorstwem głównem.

Art. 56. Akt zbycia winien zawierać:

1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania zbywcy i nabywcy,
2) wymienienie przedmiotu, ceny kupna oraz wyroków jej spłaty,
3) wykaz wszystkich wierzycieli z podaniem ich imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania, sumy wierzytelności, terminu jej płatności, wzmianki czy wierzytelność jest zasądzona lub zaskarżona, oraz czy zostaje przez nabywcę przyjęta do zapłaty.

4) wzmiankę, czy przedmiotem zbycia jest również firma,
5) zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży, jeżeli nabywca nie zapłaci ceny kupna, oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanym przedsiębiorstwie pod rygorem utraty w przeciwnym razie prawa rozwiązania sprzedaży (art. 1654 kod. cyw.) względnie zastrzeżenie przywileju (art. 7 l. 5 prawa o przywilejach i hipotekach),
6) wzmiankę, czy wszystkie aktywa przedsiębiorstwa, względnie które z nich, przechodzą na własność nabywcy.

Zarejestrowanie danych ad 6 zastępuje doręczenie przelewu wszystkim dłużnikom, względnie dłużnikom, wyszczególnionym w akcie zbycia (art. 1690 kod. cyw.).

Art. 57. Zbywca lub nabywca obowiązany jest złożyć u sędziego rejestrowego przy zgłoszeniu zbycia do rejestru akt zbycia w pełnym brzmieniu lub w wyciągu, zawierającym dane z art. 56.

Akt ten lub wyciąg będzie przechowywany oddzielnie i nie jest dostępny do przeglądania.

Każdy wierzyciel przedsiębiorstwa może żądać od sędziego rejestrowego zaświadczenia, czy i z jaką wierzytelnością jest umieszczony w wykazie wierzycieli i czy wierzytelność jego została przyjęta do zapłaty przez nabywcę, oraz jaka jest cena kupna i warunki jej spłaty.

Art. 58. Wierzyciele przedsiębiorstwa mogą prowadzić egzekucję przeciwko nabywcy na majątku przedsiębiorstwa na podstawie wyroków, uzyskanych przeciwko zbywcy, pod warunkiem przedstawienia zaświadczenia sędziego rejestrowego, że wierzytelność jest wymieniona w wykazie, jako zasądzona lub zaskarżona i że nie jest przejęta do zapłaty przez nabywcę.

Art. 59. Wobec wierzycieli przedsiębiorstwa nabywca odpowiedzialny jest z majątku przedsiębiorstwa.

Z całego swojego majątku i solidarnie ze zbywcą odpowiada nabywca wobec wierzycieli, objętych wykazem, w wypadkach następujących:

1) za wszystkie długi,
   a) jeżeli pasywa przedsiębiorstwa przewyższają aktywa,
   b) jeżeli obraził na szkodę wierzycieli przedsiębiorstwa jakikolwiek przepis niniejszej ustawy, w szczególności jeżeli ukrył przeniesienie własności przedsiębiorstwa pod postacią zbycia poszczególnej jego części, pod postacią spółki albo w jakikolwiek inny sposób,
   c) jeżeli akt zbycia zawarty został między małżonkami, krewnymi w linji prostej bez ograniczenia, w linji bocznej do czwartego stopnia włącznie, między powinowatymi do trzeciego stopnia włącznie, między

adoptującym, a adoptowanym, wreszcie między domownikami,

2) za dług przyjęty w akcje zbycia wyraźnie do zapłaty,

3) za dług nieprzyjęty do zapłaty, jeżeli zaniedbał zawiadomić o tem w ciągu dni ośmiu od daty aktu zbycia listem poleconym wierzyciela nieprzejętego,

4) w razie wypłacenia zbywcy ceny kupna w gotówce— z wyjątkiem zadatku — przed terminem, wskazanym w art. 62, lub po zgłoszonym sprzeciwie.

W wypadkach ad 1) b) c) od uznania sądu zależy pociągnięcie nabywcy do solidarnej odpowiedzialności ze zbywcą.

Art. 60. Zbywca nie może odwoływać się do dobrodziejstwa terminu, jeżeli wierzytelność nie została przez nabywcę przejęta do zapłaty.

Art. 61. Wierzyciel przedsiębiorstwa ma prawo:

1) sprzeciwienia się wypłacie ceny kupna, jeżeli wierzytelność jego nie jest zabezpieczona przywilejem, hipoteką lub zastawem i jeżeli nie został przyjęty do zapłaty przez nabywcę,

2) pierwszeństwa do zaspokojenia z majątku przedsiębiorstwa w ciągu jednego roku od daty zbycia przed wierzytelnościami nabywcy, powstałemi przed aktem zbycia.

Art. 62. Sprzeciw winien być zgłoszony w sądzie okręgowym, właściwym dla przedsiębiorstwa, w ciągu dni 15-tu od daty, położonej na numerze gazety urzędowej, zawierającej ogłoszenie o zbyciu i winien zawierać wymienienie wierzytelności i jej zasadę.

Art. 63. Wpis sprzeciwu do rejestru nie podlega ogłoszeniu.

Natomiast sędzia rejestrowy zawiadamia o nim zbywcę i nabywcę niezwłocznie.

Art. 64. Nabywca obowiązany jest w terminach, wskazanych w umowie zbycia, składać do depozytu sądowego na pokrycie należności sprzeciwiających się wierzycieli, stosownie do okoliczności, niewypłaconą jeszcze zbywcy całą lub część ceny kupna, która na zasadzie umowy winna być wypłacona zbywcy w gotówce.

Art. 65. Przeciwko zarejestrowanemu sprzeciwowi może strona interesowana wystąpić ze sporem sądowym w ciągu dni 15-tu od terminu, wyznaczonego do sprzeciwu (art. 62).

Art. 66. Wpisy o sprzeciwie będą wykreślone z rejestru w razie cofnięcia sprzeciwu, zaspokojenia wierzyciela lub na zasadzie wyroku sądowego.

Art. 67. Zbywca odpowiada za długi przedsiębiorstwa, przejęte do zapłaty przez nabywcę, przez lat trzy o ile z mocy innych przepisów odpowiedzialność jego nie ustaje wcześniej.

ROZDZIAŁ VII. Postanowienie karne.

Art. 68. Kto uzyskał świadomie fałszywy wpis do rejestru handlowego, ulegnie karze więzienia do roku jednego, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego.

Art. 69. Zbywca lub nabywca przedsiębiorstwa handlowego, który zgłasza sędziemu rejestrowemu akt zbycia, zawierający świadomie fałszywe dane (art. 56), ulegnie karze więzienia do roku jednego, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego.

Art. 70. Kto świadomie używa nieprzysługującej mu firmy, ulegnie na żądanie osoby interesowanej (art. 2[1] U. P. K.) karze aresztu lub grzywny do marek polskich 50.000.

(Dz. Ust. 1921 r. Nr. p. 106 770).

Art. 71. W wypadkach skazania za przestępstwa, określone w art. 68 do 70, może sąd na żądanie osoby interesowanej nakazać opublikowanie wyroku (art. 33 K. K.).

PRZEPISY PRZECHODNIE.

Art. 1. Do czasu ustawodawczego uregulowania rejestru handlowego na całym obszarze Państwa Polskiego, dekret niniejszy obowiązywać będzie tylko na tym obszarze zaboru rosyjskiego, który znajduje się pod rządem kodeksu handlowego francuskiego.

Art. 2. Dekret niniejszy wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od daty ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa Polskiego.

Art. 3. Z dniem wejścia w życie dekretu o rejestrze handlowym tracą moc obowiązującą:

1) rozporządzenie Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 1 listopada 1916 roku № 227 o rejestrze firmowym (Księga jawności handlowej) i firmach handlowych (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. № 58) i rozporządzenia wykonawcze I, II Gen. Gub. Warszawskiego z dn. 19 grudnia 1916 r. № 239 i 240. (Dziennik Rozporządzeń dla Gen. Gub. Warszawskiego № 59).
2) art. 21, 23 ust. 2, 25, 29, 30, 42 do 46 i 66 do 70 k. h.
3) wszelkie inne przepisy sprzeczne z niniejszym dekretem.

Art. 4. Art. 2 kodeksu handlowego otrzymuje brzmienie następujące:

„Każdy małoletni usamowolniony, jednej lub drugiej płci, mający lat 18 ukończonych, który zechce skorzystać z możności prowadzenia handlu, art. 487 Kod. Cyw. mu dozwolonej, nie będzie mógł przedsiębrać działań handlowych, ani być uważanym za pełnoletniego co do zobowiązań, przezeń w czynnościach handlowych zaciągniętych, o ile nie został uprzednio upoważniony przez ojca, lub w razie śmierci,

pozbawienia własnej woli lub nieobecności ojca, przez matkę, a w braku ojca i matki przez uchwałę rady familijnej, potwierdzoną przez trybunał cywilny.

Upoważnienia, udzielane małoletnim, którzy nie podlegają przepisom ustawy o rejestrze handlowym, wydawane być winny za aktem urzędowym.

Upoważnienia, udzielane małoletnim do prowadzenia handlu, nabierają mocy prawnej od daty zarejestrowania we właściwym sądzie okręgowym".

Art. 5. Obowiązek zgłoszenia do rejestru dotyczy także danych powstałych przed wejściem w życie niniejszego dekretu.

Art. 6. Minister Sprawiedliwości wyda rozporządzenie wykonawcze do dekretu niniejszego.

Art. 7. Minister Sprawiedliwości wyda w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem Przemysłu i Handlu rozporządzenie o opłatach w postępowaniu rejestrowem.

Art. 8. Firmy, powstałe przed wejściem w życie niniejszego dekretu, niezgodne z jego przepisami, mogą być używane nadal z wyjątkiem firm spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych, które winny być uzupełnione dodatkiem „spółka akcyjna", względnie „komandytowo-akcyjna", jeżeli określenie to nie jest zawarte pod jakąbądź formą w dotychczasowej firmie.

W razie dobrowolnej zmiany brzmienia dotychczasowej firmy lub sprzedaży przedsiębiorstwa mają w przedmiocie firmy zastosowanie przepisy niniejszego dekretu.

Dotychczasowe firmy jednobrzmiące mogą w drodze sądowej żądać zmian, mających na celu odróżnienie jednej od drugiej

Art. 9. Wpisy rejestrowe, dokonane w okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie na zasadzie przepisów dotychczasowych, pozostają w mocy.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 60.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym.

(Dz. Pr. Nr. 37 p. 279).

Na podstawie art. 6 przepisów przechodnich do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 14 poz. 164, zarządza się co następuje:

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 1. Czynności rejestrowe (art. 5 dekr. o rej. handl.) wykonywa sędzia sądu okręgowego, wyznaczony przez prezesa sądu (sędzia rejestrowy).

W sądzie okręgowym może być utworzony wydział rejestru handlowego.

Art. 2. Treść wpisu z aktu oraz ogłoszenia ustala sędzia.

Jeżeli do zgłoszenia zostaje dołączony wyciąg aktu (art. 7 dekr. o rejestrze handl.) sędzia rejestrowy zażąda od zgłaszającego się okazania oryginału celem zbadania jego formy i sprawdzenia treści wyciągu (art. 6 dekr. o rej. handlowym).

Wciąganie wpisów do ksiąg rejestru handlowego, zarządzanie ogłoszeń i czuwanie nad doręczaniem sędziemu rejestrowemu obowiązkowych egzemplarzy ogłoszeń należy do obowiązków sekretarza.

Art. 3. Sędzia rejestrowy podpisuje wszelkie postanowienia i zaświadczenia. Odpisy zaś postanowień, wysyłane stronom i urzędom, oraz wszelkie inne pisma i wyciągi podpisuje sekretarz na mocy upoważnienia sędziego.

Art. 4. Postanowienie sędziego rejestrowego, oddalające żądanie, winno być uzasadnione.

Art. 5. Dla każdej firmy będą prowadzone osobne akta. Dokumenty, podane do rejestru, mogą być zwracane; wówczas należy, z mocy upoważnienia sędziego, pozostawić w aktach poświadczony przez sekretarza odpis lub wyciąg.

Art. 6. Księgi rejestru handlowego znadują się pod bezpośrednim nadzorem sekretarza. Odpowiada on za całość i porządek ksiąg.

Wpisy do rejestru i przeglądanie ksiąg, dowodów i aktów (art. 21 dekr. o rej. handl.) odbywają się pod nadzorem sekretarza.

Art. 7. Oprócz ksiąg rejestru handlowego i aktów, prowadzone będą: skorowidz alfabetyczny, terminarz, dziennik pism nadsyłanych i wysyłanych w sprawach, nie wciągniętych do rejestru handlowego, oraz zbiór ogłoszeń.

Art. 8. Sędzia rejestrowy po zasięgnięciu opinji kupiectwa (art. 20 dekr. o rej. handl.) wskaże gazetę miejscową (art. 8 dekr. o rej. handl.), przeznaczoną do ogłoszeń w sprawach rejestru handlowego, i poda o tem do wiadomości publicznej w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wszystkie te czynności winny być dokonane przed dniem 15-go grudnia każdego roku.

Art. 9. Ogłoszenie (art. 8 dekr. o rej. handl.) winno być zarządzone jednocześnie z wykonaniem wpisu i dokonane raz jeden.

Gazety, do ogłoszeń przeznaczone, obowiązane są przesyłać sądowi okręgowemu po jednym egrzemplarzu każdego

numeru, zawierającego ogłoszenie, który dołączany będzie do zbioru ogłoszeń.

Art. 10. Ogłoszenia winny być zredagowane zwięźle i zawierać w sobie numer i dział rejestru z podaniem sądu okręgowego i z oznaczeniem daty zarejestrowania oraz całkowitą treść wpisu, z opuszczeniem jednak w druku podpisu sędziego lub sekretarza, napisu nad rubrykami, postanowienia sędziego rejestrowego, numeru aktów i odsyłaczy do rejestru.

Art. 11. Zgłoszenia do rejestru winny zawierać dokładny adres osób zgłaszających oraz tych, których nazwiska wpisowi do rejestru ulegają.

Każda zmiana adresu tych ostatnich również winna być zgłoszona do rejestru.

Art. 12. Zgłaszający dane do rejestru handlowego winien być o załatwieniu zawiadomiony.

Zawiadomienie o dokonanym wpisie będzie uskuteczniane na formularzu, który wypełni kancelarja sądowa.

W aktach winno być przy postanowieniu sędziego rejestrowego zaznaczone, komu i kiedy zawiadomienie wysłano.

Postanowienia i pisma mogą być doręczane przez pocztę lub przez woźnych sądowych.

Do zawiadomienia może być użyty formularz w formie pocztówki.

Art. 13. W sprawach rajestru handlowego używana będzie osobna pieczęć z napisem „Sąd okręgowy w . . . . . Wydział Rejestru Handlowego" lub „Sąd okręgowy w . . . . . jako Rejestrowy", stosownie do tego, czy istnieje przy nim odrębny wydział rejestru handlowego, czy też nie.

Art. 14. Księgi rejestru handlowego nie będą niszczone.

W przedmiocie przechowania i niszczenia aktów obowiązują przepisy ogólne.

Księgi rejestru i akta nie mogą być przenoszone poza miejsce ich przechowywania.

Art. 15. Rejestr handlowy składać się będzie z 3 działów; dla każdego z nich prowadzona będzie osobna księga według załączonych wzorów.

Do działu A wciągnięte będą firmy handlujących jednoosobowe, spółki firmowe i spółki komandytowe, do działu B spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne i spółki komandytowo-akcyjne, a do działu C stowarzyszenia i związki, uznane za handlowe.

Art. 16. Księgi rejestrowe winny mieć trwałą oprawę.

Każdy tom księgi w obrębie działów oznaczony będzie rzymską cyfrą, według kolei założenia. Stronice będą kolejno numerowane.

Na ostatniej stronicy każdego tomu winno się znajdować podpisane przez sędziego rejestrowego i sekretarza poświadczenie o ilości stronic.

Art. 17. Wpisy należy uskuteczniać pismem czytelnem bez skróceń.

Podskrobywania są wzbronione.

Przekreślania winny być dokonywane w ten sposób, żeby można było odczytać pierwotny tekst.

Art. 18. Każda firma wciągnięta będzie do rejestru pod numerem bieżącym danego działu.

Dla każdej firmy przeznaczone będą w rejestrze dwie równoległe stronice. Gdy przewidywana będzie większa ilość wpisów, szczególnie w dziale B i C, należy pozostawić wolne stronice dalsze.

Art. 19. Wpisy, wciągane pod każdym numerem rejestru, będą miały oddzielną kolejną numerację.

Każdy wpis winien być oddzielony od następnego linją poprzeczną przez obie stronice.

Równocześnie wpisy otrzymują tylko jeden numer kolejny.

Art. 20. Wpis winien zawierać, oprócz daty wciągnięcia i podpisu sekretarza, stronicę akt, na której znajduje się postanowienie sędziego rejestrowego.

Sekretarz uczyni w aktach rejestrowych wzmiankę o wpisie z podaniem daty wciągnięcia.

Art. 21. Gdy brzmienie firmy zostanie zmienione, inne zaś wpisy nie ulegają ważniejszym zmianom, wzmianka o tem będzie uczyniona w rubryce, w której zapisana była firma dotychczasowa; w przeciwnym razie nowa firma winna być wciągnięta pod nową liczbą bieżącą ksiąg rejestru, z zaznaczeniem przeniesienia przy dawnym i nowym wpisie.

Art. 22. Zmiany i wykreślenia wpisów winny być umieszczane pod nowym numerem kolejnym w tej samej rubryce, w której znajduje się wpis zmieniony lub wykreślony. Wpisy poprzednie, których zmiany lub wykreślenia dotyczą, należy podkreślić czerwonym atramentem.

Art. 23. Omyłki pióra i t. p. oczywiste błędy we wpisach winny być przekreślane czerwonym atramentem i prostowane w tej samej rubryce.

Sprostowania ważniejsze winny być przez sekretarza omawiane w rubryce uwag, podawane do wiadomości osób interesowanych i ogłaszane trybem przepisanym.

Przekreślone lub podkreślone czerwonym atramentem wpisy będą umieszczane w odpisach z rejestru tylko na żądanie stron lub w razie potrzeby.

Art. 24. Jeżeli podstawą wpisu jest orzeczenie sądowe prawomocne lub tymczasowo wykonalne, należy o tem uczynić wzmiankę w rejestrze. Uchylenie orzeczenia winno być również w rejestrze zaznaczone.

Art. 25. Gdy wpis następuje z urzędu, winna być uczyniona o tem wzmianka w rubryce uwag.

Art. 26. Przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa do innego okręgu sądowego będzie wpisane do rubryki drugiej re-

jestru przy równoczesnem przekreśleniu czerwonym atramentem wszystkich dotyczących tegoż przedsiębiorstwa wpisów.

Art. 27. Jeżeli zmiany, które zaszły we wpisie danej firmy będą tak liczne, że przez ich wciągnięcie znacznie ucierpiałaby przejrzystość wpisów w rejestrze, wpisy obowiązujące winny być przeniesione pod nowy numer na inne miejsce księgi rejestru, a przeniesienie to winno być zaznaczone w rubryce uwag przy dawnym i nowym wpisie.

O przeniesieniu należy zawiadomić osoby interesowane z dołączeniem treści nowego wpisu.

Art. 28. Na żądanie może być wydane zaświadczenie urzędowe, że pewien wpis nie istnieje, lub że podanie albo dokument nie zostały wniesione.

Art. 29. Przedsiębiorstwa zagraniczne winny załączyć do zgłoszenia:

1) zaświadczenie właściwego zagranicznego urzędu rejestrowego, a w jego braku—właściwych władz zagranicznych o istnieniu zakładu danego przedsiębiorstwa;
2) zaświadczenie właściwej władzy polskiej, że na mocy traktatów lub prawa wzajemności niema przeszkód do dokonywania czynności handlowych w Państwie Polskiem przez dane przedsiębiorstwo zagraniczne.

Art. 30. Opłaty i grzywny w sprawach rejestru handlowego winny być wnoszone do kasy sądu okręgowego, która o tem niezwłocznie zawiadamia sędziego rejestrowego.

Art. 31. Zgłoszenia winny być dokonywane i protokuły spisywane według formularzy, które ułoży Ministerstwo Sprawiedliwości.

II. DZIAŁY REJESTRU HANDLOWEGO.

DZIAŁ A.

Art. 33.

a) Handlujący jednoosobowo.

Handlujący jednoosobowo winien zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu posiada przedsiębiorstwo, następujące dane:

1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania,
2) firmę, pod którą prowadzi handel,
3) przedmiot przedsiębiorstwa,
4) siedzibę zakładu głównego i oddziałów, z dokładnem wskazaniem miejsca, w którem się znajdują,
5) datę rozpoczęcia czynności przedsiębiorstwa,
6) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,

7) dane w przedmiocie umów małżeńskich i odnośnych wyroków z dołączeniem umowy lub wyroku w pełnem brzmieniu lub w wyciągu, w szczególności imiona i nazwiska małżonków, miejsce zamieszkania, datę i treść umowy.

b) Spółki firmowe.

Obowiązani do zgłoszenia spółki firmowej (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się siedziba spółki, akt spółki w oryginale lub w wyciągu (art. 7 dekr. o rej. handl.) albo w uwierzytelnionym odpisie, a oprócz tego następujące dane:

1) imię, nazwisko i zamieszkanie każdego wspólnika,
2) firmę spółki,
3) oznaczenie spółki, jako firmowej i przedmiot spółki,
4) siedzibę zakładu głównego i oddziałów z dokładnem wskazaniem miejsca, w którem się znajdują,
5) datę rozpoczęcia czynności spółki i czas na jaki zawartą została,
6) oznaczenie, kto jest uprawniony do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki, oraz zakres pełnomocnictwa,
7) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,
8) dane w przedmiocie umów małżeńskich i odnośnych wyroków każdego ze wspólników w sposób, powyżej pod lit. a) p. 7) określony.

c) Spółki komandytowe.

Obowiązani do zgłoszenia spółki komandytowej do rejestru handlowego (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić, oprócz danych co do wspólników firmowych, wymienionych pod b), także liczbę wspólników komandytowych i wysokość wkładu każdego z nich. Spółki, podlegające zatwierdzeniu przez rząd, winny dołączyć do zgłoszenia zezwolenie rządowe.

Art. 33. Zmiany danych, wymienionych w art. 32 lit. a) b) c), oraz rozwiązanie spółki winny być zgłoszone do rejestru przez osoby, obowiązane do tego na mocy art. 3 dekr. o rej. handl.

DZIAŁ B.

Art. 34.

a) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Obowiązani do zgłoszenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 3 dekr. o rej. handl.) winni zgłosić następujące dane:

1) firmę,
2) przedmiot przedsiębiorstwa,
3) siedzibę zakładu głównego i oddziałów z dokładnem wskazaniem miejsca, w którem się znajdują,

4) datę rozpoczęcia czynności przedsiębiorstwa,
5) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania każdego wspólnika,
6) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania członków zarządu i względnie rady nadzorczej,
7) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury,
8) wysokość kapitału zakładowego,
9) ilość i wysokość udziałów w spółce i ilość udziałów, posiadanych przez każdego wspólnika, sposób ich wpłaty, terminy wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce,

b) Spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne.

Zarząd spółki akcyjnej i komandytowo-akcyjnej winien utworzenie spółki zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się siedziba spółki.

Do zgłoszenia należy dołączyć:

1) akt spółki i zezwolenie rządowe wraz ze statutem,
2) dokumenty o ustanowieniu zarządu, względnie także rady nadzorczej.

Wszelkie zmiany, dotyczące aktu spółki i zezwolenia rządowego, winny być zgłaszane przy załączeniu odnośnych dokumentów.

Ponadto obowiązują przepisy art. 2 punkt 8 dekr. o rej. handl. art 32 lit. b), punkty 4), 5) i 7) niniejszego rozporządzenia.

DZIAŁ C.

Art. 35. Zarząd stowarzyszenia lub związku, uznanego za handlowy, winien utworzone stowarzyszenie lub związek zgłosić do sądu okręgowego, w którego okręgu znajduje się jego siedziba.

Do zgłoszenia należy dołączyć:

1) statuty stowarzyszenia lub związku, a przy ulegających zatwierdzeniu przez rząd również zezwolenie rządowe;
2) dokumenty o ustanowieniu zarządu, względnie także rady nadzorczej;
3) listę członków stowarzyszenia lub związku z oznaczeniem adresów i wysokości udziałów.

Wszelkie zmiany, dotyczące statutów stowarzyszeń lub związków, uznanych za handlowe, oraz zezwolenia rządowego, winny być zgłaszane przy załączeniu odnośnych dokumentów oryginalnych, odpisów lub wyciągów. Podobnie winny być zgłaszane wszelkie zmiany w składzie osobistym zarządu i rady nadzorczej oraz ich zastępstwa, wreszcie rozwiązanie stowarzyszenia i związku.

Ponadto obowiązują tutaj przepisy o zgłoszeniu spółek z ograniczoną odpowiedzialnością z tem zastrzeżeniem, że

w ogłoszeniu wymienić należy odpowiednie dane ze statutów stowarzyszeń i związków, uznanych za handlowe.

Art. 36. Osoby, obowiązane do złożenia swego podpisu, w myśl art. 32 dekr. o rej. handl., winny dopełnić tego obowiązku jednocześnie ze zgłoszeniem danych, które uzasadniają złożenie podpisu.

W szczególności obowiązani do zgłoszenia stowarzyszenia ub związku winni zgłosić następujące dane:

a) dane określone w art. 34, ust. a p. 1—4,
b) wysokość udziału i wpisowego,
c) imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania członków zarządu względnie także członków rady nadzorczej

(w red. rozp. Min. Spraw. d. 25 czerwca 1920 r. D. U. № 56, p. 349).

III. RUBRYKI REJESTRU HANDLOWEGO.

DZIAŁ A.

Art. 37. Dział A. składa się z 8 rubryk (obacz wzór). Do poszczególnych rubryk wciąga się następujące dane:

1) do pierwszej—numer kolejny wpisów (art. 19);
2) do drugiej—firmę, jej przedmiot, siedzibę, datę rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa i wzmianki o oddziałach, znajdujących się w okręgu tego samego sądu, a przy wpisach, dotyczących oddziałów, wzmiankę o istnieniu zakładu głównego;
3) do trzeciej—imię, nazwisko i miejsce zamieszkania handlującego jednoosobowo lub wspólników firmowych;
4) do czwartej—imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania prokurentów oraz rodzaj prokury;
5) do piątej—dane odnoszące się do stosunków prawnych handlujących jednoosobowo, przedewszystkiem treść umów co do stosunków majątkowych między małżonkami i odnośnych wyroków, ubezwłasnowolnienie, opiekę, uchwały rady familijnej w przedmiocie dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa imieniem nieletniego, postanowienie co do pełnomocnika przedsiębiorstwa spadkowego, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłowościowego, otwarcie i ustanie nadzoru sądowego, zwinięcie przedsiębiorstwa, rozwiązanie spółki, zbycie przedsiębiorstwa, zastrzeżenie rozwiązanie sprzedaży oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanem przedsiębiorstwie i przejście aktywów (art. 56 dekr. o rej. handl.), sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61 dekr. o rej. handl.);
6) do szóstej — wzmiankę, czy spółka jest firmowa, czy komandytowa, treść umów co do stosunków majątko-

wych wspólników firmowych z ich małżonkami i odnośnych wyroków, ubezwłasnowolnienie, opiekę, uchwałę rady familijnej o dalszem prowadzeniu spółki, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, otwarcie i ustanie nadzoru sądowego, zwinięcie przedsiębiorstwa, zbycie przedsiębiorstwa, zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży przedsiębiorstwa oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanem przedsiębiorstwie, przejście aktywów (art. 56 dekr. o rej. handl.), sprzeciwienie się wypłacie ceny kupna (art. 61 dekr. o rej. handl.), rozwiązanie spółki, wstąpienie i wystąpienie wspólników firmowych, a przy spółkach komandytowych wysokość wkładu każdego wspólnika komandytowego; do rubryki tej należy wpisywać otwarcie likwidacji, likwidatorów ze wskazaniem imion, nazwisk i miejsca zamieszkania oraz zmiany w ich składzie; rozwiązanie spółki; rozwiązanie winno być wpisane do tej rubryki również wtedy, gdy równocześnie z rozwiązaniem wciągnięty będzie nowy właściciel przedsiębiorstwa, jako firma;

7) do siódmej — numer aktów rejestrowych, datę wpisu, stronicę akt, na której znajduje się postanowienie sędziego rejestrowego i podpis sekretarza;

8) do ósmej — uwagi. Do tejże rubryki wpisywać należy na podstawie decyzji sądu procesowego dane o wszczęciu sporów, dotyczących wpisów.

Art. 38. Jeżeli do przedsiębiorstwa handlującego jednoosobowo albo do spółki, już istniejącej, przystąpi wspólnik firmowy lub komandytowy, a przedsiębiorstwo nie ma być prowadzone nadal pod firmą dotychczasową, należy o tem uczynić wzmiankę przy dotychczasowej firmie w rubryce 5, względnie 6-ej.

Prócz tego na dotychczasowem miejscu należy wskazać nowe miejsce wpisu w rejestrze, a na nowem powołać miejsce dotychczasowe w rubryce 8-mej.

Art. 39. Gdy firma handlującego jednoosobowo lub firma spółkowa przejdzie na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjną lub komandytowo-akcyjną, albo też na stowarzyszenie lub związek, uznane za handlowe, należy firmę wykreślić z działu A rejestru i wciągnąć ją do działu B lub C.

Na dotychczasowem miejscu należy wskazać nowe, a na nowem miejscu powołać dotychczasowe w rubryce 8-ej.

DZIAŁ B.

Art. 40. Dział B składa się z 10-ciu rubryk (obacz wzór).

Rubryki piewsza i druga działu B przeznaczone są dla tych samych wpisów, co rubryki pierwsza i druga działu A.

W rubryce trzeciej należy wymienić imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W rubryce czwartej należy podać przy spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością wysokość kapitału zakładowego, uchwały w przedmiocie jego podwyższenia i obniżenia, ilość i wysokość udziałów w spółce i ilość udziałów, posiadanych przez każdego wspólnika, oraz sposób ich wpłaty, termin ich wpłaty, wysokość wpłaty w gotówce, sprzeciw wierzyciela spółki w przedmiocie obniżenia kapitału zakładowego oraz zmiany tych danych, a przy spółkach akcyjnych i komandytowo-akcyjnych wysokość kapitału zakładowego, wysokość i rodzaj akcji (imienne, czy na okaziciela), ilość akcji uprzywilejowanych, prawo emisji obligacji oraz ich nominalną wartość i zmiany tych danych.

Do rubryki piątej wpisywać należy imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania oraz zakres pełnomocnictwa osób, uprawnionych do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki i względnie członków rady nadzorczej, ich zastępców, wreszcie likwidatorów i zmiany tych danych.

Rubryka szósta przeznaczona jest dla wszelkich wpisów, dotyczących prokurentów, prokury łącznej i zmiany tych danych.

Do rubryki siódmej wpisywać należy:

a) rodzaj spółki,
b) datę zatwierdzenia statutu spółki akcyjnej,
c) datę zawiązania spółki,
d) czas, na jaki spółka została zawarta.

Do rubryki ósmej będzie wciągnięte rozwiązanie spółki i jej unieważnienie, ogłoszenie i podniesienie upadłości oraz umorzenie postępowania upadłościowego, ustanowienie i ustanie nadzoru sądowego, dalsze trwanie spółki, z powołaniem się na odnośne dokumenty.

Do rubryki 9-ej i 10-ej stosują się przepisy, dotyczące rubryki 7-ej i 8-ej działu A.

Zmiany zarejestrowanych danych powinny być podane jaknajogólniej, przytem należy powołać się w rubryce 8-ej na dokumenty i miejsce w aktach rejestru, w których się one znajdują.

Art. 41. Unieważnienie sądowe uchwały wspólników winno być zarejestrowane w tej rubryce, do której uchwała ta została wciągnięta.

Art. 42. Gdy firma, wciągnięta do działu B, przechodzi na własność handlującego jednoosobowo, na spółkę firmową, komandytową albo stowarzyszenie lub związek, uznane za handlowe, należy firmę wykreślić z działu B rejestru i wciągnąć ją do działu A lub C.

Prócz tego na dotychczasowem miejscu wpisu należy wskazać nowe miejsce wpisu w rejestrze, a na nowem powołać miejsce dotychczasowe w rubryce 8-ej.

Dział C.

Art. 43. Dział C. składa się z 9 rubryk (obacz wzór).

Rubryka pierwsza jest przeznaczona dla tych samych wpisów, co rubryka pierwsza działu B.

W rubryce drugiej należy wpisać firmę, przedmiot i rodzaj stowarzyszenia lub związku, siedzibę zakładu głównego i oddziałów.

W rubryce trzeciej wymienić należy wysokość udziału i wpisowego.

W rubryce czwartej wpisywać należy na życzenie stowarzyszenia lub związku sumę kapitału zapasowego (rezerwowego) z końcem każdego roku gospodarczego.

Rubryka piąta jest przeznaczona na te same wpisy, co rubryka piąta działu B.

W rubryce szóstej należy wpisać datę zatwierdzenia statutu, datę rozpoczęcia działalności i rozwiązania stowarzyszenia lub związku, wreszcie czas trwania, jeżeli ten jest już naprzód określony.

Rubryki siódma, ósma i dziewiąta są przeznaczone na te same wpisy co rubryki ósma, dziewiąta i dziesiąta działu B."

(w red. rozp. Min. Spraw. z 25 czerwca 1920 r. D. U. N. 56 p. 349)

Warszawa, 22 kwietnia 1919 r.

Dział A.

1	2	3	4	5	6	7	8
№ kolejny wpisu	Firma. Przedmiot. Siedziba. Data rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa. Oddziały.	Imię, nazwisko i miejsce zamieszkania handlującego jednoosobowo lub wspólników firmowych	Prokura	Stosunki prawne handlujących jednoosobowo	Stosunki prawne spółek .	№ aktów, data wpisu, postanowienie sędziego i podpis sekretarza	UWAGI

Dział B (wzgl. Dział C).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
№ kolejny wpisu	Firma. Przedmiot. Siedziba. Data rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa. Oddziały.	Imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	Kapitał zakładowy. Akcje. Udziały.	Osoby, uprawnione do zarządzania i rozrządzania majątkiem spółki i zakres ich uprawnienia. Członkowie rady nadzorczej. Likwidatorowie.	Prokura	Rodzaj spółki. Data zatwierdzenia statutu. Data rozwiązania spółki. Czas trwania spółki.	Rozwiązanie (likwidacja). Unieważnienie. Upadłość. Nadzór sądowy.	№№ aktów. Data wpisów. Postanowienie sędziego. Podpis sekretarza.	UWAGI

Załącznik Nr. 61.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 11 marca 1921 roku o opłatach w postępowaniu rejestrowem.

(Dz. Ust. Nr. 25 p. 139).

Na podstawie art. 7 przepisów przechodnich do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., o rejestrze handlowym (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 164) zarządza się co następuje:

§ 1. Firmy jednoosobowe uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego następujące opłaty:

a) za wciągnięcie firmy (pierwszy wpis):

I	kategorja	handlowa	mkp. 600
II	„	„	„ 200
III	„	„	„ 100
IV	„	„	„ 50
I	kategorja	przemysłowa	„ 750
II	„	„	„ 600
III	„	„	„ 450
IV	„	„	„ 300
V	„	„	„ 180
VI	„	„	„ 120
VII	„	„	„ 50

b) za każdy następny wpis, z wyjątkiem wymienionych w ustępach c) i d) § niniejszego oraz w § 5 i 6—połowę opłaty określonej w ust. a);

c) za wpis o zmianie siedziby i wpis oddziału do rejestru zakładu głównego—$^{2}/_{10}$ tej opłaty;

d) za wykreślenie firmy—$^{3}/_{10}$ tej opłaty.

§ 2. Spółki firmowe i komandytowe oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego:

a) za pierwszy wpis przy kapitale zakładowym do 500.000 mk. włącznie — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a), stosownie do kategorji handlowej lub przemysłowej, przy kapitale zaś powyżej 500.000 mk. — po 10 mk. od każdych następnych 10.000 mk., przyczem niepełne 10.000 mk. uważa się za pełne.

b) za każdy następny wpis, z wyjątkiem wymienionych w ust. c) i d) oraz w § 5 i 6 — $^{6}/_{10}$ opłaty, określonej w § 1 u. t. a);

c) za wpis o zmianie siedziby i wpis oddziału do rejestru zakładu głównego—$^{2}/_{10}$ tej opłaty;

d) za wykreślenie firmy—$^{4}/_{10}$ tej opłaty.

§ 3. Spółki akcyjne oraz komandytowo-akcyjne uiszczają za wciągnięcie do rejestru handlowego:

a) za pierwszy wpis, przy kapitale zakładowym do 500.000 mk. potrójną opłatę, określoną w § 1 ust. a) dla 1 kategorji handlowej lub przemysłowej, stosownie do charakteru przedsiębiorstwa; przy kapitale powyżej 500.000 mk. po 125 mk. od każdych następnych 100.000 mk., licząc niepełne 100.000 mk. za pełne.

b) za wpis o powiększeniu kapitału zakładowego—opłatę określoną w ust. a) w stosunku do sumy powiększenia, przy uwzględnieniu kapitału dotychczasowego; przy zmniejszeniu kapitału — połowę opłaty w stosunku do sumy zmniejszenia;

c) za wszelkie inne wpisy z wyjątkiem wymienionym w § 5 i 6 połowę opłaty, przewidzianej w § 1 ust. a) dla I kategorji handlowej lub przemysłowej.

§ 4. Spółdzielnie uiszczają za wciągnięcie do rejestru:

a) za pierwszy wpis. . . . . mkp. 200
b) za wpis o zmianie statutu i za wykreślenie firmy „ 100
c) za każdy inny wpis. . . . . „ 50

Za wciągnięcie wzmianki o oddziale do rejestru zakładu głównego oraz za wpis zgłoszony w myśl art. 76 ust. 2 ustawy o spółdzielniach opłat się nie pobiera.

§ 5. Za wciągnięcie do rejestru handlowego firmy oddziału, jeżeli zakład główny znajduje się w kraju, pobiera się następujące opłaty:

a) od firm jednoosobych—opłatę określoną w § 1 ust. a);
b) od spółek firmowych, komandytowych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — $1^1/_2$ opłaty, określonej w § 1 ust. a);
c) od spółek akcyjnych i komandytowo akcyjnych — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a) dla I kategorji handlowej lub przemysłowej;
d) od spółdzielni—opłatę określoną w § 4 ust. a);
e) za każdy następny wpis do rejestru oddziału — opłaty określone za takież wpisy dla zakładu głównego.

§ 6. Za pierwszy wpis oddziału, jeżeli zakład główny znajduje się zagranicą, pobiera się:

a) od firm jednoosobowych — podwójną opłatę, określoną w § 1 ust. a);
b) od spółek firmowych, komandytowych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością — potrójną opłatę, określoną w § 1 ust. a);
c) od spółek akcyjnych i komandytowo akcyjnych—poczwórną opłatę, określoną w art. 1 ust. a) dla I kategorji handlowej lub przemysłowej;
d) za następne wpisy — opłaty przewidziane za takież wpisy dla przedsiębiorstw krajowych.

§ 7. O ile zaliczenie przedsiębiorstwa do kategorji podatku handlowego lub przemysłowego jeszcze nie nastąpiło, sędzia rejestrowy pobiera opłatę tymczasową, według swego uznania, stosownie do jednej z kategorji, wymienionych w § 1 ust. a); po ostatecznem zaliczeniu przedsiębiorstwa do jednej z kategorji, wymienionych w § 1 ust. a), nastąpi ustalenie opłaty i, w miarę okoliczności, wyznaczenie dopłaty lub zwrot nadpłaty.

§ 8. Jeżeli na podstawie jednego zgłoszenia następuje kilka wpisów do tegoż samego działu rejestru handlowego, wówczas uiszcza się tylko jedną opłatę, odpowiadającą temu wpisowi, za który przepisy niniejsze wyznaczają opłatę najwyższą.

Za wciągnięcie prokury lub upoważnienia małoletniego do prowadzenia handlu uiszcza się zawsze opłaty osobne, równające się opłacie za następny wpis.

§ 9. Za zaświadczenia, dotyczące wpisów do rejestru handlowego, uiszcza się opłaty, przepisane dla zaświadczeń sądowych.

§ 10. Opłat nie pobiera się:

a) za przejrzenie rejestru handlowego, aktów i dokumentów;

b) za wpisy z urzędu, z wyjątkiem wpisów w myśl art. 15 dekretu o rejestrze handlowym.

Załącznik Nr. 62.

USTAWA

z dnia 29 października 1920 roku o spółdzielniach.

(D. U. Nr. 111 p. 733).

DZIAŁ I. Zasady ogólne.

Art. 1. Za spółdzielnię uważa się zrzeszenie nieograniczonej liczby osób o zmiennym kapitale i składzie osobowym, mające na celu podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa.

Służąc powyższym zadaniom gospodarczym, spółdzielnia może również mieć na celu podniesienie poziomu kulturalnego swych członków.

Art. 2. Spółdzielnia działa na podstawie ustawy niniejszej oraz statutu zarejestrowanego.

Statut może odbiegać od postanowień ustawy niniejszej tylko o tyle, o ile ona na to wyraźnie pozwala.

Art. 3. Z chwilą wciągnięcia do rejestru spółdzielnia staje się osobą prawną. Może odtąd nabywać i zbywać

wszelki majątek, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywaną.

Za czynności, dokonane w imieniu spółdzielni przed zarejestrowaniem, działający odpowiadają solidarnie.

Art. 4. Spółdzielnię uważa się za handlującego w zrozumieniu prawa handlowego.

Spółdzielnia podlega przepisom prawa handlowego, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

DZIAŁ II. Postanowienia szczegółowe.

ROZDZIAŁ 1. Założenie spółdzielni.

Art. 5. Do założenia spółdzielni potrzeba zarejestrowania statutu.

Zarząd spółdzielni zgłosić winien statut, podpisany (art. 18) przez pierwszych członków, do sądu rejestrowego, w którego okręgu spółdzielnia ma mieć siedzibę. Do zgłoszenia dołączyć nadto należy dwa odpisy statutu tudzież odpisy dokumentów, stwierdzających powołanie zarządu i rady nadzorczej. Zgłoszenie podpisują wszyscy członkowie zarządu w formie wierzytelnej.

Po stwierdzeniu zgodności statutu z przepisami prawa, sąd zarządzi wciągnięcie statutu do rejestru. Jeżeli dostrzeże braki, zażąda uzupełnienia lub zmiany statutu i wyznaczy w tym celu stosowny termin, po którego bezskutecznym upływie wyda rozstrzygnięcie stanowcze. Tak co do pierwotnego zgłoszenia, jak i co do zgłoszonych później uzupełnień lub zmian, winien powziąć uchwałę w ciągu dwóch miesięcy od wniesienia zgłoszenia. Po bezskutecznym upływie tego czasu spółdzielnię uważa się jako prawnie istniejącą, a sąd zobowiązany jest dokonać jej zarejestrowania.

Sąd, uchwalając wciągnięcie statutu do rejestru, zarządzi zarazem przesłanie bezpłatnie po jednym poświadczonym przez siebie odpisie statutu zarządowi spółdzielni i Radzie Spółdzielczej.

Art. 6. Statut musi oznaczyć:

1) firmę (art. 11) i siedzibę spółdzielni;
2) cel spółdzielni oraz przedmiot przedsiębiorstwa i czas trwania spółdzielni;
3) rodzaj i zakres odpowiedzialności członków (art. 14);
4) wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania (art. 21);
5) zasady, obowiązujące co do przyjmowania, ustępowania i wykluczania członków (art. 26);
6) liczbę członków zarządu i rady nadzorczej i sposób ich powoływania (art. 33 i 40);
7) sposób zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i zapadania uchwał (art. 47—49);

8) zasady, dotyczące umarzania wartości bilansowych (art. 54 L. 1);
9) zasady rozdziału zysków i pokrywania strat (art. 57 i 58);
10) pismo, w którem mają być zamieszczane ogłoszenia spółdzielni (art. 10).

ROZDZIAŁ 2. Rejestr spółdzielni i ogłoszenia.

Art. 7. Przy założeniu spółdzielni do rejestru wciągnąć należy:
1) firmę i siedzibę spółdzielni;
2) przedmiot przedsiębiorstwa oraz ograniczenia co do zawierania interesów z nieczłonkami (art. 36 ust. 1);
3) czas trwania spółdzielni, jeżeli ją założono na czas ograniczony;
4) oznaczenie rodzaju i zakresu odpowiedzialności;
5) wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania;
6) liczbę członków zarządu tudzież ograniczenia uprawnień zarządu (art. 35) i postanowienia o zastępcach (art. 38);
7) pismo, przeznaczone do ogłoszeń spółdzielni;
8) rok obrachunkowy, jeżeli się różni od roku kalendarzowego;
9) przepisy o likwidacji (art. 79 i 80).

Równocześnie wciąga się do rejestru imiona i nazwiska członków pierwszego zarządu.

Wszystkie powyższe dane prócz zasad, dotyczących likwidacji, których ogłoszenie nastąpi z chwilą postanowienia o rozwiązaniu, ogłasza sąd na koszt spółdzielni w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, oraz w piśmie, wyznaczonem do tego przez Radę Spółdzielczą.

Art. 8. Osoby trzecie nie mogą zasłaniać się nieznajomością danych, które zostały zarejestrowane i ogłoszone, chyba, że dowiodą, że o nich wiedzieć nie mogły.

Dane, których zarejestrowanie i ogłoszenie nakazuje ustawa niniejsza, a które nie zostały zarejestrowane i ogłoszone, nie mają znaczenia prawnego wobec osób trzecich, chybaby im udowodniono, że skądinąd o nich wiedziały.

Art. 9. Szczegółowe przepisy co do sądu rejestrowego, formy ogłoszeń, sposobu prowadzenia rejestru, jawności rejestru i sposobu postępowania w sprawach, dotyczących rejestracji, wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 10. Gdyby ogłoszeń spółdzielni nie można było umieszczać w piśmie, oznaczonem w statucie, wtedy umieszcza się je w piśmie, przeznaczonem przez Radę Spółdzielczą do ogłoszeń rejestrowych, a to aż do czasu dokonania odpowiedniej zmiany statutu.

ROZDZIAŁ 3. Firma.

Art. 11. Firma spółdzielni tworzy się od przedmiotu przedsiębiorstwa i nie może zawierać nazwisk członków.

Ma zawierać dodatek: „Spółdzielnia“ lub przymiotnik: „spółdzielczy“ oraz oznaczenie siedziby i rodzaju odpowiedzialności (odpowiedzialność udziałami, odpowiedzialność ograniczona, odpowiedzialność nieograniczona).

Winna odróżniać się wyraźnie od firm innych zarejestrowanych już spółdzielni, mających siedzibę w samej miejscowości.

ROZDZIAŁ 4. Oddziały.

Art. 12. Zarząd spółdzielni zgłosić winien każdy jej oddział (filję) do sądu rejestrowego, w którego okręgu oddział ten się znajduje. O ile oddział znajduje się poza okręgiem sądu rejestrowego zakładu głównego, do zgłoszenia dołączyć należy całkowity wyciąg z rejestru, do którego wciągnięto zakład główny. W tym przypadku sąd, rejestrujący oddział, dokona ogłoszenia w myśl art. 7 ust. 3 i o zarejestrowaniu zawiadomi sąd rejestrowy zakładu głównego.

Wszelkie dane, które ustawa niniejsza nakazuje zgłosić do rejestru, zgłoszone być winny także do rejestru każdego oddziału.

Skutki prawne wpisów w rejestrze oddziału ocenia się według art. 8, przyczem co do czynności, zawieranych z osobami trzeciemi przez oddziały, miarodajne są dla tychże osób wpisy i ogłoszenia, dokonane przez sąd rejestrowy oddziału.

Sklepy i magazyny spółdzielni, o ile nie mają istotnych cech oddziałów, nie podlegają rejestracji.

ROZDZIAŁ 5. Członkowie.

Art. 13. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna lub prawna, o ile statut nie stanowi inaczej.

Spółdzielnia musi liczyć conajmniej 10 członków, o ile statut nie wymaga liczby większej.

Spółdzielnia, której członkami w myśl statutu mogą być wyłącznie osoby prawne, musi liczyć co najmniej 3 członków.

Art. 14. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni zadeklarowanemi udziałami.

Oprócz tego ponoszą odpowiedzialność dodatkową, o ile ją ustanowi statut. Odpowiedzialność ta może być nieograniczona (całym majątkiem) lub ograniczona. Wysokość odpowiedzialności ograniczonej oznaczy statut w stosunku do udziału.

Art. 15. Członek odpowiada także za zobowiązania spółdzielni, przed jego przyjęciem zaciągnięte.

Umowa przeciwna nie ma skutków prawnych.

Art. 16. Udziały muszą być jednakowej wysokości. Wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania określi statut.

Każdy członek spółdzielni musi zadeklarować przynajmniej jeden udział. Może on posiadać dowolną ilość udziałów, o ile statut nie stanowi inaczej. Nie wolno jednak przyjmować deklaracji nowego udziału od członka, który nie wpłacił w pełni udziałów poprzednich.

Art. 17. Przystępujący do spółdzielni winien podpisać oświadczenie (deklarację), w którem wymieni dzień przystąpienia, swe imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania, ilość zadeklarowanych udziałów i poda zakres odpowiedzialności.

Przy deklarowaniu dalszych udziałów należy to również uczynić pisemnie, podając ilość nowych udziałów.

Sposób przechowywania deklaracji członków określa instrukcja, wydana przez Radę Spółdzielczą.

Art. 18. Osoba, nie umiejąca lub nie mogąca pisać, może przystąpić do spółdzielni lub deklarować dalszy udział przez umieszczenie na oświadczeniu swego znaku. Znak ten zastępuje podpis, jeżeli położenie go stwierdzili na temże oświadczeniu bądź sąd, bądź notarjusz, bądź naczelnik gminy, bądź też dwaj umiejący pisać członkowie spółdzielni.

Po przystąpieniu do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną stwierdzenia powyższego dokonać może tylko sąd, notarjusz lub naczelnik gminy.

Art. 19. Do spółdzielni z odpowiedzialnością ograniczoną może samodzielnie przystępować lub deklarować dalsze udziały każdy, kto ukończy 18 rok życia.

Do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną może samodzielnie przystępować każdy pełnoletni.

Kto może samodzielnie przystąpić do spółdzielni lub deklarować dalsze udziały, ten musi to uczynić osobiście.

Imieniem osób, nie mających pełnej zdolności do działań prawnych, podpisują oświadczenie ich ustawowi zastępcy. Jeżeli chodzi o przystąpienie do spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną, wymaga się nadto zgody sądu.

Art. 20. Osoby, które statut podpisały, stają się członkami spółdzielni z chwilą jej zarejestrowania. Przystępujący po zarejestrowaniu statutu stają się członkami dopiero z chwilą przyjęcia ich przez spółdzielnię. Przyjęcie winno być stwierdzone na oświadczeniu podpisem zarządu z podaniem daty. To samo obowiązuje przy deklarowaniu dalszych udziałów.

Art. 21. Członek winien wpłacić w gotówce udział stosownie do postanowień statutu. Poszczególnych członków nie może spółdzielnia zwolnić od tego obowiązku.

Członek nie może żądać zwrotu dokonanych na udział wpłat przed swem wystąpieniem lub wypowiedzeniem udziału (art. 23—26).

Art. 22. Za niedopełnienie statutowych obowiązków przez członków może statut ustanowić kary umowne, o ile są one dopuszczalne podług zasad prawa cywilnego.

Art. 23. Każdy członek może przed rozwiązaniem spółdzielni wystąpić z niej za pisemnem wypowiedzeniem. Wypowiedzenia należy dokonać w terminie, w statucie oznaczonym; nie może on być dłuższy, niż 2 lata. W braku odpowiednich postanowień statutu, wypowiedzenie winno nastąpić conajmniej na trzy miesiące przed końcem roku obrachunkowego. Za datę wystąpienia uważa się ostatni dzień tego roku obrachunkowego, w którym upływa termin wypowiedzenia.

O ile statut nie stanowi inaczej, członek, posiadający większą ilość udziałów, może je z zachowaniem warunków ust. 1 wypowiadać, nie przestając być członkiem spółdzielni, jak długo mu pozostanie przynajmniej jeden pełno wpłacony udział.

Art. 24. Jeżeli egzekucja na majątku członka okazała się bezowocna, wierzyciel członka może na podstawie prawomocnego wyroku zająć należność, przypadającą członkowi w razie wystąpienia ze spółdzielni, lub wypowiedzenia udziału, a następnie wykonać w miejsce członka prawo wypowiedzenia. W żadnym razie egzekucji nie podlega ta ilość udziałów, która jest warunkiem należenia członka do spółdzielni, o ile należność, przypadająca członkowi z tych udziałów, nie przekracza kwoty 500 marek p.

Art. 25. Członka, zmarłego przed rozwiązaniem spółdzielni, uważa się za występującego z końcem tego roku obrachunkowego, w którym śmierć nastąpiła.

Aż do tego czasu prawa majątkowe zmarłego członka wykonywa w jego miejsce spadkobierca. Jeżeli spadkobierców jest więcej, muszą w tym celu ustanowić wspólnego pełnomocnika.

Art. 26. Wykluczenie członka może nastąpić przed rozwiązaniem spółdzielni z przyczyn i w sposób, wskazany w statucie. O wykluczeniu zarząd zawiadomi niezwłocznie członka listem poleconym.

Wykluczenie ma skutek z końcem roku obrachunkowego, w którym nastąpiło. Od chwili jednakowoż wysłania zawiadomienia o wykluczeniu, członek nie ma prawa brać udziału w walnych zgromadzeniach, ani wchodzić w skład innego organu spółdzielni.

Art. 27. Udział byłego członka wypłaca się na podstawie zatwierdzonego bilansu tego roku, z którego końcem członek przestał należeć do spółdzielni. Czas wypłaty wskazuje statut. W braku odpowiednich postanowień w statucie, wypłata na żądanie byłego członka nastąpić winna najpóźniej w trzy miesiące od zatwierdzenia bilansu.

Spółdzielnia może potrącić przy wypłacie swe roszczenia z tytułu czynności, wchodzących w zakres statutowej działalności spółdzielni, a to bez względu na terminy ich płatności. Pozatem o dopuszczalności potrącenia stanowi prawo cywilne.

Jeżeli strata bilansowa przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i wszystkich funduszów specjalnych, wówczas były członek zapłacić winien spółdzielni przypadającą na niego w stosunku do ogólnej ilości zadeklarowanych udziałów część tej przewyżki strat, o ile część ta mieści się w granicach ciążącej na nim odpowiedzialności.

Roszczenia o wypłatę udziału ulegają przedawnieniu z upływem lat pięciu. Kwoty przedawnione przekazane będą w całości do funduszu zasobowego.

Byłemu członkowi nie przysługuje żadne prawo do funduszu zasobowego lub innego majątku spółdzielni.

Przepisy powyższe stosują się odpowiednio przy wypowiedzeniu udziału (art. 23 i 24).

Art. 28. W razie otwarcia postępowania upadłościowego w ciągu jednego roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, ponosi on aż do ostatecznego ukończenia postępowania upadłościowego odpowiedzialność narówni z członkami pozostałymi.

Przepis ten stosuje się odpowiednio przy wypowiedzeniu udziału (art. 23 i 24).

Art. 29. Udziały są niezbywalne i nie mogą być oddawane w zastaw. Jeżeli atoli członek przestał już należeć do spółdzielni lub wypowiedział udział, roszczenie, jakie ma do spółdzielni na podstawie art. 27, może być zbyte i zastawione.

Art. 30. Zarząd spółdzielni winien w jej siedzibie prowadzić rejestr członków według instrukcji, wydanej przez Radę Spółdzielczą. Do rejestru tego wciągnąć należy dane, wymienione w oświadczeniu członka (art. 17 ust. 1), jako też zmiany tychże danych.

Do rejestru wpisać nadto należy niezwłocznie datę wypowiedzenia członkostwa lub udziału, datę śmierci lub wykluczenia oraz dzień, w którym członek przestał należeć do spółdzielni lub uczestniczyć w niej z wypowiedzianym udziałem; osobno należy oznaczyć datę dokonania tych wpisów.

Każdy członek i wierzyciel spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.

Art. 31. Członek, względnie jego spadkobiercy, mają prawo żądać, aby zarząd wypowiedzenie, śmierć lub wykluczenie wpisał zgodnie z prawdą do rejestru.

Okres jednego roku, przez który na zasadzie art. 28 były członek odpowiada za zobowiązania spółdzielni, rozpoczyna się od dnia, w którym według wpisu w rejestrze przestał należeć do spółdzielni. Jeżeli wpis ten nastąpi w późniejszym roku obrachunkowym, czas trwania odpowiedzialności rozpoczyna się dopiero od końca tego roku obrachunkowego.

Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do przypadku wypowiedzenia udziału (art. 23 i 24).

Art. 32. Zarząd winien wydać każdemu członkowi na żądanie odpis statutu z wszelkiemi zmianami i uzupełnieniami za zwrotem kosztów.

ROZDZIAŁ 6. Władze (organy) spółdzielni.

Zarząd.

Art. 33. Spółdzielnia winna mieć zarząd (dyrekcję), który ją przedstawia i prowadzi jej sprawy w sądzie i poza sądem.

Członkowie zarządu muszą mieć pełną zdolność do działań prawnych i być członkami spółdzielni. Jeżeli członkiem danej spółdzielni jest inna spółdzielnia, członkowie tejże mogą wchodzić w skład zarządu.

Liczbę członków zarządu, organ spółdzielni, uprawniony do ich powoływania, oraz sposób powoływania określi statut. W spółdzielniach, przyjmujących wkłady, zarząd winien się składać przynajmniej z dwóch osób.

Organ, który powołuje członków zarządu, może ich w każdej chwili odwołać. Odwołanie nie narusza umownych praw członków zarządu do wynagrodzenia.

Art. 34. Każdą zmianę członków zarządu należy zgłosić niezwłocznie do sądu rejestrowego. Zgłoszenie uskuteczni zarząd, dołączając odpis dokumentów, stwierdzających dokonanie zmiany. Nowi członkowie zarządu podadzą zarazem swe podpisy w formie wierzytelnej (art. 5 ust. 2).

Wpis zmiany ogłosi sąd rejestrowy w sposób, przepisany w art. 7 ust. 3.

Art. 35. Zarząd winien w czynnościach swych stosować się do ograniczeń, jakie mu nakłada statut lub uchwała walnego zgromadzenia.

Jeżeli zarząd nie jest jednoosobowy, wówczas oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają conajmniej dwaj członkowie zarządu, o ile statut nie wymaga spółdziałania większej liczby. Oświadczenia, skierowane do spółdzielni, a złożone w lokalu spółdzielni albo na piśmie jednemu członkowi zarządu — mają skutek prawny względem spółdzielni. To samo dotyczy wszelkich doręczeń.

O ile ograniczenie zakresu uprawnień zarządu nie wynika z ustawy niniejszej, ma ono skutek w stosunku do osób trzecich tylko wówczas, jeżeli jest zamieszczone w statucie, zarejestrowane i ogłoszone (art. 8).

Art. 36. Zarząd spółdzielni może zawierać wszelkiego rodzaju umowy, wchodzące w zakres statutowej działalności spółdzielni, również z niecłonkami, o ile statut nie stanowi inaczej.

Spółdzielnie, udzielające według statutu pożyczek, mogą udzielać ich tylko członkom, — niecłonkom zaś tylko przy zabezpieczeniu rzeczowem, o ile statut na to zezwala.

Statut może udzielanie kredytu członkom zarządu lub przyjmowanie od nich poręczeń wykluczyć lub uzależnić je od innych jeszcze warunków, prócz tych, które wynikają z art. 41 ust. 3.

Przekroczenie zakazów, objętych artykułem niniejszym, nie pociąga za sobą nieważności umowy, lecz jedynie karę, ustanowioną w art. 113, względnie w art. 114.

Art. 37. Przez czynności zarządu spółdzielnia nabywa prawa i przyjmuje zobowiązania bez względu na to, czy dana czynność wyraźnie została zawarta w imieniu spółdzielni, czy też z okoliczności wynika, iż taki był zamiar stron.

Za spółdzielnię zarząd podpisuje w ten sposób, że do firmy podpisujący dołączają swe podpisy.

Art. 38. Przepisy, dotyczące członków zarządu, stosują się również do ich zastępców, o ile ustanowienie ich przewiduje statut.

Statut musi przewidzieć ustanowienie zastępcy, jeżeli zarząd spółdzielni jest jednoosobowy.

Art. 39. Zarząd może ustanowić pełnomocników bądź do prowadzenia całego przedsiębiorstwa lub oddziału, bądź też do dokonywania czynności pewnego rodzaju. Pełnomocnicy tacy nie mogą bez osobnego upoważnienia nabywać, zbywać i obciążać nieruchomości, podpisywać weksli, zaciągać pożyczek oraz prowadzić procesów.

Spółdzielnia nie może udzielać prokury.

Rada nadzorcza.

Art. 40. Spółdzielnia winna mieć radę nadzorczą, złożoną conajmniej z trzech osób. Przepis art. 33 ust. 2 stosuje się także do rady nadzorczej.

Członków rady nadzorczej wybiera i odwołuje walne zgromadzenie. Odwołuje ich przed terminem, do którego zostali wybrani, walne zgromadzenie uchwalić może większością $^3/_4$ głosów obecnych.

Art. 41. Rada nadzorcza winna czuwać z całą starannością nad prowadzeniem interesów przez zarząd, w szczególności badać roczne zamknięcie rachunków, a wyniki badań przedstawiać walnemu zgromadzeniu. W tym celu może każdej chwili w pełnym składzie lub przez delegowanych członków przeglądać księgi i dowody oraz bezpośrednio sprawdzać stan wszelkich części majątku; może w razie potrzeby przybrać rzeczoznawców.

Rada nadzorcza może w każdej chwili zawieszać w czynnościach członków zarządu; w tym wypadku winna zarządzić tymczasowo, co potrzeba, celem prawidłowego prowadzenia

przedsiębiorstwa. W razie zawieszenia w czynnościach zarządu, wybranego przez walne zgromadzenie, winno być walne zgromadzenie niezwłocznie zwołane.

Rada nadzorcza w imieniu spółdzielni zawiera wszelkie umowy z członkami zarządu i prowadzi przeciw nim procesy, o ile walne zgromadzenie nie wybrało osobnych pełnomocników.

Art. 42. Tytułem wynagrodzenia dla członków rady nadzorczej nie można zastrzegać stosunkowego udziału w zysku (tantjemy).

Przepisy wspólne dla zarządu i rady nadzorczej.

Art. 43. Nie można być równocześnie członkiem zarządu i rady nadzorczej, rada nadzorcza może jednak powierzyć swemu członkowi czasowe zastępowanie członka zarządu. Byli członkowie zarządu mogą być powołani do rady nadzorczej dopiero po uzyskaniu skwitowania (absolutorjum). Członek rady nadzorczej nie może być równocześnie urzędnikiem spółdzielni.

Członkowie zarządu i rady nadzorczej nie mogą pozostawać między sobą w związku małżeńskim; nie mogą również być ze sobą spokrewnieni ani spowinowaceni bądź w linji prostej, bądź też do drugiego stopnia linji bocznej.

Nie mogą oni bez zgody powołanych do ich wyborów organów być członkami zarządu, ani rady nadzorczej innej spółdzielni, mającej ten sam przedmiot przedsiębiorstwa i siedzibę w tej samej miejscowości.

Art. 44. Każdy członek zarządu i rady nadzorczej, winny czynu lub zaniedbania, przez które spółdzielnia poniosła szkodę, odpowiada za nią osobiście. Jeżeli winnych jest więcej — odpowiadają solidarnie. Odpowiedzialność ta ulega przedawnieniu po upływie 5 lat od stwierdzenia szkody.

W przypadku ogłoszenia upadłości przed upływem przedawnienia winny nie może wobec zarządcy masy zasłaniać się tem, że wyrządził szkodę, wykonywując uchwałę walnego zgromadzenia, lub że przez spółdzielnię został zwolniony od odpowiedzialności.

Walne zgromadzenie.

Art. 45. Prawa, przysługujące ogółowi członków w sprawach spółdzielni, wykonywują w drodze uchwał obecni na walnem zgromadzeniu członkowie.

Członek może brać udział w walnem zgromadzeniu tylko osobiście. Osoby, które nie mogą samodzielnie przystępować do spółdzielni, biorą udział przez ustawowych zastępców, osoby prawne przez ustanowionych w tym celu pełnomocników. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka.

Każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość posiadanych udziałów.

Członkowie spółdzielni nie uczestniczą w głosowaniu, skoro ma zapaść uchwała co do uwolnienia ich od zobowiązań lub odpowiedzialności za zrządzoną spółdzielni szkodę, co do wyznaczenia im wynagrodzenia lub odwołania ich z urzędu.

W walnem zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym: przedstawiciel związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, a przy spółdzielniach niezwiązkowych przedstawiciel Rady Spółdzielczej. Na żądanie winien zarząd zawiadomić związek rewizyjny, względnie Radę Spółdzielczą, o zwołaniu walnego zgromadzenia.

Art. 46. Do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia należy:

1) wybór i odwołanie członków rady nadzorczej;
2) oznaczenie granic najwyższego kredytu, jaki może być udzielony jednemu członkowi;
3) oznaczenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie spółdzielnia może zaciągnąć;
4) zatwierdzanie bilansów i sprawozdań rocznych;
5) podział zysków i oznaczenie sposobu pokrycia strat w granicach, w jakich statut mu to przekazuje;
6) powzięcie uchwał w przedmiocie sprawozdania rewizyjnego;
7) zmiana statutu;
8) powzięcie uchwały co do rozwiązania i likwidacji spółdzielni.

Art. 47. Walne zgromadzenie zwołuje organ spółdzielni, przez statut do tego uprawniony. W braku odpowiednich postanowień w statucie walne zgromadzenia zwołuje zarząd.

Walne zgromadzenie należy zwołać przynajmniej raz do roku w terminie, przez statut oznaczonym, najpóźniej jednak w sześć miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

Prócz tego organ, uprawniony do zwołania walnego zgromadzenia, winien to uczynić na żądanie:

a) innego organu spółdzielni;
b) związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, lub Rady Spółdzielczej, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy;
c) jednej dziesiątej lub w statucie wskazanej większej części ogółu członków, którzy żądanie swe wyrazili we wniosku, przez nich podpisanym i podającym cel zgromadzenia oraz uzasadnienie żądania.

W przypadku, wskazanym w ustępie 3, walne zgromadzenie zwołać należy w taki sposób, aby mogło się odbyć najpóźniej w sześć tygodni od dnia zażądania. O ile to nie nastąpiło, walne zgromadzenie zwołać może ten organ, który z żądaniem wystąpił, związek rewizyjny, do którego spół-

dzielnia należy, lub Rada Spółdzielcza, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

Art. 48. Walne zgromadzenie winno się odbyć w siedzibie spółdzielni lub w miejscowości, wskazanej przez poprzednie walne zgromadzenie. Przy zwoływaniu walnego zgromadzenia zawiadomić należy członków o czasie, miejscu i porządku obrad zgromadzenia w sposób, oznaczony w statucie spółdzielni, conajmniej na tydzień przed terminem zgromadzenia.

Kto może żądać zwołania walnego zgromadzenia w myśl art. 47 ust. 3, może również żądać zamieszczenia pewnych spraw na porządku obrad zgromadzenia, byleby z żądaniem tem wystąpił w terminie, przez statut oznaczonym, a w braku odpowiednich postanowień statutu przynajmniej na miesiąc przed terminem zgromadzenia.

Art. 49. Uchwały na walnem zgromadzeniu zapadać mogą jedynie w sprawach, objętych porządkiem obrad.

Walne zgromadzenie, należycie zwołane, jest zdolne do uchwał bez względu na ilość obecnych, o ile statut nie stanowi inaczej.

Sposób obradowania i warunki zapadania uchwał określi statut. O ile ani ustawa niniejsza, ani statut nie zawiera odmiennych postanowień w tym względzie, uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych.

Protokuł walnego zgromadzenia winien zawierać uchwały na walnem zgromadzeniu powzięte, oraz ewentualne sprzeciwy, zgłoszone przeciw tym uchwałom. Protokuł ten winien być wpisany do osobnej księgi i podpisany przez przewodniczącego oraz osoby, wskazane w statucie. Księgę protokułów mogą przeglądać członkowie spółdzielni. Odpis protokułu przesyła zarząd Radzie Spółdzielczej za pośrednictwem związku rewizyjnego lub bezpośrednio, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

Art. 50. Prawomocne uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków.

Każdą uchwałę można zaskarżyć z powodu jej niezgodności z prawem lub statutem. Skargę należy wnieść przeciw spółdzielni w terminie 6 tygodni od daty walnego zgromadzenia do sądu okręgowego (krajowego), w którego okręgu znajduje się siedziba spółdzielni.

Do wniesienia skargi uprawniony jest każdy członek, który na walnem zgromadzeniu zgłosił sprzeciw do protokułu, a członek nieobecny wtedy, gdy nieprawnie na zebranie dopuszczony nie został, gdy zebranie zwołane zostało wbrew przepisom ustawy niniejszej lub statutu, albo gdy uchwała zapadła w przedmiocie, nie objętym porządkiem obrad.

Prawo wytoczenia skargi przysługuje również zarządowi, względnie radzie nadzorczej, a poszczególnym członkom tych organów wówczas, gdy skutkiem wykonania uchwały mogliby uledz karze lub stać się odpowiedzialnymi przed spółdzielnią.

Nadto może wystąpić ze skargą związek rewizyjny, a przeciw spółdzielniom niezwiązkowym Rada Spółdzielcza.

Wyrok, uznający nieważność, ma moc prawną względem wszystkich członków.

Jeżeli uchwałę zaskarżoną wciągnięto do rejestru, zarząd winien zgłosić odpis prawomocnego wyroku, uznającego nieważność, do sądu rejestrowego. Sąd ogłosi unieważnienie o tyle, o ile zaskarżona uchwała była ogłoszona.

W razie oddalenia skargi ci, którzy ją wytoczyli ze złą wolą, odpowiadają wobec spółdzielni solidarnie za wynikłą stąd szkodę.

Art. 51. W statucie spółdzielni, liczącej więcej niż 500 członów, można umieścić przepis, iż walne zgromadzenie będzie zastąpione przez zebranie przedstawicieli, wybieranych przez członków z pośród siebie. Taki przepis statutu winien określić ilość przedstawicieli, których nie może być mniej niż 30, czas trwania ich pełnomocnictw, który nie może być dłuższy niż trzy lata, oraz warunki biernego prawa wyboru.

Członek zarządu lub rady nadzorczej nie być może równocześnie przedstawicielem.

Sposób dokonywania wyborów określi uchwała walnego zgromadzenia członków. Takiej uchwały potrzeba również do zmiany tego sposobu.

Do zebrania przedstawicieli stosują się przepisy ustawy niniejszej i statutu o walnem zgromadzeniu.

Zmianę przepisów statutowych o zebraniu przedstawicieli, o których mowa w ustępie 1, może uchwalić tylko walne zgromadzenie.

Zmianę postanowień statutu o walnem zgromadzeniu może zebranie przedstawicieli uchwalić z tym jedynie dodatkiem, że zmiana ta odnosi się wyłącznie do zebrań przedstawicieli.

ROZDZIAŁ 7. Rachunkowość.

Art. 52. Zarząd spółdzielni winien prowadzić księgi i rachunki tak, jak handlujący, którego prawo do tego zobowiązuje.

Księgi prawidłowo prowadzone może sąd uznać za dostateczny dowód na korzyść spółdzielni w sprawach, wypływających ze statutowej jej działalności. Jeżeli w takiej sprawie ich mocy dowodowej nie uznaje, winien podać w orzeczeniu powody. Spółdzielnia może zaskarżyć orzeczenie do instancji wyższej z tej przyczyny, iż księgom bezzasadnie mocy dowodowej odmówiono.

Art. 53. Zarząd winien sporządzić zamknięcie rachunkowe za ubiegły rok obrachunkowy w takim czasie, aby mogło ono być przedmiotem uchwały walnego zgromadzenia, o którem mowa w art. 47 ust. 2.

Inwentarz, bilans oraz rachunek strat i zysków winny być podpisane przez zarząd i radę nadzorczą. Odmówienie podpisania wraz z motywami odmowy winno być zaznaczone w zamknięciu rachunkowem.

Rok obrachunkowy obejmuje conajmniej 12 miesięcy. O ile statut nie stanowi inaczej, rok kalendarzowy jest zarazem obrachunkowym.

Jeżeli spółdzielnia rozpoczęła swą działalność w drugiej połowie roku obrachunkowego, pierwszy okres obrachunkowy może trwać do końca następnego roku obrachunkowego.

Art. 54. Przy zestawieniu bilansu rocznego należy przestrzegać przepisów następujących:

1) poszczególne części majątku winny być podawane w sumie, nie przekraczającej ceny nabycia lub kosztów wytworzenia. Przy nieruchomościach i przy przedmiotach, przeznaczonych do stałego użytku w przedsiębiorstwie, należy corocznie dokonywać umorzenia według norm, ustanowionych przez statut, poniżej których nie wolno schodzić;
2) papiery wartościowe i towary należy szacować podług ceny rynkowej, nie wyżej wszakże ceny ich nabycia;
3) wierzytelności wykazywać należy tylko w takiej sumie, na jakiej uzyskanie można liczyć, te zaś, których mimo dwóch lat od prawomocnego zasądzenia nie można było wyegzekwować, należy odpisywać na straty;
4) udziały wolno wykazywać tylko w sumie, rzeczywiście na nie wpłaconej;
5) niewypłacone należności oraz dochody, pobrane na rachunek okresu przyszłego, należy w bilansie odpowiednio ujawnić.

Art. 55. Z zamknięciem rachunkowem winien zarząd połączyć sprawozdanie pisemne z czynności spółdzielni za rok ubiegły. Szczegółowe przepisy co do sposobu układania sprawozdań wyda Rada Spółdzielcza.

Sprawozdanie, bilans oraz rachunek strat i zysków należy wyłożyć w lokalu spółdzielni conajmniej na dwa tygodnie przed terminem walnego zgromadzenia. Każdy członek ma prawo przejrzeć je i odpisać.

Art. 56. Z zysku rocznego przekazywać należy corocznie conajmniej dziesięć od sta do funduszu zasobowego, o ile fundusz ten nie dosięga wysokości wpłaconych udziałów. Statut może przepisać wyższą granicę oraz wskazać inne jeszcze sposoby zasilania funduszu zasobowego oprócz tych, jakie wynikają z ustawy niniejszej (art. 27 ust. 4 i art. 57 ust. 5).

Fundusz zasobowy służy wyłącznie do pokrycia strat bilansowych.

Art. 57. Zasady użycia reszty zysków określi statut, który może przekazać rozrządzanie nią w całości lub w części walnemu zgromadzeniu.

Z części zysku, przeznaczonej do podziału między członków, dywidendę od wpłaconych udziałów można wyznaczyć conajwyżej o dwa od sta wyższą, niż wynosiła w tym roku obrachunkowym najwyższa stopa dyskontowa Banku Polskiego.

Podstawy rachunku podziału reszty zysków między członków określi statut.

Kwoty, przypadające członkowi z tytułu podziału zysków, zalicza się na poczet jego niepełnych udziałów. Jeżeli udziały członka są już wpłacone w pełni, kwoty powyższe nie zwiększają jego udziałów, lecz stanowią jego wierzytelność do spółdzielni.

Roszczenia o wypłatę udziału w zyskach ulegają przedawnieniu z upływem lat pięciu. Kwoty przedawnione przekazane będą w całości do funduszu zasobowego.

Art. 58. Wykazane w zatwierdzonym bilansie straty należy pokryć z funduszów spółdzielni (udziałowego, zasobowego i innych w porządku, wskazanym przez statut, który może oznaczone tego porządku przekazać walnemu zgromadzeniu. Straty pierwszego roku obrachunkowego można pozostawić do pokrycia w roku następnym.

Gdyby fundusze spółdzielni nie wystarczały do pokrycia strat, walne zgromadzenie może uchwalić bezwzględną większością głosów, że członkowie zobowiązani będą do wcześniejszego wpłacenia udziałów, niż to przewiduje statut, a nawet do potrzebnych na ten cel dopłat, gdyby i wcześniejsza wpłata udziałów nie wystarczała na pokrycie straty.

Dopłaty ustanowić można tylko w granicach przyjętej odpowiedzialności dodatkowej i tylko w stosunku do ilości zadeklarowanych udziałów. Dopłaty, uiszczone przez członka, zmniejszają rozmiar jego odpowiedzialności, o ile mu ich nie zwrócono w myśl ust. 5.

Wierzytelności z tytułu uchwalenia dopłat nie można wykazywać w stanie czynnym bilansu.

Zyski lat następnych mają być użyte przedewszystkiem na przywrócenie odpisanych udziałów, a następnie na zwrot dopłat. Przywrócenie udziałów następuje w stosunku do kwot odpisanych, zwrot dopłat w stosunku do kwot wpłaconych. Aż do ukończenia zwrotu dopłat nie stosuje się przepis art. 57; aż do całkowitego przywrócenia udziałów nie stosuje się również przepis art. 56 ust. 1. Osoba, która przestała należeć do spółdzielni, traci od tej chwili prawo do zwrotu dopłat.

W rejestrze członków winien zarząd uwidocznić tak uiszczenie dopłaty, jak i zwrócenie jej członkowi.

Art. 59. W ciągu miesiąca od daty zatwierdzenia zamknięcia rachunkowego zarząd spółdzielni przesyła odpis sprawozdania (art. 55), zamknięcia rachunkowego i protokułu walnego zgromadzenia, które dokonało zatwierdzenia, Radzie Spółdzielczej za pośrednictwem związku rewizyjnego lub bezpośrednio, o ile spółdzielnia do związku takiego nie należy.

W tym samym terminie winien zarząd ogłosić zatwierdzony bilans w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni.

ROZDZIAŁ 8. Rewizja.

Art. 60. Każda spółdzielnia przynajmniej raz na dwa lata winna poddać się rewizji przez kompetentnego rewidenta, nie należącego do spółdzielni.

Rewizja odbywa się również podczas likwidacji.

Art. 61. Związki lub spółdzielnie (art. 70 ust. 1), które posiadają przyznane im przez Radę Spółdzielczą prawo rewizji (związki rewizyjne), wyznaczają rewidentów dla spółdzielni, które do nich należą.

Jeżeli spółdzielnia do związku rewizyjnego nie należy, rewidenta wyznacza Rada Spółdzielcza.

Rada Spółdzielcza może przeprowadzenie rewizji spółdzielni niezwiązkowych powierzyć związkom rewizyjnym lub innym organizacjom i instytucjom, jako to wyższym jednostkom samorządowym, związkom zawodowych rewidentów i t. p.

Art. 62. Związek rewizyjny, względnie Rada Spółdzielcza, mogą w razie potrzeby zarządzić rewizję częściej, niż raz na dwa lata.

Organy spółdzielni obowiązane są udzielać rewidentowi wszelkich żądanych wyjaśnień i zezwolić mu na przeglądanie ksiąg i dowodów, na bezpośrednie sprawdzanie stanu wszelkich części majątku, jak również udzielać mu wszelkiej pomocy przy rewizji. Do rewizji należy zawezwać radę nadzorczą.

Koszty rewizji uiszcza spółdzielnia rewidowana organowi, wyznaczającemu rewidenta, według norm, ustalanych dla spółdzielni związkowych przez związki rewizyjne, a dla spółdzielni niezwiązkowych Radą Spółdzielczą.

Art. 63. Z dokonanej rewizji rewident sporządza sprawozdanie, którego odpis otrzymuje spółdzielnia rewidowana.

Sprawozdanie z dokonanej rewizji winno być zamieszczone na porządku obrad najbliższego posiedzenia rady nadzorczej, a następnie najbliższego walnego zgromadzenia i odczytane na niem przed zatwierdzeniem zamknięcia rachunkowego i przed dokonaniem wyborów do organów spółdzielni. Sprawozdanie to winno stać się przedmiotem uchwał walnego zgromadzenia.

Art. 64. Rada Spółdzielcza wyda instrukcje, dotyczące dokonywania rewizji oraz sprawozdania rewizyjnego.

Art. 65. Jeżeli działalność spółdzielni wykazuje poważne uchybienia przeciwko prawu lub statutowi, a spółdzielnia nie usunie ich w terminie, zakreślonym przez organ, wyznaczający rewidenta—organ ten może wszcząć przeciw spółdzielni przed sądem okręgowym (krajowym) sprawę o rozwiązanie.

ROZDZIAŁ 9. Związki rewizyjne.

Art. 66. Celem dokonania rewizji spółdzielnie mogą łączyć się w związki.

Związki takie nadto mogą mieć na celu doskonalenie urządzeń i pracy należących do nich spółdzielni oraz popieranie ich stosunków handlowych.

Do związków takich należeć mogą również inne zrzeszenia dobrowolne, służące rozwojowi ruchu spółdzielczego.

Związki spółdzielcze, służące innym celom, a nie rewizyjnym, o ile same nie są spółdzielniami, nie podlegają niniejszej ustawie.

Art. 67. Statut takiego związku winien oznaczyć jego cele, nazwę i siedzibę, najniższą liczbę spółdzielni, jakiej potrzeba do istnienia związku, zasady przyjmowania, występowania i wykluczania członków, sposób powoływania zarządu i zakres jego działania, zasady, dotyczące walnych zgromadzeń, wreszcie sposób ustanawiania rewidentów, tudzież sposób i zakres rewizji. Statut Związku ma być przedłożony Radzie Spółdzielczej.

Art. 68. Związkowi takiemu może Rada Spółdzielcza przyznać prawo dokonywania rewizji, o której mowa w art. 60, jeżeli z jego statutu wynika, iż może podołać obowiązkowi rewizji.

Jeżeli związek obowiązkowi rewizji nie czyni zadość lub rozszerza swą działalność na cele, nie objęte art. 66, Rada Spółdzielcza może mu po przesłuchaniu zarządu odebrać prawo rewizji (art. 109 ust. 2).

Związek powyższy, o ile nie jest jeszcze osobą prawną, uzyskuje osobowość prawną na czas posiadania prawa rewizji.

Każde nadanie i odebranie prawa rewizji winna Rada Spółdzielcza ogłosić.

Art. 69. Zarząd związku rewizyjnego winien w styczniu każdego roku przesłać Radzie Spółdzielczej wykaz członków, przyjętych oraz wykreślonych w ciągu roku ubiegłego, tudzież wykaz dokonanych w tymże roku rewizji.

O czasie i miejscu oraz porządku obrad walnego zgromadzenia związku winna być zawiadomiona Rada Spółdzielcza przynajmniej na 15 dni przed walnem zgromadzeniem. Delegat Rady Spółdzielczej może być obecny na zgromadzeniu.

Każdą zmianę statutu winien zarząd związku podać do wiadomości Rady Spółdzielczej.

Art. 70. Spółdzielnie, których członkami są wyłącznie inne spółdzielnie lub zrzeszenia, określone w art. 66 ust. 3, mogą także uzyskać prawo rewizji pod warunkami, wymienionemi w art. 68, i utracić je, jeżeli obowiązkowi rewizji nie czynią zadość.

Do spółdzielni tych stosują się, oprócz innych postanowień ustawy niniejszej, także przepisy rozdziału niniejszego.

ROZDZIAŁ 10. Zmiana statutu.

Art. 71. Zmiana statutu wymaga uchwały walnego zgromadzenia.

Zarząd winien uchwałę o zmianie zgłosić niezwłocznie do sądu rejestrowego, dołączając trzy odpisy protokułu. Sąd postąpi ze zgłoszeniem stosownie do przepisów art. 5.

Jeżeli zmiana odnosi się do danych, wymienionych w art. 7, sąd zarządzi wciągnięcie ich do rejestru i ogłoszenie.

Zmiana statutu nie ma skutków prawnych przed jej zarejestrowaniem.

Art. 72. Uchwała o zmianie statutu zapada bezwzględną większością głosów, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej. Statut może przepisać wyższe wymagania.

Zmianę statutu, dotyczącą celu spółdzielni lub przedmiotu przedsiębiorstwa, przedłużenia trwania spółdzielni poza czas, pierwotnie oznaczony, podwyższenia udziału, podwyższenia obowiązkowych wpłat na udział lub przyśpieszenia terminu tychże wpłat, wreszcie, ustanowienia lub podwyższenia odpowiedzialności dodatkowej, uchwalić można tylko większością $^3/_4$ głosów obecnych.

Art. 73. Przy zarejestrowaniu zmian statutu w przedmiocie zniżenia udziałów, zmniejszenia wpłat na udział i przedłużenia terminu tychże wpłat oraz zmniejszenia lub usunięcia odpowiedzialności dodatkowej, obowiązują następujące zasady:

1) uchwałę o zmianie winien zarząd spółdzielni ogłosić trzykrotnie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni. W ogłoszeniu tem należy podać do wiadomości, że spółdzielnia gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty, potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzyciele, którzy nie zgłoszą się do spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia, uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę;
2) do wniosku o zarejestrowanie dołączyć należy dowody, że upłynął już termin, pod L. 1 oznaczony;
3) na skutek wniosku sąd rejestrowy zaznaczy w rejestrze, że wniosek taki wpłynął, wyznaczy termin do rozprawy nad zamierzoną zmianą i przez ogłoszenie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, zawezwie na nią wszystkich wierzycieli, którzy mimo zgłoszenia się w terminie nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni;
4) wierzyciele powyżsi mogą na rozprawie zgłosić sprzeciw, a wówczas sąd po wysłuchaniu zarządu orzeknie, czy zmiana ma być zarejestrowana.

Art. 74. Zniżenie odpowiedzialności ograniczonej przy równoczesnem podwyższeniu udziału nie podlega przepisom art. 73, jeżeli skutkiem tego łączna suma odpowiedzialności członków pozostaje bez zmiany.

ROZDZIAŁ 11. Rozwiązanie.

A. Przyczyny rozwiązania.

Art. 75. Rozwiązanie spółdzielni następuje:

1) skutkiem upływu czasu, na który spółdzielnię utworzono;
2) skutkiem zmniejszenia się liczby członków poniżej normy, wskazanej w statucie, a w braku odpowiednich wskazań poniżej norm, wskazanych w art. 13;
3) z mocy wyroku sądowego, wydanego w sprawie, wszczętej na zasadzie art. 65 lub też wytoczonej przez organy, wskazane w tymże artykule, z powodu całkowitego zaprzestania działalności spółdzielni;
4) skutkiem ogłoszenia upadłości;
5) skutkiem zgodnych uchwał walnego zgromadzenia w przedmiocie rozwiązania spółdzielni, zapadłych większością $^3/_4$ głosów obecnych na dwóch kolejno po sobie następujących zgromadzeniach w odstępie conajmniej dwóch tygodni. Statut może zawierać dalej idące postanowienia w tym względzie.

B. Likwidacja.

Art. 76. O ile nie zachodzi upadłość, zarząd zgłosi bezzwłocznie rozwiązanie do rejestru. Równocześnie zawiadomi o rozwiązaniu Radę Spółdzielczą, a to przy spółdzielniach związkowych za pośrednictwem związku rewizyjnego. Potrzeba zawiadomienia odpada w przypadku art. 75 L. 3.

W tym ostatnim przypadku zgłosić może rozwiązanie do rejestru związek rewizyjny, do którego spółdzielnia należy, względnie Rada Spółdzielcza, a nawet każdy członek lub wierzyciel rozwiązanej spółdzielni.

Sąd winien ogłosić dokonany wpis, a zarazem statutowe postanowienia (art. 7 L. 9) lub uchwałę walnego zgromadzenia (art. 78 ust. 1) w przedmiocie likwidacji.

O rozwiązaniu ogłosi zarząd trzykrotnie w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, wzywając równocześnie wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń.

Art. 77. Po rozwiązaniu nastąpić winna likwidacja, o ile nie zachodzi upadłość.

W miejsce zmarłego członka, który w chwili rozwiązania należał do spółdzielni (art. 25), uczestniczy w likwidacji spad-

kobierca. Jeżeli spadkobierców jest więcej—prawa swe wykonywać mogą tylko przez wspólnego pełnomocnika.

Przepisy o organach i o rachunkowości spółdzielni stosują się także podczas likwidacji, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

Art. 78. Likwidatorami są członkowie ostatniego zarządu, jeżeli ani statut, ani uchwała walnego zgromadzenia nie powierza likwidacji innym osobom. O ile statut nie stanowi inaczej, walne zgromadzenie może powołać dowolną liczbę likwidatorów.

Z ważnych przyczyn może sąd rejestrowy na wniosek związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy, względnie Rady Spółdzielczej, jednego z organów spółdzielni lub conajmniej $^1/_{10}$ części członków spółdzielni—ustanowić likwidatorów, przez co dotychczasowi likwidatorowie tracą swe pełnomocnictwa. Likwidatorowie, ustanowieni przez sąd, mogą być odwołani w każdej chwili jedynie przez tenże sąd.

Likwidatorowie mogą nie być członkami spółdzielni.

Odwołując likwidatorów, należy równocześnie ustanowić innych.

Art. 79. Likwidatorowie wstępują w prawa i obowiązki członków zarządu, o ile z przepisów o likwidacji nie wynika co innego.

Nie mogą oni zawierać nowych interesów, chyba że jest to konieczne do likwidacji. Dalej idące ograniczenia może im każdej chwili nałożyć organ spółdzielni, względnie sąd, który ich ustanowił. Ograniczenia takie muszą być przez pierwszych likwidatorów, których dotyczą, zgłoszone do rejestru i przez sąd ogłoszone.

Za spółdzielnię podpisują likwidatorowie, dodają do firmy wzmiankę: „w likwidacji" oraz swe podpisy.

Art. 80. Przystępując do likwidacji, winni pierwsi likwidatorowie sporządzić bilans.

Pieniędzy, znajdujących się w kasie spółdzielni w chwili rozwiązania tudzież wpływających w czasie likwidacji, użyć należy po pokryciu kosztów administracyjnych przedewszystkiem do zaspokojenia wierzycieli, o ile zaś wierzytelności nie są jeszcze płatne, lub są sporne — należy zatrzymać kwotę, potrzebną do ich pokrycia.

Majątku, pozostałego po wyrównaniu długów i złożeniu do depozytu sądowego kwot, zastrzymanych na podstawie ust. 2 na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych oraz spornych, nie wolno rozdzielać między członków przed upływem roku od dnia ostatniego ogłoszenia, wzywającego wierzycieli.

Wierzyciele, którzy zgłosili swe roszczenia po upływie powyższego terminu, mogą ich dochodzić jedynie na nierozdzielonym jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 81. W czasie likwidacji nie stosuje się przepis art. 56 ust. 1.

Z majątku pozostałego po spłaceniu długów i złożeniu do depozytu sądowego kwot, zatrzymanych na zabezpieczenie roszczeń wierzycieli, dokonywa się przedewszystkiem zwrotów, określonych w art. 58 ust. 5, a potem stosunkowej wypłaty udziałów, przyczem członkowie otrzymują także dywidendę od tych udziałów za czas likwidacji w wysokości określonej art. 57 ust. 2, o ile przez wypłatę tej dywidendy nie zmniejsza się fundusz zasobowy.

Pozostałą część majątku przeznacza się na cele użyteczności publicznej, stosownie do postanowień statutu lub uchwały ostatniego walnego zgromadzenia członków. W braku odnośnych postanowień statutu lub uchwały walnego zgromadzenia o przeznaczeniu pozostałej części majątku spółdzielni decyduje Rada Spółdzielcza.

Art. 82. Sąd, właściwy dla spółdzielni w chwili rozwiązania, pozostaje właściwym do ukończenia likwidacji.

Art. 83. Po ukończeniu likwidacji zgłoszą likwidatorowie do sądu rejestrowego wniosek o wykreślenie firmy z rejestru. Wykreślenie będzie przez sąd ogłoszone.

Po wykreśleniu firmy z rejestru odpowiadają likwidatorowie osobiście wobec wierzycieli spółdzielni za szkody, wyrządzone im przez niedopełnienie swych ustawowych obowiązków. Jeżeli winnych jest więcej, odpowiadają solidarnie. Odpowiedzialność ta ulega przedawnieniu po upływie lat pięciu od stwierdzenia szkody.

Art. 84. Po ukończeniu likwidacji likwidatorowie winni oddać książki i dokumenty rozwiązanej spółdzielni sądowi rejestrowemu do przechowania na przeciąg lat dziesięciu. Sąd może zezwolić poszczególnym członkom, jako też wierzycielom spółdzielni na przeglądanie tych ksiąg i dokumentów.

C. Upadłość.

Art. 85. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

Art. 86. Jeżeli według bilansu, zestawionego przez zarząd, strata przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i wszystkich funduszów specjalnych, zarząd winien niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, na którego porządku obrad zamieści sprawę dalszego istnienia spółdzielni.

Jeżeli walne zgromadzenie uzna istnienie wyżej określonej przewyżki strat, a nie uchwali pokrycia jej sposobem, określonym w art. 58 ust. 2, wówczas o ile chodzi o spółdzielnię z odpowiedzialnością udziałami, uważa się, że istnieje stan niewypłacalności.

O ile chodzi o spółdzielnię z odpowiedzialnością ograniczoną, wówczas uważa się że stan niewypłacalności w przypadku, określonym w ustępie poprzednim, istnieje dopiero wtedy, gdy przewyżka strat przenosi $^1/_5$ kwoty łącznej odpo-

wiedziałności dodatkowej wszystkich członków, albo $^1/_5$ część wszystkich zobowiązań spółdzielni.

Przy spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną uważa się, że stan niewypłacalności w przypadku ust. 2 istnieje dopiero wówczas, gdy przewyżka strat przenosi $^1/_5$ część wszystkich zobowiązań spółdzielni.

W przypadkach ust. 2 do 4 uważa się, że istnieje stan niewypłacalności także wtedy, gdy wprawdzie uchwalono pokrycie strat w sposób, określony art. 58 ust. 2, ale w ciągu roku obrachunkowego, następującego po uchwale, strata nie została jeszcze pokryta.

W toku likwidacji stan niewypłacalności przyjąć należy zawsze, skoro według zatwierdzonego bilansu strata przewyższa sumę wpłaconych udziałów, funduszu zasobowego i innych funduszów specjalnych.

Art. 87. Postępowanie upadłościowe przeprowadzone będzie według obowiązujących przepisów o upadłości, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej.

Art. 88. Zgłoszenie imieniem spółdzielni wniosku o ogłoszenie upadłości należy do zarządu, względnie likwidatorów.

Zarząd, względnie likwidatorowie winni to uczynić niezwłocznie, skoro zachodzi stan niewypłacalności.

Art. 89. Wniosek o ogłoszenie upadłości ma prawo zgłosić także każdy członek zarządu, względnie likwidator. W tym przypadku sąd przesłucha pozostałych członków zarządu, względnie likwidatorów i w razie niezgodności zdań przychyli się do wniosku jedynie wówczas, gdy go dostatecznie uzasadniono.

Art. 90. Ogłoszenie upadłości spółdzielni z odpowiedzialnością dodatkową nastąpić może nawet mimo istnienia jednego tylko wierzyciela osobistego i nawet w braku środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Art. 91. Ogłoszenie upadłości zgłosi zarządca upadłości do rejestru i zawiadomi o niem niezwłocznie Radę Spółdzielczą.

Art. 92. Przepisy o organach spółdzielni stosują się także podczas postępowania upadłościowego, o ile z przepisów o upadłości nie wynika co innego.

Art. 93. Po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni winni na żądanie zarządcy upadłości niezwłocznie uiścić niewpłaconą jeszcze część udziałów.

Skoro tylko w toku postępowania upadłościowego okaże się, że majątek spółdzielni nie wystarcza na pokrycie tak niespornych, jak i spornych roszczeń wierzycieli oraz przypuszczalnych kosztów postępowania upadłościowego, zarządca upadłości sporządzi niezwłocznie obrachunek dopłat, które członkowie spółdzielni, w granicach przyjętej odpowiedzialności dodatkowej i w stosunku do zadeklarowanych udziałów, mają wnieść na pokrycie niedoboru.

Przy obrachunku tych dopłat należy uwzględnić dokonane poprzednio na zasadzie art. 27 ust. 3 lub 58 ust. 2 dopłaty w ten sposób, że doliczy się je do niedoboru, a następnie z kwot, przypadających na poszczególnych członków, potrąci się dopłaty, przez nich dokonane.

Art. 94. Obrachunek dopłat należy tak zestawić, by wystarczyły na pokrycie niedoboru, chociażby nie uiścili dopłat ci członkowie, których niemożność zapłacenia daje się przewidzieć.

Art. 95. Obrachunek przedstawia zarządca sądowi, który ogłosił upadłość, do zatwierdzenia.

Art. 96. Do podania, przy którem obrachunek przedstawiono, dołączyć należy statut spółdzielni, bilans i wyciąg z rejestru członków z danemi, które dotyczą członków, ponoszących jeszcze odpowiedzialność.

Art. 97. Termin rozprawy do zatwierdzenia obrachunku winien być wyznaczony nie później, niż w trzy miesiące od daty złożenia podania. Na termin ten wzywa się zarząd, względnie likwidatorów oraz członków, w obrachunku wymienionych, według ich miejsca zamieszkania (art. 30); prócz tego o terminie sąd ogłasza w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni.

Art. 98. Przed terminem, o którym mowa w art. 97, każdy zainteresowany ma prawo przeglądać obrachunek.

Art. 99. Aż do zamknięcia rozprawy, o której mowa w art. 97, osoby wymienione w obrachunku, mają prawo zgłosić sprzeciw.

Sąd po wysłuchaniu zarządu, względnie likwidatorów spółdzielni, tudzież zarządcy upadłości, rozpatruje sprzeciwy, przeprowadza potrzebne dowody i zatwierdza obrachunek po dokonaniu niezbędnych poprawek, które może uskutecznić sam, lub których uskutecznienie polecić może zarządcy upadłości. O zatwierdzeniu obrachunku ogłosi sąd w piśmie, przeznaczonem do ogłoszeń spółdzielni, wzywając członków do uiszczenia dopłat w terminie 14 dni od ogłoszenia.

Obrachunek zatwierdzony wolno zainteresowanym przeglądać.

Art. 100. Po upływie terminu wyznaczonego w ogłoszeniu, zarządca masy przystąpi niezwłocznie do ściągnięcia niezapłaconych kwot w drodze, prawem przewidzianej.

Członkowie, zobowiązani do dopłat, mogą obowiązkowi temu uczynić zadość przez potrącenie swych roszczeń do spółdzielni w takiej tylko części, jaka przypadłaby im z dokonanego na podstawie obrachunku rozdziału sum, przeznaczonych na pokrycie wierzytelności.

Art. 101. Każdy członek spółdzielni, w obrachunku wymieniony, jeśli zgłosił sprzeciw lub w terminie, w art. 99 oznaczonym, nie był w możności tego uczynić, ma prawo w ciągu miesiąca od ogłoszenia o zatwierdzeniu obrachunku odwołać

się od decyzji sądu do instacji wyższej. Orzeczenie prawomocne wywiera skutek zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść wszystkich członków spółdzielni, wymienionych w obrachunku.

Art. 102. Skoro majątek masy został już całkowicie spieniężony, a uzyskana stąd suma wraz z sumą ściągniętych dopłat nie pokrywa niedoboru, zarządca upadłości może sporządzić dodatkowy obrachunek, jeżeli zachodzi obawa, że zalegające jeszcze dopłaty bądź nie dadzą się wyekzekwować, bądź nawet w razie wyekzekwowania nie starczą na pokrycie niedoboru.

Dopłaty, przypadające od członków, co do których postępowanie poprzednie wykazało niemożność uiszczenia zapłaty, rozkłada się na pozostałych. Pozatem przy obrachunku tym stosują się art. 93—101.

Koszty postępowania upadłościowego nie mogą być ściągane drogą dalszych dopłat o tyle, o ileby przekraczały sumę, zamieszczoną na ten cel w obrachunku dodatkowym.

Art. 103. Jeżeli po sześciu miesiącach od ogłoszenia o zatwierdzeniu dodatkowego obrachunku niedobór nie został jeszcze całkowicie pokryty, zarządca upadłości może drogą procesu dochodzić całej brakującej kwoty na poszczególnych członkach spółdzielni, jako dłużnikach solidarnych, w granicach odpowiedzialności każdego z nich.

Art. 104. Sumę, pozostałą po zaspokojeniu roszczeń wierzycieli i pokryciu kosztów postępowania upadłościowego, zwraca się członkom w stosunku do uskutecznionych przez nich dopłat.

Art. 105. Upadłość spółdzielni nie może być zakończona układem, o ile się nań nie zgodzili wszyscy wierzyciele upadłej spółdzielni.

Art. 106. Dalsze prowadzenie spółdzielni jest niedopuszczalne, chociażby postępowanie upadłościowe ukończone zostało układem.

Po ukończeniu upadłości zarządca zgłosi do sądu rejestrowego wniosek o wykreślenie firmy.

DZIAŁ III. Rada Spółdzielcza.

Art. 107. Celem spółdziałania z Rządem w zakresie spraw spółdzielczych, utworzona będzie państwowa Rada Spółdzielcza przy Ministerstwie Skarbu.

Członków Rady Spółdzielczej powołuje na przeciąg dwóch lat Minister Skarbu z pośród osób, przedstawionych mu przez związki rewizyjne, z uwzględnieniem możliwie wszystkich działów ruchu spółdzielczego. Oprócz tego w skład jej wchodzą delegaci Ministerstwa Skarbu, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Pracy i Opieki Społecznej tudzież Robót Publicznych, po

jednym od każdego Ministerstwa. Liczba członków, powołanych z pośród osób, przedstawionych przez związki, winna stanowić co najmniej $^2/_3$ ogółu członków Rady Spółdzielczej.

Przewodniczącego Rady Spółdzielczej wyznacza Minister Skarbu z pośród urzędników swego Ministerstwa. Przewodniczący jest zarazem wykonawcą uchwał Rady przy pomocy osobnego biura, poddanego jego kierownictwu.

Szczegółowe przepisy o organizacji iRady Spółdzielczej wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 108. Do kompetencji Rady Spółdzielczej należy:

1) rozpatrywanie projektów, dotyczących ustawodawstwa spółdzielczego;
2) wydawanie instrukcji, przez ustawę niniejszą przewidzianych;
3) przyznawanie związkom prawa rewizji i pozbawianie ich tego prawa;
4) czuwanie nad należytem wykonywaniem obowiązku rewizji przez związki;
5) troszczenie się o poddawanie rewizji spółdzielni niezwiązkowych;
6) wszczynanie spraw o rozwiązanie spółdzielni na zasadzie art. 65, 75 L. 3 i 126;
7) układanie planu użycia wszelkich funduszów, przeznaczonych na cele ruchu spółdzielczego przez ustawę niniejszą lub Państwo;
8) utrzymywanie ogólnych wykazów co do ruchu spółdzielczego dla celów statystycznych tego ruchu;
9) rozpoznawanie spraw, związanych z rozwojem ruchu spółdzielczego i podejmowanie inicjatywy w tym względzie.

Art. 109. Do prawomocności uchwał Rady Spółdzielczej potrzeba obecności nie mniej niż połowy ogólnej liczby członków.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Uchwały w sprawie pozbawienia związku praw rewizyjnych (art. 68 ust. 2) wymagają większości przynajmniej $^3/_4$ głosów obecnych.

W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

DZIAŁ IV. Kary.

Art. 110. Sąd rejestrowy ma prawo zmuszać karami porządkowemi od 20 do 1000 marek p.:

1) członków zarządu względnie likwidatorów (art. 79 ust. 1) do dokonania zgłoszeń do rejestru oraz do uskutecznienia ogłoszeń (art. 55 ust. 2);
2) członków zarządu względnie likwidatorów do przestrzegania przepisów ustawy niniejszej w przedmiocie prowadzenia rejestru członków oraz księgi protokułów;

3) członków zarządu względnie likwidatorów (art. 79 ust. 1) do zezwolenia na przeglądanie i przepisywania pewnych dokumentów osobom, według ustawy niniejszej do tego uprawnionym (art. 30 ust ust. 2, 49 ust. 4, 55 ust. 2);
4) członków organów, mających zwoływać walne zgromadzenia, do zastosowania się do przepisów ustawowych w tym względzie.

W wypadkach, objętych ust. 1, sąd bądź może wezwać członków wymienionych organów do dopełnienia ciążących na nich obowiązków z zagrożeniem kary, bądź wymierzyć karę za uchybienie bez uprzedniego zagrożenia.

Od orzeczenia można odwołać się do wyższej instancji.

Kara może być powtarzana i nie stoi na przeszkodzie wymiarowi kary na podstawie przepisów karnych.

Kary wpływają do Skarbu Państwa i winny być użyte na cele ruchu spółdzielczego stosownie do uchwały Rady Spółdzielczej.

Art. 111. Na wniosek związku rewizyjnego lub Rady Spółdzielczych może sąd rejestrowy wymierzyć taką samą karę członkom zarządu, względnie likwidatorom, którzy nie dopełnili obowiązku zawiadomienia względem związku rewizyjnego lub Rady Spółdzielczej (art. 45 ust. 5, 69, 70 i 76 ust. 1), albo obowiązku przesłania im odpisu lub wykazu (art. 49 ust. 4, 59 ust. 1, 69 i 70).

Na wniosek związku rewizyjnego, Rady Spółdzielczej lub wyznaczonego przez nie rewidenta może sąd rejestrowy wymierzyć taką samą karę:

1) członkom zarządu lub likwidatorom, którzy nie zastosowali się do przepisów ustawy niniejszej o prowadzeniu ksiąg i rachunków, o sporządzaniu w przepisanym czasie zamknięć rachunkowych względnie bilansów i sprawozdań, tudzież o rozdziale pieniędzy w toku likwidacji, albo nie zastosowali się do instrukcji Rady Spółdzielczej w przedmiotach, określonych w art. 17 ust. 3 i 55 ust. 1, albo też przy rewizji nie uczynili zadość przepisom art. 62 ust. 2;
2) organom, przyjmującym członków, jeżeli przyjmowały deklaracje wbrew przepisom art. 16—19, oraz organom, uprawnionym do zwoływania walnych zgromadzeń, jeżeli nie uczyniły zadość przepisowi art. 63 ust. 2.

Przepisy art. 110 ust. 3 — 5 mają tutaj odpowiednie zastosowanie.

Art. 9. Karze do 2000 marek p. ulegają:

1) członkowie zarządu, jeżeli udzielają pożyczek osobom, którym ustawa lub statut pożyczek udzielać nie pozwala, lub też mimo upomnienia ze strony rady nadzorczej zawierają umowy z nieczłonkami wbrew zakazowi statutu;

2) osoby, dokonywujące sprzedaży w spółdzielni, jeżeli świadomie mimo zakazu statutu sprzedają nieczłonkom;
3) członkowie spółdzielni, która według statutu sprzedawać może towary tylko członkom, jeżeli przyczyniają się świadomie do tego, by nabywanie w spółdzielni umożliwić nieczłonkom lub też towary, dla siebie nabyte, zarobkowo w niezmienionym stanie odprzedają nieczłonkom.

Art. 113. Karze aresztu do sześciu tygodni lub karze grzywny do 3000 marek p., według uznania sądu, ulegają:
1) członkowie zarządu, których czynności zmierzają do innych celów, niż wymienione w art. 1 i określone w statucie, lub którzy korzystają z kredytu, mimo, iż statut udzielanie im kredytu wykluczył (art. 36 ust. 3);
2) członkowie zarządu, rady nadzorczej i likwidatorowie, jeżeli z ich winy spółdzielnia była dłużej, niż trzy miesiące, bez zdolnej do wydawania uchwały rady nadzorczej;
3) członek zarządu względnie likwidator, który nie zgłosił upadłości, mimo iż był do tego zobowiązany.

Art. 114. Takiej samej karze ulega, kto, prowadząc przedsiębiorstwo, oznacza je jako spółdzielcze lub używa innego równoznacznego wyrażenia, mimo tego, iż organizacja przedsiębiorstwa nie opiera się na ustawie niniejszej.

Art. 115. Karze aresztu do sześciu miesięcy lub karze grzywny do 10.000 marek p., według uznania sądu, ulega:
1) kto przez świadomie fałszywe przedstawienie stosunków, określonych w art. 43 ust. 2 i 3, uzyskuje powołanie do zarządu względnie rady nadzorczej, albo innym osobom uzyskanie powołania umożliwia;
2) kto przyjął lub kazał sobie przyrzec wynagrodzenie za to, że na walnem zgromadzeniu będzie głosował w pewien oznaczony sposób;
3) członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który działa rozmyślnie na szkodę spółdzielni;
4) członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który na walnem zgromadzeniu, w rejestrze członków, w zamknięciu rachunkowem lub w sprawozdaniu z czynności poda świadomie fałszywą wiadomość lub rozmyślnie prawdziwy stan rzeczy zataі, jeżeli to postępowanie może wprowadzić w błąd co do stanu interesów i majątku spółdzielni;
5) w b. zaborze pruskim w miejsce aresztu ponad 6 tygodni orzec należy więzienie (§ 16 K. K.).

Art. 116. Kary, oznaczone w art. 112—115, wymierzają sądy według zasad postępowania karnego.

Przepisy art. 112—115 stosuje się tylko wówczas, gdy przewinienie nie podlega surowszej karze według ogólnych ustaw karnych.

Co do grzywien obowiązuje postanowienie art. 110 ust. 5.

W b. zaborze austrjackim przestępstwa, przewidziane w art. 111—115, są przekroczeniami; ograniczenia prawa odwołania, przewidziane w § 464 p. 2 (283) procedury karnej nie stosują się.

DZIAŁ V. Przepisy przejściowe.

Art. 117. Wszelkie zrzeszenia o zmiennym kapitale lub składzie osobowym, istniejące prawnie przed wejściem w życie ustawy niniejszej czy to na podstawie dotychczas obowiązujących ustaw o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, czy to na podstawie ustaw o towarzystwach drobnego i wzajemnego kredytu oraz wszelkich statutów normalnych, czy na jakiejkolwiek innej podstawie, a które dążą wyłącznie do celów, w art. 1 wymienionych, winny statuty swe uzgodnić z przepisami ustawy niniejszej w ciągu dwóch lat od daty wejścia w życie i zgłosić je do zarejestrowania w myśl art. 5. Od chwili zarejestrowania działalność ich podlega wyłącznie przepisom ustawy niniejszej.

Zmiany statutu, potrzebne do osiągnięcia tej zgodności, może walne zgromadzenie uchwalić zwykłą większością głosów obecnych bez względu na odmienne przepisy dotychczasowych ustaw lub statutów.

Zmiany statutu, podania o zgłoszeniu i wpisy do rejestru, mające na celu uzgodnienie z ustawą niniejszą, są wolne od stempli i należytości.

Art. 118. Aż do uzgodnienia swych statutów z przepisami ustawy niniejszej, względnie do upływu zakreślonego w tym celu terminu dwuletniego spółdzielnie, wymienione w art. 117 ust. 1, uważane będą za prawnie istniejące.

Aż do tego czasu działalność ich podlega prawu poprzednio obowiązującemu, o ile artykuły następne nie wprowadzają wyjątków.

Art. 119. W spółdzielniach, w których istniała dotąd bezpośrednia odpowiedzialność członków wobec wierzycieli, przestaje ona istnieć z chwilą wejścia ustawy niniejszej w życie.

Art. 120. Rejestr członków prowadzić należy zgodnie z przepisami ustawy niniejszej. Sposób przemiany rejestru, prowadzonego dotąd przez sądy, określi Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Przepis art. 10 stosuje się do wszelkich ogłoszeń spółdzielni, przez prawo dotychczas obowiązujące nakazanych.

Art. 121. Walne zgromadzenie, celem wyboru potrzebnych organów lub celem uchwalenia rozwiązania, zwołać mogą ze skutkiem prawnym członkowie ostatniego zarządu, choćby ich pełnomocnictwa w myśl statutu już wygasły.

Art. 122. Rewizja spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1, podlega przepisom ustawy niniejszej.

Istniejące już związki, których celem jest dokonywanie rewizji, winny w ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie ustawy niniejszej uzyskać od Rady Spółdzielczej potwierdzenie prawa rewizji, a to pod rygorem utraty tego prawa.

Art. 123. W okresie przejściowym rozwiązanie spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1, nastąpić może przedewszystkiem z przyczyn, przewidzianych przez prawo dotychczas obowiązujące. Oprócz tego może Rada Spółdzielcza wszcząć sprawę o rozwiązanie w myśl art. 75 L. 3 z powodu całkowitego zaprzestania działalności spółdzielni. Nadto może nastąpić otwarcie upadłości na zasadzie ustawy niniejszej, choćby prawo dotychczas obowiązujące upadłości spółdzielni nie przewidywało.

O ile w powyższym okresie nastąpi rozwiązanie lub ogłoszenie upadłości, likwidację względnie postępowanie upadłościowe przeprowadzić należy podług postanowień ustawy niniejszej.

Art. 124. Zarząd spółdzielni, o której mowa w art. 117 ust. 1, winien w ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie ustawy niniejszej złożyć Radzie Spółdzielczej odpis statutu spółdzielni i uzupełniających go dokumentów.

W ciągu tegoż czasu winien zarząd przesłać Radzie Spółdzielczej sprawozdanie, względnie bilans za rok obrachunkowy, poprzedzający wejście ustawy niniejszej w życie.

Obowiązki powyższe odpadają w razie wcześniejszego rozwiązania spółdzielni.

Przepisy ustawy niniejszej o zawiadomieniu związku lub Rady Spółdzielczej oraz o przesłaniu im odpisów lub wykazów stosują się także do spółdzielni, wymienionych w art. 117 ust. 1.

Przekroczenie przepisów, zawartych w ust. 1 i 2 artykułu niniejszego, podlega karze porządkowej, przewidzianej w art. 111 ust. 1.

Art. 125. Postanowienia działu IV nie stosują się do czynności i zaniedbań, które nastąpiły przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 126. Skoro w ciągu dwóch lat nie nastąpiło uzgodnienie statutu z przepisami ustawy niniejszej, każdy interesowany oraz związek, do którego spółdzielnia należy, względnie Rada Spółdzielcza może wszcząć sprawę o rozwiązanie spółdzielni.

Art. 127. Drogą rozporządzenia można dla pewnych oznaczonych terytorjów przedłużyć odpowiedzialność członków, którzy wystąpili lub zgłosili swe wystąpienie ze spółdzielni po dniu 1 sierpnia 1914 roku, aż do upływu dwóch lat po wejściu w życie ustawy niniejszej.

Art. 128. Aż do wprowadzenia jednolitego prawa egzekucyjnego zatwierdzenia obrachunku dopłat przez sąd w myśl art. 99 i 102 należy w zakresie mocy obowiązującej ustaw rosyjskich połączyć z uznaniem tego obrachunku za natychmiastowo wykonalny, a w zakresie mocy obowiązującej prawa niemieckiego z udzieleniem klauzuli egzekucyjnej. W zakresie mocy obowiązkowej prawa austrjackiego zatwierdzony sądownie obrachunek dopłat stanowić będzie tytuł egzekucyjny.

Art. 129. Aż do wprowadzenia jednolitej organizacji sądownictwa karnego przez sądy, wymienione w art. 116 ust. 1, rozumieć należy w zakresie mocy obowiązującej prawa austrjackiego sądy powiatowe, w zakresie mocy obowiązującej prawa niemieckiego — sądy ławnicze, w zakresie zaś mocy obowiązującej prawa rosyjskiego — sądy pokoju.

DZIAŁ VI. Wejście w życie i wykonanie ustawy.

Art. 130. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

Od tej chwili spółdzielnie i związki tychże tworzyć się mogą tylko na zasadzie ustawy niniejszej.

Wszelkie przepisy prawa prywatnego, odnoszące się do spółdzielni i ich związków, tracą z chwilą powyższą moc obowiązującą, o ile ustawa niniejsza nie zawiera wyjątków.

W szczególności tracą moc obowiązującą:

a) ustawy austrjackie z 9 kwietnia 1873 Dz. u. p. L. 70 i z 10 czerwca 1903 Dz. U. p. L. 133;

b) ustawa niemiecka z 1 maja 1889 r. w brzmieniu ust. z 20 maja 1898 (Zbiór Praw Rzeszy z r. 1898, strona 370, 810 i nast.);

c) rosyjska Ustawa Kredytowa (Zbiór Praw T. XI Cz. II Rozdział 10 art, 37—49 i 86—114[26]) tudzież wszelkie statuty normalne;

d) dekret Naczelnika Państwa z dnia 8 lutego 1919 (Dziennik Praw z r. 1919 № 17 poz. 223).

Art. 131. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

UWAGA. Ustawa z d. 7 kwietnia 1922 r. (D. U. № 38 p. 265) normuje tryb łączenia się spółdzielni.

Załącznik Nr. 63.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 1920 roku w przedmiocie organizacji Rady Spółdzielczej.

(Dz. Ust. № 117 p. 776).

Na podstawie art. 107, 130 i 131 ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. (Dz. Ustaw № 111 poz. 733) zarządza się co następuje:

§ 1. Celem spółdziałania z Rządem w zakresie spraw spółdzielczych zostaje powołana państwowa Rada Spółdzielcza przy Ministerstwie Skarbu.

§ 2. Skład Rady stanowią Przewodniczący oraz członkowie: a) delegaci Ministerstw, wymienionych w ust. 2 art. 107 ustawy o spółdzielniach, w liczbie ogólnej 7 i b) osoby, przedstawione przez związki rewizyjne spółdzielni, a mianowane przez Ministra Skarbu w liczbie conajmniej 14.

§ 3. Przewodniczącego wyznacza Minister Skarbu, a delegatów rządowych wyznaczają właściwi Ministrowie na czas nieograniczony.

§ 4. Członków Rady z pośród przedstawicieli związków rewizyjnych mianuje Minister Skarbu na przeciąg lat dwóch z listy kandydatów, ułożonych przez Przewodniczącego Rady, na podstawie zgłoszeń, dokonanych przez związki rewizyjne.

§ 5. Na listę Przewodniczący Rady wciąga wszystkich kandydatów, przedstawionych przez uprawnione do tego związki (§ 6) na wezwanie Przewodniczącego i w terminie przez niego wyznaczonym.

§ 6. Do zgłoszenia kandydatów powołane będą te tylko związki, które posiadają prawo rewizji (art. 68 i ust. 2 art. 122 ustawy) i których statuty odpowiadają wymaganiom ust. 2 art. 67 ustawy.

§ 7. Przed upływem terminu urzędowania członków Rady z pośród przedstawicieli związków na wezwanie Przewodniczącego uprawnione do tego związki zgłaszają swych kandydatów na członków Rady w liczbie, przez Przewodniczącego ustanowionej, z uwzględnieniem stosunku liczbowego spółdzielni, należących do związków jednego typu. Zgłoszenie winno zawierać: imiona i nazwiska kandydatów, wiek, stanowisko społeczne, stosunek tychże osób do związku oraz dokładne oznaczenie miejsca stałego zamieszkania.

§ 8. Każdy z członków Rady, powołanych z pośród przedstawicieli związków, może zrzec się mandatu przed upływem czasu, na który został mianowany. Zrzeczenie winno

nastąpić na piśmie lub w drodze zgłoszenia rezygnacji na posiedzeniu Rady. W razie trzykrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności członka Rady na posiedzeniu, Przewodniczący winien poddać pod głosowanie sprawę pozbawienia członka mandatu. Uchwalony w tej mierze wniosek wymaga zatwierdzenia przez Ministra Skarbu.

§ 9. W razie śmierci członka Rady, zrzeczenia się lub utracenia przezeń mandatu przed upływem czasu, na który został mianowany, Minister Skarbu mianuje zastępcę z listy kandydatów, ostatnio przez związki przedstawionych, z uwzględnieniem pierwszeństwa kandydatów tego związku, do którego należał były członek Rady. Zastępca urzęduje do końca kadencji członka, na którego miejsce został powołany.

§ 10. Mandaty członków Rady z pośród przedstawicieli związków wygasają z upływem każdych dwóch lat od daty zamianowania członków pierwszej Rady. W każdym jednak razie mandaty te trwają do chwili zamianowania nowych członków Rady.

§ 11. Przy ustanawianiu pierwszego składu osobowego Rady do zgłoszenia kandydatów uprawnione będą wszystkie mające siedzibę w granicach Rzeczypospolitej Polskiej związki spółdzielcze, które działają na podstawie statutu zarejestrowanego lub zatwierdzonego i których cele odpowiadają wymaganiom ust. 2 art. 66 ustawy, jakoteż patronaty, korzystające z prawa rewizji ustawowej, nadanego im na zasadzie obowiązujących dotąd praw.

Dla uzyskania tego uprawnienia związki spółdzielcze winny w ciągu trzech tygodni od daty ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Ustaw nadesłać do Ministerstwa Skarbu po jednym odpisie statutu wraz z odpisem, dowodu zarejestrowania lub zatwierdzenia tegoż statutu, po jednym odpisie sprawozdania za ostatni rok działalności, listę spółdzielni, należących do związku, oraz listę członków poszczególnych organów związku.

§ 12. Za udział w posiedzeniach członkowie wynagrodzenia nie otrzymują. Członkowie zamiejscowi otrzymują zwrot kosztów przejazdu koleją i djety za każdy dzień posiedzenia i czasu, zużytego na podróż, według norm, ustanowionych dla urzędników państwowych IV stopnia.

§ 13. Przewodniczący kieruje biurem Rady, podpisuje w jej imieniu zarządzenia, instrukcje i korespondencje i przedstawia ją wobec władz państwowych. W razie nieobecności obowiązki jego pełni zastępca, wyznaczony przez Ministra Skarbu.

§ 14. Szczegółowe przepisy, dotyczące sposobu zwoływania posiedzeń Rady, zgłaszania wniosków, prowadzenia obrad zapadania uchwał i protokułowania tychże, określi regulamin, uchwalony przez Radę i zatwierdzony przez Ministra Skarbu.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 64.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 10 marca 1921 r. w przedmiocie rejestru spółdzielni.

(D. U. Nr. 25 p. 138).

Na podstawie art. 9 i 120 ustawy z dnia 29 października 1920 roku o spółdzielniach (Dz. Ust. Nr. 111 poz. 733) zarządza się co następuje:

§ 1. Czynności, dotyczących rejestrowania spółdzielni, dokonywają sądy przeznaczone do prowadzenia rejestru handlowego.

§ 2. Sądem właściwym dla spółdzielni lub jej oddziału jest sąd rejestrowy, w którego okręgu znajduje się siedziba spółdzielni lub oddziału.

§ 3. W przedmiocie postępowania oraz sposobu prowadzenia rejestru stosuje się obowiązujące przepisy, dotyczące rejestru handlowego, o ile nie są sprzeczne z ustawą o spółdzielniach lub rozporządzeniem niniejszem.

§ 4. Dla każdej spółdzielni, będą prowadzone osobne akta. O dokonaniu wpisów czyni się wzmiankę w aktach spółdzielni.

§ 5. Rejestr spółdzielni, jak również pisma i dokumenty, do niego składane, są dostępne do przeglądania dla wszystkich w godzinach, przez sąd wyznaczonych.

W przedmiocie przeglądania innych aktów rejestrowych obowiązują przepisy ogólne.

§ 6. Pismo, przeznaczone do ogłoszeń spółdzielni, wyznacza Rada Spółdzielcza, ogłaszając swą decyzję w gazecie urzędowej i zawiadamiając o niej sądy rejestrowe.

§ 7. O ile ustawa nie stanowi inaczej, sędzia rejestrowy zarządza ogłoszenie jednocześnie z dokonaniem wpisu; ogłoszenie winno być dokonane raz jeden.

Administracje pism, do ogłoszeń przeznaczonych, obowiązane są przesyłać właściwemu sądowi rejestrowemu po jednym egzemplarzu każdego numeru, zawierającego ogłoszenie przez sąd zarządzone. Numer pisma dołączony będzie do aktów danej spółdzielni.

§ 8. Ogłoszenia powinny być ujęte zwięźle i zawierać oznaczenie sądu rejestrowego, numer rejestru spółdzielni, datę zarejestrowania oraz całkowitą treść wpisu, z opuszczeniem jednak w druku podpisu sędziego lub sekretarza, napisów nad rubrykami, numeru aktów i odsyłaczy do rejestru.

§ 9. O dokonanym wpisie do rejestru sąd zawiadamia zgłaszającego na formularzu, wypełnionym przez kancelarję sądową.

Zawiadomienia o odmowie dokonania wpisu winny być motywowane.

O wysłaniu zawiadomienia zaznaczyć należy w aktach przy postanowieniu sędziego.

§ 10. Zgłoszenia do rejestru spółdzielni dokonywują się, prócz zgłoszenia statutu (art. 5 ustawy) i zmian w statucie (art. 71 ustawy) przez zaprotokułowanie zgłoszenia lub przez podanie, podpisane przez zarząd spółdzielni w formie wierzytelnej. Pełnomocnictwo powinno być uwierzytelnione.

Jeżeli jednak zgłoszenie lub pełnomocnictwo zawiera firmę spółdzielni z podpisem osób, których podpisy w formie wierzytelnej znajdują się już w aktach spółdzielni, uwierzytelnienia można zaniechać.

Uwierzytelnienie podpisów może być dokonane również przez urząd gminny.

§ 11. Rejestr spółdzielni zawiera 9 rubryk (obacz wzór). Do poszczególnych rubryk wciąga się następujące dane:

do pierwszej — numer kolejny wpisów;

do drugiej — firmę spółdzielni, siedzibę, oznaczenie rodzaju i zakresu odpowiedzialności oraz, w rejestrze zakładu głównego—wzmianki o oddziałach, w rejestrze zaś oddziału— wzmiankę o zakładzie głównym;

do trzeciej — przedmiot przedsiębiorstwa oraz ograniczenia co do zawierania umów z nieczłonkami, o ile je statut zawiera;

do czwartej — wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania;

do piątej — imiona i nazwiska członków zarządu, zastępców i likwidatorów;

do szóstej — a) czas trwania spółdzielni, o ile określony został w statucie,

b) pismo przeznaczone do ogłoszeń,

c) rok obrachunkowy, jeżeli się różni od kalendarzowego,

d) liczbę członków zarządu, oraz, jeśli zarząd nie jest jednoosobowy, liczbę ich podpisów, wymaganą na aktach spółdzielni,

e) ograniczenia uprawnień zarządu,

f) postanowienia o zastępcach,

g) przepisy o likwidacji;

wpisy wciągane do rubryki 6-tej powinny być oznaczane właściwemi literami;

do siódmej — rozwiązanie (likwidację), unieważnienie upadłość;

do ósmej — numer i stronicę aktów, zawierającą decyzję sędziego oraz datę wpisów i podpis sekretarza;

do dziewiątej — uwagi.

§ 12. Każda spółdzielnia otrzymuje w rejestrze kolejny numer bieżący.

Dla wpisów jej przeznacza się conajmniej dwie przyległe stronice rejestru.

§ 13. Wpisy, wciągane pod każdym numerem rejestru, będą miały oddzielną numerację kolejną. Równocześnie wpisy należy wciągać pod jednym numerem kolejnym.

Każdy kolejny numer wpisów winien być oddzielony od następnych linją poprzeczną przez obie stronice.

§ 14. Każdy wpis winien zawierać, oprócz daty wciągnięcia i podpisu sekretarza, stronicę aktów, na której znajduje się postanowienie sędziego rejestrowego.

§ 15. Zmiany lub wykreślenia wpisów winny być umieszczane w tej rubryce, w której się wpis znajduje. Wpisy lub części ich pozbawione znaczenia należy podkreślić czerwonem atramentem.

Gdy wpis lub wykreślenie następuje z urzędu lub z mocy wyroku sądowego, należy o tem zaznaczyć w rubryce uwag.

§ 16. W przedmiocie opłat pozostają w mocy przepisy, obowiązujące w poszczególnych dzielnicach, w szczególności w b. dzielnicy pruskiej § 11 obwieszczenia Rady Związkowej z dn. 1 lipca 1899 r., (Dz. Ust. Rzeszy Nr. 347).

§ 17. Do chwili zarejestrowania zmian statutu w myśl art. 117 ustawy zrzeszenia, tym przepisem objęte, korzystać będą z rejestru, prowadzonego podług przepisów dotychczasowych.

§ 18. Na ziemiach b. dzielnicy pruskiej sądy rejestrowe zamkną od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego rejestry członków spółdzielni, na mocy przepisów dotychczasowych prowadzone, i będą je nadal przechowywały.

Zarządy spółdzielni będą prowadziły rejestry członków w myśl przepisów dotychczasowych aż do wydania instrukcji w tym przedmiocie przez Radę Spółdzielczą (art. 17 i 30 ustawy).

Nr. spółdzielni. Wzór do rozporządzenia o rejestrze spółdzielni (§ 11).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Numer kolejny wpisu	Firma spółdzielni, siedziba, rodzaj i zakres odpowiedzialności. Oddziały	Przedmiot przedsiębiorstwa, ograniczenia co do zawierania umów z nieczłonkami	Wysokość udziału wpłata na udział i czas ich dokonywania	Imiona i nazwiska członków zarządu i zastępców. Likwidatorowie	a) czas trwania spółdzielni, b) pismo przeznaczone do ogłoszeń, c) liczba członków zarządu i forma ich oświadczeń w imieniu spółdz., e) ograniczenia uprawnień zarządu, f) postanow. o zastępcach, g) przepisy o likwidacji	Rozwiązanie (likwidacja). Unieważnienie. Upadłość	Nr. i stronica aktów Data wpisów Podpis sekretarza	Uwagi

Załącznik Nr. 65.

PRZEPISY TYMCZASOWE O KOSZTACH SĄDOWYCH.

(Dz. Urz. Dep. Spraw. 1917 r. Nr. 1 Dział 1 p. 7) w brzmieniu ustalonem przez ustawy z d. 17 grudnia 1920 r.

DZIAŁ I. O kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ODDZIAŁ I. Przepisy ogólne.

Art. 1. W miejsce odpowiednich artykułów rosyjskiej ustawy postępowania cywilnego (wyd. 1904 r.), a w szczególności w miejsce rozdziału XV księgi I (art. 200—201), działu IV księgi II (art. 839—890), art. 1166 w części, dotyczącej opłaty wpisu sądowego i opłaty arkuszowej, art. 161^{12}, 1510 oraz art. 190 i 800 z wyjątkiem pierwszego ich ustępu obowiązują przepisy następujące:

Art. 2. Koszty sądowe w sprawach cywilnych są: 1) wpis, 2) opłata od podań, 3) opłata podań, 4) opłata kancylaryjna i 5) koszty postępowania.

(w red. ustawy z d. 17 marca 1921 r. Dz. U. Nr. 32 p. 194).

Art. 3. Opłaty stemplowe przy postępowaniu sądowem pobierane nie będą. Dokumenty, składane przez strony w postępowaniu sądowem, podlegać będą opłacie stemplowej tylko wówczas, gdyby tejże opłacie podlegały i bez korzystania z nich w tem postępowaniu.

Art. 4. Nieuszczenie kosztów sądowych pociągnie za sobą skutki, przewidziane w ustawie postępowania cywilnego.

ODDZIAŁ II. O wpisie.

Art. 5. Wpis jest dwojaki:
1) stosunkowy i
2) stały.

Art. 6. Wpis stosunkowy dzieli się na:
1) główny i
2) dodatkowy.

Art. 7. Wpis stosunkowy główny pobierany będzie:

a) w ilości 3% od wartości: każdego powództwa głównego, powództwa wzajemnego, zawierającej samodzielne żądanie interwencji osób trzecich, opozycji przeciwko wyrokowi zaocznemu podań o wykonanie wyroków zagranicznych i sporów, wynikłych w postępowaniu działowem, prowadzonem w drodze incydentalnej;

b) w ilości 3% od skarg apelacyjnych;

c) w ilości 3% od skarg o uchylenie wyroku (art. 185 i 792 u. p. c.).

(w red. ustawy z 17 marca 1921 r. (D. U. Nr. 32 p. 194).

Art. 8. Wpis stosunkowy główny w ilości, odpowiadającej połowie wpisu, określonego w art. 7 i 10 niniejszej ustawy, pobierany będzie od podań o nadanie aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161^6 i 265^1 u. p. c.) od postępowania wykonawczego, od podań o nadanie klauzuli egzekucyjnej lub unieważnienie wyroku sądu polubownego, od wniosku petenta o unieważnienie tytułu, przewidzianego w art. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 406), licząc od wartości nominalnej utraconych tytułów.

(w red. ustawy z 17 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 106 p. 770).

Art. 9. Wpis stosunkowy dodatkowy w ilości jednej czwartej wpisu głównego pobierany będzie od interwencji, niezawierającej samodzielnego żądania, od przypozwania do sprawy osób trzecich, tudzież od wszelkich skarg incydentalnych, z wyjątkiem ulegających opłacie wpisu stałego.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 10. Jeżeli wartość powództwa lub jego części w chwili wytoczenia nie da się ściśle określić, lub wogóle oszacowaniu na pieniądze nie ulega, wpis główny od nieokreślonej części powództwa oznaczy początkowo przewodniczący sądu w ilości od 50 do 2000 mk. w sądach pokoju i od 120 do 120000 mk. w sądach okręgowych. O oznaczeniu ilości przypadającego do uiszczenia wpisu sąd zawiadomi powoda, któremu służyć będzie prawo odwołania się do kompletu sądzącego w terminie 7-dniowym. Ostateczna suma przypadających od stron wpisów określona będzie przez sąd przy wydaniu decyzji lub wyroku, przytem zaliczone będą pierwiastkowo uiszczone wpisy.

(D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 11. Przy pobieraniu wpisów od opozycji przeciwko wyrokowi zaocznemu, od skargi apelacyjnej, od skarg o uchylenie wyroków i od skarg incydentalnych — za podstawę do obliczenia przyjęta będzie nie początkowa wartość powództwa, lecz wartość przedmiotu sporu.

Art. 12. Jeżeli suma wpisu głównego lub dodatkowego w fenigach nie dzieli się przez 10, powinna być zaokrąglona do najbliższego wyższego dziesiątka fenigów.

Art. 13. Suma wpisu głównego lub dodatkowego w żadnym wypadku nie może wynosić mniej aniżeli 50 mk. w sądach pokoju, a 120 mk. w sądach okręgowych. Od skarg zaś o uchylenie wyroków suma wpisu głównego lub dodatkowego nie może wynosić mniej niż 600 mk. w sprawach, ulegających właściwości sądów pokoju, i 1200 mk. w sprawach, ulegających właściwości sądów okręgowych. (ibid).

Art. 13[1]. Za podział wyegzekwowanych sum (art. 1214 u. p. c.) potrącony będzie wpis stosunkowy w wysokości $^1/_2\%$ od ogólnej sumy, przypadającej do stosunkowego rozdziału pomiędzy wierzycieli.

(D. N. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 14. Jeżeli przed wydaniem wyroku strony nie później niż na pierwszem posiedzeniu sądu, zawrą układ pojednawczy, albo zgłoszą wniosek umorzenia nazawsze postępowania— będzie im zwrócona połowa wpisów, uiszczonych przez nie za tę instancję, w której zawarto układ pojednawczy, lub ogłoszono wniosek umorzenia postępowania. Również ulega zwrotowi połowa wpisu w razie odmowy nadania aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161[3], art. 365[1] u. p. c.). Wpis od ewenualnego powództwa wzajemnego w razie oddalenia powództwa głównego i nierozpatrzenia wskutek tego powództwa wzajemnego ulega zwrotowi.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 15. Wpis stały pobierany będzie:

1) w ilości 2000 mk:
   od działów, prowadzonych w drodze incydentalnej;
   od zatwierdzenia testamentów (art. 1050 i nast. 1 cz. X tomu ros. Zb. R.);
   od zatwierdzenia praw do spadku (art. 1403 u. p. c., art. 1239 i nast. 1 cz. X tomu ros. Zb. Pr.);
   od przyznania prawa własności na zasadzie przedawnienia (art. 533 1 cz. X tom ros. Zb. Pr.);
   od wykupu rodowych majątków (art. 1346 i nast. 1 cz. X tom Zb. Pr., art. 1438 u. p. c.);
   od podań o zatwierdzenie lub unieważnienie licytacji nieruchomości;
2) w ilości 300 marek:
   od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub opłacie wpisu stałego w ilości wyższej, w sprawach, należących do właściwości sądów okręgowych;
   od rozciągnięcia nadzoru celem uniknięcia upadłości;
   od podań, wymienionych w art. 1 i 12 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 406) i
   od sprzeciwów osób trzecich, przewidzianych w art. 15 tejże ustawy;
3) w ilości 200 marek:
   od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub opłacie wpisu stałego w ilości wyższej, w sprawach, należących do właściwości sądów pokoju.

Skargi członków rad familijnych na decyzję tych rad wolne b[illegible]dą od opłaty. (D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770)

Art. 16. Wpis stały w tej samej ilości (2000, 300 i 200 marek) pobierany będzie od skarg incydentalnych w przedmiotach wymienionych w poprzednim (15) artykule, a od skarg o uchylenie wyroków w tychże przedmiotach wpis wynosić będzie najmniej 600 mk. (ibid).

Art. 16^1. Od wnoszonych do Sądu Najwyższego skarg o uchylenie orzeczeń władz administracyjnych (Główna Komisja Ziemska i in.) pobierany będzie wpis w ilości 500 marek, o ile nie należałby się wyższy wpis na mocy art. 7.

W razie nieopłacenia wpisu od skarg o uchylenie wyroków, decyzji ostatecznych sądów, albo orzeczeń władz administracyjnych — ma odpowiednie zastosowanie art. 756 u. p. c.

(Dz. Ust. 1921 r. № 32 p. 194).

Art. 17. Wpisy opłacane będą przy złożeniu podania, rozpoczynającego postępowanie, stanowiące podstawę do pobrania wpisu, oprócz wypadków, przewidzianych w art. 10 niniejszej ustawy.

Art. 18. W razie zwrotu podania lub skargi (art. 53, 54^1, 54^2, 154^2, 266, 267, 269, 270, 755, 756 i 801 u. p. c.) już po opłaceniu wpisu, lub w razie opłacenia wpisu w sumie większej niż należało, oraz w razie cofnięcia przez stronę podania lub skargi przed nadaniem im biegu — wnoszący podanie lub skargę będzie miał na żądanie zwrócony cały wpis, względnie jego nadwyżkę. Oprócz powyższych wypadków oraz wypadku, przewidzianego w art. 14, wpisy zwrotowi nie ulegają (ibid).

Art. 19. Jeżeli po zwróceniu podania lub skargi, lecz przed zwrotem wpisu, wniesione będą powtórnie w tym samym przedmiocie podanie lub skarga, zaliczony zostanie co do nich wpis, pierwotnie wpłacony.

ODDZIAŁ III.

Art. 20. Od wszelkich podań, wnoszonych do sądów wszystkich instancji, tudzież do urzędników sądowych, oprócz podań podlegających opłacie wpisu stosunkowego lub stałego, pobierana będzie opłata:

a) w sprawach, podlegających właściwości sądów pokoju — w ilości 50 marek;
b) w sprawach podlegających właściwości sądów okręgowych — 100 marek.

ODDZIAŁ IIIa. O opłacie wezwań.

Art. 20^1. Od każdego wezwania sądowego, dokonanego na żądanie stron zarówno w sądach pokoju, jak i w sądach wyższych, z wyjątkiem wypadku, wskazanego w art. 307 i 308 u. p. c., oraz wypadku, kiedy strona zrzekła się doręczenia sobie wezwania, pobierana będzie opłata na rzecz Skarbu

w wysokości, równającej się każdoczesnej opłacie pocztowej za list polecony najniższej wagi, jak obecnie 25 mk. Rozporządzenie określi sposób użycia sum, uzyskanych z tych opłat.

Art. 21. Od wszelkiego rodzaju dokumentów, wydawanych stronom na ich żądanie przez sądy i urzędników sądowych (prócz notarjuszów), tytułów wykonawczych, kopji zaświadczeń i t. p., pobierana będzie opłata kancelaryjna: w sprawach podlegających właściwości sądów pokoju, po 30 mk., a w sprawach podlegających właściwości sądów okręgowych, po 60 mk. od każdej strony arkusza, licząc każde 25 wierszy za stronę. Każda rozpoczęta strona liczy się za całą. Od tytułów wykonawczych opłata powyższa liczy się najmniej, jak za cały arkusz.

(Dz. Ust. 1921 r. № 106 p. 770).

ODDZIAŁ V. O kosztach postępowania w sprawie.

Art. 22. Na wydrukowanie ogłoszeń w wypadkach, przez prawo przewidzianych, strona obowiązana będzie złożyć odpowiednią sumę oraz opłatę na przesłanie tej sumy do miejsca przeznaczenia.

Art. 23. Sędziowie i inni urzędnicy sądowi, delegowani poza miejscowość, w której urzędują, celem dokonania wizji sądowej, przesłuchania świadków i innych czynności, będą mieli zwrócone koszta podróży w obie strony i wypłacone djety, według norm, wskazanych w „Przepisach tymczasowych o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości".

Art. 24. Wynagrodzenie biegłych wyznaczone będzie na ich żądanie przez sąd stosownie do przepisów, zawartych w art. 529 i 530 ust. post. cyw., niezależnie od kosztów sporządzenia ekspertyzy.

Art. 25. Wynagrodzenie świadków za oderwanie ich od zajęć wyznaczone będzie według zasad wskazanych w art. 407 i 408 u. p. c. w ilości od 50 do 500 mk. za każdą dobę. (ibid)

Art. 26. Duchowni wszelkich wyznań, wzywani przez sąd w celu odebrania przysięgi, niezależnie od tego, czy przysięga doszła, czy nie doszła do skutku, otrzymują za stawiennictwo wynagrodzenie w wysokości według uznania sądu, nie może jednak ono przewyższać 300 marek (ibid).

Art. 27. Biegli świadkowie i duchowni, wzywani poza obręb miejscowości, w której zamieszkują, oprócz wynagrodzenia, w poprzednich (24, 25 i 26) artykułach zapewnionego, mają prawo do zwrotu kosztów podróży w wysokości, określonej przez sąd.

Art. 28. Koszta postępowania powinny być złożone zgóry w całości lub jeśli nie będzie można ściśle ich określić — pod postacią oznaczonej przez sąd zaliczki, przez tę stronę, na żądanie której sprawdzenie dowodów zarządzone zostało. Jeżeli

zaś sprawdzenie to sąd nakaże z urzędu lub na żądanie obu stron, wówczas należną kwotę powinny złożyć obie strony po połowie.

Art. 29. Wynagrodzenie komorników i woźnych sądowych wyznaczone będzie według specjalnej taksy.

Art. 30. Wynagrodzenie ze strony wygrywającej od strony przegrywającej za prowadzenie sprawy oznaczone będzie w ilości, przewidzianej w taksie dla adwokatów. O ile jednak strona nie będzie miała w sądzie adwokata, służyć jej będzie prawo do połowy tego wynagrodzenia.

ODDZIAŁ VI. O zwrocie kosztów sądowych.

Art. 31. Strona przegrywająca obowiązana będzie na żądanie strony wygrywającej zwrócić jej wszystkie koszta sądowe i prócz tego wynagrodzić ją za prowadzenie sprawy (art. 30).

Art. 32. W razie umorzenia sprawy: a) przez sąd z urzędu w wypadkach przewidzianych w ust. 4 i 5 art. 53 i ust. 1 i 2 art. 584 ust. post. cyw., b) na żądanie pozwanego w wypadkach, przewidzianych w ust. 1, 2 i 3 art. 69 i ust 1, 2 i 3 art. 571 ust. post. cyw. i c) wskutek zrzeczenia się przez powoda powództwa — powód obowiązany będzie na żądanie pozwanego zwrócić mu koszta sądowe i wynagrodzić go za prowadzenie sprawy w stosunku jednej czwartej części wynagrodzenia bądź za pierwszą instancję, jeżeli sprawa umorzona będzie w tej instancji, bądź za dwie instancje, jeżeli sprawę umorzy instancja apelacyjna lub jeżeli instancja ta zatwierdzi umarzającą decyzję pierwszej instancji. W razie umorzenia postępowania drugiej instancji wskutek zrzeczenia się przez stronę skargi apelacyjnej, apelujący obowiązany będzie na żądanie strony przeciwnej, niezależnie od kosztów i wynagrodzenia, przysądzonych za pierwszą instancję, zwrócić jej koszta sądowe drugiej instancji i wynagrodzić ją za prowadzenie sprawy w stosunku jednej czwartej części wynagrodzenia za drugą instancję.

Art. 33. Jeśli wyrok zapadnie w części na korzyść jednej, a w części na korzyść drugiej strony, sąd orzecze stosownie do uwzględnionych i odrzuconych żądań, czy która z nich i w jakim stopniu ma prawo do wynagrodzenia za koszta sądowe.

Art. 34. Wynagrodzenie za koszta sądowe w sprawie, do której kilka osób wpływa, określone będzie przez sąd, odpowiednio do tego, czego która z nich żądała lub przeciwko czemu spór czyniła.

DZIAŁ II. O opłatach w postępowaniu hipotecznem.

Art. 35. Od każdej projektowanej do wykazu hipotecznego treści pobierana będzie opłata hipoteczna stała lub stosunkowa.

Art. 36. Od treści, projektowanych do wykazu hipotecznego, których wartość pieniężna nie da się oznaczyć, jak również od treści, dotyczących ostrzeżeń i wykreśleń, pobierana będzie opłata stała w ilości 100 marek. (ibid).

Art. 37. Od treści w których jest oznaczona lub da się oznaczyć wartość pieniężna—pobierana będzie opłata stosunkowa w ilości trzech czwartych procentu od wartości. Rozporządzenie określi sposób oznaczenia wartości.

Jednakże treść, której przedmiotem jest odpłatne przeniesienie wartości nieruchomości między żyjącymi, podlega jedynie opłacie stałej, określonej w art. 36.

(Dz. Ust. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 38. Jeśli treść, podlegająca opłacie stosunkowej, projektuje się do kilku miejsc tego samego wykazu hipotecznego lub nawet do różnych wykazów hipotecznych—pobierane będą od niej opłaty: stosunkowa raz jeden, a pozatem stała.

Art. 39. Opłata stosunkowa nie może wynosić mniej niż 15 mk., wogóle zaś jeżeli przy obliczeniu suma opłaty wypadnie w markach i fenigach—należy ją zaokrąglić wzwyż do pełnej marki. (ibid.).

Art. 40. Opłata hipoteczna od skarg apelacyjnych na decyzje wydziałów hipotecznych przy sądach pokoju wynosić będzie 200 mk. przy sądach zaś okręgowych—400 mk., a od skarg o uchylenie wyroków: w pierwszym wypadku—600 mk., a w drugim—1200 marek.

(D. U. 1921 r. Nr. 106 p. 770).

Art. 41. Od wszelkich dokumentów, wydawanych przez pisarzy hipotecznych (kopji, świadectw z wykazów i ksiąg hipotecznych i t. p.), opłaty stemplowe pobierane nie będą: dokumenty te podlegać będą opłacie kancelaryjnej, ustanowionej w art. 21 niniejszej ustawy.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 42. Opłaty od treści, stosunkowe i stałe, pobierać będzie projektujący treść notarjusz lub pisarz hipoteczny (art. 19 ust. hip. 1818 r.), a opłaty kancelaryjne i opłatę od skarg na decyzje wydziałów hipotecznych—pisarz hipoteczny, z obowiązkiem przelewania tych opłat do właściwych kas sądowych.

DZIAŁ III. O wyjątkach od przepisów o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i o opłatach w postępowaniu hipotecznem.

Art. 43. Instytucje państwowe są wolne od uiszczenia wszelkich kosztów sądowych i opłat wyjąwszy koszty postępowania w sprawie.

Jeżeli sprawa rozstrzygnięta została na korzyść wspomnianych instytucji, wtenczas niezapłacone przez nie koszty i opłaty, a w tej liczbie wpisy, opłaty od podań, wezwań,

opłaty kancelaryjne i inne ściągnięte będą z polecenia sądu od strony, która sprawę przegrała.

W razie przegrania procesu przez wspomniane instytucje mają zastosowanie art. 31—34. (ibid.).

Art. 44. Od wszelkich kosztów sądowych i opłat hipotecznych wolne są osoby, którym prawo ubogich przez decyzję sądu przyznane zostało. Skargi na decyzje, odmawiające przyznania prawa ubogich, są dopuszczalne.

Art. 45. Osoby, występujące w roli powoda na zasadzie przepisów o ubezpieczeniu robotników od nieszczęśliwych wypadków, jak również na zasadzie przepisów o wynagrodzeniu robotników i pracowników, poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków, oraz członków ich rodzin w przedsiębiorstwach fabrycznych i górniczych i na zasadzie przepisów o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków pracowników, majstrów i robotników na drogach żelaznych, a także członków ich rodzin, korzystają z prawa ubogich bez potrzeby przyznania im tego prawa przez sąd.

Art. 46. Osoba, chcąca wyjednać w sprawie prawo ubogich, winna złożyć sądowi, w którym sprawa już się toczy lub toczyć się ma, zaświadczenie właściwej władzy gminnej, policyjnej lub swej zwierzchności służbowej, iż nie posiada środków na prowadzenie sprawy. Zaświadczenie powinno obejmować dokładne dane o jej majątku, dochodach i położeniu rodzinnem. Sądy pokoju mogą przyznawać prawo ubogich i bez takich zaświadczeń.

Art. 47. Sąd może odmówić przyznania prawa ubogich, jeśli żądanie stanowiące przedmiot sprawy, dla której prawo to ma być przyznane, będzie jawnie bezzasadne.

Art. 48. Winny podania nierzetelnych wiadomości co do swego stanu majątkowego ulegnie karze, przewidzianej w art. 161 kod. kar. z r. 1903, winny zaś wydania nierzetelnego w tej mierze świadectwa ulegnie karze, przewidzianej w art. 667 tegoż kodeksu.

Art. 49. Całe postępowanie o uzyskanie prawa ubogich wolne jest od wszelkich kosztów sądowych, a podania o wydanie zaświadczeń, wymienionych w art. 46, jak również same zaświadczenia, wolne są od opłat stemplowych.

Art. 50. Prawo ubogich służyć będzie do tej tylko sprawy, w której zostało przyznane i tylko do czasu, dopóki zmiana w stanie majątkowym osoby, której to prawo przyznane zostało, nie umożliwi jej uiszczenia kosztów.

Art. 51. Za stronę, która korzysta z prawa ubogich, koszta postępowania w sprawie (art. 22 — 29), pokryte będą z funduszów Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 52. Przy rozstrzygnięciu sprawy na korzyść strony, której przyznane zostało prawo ubogich, pokryte za nią koszta postępowania w sprawie, jak również niezapłacone przez nią

wpisy, opłaty od podań, wezwań, tudzież opłaty kancelaryjne i inne, ściągnięte będą z polecenia sądu albo z majątku, stronie tej przysądzonego, albo od strony, która sprawę przegrała. (ibid)

Art. 53. Przyznanie stronie prawa ubogich nie zwalnia jej od obowiązku zwrócenia kosztów sądowych stronie wygrywającej.

DZIAŁ IV. O opłatach w postępowaniu upadłościowem.

Art. 54. Opłaty w postępowaniu upadłościowem są.
1) wpis stały,
2) opłata stosunkowa—i
3) opłata kancelaryjna.

Żadne inne opłaty w postępowaniu upadłościowem pobierane nie będą.

Art. 55. Wpis stały pobierany będzie.
a) w ilości 500 mk.:
od podań wierzycieli o ogłoszeniu upadłości,
od opozycji wierzycieli przeciw wyrokowi, ogłaszającemu upadłość,
od wszelkch skarg, zakładanych przez wierzycieli do wyższych instancji;
b) w ilości 2000 mk.:
od żądania przywrócenia do czci kupieckiej (art. 604 kod. handl.).

(D. U. 1921 p. Nr. 106 p. 770)

Art. 56. Opłata stosunkowa potrącana będzie przez zarząd masy w ilości 1% od ogólnej sumy, przypadającej do podziału pomiędzy wierzycieli według każdego planu działowego (art. 558 i 561 Kod. Handl.). i przelewana będzie do właściwej kasy sądowej.

Art. 57. W razie zawarcia układu pomiędzy upadłym i wierzycielami (art. 519 i nast. Kod. Handl.), opłata stosunkowa pobierana będzie w tej samej ilości od sumy, która ma być wypłacona na mocy układu sprawdzonym wierzycielom. W tym wypadku opłata stosunkowa ściągnięta będzie z polecenia sądu od upadłego po zatwierdzeniu układu. Majątek, księgi, papiery i rzeczy upadłego (art. 525 Kod. Handl.) będą mu wydane dopiero po uiszczeniu tej opłaty.

Art. 58. Opłata kancelaryjna pobierana będzie w postępowaniu upadłościowem według zasad, wyłuszczonych w art. 21 niniejszej ustawy. Upadły jednak wolny jest od tej opłaty.

Art. 59. Przepisy art. 3, 4, 17, 18, 20 i 39 niniejszej ustawy mają zastosowanie i przy opłatach w postępowaniu upadłościowem.

(D. U. 1921 Nr. 32 p. 194)

DZIAŁ VI. O przeznaczenie kosztów sądowych w sprawach cywilnych oraz opłat w postępowaniu hipotecznem, upadłościowem i w sprawach karnych.

Art. 70. Wszystkie koszta sądowe w sprawach cywilnych, oprócz kosztów postępowania w sprawie, oraz opłaty w postępowaniu hipotecznem, upadłościowem i w sprawach karnych stanowią dochód (Królewsko Polskiego Zarządu wymiaru) Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 71. Opłaty składane na wydrukowanie ogłoszeń (art. 22) sądy przesyłają wraz z ogłoszeniami redakcji wyznaczonych w tym celu wydawnictw.

Art. 72. Pieniądze składane na delegację sędziów i urzędników sądowych lub na wezwanie i wynagrodzenie świadków, biegłych i duchownych (art. 23 — 24), wypłacane będą przez sąd według przeznaczenia.

Art. 73. Pozostałość złożonych przez strony pieniędzy będzie im na żądanie zwrócona.

DZIAŁ VII. O opłatach w sprawach ogólnych.

(D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 194).

Art. 74. Do opłat od podań i świadectw urzędowych we wszystkich sprawach, nie objętych przepisami tymczasowemi o kosztach sądowych, stosowane będą przepisy, wskazane w dekrecie z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. Pr. Nr. 14 poz. 15) z uwzględnieniem art. 10 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 73 poz 498).

Załącznik Nr. 66.

USTAWA

z d. 17 marca 1921 r. zmieniająca przepisy tymczasowe o kosztach sądowych.

(D. Ust. Nr. 32 p. 194).

. . . . . .

Art. 2. Przewidziane w ustawie postępowania cywilnego grzywny za niestawiennictwo świadków, biegłych i t. p. (art. 91, 383, 528 i 562 i in. u. p. c.) z wyjątkiem określonych w formie odsetek, wymierzane będą w markach w liczbach czterdziestokrotnie podwyższonych.

USTAWA

z d. 17 grudnia 1921 r. w tymże przedmiocie.

(D. Ust. Nr. 106 p. 770).

. . . . . .

Art. 2. Wskazaną w art. 5 dekretu z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o obrońcach sądowych i obrońcach przy sądach pokoju (D. P. Nr. 15 p. 205) opłatę za świadectwo do bronienia spraw cudzych podwyższa się do 10,000 mk., względnie do 5,000 mk. od każdego świadectwa corocznie.

Art. 3. Art. 15 ustawy z d. 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (D. U. Nr. 67 p. 406) otrzymuje brzmienie następujące:

„Koszty postępowania w sprawie ponosi strona zainteresowana".

Art. 4. Przewidziane w art. 67 i 70 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (D. P. Nr. 14 p. 164) grzywny podwyższa się pięćdziesięciokrotnie.

Art. 5. Przewidziane w art. 383 Kod. Cyw. Polsk. grzywny za nieusprawiedliwione niestawiennictwo na posiedzenie rady familijnej określa się w wysokości od 100—5.000 mk.

Załącznik Nr. 67.

ROZPORZĄDZENIE

(661/450) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o podatku stemplowym w sądach.

(D. U. Z. W. Nr. 57 p. 280).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919, poz. 15) w uzupełnieniu artykułu 10 rozporządzenia w przedmiocie prawa cywilnego i postępowania cywilnego z dnia 15 maja r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 4 z dnia 24 czerwca r. 1919 poz. 23) i zamiast okólnika z dnia 14 stycznia r. 1920 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 6 (50) z dnia 24 stycznia r. 1920 poz. 85 postanawiam:

Art. 1. Artykuł 3 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych (Dziennik Urzędowy Królestwa Polskiego Nr. 1 poz. 7 r. 1917) w części o niepobieraniu opłat stemplowych przy

postępowaniu sądowem nie ma zastosowania w okręgach: Wileńskim, Brzeskim i Mińskim.

Art. 2. Podania, składane do wszelkich sądów, i zaświadczenia, wydawane przez te sądy osobom zainteresowanym podlegają stemplowej opłacie, zgodnie z rozporządzeniem Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie podatku stemplowego od podań i zaświadczeń urzędowych (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 5 z dnia 28 czerwca r. 1919 poz. 34) z wyjątkami, wymienionemi w artykule następnym.

Art. 3. Od opłaty stemplowej wolne są podania i zaświadczenia:

a) we wszelkich sprawach karnych;
b) wnoszone i otrzymywane przez urzędy, kościoły, samorządy, instytucje oświatowe i dobroczynne;
c) wnoszone i otrzymywane przez osoby, którym przyznane zostanie prawo ubogich;
d) wnoszone i otrzymywane przez osoby, występujące w roli powoda w sprawach opartych na przepisach o asekuracji robotników od nieszczęśliwych wypadków, na przepisach o wynagrodzenie poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków robotników i pracowników oraz ich rodzin w przedsiębiorstwach fabryczno-przemysłowych, również na podstawie przepisów o wynagrodzeniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków pracowników, majstrów i robotników na drogach żelaznych, przeznaczonych do użytku publicznego, jako też członków rodzin tych osób.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 10 lutego r. 1920.

Załącznik Nr. 68.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA OGÓLNA

dla Sądów Pokoju Królestwa Polskiego.

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 2 1919 r.).

DZIAŁ III. Dodatkowe przepisy w sprawach cywilnych dla sądów pokoju.

Art. 167. Sędzia pokoju na podaniu o zwołanie rady familijnej oznacza dzień i miejsce jej zwołania.

Art. 168. Jeżeli osoba, wnosząca o zwołanie rady familijnej, nie zobowiąże się sama do zaproszenia na posiedzenie

członków rady, wtedy wzywa się ich przez wezwania, w których winny być wskazane: data i miejsce posiedzenia rady familijnej, tudzież skutki niestawiennictwa.

Art. 169. Uchwały rady familijnej po ich uprawomocnieniu się wykonywa opiekun albo którykolwiek z członków rady, przez nią do tego wyznaczony. Uchwały rady: o zwolnieniu od obowiązków członków lub opiekunów, o terminie i sposobie złożenia sprawozdań z opieki, o zażądaniu tych sprawozdań, o ograniczeniu opiekunów co do zarządu majątkiem małoletniego będą ogłaszane na mocy decyzji sędziego pokoju nieobecnym członkom lub opiekunom, bądź za ich pokwitowaniem na oryginalnej uchwale, bądź przez policję.

Art. 170. Skargi na uchwały rady familijnej przyjmuje sędzia pokoju. Do skargi tej winny być załączone odpisy w ilości, odpowiadającej liczbie osób, wchodzących w skład rady, z wyjątkiem skarżącego. Skargi powyższe sędzia przysyła do sądu okręgowego wraz z oryginalnemi aktami w przeciągu 7-miu dni po upływie terminu na podanie skargi lub po wręczeniu odpisów podanych już skarg, jeżeli ta czynność została dokonaną po upływie powyższego terminu.

Załącznik Nr. 69.

PRZEPISY PRZECHODNIE

do ustawy postępowania cywilnego

(Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1 dział 1 p. 5).

. . . . . .

Art. 5. Sąd Najwyższy orzeka w sprawach, które przychodzą pod jego rozporządzenie wskutek skargi stron na ostateczne wyroki sądu okręgowego lub apelacyjnego w drodze kasacji, restytucji lub opozycji trzeciego.

Art. 7. Niezależnie od sposobów, wymienionych w art. 1 ust. post. cyw., zakres jurysdykcji sądowej rozciąga się na spory o ustalenie imienia lub nieistnienia stosunku prawnego, gdy powód ma w tem interes prawny. Właściwym dla tych skarg będzie sąd, który ze względu na przedmiot byłby właściwy przy pogwałceniu prawa spornego, a gdy wartość przedmiotu nie może być oszacowana, właściwym będzie sąd okręgowy.

Art. 10. Względem osób obecnych na posiedzeniu sądu przewodniczący korzysta z władzy, służącej mu w myśl art. 618 ustawy postępowania karnego.

Art. 11. W razie nieobecności osoby duchownej w miejscu posiedzenia sądu, przewodniczący, przed przystąpieniem

do przesłuchania świadka, odbiera od niego przysięgę, według obrządku wyznania, do jakiego świadek należy. Przepis niniejszy ma zastosowanie do sądów wszelkiego stopnia. Art. 1498 ust. post. cyw. uchyla się.

Art. 12. Pełnomocnictwa dla adwokatów przysięgłych do prowadzenia spraw nie wymagają urzędowego poświadczenia, chyba, że strona przeciwna tego zażąda; w tym ostatnim wypadku odroczenie sprawy zależy od uznania sądu. Art. 48 i 250 ust. post. cyw. uchyla się.

Art. 15. Wszelkie przewidziane przez ustawę postępowania cywilnego ogłoszenia i obwieszczenia publiczne zamieszczane być winny w dzienniku urzędowym Departamentu Sprawiedliwości (art. 581[1], 295, 1149 i 1682 ust. post. cyw.)

Art. 16. W sprawach przeciwko osobom, nieobecnym w kraju z powodu wypadków wojennych, sąd może bądź na żądanie, bądź z urzędu mianować dla nieobecnego do obrony praw w danej sprawie kuratora. Gdy sąd uzna zastępstwo strony, w kraju nieobecnej, przez kuratora za niedostateczne, postępowanie będzie zawieszone (art. 681 i 685 ust. post. cyw.).

Art. 17. Przy kontynuowaniu na żądanie jednej ze stron spraw, które toczyły się w byłych sądach rosyjskich i podczas okupacji nie otrzymały dalszego biegu, sądy (Królewsko)-Polskie co do wezwania stron będą się kierowały przepisami art. 275 i następnych ust. post. cyw.

Art. 25. We wszystkich wypadkach, w których w ustawie postępowania cywilnego mowa jest o instytucjach, urzędnikach i urzędach, nie funkcjonujących obecnie w Królestwie Polskiem, należy mieć na względzie odpowiadające tymże instytucje i urzędy.

Art. 26. We wszystkich wypadkach, w których w ustawie postępowania cywilnego jest mowa o języku rosyjskim, należy wyraz „rosyjski" zastąpić wyrazem „polski".

(Dalsze artykuły (27 — 43) dotyczyły postępowania w sprawach niezakończonych i obecnie żadnego prawnego znaczenia nie mają).

Załącznik Nr. 70

DEKRET

w przedmiocie zawieszenia biegu terminów i przedawnień.

(Dz. Praw 1919 r. Nr. 9 p. 12).

Art. 1. Bieg terminów i przedawnień w stosunkach cywilnych i handlowych sąd może uznać za zawieszony na czas przez siebie określić się mający w każdym wypadku, w któ-

rym ustali, że okoliczności, bezpośrednio lub pośrednio związane z wypadkami wojennemi, przeszkodziły stronie we właściwym czasie praw swych dochodzić lub prawa swe urzeczywistnić, lub wreszcie nie pozwoliły jej na przeszkodzenie drugiej stronie w nabyciu prawa lub zwolnieniu się z obowiązku.

Art. 2. Sąd może na żądanie strony przywrócić każdy uchybiony termin, w Ustawie Postępowania Cywilnego wskazany, gdy uchybienie nastąpiło z powodu okoliczności, bezpośrednio lub pośrednio z wypadkami wojennemi związanych.

Art. 3. Sąd może na żądanie strony uznać za zawieszony na czas przez siebie określić się mający bieg terminów, przewidzianych w art. 689 i 735 U. P. C.

Art. 4. Przepisy powyższe stosują się do terminów i przedawnień, które upłynęły lub upłyną w okresie czasu, rozpoczętego w dniu 1 sierpnia 1914 roku i skończyć się mającego w sześć miesięcy po zawarciu ostatecznego traktatu, który położy kres toczącej się wojnie.

Art. 5. Wydane wbrew przepisom powyższym wyroki i decyzje mogą być na wniosek osób interesowanych uchylone: wyroki — w drodze powództwa, decyzje — w drodze incydentalnej, bądź przez tę instytucję sądową lub urząd, które wyrok lub decyzję wydały, bądź przez odpowiednie instytucje sądowe albo urzędy, powołane w następstwie do wymiaru sprawiedliwości. Wnioski takie mogą być postawione najpóźniej w sześć miesięcy po zawarciu ostatecznego traktatu, który położy kres toczącej się wojnie.

Art. 6. Przepisy niniejsze zyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa Polskiego.

(Por. moratorjum sędziowskie D. U. Z. W. Nr. 78 p. 848).

Dan w Warszawie, d. 16 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 71.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1921 r. w przedmiocie przedłużenia terminów wekslowych w okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie.

(Dz. Ust. Nr. 106 p. 775).

Na zasadzie dekretu z dn. 24 grudnia 1918 r. (Dz. P. P. P. Nr. 21 poz. 72) Rada Ministrów postanawia co następuje:

W okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie terminy do wykonania wszelkich czynności, zmierzających do zachowania praw wekslowych, nie wyłączając zapewnienia dłużników

wekslowych przed upływem 5-letniego terminu, wskazanego w art. 189 Kod. Handl., które nie upłynęły dn. 31 lipca 1914 r. i zostały przedłużone na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 11 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 315) do dnia 1 stycznia 1922 r., przedłużone zostają nadal do dnia 1 lipca 1922 r.

Załącznik Nr. 72.

USTAWA

z dnia 9 lipca 1920 r. o taksie dla komorników sądowych

(Dz. Ust. Nr. 67 p. 450).

Art. 1.

	mk.	fen.
1. Komornicy pobierają:		
a) za założenie akt	3	—
b) za sporządzenie w dwuch egzemplarzach wezwania, zawiadomienia dla doręczenia stronie, wierzycielowi, dłużnikowi albo innej osobie	2	—
c) za doręczenie	1	—
d) za sporządzenie ogłoszeń o licytacjach ruchomości lub nieruchomości, za każdy egzemplarz	1	—
e) za wystawienie każdego egzemplarza ogłoszeń o licytacji	1	—
2. Za zajęcie lub opis nieruchomego majątku komornicy pobierają:		
jeżeli wartość nieruchomego majątku nie przekracza 1000 mk.	15	—
jeżeli wartość nieruchomego majątku nie przekracza 2000 mk.	20	—
jeżeli wartość wynosi od 2000 do 25000 mk., od każdych 1000 mk. ponad 2000 mk.	2	—

Za sporządzenie protokułu zajęcia, albo spisu ruchomości, znajdujących się w zajętej albo opisanej nieruchomości, komornik pobiera opłatę, przewidzianą w p. 3.

3. Za sporządzenie protokułu zajęcia albo spisu ruchomości:		
a) w razie dokonania jednocześnie oszacowania ruchomości, albo jeżeli wartość ich została określona, komornik pobiera: jeżeli wartość majątku w ogólnej masie nie przekracza 500 mk.: od każdych stu marek	3	—

	mk.	fen.
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie nie przekracza 1.000 mk., od każdych 100 mk. ponad 500 marek	2	—
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie wynosi do 10.000 mk., od każdych 100 mk. ponad 1.000 mk.	1	—
jeżeli wartość majątku w ogólnej masie wynosi do 50.000 mk., od każdych 1.000 mk. ponad 10.000 mk.	2	—
ponad 50.000 mk., od każdych 1.000 mk. ponad 50.000	1	—

b) jeżeli zajęcie albo spis dokonane zostały bez określenia wartości ruchomości, komornik pobiera opłatę w zależności od czasu, zużytego na dokonanie tych czynności:

za pierwszą godzinę lub jej część	15	—
za każde następne pół godziny	5	—

4. W wypadku, gdy komornik protokułu zajęcia nie sporządza, ale tylko sprawdza na miejscu ruchomości już zajęte, pobiera połowę opłaty, przewidzianej w p. 3.

5. Za dokonanie zajęcia, albo spisu należności hipotecznych, wekslowych, kapitałów w gotówce lub papierach procentowych, akcji, pensji, rent, zarobków i t. p. komornik pobiera połowę opłaty, przewidzianej w p. 3. Wartość papierów procentowych przy stosowaniu niniejszej taksy oblicza się podług nominalnej wartości.

6. Za opieczętowanie albo zdjęcie pieczęci bez dokonania jednocześnie spisu komornik pobiera wynagrodzenie w zależności od zużytego czasu:

za pierwszą godzinę lub jej część	15	—
za każde następne pół godziny	5	—

Opłaty powyższej nie pobiera się, o ile po zdjęciu pieczęci dokonany był spis inwentarza.

7. Za oddanie pod dozór zajętych przedmiotów komornik pobiera opłatę w ilości 5 mk., o ile szacunek przewyższa 300 mk.; jeżeli szacunek jest niższy, komornik opłaty nie pobiera.

8. Za czynności związane z przeniesieniem zajętych przedmiotów w inne miejsce, komornik pobiera wynagrodzenie w zależności od zużytego czasu:

za pierwszą godzinę lub jej część	15	—
za każde następne pół godziny	5	—

9. Za ogół korespondencji z władzami administracyjnemi i zarządami miejskiemi w sprawie zaległych podatków, ciążących na zajętym lub opisanym majątku nieruchomym albo ruchomym, oraz za ko-

respondencję z wydziałem hipotecznym komornik pobiera:

	mk.	fen.
o ile szacunek majątku nie przekracza 1.000 mk.	5	—
„ „ „ „ „ 4.000 „	10	—
„ „ „ „ „ 10.000 „	15	—

10. Za dokonanie licytacji ruchomego albo nieruchomego majątku komornik pobiera następujące opłaty:

jeżeli suma sprzedażna nie przekracza 200 mk.	6	—
„ „ „ wynosi od 200 do 400 „	8	—
„ „ „ „ „ 400 „ 600 „	10	—
„ „ „ „ „ 600 „ 800 „	12	—
„ „ „ „ „ 800 „ 1000 „	15	—
„ „ „ „ „ 1000 „ 2000 „	20	—.

jeżeli suma sprzedażna przekracza 2.000 mk., to od przewyżki, aż do 100.000 mk. dolicza się $^1/_4\%$, a do przewyżki ponad 100.000 mk. $^1/_5\%$.

Te same opłaty komornik pobiera w wypadku dokonania licytacji na dzierżawę majątku.

Jeżeli licytacja nie dojdzie do skutku, komornik otrzymuje za zejście na miejsce 10 mk.

Jeżeli w czasie trwania licytacji takowa będzie wstrzymana przez stronę, komornik pobiera od wstrzymującego licytację połowę wynagrodzenia, przewidzianego za dokonanie licytacji.

11. Za czynności, związane z przekazaniem zajętych ruchomości osobie, mającej do nich tytuł, oraz za wszelkie inne czynności, związane z zejściem na miejsce i nieprzewidziane w niniejszej taksie, komornik pobiera wynagrodzenie w zależności od zużytego czasu:

za pierwszą godzinę lub jej część	15	—
za każde następne pół godziny	5	—

12. Za aresztowanie osoby, której upadłość została sądownie ogłoszona . . . . . 50 —

13. Za wydanie odpisów dokumentów, niezależnie od opłat na rzecz zarządu wymiaru sprawiedliwości, komornik pobiera za każdą stronicę całą lub zaczętą . . . . . 3 —

najmniej jednak . . . . . 6 —

Stronica arkusza powinna zawierać najmniej 25 wierszy, a każdy wiersz najmniej 18 sylab.

14. Za adnotację na tytule wykonawczym lub dokumencie . . . . . 2 —

15. a) Za wprowadzenie w posiadanie nieruchomości rolnej albo dokonanie z niej eksmisji komornik pobiera:

	mk.	fen.
jeżeli przestrzeń jest mniejsza niż 6 morgów	25	—
„ „ wynosi od 6 mrg. do 15 „	35	—
„ „ „ „ 15 „ „ 30 „	45	—
„ „ „ powyżej 30 „	50	—
b) za wprowadzenie w posiadanie nieruchomości miejskiej lub zakładu fabryczno-przemysłowego albo dokonanie z nich eksmisji komornik pobiera:		
jeżeli szacunek ubezpieczeniowy nie przekracza 5.000 mk.	25	—
jeżeli szacunek ubezpieczeniowy nie przekracza 15.000 mk.	35	—
jeżeli szacunek ubezpieczeniowy nie przekracza 30.000 mk.	45	—
jeżeli szacunek ubezpieczeniowy przewyższa 30.000 mk.	50	—
c) za dokonanie eksmisji z mieszkania jednoizbowego	20	—
za każdą następną izbę lub ubikację . . .	5	—
nie więcej jednak niż	50	—
d) za sporządzenie protokułu o niedojściu do skutku eksmisji	10	—

16. Za złożenie wpłaconych przez dłużnika pieniędzy do kasy do depozytu sądu komornik pobiera:

do 1.000 mk.	5	—
ponad 1.000 „	10	—

17. Za przyjęcie przez komornika zasądzonej na rzecz wierzyciela sumy w ratach komornik pobiera za przyjęcie każdej raty . . . . . 1 —

18. Za zaofiarowanie pieniędzy, w imieniu dłużnika, wierzycielowi komornik pobiera:

jeżeli suma nie przekracza 1.000 mk. . .	15	—
jeżeli suma wynosi więcej niż 1.000 „ . .	20	—

19. Strona, żądająca dopełnienia czynności przez komornika, łoży z góry na koszty, przewidziane przez taksę, w miarę postępowania czynności; niewypłacone zaś koszty za dokonane czynności komornik ma prawo wyegzekwować od strony, która żądała ich dokonania.

20. Opłaty, przewidziane w p. 3 ust. b. oraz w p. 6, 8 i 11 niniejszej taksy, obliczane są od chwili przystąpienia do wykonywania czynności. W protokule winien być oznaczony czas rozpoczęcia czynności oraz ich zakończenia.

21. Na każdym sporządzonym protokule komornik winien wymienić sumę należnego mu wynagrodzenia.

22. Osoba, na której żądanie komornik wykonywa czynności poza obrębem miejscowości, w której ma swą siedzibę, dostarcza komornikowi od najbliższej stacji kolejowej środków

lokomocji w naturze, albo płaci gotówką na koszty podróży podług cen miejscowych.

Wynikły spór co do kosztów przejazdu rozstrzyga ostatecznie prezes sądu okręgowego.

Za przejazd koleją komornik ma prawo do zwrotu za bilet II klasy.

Djety pobiera komornik w wysokości 15 mk., przyczem ma zastosowanie art. 20 przepisów tymczasowych o wynagrodzeniu urzędników wymiaru sprawiedliwości.

Art. 2. Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości jest uprawniona do obniżania lub podwyższania stawek taksy niniejszej w razie zmiany warunków ekonomicznych.

Art. 3. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą w b. zaborze rosyjskim z dniem jej ogłoszenia. Jednocześnie przestaje obowiązywać dekret Naczelnika Państwa z dnia 30 stycznia 1919 r. w przedmiocie taksy dla komorników (Dz. Pr. z 1919 r. № 12, poz. 131).

Załącznik Nr. 73.

PRZEPISY TYMCZASOWE

o wynagrodzeniu adwakatów.

(Dz. Pr. 1917 r. Nr. 15 p. 203).

Art. 1. Niniejsze przepisy ustalają wynagrodzenie adwokata w stosunku do klijenta w braku umowy w sprawach z powództwa cywilnego.

Art. 2. Podstawą wynagrodzenia jest wartość przedmiotu sporu.

Art. 3. Zasadnicze wynagrodzenie może być podwyższone według uznania sądu aż do 50% ponad przepisaną wysokość w sprawach szczególnie trudnych lub wymagających szczególnej pracy adwokata, w razie zmniejszenia ceny powództwa w toku sporu lub zastępstwa więcej niż jednej osoby.

Art. 4. W sprawach o nadanie aktom klauzuli egzekucyjnej (art. 161^{24} i 365^{1} ust. post. cyw.) należy się $^1/_2$ zasadniczego wynagrodzenia.

Art. 5. W razie umorzenia sprawy:

a) przez sąd z urzędu w wypadkach, przewidzianych w ust. 4 i 5 art. 53 i ust. 1, 2 i art. 584 ust. post. cyw.,

b) na żądanie pozwanego w wypadkach, przewidzianych w ust. 1, 2 i 3 art. 69 i ust. 1, 2 i 3 art. 571 ust. post. cyw. i

c) wskutek zrzeczenia się przez powoda powództwa

należy się adwokatowi tylko $^1/_4$ część zasadniczego wynagro-

dzenia bądź za pierwszą instancję, jeżeli sprawa umorzona będzie w tej instancji, bądź za dwie instancje, jeżeli sprawę umorzy instancja apelacyjna lub jeżeli instancja ta zatwierdzi umarzającą decyzję w pierwszej instancji. W razie umorzenia postępowania drugiej instancji wskutek zrzeczenia się przez stronę skargi apelacyjnej, należy się adwokatowi niezależnie od wynagrodzenia za pierwszą instancję $^1/_4$ zasadniczego wynagrodzenia za drugą instancję.

Art. 6. Jeżeli strona broniona jest przez kilku adwokatów, należy się wszystkim jedno wynagrodzenie.

Art. 7. Taksa obejmuje wynagrodzenie za wszelkie czynności w danej sprawie i bez względu na jej wynik.

Wydatki ulegają likwidacji osobnej.

Art. 8. Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie da się ustalić, określi sąd wynagrodzenie adwokata według swego uznania do wysokości 10000 mk. polskich.

Art. 9. W razie zmiany wartości przedmiotu sporu w toku postępowania, wynagrodzenie adwokata stosuje się do zmienionej sumy, co nie ubliża postanowieniu, zawartemu w art. 3.

Art. 10. W sprawach przed sądami pokoju otrzymuje adwokat wynagrodzenie według uznania sądu w wysokości od 25 do 150 mk. polskich.

Art. 11. W sprawach przed sądami okręgowemi otrzymuje adwokat następujące zasadnicze wynagrodzenie:

od 5000 mk. polskich . . . . . $6^1/_2\%$
najmniej jednak 100 mk. polskich;
od 5000 mk. polskich do 25000 mk. polskich
za pierwsze 5000 mk. pol. — 325 mk. polskich
a za resztę 3%
od 25000 mk. pol. do 100000 mk.
za pierwsze 25000 mk. — 925 mk.
a za resztę . . . . . $1^1/_2\%$
powyżej 100000 mk. za pierwsze 100000 mk.—2050 mk.,
a za resztę . . . . . $^1/_2\%$

Art. 12. Za prowadzenie procesu w drugiej instancji należy się połowa, a w trzeciej instancji $^1/_3$ taksy za pierwszą instancję.

Art. 13. W razie zakończenia procesu układem pojednawczym przed wszczęciem rozprawy głównej, należy się adwokatowi $^1/_4$ zasadniczego wynagrodzenia, a po wszczęciu rozprawy głównej wynagrodzenie podług norm, wskazanych dla instancji, w której układ zawarty został.

Art. 14. W razie odwołania pełnomocnictwa bez uzasadnionej przyczyny przed rozpoczęciem rozprawy głównej, należy się adwokatowi $^1/_4$ zasadniczego wynagrodzenia, a po rozpoczęciu rozprawy głównej całe zasadnicze wynagrodzenie za tę instancję, w której odwołanie nastąpiło.

Gdy odwołanie uzasadnione będzie, może być przyznana adwokatowi odpowiednia część wynagrodzenia według uznania sądu.

Art. 15. W sprawach, nie objętych powyższemi przepisami, sąd w braku umowy ustala wynagrodzenie adwokata według swego uznania.

Art. 16. W procesach, rozpoczętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy wynagrodzenie adwokata ustalone będzie według dotychczasowych przepisów.

Art. 17. Ustawa niniejsza ma zastosowanie także do obrońców sądowych i obrońców przy sądach pokoju.

Art. 18. Przepisy niniejsze obowiązują na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 74.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 19 marca 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości w przedmiocie oznaczenia terminów do sprzedaży z licytacji w b. zaborze rosyjskim majątków nieruchomych.

(Dz. Ust. Nr. 43 p. 263).

Na mocy art. 1142 ust. post. cyw., obowiązującej w b. zaborze rosyjskim na lata 1921, 1922 i 1923 wyznacza się te same terminy do sprzedaży z licytacji majątków nieruchomych, które obowiązywały w poprzedniem trzechleciu, a mianowicie:

I. Dla nieruchomości miejskich:
   1) od 2 do 18 stycznia,
   2) „ 2 „ 17 kwietnia,
   3) „ 2 „ 17 lipca,
   4) „ 2 „ 18 października włącznie.

II. Dla nieruchomości ziemskich:
   1) od 2 do 17 kwietnia,
   2) „ 2 „ 17 lipca,
   3) „ 2 „ 17 października,
   4) „ 18 listopada do 3 grudnia włącznie.

Załącznik Nr. 75.

ROZPORZĄDZENIE

Naczelnego Dowództwa W. P. Generalnego Komisarza w przedmiocie zarządu majątku władz okupacyjnych oraz rosyjskich.

(D. Z. Z. W. Nr. 1 p. 6).

Art. 1. Wszelki majątek ruchomy i nieruchomy władz okupacyjnych niemieckich i austrjackich jak również i wszelki majątek byłych władz rosyjskich objęty zostaje przez Zarząd Wojskowy Z. W. Umowy, na zasadzie których majątek ten przeszedł od byłych władz okupacyjnych w ręce prywatne (osób fizycznych lub prawnych) uznaje się za nieważne, o ile nie uzyskają zatwierdzenia Generalnego Komisarza Cywilnego.

Art. 2. Wszelkie należności z tytułu świadczeń, dokonanych przez władze okupacyjne, będą ściągane przez władze polskie.

Art. 3. Kto samowolnie naruszy lub przywłaszczy sobie własność, pozostałą po władzach okupacyjnych lub byłych władzach rosyjskich, karanym będzie w postępowaniu administracyjnym przez komisarza powiatowego aresztem do 3 miesięcy lub grzywny do 30,000 marek, albo też łącznie aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 30,000 marek.

Warszawa, d. 19 marca 1919 r.

Załącznik Nr. 76.

ROZPORZĄDZENIE

(9632/147) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące mienia, pozostałego po usuniętych władzach okupacyjnych.

(D. U. Z. W. Nr. 14 p. 122).

W uzupełnieniu rozporządzenia Komisarza Generalnego z dnia 19 marca 1919 r. (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 1 z dnia 10 kwietnia 1919 r.) w przedmiocie mienia pozostałego po usuniętych władzach okupacyjnych zarządza się dla całego obszaru, poddanego władzy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, co następuje:

Art. 1. Osoby, w których posiadaniu znajduje się mienie, pozostałe czy to po dawnych władzach rosyjskich, czy to po

władzach austryjackich, niemieckich, ukraińskich lub rosyjskich bolszewickich, winny oddać to mienie do rozporządzenia Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, bez względu na to, w jaki sposób rzeczone władze to mienie w swoim czasie posiadły. Przepis ten obowiązuje również trzecich nabywców.

Art. 2. Umowy, mające za przedmiot przejście mienia którejkolwiek z wymienionych w art. 1 kategorji w posiadanie osób prywatnych, uznaje się za nieważne, o ile nie uzyskają zatwierdzenia Komisarza Generalnego Z. W.

Art. 3. Wszelako zatwierdzone nie będą:

1) Umowy w przedmiocie mienia wskazanego w art. 1, zawarte po zawieszeniu broni pomiędzy państwami koalicyjnemi a mocarstwami centralnemi t. j. po dniu 11 listopada 1818 r., z wyjątkiem umów, których niewykonanie mogłoby pociągnąć skutki, zagrażające interesowi publicznemu.

2) Umowy, których przedmiotem były:

a) materjały wojenne,

b) materjały leśne, z wyjątkiem poręb i sztuk przypadających do cięcia przy normalnej eksploatacji lasu,

c) gospodarczy inwentarz martwy i żywy, potrzebny do normalnego prowadzenia gospodarstwa rolnego,

d) zakłady przemysłowe, inwentarz tych zakładów, materjały i środki produkcji, znajdujące się w tych zakładach, oraz

e) środki komunikacyjne i przewozowe.

3) Umowy zawarte w imieniu władz wymienionych w art. 1 przez osoby do zawierania takich umów należycie nie upoważnione.

Art. 4. Pozostałe umowy będą zatwierdzone, o ile nie były zawarte w złej wierze, na szkodę wkraczającej armji polskiej lub na szkodę kraju, na którego potrzeby publiczne przedmioty tych umów były przeznaczone, jako też na szkodę poszczególnych obywateli kraju.

Art. 5. Przedmioty, które na skutek umów w myśl poprzedzających artykułów nieważnych przeszły bądź bezpośrednio od władz wymienionych w art. 1, bądź pośrednio w posiadanie osób prywatnych, przechodzą do rozporządzenia Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich bez wynagrodzenia ze strony tegoż Zarządu.

Art. 6. Przedmioty objęte rozporządzeniem niniejszem, dla których zgłoszenia nie obowiązują już wcześniejsze terminy, winny być zgłoszone w ciągu 2 tygodni od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia lub od dnia zajęcia danej miejscowości przez wojska polskie u inspektorów okręgowych zdobyczy wojennej lub delegowanych przez nich na powiat urzędników, w razie zaś braku w powiecie delegowanego przez inspektora okręgowego urzędnika u komisarza powiatu. Przy zgłoszeniu tych przedmiotów osoby posiadające takowe winny wskazać, od kogo i kiedy je nabyły.

Art. 7. Winni nie zgłoszenia rzeczonych przedmiotów we właściwym terminie karani będą w drodze administracyjno-karnej aresztem do trzech miesięcy i grzywną do 3,0000 marek, albo też jedną z tych kar. Przedmioty niezgłoszone ulegną konfiskacie.

Art. 8. Wykonanie przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu funkcji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, w szczególności zaś orzekanie o ważności umów (Art. 2, 3, 4) oraz dokonywanie konfiskaty (Art. 6) należy do inspektorów okręgowych zdobyczy wojennej, wyznaczonych przez Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich. Orzeczenia inspektorów okręgowych zdobyczy wojennej, uznające ważność nabycia, stają się prawomocne po zatwierdzeniu przez Komisarza Generalnego. Od orzeczeń nieważności służy odwołanie się do Komisarza Generalnego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia orzeczenia osobie zainteresowanej. Do skargi winna być dołączona opłata w wysokości $^1/_2\%$ wartości pretensji. Opłata ta będzie zwróconą w wypadkach uwzględnienia skargi. Urząd zdobyczy wojennej, o ile uzna podaną ocenę za nieodpowiadającą faktycznej wartości pretensji, określa takową na mocy posiadanych danych lub na podstawie orzeczenia rzeczoznawców.

Wniesienie skargi odwoławczej nie wstrzymuje wykonania decyzji inspektora okręgowego.

Art. 9. Umowy, których przedmiotem było kupno mienia pozostałego po władzach wymienionych w art. I, dotychczas w całości lub w części nie wykonane, dalszemu wykonaniu nie ulegają, wyjąwszy te wypadki, kiedy Komisarz Generalny uzna niewykonanie danej umowy w całości lub w części za szkodliwe z punktu widzenia dobra publicznego.

Podania w tej mierze składać należy do Urzędu dla Spraw Zdobyczy Wojennej.

Art. 10. Inspektorowie okręgowi zdobyczy wojennej władni są rozporządzić materjałami leśnemi, nabytemi przez osoby prywatne, a wyciętemi w dobrach prywatnych wbrew przepisom o ochronie lasów, a to za odszkodowaniem właściciela według ostatniej urzędowej taksy.

Art. 11. Sprawy, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, podlegają ostatecznej decyzji Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich i po za przewidzianą w tym rozporządzeniu administracyjną drogą dochodzenia pretensji w tych sprawach, żadna inna droga nie jest dopuszczalna.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na terenie, podległym Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, od dnia ogłoszenia go w dzienniku urzędowym tego Zarządu.

Warszawa, dnia 25 sierpnia 1919 r.

Załącznik Nr. 77.

ROZPORZĄDZENIE

(10706/165 Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące unieważnienia umów zawartych tudzież praw nabytych, pochodzących z rozporządzeń byłych władz sowieckich (bolszewickich) i ukraińskich.

(D. U. Z. W. Nr. 17 p. 149).

Na mocy art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z d. 12 maja b. r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich postanawiam co następuje:

Art. 1. W miejscowościach, zajmowanych przed wkroczeniem wojsk polskich przez władze bolszewickie lub ukraińskie, nieważne są umowy, zobowiązania tudzież prawa nabyte, oparte na wydanych przez pomienione władze, ich organy i organizacje przepisach prawnych, rozporządzeniach i postanowieniach, niezgodnych z prawem, obowiązującem na terenię podległym Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich.

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na terenie pomienionym od dnia ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa, dn. 5 września 1919 r.

Załącznik Nr. 78.

ROZPORZĄDZENIE

(663/452) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące ustanowienia ewidencji majątku osób zaginionych.

(D. U. Z. W. Nr. 55 p. 183).

W celu ustalenia losu majątków opuszczonych i ustanowienia opieki nad nimi postanawiam, co następuje:

Art. 1. W stosunku do majątku ruchomego, jak i nieruchomego, opuszczonego po dzień dzisiejszy przez właścicieli wskutek działań wojennych, należy zastosować art. 1451—1460 U. P. C.

Art. 2. Prezesi i prokuratorzy sądów okręgowych wydadzą w tej mierze odnośne okólniki sędziom pokoju i podprokuratotom.

Art. 3 Z chwilą wyznaczenia przez sędziów pokoju opieki nad opuszczonym majątkiem władzę administracyjne,

zarządzające dotychczas tym majątkiem, przekażą zarząd ze wszystkiemi rachunkami i dokumentami wyznaczonemu opiekunowi.

Wilno, 10 lutego 1920 r.

Załącznik Nr. 79.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie pozbywania i wydzierżawiania nieruchomości, oraz sprzedaży i wyrębu lasów w majątkach odebranych przez rząd rosyjski.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 10).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dnia 29 maja 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Wzbronione jest pozbywanie wszelkich nieruchomości, które należały do Rzymsko-Katolickich i Grekо-Katolickich Kościołów i Klasztorów, wszelkich instytucji i osób prywatnych, które zostały przez rząd rosyjski zabrane, niezależnie od tego, do kogo majątki te obecnie należą i jaką drogą doszły do obecnego posiadacza.

Art. 2. Wzbronione jest również wydzierżawianie nieruchomości wymienionych w art 1-ym na termin dłuższy nad rok jeden, oraz sprzedaż i wyrąbywanie znajdujących się w nich lasów, po za normalnym wyrąbem rocznym, zatwierdzonym przez Zarząd Dóbr Państwa.

Art. 3. W razach wyjątkowych Okręgowym Komisjom Urządzeń Rolnych przysługuje prawo, w celu przeprowadzenia planowej parcelacji, przedstawiania Komisarzowi Naczelnemu wniosków o zezwolenie parcelacji nieruchomości, wymienionych w art. 1-m.

Art. 4. Umowy i tranzakcje zawarte wbrew niniejszemu rozporządzeniu są nieważne.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 22 czerwca 1920 r.

Załącznik Nr. 80.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 9 p. 126).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dn. 17 stycznia 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Wszelkie umowy („zaprodażne", „rozpiski zadatkowe") o przyrzeczeniu sprzedaży nieruchomości ziemskich, nie przewyższających, licząc na jednego nabywcę, 30 dziesięcin przestrzeni i położonych poza obrębem miast i miasteczek w powiatach: Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarneńskim, Równeńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim, nie mogą uledz rozwiązaniu na jednostronne żądanie sprzedawców, bez zgody nabywców, o ile umowa została zawarta przed 1 lipca 1915 r., i o ile nabywca zgadza się niedopłaconą część sumy sprzedażnej podwyższyć sześciokrotnie, wypłacając tę powiększoną sumę w markach polskich według kursu: jeden rubel=216 fen.

Art. 2. Jeżeli sprzedawca będzie się uchylać od zawarcia aktu sprzedaży na powyższych warunkach, nabywca ma prawo w ciągu sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia do zwrócenia się do sądu z powództwem o przyznanie mu prawa własności na nieruchomość, będącą przedmiotem umowy, przyczem obowiązany będzie przy powództwie złożyć do depozytu sądowego dla sprzedawcy resztę sumy sprzedażnej, obliczoną w sposób przewidziany w art. 1. Powództwo to może jednak nie być uwzględnione, jeżeli Sąd, nie krępując się motywami formalnymi, uzna, że cała wina niedotrzymania umowy spada wyłącznie na nabywcę. Wrazie uwzględnienia powództwa, sąd wydaje nabywcy nakaz wykonawczy i odpis wyroku nie wcześniej, jak po uiszczeniu przez nabywcę do kasy skarbowej podatku aljenacyjnego.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie także do wszystkich prawomocnie nierozstrzygniętych spraw sądowych, wynikłych z tytułu umów, wskazanych w art. 1 niniejszego rozporządzenia, i obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, 19 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 81.

ZARZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie wstrzymania biegu spraw wynikłych z umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 202).

Wobec rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie przekazania zarządu powiatów Wołyńskich Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej (Dziennik Urzędowy Z C. Z. Woł. i Fr. Pod № 13 poz. 167), oraz zawiadomienia Prezydjum Rady Ministrów o opracowaniu projektu nowej ustawy, zmieniając rozporządzenie Komisarza Naczelnego z d. 19 maja w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. № 9 poz. 123), zarządzam co następuje:

Wstrzymać bieg spraw, wynikłych z wszelkich umów („zaprodażne", „rozpiski zadatkowe") o przyrzeczeniu sprzedaży nieruchomości ziemskich, nie przewyższających, licząc na jednego nabywcę, 30 dziesięcin przestrzeni i położonych w powiatach Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarneńskim. Równieńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim, o ile umowy te zawarte zostały po 1 lipca 1915 roku, a przed 1 września 1919 roku".

Warszawa, 25 czerwca 1920 roku.

Załącznik Nr. 82.

ROZPORZĄDZENIE

K. G. Z. W. w przedmiocie uregulowania stosunków pomiędzy użytkownikami cudzych gruntów, a powracającymi właścicielami tychże gruntów.

(Dz. U. Z. W. № 5 p. 38).

§ 1. Obecni użytkownicy opuszczonych gruntów cudzych, korzystający z tych gruntów, bądź z tytułu pozwolenia udzielonego przez b. władze okupacyjne niemieckie i bolszewickie, bądź samowolnie, w razie powrotu na miejsce właścicieli gruntów opuszczonych lub prawnych ich spadkobierców i zastępców, obowiązani są w charakterze opłat dzierżawnych do świadczeń na rzecz osób wyżej wymienionych, stosownie do

przepisów w art. 3 niniejszego rozporządzenia zawartych, o ile pomiędzy stronami nie nastąpi porozumienie w drodze umowy prywatnej.

§ 2. Osoba użytkująca w roku 1919 cudze opuszczone grunta winna zebrać własnemi środkami cały plon zasiewów własnem ziarnem i pracą dokonanych przez nią w gruntach pomienionych i wydać w snopach właścicielowi gruntu, względnie jego zastępcom lub spadkobiercom, w razie powrotu ich na miejsce do d. 15 lipca 1919 r. jedną trzecią część zebranego zboża.

§ 3. Winni przekroczenia przepisów § 2 niniejszego rozporządzenia zawartych, niezależnie od odpowiedzialności w drodze prawa cywilnego przed właścicielami gruntów, ulegną karze grzywny do 10,000 rubli lub aresztu do 3 miesięcy, wymierzanej w drodze administracyjnej.

Warszawa, 21 czerwca 1919 r.

Załącznik Nr. 83.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie regulacji stosunków pomiędzy właścicielami gruntów w powiatach wołyńskich, a ich dzierżawcami (kolonistami).

(Dz. U. № 8 p. 49).

Na mocy rozkazu Naczelnego wodza W. P. z d. 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, celem uregulowania w powiatach Wołyńskich stosunków między właścicielami gruntów, a osiadłymi tam zdawna dzierżawcami (kolonistami), którzy, jako bezrolni, lub małorolni, są wskutek tego gospodarczo uzależnieni od zachowania ich władania, postanawiam co następuje:

Art. 1. Dzierżawcy (koloniści), którzy w dniu 1 lipca 1915 r. władali tytułem dzierżawy w powiatach wołyńskich gruntami, nie przewyższającymi, licząc na jednego dzierżawcę; 30 morgów przestrzeni, i których władanie rozpoczęło się przed 1 stycznia 1900 r., nie mogą być z gruntów tych wysiedlani, chociażby ich umowy dzierżawne wygasły, jak również ci sami dzierżawcy, ewakuowani z powodów wojennych, jeżeli powrócą na miejsce przed 1 sierpnia 1919 r. mają prawo objąć w użytkowanie grunta poprzednio przez siebie dzierżawione.

Art. 2. Wykonanie wszelkich wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w artykule poprzednim osób, ulega

zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlania) z dzierżawionych gruntów z równoczesnem zawieszeniem biegu przedawnienia wymienionej części tych wyroków.

Art. 3. Przepisy w art. 1 i 2-gim zawarte mają zastosowanie również do dzierżawców, którzy rozpoczęli władanie po 1 stycznia 1900 r., r., jeżeli takowi odpowiadają innym warunkom art. 1 i jeżeli specjalna komisja rozjemcza wyda opinję, iż dany dzierżawca winien być pozostawiony na zajmowanym gruncie, jako pożyteczny dla gospodarczych potrzeb kraju gruntu tego użytkownik. O ile grunt poprzednio dzierżawiony uzyskał już obecnie inne przeznaczenie, komisja może wyznaczyć dzierżawcy grunt równoznacznej wartości i przestrzeni w tych samych dobrach w innem miejscu.

Art. 4. Wymienioną w art. poprzednim komisję, powołuje w miarę potrzeby komisarz powiatowy. Do komisji, prócz komisarza powiatowego, jako przewodniczącego, wchodzą: sędzia pokoju i przedstawiciel drobnej własności rolnej, delegowany przez wójta gminy, w której dany dzierżawca (kolonista) ma osiadłość.

Art. 5. Opłata dzierżawna w wypadkach ukończenia terminu umowy dzierżawnej, ustanawia się dla osób, których dotyczy niniejsze rozporządzenie, o ile pomiędzy stronami nie nastąpi porozumienie, w drodze umowy dobrowolnej, w tej wysokości, jaka była ustalona w ostatnim kontrakcie dzierżawnym.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje w podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich powiatach wołyńskich.

Wilno, d. 17 lipca 1919 r.

Załącznik Nr. 84.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie przedłużenia terminów eksmisji oficjalistów i robotników folwarcznych.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 25).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Z. W. Woł. i Fr. Podolskiego, wobec głodu mieszkaniowego, spowodowanego zniszczeniem kraju, zarządzam, co następuje:

Art. 1. Przy zasądzeniu powództw o eksmisję oficjalistów i robotników folwarcznych i fabrycznych, których umowy najmu wygasły, lub zostały zerwane przez pracodawcę, a któ-

rzy zamieszkują zabudowania w folwarkach, lub osadach fabrycznych, na ten cel przeznaczone, sądy udzielać mają dostatecznego terminu na dobrowolne opuszczenie tych zabudowań.

Art. 2. Terminy powyższe, w zależności od pory roku i okoliczności sprawy, mają być wyznaczono w granicach od 1 do 3 miesięcy.

Art. 3. Niniejsze rozporządzenie nie dotyczy osób, które zajęły zabudowania w folwarku, lub w fabryce samowolnie, lub bez zgody właściciela.

Art. 4. Wykonanie prawomocnych wyroków Sądu, zapadłych przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, a nie wykonanych dotychczas, zostaje powstrzymanem na przeciąg czasu, wynoszący 1 miesiąc.

Art. 5. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierzam Prezesom Sądów Okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 27 marca 1920 r.

Załącznik Nr. 85.

ROZPORZĄDZENIE

K. G. Z. W. w przedmiocie wstrzymania eksmisji (wysiedlenia) dzierżawców małorolnych.

(D. U. Z. W. Nr. 58 p. 272).

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 stycznia 1920 roku władali tytułem dzierżaw po za obrębem miast w okręgach: Wileńskim, Mińskim i Brzeskim gruntami nie przewyższającemi 40 dziesięcin na każdego dzierżawcę, i obecnie temi gruntami władają, nie mogą być z gruntów tych wysiedleni do dnia 1 kwietnia 1920 r. chociażby ich umowy dzierżawne wygasły.

Art. 2. Wykonanie wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia osób, ulega zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlenia) z dzierżawnych gruntów.

Art. 3. Opłata dzierżawna w wypadkach ukończenia terminu umowy dzierżawnej, przewidzianej w art. 1, wynosić winna w markach polskich pięciokrotną sumę, płaconą w rublach z tegoż tytułu według kontraktu lub miejscowych norm dzierżawnych w 1914 r., o ile dzierżawca wpłaca podatki gruntowe, względnie siedmiokrotną, o ile podatki gruntowe wpłaca właściciel.

Art. 4. Pod opłatą dzierżawną należy rozumieć tylko sumę pieniężną, płatną na rzecz właściciela gruntu, oraz wszelkie inne pieniężne zobowiązania. Świadczenia w naturze ze strony dzierżawców na dobro właściciela gruntów, nie podlegają podwyższeniu w stosunku do świadczeń ustalonych przez ostatni kontrakt.

Art. 5. Powodem do unieważnienia już zawartej umowy dzierżawnej, odmowy odnowienia takowej na okres do dnia 1 kwietnia 1921 r. oraz eksmisji służą:

1) niewypłacenie w oznaczonym terminie tenuty dzierżawnej, względnie niezłożenie należnej za dzierżawę sumy do depozytu sądu w razie niemożności zapłacenia tych pieniędzy właścicielowi gruntu;

2) odstąpienie swoich praw dzierżawnych innym osobom bez zgody na to właściciela gruntu;

3) wprowadzenie, bez zgody właściciela gruntu, urządzeń przemysłowych lub handlowych, nie wynikających z charakteru dzierżawy;

4) dewastacja majątku.

Moc rozporządzenia niniejszego, również jak i niżej podanego, została przedłużona przez rozporządzenie Rady Ministrów do 1 marca 1922 r. (D. U. 1921 r. Nr. 19 p. 110). a następnie do 1 listopada 1922 r. (D. U. 1922 r. Nr. 12 p. 109). zaś ustawa z dnia 27 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 10 p. 68) upoważniła osoby uprawiające działki ziemi na gruntach cudzych do użytkowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń do 31 października 1922 r., względnie do 31 sierpnia 1922 r.

Wilno, dnia 19 lutego 1920 r.

Załącznik Nr. 86.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie wstrzymania eksmisji (wysiedlenia) dzierżawców małorolnych.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 137).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dn. 17 stycznia 1920 roku o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego i z upoważnienia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich zarządzam, co następuje:

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 sierpnia 1914 roku władali i obecnie władają tytułem dzierżawy poza obrębem miast i miasteczek w Okręgu Wołyńskim gruntami, nie przewyższającemi, licząc na jednego dzierżawcę, 25 dziesięcin (po

2400 kw. sażeni) przestrzeni, chociażby nie należeli do kategorji dzierżawców, wymienionych w rozporządzeniu z dnia 30 marca 1920 roku (Dziennik Urzędowy Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego Nr. 4 poz. 63), nie mogą być z gruntów swych wysiedlani do dnia 1 marca 1921 roku, chociażby ich umowy dzierżawne wygasły.

Art. 2. Wykonanie wyroków sądowych, dotyczących wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia osób, ulega zawieszeniu pod względem eksmisji (wysiedlenia) z dzierżawionych gruntów, do terminu wskazanego w art. 1.

Art. 3. Opłata dzierżawna za 1920 rok w wypadkach ukończenia umowy dzierżawnej, przewidzianych w art. 1, wynosić winna w markach polskich pięciokrotną sumę, jaka była płaconą w rublach z tegoż tytułu według kontraktu, lub miejscowych norm dzierżawnych z 1914 r., o ile dzierżawca opłaca podatki gruntowe, względnie siedmiokrotną, o ile podatki gruntowe opłaca właściciel. Opłata ta powinna być uiszczona przez dzierżawcę do 1 sierpnia r. b.

Art. 4. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przestaje obowiązywać wydane dla powiatów wołyńskich rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z 1919 r. Nr. 8, poz. 49).

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Termin przedłużony do dnia 1 marca 1922 roku (D. U. Nr. 19 p. 110).

Warszawa, dnia 25 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 87.

K. G. Z. W. w przedmiocie wykupu gruntów, dzierżawionych przez drobnych dzierżawców-rolników.

(D. U. Z. W. Nr. 79 p. 904).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (D. U. Z. W. Nr. 3 p. 15) w celu uregulowania stosunków drobnych dzierżawców do właścicieli gruntów, ustanawiam następujące przepisy:

Art. 1. Dzierżawcy, którzy w dniu 1 stycznia 1908 r. władali w okręgach Wileńskim, Mińskim i Brzeskim tytułem dzierżawy poza ówczesnym obrębem miast, miasteczek i osad przy stacjach kolejowych gruntami nie przewyższającemi 40 dziesięcin przestrzeni i stanowiącemi odrębny objekt umowy

dzierżawnej i obecnie temi gruntami władają, mają prawo w ciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu cywilnego Ziem Wschodnich wykupienia dzierżawionej ziemi podług cen podanych w specjalnej tabeli szacunkowej.

Uwaga 1. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie dotyczą:

a) oddanych w dzierżawę wraz z urządzeniami przemysłowemi lub handlowemi (młynem, tartakiem, domem zajezdnym, byłą karczmą i t. p.),

b) oddanych w użytkowanie w charakterze wynagrodzenia za pilnowanie lasu, pól lub inne roboty gajowe, polowym lub robotnikom, choćby z dopłatą z ich strony,

c) lasów i pastwisk, obdarzonych na mocy kontraktu dzierżawnego jedynie serwitutem na rzecz dzierżawcy,

d) posiadłości jednego właściciela, których obszar nie przekraczał w dniu 1 stycznia 1920 r. 200 dziesięcin ziemi ornej i łąk,

e) gruntów należących do miast,

f) stawów rybnych i zbiorników wód, przedstawiających hidrauliczną siłę dla celów przemysłowych.

Uwaga 2. Dzierżawcy, posiadający własną ziemię w ilości przenoszącej 25 dziesięcin, nie korzystają z prawa wykupu przymusowego dzierżawionego gruntu.

Uwaga 3. Jeżeli dzierżawne grunty składają się z kilku kawałków, albo znajdują się wpośród gruntów folwarcznych, właściciel ma prawo zamienić je na obszar równy wydzierżawionemu w jednym kawałku, przylegającym, o ile jest to możliwe, do dzierżawionych budynków. Przeniesienie budynków w razie niemożliwości dania parceli, przylegającej do zabudowań, odbywa się na koszt właściciela gruntu.

Art. 2. Sprzedaż gruntów, należących do kategorji wskazanej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem wypadków wymienionych w art. 3 i 4, zostaje zakazana na przeciąg roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w D. U. Z. W. Akta sprzedaży zawarte wbrew powyższemu zakazowi są nieważne.

Art. 3. Akt kupna sprzedaży może być sporządzony o ile:

a) na podstawie zaświadczenia urzędu powiatowego notarjusz stwierdzi, że przedmiot tranzakcji nie podlega ograniczeniom, przewidzianym w art. 2,

b) dzierżawiony grunt nabywa dotychczasowy dzierżawca,

c) tenże dzierżawca z prawa kupna dzierżawionej ziemi rezygnuje.

Art. 4. Jeżeli grunty, dzierżawione przez osoby wskazane w art. 1 stanowią część większej całości, ta całość może być sprzedaną z zastrzeżeniem w akcie kupna sprzedaży praw przysługujących dzierżawcom na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 5. Dzierżawca, chcący skorzystać z prawa wykupu posyła przez notarjusza lub sędziego pokoju właścicielowi gruntu wezwanie do sporządzenia aktu kupna sprzedaży ze wskazaniem czasu i miejsca sporządzenia aktu. Wezwanie to notarjusz lub sędzia pokoju przesyła do starostwa, które za pośrednistwem organów policyjnych lub gminnych doręcza je z zachowaniem przepisów art. 63—66 U. P. C. i zwraca notarjuszowi lub sędziemu pokoju duplikat z dowodem doręczenia, względnie z uzasadnieniem niedoręczenia wezwania. Notarjusz lub sędzia pokoju po otrzymaniu duplikatu wydaje dzierżawcy zaświadczenie, w którem stwierdza fakt wręczenia wezwania lub przyczyny niedoręczenia.

Art. 6. W razie niestawienia się właściciela we wskazanym terminie dla sporządzenia aktu lub niedojścia aktu do skutku w tym terminie, notarjusz wydaje dzierżawcy zaświadczenie w którem stwierdza fakt niestawienia się właściciela, względnie osobistości, które spowodowały niedojście tranzakcji do skutku.

Art. 7. Jeżeli dzierżawiony grunt jest przez właściciela opuszczony lub miejsce pobytu właściciela nie może być ustalone, dzierżawca zamiast notarjuszowi składa staroście wezwanie wskazane w art. 5 i otrzymuje od niego w miesięcznym terminie urzędowe zaświadczenie, stwierdzające zarówno nieobecność właściciela gruntu, jak i zgłoszenie się dzierżawcy do prawa wykupu.

Art. 8. W razie niemożności sporządzenia aktu kupna sprzedaży z przyczyn wymienionych w art. 6 i 7 sąd na żądanie dzierżawcy mocen jest wydać w trybie postępowania spornego wyrok o przepisaniu na dzierżawcę tytułu własności na dzierżawione grunty, określając jednocześnie wysokość stempla za przejście tytułu własności i należność za grunty. Nakaz wykonawczy nie może być wydany przed wpłaceniem należności za ziemię i opłaty stemplowej.

Art. 9. W przeciągu 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku sądowego o przeniesienie tytułu własności nabywca obowiązany jest pod groźbą utraty prawa wykupu wpłacić do depozytu sądu należność za ziemię i podatek stemplowy. Po upływie wyżej wskazanego terminu odnośny wyrok traci moc obowiązującą.

Art. 10. Prawo do otrzymania zaświadczeń notarjusza, sędziego pokoju lub starosty powiatowego, przewidzianych w art. 6 i 7 przysługuje dzierżawcom lub ich prawnym spadkobiercom w przeciągu roku od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, prawo do wytoczenia akcji w drodze sądowej, przewidziane w art. 8 przysługuje dzierżawcy w ciągu 3 miesięcy od dnia otrzymania zaświadczenia.

Uwaga. Powództwo o wysiedlenie (eksmisję) przeciwko dzierżawcy, który w terminach powyższych wysłał wezwanie, wskazane w art. 5 i 7 lub wytoczył akcję na mocy art. 8 nie

może być wszczęte przed upływem terminów, wskazanych w art. 9 i 10, oraz przed zakończeniem sprawy o wykupie, z wyjątkiem wypadków niepłacenia przez dzierżawcę tenuty.

Art. 11. Do protokułu o wywołanie nieruchomości do regulacji pierwiastkowej pisarz hipoteczny obowiązany jest wciągnąć oświadczenie właściciela, że prawo jego własności nie podlega ograniczeniu, wskazanemu w art. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia, po uprzedzeniu go o grożącej za fałszywe oświadczenie odpowiedzialności karnej z art. 533 cz. II K. K.

Art. 12. W razie jeżeli zgłoszona do regulacji nieruchomość, cała lub w swej części, zawiera grunty wydzierżawione osobom wskazanym w art. 1, wypływające z tej okoliczności ścieśnienia prawa własności winny być ujawnione w dziale III wykazu hipotecznego.

Art. 13. Jeżeli dzierżawiony grunt stanowi część nieruchomości obciążonej zastawami lub wypowiedzeniami, to w wypadkach wykupu należność za ziemię do wysokości obciążenia hipotecznego winna być wpłacona do depozytu sądu, jako zabezpieczenie praw wierzycieli. Wykupiony grunt po wykonaniu powyżej wskazanej wpłaty zostaje zwolniony od długów poprzedniego właściciela. Wierzyciel nie musi uchylać się od przyjęcia częściowego i przedterminowego pokrycia. W wypadkach wykupu gruntów, obciążonych długami zaciągniętemi w jednej z instytucji kredytu długoterminowego, ma zastosowanie przepis wymieniony w ustępie drugim cz. IV instrukcji dla kancelarji hipotecznych (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157).

Art. 14. Zabrania się na przeciąg lat 5 od dnia kupna przeniesienia tytułu własności na grunta nabyte na mocy niniejszego rozporządzenia bez zgody poprzedniego właściciela. Wszelkie akta lub czynności dokonane wbrew powyższemu zakazowi ulegają unieważnieniu, a grunty podlegają zwrotowi osobie, od której zostały nabyte lub wywłaszczone na mocy niniejszego rozporządzenia, albo jej spadkobiercom, po wpłaceniu otrzymanej za te grunty ceny kupna.

O ile będzie udowodnione, że sprzedaż gruntów jest konieczności, wywołaną przez zmianę stosunków ekonomicznych lub innych i nie ma na celu spekulacji, sąd mocen jest w trybie incydentalnym uchylić powyższe ścieśnienie prawa własności, po wezwaniu poprzedniego właściciela, od którego na mocy niniejszego rozporządzenia grunty zostały nabyte lub wywłaszczone.

Art. 16. Właścicielowi, od którego zostały nabyte, względnie wywłaszczone na mocy niniejszego rozporządzenia brzegi rzeki, służące stale dla składu drzewa przy spławie (rumy) względnie prawnym tegoż następcom przysługuje prawo serwitutu wjazdu i korzystania z brzegu dla składu i spławu drzewa w tym samym zakresie, w jakim korzystał on z brzegu w ciągu trwania dzierżawy.

Art. 17. Dzierżawcom, którzy wszczęli w byłych urzędach włościańskich sprawy o wykupie gruntów przez nich dzierżawionych na mocy jednego z praw o wywłaszczeniu zamieszczonych w uzupełnieniu do IX tomu Zb. Praw Rosyjskich, i których sprawy nie zostały ukończone do chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, przysługuje prawo skorzystania z powyżej wskazanych uprawnień, o ile dzierżawa ich odpowiada warunkom wskazanym w niniejszem rozporządzeniu.

Art. 18. Wszystkie koszty wynikające z przeniesienia tytułu własności na mocy niniejszego rozporządzenia obciążają dzierżawcę. Sąd na ogólnych zasadach zażąda od właściciela na rzecz dzierżawcy koszta sądowe i wynagrodzenie za prowadzenie sprawy, o ile polubowny wykup nie doszedł do skutku z winy właściciela.

Art. 19. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia jego ogłoszenia w D. U. Z. W. (7 maja 1920 r.)

Warszawa, 24 kwietnia 1920 r.

Załącznik Nr. 88.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie nabycia przez długoletnich drobnych dzierżawców i byłych czynszowników użytkowanej przez nich ziemi na własność.

(D. U. Z. W. i F. P. № 4 p. 63).

W celu ułatwienia na ziemiach Wołynia i Frontu Podolskiego—długoletnim drobnym dzierżawcom i byłym czynszownikom nabycia na własność gruntów, w ich użytkowaniu będących, na prawach długoletniej dzierżawy, zarządzam na mocy Art. IV rozkazu Naczelnego Wodza, z dnia 17 stycznia 1920 r., co następuje:

Art. 1. Długoletni drobni dzierżawcy — rolnicy, użytkujący grunta orne i łąkowe po za obrębem miast i miasteczek, nie przewyższające, licząc na jednego dzierżawcę 25 dziesięcin (po 2400 kw. sąż.) przestrzeni, mają prawo nabyć te grunta na własność.

Art. 1. Dzierżawcy wymienieni w art. 1 dzielą się na trzy kategorje:

a) tych, którzy kupili użytkowaną przez nich ziemię, lecz kupno to musieli upozorować prawem dzierżawnem, wobec dawnych ograniczeń rządu rosyjskiego,

b) tych czynszowników, lub „wolnych ludzi", co do których postępowanie czynszowe nie zostało dotychczas

zakończone, lub którym odmówiono przyznania praw czynszowych, a którzy jednak te same grunta w swoim użytkowaniu zachowali,

c) tych bezrolnych, którzy nie mogąc udowodnić swej przynależności do kategorji a) lub b), stwierdzą długoletnie, nieprzerwanie od dnia 19 marca 1895 roku lub dawniej trwające dzierżawienie, użytkowanych przez nich gruntów, z zastrzeżonem prawem odnowienia dzierżawy na tych samych warunkach, po upływie jej terminu.

Uwaga 1. W wypadkach, przewidzianych w drugiej części punktu b), winna być zarządzoną przez Naczelnika Okręgu na wniosek Komisji Urządzeń Rolnych, rewizja przez te Komisje odnośnych spraw, rozstrzygniętych przez byłe Urzędy Czynszowe.

Uwaga 2. Odrzucenie podania o rewizję sprawy, względnie odmowa przyznania praw czynszowych, po dokonaniu rewizji, nie pozbawia petenta możności dochodzenia swych praw w drodze, przewidzianej dla dzierżawców art. 2 kategorji c).

Uwaga 3. Za przerwę dzierżawienia w rozumieniu tego rozporządzenia należy uważać utratę faktycznego posiadania ziemi na czas dłuższy od 1 roku.

Art. 3. Dzierżawcy art. 2 kategorji a) otrzymują użytkowaną przez nich ziemię na własność, bez żadnej dopłaty, względnie po zapłaceniu obecnemu właścicielowi nieuiszczonej części ceny kupna, podług kursu 216 Marek za 100 rubli.

Art. 4. Dzierżawcy art. 2 kategorji b) płacą właścicielowi cenę ziemi, określoną w załączonej tabeli, przystosowanej, z uwzględnieniem zmian waluty, do tabeli 1886 r.

Art. 5. Cena ziemi, nabywanej przez dzierżawców art. 2, kategorji c) określoną zostanie drogą podzielenia ceny, wskazanej w załączonej do niniejszego rozporządzenia tabeli, przez siedemnaście, oraz pomnożenia otrzymanego ilorazu przez mnożnik, równający się cenie żyta, obowiązującej na obszarze Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, zgodnie z rozporządzeniami Komisarza Naczelnego, w dniu dobrowolnej tranzakcji, względnie w dniu uchwały Komisji Urządzeń Rolnych.

Art. 6. Przynależność dzierżawców do jednej z wymienionych w art. 2 kategorji, określa w razie sporu Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych.

Art. 7. Nabycie przez dzierżawców, wszystkich kategorji wymienionych w art. 2, użytkowanych przez nich gruntów, dokonywa się drogą polubownych układów pomiędzy każdym z nich, a obecnym prawnym właścicielem gruntów, z zachowaniem przepisów niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Wszelkie zaległości w opłatach tenuty dzierżawnej winny być przy kupnie tej ziemi przez dzierżawcę

uregulowane i przy zawarciu układów polubownych uwzględnione.

Art. 9. Służebności leśne i pastwiskowe, przysługujące dzierżawcom, wymienionym w art. 2, wygasają bez odszkodowań z chwilą nabycia przez nich prawa własności na części majątku, obciążone służebnościami.

Art. 10. Grunta, użytkowane przez dzierżawców wszystkich kategorji art. 2, nie tworzące jednej całości, lecz rozrzucone w szachownicy, lub tworzące inklawy w środku gospodarczych jednostek rolnych, lub leśnych, winny być obowiązkowo przed sprzedażą, w miarę możności drogą dobrowolnej ugody scalone i zamienione, na inne grunta tej samej wartości i przestrzeni z zachowaniem prawidłowej struktury gospodarstwa rolnego, lub leśnego, i z uwzględnieniem interesów obu stron. W razie mniejszej wartości gruntów, oddawanych w zamianę, różnica winna być uregulowaną przez spłatę pieniężną podług istniejących cen sprzedażnych.

Art. 11. Żadne dopłaty od dzierżawców kategorji a) i b) nie mogą być pobierane za zabudowania, lub las, znajdujące się w ich użytkowaniu na przyznanych im gruntach. Dzierżawcy kategorji c), o ile budynki należą do właściciela, płacą za nie jako za budynki, przeznaczone na zniesienie.

Art. 12. W razie przewidzianej w art. 10 zamiany gruntów i związanej z nią konieczności przeniesienia budynków, cena sprzedażna gruntów zmniejsza się o $^1/_4$ część tytułem wynagrodzenia za ich przeniesienie.

W razie, gdyby przy takiem przeniesieniu potrzebny był dzierżawcy materjał budowlany, może on być wydany z lasów rządowych na warunkach ulgowych, lub bez zapłaty, stosownie do decyzji Zarządu Dóbr Państwowych na przedstawienie Komisji Urządzeń Rolnych.

Art. 13. Gdyby między właścicielem gruntów, a dzierżawcą nie doszło w ciągu 3 miesięcy, od dnia wydania niniejszego rozporządzenia do polubownego układu, każda ze stron ma prawo zwrócić się w ciągu trzech następnych miesięcy do Powiatowej Komisji Urządzeń Rolnych z prośbą o rozstrzygnięcie sprawy. Komisja Urządzeń Rolnych stwierdza prawo petenta do korzystania z przepisów niniejszego rozporządzenia, rozstrzyga wszelkie, wynikające pomiędzy właścicielem a dzierżawcą spory, tak co do istoty prawa na dzierżawioną ziemię, jak również co do określenia sumy sprzedażnej, terminów jej wypłaty ratami najdalej do lat trzech, określenia tenuty dzierżawnej, zamiany gruntów, wyrównania ich wartości, przeniesienia budynków, oraz inne kwestje, wynikające przy stosowaniu tego rozporządzenia.

Komisje Urządzeń Rolnych wydają decyzję, po wysłuchaniu stron, zbadaniu sprawy na podstawie przedstawionych dokumentów, planów, oraz zeznań świadków, lub po zbadaniu na miejscu.

Decyzja Powiatowej Komisji Urządzeń Rolnych może być zaskarżoną do Okręgowej Komisji Urządzeń Rolnych w terminie dwumiesięcznym.

W razie niezaskarżenia w tym terminie decyzji Komisji Powiatowej, decyzja tej Komisji, a w razie zaskarżenia, decyzja Komisji Okręgowej, jest ostateczną, zastępuje kontrakt kupna i winna być przedstawiona do właściwego Wydziału Hipotecznego dla przepisania tytułu własności.

W razie nieobecności właściciela, lub jego odmowy przyjęcia sumy sprzedażnej, wniesienie przez dzierżawcę należnej sumy do depozytu właściwego sądu, w terminie miesięcznym od dnia ostatecznej decyzji Komisji Urządzeń Rolnych, wystarcza do przelania na dzierżawcę prawa własności na dany grunt.

Uwaga. W wypadkach wypłat sumy sprzedażnej ratami, dług ma być zabezpieczony na hipotece.

Art. 14. Komisja Urządzeń Rolnych przy załatwianiu powyższych spraw, dążyć winna do zwolnienia działek uwłaszczanych, od wszelkich ciężarów i ograniczeń, usuwając powyższe ograniczenia i ciężary kosztem właściciela majątku. W wypadkach niemożliwości usunięcia ograniczeń, lub też spłacenia ciężarów, Komisja winna się kierować przepisami następującemi:

a) jeżeli majątek, z którego poszczególne działki są uwłaszczane, obciążony jest długiem bankowym, to stosowane winny być przepisy, wymienione w części IV instrukcji dla Kancelarji Hipotecznej (Dziennik Urz. Z. C. Z. Wsch. № 18 1919 r. poz. 157),

b) jeżeli majątek obciążony jest długiem prywatnym, to wierzyciel nie może się uchylać od przyjęcia częściowego i przedterminowego pokrycia, przyczem podział długu zostaje dokonany stosownie do obszaru nabywanej przez dzierżawcę działki. O ile wierzyciel uchyla się od otrzymania pokrycia lub miejsce jego pobytu nie jest wiadome, Kom. Urz. Rolnych dokona sama podziału długu, zatrzyma odpowiednią kwotę, z ceny sprzedażnej, złoży ją do właściwego depozytu, przez co aljenowana działka uważana będzie za wolną od długu,

c) jeżeli majątek obciążony jest dożywociem, cena sprzedażna wpłaconą będzie do depozytu kasy skarbowej, przyczem odsetki z tej kwoty wydawane będą dożywotnikowi, zaś kapitał wypłacony zostanie właścicielowi po skończeniu dożywocia.

Art. 15. W razie niemożności usunięcia ograniczeń i służebności, obciążających majątek, ujawnionych w wykazie hipotecznym (rejestrze wieczystym), ograniczenia i służebności nie stają na przeszkodzie do przeniesienia tytułu własności na

dzierżawców, jednak winny być wpisane do wykazu hipotecznego nowonabywcy.

Art. 16. Podatek aljenacyjny i wszystkie koszta, połączone z przeniesieniem własności, obie strony opłacają po połowie.

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w następujących powiatach Wołynia: Łuckim, Kowelskim, Włodzimierskim, Równieńskim, Dubieńskim, Sarneńskim, Krzemienieckim i Ostrożskim; termin zaś wprowadzenia tegoż rozporządzenia w życie w innych miejscowościach określi Komisarz Naczelny na wniosek Naczelników Okręgów.

Warszawa, dnia 30 Marca 1920 r.

Załącznik do art. 4 rozporządzenia Komisarza Naczelnego Ziem Woł. i Fr. Pod. w przedmiocie nabycia przez długoletnich drobych dzierżawców i byłych czynszowników użytkowanej przez nich ziemi na własność.

TABELA

na podstawie której winny być obliczone ceny na ziemię, nabywaną przez długoletnich dzierżawców kategorji b) i c) art. 2.

1) W kolumnie pierwszej wskazane są ceny w markach za dziesięcinę ziemi dla nabywców kategorji b) art 2.

2) Kolumna druga jest ilorazem pierwszych liczb dzielonych przez 17, który to iloraz pomnożony przez liczbę ceny Żyta daje cenę dziesięciny ziemi w markach dla kategorji c) art. 2.

OKRĄG WOŁYŃSKI.

W powiatach:		Cena w markach za dziesięc. ziemi dla kat. b.) kolumna pierwsza	Iloraz dla kat. c) kolumna druga
Starokonstantynowskim dla całego powiatu		1402.50	82.50
Krzemienieckim dla miejscowości	drugiej	1105.—	65.—
	piątej	595.—	35.—
Ostrożskim	drugiej	1105.—	65.—
	piątej	595.—	35.—
	ósmej	170.—	10.—
Zasławskim	drugiej	1190.—	70.—
	piątej	595.—	35.—
	ósmej	170.—	10.—
Zwiahelskim (Nowogr. Woł.	drugiej	1190.—	70.—
	piątej	595.—	35.—
	ósmej	170.—	10.—

OKRĄG WOŁYŃSKI.

W powiatach:		Cena w markach za dziesięc. ziemi dla kat. b.) kolumna pierwsza	Iloraz dla kat. c.) kolumna druga
Dubieńskim	dla miejscow. piątej	765.—	45.—
	„ ósmej	170.—	10.—
Włodzimierskim	„ piątej	765.—	45.—
	„ ósmej	170.—	10.—
Równieńskim	„ piątej	680.—	40.—
	„ ósmej	136.—	8.—
Łuckim	„ piątej	680.—	40.—
	„ ósmej	170.—	10.—
	„ dziewiątej	102.—	6.—
Kowelskim	Miejscowość pierwsza: część powiatu na południo-zachód od kolei kijowsko-brzeskiej, oraz pas dotykający do tejże od północo-wschodu nie dalej jak na przestrzeni dwudziestu wiorst od tejże kolei	170.—	10.—
	Miejscowość druga: pozostała część powiatu	102.—	6.—
Owruckim	(obecnie część Sarneńskiego) dla całego obszaru	102.—	6.—

Do miejscowości drugiej należy na Wołyniu cała przestrzeń, leżąca na lewo, licząc od wschodu na zachód, od linji zaczynającej się na granicy b. gubernji Wołyńskiej i Kijowskiej, przy Lewkowie i przechodzącej przez Skomorochy, Synczury, Tatarynówkę, Słobodyszcze, Piątki, Czudnów, Lipno, Czartoryję, Tyranówkę, Połonne, Sudiłki, Płesznoj, Michlę, Borysów, Płużnów, Kuniew, Szumek, Rachmanów, Krzemieniec, Wiszniowiec, Baszuki do dawnej granicy austrjackiej. Miejscowość ta obejmuje cały powiat Staro-Konstantynowski, południowe części Żytomierskiego, Nowogródzko-Wołyńskiego (Zwiahelskiego) Zasławskiego, Ostrożskiego i większą południowo-zachodnią połowę Krzemienieckiego.

Do miejscowości piątej należy przestrzeń leżąca po prawej stronie, idąc z zachodu na wschód, linji rozpoczynającej się u granicy b. gubernji Wołyńskiej i dawnego „Królestwa Polskiego" niedaleko od Uściługa, przez Włodzimierz, Zaturce, Torczyn, Szepel, Iwanczyce, Kydyczyn, Kiwerce, Terenno, Worotniew, Ołykę, Klewań, Aleksandrję, Tuczyn, Niewierków, Daniczew do Piszczowa, a ztąd, idąc od wschodu na południo-zachód przez Mucharów, Berezdów, Januszówkę, Łysicę, Sadówkę, Wielbujno, Ostróg, Międzyrzecze, Kuniew, Szumin, Rachmanów, Krzemieniec, Wiszniowiec, Baszuki do dawnej granicy austrjackiej. Przestrzeń ta obejmuje południowe kresy powiatów: Włodzimierskiego, Łuckiego i Równieńskiego, pow.

Dubieński z wyjątkiem północnej części, nieznaczną część Zwiahelskiego przy zachodniej tegoż granicy, skrajną północną część Zasławskiego, północno-zachodnią część Ostrożskiego i mniejszą zachodnią połowę Krzemienieckiego.

Do miejscowości ósmej należą wszystkie niezaliczone ani do drugiej, ani do piątej miejscowości części powiatów: Włodzimierskiego, Dubieńskiego, Równieńskiego, Nowogródzko-Wołyńskiego (Zwiahelskiego), Zasławskiego, Ostrożskiego i Łuckiego, oprócz północnej części tego ostatniego pow., zaliczonej do miejscowości dziewiątej.

Do miejscowości dziewiątej należą powiaty Owrucki i Kowelski w całości oraz północna połowa Łuckiego, leżącego po lewej stronie idąc od zachodu na wschód, linji prostej zaczynającej się przy Janówce na granicy powiatu Łuckiego z Kowelskim i przechodzącej przez Kołki do granicy powiatu Łuckiego z Równieńskim.

W powiecie Sarneńskim w gminach: Wysokiej, Dąbrowieckiej, Lubikowiczskiej, Niemowiczskiej i Wyrowskiej ceny normują się, jak w pow. Równieńskim; w gminach: Kisoryczskiej, Olewskiej i Jurowskiej, jak w pow. Owruckim.

Załącznik Nr. 89

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, dotyczące gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr, 5 p. 79).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dn. 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego zarządzam co następuje:

Do czasu opracowania przepisów o wykupie gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach, wszelkie sprawy o przymusowem burzeniu lub odbieraniu budynków, wzniesionych w miastach i miasteczkach na ziemiach cudzych, ulegają zawieszeniu. Właściciele gruntów, w razie wygaśnięcia lub unieważnienia umów poprzednich, nie mają prawa przy wyznaczeniu opłat (czynszów) za korzystanie z gruntów w roku bieżącym, podwyższać je więcej niż dwunastokrotnie.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 14 kwietnia 1920 r.

Załącznik Nr. 90.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, dotyczące dokonywania parcelacji prywatnej własności ziemskiej.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 105).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W.P. z dnia 17 stycznia 1920 roku o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego zarządzam co następuje:

Art. 1. Umowy o przeniesieniu prawa własności nieruchomości ziemskich wymagają dla swej ważności poprzedniego zezwolenia Komisji Urządzeń Rolnych, a mianowicie: Komisji Okręgowej, gdy chodzi o nieruchomości ziemskie ponad 30 dzies. (58 1/2 morgów) i Komisji Powiatowej, gdy chodzi o nieruchomości ziemskie mniejsze. W wypadkach wyjątkowych zezwolenia te mogą być wydawane z upoważnienia Komisji Urządzeń Rolnych przez Przewodniczących tych Komisji, względnie ich zastępców.

Art. 2. Nie wymagają zezwolenia przewidzianego w art. 1-szym wypadki:

a) gdy chodzi o przeniesienie prawa własności z tytułu spadkobrania,
b) gdy chodzi o dział nieruchomości wspólnej lub nabycie przez jednego wspólnika części drugiego,
c) gdy nieruchomość przechodzi na rzecz instytucji państwowych lub komunalnych,
d) gdy dokonywa się parcelacje przy udziale Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, lub stowarzyszenia i organizacji przez Zarząd Cywilny koncesjonowanych i kontrolowanych.

Art. 3. Nabywcami nieruchomości ziemskich, z wyjątkiem wypadków kupna ziemi dla celów przemysłowych i budowlanych, mogą być tylko rolnicy, którzy nabywają ziemię nie w celach spekulacyjnych.

Oprócz tego, nabywcami mogą być spółki rolnicze i upoważnione przez Zarząd Cywilny Ziem Woł. i Fr. Pod. do dokonywania parcelacji stowarzyszenia i spółki, oraz organizacje społeczne.

Art. 4. Racjonalna parcelacja dóbr ziemskich na korzyść ludności małorolnej i bezrolnej, korzystać będzie z opieki władz rządowych. Przy takiej parcelacji mogą być przyznawane ulgi następujące:

a) zwalnianie odnośnych aktów sprzedaży od opłat skarbowych,

b) zwalnianie nabytych parcel od podatków gruntowych na przeciąg do trzech lat,
c) udzielanie drzewa na budynki z lasów państwowych na warunkach ulgowych,
d) udzielanie pozwoleń na wyrąb lasu dla zamiany przestrzeni leśnych na grunta rolne, poza wypadkami przewidzianemi w przepisach o ochronie leśnej,
e) ulgi przewozowe i
f) pomoc kredytowa.

Art. 5. Przepisy szczegółowe dla racjonalnej parcelacji wydane zostaną przez Departament Gospodarczy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. na wniosek Okręgowej Komisji Urządzeń Rolnych.

Art. 6. Osoby, pragnące korzystać z ulg wskazanych w art. 4 niniejszego rozporządzenia, winny zgłaszać podania do Powiatowych Komisji Urządzeń Rolnych, które będą wyrokowały, czy i jakie ulgi z liczby wskazanych w art. 4 będą mogły być do nich zastosowane.

Art. 7. Jeżeli nabywcy skorzystają z ulg wskazanych w art. 4 niniejszego rozporządzenia i w ciągu 5 lat po kupnie odprzedadzą kupione grunta innym osobom, będą obowiązani przy sprzedaży opłacić podwójne opłaty skarbowe, zapłacić podatki, od których byli zwolnieni i dopłacić za pobrane na budynki drzewo do wysokości wskazanej w taksie obowiązującej w dniu nowej sprzedaży.

Art. 8. Wszystkie podania i dokumenty, dotyczące przyznania ulg przy parcelacjach, wolne są opłaty stemplowej.

Art. 9. Komisje Urządzeń Rolnych mają prawo umożliwienia parcelacji dóbr, obciążonych służebnościami pastwistkowemi i korzystania z wodopojów, przeprowadzić regulację tych służebności. W tym celu Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych po otrzymaniu odpowiedniego zgłoszenia wzywa strony zainteresowane i, w razie niedojścia do skutku układu polubownego, powołuje odrębną dla każdej sprawy Komisję Szacunkowo-Rozjemczą, złożoną z dwóch przedstawicieli mniejszej (do 30 dzies.) własności rolnej z okolicy najbliższej do danych dóbr, z dwóch przedstawicieli większej własności rolnej i z przewodniczącego, wybranego przez tych przedstawicieli; gdyby nie było zgody, co do wyboru tego przewodniczącego, zostaje on mianowany przez Powiatową Komisję Urządzeń Rolnych z pośród osób nieposiadających własności ziemskiej w danym Okręgu, ale obeznanych ze sprawami rolnemi.

Komisja Szacunkowo-Rozjemcza wygotowuje projekt regulacji na zasadzie norm, ustalonych przez umowy dobrowolne, dokonane poprzednio w najbliższej okolicy, przyczem dla wyrębu drzew rosnących na części pastwisk leśnych, przeznaczonych dla użytkowników pastwiska, wzamian za skasowanie ich służebności, powinien być wyznaczony termin nie dłuższy niż trzyletni.

Powiatowa Komisja Urządzeń Rolnych po otrzymaniu projektu, sporządzonego przez Komisję Szacunkowo-Rozjemczą, wzywa strony zainteresowane i po ich wysłuchaniu przedstawiony sobie projekt albo zatwierdza w całości lub z pewnemi zmianami, albo też odrzuca.

Na orzeczenie Powiatowej Komisji Urządzeń Rolnych przysługuje prawo odwołania się do Komisji Okręgowej (Dz. Urz. Z. C. Z. Wol. i Fr. Pod. № 2 poz. 12).

Art. 10. Poza wypadkami parcelacji, przeprowadzonej przez samych właścicieli, parcelacji dokonywać mogą koncesjonowane i kontrolowane przez Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. stowarzyszenia i spółki parcelacyjne, oraz organizacje społeczne. Warunki, pod jakiemi stowarzyszenia i spółki parcelacyjne, oraz organizacje społeczne mogą uzyskać upoważnienie do przeprowadzenia parcelacji, jak również ulgi, z których będą mogły korzystać parcelacje przez nie dokonywane, będą w każdym wypadku z osobna określane przez Zarząd C. Z. Woł. i Fr. Pod.

Art. 11. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda Dyrektor Departamentu Gospodarczego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

p. Załącznik № 143.

Warszawa, dnia 25 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 91.

ROZPORZĄDZENIE

(13080/219) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie rejestracji umów, dotyczących sprzedaży lasów.

(D. U. Z. W. Nr. 22 p. 227).

Na podstawie rozporządzenia Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 postanawiam co następuje:

Art. 1. Wszystkie umowy, dotyczące sprzedaży lasów na wyrąb na obszarach, podległych władzy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, które miały być wykonane po dniu 17 (30) lipca r. 1914, ale do dnia 25 maja r. 1919 w całości lub częściowo wykonane nie zostały, winne być dla zarejestrowania przedłożone przez nabywców do właściwego zarządu okręgowego dóbr państwowych nie później niż 31 grudnia r. 1919.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje trzecich i dalszych nabywców.

Termin rejestracji został przedłużony do 31 stycznia 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 46 p. 19).

Art. 2. Umowy winne być przedstawiane w oryginale wraz z dwoma odpisami, poświadczonemi przez rejentów, względnie sędziów pokoju.

Art. 3. Umowy, dotyczące sprzedaży lasów, nie przedstawione do rejestracji w terminie powyższym, tracą swoją moc prawną i wszelkie dochodzenie sądowe, wynikłe z treści niezarejestrowanej umowy, jest niedopuszczalne.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 16 października r. 1919.

Załącznik Nr. 92.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie przenoszenia tytułu własności na nieruchomości ziemskie.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 11 p. 143).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 17 I-1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Fr. Pod. w uzupełnieniu rozporządzenia mego z dnia 25 maja 1920 r., w przedmiocie parcelacji (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. Woł. i Fr. Pod. Nr. 10 poz. 135) zarządzam co następuje:

Art. 1. Notarjusze, przy sporządzeniu kontraktów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich, oraz kontraktów o kupnie — sprzedaży tych nieruchomości, w razie nieprzedstawienia im przez strony odpowiednich zezwoleń Komisji Urządzeń Rolnych, względnie ich przewodniczących, są obowiązani umieszczać w samych kontraktach wyraźne zastrzeżenia o tem, że przelew własności może nastąpić tylko po uzyskaniu tych zezwoleń.

Art. 2. Zwierzchność hipoteczna, względnie pisarz hipoteczny, zatwierdzają przedstawione im akty kupna — sprzedaży nieruchomości ziemskich nie wcześniej, jak po przedstawieniu przez strony zezwoleń Komisji Urządzeń Rolnych, względnie ich przewodniczących.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cyw. Ziem Wołynia i Fr. Podolskiego.

Warszawa, dnia 29 maja 1920 r.

Załącznik Nr. 93.

ROZPORZĄDZENIE

(1519/559) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące moratorjum sędziowskiego.

(D. U. Z. W. Nr. 78 p. 846).

Art. 1. Należności pieniężne, wynikające z zobowiązań cywilnych i handlowych powstałych w powiatach:

Brzeskim, Grodzieńskim, Pińskim, Prużańskim, Słonimskim i Wołkowyskim przed dniem 1 lipca r. 1919;

Wileńskim, Lidzkim, Nowogródzkim, Oszmiańskim i Trockim przed dniem 1 sierpnia r. 1919;

Baranowickim, Ihumeńskim, Mińskim, Wilejskim i Słuckim przed dniem 1 listopada r. 1919;

Bobrujskim i Borysowskim przed dniem 1 grudnia r. 1919;

Brasławskim, Dziśnieńskim i Mozyrskim przed dniem 1 stycznia r. 1920 mogą ulec stopniowej spłacie przez zastosowanie moratorjum sędziowskiego na zasadach niżej przytoczonych.

Przepis ustanowiony artykułem niniejszym nie stosuje się:

a) do należności, których pierwotna wysokość nie przekraczała w chwili zawarcia zobowiązania 50 rb. rosyjskich lub 100 mk. niemieckich względnie 100 ostmk. lub 100 mk. polskich,

b) do pensji i płac zarobkowych, przypadających na mocy najmu osobistego,

c) do należności, wypływających z zawartych przed wojną umów najmu mieszkań i innych pomieszczeń, wszelkiego rodzaju dzierżaw nieruchomości miejskich (z wyjątkiem fabrycznych) oraz wszelkiego rodzaju nieruchomości ziemskich,

d) do należności przypadających właścicielom hoteli za wszelkie usługi i świadczenia dla lokatorów,

e) do należności za żywność (dla dłużnika i jego domowników) dostarczoną przez sprzedających żywność cząstkowo bezpośrednio konsumentom lub stołujących,

f) do niezbędnych kosztów choroby i pogrzebu,

g) do wypłaty procentów od należności,

h) do należności przypadających tytułem premji, oraz wynagrodzenia ubezpieczeniowego na mocy umów ubezpieczenia majątków,

i) do należności przypadających tytułem wynagrodzenia ubezpieczeniowego na mocy ubezpieczenia osób i ubezpieczenia robotników oraz pracowników fabrycznych od nieszczęśliwych wypadków,

j) do należności za sprzedane przedmioty, lub dostarczone towary z mocy umów, zawartych przed wskazanemi powyżej terminami, jeżeli wydanie lub dostarczenie nastąpiło po wskazanych powyżej terminach z wyjątkiem wypadków, gdzie to wydanie lub dostarczenie winno było nastąpić przed temi terminami,

k) do należności, stanowiących wynagrodzenie szkód i strat, zarządzonych przez czyn występny i jako występny (ex delictu et quasi delictu).

Uwaga: Co do spłaty rat terminowych od pożyczek instytucji kredytu długoterminowego będzie wydane osobne zarządzenie.

Art. 2. Wypłaty z tytułu rachunków i wkładów od instytucji drobnego kredytu nie mogą być żądane po nad sumę 150 rb. lub 150 mk. miesięcznie.

Art. 3. Należności, przypadające instytucjom drobnego kredytu od banków oraz od instytucji kredytowych z tytułu rachunków bieżących i wkładów ulegają zapłacie bez żadnego odroczenia.

Art. 4. Sąd może odroczyć dłużnikowi, na jego prośbę, wykonanie zobowiązań w całości lub częściowo na czas nie dłuższy niż rok jeden licząc od dnia ogłoszenia merytorycznego wyroku I instancji, jeżeli prośba dłużnika jest dostatecznie usprawiedliwiona jego położeniem majątkowem i jeżeli uwzględnienie tej prośby nie naraża wierzyciela na dotkliwe straty.

Przy istnieniu powyższych okoliczności sąd może również na prośbę dłużnika i po wysłuchaniu wierzyciela odroczyć wszczęcie i dopełnienie egzekucji na czas nie dłuższy niż rok jeden licząc od dnia, w którym egzekucja stała się dopuszczalną.

Udzielenie odroczenia może być postawione w zależności od przedstawienia odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 5. Prośba przewidziana w części I art. 4 powinna być zameldowana przez dłużnika przed zapadnięciem wyroku merytorycznego i instancji, prośba zaś przewidziana w części 2 art. 4 powinna być podana w przeciągu 7 dni od daty wręczenia pierwszej awizacji o wykonaniu.

Art. 6. Dłużnik traci prawo do udzielonego odroczenia lub rozłożenia na raty:

a) jeżeli dopuści uchybienia terminu uiszczenia jakiejkolwiek bądź raty,

b) jeżeli ulegną zmianie faktyczne dane, których w uwzględnieniu sąd odroczył wykonanie zobowiązania,

c) jeżeli dane przez dłużnika zabezpieczenie uległo zmniejszeniu, i dłużnik nie przedstawił wzamian innego, wystarczającego zabezpieczenia,

d) jeżeli będzie ogłoszona upadłość dłużnika,

e) jeżeli do dłużnika będzie zwrócona egzekucja z tytułu wyroku sądowego podlegającego natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 7. Do czasu ustalenia urzędowej relacji walut, mających przed dniem 9 grudnia r. 1919 kurs prawny na obszarach, podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, należytości z tytułu zobowiązań zawartych przed oznaczonym terminem (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 42 z dnia 12 grudnia r. 1919 poz. 469 art. 2) mają być spłacane w tej walucie, w jakiej zostały zawarte zobowiązania.

W wypadkach przymusowego ściągania należności z tytułu zobowiązań zawartych przed dniem 9 grudnia r. 1919 napływające w markach polskich sumy muszą być przeliczane podług kursu giełdy warszawskiej z dnia poprzedzającego dzień faktycznego uiszczenia długu.

Wilno, dnia 10 kwietnia r. 1920.

Załącznik Nr. 94.

ROZPORZĄDZENIE

(1776/608) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące moratorjum mieszkaniowego dla rodzin żołnierzy wojsk polskich.

(D. U. Z. W. Nr. 85 p. 1040).

Na zasadzie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca 1919 r. poz. 15) postanawiam dla całego obszaru ziem, podległych memu zarządowi, co następuje:

Art. 1. Zawiesza się aż do odwołania, nie dalej jednak, niż do upływu trzech miesięcy od dnia zwolnienia żołnierza ze służby w armji na skutek jej demobilizacji lub z innych powodów, względnie śmierci żołnierza w czasie pozostawania jego w służbie czynnej armji, prawo poszukiwania należności z tytułu nieopłacania komornego za lokale zajmowane w miastach, majątkach ziemskich i wioskach przez rodziny żołnierzy wojska polskiego.

Art. 2. W wypadkach wymienionych w art. 1 eksmisje rodzin żołnierzy wojsk polskich z zajmowanych przez nie siedzib i lokali są wzbronione, wykonanie zaś wyroków sądowych, eksmisję zasądzających w tej części podlega zawieszeniu.

Art. 3. Przywileje wymienione w art. 1 i 2 nie mają zastosowania:

a) do tych lokali lub ich części, które przez rodziny żołnierzy zostały trzecim osobom odstąpione,
b) o ile zajmowany przez siebie lokal rodzina żołnierzy dobrowolnie opuściła,
c) o ile swem zachowaniem się zakłóca spokój, niszczy lokal lub zajmowaną siedzibę i
d) o ile zajmowany lokal jest niezbędny dla właściciela, ten zaś ostatni udziela innego lokalu pod względem przestrzeni i innych warunków odpowiedniego.

Art. 4. Za rodzinę żołnierza uważać należy żonę, dzieci i niezdolnych do pracy rodziców, o ile byli oni na utrzymaniu żołnierza.

Art. 5. Straty właścicieli lokalów niniejszem rozporządzeniem spowodowane, są uważane za straty wojenne i podlegają rejestracji stosownie do rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 lipca 1919 r. (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 11 z dnia 14 sierpnia 1919 r. poz. 89).

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc prawną z dniem 29 kwietnia 1920 r.

Wilno, dnia 29 kwietnia 1920 r.

Załącznik Nr. 95.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie przedłużenia terminów płatności weksli, terminów procesualnych i przedawnień.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 232).

Art. 1. Zostają przedłużone do dn. 1 października 1920 r.:

a) terminy protestów i terminy płatnicze weksli,
b) wszelkie terminy procesualne i przedawnienia.

Art. 2. Sąd na wniosek dłużnika może odterminować, lub rozterminować wypłaty wszelkich należności na czas przez siebie określony, jeżeli ustali, że okoliczności bezpośrednio związane z wypadkami wojennemi przeszkodziły dłużnikowi uiścić się z należności we właściwym terminie. W tych samych warunkach sąd może odroczyć wykonanie egzekucji.

Art. 3. Wszelkie powództwa i egzekucje przeciwko osobom, pozostającym w służbie wojskowej polskiej, lub państw sprzymierzonych i stowarzyszonych, ulegają zawieszeniu do terminu, który zostanie później określony, ale mogą być za-

bezpieczone. Przepis ten nie stosuje się do wypadków, w których sąd uzna, że zwłoka ta nie jest potrzebną dla pozwanego (czy dłużnika), a powoda (czy wierzyciela) naraża na dotkliwe straty.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy weksli i zobowiązań, wydanych na rzecz Zarządu Cywilnego i Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 10 lipca 1920 r.

Załącznik Nr. 96.

ROZPORZĄDZENIE

(575/434) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące zatwierdzenia i zmiany statutów spółek akcyjnych.

(D. U. Z. W. Nr. 54 p. 170).

Art. 1. Statuty nowopowstających spółek akcyjnych oraz zmiany w statutach już istniejących spółek akcyjnych zatwierdza Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Art. 2. Podania o zatwierdzenie i zmianę statutów spółek akcyjnych kredytowych (banki) i ubezpieczeniowych winny być składane do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich. Podania wszelkie innych spółek akcyjnych winny być skierowywane do Sekcji Gospodarczej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 3. Statuty spółek akcyjnych oraz wszelkie ich zmiany będą ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich na koszt petentów.

Art. 4. Ogłoszenia nakazane statutami spółek, winny być drukowane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschdnich oraz w jednej z miejscowych gazet, według wyboru walnych zgromadzeń.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 5 lutego 1920 r.

Załącznik Nr. 97.

ROZPORZĄDZENIE

(19813 360) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie spółek kredytowych.

(D. U. Z. W. Nr. 45 p. 9).

Art. 1. Wszyskie spółki kredytowe obowiązane są najpóźniej do dnia 1 lutego 1921 r. zarejestrować się w Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z. W., przedkładając odnośne podanie z załączeniem:

a) statutu w 3-ch egzemplarzach wraz z zaświadczonemi urzędownie odpisami dowodów, na których zasadzie spółka rozpoczęła działalność, tudzież zatwierdzonych następnie zmian w statucie;

b) dwóch egzemplarzy sprawozdań rachunkowych za lata 1916, 1917, 1918, bądź z okresu krótszego, jeżeli spółka powstała później, oraz surowego bilansu na dzień 1/X 1919 r. wraz z odpisami protokułów tych zebrań członków, które sprawozdania te zatwierdziły;

c) spisów członków zarządu, rady i komisji rewizyjnej, wybranych na ostatniem, przed wydaniem niniejszego rozporządzenia, zebraniu członków z wyszczególnieniem imion, nazwisk, stanowiska społecznego i miejsca faktycznego zamieszkania.

Art. 2. Sprawozdania za 1919 rok i za każdy następny rok operacyjny należy przesyłać do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z W. wraz z odpisami protokułów w ciągu miesiąca od daty zatwierdzenia sprawozdań, przez zebranie członków, w każdym razie najpóźniej do dnia 1 kwietnia.

Sprawozdania te winny zawierać:

a) nazwiska członków zarządu, rady i komisji rewizyjnej, względnie przedstawicieli (reprezentantów), jeśli zebrania członków zastąpione zostały zebraniami przedstawicieli;

b) ruch w składzie członków z wykazaniem liczby członków na początku okresu sprawozdawczego, ilości przybyłych i wykreślonych oraz pozostałych z końcem roku sprawozdawczego z podziałem według zawodów; oddzielnie należy wykazać liczbę tych członków, którzy, jakkolwiek wystąpili, lecz zgodnie ze statutem, ponoszą jeszcze odpowiedzialność materjalną za operacje spółki;

c) obroty na wszystkich rachunkach, wykazujące pozostałości na początku okresu rachunkowego, przychód, rozchód i pozostałości z końcem tegoż okresu;
d) bilans oraz rachunek strat i zysków;
e) liczbę dłużników i wkładców;
f) wosokość stopy procentu, pobieranego od pożyczek i wpłaconego od wkładów, jako też stopy procentu, stosowanego do rachunków bieżących;
g) szczegółowy wykaz wydatków, poniesionych na zarząd sprawami spółki;
h) sumę, do której z końcem roku sięgała odpowiedzialność członków za zobowiązania spółki;
i) sprawozdania rady oraz relację komisji rewizyjnej;
j) odpis protokułu rewizji, dokonanej przez przedstawiciela władzy nadzorczej lub związku, jeżeli w roku sprawozdawczym miała ona miejsce.

Art. 3. O zatwierdzenie statutu nowopowstających spółek kredytowych należy zwracać się bezpośrednio do Sekcji Skarbowej Komisarjatu Generalnego Zarz. Cyw. Z. W., wskazując jednocześnie osobę, upoważnioną do zabiegania o zatwierdzenie statutu w imieniu założycieli. Projekt statutu składa się w trzech egzemplarzach.

Art. 4. Wymagane przez statut ogłoszenia winny być zamieszczane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 5. Spółki kredytowe, winne przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia, będą zamknięte oraz ulegną karze w drodze administracyjnej do 30.000 marek polskich.

Art. 6. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda Szef Sekcji Skarbowej.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 23 grudnia 1919 r.

Załącznik Nr. 98.

ROZPORZĄDZENIE

(2302/677) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

(D. U. Z. W. № 92 p. 1339).

Art. 1. Obok spółek przewidzianych przez prawo cywilne i handlowe (Art. 2128 t. X cz. I i art. 55 t. XI cz. Zb. Praw) niniejszem uznają się spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 2. Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jest ta, którą zawierają dwie lub więcej osób celem prowadzenia handlu pod firmą spółkową z ograniczeniem odpowiedzialności wspólników do udziału i z ograniczeniem prawnem zbywalności i zastawu udziałów.

Art. 3. Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być zawarta w formie aktu notarjalnego.

Art. 4. Kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością winien wynosić najmniej 25.000, a najwięcej 5.000.000 marek polskich i dzielić się na równe udziały przynajmnicj po 500 mk. polskich.

Jeden wspólnik nie może posiadać więcej niż $^3/_4$ kapitału zakładowego.

Udziały mogą być wpłacone za zgodą wszystkich wspólników zamiast w pieniądzach w wyraźnie określonych i oszacowanych rzeczach i prawach.

Udziały są niepodzielne.

Art. 5. O ile umowa nie stanowi inaczej, wypłata zysków, a przy likwidacji zwrot kapitału następuje w stosunku do udziałów.

Art. 6. Do zbycia lub zastawu udziału potrzebny jest akt notarjalny, do zbycia lub zastawu osobom poza spółką — ponadto zgoda wszystkich wspólników.

Wraz z udziałem przechodzą na nowego właściciela wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela, ze stosunku do spółki wynikające.

Zbywca jest odpowiedzialny za wierzytelność spółki przez lat 3 od daty zbycia solidarnie z nabywcą do wysokości niewpłaconej przez siebie na udział kwoty.

Art. 7. Wpłaty na udziały winny być uiszczane przez wspólników w określonych w umowie spółki terminach.

Pokrycie udziału przez potrącenie z zysków jest niedopuszczalne.

Jeżeli wspólnik nie uiszcza wpłaty w umówionym terminie, winien być w ciągu 8 dni od uchybionego terminu wezwany przez zarząd do jej dopełnienia w ciągu dni 8 od doręczenia wezwania.

Po bezskutecznym upływie powyższych terminów winien zarząd w ciągu następnych dni 14: albo wdrożyć przeciw niepłacącemu postępowanie, celem ściągnięcia zaległości, albo wykluczyć niepłacącego ze spółki, uznając jego udział za przepadły na rzecz uzupełniających udział wspólników.

Niepokrytą w powyższy sposób kwotę udziału obowiązani są uzupełnić inni wspólnicy w stosunku do swych udziałów, przez co wchodzą w prawa niepłacącego.

Art. 8. Organami spółki są: zarząd i zgromadzenie wspólników.

Art. 9. W umowie spółki musi być ustanowiony zarząd z jednej lub więcej osób z pośród wspólników.

W stosunku do osób trzecich zarządcy uprawnieni są: zastępować spółkę nieograniczenie, w szczególności rozporządzać jej majątkiem i działać w jej imieniu, każdy z osobna lub łącznie, stosownie do uchwały zgromadzenia wspólników.

Zarządcy z pośród wspólników przestają być zarządcami z chwilą wyjścia ze spółki.

Art. 10. Zarządcy wobec spółki i osób trzecich odpowiedzialni są z całego swego majątku i solidarnie za straty, wynikłe z powodu nieprawidłowego prowadzenia ksiąg, niewypełnienia przepisów ustawy i warunków umowy.

Art. 11. Zarząd obowiązany jest przedstawiać wspólnikom corocznie bilans i sprawozdanie, w bilansie winien być podany majątek spółki według rzeczywistej wartości w chwili sporządzania bilansu, wszakże nie wyżej cen nabycia lub kosztów produkcji, z uwzględnieniem użycia.

Koszty organizacji jako aktywa spółki figurować nie mogą.

Bilanse spółek, których kapitał przekracza miljon marek polskich, jako też spółek, które mają za przedmiot transport, ubezpieczenie, przechowywanie ruchomości, pożyczki na zastaw lub interesy bankierskie, winny być ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i w jednej z gazet miejscowych.

Art. 12. Zgromadzenia wspólników są zwyczajne i nadzwyczajne.

Zgromadzenia zwyczajne winny odbywać się corocznie w ciągu pierwszych 4 miesięcy każdego roku operacyjnego.

Przedmiotem ich jest:

1) zatwierdzenie sprawozdania z czynności zarządu,
2) ustalanie rocznego bilansu,
3) podział zysków,

ponadto, o ile umowa nie stanowi inaczej:

4) zbycie, nabycie i ścieśnienie lub obciążenie nieruchomości i praw niehipotekowanych,
5) zbycie przedsiębiorstwa,
6) ustanawianie i odwoływanie członków zarządu i prokurentów,
7) decyzja w przedmiocie wszczęcia poszukiwań przeciw członkom zarządu lub wspólnikom oraz ustanawianie pełnomocników do wykonywania powyższych czynności,
8) rozwiązanie spółki,
9) wreszcie wszelkie inne sprawy, przedstawione przez zarząd lub ich wspólników.

Zgromadzenia nadzwyczajne zwoływane będą w razie potrzeby.

Art. 13. Jeżeli straty pociągnęły obniżenie kapitału zakładowego do połowy, lub z powodu poniesionych strat okaże się konieczność rozwiązania spółki, uzupełnienia lub obniżenia kapitału zakładowego, zarząd obowiązany jest zwołać natychmiast zgromadzenie w celu powzięcia tego rodzaju uchwał.

Art. 14. Zgromadzenie zwołują zarządcy.

W razie, jeżeli zarząd zgromadzenia zwołać nie chce lub nie może, uprawnieni są do zwołania wspólnicy, reprezentujący przynajmniej $^1/_{10}$ kapitału zakładowego.

Zwołanie następuje przez zawiadomienie każdego wspólnika lub wyznaczonego przez niego zastępcę listem poleconym pod adresem, wskazanym w umowie spółkowej lub podanym do wiadomości zarządu z wyznaczeniem terminu zgromadzenia i porządku dziennego w ten sposób, żeby między wysłaniem listu a terminem zgromadzenia upłynęło przynajmniej dni 21.

Art. 15. Wspólnicy mają wykonywać swoje prawa uczestniczenia w zgromadzeniach już to osobiście albo przez pełnomocników, z grona wspólników lub osób postronnych, z tem jednak, że każdy pełnomocnik może reprezentować tylko jednego wspólnika.

Pełnomocnik musi złożyć pisemne pełnomocnictwa.

Art. 16. Uchwały, powzięte na zgromadzeniu, zwołanem w sposób nieprawidłowy, albo też dotyczące przedmiotów, nieobjętych porządkiem dziennym, stają się prawomocnemi tylko wówczas, jeżeli wszyscy wspólnicy uczestniczyli w zgromadzeniu (art. 15).

Art. 17. Każdy udział daje prawo do jednego głosu, o ile umowa nie stanowi inaczej.

Uchwały na zgromadzeniu zapadają większością głosów.

Uchwały w przedmiocie podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego oraz przedłużenia terminu do wpłaty udziału zapadają głosami wspólników, reprezentujących przynajmniej $^9/_{10}$ kapitału zakładowego. Uchwały w przedmiocie wszelkich innych zmian umowy spółki oraz w przedmiocie rozwiązania spółki zapadają głosami wspólników, reprezentujących przynajmniej $^3/_4$ kapitału zakładowego.

Zobowiązanie wspólników do świadczeń osobistych może nastąpić tylko za ich zgodą.

Wspólnik nie ma prawa głosu przy rozstrzyganiu spraw, wynikających z jego stosunku do spółki.

Art. 18. W razie uchwalenia przez wspólników podwyższenia kapitału zakładowego mają odpowiednie zastosowanie przepisy o wpłacie udziałów pierwotnych.

Uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego stają się prawomocne po upływie 6 ciu miesięcy od daty ich ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

W razie sprzeciwu ze strony wierzyciela spółki przed upływem powyższego terminu, uchwały stają się prawomocne dopiero po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzyciela, sprzeciwiającego się.

Art. 19. Wspólnicy, reprezentujący przynajmniej $^1/_{10}$ kapitału zakładowego, mają prawo:

1) żądać od izby skarbowej zbadania na swój koszt ksiąg przez biegłych, którzy złożą mu swoją opinję na piśmie,

ewentualnie także na osobnem posiedzeniu z obowiązkiem przywołania osób zainteresowanych,

2) żądać w ciągu 6-ciu miesięcy od powzięcia uchwały, której się w drodze właściwej sprzeciwili, jej unieważnienia przez sąd okręgowy w drodze powództwa.

Sąd okręgowy lub izba skarbowa uwzględni żądania powyższe, jeżeli zachodzą ważne i uzasadnione ku temu powody.

Art. 20. Uchwała spółki może zawierać postanowienia, określające surowsze wymogi co do odpowiedzialności wspólników i zarządców, co do zbywania udziałów, potrzebnej do ważności uchwał większości głosów, układanie bilansów, również postanowienia w przedmiocie rozszerzenia praw mniejszości (Art. 19), wreszcie postanowienia, w ustawie tej nie przewidziane, o ile nie pozostają z nią w sprzeczności, w szczególności: o radzie nadzorczej, o kontroli zarządu przez wspólników i o powodach do rozwiązania spółki.

Art. 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 8 czerwca r. 1920.

Załącznik Nr. 99.

USTAWA

z dnia 18 grudnia 1920 r. ochronie lokatorów.

Rozciągnięta na Z. W. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 maja 1922 r. (D. U. Nr. 42 p. 356) z uchyleniem rozporządzenia K. G. z dnia 14 maja 1919 r.

CZĘŚĆ I. Dopuszczalna podwyżka komornego.

Art. 1. Do najmu mieszkań, poszczególnych części mieszkań, lokalów na urzędy, szkoły, hotele, pensjonaty i pokoje umeblowane, tudzież do najmu sklepów, lokalów handlowych i przemysłowych oraz pracowni stosują się przepisy poniżej wymienione.

Art. 2. 1) Za podstawę do oznaczenia podwyżki komornego za oznaczone w art. 1 lokalności służyć ma komorne, płacone w czerwcu 1914 r. (podstawowe komorne). Wypuszczający w najem obowiązany jest udowodnić wysokość powyższego komornego.

2) Przy oznaczaniu komornego, obliczonego pierwotnie w rublach, 100 rubli równa się 216 mk., zaś komornego, obliczonego w koronach — 100 koron równa się 100 mk.

Art. 3. Podwyżka komornego za mieszkania do 6 pokojów włącznie i lokale na szkoły i urzędy nie może przekraczać

100% podstawowego komornego, zaś za mieszkania powyżej 6 pokojów 150%, dalej za lokale na hotele, pensjonaty i pokoje umeblowane — 200% podstawowego komornego, wreszcie za sklepy, lokale handlowe i przemysłowe oraz pracownie, niepołączone z mieszkaniami—300% podstawowego komornego.

Art. 4. Za wkłady, które nie są konieczne do utrzymania mieszkania w stanie do użytku zdatnym, a poczynione są na żądanie biorącego w najem, wolno umówić w granicach rzeczywistych wydatków podwyższenie stawek (art. 2 i 3) ponad oznaczoną normę.

Art. 5. 1) Tytułem dalszej podwyżki komornego właściciele domów mogą pobierać od lokatorów wzrastające opłaty dodatkowe w wysokości rozłożonej w stosunku do komornego zwyżki rzeczywistych, ponad normy z czerwca 1914 r., wydatków, a to:

a) w całości za opłaty gminne od dostarczania wody, od kanałów, od dostarczania światła dla sieni, schodów, korytarzy i t. p. lokalności, wreszcie od wywozu śmieci;

b) w miejscowościach, nie posiadających powszechnych urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych lub oświetlenionych, tudzież w domach, z takiemi urządzeniami niepołączonych, również w całości za dostarczanie przez właściciela wody do urządzeń asenizacyjnych, za wywóz nieczystości kloacznych i śmieci i za oświetlenie wymienionych w tym artykule pod a) lokalności;

c) w całości za czyszczenie głównych przewodów kominowych;

d) w połowie za wydatki na wynagrodzenie stróża, jednak bez wliczania w nie wartości dostarczonego stróżowi mieszkania.

2) Właściciele obowiązani są wywiesić i stale utrzymywać w bramie domu wykazy z oznaczeniem wysokości wszystkich wymienionych w ust. 1 ciężarów i kosztów, tak wedle stawek z czerwca 1914 r., jak i obecnych, wysokości podstawowego komornego od poszczególnych lokali, sumy przypadającej do rozłożenia na lokatorów, oraz kwot, wypadających z podziału na poszczególnych lokatorów.

3) Powyższe opłaty należy uiszczać wraz z komornem.

4) Za ogrzewanie i oświetlanie mieszkań, tudzież za dostarczanie wody ciepłej z własnych urządzeń centralnych właściciele nieruchomości mogą pobierać opłaty dodatkowe w wysokości wydatków rzeczywistych, przypadających na dane mieszkania. Przy obliczaniu dopuszczalnej wedle art. 3 podwyżki komornego potrącić należy z podstawowego komornego 8%, jeśli ono obejmowało także wynagrodzenie za powyższe świadczenia.

Art. 6. 1) Za przedmiot najmu, który biorący w najem w całości lub w części odnajmuje dalej bez dostarczania urzą-

dzenia domowego, wolno umówić tylko takie komorne, które za całość lub odpowiednią część nie przekracza komornego, płaconego przez biorącego w najem.

2) Przy odnajmie może być komorne, płacone przez odnajmującego (sublokatora) lub jego poprzednika, podwyższone tylko w takim stosunku, w jakim komorne biorącego w najem w sposób, tą ustawą dozwolony (art. 2, 3, 4, 5), podwyższone zostało.

3) Za dostarczenie odnajmującemu urządzenia domowego wolno uwówić odpowiednie wynagrodzenie w wysokości co najwyżej 100% komornego, przypadającego za ubikację odnajętą. Za dalsze świadczenia wolno umówić tylko odpowiednie godziwe wynagrodzenie.

Art. 7. 1) Jeżeli wypuszczający w najem po wybuchu wojny zniżył komorne, wolno je podnieść do pierwotnej umownej wysokości.

2) Jeżeli wypuszczający w najem udowodnił, że komorne, płacone w czerwcu 1914 r., nie odpowiadało ówczesnym przeciętnym cenom, wówczas wolno je podnieść do tejże wysokości.

3) Kwota podwyższonego w ten sposób komornego może być podstawą dalszej podwyżki w myśl art. 2, 3, 4 i 6.

Art. 8. 1) Jeżeli przedmiot najmu w czerwcu 1914 r. nie był wynajęty, wolno przy pierwszem po wejściu w życie tej ustawy wynajęciu umówić takie komorne, jakie odpowiada przeciętnym w chwili najmu płaconym cenom.

2) Do domów na obszarach b. dzielnic rosyjskiej i pruskiej, których budowę ukończono po dniu 1 lipca 1919 r., i do domów na obszarze b. dzielnicy austrjackiej, dla których udzielono lub udzieli się konsensu budowlanego po dniu 27 stycznia 1917 r., przepisy tej ustawy nie mają zastosowania. Do domów tych w przeciągu lat 10 od daty ogłoszenia niniejszej ustawy nie mają również zastosowania: ustawa o dostarczaniu mieszkań na potrzeby wojska (Dz. Pr. z 1919 r. № 31, poz. 262 i Dz. Ust. z 1920 r. № 37, poz. 211), tudzież ustawa o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. № 92, poz. 498).

3) Ustawa ta nie stosuje się także do budynków, które nabył na własność Skarb Państwa Polskiego. Wszystkie umowy najmu i dzierżawy, dotyczące takich budynków i ich przynależności, rozwiązują się z mocy prawa z dniem zawarcia odnośnego aktu nabycia, a biorący w najem powinni przedmiot najmu, względnie dzierżawy, opróżnić po poprzedniem ustawowem wypowiedzeniu i po dostarczeniu im mieszkań przez gminę, która w tym celu może korzystać z postanowień ustawy o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. № 92, poz. 498).

Art. 9. 1) O ile umówione komorne lub wynagrodzenie przekracza granice, w poprzednich przepisach określone, umowa

jest nieważna w części, dotyczącej wysokości komornego i opłat dodatkowych.

2) Zabronione i nieważne są umowy, w których biorący w najem za to, iż jego poprzednik opuści przedmiot najmu, lub wogóle bez równowartościowego świadczenia wzajemnego poprzednikowi lub innej osobie coś przyrzeka, dalej umowy, że za pośrednictwo przy najmie ma się uiścić wynagrodzenie, przekraczające miarę, w takim obrocie przyjętą. To samo odnosi się do umów, w których wypuszczający w najem lub poprzedni lokator wynajem albo ustąpienie praw z wynajmu czynią zawisłemi od zakupienia przez nowego lokatora urządzenia lub wogóle wymawiają dla siebie albo dla kogoś innego świadczenia, nie pozostające z umową najmu w bezpośredniem związku.

3) Co wbrew powyższym postanowieniom uiszczono, tego można żądać napowrót z ustawowemi odsetkami. Tego prawa nie można się z góry zrzekać. Powództwo przedawnia się w ciągu jednego roku.

Ograniczenie prawa wypowiadania i przedłużanie umów najmu o oznaczonym czasie trwania.

Art. 10. 1) Oprócz wypadków wcześniejszego rozwiązania umowy najmu z winy biorącego w najem, przewidzianych w dzielnicowych ustawach cywilnych wypuszczający w najem może najem wypowiedzieć, jak również korzystać z postanowień tych ustaw o ustaniu najmu bez wypowiedzenia tylko wtedy, jeśli istnieją ku temu ważne przyczyny.

2) O tem, co w każdym poszczególnym wypadku należy uważać za ważną przyczynę, orzekają przy uwzględnieniu interesu biorącego w najem, sądy lub urzędy rozjemcze dla spraw najmu w miarę tego, której z tych władz przypadło rozstrzyganie danej sprawy.

3) Za ważną przyczynę należy między innemi uważać:

a) jeżeli biorący w najem zalega z zapłatą komornego poza termin dodatkowy, zwyczajem miejscowym przyjęty lub dodąd jemu udzielany;

b) jeżeli biorący w najem nie godzi się na podwyższenie komornego przez ustawę dozwolone (art. 2, 3, 4, 5), lub na podniesienie go do pierwotnej wysokości (art. 7);

c) jeżeli biorący w najem przez uporczywe lub rażące przekraczanie obowiązującego porządku domowego, albo przez swe bezwzględne nieprzyzwoite i wogóle nienależyte zachowanie się obrzydza współmieszkańcom pobyt w domu, lub porządek w domu ciężko zakłóca; z zachowaniem się biorącego w najem stoi narówni zachowanie się osób, przez niego do mieszkania przyjętych, jeżeli on temu postępowaniu, choćby mu to było możliwem, zaradzić zaniedbał;

d) jeżeli wypuszczający w najem przedmiotu najmu, który już przedtem był przeznaczony do pomieszczenia robotników, lub wogóle pracowników własnego przedsiębiorstwa, albo służył samemu wypuszczającemu w najem, jako sklep lub pracownia — na ten sam cel, lub dla rozszerzenia własnego przedsiębiorstwa koniecznie i zaraz potrzebuje.

e) jeżeli biorący w najem przedmiot najmu w całości lub w części z urządzeniem, lub bez tegoż oddał komu innemu w odnajem lub ustąpił za wynagrodzenie nadmiernie wysokie w porównaniu z komornem, jakie sam płaci;

f) jeżeli biorący w najem po wejściu w życie tej ustawy prawa z umowy najmu w całości, bez zgody wypuszczającego w najem innemu odstąpił; w braku zgody wypuszczającego w najem, będzie biorący w najem uprawniony domagać się rozstrzygnienia urzędu rozjemczego dla spraw najmu lub sądu, które to władze przy uwzględnieniu okoliczności, przez obie strony przytoczonych, mogą biorącemu w najem zezwolić na odstąpienie praw najmu w całości lub części; rozstrzygnienie to nie ulega zaskarżeniu;

g) jeżeli przedmiot najmu potrzebny jest na szkołę, w tym wypadku biorący w najem winien przedmiot najmu opróżnić po dostarczeniu odpowiedniego mieszkania przez gminę, która w tym celu może korzystać z postanowień ustawy o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. z 1919 r. Nr. 92, poz. 498).

4) W razie sporu ma wypuszczający w najem wykazać, że istnieje ważna przyczyna wypowiedzenia. Jeżeli rozwiązania najmu domagano się z przyczyny, iż biorący w najem wzbraniał się podwyższyć komorne do granicy dozwolonej (art. 2, 3, 4, 5, 6 i 7), a następnie, skoro urząd rozjemczy dla spraw najmu lub sąd uzna dopuszczalność podwyższenia, sam bezwłocznie oświadczy, że na podwyższenie się godzi — rozwiązanie należy uchylić; obowiązek biorącego w najem do zwrotu kosztów sporu zostaje nienaruszony.

5) Nieważne jest wszelkie, zastrzeżone w umowie najmu lub w dodatkowych umowach, całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez biorącego w najem praw, z tego artykułu mu przysługujących.

CZĘŚĆ II. Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu.

Art. 11. 1) Urzędy rozjemcze dla spraw najmu będą utworzone w tych miastach i miejscowościach fabrycznych, które przy ostatnim spisie ludności miały ponad 20.000 mieszkańców. W innych gminach można je utworzyć na żądanie,

wyrażone uchwałą rady gminnej. W miarę potrzeby można w jednej miejscowości utworzyć kilka urzędów.

2) Koszty, połączone z utworzeniem i działalnością tych urzędów, ponosi gmina.

Art. 12. 1) Przewodniczącego urzędu i jego zastępcę mianuje, o ile możności z pośród osób, mających wykształcenie prawnicze, prezes sądu okręgowego. Resztę członków mianuje tenże prezes na przedstawienie naczelnika (burmistrza) gminy, w której rząd ma siedzibę. Połowa tych członków musi być powołana z pośród mieszkających w gminie właścicieli domów, druga z pośród lokatorów (art. 15 ust. 1).

2) Godności przewodniczącego, zastępców i członków są honorowe; mają oni jednak prawo do zwrotu wydatków, wyłożonych gotówką; oprócz tego tym, którzy żyją z zarobku, można przyznać wynagrodzenie z funduszów gminnych.

3) Członkowie urzędu składają na ręce prezesa sądu, lub sędziego przez niego wyznaczonego, przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej.

Art. 13. Od powołania na członka urzędu wymówić się mogą jedynie: kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i żyjący z płacy dziennej, albo tygodniowej. O zasadności wymówienia się rozstrzyga ostatecznie władza, która członka mianowała.

Art. 14. 1) Uchylających się od przyjęcia godności członka urzędu mimo, że ich wymówienie się uznano za nieuzasadnione, należy skazać na grzywnę do wysokości 5,000 mk.

2) Członków urzędu, którzy bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzenia nie przybywają, opóźniają się, lub w inny sposób od spełnienia swoich urzędowych obowiązków się uchylają, należy za każdym razem skazać na grzywnę do 5,000 mk. W razie późniejszego należytego usprawiedliwienia się — można grzywny uchylić, lub zniżyć. Członków urzędu, którzy stali się winnymi rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, należy nadto usunąć z urzędu.

3) Rozstrzygnienia powyższe należą do prezesa sądu okręgowego.

Art. 15. 1) Urząd rozstrzyga po rozprawie ustnej większością głosów w zespołach 3 członków, w których skład wchodzą: przewodniczący lub jego zastępca i po 1 ławniku z koła właścicieli domów i lokatorów. Jeśli przedmiotem sporu jest lokal handlowy, przemysłowy, pracownia lub sklep, ławnikiem z koła lokatorów musi być osoba, należąca do kupców, przemysłowców, albo rękodzielników, nie posiadających lokali we własnych domach, lub przynajmniej ze stosunkami odnośnemi dobrze obeznana. Drogą rozporządzenia należy zapewnić, aby na liście członków urzędu rozjemczego dla spraw

najmu znajdowała się zawsze wystarczająca ilość ławników z kół handlowo przemysłowych.

2) Rozstrzygnienie należy wygotować najdalej w ciągu 3 dni na piśmie z krótkiem uzasadnieniem i na żądanie doręczyć stronom.

3) Rozprawy urzędu są jawne. Na zgodny wniosek stron należy jawność wykluczyć. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawnej jest wzbronione.

Art. 16. 1) Jeżeli zażądano rozstrzygnienia urzędu, wezwie on strony z zagrożeniem, że niestawienie się nie wstrzyma rozprawy, ani rozstrzygnienia. Rozprawę należy przeprowadzić o ile możności w ciągu dni 8 od podania wniosku.

2) Wezwani obowiązani są stawić się osobiście, albo wysłać do rozprawy zastępcę, ze stanem sprawy zupełnie obeznanego. Strony i ich zastępcy winni są zgodnie z prawdą udzielić wyjaśnień, przez urząd żądanych.

3) Urząd może przedsiębrać wszelkie dochodzenia do rozstrzygnienia potrzebne, w szczególności wzywać i przesłuchiwać osoby, które wyjaśnień udzielić mogą.

4) Urząd nakłada grzywny do wysokości 5,000 mk. za każde niestawiennictwo bez usprawiedliwionej przyczyny stron i osób, wezwanych do udzielenia wyjaśnień, jak również za odmówienie złożenia przez nie wyjaśnień i dowodów. Wykonanie powyższych orzeczeń urzędu rozjemczego należy do władz policyjnych. Od orzeczenia karnego urzędu rozjemczego służy w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia o jego treści odwołanie się do prezesa sądu okręgowego, którego decyzje są ostateczne. Powyższe grzywny wpływają do kasy komunalnej.

5) Wszystkie władze i urzędy winny udzielać urzędowi rozjemczemu dla spraw najmu pomocy prawnej.

Art. 17. 1) Właściwy urząd rozjemczy dla spraw najmu rozstrzyga na wniosek wypuszczającego, lub biorącego w najem o tem, czy komorne i inne wynagrodzenia odpowiadają zasadom i granicom, w tej ustawie ustalonym.

2) Jeżeli obie strony poddały się orzecznictwu powyższego urzędu, rozstrzygnienia te są ostateczne i nie ulegają zaskarżeniu; mogą być jednak na wniosek jednej ze stron w każdej chwili zmienione ze skutecznością dla nowego terminu płatności komornego. Wnioski o zmianę rozstrzygnienia, nie oparte na nowych okolicznościach faktycznych, może urząd odrzucić bez rozprawy.

3) Wypuszczającemu w najem, lub lokatorowi wolno także inne ze stosunku najmu wyłaniające się spory, o ile nie zostały już wniesione do sądu, poddać rozstrzygnieniu tego urzędu, który ma postąpić według powyższych zasad.

4) Rozstrzygnienia urzędu rozjemczego w sprawach, poddanych orzecznictwu jego za zgodą obydwóch stron, są natychmiast wykonalne, w innych sprawach — po upływie terminu,

wskazanego w ustępie 5. W razie potrzeby przymusowego wykonania rozstrzygnienia urzędu rozjemczego przedstawi strona zainteresowana poświadczony wypis rozstrzygnienia urzędu sądowi, który byłby właściwym dla rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego, względnie celem uzyskania dozwolenia egzekucji.

5) Z wyjątkiem spraw, poddanych orzecznictwu urzędu rozjemczego za zgodą obydwóch stron, rozstrzygnienia tegoż urzędu, wydane na wniosek jednej tylko ze stron, mogą być uchylone przez właściwy sąd na żądanie strony interesowanej, postawione w drodze powództwa w przeciągu 2 tygodni od daty roztrzygnienia.

Art. 18. 1) Jeżeli rozstrzygnienie sporu w całości lub w części zawisło od ustalenia, czy podwyższenia komornego w myśl art. 2, 3, 5 ust. 1 i art. 6 jest dopuszczalne, albo czy komorne lub wynagrodzenie innego rodzaju są w myśl art. 4, 5 ust. i art. 7 odpowiednie lub nie — natenczas sąd, jeżeli niema jeszcze w tym przedmiocie rozstrzygnienia urzędu rozjemczego dla spraw najmu (art. 17), wstrzyma postępowanie i zażąda takiego rozstrzygnienia. Po jego nadejściu należy podjąć postępowanie z urzędu.

2) Moc dowodową takiego rozstrzygnięcia należy oceniać wedle przepisów art. 17.

3) Jeżeli w danej miejscowości niema urzędu rozjemczego dla spraw najmu, przeprowadza odnośne ustalenia właściwy sąd w toku sporu.

Uwolnienie od należytości.

Art. 19. Postępowanie przed urzędami rozjemczemi dla spraw najmu wolne jest od opłaty stempli. Strona interesowana ponosi jednak koszty postępowania, tudzież specjalne opłaty na rzecz gminy od każdego zwrócenia się do urzędu oraz od wydawanych dokumentów. Wysokość powyższych opłat określa gmina z tem zastrzeżeniem, że nie mogą być one wyższe od odnośnych opłat sądowych. Urząd rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od ponoszenia tych opłat, może również zasądzić zwrot powyższych kosztów i opłat od strony przegrywającej na rzecz strony wygrywającej.

CZĘŚĆ III. Moratorjum mieszkaniowe dla bezrobotnych, rezerwistów b. armji rosyjskiej, tudzież dla osób wojskowych b. armji austrjacko-węgierskiej.

Art. 20. 1) W sprawach o eksmisję z mieszkań jedno lub dwuizbowych może sąd z urzędu lub na wniosek pozwanego zawiesić eksmisję na czas do 3 miesięcy, o ile takie zawieszenie jest usprawiedliwione położeniem pozwanego, a w szczególności tem, że on z powodu okoliczności, od niego niezawisłych, pozostaje bez pracy.

2) W tym celu sąd ma prawo zbierać dowody z urzędu. Brak pracy dla pozwanego można stwierdzić przez odpowiednie zaświadczenie właściwego państwowego urzędu pośrednictwa pracy.

3) Udzielając zwłoki, sąd jednocześnie zawiadomi o tem właściwy państwowy urząd pośrednictwa pracy, tudzież zarząd gminy, w której pozwany ma miejsce zamieszkania.

Art. 21. Pozwany, który na wezwanie państwowego urzędu pośrednictwa pracy nie przyjmie ofiarowanego mu zajęcia, traci prawo do korzystania z moratorjum mieszkaniowego.

Art. 22. 1) Osoby, pozostające ongiś w b. armji rosyjskiej oraz ich rodziny, które, korzystając z postanowień ukazu imiennego z 13 września 1914 roku (Zb. Pr. i Rozp. Nr. 258 z 18 września 1914 r. poz. 2383) o ulgach w sprawach cywilnych i karnych dla osób, pozostających w czynnej armji i flocie, zatrzymały dotychczasowe swe mieszkanie, a nie płacą komornego, nie mogą na tej zasadzie (art. 10, ust. 3 p. a.) być usunięte z tych mieszkań, jeżeli w braku innej umowy będą opłacały komorne bieżące, przynajmniej od dnia 1 października 1919 r. począwszy. Poza tym wyjątkiem stosują się do tych osób i rodzin przepisy niniejszej ustawy, w szczególności przepisy o moratorjum dla pozostających bez pracy.

2) Komorne, zaległe po dzień 30 września 1919 r. włącznie, należne od osób i rodzin, określonych w ust. 1, nie może być przedmiotem powództwa, o ile chodzi o mieszkania jedno lub dwuizbowe; jeżeli zaś idzie o mieszkania większe i zachodzą okoliczności, godne uwzględnienia, może sąd kwotę zaległego komornego zniżyć do połowy. Ulgi powyższe nie mają atoli zastosowania, jeżeli biorący w najem lub jego rodzina z podnajmu mieszkania pobierali stosunkowo znaczny dochód, sami zaś komornego przynajmniej w miarę możności nie płacili.

3) Przepisy powyższe mają odpowiednie zastosowanie do osób, które uważane były za osoby wojskowe b. armji austro-węgierskiej i za osoby z niemi narówni postawione w myśl § 1 rozporządzenia cesarskiego z dnia 29 lipca 1914 r. (Dz. u. p. Nr. 178) aż do upływu 3 miesięcy od dnia, w którym odnośnie do nich ustał powód, przytoczony w § 3, ust. 2 tegoż rozporządzenia.

4) Postanowienia ustępu 1 i 2 nie stosują się do spraw prawomocnie osądzonych i do eksmisji już dokonanych.

CZĘŚĆ IV. Postanowienia karne.

Art. 23. 1) Kto, celem obejścia lub udaremnienia postanowień tej ustawy przed urzędem rozjemczym dla spraw najmu, przytacza nieprawdę lub prawdę zataja, w inny sposób postanowienia te obejść się stara, do takiego postępowania nakłania lub jest przy tem pomocny, karany będzie sądownie grzywną

do wysokości 10.000 mk. albo aresztem do 6 miesięcy. Obie te kary można nałożyć równocześnie.

2) Żądanie i pobieranie komornego lub innych wynagrodzeń, albo świadczeń ponad normy, w tej ustawie ustalone, podlega ukaraniu wedle przepisów o zwalczaniu lichwy wojennej.

CZĘŚĆ V. Postanowienia przejściowe.

Art. 24. 1) Ustawa ta wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc: ustawa z dnia 28 czerwca 1919 r. o ochronie lokatorów, (Dz. Pr. Nr. 52, poz. 335) rozporządzenie austrjackiego ministra sprawiedliwości i ministra opieki społecznej z dnia 26 października 1918 r. o ochronie lokatorów (Dz. u. p. Nr. 381), wreszcie rozporządzenie Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie z dnia 25 grudnia 1918 r. o ochronie lokatorów l. 31 Pr.

Art. 25. W b. dzielnicy austrjackiej biorący w najem nie może żądać zniżki komornego, określonego przed wejściem w życie niniejszej ustawy, chociażby wysokość tego komornego przekraczała normy, dopuszczalne w niniejszej ustawie, jeżeli ona leżała w granicach obowiązujących tam dotychczas przepisów.

Art. 26. Przewidziane w niniejszej ustawie normy podwyżek można zastosować najwcześniej od 1 stycznia 1921 roku, a to również i do wszelkich, nawet hipotecznie zabezpieczonych umów, zawartych przed wejściem w życie niniejszej ustawy. Wypuszczający w najem może jednak odnośnie do umów, zawartych na dłuższy niż miesięczny okres czasu, i do najmów bezterminowych stosować przewidziane w niniejszej ustawie normy podwyżek od 1 stycznia 1921 r. tylko wtedy, jeżeli w ciągu dni 30 po ogłoszeniu tej ustawy biorącemu w najem doręczył piśmienne zawiadomienie o podwyżce.

Art. 27. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. dzielnicach rosyjskiej i austrjackiej.

Art. 28 i 29: (stosuje się do b. dzielnicy Pruskiej).

Art. 30. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Zdrowia Publicznego, a w b. dzielnicy pruskiej Ministrowi tejże b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z powyższymi ministrami. Minister b. Dzielnicy Pruskiej ogłosi ustawę w redakcji, uwzględniającej powyższe zmiany. Ministrów tych upoważnia się również do wydania i ogłoszenia rozporządzeń, normujących uprawnienia przewodniczącego urzędu rozjemczego dla spraw najmu, konieczne do utrzymania należytego toku działalności tego urzędu, spokoju i powagi rozpraw.

Załącznik Nr. 100.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie ulg dla właścicieli nowobudujących się domów.

(Dz. Ust. Z. W. i F. P. № 5 p. 81).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dnia 17 stycznia 1920 r. o organizacji zarządu cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, w celu poparcia ruchu budowlanego i zażegnania głodu mieszkaniowego, zarządzam co następuje:

Art. 1. Nowowznoszone w miastach i miasteczkach domy mieszkalne, o ile nie będą zawierać mieszkań ponad sześć pokojów (nie licząc kuchni i przedpokoju), zostają zwolnione na lat dziesięć od wszelkiego rodzaju podatków, rekwizycji, oraz ograniczeń, wynikających z przepisów o ochronie praw lokatorów.

Art. 2. Ulgi powyższe mają zastosowanie również do domów, których budowa została rozpoczęta przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, jak również domów niezamieszkałych na skutek zniszczenia od działań wojennych, jednakowoż ilość lat, wskazana w art. 1-szym, będzie zmniejszaną w każdym poszczególnym wypadku przez zarządy miejskie, zależnie od stosunku dokonanych już robót, do robót związanych z wykończeniem budynku.

Na orzeczenia zarządów miejskich przysługuje prawo odwołania w terminie miesięcznym do Naczelnika Okręgu, którego orzeczenie jest ostateczne.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do miast i miasteczek powiatów najbardziej zniszczonych przez wojnę, a to: Włodzimierskiego, Kowelskiego, Łuckiego, Sarneńskiego, Równieńskiego, Dubieńskiego i Krzemienieckiego.

Art. 4. Wykonanie niniejszego rozporządzenia polecam Naczelnikowi Okręgu Wołyńskiego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1920 roku.

Załącznik № 101.

ROZPORZĄDZENIE

K. N. Z. W. i F. P. w przedmiocie uchylania ograniczeń w rozporządzaniu dobrami nieruchomemi z tytułu ich charakteru rodowego.

(Dz. Ust. Z. W. i F. P. № 10 p. 136).

Na mocy rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z d. 17 stycznia 1920 r. o organizacji Zarządu Cywilnego Z. W. i F. P. zarządzam co następuje:

Wszelkie ograniczenia w rozporządzaniu dobrami nieruchomemi z tytułu charakteru „rodowego" w powiatach: Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarneńskim, Równieńskim, Dubieńskim i Krzemienieckim ulegają uchyleniu.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dz. Ust. Z. W. i F. P. (28 maja 1920 r.).

Warszawa, dn. 10 maja 1920 r.

Załącznik № 102.

ROZPORZĄDZENIE

K. N. Z. W. i F. P. w przedmiocie zawieszania spraw odwoławczych w sądach okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

(Dz. Ust. Z. W. F. P. № 3 p. 27).

Art. 1. Postępowanie w porządku odwoławczym we wszystkich sprawach cywilnych oraz sprawach karnych, ściganych z oskarżenia prywatnego (art. 2 U. P. K. w brzmieniu dekretu z 9 grudnia 1918 r.), które w dniu wprowadzenia na odnośnych obszarach rozporządzenia K. N. Z. W. z d. 15 maja 1914 r. o urządzeniu ogólnego sądownictwa (Dz. Ust. Z. C. Z. W. Nr. 4 p. 22) były w rozpatrzeniu byłych Zjazdów Sędziów Pokoju i przekazane zostały Sądom Okręgowym, jako instancji odwoławczej—ulega zawieszeniu.

Art. 2. Każdej ze stron zainteresowanych przysługuje prawo w terminie trzechletnim od dnia wydrukowania niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, wznowić rozpoznawanie zawieszonych w myśl art. 1 spraw przez złożenie do Sądu Okręgowego podania o wyznaczenie ich na posiedzenie.

Art. 3. Po upłynięciu trzechletniego terminu, w braku podania o wyznaczenie sprawy na posiedzenie, postępowanie odwoławcze zostaje umorzonem.

Art. 4. W razie umorzenia postępowania odwoławczego, wyrok pierwszej instancji staje się prawomocnym.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze winno być ogłoszone we wszystkich gminach przez wywieszenie w odnośnych urzędach gminnych.

Art. 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierzam Prezesom Sądów Okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Warszawa, d. 20 marca 1920 r.

Załącznik Nr. 103.

ROZPORZĄDZENIE

(1617/577) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące postępowania sądowo-mierniczego.

(D. U. Z. W. № 78 p. 850).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 w przedmiocie organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 poz. 15) postanawiam co następuje:

Art. 1. Wszystkie sprawy, podlegające dotychczas rozpatrzeniu w trybie sądowo-mierniczym, ustalonym w aneksie 1 do art. 1400 Ust. Post. Cyw., niniejszem przekazują się kompetencji administracyjnych komisji mierniczych okręgowych, powołanych w miarę potrzeby w okręgach Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich w Wilnie, Mińsku i Brześciu.

Art. 2. Tymczasowa komisja miernicza składa się z przewodniczącego i dwu członków, mianowanych przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich na skutek przedstawienia naczelnika okręgu. Na stanowisko przewodniczącego może być przedstawiony tylko sędzia okręgowy lub sędzia pokoju. Przydany do komisji personel pomocniczy stanowią: sekretarz i geometra, których na to stanowisko powołuje na wniosek komisji naczelnik okręgu.

Art. 3. Na komisje miernicze okręgowe przechodzą wszystkie uprawnienia, które przysługiwały kolegjum sądowemu pierwszej instancji, rozpatrującemu sprawy sądowo-miernicze, przyczem komisja gwoli szybszego działania zjeżdża i urzęduje w miejscu.

Art. 4. W postępowaniu sądowo-mierniczem komisja kieruje się przepisami art. 4, 6 i 7 aneksu I-go do art. 1400 Ust. Post. Cyw., jako też ogólnymi przepisami prawa, stosowanymi do spraw tej kategorji, z tem, że decyzję sądu w art. 6 aneksu zamienia decyzja komisji mierniczej i że termin trzymiesięczny, wskazany w art. 7 aneksu skraca się do dwóch tygodni.

Uwaga: a) Zarządzenia b. komisji rosyjskich o komasacji gruntów nie powstrzymują postępowania komisji mierniczej, nie powstrzymują również tego postępowania wszelkie skargi incydentalne stron zainteresowanych,

b) Przepisy Ust. Post. Cyw. o niewiadomych z pobytu (art. 1451—1460) ulegają dla spraw w trybie niniejszym przeprowadzanych zmianie o brzmieniu następującym: „gdyby ktoś z pozwanych okazał się niewiadomym z pobytu, to okoliczność ta winna być stwierdzoną zaświadczeniem gminy, na zasadzie którego odnośny sędzia pokoju wyznaczy opiekuna nad majątkiem niewiadomego z pobytu dla uczestniczenia w sprawie, ogłaszając jednocześnie o tem w Dzienniku Urzędowym".

P. załącznik Nr. 238.

Art. 5. Od decyzji komisji mierniczej stronom przysługuje prawo rekursu do Głównej Komisji Mierniczej w Wilnie w terminie miesięcznym od dnia ogłoszenia umotywowanej decyzji komisji.

Art. 6. Komisja Główna urzęduje przy sekcji gospodarczej Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, składa się z Szefa Sekcji Gospodarczej, jako przewodniczącego Komisji, członka Sądu Apelacyjnego, wydelegowanego przez Prezesa tego Sądu i jednego z radców prawnych, wydelegowanego przez Prezesa tegoż Sądu i jednego z radców prawnych, wydelegowanego przez Wydział Kodyfikacyjno-Prawny Zarządu cywilnego Ziem Wschodnich.

Komisja Główna rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 7. Wykonanie uprawomocnionej decyzji komisji mierniczej uskutecznia się przez geometrę tejże komisji przy udziale odnośnego naczelnika rejonu.

Art. 8. Członkowie komisji tymczasowej, jak również personel pomocniczy, oprócz pensji przysługującej każdemu z nich z tytułu zajmowanego stale urzędu, korzystają z djet w wysokości: prezes 125 mk., członkowie po 100 mk., sekretarz i geometra po 75 mk. za każdy dzień urzędowania oraz zwrotu kosztów wyjazdów urzędowych, przysługujących urzędnikom Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 9. Koszta djet i wyjazdów komisji i personelu pomocniczego ponosi petent.

Art. 10. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 17 kwietnia r. 1920.

Załącznik 104.

ROZPORZĄDZENIE

(10157/153) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego z dnia 31-go sierpnia 1919 r.

(D. Urz. Z. W. Nr. 18 p. 157).

Na obszary (podległe Zarządowi Cywilnemu) Ziem Wschodnich rozciąga się moc obowiązująca prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomych, o przywilejach i hipotekach, ogłoszonego dnia 20 lipca 1818 roku (Dz. Pr. Król. Pol., T. V. str. 295), oraz instrukcja dla kancelarji hipotecznych w brzmieniu poniżej przytoczonych.

Prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomych, o przywilejach i hipotekach.

DZIAŁ I. Urządzenia ogólne.

Oddział I. O tytułach.

Art. 1. Wszelkie czynności między żyjącymi, których skutkiem ma być przeniesienie własności dóbr nieruchomych (art. 5), ścieśnienie (art. 6), obciążenie (art. 7), uwolnienie od obciążeń (art. 9) tejże własności; wszelkie podobne czynności, które się ściągają do praw hipotekowanych (art. 8, 9), zawieranemi będą—w księdze hipotecznej danej nieruchomości przez strony osobiście lub przez pełnomocników do tego szczególnie i urzędownie umocowanych.

Uwaga. 1. (w redakcji D. U. T. P. E. Nr. 3 p. 20). Tryb zatwierdzenia aktów dotyczących przejścia lub obciążenia prawa własności na nieruchomości wiejskie obszaru do 60 dzies. włącznie i miejskie (t. j. w miastach i miasteczkach) (do 60.000 marek szacunku włącznie), o ile te nieruchomości nie mają już uregulowanej hipoteki, — przewidziany jest niżej (art. 140[1] Ustawy niniejszej).

I. Pierwotnie uwaga ta brzmiała: „Akta o przeniesieniu i ścieśnieniu prawa, dotyczące nieruchomości przenoszących 60 dziesięcin i nie obciążonych zapowiedziami, mogą być sporządzone w trybie art. 256—258 Ust. Not. przewidzianym, o ile te nieruchomości nie były wciągnięte do rejestru akt wieczystych archiwum notarjalnego. (Rozporządzenie K. G. Z. W. z d. 1 kwietnia 1920 r. D. U. Z. W. 1920 r. Nr. 72 p. 660).

II. Na ziemiach Wołynia i Frontu Podolskiego od dnia 10 maja 1920 do dnia 1 listopada tegoż roku obowią-

zywało rozporządzenie K. N. (D. U. Z. W. i P. P. Nr. 7 p. 106), dosłownie potem powtórzone w redakcji D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20, z tą tylko różnicą, że akta powinny były dotyczyć nieruchomości ziemskich do 30 dziesięcin przestrzeni lub miejskich do 30.000 marek szacunku włącznie.

III. W wydanej przez K. Miszewskiego Ustawie Notarjalnej rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 lipca 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) przeoczono i mylnie podano obowiązujący tekst uwagi do art. 1 rozporządzenia G. K. Z. W. o ustroju hipotecznym.

Uwaga 2 (w redakcji rozporządzenia K. G. Z. W. z dn. 1 kwietnia 1920 r. D. K. Z. W. Nr. 72 p. 660). Po zatwierdzeniu i wykonaniu przepisu art. 258 kod. not., akty przesyłają się na przechowanie do notarjuszów, u których były zawarte.

Art. 2. Wolno jest czynności w artykule poprzedzającym wymienione zawierać nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, a nawet zagranicą, byleby w ostatnim razie podług formy urzędowej kraju zagranicznego zawierane były. Czynności zawierane nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, powinny być złożone do księgi hipotecznej dla uzyskania skutku, w art. 11 i 12 opisanego. Strony interesowane, składające je, obowiązane są stanąć osobiście lub przez pełnomocników urzędownie i szczególnie do tej czynności umocowanych.

Notarjusz, przed którym zawartą została czynność nie w księdze hipotecznej danej nieruchomości, obowiązany jest strony uprzedzić o skutkach z art. 11, o czem uczyniona być winna wzmianka w samym akcie.

Art. 3. Czynności zawarte nie podług przepisów art. 1 i 2, choćby były zawieranemi na piśmie, nie mogą być wciągnięte do ksiąg hipotecznych.

Art. 4. Względem innych tytułów prawo obecne co do formy żadnej nie czyni zmiany w przepisach obowiązującego, prawa cywilnego; co zaś do jawności (publicité), przepisy poniższe stosują się do wszystkich tytułów, z wyłączeniem jedynie przywilejów (art. 40 i 41) i niektórych służebności (art. 45).

ODDZIAŁ II. O księgach hipotecznych.

Art. 5. Prawo rozporządzenia własnością dóbr nieruchomych zyskuje się przez wciągnienie tytułu nabycia do ksiąg hipotecznych.

Art. 6. Ścieśnienie własności dóbr nieruchomych (art. 43), szczególne ciężary wieczyste (art. 44), służebności gruntowe (art. 45), powinny być jawnemi przez wciągnienie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 7. Wszelkie obciążenia własności dóbr nieruchomych (Dział V) powinny być jawnemi przez wciągnienie tytułu do ksiąg hipotecznych, wyjąwszy przywileje (art. 40 i 41)

Art. 8. Prawa hipotekowane (Art. 7) takie, względem których służy wierzycielowi władza rozporządzania, powinny być tą samą formą przelewanemi i obciążanemi, jak same nieruchomości. Każdy czyn tego rodzaju powinien być jawnym przez wciągnienie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 9. Uwolnienie dóbr nieruchomych i praw hipotekowanych od obowiązków, którym ulegają (Art. 6, 7, 8), powinno być jawnem przez wykreślenie wpisu z ksiąg hipotecznych.

Art. 10. Ktoby sądził mieć jakie z wymienionych w art. 5, 6, 7, 8, praw, które dopiero w drodze sądowej wykazanemi być mogą, mocen jest zabezpieczyć sobie ich skutek przez uczynienie ostrzeżenia w księgach hipotecznych podług przepisów art. 137.

Toż samo stosuje się do uwolnień, których wymaga dłużnik od wierzyciela (Art. 9) w drodze sądowej (Art. 34, 61, 120, 132 — 139 włącznie).

Art. 11. Wszelkie tytuły (Art. 1, 2, 4), które wciągnięto do ksiąg hipotecznych, stanowią prawo rzeczowe (jus reale); dopóki nie zostały wciągniętemi są tylko prawami osobistemi (jus personale).

Art. 12. Pierwszeństwo prawa rzeczowego zależy od pierwszeństwa wpisu. Pomiędzy wpisami dnia jednego porządek numerów stanowić będzie pierwszeństwo. Gdyby razem kilka dokumentów podanych było do wpisu, dokument pod datą wcześniejszą powinien być pierwej wciągniętym, gdyby zaś data ich była wspólna, będzie dla nich i pierwszeństwo wspólne.

Uwaga: (w redakcji D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660). Osobom, wskazanym w art. 911 i 912 cz. I tom. X Zb. Praw. Ros., wolno zawierać czynności w art. Ust. Hip. wymienione według przepisów we wspomnianych artykułach cz. I tom. X Zb. Praw. Ros. przewidzianych.

Art. 13. Nie są objęte przepisem Art. 12 zgłoszenia się interesowanych, przepisane artykułami od 125 do 132. Gdyby się jednak zgłosił wierzyciel, mający tytuł od osoby, po której otworzył się spadek, pierwszeństwo liczyć się będzie od dnia podania tytułu do ksiąg hipotecznych, skoro ten tytuł był sporządzony w sposób przepisany dla czynności hipotecznych i skoro w nim hipoteka zapisaną została.

Art. 14. Księgi hipoteczne składać się będą z trzech części:

a) z księgi umów wieczystych,
b) zbioru dokumentów składanych do księgi wieczystej,
c) z wykazu hipotecznego.

Art. 15. Księga umów wieczystych przeznaczona jest:

a) do zapisania tranzakcji hipotecznych w kancelarji właściwej dobrom zawierającym,

b) do zapisania wniosku i oświadczenia stron, żądających wpisu z powodu tranzakcji, w księdze hipotecznej danej nieruchomości bądź za granicą zawartych, albo żądających wpisu z powodu zapadłego wyroku lub z powodu innych tytułów.

Początkowe stronice księgi umów wieczystych przeznaczone są do wykazu hipotecznego:

Księga umów wieczystych będzie oprawną, każda jej stronica będzie oznaczona liczbą, wypisaną literami, a przy końcu umieszczone być ma zaświadczenie, z wielu stronic się składa.

Każda majętność ziemska będzie miała oddzielną księgę, choćby się składała z różnych części do różnych właścicieli należących, byleby te części w jednym obwodzie położone były i majętność pod jednym imieniem składały, które to jednak części w wykazie hipotecznym odznaczone będą podług alfabetu.

Gdyby zaś majętność składała się z różnych posiadłości do jednego właściciela należących i pod ogólnem imieniem nabywanych i obciążanych, wtenczas dla wszystkich razem może być jedna księga, choćby która z przyległości położoną była za obrębem kancelarji właściwej posiadłości głównej.

W przypadku dopiero rozdzielenia takowej majętności, utworzoną będzie później dla każdej nieruchomości oddzielnej osobna księga.

Art. 16. Zbiór takowych dokumentów, składanych przy zawieraniu umów w miejscu, stanowić będzie drugą część księgi hipotecznej. Na każdym dokumencie powinny być położone oznaki przez osoby składające je i przez pisarza hipotecznego.

Art. 17. Osnowa jednej umowy lub dokumentu może w sobie zawierać zobowiązania dwojakie: jedne, które obowiązują osobę tylko, drugie, które się stosują do gruntu i praw hipotekowanych. Treść zobowiązań drugiego rodzaju powinna być wniesioną do wykazu hipotecznego, którego przeznaczeniem jest, aby mieć skrócony obraz wszelkich zdarzeń, które się ściągają do gruntu i praw hipotekowanych każdej nieruchomości, aby oraz każdy zawierający czynność uwolnionym był od czytania całej osnowy umów i dokumentów, rozstrząsania, jakie zobowiązania mogą się rozciągać do osoby tylko, a jakie do gruntu, lub praw hipotekowanych.

Art. 18. Przy zawieraniu umów, strony ułożyć się powinny o treść ich, jak ma być wciągniętą do wykazu hipotecznego. Gdy z jednostronnego żądania na mocy przepisów prawa, wpis do ksiąg hipotecznych uczynionym być powinien, żądający wpisu także obowiązanym jest podać treść, jaka ma być umieszczoną w wykazie hipotecznym.

Ar. 19. Gdyby treść przez strony ułożona mniej w sobie obejmowała, niż umowa lub jej szczególny warunek albo wa-

runki, gdyby treść którego warunku całkiem opuszczoną została, nie mogą wprawdzie takowe pomyłki żadnej korzyści ani szkody przynieść stronom, zawierającym umowę, ale względem każdego trzeciego, który się spuścił na rzetelność i wiarę wykazu hipotecznego, stanowić tylko będzie sama osnowa wykazu hipotecznego.

Pisarz hipoteczny lub notarjusz przyjmujący akt obowiązanym jest z urzędu oświecić stronę o przepisach poprzedzającego i obecnego artykułu oraz zaproponować im treść, jaka w krótkości i dostatecznie wyraża wszystko, co się w istocie ściąga do gruntu lub praw hipotekowanych.

Art. 20. Wszelkie czynności i żądania stron, przyjęte przez pisarza hipotecznego lub notarjusza, rozstrząsanemi będą przez zwierzchność hipoteczną, której obowiązkiem jest uważać: czyli czynność nie sprzeciwia się prawom trzeciego, wiadomym z ksiąg hipotecznych; czyli ułożona przez strony lub stronę treść, mająca być wciągniętą do wykazu hipotecznego, nie obejmuje w sobie więcej nad osnowę umowy lub dokumentu; czyli czynność tego jest rodzaju, że może sprawić zamierzony przez stronę skutek; czyli nie uchybiono przepisom prawa, na których polega ważność czynu lub istota hipotek. Dopiero przez uznanie zwierzchności, iż akt nie podlega powyższym zarzutom, przybiera takowy akt znamię wiary publicznej względem trzeciego, mającego czynność z właścicielem gruntu lub prawa hipotecznego. (Art. 30, 32, 53, 55, 60, 61, 131).

Art. 21. Nie może odnosić korzyści z aktu zatwierdzonego zawierający tenże akt w złej wierze.

Samo uznanie zwierzchności hipotecznej, iż akt żadnym nie podlega zarzutom, inaczej zatwierdzeniem zwane, będąc tylko rękojmią wiary publicznej względem trzecich osób, nie nadaje aktowi większej mocy w stosunkach między samemi stronami, które go zawierały. (Art. 33, 34, 61, 120, 132 do 139 włącznie).

Art. 22. Gdy akt przez zwierzchność hipoteczną zatwierdzonym będzie, ułożona przez strony lub stronę treść umowy lub dokumentu do wykazu hipotecznego wciągniętą, i wzmianka o zatwierdzeniu uczynioną będzie w wykazie hipotecznym.

Art. 23. Pisarz hipoteczny lub notarjusz, przyjmując umowy, oświadczenia i żądania stron, obowiązanym jest z odwołaniem się do liczby aktu i stronicy księgi wieczystej, zapisać w wykazie hipotecznym, iż się zastrzega miejsce dla umieszczenia treści takowego aktu i jego szczególnych warunków, gdy takowe mają być do wykazu hipotecznego wpisanemi.

Art. 24. Księgi hipoteczne są oryginałem, nie wyłączając nawet dokumentów do księgi wieczystej składanych, które co do skutku hipotecznego uważają się jako oryginały. Ekstrakty z ksiąg hipotecznych są tylko kopjami wierzytel-

nemi, których przedawać, przelewać, obciążać niewolno; lecz nabycie jakiegobądź rodzaju, którego celem jest, aby uzyskać prawo rzeczowe, powinno być jawnem przez wpisanie tytułu do ksiąg hipotecznych.

Art. 25. Strony mogą między sobą skutek czynności uczynić zawisłym od zatwierdzenia zwierzchności hipotecznej. Gdyby taki warunek umówionym nie był, a zwierzchność żądała dodatkowych objaśnień lub uskutecznienia jakiej czynności, albo uznała, iż czynność całkowicie ostać się nie może, zostawia się stronie, której obowiązkiem jest starać się o utrzymanie aktu w swej mocy, rok czasu do wykonania żądań zwierzchności lub uzyskania pomyślniejszej rezolucji przez odwołanie się do Sądu Apelacyjnego.

Po upływie roku od dnia wręczenia decyzji zawieszającej zwierzchności hipotecznej pisarz hipoteczny skreśla zastrzeżenie z urzędu.— W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, zwierzchność hipoteczna władna jest termin ten przedłużyć według swego uznania.

W jakim wypadku pisarz hipoteczny skreśla z urzędu zastrzeżenia po decyzji odmownej, oznacza instrukcja dla kancelarji hipotecznych.

Art. 26. Nie obowiązuje.

Art. 27. Każdy zawierający czynność w księdze hipotecznej danej nieruchomości, lub żądający wpisu, obowiązanym jest obrać sobie zamieszkanie w okręgu, na który się rozciąga moc obowiązująca ustawy niniejszej oraz ustawy hipotecznej z r. 1818. Wolno jest odmienić zamieszkanie obrane, z obowiązkiem wybrania i wskazania innego w tymże okręgu. Wszelkie wręczenia, ściągające się do praw i obowiązków do księgi hipotecznej wniesionych, dziać się będą w temże obranem zamieszkaniu.

Art. 28. Każdemu właścicielowi nieruchomości, każdemu, mającemu zabezpieczone jakie prawo na tejże nieruchomości, i tym, co od nich uzyskali pozwolenie, wolno jest przejrzeć w każdym czasie właściwą księgę. Innym wtenczas tylko przez pisarza hipotecznego, lub, w przypadku odmówienia, przez przewodniczącego zwierzchności hipotecznej dozwolonem będzie jej przejrzenie, gdy przewodniczącemu lub pisarzowi udowodnią potrzebę oświecenia się z księgi.

Co się orzekło o przejrzeniu, stosuje się oraz do żądania wypisu. Przeglądanie nie może nastąpić jak tylko w obliczu pisarza lub notarjusza, którzy odpowiedzialnymi są za całość i nietykalność aktów w księgach zawartych.

ODDZIAŁ III. O magistraturach hipotecznych, ich organizacji i postępowaniu w rzeczach hipotecznych.

Art. 29. Księgi hipoteczne, dotyczące nieruchomości w obrębie okręgu sądowego położonych, przechowywane są

pod bezpośrednią opieką i odpowiedzialnością pisarza hipotecznego w archiwum hipotecznym przy sądzie okręgowym.

Szczegółowe przepisy o księgach hipotecznych obejmuje instrukcja hipoteczna.

W tym samym gmachu co wydział hipoteczny znajduje się biuro jednego lub więcej notarjuszów, którzy mają prawo sporządzać czynności w księdze hipotecznej.

Pisarz hipoteczny i notarjusze w gmachu hipoteki urzędujący stanowią kancelarję hipoteczną.

Zwierzchność hipoteczną stanowi dwóch sędziów sądu okręgowego i pisarz hipoteczny.

Zwierzchność hipoteczną, nie wzywając stron, rozstrząsa akty i wnioski w księgach hipotecznych zeznawane, aby im nadawać znamię wiary publicznej (Art. 20), choćby żadnego sporu nie było, rozważanie zaś istotnych sporów należeć będzie do drogi sądowej.

Art. 29a. Decyzje 1) zawieszające lub odmowne, 2) decyzje zatwierdzające, o ile dotyczą wykreślenia praw osób trzecich, które nie wpływały do rozpatrywanych przez wydział hipoteczny czynności, wydział wręcza z urzędu; w pierwszym przypadku stronie, w drugim przypadku zainteresowanej osobie trzeciej.

Doręczenie nie ma miejsca, gdy wykreślenie praw nastąpiło na zasadzie planu klasyfikacyjnego.

Art. 29b. Decyzje wydziału hipotecznego mogą być w terminie miesięcznym skarżone do sądu apelacyjnego. Termin ten biegnie bądź od daty wydania decyzji, bądź w wypadku, gdy wymaganem jest wręczenie decyzji, od daty wręczenia.

Art. 29c. Od decyzji sądu apelacyjnego służy w drodze ustawą postępowania cywilego dla skarg kasacyjnych przepisanej skarga do sądu orzekającego w charakterze instancji kasacyjnej, o ile instancja ta wprowadzoną będzie.

DZIAŁ II. O ustaleniu własności dóbr nieruchomych.

Art. 30. Po uznaniu zwierzchności hipotecznej, iż tytuł nabywcy żadnemu nie podlega zarzutowi, po zapisaniu treści tytułu do wykazu hipotecznego, tenże nabywca uważanym jest w czynnościach, z trzecim o dobra nieruchome zawieranych, za istotnego właściciela.

Art. 31. Zawierający czynność z takowym właścicielem zasłonionym jest od wszelkich poszukiwań tego lub mającego od niego zlewek, który, sądząc mieć lepsze prawo do własności, nie postarał się o wpisanie swego prawa własności do ksiąg hipotecznych.

Art. 32. Zastrzega się wszakże niewpisanemu właścicielowi prawo dochodzenia straty, stąd wynikającej, na osobie uznanego właściciela podług przepisów prawa.

Art. 33. Gdyby jednak zawierający czynność o dobra z właścicielem uznanym wiedział, iż ten nie jest prawdziwym właścicielem, nie może nabywać żadnego prawa ze szkodą prawdziwego właściciela.

Art. 34. Toż samo się rozumie, gdy prawo właściciela wpisanego jest wątpliwem, i wątpliwość ta stała się jawną przez wpisanie do ksiąg hipotecznych.

Art. 35. Gdyby różne osoby przed zwierzchnością hipoteczną popisywały się ważnym tytułem do własności dóbr nieruchomych, pierwszeństwo służy tej, która uzyskała tytuł od uznanego w księgach hipotecznych właściciela.

Art. 36. Jeżeli ich tytuł pochodzi wspólnie od właściciela do ksiąg hipotecznych wpisanego i uznanego, pierwszeństwo służy nabywcy, którego tytuł pierwej wciągniętym został do ksiąg hipotecznych. Gdyby zaś żadnego nabywcy tytuł jeszcze wciągniętym nie został, tytuł pod wcześniejszą datą będzie miał pierwszeństwo.

Art. 37. Nie obowiązuje.

Art. 38. Przyłączenie i oderwanie przyległości powinno być zapisanem w księdze hipotecznej dóbr głównych, od których oderwane i do których przyłączone zostały.

Odrywanie nie może szkodzić wierzycielom, których suma lub prawo zabezpieczonem jest na całości.

Art. 39. Wartość dóbr, jaka się okazuje z dokumentów, może być wciągnięta do wykazu hipotecznego. Zwierzchność hipoteczna odpowiedzialną jest za rzetelność wpisu, ale nie za rzetelność wartości.

DZIAŁ III. O przywilejach na dobrach nieruchomych.

Art. 40. Przywilejem na dobrach nieruchomych nazywają się takie należności, którym, choć niewpisanym do ksiąg hipotecznych, służy pierwszeństwo przed wszelkiemi wpisanemi do ksiąg hipotecznych wierzytelnościami.

Art. 41. Następujące należności są przywilejami, obciążającymi dobra nieruchome:

1) Podatki wszelkiego rodzaju do skarbu publicznego, które właściciel obowiązanym jest ponosić z gruntu, biegnące i zaległe od lat dwóch.

2) Należności do kas miejskich, gminnych, powiatowych i dla kościołów i instytutów publicznych, jeżeli te należności są przywiązane do gruntu, a przytem powszechne w całym kraju, powiecie, gminie lub okolicy, w której położone są dobra; inne zaś, które przywiązane są do szczególnych dóbr, powinny być wpisanemi do ksiąg hipotecznych (Art. 44). Przywilej rozciąga się tylko do należności biegnących i zaległych od lat dwóch.

3) Składki dla towarzystwa ogniowego tam, gdzie do nich ustawy rządowe obowiązują, lub tam, gdzie właściciel się dobrowolnie do nich obowiązał, biegnące i zaległe od lat dwóch.

4) Zasługi ordynarja dla sług i czeladzi, znajdujących się na gruncie, biegnące i zaległe, byleby pierwsze i drugie nie przenosiły rocznej należytości.

Art. 42. Uchylony.

DZIAŁ IV. O ścieśnieniu własności dóbr nieruchomych, o ciężarach wieczystych i służebnościach.

Art. 43. Pod wyrazem ścieśnienia własności dóbr nieruchomych rozumieją się wszelkie ograniczenia, którym ulega właściciel w zarządzeniu dobrami jako to: dzierżawa wieczysta, warunek odkupienia dóbr, prawo pierwszeństwa do kupna, dożywocia, zastawy, którym to zastawom dwoiste miejsce służy: jako długom — miejsce pomiędzy hipotekami, jako umowom, ograniczającym posiadanie właściciela, miejsce właściwej rubryki.

Art. 44. Pod wyrazem ciężary wieczyste, rozumieją się opłaty, daniny lub obowiązki stałe, polegające na szczególnych tytułach, które umieszczają się w księdze hipotecznej, jako długi.

Art. 45. Służebność pastwiska i wrębu powinny być zapisanemi w księdze hipotecznej dóbr, którym służą i w księdze hipotecznej dóbr, które są niemi obciążone. Inne służebności gruntowe, choć nie wpisane, nie tracą swej mocy. Nie tracą jednak swej mocy, choć niewpisane, służebności pastwiska, wodopoju i inne, przyznane włościanom przy nadaniu im ziemi.

Art. 46. Wyrażone w art. 43, 44. 45 ścieśnienie własności, obciążenia i służebności, któreby do ksiąg hipotecznych wniesionemi zostały przeciw właścicielowi w tychże księgach uznanemu i zapisanemu, nie mogą być wzruszanemi przez właściciela, który, sądząc mieć lepsze prawo do własności, nie postarał się o wpisanie swego prawa własności do ksiąg hipotecznych, któremu zastrzega się tylko zwrot do osoby wpisanego właściciela (Art. 32) podług przepisów prawa.

DZIAŁ V. O hipotekach.

Art. 47. Hipoteka jest rzeczowe prawo na nieruchomościach, do których przywiązane jest zaspokojenie wpisanych lub uprzywilejowanych zobowiązań.

Hipoteka z natury swojej jest niepodzielna utrzymuje się w całości na wszystkich nieruchomościach zobowiązaniu uległych, na każdej z nich i na wszelkiej ich części.

Zawsze jest do nich przywiązana, w jakiekolwiek ręce one przechodzą.

Art. 48. Hipoteka ma miejsce tylko podług form ustanowionych prawem, i w przypadkach prawem przewidzianych.

Art. 49. Hipoteka jest albo prawna, albo sądowa, albo umowna.

Art. 50. Hipoteka prawna z prawa wypływa.

Hipoteka sądowa wypływa z wyroku.

Hipoteka umowna wypływa z umów i formy zewnętrznej w aktach i kontraktach.

Art. 51. Żadna hipoteka, ani prawna, ani umowna, ani sądowa nie jest wyjętą od obowiązku zapisania jej w księgach hipotecznych (Art. 11). Pierwszość pomiędzy wierzytelnościami zyskuje hipoteka od uczynionego wpisu (Art. 12).

Art. 52. Przedmiotem hipoteki być mają:

1) Dobra nieruchome, które są własnością prywatnych i obciążaniu podlegają,

2) prawa i kapitały hipotekowane tej samej istoty.

Art. 53. Prawo, które ma być wciągnięte do ksiąg hipotecznych, służyć powinno wierzycielowi przeciw uznanemu właścicielowi.

Art. 54. Niewpisany do ksiąg hipotecznych właściciel nie może wzruszać praw zahipotekowanych przeciw uznanemu właścicielowi; pierwszemu służy tylko prawo poszukiwania strat na osobie drugiego.

Art. 55. Przepisy poprzedzających dwóch artykułów stosują się oraz do zlewku i obciążeń praw hipotecznych.

Art. 56. Ktoby nabył prawa hipotekowanego przez zlewek, ktoby nabył jakie zabezpieczenie na temże prawie bez wpisania tytułów do księgi hipotecznej, sam sobie przypisze straty, jakieby wyniknąć mogły przez powtórne zarządzenie tymże prawem i wpisanie tytułów późniejszego nabywcy, biorącego przed nim pierwszeństwo, albo przez umorzenie i wykreślenie prawa z ksiąg hipotecznych. (Art. 11, 12).

Art. 57. Uwiadomienie właścicieli dóbr o zlewku lub obciążeniu praw hipotekowanych nie jest potrzebnem. Dłużny właściciel, chcący zaspokoić obowiązek hipotekowany z zupełnem dla siebie zabezpieczeniem, przejrzeć powinien księgę hipoteczną, z której oświeconym będzie o wszelkich zmianach. Co się jednak dotyczy procentu biegnącego i zaległego od kapitałów hipotekowanych, te opłacać będzie właściciel pierwiastkowemu wierzycielowi, dopóki mu wręczonem nie będzie uwiadomienie o zaszłej zmianie.

Art. 58. Wierzyciel, mający późniejszy wpis, któremu by wierzyciel pierwej zapisany ustąpił pierwszeństwa, postarać się powinien o wciągnienie takowego aktu do ksiąg hipotecznych, inaczej ustąpienie byłoby tylko ważnem przeciw ustępującemu i jego sukcesorom, ale nie przeciw trzecim nabywcom sumy pierwej zapisanej, nie mającym wiadomości o ustąpieniu pierwszeństwa. (Art. 11, 12).

Art. 59. Przez wciągnienie należności do ksiąg hipotecznych, nie traci jeszcze dłużnik prawa czynienia zarzutu, służącego mu z innej strony przeciw jej prawnej mocy.

Art. 60. Zarzut ten nie służy jednak przeciw trzeciemu nabywcy tej należności, którego dłużnik o służącym mu zarzucie przed nabyciem nie uwiadomił.

Art. 61. Chcąc sobie dłużnik zastrzedz wolność czynienia w każdym czasie zarzutu przeciw każdemu nabywcy, obowiązanym jest podać ostrzeżenie do ksiąg hipotecznych.

Art. 62—65. Nie obowiązuje.

Art. 66. Zapewnienie, że wartość dóbr nieruchomych wystarczy na zaspokojenie obowiązku hipotekowanego, nie jest przedmiotem uznania zwierzchności hipotecznej.

Art. 67. Właścicielowi, zarządzającemu swym majątkiem nieruchomym, służy wprawdzie wolność zarządzenia przychodami dóbr nadal i pobierania ich z góry, przecież takowe zarządzenia w niczem nadwyrężać nie mogą środków satysfakcji w drodze egzekucji sądowej dla wierzycieli hipotekowanych, tak co do kapitału, jako też co do procentów.

Art. 68. Kto zaciągnął dług na dobra nieruchome, odpowiedzialnym jest nietylko z tych dóbr, ale i osobiście.

Kto nabywając dobra przejął z niemi dług hipotekowany, odpowiedzialnym jest za takowy dług z tych tylko dóbr nieruchomych.

U w a g a: (w redakcji D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660). Ustęp 1 tego artykułu co do odpowiedzialności osobistej dłużnika nie tyczy się akt zastawu, zatwiordzonych przez starszego notarjusza, o ile w tych aktach nieprzestrzeżona odpowiedzialność osobista.

Art. 69. Kontrakt, mocą którego dłużny właściciel sprzedaje dobra za szacunek niewystarczający na zaspokojenie długów hipotekowanych, jest tylko ważnym w stosunkach między przedającym i kupującym, nie naruszając w niczem praw wierzycieli do nieruchomości sprzedanych.

Nabywca nie jest mocen znaglać wierzycieli, aby ci albo w oznaczonym czasie żądali publicznej przedaży dla uzyskania wyższej ceny, ręcząc przytem za podniesienie jej o dziesiątą część wyżej, albo dobra, za szacunek przez niego umówiony, w jego ręku zostawili: ale raczej wierzycielom zostawia się, kiedy i jakich środków chcą użyć przeciw nabywcy dóbr nieruchomych obciążonych hipotekami.

Art. 70. Wierzyciel, którego kapitał przynoszący procenta wpisanym został do ksiąg hipotecznych, ma prawo być umieszczonym co do procentów za dwa lata tylko i za rok bieżący w tymże samym stopniu hipoteki, w jakim jest jego kapitał, a to nie szkodzi wpisom szczególnym, jakie może czynić względem procentów nieocalonych pierwszych wpisem, które mieć będą pewność hipoteczną od daty rzeczowych wpisów.

U w a g a: (w redakcji D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660). Procenty zaległe za czas ubiegły do uregulowania hipoteki z akt zastawu, zatwierdzonych przez starszego notarjusza lub sporządzonych w instytucjach długoterminowego kredytu, winny być umieszczone w tym samym stopniu hipoteki, w jakim jest dług kapitalny, jeżeli zgłoszone były do chwili regulacji pierwiastkowej.

Art. 71. Ilekroć idzie o rękojmię sądową, albo prawną, przyjętą będzie tylko rękojmia zapisana na dobrach nieruchomych, lub kapitałach hipotekowanych, i do ksiąg hipotecznych wniesiona.

ODDZIAŁ I. O hipotekach prawnych.

Art. 72. Hipoteka prawna służy skarbowi dla wszystkich wogóle jego należności, którym prawo nadaje charakter bezsporny, z wyjątkiem jedynie kar pieniężnych i grzywien.

Służy także skarbowi i kasom komunalnym co do należności wynikłych z odpowiedzialności poborców i tych wszystkich, którym własność publiczna w jakim bądź względzie jest lub była powierzoną.

Przeciw trzeciemu nabywcy nieruchomości tytuł do hipoteki prawnej służy tylko skarbowi i to jedynie co do podatków gruntowych z ostatnich dwóch lat przed jego nabyciem zaległych.

Art. 73. Hipoteki prawne powinny być bez zezwolenia nawet dłużnika do ksiąg hipotecznych przyjęte.

Art. 74. Skutek hipoteki prawnej zależy od wpisania wierzytelności do ksiąg hipotecznych. Gdyby majątek teraźniejszy nie był wystarczającym na jej zabezpieczenie, może wierzyciel ją zapisać na majątku później uzyskanym.

Art. 75—110. Uchylone.

ODDZIAŁ II. O hipotekach sądowych.

Art. 111. Hipoteka sądowa wypływa z wyroku prawomocnego.

Skutek hipoteki sądowej zależy do wpisania wyroku do ksiąg hipotecznych. Gdyby majątek teraźniejszy nie był wystarczającym na zaspokojenie długu, mocen jest wierzyciel wpisać hipotekę sądową na majątku później uzyskanym.

Wyroki sądu polubownego wtenczas dopiero wpisane być mogą do księgi hipotecznej, gdy przez sąd za ulegające wykonaniu uznane zostaną (Art. 1395 — U. P. C.).

Wyroki sądów zagranicznych wtenczas dopiero wpisane być mogą do księgi hipotecznej, gdy właściwy sąd uznał je za obowiązujące do wykonania, wyjąwszy wyroki zagraniczne tych krajów, względem których prawa polityczne, lub traktaty inaczej by postanowiły.

ODDZIAŁ III. O hipotekach umownych.

Art. 112. Nie mający zdolności rozporządzenia swym majątkiem, nie może zaciągać obowiązku hipotecznego.

Art. 113. Zyskujący hipotekę od właściciela dóbr nieruchomych lub praw hipotecznych, którego prawo jest zawieszone przez pewny warunek, albo ulegające rozwiązaniu w pewnych przypadkach, zyskuje ją z takiemi samemi ograniczeniami, skoro te ograniczenia są wiadomemi z wykazu hipotecznego.

Art. 114. Dobra małoletnich, bezwłasnowolnych, dobra nieprzytomnych, póki posiadanie ich powierzone jest tylko tymczasowo, nie ulegają ciężarom hipotecznym, tylko dla przyczyn i w formach ustanowionych przez prawo, albo na mocy wyroków.

Art. 115. Taka tylko umowna hipoteka jest ważną, która zawarta w księdze hipotecznej danej nieruchomości, albo będąc zawarta nie w księdze danej nieruchomości, lub za granicą, bądź w tytule urzędowym, ustanawiającym wierzytelność, bądź w urzędowym akcie późniejszym, wyraża w szczególności naturę i położenie każdej z nieruchomości rzeczywiście należącej do dłużnika, na których on hipotekę wierzytelności przyjmuje. Każde z dóbr jego teraźniejszych może być imiennie poddane hipotece. Na dobra, których własność jest dopiero spodziewana, nie można zaciągać obowiązku hipotecznego.

Art. 116. Nie obowiązuje.

Art. 117. Hipoteka umowna tyle tylko jest ważna, ile suma, dla której na hipotekę zezwolono, jest oznaczona.

Art. 118. Nabyta hipoteka rozciąga się do wszelkich polepszeń, jakie nastąpiły w nieruchomości hipoteką objętej.

DZIAŁ VI. O wykreśleniu wpisów.

Art. 119. Przez zaspokojenie wierzytelności hipotecznej zabezpieczonej umarza się prawo rzeczowe wierzyciela.

Art. 120. Gdyby jednak dłużnik nie postarał się o wykreślenie wierzytelności z ksiąg hipotecznych, a trzecia osoba, podług formy prawnej i w dobrej wierze, weszła w czynności z wierzycielem, dłużnik nie może się zasłaniać zaspokojeniem długu przeciw tej osobie, chyba gdyby do ksiąg było wniesione ostrzeżenie o zaspokojeniu długu. Wierzyciel może zezwolić na wykreślenie wpisu, choćby nie był zaspokojonym.

Art. 121. Wierzyciel, który wykreślonym został z hipoteki, nie może z tego samego tytułu wrócić się do niej, jak tylko za wyrokiem sądu lub zezwoleniem dłużnika; nim zaś pierwszy lub drugie nastąpi, mocen jest podać ostrzeżenie do ksiąg hipotecznych dla zabezpieczenia sobie przyzwoitego miejsca. (Art. 137). Gdy jednak po wykreśleniu wierzytelności i przed podaniem ostrzeżenia, osoba trzecia, polegając na pewności ksiąg hipotecznych, uzyskała w dobrej wierze prawo hipo-

teczne, wierzyciel, chcący się wrócić do hipoteki, powinien się wpisać w miejsce nie zajęte przez osobę trzecią.

Art. 122. Zastrzega się wierzycielowi, którego dług nienależnie wykreślonym został, zwrot do osób, z których winy wykreślenie nastąpiło.

Art. 123. Prawa hipotekowane nie potrzebują odnowienia wpisu; dopóki nie zostały wykreślonemi z ksiąg hipotecznych, nie może być nawet początku przedawnienia.

124. Co się jednak dotyczy zaległych procentów i części długu, która nie mogła być zaspokojona z nieruchomości, może dłużnik zasłaniać się przedawnieniem od czasu, gdy już dobra przeszły w ręce trzeciego.

DZIAŁ VII. O uskutecznieniu wpisu na dobrach nieruchomych lub kapitałach hipotekowanych, należących do spadku.

Art. 125. Na przypadek śmierci właściciela dóbr nieruchomych, lub jakiego prawa hipotekowanego, każdy interesant mocen jest podać do ksiąg hipotecznych urzędowy akt zejścia. Odtąd wszelkie wpisy wstrzymane, a do wykazu hipotecznego zapisanemi będą słowa:

Toczy się postępowanie spadkowe.

Art. 126. Sukcesor, chcący uzyskać przepisanie tytułów spadkodawcy służących na swoją osobę, zgłosi się do aktów hipotecznych, złoży dowody, okazujące prawo do spadku.

Art. 127. Wiadomość o otwarciu spadku z wyznaczeniem terminu sześcio-miesięcznego ogłoszona będzie dwa razy z przerwą trzymiesięczną we właściwym według położenia dóbr dzienniku urzędowym, tudzież w jednej z gazet prywatnych według uznania wydziału Sprawiedliwości Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 128. Przed upłynięciem terminu, każdemu, któryby sądził mieć lepsze, lub równe prawo do spadku, wierzycielom nieboszczyka i legetarjuszom, wolno się zgłosić do ksiąg hipotecznych, podać swe prawa i załączyć dowody. W terminie wszyscy stanąć powinni osobiście lub przez pełnomocników urzędownie do tej czynności umocowanych.

Przy stwierdzonej niemożności przeprowadzenia legitymacji spadkowej za pomocą dowodów piśmiennych, zwierzchność hipoteczna władna jest, na żądanie strony interesowanej, zarządzić w tym celu badanie świadków, które prowadzone będzie trybem wskazanym w ustawie postępowania cywilnego.

Jeżeliby się spór o legitymację między osobami interes w tem mającemi wytoczył, zwierzchność hipoteczna słuchanie świadków odeśle podług artykułu 129 do drogi spornej.

Gdyby zaś sporu nie było, zwierzchność hipoteczna powierzy słuchanie pod przysięgą świadków członkowi z grona swego lub innemu sędziemu, sama zaś roztrząsać będzie dostateczność zeznań.

Świadkowie nie mogą być przez zwierzchność hipoteczną, lub upoważnionego od nich sędziego słuchani, jak tylko po upłynięciu terminu w ogłoszeniu wskazanego i za przypozwaniem osób interes w tem mających, jeżeli się jakie na termin zgłosiły.

Art. 129. Jeżeli się nie zgłosi inny sukcesor, jeżeli się nie zgłoszą wierzyciele, legetarjusze, lub między zgłaszającymi się nastąpi w całości lub w części układ, stosowne do żądania uczynione będą wpisy do księgi wieczystej i wykazu hipotecznego; jeżeli się nie zgodzą, również uczynione będą wpisy z ostrzeżeniem o sporze; rozstrzygnięcie zaś sporu odesłanem będzie do drogi sądowej. Gdyby spis sporny się utrzymał, ocalone jest dla niego miejsce, w które wciągnięty został.

Art. 130. Pisarz hipoteczny lub notarjusz wspólnie ze stronami ułoży wykaz hipoteczny prejective, a wpisanie jego zatrzymanem będzie dopóki całej czynności nie rozstrząśnie zwierzchność hipoteczna.

Art. 131. Gdy po uznaniu zwierzchności hipotecznej, wykaz hipoteczny do ksiąg wciągniętym został, może się jeszcze zgłosić sukcesor, sądzący mieć lepsze lub równe prawo, wierzyciel i legetarjusz, i poszukiwać swych praw przeciw sukcesorowi do ksiąg wpisanemu i uznanemu, oraz na dobrach i należnościach hipotekowanych, jeżeli dobra i należności nie przeszły w ręce trzeciego, lub obciążone nie zostały dla trzeciego, który działał w dobrej wierze.

DZIAŁ VIII. O ostrzeżeniach (pretensjach).

Art. 132. Ostrzeżenia są trojakiego rodzaju:

a) gdy złożony jest wyrok prawomocny, którego skutkiem jest pozbawienie woli, lub zawieszenie w używaniu praw cywilnych, lub też zarządzenie administracji z powodu niewypłacalności.

b) gdy złożony jest akt, który dowodzi o wytoczonym postępowaniu, dla którego wstrzymane być powinny czynności hipoteczne jako to: akt zejścia, akt sądu, ostrzegający o wytoczonym procesie konkursowym.

c) gdy złożona jest decyzja sądu, nakazująca zabezpieczenie wytoczonego powództwa.

Art. 133. W przypadku pierwszym wciągnięcie wyroku do ksiąg hipotecznych zapobiega wszelkim następującym czynnościom, mogącym zmierzać ku uchyleniu skutków wyroku.

Art. 134. W drugim przypadku wciągnienie aktu zejścia zawiesza tylko skutek działań aż do uporządkowania spadku. Wciągnięcie ostrzeżenia o wytoczonym konkursie zapobiega działaniom podupadłego dłużnika, mogącym przynieść szkody dla wierzycieli, oraz działaniom wierzycieli, chcącym uzyskać przed innymi pierwszeństwo.

Art. 135. Gdy sąd nakaże ogłoszenie upadłości, kurator tejże upadłości winien podać do ksiąg hipotecznych, w których upadły jakiekolwiek prawa ma zahipotekowane, ostrzeżenie, iż konkurs otworzony został.

Art. 136. Nie obowiązuje.

Art. 137. Gdy strona chce podać ostrzeżenie, aby sobie zabezpieczyć skutek praw rzeczowych na przypadek uzyskania pomyślnego wyroku w drodze sądowej, winna uprzednio zyskać trybem przepisanym w ustawie postępowania cywilnego decyzję na wpisanie ostrzeżenia zezwalającą. Jeżeli pomyślny wyrok nastąpi, pierwszeństwo przysądzonego prawa liczyć się będzie od daty podanego ostrzeżenia. Jeżeli ostrzegający upadnie w sprawie, wpis wykreślony będzie. Gdy z powodu sprawy przed sąd karzący wytoczonej, strona pokrzywdzona chce sobie zabezpieczyć ilość wynagrodzenia, mocna jest uczynić ostrzeżenie w księdze hipotecznej na mocy rezolucji właściwego sądu karzącego.

Art. 138. Wyrok przysądzający należność osobistą, nim się stał prawomocnym, może być wniesiony do ksiąg hipotecznych dla uzyskania miejsca w hipotece, gdy zmienionym nie będzie i stanie się prawomocnym.

Wolno również wnieść do księgi hipotecznej ostrzeżenie z akt, którym nadano moc wykonawczą (161[8], 161[10], 365[1] U. P. C.).

Art. 139. Wszelkie do ksiąg hipotecznych zaniesione ostrzeżenia, nim do wykazu hipotecznego wciągniętemi będą, poddane być powinny pod uznanie zwierzchności hipotecznej, która przestrzegać będzie dopełniania przepisów, na mocy których zaniesionemi być mogą.

DZIAŁ IX. O stopniowem zaprowadzeniu nowego porządku hipotecznego.

Art. 140. (W redakcji rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. Dz. T. P. i E. Nr. 3 p. 20).

Każda strona zainteresowana może w każdym czasie zażądać od pisarza hipotecznego wywołania nieruchomości do regulacji pierwiastkowej.

Wywołanie takie, z wyjątkiem wypadków przewidzianych poniżej w art. 140[1], jest obowiązujące dla właściciela nieruchomości w razie sporządzenia aktu, dotyczącego przejścia lub obciążenia prawa własności lub w razie nabycia nieruchomości na licytacji. Notarjusz obowiązany jest uprzedzić o tem strony.

Art. 140[1]. (W redakcji tego rozporządzenia). Wymienione w art. poprzednim akty, o ile dotyczą nieruchomości ziemskich do 60 dziesięcin przestrzeni lub miejskich

do 60.000 marek szacunku włącznie, o ile te nieruchomości nie mają już uregulowanej hipoteki, mogą być zatwierdzone zależnie od woli odnośnej strony w drodze postępowania hipotecznego, nakazanego przez ustawę niniejszą lub trybem przepisanym w art. 157—192[1] ustawy notarjalnej rosyjskiej przez Zastępcę Starego Notarjusza, działającego w tych razach w charakterze Starszego Notarjusza.

I. Artykuł 140[1] w redakcji rozporządzenia K. N. Z. W. i F. P. z d. maja 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. № p. 106) ograniczał akta do 30 dziesięcin lub 30 000 marek włącznie. W takiej redakcji obowiązywał art. 140[1] na ziemiach Wołynia i Frontu Podolskiego do chwili wydania przytoczonego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych rozciągniętego i na te ziemie w myśl § 9.

Art. 141. O sporządzeniu jednej z powyższych czynności notarjusza w ciągu dni trzech zawiadamia właściwego, ze względu na położenie nieruchomości, pisarza hipotecznego z podaniem rzeczywistego miejsca zamieszkania stron interesowanych.

O nastąpionej licytacji sąd, który wydał decyzję adjudykacyjną, zawiadamia właściwego, ze względu na położenie nieruchomości, pisarza hipotecznego, z podaniem rzeczywistego miejsca zamieszkania stron interesowanych, w ciągu dni trzech od uprawomocnienia się decyzji adjudykacyjnej.

Art. 142. Jeżeli w ciągu miesiąca od daty aktu strony celem wywołania z hipoteki dobrowolnie się nie zgłoszą, pisarz hipoteczny wzywa je pod karą od 200 do 1000 mk., aby w nowym terminie miesięcznym obowiązku tego dopełniły.

Po bezskutecznym upływie tego ostatniego terminu kara pieniężna ściągnięta, a ponowny termin miesięczny, pod zagrożeniem kary podwójnej, wyznaczonym będzie.

Art. 143. Akty, sporządzone przed wprowadzeniem w życie niniejszej ustawy, lecz przez notarjusza starszego nie rozpoznane, względem których termin artykułem 161 ust. not. przewidziany jeszcze nie upłynął, powinny być wywołane do regulacji pierwiastkowej w ciągu roku od dnia, gdy ustawa niniejsza zyskała moc obowiązującą.

Dla aktów rzeczowych wywołanie do regulacji pierwiastkowej wraz z następnym jej zatwierdzeniem przez zwierzchność hipoteczną zastępuje zatwierdzenie przez notarjusza starszego w drodze art. 157 i następnych ust. not.

Art. 144. Celem wywołania nieruchomości do regulacji pierwiastkowej strona interesowana w księdze hipotecznej, mającej służyć dla wywoływanej nieruchomości, sporządza przed pisarzem hipotecznym protokuł, przy którym składa dokumenta potrzebne celem stwierdzenia praw swoich do nieruchomości, w tej liczbie, o ile to jest możliwe, plan i rejestr pomiarowy.

W wypadkach, ustępem 2 art. 140 przewidzianych, gdy akt sporządzonym zostaje przed notarjuszem, urzędującym przy

właściwym wydziale hipotecznym, notarjusz jest wylegitymowanym do spisania jednocześnie protokułu wywołania do regulacji pierwiastkowej.

Art. 145. Od akt, sporządzonych przed wprowadzeniem w życie niniejszej ustawy, pobierane są przy wywoływaniu nieruchomości do regulacji pierwiastkowej (Art. 143) te opłaty, jakie należą się w chwili wywołania.

W wypadkach, gdy zachował się rejestr wieczysty (rejestr krepostnych dieł) oraz księga zakazów i zwolnień (zbornik zapretitielnych i razrieszitielnych statiej), strona przy wywołaniu nieruchomości do regulacji pierwiastkowej obowiązana jest złożyć wyciąg z ksiąg pomienionych.

Wszystkie pozycje, w powyższym wyciągu zamieszczone, powinny być wciągnięte do wykazu hipotecznego, o ile strona nie udowodni, że utraciły one moc prawną.

Art. 146. (Zgodnie z redakcją K. G. Z. W. — D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660). Zwierzchność hipoteczna, o ile uważa, że żądaniu wywołania nieruchomości do regulacji pierwiastkowej można uczynić zadość, wyznacza termin od jednego miesiąca do [trzech miesięcy] roku, celem zgłoszenia się osób interesowanych do kancelarji hipotecznej.

W wypadkach, gdy rejestr wieczysty i księga zakazów i zwolnień uległy zniszczeniu, stosuje się termin [trzymiesięczny] roczny.

Art. 147. (Zgodnie z tą że redakcją). Wiadomość o wywołaniu nieruchomości do regulacji pierwiastkowej w wyznaczonym w tym celu terminie ogłoszona będzie we właściwym według położenia dóbr dzienniku urzędowym tudzież przynajmniej w jednym z dzienników prywatnych według uznania [Wydziału Sprawiedliwości Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich] zwierzchności hipotecznej.

Jeżeli wywołanie do regulacji pierwiastkowej żąda następca zmarłego właściciela, termin wywołania przedłuża się do [sześciu miesięcy] roku.

Art. 148. Zgłaszającym się służy takie pierwszeństwo, jakie zawarowane jest prawem tej epoki, z której pochodzi ich należność, lub późniejszej, gdy w niej inną przybrała postać.

Skutkiem tego strona interesowana ma prawo prowadzić odpowiednie poszukiwania i zbierać informacje w rejestrze wieczystym b. notarjusza starszego, celem sprawdzenia, jakie prawa do danej nieruchomości są w rejestrze zapisane.

Ze swej strony zwierzchność hipoteczna władną jest zażądać od strony interesowanej złożenia wypisu rejestru wieczystego lub innych ważnych dokumentów, celem wniesienia do księgi hipotecznej tych praw rzeczowych, których ujawnienie z uwagi na ustęp pierwszy niniejszego artykułu za konieczne poczytywać będzie.

Art. 149. Gdy udowodnione zostało, że rejestr wieczysty, lub inne ważne dokumenty, mogące służyć za podstawę do stwierdzenia tytułu do nieruchomości, lub innego prawa rzeczowego, w toku wypadków ostatniej wojny zniszczeniu uległy, pisarz hipoteczny może wchodzić w korespondencję z instytucjami rządowemi lub komunalnemi i wogóle czynić z urzędu odpowiednie kroki, celem umożliwienia stronie stwierdzenia jej praw. Zwierzchność zaś hipoteczna w braku innych dowodów władną jest na żądanie strony zarządzić w tym celu badanie świadków, które prowadzone będzie trybem, wskazanym w ustawie postępowania cywilnego.

Art. 150. W terminie wyznaczonym strony interesowane zgłaszają się ponownie do pisarza hipotecznego, składają dokumenty, potrzebne celem ostatecznego stwierdzenia ich praw i projektują odpowiednie treści do wykazu hipotecznego.

Art. 151. Właściciel, niezostający pod opieką, pozbawionym jest wszelkich dobrodziejstw prawnych względem wierzycieli, którzyby nie byli w stanie uzyskać zabezpieczenie swych wierzytelności, dla niedopełnionego przez właściciela obowiązku, względem utwierdzenia praw własności.

Art. 152. Każdy, który sądził mieć lepsze lub równe prawo do własności dóbr nieruchomych, lub jakie prawo rzeczowe, ściągające się do gruntu lub praw hipotekowanych, wyłączając takie przywileje, które nadal jeszcze istnieć będą podług niniejszego prawa, obowiązanym jest również zgłosić się w czasie oznaczonym i złożyć dowody oryginalne na poparcie swego prawa.

Art. 153. Każdy z interesowanych w art. 152 wymienionych, któryby się nie zgłosił w dniu oznaczonym, a najpóźniej przed upływem czasu prekluzji, uważanym jest, jakoby się zrzekł prawa rzeczowego.

Prawo jego staje się osobistem w ten sposób, iż może być w każdym czasie wykonanem przeciw temu, który był osobiście obowiązanym, lub jego sukcesorom uniwersalnym; lecz nie może być wniesionem do ksiąg hipotecznych, gdyby już dobra przeszły w ręce trzeciego; a choćby się jeszcze znajdowały w ręku osobiście zobowiązanego, wciągnięcie do ksiąg hipotecznych nie może szkodzić ani zabierać pierwszeństwa temu, który uzyskał wpis poprzedzający.

Art. 154. Oświadczenie interesowanych, bądź zgodne, bądź różniące się, będą zapisanemi w księdze tranzakcji wieczystej. W przypadku niezgodności, uczyniona będzie w projekcie do wykazu hipotecznego wzmianka o sporze, a rozwiązanie sporu należeć będzie do właściwej drogi sądowej.

Art. 155. W braku sporów zwierzchność hipoteczna, o ile dowody złożone uznaje za dostateczne, czynność regulacji pierwiastkowej zatwierdza.

Od tej chwili osoby, których prawa w wykazie hipotecznym, ujawnione zostały, zyskują skutki hipoteczne.

DZIAŁ X.

Art. 156. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy dotychczasowych praw z niniejszą ustawą niezgodne.

INSTRUKCJA DLA KANCELARJI HIPOTECZNYCH.

1. Do obowiązków pisarza hipotecznego, prócz czynności w art. 29 Ust. Hip. zawartych należy:

a) dozór bezpośredni nad archiwum hipotecznem i notarjalnem (Art. 254 Ust. Not.),
b) sporządzenie protokułów pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek,
c) przyjmowanie wniosków stron (Art. 15 p. b. Ust. Hip.),
d) wydawanie wypisów, odpisów, wyciągów i świadectw z wykazów hipotecznych,
e) wydawanie wypisów i odpisów z aktów i rejestrów notarjalnych,
f) wydawanie odpisów z wniosków hipotecznych tudzież dokumentów do zbioru dowodów złożonych,
g) wydawanie świadectw zamieszkań właścicieli i wierzycieli hipotecznych,
h) doręczanie decyzji wydziałów hipotecznych,
i) wykonywanie decyzji wydziałów hipotecznych,
k) dozór nad archiwum b. Notarjusza Starszego.

2. Pracowników hipotecznych przyjmuje, uwalnia i utrzymuje własnym kosztem pisarz hipoteczny. On też jest odpowiedzialny za ich czynności.

3. Księgę hipoteczną, ułożoną według wzoru zatwierdzonego przez [Wydział Sprawieliwości Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich], zwierzność hipoteczną, mocno oprawioną, ponumerowaną i podpisaną przez przewodniczącego w Wydziale Hipotecznym przy zaznaczeniu ilości stronnic w wykazie hipotecznym i w księdze umów, dostarcza pisarz hipoteczny.

4. Na grzbiecie księgi hipotecznej wybite będą: nazwa dóbr i oznaczenie powiatu lub Nr. nieruchomości miejskiej i nazwa ulic.

5. Pisarz hipoteczny prowadzi księgi następujące:

1) repertorjum nieruchomości w danym arciwum uregulowanych,
2) skorowidz nieruchomości, ułożony dla dóbr ziemskich w porządku abecadłowym, dla nieruchomości zaś miejskich w porządku numerów,
3) skorowidz właścicieli nieruchomości,

4) repertorjum czynności, wpływających do wydziału Hipotecznego (aktów i wniosków),
5) wykaz doręczonych stronom interesowanych decyzji,
6) wykaz apelacji założonych od decyzji wydziału hipotecznego,
7) dziennik zamówionych wypisów, odpisów, wyciągów i świadectw,
8) wykaz wydanych wypisów, odpisów, wyciągów i świadectw,
9) dziennik zamówionych wniosków i protokułów regulacji pierwiastkowej,
10) wykaz sporządzonych wniosków i protokułów regulacji pierwiastkowej,
11) wykaz zamieszczonych ogłoszeń spadkowych,
12) dziennik pism nadchodzących i
13) dziennik pism wysłanych.

6. Pisarz hipoteczny wydaje notarjuszowi, urzędującemu w tym samym gmachu, co wydział hipoteczny, księgę hipoteczną celem sporządzenia czynności, poczem księga bezpośrednio do archiwum hipotecznego zwrócona być powinna.

7. Księgi hipoteczne zachowane będą w archiwum hipotecznem w miejscu przez sąd oznaczonem i od przypadku zabezpieczonem; za ich ciągły porządek i całość odpowiedzialnym będzie pisarz hipoteczny, pod jego zatem zawsze zostawać mają bezpośrednio dozorem i kluczem, a przystęp do nich bez jego zezwolenia nikomu nie jest wolny.

8. Pisarz hipoteczny zostawać będzie pod bezpośrednią kontrolą przewodniczącego w wydziale hipotecznym.

9. Notarjusz lub pisarz hipoteczny nie mogą użyć księgi wieczystej do zapisania aktu w innem miejscu, jak tylko w kancelarji hipotecznej.

W ogóle księga hipoteczna nie może być pod żadnym pozorem wyniesiona po za obręb kancelarji hipotecznej.

10. W księdze hipotecznej, razem oprawione mieścić się będą: wykaz hipoteczny, księga umów wieczystych i teka dla zbiorów dokumentów, do księgi wieczystej składanych (Art. 14. U. H.).

11. Wykaz hipoteczny, zajmujący początkowe stronnice księgi wieczystej (Art. 15. U. H.), prowadzony będzie według wzoru ustalonego.

12. W księdze umów wieczystych spisywane będą: protokuły pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek, akta i wnioski, w art. 15. U. H. wymienione, protokuły zeznań świadków, badanych w wypadkach w Ustawie Hipotecznej przewidzianych, oraz decyzje zwierzchności hipotecznej, zapadające w przedmiocie czynności, w księdze hipotecznej zeznanych.

Ostatnie stronice księgi wieczystej przeznaczone są na sumarjusz dokumentów. W sumarjuszu każdy dokument dokładnie oznaczony być powinien.

13. Każdy dokument, składany przy czynnościach, zeznawanych w księgach umów wieczystych, opatrzony oznakami osób, składających go, oraz notarjusza, lub pisarza hipotecznego, otrzymuje swój numer porządkowy, kolejnemi liczbami arabskiemi oznaczony, pod którym zapisany jest w sumarjuszu. Przy złożeniu dokumentu numer ten wyrzucony będzie na marginesie księgi wieczyszej.

14. Wykaz hipoteczny składa się z czterech działów.

Dział 3 i 4 składa się każdy z dwóch rubryk; głównej i zlewkowej.

15. (w redacji rozporządzenia K. G. Z. W. D. U. Nr. 72 p. 600) Dział I. wymienia nieruchomości opisujące jej granice. Zawiera w sobie powołanie się na plany, rejestry pomiarowe i protokuły opisania granic, o ile te do księgi hipotecznej złożone zostały, i na charakter nieruchomości (nabyta czy rodowa), o ile takowy jest wskazany w tytule prawnym nabycia właściciela. Bliższych wszakże szczegółów co do przedmiotów, znajdujących się na danej nieruchomości dział I w sobie nie mieści.

Do działu I należą również służebności, danej nieruchomości służące. W dziale tym z lewej strony ma być zapisane zastrzeżenie miejsca (art. 15).

I. Pierwotna redakcja nie wymagała powołania się na charakter nieruchomości. Warunek ten jest zbędny w powiatach: Włodzimierskim, Kowelskim, Łuckim, Sarneńskim, Równieńskim, Dubieńskim Krzemienieckim, gdzie ograniczenia w rozporządzaniu dobrami nieruchomemi z tytułu ich charakteru „rodowego" uległy uchyleniu (rozporządzeniu K. U. Z. W. i F. P. z dnia 19 maja 1921 r. D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 136).

16. Dział 2-gi wymienia właściciela i tytuł własności.

Dział ten rozłożony jest na cztery kolumny.

W pierwszej kolumnie zastrzeżeń notarjusz lub pisarz hipoteczny, przyjmujący akt lub wniosek, obowiązany jest jednocześnie z podpisaniem aktu lub wniosku zaznaczyć, iż się zastrzega miejsce dla danej czynności (Art. 23 U. H.).

W drugiej kolumnie należy wymienić właściciela.

W trzeciej kolumnie ma być wyrażonym z treści tytuł prawny nabycia własności, albo wniosek strony, żądający przeniesienia własności na rzecz osoby z powodu składanego przez siebie aktu, przyjętego w innem miejscu.

W czwartej kolumnie ma być zapisaną wartość dóbr, która wykazana będzie w kolumnie trzeciej, przy opisaniu tytułu nabycia, literami, w kolumnie zaś czwartej liczbami.

17. Jeżeli od nieruchomości odłączoną będzie jaka część lub gdy do niej jaka część przybędzie, wypływające stąd powiększenie lub zmniejszenie wartości zapisanem będzie w dziale drugim.

18. Jeżeli własność służy kilku osobom wspólnie, wtedy wpis do działu drugiego powinien obejmować wszystkie osoby, których prawa w danej księdze hipotecznej są uregulowane.

19. Dział trzeci przeznaczony jest do zapisania wszelkiego rodzaju ścieśnień własności, ciężarów wieczystych i służebności.

Dział ten składa się z pięciu kolumn.

W kolumnie pierwszej ma być zapisanem zastrzeżenie miejsca na treść do kolumny trzeciej lub piątej projektowaną (Art. 15, Ust. 3).

W kolumnie drugiej wyrazi się ilość pieniężna liczbami, jeżeli przedmiotem wpisu jest należytość pieniężna, która to ilość w kolumnie trzeciej wypisaną będzie literami.

Do kolumny trzeciej zapisanemi będą tytuły prawne, z których wypłynęło ścieśnienie własności, ciężary wieczyste lub służebności, wzmianki o toczącym się postępowaniu spadkowem, o obranem zamieszkaniu prawnem i t. p.

Kolumna czwarta przeznaczona jest do zapisania wykreśleń. W niej wyrazi się liczbami ilość pieniężna, która wykreśloną została, jeżeli przedmiotem wykreślenia jest należytość pieniężna.

Kolumna piąta wymieni z daty akt, na mocy którego nastąpiło wykreślenie, oraz w przypadku, gdy przedmiotem wykreślenia jest należytość pieniężna, wymieni literami wykreśloną ilość pieniężną.

20. Dział czwarty mieści w sobie długi i inne obowiązki hipoteczne zaciągnięte przez właściciela.

Przeznaczenie kolumn pięciu, z których się ten dział składa, jest następujące:

Kolumny pierwszej do zastrzeżeń na treści do kolumny trzeciej lub piątej projektowane (art. 15 Ust. 3); kolumny drugiej do wyrażenia ilości pieniężnej liczbami; kolumny trzeciej do wyrażenia tytułów, na mocy których dług lub obowiązek hipoteczny jest wpisanym; kolumny czwartej do wyrażenia wykreślonej ilości pieniężnej liczbami; kolumny piątej do wyrażenia aktów, na mocy których nastąpiło wykreślenie i wyrażenie ilości pieniężnej, która wykreśloną została, literami.

21. W dziale trzecim i czwartym, oprócz opisanej powyżej rubryki głównej, mieści się nadto rubryka zlewkowa, składająca się z tych samych pięciu kolumn, co i rubryka główna.

Rubryka zlewkowa mieści w sobie zlewki i obciążenia praw w rubryce głównej zapisanych, oraz wszelkiego rodzaju wpisy ściągające się do wpisu z rubryki głównej, lub do innego wpisu, poprzednio w rubryce zlewkowej wpisanego, jak naprzykład wpis o ustąpionem pierwszeństwie hipotecznem, o obranem zamieszkaniu prawnem, o dodatkowem zabezpieczeniu hipotecznem, o toczącem się postępowaniu hipotecznem.

22. Każdy wpis, zapisany w jednem z czterech działów wykazu hipotecznego, czy to w rubryce głównej czy zlewkowej, czy w kolumnie wpisów, czy wykreśleń, mieści w sobie obowiązkowo datę tytułu, datę zatwierdzenia czynności przez zwierzchność hipoteczną oraz numer czynności w księdze umów wieczystych.

23. Treści powinny być zredagowane zwięźle, nie zawierać w sobie żadnych szczegółów prócz tych, które się stosują do gruntu i praw hipotekowanych (art. 17 Ust. Hip.).

Drobniejsze usterki przy zaprojektowaniu treści, jako to np. oczywiste omyłki faktyczne albo włączenie warunków wyłącznie osobistych mocną jest prostować zwierzchność hipoteczna.

24. Notarjusz i pisarz hipoteczny obowiązani są przedstawić każdą czynność nie później, jak dwa tygodnie od daty jej zatrwierdzenia pod rozpoznanie zwierzchności hipotecznej.

Zwierzchność hipoteczna obowiązana jest rozpoznać każdą czynność nie później, jak w dwa miesiące od daty jej przedstawienia do wydziału hipotecznego.

25. Po zatwierdzeniu czynności przez wydział hipoteczny, pisarz hipoteczny wciąga do właściwego miejsca wykazu hipotecznego, a to o ile możności charakterem ozdobnym, i stwierdza swoim podpisem treść w redakcji przez zwierzchność hipoteczną przyjętej. Wprowadzenie treści do wykazu, inaczej wykonaniem zwane, powinno nastąpić niezwłocznie, a w każdym razie nie później jak w dni dziesięć po zapadłej decyzji.

26. W dziale pierwszym i dziale drugim treści wpisuje się bezpośrednio jedną po drugiej.

W dziale trzecim i w dziale czwartym każdą treść do rubryki głównej (mianowicie do kolumny trzeciej czyli do kolumny wpisów) zapisuje się o ile możności na osobnej stronicy.

W kolumnie wykreśleń rybryki głównej, jak również w kolumnie wpisów i kolumnie wykreśleń rubryki zlewkowej, każdą treść wpisuje się obok tego numeru w rubryce głównej, do którego się dana treść odnosi, przyczem w każdej kolumnie bezpośrednio jedną po drugiej, bez pozostawiania miejsc wolnych.

Pilnie baczyć należy, żeby każda treść zapisaną była we właściwej rubryce. Tak np. gdy z danego aktu zaprojektowane zostały treści do rubryki zlewkowej obok N. N. I i 3, nie można ich zapisać w wykazie hipotecznym bezpośrednio po sobie, lecz miejsce pierwszej przypadnie w rubryce zlewkowej obok N. 1-go, miejsce zaś drugiej w rubryce zlewkowej obok Nr. trzeciego.

27. Zastrzeżenie, jakie notarjusz lub pisarz hipoteczny poczyni na brzegu wykazu hipotecznego, brzmi tak: „na wpis

treści z aktu (lub wniosku) Nr. ..... str. ..... podpis notarjusza lub pisarza".

W dziale trzecim i czwartym zastrzeżenie na treść do kolumny wpisów rubryki głównej powinno być zaopatrzone numerem kolejnym („Nr. 5"), zastrzeżenie zaś na treść kolumny wykreśleń rubryki zlewkowej powinno być zaopatrzene wzmianką do którego numeru kolejnego kolumny głównej się odnosi („do Nr. 5").

28. Zastrzeżenia na treść do działu pierwszego lub drugiego pisze się w kolumnie zastrzeżeń danego działu, bezpośrednio jedno po drugiem.

Zastrzeżenia w dziale trzecim i czwartym na treść do kolumny wpisów rubryki głównej pisze się w kolumnie zastrzeżeń rubryki głównej bezpośrednio jedno po drugiem.

Zastrzeżenia w dziale trzecim i czwartym na treść do kolumny wykreśleń rubryki głównej pisze się w kolumnie zastrzeżeń rubryki głównej obok tego numeru co w rubryce głównej, do którego się dane zastrzeżenie odnosi, w danem miejscu również bezpośrednio jedno po drugiem.

Zastrzeżenie w dziale trzecim i czwartym na treść do kolumny wpisów albo kolumny wykreśleń rubryki zlewkowej pisze się w kolumnie zastrzeżeń rubryki zlewkowej, obok tego numeru w rubryce głównej, do którego się dane zastrzeżenie odnosi w danem miejscu, również bezpośrednio jedno po drugiem.

29. Wraz z wciągnięciem do wykazu hipotecznego treści (atr. 25) pisarz hipoteczny przekreśla jednocześnie cienką kreską o ile możności atramentem kolorowym oraz podpisem..... zastrzeżenie na daną treść, z powołaniem stronicy księgi umów, na których zapisaną jest decyzja. Gdy w myśl decyzji zwierzchności hipotecznej nastąpiło skreślenie zastrzeżenia bez wciągnięcia treści do wykazu, pisarz hipoteczny przy skreślonem zastrzeżeniu zaznacza: skreślono z decyzji str. ..... (podpis pisarza).

30. W wypadkach artykułem 29a Ustawy Hip. przewidzianych, pisarz hipoteczny o nastąpionem doręczeniu decyzji czyni z urzędu obok decyzji wzmiankę w wyrazach: „odpis decyzji w dniu..... doręczony został NN".

31. Gdy zwierzchność hipoteczna, rozpatrując pewną czynność zażądała dodatkowych objaśnień lub uskutecznienia jakiej czynności (art. 25 Ust. Hip.), czyli, gdy wydała decyzję zawieszającą, zastrzeżenie na treść zaprojektowaną z tej czynności w wykazie hipotecznym pozostaje.

Po upływie terminów, w artykule 25 Ust. Hip. wskazanych pisarz hipoteczny w ciągu dni siedmiu zeznaje z urzędu w księdze hipotecznej wniosek, w którym składając dowód wręczenia osobie interesowanej decyzji zawieszającej wydziału hipotecznego, żąda skreślenia zastrzeżenia.

Wniosek ten wydział hipoteczny rozpatruje w ciągu dni 10-ciu.

32. Gdy zwierzchność hipoteczna uznała, iż czynność całkowicie ostać się nie może (art. 25 Ust. Hip.), czyli gdy wydała decyzją odmowną, nakazuje jednocześnie skreślenie zastrzeżenia, zapisanego na treść, z danej czynności zaprojektowaną; o czem czyni wzmiankę w decyzji.

O ile jednak zwierzchność hipoteczna, wydając decyzję odmowną nie uznała za stosowne skreślić jednocześnie zastrzeżenie, wówczas zastrzeżenie bądź po bezkutecznym upływie terminu apelacyjnego, bądź po wydaniu decyzji sądu drugiej instancji na skutek odwołania się strony, ulega skreśleniu w drodze punktem 31 wskazanej.

II. Na obszarach [podległych Zarządowi Cywilnemu] Ziem Wschodnich, obowiązuje Ustawa notarjalna rosyjska (część I tomu XVI Zb. praw. ros. wyd. 1914 r.) w zakresie, w jakim obowiązywała w b. Okręgu Sądowym Warszawskim z zastosowaniem zmian, wynikających z osnowy rozporządzeń Komisarza Generalnego Z. W. o organizacji ogólnego sądownictwa oraz w przedmiocie prawa cywilnego i ustawy postępowania cywilnego, (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Z. W. z dnia 24 czerwca 1919 r. Nr. 4 pozycje 22 i 23) jak również z zastosowaniem poniższych zmian i uzupełnień.

1) Art. 249 ustawy notarjalnej otrzymuje brzmienie następujące:

Językiem urzędowym jest język polski i w tym języku dokonywane będą czynności notarjalne; stronie służy prawo otrzymywania, prócz tekstu polskiego, przekładu aktu notarjalnego na jeden z języków krajowych pod odpowiedzialnością notarjusza za wiarogodność tłumaczenia i z zastrzeżeniem, że za oryginalny uważanym będzie tekst polski.

I. Na żądanie stron Zainteresowanych notarjusze przy kancelarjach hipotecznych Sądów Okręgowych mają prawo dokonywać tłumaczeń akt i dokumentów narówni z tłumaczami przysięgłymi i według ustalonej dla tych ostatnich taksy (D. U. Z. W. 1920 r. Nr. 87 p. 1124).

2) Art. 261 notarjalnej ustawy otrzymuje moc obowiązującą z tą zmianą, iż w wypadku, gdy akt ma być wykonany zagranicą, tożsamość podpisu Prezesa Sądu stwierdza Ministerstwo Spraw Zewnętrznych.

3) Wysokość i sposób pobierania opłat stemplowych określają rozporządzenia Komisarza Generalnego.

Wszystkie wydane w tym przedmiocie rozporządzenia K. G. Z. W. (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 34, Nr. 26 p. 234, Nr. 35 p. 405, Nr. 100 p. 1573) i K. N. Z. W. i F. P. (D. U. Z. W. F. P. Nr. 13 p. 171) należy uważać za uchylone z chwilą ujednostajnienia opłat stemplowych przez rozporządzenie Rady Ministrów z d 30 sierpnia 1921 r. (D. U. Nr. p. 567).

4) Ponadto na terenie Ziem Wschodnich otrzymują moc obowiązującą a) okólnik b. Dep. Sprawiedliwości Tymcz. Rady

Stanu Nr. 23 (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 6 z d. 4 Listopada 1917 r.) w części dotyczącej mianowania notarjuszów i pisarzów hipotecznych, b) zarządzenie tegoż Departamentu z dnia 1 Grudnia 1917 r. w przedmiocie prowadzenia ksiąg notarjalnych (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 7 z d. 3 Stycznia 1918 r.), c) [dekret w przedmiocie taksy tymczasowej dla pisarzów hipotecznych i załączona do niego taksa z powiększeniem tej taksy, z wyjątkiem jej pozycji 1-ej, o 50%. Dz. Praw Państwa Polskiego Nr. 15 pozycja 204)] d) taryfa opłat za czynności notarjusza, podana w załączeniu.

W sprawie okólnika b. Departamentu Sprawiedliwości porównać uwagę III do art. 12 rozkazu Wodza Naczelnego z d. 15 października 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 2 p. 9).

Dekret w przedmiocie taksy hipotecznej dla pisarzy hipotecznych został uchylony przez rozporządzenie Komisarza G. Z. W. z d. 2 marca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 64 p. 533) Ustanowiona przez to rozporządzenie nowa taksa umieszczona jest w załączniku Nr. 240.

5) (Dołączono przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20).

Artykułowi 169 (w redakcji 1912 r.) ustawy notarjalnej rosyjskiej nadać brzmienie następujące:

„Zastępca starszego notarjusza, w myśl art. 140[1] Ust. Hipot. po stwierdzeniu, że wypis czyni zadość wymaganiom art. 89 i 167 Ustawy notarjalnej i że przepisane opłaty skarbowe są należycie pobrane, czyni na zapisie wzmiankę o zatwierdzeniu aktu i wciągnięciu do rejestru wieczystego („krepostnego") i wydaje wypis właściwej stronie".

III. W ustawie postępowania cywilnego wprowadza się zmiany następujące:

1. Niezależnie od sposobów zabezpieczenia powództwa wymienionych w artykule 602 Ustawy postępowania cywilnego, powództwo może być zabezpieczone hipotecznie, z zastosowaniem się do artykułu 157 Ustawy Hipotecznej.

2. Na obszary Ziem Wschodnich [podległe Zarządowi Cywilnemu] rozciąga się moc obowiązująca art. 1556—1564, 1566, 1569—1590, 1692—1597 Ustawy postępowania cywilnego, przy nadaniu art. 1469, 1581, 1584, 1594 i 1595 brzmienia następującego:

1569. Sprzedaż majątków za długi, przypadające instytucjom kredytu długoterminowego dokonywa się z zachowaniem specjalnych, wyłuszczonych w ustawach tych instytucji przepisów, przystosowując takowe do ogólnych przepisów postępowania cywilnego o sprzedaży majątku nieruchomego.

Sprzedaż majątków za długi, zaciągnięte w jednej z rosyjskich instytucji kredytu długoterminowego, której zarząd znajduje się poza obrębem [Zarządu Cywilnego] Ziem Wschodnich, odbywa się według zasad ustawy postępowanie cywil-

nego po uzyskaniu w każdym poszczególnym wypadku decyzji Sądu Okręgowego w przedmiocie odbycia sprzedaży.

1581. Jeżeli egzekucja jest skierowana na nieruchomość, mającą hipotekę, a dłużnik po upływie miesiąca od czasu otrzymania nakazu egzekcyjnego nie zaspokoi poszukiwanej należności, komornik sądowy wysyła zawiadomienia o skierowaniu egzekucji do wszystkich wierzycieli, należności których są zabezpieczone na hipotece sprzedawanego majątku i wniesione do IV działu wykazu hipotecznego.

1584. Przy sprzedaży majątku hipotekowanego przez osiągniętą ze sprzedaży sumę hipoteka będzie oczyszczoną ze wszystkich długów hipotecznych, zapisanych w IV dziale wykazu hipotecznego, z wyjątkiem tylko tych, co do pozostawienia których na majątku nastąpiła zgoda między wierzycielem a nabywcą.

Przepis niniejszy nie rozciąga się na dług, przypadający instytucji kredytu długoterminowego, mocą art 1184.

1594. Podział wspomnianych w poprzednim (1593) artykule funduszów między wierzycielami uskutecznia się w następujący sposób:

1) jeżeli podlegające klasyfikacji fundusze zostały osiągnięte ze sprzedaży majątku hipotekowanego, obciążonego uprzywilejowanemi długami, to klasyfikacja uskutecznioną będzie na zasadach, wskazanych w prawie o przywilejach i hipotekach 1818 r.

2) po zaspokojeniu uprzywilejowanych i hipotecznych należności, podlegają zaspokojeniu długi nieuprzywilejowane, osobiste;

3) między osobistymi nieuprzywilejowanemi wierzycielami fundusze dzielą się proporcjonalnie do ich należności.

1595. Plan podziału sumy, osiągniętej ze sprzedaży majątku hipotekowanego, okazany będzie dłużnikowi i wierzycielom hipotecznym, którym w tym celu doręczone będą zawiadomienia w zamieszkaniach, wskazanych w wykazie zamieszkań.

IV. Obciążanie nieruchomości za długi, zaciągnięte w jednej z instytucji kredytu długoterminowego, nie stanowi przeszkody do przeniesienia tytułu własności tychże dóbr nieruchomych lub do dalszego ich obciążania.

O ile dług instytucji kredytu długoterminowego, dany majątek ciążący, zaciągnięty został w jednej z rosyjskich instytucji kredytu długoterminowego, której Zarząd znajduje się poza obrębem terytorjum [podległego Zarządowi Cywilnemu] Ziem Wschodnich i o ile dług ten nie przenosi sumy 150 rb. na dziesięcinę, to przy sprzedaży majątku częściowej dług ten, przy niemożności ze strony dłużnika wejścia w porozumienie z tą instytucją, ulega samem prawem podziałowi i każda cząstka sprzedana, obciążona jest długiem tejże instytucji w stosunku do obszaru sprzedanej części użytkowej ziemi,

o czem przy sprzedaży częściowej właściciel mocen jest projektować do wykazu hipotecznego odpowiednie treści.

V. [Powięszyć etat Sądów Okręgowych w Wilnie i Grodnie o 2 sędziów okręgowych w każdym z pomienionych sądów dla utworzenia wydziałów hipotecznych, czyniąc potrzebny wydatek z pozostałości budżetowych]. Nieaktualny.

VI. [Przepis artykułu 13-go rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 maja 1919 r. o urządzeniu Ogólnego Sądownictwa (Dz. Urz. Nr. 4 z dnia 24-go czerwca 1919 r. pozycja 22) rozciągnąć na pisarzy hipotecznych].

(Nie obowiązuje wobec rozciągnięcia art. 21 Przep. Prz. do organiz. Sąd. na Ziemie Wschod.).

VII. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia go w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa, dn. 31 sierpnia 1919 r.

Załącznik Nr. 105.

TARYFA

opłat za czynność notarjusza.

(D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157).

I. Akty notarjalne.

1. Za sprzedaż przedmiotów ruchomych lub nieruchomych, działy, najem (rzeczy lub pracy), spółkę, darowiznę, ustanowienie służebności za określoną cenę, dzierżawę majątku ziemskiego.

a) nie wyżej	1000 rb.	2 od sta
najmniej		15 rb.
b) wyżej	1000 rb. nie wyżej	2500 rb.
za pierwsze	1000 rb.	20 rb.
za resztę		1 od sta
c) wyżej	2500 rb. nie wyżej	5000 rb.
za pierwsze	2500 rb.	35 rb.
za resztę		½ od sta
d) wyżej	5000 rb.	
za pierwsze	5000 rb.	47.50 rb.
za resztę		2 od tys.

Wartością przedmiotu sprzedaży, działu, darowizny jest szacunek bez potrącenia pasywów.

2. Za zmianę wynagrodzenie oblicza się wedle pozycji 1-ej od wartości droższego z zamienianych przedmiotów, bez względu na to, czy zamieniane przedmioty są jednej natury,

czy nie (zamiana nieruchomości na ruchomość, sumę hipoteczną i t. p.).

3. Za projekt aktu sprzedaży, zamiany, działu, najmu spółki, ustanowienia służebności za określoną cenę, oraz dzierżawy majątku ziemskiego, notarjuszowi należy się oddzielnie połowa wynagrodzenia oznaczonego w pozycjach 1-ej względnie 2-ej.

4. Za pożyczkę hipoteczną lub niehipoteczną z zastawem ruchomym lub bez, cesję, subrogację, z udziałem dłużnika lub bez, układ pojednawczy:

a) nie wyżej 1000 rb. . . . . 10 rb.
b) wyżej 1000 rb. nie wyżej 5000 rb. . . . 15 „
c) wyżej 5000 „ nie wyżej 10000 „ . . . 20 „
d) wyżej 10000 „ . . . . . 25 „

i oprócz tego we wszystkich wypadkach 1 od tysiąca.

5. Za kaucję hipoteczną i poręczenie hipoteczne:

a) nie wyżej 1000 rb. . . . . 10 rb.
b) wyżej 1000 rb. nie wyżej 5000 rb. . . . 15 „
c) wyżej 5000 „ nie wyżej 10000 „ . . . 20 „

i oprócz tego w wypadkach a, b, c.—1 od tysiąca

d) wyżej 10000 rb.

za pierwsze 10000 rb. . . . . 120 rb.
za resztę . . . . . ½ od tys.
lecz najwyżej za akt . . . . . 1000 rb

6. Za kwity sum hipotecznych:

nie wyżej 25.000 rb. . . . . 10 rb.
oraz od sumy . . . . . 1 od tys
wyżej . . . . . 25.000 rb.
za pierwsze . . . . 25.000 „ . . . . . 35 rb.
za resztę . . . . . ½ od tys.
lecz najwyżej za akt . . . . . 600 rb.

7. Za kwity sum niehipotecznych, względnie za poręczenia nie hipoteczne:

nie wyżej . . . . . 25.000 rb. . . . . 10 rb.
oraz od sumy . . . . . 1 od tys.
wyżej . . . . . 25.000 rb.
za pierwsze . . . . 25.000 „ . . . . . 35 rb.
za resztę . . . . . ¼ od tys.
lecz najwyżej za cały akt . . . . . 300 rb.

8. Za testament przez akt publiczny, gdy wartość majątku, którym testator rozporządza:

a) jest określoną . . . . . 25 rb.
oraz od pomienionej wartości . . . . . 1 od tys.
lecz najwyżej za cały akt . . . . . 1500 rb.
b) i nie jest określoną . . . . . 100 „

9. Za protokuł pierwszego organizacyjnego ogólnego zebrania akcjonarjuszów—1 od tysiąca kapitału zakładowego.

10. Za każdy inny protokuł ogólnego zebrania akcjonarjuszów lub członków innych stowarzyszeń . . . . 150 rb.

11. Za akt ustanowienia służebności bez oznaczenia wartości . . . . . 50 rb.

12. Za zapisanie się na sąd polubowny . . . 50 rb.

13. Za ustąpienie pierwszeństwa hipotecznego, zrzeczenie się takowego, akceptację aktu już zeznanego, zwolnienie nieruchomości od obciążenia, zwolnienie od zobowiązania, umowy dodatkowe bez przedłużenia terminu lub podwyższenia sumy umów głównych, odwołanie testamentu lub plenipotencji . . . . . 25 rb.

14. Za rozwiązanie umowy 25 rb., gdy zaś rozwiązanie zawiera w sobie wypłaty lub obowiązek czynienia wypłat, to oprócz tego należy się wynagrodzenie podług pozycji 4.

15. Za umowy dodatkowe z przedłużeniem czasu ich trwania.

a) bez zmiany warunków $^1/_3$ część wynagrodzenia, które przypadałoby na pierwotną umowę; gdyby zaś ta $^1/_3$ część wynosiła mniej niż 25 rb., to wynagrodzenie wynosi tyle, co za pierwotną umowę, względnie 25 rb., zależnie od tego, która z tych dwóch cyfr jest mniejszą.

b) ze zmianą warunków $^1/_2$ wynagrodzenia, które przypadałoby za pierwotną umową; gdyby zaś ta $^1/_2$ wynosiła mniej niż 30 rubli, to wynagrodzenie wynosi tyle, co za pierwotną umowę, względnie 30 rubli, zależnie od tego, która z tych dwóch cyfr jest mniejsza.

Gdy zaś za umową dodatkową zwiększa się suma pierwotnej umowy, to niezależnie od wynagrodzenia według punktu a, względnie b, należy się od sumy, o którą pierwotna suma się zwiększyła, wynagrodzenie według niniejszej taryfy, zależnie od natury umowy.

16. Za pełnomocnictwo jeżeli jest jeden mocodawca 10 rb.; od każdego następnego—po 3 rb.

17. Za spis inwentarza przypada wynagrodzenie według taryfy dla komorników, lecz za wpisy, odpisy, wyciągi wynagrodzenie oblicza się wedle pozycji 18 niniejszej taryfy.

18, Za akt bez oznaczenia wartości, w taryfie niniejszej nie przewidziany, oraz za akt, w którym wartość nie może być przewidziana—25 rb.

Uwaga 1. Wartość wypłat liczy się za cały czas ich trwania. Jeśli czas ten zależy od wypadku losowego, wartość określa się przez pomnożenie, opłaty rocznej przez 10; jeśli zaś opłata jest wieczystą, wartość określa się przez pomnożenie opłaty rocznej przez 20.

Uwaga 2. Jeśli w jednym akcie jest kilka przedmiotów, wynagrodzenie zasadnicze oblicza się tylko od wartości głównego przedmiotu, procentowe zaś—od każdego przedmiotu oddzielnie i zależnie od natury aktu (np. jeśli akt sprzedaży zawiera w sobie także pełnomocnictwo, ustąpienie pierwszeństwa i t. p. to za takowe oddzielne wynagrodzenie się należy).

II. Inne czynności.

19. Za wpisy (nie wyłączając pierwszego), wyciągi lub kopje, wydawane stronom lub przesyłane do władz w interesie stron, za każdą 25 wierszową stronicę oryginału rozpoczęta stronica uważa się za całą . . . . . 1.50 rb.
najmniej . . . . . 6.— „

20. Za wniosek w księdze wieczystej . . . . 15.— „

21. Za protest wekslu lub akt protestacji:
a) nie wyżej 1000 rb. $^1/_2$ od sta najmniej . . . 2.50 rb.
b) wyżej 1000 rb. . . . . 5.— „
oraz od podwyżki ponad 1000 rb. i od tysiąca.

22. Za doręczenie zawiadomienia w obrębie miasta, w którym notarjusz urzęduje, łącznie z wydaniem poświadczenia
w siedzibie sądów okręgowych . . . . . 15 rb.
w innych miejscowościach . . . . . 10 „

23. Za poświadczenie podpisu na każdą stronicę 25-cio wierszową (niecała liczy się za całą) dokumentu, na którym podpis ma być poświadczony . . . . . 1 rb.
najmniej za poświadczenie . . . . . 2 „
Jeśli zaś jest kilka podpisów, to za każdy następny należy się $^1/_2$ tego, co za pierwszy.

24. Za poświadczenie kopji za każdą 25 wierszową stronicę (niecała stronica liczy się za całą) . . . . . 1 rb.
najmniej za poświadczenie . . . . . 2 „
Gdy zaś kopja sporządza się u notarjusza, to jak za kopję aktu (pozycja 19).

25. Za poświadczenia:
a) okazania dokumentu;
b) pozostawania przy życiu;
c) stawiennictwa względnie niestawiennictwa.
w siedzibie sądów okręgowych . . . . . 15 rb.
w innych miejscowościach . . . . . 10 „
Za poświadczenie pozostawania przy życiu osób otrzymujących emeryturę . . . . . 1 rb.

26. Za przechowywanie dokumentu rocznie . . . 25 rb.
Rozpoczęty rok liczy się za cały. Należność winna być opłaconą za każdy rok zgóry.

27. Za każdą treść do wykazu hipotecznego . . 1 rb.

Dla każdego świadka, którego notarjusz wzywa do aktu w kancelarji na żądanie stron, notarjusz pobiera za każdy akt:
w siedzibie sądów okręgowych . . . . . 3 rb.
w innych miejscowościach . . . . . 2 „
Za obecność świadków przy akcie po za kancelarją wynagrodzenie powinno być oddzielnie umówione.

III. Czynności po za kancelarją.

29. Za czynności po za kanelarją, z wyjątkiem tych, które po za kancelarją, z natury rzeczy odbyć się muszą (pro-

test, doręczenie, spis inwentarza, ogólne zebranie akcjonarjuszów i t. p.), należy się za każde pół godziny czesne:

a) w siedzibie sądów okręgowych . . . . . 5 rb.
b) w innych miejscowościach po . . . . . 3 „

Każde rozpoczęte pół godziny liczy się za całe; czas liczy się od chwili opuszczenia kancelarji przez notarjusza do chwili powrotu; doba może być liczona najwyżej na 10 godzin.

Oprócz tego należy się zwrot kosztów podróży w wagonie drugiej klasy pociągiem pośpiesznym, ewentualnie zwrot kosztów wszelkiej innej lokomocji.

Załącznik Nr. 106)

ROZPORZĄDZENIE K. G. Z. W.

z d. 1 kwietnia 1920 r. w przedmiocie uzupełnienia obowiązujących ustaw związku z prowadzeniem hipoteki i zmianą w trybie mianowania Notarjusza.

(D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660).

(Art. 1—2 uwzględnione były w załączniku Nr. 100).

Art. 3. Uzupełnić art. 1 rozporządzenia K. G. Z. W. z d. 15 maja 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157) nadaniem artykułom 1529, 1532, 1534, 1546 Ust. Postęp. Cyw. na terenie właściwości Sądu Apelacyjnego w Wilnie mocy obowiązującej i w niżej wymienionych artykułach Ust. Post. Cyw. wprowadzić następujące zmiany:

1. W art. 161[1]—po wyrazie „wieczyste“ wstawić: „wypisy z aktów hipotecznych“.
2. W art. 161[3]—po wyrazie w p. 2 „aktu wieczystego“ wstawić „wypisie z aktu hipotecznego“ i w p. 5 po wpisie „wieczystym“ wstawić: „notarjalnym i wypisem z aktu hipotecznego“.
3. W art. 161[6]—po wyrazie „akt“ wstawić „lub wypis z aktu wieczystego“.
4. W art. 161[8]—po wyrazach „na samym akcie“ wstawić wyraz „lub na wypisie z aktu hipotecznego“.
5. W art. 457 po wyrazie „wieczyste“ wstawić „hipoteczne“.
6. W art. 460 po wyrazie „wieczysty“ wstawić „hipoteczny“.
7. W art. 476 po wyrazie „wieczystych“ wstawić „hipotecznych“.
8. Art. 602 otrzymuje brzmienie następujące:
„Powództwo zabezpiecza się sposobem hipotecznym przez zakaz sprzedaży nieruchomego majątku aż

do ukończenia sprawy, przez zajęcie ruchomości i przez poręczenie. W sprawach zaś, w których powództwo nie może być w powyższy sposób zabezpieczone, sąd może zobowiązać dłużnika do niewydalania się z miejsca stałego zamieszkania lub z miejsca czasowego pobytu".

9. Art. 609 otrzymuje brzmienie następujące:
„Jeżeli przedmiotem powództwa będzie prawo własności do niezahipotegowanego majątku nieruchomego lub ruchomego, to zabezpieczenie takiego powództwa polegać będzie względem majątku nieruchomego na zakazie sprzedaży aż do ukończenia sprawy, a względem ruchomości na zajęciu takowych.

10. Art. 616—623 zastąpić artykułami 1529, 1530, 1531—1532, 1534, 1535.
Wprowadzić niżej wymienione artykuły Ust. Post. Cyw. z następującemi zmianami:

11. W art. 1573 wyrazy „W gubernjach Warszawskiego Okręgu Sądowego" zastąpić wyrazami „na terenie Ziem Wschodnich".

12. [W art. 1577 wyraz „Warszawie" zastąpić „Wilnie".]

13. Art. 1587 będzie miał brzmienie następujące:
„Przepis zawarty w art. 1188 nie rozciąga się na majątki hipotekowane, względem których stosuje się zasada wskazana w cz. 2 art. 47 urz. hip."

14. Art. 1588 będzie brzmiał następująco:
„Dłużnik ma prawo prosić o zawieszenie sprzedaży, o ile kontraktami dzierżawnemi urzędowemi usprawiedliwi, że czysty i wolny dochód dwuroczny z jego nieruchomości wystarczy na zaspokojenie długu w kapitale, odsetkach i kosztach i jeżeli ofiaruje się przekazać dochód ten wierzycielowi. Sąd może zawieszenie uchylić, jeżeli zajdzie sprzeciw lub przeszkoda do zaspokojenia wierzyciela w trybie powyższym".
Artykuł ten nie ma zastosowania do ruchomości hipotekowanych.

Art. 5. W prawie cywilnem rosyjskiem (cz. 1 tomu X Zb. Pr. wyd. 1914 r.) wprowadzić zmiany następujące:

1. W art. 446 wyrazy „zatwierdzonym przez starszego notarjusza" zastąpić wyrazami: „ujawnionym w księdze hipotecznej".

2. Art. 1006 otrzymuje brzmienie następujące:
Jeżeli posag składa się tylko z majątku nieruchomego lub częściowo z ruchomego i częściowo z nieruchomego, akta posagowe winny być sporządzone w trybie notarjalnym; akt tyczący się majątku hipotekowanego uzyskuje prawo rzeczowe po ujawnieniu w księdze hipotecznej. Jeżeli zaś cały posag składa się z rucho-

mości, to akta takie można sporządzać także w formie akt prywatnych, zgłaszanych do poświadczenia według przepisów ustawy natarjalnej. Wszystkie wchodzące w skład posagu kapitały w gotowiźnie, wekslach lub papierach procentowych należy dokładnie wymienić w akcie posagowym.

3. W art. 1300 wykreślić wyrazy „wprowadzeni do majątku".

4. 1307 otrzymuje brzmienie następujące:
„Jeżeli podział z powodu niezgody w rodzinie i sporów między spadkobiercami nie będzie przez nich polubownie zakończony w ciągu dwóch lat, wtenczas dokonywa działu właściwy sąd, o czem wnosi się ostrzeżenie do wykazu hipotecznego i majątek oddaje się pod zarząd właściwego urzędu opiekuńczego, który wyznacza opiekunów. Ponadto z całego majątku pobiera się 6% na rzecz miejscowych zakładów dobroczynności publicznej tego okręgu, w którym znajduje się majątek, na rachunek tych, którzy stali się przyczyną zwłoki.

5. Art. 1369 otrzymuje brzmienie następujące:
„Jeżeli majątek zbyty przeszedł następnie do osoby trzeciej w drodze sprzedaży lub zastawu i przed ujawnieniem w księdze hipotecznej aktu nabycia nie złożono podania o wykup, to ten, kto chce wykupić majątek, winien uiścić cenę, wymienioną w ostatnim akcie, ujawnionym w księdze hipotecznej".

6. Art. 1407 otrzymuje brzmienie następujące:
„Sprzedaż wszystkich nieruchomości odbywa się za pomocą akt kupna".

7. Art. 1420 otrzymuje brzmienie następujące:
„Akt kupna sporządza się notarjalnie. Akt kupna majątku hipotekowanego uzyskuje prawo rzeczowe przez ujawnienie go w księdze hipotecznej".

8. Art. 1531 otrzymuje brzmienie następujące:
„Umowy i zobowiązania bywają prywatne, zgłaszane do notarjalnego zaświadczenia (oblatowane), notarjalne oraz hipoteczne".

9. W art. 1540 i 2013 wyrazy „waluta rosyjska" zastąpić:
„waluta mająca obieg na terenie Ziem Wschodnich".

Art. 6. W Ust. Not. (rozporządzenie K. G. Z. W. z dnia 31 sierpnia 1919 r. D. U. Z. W. Nr. 157—II) wprowadzają się następujące zmiany.

1) Art. 218 otrzymuje brzmienie następujące: „Przepisy niniejszej ustawy obowiązują w Okręgu Sądu Apelacyjnego [w Wilnie] Ziem Wschodnich ze zmianami w poniższych artykułach wskazanemi.

2) Art. 59[1], uwaga do art. 221, artykuły 242, 243, 245, 246, 248, 251 i 263, uwaga do art. 264, art. 265 i 270 uchylają się.

Wskazanem wydaje się przywrócenie mocy obowiązującej art. 59[1] ust. not., który jednak ma zastosowanie w okręgach sądowych b. Zaboru Rosyjskiego i upoważnia Prezesa Sądu Apelacyjnego do złożenia na mocy opinji Sądu notarjusza z urzędu bez prawa zaskarżenia tej decyzji. Skoro względy natury etycznej wymagały wprowadzenia tego artykułu i jego zachowania w b. Królestwie Polskim, to nie należy robić wyjątku dla Ziem Wschodnich.

3) Art. 220 otrzymuje brzmienie następujące:
„Sędziowie pokoju w miastach, gdzie niema notarjuszów, mają prawo zaświadczać:
1) akta prywatne, dotyczące tranzakcji wartości do 5000 marek,
2) pełnomocnictwa wymienione w ustępie z art. 248 Ust. Post. Cyw.
3) układy pojednawcze podania w przedmiocie pojednania i zapisy na sąd polubowny, wymienione w art. 1359, 1361 i 1374 tejże ustawy.

Na mocy ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (D. U. Nr. 30 p. 174) i zobowiązania w sprawie pomocy rolnej.

Uwaga. Wymienione w niniejszym (220) art. akta prywatne, składane sędziom pokoju do zaświadczania oprócz języka polskiego, mogą być spisywane w języku, którym się posługuje ludność miejscowa z warunkiem, że w razie złożenia takiego aktu instytucji sądowej z powodu wynikłego na tle umowy procesu, wraz z oryginałem ma być złożony uwiarogodniony przekład na język polski.

4) Art. 221 otrzymuje brzmienie następujące:
„Przez Sędziów Pokoju nie mogą być zaświadczane:
1) akta dotyczące przelewu lub ograniczenia prawa własności dóbr nieruchomych,
2) darowizny,
3) umowy co do praw hipotecznie zabezpieczonych".

5) Art. 223 otrzymuje brzmienie następujące:
„Sędziowie Pokoju i urzędnicy, którym czasowo powierzono sprawowanie urzędu notarjusza, kaucji nie składają".

6) Art. 227 otrzymuje brzmienie następujące.
„Podpis każdego notarjusza i odcisk jego pieczęci jest przechowywany w kancelarjach hipotecznych, istniejących w Okręgu Sądu Apelacyjnego w [Wilnie] Ziem Wschodnich.

7) Art. 228 otrzymuje brzmienie następujące:
„Notarjusz obowiązany jest prowadzić:

1) repertorjum, do którego wciąga wszystkie spisywane przez siebie akta, protesty i zaświadczenia, oraz pobrane opłaty,
2) skorowidz ogólny sporządzonych przez notarjusza akt i zaświadczeń,
3) wykaz dokumentów, złożonych notarjuszowi do przechowania,
4) listę osób, których zdolność do czynności prawnych z mocy wyroku sądowego została zawieszona lub ograniczona; lista ta być powinna wywieszona w kancelarji notarjusza w miejscu widocznem.

W tej redakcji artykuł 228 zwalnia notarjuszów od prowadzenia osobnej księgi opłat wprowadzonej przez rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 12 listopada 1918 r. (Monitor Polski № 205) i przez okólnik Ministra Sprawiedliwości № 119 z d. 23 listopada 1918 r. (Dz. Urz. Min. Sp. № 13).

8) Art. 234 otrzymuje brzmienie następujące:
„Notarjalne archiwa łączą się z archiwami hipotecznemi. Zarządzenie archiwami powierza się pisarzom hipotecznym.

Uwaga: Prezes Sądu Apelacyjnego [w Wilnie] Ziem Wschodnich władny jest powierzyć czasowo zarządzenie archiwami notarjalnemi nowomianowanym notarjuszom, wkładając na nich obowiązek wydawania wypisów i odpisów ze znajdujących się w ich zachowaniu notarjalnych aktów.

9) Art. 239 otrzymuje brzmienie następujące:
„Art. 50—55 niniejszej ustawy nie mają zastosowania na terenie Ziem Wschodnich [podległych zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich]".
10) Art. 240 Ust. 5 nadać brzmienie następujące:
„oblatowanie aktow".
11) Art. 247 otrzymuje brzmienie następujące:
„Spisując umowę, która ma być wykonana w Państwie Polskiem poza terenem [podległym zarządowi] Ziem Wschodnich lub której uczestnikami są obywatele Państwa Polskiego, notarjusz przy zastosowaniu art. 83—90 winien mieć na względzie ustawy w Państwie Polskiem obowiązujące".
12) Art. 256 cz. 2 otrzymuje brzmienie następujące:
„Akta zaś dotyczące dóbr nieruchomych, rozległości nie przekraczających 60 dziesięcin, sporządzone przez niewłaściwego według położenia dóbr notarjusza, celem uprawomocnienia, winny być składane do zatwierdzenia przewodniczącemu właściwej zwierzchności hipotecznej",
13) Art. 262 otrzymuje brzmienie następujące:
„Do kosztów opłat notarjalnych należą:
1) podatek stemplowy,

2) pobory miejscowe,
3) wynagrodzenie notarjusza,
4) opłaty za wypisy i odpisy akt, które są przechowywane w archiwum hipotecznem na zasadzie art. 232".

14) Art. 264 otrzymuje brzmienie następujące:
„Wszelkie podatki, pobory od akt na rzecz skarbu i inne pobierane są według przepisów obowiązujących na terenach Ziem Wschodnich [podlegających Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich]".

15) Do art. 267 dodać uwagę następującej treści:
„Pobory na rzecz notarjusza określone są w taryfie opłat za czynności notarjusza,

16) Art. 268 otrzymuje brzmienie następujące:
„Obowiązujące przed wprowadzeniem ustawy hipotecznej na terenach [podległych Zarządowi] Ziem Wschodnich przepisy, dotyczące obowiązków notarjuszów, nie uchylone przez rozporządzenia K. G. Z. W. i nie będące w sprzeczności z temi rozporządzeniami, zachowują moc obowiązującą".

17) Art. 269 otrzymuje brzmienie następujące:
„Sposób ujawniania aktów notarjalnych w księgach hipotecznych określony jest w ustawie hipotecznej".

Art. 8. W kodeksie karnym rosyjskim z 1903 r. wprowadzić następujące zmiany:

1) Po art. 158 wprowadzić art 158^1 brzmienia następującego:

„Winny złożenia świadomie fałszywego zeznania w charakterze świadka lub mieszkańca okolicznego w trybie postępowania hipotecznego (art. 128 i 149 U. H.) ulegnie karze wskazanej w art. 158 k. k.".

2) Art. 593 otrzymuje brzmienie następujące:
Cz. I Winny:
1) sprzedaży, obciążenia lub oddania w zastaw nieruchomości świadomie cudzej, jeśli do tego nie miał prawa, lub majątku nieistniejącego,
2) sprzedaży, obciążenia lub oddania w zastaw nieruchomości z zatajeniem na szkodę kupującego, wierzyciela lub zastawnika ostrzeżenia, zakazu (sekwestru) lub zobowiązania obciążającego nieruchomość, ulegnie karze więzienia od 1 roku do lat 6.

Część II. Winny złożenia świadomie fałszywego oświadczenia w charakterze strony lub jej plenipotenta przy sporządzaniu aktu notarjalnego lub przy regulacji hipoteki nieruchomości, co do tytułu własności na nieruchomość i co do obciążających nieruchomość ścieśnień, obciążeń i praw rzeczowych, ulegnie karze więzienia".

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w użycie z dniem ogłoszenia w Dz. U. Z. W. (17 kwietnia 1920 r.).

Wilno, dn. 31 marca 1920 r.

Załącznik Nr. 107.

USTAWA

z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. Ust. Nr. 4 p. 17).

Art. 1. Państwo przejmuje na własność w powiatach, wymienionych w art. 6 niniejszej ustawy:

1) dobra skarbu rosyjskiego, państwowe, apanażowe i gabinetowe oraz dobra b. Banku Włościańskiego;
2) dobra skarbowe, nadane przez władze rosyjskie pod nazwą majoratów;
3) dobra, należące do członków b. dynastji rosyjskiej;
4) dobra duchowne i klasztorne, będące w posiadaniu Kościoła Katolickiego po porozumieniu ze Stolicą Apostolską, a co do innych dóbr — po porozumieniu z przedstawicielami właściwych wyznań, o ile porozumienie to przed 1 kwietnia 1921 r. nastąpić może;
5) dobra innych instytucji publicznych, a w szczególności fundacji przy zabezpieczeniu celu fundacji.

Art. 2. Z mocy niniejszej ustawy mogą być również przejęte na własność Państwa ziemie prywatne:

a) w całości, gdy zostały przez właściciela opuszczone i gdy właściciele lub osoby, przedstawiające ich prawa, nie wrócą do swych siedzib przed 1 kwietnia 1921 r.;
b) w części, stanowiącej nadwyżkę ponad 400 ha ogólnej przestrzeni jednego zabudowanego folwarku, który winien być właścicielowi pozostawiony, gdy właściciel lub osoba, zastępująca jego prawa, jest obecna lub przed 1 kwietnia 1921 r. do siedziby wróci;
c) w części niezagospodarowanej z obszaru właścicielowi pozostawionego, o ile w 1 rok po zawarciu traktatu pokojowego z Rosją nie została zagospodarowana.

Właścicielom, co do których zostaną dostarczone dowody, że nie mogli powrócić na skutek internowania, lub zostali wywiezieni przez obce władze, winna być pozostawiona możność utrzymania jednego folwarku, nie przekraczającego 400 ha powierzchni.

Art. 3. Osobna ustawa określi czas i sposób oszacowania, cenę wykupu oraz sposób spłaty właścicieli obszarów, przyjętych przez Państwo na mocy art. 2.

Art. 4. Powyższy zapas ziemi, z wyjątkiem wód, nieużytków, większych przestrzeni leśnych i gruntów, przeznaczonych na cele użyteczności publicznej, przeznaczony jest na rozkolonizowanie między żołnierzy oraz na wykonanie reformy rolnej.

Art. 5. Właściciele gruntów, przejętych na własność Państwa, z mocy art. 2 niniejszej ustawy, mogą otrzymać w razie powrotu po 1 kwietnia 1921 r. ziemię w innem miejscu w ilości, odpowiadającej rozmiarowi i wartości poprzednio posiadanego gruntu, jednak nie przekraczającej 45 ha, a w razie, gdyby były zajęte ich zabudowania, też mogą otrzymać bezpłatnie potrzebną do zabudowania się ilość budulca, odpowiadającą rozmiarowi posiadanych poprzednio budynków, nie większą jednak, niż 80 m.³

Prawo to przysługiwać będzie byłym właścicielom w ciągu 8 lat po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

Właściciele, powracający na swé gospodarstwa przed 1 kwietnia 1921 r., obowiązani są zwrócić wszelkie koszty nakładów, poniesionych przez nowonabywców dla zagospodarowania ziemi i zabudowania się.

Art. 6. Ustawa niniejsza obowiązuje w niżej wymienionych powiatach według dotychczasowego podziału administracyjnego:

1) brzeskim, 2) prużańskim, 3) wołkowyskim, 4) słonimskim, 5) nowogródzkim, 6) baranowickim, 7) wilejskim, 8) dziśnieńskim, 9) nieświeżskim, 10) łuninieckim, 11) pińskim, 12) kobryńskim, 13) włodzimierskim, 14) kowelskim, 15) łuckim, 16) równeńskim, 17) dubieńskim, 18) sarneńskim, 19) krzemienieckim, 20) ostrogskim, 21) grodzieńskim, 22) lidzkim.

Art. 7. Dla dokonania przejęcia ziemi na własność Państwa oraz jej przekazywania w myśl art. 4 niniejszej ustawy, tworzy się w każdym z wymienionych w art. 6 powiatów Powiatowe Komitety Nadawcze, których skład stanowią: starosta lub jego zastępca, jako przewodniczący i, jako członkowie: przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu i Spraw Wojskowych oraz Głównego Urzędu Ziemskiego, po jednym od każdego ministerstwa i urzędu oraz dwaj przedstawiciele miejscowych rolników po jednym od mniejszej i większej własności z głosem doradczym, powołani przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Komitety orzekają większością głosów; przy równym ich podziale przeważa głos przewodniczącego.

Art. 8. Od orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych służy osobom interesowanym w ciągu trzydziestu dni od dnia wydania orzeczenia prawo odwołania się do Komisji Odwoławczych, które utworzy Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 10. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 108.

USTAWA

z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego.

(D. Ust. Nr. 4 p. 18).

Art. 1. Żołnierze wojska polskiego, którzy bronili granic Ojczyzny, mogą otrzymać ziemię na własność z zapasu, utworzonego z mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi na własność Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach, wyłożonych w następujących artykułach.

Art. 2. Do otrzymania ziemi darmo są uprawnieni:

a) inwalidzi i żołnierze wojska polskiego, którzy szczególniej się odznaczyli,

b) żołnierze, którzy dobrowolnie do wojska polskiego wstąpili i odbyli służbę frontową.

Art. 3. Wszyscy inni inwalidzi, oraz żołnierze, uzdolnieni do pracy na roli, mogą w miarę rozporządzalnego zapasu otrzymać ziemię opłatnie.

Art. 4. Od nabycia ziemi (art. 2 i 3) wyłączeni są żołnierze:

a) karani za zbrodnię przeciwko sile zbrojnej Państwa Polskiego,

b) karani za zbrodnię dezercji,

c) pociągnięci do odpowiedzialności karnej za roztrwonienie dobra państwowego, do czasu uprawomocnienia wyroku uniewinniającego,

d) którzy przekroczyli przepisy o demobilizacji,

e) którzy z pogwałceniem prawa brali samowolnie cudzą ziemię w posiadanie.

Art. 5. Rozmiar nadanej poszczególnemu żołnierzowi działki winien obejmować przestrzeń, wystarczającą dla prowadzenia samodzielnego gospodarstwa, nie może jednak przekraczać 45 ha łącznie z ziemią, dotychczas posiadaną przez żołnierza.

Grupy żołnierzy, zrzeszone w spółki ziemskie na zasadach, które ustali Główny Urząd Ziemski w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, mogą otrzymać ziemię dla późniejszego jej podziału w ilości, nie przekraczającej 45 ha na każdego członka spółki.

Art. 6. Żołnierz, któremu ziemia została nadana, a który, lub którego rodzina, nie osiedli się w terminie rocznym, lub osiedliwszy się nie zagospodaruje się w terminie trzyletnim od daty nadania, może być z nadanego gruntu w drodze administracyjnej na podstawie uchwały Komitetu Nadawczego

usunięty, przyczem własność gruntu powraca do Państwa dla dyspozycji Komitetów Nadawczych, względnie Głównego Urzędu Ziemskiego.

Ar. 7. Wysokość opłaty za grunty, nabyte przez żołnierzy na zasadzie art. 3, określona będzie w wartości 30—100 kg. żyta za ha rocznie, a spłacana w gotówce na rzecz Państwa przez okres 30-letni, począwszy od 5 roku po nadaniu w ratach półrocznych z dołu; jednakże na wniosek nabywcy może być w terminie krótszym spłacona.

Art. 8. Państwo Polskie w miarę możności przyjdzie z niezbędną w naturze lub w gotówce pomocą do zagospodarowania gruntów, otrzymanych przez poszczególnych żołnierzy, lub przez spółki.

Na ten cel przeznacza się:

1) część, pochodzącego z demobilizacji wojska, inwentarza żywego i martwego, którą ustali Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych;
2) materjał budowlany w ilości, nie przekraczającej 80 m.^{3} na gospodarstwo, na podstawie ustawy z dnia 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe;
3) dwa miljardy marek do dyspozycji Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych na udzielenie kredytu żołnierzom w gotówce, lub w narzędziach rolniczych, zboża do siewu i t. p.

Z bezpłatnej pomocy Państwa, wymienionej w p. 1 i 2 niniejszego artykułu, mogą korzystać tylko osoby, podpadające pod art. 2, a nie posiadające środków do opłatnego nabycia; z bezpłatnej zaś pomocy, wymienionej w p. 2 niniejszego artykułu, korzystać również mogą osoby, podpadające pod art. 3, a nie posiadające środków do nabycia opłatnego.

Art. 9. Kwalifikowanie żołnierzy, określanie ich uprawnień do opłatnego lub bezpłatnego otrzymania ziemi uskuteczni władze wojskowe.

Art. 10. Gospodarstwa, utworzone na mocy niniejszej ustawy, nie mogą być dzielone, ani sprzedawane bez zezwolenia Urzędów Ziemskich, przed upływem 25 lat od daty ich nabycia. Wszelkie umowy, wbrew postanowieniu temu zawarte, są nieważne. O nieważności orzekają sądy na skutek powództwa Okręgowych Urzędów Ziemskich, a do czasu ich utworzenia—Powiatowych Komitetów Nadawczych.

Art. 11. Do przeprowadzenia nadania ziemi żołnierzom powołuje się Powiatowe Komitety Nadawcze, utworzone na zasadzie art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczy pospolitej Polskiej.

Od orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych w sprawach, wynikających z zastosowania ustawy niniejszej, niema odwołania.

Art. 12. Ministerstwo Spraw Wojskowych i oddziały wojskowe (dywizje, brygady jazdy i t. p.,) mają obowiązek współdziałania z Głównym Urzędem Ziemskim w technicznym rozdziale ziemi między poszczególnych żołnierzy w ramach przepisów wykonawczych do niniejszej ustawy i pod kierownictwem i kontrolą Powiatowych Komitetów Nadawczych, względnie innych organów Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministerstwa Rolnictwa.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego, Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

Art. 14. Ustawa niniejsza uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

P. załącznik Nr. 113.

Załącznik Nr. 109.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

(D. U. Nr. 27 p. 157.)

Na mocy art. 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr. 4 z 1921 r. poz. 17) zarządza się co następuje:

§ 1. W ciągu dni 14-tu od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia Powiatowe Komitety Nadawcze rozpoczną działalność w powiatach: baranowickim, brzeskim, dubieńskim, dziśnieńskim, grodzieńskim, kobryńskim, kowelskim, krzemienieckim, lidzkim, łuckim, łuninieckim, nieświeskim, nowogródzkim, ostrogskim, pińskim, prużańskim, równeńskim, sarneńskim, słonimskim, wilejskim, włodzimierskim, wołkowyskim (art. 6) oraz w utworzonych na terenie wyżej wymienionych powiatów, według podziału administracyjnego, ustalonego ustawą z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej

na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U. z roku 1921 Nr. 16 poz. 93) powiatach: białowieskim, drohiczyńskim, duniłowickim, horochowskim, kamienio-koszyrskim, kosowskim, lubomelskim, stołpeckim i wołożyńskim.

§ 2. W skład Powiatowego Komitetu Nadawczego wchodzą:

a) z głosem stanowczym — starosta lub jego urzędowy zastępca, jako przewodniczący, jako przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowy — powiatowy referent rolniczy, jako przedstawiciel Głównego Urzędu Ziemskiego—komisarz ziemski oraz po jednym przedstawicielu Ministerstwa Skarbu i Spraw Wojskowych, powołanym przez te władze;

b) z głosem doradczym — po jednym przedstawicielu mniejszej i większej własności, których powoła wyznaczony do właściwej Komisji odwoławczej przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, na podstawie opinji właściwego starosty.

§ 3. Do zakresu działania Powiatowego Komitetu Nadawczego należy:

a) przejęcie na własność Państwa dóbr, wymienionych w art. 1 pp. 1—3 powołanej ustawy;

b) przejęcie na własność Państwa dóbr, duchownych i klasztornych, będących w posiadaniu duchowieństwa wyznań niekatolickich, po porozumieniu się z właściwymi miejscowymi przedstawicielami tych wyznań, a to w celu pozostawienia na potrzeby parafji lub zakonu niezbędnych obszarów, których wielkość ustalona będzie przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; w razie niemożności uzyskania porozumienia przed dn. 1 kwietnia 1921 r. wymienione dobra mają być przejęte z pozostawieniem niezbędnych obszarów na potrzeby parafji lub zakonu;

c) przedstawienie Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych wniosków w przedmiocie przejęcia na własność Państwa dóbr duchownych i klasztornych, będących w posiadaniu Kościoła katolickiego, celem porozumienia się Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ze Stolicą Apostolską i dóbr, należących do innych instytucji publicznych, w szczególności fundacji z podaniem propozycji, dotyczących zabezpieczenia celu fundacji;

d) zarejestrowanie i kolejne przejmowanie ziem prywatnych, stosownie do postanowień § 8.

§ 4. Posiedzenie Powiatowego Komitetu Nadawczego zwołuje przewodniczący lub jego zastępca w miarę potrzeby, winien zaś zwołać je na żądanie jednego z członków Komitetu, zasiadających z głosem stanowczym.

Do prawomocności uchwał Komitetu wymagana jest obecność conajmniej 3-ch członków, posiadających głos stanowczy, w tem:

a) przewodniczącego lub jego zastępcy, b) przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych lub Głównego Urzędu Ziemskiego i c) przedstawiciela Ministerstwa Skarbu lub Spraw Wojskowych.

Uchwały Komitetu zapadają zwykłą większością głosów, zaś w razie równego podziału głosów decyduje głos przewodniczącego, który głosuje ostatni.

Wnioski w przedmiocie przejęcia ziem, wymienionych w art. 1 powołanej ustawy przedstawia Komitetowi przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

W przedmiocie przejęcia ziem prywatnych mogą przedstawiać wnioski również inni członkowie Powiatowych Komitetów Nadawczych, posiadający głos stanowczy.

Wykonanie uchwał Komitetu należy do właściwego starosty.

§ 5. Na podstawie wniosku i po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, które polega na przejrzeniu akt, dokumentów, map, planów i t. p., w miarę potrzeby na badaniu świadków i wysłuchaniu opinji biegłych, wydaje Komitet orzeczenie o przejęciu ziemi na własność Państwa.

W orzeczeniu należy wymienić:

a) dzień, miesiąc i rok, w którym je wydano,

b) nazwiska członków Komitetu, przy których współudziale orzeczenie wydano,

c) istotną treść postanowienia, wraz z wszelkiemi szczegółami, unormowanemi w przepisach następnych paragrafów.

§ 6. Prawomocne orzeczenie Komitetu o przejęciu ziemi na własność Państwa należy jako bezporny tytuł własności zgłosić celem zarejestrowania u właściwego notarjusza, bądź pisarza hipotecznego celem późniejszego wniesienia do ksiąg hipotecznych.

§ 7. Toczące się w sądach spory o własność i posiadanie ziem, mających być przejętemi na własność Państwa, nie wstrzymują wydania orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych i ich wykonania. Wyrok sądowy służyć będzie za podstawę do orzeczenia, komu przysługuje odszkodowanie.

§ 8. Ziemie prywatne przejmowane będą na własność Państwa na podstawie art. 2 ustawy według zasad następujących:

1) ziemie opuszczone, których właściciele nie udowodnią w terminie, jaki zostanie ustanowiony po zawarciu traktatu pokojowego z Rosją, że nie mogli powrócić do swoich siedzib przed 1 kwietnia 1921 r. na skutek internowania lub wywiezienia przez władze obce, będą przejęte na własność Państwa w całości,

2) obszar ziemi, który ma być pozostawiony jednemu właścicielowi nie powinien przekraczać jednego zabudowanego folwarku o przestrzeni nie przekraczającej 400 ha,

3) ziemie, stanowiące nadwyżkę ponad 400 ha przestrzeni jednego zabudowanego folwarku, przejęte będą na własność Państwa niezależnie od tego, czy właściciel lub osoby reprezentujące ich prawa znajdują się w majątku, czy też są nieobecne,

4) folwarki o powierzchni do 400 ha włącznie będą przejmowane na własność Państwa w tych wypadkach, gdy właściciel ich posiada nadto ziemię w innem miejscu i gdy został mu pozostawiony jeden zabudowany folwark o przestrzeni nieprzekraczającej 400 ha.

Jeżeli przejmowany obszar ziemi należy do dwóch lub większej ilości właścicieli, wówczas dla wszystkich współwłaścicieli pozostawiony ma być jeden zabudowany folwark o przestrzeni nie przekraczającej 400 ha.

Obszary leśne powyżej 60 ha, nie będą przejmowane na własność Państwa do czasu unormowania sprawy upaństwowienia lasów oraz nie będą włączane do ogólnej przestrzeni, jaka zgodnie z postanowieniami niniejszego paragrafu ma być pozostawiona dotychczasowemu właścicielowi.

§ 9. Przy przejmowaniu ziemi prywatnej przestrzegana być ma kolejność przejmowania zależna od stanu zagospodarowania ziem, przyczem przedewszystkiem przejęte być mają ziemie nadające się do uprawy, a leżące odłogiem.

§ 10. Gdy orzeczenie o przyjęciu ziemi stanie się prawomocnem, przystąpić należy do faktycznego objęcia w posiadanie przejmowanej ziemi.

W tym celu dokonane być mają oględziny na miejscu przy współudziale jednego członka Powiatowego Komitetu Nadawczego, delegowanego do tej czynności, przedstawiciela miejscowej władzy administracyjnej, dwóch świadków oraz w razie przejmowania ziem, wymienionych w art. 1 ustawy, w obecności reprezentanta dotychczasowego zarządu tych ziem, w razie zaś przejmowania ziem prywatnych—w obecności właściciela lub osoby prawa jego reprezentującej.

Jeśli właściciel lub osoba prawa jego reprezentująca nie są obecni, bądź mimo należytego zawiadomienia nie stawią się przy oględzinach, wówczas postępowanie odbywać się może bez ich współudziału.

Na podstawie dokonanych oględzin, spisany zostaje na miejscu szczegółowy protokuł przejęcia, zawierający opis granic, który winien być podpisany przez wszystkich biorących udział w oględzinach, a następnie zatwierdzony na najbliższem posiedzeniu Powiatowego Komitetu Nadawczego.

§ 11. Po dokonanem przejęciu mają być:

a) przestrzenie leśne przejęte przez Państwo, a niewykorzystane dla celów osadnictwa przekazane właściwym Zarządom Lasów Państwowych; w wypadkach wątpliwych winien Powiatowy Komitet Nadawczy porozumieć się z właściwym Zarządem Lasów Państwowych;

b) grunta wyłączone, na wniosek zainteresowanych urzędów i instytucji, zaaprobowany przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, na cele użyteczności publicznej, grunta niezbędne dla przeprowadzenia regulacji sąsiedzkich stosunków agrarnych, wody i nieużytki, oraz ziemie przejęte przez Powiatowy Komitet Nadawczy, które nie zostały bezzwłocznie przekazane na rozkolonizowanie między żołnierzy—oddane pod zarząd właściwym władzom administracyjnym 1-szej instancji.

§ 12. Orzeczenie powiatowego Komitetu Nadawczego o przejęciu ziemi mają być w przeciągu dni siedmiu od zapadnięcia orzeczenia obwieszczone. Obwieszczenia należy dokonać przez ogłoszenie w miejscowem piśmie urzędowem lub drogą osobnych ogłoszeń miejscowych. Z chwilą dokonania obwieszczenia uważa się orzeczenie za wydane. Na żądanie stron zainteresowanych ma być wydany niezwłocznie odpis orzeczenia.

§ 13. Od orzeczeń Powiatowego Komitetu Nadawczego przysługuje zainteresowanym prawo odwołania do właściwej Komisji odwoławczej w przeciągu 30 dni od dnia wydania orzeczenia. Odwołanie należy wnosić do tego Komitetu, który wydał orzeczenie.

§ 14. Komisje Odwoławcze tworzy się na razie w Nowogródku, w Brześciu Litewskim i Łucku. Komisje te obejmować będą swem działaniem obszar danego województwa z tą różnicą, że powiaty grodzieński i wołkowyski przydziela się do Komisji Odwoławczej w Nowogródku, powiat białowieski do Komisji Obwoławczej w Brześciu Litewskim.

W miarę potrzeby ilość, siedziby i okręgi Komisji Odwoławczych będą zmieniane w drodze osobnego rozporządzenia.

§ 15. W skład Komisji Odwoławczych wchodzą:

1) wojewoda, jako przewodniczący;
delegowani przez właściwe władze;
2) przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jako zastępca przewodniczącego,
3) przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wojskowych,
4) „ Ministerstwa Skarbu,
5) „ Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 16. Do zakresu działania Komisji Odwoławczej na podległym jej obszarze należy:

a) załatwianie odwołań od orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych,

b) nadzór nad działalnością Powiatowych Komitetów Nadawczych w zakresie przejmowania ziemi i przed-

stawianie odpowiednich wniosków Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 17. Osobne rozporządzenie określi tryb postępowania w Komisjach Odwoławczych.

Załącznik Nr. 110.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 21 kwietnia 1921 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie trybu postępowania w Komisjach Odwoławczych, utworzonych w myśl ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. U. № 39 p. 239).

Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z r. 1921 № 4, poz. 17) zarządza się co następuje:

§ 1. Od orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych w sprawach przejmowania ziemi na własność Państwa i przekazywania jej na rozkolonizowanie między żołnierzy oraz na wykonanie reformy rolnej, służy osobom interesowanym w ciągu trzydziestu dni od dnia wydania orzeczenia prawo odwołania się do Komisji Odwoławczych, utworzonych na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 № 27 poz. 157).

§ 2. Komisje Odwoławcze rozpatrują orzeczenia Powiatowych Komitetów Nadawczych w granicach wniosków odwoławczych.

Wniesienie odwołania wstrzymuje prawomocność i zawiesza wykonanie zaskarżonego orzeczenia w granicach wniosku odwoławczego, aż do załatwiania odwołania.

§ 3. Komisje Odwoławcze rozpatrują odwołania bądź na posiedzeniach publicznych z udziałem osób, wnoszących odwołanie względnie ich pełnomocników oraz w razie potrzeby świadków i biegłych, bądź na posiedzeniach niejawnych.

Na posiedzeniach niejawnych rozpatrywane być mają również sprawy wynikające z nadzoru Komisji Odwoławczych nad Powiatowemi Komitetami Nadawczemi w myśl § 16 p. b. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dn. 16 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 27 poz. 157).

Posiedzenia publiczne Komisji Odwoławczych odbywają się w miarę potrzeby, posiedzenia niejawne conajmniej dwa razy w tygodniu.

§ 4. Do prawomocności uchwał Komisji Odwoławczej wymagana jest obecność na posiedzeniu przewodniczącego lub jego zastępcy, oraz conajmniej dwóch członków Komisji. Uchwały Komisji zapadają zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków. W razie równości głosów przeważa to zdanie, do którego przyłączył się przewodniczący, który głosuje ostatni.

§ 5. Obrady Komisji mają być protokułowane, przyczem osobno sporządzane być mają protokuły posiedzeń publicznych, zaś osobno protokuły posiedzeń niejawnych i narad.

Protokuły publicznych posiedzeń Komisji Odwoławczych mogą być w razie potrzeby, uznanej przez przewodniczącego Komisji, przeglądane przez osoby interesowane, względnie ich pełnomocników.

§ 6. Zaskarżone orzeczenia Powiatowych Komitetów Nadawczych będą przez Komisje Odwoławcze uchylone, lub zmienione, jeśli sprzeciwiają się postanowieniom ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 4, poz. 17) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dn. 16 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 z r. 1921 poz. 157).

§ 7. Komisje Odwoławcze mogą:

a) uznać odwołanie za nieuzasadnione i zatwierdzić zaskarżone orzeczenie w całości;
b) uznać odwołanie za uzasadnione i uchylić zaskarżone orzeczenie;
c) uznać odwołanie za częściowo uzasadnione, uchylić część zaskarżonego orzeczenia, zaś resztę orzeczenia zatwierdzić;
d) zaskarżone orzeczenie, w granicach wniosku odwoławczego, w całości lub w części zmienić, jeśli przedstawione dowody wystarczają do dostatecznego wyjaśnienia sprawy i nie zachodzi konieczność przeprowadzenia przez Powiatowy Komitet Nadawczy dodatkowego postępowania dowodowego.

§ 8. Pismo odwoławcze, które wniesione być ma do tego Powiatowego Komitetu Nadawczego, który wydał orzeczenie, zawierać ma:

a) oznaczenie Komisji Odwoławczej, następnie imię, nazwisko i miejsce zamieszkania (dokładny adres) osoby wnoszącej odwołanie względnie jej pełnomocnika;
b) treść orzeczenia powiatowego Komitetu nadawczego, od którego wniesiono odwołanie;
c) wyraźne oświadczenie, w jakich punktach orzeczenie Powiatowego Komitetu Nadawczego zostaje zaskarżone, treściwe określenie motywów odwołanie oraz wniosek

o uchylenie lub o zmianę orzeczenia i — jaka mianowicie zmiana ma nastąpić;

d) przedstawienie faktów i środków dowodowych, mogących stwierdzić prawdziwość motywów odwołania;

e) oznaczenie załączników i ich ilość;

f) podpis osoby, wnoszącej odwołanie względnie jej pełnomocnika.

§ 9. Po otrzymaniu akt sprawy oraz pisma odwoławczego, przewodniczący Komisji Odwoławczej, po zapoznaniu się z ich treścią, wyznacza z grona członków Komisji referenta dla danej sprawy, o ile możności posiadającego wykształcenie prawnicze.

§ 10. Referent, przeprowadziwszy badanie akt sprawy, przedstawi odwołanie na najbliższem posiedzeniu niejawnem Komisji Odwoławczej w wypadkach, gdy:

a) Komisja Odwoławcza jest niewłaściwa do powzięcia decyzji w danej sprawie;

b) odwołanie nie zostało wniesione w przepisanym terminie;

c) referent sprawy jest zdania, iż, według stanu akt, postępowanie przeprowadzone przez Powiatowy Komitet Nadawczy nacechowane jest takimi brakami, które sprowadzają nieważność samego orzeczenia.

§ 11. Komisja Odwoławcza orzeknie na posiedzeniu niejawnem, czy bez przeprowadzenia posiedzenia publicznego wniesione odwołanie należy odrzucić z przyczyn wymienionych w § 10 p. a i b, czy też zaskarżone orzeczenie z przyczyn wymienionych w § 10 p. c uchylić.

§ 12. Jeśli nie zachodzą powody do przedstawienia odwołania na posiedzeniu niejawnem Komisji Odwoławczej, lub jeśli Komisja Odwoławcza na posiedzeniu niejawnem orzeknie, że nie zachodzą przyczyny odrzucenia, odwołania bądź uchylenia orzeczenia (§ 10), wówczas przewodniczący wyznaczy termin posiedzenia publicznego.

O terminie posiedzenia publicznego zawiadomione być mają osoby wnoszące odwołanie względnie ich pełnomocnicy.

Termin wyznaczony ma być w ten sposób, aby zawiadomienia mogły być doręczone osobom, wnoszącym odwołanie, świadkom i biegłym conajmniej na osiem dni przed terminem posiedzenia publicznego.

Nieobecność na posiedzeniu publicznem osób, wnoszących odwołanie względnie ich pełnomocników, mimo ich należytego zawiadomienia, nie wstrzymuje wydania orzeczenia.

§ 13. Zawiadomienia o posiedzeniu publicznem Komisji Odwoławczej, skierowane do osób, wnoszących odwołanie, względnie ich pełnomocników, świadków i biegłych mają być sporządzane w dwóch egzemplarzach i winny zawierać: imię i nazwisko osoby zawiadamianej, jej adres, miejsce i termin

posiedzenia, oznaczenie sprawy i skutku niestawiennictwa (§ 12 ust. 4).

Zawiadomienia doręczone być mają przez władze gminne, które jeden egzemplarz doręczą osobie zawiadamianej, drugi zwrócą Komisji Odwoławczej wraz z dokonanem na niem potwierdzeniem odbioru. W razie niemożności doręczenia zawiadomienia władze gminne zwrócą obydwa egzemplarze z odpowiednią adnotacją. W obydwu wypadkach uważa się zawiadomienie za należycie dokonane.

§ 14. Po wywołaniu sprawy i sprawdzeniu przez przewodniczącego obecności osób zawiadomionych względnie przyczyn ich nieobecności, referent sprawy przedstawi na podstawie akt, stan sprawy i wnioski odwoławcze, nie objawiając przytem swego zdania.

Następnie Komisja Odwoławcza wysłucha wywodów osób, wnoszących odwołanie względnie ich pełnomocników, przesłucha świadków i biegłych oraz zbada przedstawione dowody piśmienne.

§ 15. Po ukończeniu postępowania dowodowego Komisja odbędzie naradę niejawną, na której po wysłuchaniu zdania referenta sprawy i w razie, gdy sprawa jest dojrzała do rozstrzygnięcia, powźmie orzeczenie.

§ 16. Orzeczenie Komisji Odwoławczej może być bądź niezwłocznie po naradzie ogłoszone stronom ustnie, bądź Komisja zastrzeże sobie ogłoszenie orzeczenia na piśmie, nie później jednak, jak w ciągu dni ośmiu.

Orzeczenia Komisji mają być doręczone na piśmie osobom, wnoszącym odwołanie względnie ich pełnomocnikom.

§ 17. Orzeczenie Komisji Odwoławczej zawierać ma:
a) wymienienie Komisji i nazwiska jej członków, którzy brali udział w wydaniu orzeczenia;
b) dzień, miesiąc i rok w którym je wydano;
c) wymienienie sprawy oraz osób, wnoszących odwołanie;
d) istotną treść decyzji;
e) motywy rozstrzygnięcia.

Orzeczenia Komisji podpisane być mają przez przewodniczącego.

§ 18. Akta sprawy wraz z orzeczeniem Komisji Odwoławczej mają być niezwłocznie zwrócone do właściwego Powiatowego Komitetu Nadawczego, z odpowiedniem poleceniem, wynikającem z powziętego orzeczenia.

§ 19. Należytości biegłych i djety dla świadków pokrywane być mają przez osoby, wnoszące odwołanie, na których wniosek tych świadków i biegłych powołano, według norm przyjętych w sądownictwie dla postępowania w Sądach Okręgowych.

Załącznik Nr. 111.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 22 lipca 1921 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie zabezpieczenia przy wykonywaniu ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej praw osób internowanych i wywiezionych przez obce władze oraz osób, powracających do swych siedzib po dniu 1 kwietnia 1921 r.

(Dz. Ust. Nr. 65 p. 420).

Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z r. 1921 Nr. 4, poz. 17) i w uzupełnieniu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. U. Nr. 27, poz. 157) zarządza się co następuje:

§ 1. Właściciele ziem prywatnych opuszczonych, położonych w powiatach, wymienionych w § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. U. z r. 1921 Nr. 27, poz. 157), którzy nie mogli powrócić do swych siedzib przed dniem 1 kwietnia 1921 r. na skutek internowania lub wywiezienia przez obce władze, mają prawo utrzymania, przy przejęciu ich ziem na własność Państwa, jednego zabudowanego folwarku obszaru nieprzekraczającego 400 ha ogólnej przestrzeni.

Za ziemie opuszczone uważa się ziemię, których właściciele lub osoby, prawa ich przedstawiające, nie wrócili do swych siedzib przed dniem 1 kwietnia 1921 r.

§ 2. Dowody internowania lub wywiezienia przedstawione być mają na piśmie w języku polskim, lub z dołączeniem uwierzytelnionego tłumaczenia na język polski, Powiatowemu Komitetowi Nadawczemu w tym powiecie, w którym znajduje się dany obszar ziemi. Równocześnie winien właściciel lub osoba przez właściciela upoważniona, złożyć pisemne oświadczenie, który zabudowany folwark obszaru nieprzekraczającego 400 ha ogólnej przestrzeni chce, w razie uznania przedstawionych dowodów za wystarczające, zatrzymać dla siebie.

W razie, gdy oświadczezia wyżej wspomnianego nie złożono, wybór folwarku, który ma być pozostawiony właścicielowi, dokonywa Powiatowy Komitet Nadawczy.

Ostateczny termin przedstawiania dowodów upływa w dn. 30 września 1921 r.

§ 3. O uznaniu przedstawionych dowodów za wystarczające orzeka Powiatowy Komitet Nadawczy.

Od orzeczeń Powiatowych Komitetów Nadawczych przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania się do właściwej Komisji Odwoławczej.

Tryb postępowania i odwołania określony jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. Ustaw Nr. 27, poz. 157).

§ 4. Właściciele ziem prywatnych opuszczonych, przejętych na własność Państwa, którzy nie przedstawią dowodów internowania lub wywiezienia, bądź co do których przedstawione dowody nie zostały prawomocne uznane za wystarczające, mogą w razie powrotu do swych siedzib do dnia 12-go stycznia 1924 r. i w miarę rozporządzalnego zapasu ziemi, otrzymać ziemię w innem miejscu, w ilości odpowiadającej rozmiarowi i wartości poprzednio posiadanego gruntu, jednak nieprzekraczającej 45 ha ogólnej przestrzeni.

Jeśli przejęte na własność Państwa ziemie nie zostały jeszcze w chwili zgłoszenia się poprzedniego ich właściciela przekazane na cele użyteczności publicznej, rozkolonizowane między żołnierzy lub wykonania reformy rolnej. Powiatowy Komitet Nadawczy, orzekając o nadaniu ziemi powracającym właścicielom, winien uwzględnić nadanie im poprzednio posiadanych gruntów w rozmiarach, określonych w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu.

§ 5. Właściciele, wymienieni w § 9 niniejszego rozporządzenia, winni w celu otrzymania ziemi uczynić pisemne zgłoszenie wraz z niezbędnymi dowodami w Powiatowym Komitecie Nadawczym w tym powiecie, w którym znajduje się należący do nich poprzednio obszar ziemi.

We wzmiankowem zgłoszeniu, w razie chęci otrzymania bezpłatnie budulca, w myśl art. 5 ustawy z dnia 17 listopada 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, winna być szczegółowo wymieniona ilość i jakość pożądanego budulca, uzasadniona rozmiarami posiadanych poprzednio przez petenta budynków.

§ 6. Powiatowy Komitet Nadawczy po zbadaniu zgłoszenia i przedstawionych dowodów wydaje orzeczenie o nadaniu ziemi i ilości drzewa budulcowego, jaką otrzymać ma uprawniony.

§ 7. Do postępowania przy nadawaniu ziemi, w myśl §§ 4, 5 i 6 niniejszego rozporządzenia, mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 23 marca 1921 r. (Dz. U. Nr. 31 poz. 192).

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 112.

ROZPORZĄDZENIE

Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego oraz Ministrów Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Spraw Wojskowych, w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom W. P. (Dz. Ust. Rz. P. № 4 z r. 1921 p. 18).

(D. U. Nr. 31 p. 192).

Na mocy art. 13 powołanej ustawy zarządza się co następuje:

§ 1. Za żołnierzy W. P., którzy bronili granic Ojczyzny uważa się: szeregowców, podoficerów, oficerów i równorzędnych W. P. i tych byłych polskich formacji ochotniczych, które ustali szczegółowo Minister Spraw Wojskowych, a którzy pełnili służbę przez czas conajmniej 4-ch miesięcy, lub z powodu choroby, odniesionych ran i uszkodzeń przez czas krótszy, bez względu na to, czy w chwili obecnej pozostają w W. P., czy są czasowo lub stale zwolnieni.

Za inwalidów uważa się b. żołnierzy W. P. i formacji ochotniczych, którzy wskutek uszczerbku na zdrowiu, doznanego w czasie i z powodu służby wojskowej, utracili częściowo lub względnie całkowicie zdolność zarobkowania i którzy, jako inwalidzi, zostali zarejestrowani przez władze wojskowe (art. 1).

§ 2. Za inwalidów i żołnierzy, którzy szczególniej się odznaczyli uważa się:

a) kawalerów orderu „Virtuti Militari" i odznaczonych „Krzyżem Walecznych".

b) inwalidów i żołnierzy, których zasługi wojskowe na froncie zostały stwierdzone przez odznaczenia lub pisemne dowody uznania, rozkazy dzienne, przedstawienia do orderu i t. p.

Minister Spraw Wojskowych może w wyjątkowych wypadkach uznać za szczególnie odznaczonych tych żołnierzy i inwalidów, którzy z przyczyn od nich niezależnych (stan zdrowia lub względy służbowe) nie mogli pełnić służby na froncie (art. 2 p. a.).

§ 3. Za żołnierzy, którzy dobrowolnie do W. P. wstąpili i odbyli służbę frontową (art. 2 p. b.), uważa się: wszystkich ochotników, którzy wstąpili do W. P. w okresie od 1 listopada 1918 r. oraz żołnierzy z tych b. polskich formacji ochotniczych, które ustali szczegółowo Minister Spraw Wojskowych, a którzy służyli conajmniej cztery miesiące w oddziałach frontowych. Ograniczenie co do służby frontowej

czteromiesięcznej niestosuje się do tych ochotników, którzy wstąpili do W. P. na skutek odezwy Rady Obrony Państwa z dnia 3 lipca 1920 r. oraz tych, którzy wskutek odniesionych ran i uszkodzeń lub choroby służbę frontową opuścili (art. 2 p. b).

§ 4. Do opłatnego otrzymania ziemi w miarę rozporządzalnego zapasu, uprawnieni są, nienależący do kategorji, wymienionych w §§ 2 i 3:

a) inwalidzi,

b) żołnierze uzdolnieni do pracy na roli (art. 3).

§ 5. Za uzdolnionych do pracy na roli uważa się tych żołnierzy, których stan zdrowotny pozwala na prowadzenie gospodarki rolnej, chociażby nawet zawodowego wykształcenia rolniczego nie posiadali. Pierwszeństwo wśród kandydatów o jednakowych kwalifikacjach mieć będą: zawodowi rolnicy i pochodzący z powiatów, objętych ustawą z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 4 z 1921 r. poz. 17) (art. 3).

§ 6. Minister Spraw Wojskowych osobnem rozporządzeniem powoła do życia komisje kwalifikacyjne, które dokonają podziału ubiegających się o nadanie ziemi na kategorje w §§ 1—5 wymienione (art. 9).

§ 7. Rozdział nadanej działki ziemi (osady żołnierskiej), wystarczającej do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa, winien być określony ściśle według warunków lokalnych, w szczególności: rodzaju gleby, warunków zbytu, stosunków komunikacyjnych oraz stosunków rodzinnych ubiegających się o nadanie ziemi, przyczem wielkość poszczególnej osady żołnierskiej nie może przekraczać 45 ha łącznie z ziemią dotychczas posiadaną.

O ile rozmiar osady żołnierskiej, która ma być nadaną łącznie z ziemią posiadaną przez ubiegającego się przenosić będzie 45 ha, wówczas nadanie uwarunkowanem będzie od zbycia odpowiedniej ilości posiadanej uprzednio ziemi (art. 5).

§ 8. Powiatowy komitet nadawczy ustali szczegółowy plan kolonizacyjny, w którym uwzględnione być winny: klasyfikacja gruntów, wyłączenie z pod kolonizacji gruntów niezbędnych na przeprowadzenie komasacji i regulacji serwitutów, zachowanie i należyte zużytkowanie cennych budowli i urządzeń, podział zabudowań folwarcznych, przeprowadzenie dróg dojazdowych i polnych, sprostowanie granic, projekt zabudowania nowej osady (plan regulacyjny i zapewnienie zaopatrzenia w wodę) (art. 5).

§ 9. Osady żołnierskie nie mogą być bez zezwolenia Urzędów Ziemskich dzielone w naturze, ani aljenowane aktami prawnemi między żyjącymi i na wypadek śmierci, pod tytułem darmym i obciążającym aż do czasu spłaty ceny nabycia, w żadnym jednak razie nie przed upływem 25 lat od czasu

ich nadania, a wszelkie umowy zawarte bez zezwolenia Okręgowych Urzędów Ziemskich są nieważne.

Przy dokupnie gruntów do gospodarstwa już istniejącego, mogą Urzędy Ziemskie uzależnić nabycie od zgody nabywcy na poddanie powyższym zastrzeżeniom całego gospodarstwa nabywcy.

Ograniczenia powyższe powinny być wpisane do aktu nadawczego.

Okręgowe Urzędy Ziemskie udzielą zezwoleń na podział lub sprzedaż osady żołnierskiej w wypadkach, gdy stosunki gospodarcze lub rodzinne osadnika wymagają niezbędnie podziału osady na części zdolne do samoistnej egzystencji gospodarczej (art. 10).

§ 10. Spółki ziemskie, złożone wyłącznie z osadników wojskowych, uprawnionych do otrzymania ziemi, a utworzone w celu wspólnego władania i uprawiania otrzymanej ziemi oraz przygotowania warunków dla prowadzenia samodzielnej gospodarki rolnej poszczególnych członków spółki, w przyszłości otrzymać mogą ziemię i pomoc państwową, o ile zawiązane będą na podstawie zasad umowy takiej spółki ziemskiej, opracowanych przez Główny Urząd Ziemski w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych (art. 5).

§ 11. Obowiązek osiedlenia się w terminie rocznym od dnia nadania ziemi dotyczy w pierwszym rzędzie osadnika lub absolutnej większości członków spółki ziemskiej.

W razie niemożności osiedlenia się, obowiązek powyższy dotyczy rodziny osadnika, za którą uważa się żonę, krewnych wstępnych i zstępnych bez ograniczenia stopnia, krewnych bocznych do czwartego stopnia, powinowatych do drugiego stopnia i dzieci nieślubne.

W wypadkach wyjątkowych, gdy osadnik pełni służbę publiczną, Główny Urząd Ziemski w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych i Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych może zezwolić w każdym poszczególnym wypadku na osiedlenie przez czas trwania służby publicznej pełnomocnika lub dzierżawcy, jeśli zarówno osoby tychże, jak i warunki umowy dają rękojmię należytego zagospodarowania osady wojskowej.

Za zagospodarowanie osady uważa się uruchomienie gospodarstwa rolnego i utrzymywanie go przynajmniej na średnim stopniu intensywności przy uwzględnieniu ogólnych i specjalnych miejscowych warunków gospodarczych (art. 6).

§ 12. W każdym wypadku, w którym zachodzić będzie potrzeba usunięcia osadnika z nadanej osady, powiatowy komitet nadawczy przed wydaniem orzeczenia winien ustalić, czy zachodzi wina osobnika w niewypełnieniu obowiązku osiedlenia się lub zagospodarowania osady, zwłaszcza zaś, czy osadnik ubiegał się i otrzymał konieczną pomoc państwową do zagospodarowania osady.

Eksmisję przeprowadzają powiatowe władze administracyjne na podstawie orzeczeń i na wniosek powiatowego komitetu nadawczego, a osada wraca bezpośrednio do dyspozycji powiatowego komitetu nadawczego z równoczesnem przepisaniem tytułu własności osady w odnośnych księgach hipotecznych na rzecz Państwa.

Osadnikom należy się zwrot wpłaconej kwoty ceny nabycia oraz koniecznych i pożytecznych wkładów (art. 6).

§ 13. Wysokość opłaty za grunta i budynki nadane sposobem opłatnym określoną będzie przez powiatowy komitet nadawczy w gotówce w rozmiarach, odpowiadających wartości 30—100 kg. żyta za hektar rocznie, i winna być ściśle dostosowaną do miejscowych warunków, jako to: jakości gleby, stanu kultury rolnej, konfiguracji terenu, znaczniejszych użytków klas niższych, położenie parceli, stosunku do sieci dróg komunikacyjnych, warunków zbytu i t. p.

Wartość od 30—100 kg. żyta ma być obliczoną corocznie według cen kontygensowych, a w braku tychże według bieżących cen miejscowych w miesiącu grudniu każdego roku, ustalonych przez powiatowy komitet nadawczy (art. 7).

§ 14. Osobne rozporządzenie określi sposób, w jaki mają być pobierane opłaty od osadników, tryb postępowania przy nieterminowem uiszczaniu rat, wysokość procentów za zwłokę warunki przyznawania ulg, zwrot poniesionych wkładów przy przymusowem usunięciu osadnika i t. d. (art. 7).

§ 15. Pomoc jakiej udzieli Państwo w miarę możności do zagospodarowania osad żołnierskich, nie może przekraczać następujących najwyższych norm dla poszczególnego osadnika:

a) z inwentarza żywego i martwego, pochodzącego z demobilizacji wojska: para koni z uprzężą i wóz;
b) materjał budowlany w ilości 80 m^3 drzewa;
c) kredyt, który ustali corocznie Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych w gotówce lub w środkach produkcji rolnej; na rok b. ustala się wysokość kredytu do 50.000 mk.;
d) kredyt na pomoc w budowie w gotówce lub materjałach po za drzewem budulcowem (p. b.) do wysokości 50.000 mk. na rok bieżący.

Celem otrzymania pomocy państwowej winni osadnicy poczynić odpowiednie zgłoszenie do właściwego Powiatowego Komitetu Nadawczego ze szczegółowem wymienieniem rodzaju i zakresu pomocy rolnej.

Powiatowe Komitety Nadawcze po zbadaniu stosunków na miejscu, orzekają o niezbędności i rozmiarze udzielić się mającej pomocy państwowej.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego wyda szczegółowe przepisy o trybie udzielania i warunkach korzystania z pomocy państwowej (art. 8).

§ 16. Na podstawie orzeczenia powiatowego Komitetu Nadawczego o nadaniu ziemi, działki oddane będą w posiadanie osadnikom. Przy oddaniu w posiadanie winien być sporządzony i podpisany przez przedstawiciela Powiatowego Komitetu Nadawczego, wójta gminy i osadnika, protokuł, oraz przeprowadzone tymczasowe pomiary na gruncie miejscowemi środkami i okopcowanie osady.

Na mocy powyższego protokułu i tymczasowych pomiarów powiatowy Komitet Nadawczy wyda osadnikowi lub spółce akt nadawczy w terminie trzech miesięcy od daty sporządzenia protokułu.

Wzory protokułu i aktu nadawczego ustali Główny Urząd Ziemski w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Akt nadawczy stanowi tytuł własności nadanej osady i winien być zarejestrowany u właściwego rejenta lub pisarza hipotecznego celem późniejszego wniesienia do ksiąg hipotecznych (art. 11).

§ 17. Powiatowe komitety nadawcze, utworzone w myśl art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 4 z 1921 r. 16 marca 1921 r. p. 17) dokonywać będą wszelkich czynności związanych z nadaniem ziemi (art. 11).

W szczególności należy do powiatowych komitetów nadawczych w powyższym zakresie:

a) opracowywanie planów kolonizacyjnych (§ 8);
b) ustalenie obszaru poszczególnych osad (§ 7);
c) ustalenie niezbędności i rozmiaru pomocy państwowej (§ 15);
d) wydawanie orzeczeń o nadaniu ziemi (§ 16);
e) oddawanie osad w posiadanie (§ 16);
f) wydawanie aktów nadawczych (§ 16);
g) orzekanie o potrzebie usunięcia osadnika.

§ 18. Minister Spraw Wojskowych zapewni na właściwej drodze powiatowym komitetom nadawczym niezbędną pomoc władz i urzędów wojskowych dla celów osadnictwa, w szczególności przez dostarczanie:

a) fachowych sił mierniczych;
b) poszczególnych żołnierzy lub oddziałów wojskowych dla przedsiębrania potrzebnych robót;
c) środków przewozowych wszelkiego rodzaju z odpowiednią obsługą (art. 12).

§ 19. Nadzór i kontrola w najwyższej instancji w sprawach osadnictwa wojskowego przy wykonaniu niniejszego rozporządzenia należy do kompetencji i wzajemnego porozumienia Głównego Urzędu Ziemskiego, Ministerstwa Spraw Wojskowych i Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, a w szczególności:

a) kwalifikowanie zgłoszeń i pomoc wojskowa — do kompetencji Ministerstwa Spraw Wojskowych;

b) udzielanie pomocy państwowej (art. 8 p. 1, 2 i 3) — do kompetencji Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych;

c) techniczne przeprowadzenie osadnictwa — do kompetencji Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 20. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 113.

USTAWA

z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców.

(D. U. Nr. 31 p. 178 Rozciągnięcie D. U. 1921 r. Nr. 46 p. 281)*

Art. 1. Nabywanie nieruchomości przez obcokrajowców, a to tak przez osoby fizyczne, jak i prawne, może nastąpić jedynie po uprzedniem uzyskaniu zezwolenia Rady Ministrów na wniosek Ministra Skarbu. Co do nieruchomości, mających specjalne znaczenie, jako to: przemysłowo-handlowe, rolnicze lub inne, decyzja Rady Ministrów zapadnie w porozumieniu z właściwym Ministrem.

Art. 2. Rada Ministrów na wniosek Ministra Skarbu może w poszczególnych wypadkach stawiać specjalne warunki jak nabywcy, tak i sprzedawcy, od których wypełnienia będzie uzależniona możność dokonania tranzakcji.

Art. 3. W pozwoleniu powinno być wymienione: 1) osoba nabywcy, 2) przedmiot nabycia, 3) suma minimalna nabycia, 4) warunki istotne tranzakcji oraz warunki specjalne, postawione w myśl art. 2 niniejszej ustawy.

Zezwolenie ważne jest na czas 4 miesięcy. Przedłużenie tego okresu nie jest dopuszczalne. Jeżeli akt nabycia w tym czasie nie zostanie sporządzony, zezwolenie traci moc swoją.

Art. 4. Decyzja Rady Ministrów nie wymaga uzasadnienia i nie ulega żadnemu zaskarżeniu.

Art. 5. W wypadkach, przewidzianych w art. 1 niniejszej ustawy, nie wolno sporządzać i zatwierdzać akt prawnych, ani na aktach tych podpisów stron uwierzytelniać, a władze hipoteczne nie mogą przepisywać tytułu własności na nabywcę bez złożenia zezwolenia Rady Ministrów, oraz urzędowego dowodu, że te warunki, które w myśl zezwolenia powinny poprzedzać dokonanie tranzakcji, zostały spełnione. W aktach prawnych powinny być ściśle uwzględnione pod

rygorem nieważności akt wszystkie warunki, wyszczególnione w zezwoleniu.

Art. 6. Obcokrajowcy powinni każdym razem przed wzięciem udziału w licytacji nieruchomości wykazać się zezwoleniem Rady Ministrów do nabycia danej nieruchomości.

Art. 7. Nabycie nieruchomości przez obcokrajowca wbrew postanowieniu niniejszej ustawy jest nieważne.

W razie zawarcia tranzakcji wbrew tej ustawie, o nieważności orzekają sądy na żądanie właściwej władzy.

Art. 8. Postanowienia niniejszej ustawy nie dotyczą przeniesienia prawa własności na spadkobierców.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrom: Skarbu i Sprawiedliwości, a w b. dzielnicy pruskiej — w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Art. 10. Ustawa niniejsza nabiera mocy obowiązującej w 8 dni po jej ogłoszeniu.

Załącznik Nr. 114.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1921 roku o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego.

(Dz. U. Nr. 71, p. 479).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 16 poz. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. P. Nr. 65 poz. 390) oraz uchwał i rozporządzeń na zasadzie tej ustawy wydanych rozciąga się na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego.

§ 2. Na obszarach, wyszczególnionych w § 1 we wszystkich sprawach sądowych, w których stroną jest Skarb Państwa lub inne podmioty prawne w art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r

o utworzeniu Prokuratorji Generalnej wymienione i w których powództwo lub pierwsze podanie zostały lub zostaną złożone w sądzie, przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, strona rzeczona zastępowana będzie nadal, aż do zupełnego ukończenia sprawy we wszystkich instancjach, nie wyłączając instancji kasacyjnej, przez te organy, które z mocy prawa zastępowały ją dotąd.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze nie uwłacza w niczem ważności działań, podjętych przez Prokuratorję Generalną na obszarach § 1 wymienionych przed jego wejściem w życie.

§ 4. Wydanie zarządzeń celem wykonania niniejszego rozporządzenia powierza się Prezesowi Prokuratorji Generalnej.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w miesiąc po jego ogłoszeniu.

Załącznik Nr. 115.

USTAWA

z dn. 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. Ust. Nr. 65 p. 390).

Art. 1. W celu obrony prawnej i zastępstwa prawnego prywatno-prawnych i publicznych interesów Państwa i podmiotów prawnych pod względem opieki prawnej na równi ze Skarbem Państwa stojących, oraz udzielania opinji i porady prawnej na żądanie władz państwowych zostaje utworzona dla całego obszaru Państwa Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w stołecznem mieście Warszawie.

Art. 2. Do zakresu działania Prokuratorji Generalnej należy:

1. Zastępstwo sądowe wogóle w sprawach, dotyczących interesów majątkowych państwa i podmiotów prawnych na równi ze Skarbem Państwa stojących.
2. Zastępstwo sądowe interesów publicznych Państwa w tych wypadkach, w których Prokuratorja Generalna przez właściwą władzę państwową do zastępstwa będzie wezwana.
3. Zastępstwo interesów majątkowych Skarbu Państwa i podmiotów prawnych na równi z nim stojących, tudzież interesów administracji państwowej wogóle w postępowaniu przed sądami prawa publicznego i władzami administracyjnemi w miarę postanowień poniżej w art. 4. 5 i 6 zawartych i w miarę postanowień wy-

dać się mającej przez Radę Ministrów instrukcji służbowej.

4. Wydawanie opinji prawnych we wszystkich sprawach tyczących się interesów majątkowych Państwa i podmiotów prawnych na równi ze Skarbem Państwa stojących, albo też ważnych interesów administracji państwowej wogóle.
5. Współdziałanie przy zawieraniu umów prawnych i przy sporządzaniu dokumentów prawnych w sprawach majątkowych Państwa i podmiotów prawnych na równi ze Skarbem Państwa stojących.
6. Opinjowanie na życzenie Rady Ministrów lub poszczególnych ministerstw projektów, ustaw i ogólnych rozporządzeń centralnych władz państwowych ze stanowiska ogólno-prawnego, organizacyjnego i techniki ustawodawczej, a w szczególności także ze stanowiska prywatno-prawnych, publiczno-prawnych, i administracyjno-prawnych interesów Państwa.

Art. 3. Do majątku Państwa i do podmiotów prawnych, które pod względem zastępstwa i porady prawnej stoją na równi ze Skarbem Państwa, należą:

1. Majątek Państwa wogóle, a więc wszystkie państwowe podatki, opłaty, czynsze, daniny, monopole, dobra i lasy państwowe, królewszczyzny, wszelki ruchomy i nieruchomy majątek wogóle i wszelkie roszczenia państwowe, fundusze państwowych kolei żelaznych, państwowe przedsiębiorstwa i zakłady wszelkiego rodzaju i wszelkie wogóle do prowadzenia gospodarstwa państwowego przeznaczone przedsiębiorstwa i instytucje.
2. Spadki bezdziedziczne.
3. Prawa terytorjalne, granice państwowe oraz prywatno-prawne i publiczno-prawne roszczenia Państwa do Państw obcych wynikające z traktatów i umów międzynarodowych.
4. Nałożone przez państwowe władze administracyjne kary pieniężne, o ile chodzi o ich ściągnięcie w drodze sądowej, oraz publiczne opłaty i daniny wogóle, o ile ich ściąganie ma się odbywać za pomocą tych samych organów i temi samemi środkami, jak opłat państwowych.
5. Wszelki majątek ruchomy i nieruchomy, prawa i wszelkie fundusze, pozostające pod zarządem władz państwowych podczas trwania tego zarządu, oraz te fundusze, instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, za których rentowność Skarb Państwa przyjął gwarancję, lub które w całości lub części ze Skarbu Państwa są datowane lub finansowane, a za ich niedobory Skarb Państwa jest odpowiedzialny.

6. Prawo patronatu przysługujące Państwu i podmiotom prawnym w niniejszym artykule pod 1 i 5 określonym.
7. Fundacje będące pod bezpośrednim zarządem państwowym.
8. Majątek kościelny i majątek beneficjów duchownych, o ile chodzi o pierwotne fundowanie kościoła albo duchownego beneficjum lub o nienaruszalność majątku zakładowego, lub tym majątkiem administrują władze państwowe, a nie, o ile chodzi o zastępstwo lub ściąganie bieżących pożytków z majątku, istniejących już kościołów lub duchownych beneficjów; następnie majątek zakładowy istniejących duchownych zakładów, klasztorów i spólności duchownych wogóle.
9. Majątek tych indywidualnie oznaczonych podmiotów prawnych, które nie są objęte postanowieniami tego artykułu w punktach od 1—8 zawartemi, a których zastępstwo poruczone zostanie Prokuratorji Generalnej uchwałą Rady Ministrów.
10. Oprócz przypadków w tym artykule wyszczególnionych, zastępstwo i ingerencja Prokuratorji Generalnej ma mieć miejsce także tam, gdzie to specjalne przepisy ustawowe przewidują.
11. Na obszarach b. zaboru austrjackiego zastępować będzie Prokuratorja Generalna nadto te podmioty prawne, których zastępstwo zostało poruczone Prokuratorjom Skarbu najwyższem postanowieniem z dnia 21/XII 1850 Dysp. Nr. 188 i roporządzeniem całego Ministerstwa z dnia 9/III 1898 (Dz. pr. p. p. Nr. 41) i spełniać będzie zadania, które temi przepisami Prokuratorjom Skarbu poruczone zostały.

Art. 4. Przewidziane w art. 2 zastępstwo sądowe obejmuje wszelkie czynności w postępowaniu cywilnem — przed wszystkiemi sądami na obszarze Rzeczypspolitej Polskiej istniejącemi, a to tak w sprawach spornych, jako też w postępowaniu niespornem wszelkiego rodzaju.

Podmioty prawne w art. 3 określone zastępować może w sądowem postępowaniu cywilnem wszelkiego rodzaju wyłącznie i jedynie Prokuratorja Generalna, która też jest upoważniona do prawnie skutecznego podejmomania wszelkich czynności procesowych i do spełnienia wszelkich sądowych akt prawnych bez obowiązku wykazywania się osobnem pełnomocnictwem.

W postępowaniu sądowo-karnem Prokuratorja Generalna bierze udział wtedy, jeżeli okaże się potrzeba zastępowania prywatno-prawnych interesów podmiotów prawnych w art. 3 określonych.

W postępowaniu przed sądami prawa publicznego i władzami administracyjnemi Prokuratorja Generalna bierze udział w tych wypadkach, w których zastępstwo poruczone jej bę-

dzie przez władzę administracyjną, powołaną do zarządu lub nadzoru nad odnośnym podmiotem prawnym i nad odnośną gałęzią administracji państwowej.

Art. 5. Prokuratorja Generalna podlega w sprawach osobowych i administracyjno-gospodarczych bezpośrednio Prezydentowi Ministrów, któremu też służy prawo naczelnego nadzoru nad sprawowaniem przekazanych jej czynności urzędowych.

W spełnieniu swoich czynności urzędowych działa Prokuratorja Generalna samodzielnie na żądanie władz centralnych oraz władz, urzędów i instytucji uprawnionych do samodzielnego zarządzenia majątkiem Państwa lub podmiotów prawnych w art. 3 określonych.

W razie sporu między Prokuratorją, a uprawnionemi do korzystania z jej pomocy władzami, względnie instytucjami, rozstrzyga Rada Ministrów, jednakże zarządzenia nie cierpiące zwłoki winna Prokuratorja Generalna natychmiast poczynić.

Jeżeli w poszczególnych wypadkach wyłoni się wątpliwość, czy w myśl postanowień art. 2 i 3 ma mieć miejsce czynność urzędowa Prokuratorji Generalnej, winna ona zasięgnąć decyzji Rady Ministrów.

Art. 6. W wypadkach kolizji między interesami Skarbu Państwa, a interesami podmiotów prawnych, stojących w myśl art. 3 niniejszej ustawy na równi ze Skarbem Państwa, Prokuratorja ma zastępować Skarb Państwa, inne zaś podmioty prawne mają mieć dla siebie w tym wypadku ustanowionych w drodze właściwej osobnych doradców lub zastępców.

W wypadkach kolizji interesów pomiędzy podmiotami prawnemi stojącemi w myśl art. 3 niniejszej ustawy na równi ze Skarbem Państwa, Prokuratorja nie może zastępować żadnej ze stron, lecz winni być w drodze właściwej powołani dla każdej strony osobni doradcy lub zastępcy.

Art. 7. Prokuratorja Generalna składa się: z prezesa, wiceprezesa, odpowiedniej ilości radców i innych urzędników konceptowych i kancelaryjnych.

Zastępstwo sądowe ma być powierzone poszczególnym urzędnikom Prokuratorji lub w razie koniecznej potrzeby także adwokatom; jeżeli zaś sprawa w siedzibie urzędowej Prokuratorji nie może być załatwiona—może Prokuratorja delegować dla sprawy, o którą chodzi, w miejscu, gdzie ona ma być załatwiona — także inny odpowiedni do tego urząd państwowy.

Adwokaci otrzymują od Prokuratorji pełnomocnictwo szczegółowe do zastępstwa.

Art. 8. Na czele Prokuratorji Generalnej stoi Prezes Prokuratorji Generalnej, mianowany przez Naczelnika Państwa na propozycję Rady Ministrów.

Prezes reprezentuje Prokuratorję na zewnątrz, kieruje wszelkiemi czynnościami urzędowemi, przestrzega prawidłowego ich toku, wydaje potrzebne w tym celu zarządzenia,

polecenia, wskazówki i jest odpowiedzialny za tok czynności urzędowych.

Prezes kieruje działalnością wszystkich urzędników i funkcjonarjuszów Prokuratorji oraz sprawuje nad nimi nadzór służbowy.

Art. 9. W miarę potrzeby utworzone będą dla ściśle określonych okręgów terytorjalnych oddziały Prokuratorji Generalnej, stanowiące integralną część Prokuratorji Generalnej i podlegające nadzorowi Prezesa Prokuratorji.

Oddziały Prokuratorji Generalnej utworzone będą na mocy rozporządzenia Rady Ministrów wydanego na wniosek Prezesa Prokuratorji, które określi równocześnie siedzibę i okrąg terytorjalny danego oddziału Prokuratorji Generalnej. Na obszarze nie przekazanym żadnemu oddziałowi Prokuratorji pozostanie wyłącznie Prokuratorja Generalna w mieście stołecznem Warszawie powołana do spełniania zadań i czynności, określonych w art. 2 niniejszej ustawy.

Oddziały Prokuratorji spełniają w swoim okręgu zadania i czynności, określone w art. 2 p. 1—5, zupełnie samodzielnie, mają jednak w sprawach ważnych a wątpliwych lub ogólnej i zasadniczej doniosłości odnosić się do Prokuratorji Generalnej w Warszawie o wskazówki. Wydane przez Prokuratorję Generalną decyzje są dla oddziału Prokuratorji wiążące.

W wypadkach przewidzianych w artykule 5 i 6 niniejszej ustawy, należących do decyzji Rady Ministrów, obowiązany jest oddział Prokuratorji zasięgnąć decyzji Prokuratorji Generalnej w Warszawie, a decyzja ta jest dla oddziału Prokuratorji wiążąca. Oddział Prokuratorji ma w przekazanym mu okręgu w ogólności te same prawa i obowiązki, jakie ustawa niniejsza przewiduje dla Prokuratorji Generalnej, o ile ta ustawa nie zawiera odmiennych postanowień.

Art. 10. Oddział Prokuratorji Generalnej składa się: z naczelnika oddziału i odpowiedniej ilości radców i innych urzędników konceptowych i kancelaryjnych, wszyscy urzędnicy oddziału należą do etatu Prokuratorji Generalnej.

Art. 11. Naczelnik oddziału Prokuratorji posiada co do załatwiania spraw w obrębie terytorjum jego oddziału względem urzędników i funkcjonarjuszy prawa, przyznane niniejszą ustawą Prezesowi Prokuratorji Generalnej, o ile ustawa ta nie zawiera odmiennych postanowień; w zakresie służbowo-administracyjnym naczelnik oddziału podlega zwierzchnictwu Prezesa Prokuratorji.

Art. 12. Do wszystkich urzędników i funkcjonarjuszy Prokuratorji Generalnej stosują się obowiązujące przepisy służbowe dla urzędników państwowych wogóle.

Urzędnicy Prokuratorji mają się poświęcić wyłącznie pełnieniu przekazanych im czynności urzędowych i niewolno im zajmować się bezpośrednio lub pośrednio sprawowaniem zastępstwa prawnego lub interesami prawnemi osób prywatnych.

Przepis ten nie narusza prawa urzędnika do bezpłatnego sprawowania zastępstwa lub zawierania interesów prawnych w jego własnych sprawach, jak również w sprawach jego krewnych, żony, pupilów i dzieci przybranych, wreszcie sprawowania opieki lub kurateli, o ile we wszystkich tych wypadkach nie zachodzi kolizja z jego obowiązkami służbowemi.

Urzędnicy i funkcjonarjusze Prokuratorji winni stosować się do zarządzeń, poleceń i wskazówek władzy przełożonej.

Przeciw widocznie niesłusznym i przeciwnym prawu zarządzeniom lub poleceniom, mają prawo i obowiązek odwołania się do Prezydenta Ministrów względnie Prezesa Prokuratorji Generalnej. Odwołanie takie wnieść należy na ręce Prezesa Prokuratorji Generalnej, względnie naczelnika oddziału Prokuratorji.

Urzędnicy konceptowi Prokuratorji, występując przed sądami w imieniu Prokuratorji Generalnej, korzystają z praw adwokatów.

Tym urzędnikom konceptowym, którzy posiadają kwalifikacje przepisane instrukcją służbową do objęcia wyższych stanowisk, służyć będą wszelkie prawa adwokatów przy występowaniu w sądach wszystkich instancji również w sprawach osobistych i w sprawach tych osób, których zastępstwo w myśl art. 12 ust. 2 niniejszej ustawy jest dopuszczalne.

Za szkodę materjalną, wynikłą dla Skarbu Państwa lub podmiotów prawnych w art. 3 określonych, z powodu grubego niedbalstwa lub oczywistego naruszenia obowiązków służbowych, jest tak Prezes Prokuratorji, względnie naczelnik oddziału, jak każdy z urzędników Prokuratorji, który w danym wypadku szkodę spowodował, odpowiedzialny i zobowiązany do zadośćuczynienia.

Art. 13. Konceptowymi urzędnikami Prokuratorji mogą być tylko te osoby, które ukończyły wyższe studja prawnicze uniwersyteckie, zdały wszystkie odnośne egzamina prawnicze i wykażą się odbytą jednoroczną aplikacją sądową.

Do uzyskania posady urzędnika kancelaryjnego wymagane jest średnie wykształcenie.

Specjalne wyższe wymogi kwalifikacyjne, konieczne do uzyskania poszczególnych stanowisk, jak również ułatwienia co do warunków przyjęcia na posady urzędnika Prokuratorji Generalnej, a w szczególności co do kwalifikacji od kandydatów wymaganych, mające obowiązywać w 3-letnim okresie przejściowym od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy, określi instrukcja, wydana rozporządzeniem Rady Ministrów na wniosek Prezesa Prokuratorji.

Służba w Prokuratorji Generalnej w charakterze urzędnika konceptowego zastępuje aplikację adwokacką i sądową, wymaganą do dopuszczenia do egzaminu adwokackiego i do wykonania adwokatury.

Art. 14. Prezes Prokuratorji zaliczony będzie do III kategorji, wice-prezes i naczelnicy oddziałów Prokuratorji do IV, a radcowie zaliczeni będą do V kategorji płac urzędników państwowych.

Tytulatury i zaliczenia reszty urzędników i funkcjonarjuszów do odpowiednich kategorji płac ustali wspomniana wyżej instrukcja służbowa.

Wice-prezesa Prokuratorji i naczelników oddziałów Prokuratorji oraz innych urzędników V kategorji płac mianuje Naczelnik Państwa na propozycję Rady Ministrów, przedstawioną na wniosek Prezesa Prokuratorji.

Urzędników, zaliczonych do kategorji VI i VII, mianuje Prezydent Ministrów na wniosek Prezesa Prokuratorji. Pozostałych urzędników mianuje Prezes Prokuratorji Generalnej.

Urzędników kancelaryjnych, rachunkowych i kasowych X i XI kategorji płac oraz innych funkcjonarjuszów przy poszczególnych oddziałach Prokuratorji mianują właściwi naczelnicy oddziałów.

Art. 15. Instrukcja służbowa określi bliżej szczegóły organizacji, tok i sposób wewnętrznego urzędowania Prokuratorji i poszczególnych oddziałów, zadania, obowiązki i prawa poszczególnych kategorji urzędników i funkcjonarjuszów.

Art. 16. W sprawach, w których stroną jest Państwo, Prokuratorja wolną jest od wszelkiego rodzaju opłat na rzecz Skarbu w postępowaniu przed sądami wszelkiego rodzaju i władzami administracyjnemi.

Art. 17. Termin rozpoczęcia czynności Prokuratorji na terytorjum b. zaboru austrjackiego i rosyjskiego, a następnie na terytorjum b. zaboru pruskiego określi Rada Ministrów na wniosek Prezesa Prokuratorji Generalnej uchwałą ogłoszoną w Dzienniku Praw.

Art. 18. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc prawną dekret Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. pr. p. p. Nr. 14 poz. 181).

Art. 19. Wykonanie tej ustawy poleca się Radzie Ministrów.

Załącznik Nr. 116.

UCHWAŁA RADY MINISTRÓW

z dnia 28 sierpnia 1919 r. w przedmiocie ustroju i czynności Prokuratorji Generalnej.

(D. U. Nr. 75 p. 433).

W myśl artykułów 13—15 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (Dziennik Praw Nr. 65 poz. 390 z r. 1919) o utworzeniu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i w rozwinięciu

przepisów rzeczonej ustawy Rada Ministrów na wniosek Prezesa Prokuratorji Generalnej uchwaliła następującą instrukcję służbową w przedmiocie ustroju i czynności Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Organizacja Prokuratorji Generalnej.

Art. 1. Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na Wydziały, z których każdy obejmuje w zakresie kompetencji Prokuratorji pewną część funkcji Państwa i innych podmiotów prawnych, przez Prokuratorję zastępowanych.

Art. 2. Ilość wydziałów i zakres działania każdego z nich Prezes Prokuratorji Generalnej określi.

Art. 3. Wice-prezes Prokuratorji Generalnej jest kierownikiem wydziału, który sobie obierze. Innemi wydziałami kierują wyznaczeni do tego przez Prezesa Starsi Radcowie lub Radcowie Prokuratorji.

Art. 4. W skład wydziału wchodzą, oprócz kierownika, Radcowie Prokuratorji, Referenci i Asesorowie, wyznaczeni przez Prezesa.

Art. 5. Radcowie i Referenci stanowią kolegjum wydziału Prokuratorji Generalnej, obradujące pod przewodnictwem kierownika wydziału, względnie najstarszego służbą członka kolegjum. Asesorowie biorą udział w posiedzeniach wydziału z głosem doradczym.

Art. 6. Prezes, Wiceprezes i kierownicy wydziałów stanowią Prezydjum Prokuratorji Generalnej, obradujące pod przewodnictwem Prezesa, a w jego zastępstwie Wiceprezesa, względnie najstarszego służbą kierownika wydziału.

Art. 7. Ogólne zebranie Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej składa się z Prezesa, Wice-prezesa i Radców Prokuratorji i obraduje pod przewodnictwem Prezesa, a w jego zastępstwie Wice-prezesa, względnie najstarszego służbą kierownika wydziału.

Art. 8. Z decyzji Prezesa Prokuratorji Generalnej, celem rozpoznawania poszczególnych spraw w decyzji wskazanych, tworzone być mogą komplety z dwóch lub kilku kolegjów wydziałowych.

Art. 9. Z rozporządzenia Prezesa Prokuratorji mogą być w każdej sprawie zapraszane na posiedzenia wszelkich kolegjów Prokuratorji, w charakterze rzeczoznawców z głosem doradczym, osoby w skład Prokuratorji nie wchodzące.

Art. 10. Z decyzji Prezesa Prokuratorji Generalnej mogą być tworzone dla opracowania poszczególnych spraw, w decyzji wskazanych, komisje specjalne, złożone z urzędników różnych wydziałów, a także z osób, nie wchodzących w skład Prokuratorji, które Prezes do udziału w komisji zaprosi.

Art. 11. Na zaproszenie właściwego urzędu Prezes Prokuratorji Generalnej delegować może urzędników Prokuratorji do udziału w komisjach przez inne władze tworzonych.

Art. 12. Poza wydziałami Prokuratorji istnieje sekretarjat pod kierunkiem bezpośrednio podległego Prezesowi Prokuratorji sekretarza naczelnego, którym będzie wyznaczony przez Prezesa jeden z urzędników konceptowych. Pod nadzorem sekretarza naczelnego znajduje się naczelnik kancelarji i archiwista główny z podwładnymi im urzędnikami.

Art. 13. Bibljoteką Prokuratorji Generalnej zawiaduje jeden z urzędników konceptowych, wyznaczony przez Prezesa.

Art. 14. Prokuratorja Generalna jest urzędem centralnym, podlegającym w myśl art. 5 ustawy o Prokuratorji Generalnej nadzorowi Prezydenta Ministrów.

O ile ustawa inaczej nie stanowi, Prezes Prokuratorji Generalnej ma pod względem służbowym w stosunku do podległego mu personelu uprawnienia, służące na zasadzie ogólnych przepisów kierownikowi ministerstwa w stosunku do personelu ministerstwa.

Art. 15. Prezes Prokuratorji Generalnej jest jako podsekretarz stanu przy Prezydencie Ministrów zastępcą tegoż w sprawach, dotyczących Prokuratorji Generalnej, reprezentuje jej interesy w Radzie Ministrów i ma prawo stawiać bezpośrednio wnioski na Radę Ministrów w sprawach, Prokuratorji dotyczących.

Ilekroć Rada Ministrów ma rozpoznawać sprawę, która dotyczy Prokuratorji, Prezes Prokuratorji będzie miał prawo uczestniczyć w posiedzeniu Rady, gdzie służyć mu będzie w tych sprawach głos doradczy.

W tym celu otrzymuje Prezes zawiadomienia o posiedzeniach Rady Ministrów wraz z porządkiem dziennym.

Oprócz Prezesa będą mogli wziąć udział w posiedzeniach Rady i inni urzędnicy Prokuratorji, przez Prezesa w tym celu delegowani.

Art. 16. Oprócz Prezesa i Wiceprezesa w skład Prokuratorji Generalnej wchodzą jako urzędnicy konceptowi: Starsi Radcowie, Radcowie, Starsi Referenci, Referenci i Asesorowie.

Starszy Radca Prokuratorji Generalnej otrzymujuje uposażenie kategorji Va według tabeli płac urzędników państwowych, załączonej do tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników z dnia 11 czerwca 1918 r. (Dziennik Praw r. 1918 № 6 poz. 13). Radca Prokuratorji według kategorji Vb, Starszy Referent według kategorji VI, Referent według kategorji VII, Asesor według kategorji VIII.

Naczelnik kancelarji otrzymuje wynagrodzenie według kategorji VII, archiwista główny i starszy sekretarz według kategorji VIII, sekretarz według kategorji IX, pomocnik sekretarza według kategorji X, kancelista według kategorji XI tejże tabeli.

Urzędnicy, mianowani przed wydaniem niniejszej uchwały naczelnikami wydziału, otrzymują tytuł Starszych Radców Prokuratorji Generalnej, a urzędnicy mianowani pomocnikami Referentów tytuł Asesorów.

Art. 17. Etaty szczegółowe urzędników Prokuratorji Generalnej zatwierdzane będą przez właściwe władze w każdorazowym budżecie Prokuratorji.

Art. 18. Prezes Prokuratorji Generalnej otrzymuje urlop na czas do 6-ciu tygodni od Prezydenta Ministrów, dłuższy urlop udzielony mu być może przez Naczelnika Państwa. O ile jednak urlop Prezesa nie ma przekraczać dni siedmiu, wystarcza zwykłe doniesienie Prezydentowi Ministrów.

Wiceprezes Prokuratorji Generalnej i kierownicy wydziałów otrzymują urlop na czas do 6-iu tygodni od Prezesa Prokuratorji, na czas dłuższy—od Prezydenta Ministrów na wniosek Prezesa Prokuratorji.

Udzielanie urlopów wszystkim pozostałym urzędnikom należy do Prezesa Prokuratorji, na wniosek właściwego kierownika wydziału, względnie sekretarza naczelnego.

Art. 19. W myśl artykułu 13-go ustawy o utworzeniu Prokuratorji w ciągu pierwszych 3 lat od czasu wejścia w życie tej ustawy wymaganie jednorocznej aplikacji sądowej nie będzie stosowane.

W rzeczonym okresie przejściowym dla uzyskania urzędu w Prokuratorji, z wyjątkiem posad kancelaryjnych, rachunkowych i kasowych, potrzebne jest ukończenie prawnych studjów uniwersyteckich z odpowiednim egzaminem oraz wykazanie praktycznej znajomości prawa. Ocena tych kwalifikacji pozostawia się uznaniu władz, od których nominacja zależy.

Art. 20. Prezes Prokuratorji Generalnej może powoływać osoby, które ukończyły prawne studja uniwersyteckie z odpowiednim egzaminem, do pracy w Prokuratorji w charakterze aplikantów Prokuratorji.

Aplikanci są urzędnikami państwowymi, składają przysięgę służbową. Aplikacja uważana jest za służbę w Prokuratorji.

Prezes Prokuratorji przeznacza według uznania aplikantom odpowiednie wynagrodzenie w granicach budżetu.

Sprawa egzaminów aplikantów osobnemi przepisami unormowana będzie.

II. Zasady ogólne funkcjonowania Prokuratorji Generalnej.

Art 21. Prezes Prokuratorji Generalnej może przekazać Wiceprezesowi Prokuratorji część powierzonych sobie czynności.

Art. 22. Kierownicy wydziałów przewodniczą w kolegjach wydziałowych, rozdzielają czynności pomiędzy poszczególnych urzędników wydziału, czuwają nad prawidłowym bie-

giem spraw w wydziale i są za bieg ten przed Prezesem Prokuratorji odpowiedzialni.

Art. 23. Wszystkie sprawy w Prokuratorji, oprócz spraw służbowo-administracyjnych, w zasadzie traktowane będą w wydziałach.

Prezes Prokuratorji może jednak zastrzedz poszczególną sprawę do osobistego swego rozpoznania lub przekazać ją do rozpoznania w Prezydjum prokuratorji, albo w jej ogólnem zebraniu, albo w specjalnym komplecie lub komisji.

Art. 24. Kierownik wydziału wyznacza z pomiędzy należących do wydziału urzędników konceptowych referenta sprawy i wydaje decyzje na zasadzie złożonego mu referatu.

Sprawy, uznane przez referenta lub kierownika wydziału za kwestyjne, przekazane będą do rozpoznania kolegjum wydziału.

Sprawy nagłe tej kategorji kierownik wydziału zareferuje Prezesowi, którego decyzja będzie ostateczna.

Art. 25. Decyzje zapadają w kolegjum wydziałowem w składzie conajmniej 3 członków.

Art. 26. Każda sprawa, rozstrzygnięta przez kolegjum wydziałowe, może być z decyzji kierownika wydziału lub na żądanie referenta sprawy, albo 2 członków kolegjum, które tę sprawę rozpoznawało—przeniesiona na forum ogólnego zebrania Prokuratorji lub w razie pilności na forum Prezydjum; to samo prawo służy Prezesowi Prokuratorji.

Art. 27. Prezydjum Prokuratorji i jej ogólne zebranie są prawomocne, gdy w posiedzeniu uczestniczy conajmniej połowa ogólnej liczby urzędników, uprawnionych stosownie do artykułu 6 i 7 do udziału w zebraniu.

Sprawy decydowane będą w Prezydjum i w ogólnem zebraniu z udziałem tych urzędników, którzy referowali je w wydziałach. Protokuł ogólnych zebrań i zebrań Prezydjum prowadzi sekretarz naczelny Prokuratorji Generalnej lub jego zastępca.

Art. 28. We wszystkich kolegjach traktowanie sprawy zaczyna się od referatu, po którym następuje dyskusja i głosowanie. Pierwszy głosuje referent sprawy, a następnie inni członkowie kolegjum, poczynając od najmłodszego służbą, a kończąc na przewodniczącym.

Od udziału w głosowaniu wstrzymać się niewolno. Decyzje zapadają prostą większością głosów z przewagą głosu przewodniczącego w razie równości.

Art. 29. Każdy urzędnik obowiązany jest uchylić się od wszelkiego udziału w opracowywaniu i rozstrzyganiu takiej sprawy, w której on sam lub osoba pozostająca z nim w stosunku, określonym w art. 12-ym ust. 2 ustawy o Prokuratorji, są interesowani.

Nadto urzędnik może za zgodą kierownika wydziału lub Prezesa Prokuratorji uchylić się od udziału w rozpoznawaniu

sprawy, w której niezależność jego zdania mogłaby być z innych względów kwestjonowana.

Art. 30. Prokuratorja Generalna spełnia czynności, leżące w jej kompetencji, na żądanie władz centralnych, t. j. Kancelarji Cywilnej i Wojskowej Naczelnika Państwa, Marszałka Sejmu, Prezydenta Ministrów, poszczególnych ministrów, Najwyższej Izby Kontroli Państwa, oraz organów bezpośrednio od Rady Ministrów zależnych.

Inne władze, urzędy i instytucje, uprawnione do samodzielnego zarządzania majątkiem lub reprezentowania interesów Państwa, mogą zwracać się bezpośrednio do Prokuratorji Generalnej, o ile mają po temu upoważnienie od przełożonej władzy centralnej.

Wszystkie pozostałe urzędy zwracają się z przedstawieniami do Prokuratorji za pośrednictwem przełożonej władzy centralnej albo władzy niższej, przez władzę centralną upoważnionej.

Jednakowoż w tych wypadkach, w których zwłoka, spowodowana koniecznością uprzedniego porozumienia się z władzą centralną, oczywiście narażałaby Skarb na straty, każdy zainteresowany urząd ma prawo z wnioskami swojemi zwrócić się bezpośrednio do Prokuratorji, zawiadamiając o tem jednocześnie przełożoną władzę.

Art. 31. Wszelkie władze i urzędy obowiązane są do udzielenia Prokuratorji na jej żądanie będących w ich rozporządzeniu informacji, akt i dokumentów w sprawach w Prokuratorji traktowanych, a także do składania przez delegowanych w tym celu urzędników ustnych w rzeczonych sprawach wyjaśnień.

Art. 32. Prokuratorja Generalna odpowiada tylko za czynności, porady i opinje, stwierdzone jej pismami urzędowemi.

Art. 33. Opinje Prokuratorji, komunikowane innym urzędom, winny być motywowane.

Art. 34. Pisma, wychodzące w Prokuratorji, a zawierające załatwienie sprawy w Prokuratorji traktowanej, podpisywane będą przez prezesa i sekretarza naczelnego, albo w zastępstwie Prezesa przez przewodniczącego odnośnego kolegjum Prokuratorji (art. 5—10 nin. instr.) i referenta sprawy, lub kierownika wydziału i referenta sprawy.

Sposób podpisywania innych pism, nie zawierających załatwienia sprawy, określi regulamin (art. 71 instr.).

Art. 35. Przepisy rozdziału niniejszego stosują się do ogółu czynności, wchodzących w zakres działania Prokuratorji.

Przepisy szczególne, stosujące się wyłącznie do pewnych czynności Prokuratorji, wyłuszczone są w następnych rozdziałach.

III. Sprawy procesowe.

Art. 36. Władze państwowe lub instytucje, do których zakresu należy dana sprawa procesowa, składają Prokuratorji Generalnej, na jej żądanie lub z własnej inicjatywy, wnioski swoje co do najważniejszych czynności procesowych, jako to: wytoczenia procesu lub jego zaniechania, popierania obrony albo przyznania pretensji, zawarcia układu pojednawczego, założenia sprzeciwu, wytoczenia akcji wzajemnej, sporu o fałsz, założenia apelacji, żądania uchylenia wyroku i t. p.

Jeżeli wymaga tego pilność sprawy, Prokuratorja Generalna poczyni kroki właściwe, nie czekając na wniosek zainteresowanego organu władzy lub instytucji, którą o przedsięwziętych czynnościach zawiadomi.

Art. 37. W razie niezgodności opinji Prokuratorji Generalnej z wnioskami zainteresowanego organu władzy lub instytucji, Prokuratorja według własnej opinji postępować będzie, zawiadamiając o tem zainteresowany urząd.

Na żądanie zainteresowanego urzędu, w wypadkach szczególnej wagi, ustęp 3 artykułu 5-go ustawy o Prokuratorji znajdzie zastosowanie.

Art. 38. Urząd po otrzymaniu pozwu czy innego zawiadomienia o dotyczącej go sprawie sądowej prześle niezwłocznie Prokuratorji odnośne zawiadomienie i dołączy do niego dokładną informację o sprawie, tudzież te dokumenty, które zdaniem urzędu przedstawić należy.

Jeżeli zebranie danych i dowodów wymaga dłuższego czasu, urząd złoży łącznie z zawiadomieniem i informacją te dane, które są w jego rozporządzeniu i zapowie następne przedstawienie pozostałych.

Art. 39. Jeżeli, zdaniem urzędu, należy wytoczyć proces, w takim razie urząd składa Prokuratorji przy wniosku o wytworzenie procesu szczegółową informację i dowody.

Art. 40. Kierownik właściwego wydziału względnie Prezes Prokuratorji wyznacza referenta dla danej sprawy. Obrońcą sądowym w tej sprawie będzie, z decyzji Prezesa lub kierownika wydziału, jej referent względnie jego zastępca, albo funkcjonarjusz delegowanego do tego urzędu państwowego, albo adwokat.

Art. 41. Zarówno urzędnicy Prokuratorji, jak urzędnicy innych władz lub adwokaci winni w czynnościach sądowych, spełnianych w imieniu Prokuratorji, do jej poleceń się stosować.

Art. 42. Urzędnicy Prokuratorji, uprawnieni do zastępstwa sądowego, otrzymywać mogą pełnomocnictwa ogólne, podpisane przez prezesa i sekretarza naczelnego, oraz opatrzone pieczęcią Prokuratorji Generalnej. Na zasadzie tych legitymacji urzędnicy ci upoważnieni są do podejmowania wszelkich

czynności procesowych we wszystkich sprawach, prowadzonych przez Prokuratorję.

Decyzja o tem, jacy urzędnicy takie ogólne pełnomocnictwo otrzymać mają, należy do Prezydjum Prokuratorji.

Art. 43. Urzędnicy Prokuratorji, uprawnieni do zastępstwa sądowego, którzy pełnomocnictw ogólnych, przewidzianych w art. 42, nie otrzymali, działać będą na zasadzie pełnomocnictw szczególnych, podpisywanych przez Prezesa Prokuratorji albo kierownika wydziału i sekretarza naczelnego i opatrzone pieczęcią Prokuratorji.

Art. 44. Poszczególni urzędnicy Prokuratorji, uprawnieni do zastępstwa sądowego, mogą być z decyzji Prezesa Prokuratorji w razie uznanej przez niego koniecznej potrzeby delegowani na stały pobyt wraz z pomocniczym personelem do tych miast prowincjonalnych, gdzie będzie prowadzona znaczna ilość spraw sądowych, w których stroną jest Państwo.

Zadaniem tych urzędników będzie obrona spraw sądowych, prowadzonych przez Prokuratorję, w myśl wskazówek i pod kierunkiem Prokuratorji.

Sposób komunikowania się bezpośredniego tych urzędników z odnośnemi organami władzy będzie określony zarządzeniem Prezesa Prokuratorji, wydanem po porozumieniu się z odpowiednią władzą centralną.

Delegowani na mocy niniejszego artykułu djet służbowych nie otrzymują.

Art. 45. W sprawach mniejszej wagi, gdy zachodzą trudności w prowadzeniu obrony sądowej przez urzędnika Prokuratorji lub adwokata, Prokuratorja może dać pełnomocnictwo urzędnikowi zainteresowanej władzy lub instytucji, podług wzoru określonego w art. 43.

W wypadkach nagłych pełnomocnictwo takie może być udzielone telegraficznie.

Delegowanemu urzędnikowi daną będzie przez Prokuratorję odpowiednia instrukcja.

Art. 46. Adwokatom może być powierzane albo prowadzenie poszczególnej sprawy za wynagrodzeniem za rzeczoną sprawę, albo też z decyzji Prezesa stałe prowadzenie spraw pewnej kategorji, lub w pewnej miejscowości za rocznem wynagrodzeniem.

Pełnomocnictwa udzielane będą adwokatom podług wzoru, określonego w artykule 43.

W wypadkach nagłych pełnomocnictwo takie może być udzielone telegraficznie.

Art. 47. Referent procesu winien przedstawić bezpośredniemu swojemu zwierzchnikowi plan obrony pod zatwierdzenie.

Pod takież zatwierdzenie przedstawiane będą wnioski, dotyczące najważniejszych czynności procesowych, przytoczonych w artykule 36.

Jeżeli rzecz jest kwestyjna, referat na posiedzeniu właściwego kolegjum Prokuratorji złożony będzie.

Jeżeli niema czasu na uzyskanie zatwierdzenia, referent powinien podjąć, według własnego uznania i na własną odpowiedzialność, kroki pilności, które za potrzebne uważa, gdyż referent, będący obrońcą sprawy, jest za jej dobre prowadzenie w pierwszym rzędzie odpowiedzialny i bezczynności swojej brakiem decyzji władz przełożonych tłomaczyć nie może.

Art. 48. Jeżeli sprawę prowadzi adwokat, to ciąży na nim całkowicie określony w ostatnim ustępie artykułu poprzedzającego obowiązek podejmowania kroków pilności oraz ogólna odpowiedzialność za sprawę.

We wszystkich wypadkach, w których, stosownie do przepisów niniejszego rozdziału, potrzebna jest decyzja Prokuratorji, adwokat, prowadzący sprawę, porozumiewa się z właściwym referentem.

Art. 49. Adwokat, prowadzący sprawę, może brać udział z głosem doradczym przy jej traktowaniu w posiedzeniu wydziału za zezwoleniem kierownika wydziału, a w posiedzeniach innych kolegjów Prokuratorji — za zezwoleniem Prezesa.

Kierownik wydziału, względnie Prezes Prokuratorji, może zawsze wezwać adwokata na takie posiedzenie kolegjum lub dla złożenia wyjaśnień. Także i referent sprawy może zwracać się do adwokata o udzielenie potrzebnych wyjaśnień.

Art. 50. Gdy można oczekiwać, że wykonanie uzyskanego przez Prokuratorję wyroku nie wywoła szczególnych kwestji prawnych, Prokuratorja przesyła uzyskany tytuł wykonawczy zainteresowanemu urzędowi, który przeprowadza czynności egzekucyjne własnem staraniem.

Jeżeli jednak urząd napotka przy czynnościach na trudności prawne, będzie mógł zwrócić się do Prokuratorji z wnioskiem o wskazówki lub o całkowite pokierowanie krokami egzekucyjnemi.

Art. 51. Prokuratorja Generalna otrzymuje określoną w budżecie sumę, na wydatki postępowania procesowego i niespornego, które stosownie do obowiązujących przepisów, jako strona zaliczać jest obowiązana.

Urzędy państwowe, przez Prokuratorję zastępowane, nie wypłacają jej żadnych funduszów na jakiekolwiek koszty.

Zasądzone i wyegzekwowane koszty wnoszone będą na dobro budżetu Prokuratorji Generalnej.

Art. 52. Przepisy rozdziału niniejszego stosują się zarówno do spraw, toczących się w sądach, jak i do spraw przed sądami prawa publicznego i przed władzami administracyjnemi, skoro ich prowadzenie Prokuratorji Generalnej powierzone zostało.

Art. 53. W razie potrzeby prawniczej obrony Państwa przed sądami i innemi organami międzynarodowemi, w myśl ust. 3 art. 3 ustawy, Minister Spraw Zagranicznych zawiadamia o tem Prokuratorję Generalną, przedstawiając jednocześnie swoje wyjaśnienia, wnioski i niezbędne dokumenty. Jeżeli Prezydjum Prokuratorji Generalnej uważa za potrzebne odstąpić przy obronie w tych sprawach od zasad, w niniejszym rozdziale wymienionych, w takim razie ustala w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych instrukcję, dotyczącą postępowania w danej sprawie.

IV. Czynności sądownictwa niespornego.

Art. 54. Prokuratorja Generalna działa na żądanie zainteresowanych urzędów w sprawach sądownictwa niespornego. Urząd, składając odnośne żądanie, przedstawia Prokuratorji Generalnej wszelkie potrzebne wyjaśnienia i dokumenty.

Art. 55. Urzędnik Prokuratorji lub adwokat, dokonywujący w jej imieniu czynności hipotecznych, winien wykazać się szczególnem pełnomocnictwem Prokuratorji.

Pozatem przepisy artykułów 42 i 43-go znajdują i w sprawach sądownictwa niespornego właściwe zastosowanie.

V. Współdziałanie przy zawieraniu umów.

Art. 56. Urzędy centralne mogą przedstawiać do opinji Prokuratorji projekty wszelkich umów, przez nie zawrzeć się mających.

Art. 57. Umowy, stale lub częściej w zakresie gospodarstwa państwowego się powtarzające, zawierane będą w zasadzie wedle wzorów, ustalonych przez interesowane urzędy państwowe.

Projekty takich wzorów udzielane będą przed ich zatwierdzeniem przez właściwą władzę Prokuratorji Generalnej do zaopinjowania i sformułowania zastrzeżeń, potrzebnych dla zabezpieczenia prawnych interesów państwa.

Projekty takie opracowywać może Prokuratorja także z własnej inicjatywy i składać właściwemu urzędowi stosowne wnioski, celem ustalenia i wprowadzenia odpowiednich wzorów.

Art. 58. Projekt umowy winien być przedstawiony Prokuratorji Generalnej w postaci artykułowanej z wszelkiemi potrzebnemi wyjaśnieniami i załącznikami.

Art. 59. Prokuratorja Generalna ogranicza się do złożenia wyjaśnień i wniosków albo układa projekt nowy.

VI. Opinjowanie w kwestjach prawnych.

Art. 60. Urzędy centralne mogą przedstawiać Prokuratorji projekty swoich decyzji, orzeczeń i wyjaśnień oraz

wszelkich innych czynności, celem uzyskania opinji prawnej Prokuratorji.

Przepis ten nie stosuje się do czynności sądowych oraz do czynności urzędów administracyjnych w sprawach, w których urzędom tym służy prawo rozstrzygania sporów lub wymierzania kar.

Art. 61. Przepisy artyków 58 i 59 rozdziału poprzedzającego znajdą przy opinjowaniu w kwestjach prawnych odpowiednie zastosowanie.

VII. Opinjowanie o projektach ustaw i rozporządzeń.

Art. 62. Urząd centralny, który opracował projekt ustawy, dekretu albo też uchwały Rady Ministrów, zawierającej ogólnie obowiązujące postanowienia, może przedstawić go przed złożeniem Radzie Ministrów do opinji Prokuratorji Generalnej.

Art. 63. Każdy urząd centralny może też zażądać od Prokuratorji Generalnej opinji o projekcie własnego, ogólnie obowiązującego postanowienia.

Art. 64. W przedmiotach, dotyczących bezpośrednio zakresu działania Prokuratorji Generalnej, może ona z własnej inicjatywy opracowywać projekty ustaw, dekretów i uchwał Rady Ministrów.

Art. 65. Projekty, na zasadzie niniejszego rozdziału przez Prokuratorję traktowane, opracowywane są w wydziale, względnie w specjalnym komplecie lub komisji, a następnie poddawane pod ocenę ogólnego zebrania albo też Prezydjum, zależnie od decyzji Prezesa Prokuratorji.

Art. 66. Projekty, uznane przez Prezesa za pilne, nie przechodzą przez wydział, lecz opinjowane są wprost przez Prezydjum Prokuratorji z udziałem wezwanych przez Prezesa urzędników wydziału, do którego sprawa, będąca przedmiotem projektu, należy.

Art. 67. Z decyzji Prezesa Prokuratorji może być utworzony specjalny komitet do rozważania projektów ustawodawczych, złożony z powołanych przez Prezesa przedstawicieli wszystkich wydziałów Prokuratorji, któremu służyć będą atrybucje, zastrzeżone w rozdziale niniejszym dla Prezydjum Prokuratorji.

Art. 68. Prokuratorja przesyła opinję swoją o projekcie urzędowi, od którego projekt otrzymała.

Projekty, opracowane przez Prokuratorję z własnej inicjatywy, składane będą przez nią Radzie Ministrów.

VIII. Przepisy ogólne.

Art. 69. Cały majątek i wszystkie akta, które były w rozporządzeniu Prokuratorji w Królestwie Polskiem, przekazuje się Prokuratorji Generalnej.

Art. 70. Organizacja i sposób funkcjonowania oddziałów Prokuratorji Generalnej w osobnej instrukcji określone będą.

Art. 71. Bliższe szczegóły wewnętrznego urzędowania Prokuratorji Generalnej, między innemi dotyczące manipulacji biurowej i kasowej, spraw gospodarczych, podziału zajęć między urzędników, służby kancelaryjnej i niższej, określone będą w regulaminach, które Prezes Prokuratorji Generalnej wydawać jest władny.

Art. 72. Instrukcja niniejsza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszoną być ma.

Załącznik Nr. 117.

DEKRET

w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowem na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej.

(Dz. Pr. Nr. 14 p. 162).

Art. 1. Przymusowe wywłaszczenie nieruchomości oraz czasowe ich zajęcie, lub ustanowienie na nich służebności, zarówno wywłaszczenie koniecznych materjałów na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej może nastąpić tylko na mocy postanowienia Naczelnika Państwa, za słusznem i sprawiedliwem wynagrodzeniem.

Art. 2. Projekty, dotyczące wywłaszczeń, przedstawiane będą do decyzji Naczelnika Państwa przez Radę Ministrów na wniosek właściwego Ministra. W przedstawieniu będą wyłuszczone dane, ustalające charakter użyteczności publicznej przedsiębiorstwa i konieczność przymusowego wywłaszczenia, lub zajęcia czasowego.

Art. 3. Do przedstawienia (art. 2) winien być dołączony szczegółowy plan wywłaszczanych nieruchomości ze wskazaniem na nim, w miarę możności, powierzchni oddzielnych zajmowanych działek gruntu i istniejących na gruncie budynków.

Art. 4. Po uzyskaniu decyzji Naczelnika Państwa właściwa instytucja skomunikuje się z właścicielem w celu określenia ceny. Po rozważeniu kwestji ceny w związku z wartością majątku oraz z przepisami o oszacowaniu, właściwa instytucja bądź zawrze z właścicielem umowę dobrowolną, sporządzając akt nabycia w drodze zwykłej, bądź przystąpi do wywłaszczenia, stosownie do przepisów niniejszych.

Art. 5. Wynagrodzenie za wywłaszczone nieruchomości wyznacza się w sumie pieniężnej.

Art. 6. Jeżeli zażądana cena uznaną zostanie za nieodpowiadającą rzeczywistej wartości nieruchomości, ma być sporządzony opis tejże oraz oszacowanie.

Art. 7. Opis sporządza urzędnik milicji miejscowej na zasadach w Ustawie Postępowania Cywilnego wyłożonych w obecności dwóch świadków, o ile możności z pośród właścicieli sąsiednich nieruchomości. Do opisu ma być wezwany właściciel lub jego pełnomocnik, z wyznaczeniem dla nich terminu miesięcznego, licząc od daty doręczenia wezwania obecnym, a dla nieobecnych na gruncie od daty zawiadomienia wójta właściwej gminy o mającym się sporządzić opisie. W razie niestawiennictwa po upływie tego terminu właściciela lub jego pełnomocnika, sporządzenie opisu nie ulega odroczeniu.

Art. 8. Oszacowania dokonywa komisja szacunkowa, utworzona pod przewodnictwem komisarza rządowego z miejscowego sędziego pokoju, komisarza ziemskiego, inspektora skarbowego. Przy wywłaszczeniu nieruchomości miejskiej zamiast komisarza ziemskiego do komisji wchodzi przedstawiciel Magistratu. Przy wywłaszczeniach na rzecz instytucji państwowej do komisji z prawami członka tejże jest powoływany delegat instytucji, na której rzecz wywłaszczenia dokonano. O ileby wywłaszczenie dotyczyło nieruchomości państwowych lub kościelnych, do komisji ma być wezwany przedstawiciel właściwej instytucji.

Art. 9. Delegat instytucji państwowej, wchodzący do komisji w wypadkach, o jakich mowa w art. 8, obowiązany jest pilnować, aby czynności komisji szacunkowej były zgodne z przepisami obowiązującemi, w razie zaś zauważenia jakichkolwiek odstępstw, zakładać protesty w protokułach komisji.

Art. 10. Przy dokonywaniu oszacowania komisje szacunkowe kierują się następującemi przepisami:

1) O dniu otwarcia posiedzenia komisji szacunkowej strony otrzymają zawiadomienie piśmienne trybem w art. 7 przewidzianym.
2) Strony mają prawo osobiście lub przez pełnomocników składać komisji wyjaśnienia ustne i piśmienne.
3) Niestawiennictwo stron na posiedzeniu komisji nie wstrzymuje postępowania szacunkowego.
4) Komisja ma prawo wzywać ekspertów celem wyjaśnień technicznych oraz delegować na miejsce jednego lub paru swych członków do obejrzenia miejscowości i badania świadków. Komisja ma prawo, a na żądanie stron, obowiązek zaprzysiężenia biegłych i świadków podług zasad podanych w Ust. Post. Cyw.
5) Komisja dokonywa oszacowania bądź na zasadzie ustalenia dochodowości majątku, bądź biorąc pod

uwagę ceny miejscowe i warunki specjalne, w jakich majątek pozostaje.

6) Oszacowanie majątku według dochodowości ma być dokonywane na żądanie właściciela na zasadzie przedstawionych przezeń wiadomości i danych, uznanych przez Komisję za wiarogodne. W tym wypadku szacunek majątku określa się przez kapitalizację z pięciu procentów średniego dochodu netto, obliczonego na okres ostatnich pięciu lat. (Ust. Post. Cyw. art. 1119 i 1120).

7) We wszystkich innych wypadkach, z wyłączeniem wskazanego w poz. 6, oszacowanie ma być dokonywanem na zasadzie cen miejscowych i warunków specjalnych, w jakich majątek pozostaje.

8) W razie wywłaszczenia części nieruchomości, wynagrodzenie ma w sobie zawierać prócz ceny części wywłaszczonej, również całą tę sumę, na jaką, wskutek dokonanego wywłaszczenia, wartość pozostałej części uległa zmniejszeniu, wobec tego należy brać pod uwagę, czy właściciel, skutkiem wywłaszczenia lub zajęcia części jest pozbawiony jedynie dochodu z tej części płynącego, czy też część owa ma takie znaczenie, że część pozostała nie może już dostarczać odpowiednich korzyści.

9) Przy oszacowaniu nie należy brać w rachubę tego zwiększenia wartości majątków, jakie może nastąpić skutkiem przedsiębiorstwa, na którego rzecz są one wywłaszczane.

10) Właściciel może żądać wywłaszczenia majątku w całości, o ile resztująca po wywłaszczeniu część tegoż staje się dlań bezużyteczną.

11) Niezależnie od wypłaty wynagrodzenia, określonego drogą oszacowania, przedsiębiorca obowiązany jest pobudować i utrzymywać własnym kosztem w miejscach wskazanych mosty, drogi, groble, przejazdy, rowy odpływowe i t. p. urządzenia, których urządzenie okaże się koniecznem w celach usunięcia strat i niewygód, jakie mogłyby powstać skutkiem zrealizowania przedsiębiorstwa, na którego rzecz jest dokonywane wywłaszczenie.

12) Przy wywłaszczeniu na potrzeby dróg żelaznych tych gruntów, które wchodzą w skład nadań górniczych, nie wywłaszcza się wnętrza tych gruntów i przedsiębiorstwo kolejowe nie płaci właścicielowi nadania górniczego wartości wnętrza, tylko obowiązane jest we właściwym czasie i w miarę postępu robót górniczych pod temi gruntami zwracać koszt robót dodatkowych, nakazanych przez właściwe władze jedynie w celu zachowania bezpieczeństwa dla kolei

żelaznej. Przy wywłaszczeniu gruntów na szosy i inne drogi gruntowe, oraz na regulację rzek i na kanały żadne wynagrodzenie za ograniczenia eksploatacji wnętrza lub za roboty dodatkowe we wnętrzu należeć się nie będzie.

13) Za nowe budowle, plantacje i inne urządzenia i ulepszenia nie wypłaca się odszkodowania, gdy przedsiębiorca temu się sprzeciwia, jeżeli ze sposobu i czasu ich założenia oraz z innych okoliczności wynika, iż zostały one podjęte jedynie w celu uzyskania większego odszkodowania przy wywłaszczeniu; właścicielowi przysługuje prawo zabrania takich budowli i innych urządzeń na koszt własny aż do chwili faktycznego zajęcia nieruchomości na użytek publiczny; w przeciwnym razie przedsiębiorca ma prawo usunąć rzeczone budowle i urządzenia na koszt i ryzyko właściciela.

14) Wszystkie czynności Komisji będą protokułowane; w protokułach będą wyłożone zasady, na których mocy przyjęto taki lub inny sposób oszacowania, oraz te wszystkie dane, jakiemi uzasadniono określenie wartości majątku i wysokość wynagrodzenia.

15) Komisja uchwala decyzję większością głosów; w razie równości tychże przeważa zdanie przewodniczącego.

16) Decyzję swą Komisja ogłasza przez jej odczytanie stronom obecnym, oraz przesłanie jej odpisu — nieobecnym. Odpisy decyzji mogą również otrzymywać na żądanie strony obecne.

Art. 11. Strony mają prawo zgłaszać na ręce Komisji protesty swe i uwagi do ogłoszonej decyzji w ciągu 2 tygodni od daty ogłoszenia decyzji.

Art. 12. Komisja po upływie terminu, wskazanego w poprzednim art. 11, przesyła akta sprawy do właściwego Ministerstwa, przez które wywłaszczenie było zarządzone, zawiadamiając jednocześnie o tem przedsiębiorcę; do akt sprawy Komisja dołącza otrzymane protesty i uwagi wraz ze swym wnioskiem odnośnie otrzymanych protestów i uwag.

Ministerstwo, o ile uzna, że sprawa wymaga dodatkowego wyjaśnienia np. zbadania nowych świadków lub ubiegłych, bądź też wogóle dodatkowego oszacowania, może zwrócić akta sprawy do Komisji Szacunkowej dla dokonania potrzebnych dodatkowych czynności, przyczem może delegować do składu Komisji specjalnego ze swej strony delegata.

Art. 13. O ile na wypłatę przyznanego na rzecz właściciela wynagrodzenia niezależnie od wysokości tegoż nie trzeba wyjednywać kredytu specjalnego, właściciel zaś ani przedsiębiorca nie zaskarżył decyzji Komisji Szacunkowej, odpowiedni Minister poweźmie ostateczną decyzję w sprawie oszacowania.

W razie przeciwnym, po zbadaniu sprawy w Ministerstwie, przechodzi ona wraz z wnioskami tegoż do rozważenia Rady Ministrów, poczem uzyskuje zatwierdzenie Naczelnika Państwa.

Art. 14. Po powzięciu decyzji ostatecznej właściciel otrzymuje natychmiast z sum przeznaczonych na roboty lub przedsiębiorstwo nie tylko wynagrodzenie, przyznane mu za nieruchomość wywłaszczoną, lecz nadto procenty od tego wynagrodzenia, po 6 od 100 rocznie, licząc od dnia zajęcia majątku do dnia zapłaty, lub złożenia należności do depozytu o którym niżej, nieruchomość zaś przechodzi pod zarząd tej instytucji, na której przedstawienie została wywłaszczoną.

Przytem mają byc stosowane przepisy następujące:

1) O ile wynagrodzenie nie może być wypłacone natychmiast lub w całości wobec istniejącego sporu w przedmiocie otrzymania lub wysokości tegoż, lub wobec wpisów hipotecznych nieruchomość obciążających, bądź wreszcie skutkiem innych przyczyn prawnych, natenczas sporna część wynagrodzenia ma być wpłaconą do miejscowej kasy skarbowej, jako depozyt właściwego Sądu Okręgowego w papierach procentowych państwowych lub przez Państwo gwarantowanych, do chwili rozstrzygnięcia sporu, komu część owa winna być wypłacona.
2) Wynagrodzenie za majątek, z którego ma prawo korzystać użytkownik, należy wpłacać do miejscowej kasy skarbowej w trybie, w pozycji poprzedzającej przewidzianym, przyczem dochód od papierów procentowych pobierać ma użytkownik, a kapitał po ustaniu użytkowania otrzyma właściciel majątku.
3) Wypłata należności ma być dokonywaną w formie aktu urzędowego; w wypadkach zaś zdeponowania wynagrodzenia, gdzie należy, urząd, na którego rzecz dokonano wywłaszczenia, sporządza akt jednostronny ze szczegółowym opisaniem dokładnego wywłaszczenia, dołączając protokuły opisu i decyzji ostatecznej oraz pokwitowanie depozytowe. Na mocy takiego aktu urzad rzeczony przepisuje na rzecz swoją tytuł własności wywłaszczonej nieruchomości w odpowiedniej księdze hipotecznej, o ile dana nieruchomość posiada urządzoną hipotekę. W wypadku wywłaszczenia nieruchomości niehipotecznej urząd ten może wywołać hipotekę, w każdym zaś razie zgłosi do właściwych czynników żądanie wykreślenia wywłaszczonej nieruchomości niehipotecznej z tabel gruntowych, nadawczych i likwidacyjnych. Nieruchomość, przepisana w ten sposób na rzecz władzy lub instytucji wywłaszczającej, staje się wolną od wszelkich długów i ciężа-

rów hipotecznych, o czem będzie zaznaczona wyraźna wzmianka w wykazie hipotecznym.

Art. 15. Jeżeli wywłaszczona część nieruchomości okaże się niepotrzebną, lub jeżeli przedsiębiorstwo nie dojdzie do skutku, albo będzie rozwiązane, wobec czego część owa ulegać będzie sprzedaży, w tych wypadkach właścicielowi owej nieruchomości przysługuje: 1) przed upływem lat 10 od daty wywłaszczenia, prawo do wykupu części wywłaszczonej za zwrotem otrzymanego za nią wynagrodzenia, 2) po upływie zaś tego terminu prawo pierwszeństwa do nabycia części rzeczonej za cenę, ustaloną przez umowę dobrowolną lub przez nowe oszacowanie według przepisów o wywłaszczeniu przymusowem.

Art. 16. O sprzedażach w art. 15 wspomnianych, będą czynione publikacje z rozporządzenia komisarza rządowego w gazetach urzędowych miejscowych i stołecznych. Nadto właściciele odpowiedni otrzymywać będą specjalne zawiadomienia przesyłane do miejsc ich zamieszkania lub do majątku, z wymienieniem cen sprzedaży i z wyznaczeniem terminu miesięcznego do zgłoszenia odpowiedzi. Termin ten liczyć należy od daty otrzymania zawiadomienia.

Art. 17. Właściciel, nie chcący zapłacić wymienionej w zawiadomieniu ceny, może skorzystać z prawa, przysługującego mu z mocy art. 15, przedsiębiorca zaś ma prawo znieść wszystkie urządzenia swoje na terenie, wykupowi podległym, w ciągu 6 miesięcy od dnia sporządzenia aktu nabycia.

Art. 18. W razie dobrowolnej ugody co do ceny, jako też w wypadkach wykupu za cenę oszacowania przy wywłaszczeniu lub za cenę przez nowe oszacowanie określoną, ma być sporządzony akt nabycia w drodze zwykłej.

Wprowadzeni w posiadanie tymczasowe majątku osoby, za znikłą uznanej, mocni są sami, zaś opiekunowie małoletnich i bezwłasnowolnych za upoważnieniem rady familijnej zawierać umowy dobrowolne, notarjalne względem odstąpienia własności nieruchomej na użytek publiczny, również i włościanie mogą, stosownie do istniejących przepisów, zawierać umowy dobrowolne notarjalne o odstąpienie na użytek publiczny wszelkich należących do nich nieruchomości lub ich części.

Art. 19. Przy wywłaszczeniach na rzecz budowy dróg żelaznych i wodnych użyteczności publicznej, mają być stosowane przepisy specjalne, mianowicie:

1) jeżeli wywłaszczane na rzecz drogi żelaznej majątki należy zająć niezwłocznie, linja zaś kolei jest wytyczona i zaakceptowana przez Ministerstwo Komunikacji, natenczas z mocy zaświadczenia tegoż Ministerstwa komisarz rządowy zarządza sporządzenie opisu tych majątków, na zasadach ogólnych, z tem jednak zastrzeżeniem, że opis ów ma być dokonanym w ciągu 2 ty-

godni od daty zawiadomienia właściciela i z zachowaniem innych przepisów art. 7;

2) w wypadkach, o ile jakiekolwiek dane, przez prawo wymagane, nie mogą być dostarczone w czasie sporządzenia opisu, bieg tegoż przerwie nie ulega, brak zaś rzeczonych danych winien być zaznaczony w opisie; dane te w następstwie mają być przez właścicieli dostarczone już do Komisji Szacunkowej, która je sprawdza przy oszacowaniu;

3) plan majątków wywłaszczonych winien być stwierdzony przez podpisy wszystkich osób, biorących udział w sporządzaniu opisu;

4) opis, dokonany łącznie z planem, ma być przesłany komisarzowi rządowemu, który zarządza oszacowanie własności wywłaszczonej, następnie zaś wszelkiego rodzaju pretensje właścicieli, wywłaszczenia dotyczące, są kierowane do Komisji Szacunkowej;

5) w wypadku, jeżeli prócz zajętej według opisu własności, wypadnie w następstwie zająć jeszcze jej część, dokonane to ma być również w drodze przepisów niniejszych przy sporządzeniu dodatkowego opisu i planu;

6) co się tyczy dalszego biegu sprawy wywłaszczenia na rzecz dróg żelaznych i wodnych pod tym względem kierować się należy przepisami art. 4—18 i 20;

7) wszelkie koszty, związane z delegacją osób do sporządzania opisów oraz dokonywania oszacowań, również wydatki kancelaryjne i rysunkowe ponosi instytucja, na której rzecz dokonano wywłaszczenia.

Art. 20. O ile nabycie nieruchomości, potrzebnych do budowy dróg komunikacyjnych przez towarzystwa prywatne, nie może być osiągnięte drogą umów dobrowolnych, wówczas nieruchomości te ulegają oszacowaniu natychmiastowemu i po określeniu sumy wynagrodzenia przechodzą w posiadanie towarzystw, po zabezpieczeniu uprzedniem wynagrodzenia właścicieli. Zabezpieczenie to, w sumie przyznanego przez Komisję Szacunkową wynagrodzenia, ma być wpłacone do miejscowej kasy skarbowej w papierach % państwowych, lub przez państwo gwarantowanych, które będą przyjmowane w cenie, obliczanej z przemnożenia rocznego ich dochodu przez szesnaście i dwie trzecie. Zabezpieczenie takie nie jest wymagane przy budowie dróg komunikacyjnych przez Skarb Państwa.

Zajęcie nieruchomości na rzecz dróg komunikacyjnych dopuszczalne jest bezpośrednio po dokonaniu opisu (art. 19 p. 4), ale jedynie w tych wypadkach, kiedy wobec okoliczności wyjątkowych jest to dozwolone dekretem Naczelnika Państwa w sprawie wywłaszczenia.

Art. 21. Czasowe zajęcie przymusowe nieruchomości na użytek publiczny oraz zajęcie przymusowe materjałów na ten użytek niezależnie od tego, czy materjały znajdują się na

gruncie lub w gruncie, może nastąpić, na wniosek właściwego Ministra, na mocy decyzji Rady Ministrów.

W wypadkach nie cierpiących zwłoki, gdy z powodu grożącego wylewu rzeki zajdzie potrzeba naprawy wału lub innego ubezpieczenia brzegów rzeki albo gdy z powodu przerwanej przez przypadek komunikacji zajdzie potrzeba naprawy drogi lub urządzenia tymczasowej komunikacji, czasowe zajęcie przymusowe gruntu jako też przymusowe zajęcie materjałów w celu zapobieżenia złym skutkom takiego przypadku losowego może nastąpić na mocy decyzji szefa Zarządu miejscowego dróg komunikacyjnych. O zarządzeniu takiego zajęcia czasowego gruntu lub materjałów szef rzeczonego zarządu obowiązany jest donieść niezwłocznie właściwemu Ministrowi i Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 22. Wynagrodzenie za czasowe zajęcie nieruchomości w wysokości sześciu procentów od jej wartości, określone w drodze ugody dobrowolnej lub oszacowania, na zasadach ogólnych dokonanego, będzie wypłacane zgóry za każdy rok zajęcia czasowego.

Art. 23. Sprawy te są załatwiane zgodnie z przepisami art. 4—13 niniejszego dekretu.

Art. 24. Termin zajęcia czasowego nie może przenosić lat 3-ch. Skoro po upływie tego terminu majątek zwrócony nie będzie, właściciel może żądać wywłaszczenia za cenę, określoną w drodze umowy dobrowolnej lub oszacowania.

Art. 25. Po upływie terminu zajęcia czasowego lub przed tym terminem, o ile zajęcie to niepotrzebnem się okaże, nieruchomość ma być zwróconą właścicielowi, który może żądać jej przeszacowania, w wypadku zaś jeżeli jej wartość, w porównaniu z oszacowaniem pierwotnem zmniejszyła się skutkiem zajęcia czasowego, przedsiębiorca jest obowiązany wypłacić różnicę pomiędzy temi szacunkami.

Art. 26. Do urządzenia ochron od śniegu lub piasku wzdłuż dróg komunikacyjnych może być ustanowionem prawo corocznego użytkowania krótkotrwałego na gruntach sąsiednich. Wynagrodzenie będzie wyznaczone właścicielowi lub użytkownikowi gruntu w drodze przepisanej zgodnie z art. 4 — 13.

Art. 27. Stwierdzenie rzeczywistych strat, wynikłych skutkiem zajęcia przymusowego materjałów, oraz określenie wysokości wynagrodzenia za te straty o ile nie nastąpiło porozumienie dobrowolne, będzie dokonywane według przepisów art. 4—13; właściciele gruntów, zajętych czasowo na wydobywanie potrzebnych materjałów, mają prawo żądać całkowitego wywłaszczenia tych gruntów z wypłatą wynagrodzenia na zasadach ogólnych.

Art. 28. Warunki czasowego zajęcia nieruchomości oraz granice zajęcia materjałów będą wyszczególniane w umowach

w drodze przepisanej sporządzanych, w braku zaś porozumienia dobrowolnego stron—w odpowiednich decyzjach.

Art. 29. Zezwoleń na zejście na grunt celem czynienia poszukiwań przedwstępnych, wytykania linji oraz sporządzania pomiarów udziela właściwy Minister, zawiadamiając o tem odpowiedniego komisarza rządowego.

Art. 30. Usuwanie przeszkód (drzew, parkanów i t. p.), może nastąpić po uprzedniem określeniu wynikających stąd szkód za zgodą właściciela, lub użytkownika gruntu; gdy zaś tej zgody niema, to z rozporządzenia Komisarza rządowego, a w miastach—magistratu.

W każdym razie usunięcie przeszkód o jakich mowa musi, być poprzedzonem przez sporządzenie szczegółowego opisu przedmiotów, ulegających usunięciu; opisu tego dokonywa urzędnik milicji miejscowej.

Art. 31. W razie nie dojścia do porozumienia stron w przedmiocie odszkodowania strat powyższych, oszacowania tychże na zasadzie opisu (art. 30), dokona Komisja, złożona, pod przewodnictwem Komisarza rządowego, z komisarza ziemskiego i wójta gminy; w miastach Komisja ta składać się będzie z sędziego pokoju, jako przewodniczącego, oraz dwóch przedstawicieli magistratu. Jeżeli poszukiwania były prowadzone z ramienia instytucji państwowej w Komisji bierze nadto udział, w charakterze jej członka, przedstawiciel tej instytucji państwowej. W razie równości głos przewodniczącego przeważa. Komisja wyznacza termin stawiennictwa dla stron przez zawiadomienie piśmienne. Niestawienie się stron nie wstrzymuje biegu sprawy. W razie uznanej potrzeby Komisja może na wniosek stron wzywać rzeczoznawców na koszt strony żądającej. Decyzje swoje Komisja ogłasza przez ich odczytanie obecnym stronom lub przesłanie odpisów nieobecnym. Stronom przysługuje prawo zażalenia do właściwego Ministra w ciągu 2-ch tygodni od dnia ogłoszenia decyzji. Zażalenia będą składane do Komisji, która w takim wypadku akta sprawy wraz z zażaleniem i swemi wnioskami przesyła niezwłocznie do Ministra. Decyzja Ministra jest ostateczna.

Art. 32. Z chwilą ogłoszenia dekretu niniejszego tracą moc obowiązującą wszystkie poprzednie przepisy i postanowienia w przedmiocie wywłaszczeń nieruchomości i zajęcia materjałów na potrzeby dróg komunikacyjnych użyteczności publicznej.

Art. 33. Wywłaszczenia nieruchomości na użytek dróg komunikacyjnych lub ograniczenia prawa własności, dokonane przez b. władze okupacyjne, niemieckie lub austrjackie, tymczasowo pozostają w mocy. Właściwe Ministerstwo w ciągu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego dekretu obowiązane jest wyjaśnić i zdecydować, które z tych wywłaszczeń lub ograniczeń winny być utrzymane w swej mocy i ogłosić o tem

w gazecie rządowej. Termin ten może być przedłużony decyzją Rady Ministrów.

Przedłużono do 1 stycznia 1924 r. (D. N. 1921 r. № 85 p. 614).

Po upływie powyższego terminu właściciele nieruchomości, do których stosować się będzie decyzja o utrzymaniu ostatecznem w swej mocy takiego wywłaszczenia lub ograniczenia, o ile nie otrzymali wynagrodzenia za wywłaszczenie lub ograniczenie prawa własności swej nieruchomości, mogą żądać oszacowania i wypłacenia im odszkodowania podług przepisów dekretu niniejszego.

Wywłaszczenia, dokonane przez b. władze rosyjskie do 1915 r. włącznie, pozostają wszystkie w swej mocy; jeżeli przytem postępowanie szacunkowe w tych sprawach wywłaszczeniowych nie zostało ukończone, może ono być wznowione, na żądanie właścicieli, podług przepisów dekretu niniejszego nie wcześniej jednak, niż po upływie 6 miesięcy.

Art. 34. Całe postępowanie w sprawach wywłaszczenia przymusowego, oraz zajęcia czasowego gruntów lub materjałów wolne jest od opłat stemplowych na rzecz Skarbu. Jednakże przy aktach nabycia ostatecznego oraz przy załatwianiach hipotecznych wszelkiego rodzaju opłaty, należne w myśl odpowiednich przepisów prawa, będą pobierane na zasadach ogólnych.

Art. 35. Rada Ministrów upoważniona jest do wydawania przepisów wykonawczych do niniejszego dekretu.

Art. 36. Dekret niniejszy zyskuje moc obwiązującą, z chwilą ogłoszenia w Dzienniku Praw, na obszarach Ziem Polskich b. zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 117 b.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z d. 19 stycznia 1920 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów normujących organizację sądownictwa i postępowanie sądowe czynione w województwach: nowogródzkiem, poleskiem i wołyńskiem oraz w powiatach: białowieskim, grodzieńskim i wołkowyskim województwa białostockiego,

(Dz. Ust. № 10 p. 70).

§ 1. W rozkazie Wodza Naczelnego Wojsk Polskich z dnia 15 października 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych (Dz. Urz.

Z. T. P. i E. № 2 p. 9) zastępuje się w punkcie e art. 5 wyrazy: „Sąd Kasacyjny" przez „Sąd Najwyższy w Warszawie", wykreśla się w zdaniu drugiem art. 6 wyrazy „i Sąd Kasacyjny", a w art. 11 wyrazy „i kasacyjnym" wreszcie uchyla się art. 10.

Dział VI i VII i ustęp drugi art. 28 działu VIII tegoż rozkazu oraz punkt d § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych (Dz. Urz. Z. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) zastępuje się przez dział V (z wyjątkiem art. 24), VI i VII przepisów tymczasowych o urządzeniu sądownictwa w Królestwie Polskiem (Dz. Urz. Departamentu Sprawiedliwości r. 1917, Nr. 1) z późniejszemi zmianami i przez art. 33 dekretu Rady Regencyjnej z dnia 3 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskiem (Dz. P. K. P. Nr. 1 poz. 1).

§ 2. W rozporządzeniu K. G. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa cywilnego i postępowania cywilnego (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 23) uzupełnia się p. 1 art. 14 przez włączenie do przepisów posiadających moc obowiązującą: art. 5 7, 12, 15 i 17 i p. f art. 24 Przep. przech. do U. P. C. (Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 Dział I).

§ 3. Paragraf 1 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 7 marca 1921 r. w przedmiocie niektórych zmian w przepisach prawnych, obowiązujących na Z. W. (D. U. Nr. 29 p. 106) uzupełnia się przez dodanie po wyrazach: „prawa własności na nieruchomości drobne" wyrazów następujących: „(D. U. Z. W. i F. P. 1920 r. Nr. 7 p. 106) w brzmieniu nadanem mu przez § 9 rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. z d. 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości na terenach Przyfrontowych i Etapowych (D. U. Z. T. P. i E. Nr. 3 p. 20) z uzupełnieniami obowiązującemi w myśl § 1 i 9 tegoż rozporządzenia".

§ 4. Na powyższe ziemie rozciąga się moc obowiązującą dekretu z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie dyzlokacji sądów (D. P. Nr. 14 p. 170). Równocześnie uchyla się art. 10 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r. o urządzeniu ogólnego sądownictwa na obszarach Wschodnich (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 32), rozporządzenie tegoż Komisarza z d. 5 maja 1920 r. w przedmiocie dyzlokacji sądów pokoju, sędziów śledczych i podprokuratorów (D. U. Z. W. Nr. 43 p. 1127), rozporządzenie K. N. z d. 20 marca 1920 r. w przedmiocie dyslokacji urzędów wymiaru sprawiedliwości (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 26) oraz art. 15 i 29 rozkazu Naczelnego Wodza z d. 15 października 1920 r. w przedmiocie organizacji wymiaru sprawiedliwości na terenach przyfrontowych i etapowych.

§ 5. Uchyla się wszelkie przepisy sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem obowiązujące dotychczas na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i powia-

tów: białowieskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

§ 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 118.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1920 r. w przedmiocie utworzenia władz administracyjnych drugiej instancji na obszarze ziem, objętych umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisaną w Rydze dn. 12 października 1920 r.

(Dz. Ust. Nr. 115 p. 760).

Na podstawie art. 19 dekretu z dnia 3 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (Dz. Pr. Kr. Pol. z 1919 r. Nr. 1 poz. 1) Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Dla celów wykonywania administracji w drugiej instancji obszary, objęte umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisaną w Rydze dnia 12 października 1920 r., dzieli się tymczasowo na trzy okręgi administracyjne: Wołyński, Poleski i Nowogródzki.

Granicę, oddzielającą okręg Wołyński od Poleskiego, stanowić będą północne granice powiatów: Lubomelskiego, Kowelskiego, Łuckiego i Równieńskiego, granicę zaś między okręgiem Poleskim a Nowogródzkim — południowe granice powiatów: Wołkowyskiego, Słonimskiego, Baranowickiego i Nieświeskiego.

§ 2. Na czele każdego z powyższych okręgów stać będzie naczelnik okręgu z uposażeniem według IV stopnia służbowego.

Naczelnik okręgu jest:

a) przedstawicielem Rządu, sprawującym z jego ramienia władzę państwową i wobec niego odpowiedzialnym za zarząd powierzonego mu okręgu. Zarząd ten sprawuje naczelnik okręgu przy pomocy urzędników, mianowanych dla poszczególnych działów administracji, a mianowicie: do VIII stopnia służbowego włącznie przez właściwych ministrów, poniżej zaś VIII stopnia służbowego — przez naczelnika okręgu;

b) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń poszczególnych ministrów;

c) zwierzchnikiem władz i urzędów, podległych mu w myśl § 3, tudzież służbowym przełożonym urzędników powyższych władz i urzędów.

§ 3. Do zakresu działania naczelnika okręgu należą wszelkie sprawy administracji państwowej, z wyjątkiem spraw, przekazanych administracji wojskowej, sądowej, skarbowej, szkolnej, kolejowej, pocztowo-telegraficznej i górniczej, urzędom ziemskim i probierczym, tudzież urzędom miar.

§ 4. Od orzeczeń naczelnika okręgu służy odwołanie do właściwego ministra; odwołanie takie wnosić należy przez naczelnika okręgu w ciągu czternastu dni, licząc od dnia doręczenia decyzji.

Od orzeczeń naczelnika okręgu, wydanych w trzeciej instancji, niema dalszego odwołania.

§ 5. Poszczególni ministrowie mogą drogą rozporządzenia przekazywać naczelnikom okręgów decyzje, zastrzeżone im dotąd w toku instancji.

§ 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 119.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 21 marca 1921 roku o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 39 p. 235).

Na zasadzie art. 9 ustawy z dnia 2 sierpnia 1919 r. o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji (Dz. Pr. P. P. Nr. 65 poz. 395) oraz art. 2 i 10 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 16 poz. 93), nie ruszając na przyszłość prawa, zastrzeżonego w artykule 9 pierwszej z powołanych ustaw Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Rada Ministrów zarządza co następuje:

Stanowisko wojewody i jego stosunek służbowy.

§ 1. Na ziemiach wskazanych w art. 1 powołanej we wstępie ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. wojewoda jest na obszarze województwa wyłącznym przedstawicielem Rządu i dzierży z jego ramienia władzę państwową.

Przy pomocy Rady wojewódzkiej tudzież urzędów i organów sobie podległych wojewoda sprawuje zarząd województwa, za który jest wobec Rządu odpowiedzialny.

§ 2. Wojewodę mianuje, przenosi i uwalnia Naczelnik Państwa na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, uchwalony przez Radę Ministrów.

§ 3. Wojewoda podlega pod względem osobowym Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zaś służbowo ministrom właściwym dla danego działu administracji państwowej.

§ 4. Jeżeli z powodu czasowej przeszkody wojewoda nie może pełnić obowiązków służbowych, zastępuje go w nich ten z pomiędzy pozostających na etacie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych naczelników wydziału, któremu wojewoda zastępstwo poruczy.

Na zastępcę przechodzą w okresie zastępstwa wszelkie prawa i obowiązki wojewody.

Zakres działania wojewody.

§ 5. Do zakresu działania wojewody należą na obszarze województwa wszelkie sprawy administracji państwowej z wyjątkiem spraw, przekazanych organom administracji sądowej, skarbowej, szkolnej, wojskowej, kolejowej i pocztowo-telegraficznej oraz spraw, zastrzeżonych urzędom ziemskim.

W powyższym zakresie działania jest wojewoda odpowiedzialnym wykonawcą zleceń poszczególnych ministrów tudzież organem zarządzającym, orzekającym, rozstrzygającym lub wnioskującym.

§ 6. Na mocy obowiązujących ustaw i rozporządzeń wojewoda może w zakresie swej kompetencji wydawać rozporządzenia. Rozporządzenia te mogą wydawać sankcję karną do wysokości, przewidzianej w ustawie lub rozporządzeniu, na zasadzie których zostały wydane. Aby rozporządzenia takie miały moc obowiązującą, powinny być ogłoszone w Dzienniku Wojewódzkim, zawierać nagłówek „Rozporządzenie", powoływać się na ustawę lub rozporządzenie, na mocy których zostały wydane, oraz wskazywać termin, od którego po ogłoszeniu obowiązywać zaczynają.

W wykonaniu przepisów ustawowych tudzież rozporządzeń, rozstrzygnięć, docyzji i t. p. wydaje wojewoda zarządzenia. Dla zabezpieczenia ich wykonalności mogą zarządzenia te przewidywać dopuszczalne ustawowo środki przymusowe.

§ 7. W zakresie ogólnego zarządu krajowego wojewoda zabezpiecza spokój i bezpieczeństwo publiczne w powierzonym mu województwie. Wojewoda decyduje o użyciu oddziałów policji jednego powiatu w granicach drugiego i o przesunięciu rezerw w granicach województwa. Wojewoda może zażądać pomocy wojska w wypadkach przewidzianych przez obowiązujące przepisy.

Wojewoda sprawuje zgodnie z obowiązującemi przepisami nadzór nad prasą, widowiskami, nad wykonywaniem paszportowych przepisów, przepisów o obcych poddanych i o ruchu ludności, jakoteż nadzór nad zgromadzeniami, stowarzyszeniami i związkami.

Do wojewody należą ponadto sprawy stowarzyszeń i związków, o ile ich działalność ogranicza się do obszaru województwa lub jego części, sprawy ochrony środków komunikacyjnych, wywłaszczenia i wydzierżawienia gruntów, niezbędnych dla urządzeń użyteczności publicznej, dostarczanie pomieszczeń dla urzędów i urzędników państwowych oraz wogóle sprawy, dotyczące administracji politycznej w zakresie obowiązujących dekretów, ustaw i rozporządzeń.

§ 8. W zakresie spraw wojskowych należy do wojewody współdziałanie z władzami wojskowemi we wszystkich tych sprawach, w których obowiązujące przepisy przewidują współudział cywilnych władz administracyjnych. Rozmiar i rodzaj tego współudziału określają odnośne przepisy.

§ 9. W sprawach wyznaniowych należy do wojewody zapewnienie Kościołowi katolickiemu oraz innym przez Państwo uznanym wyznaniom i związkom religijnym prawnej opieki, ponadto wykonywanie nad nimi nadzoru względnie praw, Państwu przysługujących, na zasadzie obowiązujących przepisów.

§ 10. W zakresie spraw zdrowia publicznego należą do wojewody w drugiej instancji wszystkie te sprawy, które w myśl art. 2 zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 63 poz. 371) podlegają w najwyższej instancji kompetencji Ministerstwa Zdrowia Publicznego, a nadto orzecznictwo w pierwszej instancji w tych sprawach, które specjalnemi przepisami są wyłączone z pod kompetencji starosty.

§ 11. W zakresie aprowizacji ludności należy do wojewody:

1) ogólne kierownictwo aprowizacją w województwie;
2) rozstrzyganie w drugiej instancji o zawieszonych przez starostę uchwałach Komisji aprowizacyjnych, utworzonych przy ciałach samorządowych;
3) przedkładanie Ministrowi Aprowizacji wniosków o utworzenie w większych środowiskach ludności komisarjatów lub inspektoratów aprowizacji.

§ 12. W dziedzinie pracy i opieki społecznej należą do wojewody:

1) sprawy, wchodzące w zakres działania państwowych urzędów pośrednictwa pracy;
2) sprawy, wchodzące w zakres działania Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w dziedzinie opieki społecznej.

§ 13. W zakresie spraw rolnictwa, weterynarji i leśnictwa należą do wojewody:

1) rozstrzyganie w drugiej instancji odwołań od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji przez starostwa w sprawach rolniczych i weterynaryjnych:
2) nadzór ogólny nad działalnością władz rolniczych i weterynaryjnych pierwszej instancji;
3) wszelkie sprawy, dotyczące zarządu rolnictwa i weterynarji, w szczególności sprawy produkcji roślinnej i zwierzęcej, meljoracji rolnych, przemysłu rolnego, pomocy rolnej, niższego szkolnictwa rolniczego oraz państwowej i samorządowej służby weterynaryjnej, o ile wychodzą poza zakres działalności władz administracyjnych pierwszej instancji, a nie są zastrzeżone kompetencji centralnych organów Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych;
4) podział zasiłków, udzielanych przez Skarb Państwa na cele rolnicze w granicach województwa i kontrola nad prawidłowem ich zużytkowaniem;
5) współdziałanie we wszelkich akcjach, podejmowanych przez instytucje społeczne, obejmujących swą działalnością więcej, niż jeden powiat, a mających na celu uruchomienie i odbudowę rolnictwa na obszarze województwa;
6) sprawy ochrony lasów;
7) ogólny nadzór policyjno-weterynaryjny i sanitarno-weterynaryjny na obszarze województwa oraz nadzór państwowy nad lecznictwem zwierząt;
8) sprawy pobierania podatku na cele weterynaryjne;
9) zestawianie i przedkładanie Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych wykazów statystycznych oraz perjodycznych sprawozdań w sprawach rolniczych, leśnych i weterynaryjnych.

§ 14. W dziedzinie administracji przemysłowej należy do wojewody:

1) roztrzyganie w drugiej instancji odwołań przeciw orzeczeniom i zarządzeniom władz przemysłowych pierwszej instancji;
2) wydawanie w pierwszej instancji pozwoleń przemysłowo-policyjnych na urządzenie i uruchomienie zakładów przemysłowych, rozmieszczonych na obszarze dwóch lub więcej powiatów tego samego wojewódz-

twa oraz takich zakładów przemysłowych, co do których wydawanie takiego pozwolenia zostanie w drodze ustawy lub rozporządzenia zastrzeżone wojewodzie;

3) wydawanie w pierwszej instancji innych uprawnień przemysłowych w wypadkach przewidzianych ustawami lub rozporządzeniami.

§ 15. W zakresie robót publicznych należą do wojewody wszystkie te sprawy, które w myśl ustawy z dnia 29 kwietnia 1919 r. o organizacji i zakresie działania Ministerstwa Robót Publicznych (Dz. Pr. P. P. Nr. 39 z r. 1919 poz. 283) przekazane zostały dyrekcjom robót publicznych.

Ponadto należy do wojewody przewidziane obowiązującemi ustawami i rozporządzeniami współdziałanie w sprawach budowy dróg wodnych i regulacji rzek żeglownych oraz w sprawach odbudowy kraju.

§ 16. W sprawach budżetowo-gospodarczych urzędu wojewódzkiego i podległych mu urzędów należy do wojewody:

1) układanie budżetu urzędu wojewódzkiego i podległych urzędów, przedstawianie ich właściwym ministerstwom do zatwierdzenia, stawianie wniosków o udzielenie kredytów dodatkowych, nadzór i kontrola nad ich zrealizowaniem, asygnowanie poborów służbowych i należytości wojewody i podległych mu funkcjonarjuszów, asygnowanie wszelkich innych należytości, wynikających z prowadzenia administracji województwa i podległych wojewodzie urzędów w granicach zatwierdzonego budżetu oraz przyznanych kredytów dodatkowych, prowadzenie ksiąg rachunkowych i zapisków oraz sporządzenie zamknięć rachunkowych i wykazów, wreszcie kontrola rachunkowa urzędów i kas wykonujących czynności rachunkowe i kasowe na zarządzenie wojewody, względnie podległych mu władz;

2) zarząd i kontrola inwentarza urzędu wojewódzkiego i urzędów jemu podległych, zawieranie umów o najem lokali na pomieszczenie władz i urzędów oraz wszelkie inne sprawy gospodarcze urzędu wojewódzkiego i podległych mu urzędów.

§ 17. W dziedzinie samorządu należą do zakresu działania wojewody wszystkie te sprawy, które według ustaw i rozporządzeń b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich i b. Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, ogłoszonych w Dziennikach urzędowych tych Zarządów, a obowiązujących w chwili wejścia w życie cytowanej ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 16 z r. 1921 poz. 93) należały do zakresu działania komisarza okręgowego, względnie naczelnika okręgu.

§ 18. Oprócz spraw wyszczególnionych w paragrafach 7 do 17 należeć będą do kompetencji wojewody, wszystkie te sprawy, które przez poszczególnych ministrów na zasadzie

art. 7 ustawy z dnia 2 sierpnia 1919 r. o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji (Dz. Pr. P. P. z r. 1919 Nr. 65 poz. 395), względnie niniejszem rozporządzeniem lub przez późniejsze ustawy są lub będą przekazane wojewodom.

Tok instancji i orzecznictwo wojewody.

§ 19. W określonym w powyższych paragrafach zakresie działania orzeka wojewoda w pierwszej instancji w tych wypadkach, gdy ustawy lub rozporządzenia wyraźnie to przewidują. Przeprowadzenie jednakże potrzebnych do wydania orzeczenia dochodzeń może wojewoda przekazać władzom powiatowym, działającym wtedy w jego imieniu, zastrzegając równocześnie dla siebie wydanie samego orzeczenia.

W drugiej instancji rozstrzyga wojewoda sprawy, w których w pierwszej instancji orzekały władze powiatowe lub magistraty miast wydzielonych.

W trzeciej instancji rozstrzyga wojewoda w tych sprawach z zakresu samorządu, w których w pierwszej instancji orzekały magistraty miast niewydzielonych. Rozstrzygnięcia wojewody w trzeciej instancji są ostateczne, co w rozstrzygnięciu uwidocznione być winno.

§ 20. Przeciw nieostatecznym orzeczeniom i rozstrzygnięciom wojewody służy odwołanie do właściwego ministerstwa w terminie 14-dniowym od dnia ogłoszenia lub doręczenia, jeżeli właściwa ustawa nie stanowi inaczej.

Odwołaniu przysługuje moc wstrzymująca, o ile ustawa inaczej nie stanowi lub o ile w orzeczeniu lub decyzji równocześnie nie zaznaczono, że ze względów dobra publicznego tej mocy wstrzymującej odwołaniu nie przyznaje się.

Stosunek wojewody do podległych mu urzędów.

§ 21. Wojewoda jest zwierzchnikiem wszystkich na obszarze województwa istniejących, a dla przekazanych wojewodzie w § 5 dziedzin administracji państwowej utworzonych urzędów i organów, zarówno państwowych jak i samorządowych. Z tego też tytułu wykonuje wojewoda nadzór ogólny nad ich działalnością i czuwa nad tem, by działalność ta była zgodną z obowiązującemi przepisami i nie przekraczała zakresu działania wymienionych władz i organów.

Jako przedstawiciel Rządu nadaje wojewoda podległym mu urzędom i organom jednolity kierunek działania, dążący do zapewnienia pieczy państwowej wszystkim mieszkańcom powierzonego sobie obszaru i zmierzający do ogólnego rozwoju województwa.

§ 22. Wojewoda może z urzędu znieść lub zmienić wszystkie sprzeczne z obowiązującemi przepisami lub z interesami dobra powszechnego rozporządzenia, rozstrzygnięcia,

decyzje, orzeczenia, zarządzenia i t. d. władz, urzędów i organów mu podległych, o ile przez to nie zostaną naruszone prawa osób trzecich legalnie nabyte.

§ 23. Wojewoda odbiera sprawozdania władz powiatowych o stanie powiatu i działalności wszystkich władz i organów i przedkłada je po zaopatrzeniu ich własnemi spostrzeżeniami i wnioskami właściwym ministrom.

Stosunek wojewody do funkcjonarjuszów państwowych na obszarze województwa.

§ 24. Funkcjonarjuszów urzędu wojewódzkiego tudzież urzędów państwowych wojewodzie podległych mianują do VII stopnia służbowego włącznie właściwi ministrowie, poniżej VII stopnia służbowego mianuje ich wojewoda. Funkcjonarjusze ci winni odpowiadać wymaganiom, ustalonym w tymczasowych przepisach służbowych reskryptem Rady Regencyjnej z dnia 11 czerwca 1918 r. (Dz. Pr. Kr. P. z r. 1918 Nr. 6 poz. 13); ponadto winni wykazać się specjalnemi kwalifikacjami, wymaganemi dla danej gałęzi służby. Urzędnicy referendarscy (samodzielni referenci i ich pomocnicy), winni wykazać się zupełnem wykształceniem akademickiem, stwierdzonem złożeniem wszystkich przepisanych egzaminów. W wypadkach wyjątkowych ze względu na zapotrzebowanie urzędników może wojewoda przedstawić właściwemu ministrowi wniosek na udzielenie kandydatowi dyspensy od wymaganego stopnia wykształcenia.

Karty osobowe funkcjonarjuszy, mianowanych przez wojewodę, winny być przesłane właściwemu ministrowi. Wojewoda zawiadamia również właściwych ministrów o wszelkich zmianach w stosunkach osobistych i służbowych podległych mu funkcjonarjuszów.

§ 25. Przenoszenie funkcjonarjuszów z jednego województwa do drugiego zastrzega się właściwym ministrom.

§ 26. Funkcjonarjuszom przez siebie mianowanym wyznacza wojewoda miejsce służbowe, przenosi ich w miarę potrzeby, uwzględniając przeznaczony na ten cel kredyt, tudzież uwalnia ze służby na własne żądanie, względnie w wypadkach, przewidzianych w art. 42 tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników państwowych (Dz. Pr. Kr. P. z r. 1919 Nr. 6, poz. 13).

§ 27. Wojewoda udziela funkcjonarjuszom podległych mu władz i urzędów przysługującego im w myśl art. 28 tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników państwowych corocznego urlopu dla wypoczynku a mianowicie 6-tygodniowego dla funkcjonarjuszów do V stopnia służbowego włącznie, zaś 4-tygodniowego od VI stopnia służbowego włącznie do XII. Urlopów dłuższych udzielić może właściwe ministerstwo na wniosek wojewody.

Niezależnie od powyższego przysługuje wojewodzie prawo udzielania w wypadkach ważnych i nagłych urlopów specjalnych, nie dłuższych jednak niż na przeciąg jednego miesiąca.

§ 28. Wojewoda wykonuje nad wszystkiemi funkcjonarjuszami podległych mu władz i urzędów władzę dyscyplinarną na zasadzie obowiązujących przepisów (tymczasowe przepisy służbowe dla urzędników państwowych Dz. Pr. Kr. P. z r 1918 Nr. 6, poz. 13).

p. Ustawę z d. 17 lutego 1920 r. o państwowej służbie cywilnej (D. U. Nr. 21 p. 164).

W myśl art. 36 tymczasowych przepisów służbowych ustanowiona będzie przy urzędzie wojewódzkim komisja dyscyplinarna pierwszej instancji. Z czterech asesorów, przewidzianych w art. 37 wymienionych przepisów, przynajmniej 1 musi należeć do etatu tego samego ministerstwa co obwiniony.

§ 29. Przepisy, tyczące się nominacji, przenoszenia, uwolnienia ze służby, udzielania urlopów oraz przepisy o postępowaniu dyscyplinarnem, nie odnoszą się do funkcjonarjuszów policji państwowej; stosunki ich w powyższych kierunkach normują postanowienia ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. (Dz. Pr. P. P. z r. 1919 Nr. 61 poz. 363).

§ 30. Przynajmniej raz na rok wojewoda zgromadza wszystkich starostów, naczelników wydziałów i kierowników oddziałów celem omówienia organizacji, jakoteż działalności władz i urzędów, wojewodzie podległych.

Celem przygotowania materjału i konkretnych wniosków dla tych zjazdów winni naczelnicy wydziałów i starostowie odbyć z podległymi sobie urzędnikami przed zjazdem konferencję.

Wyniki zjazdu winien wojewoda przedstawić na corocznych zebraniach wojewodów w Minsterstwie Spraw Wewnętrznych, na które w tym celu zapraszani będą także reprezentanci interesowanych ministerstw.

Rada Wojewódzka.

§ 31. Przepisy w przedmiocie organizacji Rad Wojewódzkich wydane będą w drodze osobnego rozporządzenia.

Organizacja Urzędu Wojewódzkiego.

§ 32. Urząd wojewódzki składa się z wydziałów. Zakres czynności poszczególnych wydziałów w granicach kompetencji wojewody jest następujący:

Wydziały: prezydjalny, administracyjny i samorządowy załatwiają sprawy z zakresu działaniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Do wydziału prezydjalnego należą nadto sprawy, pozostające w związku z funkcjami wojewody, jako przedstawiciela Rządu, oraz wszystkie sprawy personalne urzędników urzędu wojewódzkiego i urzędów wojewodzie podległych. Sprawy

personalne niższych funkcjonarjuszów załatwiać będzie wydział budżetowo-gospodarczy.

Wydział Administracyjny, względnie prezydjalny załatwiają wszystkie sprawy administracyjno-prawne urzędu wojewódzkiego, nie należące do zakresu działania innych wydziałów oraz sprawy wyznaniowe, tudzież dotyczące Sztuki i Kultury. Sprawy personalne niższych funkcjonarjuszów technicznych załatwia dyrekcja okręgowa robót publicznych.

Wydział aprowizacyjny załatwia sprawy z zakresu działania Ministerstwa Aprowizacji.

Wydział zdrowia publicznego (wojewódzki urząd zdrowia) — sprawy z zakresu działania Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

Wydział rolnictwa i weterynarji — sprawy z zakresu działania Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Wydział przemysłowy — sprawy z zakresu działania Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Wydział pracy i opieki społecznej — sprawy z zakresu działania Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Wydział budżetowo-gospodarczy załatwia sprawy budżetowe, rachunkowo-kasowe i finansowo-gospodarcze całego urzędu wojewódzkiego z wyjątkiem okręgowej dyrekcji robót publicznych. Sprawy rachunkowe związane z orzeczeniami i zarządzeniami poszczególnych wydziałów, będą załatwiane przez funkcjonarjuszów wydziału budżetowo-gospodarczego pod kierownictwem i odpowiedzialnością naczelników właściwych wydziałów.

Okręgowa dyrekcja robót publicznych załatwia sprawy, należące do zakresu działania tej dyrekcji. Wszystkie sprawy administracyjno-prawne z resortu Ministerstwa Robót Publicznych przekaże wojewoda jednemu z oddziałów wydziału administracyjnego.

Wydziały dzielą się na oddziały.

§ 33. Poszczególne wydziały nie występują na zewnątrz, jako organa samoistne lecz wyłącznie z ramienia wojewody lub w jego imieniu. Podobnie wszelkie pisma wychodzące z urzędu wojewódzkiego, oraz wszelkie asygnaty pieniężne podpisuje wojewoda, względnie urzędnicy przez niego upoważnieni.

§ 34. Wydziałami kierują naczelnicy, mianowani przez poszczególnych ministrów i pozostający na etacie tych ministerstw. Naczelnicy wydziałów prezydjalnego, administracyjnego, samorządowego i budżetowo-gospodarczego pozostają na etacie Minsterstwa Spraw Wewnętrznych.

Kierowników oddziałów wyznacza wojewoda na wniosek naczelników wydziałów.

Etat dla każdego wydziału oznacza właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek wojewody.

Każdy wydział posiada swoją kancelarję. Jedynie biuro podawcze, ekspedytura i archiwum główne będą wspólne.

Naczelnicy wydziałów należą do VI, a najwyżej do V, kierownicy oddziałów do VII, a najwyżej do VI, naczelnik kancelarji głównej do VIII a najwyżej do VII stopnia służbowego urzędników państwowych.

Wydatki osobowe i rzeczowe każdego wydziału, względnie oddziału obciążać będą etat właściwego ministerstwa. Wydatki kancelarji głównej i archiwum ponosić będzie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

§ 35. Naczelnicy wydziałów ponoszą odpowiedzialność za prawidłowy tok czynności wydziałów i są bezpośrednimi służbowymi zwierzchnikami dodanego im personelu. Sprawy personalne załatwia wojewoda na podstawie wniosków, względnie opinji odnośnych naczelników wydziałów i załatwień, przygotowanych przez dyrektora robót publicznych odnośnie do personelu tej dyrekcji i organów jej podległych.

Wojewoda przekaże stosownie do instrukcji, wydanych przez poszczególnych ministrów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych naczelnikom wydziałów resortowych minsterstw podpisywanie załatwień opartych wyłącznie na zawodowej wiedzy, a potrzebnych do przeprowadzenia i wykonania przepisów ustawowych i rozporządzeń. Za treść tych załatwień ponosi odnośny naczelnik wydziału wyłączną odpowiedzialność.

§ 36. Poszczególni Ministrowie mogą przez swych delegatów przeprowadzać lustrację działalności urzędników z własnego etatu, wchodzących w skład urzędu wojewódzkiego. Tak o rozpoczęciu lustracji, jak i o jej wyniku zawiadomi delegat wojewodę.

§ 37. Urząd wojewódzki wydawać będzie Dziennik Wojewódzki.

§ 38. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 120.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 1920 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy o policji państwowej z dnia 24 lipca 1919 r. (Nr. 61 poz. 363 Dz. Pr. P. P. z r. 1919) na obszarach okręgów administracyjnych Wołyńskiego, Poleskiego i Nowogródzkiego.

(D. U. Nr. 3 p. 15).

Na podstawie art. 3 przepisów przejściowych ustawy o policji państwowej z dnia 24/7 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 61

poz. 363) oraz na skutek utworzenia władz administracyjnych II inst. na terenach ziem wschodnich b. zaboru rosyjskiego, objętych umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisaną w Rydze dn. 12 października 1920 r. (Dz. U. Nr. 115 poz. 760), zarządzam co następuje.

Art. 1. Na obszarach okręgów administracyjnych Wołyńskiego, Poleskiego i Nowogródzkiego wprowadza się organizację policji państwowej, przepisaną ustawą z dnia 24 lipca 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 61 poz. 363).

Art. 2. Organizacja policji na obszarach w art. 1 wyszczególnionych przeprowadzona będzie zgodnie z zasadami ustawy o policji państwowej, a w szczególności art. 5 tejże ustawy i przystosowana zostanie do administracyjnego podziału tego obszaru.

W związku z tym zostają ustanowione 3 następujące Komendy Okręgowe: Wołyńska, Poleska i Nowogródzka.

Art. 3. Techniczne wykonanie organizacji policji oraz niniejszego rozporządzenia porucza się Komendzie Głównej Policji Państwowej.

Art. 4. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 121.

USTAWA

z dnia 24 lipca 1919 r. o policji państwowej.

(Dz. Pr. Nr. 61 p. 363).

Art. 1. Policja jest państwową organizacją służby bezpieczeństwa.

Art. 2. Policja państwowa jest organem wykonawczym władz państwowych i samorządowych i ma za zadanie ochronę bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego.

Art. 3. Koszta utrzymania policji państwowej ponosi bezpośrednio skarb państwa z tem jednak, że organy samorządu: komunalne związki powiatowe oraz gminy miast, wydzielonych z powiatów, zwracają państwu $^1/_4$ część wszelkich kosztów utrzymania policji. Sposób pobierania należnej od samorządów części kosztów utrzymania policji określą przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Gminy obowiązane są dostarczyć za opłatą na żądanie powiatowych i miejskich władz administracyjnych lokali, potrzebnych na umieszczenie biur i posterunki policji.

Wysokość wspomnianych opłat ustalą przepisy wykonawcze, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Organizacja policji.

Art. 4. Policja jest organizowana i wyszkolona na wzór wojskowy i podlega Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Organizacja policji jest przystosowana do administracyjnego podziału państwa: stosownie do tego policja dzieli się na:

a) komendy okręgowe, łączące kilka lub kilkanaście komend powiatowych,
b) komendy powiatowe, odpowiadające terytorjalnie powiatom,
c) komisarjaty, obejmujące większe miasta w powiatach lub dzielnice w dużych miastach,
d) posterunki stałe w gminach.

W miastach, stanowiących samodzielną jednostkę administracyjną, policja organizowaną jest na prawach komendy powiatowej lub okręgowej.

Przy komendach okręgowych do spraw dochodzenia przestępstw istnieją urzędy śledcze.

p. rozp Min. Spr. Wew. z. d. 19 stycznia 1923 r. organizacji urzędów śledczych (D. U. Nr. 7 p. 54).

Art. 6. Na czele policji w państwie stoi główny komendant policji, zależny od Ministra Spraw Wewnętrznych. Do zadań głównego komendanta należą czynności wykonawcze w zakresie organizacji, administracji, zaopatrzenia, uzbrojenia oraz uzupełnień i wyszkolenia policji w państwie.

Art. 7. Komendantowi głównemu policji podlegają bezpośrednio komendanci okręgowi.

Okręgowi komendanci są zwierzchnią władzą policji w okręgu i załatwiają wszyskie sprawy, związane z organizacją, administracją, uzupełnieniem i wyszkoleniem policji w okręgu.

Na czele urzędów śledczych stoją naczelnicy policji śledczej, podlegli komendantom okręgu.

Art. 8. Na czele policji w powiecie stoi komendant powiatowy policji. Na czele komisarjatu — komisarz policyjny.

Art. 9. Organizacje głównej komendy i okręgowych komend policji określają specjalne przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 10. Funkcjonarjusze policji dzielą się na wyższych i niższych.

Zasadnicze płace wyższych funkcjonarjuszów policji odpowiadają płacom kategorji urzędniczych.

Płace zatrudnionego w biurach policji personelu biurowego normują się stosownie do etatów urzędników i funkcjonarjuszów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wyżsi funkcjonarjusze:

Komendant Główny	kategorja	IV.
Zastępca Komend. Głównego	„	Va, Vb.
Komendant Okręgowy	„	Va, Vb, VI.
Zastępca Komend. Okręgowego	„	VI, VII.
Komendant Powiatowy	„	VII, VIII, IX.
Zastępca Komen. Powiatow.	„	VIII, IX, X.
Komisarz	„	VIII, IX, X.
Zastępca Komisarza	„	IX, X.
Naczelnik Urzędu Śledczego	„	Vb, VI, VII, VIII.

Inni wyżsi funkcjonarjusze otrzymują kategorję płacy i nazwę stosownie do pełnionych funkcji.

Niżsi funkcjonarjusze:

Starszy przodownik.
Przodownik.
Starszy posterunkowy.
Posterunkowy.

Zależność służbowa oraz stosunek do władz państwowych i samorządowych.

Art. 11. W zakresie organizacji, administracji, zaopatrzenia, uzupełnień i wyszkolenia policja podlega głównemu komendantowi i okręgowym komendantom.

W zakresie zaś służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych władz państwowych policja podlega w powiatach komisarzom rządowym, w miastach, stanowiących odrębną jednostkę administracyjną — miejscowym przedstawicielom władzy administracyjnej, zależnym w tym zakresie od Ministra Spraw Wewnętrznych. Funkcjonarjusze policji państwowej, winni popełnienia czynów, objętych ustawami karnemi, podlegają sądownictwu karnemu dla osób cywilnych.

Art. 12. O rozmieszczeniu komisarjatów w granicach powiatu decyduje komisarz rządowy w porozumieniu z miejscowym komendantem policji.

O rozmieszczeniu komisarjatów i posterunków w miastach i gminach decyduje miejscowy przedstawiciel władzy administracyjnej po porozumieniu się z przedstawicielem miejscowego samorządu i komendantem policji.

Art. 13. Urzędy prokuratorskie i władze sądowe mają prawo wydawania bezpośrednich zleceń policji, zgodnie z przepisami, zawartemi w ustawie postępowania karnego.

W czynnościach dochodzenia przestępstw policja jest w bezpośredniej zależności od urzędów wymiaru sprawiedliwości.

Instrukcja dotycząca czynności dochodzenia przestępstw wydana będzie przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 14. Inne władze państwowe, zarówno cywilne, jak i wojskowe, znoszą się z policją za pośrednictwem komisarza rządowego lub przedstawiciela władzy administracyjnej w miastach, stanowiących odrębną jednostkę administracyjną.

W zakresie kompetencji władz samorządowych, obowiązana jest miejscowa policja udzielać im pomocy na ich wezwanie w granicach zadań policji, określonych artykułem 2-im.

Art. 15. W razie potrzeby użycia oddziałów policji jednego powiatu w granicach drugiego powiatu decyduje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 16. Głównego komendanta policji mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 17. Wyższych funkcjonarjuszów policji od kategorji XI mianuje Minister Spraw Wewnętrznych na przedstawienie głównego komendanta.

Art. 18. Niższych funkcjonarjuszów policji mianuje okręgowy komendant na przedstawienie komendantów powiatowych.

Art. 19. Zwolnienia z urzędów należą do właściwej władzy mianującej.

Art. 20. Przeniesienia służbowe funkcjonarjuszów policji w granicach okręgu zarządza okręgowy komendant.

Przeniesienia powiatowych oraz okręgowych komendantów policji zarządza Minister Spraw Wewnętrznych.

Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Art. 21. Za wykroczenia służbowe stosowane będą do funkcjonarjuszów policji następujące kary dyscyplinarne według trybu, ustalonego w przepisach wydanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych:

1) nagana,
2) areszt do dni 7-miu,
3) przeniesienie na urząd o mniejszych dodatkach funkcyjnych,
4) degradacja,
5) wydalenie.

Art. 22. Powiatowi komisarze rządowi, a w miastach, wydzielonych z powiatów, przedstawiciele władzy administracyjnej mają prawo zarówno z własnej inicjatywy, jak na wniosek przedstawiciela organu samorządu zawieszać w czynnościach służbowych podwładnych im powiatowych komendantów i kierowników komisarjatów policji pod warunkiem natychmiastowego zawiadomienia okręgowego komendanta o zawieszeniu, celem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Liczebność policji.

Art. 23. Ilość członków policji określi w stosunku do liczby ludności i potrzeb miejscowych Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Przy ustalaniu liczby funkcjonarjuszów policji dla poszczególnych powiatów i miast Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zasięga w tej mierze opinji ciał samorządowych.

Uzupełnienie policji.

Art. 24. Korpus policji uzupełnia się drogą dobrowolnego zgłaszania się kandydatów.

Art. 25. O możności przyjęcia kandydatów orzekają komisje kwalifikacyjne, utworzone przy powiatowych i miejskich komendach policji. Skład i tryb postępowania komisji określi instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych z tem, że w skład komisji mają wejść przedstawiciele organów samorządowych.

Warunki przyjęcia do policji.

Art. 26. Warunkiem przyjęcia do policji jest:

1) obywatelstwo polskie,
2) nieskazitelna przeszłość,
3) wiek od 23 do 45 lat,
4) zdrowa i silna budowa ciała oraz wzrost odpowiedni,
5) znajomość języka polskiego w piśmie i w słowie, i umiejętność liczenia.

Art. 27. Kandydaci na wyższych funkcjonarjuszów policji muszą prócz warunków zdrowia i moralności posiadać wykształcenie; do zastępcy komendanta okręgowego włącznie — conajmniej świadectwo z ukończenia średniego zakładu naukowego, na komendantów okręgowych, zastępcę głównego komendanta i głównego komendanta—wykształcenie wyższe.

Oficerowie rezerwy, o ile nie posiadają wyższego wykształcenia, mają prawa kandydatów z wykształceniem średniem.

Starsi przodownicy, nie mający wykształcenia średniego, w uznaniu zasług i zdolności mogą awansować na wyższe urzędy, o ile złożą odpowiedni egzamin.

Art. 28. Wszyscy funkcjonarjusze policji muszą ukończyć specjalne szkoły.

Art. 29. Nominację do policji poprzedza półroczna służba próbna.

Służba próbna zalicza się do czasu służby w policji.

Art. 30. Każdy nowowstępujący do policji funkcjonarjusz musi złożyć przysięgę według załączonej roty.

Uposażenie policji.

Art. 31. Uposażenie policji określą specjalne etaty, ułożone przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Szkoły.

Art. 32. Przy każdej okręgowej komendzie istnieją szkoły dla posterunkowych i przodowników policji.

Szkoły te prowadzone są metodą wojskową. Komendanci szkół winni posiadać wojskowe wyszkolenie.

Szkoły policyjne podlegają bezpośrednio okręgowym komendantom policji.

Nadto okręgowe komendy organizują kursy dla wywiadowców policji śledczej.

Art. 33. Szkoły dla wyższych funkcjonarjuszów zorganizowane będą w miejscach, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 34. Organizację i programy szkół ustalą przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Spraw Wojskowych.

Art. 35. Dla [skontrolowania i pogłębienia wojskowego wychowania i wyszkolenia policji wyznacza Minister Spraw Wojskowych na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych komisje wojskowe, które przeprowadzają doraźne inspekcje oraz stawiają swoje wnioski.

Minister Spraw Wojskowych na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych odkomenderowuje do policji oficerów w charakterze instruktorów.

Prawa i obowiązki funkcjonarjuszów policji.

Art. 36. Funkcjonarjusze policji korzystają z wszelkich praw i prerogatyw, służących urzędnikom i funkcjonarjuszom państwowym.

Art. 37. Funkcjonarjusz policji, winny samowolnego opuszczenia służby bez uzyskania uprzedniego zwolnienia ze swego urzędu od właściwej władzy, ulegnie w drodze sądowej karze więzienia od trzech do sześciu miesięcy. Na ziemiach, gdzie obowiązuje austrjacka ustawa karna, czyn ten stanowi występek, ulegający karze ścisłego aresztu od trzech do sześciu miesięcy.

Art. 38. Sprawę zaopatrzenia funkcjonarjuszów policji, którzy wskutek pełnienia służby stali się niezdolnymi do pracy, oraz wdów i sierot po funkcjonarjuszach policji, którzy ponieśli śmierć wskutek czynności służbowych—określi dodatkowa ustawa o odszkodowaniu funkcjonarjuszów policji i ich rodzin

Art. 39. Obowiązki funkcjonarjuszów policji oraz tryb postępowania służbowego określi instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 40. Przepisy o umundurowaniu i uzbrojeniu policji wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 41. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Praw.

Art. 42. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

do ustawy o policji państwowej.

Art. 1. Z chwilą wprowadzenia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą dekrety o organizacji milicji ludowej z dnia 5 grudnia 1918 r. i 7 lutego 1919 r. oraz dekret o organizacji policji komunalnej z dnia 9 stycznia 1919 r.

Art. 2. Funkcjonarjusze policji komunalnej, państwowej, samorządowej, milicji ludowej, straży kolejowej oraz istniejących urzędów śledczych wcieleni zostaną do policji państwowej na ogólnych zasadach kwalifikacyjnych, przewidzianych niniejszą ustawą.

W drodze wyjątku w okresie 1 roku mogą być odnośnie do wykształcenia, wieku i okresu służby próbnej czynione wyjątki od tej ustawy.

Funkcjonarjusze policji komunalnej, samorządowej, milicji ludowej, straży kolejowej i urzędów śledczych, uchylający się od wstąpienia do policji państwowej nie otrzymują odprawy, nieprzyjęci do policji otrzymują 3 miesięczną odprawę.

Art. 3. W imiarę obejmowania przez władze centralne administracji zem b. zaborów austrjackiego, pruskiego i ziem wschodnich b. zaboru rosyjskiego, istniejące na tych ziemiach organizacje państwowej służby bezpieczeństwa, a w miarę wprowadzania na tych ziemiach jednolitej ustawy samorządowej, istniejące samorządowe organizacje służby bezpieczeństwa wcielone zostaną do policji państwowej w myśl zasad niniejszej ustawy i przepisów przejściowych. Przepisy wykonawcze w tej mierze wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Siedziby komend okręgowych wyznacza Minister Spraw Wewnętrznych. W razie zaś wprowadzenia w życie prawa ustanawiającego jednostki administracyjne wyższego rzędu niż powiat, okręgi policji przystosowane zastaną do tych jednostek administracyjnych, a siedziby komend okręgowych znajdować się będą w miejscach siedzib naczelników tych jednostek.

Art. 5. W razie ustanowienia naczelników jednostek administracyjnych wspomnianych w art. poprzednim, uprawnienia Ministra Spraw Wewnętrznych z art. 11 i art. 15 ustawy o policji państwowej przechodzą na tych naczelników.

Art. 6. W miastach, stanowiących odrębną jednostkę administracyjną, może Minister Spraw Wewnętrznych aż do wprowadzenia w życie ustawy o administracji państwa, względnie aż do zmiany ustroju samorządu miejskiego, poruczyć sprawowanie władzy administracyjnej I instancji komendantom policji na miasta te zamianowanym.

ANEKS DO ART. 30 USTAWY O POLICJI PAŃSTWOWEJ.

Rota przysięgi służbowej.

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonem mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przed oczyma; Władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować; wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu, przepisów prawa strzedz pilnie, obowiązki swoje spełniać gorliwie i sumiennie, rozkazy przełożonych wykonać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować.

Tak mi Panie Boże dopomóż".

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 18 p. 147) rozciągnęło na Z. W. rozporządzenie z dnia 4 maja 1921 r. w przedmiocie organizacji oddziałów policji pełniących służbę na kolejach (D. U. Nr. 258), wprowadzając specjalne komisarjaty i posterunki stałe, tudzież niestałe, obejmujące określone odcinki kolejowe, podlegające służbowo odnośnym komendom powiatowym i t. d. i będące pod nadzorem urzędników inspekcyjnych.

Załącznik Nr. 122.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1921 r. o utworzeniu służby bezpieczeństwa w pasie neutralnym na wschodniej granicy Rzeczypospolitej, wytkniętym na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisanej w dniu 12 października 1920 r. w Rydze.

(Dz. Ust. Nr. 12 p. 65).

Na mocy ustawy z dnia 22 października 1920 r. o ratyfikacji umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr.

101 poz. 667) a zgodnie z §§ 6 i 7 umowy o rozejmie Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Celem zapewnienia bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na obszarach, stanowiących pas neutralny w myśl § 6 umowy o rozejmie podpisanej w Rydze w dniu 12 października 1920 r. tworzy się dla obszarów tych milicję w ilości, określanej w zależności od potrzeby, przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 2. Organizację milicji wymienionej w § 1 przeprowadzą instruktorzy Policji Państwowej.

W zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych władz państwowych, milicja podlegać będzie starostom.

§ 3. Zakres działania milicji na obszarach wskazanych w § 1 odpowiadać będzie kompetencji Policji Państwowej zarówno w stosunku do władz administracji ogólnej, jak samorządowej. W stosunku do osób wojskowych milicji służyć będą uprawnienia żandarmerji wojskowej.

§ 4. Funkcjonarjusze milicji pełnić będą swe obowiązki na podstawie umów z nimi zawartych. Ich uposażenie służbowe unormuje specjalne rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 5. Na pokrycie wydatków, związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia, otwiera się kredyt, którego wysokość ustali Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 6. Wzór umundurowania oraz plan dyzlokacji organów milicji ustali Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 123.

USTAWA

z dnia 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń.

(drukuje się zamiast uchylonej ustawy z d. 27 listopada 1919 r.)

Art. 1. W razie ujawniającego się braku mieszkań zarządy gmin miejskich mają obowiązek dostarczania mieszkań dla:

1) przedstawicieli Rządów państw obcych, akredytowanych przy Rządzie Rzeczypospolitej Polskiej, oraz cywilnych i wojskowych misji tych państw;
2) posłów do ciał ustawodawczych w miejscu obradowania tych ciał;

3) funkcjonarjuszów państwowej służby cywilnej, sędziów, prokuratorów, profesorów i nauczycieli szkół państwowych, oraz publicznych szkół powszechnych, powołanych do służby nie w drodze umowy, lecz w trybie mianowania na stanowiska służbowe w urzędach publicznych, mających stałą siedzibę w danej gminie;
4) oficerów i równorzędnych im osób wojskowych, mających stały przydział służbowy w danej gminie;
5) osób i organizacji, wysiedlanych z mieszkań w myśl przepisów artykułów 7 i 15 niniejszej nstawy.

Art. 2. Zarządy gmin miejskich obowiązane są na cel, w art. 1 przewidziany, dostarczać przedewszystkiem odpowiednich mieszkań i pomieszczeń własnych lub dobrowolnie przez osoby prywatne ofiarowanych. O ile zaś takich nie posiadają, mają prawo zajmować mieszkania, względnie części mieszkań, stosownie do następujących postanowień.

Art. 3. Prawo zarządów gmin miejskich zajmowania mieszkań na cele, wskazane w art. 1, dotyczy mieszkań i pomieszczeń:

1) nie zamieszkanych,
2) niedostatecznie zużytkowanych,
3) zajętych przez przedsiębiorstwa, przeznaczone do zabawy lub gry,
4) opróżnionych przez osoby, wydalone z gminy rozporządzeniem władz rządowych,
5) utrzymywanych przez osoby, posiadające bez uzasadnionej przyczyny (art. 6 p. 5) więcej niż jedno mieszkanie w obrębie Państwa Polskiego,
6) wynajętych, podnajętych lub odstąpionych fikcyjnie w oczywistym zamiarze obejścia niniejszej ustawy.

Art. 4. Za mieszkania i inne pomieszczenia nie zamieszkane i podlegające zajęciu w całości uważa się te, które są:

1) całkowicie próżne, a stanowią odrębną całość, z wyjątkiem wynajętych, a przez nowego lokatora jeszcze nie objętych, o ile jednak wprowadzenie się nowego lokatora następuje z przyczyn uzasadnionych nie później, niż w dni 8 od daty opróżnienia się mieszkania;
2) używane wyłącznie jako składy sprzętów domowych, rzeczy lub towarów, a są z przeznaczenia lokalami mieszkalnemi, choćby nawet właściciel mieszkania lub ruchomości w nim znajdujących się pozostawił tam osobę do nadzoru tychże. Ruchomości te winny być w razie zajęcia lokalu usunięte i złożone w odpowiednim składzie na koszt i ryzyko ich właściciela.

Art. 5. Za niedostatecznie zużytkowane i podlegające częściowemu zajęciu uważa się:

1) mieszkania z ilością pokojów do 6 włącznie, z których żaden nie jest podnajęty, o ile w tych mieszkaniach ilość pokojów przekracza więcej niż 1 ilość faktycz-

nych mieszkańców; mieszkania zaś większe, o ile w nich przypada dodatkowo mniej niż po 2 faktycznych mieszkańców na każdy pokój powyżej sześciu;

2) mieszkania, posiadające sublokatorów, o ile ilość pokojów, zamieszkanych przez posiadacza lokalu, przekracza normy, ustalone w punkcie 1 niniejszego artykułu, ilość zaś pokojów, zajętych faktycznie przez sublokatorów, jest większa od ich liczby.

Zajęciu podlega tylko ilość pokojów, przekraczająca wskazane wyżej normy.

Przy obliczeniach stosunku pokojów do ilości mieszkańców nie są brane w rachubę alkowy, kuchnie, przedpokoje, łazienki, uwzględniane są natomiast wyjątki, ustalone w art. 6.

Art. 6. Nie podlegają zajęciu:

1) mieszkania w budynkach, stanowiących własność Państwa, kościołów wszelkich wyznań i uznanych przez Państwo związków religijnych oraz instytucji użyteczności publicznej;

2) mieszkania i części mieszkań, niezbędne dla wykonywania zawodów wolnych, jak np. gabinety, poczekalnie i pracownie;

3) niezbędne lokale zarejestrowanych i czynnych organizacji zawodowych, kulturalnych oraz szkół, internatów i burs prywatnych, jak również lokale handlowe i przemysłowe, zależnie od przestrzeni i ilości zatrudnionych pracowników z uwzględnieniem rodzaju przedsiębiorstwa;

4) mieszkania, względnie części mieszkań, opróżnione czasowo przez wyjazd wszystkich lub części mieszkańców z ważnych powodów, jak np.: na ferje, odpoczynek, kurację, o ile stan całkowitego opróżnienia nie trwa dłużej niż 4 miesiące i o ile mieszkanie nie należy wogóle do kategorji niedostatecznie zużytkowanych;

5) mieszkania, podlegające zasadniczo zajęciu w myśl p. 5 art. 3, o ile w obrębie danej gminy jest utrzymywane tylko jedno mieszkanie, a użytkowanie posiadanych mieszkań jest niezbędne dla wykonywania zawodu, spełniania stałych obowiązków społecznych lub kształcenia dzieci;

6) mieszkania i pomieszczenia w domach, piętrach i przybudówkach, których budowę ukończono lub się ukończy w b. dzielnicach rosyjskiej i pruskiej po 1 lipca 1919 r., względnie dla których w b. dzielnicy austrjackiej udzielono lub udzieli się konsensu na zamieszkanie po 27 stycznia 1917 r.; postanowienie tego punktu odnosi się także do mieszkań i pomieszczeń, które z powodu zniszczenia stały się niezdatnemi do użytku i zostały opróżnione, a następnie kapitalnie odremontowane;

7) mieszkania, względnie części mieszkań, w których mieszczą się zbiory sztuki, naukowe lub bibljoteki o charakterze muzealnym;
8) części mieszkań, przez zajęcie których uniemożliwia się prawidłowo korzystanie z reszty mieszkania, jak np.: pokoje przechodnie, pokoje do których jedyny dostęp prowadzi przez inne pokoje i t. p.;
9) mieszkania w budynkach, wybudowanych przez instytucje na pomieszczenie swych pracowników, bez względu na termin wybudowania, o ile wszakże są na ten cel niezbędnie potrzebne.

Niedopuszczalnem jest zajęcie mieszkania na rzecz uprawnionego w art. 1 i osób, z nim we wspólnem gospodarstwie żyjących, jeśli przeciw niemu co do tego mieszkania zapadło prawomocne orzeczenie sądowe, uznające najem jako rozwiązany, albo wogóle nakazujące opróżnienie lokalu.

Art. 7. Lokale w hotelach mogą być zajmowane wyłącznie dla czasowego pomieszczenia:

1) przedstawicieli Rządów państw obcych, akredytowanych przy Rządzie Rzeczypospolitej Polskiej oraz cywilnych i wojskowych misji tych państw;
2) osób i organizacji, usuwanych z hoteli wskutek konieczności opróżnienia lokalu dla pomieszczenia uprawnionych z punktu 1 niniejszego artykułu.

Art. 8. Wydawanie orzeczeń o zajęciu i przydzieleniu mieszkań, względnie ich części, należy do zarządów gmin miejskich, względnie do urzędów, przez zarządy gmin do tego wyznaczonych.

Orzeczenia o zajęciu wydawane będą na podstawie zgłoszeń lub rezultatów wywiadów urzędowych, po wysłuchaniu stron interesowanych.

Orzeczenie o zajęciu należy doręczyć na piśmie i za pokwitowaniem właścicielowi domu lub zarządcy oraz interesowanym lokatorom, przy zachowaniu przepisów o doręczeniu skarg sądowych.

Wciągnięcie na listę lokali, zakwalifikowanych do zajęcia (art. 10), następuje po 7 dniach od daty doręczenia orzeczenia, o ile strona nie skorzysta w ciągu tego czasu ze służącego jej prawa zażalenia.

Art. 9. Wywiadowca przy wykonywaniu wywiadu winien się wylegitymować nakazem zarządu gminy, względnie urzędu, przez zarząd gminy upoważnionego, a opiewającym na jego nazwisko i na oznaczone mieszkanie.

W razie stwierdzenia przez wywiadowcę istnienia warunków zajęcia mieszkania, względnie jego części, winien on doręczyć osobom, w art. 8 ust. 3 wymienionym, tymczasowy nakaz rekwizycyjny, podpisany przez kierownika urzędu, z tym skutkiem, że mieszkanie to, względnie jego część, aż do chwili

wydania przez zarząd gminy orzeczenia nie może być nikomu ani w całości, ani w części odstąpione.

Orzeczenie o zajęciu winno być wydane i doręczone najdalej do 14 dni od dnia dokonania wywiadu, w przeciwnym razie posiadacz mieszkania odzyskuje prawo do rozporządzenia niem.

Od chwili doręczenia wydanego w określonym powyżej terminie orzeczenia o zajęciu lokal nie może być nikomu ani w całości, ani w części odstąpiony bez wiedzy i zgody zarządu gminy.

Art. 10. Zarządy gmin, względnie urzędy do tego wyznaczone, winny sporządzić i prowadzić listy mieszkań i pomieszczeń, względnie ich części, zakwalifikowanych do zajęcia, przydzielonych i objętych, jak również listy uprawnionych do otrzymania mieszkań petentów, którzy w należyty sposób swe uprawnienia stwierdzą.

Art. 11. Zarządy gmin, względnie urzędy do tego wyznaczone, mają obowiązek przydzielać lokale osobom, zamieszczonym na listach petentów, zgodnie z następującemi zasadami:

1) prawo pierwszeństwa do otrzymania przydzielonych lokali zależy od kolejności zgłoszeń o przydzielenie, z wyjątkiem uprawnionych z punktu 1 art. 1 oraz — w wypadkach ważnego interesu państwowego — z pp. 3 i 4 tegoż artykułu, którym przysługuje prawo pierwszeństwa przed innymi petentami;
2) ilość przydzielonych petentowi pokojów nie powinna przekraczać ilości osób, stanowiących jego rodzinę, stale z nim zamieszkującą i znajdującą się na jego utrzymaniu;
3) petent ma służące mu wyłącznie prawo osobiście przejrzeć listy zakwalifikowanych do zajęcia lokali i otrzymać karty polecające do 3 mieszkań, wybranych przez siebie, a odpowiadających udowodnionym potrzebom, a to w celu uzyskania zgody jednego z posiadaczów tych mieszkań na objęcie przez petenta zakwalifikowanego do zajęcia lokalu drogą przydzielenia mu tegoż przez zarząd gminy.

Piśmienną zgodę posiadacza lokalu petent winien przedstawić w ciągu 3 dni zarządowi gminy w celu uzyskania orzeczenia o przydzieleniu.

O ile petent z żadnym z posiadaczy lokali do porozumienia nie dojdzie, o czem w tym samym czasie zameldować powinien, będzie miał prawo do otrzymania lokalu drogą przydzielenia mu takowego w jednem z mieszkań, których posiadacze nie skorzystali z przysługującego im na mocy p. 4 niniejszego artykułu prawa wyboru lokatora.

4) posiadacz lokalu zakwalifikowanego do zajęcia ma prawo odrzucić przysłanego przez zarząd gminy kan-

dydata, lecz w takim razie obowiązany jest do dni 4 wybrać lokatora z pośród osób, zamieszczonych na listach uprawnionych do otrzymania mieszkań petentów.

O ile tego obowiązku nie spełni, nastąpi niezwłoczny przydział lokatora przez zarząd gminy, przyczem uwzględniony być winien stan rodzinny posiadadacza mieszkania i lokatora.

Wyznaczenie podlegającej przydzieleniu części mieszkania należy w tym wypadku do zarządu gminy, posiadaczowi lokalu zaś prawo zażalenia przysługiwać nie będzie;

5) mieszkania, względnie części mieszkań, przydzielone przez zarządy gmin na podstawie p. 3 ust. 1 i 2 oraz p. 4 ustęp 1 niniejszego artykułu, traktowane być winny pod względem wynikających z faktu zajęcia i przydzielenia konsekwencji (art. 13 i 14) narówni z lokalami, przydzielonemi bez poprzedniego porozumienia się między posiadaczem lokalu, a wprowadzonym lokatorem.

Art. 12. Orzeczenie o przydzieleniu lokalu wydaje zarząd gminy po dojściu do porozumienia petenta z posiadaczem mieszkania, względnie części mieszkania, ewentualnie po wyznaczeniu lokalu z urzędu.

Orzeczenie o przydzieleniu lokalu powinno zawierać ściśle i szczegółowe oznaczenie lokalu przydzielonego, wymienienie uprawnionego z art. 1 p. 1, względnie imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby, na rzecz której lokal przydzielono, imiona i nazwiska osób, mających wspólnie z osobą, dla której lokal się przydziela, zamieszkać, wreszcie dzień objęcia lokalu. W razie zmian w składzie osób, mających wspólnie z osobą, której lokal przydzielono, zamieszkać, winno być wydane orzeczenie uzupełniające.

Dzień objęcia, o ile nie został ustalony w drodze zgodnego porozumienia stron, należy oznaczyć w ten sposób, by do opróżnienia mieszkania pozostawał czas nie dłuższy, niż 6 tygodni, nie krótszy jednak, niż 2 tygodnie.

Orzeczenie o przydzieleniu należy doręczyć w sposób, przewidziany dla doręczenia orzeczeń o zajęciu (art. 8).

Art. 13. Wskutek przydzielenia mieszkania uprawnionemu (art. 1), powstaje z urzędu między nim a właścicielem nieruchomości, względnie posiadaczem mieszkania, stosunek najmu, względnie podnajmu.

Wzajemne prawa i obowiązki stron, w stosunek ten wchodzących, określają dzielnicowe ustawy cywilne i ustawa o ochronie lokatorów z ograniczeniami, zawartemi w niniejszej ustawie. Wymagane w tych ustawodawstwach lub w szczegółowych umowach zezwolenie właściciela nieruchomości na

podnajem nie ma zastosowania w razie zajęcia lokalu, dokonanego na podstawie niniejszej ustawy.

Prawo, wypływające z przydzielenia lokalu, obejmować musi używanie przydzielonego lokalu, używanie urządzeń sanitarnych, pobieranie wody tudzież dostęp do tych urządzeń, jednak bez prawa korzystania z kąpieli.

Względem używania innych urządzeń, jak: mebli, wspólnego ogrzewania, oświetlania, kuchni, kąpieli mogą się strony porozumieć w drodze dobrowolnej umowy.

Art. 14. Prawo korzystania z przydzielonego lokalu przysługuje uprawnionym z art. 1 pp. 2, 3, 4 tylko na czas pełnienia przez nich funkcji, uzasadniających przydzielenie lokalu. W razie ustania ich, musi być uprawnionemu pozostawiony odpowiedni czas do opróżnienia mieszkania. O długości tego czasu rozstrzyga władza, powołana do przydzielenia lokali.

Prawa, wynikające z przydzielenia (art. 1, pp. 1—5), nie mogą być nawet za zezwoleniem właściciela nieruchomości przenoszone na inne osoby, chociażby do rodziny uprawnionego należące.

Naruszenie tego przepisu będzie karane w myśl art. 20 niniejszej ustawy, mieszkanie zaś odstąpione podlegać będzie ponownemu przydzieleniu przez zarząd gminy, bez względu na prawa nabywcy danego mieszkania, który może być na wniosek zarządu gminy eksmitowany z mieszkania drogą przymusu policyjnego.

Mieszkania, zwolnione wskutek zajścia warunku, w ustępie 1 tego artykułu omawianego, mogą być przez zarząd gminy przydzielone innym uprawnionym.

Art. 15. Zarządy gmin miejskich mają prawo zwalniać mieszkania, względnie części mieszkań od całkowitego lub częściowego zajęcia i przywracać pierwotnym posiadaczom prawo rozporządzenia takiemi lokalami, gdy posiadacze udowodnią, iż zaszły okoliczności, pozwalające zaliczyć odnośne lokale do kategorji dostatecznie zużytkowanych lub nie podlegających zajęciu.

Jako okoliczności takie uważane będą:

1) powrót repartjantów (jeńców cywilnych i wojskowych, zakładników i reemigrantów), należących do rodziny właściciela lokalu, a nie posiadających własnego lokalu— lub też powrót ich do własnego lokalu, zajętego orzeczeniem zarządu gminy lub innych władz podczas ich nieobecności;
2) przyrost rodziny (ożenek, zamążpójście, urodziny);
3) skupienie się rodziny w celu stałego zamieszkania w jednem mieszkaniu, częściowo przez zarząd gminy zajętem, zwłaszcza, gdy skupienie się następuje wskutek zwinięcia jednego z posiadanych mieszkań (art. 3 p. 5 i art. 6 p. 5) i pozostawienia sobie tylko jednego.

Osoby, korzystające z lokali przydzielonych w zwalnianych w ten sposób mieszkaniach, mogą być z nich usunięte orzeczeniem zarządu gminy, lecz dopiero po przydzieleniu im przez zarząd gminy innych lokali i po złożeniu przez osobę, na której korzyść zwolnienie następuje, kosztów przeprowadzki na rzecz osoby usuwanej.

Art. 16. Jeżeli osoba, której przydzielono lokal na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1919 r. lub niniejszej, względnie osoby, wspólnie z nią do lokalu wprowadzone, przez uporczywe lub rażące przekraczanie obowiązującego porządku domowego, albo przez swe bezwzględne, nieprzyzwoite i wogóle nie należyte zachowanie się obrzydzają współmieszkańcom pobyt w domu lub porządek w domu ciężko zakłócają, właścicielowi domu, względnie posiadaczowi mieszkania, przysługuje prawo wymówienia lokalu takim osobom przez wniesienie sprawy na rozstrzygnięcie do urzędu rozjemczego do spraw najmu lub tam, gdzie go niema, do właściwego sądu.

Osoby, w ten sposób z lokalu usunięte, tracą prawo do ponownego przydzielenia im lokalu przez zarządy gmin.

Dokonane w ten sposób usunięcie lokatora z mieszkania, względnie części mieszkania, nie pociąga jednak za sobą wykreślenia lokalu z listy lokali, zakwalifikowanych do zajęcia.

Art. 17. Aż do czasu wprowadzenia w Rzeczypospolitej sądownictwa administracyjnego, od wydanych na podstawie przepisów niniejszej ustawy orzeczeń zarządów gmin, względnie urzędów, przez nie powołanych, służy stronom prawo zażalenia ze skutkiem wstrzymującym do władzy administracyjnej II instancji, która orzeka ostatecznie. Do czasu utworzenia w m. st. Warszawie władzy administracyjnej II instancji służy zażalenie do komisarza rządu m. st. Warszawy. Zażalenie winno być wniesione na ręce władz I instancji w ciągu dni 7, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia pisemnego.

Orzeczenia władz II instancji mogą być w ciągu dni 30 zaskarżone do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, a do czasu jego utworzenia — do Sądu Najwyższego w Warszawie, przyczem skargę należy wnosić bezpośrednio do Najwyższego Trybunału administracyjnego, względnie Sądu Najwyższego.

Zaskarżenie to nie ma skutku wstrzymującego.

W b. dzielnicy pruskiej od orzeczenia zarządu gminy, względnie urzędu do tego wyznaczonego, służy zażalenie do wojewódzkich sądów administracyjnych, w dalszej zaś instancji—do wojewódzkich Rad Administracyjnych w myśl ustawy o ogólnym zarządzie krajowym z 30 lipca 1883 r. (Zbiór Ustaw pruskich str. 195).

Art. 18. Za wydawanie petentom kart polecających (art. 11), za przydział im mieszkań (art. 12) oraz za przyjmowanie zażaleń mają zarządy gmin miejskich prawo pobierać od petentów, względnie od właścicieli lokali, opłaty w wyso-

kości, określonej przez siebie, a zatwierdzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Opłaty te wpływają do kas zarządów gmin.

Art. 19. W celu ułatwienia wykonania niniejszej ustawy zarządy gmin miejskich mogą wydawać za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych postanowienie obowiązujące, mocą których mają prawo:

1) zabraniać, by lokale, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy były używane jako mieszkalne, były przeznaczane na inne cele, jak np.: na fabryki, warsztaty, składy, banki, lokale handlowe;
2) nakazać, by właściciele domów i posiadacze mieszkań zgłaszali do zarządu gminy, względnie do urzędu przezeń wyznaczonego, znajdujące się w ich domach lub mieszkaniach lokale, zaliczone przez niniejszą ustawę do kategorji nie zamieszkanych i niedostatecznie zużytkowanych;
3) zarządzić wreszcie, by w danej gminie odstępowanie praw najmu przez najmobierców osobom trzecim mogło się odbywać jedynie za uprzednią zgodą gminy.

Przekroczenie przepisów, zawartych w wydanych na podstawie niniejszego artykułu postanowieniach obowiązujących, będzie poczytywane za czyn karygodny narówni z przekroczeniem przepisów samej ustawy.

Niezastosowanie się zaś do postanowień obowiązujących, wydanych na podstawie punktów 1 i 3 niniejszego artykułu, pociągnie za sobą ponadto zajęcie przez zarząd gminy odnośnego lokalu na cele, wskazane w art. 1 niniejszej ustawy.

Od orzeczeń zarządów gmin, wydanych na podstawie postanowień artykułu niniejszego, służyć będzie stronom prawo zażalenia i zaskarżenia w drodze, określonej w art. 17 niniejszej ustawy.

Art. 20. Winni przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub rozporządzeń, na jej podstawie wydanych, i przeciwdziałania im, ulegną, o ile czyn karygodny nie podlega surowszemu wymiarowi kary w myśl ogólnych postanowień karnych, karze grzywien w drodze administracyjnej od 500 do 100,000 mk.

Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów, od karnych orzeczeń władz administracyjnych, zapadłych w II instancji, odwoływać się można w ciągu 7 dni do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga w ostatniej instancji przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołania od wyroków sądów pokoju (powiatowych).

Uchylenie orzeczenia administracyjnego z przekazaniem sprawy władzy administracyjnej do ponownego rozpatrzenia sprawy i wydania orzeczenia nie może nastąpić.

Wniesienie odwołania do sądu nie wstrzymuje wykonania kary, kara grzywien nie może być jednak w razie nie-

możności jej ściągnięcia zamieniona na karę aresztu przed uprawomocnieniem się wyroku.

W b. dzielnicy pruskiej obowiązuje ustęp pierwszy niniejszego artykułu względem zaś właściwości władz, powołanych do wymierzania kar, i postępowania znajdują zastosowanie przepisy §§ 453 — 458 ust. o post. karnem.

Art. 21. Wszystkie władze, a w szczególności władze policyjne obowiązane są udzielać zarządom gmin miejskich, względnie urzędom, przez nie do wykonywania niniejszej ustawy powołanym, wszelkiej żądanej pomocy do wprowadzenia w życie ich postanowień, opartych na przepisach niniejszej ustawy.

Art. 22. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 14 dni po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Z dniem jej wejścia w życie traci moc obowiązującą ustawa z dn. 27 listopada 1919 r. o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 498) oraz wszelkie wydane na jej podstawie rozporządzenia wykonawcze, z wyjątkiem jednak wypadków, przewidzianych w art. 23 niniejszej ustawy, oraz z wyjątkiem artykułów 9, 10, 11 p. 2 i 13 ustawy z dn. 27 listopada 1919 r., które tracą moc obowiązującą z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy. Postanowienia dekretu Naczelnika Państwa z dnia 16 stycznia 1919 r. o zapobieganiu brakowi mieszkań (Dz. P. P. P. Nr. 52, poz. 335) o ochronie lokatorów, i rozporządzenie Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z dn. 31 maja 1919 r. (Nr. 63 — Tygodnik Urzędowy z dn. 2 czerwca 1919 r. Nr. 15), zachowują moc obowiązującą, o ile nie są sprzeczne z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 23. Na wniosek poszczególnych zarządów gmin miejskich Minister Spraw Wewnętrznych ma prawo odroczyć wejście w życie niniejszej ustawy w obrębie danej gminy miejskiej na czas nie dłuższy wszakże, niż na 2 miesiące.

W odnośnych gminach miejskich obowiązywać będzie w okresie przejściowym ustawa z dn. 27 listopada 1919 r. z wyjątkiem artykułów 9, 10, 11 p. 2 i 13 oraz artykuł 17 niniejszej ustawy zamiast ust. 2 art. 8 ustawy z dn. 27 listopada 1919 r.

Art. 24. Osoby, korzystające z lokali, przydzielonych na podstawie ustawy z dn. 27 listopada 1919 r., zachowują — z wyjątkiem, ustalonym w ostatnim ustępie niniejszego artykułu — prawo korzystania z nich nadal, pozatem jednak podlegają od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zarówno jak i przydzielone im lokale, wszystkim jej przepisom.

Lokale, zajęte na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1919 r. przez wszelkiego rodzaju urzędy, będą pozostawione do ich rozporządzenia, w razie jednak ich likwidacji lokale te mogą być przydzielone przez zarząd gminy w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych tylko nowopowstającym

na mocy upoważnienia ustawowego urzędom, w braku zaś takich urzędów oddane być winny niezwłocznie do rozporządzenia zarządów gmin na cele, wskazane w niniejszej ustawie.

Pokoje, zajęte w hotelach na podstawie dotychczas obowiązujących ustaw, winny być z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zwolnione od zajęcia, z wyjątkiem zajętych przez osoby, należące do składu przedstawicielstw i misji państw obcych.

Art. 25. Wniesione do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy odwołania stron od orzeczeń zarządów gmin miejskich, względnie organów, wykonywujących ustawę z dn. 27 listopada 1919 r., mają być rozstrzygnięte przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Orzeczenia Ministra Spraw Wewnętrznych w powyższych sprawach mogą być zaskarżone przez strony do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, a do czasu jego utworzenia — do Sądu Najwyższego zgodnie z przepisami art. 17 niniejszej ustawy.

Art. 26. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 27. Ustawa niniejsza traci moc obowiązującą w rok po jej wejściu w życie, poczem osoby, zajmujące lokale na jej podstawie, będą mogły nadal z nich korzystać na zasadzie ustawy o ochronie lokatorów.

Załącznik Nr. 125.

DEKRET

w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych.

(D. Pr. Nr. 14 p. 186).

Do czasu ujednostajnienia prawa prasowego na wszystkich ziemiach Państwa Polskiego, obowiązywać będzie na obszarach, będących uprzednio pod zaborem rosyjskim, co następuje:

TYTUŁ I. O drukach wogóle.

Art. 1. Prasa jest wolna. Wolność prasy podlega tylko tym ograniczeniom, które są przewidziane w Kodeksie Karnym lub określone w ustawach.

Art. 2. Do druków, podlegających mocy niniejszych przepisów prasowych, zalicza się wszelkie przeznaczone do puszczenia w obieg książki, broszury, czasopisma, plakaty, kartki osobne, nuty, wizerunki, rysynki, plany i mapy, odbijane sposobem mechanicznym lub chemicznym.

Art. 3. Na każdym druku, wypuszczonym w obieg, powinno być wymienione nazwisko i adres właściciela drukarni, litografji, metalografji lub wogóle zakładu, w którym rzeczony druk odbito. Zamiast nazwiska i adresu właściciela wystarcza wymienienie firmy, wciągniętej do rejestru handlowego.

Przepis niniejszy nie stosuje się do kart wyborczych, jeżeli są puszczone w obieg podług wzoru, ustalonego przez ustawę; do druków, przeznaczonych wyłącznie do użytku przemysłu i handlu lub do użytku domowego i towarzyskiego, jako to: okólniki, cenniki, bilety wizytowe i t. p., oraz do druków artystycznych (akwafort, autolitografji i t. p.), mających charakter oryginału.

Atr. 4. Jako puszczenie w obieg druku w pojęciu niniejszych przepisów prasowych uważać należy również wszelkie wystawianie lub rozkładanie druku w miejscach, które przez swą dostępność umożliwiają publiczności zaznajamianie się z nim.

Art. 5. Pierwsze egzemplarze każdego druku w ilości, którą określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, natychmiast po ich odbiciu winny być przez zarządzającego drukarnią bezpłatnie dostarczone miejscowej instytucji lub miejscowemu urzędnikowi do spraw prasowych. Z dostarczonych w ten sposób egzemplarzy dwa, przy czasopismach zaś trzy egzemplarze, zachowuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, pozostałe zaś egzemplarze przesyła do bibljotek publicznych, których spis Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłosi.

Przepis ten nie dotyczy t. zw. druków akcydensowych, t. j. wszelkiego rodzaju formularzy, zawiadomień w sprawach rodzinnych i handlowych, zaproszeń, kart wizytowych i t. p. bez względu na sposób ich wykonania.

Art. 6. Bez zezwolenia władzy wojskowej wzbronione jest ogłaszanie wiadomości, dotyczących ruchu wojsk i środków obrony państwowej.

Art. 7. Drukowanie ogłoszeń o sprzedaży losów loteryjnych, promes oraz pożyczek premjowych wymaga zezwolenia Ministerstwa Skarbu, drukowanie zaś ogłoszeń, dotyczących sprzedaży lekarstw i sposobu ich użycia oraz leczenia chorób, wymaga zezwolenia Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

Art. 8. Wzbronione jest drukowanie ogłoszeń:

1. treści pornograficznej i wogóle przeciwnych prawu lub moralności;
2. o drukach, jeżeli w ogłoszeniu wskazano, że druk zawiera treść przeciwną prawu lub moralności, bądź dotyczy zwyrodnienia płciowego, prostytucji lub skłonności przeciwnych naturze.

Ustęp 2-gi przepisu niniejszego nie stosuje się do wydawnictw naukowych, pedagogicznych lub bibliograficznych.

TYTUŁ II. O czasopismach w szczególności.

Art. 9. Jako czasopismo uważane są wszelkie druki pod tym samym nagłówkiem i z numeracją kolejną, ukazujące się w obiegu częściej niż cztery razy do roku.

Art. 10. Przepisy niniejsze, dla czasopism ustalone, nie rozciągają się do wydawnictw rządowych, Sejmu Polskiego, instytucji miejskich i samorządowych, towarzystw naukowych, literackich i artystycznych w sprawach, dotyczących ściśle zakresu ich działalności, do zbiorów dokumentów historycznych, wszelkiego rodzaju słowników, tudzież do komunikatów perjodycznych, przeznaczonych jedynie dla rozpowszechniania pomiędzy redakcjami, które to wydawnictwa podlegają przepisom, ustalonym dla druków wogóle.

Art. 11. Do dodatków, stanowiących składową część czasopisma, zalicza się tylko te dodatki, które nie są oddzielnie sprzedawane ani w prenumeracie, ani w postaci oddzielnych książeczek, numerów albo zeszytów oraz te dodatki do czasopism codziennych, które, chociaż można nabywać osobno, będą zawierały jedynie informacje o szczególnie ważnym wypadku dnia.

Wszelkie inne druki o charakterze odrębnego czasopisma, jeżeli mogą być nabywane oddzielnie w prenumeracie lub przez zakupno poszczególnych książeczek lub numerów albo zeszytów, nie mogą być uważane za dodatek do innego czasopisma, chociażby nosiły ten sam tytuł, — wskutek tego wszelkie warunki wypuszczenia w obieg, określone niniejszemi przepisami prasowemi, muszą być przestrzegane przez każde z takich dwu wydawnictw osobno.

Art. 12. Każde czasopismo musi być podpisane przez wydawcę i redaktora. Redaktorem może być wydawca. Jeżeli czasopismo ma kilku redaktorów, z których każdy odpowiada za poszczególny dział czasopisma, każdy taki dział musi być podpisany przez odpowiedniego redaktora.

Art. 13. Jeżeli czasopismo znajduje się w sprzedaży detalicznej, na każdym numerze czasopisma winna być wskazana cena numeru pojedynczego.

Art. 14. Wydawcą i redaktorem może być tylko osoba, która ukończyła lat dwadzieścia jeden, nie utraciła praw w myśl art. 25—30 Kod. Karnego, oraz stale zamieszkująca w Państwie Polskiem. Ponadto redaktorem nie może być osoba, która na zasadzie wyroku sądowego odsiaduje areszt lub pozostaje w więzieniu śledczem; przepis ten ma moc obowiązującą przez cały czas trwania aresztu. Jeżeli wydawcą jest stowarzyszenie, spółka lub instytucja, czasopismo podpisuje upoważniona pojedyńcza osoba.

Wydawcą lub redaktorem nie może być osoba, która po złożeniu deklaracji o wydawaniu czasopisma przestanie odpowiadać wyżej wymienionym warunkom.

Art. 15. Pragnący wydawać nowe czasopismo obowiązany jest złożyć w miejscowym państwowym urzędzie administracyjnym deklarację, zawierającą wskazanie: a) miejscowości, w której czasopismo będzie wychodziło, b) tytułu wydawnictwa, jego zakresu, terminu wychodzenia i ceny prenumeracyjnej, c) imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania wydawcy i redaktora, jeżeli wydawca nie bierze na siebie tego obowiązku, a jeżeli redaktorów jest kilku, imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania każdego z nich, d) drukarni, w której czasopismo będzie drukowane.

Art. 16. Redaktor nowego czasopisma powinien złożyć deklarację, iż bierze na siebie kierowanie czasopismem w całości lub w części i w jakiej mianowicie, oraz, że czyni zadość warunkom, wskazanym w art. 14 niniejszych przepisów prasowych.

Art. 17. Państwowy urząd administracyjny obowiązany jest wydać bezpłatne zaświadczenie odbioru deklaracji (art. 15 i 16) z oznaczeniem daty odbioru.

Najpóźniej w ciągu siedmiu dni od dnia złożenia wymienionych deklaracji państwowy urząd administracyjny może zabronić wydawania czasopisma. W razie niewydania zakazu w terminie oznaczonym czasopismo może wychodzić. Zakaz może nastąpić: a) jeżeli w złożonych deklaracjach pomieszczone są nie wszystkie wymagane w art. 15 i 16 wskazania, b) jeżeli tytuł czasopisma uchybia przepisom prawa lub moralności, c) jeżeli istnieją przeszkody, wymienione w art. 14 niniejszych przepisów prasowych. Zakaz w terminie wskazanym powinien być udzielony na piśmie z wyszczególnieniem przyczyn odmowy. Od decyzji państwowego urzędu administracyjnego osoby zainteresowane mogą wnieść zażalenie do Ministra Spraw Wewnętrznych w ciągu dwóch tygodni od dnia wydania decyzji odmownej. Od decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych w takim samym terminie przysługuje prawo odwołania się do Sądu Najwyższego.

Art. 18. Jeżeli po złożeniu deklaracji (art. 15 i 16) zajdzie jaka zmiana w warunkach wydawania danego czasopisma (art. 15), o zmianie takiej należy w ciągu dni trzech złożyć odpowiednią deklarację. Również z zachowaniem tych samych terminów należy złożyć oświadczenie o ustąpieniu redaktora danego czasopisma w wypadkach, jeżeli redaktor wyjeżdża za granicę Państwa Polskiego, traci wolność osobistą lub zostanie pozbawiony praw albo ograniczony w prawach. Przy złożeniu ponownej deklaracji państwowy urząd administracyjny kieruje się zasadami, wymienionemi w art. 17 niniejszych przepisów prasowych.

Art. 19. Osoba, uprawniona do wydawania czasopisma (art. 17), ma prawo przystąpić do puszczenia w obieg tegoż wydawnictwa w terminie rocznym od daty złożenia deklaracji (art. 15).

Czasopismo już wydawane, a nie ukazujące się z jakichbądź przyczyn w ciągu roku, uważa się za zamknięte i dla jego wznowienia potrzebne jest spełnienie warunków, wymienionych w art. 15, 16 i 17 niniejszych przepisów prasowych.

Art. 20. Czasopismo, zamieszczające ogłoszenia, obowiązane jest przyjąć zakomunikowane mu przez władze państwowe lub komunalne obwieszczenia i na żądanie tychże władz podać je w jednym z dwu najbliższych numerów czasopisma za opłatą przyjętej należności za ogłoszenia.

Art. 21. Czasopismo, jeżeli jest wydawnictwem codziennem, obowiązane jest w ciągu dni trzech po otrzymaniu, a w wydawnictwie, wychodzącem w odstępach dłuższych, w numerze najbliższym, a mającym wyjść po upływie dni trzech od otrzymania, zamieścić bezpłatnie, bez dokonywania zmian i uwag w tekście oraz bez umieszczenia w tym samym numerze zaprzeczeń, wszelkie zakomunikowane przez urząd państwowy zaprzeczenie lub sprostowanie wiadomości, opublikowanej w tem czasopiśmie.

Nadesłane przez urzędy państwowe zaprzeczenia lub sprostowania powinny być wydrukowane takiemi samemi czcionkami i w tym samym dziale, co i wiadomość ulegająca sprostowaniu.

Art. 22. Jeżeli w czasopismie zostanie umieszczona wiadomość, dotycząca osoby prywatnej lub instytucji społecznej, handlowej albo komunalnej, wydawnictwo to nie może odmówić przyjęcia zakomunikowanego przez tę osobę lub instytucję zaprzeczenia lub sprostowania, jeżeli zaprzeczenie lub sprostowanie nie zawiera treści karalnej i jest ograniczone do wiadomości rzeczowych. Zaprzeczenie lub sprostowanie osoby prywatnej lub instytucji społecznej, handlowej lub komunalnej winno być z zachowaniem terminów, wyszczególnionych w art. 21 niniejszych przepisów prasowych, wydrukowane bezpłatnie, jeżeli zajmuje najwyżej dwa razy tyle miejsca, co zajmował artykuł, na który jest odpowiedzią. W razie większych rozmiarów zaprzeczenia lub sprostowania, wydawnictwo obowiązane jest je zamieścić, może jednak pobrać opłatę przyjętej należności za umieszczenie wierszy, przewyższających normę, podlegającą bezpłatnemu umieszczeniu. Zaprzeczenie lub sprostowanie musi być podpisane przez osobę lub instytucję, wnoszącą obronę, i, w razie żądania, wydrukowane takiemi samemi czcionkami i w tym samym dziale, co i wiadomość, ulegająca sprostowaniu.

Art. 23. W sprawach o zniesławienie, przewidzianych w ustępie 2-im art. 538 Kod. Karn., rozprawy sądowe nie podlegają ogłoszeniu, gdyby nawet toczyły się przy drzwiach otwartych. Skarżącemu służy prawo ogłoszenia swej wniesionej do sądu skargi w czasopiśmie, które dopuściło się zniesławienia. Skarga ta winna być bezpłatnie wydrukowana w cza-

sopiśmie z zachowaniem terminów, wskazanych w art. 21 niniejszych przepisów prasowych.

Zakaz przez artykuł niniejszy ustanowiony, nie rozciąga się do wyroku sądowego.

Art. 24. W sprawach, toczących się przy drzwiach zamkniętych, mogą być drukowane tylko wydane przez sąd wyroki.

Art. 25. Nie wolno wzywać publicznie za pośrednictwem czasopism do gromadzenia pieniędzy na opłatę kar pieniężnych oraz składać za pośrednictwem czasopism publicznego poświadczenia odbioru kwot, na taki cel złożonych.

TYTUŁ III. O nakładaniu aresztu i dochodzeniu sądowem.

Art. 26. Wszelka obraza przepisów prasowych, jak również wszelkie przestępstwa, za pomocą druku spełnione, należy do właściwości sądów.

Art. 27. Na pojedyncze druki może być nałożony areszt z rozporządzenia instytucji lub urzędnika do spraw prasowych przy równoczesnem wytoczeniu procesu sądowego przeciw winnym, gdy w treści takich druków zawarte są oznaki przestępstwa, przewidzianego w kodeksie karnym, z wyjątkiem przestępstw, dochodzonych w drodze oskarżenia prywatnego.

Niezależnie od wypadków, przewidzianych w części pierwszej artykułu niniejszego, areszt może być zastosowany w razie uchybienia przepisom artykułów 3 i 6 niniejszych przepisów prasowych, odnośnie zaś do poszczególnych numerów czasopism, również w razie uchybienia przepisom art. 12.

Art. 28. Rozporządzenie, nakazujące areszt druków w trybie, wskazanym w art. 27, wymaga zatwierdzenia władzy sądowej.

Jeżeli władza, która zarządziła areszt, nie uzyska w przeciągu miesiąca od nałożenia aresztu zatwierdzającej uchwały sądowej, zarządzenie aresztu traci moc obowiązującą.

Art. 29. Decyzję o uchyleniu lub zatwierdzeniu aresztu winien sąd wydać na Sesji Gospodarczej niezwłocznie po otrzymaniu odnośnego zawiadomienia władzy administracyjnej.

W razie zatwierdzenia aresztu sąd władny jest nakazać zawieszenie czasopisma do wydania wyroku.

Art. 30. Niezależnie od wypadku nałożenia aresztu z mocy art. 27 sąd władny będzie zastosować areszt lub zawieszenie czasopisma i w innych wypadkach w charakterze środka prewencyjnego.

Art. 31. Areszt polega na zabezpieczeniu przeznaczonych do rozpowszechnienia egzemplarzy druku, które opuściły prasę.

Areszt może być rozciągnięty na złożony tekst oraz na płyty i formy, służące do odbijania danego druku.

Odrębne części druku (załączniki do czasopism i t. p.), nie zawierające treści karalnej, należy wyłączyć z pod aresztu.

Art. 32. W czasie trwania aresztu wzbronione jest rozpowszechnianie druków, objętych aresztem, oraz przedrukowywanie ustępów, które spowodowały nałożenie aresztu.

Art. 33. Ministrowi Spraw Wewnętrznych przysługuje prawo zarządzenia aresztu poszczególnych druków, wydanych za granicą i w Państwie Polskiem rozpowszechnianych, o ile treść zawiera cechy przestępstwa (art. 27).

TYTUŁ IV. O karach wymierzanych za przekroczenie przepisów prasowych.

Art. 34. Do Kodeksu Karnego wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

1) Ustęp 3-ci art. 293 Kod. Karn. uchyla się.
2) Po art. 294 Kod. Karn. wprowadza się art. 294a treści następującej:

„Winny zamieszczenia w deklaracji o przyjęciu na siebie obowiązku wydawcy lub redaktora czasopisma w jego całości lub w pewnej jego części świadomie fałszywych wiadomości co do warunków, od których zależy prawo być wydawcą lub redaktorem, ulegnie karze: a r e s z t u".

3) Po artykule 299 Kod. Karn. wprowadza się art. 299a treści następującej:

„Winny zamieszczenia ogłoszenia, ktorego druk jest zakazany przez ustawę lub rozporządzenie, ulegnie karze: aresztu na czas do jednego miesiąca lub grzywny do marek polskich tysiąca". (p. Zał. Nr. 54).

4) Ustępy 1 i 3 art. 303 Kod. Karn. uchyla się.
5) Po art. 293 Kod. Karn. wprowadza się art. 292a treści następującej:

„Winny niezłożenia właściwej władzy w terminie przepisanym liczby egzemplarzy druku, określonej przez ustawę lub rozporządzenie, ulegnie karze, prócz zasądzenia wartości złożonych egzemplarzy, przyjmując za podstawę obliczeń cenę sprzedażną na rynku księgarskim, aresztu na czas do miesięcy trzech lub grzywny do marek polskich sześciuset". (p. Zał. Nr. 54).

6) Po art. 303 wprowadza się art. 303a treści następującej:

„Wydawca wydawnictwa perjodycznego, winny puszczenia w obieg nowego wydawnictwa perjodycznego bez spełnienia warunków, wymaganych przez ustawę lub rozporządzenie, ulegnie karze: a r e s z t u".

TYTUŁ V. Przepisy przechodnie.

Art. 35. Czasopisma, które wydały chociaż jeden numer w okresie półrocznym przed ogłoszeniem niniejszych przepisów prasowych w Dzienniku Praw, uważane są za uprawnione do

dalszego wychodzenia, jeżeli w terminie tygodniowym od daty otrzymania mocy niniejszych przepisów prasowych spełnią warunki w art. 14, 15 i 16 przewidziane.

Dan w Warszawie, dn. 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 126.

DEKRET

w przedmiocie przepisów tymczasowych o zakładach drukarskich, i składach druków.

(Dz. Pr. Nr. 14 p. 146).

Na obszarach b. zaboru rosyjskiego utrzymywanie zakładów drukarskich oraz składów druków podlega tymczasowym przepisom, w artykułach poniższych wyszczególnionym:

Art. 1. Osoba, zamierzająca założyć zakład drukarski, t. j. drukarnię, litografję, metalografję albo inny podobny zakład dla tłoczenia liter, nut, znaków lub ilustracji, bądź zamierzająca otworzyć jakiegokolwiek rodzaju skład druków, przeznaczonych do wypuszczenia w obieg publiczny przez sprzedaż, wypożyczanie lub rozdawanie, winna zawiadomić o tem właściwy państwowy urząd administracyjny ze wskazaniem imienia i nazwiska właściciela, miejsca umieszczenia zakładu lub składu oraz imienia i nazwiska zarządzającego, jeżeli nim nie jest właściciel.

Przepis niniejszy nie dotyczy zakładów introligatorskich, które wykonywują roboty, tylko w zakres introligatorstwa wchodzące.

Art. 2. Każdy zakład drukarski jak również każdy skład druków winien mieć zarządzającego. Zarządzającym może być właściciel.

Zarządzającym może być tylko osoba, która ukończyła lat 21, nie utraciła praw w myśl art. 25—30 Kod. Karn. oraz stale zamieszkuje w Państwie Polskim.

Zarządzającym nie może być osoba, odsiadująca areszt na zasadzie wyroku sądowego lub pozostająca w areszcie śledczym; przepis ten ma moc obowiązującą przez cały czas trwania zaaresztowania.

Art. 3. Zarządzający powinien złożyć wskazanej w art. 1 władzy oświadczenie, iż bierze na siebie obowiązek zawiadywania zakładem drukarskim lub składem druków.

Art. 4. Jeżeli w terminie dwutygodniowym od dnia spełnienia warunków, przewidzianych w art. 1 i 3 dekretu niniejszego, nie nastąpi odpowiedź odmowna ze strony miejscowego państwowego urzędu administracyjnego, wolno przy-

stąpić do otwarcia wymienionego w oświadczeniu zakładu. W razie odpowiedzi odmownej przyczyny odmowy winny być wymienione na piśmie.

Zażalenie od decyzji odmownej miejscowego państwowego urzędu administracyjnego może być wniesione do Ministra Spraw Wewnętrznych w ciągu dwu tygodni od otrzymania decyzji.

Art. 5. Jeżeli w terminie rocznym od dnia złożenia oświadczenia miejscowemu państwowemu urzędowi administracyjnemu nie nastąpi otwarcie zgłoszonego zakładu, dla późniejszego otwarcia wymagane jest złożenie nowego oświadczenia (art. 1 i 3).

Art. 6. W razie zmiany osoby właściciela lub zarządzającego jak również w razie zmiany adresu zakładu drukarskiego lub składu druków należy w ciągu tygodnia złożyć odpowiednią deklarację w sposób, przepisany w art. 1, 3 i 4 dekretu.

W ten sam sposób i z zachowaniem tych samych terminów, należy złożyć oświadczenie o ustąpieniu zarządzającego w wypadkach, jeżeli zarządzający wyjeżdża za granicę Państwa Polskiego, traci wolność osobistą, lub zostanie pozbawiony praw lub ograniczony w prawach.

Art. 7. Każdy zakład drukarski winien posiadać księgę sznurową, poświadczoną przez miejscowego urzędnika do spraw prasowych. Do księgi tej wciąga się każde zamówienie, przyczem odnotować należy liczbę zamówionych egzemplarzy i format druku.

Art. 8. Urzędnik do spraw prasowych ma prawo w każdym czasie sprawdzać zgodność zapisów w księdze sznurowej z wykonanemi lub wykonywanemi robotami. Składy druków również podlegają kontroli urzędnika do spraw prasowych.

Art. 9. Sprzedaż druków poza sklepami księgarskimi, t. j. na ulicach i placach, przez roznoszenie bądź rozwożenie, dozwolona jest każdej osobie, nie pozbawionej praw lub nie ograniczonej w prawach, o ile uzyska zaświadczenie od właściwej państwowej władzy administracyjnej, uprawniające do wykonywania tego zawodu. Postanowienia te nie odnoszą się do sprzedaży na ulicach i placach dzienników i pism perjodycznych.

Art. 10. Do Kodeksu Karnego wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

I. Art. 292 Kod. Karn. przyjmuje się jak następuje:

Winny urządzenia lub utrzymania zakładu drukarskiego, chociażby posiadającego jedną tylko maszynę, bez spełnienia warunków, wymaganych przez ustawę lub rozporządzenie, ulegnie karze: aresztu na czas do miesięcy trzech lub grzywny do marek polskich sześciuset. (p. zał. Nr. 54).

Jeżeli przy urządzeniu lub utrzymaniu takiego zakładu drukarskiego przedsięwzięto środki do jego ukrycia przed nad-

norem przepisanym, winny urządzenia lub utrzymania takiego zakładu ulegnie karze: więzienia.

Karze, wskazanej w części pierwszej artykułu niniejszego, ulegnie winny użycia prasy drukarskiej dla własnej potrzeby bez spełnienia warunków, wymaganych przez ustawę lub rozporządzenie.

II. Art. 296 przyjmuje się jak następuje:

Winny otwarcia księgarni lub czytelni, lub prowadzenia handlu drukami bez spełnienia warunków, wymaganych przez ustawę lub rozporządzenie, ulegnie karze: grzywny do marek polskich dwustu. (p. Zał. Nr. 54).

III. Art. 300 otrzymuje brzmienie następujące:

Winny puszczenia w obieg wydawnictwa, o którem mu wiadomo, że jest wstrzymane przez rozporządzenie prawne władzy, ulegnie karze: więzienia na czas do miesięcy sześciu.

Tej samej karze ulegną: zarządzający zakładem drukarskim, faktor, zecer lub wogóle osoby, pracujący w takim zakładzie, winne ukrywania wydawnictwa, wstrzymanego przez rozporządzenie prawne władzy.

Art. 11. Z chwilą ogłoszenia niniejszego dekretu ulegają uchyleniu wszystkie sprzeczne z nim ustawy i rozporządzenia.

Art. 12. Wszelkiego rodzaju zakłady drukarskie oraz składy druków, które przed ogłoszeniem dekretu niniejszego prawnie istniały, uważane będą za legalnie istniejące, jeżeli ich właściciele lub osoby upełnomocnione w terminie dwutygodniowym od daty uzyskania mocy obowiązującej prawa niniejszego spełnią warunki, określone w art. 1 i 3 dekretu niniejszego.

Art. 13. Prawo niniejsze nie stosuje się do zakładów drukarskich i składów druków, należących do Państwa Polskiego.

Art. 14. Dekret niniejszy nie uchyla żadnych przepisów, dotyczących handlu, przemysłu lub podatków zarówno państwowych jak komunalnych.

Art. 15. Wykonanie dekretu niniejszego poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 127.

DEKRET

w przedmiocie przepisów tymczasowych o widowiskach.

(Dz. Pr. Nr. 14 p. 177).

Na obszarach b. zaboru rosyjskiego publiczne produkowanie utworów z tekstem słownym oraz obrazów świetlnych

podlega tymczasowym przepisom, w artykułach poniższych wyszczególnionym.

Art. 1. Wszelkie utwory z tekstem słownym oraz obrazy świetlne produkowane być mogą publicznie tylko za uprzedniem zezwoleniem urzędów do spraw prasowych.

Art. 2. Pozwolenia na otwieranie zakładów widowiskowych i rozrywkowych wydawane będą przez miejscowe państwowe urzędy administracyjne.

Art. 3. Właściciele zakładów widowiskowych i rozrywkowych winni w terminie dwutygodniowym od chwili ogłoszenia dekretu niniejszego w Dzienniku Praw Państwa Polskiego złożyć w miejscowych państwowych urzędach administracyjnych pozwolenia na prowadzenie rzeczowych zakładów, udzielone im przez b. władze okupacyjne, w celu zatwierdzenia, pod rygorem art. 37 i 335 K. K.

Art. 4. Przepisy dekretu niniejszego nie dotyczą zakładów, pozostających pod zarządem Ministerstwa Sztuki i Kultury.

Art. 5. Wykonanie dekretu niniejszego poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Załącznik Nr. 128.

USTAWA

z dnia 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk.

(Dz. Ust. Nr. 88 p. 178).

Art. 1. Zezwolenia na zmianę nazwiska obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej udziela Minister Spraw Wewnętrznych. Zezwolenie może być udzielone tylko w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie. Brzmienie nie polskie nazwiska nie jest dostatecznym powodem do zmiany.

Za zmianę nazwiska pobiera się opłatę w sumie 3000 mk. (4500 koron). Od opłaty może być petent zwolniony w całości lub w części przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 2. Proszący winien wyłuszczyć powody zamierzonej zmiany nazwiska i wskazać nazwisko, które pragnie przybrać.

Do podania należy dołączyć metrykę chrztu, względnie urodzenia, tudzież dokumenty, wykazujące przynależność do Państwa Polskiego.

Art. 3. Minister Spraw Wewnętrznych rozpatrzy potrzebę zmiany nazwiska, a w razie uznania jej zarządzi na koszt petenta ogłoszenie zamierzonej zmiany w Dzienniku Urzędowym

Rzeczypospolitej Polskiej, tudzież według własnego wyboru w trzech dziennikach nieurzędowych.

Art. 4. W ciągu dni 90 od dnia ogłoszenia w dzienniku urzędowym wolno z ważnych powodów zgłosić sprzeciw w przedmiocie zamierzonej zmiany nazwiska do Ministra Spraw Wewnętrznych. W razie zgłoszenia sprzeciwu przez osoby tego samego nazwiska, które proszący przybrać zamierza, zezwolenie nie może być udzielone. Podanie i sprzeciwy rozstrzyga Minister Spraw Wewnętrznych i zawiadamia o swej decyzji tak proszącego, jak i osoby, które sprzeciwy niosły.

Art. 5. Ogłoszenie o zezwoleniu na zmianę nazwiska zamieści Minister Spraw Wewnętrznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzając jednocześnie adnotację w aktach stanu cywilnego.

Art. 6. Adnotacja w aktach stanu cywilnego powoduje zmianę nazwiska proszącego, jego żony, a także i tych dzieci, które w chwili wniesienia podania nie były pełnoletnie.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszystkie inne przepisy w przedmiocie zmiany nazwisk.

Art. 8. Sprawy zmiany nazwisk, nie załatwione jeszcze prawomocnie do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, mają być traktowane według postanowień tej ustawy.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Załącznik 129.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 16 września 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 24 października 1921 roku o zmianie nazwisk.

(D. U. Nr. 92 p. 678).

Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk (Dz. Pr. P. P. Nr. 88, p. 478) i art. 6 lit. d) ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej (Dz. Pr. P. P. Nr. 64 poz. 385) zarządza się co następuje:

§ 1. Do przyjmowania próśb o zezwolenie na zmianę nazwiska powołane są:

Komisarjaty rządu w Warszawie, Łodzi i Lublinie, magistraty miast Lwowa i Krakowa, na obszarze b. dzielnicy

pruskiej starostwa grodzkie, a w miastach tworzących powiaty miejskie, w których niema urzędu starostwa grodzkiego, prezydenci tych miast, — pozatem wszędzie starostwa.

O kompetencji miejscowej rozstrzyga miejsce faktycznego zamieszkania proszącego, a jeśli ten mieszka zagranicą — miejsce, w którem po raz ostatni sam lub jego wstępni w kraju mieszkali.

§ 2. Prośba o zmianę nazwiska winna zawierać:

1) nazwisko, które proszący pragnie przybrać,
2) powody zamierzonej zmiany nazwiska,
3) jeżeli proszący o zmianę nazwiska ubiega się o zwolnienie lub zniżenie opłaty, przewidzianej w art. 1 ustawy z dnia 24 października 1919 r. wiadomości co do jego stosunków rodzinnych, majątkowych i zarobkowych.

Do prośby należy dołączyć:

1) metrykę (pełny wypis z aktu) urodzenia, względnie i chrztu, jeśli proszący jest chrześcijaninem,
2) metrykę ślubu, o ile proszący pozostaje w związku małżeńskim,
3) metrykę urodzenia, względnie i chrztu dzieci w dniu wniesienia prośby jeszcze niepełnoletnich,
4) dowód obywatelstwa polskiego.

Osoby, których związek małżeński został przez śmierć, unieważnienie małżeństwa lub rozwód rozwiązany, winny dołączyć nadto metrykę śmierci zmarłego małżonka, względnie dowód rozwiązania małżeństwa w inny sposób.

Za dowód obywatelstwa polskiego uważa się poświadczenie obywatelstwa przewidziane w art. 11 rozporządzenia z dnia 7 czerwca 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 52 poz. 320), akt nadania obywatelstwa, przewidziany w art. 14 tegoż rozporządzenia, akt uznania lub odzyskania obywatelstwa w myśl art. 3 i 10 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie państwa polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 44), wreszcie poświadczenie opcji na rzecz obywatelstwa polskiego w myśl obowiązujących przepisów.

§ 3. Za osoby nie mające zdolności do działań prawnych lub ograniczone w tej zdolności wnosi prośbę o zmianę nazwiska prawny zastępca, który, o ile jest opiekunem lub kuratorem, potrzebuje do wniesienia prośby zezwolenia sądu opiekuńczego.

§ 4. Władza wymieniona w § 1 po przeprowadzeniu niezbędnych dochodzeń przedstawi prośbę wraz z wynikiem dochodzeń władzy administracyjnej II instancji, ta zaś Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 5. Minster Spraw Wewnętrznych rozpatruje prośbę i w razie uznania jej za zasługującą na uwzględnienie, zarządza, by władza administracyjna II instancji umieściła na koszt

proszącego ogłoszenie zamierzonej zmiany nazwiska w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej oraz w trzech dziennikach nieurzędowych.

Minister Spraw Wewnętrznych rozstrzyga również prośby o zwolnienie od opłaty za zmianę nazwiska, względnie o jej zniżenie.

§ 6. Sprzeciwy, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 24 października 1919 r., należy wnosić do władzy administracyjnej wymienionej w ogłoszeniu o zamierzonej zmianie nazwiska.

Władza ta przedstawi sprawę do decyzji Ministrowi Spraw Wewnętrznych wraz z wszystkiemi do niej odnoszącemi się aktami.

§ 7. Kto sprzeciw uzasadnia tem, że używa tego samego nazwiska, które proszący przybrać zamierza, winien przedstawić swoją metrykę urodzenia lub inne dowody wykazujące prawo jego do używania nazwiska, o które chodzi.

Jeśli do sprzeciwu nie dołączono wyżej wymienionych dowodów wezwie władza sprzeciwiającego się do uzupełnienia braków i wyznaczy w tym celu odpowiedni termin; termin ten nie będzie krótszy niż trzy tygodniowy i nie dłuższy niż trzymiesięczny; nie może on również upływać wcześniej niż w dni 90 od dnia ogłoszenia zamierzonej zmiany nazwiska w dzienniku urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Niestosowanie się do wezwania władzy może spowodować odrzucenie sprzeciwu przez Ministra Spraw Wewnętrznych dla braku legitymacji prawnej ze strony sprzeciwiającego się.

§ 8. Jeśli w sprawie zamierzonej zmiany nazwiska nie wpłynął żaden sprzeciw w myśl art. 4 ustawy z dnia 24 października 1919 r. lub jeśli wniesiony sprzeciw został przez Ministra Spraw Wewnętrznych odrzucony, władza administracyjna II instancji po złożeniu przez proszącego opłaty za zmianę nazwiska, o ile od niej w całości zwolniony nie został, wyda proszącemu akt zezwolenia na zmianę nazwiska, umieści ogłoszenie o udzielonem zezwoleniu na jego koszt w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, oraz zarządzi adnotację w aktach stanu cywilnego.

§ 9. Czynności przekazane w niniejszem rozporządzeniu tak władzy administracyjnej I jak i II instancji spełnia na obszarze miasta st. Warszawy Komisarjat Rządu.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 130.

DEKRET

o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji.

(Dz. Pr. Nr. 9 p. 123).

Art. 1. Prawo nabywania, przechowania i używania wszelkiego rodzaju broni palnej, karabinów maszynowych, armat, zarówno ich części składowych i przyborów, wszelkiego rodzaju amunicji, nabojów, pocisków, do tego rodzaju broni używanych, bomb i granatów ręcznych i materjałów wybuchowych do ich wyrobu przeznaczonych—przysługuje władzom wojskowym, milicji ludowej, policji komunalnej oraz tym organizacjom i osobom cywilnym, które posiadają pozwolenie odpowiedniej władzy państwowej.

Art. 2. Minister Spraw Wewnętrznych lub organy przez niego upoważnione w porozumieniu z dowódcą właściwego okręgu generalnego wojskowego może osobom cywilnym zezwalać w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, dla celów technicznych i handlowych na nabywanie, przechowywanie, użytkowanie i sprzedaż broni oraz materjałów wybuchowych.

Art. 3. Pozwolenia na posiadanie broni myśliwskiej lub palnej krótkiej dla obrony osobistej wydawane są przez Ministra Spraw Wewnętrznych lub organy przez niego upoważnione.

Art. 4. Wszelkie pozwolenia na prawo posiadania przedmiotów i materjałów, wyszczególnionych w art. 1, udzielone w trybie niezgodnym z powyższemi przepisami, niniejszym dekretem zostają unieważnione.

Art. 5. Winni przekroczenia przepisów, zawartych w niniejszym dekrecie, ulegną następującym karom:

a) za posiadanie broni wojskowej lub materjałów i przedmiotów służących do użytku wojskowego—zamknięcia w więzieniu do 1 roku lub grzywny do 5.000 marek.

b) za posiadanie broni myśliwskiej lub krótkiej palnej — aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 marek.

Broń i materjały wojskowe ulegają konfiskacie.

Dochodzenie i orzekanie należy do władz administracyjnych.

Art. 6. Odpowiedzialność za przekroczenie niniejszych przepisów w miejscowościach, ogłoszonych za będące w stanie wyjątkowym, określa osobny dekret.

Art. 7. Dekret niniejszy zyskuje moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia go w Dzienniku Praw Państwa i podlega wykonaniu Ministra Spraw Wewnętrznych.

Dan w Warszawie, d. 25 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 131.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. w przedmiocie ochrony granic.

(D. U. Nr. 64 p. 426).

Art. 1. Osobom karanym na zasadzie prawomocnego wyroku sądowego lub administracyjnego zarówno za przemytnictwo i przewóz rzeczy, których na mocy ustaw i rozporządzeń przez granicę przewozić nie wolno, jak i za nielegalne przekraczanie granicy może być wzbronione zamieszkiwanie lub pobyt w pasie, biegnącym wzdłuż granicy szerokości 30 kilometrów od linji celnej—na czas od 1 roku do 3 lat.

Art. 2. Do wydawania orzeczeń na zasadzie art. 1 upoważniony jest: [a) w b. zaborze rosyjskim] właściwy wojewoda w porozumieniu z dyrektorem właściwej izby skarbowej, [b) w b. dzielnicy pruskiej właściwy wojewoda w porozumieniu z Prezydentem Dyrekcji Ceł w Poznaniu, c) w b. zaborze austrjackim Generalny Delegat Rządu w porozumieniu z Prezesem Dyrekcji Skarbu we Lwowie.]

Art. 3. Przeciw orzeczeniu wydanemu w myśl artykułu 1 i 2 przysługuje wydalonemu zażalenie do Ministra Spraw Wewnętrznych, [a na obszarze b. dzielnicy pruskiej do Ministra b. Dzielnicy Pruskiej.]

Minister Spraw Wewnętrznych, [względnie Minister b. Dzielnicy Pruskiej] wydaje orzeczenie w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania orzeczenia.

Art. 4. Za niepodporządkowanie się orzeczeniu, wydanemu w myśl art. 1 i 2 winni podlegają w b. zaborach austrjackim i rosyjskim w drodze administracyjnej karze do 3 miesięcy aresztu, a w b. zaborze pruskim w drodze sądowej karze do 3 miesięcy więzienia.

Art. 5. We wszystkich powiatach pogranicznych Rzeczypospolitej Polskiej ustala się pas graniczny szerokości do 4 kilometrów, dzielący się na 2 strefy: nadgraniczną i graniczną. Strefa nadgraniczna rozciąga się na terytorjum biegnące od linji granicznej w głąb kraju, szerokości nie więcej jak 2 kilometry. Strefa graniczna rozciąga się na terytorjum, biegnące od wewnętrznej linji nadgranicznej w głąb kraju szerokości, licząc ogółem ze strefą nadgraniczną do 4 kilometrów. Szerokość tych stref w granicach podanych wyżej dla poszczególnych miejscowości określa zależnie od miejscowych warunków właściwy wojewoda w porozumieniu z odnośnemi

dowództwami pułków strzelców granicznych i władzami skarbowemi, wymienionemi w art. 2 niniejszego rozporządzenia. [Na terenie b. zaboru austrjackiego strefy te określa Generalny Delegat Rządu w porozumieniu z temi władzami]. Wykreślenie szerokości stref winno być podane do powszechnej wiadomości przy ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia w mieście powiatowem. Jednocześnie granice stref oznaczone zostaną specjalnemi znakami.

Art. 6. Przebywanie w strefie nadgranicznej jest wzbronione.

Ograniczenie to nie stosuje się do osób, które ostatnio bez dłuższych przerw w ciągu 6 miesięcy zamieszkiwały w strefie nadgranicznej lub posiadają tam miejsce stałego zamieszkania. Osoby te w ciągu tygodnia od dnia podania niniejszego rozporządzenia do powszechnej wiadomości w mieście powiatowem winny uzyskać w miejscowem starostwie odpowiednie zaświadczenie, stwierdzające miejsce ich zamieszkania w strefie nadgranicznej.

Pozatem przebywanie w strefie nadgranicznej dozwolone jest urzędnikom państwowym i osobom wojskowym zaopatrzonym we właściwe legitymacje służbowe lub wojskowe oraz— w drodze wyjątku—osobom zaopatrzonym w specjalne zezwolenia miejscowego starostwa, wydane w porozumieniu z miejscowem dowództwem strzelców granicznych.

Oprócz tego na wiodących bezpośrednio do granicznych punktów przejściowych drogach kołowych i linjach kolejowych (na tych ostatnich w pociągach), a znajdujących się na terenie strefy nadgranicznej oraz na granicznych punktach przejściowych dozwolone jest przebywanie osobom zaopatrzonym w odpowiednie, ważne co do terminu, dokumenty podróży (paszporty dyplomatyczne, karty podróży, paszporty wojskowe, paszporty zagraniczne, przepustki graniczne).

Jednakże przebywanie osób poszczególnych wyżej wymienionych kategorji w strefie nadgranicznej podlega następującym ograniczeniom:

a) przebywanie w strefie nadgranicznej osób zaopatrzonych w specjalne zezwolenie starostwa oraz w przepustki graniczne dozwolone jest tylko od wschodu do zachodu słońca;

b) osoby zamieszkałe w strefie nadgranicznej w porze nocnej w czasie od wschodu do zachodu słońca mają prawo przebywania poza miejscem swej siedziby jedynie na zasadzie specjalnych pozwoleń miejscowego starostwa wydanych w porozumieniu z miejscowem dowództwem strzelców granicznych; za miejsce siedziby uważa się teren, znajdujący się w obrębie mniej więcej stu kroków od ich domostw z tem zastrzeżeniem, że miejsce przebywania nie może być bliższe od granicy, niż pięćdziesiąt metrów.

Art. 7. Wszyscy właściciele lub prawni posiadacze gruntów, leżących w strefie nadgranicznej, winni w ciągu tygodnia od dnia podania niniejszego rozporządzenia do powszechnej wiadomości w mieście powiatowem zgłosić do rejestracji posiadane przez nich konie, bydło i nierogaciznę. O każdej nowej sztuce poza zarejestrowanemi, które chcą wprowadzić na teren strefy nadgranicznej winni meldować w miejscowem starostwie przed jej wprowadzeniem i uzyskiwać na wprowadzenie odpowiednie zezwolenie. Pozatem winni meldować o wszystkich zmianach, w posiadaniu prawnem czy też faktycznem ich bydła zachodzących, czy to z powodu kupna lub sprzedaży, czy też z innych powodów.

Przepis niniejszego artykułu stosuje się do wszystkich posiadaczy koni bydła i nierogacizny, którzy chcą wprowadzić czy też po uzyskaniu pozwolenia wprowadzili je do strefy nadgranicznej.

Art. 8. Przebywanie w strefie granicznej w porze nocnej od godziny 10-ej wieczorem do 4 rano w miastach poza obrębem mieszkań, we wsiach i innych miejscach poza obrębem siedzib jest zabronione. W drodze wyjątku przebywanie to może być dozwolone osobom, zaopatrzonym w specjalne zezwolenia miejscowego starostwa lub upoważnionych przez nie organów.

Ograniczenie to nie stosuje się do urzędników państwowych i osób wojskowych, zaopatrzonych w odpowiednie legitymacje służbowe lub wojskowe oraz do osób, znajdujących się na linjach kolejowych (w pociągach) a zaopatrzonych w odpowiednie dokumenty podróży.

Art. 9. Winni przekroczenia rozporządzeń wymienionych w art. 6, 7 i 8 podlegają:

W b. zaborze austrjackim i rosyjskim w drodze administracyjnej karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 50.000 marek, albo obu tym karom łącznie, a w b. zaborze pruskim w drodze sądowej karze więzienia do 3 miesięcy lub grzywny do 50.000 marek albo obu tym karom łącznie.

Przekroczenie art. 7 pociąga za sobą, prócz tego, konfiskatę zatrzymanych koni, bydła i nierogacizny.

Art. 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 11. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a w b. dzielnicy pruskiej Ministrowi tej Dzielnicy—w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Załącznik Nr. 132.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 31 października 1921 r. w przedmiocie zmiany w przepisach prawnych o organizacji władz administracyjnych I instancji, obowiązujących na obszarze województwa: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 94 p. 693).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisane w Rydze dnia 12 października 1920 roku (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 93).

§ 1. Na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą:

a) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych I instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 426),

b) rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z 13 listopada 1919 r. do rozporządzenia z dnia 28 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych I instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 489) łącznie ze sprostowaniem z dnia 5 grudnia 1919 r. do tego rozporządzenia (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 502),

c) rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1919 r. do rozporządzenia z dnia 28 sierpnia 1919 r., określającego zasady zespolenia urzędów i organów powiatowej administacji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 488) z wyjątkiem przepisów przejściowych, zawartych w artykułach 6—9 włącznie tego rozporządzenia.

§ 2. Dotychczasowy podział administracyjny na powiaty, przeprowadzony z uwzględnieniem rozporządzeń i zarządzeń b. Komisarza generalnego ziem wschodnich, względnie b. Komisarza naczelnego ziem Wołynia i frontu podolskiego tudzież b. Szefa zarządu terenów przyfrontowych i etapowych, zostaje utrzymany.

§ 3. Postępowanie administracyjno-karne odbywa się na mocy przepisów zawartych w rozporządzeniach Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. o wyznaczeniu kar

i o postępowaniu administracyjno-karnem (Dz. Urz. Z. T. P. i E. Nr. 4, poz. 30 i 31).

§ 4. Urzędy rejonowe, powołane do życia artykułem 8 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 5 listopada 1919 r. (Dz. U. z. c. z. w. Nr. 28, poz. 303) ulegną stopniowej likwidacji w drodze zarządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 5. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc wszelkie sprzeczne, lub niezgodne z niem rozporządzenia, obowiązujące na obszarach, określonych w § 1, a w szczególności traci moc zarządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 5 listopada 1919 r. o organizacji powiatów i władz powiatowych (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 28, poz. 303) z wyjątkiem art. 8 tego rozporządzenia tudzież art. 5, który zachowuje moc obowiązującą w brzmieniu nadanem mu rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 17 października 1919 r. o organizacji powiatów i władz powiatowych (Dz. Urz. Zarz. Ter. Przyfr. i Etap. Nr. 4, poz. 32).

§ 6. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 133.

ROZPORZĄDZENIE.

Rady Ministrów o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych I instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

(D. U. Nr. 72 p. 426).

Art. 1. Dawny rosyjski administracyjny podział na powiaty zostaje tymczasowo utrzymany.

Powiatowa władza administracyjna I instancji zwie się starostwem.

Art. 2. Na czele starostwa stoi starosta, który jest przedstawicielem władzy państwowej w powiecie.

Starostę mianuje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. Starosta sprawuje zarząd powiatu przy pomocy urzędników, mianowanych dla poszczególnych działów administracji przez właściwych ministrów względnie wojewodę; jest on odpowiedzialnym wykonawcą zleceń wojewody i służbowym przełożonym wszystkich urzędników starostwa.

Do czasu wprowadzenia województw jest starosta odpowiedzialnym wykonawcą zleceń poszczególnych ministrów.

Art. 4. Do zakresu działania starosty należą wszelkie sprawy administracji państwowej, z wyjątkiem spraw, przekazanych administracji wojskowej, sądowej, skarbowej, szkolnej, kolejowej i pocztowo-telegraficznej oraz urzędom ziemskim. Starosta wydaje, zatwierdza i podpisuje wszystkie rozporządzenia, zarządzenia i orzeczenia starostwa, może jednak poruczyć referentom starostwa w swem zastępstwie wydawanie i podpisywanie zarządzeń i orzeczeń. Rozporządzenia, odnoszące się do całej ludności powiatu, poszczególnych miejscowości lub też pewnych grup ludności, tudzież zarządzenia i orzeczenia, wystosowane do urzędów publicznych podpisywać może tylko starosta względnie jego zastępca.

Art. 5. Urzędy działów administracji skarbowej i szkolnej, działające w powiecie, mają projekty rozporządzeń i zarządzeń treści ogólnej, skierowanych do urzędów podwładnych staroście, np. magistratów, urzędów gminnych i t. p., przesyłać przed ich wydaniem staroście celem uzyskania jego zgody.

Gdyby starosta sprzeciwił się ich wydaniu, należy sprawę przedłożyć do decyzji właściwego ministra względnie wojewody, który poweźmie decyzję w porozumieniu z władzą skarbową względnie szkolną II instancji.

Art. 6. Starostę zastępuje jeden z referentów administracyjnych, którego wyznaczy Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 7. Aż do wydania przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi Ministrami instrukcji dla starostw obowiązują nadal dotychczasowe postanowienia, dotyczące organizacji urzędów powiatowych, o ile nie zostały zmienione niniejszem rozporządzeniem.

Art. 8. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poruczа się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Warszawa, dnia 28 sierpnia 1919 r.

Załącznik Nr. 134.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

Rady Ministrów do rozporządzenia z dn. 28 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 72 poz. 426) o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych pierwszej instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

(D. U. Nr. 90 p. 489).

Na zasadzie art. 7 i 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 28 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 72, poz. 426)

zarządza się, nie naruszając na przyszłość w niczem praw zastrzeżonych w tych artykułach Ministrowi Spraw Wewnętrznych, co następuje:

Art. 1. Starostwo jest w obrębie powiatu urzędem administracyjnym pierwszej instancji, powołanych do sprawowania wszelkich agend powiatowej administracji państwowej z wyjątkiem spraw przekazanych administracji wojskowej, skarbowej, sądowej, szkolnej, kolejowej, pocztowo-telegraficznej tudzież spraw poruczonych Urzędom Ziemskim i organom Zarządu Dóbr Państwowych i Stadnin Państwowych.

Art. 2. W wymienionym powyżej zakresie podlegają kompetencji Starostwa następujące sprawy:

1) w powiatach granicznych czuwanie nad całością granic Państwa;
2) sprawy wojskowe (mobilizacyjne, poborowe, świadczeń na rzecz wojska i t. p.);
3) ewidencja ludności (sprawy obywatelstwa, przynależności, spisu i ksiąg ludności, ruch ludności i t. p.);
4) sprawy związków i stowarzyszeń;
5) sprawy kosztów leczenia;
6) sprawy bezpieczeństwa publicznego (nadzór nad zgromadzeniami, policja obyczajowa, policja nad obcymi, meldunki, paszporty i t. p.);
7) nadzór nad prasą i widowiskami;
8) sprawy odnoszące się do posiadania, noszenia i handlu bronią i amunicją;
9) sprawy wyznaniowe;
10) sprawy opieki społecznej;
11) sprawy ochrony pracy;
12) sprawy aprowizacyjne;
13) sprawy zdrowotności publicznej;
14) sprawy przemysłowe i handlowe;
15) sprawy ochrony i popierania rolnictwa i t. p.;
16) sprawy weterynaryjne;
17) sprawy polowania i rybołówstwa;
18) sprawy budownictwa lądowego, wodnego, dróg kołowych, pomiarów i ruchu turystycznego;
19) sprawy z dziedziny sztuki i kultury;
20) wszystkie te sprawy administracji państwowej, które nie zostały przekazane do załatwienia innym jej organom lub organom samorządowym;
21) współdziałanie z władzami i organami niepodległemi Starostwu.

Kompetencję starostwa odnośnie do każdej z wymienionych powyżej kategorji spraw i dziedzin administracji państwowej określają bliżej specjalne ustawy i rozporządzenia.

Art. 3. Ustawy i rozporządzenia określają, w których wypadkach Starostwo powołanem jest do przeprowadzenia postępowania karno-administracyjnego.

Tryb postępowania karno-administracyjnego określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lutego 1919 r. („Monitor Polski“ Nr. 46) oraz z dnia 8 lipca 1919 r. („Monitor Polski Nr. 159).

Referenci z etatów innych Ministerstw mają prawo w wypadkach przewidzianych rozporządzeniem z dnia 21 lutego 1919 r. („Monitor Polski“ Nr. 46) przeprowadzać w zastępstwie Starosty postępowanie mandatowe w razie przekroczeń z odnośnej dziedziny administracji państwowej i wydawać osądy karne. Dalszy ciąg postępowania karno-administracyjnego wywołany wniesieniem sprzeciwu przeciwko powyższym osądom, przeprowadzany będzie wedle ogólnych zasad ustalonych dla załatwiania w Starostwie spraw karnych.

Art. 4. Starostwo jest władzą przełożoną zarządu gmin i miast w zakresie administracji państwowej.

W tym zakresie magistraty i urzędy gminne obowiązane są stosować się do wskazówek udzielonych im przez Starostwo oraz wykonywać jego prawnie wydane zlecenia. Za niewypełnienie powyższego obowiązku może Starostwo pociągnąć winnych do odpowiedzialności.

Postanowienie powyższe nie odnosi się do tych miast, w których funkcje państwowej administracji poruczono innym organom.

Art. 5. Starostwo podlega w toku instancji Województwu. Instancją naczelną jest w sprawach zakresu administracji politycznej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zaś w innych sprawach właściwe Ministerstwo.

Art. 6. Na czele Starostwa stoi Starosta mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Starosta podlega dyscyplinarnie Wojewodzie.

Pomocniczy personel kancelaryjny Starostwa oraz służbę przyjmuje Starosta.

Art. 7. Oprócz czynności i zadań wynikających z kierownictwa Starostwem należą do Starosty wszystkie te czynności i zadania, które ustawy i rozporządzenia względnie instrukcje władz przełożonych Staroście przekazują.

Do starosty należy ogłaszanie w powierzonym mu powiecie rozporządzeń oraz zarządzeń władz przełożonych, przeznaczonych do ogłoszenia w powiecie, tudzież tych przepisów ustawowych, co do których nie jest przewidzianym inny tryb ogłoszenia.

Art. 8. Do Starosty należy piecza nad spokojem, ładem i bezpieczeństwem publicznem w granicach powierzonego mu powiatu, którą sprawuje przy pomocy władz i organów sobie podległych.

W wypadkach przewidzianych obowiązującemi ustawami i rozporządzeniami ministerjalnemi tudzież na zasadzie upoważnienia udzielonego mu przez właściwego Wojewodę może Starosta wydawać w granicach swej kompetencji zarządzeń

z mocą obowiązującą w obrębie danego powiatu. Zarządzenia te mogą zawierać sankcję karną do wysokości przewidzianej odnośnemi ustawami lub rozporządzeniami.

Do ważności takiego zarządzenia wymaganem jest, aby było podane do publicznej wiadomości czy to w drodze obwieszczenia plakatami, czy w inny sposób w danej miejscowości praktykowany, ewentualnie w „Dzienniku Urzędowym" Starostwa, o ile jest wydawanym. Ponadto zarządzenie powyższe powinno na wstępie wymieniać przepis ustawowy lub rozporządzenie, na zasadzie którego je wydano względnie powołane być winno upoważnienie Wojewody do wydania zarządzenia podobnej treści. W ustępie końcowym zarządzenia winien być wymieniony termin, od którego zarządzenie obowiązywać zaczyna.

Przeciwko wszelkim przez starostę wydanym na zasadzie powyższego artykułu zarządzeniom przysługuje stronie, która czuje się w niem w prawach swych ukróconą, prawo odwołania się do władz przełożonych w terminie dni 14 od dnia ogłoszenia zaskarżonego orzeczenia, o ile odnośna ustawa inaczej nie stanowi.

Art 9. - Jako naczelnik urzędu jest Starosta przełożym wszystkich w skład Starostwa wchodzących urzędników i funkcjonarjuszy.

Starosta poucza, nadzoruje i kontroluje podwładny sobie personel Starostwa oraz podporządkowane Starostwu urzędy i organy i ponosi wobec instancji wyższych odpowiedzialność za prawidłowy tok czynności przekazanych Starostwu.

Art. 10. Starosta wykonuje nad całym personelem Starostwa władzę dyscyplinarną na zasadzie obowiązujących przepisów.

Wszelkie czynności, połączone ze sprawami dyscyplinarnemi oraz dotyczące stosunków osobistych personelu Starostwa, winny być przez Starostę załatwiane osobiście.

Art. 11. Organa powiatowej policji państwowej podlegają Staroście w zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych. W szczególności może Starosta w tych sprawach wydawać organom policji państwowej wskazówki i zlecenia, do których organy te obowiązane są stosować się.

Starosta wykonuje nadzór i kontrolę nad wypełnianiem przez policję państwową w powiecie poruczonych jej zadań i obowiązków.

Starosta decyduje o rozmieszczeniu komisarjatów policji w granicach powiatu w porozumieniu z Powiatowym Komendantem Policji. Niemniej decyduje Starosta w porozumieniu z Powiatowym Komendantem o użyciu oddziałów policji w powiatach oraz w miastach wydzielonych.

Bliższe określenie stosunku Starosty do organów policji państwowej w powiecie, jako też przepisy, odnoszące się do

postępowania dyscyplinarnego wobec tych organów, zawiera ustawa z dn. 24 lipca 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 61 poz. 363).

Art. 12. Szczegółowe przepisy regulujące stosunek Starosty do podwładnych mu urzędników i funkcjonarjuszy Starostwa oraz przepisy tyczące się porządku czynności urzędowych w Starostwie określi „Instrukcja".

Art. 13. Do czasu wprowadzenia na całym obszarze b. zaboru rosyjskiego organizacji wojewódzkiej pozostaną w niniejszem rozporządzeniu Wojewodzie zastrzeżone prawa i atrybucje nadal w kompetencji właściwych Ministerstw, względnie ich dotychczasowych urzędów II-giej instancji.

Art. 14. Wszelkie dotychczas obowiązujące przepisy i postanowienia sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem tracą swoją moc obowiązującą.

Art. 15. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia go w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej".

Warszawa, dn. 13 listopada 1919 r.

Załącznik Nr. 135.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

Rady Ministrów z 13 listopada 1919 r. do rozporządzenia z dn. 28 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. P. P. № 72 poz. 426). określające zasady i zespolenia urzędów powiatowej administracji państwowej.

(Dz. Ust. Nr. 90 p. 488).

Na zasadzie art. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 28 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 72 poz. 426) o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych i instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego, zarządza się, nie naruszając na przyszłość w niczem prawa zastrzeżonego w tym artykule Ministrowi Spraw Wewnętrznych, co następuje:

Art. 1. Starosta jest przełożonym wszystkich w skład Starostwa wchodzących urzędników i innych funkcjonarjuszy

Starosta wykonuje nad całym personelem Starostwa władzę dyscyplinarną na zasadzie obowiązujących przepisów (Tymcz. przep. służb. dla urz. państw. Dz. Pr. Kr. P. Nr. 6 poz. 13 z roku 1918).

Wyższą władzą służbową i dyscyplinarną jest to Ministerstwo, na którego etacie odnośny urzędnik pozostaje.

Art. 2. Wchodzący w skład personelu Starostwa urzędnicy z etatu innych Ministerstw jakoto: referent aprowizacyjny, organy państwowych urzędów pośrednictwa pracy, inżynier

powiatowy, architekt powiatowy, lekarz weterynaryjny powiatowy, referent rolniczy, lekarz powiatowy i t. d. — są z urzędu powołani do załatwiania wszelkich spraw związanych z odnośną dziedziną administracji państwowej w powiecie, wobec czego z jednej strony nie mogą być używani do załatwiania spraw nie mających związku z tą dziedziną, z drugiej zaś strony bez ich wniosku czy opinji Starosta z reguły nie wydaje rozporządzeń ani zarządzeń z odnośnej dziedziny administracji państwowej.

Sprawy natury poufnej, zwłaszcza dotyczące stosunków osobistych i dyscyplinarnych personelu Starostwa, winny być załatwiane przez Starostę osobiście.

Art 3. Jeżeli zakres działania którego z wymienionych powyżej organów powiatowej administracji państwowej obejmuje terytorjum kilku Starostw, w takim razie organ ten wchodzi w skład Starostwa tego powiatu, w którego obrębie ma swoją siedzibę urzędową. Natomiast w zakresie wykonywania czynności, związanych z odnośną dziedziną administacji państwowej, organ ten podlega Staroście tego powiatu, którego czynność służbowa dotyczy.

Art. 4. Starosta wydaje, stwierdza i podpisuje wszystkie rozporządzenia, zarządzenia i orzeczenia Starostwa, może jednak poruczyć referentom Starostwa w swem zastępstwie wydawanie i podpisywanie zarządzeń i orzeczeń. Starosta poruczy, zwłaszcza na podstawie specjalnych instrukcji, referentom z etatu innych Ministerstw wydawanie i podpisywanie zarządzeń i orzeczeń, opartych wyłącznie na zawodowej wiedzy odnośnego referenta, a potrzebnych do przeprowadzenia i wykonania przepisów ustawowych względnie rozporządzeń wydanych przez przełożoną władzę lub Starostę; w tym wypadku całą odpowiedzialność wobec władz przełożonych za wydane przez siebie zarządzenie ponoszą odnośni referenci.

Rozporządzenia odnoszące się do całej ludności powiatu lub poszczególnych jej grup tudzież do pewnych miejscowości, oraz zarządzenia i orzeczenia wystosowane do urzędów publicznych podpisywać może tylko Starosta względnie jego zastępca.

W wypadkach nagłych, kiedy wydanie rozporządzenia treści ogólnej w zakresie kompetencji poszczególnych działów Starostwa z etatu innych Ministerstw zwłoki ze względów dobra publicznego nie cierpi, a uzyskanie natychmiastowego porozumienia ze Starostą jest niemożliwe, mogą kierownicy odnośnych działów wydawać w zastępstwie Starosty potrzebne rozporządzenia, podpisując je „za Starostę“. Niezwłocznie jednak winni są uzyskać zgodę Starosty co do wydanego rozporządzenia. Jeżeli Starosta rozporządzenie to wzbrania się potwierdzić, może urzędnik, który je wydał, odwołać się przez Starostę do swej wyższej władzy przełożonej, która poweźmie

w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych ostateczną decyzję.

Art. 5. Niezależnie od przysługującego Staroście prawa nadzoru i kontroli nad działalnością urzędową personelu Starostwa, mogą poszczególne Ministerstwa, wedle swego uznania, przeprowadzać przez swych delegatów lustrację działalności urzędników z własnego etatu, wchodzących w skład Starostwa. Delegatom tym obowiązani są Starostowie udzielać wszelkich potrzebnych wyjaśnień tudzież przedstawić do wglądu potrzebne przy lustracji akta, rachunki, kwity kasowe i t. p.

Tak o rozpoczęciu lustracji jak i o jej wyniku zawiadomi delegat Starostę.

Załącznik Nr. 136.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wyznaczenia kar w drodze postanowienia administracyjno-karnego na Terenach Przyfrontowych i Etapowych.

(D. T. P. i E. Nr. 4 p. 30).

Na mocy rozkazów Naczelnego Wodza, z dnia 9 go września 1920 r. o utworzeniu Tymczasowego Zarządu na Terenach Przyfrontowych i Etapowych; z dnia 15-go września 1920 r. w przedmiocie określenia kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zarządu terenów przyfrontowych i etapowych postanawiam, co następuje:

Art. 1. Starosta jest uprawniony do wymierzenia kar w drodze postępowania administracyjno-karnego w następujących wypadkach:

a) za przekroczenia rozporządzeń Szefa Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, ogłoszonych w trybie przepisanym i poddanych w tychże rozporządzeniach pod orzecznictwo administracyjno-karne;

b) za przekroczenia rozporządzeń, wydanych przez b. Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich i b. Naczelnego Komisarza Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, ogłoszonych w przepisanym trybie i poddanych pod orzecznictwo administracyjno-karne i nie uchylonych, lub zmienionych przez Szefa Z. T. P. i E.;

c) za przekroczenia rozporządzeń wydanych i podanych do publicznej wiadomości w przepisanym trybie przez Starostów Powiatowych na zasadzie przysługujących im uprawnień.

Art. 2. W drodze postępowania administracyjno-karnego będą wymierzane kary do 30.000 mk. grzywny, lub do 3 miesięcy aresztu, o ile wysokość kary nie jest w rozporządzeniu określona.

Art. 3. Od orzeczeń, wydanych przez Starostę, przysługuje prawo odwołania się do II instytucji w terminie 14-dniowym od dnia ogłoszenia orzeczenia obwinionemu. Decyzje II instancji są ostateczne.

Art. 4. Tryb postępowania administracyjno-karnego określi oddzielnie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 17 lipca 1919 r. o wymierzaniu kar w drodze postępowania administracyjno-karnego (Dziennik Urzędowy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich Nr. 8 poz. 54) znosi się.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze utrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urz. Z. T. P. i E.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. o postępowaniu administracyjno-karnem na Terenach Przyfrontowych i Etapowych.

(D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 31).

Na mocy rozkazów Naczelnego Wodza z dnia 9-go września 1920 r. o utworzeniu Tymczasowego Zarządu na Terenach Przyfrontowych i Etapowych; z dnia 15 września 1920 roku w przedmiocie określenia kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, postanawiam, co następuje:

Art. 1. Orzecznictwo postępowania administracyjno-karnego w zastosowaniu rozporządzenia mego z dnia 5 listopada 1920 r. odbywa się trybem przeprowadzenia rozprawy.

Art. 2. Rozprawę przeprowadza Starosta, może on jednak powierzyć tę czynność urzędnikom Starostwa.

Art. 3. Rozprawa karna odbywa się po doręczeniu obwinionemu pisemnego wezwania, w którem winna być oznaczona treść oskarżenia.

Art. 4. Niestawienie się pozwanego, mimo doręczenia mu wezwania, nie stanowi przeszkody do przeprowadzenia rozprawy karnej.

Gdyby przeprowadzający rozprawę uznał obecność oskarżonego za konieczną, przysługuje mu prawo zarządzić przymusowe dostawienie oskarżonego na rozprawę w nowym terminie.

W wezwaniu powinna być podana treść niniejszego artykułu.

Art. 5. Podczas rozprawy karnej używa się formularza rejestru karnego można użyć do przesłuchania jednego lub więcej oskarżonych, o ile wspólnie popełnili czyn karygodny.

O ile oskarżony stawił się osobiście do rozprawy — cała rozprawa odbywa się w jego obecności. Po przesłuchaniu obwinionego, który stanął do rozprawy, oraz świadków, których zeznanie mogą mieć znaczenie dla rozprawy i po rozważeniu innych dowodów spełnienia przekroczenia, następuje wydanie orzeczenia karnego, które ogłoszone zostają oskarżonemu. W wypadkach, w których rozprawę przeprowadza nie sam Starosta, lecz upoważniony przez niego urzędnik, orzeczenie otrzymuje moc prawną po zatwierdzeniu go przez Starostę. Zasądzonemu przysługuje prawo otrzymania odpisu orzeczenia. Odpis winien być wydany w terminie trzydniowym.

W wypadkach szczególnej wagi, lub wymagających przeprowadzenia dodatkowego dochodzenia, rozprawa może być odroczona. W razie niestawienia się oskarżonego na rozprawę, odpis zapadłego orzeczenia karnego winien mu być doręczony.

Art. 6. Przy wymierzaniu kar należy uwzględnić wiek, stopień wykształcenia, stanowisko, dotychczasowe zachowanie się, stan zdrowia i stosunki zarobkowe oskarżonego, oraz ocenić, która kara jest najbardziej celową.

Art. 7. Orzeczenie karne winno zawierać imię i nazwisko oskarżonego, kwalifikacje prawne przekroczenia, uzasadnienie faktyczne, podstawę prawną do wymierzenia kary, oraz wyjaśnienie trybu odwołania.

Art. 8. Od orzeczenia karnego służy prawo odwołania. Odwołanie może być zgłoszone ustnie przy wydaniu orzeczenia.

Art. 9. Od orzeczenia karnego Starosty, służy prawo odwołania się do II instancji, w terminie 14 dniowem od dnia ogłoszenia orzeczenia, względnie od dnia doręczenia jego odpisu (art. 5). Odwołanie ma być wniesione do Starosty.

Art. 10. Jeżeli w odwołaniu oznaczono nowe okoliczności, lub przedstawiono nowe dowody, a okoliczności te, lub dowody mają dla oceny sprawy istotne znaczenie, Starosta przed przesłaniem sprawy do instancji odwoławczej, przeprowadza dodatkowe dochodzenie; również instancja odwoławcza, w razie potrzeby, może polecić instancji pierwszej przeprowadzenie dodatkowego dochodzenia. Dochodzenie to przeprowadza się trybem, przepisanym w art. 4 i 5.

Art. 11. Na skutek wniesionego odwołania, instancja odwoławcza, po rozpatrzeniu sprawy, orzeczenie karne instancji pierwszej zatwierdzi, uchyli, lub wymiar kary złagodzi.

Od decyzji instancji odwoławczej niema dalszego odwołania

Art. 12. Wykonaniu podlegają orzeczenia prawomocne Prawomocnemi są:

a) orzeczenia karne, przeciw którym nie wniesiono odwołania w przepisanym trybie;

b) decyzje, wydane przez instancje odwoławcze.

W razie konieczności, instancja pierwsza, przed uprawomocnieniem się orzeczenia karnego, może zastosować środki zapobiegawcze uchylenia się zasądzonego od poniesienia kary.

Środkami zapobiegawczemi są: zobowiązanie zasądzonego przez deklarację pisemną do niewydalania się z miejsca zamieszkania, zarządzenie nad zasądzonym specjalnego dozoru policji, poręczenie, kaucja, areszt majętności zasądzonego i areszt prewencyjny. Areszt prewencyjny, jako środek zapobiegawczy, może być zarządzony tylko względem osób nie mających stałego zamieszkania, lub zajęcia. Areszt prewencyjny nie może przekraczać terminu oznaczonej kary.

Przy obieraniu środka zapobiegawczego, Starosta winien wziąć pod uwagę warunki, wskazane w art. 6 niniejszego rozporządzenia.

Obwinionemu przysługuje prawo podania zażalenia do II instancji, przeciwko zastosowaniu środka zapobiegawczego. Zażalenie takowe musi być przez Starostę, w szczególności przy zastosowaniu aresztu prewencyjnego, przedstawione w terminie 24 godzin.

Art. 13. Orzeczenie prawomocne podlega niezwłocznie wykonaniu przez Starostę. Odroczenie może nastąpić jedynie w wypadkach szczególnej wagi, jako to: choroba zasądzonego, ważne wypadki rodzinne i t. d.

Czas przebyty w areszcie prewencyjnym zalicza się w poczet orzeczonej kary.

Art. 14. W razie nieściągalności grzywny, następuje zmiana grzywny na areszt, w stosunku, który należy oznaczyć w orzeczeniu.

Art. 15. Grzywny wpływają do Kasy Skarbowej.

Art. 16. W razie zastosowania, jako środka zapobiegawczego, bezwzględnego aresztu, Starosta winien w ciągu 7 dni zakończyć sprawę.

Art. 17. Do niniejszych przepisów dołączone są wzory wezwania, rejestru karnego i wykazu wymienionych kar.

Art. 18. Starostowie prowadzą wykazy wszystkich kar, nałożonych w drodze postępowania administracyjno-karnego i co miesiąc składają do II instancji wykaz spraw orzecznictwa administracyjno-karnego.

Art. 19. Rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 17 lipca 1919 r., o postępowaniu administracyjno-karnem (Dziennik Urzędowy Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich Nr. 8 poz. 55) znosi się.

Art. 20. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc prawną z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Z. T. P

Warszawa, dnia 5 listopada 1920 r.

Załącznik Nr. 137.

ZARZĄDZENIE

(15387/245) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o organizacji Powiatów i władz powiatowych.

(D. U. Z. W. Nr. 28 p. 303).

Art. 5. Starosta w swoim zakresie działania w granicach obowiązujących norm prawnych ma prawo wydawać w powiecie zarządzenia szczegółowe i za przekroczenie ich karać grzywną do 10.000 marek lub 1-go miesiąca aresztu.

Rozporządzenia te winny być podane do wiadomości publicznej przez rozplakatowanie ich w lokalu Starostwa i Urzędów Gminnych. Rozporządzenia te wchodzą w życie z chwilą podania ich do publicznej wiadomości w trybie wyżej podanym.

(W redakcji rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. D. U. Pr. E. Nr. p. 32).

Równocześnie z wydaniem takich zarządzeń winien starosta przesłać ich odpisy do II instancji.

. . . . . .

Art. 8. Każdy powiat dzieli się pod względem administracyjno-politycznym na 3 do 6 rejonów, z których każdy obejmuje 3 do 5 gmin (maximum). Na czele rejonu stoi:

1) rejonowy — IX do VIII klasy etatu płac. mający funkcje jedynie wykonawcze zarządzeń i zleceń starosty. Do pomocy dodani mu są:
2) sekretarz lub starszy kancelista — X—IX klasa etatu płac oraz
3) kancelista — XI do X klasy etatu płac.

Załącznik Nr. 138.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 roku w przedmiocie rozciągnięcia rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich, oraz ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich na ziemie przyłączone do Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12-go października 1920 r.

(D. U. Nr. 30 p. 178).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o pre-

liminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 16 z 1921 r., poz. 93)— Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Na ziemie, wskazane w art. 1 powołanej ustawy z dnia 4 lutego 1921 r., rozciąga się moc obowiązującą:

a) rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (Dz. Ust. z r. 1919 Nr. 73, poz. 428);

b) ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. Ust. Nr. 70 z 1920 r. poz. 461).

§ 2. Do czasu wprowadzenia hipotek na obszarze ziem, określonych w § 1, należy o odmowie na przelew prawa własności zawiadamiać w terminie, określonym w art. 5 powołanego w § 1 p. a. tymczasowego rozporządzenia, również starszych notarjuszy.

§ 3—5 uchylone (rozp. Rady Ministrów z d. 20 marca 1922 r. (D. U. № 41 p. 345).

§ 6. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc wszelkie sprzeczne z tem rozporządzeniem przepisy i rozporządzenia, obowiązujące na obszarach, określonych w § 1.

§ 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 139.

ROZPORZĄDZENIE

Tymczasowe Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich.

(D. U. Nr. 73 p. 428).

Na mocy ustawy z dnia 2-go sierpnia 1919 r. (Dz. Praw Nr. 64 poz. 384) zarządza się co następuje:

Art. 1. Umowy o przeniesieniu prawa własności nieruchomości ziemskich wymagają dla swej ważności poprzedniego zezwolenia władzy państwowej.

Art. 2. Nie wymagają zezwolenia, przewidzianego w art. 1, wypadki:

a) gdy chodzi o nieruchomość włościańską (rustykalną),

b) gdy chodzi o działy spadkowe, spowodowane wypadkiem śmierci, zaszłym przed 1-szym stycznia 1919 r.,

c) gdy przeniesienie prawa własności następuje w drodze sprzedaży przymusowej,
d) gdy nieruchomość przechodzi na rzecz instytucji państwowych lub komunalnych i
e) gdy podziału dokonywują instytucje państwowe lub przez Państwo upoważnione.

Art. 3. Władze państwowe zezwolenia odmówią, gdyby przeniesienie prawa własności nieruchomości lub jej części uniemożliwiało lub ograniczało zastosowanie zasad reformy rolnej, uchwalonych przez Sejm Ustawodawczy w dniu 10 lipca 1919 r.

Art. 4. Osoby, które pragną uzyskać zezwolenie, wymienione w art. 1, winny wraz z podaniem złożyć właściwemu urzędowi w 2 egzemplarzach istotne warunki przygotowanej umowy o zmianie tytułu własności lub projekt podziału nieruchomości ziemskiej wraz z innemi dowodami, popierającemi żądanie. O złożeniu podania urząd wydaje poświadczenie.

Art. 5. O odmowie na przelew prawa własności na jedną osobę lub na więcej osób niepodzielnie urząd zawiadamia właściwy wydział hipoteczny, względnie sąd, najpóźniej w terminie miesięcznym, zaś przy przelewie prawa własności podzielnie na dwie lub więcej osób najpóźniej w terminie dwu-miesięcznym od dnia wniesienia do urzędu podania. Odpis tego zawiadomienia należy jednocześnie wysłać pod adresem petenta, wskazanym w podaniu.

Jeżeli w ciągu powyższych terminów właściwy wydział hipoteczny, względnie sąd, nie otrzyma odmownej decyzji, strony mogą zawrzeć umowę na warunkach, przedłożonych urzędowi. W b. zaborze austrjackim decyzja urzędu, doręczona sądowi, ma być odnotowana w księdze hipotecznej.

Art. 6. Jeżeli w projekcie podziału nieruchomości wskazani są imiennie nabywcy z wyłuszczeniem obszaru i ceny kupna poszczególnych działek, zezwolenie na podział zastępuje w stosunku do tych działek zezwolenie na odstąpienie wskazanym nabywcom tytułu własności.

Art. 7. Decyzja, zezwalająca na zmianę tytułu własności, ważną jest w ciągu sześciu miesięcy od daty orzeczenia zezwalającego. Jeżeli umowa w tym czasie nie została zawartą, potrzeba dla niej późniejszego zawarcia ponownego zezwolenia albo orzeczenia o przedłużeniu mocy wydanego zezwolenia na przeciąg dalszych sześciu miesięcy, w sposób przewidziany w art. 5.

Art. 8. Zmiany tytułu własności, za wyłączeniem wypadków przewidzianych w art. 2., dokonane z pominięciem lub niezgodnie z decyzją właściwej władzy (art. 9), są nieważne. O nieważności orzekają właściwe sądy na skutek powództwa właściwych urzędów ziemskich. **Prawa osób trzecich, nabyte w dobrej wierze, będą zachowane.**

Art. 9. Udzielenie zezwoleń oraz inne czynności władzy państwowej, przewidziane w niniejszych przepisach, należą do okręgowych urzędów ziemskich, które w postępowaniu swem stosować się będą do „Przepisów Tymczasowych o Urzędach Ziemskich" z dnia 11 października 1918 r. (Dz. Praw Nr. 11 poz. 22). Na podstawie tychże przepisów strony będą mogły zaskarżać decyzje urzędów ziemskich, powzięte na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 10. Gdzie nie zostały wprowadzone urzędy ziemskie, uprawnienia nadane im przez niniejsze rozporządzenie będą aż do chwili ich utworzenia wykonywane w pierwszej instancji w b. zaborze austrjackim przez Krajowe Komisje obrotu ziemią, utworzone na podstawie rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 1915 r. (Dz. Praw P. Austr. Nr. 234) przyczem kompetencja tych Komisji odpowiednio się rozszerza, zaś w b. zaborze pruskim przez Urząd Osadniczy, a w drugiej instancji w obu zaborach przez Główną Komisję Ziemską w Warszawie.

Art. 11. Wydanie przepisów wykonawczych do niniejszego rozporządzeaia poleca się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą na terytorjum całej Rzeczypospolitej z dniem 15 września 1919 r.

Załącznik Nr. 140.

ROZPORZĄDZENIE

Wykonawcze Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 1921 roku o stosowaniu rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich na obszarze województw nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 52 p. 325).

Na zasadzie § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 roku, w przedmiocie rozciągnięcia rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich oraz ustawy z dnia 6 lipca 1920 r., o organizacji Urzędów Ziemskich na ziemie, przyłączone do Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej

w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. z 1921 r. Nr. 30 poz. 178) zarządza się na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego co następuje:

§ 1. Za nieruchomości ziemskie, w rozumieniu rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dn. 1 września 1919 r., normującego przenoszenia własności nieruchomości ziemskich, należy uważać nieruchomości, położone poza granicami miast i miasteczek.

Nieruchomości, nie mające charakteru użytków rolnych, jak istniejące wille, letniska, zakłady lecznicze, fabryki, kolonje robotnicze, urzędnicze osady, położone przy stacjach kolejowych i t. p. nie są nieruchomościami ziemskiemi w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich.

§ 2. Za nieruchomość włościańską, przewidzianą w art. 2 p. a) rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich, należy uważać nieruchomość „nadziałową", t. j. otrzymaną na mocy manifestu cesarskiego z dnia 19 lutego 1861 r.

§ 3. Udzielenie zezwoleń na przenoszenie własności nieruchomości ziemskich, należy do zakresu działania Urzędów Ziemskich w trybie i toku instancji, określonym niniejszemi przepisami.

§ 4. Zezwolenie na przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskiej, można udzielić jeżeli:

a) nowonabywca jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej,

b) jest uzdolnionym do pracy na roli i

c) tranzakcja nie ma cech spekulacji.

Warunki wymienione w p. b), stosowane nie będą przy nabyciu niezbędnego obszaru ziemi dla celów nierolniczych:— budowlanych (np. wille, letniska), na urządzenie kolonji robotniczych i rzemieślniczych, na cele przemysłowe, letnicze i t. p.

Zezwolenie na przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskich może być udzielane i osobom prawnym, dającym należyte gwarancje racjonalnego gospodarowania i pozostającym pod odpowiedniem fachowem kierownictwem, oraz instytucjom społecznym, upoważnionym do parcelacji większych posiadłości ziemskich, o ile dadzą zobowiązanie rozparcelowania kupionej nieruchomości w terminie przez Okręgowy Urząd Ziemski określonym.

§ 5. Urzędy Ziemskie mogą udzielić zezwolenia, w następujących przypadkach:

a) gdy chodzi o zbycie części niepodzielonej nieruchomości współwłaścicielowi lub współspadkobiercy;

b) jeżeli wszystkie nieruchomości ziemskie, należące do jednego właściciela lub kilku współwłaścicieli niepodzielnie, przechodzą w całości w ręce jednego nabywcy lub kilku nabywców;

c) gdy chodzi o wydzielenie z nieruchomości ziemskiej i przeniesienie własności zakładów przemysłu fabrycznego i rolnego, jezior i stawów rybnych, will, letnisk, zakładów leczniczych i t. p. z potrzebnym do nich obszarem;

d) przy parcelacyjnym podziale ziemi, zgodnie z zatwierdzonym projektem parcelacji.

Zezwolenie to jednak udzielone nie będzie, o ile przeniesienie własności ma na celu uchylenie danego obszaru ziemi od zużytkowania go na uregulowanie serwitutów, lub na wykonanie reformy rolnej, w myśl zasad uchwały sejmowej z dnia 10 lipca 1919 r.

§ 6. Udzielenie zezwoleń na przenoszenie własności nieruchomości ziemskich w wypadkach, przewidzianych w § 5 p. a) b) i c) oraz zatwierdzenie projektów parcelacyjnych, do czasu organizacji Okręgowych Urzędów Ziemskich na ziemiach, objętych niniejszem rozporządzeniem, należeć będzie w pierwszej instancji do terytorjalnie właściwych delegatur okręgowych Głównego Urzędu Ziemskiego, a w drugiej i ostatniej do Głównej Komisji Ziemskiej.

§ 7. Kolegjum delegatury okręgowej Głównego Urzędu Ziemskiego, orzekające w sprawach przenoszenia własności nieruchomości ziemskich, oraz zatwierdzenia projektów parcelacyjnych (§ 6) składa się z delegata okręgowego Głównego Urzędu Ziemskiego lub jego urzędowego zastępcy, jako przewodniczącego, kierowników poszczególnych działów delegatury okręgowej — ogólnego (radca prawny) urządzeń rolnych i technicznego, lub ich urzędowych zastępców, oraz urzędnika tejże, wyznaczonego przez delegata okręgowego Głównego Urzędu Ziemskiego w charakterze sekretarza, bez prawa głosu.

Z chwilą zorganizowania na obszarze wymienionych na wstępie województw i powiatów Okręgowych Urzędów Ziemskich, wymienione w tym § funkcje delegata okręgowego Głównego Urzędu Ziemskiego i kierowników wydziałów delegatury okręgowej, przejdą na prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, radcę prawnego, kierownika działu rolnego i rewidenta pomiarów, względnie ich zastępców.

§ 8. Dla ważności orzeczeń — kolegjum delegatury w sprawach przenoszenia własności, oraz zatwierdzania projektów parcelacyjnych (§ 7), niezbędna jest obecność przynajmniej 3 członków, a w tej liczbie przewodniczącego. Kolegjum delegatury rozstrzyga sprawy na posiedzeniach niejawnych, bez wezwania stron, zwykłą większością głosów. W razie równego podziału głosów, przeważa głos przewodniczącego, który głosuje ostatni. Członek, mający odrębne zda-

nie, winien je zaznaczyć przy powzięciu orzeczenia w protokule posiedzenia. Jednak przewodniczący ma prawo według swego uznania wzywać na posiedzenia niejawne osoby, które mogłyby się przyczynić do wyjaśnienia sprawy.

§ 9. Dla każdej sprawy winny być założone osobne akta. W każdej sprawie sporządzony zostanie krótki protokuł, podpisany przez przewodniczącego i sekretarza. Orzeczenie podpisuje komplet orzekający. Odmowne orzeczenie winno być umotywowane.

§ 10. Odwołanie od odmownych orzeczeń delegatur okręgowych Głównego Urzędu Ziemskiego przysługuje stronom (sprzedawcom i nabywcom) w przeciągu 30 dni od dnia następującego po dniu doręczenia im odpisu orzeczenia przez władze policyjne, względnie gminne.

Odwołanie winno być podane na piśmie do tej delegatury okręgowej Głównego Urzędu Ziemskiego, której orzeczenie ulega zaskarżeniu. Delegatura okręgowa przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy i swoją opinją do Głównej Komisji Ziemskiej, która rozstrzyga sprawy ostatecznie.

§ 11. Podanie o przeniesienie własności nieruchomości ziemskich w wypadkach, przewidzianych w § 5, p. a), b) i c) powinno być podpisane przez właściciela lub nabywcę.

Przy podaniu powinny być dołączone w dwóch egzemplarzach istotne warunki umowy o zmianie tytułu własności a mianowicie: dokładne wymienienie osób, zawierających umowę, określenie przedmiotu umowy, z oznaczeniem obszaru, oraz cena nabycia. Zamiast opisu tych warunków, może być przedstawiona również w dwóch egzemplarzach (odpisach) umowa stron, zawierająca powyższe warunki i zawarta z uzależnieniem jej ważności od zezwolenia Urzędu Ziemskiego.

§ 12. O dniu złożenia podania przez petenta, delegatura okręgowa Głównego Urzędu Ziemskiego wydaje petentowi zaświadczenie na jednym z dwu egzemplarzy przedłożonych warunków, względnie umowy. Drugi egzemplarz warunków, względnie umowy, zaopatrzony odpisem wydanego zaświadczenia o dniu złożenia podania, zostaje w aktach delegatury.

§ 13. Delegatury okręgowe Głównego Urzędu Ziemskiego obowiązane są załatwić podanie w miarę możności niezwłocznie, najpóźniej zaś w przeciągu jednego miesiąca od daty złożenia podania. Zarówno o udzieleniu, jak i odmowie zezwolenia, delegatura okręgowa Głównego Urzędu Ziemskiego niezwłocznie zawiadamia strony, doręczając im odpis orzeczenia przez właściwe władze policyjne, względnie gminne, tudzież właściwy wydział hipoteczny i zastępcę starszego notarjusza, oraz Główny Urząd Ziemski.

Dowody doręczania zawiadomień, jak również ich odpisy należy przechowywać w aktach sprawy.

Nieotrzymanie przez właściwy wydział hipoteczny, względnie zastępcę starszego notarjusza, w przeciągu powyższego terminu zawiadomienia delegatury okręgowej o odmownem orzeczeniu, uważane będzie za udzielenie zezwolenia na przeniesienie własności, upoważniające strony do dokonania przelewu własności na warunkach umowy.

§ 14. W razie zauważonego przy złożeniu podania braku w nim odpowiednich wiadomości (np. adresów petentów, dat i t. p.), lub załączników niezbędnych do wydania orzeczenia, podania zwraca się doraźnie dla uzupełnienia przed wydaniem poświadczenia o złożeniu. Z podaniami i załącznikami, nieopłaconemi opłatą stemplową, lub opłaconemi w ilości niedostatecznej, postępuje się według obowiązujących przepisów miejscowych.

W razie konieczności zażądania dodatkowych wyjaśnień, niezbędnych dla powzięcia orzeczenia, delegatura okręgowa orzeka—w miarę możności niezwłocznie—o tymczasowej odmowie zezwolenia, aż do złożenia pisemnego żądanych wyjaśnień, o czem zawiadamia niezwłocznie wydział hipoteczny, względnie zastępcę starszego notarjusza, oraz strony, zaznaczając, że termin wyznaczony w § 13 liczyć się będzie w tym wypadku od daty pisemnego złożenia wyjaśnień. O przedłożeniu dodatkowych wyjaśnień delegatura okręgowa Głównego Urzędu Ziemskiego wydaje stronom odpowiednie zaświadczenie.

§ 15. W ciągu wskazanego w art. 7 rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów, z dnia 1 września 1919 r. sześciomiesięcznego terminu, inne zezwolenia na przeniesienie własności, dotyczące tej samej nieruchomości, nie mogą być wydawane, chyba, że udowodnione zostanie, iż tranzakcja, której dotyczyło zezwolenie, została rozwiązana.

§ 16. Projekt parcelacyjny przedstawia do zatwierdzenia właściciel nieruchomości. W projekcie winna być uwzględniona w miarę możności, tak ludność miejscowa jak i zamiejscowi osadnicy, przyczem obszary ziemi, obciążone służebnościami włościańskiemi, do czasu likwidacji tych służebności, mogą być nabywane tylko w tym wypadku, kiedy będzie można określić, jaka ilość ziemi będzie dostateczna na późniejszą likwidację tych służebności.

§ 17. Do projektu parcelacyjnego powinien być dołączony plan rysunkowy (szkic odręczny) podziału, z oznaczeniem granic parcelacyjnego obszaru, rodzaju ziemi, dróg i zabudowań. Przy mniejszych parcelacjach można odstąpić od żądania planu rysunkowego, o ile z samego projektu parcelacyjnego można będzie dostatecznie ocenić warunki, w jakich ma być dokonany podział parcelacyjny posiadłości ziemskich.

Szczegółowe instrukcje, dotyczące parcelacyjnego podziału ziemi, wydane będą przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 18. Zaświadczenia na prawo nabycia oddzielnych działek ziemi przy parcelacji nieruchomości ziemskich w wymienionych we wstępie województwach i powiatach (§ 5 p. d.) wydają komisarze ziemscy, oraz delegaci Głównego Urzędu Ziemskiego na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wymienieniem ilości ziemi, którą każda otrzymująca to zezwolenia osoba, ma prawo nabyć. Ilość ta nie może przekraczać 45 hektarów. Zaświadczenia te dają prawo do nabycia wskazanej w nich ilości ziemi z podziału nieruchomości ziemskich, położonych na całym wymienionym obszarze, o ile na te nieruchomości lub na części ich zostaną sporządzone i zatwierdzone projekty parcelacyjne (§§ 6—10).

§ 19. W razie jeżeli parcelacja prowadzona jest przez instytucje upoważnione przez Główny Urząd Ziemski, mają zastosowanie rozporządzenia, wydane w tym przedmiocie przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 20. Wydziały hipoteczne, względnie zastępcy starszych notarjuszów, obowiązani są prowadzić wykazy zawiadomień o odmowach zezwoleń na przenoszenie własności, tudzież o prolongatach już udzielonych zezwoleń.

Załącznik Nr. 141.

USTAWA

z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich.

(Dz. Ust. Nr. 70 p. 461).

Zadania Urzędów Ziemskich.

Art. 1. Zadaniem urzędów ziemskich jest przeprowadzenie i utrwalenie nowego ustroju rolnego w myśl zasad uchwały Sejmu z 10 lipca 1919 r. (Dz. Urz. Min. Rolnictwa i Dóbr. Państw. Nr. 13) na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Główny Urząd Ziemski.

Art. 2. Na czele urzędów ziemskich stoi Główny Urząd Ziemski, który wykonuje kierownictwo i nadzór we wszystkich sprawach, dotyczących ustroju rolnego.

Art. 3. W szczególności należą do zakresu działania Głównego Urzędu Ziemskiego.

a) przygotowywanie projektów ustaw w przedmiocie przebudowy i regulacji ustroju rolnego,

b) wykonywanie ustaw, dotyczących tej przebudowy, a mianowicie:

c) zapewnienie potrzebnej do państwowej parcelacji i kolonizacji ilości ziemi, jej rozparcelowanie i skolonizowanie,
d) regulowanie spraw, dotyczących ustroju gospodarstw rolnych, jako to: scalania gruntów, układu służebności, podziału gruntów wspólnych,
e) regulowanie obrotu ziemią,
f) organizacja urzędów ziemskich, jakoteż sprawy, dotyczące Urzędu Osadniczego w Poznaniu (Komisji Osadniczej, b. pruskiej Komisji Kolonizacyjnej w Poznaniu) z zastrzeżeniem postanowień przejściowych, Komisji Agrarnych w b. zaborze austrjackim oraz instytucji dla tworzenia włości rentowych na ziemiach polskich b. zaboru pruskiego i austrjackiego,
g) likwidacja spraw oddziałów b. rosyjskiego Banku Włościańskiego na ziemiach polskich,
h) sprawy polskiego Państwowego Banku Rolnego oraz inne sprawy, mające na celu sfinansowanie reformy rolnej, a to w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu,
i) inne sprawy, przekazane Głównemu Urzędowi Ziemskiemu bądź przez obowiązujące już ustawy i rozporządzenia, bądź przez ustawy i rozporządzenia w przedmiocie reformy rolnej wydać się mające.

Art. 4. Sprawy, przekazane niniejszą ustawą (art. 3) Głównemu Urzędowi Ziemskiemu, wyłącza się tem samem z zakresu działania Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz innych Ministerstw, a prawa i czynności, dotąd przydzielone w tych sprawach Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych, wykonywać ma Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego z tem, że w sprawach, związanych z wytwórczością rolną, będzie Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego działać w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 5. Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Prezydenta Ministrów. Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego ma w sprawach służbowo-państwowych charakter Ministra i bierze udział w posiedzeniach Rady Ministrów w sprawach, dotyczących zakresu działania Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art 6. Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego kieruje działalnością urzędów ziemskich i sprawuje nad nimi nadzór służbowy.

Art. 7. Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego zastępuje w jego czynnościach i prawach lub spełnia czynności, przez niego mu przydzielone, wiceprezes Głównego Urzędu Ziemskiego, mianowany przez Naczelnika Państwa na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, przedłożony przez Prezydenta Ministrów. Innych urzędników Głównego Urzędu Ziemskiego mianuje Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego do kategorji V włącznie, urzędników zaś wyższej kategorji — Naczel-

nik Państwa na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, przedstawiony przez Prezydenta Ministrów.

Główna Komisja Ziemska.

Art. 8. Przy Głównym Urzędzie Ziemskim urzęduje Główna Komisja Ziemska.

Do kompetencji jej należy:

a) orzecznictwo w sprawach, przekazanych jej przez ustawy i rozporządzenia lub oddanych do jej rozpoznania przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego,

b) opinjowanie w sprawach, wymagających jej opinji w myśl ustaw i rozporządzeń, lub na żądanie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego,

c) rozstrzyganie w II i ostatniej instancji odwołań, wniesionych od orzeczeń Okręgowej Komisji Ziemskiej przez strony lub przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 9. Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego jest z urzędu Prezesem Głównej Komisji Ziemskiej. Wiceprezesa Głównej Komisji Ziemskiej mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, przedłożony przez Prezydenta Ministrów.

Prezes lub w jego zastępstwie wiceprezes Głównej Komisji Ziemskiej przewodniczy na posiedzeniach komisji i reprezentuje komisję na zewnątrz.

Art. 10. W skład Głównej Komisji Ziemskiej wchodzą prócz Prezesa, względnie wiceprezesa, Głównej Komisji Ziemskiej z głosem stanowczym:

1) dwaj członkowie z pośród zawodowych prawników, a to jeden sędzia sądu apelacyjnego i jeden adwokat, względnie ich zastępcy również z pośród sędziów apelacyjnych i adwokatów, delegowani przez Ministra Sprawiedliwości,

2) jeden członek, względnie jeden zastępca, mianowany przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród osób, posiadających wyższe wykształcenie rolnicze,

3) jeden członek, delegowany przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, posiadających uzdolnienie na urząd sędziowski,

4) sześciu członków, względnie 6 ich zastępców, delegowanych przez Sejm Rzeczypospolitej na wniosek Sejmowej Komisji Rolnej z poza grona posłów, a to 3 z pośród rolników z małej własności, 2 z pośród bezrolnych robotników rolnych i 1 z większej własności.

Ponadto Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego ma prawo delegować na posiedzenia Głównej Komisji Ziemskiej urzędników Głównego Urzędu Ziemskiego, jako referentów z głosem doradczym.

Członkowie Głównej Komisji Ziemskiej sprawują swój urząd przez lat 3, poczem mogą być ponownie mianowani lub delegowani na ten sam okres czasu.

Art. 11. Na posiedzenia Głównej Komisji Ziemskiej winni być wzywani wszyscy jej członkowie, a do ważności jej uchwał i orzeczeń konieczna jest obecność przynajmniej 6 członków. Uchwały i orzeczenia zapadają większością głosów obecnych członków; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 12. Orzeczenia Głównej Komisji Ziemskiej są ostateczne, a mogą być zaskarżone do Sądu Najwyższego tylko w wypadkach naruszenia przepisów prawa. Skarga ma być wniesiona do 60 dni od dnia, następującego po doręczeniu zaczepionego orzeczenia. Skarga ta nie ma mocy wstrzymującej wykonalność tegoż orzeczenia. Prawo do wniesienia skargi przysługuje tylko stronie interesowanej. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym będą miały zastosowanie odnośne przepisy o postępowaniu cywilnem przed tymże Sądem.

Okręgowe Urzędy Ziemskie.

Art. 13. Władzami wykonawczemi w sprawach reformy rolnej, podległemi bezpośrednio Głównemu Urzędowi Ziemskiemu, są Okręgowe Urzędy Ziemskie. Ich liczbę, okręgi i siedzibę oznaczy Rada Ministrów na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 14. Na czele Okręgowego Urzędu Ziemskiego stoi Prezes, mianowany przez Naczelnika Państwa na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, przedstawiony przez Prezydenta Ministrów.

Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego jest kierownikiem tegoż Urzędu, odpowiedzialnym za jego działalność przed Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego.

Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego jest wreszcie przewodniczącym Okręgowej Komisji Ziemskiej.

Urzędników Okręgowego Urzędu Ziemskiego, pełniących czynności referentów, oraz urzędników kancelaryjnych od IX kategorji wyżej mianuje, na wniosek Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego, zaś urzędników i pomocników kancelaryjnych od kategorji X niżej— sam Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 15. Do zakresu działania Okręgowego Urzędu Ziemskiego należy:

a) regulowanie obrotu ziemią, a w szczególności parcelacji prywatnej zgodnie z obowiązującemi w tej mierze przepisami ustawy i wydanemi na ich podstawie rozporządzeniami Głównego Urzędu Ziemskiego (art. 3 lit. e);

Okręgowy Urząd Ziemski przejmie w swym okręgu kompetencję, przysługującą w myśl art. 10 rozp. Rady Ministrów z 1 września 1919 r. (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 428) istniejącym w b. zaborze austrjackim na podstawie austr. ces. rozp. z 9 sierpnia 1915 r. (Dz. P. P. Nr. 234) Krajowym Komisjom obrotu ziemią;

b) wydawanie stanowczych zarządzeń w sprawie państwowej parcelacji, osadnictwa, komasacji, układu służebności, tudzież podziału i regulowania wspólnot z zastrzeżeniem kompetencji, w sprawach tych Okręgowej Komisji Ziemskiej przysługującej (art. 3 lit. d);

c) popieranie meljoracji, związanych z czynnościami, należącemi do zakresu działania Urzędów Ziemskich, a to w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych;

d) wykonywanie czynności, dotyczących tworzenia zapasu ziemi potrzebnej do przebudowy ustroju rolnego w granicach i w myśl przepisów ustawy o parcelacji większych posiadłości ziemskich, tudzież w myśl zarządzeń i instrukcji Głównego Urzędu Ziemskiego;

e) wykonywanie prawomocnych uchwał, względnie orzeczeń, Głównej i Okręgowej Komisji Ziemskiej;

f) inne sprawy, przekazane Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu przez specjalne ustawy i rozporządzenia.

Art. 16. Przy Okręgowych Urzędach Ziemskich urzędują Okręgowe Komisje Ziemskie. Do ich zakresu działania jako pierwszej instancji należy:

a) rozstrzyganie wszelkich spraw spornych, wynikających z postępowania regulacyjnego przy scalaniu i zamianie gruntów, likwidacji serwitutów oraz podziału i regulacji wspólnot, o ile sprawy te w myśl obowiązujących ustaw nie są przekazane sądom;

b) orzekanie w sprawach przymusowego wykupna majątków ziemskich, przeznaczonych na parcelacje i przeprowadzenia oszacowania tych majątków podług obowiązujących przepisów prawnych;

c) rozstrzyganie innych spraw, przekazanych decyzji Okręgowej Komisji Ziemskiej przez właściwe ustawy i rozporządzenia, lub poddanych jej rozpoznaniu przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego;

d) wyrażanie opinji w sprawach, w których właściwe ustawy i rozporządzenia wymagają tej opinji, lub w sprawach, przekazanych Okręgowej Komisji Ziemskiej w tym celu przez Główny Urząd Ziemski albo przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 17. Członkami Okręgowej Komisji Ziemskiej, prócz Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, są:

a) sędzia sądu okręgowego lub tegoż zastępcy, mianowani przez Ministra Sprawiedliwości;

b) urzędnik, mianowany przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród osób, posiadających wyższe wykształcenie rolnicze;

c) urzędnik Okręgowego Urzędu Ziemskiego, delegowany przez Prezesa tegoż Urzędu, a posiadający uzdolnienie na urząd sędziowski, oraz referent techniczny lub rolniczy tegoż Urzędu, wyznaczony przez Prezesa dla poszczególnych spraw;

d) 6 członków i tyluż zastępców, powołanych przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, a to 3 z pośród rolników małej własności, 2 z robotników rolnych i 1 z większej własności na propozycje, przedstawione przez zalegalizowane (na podstawie zatwierdzonych przez rząd statutów istniejące) organizacje rolnicze Okręgu Ziemskiego, a więc także związki zawodowe robotników rolnych, a to przez każdą z nich w oznaczonej wyżej liczbie i stosunku.

Członkowie Okręgowych Komisji Ziemskich (prócz referentów technicznych i rolniczych lit. c) sprawują swój urząd przez 3 lata, poczem mogą być ponownie mianowani lub delegowani na ten sam okres czasu.

Art. 18. W razie potrzeby zastępuje Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, jako przewodniczącego Okręgowej Komisji Ziemskiej, urzędnik Okręgowego Urzędu Ziemskiego, będący stałym członkiem komisji (art. 17 lit. c).

Art. 19. Na posiedzeniu Okręgowej Komisji Ziemskiej winni być wzywani wszyscy jej członkowie, a do ważności jej uchwał i orzeczeń konieczna jest obecność przynajmniej 6 członków. Uchwały i orzeczenia zapadają większością głosów obecnych członków; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 20. Od przedstanowczych orzeczeń Okręgowej Komisji Ziemskiej mają strony prawo odwołać się do Głównej Komisji Ziemskiej w ciągu dni 14, a od stanowczych — w ciągu miesiąca, licząc od dnia, następującego po dniu doręczenia decyzji, o ile specjalne ustawy nie zawierają odmiennych postanowień.

Prawo odwołania przysługuje również w tych samych czasokresach Prezesowi Okręgowego Urzędu Ziemskiego. Odwołanie wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Powiatowe Urzędy Ziemskie.

Art. 21. W miarę potrzeby będą tworzone na zarządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego powiatowe urzędy ziemskie. Kompetencja terytorjalna powiatowego urzędu ziemskiego rozciągać się będzie na jeden lub więcej powiatów. W powiatach, gdzieby urzędy te nie były zorganizowane —

czynności ich spełniać będą urzędnicy, stale lub czasowo przez Okręgowy Urząd Ziemski w tym celu delegowani.

Art. 22. W skład powiatowych urzędów ziemskich wchodzą komisarze lub podkomisarze ziemscy, jako kierownicy tych urzędów, oraz potrzebna liczba urzędników.

Komisarzy i podkomisarzy ziemskich mianuje Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego, innych urzędników zaś Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego, względnie. Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego, zgodnie z zasadą, wyrażoną w art. 14 ust. 4.

Art. 23. Do zakresu działania powiatowych urzędów ziemskich (delegatów Okręgowego Urzędu Ziemskiego) należeć będą czynności wykonawcze i przygotowawcze, ustawami i rozporządzeniami oraz zarządzeniami i instrukcjami Głównego Urzędu Ziemskiego lub Okręgowego Urzędu Ziemskiego im przekazane.

Art. 24. Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego powoła do życia powiatowe komisje ziemskie, jako ciała doradcze. Zadaniem ich będzie przedkładać wnioski w sprawach, dotyczących reformy rolnej, powiatowym, względnie Okręgowym Urzędom Ziemskim, wypowiadać opinję na żądanie urzędów ziemskich, tudzież współdziałać z niemi.

Art. 25. W skład powiatowej komisji ziemskiej wchodzą:

a) komisarz lub podkomisarz ziemski, względnie delegat Okręgowego Urzędu Ziemskiego, jako przewodniczący·
b) jeden członek, wyznaczony przez prezesa właściwego sądu okręgowego z pośród zawodowych prawników;
c) dwaj przedstawiciele sejmiku powiatowego (rady powiatowej);
d) starosta lub w jego zastępstwie referent rolny starostwa,
e) sześciu przedstawicieli rolników ,względnie ich zastępcy; a to trzej z małej własności, dwóch z bezrolnych i jeden z większej własności, powołani przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego na propozycje, przedstawione przez zalegalizowane (istniejące na podstawie zatwierdzonych przez rząd statutów) miejscowe organizacje rolnicze, a to przez każdą z nich w oznaczonej wyżej liczbie i stosunku.

Zastępcę przewodniczącego wybiera powiatowa komisja ze swego grona.

Art. 26. Do ważności posiedzeń powiatowej komisji ziemskiej konieczna jest obecność 7 członków, względnie ich zastępców, w tej liczbie przewodniczącego lub jego zastępcy, oraz przynajmniej trzech przedstawicieli rolników, powołanych według art. 25 lit. c. Uchwały komisji zapadają większością głosów; w razie równości głosów — rozstrzyga głos przewodniczącego.

Gminne Komisje Ziemskie.

Art. 27. W sprawach, związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej na terenie poszczególnych gmin, współdziałać będą, jako ciała doradcze, gminne komisje ziemskie, złożone z przedstawicieli odnośnych rad gminnych, wybranych przez nie w liczbie 5 — 7 z pośród osób, znających stosunki danej gminy, względnie wsi.

Wykonanie i kontrola.

Art. 28. Władze i urzędy państwowe, jak również i samorządne, obowiązane są udzielać pomocy prawnej i współdziałać z urzędami ziemskiemi w spełnianiu ich zadań.

Prawomocne orzeczenia komisji ziemskich mają znaczenie wyroków sądowych i zależnie od ich treści ulegają wykonaniu bądź to za pośrednictwem sądu, trybem przewidzianym przez ustawy o postępowaniu cywilnem dla wyroków sądowych, bądź też za pośrednictwem władz administracyjnych. Zarządzenia Okręgowego Urzędu Ziemskiego ulegają wykonaniu trybem ogólnym, dla zarządzeń władz administracyjnych ustanowionym.

Art. 29. Do wykonania nadzoru nad instytucjami społecznemi, które w myśl obowiązujących ustaw i rozporządzeń podlegają kontroli Głównego Urzędu Ziemskiego, oraz ujednostajniania i ułatwiania ich działalności, Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego ustanawia specjalnych delegatów lub powierza te czynności Prezesom Okręgowych Urzędów Ziemskich.

Art. 30. Czynności delegatów, wymienionych w art. 29, ureguluje osobna instrukcja, wydana przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego.

Przepisy przejściowe.

Art. 31—34 stosują się do innych dzielnic.

Art. 35. Na ziemiach b. zaboru rosyjskiego, o ile nie zostało postanowione inaczej, czynności b. komisarzy włościańskich przechodzą na komisarzy ziemskich (art. 22); czynności b. Urzędów Gubernjalnych do spraw włościańskich na Okręgowe Urzędy Ziemskie; czynności Urzędu do spraw włościańskich gubernji Królestwa Polskiego przy Wydziale Ziemskim rosyjskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — na Główny Urząd Ziemski; czynności rosyjskiego Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie spraw ziemskich — na Prezesa Głównego Urzędu Ziemskisgo; czynności II Departamentu rosyjskiego Senatu Rządzącego — na Sąd Najwyższy.

Art. 36. Rada Ministrów może zaprowadzić drogą rozporządzeń zmiany w ustawach, obowiązujących w poszczegól-

nych dzielnicach Państwa, celem ujednostajenia ustroju władz i postępowania w sprawach komasacji, działów wspólnot i regulacji na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministrem Sprawiedliwości.

Postanowienia końcowe.

Art. 37. Wykonanie tej ustawy poleca się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego oraz upoważnia się go do wydania rozporządzeń wykonawczych w przedmiocie postępowania i ustroju urzędów ziemskich w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Ministra Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, a o ile chodzi o b. dzielnicę pruską— również z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Art. 38. Z chwilą ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego rozprządzenia wykonawczego do niniejszej ustawy tracą moc prawną: Dekret Rady Regencyjnej z dnia 11 października 1918 r. (D. Pr. Nr. 11 p. 22) oraz ustawa z dnia 22 lipca 1919 r. (D. Pr. Nr. 63 p. 316), wreszcie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 76 p. 436).

Art. 39. Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Załącznik Nr. 141b.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 20 marca 1922 r. w przedmiocie utworzenia okręgowych i powiatowych urzędów ziemskich na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: białowieskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego, województwa białostockiego.

Na mocy art. 13 ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 461) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 178) zarządza się co następuje:

§ 1. Tworzy się następujące okręgowe urzędy ziemskie:

1) wołyński, obejmujący powiaty: dubieński, horochowski, kowelski, krzemieniecki, lubomelski, łucki, ostrógski, równieński i włodzimierski.

2) poleski, obejmujący powiaty: białowieski, brzeskolitewski, drohiczyński, kamieńsko-koszyrski, kobryński, kosówski, łuniniecki, piński, prużański i sarneński.

3) nowogródzki, obejmujący powiaty: baranowicki, duniłowiczowski, dziśnieński, grodzieński, lidzki, nieświeski, nowogródzki, słonimski, stołpecki, wilejski, wołkowyski i wołożyński.

Liczbę i siedzibę powiatowych urzędów ziemskich w każdym z wymienionych okręgów oznacza Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 2. Zawarte w §§ 3, 4 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 178) przepisy o delegaturach okręgowych Głównego Urzędu Ziemskiego i o komisarjatach powiatowych ziemskich uchyla się.

§ 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 142.

ROZPORZĄDZENIE

Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 27 kwietnia 1921 roku wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie postępowania przy parcelacji posiadłości ziemskich, prowadzonej przez osoby prywatne.

(Dz. Ust. № 43 p. 264).

Na zasadzie art. 11 rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 73 z roku 1919, poz. 428) art. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1920 roku o organizacji Urzędów Ziemskich (Dz. Ust. Nr. 70 z r. 1920, poz. 461) oraz ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. Ust. Nr. 70 z r. 1920, poz. 462) zarządza się co następuje:

§ 1. Właściciele posiadłości ziemskich, którzy zamierzają osobiście przedsięwziąć parcelacyjny podział swych gruntów i w tym celu chcą dokonywać na nich pomiary, ogłaszać i przyjmować ogłoszenia nabywców lub zawierać z nimi tranzakcje i t. p. winni uprzednio uzyskać przez właściwy Powiatowy Urząd Ziemski od Okręgowego Urzędu Ziemskiego zaświadczenie, iż zamiar przedsięwzięcia powyższych czynności nie napotyka przeszkód ze strony Urzędów Ziemskich.

§ 2. Przewidziane w § 1 zaświadczenie nie może być wydane, jeżeli już nastąpiło powzięcie uchwały przez Okręgową Komisję Ziemską w myśl art. 6 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej o zamierzonym wykupie danej posiadłości przez Państwo na cele reformy rolnej.

§ 3. W celu uzyskania zaświadczenia w myśl § 1 winni zainteresowani podać przez właściwy Powiatowy Urząd Ziemski do Okręgowego Urzędu Ziemskiego pisemne zgłoszenie, w którym należy wyszczególnić.

a) nazwę tej posiadłości, co do której zamierzone czynności parcelacyjne mają być przedsięwzięte; wymienione być winny również nazwy gminy i powiatu, w których dana posiadłość się znajduje;

b) ogólny obszar (w morgach lub hektarach) posiadłości ziemskiej z wyszczególnieniem obszaru (w morgach lub hektarach) poszczególnych użytków (ziemi ornej, łąk, lasów, pastwisk, wód, nieużytków i t. d.);

c) ilość gruntów poszczególnych użytków i ogólny obszar (w morgach lub hektarach) gruntów przeznaczonych do parcelacji;

d) ilość i jakość budynków objętych projektem parcelacyjnym;

e) przeciętną cenę sprzedażną 1 morga każdego poszczególnego użytku;

f) przeciętny obszar projektowanych kolonji gospodarczo-samodzielnych oraz parcel dodatkowych (uzupełniających gospodarstwa posiadane przez kupujących); wyszczególnić również należy przybliżoną liczbę pierwszych i drugich;

g) rodzaj parcelacji (sąsiedzka czy osadnicza) oraz kategorję nabywców (inwalidzi, służba folwarczna, małorolni, bezrolni i t. p.).

§ 4. Posiadłości ziemskie, których właściciele zapoczątkują czynności w § 1 określone bez uprzedniego zgłoszenia i bez uzyskania zaświadczenia w myśl §§ 1 i 3 niniejszego rozporządzenia, uważane bądą za parcelowane samowolnie, bez zezwolenia właściwych organów państwowych (dzika parcelacja) i jako takie będą bezwzględnie poddane przymusowemu wykupowi w myśl art. 1 p. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1920 roku o wykonaniu reformy rolnej, przyczem Urzędy Ziemskie wystąpią do władz administracyjnych o niezwłoczne przerwanie wszystkich nieprawnych poczynań.

§ 5. Projekt parcelacyjny winien uwzględniać zasady Uchwały Sejmowej z dnia 10 lipca 1919 roku o tworzeniu silnych, żywotnych i samodzielnych gospodarstw włościańskich.

§ 6. Właściciele, którzy po uzyskaniu zaświadczenia w myśl § 1 niniejszego rozporządzenia, przeprowadzają parcelację swych gruntów, — winni są stosownie do art. 4 tymczasowego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 roku (Dz. Ust. Nr. 73 z r. 1919, poz. 428) przedłożyć opracowany projekt parcelacyjnego podziału posiadłości ziemskiej właściwemu Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu w celu uzyskania zezwolenia na zmianę tytułu własności,—względnie

zatwierdzenia projektu podziału parcelacyjnego danej posiadłości.

§ 7. Projekt podziału parcelacyjnego winien zawierać:

a) plan parcelowanej posiadłości z projektem podziału na działki i kolonje;

b) imienny spis nowonabywców z wyszczególnieniem ilości nabywanej ziemi, z dołączeniem do spisu zaświadczeń wójtów o dotychczasowem miejscu zamieszkania, zajęciu i ilości dotychczas posiadanego przez nowonabywców gruntu;

c) przedwstępne umowy, zawierające warunki nabycia działek;

d) ogólne koszty parcelacji.

§ 8. Przed uzyskaniem zatwierdzenia projektowanej parcelacji w myśl § 6 niniejszego rozporządzenia niedopuszczalne jest oddawanie parcelowanych gruntów i budynków w posiadanie lub użytkowanie nowonabywców.

Nieprzestrzeganie powyższego przepisu spowoduje bezwzględnie zastosowanie postępowania w kierunku przymusowego wykupu całej dotyczącej posiadłości w myśl art. 1 p. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej, analogicznie, jak w § 4 niniejszego rozporządzenia; w wypadkach zaś przewidzianych w art. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 roku ewentualne zmiany tytułu własności będą uważane za nieważne i na żądanie właściwych Urzędów Ziemskich drogą powództwa przez właściwe sądy unieważnione.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem piętnastym po dniu ogłoszenia.

Załącznik Nr. 143.

ROZPORZĄDZENIE

Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 14 listopada 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie parcelacyjnego podziału ziemi na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

Na zasadzie art. 11 rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 73 poz. 428), art. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji

urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 461) oraz ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 462) zarządza się co następuje:

§ 1. Właściciele posiadłości ziemskich, którzy zamierzają przedsięwziąć osobiście parcelacyjny podział należących do nich majątków, przed zawieraniem jakichkolwiek umów i zapoczątkowania w tym względzie jakichkolwiek czynności, powinni uprzednio uzyskać przez właściwego komisarza ziemskiego od okręgowego delegata Głównego Urzędu Ziemskiego, zaświadczenie, iż zamiar przedsięwzięcia powyższych czynności nie napotyka przeszkód ze strony urzędów ziemskich.

§ 2. W celu uzyskania wyżej wymienionego zaświadczenia zainteresowani winni podać piśmienne zgłoszenie, w którym należy wyszczególnić:

a) nazwę tej posiadłości, co do której zamierzone czynności parcelacyjne mają być przedsięwzięte, z wymienieniem nazwy gminy, w której dana posiadłość znajduje się.

b) ogólny obszar w hektarach posiadłości ziemskiej z wyszczególnieniem obszarów poszczególnych użytków,

c) ilość gruntów poszczególnych użytków i ogólny obszar gruntów przeznaczonych do parcelacji,

d) przeciętną cenę sprzedażną jednego hektara każdego poszczególnego użytku,

e) rodzej parcelacji (sąsiedzka czy osadnicza), oraz rodzaj nabywców.

§ 3. Przewidziane w § 1 zaświadczenie nie może być wydane, jeżeli został wniesiony do powiatowego komitetu nadawczego wniosek jednego z członków tego komitetu o przyjęciu majątku na własność Państwa w myśl ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4 poz. 17).

§ 4. Po uzyskaniu zaświadczenia w myśl § 1 niniejszej instrukcji właściciele, zamierzający osobiście parcelować swe majątki, stosownie do § 16 i 17 rozporządzenia wykonawczego z dnia 27 maja 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52 poz. 325), obowiązani są bezpośrednio lub za pośrednictwem miejscowych komisarzy ziemskich przedstawić delegaturze Głównego Urzędu Ziemskiego w 2 egzemplarzach projekty parcelacyjne z załącznikami do zatwierdzenia. Po zatwierdzeniu projektu jeden z egzemplarzy zwraca się petentowi, drugi zaś przesyła się właściwemu komisarzowi ziemskiemu, który, po zakończeniu parcelacji, przesyła go do delegatury z oznaczeniem dokonanych zmian na gruncie.

§ 5. W projektach podziałów parcelacyjnych powinny być oznaczone wydzielone parcele, w przybliżeniu ich granice i cena, oraz dokładnie wskazane zasady, na których oparty został projekt.

W zależności od miejscowych warunków, jakości gleby i t. p. parcele powinny być tej wielkości, by mogły stać się

podstawą silnych i zdolnych do intensywnej wytwórczości gospodarstw właściańskich, nie mogą jednak być większe od 45 ha. Nie dotyczy to wypadków, uznanych przez urzędy ziemskie za wyjątkowe, oraz działek przeznaczonych dla zakładów przemysłowych, jezior i stawów rybnych, willi, letnisk zakładów leczniczych i t. p.

§ 6. W projektach parcelacyjnych powinna być uwzględniana służba dworska, pozbawiona pracy wskutek parcelacji, oraz drobni dzierżawcy, którzy pobudowali się na gruntach parcelowanych przed rokiem i ponadto inni dzierżawcy, którzy zasługują, podług uznania urzędów ziemskich, na pozostawienie ich na miejscu. Dla wszystkich tych kandydatów powinny być przewidziane parcele nie mniejsze od 4 hektarów na rodzinę, po cenie i na warunkach możliwie ulgowych, z uwzględnieniem kredytu.

§ 7. Do obszaru przeznaczonego do podziału parcelacyjnego mogą być włączone tylko takie przestrzenie leśne, co do których nastąpi zezwolenie właściwej komisji ochrony lasów i które uznane zostaną przez odnośne urzędy dóbr państwowych za nienadające się do gospodarki państwowej.

§ 8. Projekt parcelacyjny winien dokładnie przewidywać zabezpieczenie dostatecznej ilości ziemi na uregulowanie służebności gruntowych. Dla określenia w projektach ilości ziemi, niezbędnej dla późniejszej likwidacji służebności, należy stosować normy następujące:

a) dla zabezpieczenia likwidacji serwitutu pastwiskowego w lasach należy wyłączać z obszaru przeznaczonego na parcelację $^1/_3$ przestrzeni leśnej, obciążonej tym serwitutem,

b) dla zabezpieczenia likwidacji serwitutu pastwiskowego, przysługującego włościanom na dworskich polach i łąkach, należy wyłączać z obszaru, przeznaczonego na parcelację 15% obciążonej serwitutem przestrzeni pól i łąk,

c) dla zabezpieczenia likwidacji wzajemnego serwitutu pastwiskowego tak włościan, jak dworu na ugorach pól, leżących w szachownicy (t. zw. „tłoki"), należy wyłączać z obszaru, przeznaczonego na parcelację jedną czwartą część nadwyżki przestrzeni gruntów dworskich, obciążonych tym serwitutem, nad przestrzenią takichże gruntow włościańskich; w razie nadwyżki przestrzeni gruntów włościańskich nad dworskiemi lub równej przestrzeni tych gruntów, wyłączanie czegokolwiek dla regulowania tego serwitutu nie jest konieczne.

§ 9. W projektach podziałów parcelacyjnych, po wyszczególnieniu gruntów, przeznaczonych na uregulowanie służebności, winny być dokładnie wskazane parcele przeznaczone: a) dla służby dworskiej i dzierżawców (§ 4), b) dla miejscowej ludności (małorolnych i bezrolnych), c) dla zamiejscowych

osadników i t. p. oraz winny być dołączone zaświadczenia miejscowego komisarza ziemskiego na prawo nabycia parceli przez miejscową służbę dworską, miejscowych dzierżawców, małorolnych i bezrolnych z zaznaczeniem numeru obszaru i ceny kolonji lub parceli, którą nabyli.

§ 10. Wszelkie pomiary parcelacyjne mogą być uwzględnione przez urzędy ziemskie tylko wtedy, gdy są dokonywane przez geometrów, upoważnionych przez Główny Urząd Ziemski, pod ich kierunkiem i odpowiedzialnością przeprowadzone. Upoważnienie takie mogą otrzymać ci geometrzy, którzy posiadają kwalifikacje, uznane przez Główny Urząd Ziemski za dostateczne do prac na Kresach Wschodnich. Wydane upoważnienia mogą być odwołane przez Główny Urząd Ziemski w każdym czasie.

§ 11. Przed zatwierdzeniem przez okręgową delegaturę Głównego Urzędu Ziemskiego projektu parcelacyjnego (§ 2) i przed uzyskaniem przez nowonabywców zaświadczeń, przewidzianych w § 18 rozporządzenia wykonawczego z dn. 27 maja 1921 r. niedopuszczalnem jest oddawanie w posiadanie lub użytkowanie gruntów parcelowanych.

§ 12. Zaświadczenia na prawo nabycia parceli na podstawie § 18 rozporządzenia wykonawczego z dnia 27 maja 1921 r. wydawane być mogą: obywatelom Państwa Polskiego, nie uprawiającym spekulacji ziemią i dającym gwarancję, iż na nabytej ziemi będą prowadzić gospodarstwo rolne osobiście i ze znajomością rzeczy, przyczem w zaświadczeniach winna być wymieniona ilość ziemi, którą ma prawo petent nabyć. Ilość ta dla bezrolnych nie może przekraczać 15 ha, dla małorolnych 23 ha i dla posiadających już samodzielne gospodarstwa 45 ha.

Komisarze ziemscy w okręgach delegatur: wołyńskiej, poleskiej i nowogródzkiej oraz w powiatach: białostockim, bielskim i sokólskim województwa białostockiego w zaświadczeniach, wydawanych osobom zamieszkującym na terytorjum wymienionych delegatur i powiatów, powinni wymieniać majątek oraz wyszczególniać parcelę, na którą petent reflektuje. Zaświadczenie takie jest ważne tylko do nabycia wymienionej w niem parceli, przyczem nowe zaświadczenie temuż petentowi może być wydane ze zwrotem poprzedniego.

§ 13. Zatwierdzony przez okręgową delegaturę Głównego Urzędu Ziemskiego projekt parcelacyji wykonuje na gruncie pod kontrolą urzędów ziemskich właściciel majątku, uwzględniając jedynie tych reflektantów na parcele, którzy przedstawią wskazane w § 12 zaświadczenia.

§ 14. Komisarze ziemscy obowiązani są czuwać nad prawidłowem wykonaniem projektów parcelacyjnych, zatwierdzonych przez okręgową delegaturę Głównego Urzędu Ziemskiego, o wszystkich zaś odchyleniach od zatwierdzonego

projektu sporządzać odpowiednie protokuły i przedstawiać je do delegatury.

§ 15. Do majątków, w których są prowadzone lub zostały zapoczątkowane roboty parcelacyjne wbrew przepisom niniejszego rozporządzenia winno być stosowane rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 27 kwietnia 1921 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie postępowania przy parcelacji posiadłości ziemskich, prowadzonej przez osoby prywatne (Dz. U. R. P. 1921 r. Nr. 43, poz. 264).

§ 16. Przy parcelacji większych posiadłości ziemskich przez upoważnione do tego przez Główny Urząd Ziemski instytucje społeczne, powinny być stosowane przepisy: niniejszego rozprządzenia, rozporządzenia wykonawczego z dnia 27 maja 1921 r. (Dz. U. R. P. 1921 r. 52, poz. 325), rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. 1921 r. Nr. 30, poz. 178), rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 22 października 1919 r. o warunkach upoważnienia instytucji społecznych do przeprowadzenia parcelacji większych posiadłości ziemskich (Monitor Polski z 1919 r. Nr. 231), rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 5 stycznia 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany rozporządzenia z dnia 22 października 1919 r. o warunkach upoważnienia instytucji społecznych do przeprowadzenia parcelacji większych posiadłości ziemskich (Monitor Polski 1911 r. Nr. 12), i rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 22 lutego 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 22 października 1919 r. o warunkach upoważnienia instytucji społecznych do przeprowadzenia parcelacji większych posiadłości ziemskich (Monitor Polski 1921 r. Nr. 54) oprócz §§ 2 i 3 tego rozporządzenia.

§ 17. Rozporządzenie nieniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 144.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustaw i przepisów o zaopatrzeniu ludności w drzewo, obowiązujących na obszarze Rzeczypospolitej, na ziemie przyłączone do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 roku.

(D. U. Nr. 45. p. 241).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączo-

nych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 16 poz. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Na ziemie wskazane w art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 16 poz. 93) rozciąga się moc obowiązującą:

1. Ustawy z dnia 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (Dz. Pr. R. P. z r. 1919 Nr. 20 poz. 229);
2. Rozporządzenia wykonawczego Ministra Robót Publicznych z dnia 17 stycznia 1921 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu, Spraw Wewnętrznych, b. Dzielnicy Pruskiej oraz Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego, do ustawy z dnia 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 21 poz. 115);
3. Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 14 grudnia 1920 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Robót Publicznych, Aprowizacji i b. Dzielnicy Pruskiej w przedmiocie wyłączenia z pod obowiązku dostarczania na cele odbudowy oraz opałowe potrzeby ludności drzewa— właścicieli drobnych parcel leśnych (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 9 poz. 46).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a jednocześnie tracą moc obowiązującą: rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 18 lipca 1919 r. o udzielaniu drzewa budulcowego na odbudowę właścicielom osad zniszczonych przez działania wojenne (Dz. Urz. Zarządu cywilnego Ziem Wschodnich z dnia 25 lipca 1919 r. Nr. 8 poz. 60) oraz z dnia 12 września 1919 r. o rekwizycji lasów i materjałów drzewnych na potrzeby opałowe miast (Dz. Urz. Zarządu cywilnego Ziem Wschodnich z dnia 23 września 1919 r. Nr. 19 poz. 175).

Załącznik Nr. 145.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Robót Publicznych z dnia 1 września 1921 roku wydane w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Skarbu w przedmiocie dostarczania drzewa opałowego instytucjom i osobom uprawnionym w okresie zimowym 1921/22 r.

(D. U. Nr. 89 p. 662).

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe

i opałowe (Dz. Pr. № 20 poz. 229) zarządza się w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministrem Skarbu co następuje:

§ 1. W myśl. art. 1 lit. b ustawy z dnia 28 lutego 1919 roku (Dz. Pr. Nr. 29 poz. 229) w okresie zimowym 1921/1922 wydawane będzie drzewo opałowe dla szkół, urzędów, zakładów użyteczności publicznej, a także dla niezamożnej ludności w razie istotnej, każdorazowo stwierdzonej potrzeby, o ile ona bez pomocy Państwa zaspokojoną być nie może. Drzewo to wydawane będzie tylko w miejscowościach, w których wspomnianych potrzeb opałowych nie można zaspokoić węglem lub torfem. W razie możności pokrycia węglem lub torfem częściowego zapotrzebowania opału, ilość przydzielanego drzewa opałowego winna być odpowiednio zmniejszona.

§ 2. Na cele wyszczególnione w § 1 niniejszego rozporządzenia drzewo wydawane będzie za zapłatą, po cenach poniżej ustanowionych, z lasów państwowych, oraz z zajętego na te cele drzewa opałowego w lasach prywatnych, o ile zapotrzebowanie potrzebnego na cele wymienione drzewa nie zostanie pokryte w drodze dobrowolnego kupna-sprzedaży.

§ 3. O przydziale drzewa dla instytucji i osób w § 1 wyszczególnionych decydują władze administracyjne I instacji. Władze te również, po uprzedniem porozumieniu z właściwym inspektorem względnie komisarzem ochrony lasów, dokonują zajęcia drzewa opałowego w lasach prywatnych w ilości jednak niewiększej, niż 1 mp. z 1 ha zadrzewionej powierzchni w lasach, obciążonych serwitutami i $1^1/_2$ mp. z 1 ha w lasach wolnych od serwitutów.

§ 4. Ilość przydzielonego drzewa opałowego winna być uzależnioną od ilości pieców urzędowo stwierdzonej w instytucji, lub w mieszkaniu osób, które drzewo otrzymać mają, przytem na 1 piec wolno zająć najwyżej 6 mp. szczapowych lub krąglakowych, względnie 8 mp. karpinowych, względnie 12 mp. gałęziowych drewna opałowego twardego, albo 7 mp. szczapowych lub krąglakowych, względnie 10 mp. karpinowych, względnie 14 mp. gałęziowych drewna opałowego miękkiego.

§ 5. Od orzeczenia władzy administrayyjnej 1 instancji w przedmiocie zajęcia drzewa opałowego można wnieść odwołanie do władzy administracyjnej II instacji w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Do czasu uchylenia orzeczenia I instancji właściciel nie może użytkować ani rozporządzać zajętem drzewem.

Uprawniony do poboru drzewa winien przed pobraniem drzewa z lasu wypłacić właścicielowi lasu należność według cen następujących:

za 1 mp. (jeden metr przestrzenny) drewna opałowego w stanie niewyrobionym w lesie:

Wyszczególnienie sortymentów drewna opałowego	Buk, grab i jawor.					Dąb, brzoza, wiąz, klon, jesion.					Sosna, olsza, trześnia.					Jodła, świerk.					Osika, lipa, topola.				
	Klasy wartości																								
	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
	Marek																								
Szczapy	550	500	450	400	350	500	450	400	350	300	450	400	350	300	250	400	350	320	280	240	360	320	280	240	200
Krąglaki grube (powyżej 10 cm. grubości w cienkim końcu).	440	400	360	320	280	400	360	330	280	240	360	320	280	240	200	320	290	260	230	200	290	260	230	200	170
Krąglaki cienkie (od 7 do 10 cm. grubości w cienkim końcu.	350	320	290	260	230	320	280	250	220	200	300	270	240	210	180	280	250	220	190	160	250	220	190	170	140
Karpina	220	200	180	160	140	200	180	160	140	130	180	160	140	130	120	160	140	130	120	110	140	120	110	100	90
Chrust gruby (z całych drzewek i gałęzi o średn. od 3 do 6 cm. włącznie w grubszym końcu w całych długościach)	190	170	150	130	120	170	150	130	120	110	150	130	120	110	100	130	120	110	100	90	120	110	100	90	80
Chrust cienki (drzewka, wierzchołki i gałęzie o średn. 3 cm. i niżej w grubszym końcu	100	90	80	70	60	90	80	70	65	60	80	70	60	55	50	70	65	60	50	45	65	60	55	45	40

Do cen powyższych dolicza się rzeczywiste koszty wyróbki.

§ 7. Ceny, wyszczególnione w § 6, stosować należy przy obliczeniu wartości drewna, wydanego z lasów lub składów, położonych w odległości do 5 klm. od stacji kolejowej lub rzeki spławnej. Przy wydawaniu drewna z lasu lub składów, znajdujących się w odległości od 5 do 10 klm., stosować należy ceny powyższe z 10% zniżką, przy odległości od 10 do 20 klm. z 20% zniżką i przy odległości wyżej 20 klm. z 30% zniżką. Powiaty według klas wartości grupuje się w sposób następujący:

a) na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i warszawskiego.

Do I klasy zalicza się powiaty: błoński, brzeziński, ciechanowski, gostyński, grójecki, kolski, kutnowski, kaliski, koniński, lubelski, jędrzejewski, łaski, łęczycki, łowicki, łódzki, miechowski, miński, nieszawski, opatowski, opoczyński, olkuski, piotrkowski, pinczowski, puławski, płoński, płocki, sandomierski, sieradzki, sierpecki, stopnicki, słupecki, radomski, radomskowski, rawski, tomaszowski, turecki, warszawski, wieluński i włocławski.

Do II klasy: będziński, bielski, chełmski, częstochowski, garwoliński, hrubieszowski, iłżecki, janowski, kielecki, konecki, kozienicki, konstantynowski, krasnostawski, lipnowski, lubartowski, łomżyński, łukowski, makowski, mławski, ostrowski, pułtuski, przasnyski, radzyński, radzymiński, rypiński, siedlecki, skierniewicki, sochaczewski, sokołowski, węgrowski, włodawski, włoszczowski, wysoko-mazowiecki i zamojski.

Do III klasy: augustowski, białostocki, bielski, biłgorajski, grodzieński, dubieński, horochowski, kolneński, kowelski, krzemieniecki, łucki, ostrogski, ostrołęcki, sejneński, sokólski, suwalski i szczuczyński.

Do IV klasy: białowieski, brzeski, drochiczyński, kamienio-koszyrski, kobryński, kossowski, lidzki, lubomlski, wołkowyski i wołorzyński.

Do V klasy: baranowicki brasławski, duniłowicki, dziśnieński, łuniniecki, nieświeski, nowogródzki, piński, prużański, równeński, sarneński, słonimski, stołpecki, wilejski i włodzimierski.

b) (Dotyczy b. zaboru austrjackiego).

§ 8. Drewno opałowe winno być zabrane z miejsca wyznaczonego w terminie, określonym przez władzę administracyjną I instancji. W razie nie zabrania drewna przez uprawnionego do poboru w terminie określonym przez tę władzę, dysponuje niem swobodnie właściciel lasu.

§ 9. Wydane drewno opałowe może być użyte tylko na cele wyznaczone i pod odpowiedzialnością karną nie może być sprzedane lub wogóle odstąpione osobom trzecim.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 146.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Robót Publicznych z dnia 2 stycznia 1922 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministrem Skarbu w przedmiocie ustanowienia cen drzewa budulcowego zajętego w lasach prywatnych na cele odbudowy.

(Dz. U. Nr. 10 p. 83).

Na mocy art. 2 ustawy z dn. 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drewno opałowe i budulcowe (Dz. P. P. P. Nr. 20, poz. 229) zarządza się co następuje:

§ 1. Ceny drzewa budulcowego na pniu za jeden metr sześcienny (1m^3) zajętego ogólnie w lasach prywatnych w myśl postanowień artykułów 1, 2 i 3 rozporządzenia z dn. 2 września 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 586) jako też zajętego oddzielnemi zarządzeniami w ilości ponad normę ustaloną w art. 2 i 3 tegoż rozporządzenia określać będą na podstawie średnich cen targowych właściwi wojewodowie po zasięgnięciu opinji komisji do tego celu powołanych.

§ 2. Komisje przewidziane w § 1 winny się składać: z wojewody, jako przewodniczącego i 4 członków powołanych przez wojewodę, a mianowicie z przedstawiciela Ministerstwa Robót Publicznych, z przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przedstawiciela Ministerstwa Skarbu i przedstawiciela właściciela lasów lub przedstawiciela przemysłowców drzewnych.

§ 3. Oznaczanie cen winno się odbywać każdego miesiąca dla wszystkich lasów całego obszaru województwa, z których drewno budulcowe jest pobierane przez urzędy odbudowy na cele odbudowy, przyczym wysokość cen winna być uzależniona od stosunków lokalnych, eksploatacyjnych i odległości od najbliższej stacji kolejowej.

§ 4. Od decyzji wojewody, wydanych w myśl niniejszego rozporządzenia właścicielowi lasu oraz osobom wymienionym w art. 5 rozporządzenia z dn. 2 września 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 586) przysługuje prawo odwołania się w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia do Ministra Robót Publicznych, który rozstrzyga ostatecznie w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Odwołanie się nie wstrzymuje wykonania zarządzeń wypływających z zajęcia drewna.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1922 r., odnośnie do drewna budulcowego, dla którego asygnacje zostały wydane przez urzędy odbudowy po 1 stycznia 1922 r. względ-

nie dla którego protokuły odbiorcze zostały sporządzone po tymże terminie.

Jednocześnie tracą moc: 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie ustanowienia cen drzewa wydanego na mocy ustawy sejmowej z dn. 28 lutego 1919 r. (Monitor Polski Nr. 161 z dn. 21 lipca 1919 r.), 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dn. 5 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 417) i 3) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dn. 1 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 679).

Załącznik Nr. 147.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 19 lipca 1921 roku w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej dekretu z dnia 16 stycznia 1919 r. o organizacji urzędów ochrony lasów na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 69 p. 454).

Na mocy artykułu 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 roku o unormowaniu stanu prawno politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dn. 12 października 1920 r. (Dz. Ustaw z 1921 r. Nr. 13 poz. 93) Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Na województwa nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą dekretu z dnia 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie organizacji urzędów ochrony lasów (Dz. Pr. z 1919 Nr. 8 doz. 117) z zastosowaniem niżej podanych przepisów przechodnich.

§ 2. Do czasu mianowania komisarzy ochrony lasów obowiązki ich spełniać będą nadleśniczowie, wyznaczeni przez okręgowego inspektora ochrony lasów, w porozumieniu z naczelnikiem Zarządu Okręgowego lasów państwowych.

§ 3. Do czasu wprowadzenia na ziemiach, wskazanych § 1, Okręgowych Komisji Ziemskich, Komisje ochrony lasów składać się będą: a) z delegata okręgowego Głównego Urzędu Ziemskiego, jako przewodniczącego, b) z okręgowego inspektora ochrony lasów, jako zastępcy przewodniczącego, c) z potrzebnej liczby radców, mianowanych z pośród osób,

posiadających wyższe wykształcenie leśne oraz dostateczną znajomość prawa, d) z potrzebnej liczby członków, zaproszonych na przeciąg 3 lat przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, na przedstawienie zawodowych organizacji lub instytucji leśnych albo rolniczych, wśród nich przedstawiciele drobnej własności ziemskiej winni stanowić połowę i e) z delegowanego do udziału w Komisji sędziego miejscowego sądu okręgowego.

§ 4. Dla ziem, wskazanych w § 1 niniejszego rozporządzenia, tworzy się następujące Komisje Okręgowe ochrony lasów:

a) w Łucku dla powiatów województwa wołyńskiego,
b) w Pińsku dla powiatów województwa poleskiego,
c) w Nowogródku dla powiatów województwa nowogródzkiego.

Powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski przyłącza się do okręgu Komisji w Białymstoku.

Rozporządzenie Ministra Roln. i D. P. (D. U. Nr. 54 1920 r. p. 331).

§ 5. Postępowanie, rozpoczęte i niezakończone przez dotychczasowe urzędy do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, będzie zakończono przez władze, ustanowione niniejszem rozporządzeniem, stosownie do wprowadzonych przez to rozporządzenie przepisów.

§ 6. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, traci moc obowiązującą rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 30 października 1919 r. (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z 1919 r. Nr. 31 poz. 341).

§ 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrowi Rolnictwa i D. P.

Załącznik Nr. 148.

DEKRET

w przedmiocie organizacji urzędów ochrony lasów.

(D. Pr. Nr. 21 p. 64).

Art. 1. Nadzór ogólny nad wykonywaniem przepisów o ochronie lasów należy do zakresu działania Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

W celu wykonywania ochrony lasów powołane zostają urzędy ochrony lasów pod naczelnem kierownictwem Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 2. Urzędy ochrony lasów stanowią: główny inspektor ochrony lasów, okręgowi inspektorowie ochrony lasów, komi-

sarze i podkomisarze ochrony lasów, urzędnicy pomocnicy i gajowi.

Art. 3. Nadto w celu sprawowania czynności, poniżej w art. 8 wymienionych, wymagających kolegjalnego rozstrzygnięcia, powołane będą komisje ochrony lasów:

a) okręgowe — w miastach, w których urzędują okręgowe komisje ziemskie, oraz

b) główna — przy Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 4. Główny inspektor kieruje działalnością inspektorów okręgowych i podwładnych im urzędników ochrony lasów i sprawuje nad nimi nadzór techniczny i służbowy. Główny inspektor ochrony lasów uczestniczy w posiedzeniach głównej komisji ochrony lasów, zarządza kancelarją i kieruje biegiem spraw tej komisji.

Art. 5. Okręgowy inspektor ochrony lasów kieruje działalnością urzędników ochrony lasów w swoim okręgu oraz sprawuje nad ich działalnością nadzór techniczny i służbowy. Okręgowy inspektor ochrony lasów prowadzi kancelarję komisji okręgowej ochrony lasów, uczestniczy w jej posiedzeniach i kieruje biegiem spraw. Do pomocy okręgowy inspektor ochrony lasów ma sobie przydaną potrzebną liczbę komisarzy, podkomisarzy i referentów. Komisarze zastępować mogą inspektora okręgowego ochrony lasów w poszczególnych czynnościach urzędowych.

Art. 6. Komisarz ochrony lasów sprawuje nadzór nad lasami w swoim obwodzie, a nadto do jego obowiązków należy:

1) prowadzenie statystyki leśnej,

2) dozór nad użytkowaniem i odnowieniem lasu,

3) badanie na gruncie spraw, dotyczących lasów ochronnych,

4) sporządzanie protokułów, stosownie do przepisów ustawy o ochronie lasów,

5) sporządzanie planów gospodarczych i kosztorysów,

6) popieranie produkcji nasion i sadzonek,

7) zachęcanie drobnych właścicieli ziemskich do zakładania szkółek leśnych,

8) udzielanie informacji i porad techniczno-leśnych.

Art. 7. Do pomocy komisarz ochrony lasów ma sobie przydaną potrzebną liczbę podkomisarzy, którzy zastępować go mogą we wszystkich czynnościach urzędowych.

Art. 8. Do zakresu działania komisji okręgowej ochrony lasów należą sprawy następujące:

1) decyzje w przedmiocie uznania lasów za ochronne lub wodoochronne;

2) udzielanie pozwoleń na wyrąb w razach nieodzownych konieczności na terytorjum lasu zamkniętego dla użytkowania;

3) wydawanie decyzji w sprawach zmiany użytkowania leśnego;

4) wstrzymywanie i zmienianie zarządzeń właścicieli lasów, tyczących się pustoszącego cięcia lasów;

5) wydawanie pozwoleń na pasanie bydła w młodnikach, które nie dosięgły ustanowionego wieku lub wzrostu;

6) rozpoznawanie planów gospodarstwa leśnego w lasach, obciążonych służebnościami włościańskiemi i zatwierdzanie planów gospodarstwa leśnego w lasach nieobciążonych służebnościami;

7) ustanawianie i wyznaczanie właścicielom lasów terminu do ręcznego odnawiania dokonanych wbrew ustawom wyrębów lub karczunku oraz zatwierdzanie kosztorysów upraw, nakazanych przez urzędy ochrony lasów;

8) dokonywanie podziału czynności między podwładnemi organami oraz udzielanie im pełnomocnitw wykonawczych;

9) rozpatrywanie zażaleń na czynności podległych im urzędów ochrony lasów, oraz

19) wszelkie decyzje i sprawy, jakie będą z mocy ustawy lub rozporządzenia komisjom ochrony lasów przekazane.

Art. 9. Komisję okręgową ochrony lasów stanowią:

a) prezes komisji okręgowej ziemskiej, jako przewodniczący,

b) okręgowy inspektor ochrony lasów,

c) potrzebna liczba radców, mianowanych z pośród osób, posiadających wyższe wykształcenie leśne oraz dostateczną znajomość prawa;

d) potrzebna liczba członków zaproszonych na przeciąg 3 lat przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych na przedstawienie zawodowych organizacji lub instytucji leśnych albo rolniczych, a wśród nich połowa przedstawicieli drobnej własności ziemskiej;

e) delegowany do udziału komisji prawnik z pośród stałych członków prawników miejscowej komisji ziemskiej okręgowej lub w braku tych osób z pośród sędziów miejscowego sądu okręgowego.

Art. 10. Jeżeli prezes komisji ziemskiej okręgowej nie może przybyć na posiedzenie, zastępuje go okręgowy inspektor ochrony lasów.

Radca komisji jest pomocnikiem i zastępcą inspektora ochrony lasów we wszystkich jego czynnościach urzędowych.

Art. 11. Dla prawomocności decyzji komisji niezbędna jest obecność 3 osób, a mianowicie:

1) przewodniczącego lub jego zastępcy;

2) okręgowego inspektora ochrony lasów lub radcy komisji—leśnika;

3) jednego przedstawiciela organizacji zawodowych lub instytucji leśnych.

Art. 12. Instytucje (organizacje) powołane do przedstawienia kandydatów oraz ich liczbę ustala Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych — co trzy lata.

Z pomiędzy przedstawionych kandydatów Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych zaprasza połowę na członków komisji, a pozostałych na ich zastępców.

Członkowie komisji, zaproszeni przez ministra stosownie do niniejszego artykułu, powołani będą na posiedzenia kolejno po dwóch na każde posiedzenie. Członkowie komisji, wezwani na posiedzenie, winni stawić się w oznaczonym terminie lub usprawiedliwić swoją nieobecność wobec przewodniczącego komisji zawczasu, aby dać możność powołania następnego z kolei członka lub zastępcy.

Nieusprawiedliwione niestawiennictwo pociąga za sobą nałożenie przez przewodniczącego komisji kary pieniężnej do stu marek. Ponadto członek komisji, nie przybywający na posiedzenie komisji poraz trzeci, będzie wykreślony z listy członków komisji.

Art. 13. W razie niemożności przybycia na posiedzenie komisji, okręgowy inspektor ochrony lasów może delegować jednego z podwładnych sobie komisarzy ochrony lasów. Delegowany komisarz uczestniczy w posiedzeniu z prawem głosu.

Art. 14. Na posiedzenia komisji powołani będą komisarze ochrony lasów w celu dawania potrzebnych wyjaśnień i referowania spraw przez siebie prowadzonych; będą oni mieli jedynie głos doradczy.

Komisja może powołać na posiedzenie biegłych z głosem doradczym.

Art. 15. Główna komisja ochrony lasów rozstrzyga w drugiej instancji sprawy, przychodzące pod jej rozpoznawanie wskutek odwołania się stron od decyzji okręgowej komisji ochrony lasów lub w drodze art. 34 przepisów niniejszych, rozpoznaje sprawy, oddane sobie do zdecydowania lub zaopinjowania przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, oraz zatwierdza przedstawione sobie przez okręgowe komisje ochrony lasów plany gospodarcze w lasach, obciążonych służebnościami.

Art. 16. Główną komisję ochrony lasów przy Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych stanowią:

a) Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jako przewodniczący;
b) wiceprezes głównej komisji ziemskiej, jako zastępca przewodniczącego;
c) główny inspektor ochrony lasów;
d) naczelnik wydziału ochrony lasów w Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych;
e) potrzebna liczba radców, mianowanych z pośród osób, posiadających wyższe wykształcenie leśnicze i dostateczną znajomość prawa, lub zamiast nich stałych

członków głównej komisji ziemskiej — prawników, delegowanych do głównej komisji ochrony lasów;

f) potrzebna ilość członków, zaproszonych na przeciąg 3 lat przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych na przedstawienie organizacji lub instytucji zawodowych leśnych albo rolnych, a wśród nich połowa przedstawicieli drobnej własności ziemskiej.

Art. 17. W przedmiocie powołania do udziału w głównej komisji ochrony lasów i uczestniczenia w jej posiedzeniach przedstawicieli organizacji zawodowych ma zastosowanie art. 12 przepisów niniejszych.

Art. 18. Dla prawomocności decyzji głównej komisji ochrony lasów potrzebna jest obecność przynajmniej 5 osób w tej liczbie przewodniczącego, głównego inspektora ochrony lasów lub jego zastępcy, oraz dwóch przedstawicieli organizacji zawodowych.

W razie nieobecności przewodniczącego zastępuje go główny inspektor ochrony lasów. Głównego inspektora ochrony lasów może zastępować z upoważnienia ministra inny urzędnik ministerstwa.

W sprawach, mających znaczenie prawne, konieczna jest obecność członka komisji — prawnika.

Art. 19. Główna komisja ochrony lasów może wzywać na posiedzenia urzędników ochrony lasów oraz biegłych w celu wysłuchania ich wyjaśnień. Wezwani nie mają prawa głosu w komisji.

Art. 20. Wszystkich urzędników ochrony lasów oraz radców ochrony lasów z wyjątkiem kancelistów i służby niższej mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych kancelistów i służbę mianują inspektorowie ochrony lasów, każdy w swoim okręgu.

Art. 21. Zakres działania urzędów ochrony lasów obejmuje sprawy, dotyczące lasów, znajdujących się w ich okręgach.

Art. 22. Podania, zażalenia i skargi składać można w urzędach ochrony lasów na piśmie lub ustnie. W razie ustnego zgłoszenia urzędnik, któremu podanie, zażalenie lub skargę zgłoszono, sporządza protokuł, który podpisuje zgłaszający lub, jeśli ten jest niepiśmienny, inna osoba przy sporządzeniu protokułu obecna.

Art. 23. Urzędy ochrony lasów mogą podejmować wykonywanie wszelkich czynności techniczno-leśnych, dotyczących zarówno urządzenia jak i odnawiania i pielęgnowania lasów, za opłatą podług taksy, wydawanej przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 24. Plany gospodarstwa leśnego dla lasów ochronnych sporządzać mają państwowe urzędy leśne.

Zasady sporządzania planu gospodarstwa leśnego wskażą specjalne instrukcje, wydane przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 25. Przy urządzaniu lasów nieuznanych za ochronne, pociągającem za sobą koszt dla właściciela, stosowaną ma być taksa, zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w razie, jeżeli plany gospodarstwa leśnego sporządzać mają technicy państwowi. Wszelkie uzupełnienia i zmiany, dotyczące instrukcji i taksy, podawane będą do ogólnej wiadomości w dzienniku urzędowym.

Art. 26. Każdy plan gospodarstwa leśnego podlega rejestracji i zatwierdzeniu okręgowej komisji ochrony lasów. Zatwierdzenie nastąpić powinno przed upływem roku, jeżeli decyzja uznania lasu za ochronny zapadła przed 1 marca i nie później jak w następnym roku — jeżeli decyzja ta zapadła po 1 marca. Plan gospodarstwa leśnego ma być przed zatwierdzeniem przedłożony właścicielowi lasu lub jego zarządzającemu, którym służy prawo odwołania się do okręgowej komisji ochrony lasów w ciągu miesiąca od daty okazania planu.

Art. 27. Do składania wniosków o uznanie lasów za ochronne są uprawnieni:

1) urzędy administracji leśnej i policji;
2) władze samorządowe na terytorjum swoich obwodów, oraz
3) każdy zagrożony szkodą.

Art. 28. Wnioski składać należy do właściwego inspektora lasów wprost lub za pośrednictwem miejscowego urzędu leśnego. Uznanie lasu za ochronny oraz decyzje, dotyczące powstrzymania lub zakazu wyrębów pustoszących, ma poprzedzać zbadanie przez komisarza wszystkich okoliczności sprawy na gruncie.

Art. 29. O terminie mającego się odbyć badania na gruncie właściciel lasu, a w jego nieobecności zarządzający lasem, ma być zawczasu zawiadomiony co najmniej na 7 dni. Niestawienie się tych osób nie wstrzymuje badania.

Art. 30. Przy każdem badaniu sprawy ma być sporządzony na gruncie protokuł, do którego zapisuje się wszelkie zebrane wiadomości. Odpis protokułu ma być zakomunikowany właścicielowi lasu, jego pełnomocnikowi lub zarządzającemu lasem, poczem bezzwłocznie przesłany do okręgowej komisji ochrony lasów.

Art. 31. Właściciel lasu lub zarządzający ma prawo odwołać się w ciągu miesiąca od daty sporządzenia protokułu do komisji ochrony lasów z zastrzeżeniami przeciw treści protokułu.

Art. 32. Po upływie miesięcznego terminu, wskazanego w art. 26 i 31, o ile nie zaszła potrzeba badania uzupełniającego, przewodniczący komisji ochrony lasów wyznaczy posiedzenie komisji do rozpoznania sprawy.

O terminie posiedzenia otrzyma zawiadomienie właściciel lasu. Właściciel lasu i osoby wymienione w art. 27 mają prawo brać udział w postępowaniu przed urzędami ochrony lasów

osobiście lub powierzyć zastępstwo pełnomocnikom na zasadach postępowania w urzędach ziemskich. Wyjaśnienia właściciela lub jego pełnomocnika lub zarządzającego oraz innych osób uczestniczących w sprawie, dawane w toku rozprawy, mają być wciągane do protokułu posiedzenia.

Nieobecność tych osób nie wstrzymuje biegu sprawy.

Art. 33. W każdej sprawie ma zapadać decyzja, szczegółowo uzasadniona, z wyłuszczeniem wszelkich okoliczności. Decyzja ta ma być zakomunikowana właścicielowi lasu w drodze urzędowej.

Art. 34. Decyzje komisji okręgowej zapadają zwykłą większością głosów członków, obecnych na posiedzeniu. Przewodniczący głosuje ostatni i przy równym podziale głosów jego zdanie rozstrzyga.

W protokule zamieszczane być winny oświadczenia tych członków, niezgadzających się z decyzją komisji, którzy tego zażądają.

Jeżeli decyzja zapadła wbrew głosom lub głosowi (jeżeli na posiedzeniu był tylko jeden) technika leśnego, sprawa winna być skierowana do głównej komisji ochrony lasów, która poweźmie decyzję ostateczną.

Art. 35. Wszelkie decyzje w komisji ochrony lasów obowiązują właścicieli od dnia następującego po dniu ogłoszenia decyzji w przepisanym trybie.

Art. 36. Osoby, biorące udział w postępowaniu, mają prawo odwołać się do decyzji komisji okręgowej do głównej komisji ochrony lasów. Zażalenia składane być mają w ciągu 3 miesięcy po ogłoszeniu decyzji za pośrednictwem właściwych komisji okręgowych, które są obowiązane w terminie dwutygodniowym, licząc od dnia otrzymania zażalenia, przesłać akta sprawy wraz z wyjaśnieniami.

Art. 37. Decyzje głównej komisji ochrony lasów są ostateczne i zaskarżeniu nie ulegają. Jeżeli Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych nie zgadza się z decyzją komisji głównej ochrony lasów, poddać ją można pod panowne rozpoznanie połączonej komisji głównej ochrony lasów i ziemskiej z udziałem szefa sekcji lasów w Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Jezeli komisje połączone decyzję zatwierdzą, pozostaje ona w mocy, w przeciwnym razie główna komisja ochrony lasów poweźmie nową decyzję stosownie do opinji komisji połączonej.

W komisjach połączonych przewodniczy Minisrer Rolnictwa i Dóbr Państwowych lub jego zastępca.

Art. 38. Wykonanie decyzji w komisji ochrony lasów należy do inspektora okręgowego ochrony lasów i podwładnych mu urzędów.

Art. 39. Urzędnicy ochrony lasów mają prawo, w celu wykonywania swych czynności, wstępu do lasów w każdym czasie. Właściciele lasów tudzież osoby zawiadujące lub zarzą-

dzające lasami nie mogą stawiać przeszkód urzędom ochrony lasów przy pełnieniu przez nich obowiązków służbowych, lecz obowiązani są udzielać wszelkich wiadomości i okazywać żądane współdziałanie.

Przepisy przechodnie.

Art. 40. Czynności nadzorcze byłych rosyjskich urzędników lasów państwowych, policji i komisarzy włościańskich w zakresie ochrony lasów przechodzą na komisarzy ochrony lasów; czynności b. komitetów ochrony lasów i gubernjalnych komisji do spraw włościańskich w tymże zakresie—na komisje okręgowe ochrony lasów; czynności Rady głównozarządzającego rolnictwem i wydziału ziemskiego w zakresie ochrony lasów — na główne komisje ochrony lasów.

Art. 41. Postępowanie, rozpoczęte i niezakończone do dnia objęcia zarządu ochrony lasów przez władze państwowe polskie, będzie zakończone przez te władze polskie stosownie do przepisów niniejszych oraz ustaw i rozporządzeń, jakie będą w tym przedmiocie wydane.

Art. 42. Rozporządzenia wykonawcze oraz szczegółowe instrukcje i przepisy w przedmiocie postępowania w urzędach ochrony lasów wyda Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Dan w Warszawie, d. 16 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 149.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1921 roku o rozciągnięciu na obszar województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: białowieskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego mocy dekretu z dn. 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego.

(D. U. Nr. 71 p. 474).

Na podstawie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej; na podstawie umowy o preliminaryjnym pokuju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 16 poz. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (Dz. Pr.

P. P. Nr. 21 poz. 67) rozciąga się na obszar województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: białowieskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

§ 2. Uchyla się rozporządzenie Generalnego Komisarza Cywilnego z dnia 8 marca 1919 r. w przedmiocie zarządu majątków opuszczonych (Dz. Urz. Geralnego Komisarza Cywilnego Nr. 1 poz. 4), oraz rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 28 maja 1919 r., dotyczące zarządu majątków opuszczonych oraz zasiewów dokonanych przez władze okupacyjne (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich Nr. 5 poz. 37) i rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 26 czerwca 1919 r. w przedmiocie zarządu majątków, opuszczonych oraz zasiewów, dokonanych przez b. władze okupacyjne (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 6, poz. 42).

Zarządzenia, poczynione na podstawie powyższych rozporządzeń, pozostają w mocy. Zarządy przymusowe, ustanowione na mocy powyższych rozporządzeń, podlegają od chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przepisom dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrom: Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych oraz Skarbu.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 150.

DEKRET

w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego.

(D. Pr. Nr. 21 p. 67).

Art. 1. 1) Wszelki majątek ruchomy i nieruchomy, znajdujący się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej:

a) należący do „ordynacji książąt Warszawskich hrabiów Paskiewiczów-Erywańskich",

b) pocerkiewny oraz stanowiący uposażenie duchowieństwa prawosławnego,

2) przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, których ani właściciele, ani ustanowieni przez nich zarządcy nie są obecni w kraju,

3) przedsiębiorstwa przemysłowe, których utrzymanie w ruchu lub puszczenie w ruch, oraz posiadłości ziemskie, których zabezpieczenie lub zagospodarowanie leży w interesie państwa,

4) zakłady i urządzenia użyteczności publicznej (jak np. elektrownie, gazownie, wodociągi, tramwaje),—mogą być objęte pod zarząd państwowy.

Art. 2. Ustanowienie i wykonywanie zarządu państwowego należy:

a) w stosunku do wszelkiego rodzaju dóbr nieruchomych, prócz wymienionych poniżej pod lit. b i c, a także przedsiębiorstw przemysłu rolnego i leśnego — do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych,

b) w stosunku do przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych — do Ministra Przemysłu i Handlu,

c) w stosunku do zakładów i urządzeń użyteczności publicznej — do Ministra Spraw Wewnętrznych,

d) w stosunku do sum pieniężnych i kapitałów w gotówce, papierach wartościowych lub zobowiązaniach, o ile nie stanowią one przynależności majątków, pod lit. a, b, c wymienionych, — do Ministra Skarbu.

Art. 3. Do każdego majątku, na którym ustanowiony zostaje zarząd państwowy, władza, w art. 2 wskazana, mianuje zarządcę państwowego; obowiązki zarządców państwowych mogą być powierzane, w miarę potrzeby, bądź osobom do ich pełnienia specjalnie powołanym, bądź urzędom państwowym lub organizacjom społecznym.

Art. 4. O każdym wypadku ustanowienia zarządu i mianowania zarządcy państwowego podane będzie do publicznej wiadomości w gazecie urzędowej.

Art. 5. Właściciel majątku, wziętego w zarząd państwowy, albo osoby, pod których zarządem majątek pozostaje, obowiązani są dostarczyć zarządcy państwowemu wszelkie dane majątku dotyczące (księgi, rachunki, rejestra, wykazy, inwentarze etc.) pod rygorem art. 139 K. K.

Art. 6. Zarządca państwowy zarządza powierzonym mu majątkiem lub przedsiębiostwem i jest wyłącznie upoważniony do wykonywania czynności prawnych, dotyczących tego zarządu.

Art. 7. Wszelkie prawa do majątku, nabyte przez osoby trzecie w czasie, gdy majątek był pod zarządem b. władz okupacyjnych, mogą być wykonywane tylko za zezwoleniem zarządu państwowego.

Art. 8. Koszty zarządzania majątkiem wraz z wynagrodzeniem zarządcy państwowego, obciążają majątek w zarząd objęty. Wysokość wynagrodzenia ustala właściwy minister.

Art. 9. Zarządca państwowy odpowiedzialny jest za swe czynności tylko przed władzą mianującą.

Art. 10. Wszelkie wpływy, osiągane z zarządzanego majątku, po potrąceniu wydatków bieżących, zarządca państwowy składać będzie na rachunek specjalny danego majątku do kas państwowych lub przez rząd wskazanych. Podnoszenie gotowizny z rachunków tych dokonywane będzie przez zarządców państwowych na mocy ogólnego lub specjalnego upoważnienia właściwego ministra.

Art. 11. Szczegółowe przepisy oraz instrukcje, określające zakres uprawnień i tryb postępowania zarządców państwowych, wydadzą właściwi ministrowie (art. 2).

Art. 12. Dekret z dnia 23 listopada r. b. o sekwestrze zakładów przemysłowych zostaje uchylony.

Zarządy państwowe, powołane na mocy dekretu z dnia 23 listopada r. b., będą czynne nadal stosownie do przepisów dekretu niniejszego.

Dan w Warszawie, d. 16 grudnia 1918 r.

Załącznik Nr. 151

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1920 roku w przedmiocie reorganizacji zarządu dóbr państwowych.

(D. U. Nr. 114 p. 752).

Na podstawie art. 15 i 27 dekretu z dnia 3 stycznia 1918 r. o organizacji władz naczelnych (Dz. Pr. Kr. Pol. z 1918 r. Nr. 1 p. 1) Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Zarząd dobrami państwowemi, wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 maja 1919 r. poddaje się reorganizacji na zasadach, wyrażonych w §§ 2—4 niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Sprawowanie bezpośredniego zarządu wszelkiemi majątkami państwowemi rolnemi oraz dobrami, pozostającemi pod zarządem państwowym, z wyłączeniem lasów państwowych lub pozostających pod zarządem państwowym, przekazuje się w pierwszej instancji referentem rolnym przy starostach, w drugiej instancji zaś — departamentom rolnictwa i weterynarji przy właściwych urzędach wojewódzkich.

Sprawy zarządu lasami państwowemi lub pozostającemi pod zarządem państwowym reguluje osobne rozporządzenie.

§ 3. Naczelny nadzór nad wymienionemi w § 2 ust. 1 majątkami i dobrami oraz sprawy natury zasadniczej, w szczególności dotyczące nabywania, zbywania i obciążenia dóbr państwowych, zarówno jak czynności III instancji we wszel-

kich sprawach, dotyczących dóbr państwowych sprawować będzie Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 4. Po przekazaniu właściwych spraw i czynności władzom, wskazanym §§ 2 i 3 niniejszego rozporządzenia, Główny Zarząd oraz zarządy okręgowe dóbr państwowych ulegną zniesieniu.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze z dniem ogłoszenia uzyskuje moc obowiązującą na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem b. dzielnicy pruskiej.

Jednocześnie utraci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnią 11 maja 1919 r. w przedmiocie organizacji zarządów dóbr państwowych (Dz. Pr. P. P. z 1919 r. Nr. 41, poz. 301).

Załącznik Nr. 152.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1920 r. w przedmiocie organizacji i zakresu działania okręgowych zarządów lasów państwowych.

(D. U. Nr. 114 p. 153).

Na podstawie art. 15 i 27 dekretu z dn. 3 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych, Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Do sprawowania zarządu lasami państwowemi oraz lasami prywatnemi, pozostającemi pod zarządem państwowym powołuje się zarządy okręgowe lasów państwowych.

§ 2. Naczelne kierownictwo okręgowych zarządów lasów państwowych oraz nadzór nad działalnością tych zarządów i organów im podwładnych wykonywa Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych za pośrednictwem Departamentu Leśnictwa.

§ 3. Ustanawia się następujące cztery zarządy okręgowe lasów państwowych:

1) Zarząd Okręgowy Lasów Państwowych w Warszawie,
2) „ „ „ „ w Radomiu,
3) „ „ „ „ w Siedlcach,
4) „ „ „ „ we Lwowie.

§ 4. W myśl § 1 i 3 tworzy się cztery okręgi zarządu lasów państwowych a mianowicie:

I okrąg Warszawski, obejmujący powiaty:
1) Błoński, 2) Brzeziński, 3) Ciechanowski, 4) Garwoliński, 5) Gostyński, 6) Grójecki, 7) Kaliski, 8) Kolski, 9) Koniński, 10) Kutnowski, 11) Lipieński, 12) Łaski,

13) Łęczycki, 14) Łódzki, 15) Łowicki, 16) Makowski, 17) Mińsko-Mazowiecki, 18) Mławski, 19) Nieszawski, 20) Piotrkowski, 21) Płocki, 22) Płoński, 23) Przasnyski, 24) Pułtuski, 25) Radomskowski, 26) Radzymiński, 27) Rawski, 28) Rypiński, 29) Sieradzki, 30) Słupecki, 31) Sierpski, 32) Skierniewicki, 33) Sochaczewski, 34) Turecki, 35) Warszawski, 36) Wieluński i 37) Włocławski;

II okrąg Radomski, obejmujący powiaty:
1) Będziński, 2) Biłgorajski, 3) Chełmski, 4) Częstochowski, 5) Hrubieszowski, 6) Iłżecki, 7) Janowski, 8) Jędrzejowski, 9) Kielecki, 10) Konecki, 11) Kozienicki, 12) Krasnostawski, 13) Lubelski, 14) Lubartowski, 15) Miechowski, 16) Olkuski, 17) Opoczyński, 18) Opatowski, 19) Pińczowski, 20) Puławski, 21) Radomski, 22) Sandomierski, 23) Stopnicki, 24) Tomaszowski, 25) Włoszczowski i 26) Zamojski;

III okrąg Siedlecki, obejmujący powiaty:
1) Augustowski, 2) Bialski, 3) Bielski, 4) Białostocki, 5) Kolneński, 6) Konstantynowski, 7) Łomżyński, 8) Łukowski, 9) Mazowiecki, 10) Ostrowski, 11) Ostrołęcki, 12) Radzyński, 13) Sejneński, 14) Siedlecki, 15) Sokólski, 16) Sokołowski, 17) Suwalski, 18) Szczuczyński, 19) Węgrowski i 20) Włodawski.

IV okrąg Lwowski, obejmujący wszystkie powiaty b. Galicji oraz należące do Polski obszary Śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy.

§ 5. Do zakresu działania zarządu okręgowego lasów państwowych należy:

a) administrowanie za pośrednictwem podległych organów lasami państwowemi oraz lasami prywatnemi, pozostającemi pod zarządem państwowym, jakoteż użytkami ekonomicznemi i innemi nieruchomościami, stanowiącemi własność Skarbu a położonemi w obrębie lasów państwowych, lub przekazanemi zarządowi okręgowemu na mocy osobnych rozporządzeń;

b) zawieranie umów o sprzedaż drewna i materjałów tartych, o ile przedmiot sprzedaży w poszczególnym wypadku nie przenosi trzech tysięcy metrów sześciennych drewna użytkowego, ośmiu tysięcy metrów przestrzennych drewna opałowego, lub ośmiuset metrów sześciennych materjałów tartych, a cena sprzedaży nie jest niższa od ceny, wskazanej w taryfie urzędowej;

c) zawieranie umów o sprzedaż produktów leśnych niewymienionych w punkcie b, oraz innych produktów gospodarczych, o ile cena kupna nie przekracza w poszczególnym wypadku pięciuset tysięcy marek polskich i nie jest niższa od ceny, wskazanej w taryfie urzędowej;

d) zawieranie umów o dzierżawę tartaków i innych zakładów przemysłowych, oraz użytków ekonomicznych i innych nieruchomości, położonych w obrębie lasów państwowych lub przekazanych zarządowi okręgowemu lasów państwowych na mocy osobnych rozporządzeń, o ile czynsz roczny nie przenosi pięciuset tysięcy marek polskich i o ile czas trwania umowy nie przekracza lat sześciu;
e) zawieranie umów o dzierżawę polowania i rybołówstwa, o ile czas trwania umowy nie przekracza sześciu lat a czynsz roczny kwoty pięćdziesięciu tysięcy marek polskich;
f) kupno i sprzedaż inwentarza żywego i martwego, o ile cena kupna—sprzedaży nie przekracza w ciągu jednego roku budżetowego kwoty pięciuset tysięcy marek polskich dla jednego nadleśnictwa;
g) stawianie nowych budowli oraz naprawa istniejących, o ile wysokość nakładu nie przekracza w ciągu roku budżetowego kwoty pięciuset tysięcy marek polskich dla poszczególnego objektu gospodarczego;
h) zawieranie umów na dostawy z terminem nie dłuższym jak dwa lata, o ile należność za dostarczone przedmioty lub wynagrodzenie dostawcy nie przekracza pięciuset tysięcy marek polskich;
i) przedstawianie Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych do zatwierdzenia planów gospodarczych, oraz projektów sposobu eksploatacji bogactw naturalnych;
j) przedstawianie Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych do zatwierdzenia wniosków w przedmiocie cenników drewna oraz innych płodów i użytków leśnych, jakoteż zatwierdzenia płac zarobkowych, dziennych i akordowych;
k) mianowanie i przenoszenie w obrębie okręgu urzędników XII—IX stopnia służbowego oraz niższych funkcjonarjuszów w granicach właściwego etatu osobowego i budżetu;
l) przenoszenie na emeryturę na podstawie istniejących przepisów urzędników, wskazanych w punkcie k oraz funkcjonaruszów niższych;
ł) udzielanie urlopów poza urlopami wypoczynkowemi, urzędnikom i funkcjonarjuszom niższym do czterech tygodni;
m) udzielanie w granicach właściwych kredytów urzędnikom niższym funkcjonarjuszom zapomóg, o ile zapomoga przyznana jednej osobie w ciągu jednego roku budżetowego nie przewyższa kwoty, równającej się u urzędników z uposażeniem powyżej VII stopnia służbowego jednomiesięcznej, u urzędników zaś poniżej VII stopnia służbowego i u funkcjonarjuszów niższych dwu-

miesięcznej płacy zasadniczej wraz z wszystkiemi dodatkami stosownie do instrukcji, którą wyda Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych;

n) wykonywanie wszelkich czynności, jakie z istoty administrowania lasami wynikają, oraz tych czynności, jakie zarządowi okręgowemu ustawy, rozporządzenia lub polecenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych przekażą;

o) przedstawianie Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych do zatwierdzenia szczegółowych sprawozdań oraz wniosków w sprawach, dotyczących nabywania, zbywania i obciążania, w myśl istniejących ustaw, lasów państwowych, użytków ekonomicznych i innych nieruchomości, położonych w obrębie lasów państwowych lub przekazanych zarządowi okręgowemu na mocy osobnych rozporządzeń tudzież w innych sprawach, wyszczególnionych w niniejszym artykule lecz przekrajających zakres działania zarządu okręgowego.

Ograniczenia, wskazane w punkcie b. niniejszego artykułu nie dotyczą wypadków sprzedaży drewna w drodze licytacji w granicach etatu rocznego, o ile termin wykonania właściwej umowy nie przekracza dwuch lat, a cena sprzedaży nie jest niższa od ceny, wskazanej w taryfie urzędowej.

§ 6. Wymienione w § 5 punktach c, d, e, f, g, h, normy pieniężne mogą być na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych podwyższane lub zniżane.

§ 7. Na czele zarządu okręgowego lasów państwowych stoi naczelnik zarządu okręgowego, który kieruje działalnością zarządu oraz wszystkich podległych mu urzędników i funkcjonarjuszów niższych.

Naczelnik zarządu ponosi odpowiedzialność za stan lasów w swoim okręgu, za wszelkie czynności podwładnych mu funkcjonarjuszów, za wykonanie budżetu oraz za całą administrację okręgu.

O ile naczelnik zarządu z jakiegokolwiek powodu czynny być nie może, zastępuje go w kierownictwie zarządu inspektor okręgowy, a w nieobecności tego ostatniego — najstarszy stopniem służbowym referent techniczno-leśny lub prawny.

§ 8. Inspektor okręgowy jest bezpośrednim pomocnikiem naczelnika zarządu okręgowego w wykonaniu właściwych czynności urzędowych.

Naczelnik zarządu może przekazać inspektorowi okręgowemu stałe rozstrzyganie samodzielne niektórych spraw.

§ 9. Zarząd okręgowy lasów państwowych składa się z następujących oddziałów:

a) gospodarczo-technicznego,
b) prawno-administracyjnego,
c) urządzania lasów,
d) budowlano-technicznego,

e) rachuby i kasowości.

Prócz tego, przy każdym zarządzie okręgowym czynna będzie kancelarja.

Szczegółowy zakres działania poszczególnych oddziałów i kancelarji określi osobna instrukcja, którą wyda Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze z dniem ogłoszenia uzyskuje moc obowiązującą na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem b. dzielnicy pruskiej.

Załącznik Nr. 153

USTAWA

z dnia 18 marca 1920 roku w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych uzytków rolnych.

(D. U. Nr. 28 p. 165).

Art. 1. Właściciele i posiadacze odłogiem leżących, a zdatnych pod uprawę rolną gruntów, lub też osoby, mające grunty takie pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie— obowiązani są, o ile sami uprawy uskutecznić nie mogą, do wydzierżawienia ich przedewszystkiem małorolnym i bezrolnym, a w braku takich kandydatów, innym rolnikom. Ugory w gospodarstwach trójpolowych, oraz ugory uzasadnione racjonalną gospodarką płodozmienną nie są odłogami w rozumieniu tej ustawy.

Dzierżawcy tych gruntów winni posiadać niezbędne środki do uprawy, albo mieć możność nabycia ich we właściwym czasie.

Art. 2. Grunty wymienione w artykule 1 wydzierżawione być winny osobom, których głównym zajęciem jest rolnictwo. Przy równych warunkach kandydaci na dzierżawców mają pierwszeństwo w porządku następującym:

a) małorolni, których gospodarstwa bezpośrednio graniczą lub znajdują się w najbliższem otoczeniu majątków,
b) dotychczasowi drobni dzierżawcy w danym majątku,
c) bezrolni zawodowi dzierżawcy drobni lub dzierżawcy opuszczonych z powodu wojny przestrzeni, pozbawieni wskutek powrotu właścicieli na grunt terenów pracy,
d) stale zamieszkała w okolicy służba folwarczna, która była zatrudniona w danym majątku, lecz z którą nie zostały zawarte umowy na bieżący rok gospodarczy,
e) inni bezrolni i małorolni z dalszych okolic i gmin,
f) inni rolnicy, nie objęci powyższemi punktami,
g) związki wytwórcze pracowników rolnych, kooperatywy rolne.

Art. 3. W umowach dzierżawnych, zawieranych na zasadach ogólnych, ustalone być winny nie tylko zwykłe warunki dzierżawne, lecz również sposób użytkowania wydzierżawionych gruntów. Grunty te muszą być wzięte pod uprawę mechaniczną i nie mogą być poddzierżawiane osobom trzecim.

Odnośny ustęp umowy, dotyczący wynagrodzenia za dzierżawę może tylko opiewać na zapłatę oznaczonej kwoty pieniężnej.

Art. 4. Za podstawę do wysokości tenuty w dzierżawie wzięta być winna cena kontyngentowa żyta w danym okręgu w końcu każdego roku gospodarczego, a to w stosunku następującym: na pierwszy rok dzierżawy zależnie od jakości i stanu gleby, od 20—30 kg. żyta, na drugi rok dzierżawy, od 30—40 kg. żyta, na trzeci rok 40—50, a w ostatnim od 50—60 kg. żyta za morgę wydzierżawionego gruntu, niezależnie od rodzaju użytkowania. O ileby system kontyngentowy został zniesiony, obowiązywać będą ceny maksymalne na zboże, w razie zaś nieustanowienia takowych cen, przeciętne ceny rynkowe w czasie od 15 września do 15 grudnia.

Art. 5. O ile grunty, wymienione w art. 1, nie zostały wydzierżawione przez właścicieli lub inne osoby, wyszczególnione w art. 1 w drodze dobrowolnej do 20 marca 1920 r., Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych ma prawo przymusowego wydzierżawiania gruntów przez organy państwowe i samorządowe do 1 lipca 1920 r. W następnych latach prawo przymusowego wydzierżawiania gruntu, leżącego odłogiem, będzie przysługiwało Rządowi od 1 stycznia do 1 kwietnia każdego roku.

Art. 6. Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych ma prawo powierzyć opiekę nad zagospodarowaniem gruntów, leżących odłogiem, oraz przymusowe wypuszczanie ich w dzierżawę urzędom gminnym.

Art. 7. Wydzielanie gruntów z danego gospodarstwa na dzierżawy powinno się odbywać w ten sposób, aby właściciel lub posiadacz miał możność na pozostałej części gruntu prowadzić racjonalne gospodarstwo.

Dzierżawcy musi być, w razie braku drogi zwykłej, oddana na czas dzierżawy droga konieczna do dzierżawionego gruntu.

Art. 8. Koszta, związane z przymusowem wydzierżawieniem gruntu przez organy państwowe, obciążają właściciela gruntu lub osoby zastępujące go, w myśl art. 1 ustawy.

Art. 9. Umowy, zawarte przez organy państwowe w myśli niniejszej ustawy, mają moc obowiązującą dla właścicieli gruntów, których dotyczą, jak również dla ich prawonabywców oraz osób reprezentujących prawa właściciela. Dzierżawy przymusowe, zarządzone przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, lub działające z jego ramienia urzędy, obowiązywać

będą, o ile w umowie dzierżawnej nie będzie wymieniony termin wcześniejszy, dla gruntów obsianych zbożem do dnia 1 września 1924 r., dla gruntów pod okopowiznami — do dnia 1 listopada 1924.

Art. 10. Umowy dzierżawne, zawarte na mocy niniejszej ustawy, w stosunku do gruntów, które w okresie trwania dzierżawy podlegać będą parcelacji, przeprowadzonej przez Państwo, lub właściciela na podstawie upoważnienia właściwej władzy państwowej — mogą być rozwiązane przed upływem terminu za słusznem odszkodowaniem dzierżawców.

Art. 11. Do organów państwowych, wypuszczających grunty w dzierżawę przymusową, należy decydowanie o tem, jakie tereny różnych użytków rolnych mają być stosownie do przepisów niniejszej ustawy przeznaczone do wydzierżawienia, decydowanie o warunkach, obszarze i konfiguracji dzierżawy. W razie przymusowego wydzierżawienia całej jednostki gospodarczej, przysługuje organom rządowym prawo decyzji co do warunków korzystania przez dzierżawców z zabudowań gospodarczych i inwentarza martwego.

Art. 12. Właściciele, zarządcy, dzierżawcy i wogóle osoby, mające w swem posiadaniu grunty leżące odłogiem — obowiązani są na żądanie dostarczyć urzędom, uprawnionym do wykonania tej ustawy, wszelkich niezbędnych danych co do użytków rolnych, mogących podlegać wydzierżawieniu na mocy niniejszej ustawy.

Kto przeciwdziała wypuszczeniu w dzierżawę gruntów leżących odłogiem w celu ich zagospodarowania w myśl ustawy niniejszej lub przez pozorne podjęcie uprawy zmierza do obejścia jej przepisów,—ulega karze grzywny do 100 tysięcy marek, lub aresztu do 6 miesięcy, wymierzanej w drodze sądowej.

Niezależnie od nałożenia kary grunty te będą wydzierżawiane stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów.

Art. 13. Wykonanie ustawy powierza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który wyda w tym celu odpowiednie instrukcje i przepisy wykonawcze.

Art. 14. Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. W tym terminie traci moc obowiązującą „Ustawa tymczasowa z dnia 8 marca 1919 r. w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych", oraz „Ustawa z dnia 28 lipca 1919 r. w przedmiocie zmiany art. 9 ustawy z dnia 8 marca 1919 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych" (Dziennik Praw Nr. 23, poz. 235 i Nr. 65 poz. 387). Zarządzenia, poczynione na podstawie powołanych w niniejszym artykule ustaw przed dniem uzyskania mocy obowiązującej przez niniejszą ustawę, pozostają w mocy nadal, a od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy normowane będą przez jej przepisy.

Załącznik Nr. 154.

USTAWA

z dnia 30 lipca 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany ustawy z dnia 18 marca 1920 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 28 poz. 168).

(D. U. Nr. 75 p. 513).

Art. 1. Nadane ustawą z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 28, poz. 165) Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych prawo do przymusowego wydzierżawiania gruntów, zdatnych pod uprawę rolną, a leżących odłogiem, przysługiwać mu będzie w roku 1921 i latach następnych bez ograniczenia czasokresami, wskazanemi w ostatniem zdaniu art. 5 powołanej ustawy.

Art. 2. Przeciw decyzjom, zapadłym w pierwszej instancji, służy interesowanym w przeciągu dni 8 od dnia doręczenia decyzji prawo odwołania się do drugiej instancji, od której niema dalszego odwołania.

Po upływie powyższego terminu decyzje niezaskarżone ulegają niezwłocznemu wykonaniu.

Decyzje zaskarżone ulegają wykonaniu niezwłocznie po zatwierdzającem je orzeczeniu organów, powołanych do orzekania w drugiej instancji o przymusowem wydzierżawianiu.

Art. 3. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 4. Ustawa niniejsza zyskuje moc obowiązującą od dnia ogłoszenia. W tym terminie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 14 lipca 1920 r. w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany ustawy z dnia 18 marca 1920 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 66, poz. 438).

Załącznik Nr. 154.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 31 grudnia 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości oraz Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie wykonania ustaw: z 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165) i z 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 513) w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych.

(Drukuje się zamiast uchylonego rozporządzenia z dnia 16 września 1920 r.).

Na podstawie art. 13 ustawy z 18 marca 1920 r. w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych

(Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165), rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1921 r. o rozciągnięciu mocy tej ustawy na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 480) i art. 3 ustawy z dnia 30 lipca 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany tej ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 513) zarządza się co następuje:

§ 1. Obowiązkowi wydzierżawiania podlegają, bez względu na ogólny obszar gospodarstwa, grunty leżące odłogiem, a zdatne pod uprawę rolną, których właściciele, posiadacze bądź osoby, mające je pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, sami uprawić nie mogą.

§ 2. Ugory, uzasadnione normalną gospodarką trójpolową lub racjonalną gospodarką płodozmienną z warunkiem, że okres ugorowania bez stosowania mechanicznej uprawy od czasu sprzętu ostatnich kłosowych nie trwa dłużej, niż do 1 lipca roku następnego, jak również kilkuletnie kultury pastewne, jako to: koniczyny, esparcety, lucerny, szlachetne trawy, względnie ich mieszanki, założone i utrzymywane w sposób racjonalny, o ile stan ich i przypuszczalna wysokość plonów odpowiada przeznaczeniu, nie będą uważane za odłogi w rozumieniu ustawy z 18 marca 1920 r.

§ 3. Spółki gospodarcze, zawierane w celu uprawy gruntów, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem dzielenia się płodami w naturze, pomiędzy użytkownikami a właścicielami, posiadaczami, bądź osobami, mającemi takie grunty pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, nie będą uważane za dzierżawy w rozumieniu ustawy z 18 marca 1920 r.

Do rozstrzygania, czy w danym wypadku istnieje spółka gospodarcza, czy dzierżawa, powołane są właściwe sądy na żądanie stron interesowanych.

§ 4. Właściciele i posiadacze gruntów, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, oraz osoby, mające je pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, obowiązane są wydzierżawić je w drodze dobrowolnej umowy.

Urzędy gminne i starostowie mają, w razie potrzeby, współdziałać przy zawieraniu dobrowolnych umów dzierżawnych.

§ 5. O dzierżawę gruntów, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, mogą ubiegać się osoby, których głównym zajęciem jest rolnictwo, a które posiadają potrzebne środki do uprawy, potrzebne zboże na zasiew oraz inwentarz żywy i martwy, lub wykażą, że mają możność ich nabycia we właściwym czasie, jak również i możność przystąpienia do natychmiastowej uprawy wydzierżawionej działki gruntu.

Przy równych warunkach, kandydaci na dzierżawców uwzględnieni być mają w porządku, ustalonym w art. 2 ustawy

z 18 marca 1920 r., przyczem kandydaci zgłoszeni przez gminne lub powiatowe komisje ziemskie mają, przy równych innych warunkach, pierwszeństwo.

Kandydaci na dzierżawców winni zarejestrować się w urzędach gminnych miejsca swego zamieszkania w terminach, wskazanych przez właściwych starostów.

§ 6. Umowy dzierżawne winny być zawierane stosownie do postanowień art. 3, 4 i 10 ustawy z 18 marca 1920 r.

Za podstawę do określenia wysokości tenuty dzierżawnej na każdy rok dzierżawy obowiązywać mają przeciętne ceny rynkowe żyta, w czasie od 15-go września do 15-go grudnia każdego roku, w danym powiecie, określone przez właściwego starostę, najpóźniej do 25 grudnia każdego roku.

§ 7. O ile grunty, wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia, nie zostaną przez właścicieli i posiadaczy, bądź osoby, mające je pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, wydzierżawione w drodze dobrowolnej, zostaną wypuszczone w dzierżawę w drodze przymusowej.

§ 8. Czynności, dotyczące przymusowego wydzierżawienia, wykonywać będą pod ogólnem kierownictwem i nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

1) jako organy I instancji:

a) na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego i białostockiego z wyjątkiem powiatów: grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego — urzędy gminne (wójtowie);

b) na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i powiatów: grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego—starostowie;

2) jako organy II instancji dla załatwiania odwołań od orzeczeń organów I instancji — powiatowe komisje dzierżaw przymusowych.

Starostowie powierzą poruczone im niniejszem rozporządzeniem czynności, powiatowym referentom rolnym, względnie w razie braku referentów rolnych, wyznaczonym przez siebie urzędnikom starostwa.

Prawo orzekania o przymusowem wydzierżawieniu przysługuje wyżej wymienionym organom przez cały rok.

§ 9. Właściciele i posiadacze gruntów, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, bądź osoby, mające je pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, obowiązane są pod rygorem art. 12 ustawy z 18 marca 1920 r. dostarczyć na żądanie urzędom gminnym i starostwom, w terminach przez te władze wskazanych, wszelkich niezbędnych danych, co do użytków rolnych, mogących podlegać wydzierżawieniu na mocy ustawy z 18 marca 1920 r., oraz wydzierżawionych,

w myśl postanowień wspomnianej ustawy, w drodze dobrowolnej umowy.

§ 10. Urzędy gminne (względnie starostwa) obowiązane są na podstawie dostarczonych im, w myśl § 9 niniejszego rozporządzenia, danych oraz własnych dochodzeń sporządzać wykazy gruntów, podlegających wydzierżawieniu oraz wykazy kandydatów na dzierżawców, stosownie do przeprowadzonej w myśl § 5 niniejszego rozporządzenia rejestracji.

Wykazy kandydatów na dzierżawców zawierać mają dane, dotyczące obszaru posiadanych przez nich i dzierżawionych gruntów oraz posiadanych środków zagospodarowania.

Terminy, w jakich powyższe wykazy mają być sporządzane, określa każdorazowo starosta.

§ 11. Na podstawie sporządzonych wykazów (§ 10) i zbadania siły gospodarczej właścicieli i posiadaczy gruntów, podlegających przymusowemu wydzierżawieniu, bądź osób, mających takie grunty pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, urzędy gminne — (względnie starostowie) winni w czasie, umożliwiającym dzierżawcom przystąpienie do racjonalnej uprawy, powziąć decyzję co do przymusowego wydzierżawienia tych gruntów na obszarze gminy—względnie powiatu — poszczególnym kandydatom.

Gdy o dzierżawę tegoż gruntu ubiega się dwóch lub więcej kandydatów, urząd gminny—względnie starosta—rozpoznaje takie zgłoszenia łącznie i w decyzji winien wskazać powody, dla których poszczególne zgłoszenia zostały uwzględnione, bądź oddalone.

§ 12. Odpis orzeczenia doręczony być ma najpóźniej w ciągu dni 7 od dnia wydania orzeczenia stronom interesowanym.

§ 13. Od orzeczeń organów I instancji służy stronom interesowanym prawo odwołania się do właściwej powiatowej komisji dzierżaw przymusowych w ciągu dni 8 od dnia doręczenia orzeczenia.

Odwołanie wnosić należy do władzy, która wydała orzeczenie.

Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie zaskarżonego orzeczenia aż do chwili załatwienia odwołania przez komisję, która winna wydać orzeczenie najpóźniej w ciągu dni 14 po upływie terminu ustanowionego do wniesienia odwołania.

Od orzeczeń powiatowej komisji dzierżaw przymusowych niema dalszego odwołania.

§ 14. Powiatową komisję dzierżaw przymusowych stanowią:

1) starosta, jako przewodniczący;
2) powiatowy referent rolny—względnie urzędnik—wyznaczony przez starostę do prowadzenia czynności, związanych z przymusowem wydzierżawieniem (§ 8);

3) komisarz ziemski, delegowany przez właściwy okręgowy urząd ziemski;
4) sędzia pokoju — względnie na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego—naczelnik sądu powiatowego lub delegowany przez niego sędzia;
5) na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego i białostockiego z wyjątkiem powiatów: grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego — przedstawiciel sejmiku powiatowego; na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego — przedstawiciel wydziału powiatowego; na obszarze województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i powiatów grodzieńskiego, białowieskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego — dwaj przedstawiciele po jednym od mniejszej i większej własności, powołani przez wojewodę na podstawie wniosku starosty.

Na obszarach wymienionych w § 8 p. 1 b. niniejszego rozporządzenia osoby, wymienione w p. 2 niniejszego paragrafu, posiadają jedynie głos doradczy.

§ 15. Do prawomocności orzeczeń powiatowej komisji dzierżaw przymusowych wymagana jest obecność na posiedzeniu, przewodniczącego i dwóch członków, w tej liczbie referenta rolnego, o ile posiada głos stanowczy, lub komisarza ziemskiego. Uchwały komisji zapadają większością głosów obecnych na posiedzeniu członków. W razie równości głosów przeważa to zdanie, do którego przyłączył się przewodniczący, który głosuje ostatni.

Orzeczenia komisji będą wykonywane przez starostę (§ 8 p. 1b) bądź przekazywane do wykonania urzędom gminnym (§ 8 p. 1a)..

§ 16. Aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia o przymusowem wydzierżawieniu, może w każdym czasie nastąpić wydzierżawienie gruntów, co do których prowadzone jest postępowanie przymusowe, w drodze dobrowolnej (§ 7), co powoduje umorzenie postępowania przymusowego.

§ 17. Po uprawomocnieniu się orzeczenia o przymusowem wydzierżawieniu, organy I instancji sporządzają umowę dzierżawną według ustalonego wzoru.

Oryginały zawartych umów pozostają w aktach urzędu gminnego, względnie starostwa, zaś odpisy wydane zostają obu stronom.

§ 18. W razie udzielenia dzierżawcom zezwolenia na używanie zabudowań gospodarczych i inwentarza martwego (art. 11 ustawy z 18 marca 1920 r.) należy w umowie dzierżawnej zastrzec, że przedmioty zostaną oddane dzierżawcy po dokładnem opisaniu oddawanych budynków i części składowych inwentarza martwego i że dzierżawca obowiązany jest

z własnych funduszów bez regresu do właściciela wykonywać potrzebne naprawy i roboty około utrzymywania tych przedmiotów w stanie, w jakim je otrzymał, z uwzględnieniem naturalnego zużycia.

Drogi konieczne, jakie w razie braku drogi zwykłej oddane być mają dzierżawcom na czas dzierżawy, winny być w miarę możności ustanawiane na wspólne użytkowanie dla większej ilości dzierżawców.

§ 19. Należne Skarbowi Państwa od właściciela wydzierżawionego przymusowo gruntu koszta tego wydzierżawienia, obejmujące koszta koniecznego rozgraniczenia wydzierżawionych gruntów oraz rozjazdów urzędników delegowanych w celu wykonania przymusowego wydzierżawienia, po ich obliczeniu, winny być wpłacone przez dzierżawcę przy zawarciu umowy. Zapłaconą w ten sposób za właściciela kwotę, dzierżawca potrąca z pierwszej raty tenuty dzierżawnej, a jeśli koszta są wyższe od pierwszej raty tenuty, również z rat następnych.

§ 20. W wypadkach zużytkowania gruntu przez dzierżawcę nie pod uprawę mechaniczną, pozostawienia go odłogiem lub wogóle niedotrzymania warunków umowy dzierżawnej organy I instancji (§ 8) wystąpić mają na drogę sądową o rozwiązanie umowy z winy dzierżawcy i eksmisję.

§ 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie wykonawcze Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych do ustaw z 18 marca 1920 r. i z 14 lipca 1920 r. w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych na terenie b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 640).

Załącznik Nr. 156.

USTAWA

z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej.

(Dz. Ust. Nr. 70 p. 462).

Art. 1. Na cele przeprowadzenia reformy rolnej w myśl uchwały sejmowej z 10 lipca 1919 r. przeznacza się do dyspozycji Głównego Urzędu Ziemskiego następujące grunty:

a) dobra, będące własnością Państwa (skarbowe i donacyjne), oraz te, które wskutek likwidacji władz b. państw zaborczych jakoteż na mocy specjalnych ustaw, przejdą na własność Państwa;

b) dobra, należące do członków b. dynastji panujących zaborczych lub członków ich rodzin, bez względu na

to, czy są oni obecnie obywatelami Państwa Polskiego, czy obcokrajowcami, a to zgodnie z traktatami międzynarodowemi;

c) dobra b. rosyjskiego Banku Włościańskiego i b. pruskiej Komisji Kolonizacyjnej;

d) dobra, t. zw. martwej ręki (duchowne, biskupie, kapitulne, klasztorne, plebańskie, kościołów i gmin wyznaniowych) oraz nierozparcelowane dobra poduchowne i poklasztorne, stosownie do postanowień ustaw, wydać się mających w tym względzie po porozumieniu ze Stolicą Apostolską, względnie z właściwemi władzami kościelnemi co do uregulowania uposażenia duchowieństwa i instytucji kościelnych;

e) dobra innych instytucji publicznych, a w szczególności dobra fundacji, bądź pod zarządem Państwa, bądź pod innym zarządem się znajdujące, przy zabezpieczeniu celu fundacji.

Nadto Główny Urząd ziemski przeprowadzi przymusowy wykup:

1) majątków ziemskich, nieprawidłowo, z uszczerbkiem dla wytwórczości krajowej, gospodarowanych;

2) dóbr, parcelowanych samowolnie bez zezwolenia właściwych organów państwowych lub nie przez instytucje, do tego urzędownie upoważnione;

3) majątków, nabytych w okresie wojny po 1 sierpnia 1914 r. do 14 września 1919 r. przez osoby, dla których rolnictwo nie było, albo nie stało się zajęciem zawodowem;

4) dóbr, które w ciągu ostatnich 5 lat zmieniały więcej niż dwukrotnie właściciela, z wyjątkiem wypadków przejścia własności drogą dziedziczenia lub rozporządzenia ostatniej woli;

5) majątków ziemskich, nabytych w czasie wojny z zysków lichwiarskich;

6) majątków, których właściciele od czasu istnienia b. pruskiej Komisji Kolonizacyjnej sprzedali ziemię państwom zaborczym na parcelację;

7) majątków ziemskich, znajdujących się w sferze oddziaływania interesów mieszkaniowych miejskich, jako położonych w obrębie lub najbliższem sąsiedztwie większych miast i ośrodków przemysłowych;

8) wszystkich innych majątków ziemskich prywatnych, nie wykluczając ordynacji, według zasad, objętych art. 2 niniejszej ustawy, przyczem w pierwszym rzędzie wykupowi przymusowemu ulegną ordynacje, założone po roku 1888, majątki, będące w dzierżawie i nie administrowane przez właścicieli, majątki, w których nie przystąpiono dotąd do urególowania serwitutów, oraz majątki, zniszczone przez wypadki wojenne, jeśli właściciel nie podjął w miarę możności prac, zmierzających do umożliwienia regularnej gospodarki.

Art. 2. Przymusowemu wykupowi w myśl ustępu 18 art. 1 podlegają:

a) nadwyżki gruntu ponad 60 ha ogólnego obszaru w majątkach, położonych w okręgach przemysłowych i podmiejskich, oraz nadwyżki ponad 400 ha ogólnego obszaru w majątkach, położonych w niektórych częściach ziem b. zaboru pruskiego oraz ziem wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej, które to okręgi, względnie części Państwa, oznaczy rozporządzenie Rady Ministrów na wniosek Głównego Urzędu Ziemskiego;

b) nadwyżki ponad 180 ha ogólnego obszaru w majątkach, położonych na pozostałym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Właścicielowi majątku lub majątków, podlegających przymusowemu wykupowi, przysługuje prawo zatrzymania tylko jednego zabudowanego folwarku, na którym on lub jego rodzina gospodarstwo prowadzi, przyczem rodzina, nie podzielona przed 1 stycznia 1919 r. uważana ma być za jednostkę.

W gospodarstwach, poświęconych wytwórczości nasiennej, hodowlanej lub rybnej, istniejących w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, jak również w gospodarstwach, stanowiących typ wysoce uprzemysłowiony — dopuszcza się zachowanie ich obszarów w całości lub w pewnej określonej części, niezbędnej dla utrzymania na odpowiedniej wysokości kultury rolniczej kraju.

Art. 3. Przy wykupnie majątków prywatnych stosowana ma być kolejność wedle porządku, wskazanego w ustępach 1 do 8 art. 1 z tem, że w braku lub po wyczerpaniu w danym powiecie nieruchomości ziemskich rzędu wcześniejszego, wykup rozpoczyna się od rzędu bezpośrednio następującego.

Art. 4. Dobra, znajdujące się w posiadaniu Państwa, będą przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych przekazywane Głównemu Urzędowi Ziemskiemu na parcelację i osadnictwo po wyłączeniu niezbędnych dla innych celów państwowych objektów.

O wykupie w myśl art. 11. 1 — 8 i art. 2 zawiadomi Główny Urząd Ziemski niezwłocznie w każdym wypadku Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, które w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia ma prawo dany majątek całkowicie lub częściowo wyłączyć od parcelacji — o ile za zgodą Ministra Skarbu przeznaczy go na inne cele państwowe i w tym celu na własność Państwa nabędzie.

W razie różnicy zdań między Głównym Urzędem Ziemskim a Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, co do potrzeby i celowości wyłączenia Dóbr Państwowych lub prywatnych z pod parcelacji rozstrzyga Rada Ministrów.

Art. 5. Przekazywane Głównemu Urzędowi Ziemskiemu przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych grunty państwowe lub w posiadaniu Państwa się znajdujące będą

oszacowane przez komisję, złożoną w równej liczbie z przedstawicieli Głównego Urzędu Ziemskirgo i Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych pod przewodnictwem delegata Ministerstwa Skarbu, według przepisów niniejszej ustawy o oszacowaniu dóbr prywatnych, a to celem uzyskania podstawy do obliczenia wartości dóbr państwowych jako zastawu dla renty ziemskiej.

Oszacowanie dóbr instytucji publicznych i fundacyjnych nastąpi na podstawie przepisów niniejszej ustawy o oszacowaniu dóbr prywatnych, a to bez względu na przepisy dotyczących ustaw, statutów i aktów fundacyjnych lub ordynackich oraz bez uzyskania zatwierdzenia odnośnych władz.

II. Wykup przymusowy i cena wykupna.

Art. 6. Przymusowy wykup dóbr prywatnych przeprowadza Okręgowy Urząd Ziemski, w obrębie którego dana nieruchomość jest położona, a to na podstawie uchwały Okręgowej Komisji Ziemskiej, powziętej na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego lub powiatowego komisarza ziemskiego, względnie powiatowej komisji ziemskiej, przedłożony za pośrednictwem Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 7. Przed przystąpieniem do przymusowego wykupu Okręgowy Urząd Ziemski zawiadomi właściciela danej nieruchomości o zamierzonym wykupie, zakreślając mu 30-dniowy termin do dobrowolnej sprzedaży nieruchomości Państwu. Za podstawę ceny kupna przy układzie dobrowolnym przyjmie Okręgowy Urząd Ziemski zasady, określone w niniejszej ustawie dla oszacowania majątków prywatnych przy wykupie przymusowym.

Art. 8. Projekt dobrowolnej umowy w przedmiocie kupna — sprzedaży nieruchomości przedłoży Okręgowy Urząd Ziemski bezzwłocznie po dojściu do skutku układu z właścicielem Głównemu Urzędowi Ziemskiemu do zatwierdzenia.

Art. 9. Jeżeli układ dobrowolny do skutku w wyżej zakreślonym terminie nie przyjdzie, względnie przez Główny Urząd Ziemski nie zostanie zatwierdzony—wdroży Okręgowy Urząd Ziemski postępowanie celem zastosowania przymusowego wykupu nieruchomości i ustalenia ceny wykupna, należnej właścicielowi, i w tym celu przedłoży sprawę Okręgowej Komisji Ziemskiej do wydania orzeczenia.

Art. 10. Orzeczenie Okręgowej Komisji Ziemskiej, rozstrzygające, czy dana nieruchomość ma być przymusowo wykupiona. oraz jaki obszar gruntu ma być pozostawiony właścicielowi, w myśl art. 2 niniejszej ustawy, wydane będzie na jawnem posiedzeniu komisji. Od orzeczenia tego przysługuje prawo odwołania się do Głównej Komisji Ziemskiej właścicielowi wykupić się mającej nieruchomości względnie Prezesowi

Okręgowego Urzędu Ziemskiego, a to do dni trzydziestu, licząc od dnia następującego po doręczeniu orzeczenia.

Art. 11. Na podstawie prawomocnego orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej, wydanego w myśl art. 10, przeprowadzi Okręgowy Urząd Ziemski lub na zlecenie tegoż powiatowy komisarz ziemski po wysłuchaniu opinji powiatowej komisji ziemskiej i wniosków właściciela ustalenie, które części wykupić się mającej nieruchomości mają wejść w skład obszaru, pozostawionego właścicielowi przy wykupie. Od orzeczenia ustalającego Okręgowego Urzędu Ziemskiego przysługuje właścicielowi odwołanie w ciągu 30 dni do Głównego Urzędu Ziemskiego. Właściciel nieruchomości, co do której nie zapadło jeszcze orzeczenie Okręgowej Komisji Ziemskiej w przedmiocie przymusowego wykupu, może żądać od Okręgowego Urzędu Ziemskiego wcześniejszego ustalenia obszaru, który na wypadek przymusowego wykupu ma mu być pozostawiony, a Okręgowy Urząd Ziemski powinien przeprowadzić to ustalenie pod warunkiem, jeśli właściciel dostarczy rękojmi, że na nadwyżce ziemi ponad obszar, przypadający mu wedle ustalenia, zabezpieczy należycie prawidłową i możliwie najwydatniejszą wytwórczość aż do czasu wykupna i objęcia jej przez Okręgowy Urząd Ziemski do parcelacji w terminie, przez Urząd ten na podstawie upoważnienia Głównego Urzędu Ziemskiego wyznaczyć się mającym.

Art. 12. Okręgowa Komisja Ziemska na jawnem posiedzeniu ustali na podstawie opinji komisji szacunkowej sumę wykupu nieruchomości. Komisja szacunkowa, która przeprowadzi oszacowanie wykupywanej nieruchomości, składać się będzie z delegata Okręgowego Urzędu Ziemskiego, delegata Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, rzeczoznawcy leśnego oraz dwóch przez urząd ten przybranych zaprzysiężonych rzeczoznawców, a to po jednym z większej i mniejszej własności z listy znawców, przez Okręgowy Urząd Ziemski zestawionej a zatwierdzonej przez Główny Urząd Ziemski. O terminie oszacowania zawiadomi Okręgowy Urząd Ziemski właściciela lub jego ustawowego zastępcę oraz ewentualnego posiadacza (dzierżawcę, ordynata) wykupywanej nieruchomości lub jej części, — wreszcie, uprawnionych z tytułu serwitutów. Osoby te mają prawo być obecne przy oszacowaniu i przedkładać komisji swe wnioski.

Art. 13. Cenę wykupna nieruchomości stanowić ma połowa przeciętnej ceny targowej, płaconej za majątki o zbliżonym obszarze w danej okolicy.

Art. 14. Budynki, należące do gospodarstwa i z niem związane, a postawione po 1 sierpnia 1914 r. mają być wykupione według wartości, jaką miały w czasie budowy.

Budynki, znajdujące się w obrębie majątku, lecz nie należące do gospodarstwa i z niem nie związane — pozostawia

się właścicielowi razem z przestrzenią ziemi, niezbędną do ich normalnego użytkowania lub kupuje się je z wolnej ręki.

Art. 15. Osobno mają być oszacowane meljoracje, wykonane po dniu 1 sierpnia 1914 r., jakoteż nakłady na uprawę, nawożenie sztuczne i zasiewy, bezpośrednio poprzedzające oszacowanie. Odszkodowania za te meljoracje i nakłady winny być obliczone wedle wartości, jaką miały w chwili ich dokonania.

Inwentarz żywy i martwy nie podlega przymusowemu wykupowi.

Art. 16 Od orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej, ustalającej cenę wykupu nieruchomości, przysługuje prawo odwołania się tak właścicielowi, jak i Prezesowi Okręgowego Urzędu Ziemskiego w terminie 30 dni od dnia, następującego po doręczeniu decyzji, do Głównej Komisji Ziemskiej.

Art. 17. Równocześnie z przeprowadzeniem oszacowania wykupywanego majątku komisja szacunkowa (art. 12) oznaczy kwotę ewentualnej odpłaty za prawo rzeczowe używania, użytkowania, inne ciężary i służebności gruntowe, o ile zachowanie ich nie okaże się niezbędnem, wreszcie kwotę odszkodowania dzierżawców za poczynione w dzierżawionych przez nich gruntach, a nie zamortyzowane, nakłady pożyteczne, o ile Główny, względnie Okręgowy Urząd Ziemski uzna za potrzebne rozwiązanie dzierżawy przed terminem jej wygaśnięcia. W tym ostatnim wypadku dzierżawca winien oddać dzierżawiony grunt za co najmniej rocznem wypowiedzeniem przed terminem, od którego liczy się rok gospodarczy danej dzierżawy i nie przysługuje mu prawo żądać dalszego odszkodowania z powodu utraconych korzyści. Na podstawie tak dokonanego oszacowania wymienionych praw i roszczeń wyda Okręgowa Komisja Ziemska na jawnem posiedzeniu stanowcze orzeczenie, przeciw któremu służą interesowanym środki prawne, w ustawie o organizacji urzędów ziemskich przewidziane.

Regulację serwitutów przeprowadzi Okręgowy Urząd Ziemski równocześnie z przymusowym wykupem zgodnie z ustawą o likwidacji serwitutów.

Art. 18. Z chwilą prawomocności orzeczenia przymusowego wykupu Okręgowy Urząd Ziemski ma prawo objąć wykupioną nieruchomość w swe fizyczne posiadanie i rozporządzanie.

Art. 19. Po prawomocności orzeczenia przymusowego wykupna i objęcia wykupionej ziemi w posiadanie, Państwo odpowiada wobec wszystkich wierzycieli i roszczących sobie pretensje do zaspokojenia z wykupionego gruntu, tylko do wysokości ceny kupna, ustalonej w orzeczeniu. Okręgowy Urząd Ziemski przeprowadzi uregulowanie stanu biernego wykupionej ziemi w granicach ceny kupna na koszt i rachunek właściciela, w razie zachodzących zaś wątpliwości lub jeśli długi hipoteczne przewyższają cenę wykupna nieruchomości, odstąpi

akta sądowi do rozdziału ceny kupna w myśl przepisów o licytacji nieruchomości.

Art. 20. Spłata ceny wykupna, należnej właścicielowi, oraz spłata długów i uprawnień, obciążających wykupioną ziemię, nastąpi stosownie do uregulowania stanu biernego, względnie na podstawie sądowej uchwał działowej (art. 19), w myśl postanowień ustawy o tymczasowych środkach dla sfinansowania reformy rolnej. Właścicielowi wykupionej ziemi należą się w każdym razie od niewypłaconej ceny wykupna, względnie jej części, od dnia objęcia przez Okręgowy Urząd Ziemski ziemi, wykupionej w. posiadanie, odsetki w stosunku po 4% rocznie.

Art. 21. Prawomocne orzeczenie przymusowego wykupna, zaopatrzone przez Okręgowy Urząd Ziemski klauzulą prawomocności, stanowi tytuł prawny do przelewu prawa własności wykupionej nieruchomości na rzecz Państwa, a sądy właściwe przeprowadzą na podstawie tego orzeczenia na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego wpis prawa własności na rzecz Państwa.

Art. 22. Przy sprzedaży nieruchomości ziemskiej w drodze publicznego przetargu odnośny sąd winien zawiadomić o wdrożeniu postępowania i o wyznaczeniu terminu przetargu właściwy terytorjalnie Okręgowy Urząd Ziemski. Urzędowi temu przysługuje prawo wzięcia udziału w przetargu bez obowiązku składania przepisanego wadjum.

III. Parcelacja.

Art. 23. Okręgowe Urzędy Ziemskie wygotują plan parcelacyjny położonych w ich okręgach, a w rozporządzeniu Głównego Urzędu Ziemskiego będących i na parcelacje przeznaczonych obszarów, przy uwzględnieniu wskazanych robót meljoracyjnych oraz przeprowadzeniu szczegółowej klasyfikacji gruntów.

Wypracowanie planu parcelacyjnego może Okręgowy Urząd Ziemski zlecić powiatowemu komisazowi ziemskiemu. Przed wypracowaniem planu tego musi Okręgowy Urząd Ziemski, względnie powiatowy komisarz ziemski, wysłuchać opinji powiatowej komisji ziemskiej.

Plan parcelacyjny ma być zatwierdzony przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 24. W planie parcelacyjnym uwzględnione być winny dalej: wyłączenie z pod parcelacji i utrzymanie przez Państwo zabytków historycznych, architektonicznych, pomników przyrody, terenów, zawierających bogactwa mineralne, gruntów niezbędnych na przeprowadzenie komasacji i regulacji serwitutów, zachowanie i należyte zużytkowanie cennych budowli i urządzeń, podział zabudowań folwarcznych, przeprowadzenie dróg dojazdowych i polnych, komasacji gruntów sprostowania

granic, podziału i regulacji wspólnot, projekt zabudowania nowej osady, względnie wsi (plan regulacyjny), zapewnienia zaopatrzenia tychże w wodę, wreszcie zapobieżenie zbytniej odległości gruntów od zagrody nabywcy — osadnika.

Art. 25. Okręgowy Urząd Ziemski ustali po porozumieniu się z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych za pośrednictwem Głównego Urzędu Ziemskiego, czy i które tereny ze względu na jakość gleby, istniejące na parcelowanym obszarze większe budynki lub inne korzystne warunki, winny być przeznaczone na szkoły rolnicze, stacje doświadczalne, wzorowe gospodarstwa, stadniny państwowe, gospodarstwa dla produkcji warzywno-ogrodniczej, na cele gminne, szkolne, kościelne i inne cele społeczne lub przemysłowe. Gospodarstwa wzorowe, w myśl niniejszego artykułu tworzone, będą wydzierżawiane w długoletnią dzierżawę osobom lub stowarzyszeniom współdzielczym i innym zrzeszeniom zawodowo-rolniczym, dającym gwarancję wzorowego, celowego gospodarowania i wykazującym wybitne kwalifikacje zawodowo-rolnicze swoje, względnie swych kierowników. Dzierżawy te pozostawać będą pod nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 26. Grunty, położone w obrębie miast i osad przemysłowo-fabrycznych oraz w sferze ich interesów mieszkaniowych, a to co do miasta stołecznego Warszawy grunty, położone w promieniu 15 klm. od centrum miasta, zaś co do innych większych miast w miarę potrzeby i wedle określenia Głównego Urzędu Ziemskiego — mają być pozostawione tym miastom na cele ich rozszerzania się oraz na tworzenie kolonji dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. p., a to pod kontrolą Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 27. Plan parcelacyjny obejmować będzie wreszcie podział gruntów na jednostki gospodarcze niżej wyszczególnionych typów i wielkości, mające stać się podstawą silnych i zdolnych do intensywnej wytwórczości gospodarstw włościańskich, opartych na zasadzie prywatnej własności, a to bądź przez utworzenie nowych gospodarstw, bądź przez powiększenie i usamodzielnienie istniejących karłowatych gospodarstw.

W szczególności obszar nowo tworzonych jako samodzielne gospodarstwa, jednostek gospodarczych, oraz obszar, do którego powiększone być mogą istniejące karłowate gospodarstwa, celem uczynienia z nich gospodarstw samodzielnych, nie może przekraczać dla każdego z nich 15 hektarów, zaś 20% ogółu parcelowanych gruntów może być przeznaczonych na odsprzedaż małorolnym właścicielom istniejących już obecnie gospodarstw, celem powiększenia ich do rozmiaru najwyżej 23 hektarów, zaś na ziemiach wschodnich oraz na kresach zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej do 45 ha.

Art. 28. Nabywcami działek gruntów, przeznaczonych na parcelacje, mogą być własnowolni obywatele Państwa Pol-

skiego, wykazujący dostateczne przygotowanie zawodowe do prowadzenia osobiście gospodarstwa.

Od nabycia wykluczeni będą: karani za zbrodnię przeciw sile Państwa Polskiego, oraz za zbrodnię dezercji z wojska polskiego, popełnioną po chwili ogłoszenia tej ustawy, wreszcie ci, którzy z pogwałceniem prawa brali samowolnie cudzą ziemię w posiadanie.

Art. 29. Przy uwzględnieniu wymogów, określonych w art. 28, pierwszeństwo w nabyciu ziemi przysługiwać będzie w następującym porządku:

1) inwalidom armji polskiej i innym inwalidom wojskowym zdatnym do pracy na roli oraz żołnierzom armji polskiej, zwłaszcza tym, którzy dłuższy czas w formacjach frontowych służyli lub dobrowolnie do wojska polskiego wstąpili;

2) pracownikom rolnym (służbie rolnej, bezrolnym, lub małorolnym) pozbawionym pracy przez parcelację, oraz właścicielom karłowatych gospodarstw, bezpośrednio sąsiadującym z parcelowanym folwarkiem;

3) innym robotnikom rolnym i małorolnym właścicielom karłowatych gospodarstw, a z pośród tychże przedewszystkiem ukończonym uczniom szkół rolniczych.

Art. 30. Plan parcelacyjny będzie zawierał obliczenie cen sprzedażnych dla każdego gospodarstwa, objętego parcelacją i dla każdej działki gruntu. Ceny te mają być wypośrodkowane z wartości gruntu, opartej na klasyfikacji gruntu, oraz wartości wkładów bieżących i stałych, wreszcie budynków, czyli na podstawie rzeczowej produkcyjnej wartości gruntów przy uwzględnieniu kosztów wspólnych urządzeń i parcelacji.

Art. 31. Państwo stworzy fundusz, z którego Główny Urząd Ziemski wyposaży w ziemię tych, w art. 29 l. 1 wymienionych, inwalidów i żołnierzy, którzy pozbawieni są środków na odpłatne nabycie tworzonych w myśl tej ustawy gospodarstw rolnych, a którzy, walcząc w szeregach armji polskiej, szczególnie się odznaczyli. Państwo udzieli im też taniego i długoterminowego kredytu na zagospodarowanie się. Podstawę tego funduszu stanowić ma odpowiednia część różnicy między ceną wykupu majątków ziemskich, a ceną sprzedaży gruntów nabywcom-parcelantom.

Do funduszu tego wpłyną nadto kwoty, uzyskane z przeprowadzonej na ten cel redukcji cen wykupna, należących w myśl art. 13 właścicielom majątków ziemskich, według poniższej taryfy.

Mianowicie potrąci Państwo na cel powyższy:

od całości sumy, przypadającej do wypłaty właścicielowi po potrąceniu obciążających hipotekę do dnia 15 lipca 1920 r. lub po dniu tym wskutek prawnego przymusu przyjętych długów, względnie zobowiązań, a wynoszącej:

a) ponad 500.000 marek 5%,
b) ponad 1.000.000 „ 10%.

c) ponad 2.000.000 „ 15%
d) ponad 3.000.000 „ 20%
e) ponad 4.000.000 „ 25%
f) ponad 5.000.000 „ 30%

Rozstrzyganie zaś o tem, którym z kandydatów dobrodziejstwo to ma być przyznane, będzie zadaniem komisji powołać się mającej przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Skarbu.

Art. 32. Innym inwalidom oraz żołnierzom armji polskiej (art. 29, liczba 1) jakoteż bezrolnym i małorolnym właścicielom karłowatym gospodarstw (art. 29, liczba 2, 3) udzieli Państwo długoterminowego amortyzacyjnego kredytu za zabezpieczeniem hipotecznem. Bliższe postanowienia w tym względzie zawierać będzie ustawa o Państwowym Banku Rolnym.

Art. 33. Gospodarstwa, utworzone w drodze parcelacji na mocy niniejszej ustawy, nie mogą być dzielone aktami prawnemi czy to między żyjącymi, czy to na wypadek śmierci, pod tytułem darmym, czy obciążającym, dopóki są obciążone zostawioną przy hipotece resztą ceny kupna, a w każdym razie przed upływem 25 lat od ich powstania. Przy dokupnie gruntu do gospodarstwa już istniejącego mogą urzędy ziemskie uzależnić sprzedaż od zgody nabywcy na poddanie powyższym zastrzeżeniom całego gospodarstwa nabywcy, a obowiązane są zastrzec tę niepodzielność, gdy przeważna część danego gospodarstwa pochodzi z dokupna ziemi parcelowanej w myśl niniejszej ustawy.

Przeniesienie własności, obciążanie lub wydzierżawianie tych gospodarstw przed upływem wyżej oznaczonego terminu— może nastąpić tylko za zezwoleniem urzędów ziemskich.

Wszelkie umowy, wbrew tym postanowieniom zawarte, są nieważne. O nieważności orzekają właściwe sądy na skutek powództwa właściwego Okręgowego Urzędu Ziemskiego. Orzeczenie nieważności uzasadnia na rzecz Państwa Polskiego prawo odkupu danego gospodarstwa po cenie nabycia go przez parcelanta z doliczeniem koniecznych i pożytecznych wkładów.

Art. 34. Ograniczenia, przewidziane w art. 33, będą uwidocznione w księdze gruntowej.

IV. Postanowienia końcowe.

Art. 35. Wszelkie pisma i podania urzędów ziemskich, wnoszone do sądów, urzędów i władz, dalej wszystkie akty w przedmiocie przeniesienia prawa własności na rzecz Państwa, sporządzone w myśl postanowień niniejszej ustawy — są wolne od opłat skarbowych, stemplowych i komunalnych.

Art. 36. Wykonanie niniejszej ustawy poruczа się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego w porozumieniu z Mi-

nistrami Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Sprawiedliwości, Skarbu, Spraw Wojskowych oraz Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 37.. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Załącznik Nr. 157.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 15 września 1921 roku w przedmiocie oznaczenia części Państwa, w których nadwyżki gruntu ponad 60 ha i 400 ha podlegają przymusowemu wykupowi na cele przeprowadzenia reformy rolnej.

(D. U. Nr. 81 p. 561).

Na mocy art. 2 ustęp pierwszy lit. a) ustawy z dnia 15 15 lipca 1920 roku o wykonaniu reformy rolnej (Dz. Ust. Nr. 70, poz. 462) oraz § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 września 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 81 poz. 559) — Rada Ministrów na wniosek Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego zarządza co następuje:

§ 1. Przymusowemu wykupowi—w myśl punktu 8 artykułu 1 i art. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej podlegają:

I. nadwyżki gruntu ponad 60 ha:

a) na całym terenie województwa śląskiego;

b) na terenie powiatów: będzińskiego i częstochowskiego — województwa kieleckiego; łódzkiego—województwo łódzkiego; chrzanowskiego, bialskiego, oświęcimskiego, krakowskiego i podgórskiego — województwa krakowskiego; krośnieńskiego i drohobyckiego — województwa lwowskiego;

c) na terenie gmin: Bolesław, Sławków, Ogrodzieniec, Rabsztyn, Kroszyce, Jangrot i Wolbrom — powiatu olkuskiego, Duraczów i Bliżyn — powiatu koneckiego, Bodżechów i Ćmielów—powiatu opatowskiego — województwa kieleckiego; Blizne i Skorosze—powiatu warszawskiego — województwa warszawskiego; Nawojowa i Jazowsko—powiatu nowo-sądeckiego, Gorlice, Zagórzany, Gliwnik, Klęczany, Bibusza i Kobylanka — powiatu gorlickiego—województwa krakowskiego;

II. nadwyżki gruntu ponad 400 ha:

a) na terenie województw: nowogródzkiego i poleskiego w całości;

b) na terenie powiatu lubomlskiego, kowelskiego, łuckiego i części powiatów równieńskiego i ostrogskiego, położonych na wschód od rzeki Horyń—województwa wołyńskiego; grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego—województwa białostockiego; pleszewskiego. kępińskiego, ostrzeszowskiego, odolanowskiego, jarocińskiego, ostrowskiego, średzkiego, wrzesińskiego, witkowskiego, mogileńskiego, strzelińskiego i inowrocławskiego — województwa poznańskiego; kosowskiego, peczeniżyńskiego, nadwórniańskiego, bohohorodczańskiego, dolińskiego, skolskiego i tuczańskiego — województwa stanisławowskiego.

§ 2. Zgodnie z art. 2 lit. b) powołanej ustawy—na pozostałym terenie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają przymusowemu wykupowi—w myśl punktu 8 artykułu 1 tej ustawy—nadwyżki gruntów ponad 180 ha obszaru.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy oznaczenia obszarów przeznaczonych dla miast—w myśl art. 26 powołanej ustawy o wykonaniu reformy rolnej.

Załącznik Nr. 158.

PRZEPISY

wykonawcze do ustawy z dnia 15-go lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej. (Dz. Ust. № 70 z 1920 r. poz. 462).

(D. U. Nr. 83 p. 557).

§ 1. Urzędy Ziemskie pod naczelnem kierownictwem Głównego Urzędu Ziemskiego powołane ustawą o ich organizacji do przeprowadzenia reformy rolnej spełniają przekazane im zadania przy współdziałaniu Gminnych i Powiatowych Komisji Ziemskich.

§ 2. Gminne Komisje Ziemskie (art. 27 ust. o organizacji Urz. Ziem.) współdziałają w ten sposób, iż będą brać udział w pracach należących do zakresu działania Komisarzy Ziemskich na ich żądanie na terenie danej gminy przez udzielanie im informacji we wszystkich sprawach, dotyczących się reformy rolnej, a zwłaszcza opinjować, zgodnie z ustawą z dn. 15 lipca 1920 r. o zgłoszonych kandydatach na nowootworzone osady, oraz występować z wnioskami co do rozmiaru nowotworzonych gospodarstw.

§ 3. Współdziałanie Powiatowych Komisji Ziemskich (art. 24 Ustawy o organizacji Urzędów Ziemskich) polega na tem, iż opinje, i wnioski Gminnych Komisji Ziemskich przedkłada Komisarz Ziemski, jako przewodniczący, Powiatowej Komisji Ziemskiej dla oceny, względnie aprobaty.

W szczególności Powiatowe Komisje Ziemskie mają:

a) występować z opinją i wnioskami o przekazywaniu dóbr, znajdujących się w posiadaniu Państwa, tudzież o wykup prywatnych majątków ziemskich niezbędnych do parcelacji.

b) kwalifikować na nowotworzone osady kandydatów, którym przysługuje bezwzględnie prawo pierwszeństwa (art. 29 i 31 Ustawy); tudzież z uwzględnieniem osadników zamiejscowych z kategorji osób, zgłoszonych przez Okręgowy Urząd Ziemski. Listy takich osób będą Okręgowe Urzędy Ziemskie przesyłały perjodycznie Komisarzom Ziemskim w celu ich zużytkowania przez Powiatowe Komisje Ziemskie.

c) udzielać opinji o planie parcelacyjnym i w innych kwestjach, przewidzianych w ustawie o wykonaniu reformy rolnej, tudzież na żądanie Komisarzy Ziemskich i innych Urzędów Ziemskich.

Powiatowym Komisjom Ziemskim przysługuje prawo występowania z wnioskami niezależnie od wniosków Gminnych Komisji Ziemskich.

§ 4. Do chwili utworzenia Powiatowych Komisji Ziemskich atrybucje tychże określone wyżej w § 3 spełniają Powiatowi Komisarze Ziemscy w myśl przepisów, normujących ich czynności urzędowe.

§ 5. Zebrane drogą wyżej wskazaną materjały przygotowawcze w poszczególnych sprawach, uzupełnione szczegółowym opisem danego majątku ziemskiego i umotywowanemi wnioskami tak co do głównego przedmiotu, jak i co do likwidacji obciążeń hipotecznych i dzierżawnych, oraz co do niewywłaszczalnego obszaru folwarcznego na rzecz właściciela, w myśl art. 2 ustawy, przesyłają Komisarze Ziemscy niezwłocznie właściwemu Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu dla przedsięwzięcia dalszych czynności skierowanych do ewentualnego powiększenia zapasu ziemi na parcelację.

§ 6. W celu perjodycznego przekazywania corocznie dóbr znajdujących się w posiadaniu Państwa na parcelację w myśl art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 15-go lipca 1920 r. o reformie rolnej, Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych na wniosek Głównego Urzędu Ziemskiego, zakomunikowany mu najpóźniej w miesiącu sierpniu każdego roku, ustala w porozumieniu z Głównym Urzędem Ziemskim wykaz majątków, przeznaczonych na parcelację i po ewentualnem dokonaniu wyłączeń do swej dyspozycji przekazuje dane majątki Głównemu Urzędowi Ziemskiemu najpóźniej do dnia 1-go lutego

roku następnego wraz z odnośnemi aktami do dalszego zarządzenia.

§ 7. Majątki państwowe przekazane do parcelacji winny być uregulowane pod względem hipotecznego prawa własności oraz zwolnione od takich obciążeń, któreby uniemożliwiały parcelację.

§ 8. Jeżeli przekazany majątek państwowy znajduje się w dzierżawie, winna być dzierżawa conajmniej na rok naprzód wypowiedziana analogicznie do art. 17 ustawy, o ile kontrakt nie umożliwia wcześniejszego rozwiązania, i kończyć się winna najpóźniej z dniem 1 kwietnia r. następnego z zastrzeżeniem, iż w tym ostatnim okresie dzierżawy mogą być prowadzone prace parcelacyjne bez przeszkody ze strony dzierżawcy, którego prawa ograniczają się po zbiorach tylko do korzystania z pomieszczeń w majątku dla niego i jego dobytku.

§ 9. Po przekazaniu danego majątku państwowego do parcelacji właściwy Okręgowy Urząd Ziemski powoła specjalną Komisję szacunkową przewidzianą w art 5 ustawy w celu oznaczenia wartości majątku.

W skład Komisji wchodzą dwaj przedstawiciele Głównego Urzędu Ziemskiego, z których jeden będzie miejscowy Komisarz Ziemski, dwaj przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych wyznaczeni przez Okręgowy Zarząd Dóbr Państwowych, z których jeden będzie miejscowy inspektor majątków państwowych wreszcie delegat Ministerstwa Skarbu, jako przewodniczący Komisji, wyznaczony przez Ministra Skarbu lub z jego upoważnienia przez dyrektora (przez naczelnika) Okręgowej Izby Skarbowej na zgłoszone przez Okręgowy Urząd Ziemski żądanie.

§ 10. Komisja Szacunkowa przy oznaczeniu wartości majątku winna się stosować do wskazówek podanych w § 19 niniejszych przepisów co do oszacowania dóbr prywatnych.

§ 11. Co do prywatnych majątków ziemskich nadających się do parcelacji — po otrzymaniu akt od Komisarza Ziemskiego — Okręgowy Urząd Ziemski przesyła sprawę do Głównego Urzędu Ziemskiego w celu zawiadomienia Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych w myśl art. 4 ustęp 2 ustawy „o zamierzonym wykupie" danego majątku na parcelację. Jeżeli po zawiadomieniu Głównego Urzędu Ziemskiego o zamierzonym wykupie Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych w zakreślonym miesięcznym terminie nie zadecyduje o wyłączeniu danego majątku na inne cele państwowe, wówczas Główny Urząd Ziemski przekaże sprawę właściwemu Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu do dalszego działania w kierunku dobrowolnego lub przymusowego wykupu.

§ 12. Gdy na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego zapadnie uchwała Okręgowej Komisji Ziemskiej, aprobująca przymusowy wykup danego majątku (art. 6 ustawy) Okręgowy Urząd Ziemski zawiadomi bezzwłocznie o tej decyzji

właściciela majątku lub jego zastępcę prawnego pismem przez wyznaczonego do tego swego funkcjonarjusza. Doręczenie zawiadomienia za potwierdzeniem odbioru uskutecznia się w myśl przepisów procedury cywilnej o doręczeniu pozwów sądowych.

§ 13. Zastrzeżony dla właściciela w art. 7 ustawy 30-dniowy termin do dobrowolnej sprzedaży majątku Państwu liczy się od dnia doręczenia zawiadomienia w myśl § 12.

§ 14. Jeżeli układ dobrowolny o sprzedaż dojdzie do skutku, właściciel lub jego zastępca prawny winien w ciągu zakreślonego 30-dniowego terminu zeznać deklarację na piśmie (projekt dobrowolnej umowy).

Deklaracja ta jest prawnie wiążąca i nie może być jednostronnie przez zeznającego cofnięta.

§ 15. Do podpisania formalnego kontraktu kupna sprzedaży imieniem Państwa w razie dobrowolnego układu z właścicielem jest upoważniony Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego lub też inny urzędnik uprawomocniony do tego przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

§ 16. Na podstawie kontraktu kupna sprzedaży, zaopatrzonego klauzulą zatwierdzającą Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego, Okręgowy Urząd Ziemski poda bezzwłocznie wniosek o wpis hipoteczny prawa własności na rzecz Państwa do właściwej hipoteki.

§ 17. Gdy z jakiegokolwiek powodu dobrowolny układ z właścicielem majątku do skutku nie dojdzie należy wdrożyć bezzwłocznie postępowanie w kierunku przymusowego wykupu w myśl art. 9 i 10 ustawy.

§ 18. Przepis artykułu 11 ustawy co do wydzielania na rzecz właściciela maksymalnego obszaru, przeznaczonego na pozostawienie mu jednego zabudowanego folwarku, dotyczy jedynie wypadków wykupu prywatnego majątku ziemskiego w myśl art. 1 poz. 8 i art. 2 cyt. ustawy.

Rękojmia, jaką właściciel żądający wcześniejszego uchwalenia dlań obszaru gospodarczego, wyłączonego od wykupu dostarczyć winien, może być daną w formie kaucji pieniężnej lub hipotecznej w wysokości conajmniej 5% wartości nadwyżki ziemi wykupem objętej, którą to kaucją zabezpieczy on prawidłową i możliwie najwydatniejszą wytwórczość na tej nadwyżce ziemi aż do czasu objęcia gruntów wykupionych przez Okręgowy Urząd Ziemski.

§ 19. Komisja Szacunkowa powołana do oszacowania wykupywanej prywatnej własności ziemskiej winna wziąć za podstawę swego orzeczenia, oprócz innych danych do oceny służących, także przeciętną cenę targową danego majątku wypośrodkowaną z tranzakcji dokonanych w ostatnich 6 miesiącach w okolicy i opartych na aktach rejentalnych w hipotece ujawnionych.

§ 20. Przy oszacowaniu budynków może właściciel ze swej strony podać cyfry co do ich wartości, winien on jednak twierdzenie swe wiarogodnie udowodnić.

§ 21. Tak samo winien właściciel udowodnić wiarogodnie wartość wykonanych inwestycji i nakładów wyszczególnionych w art. 15 cyt. ustawy.

§ 22. Doręczenie decyzji wydanej przez Okręgową Komisję Ziemską w myśl art. 16 ustawy uskutecznić należy w sposób wskazany w § 12. W ten sam sposób uskuteczniać należy doręczenia wszelkich ważniejszych komunikatów urzędowych, połączonych ze skutkami prawnemi dla interesowanych osób.

§ 23. Czynności Komisji Szacunkowej tudzież Okręgowej Komisji Ziemskiej co do likwidacji praw rzeczowych, służebności gruntowych i dzierżaw, obciążających wykupywany majątek (art. 17 ustawy) należy z reguły łączyć z czynnościami Komisji w art 12 ustawy wymienionemi. Atoli orzeczenie Komisji Szacunkowej wydane w myśl art. 17 ustawy należy uważać jako ekspertyzę. Jeżeli na majątku wykupywanym ciążą serwituty, wówczas decyzja Okręgowej Komisji Ziemskiej ogranicza się do uchwały o przymusowym wykupie.

Dalsze czynności Komisji w obu kierunkach winny postępować równolegle, przyczem decyzja Okręgowej Komisji Ziemskiej nastąpi po dokonanem określeniu obszaru gruntów, przeznaczonych na likwidację serwitutów, a tem samem po ustaleniu obszaru pozostałego do wykupu.

Fakt istnienia dzierżawy winien dzierżawca udowodnić wiarogodnemi dokumentami, jako też słuszność pretensji swych do odszkodowania winien stwierdzić w sposób nie pozostawiający żadnej wątpliwości. Decyzję Okręgowego Urzędu Ziemskiego co do wcześniejszego rozwiązania dzierżawy z reguły należy traktować łącznie z czynnościami wyszczególnionemi w art. 11 ustawy.

§ 24. Stosownie do art. 18 ustawy zarządzi Okręgowy Urząd Ziemski bezzwłocznie protokularne objęcie nabytego majątku w posiadanie, wyznaczając zarazem odpowiedniego zarządcę, który może być jeden z członków Gminnej Komisji Ziemskiej, o ile on posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe i praktyczne, poruczając jednocześnie nadzór i opiekę nad majątkiem i jego przynależnościami miejscowej Komisji Gminnej, która ma swe spostrzeżenia komunikować Komisarzowi Ziemskiemu.

§ 25. Do spłat należnych uprawnionym wedle art. 20 ustawy będą mieć zastosowanie przepisy ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o tymczasowych środkach dla sfinansowania reformy rolnej.

§ 26. Po wydaniu uchwały przez Okręgową Komisję Ziemską w myśl art. 6 ustawy wystąpi Okręgowy Urząd Ziemski niezwłocznie z wnioskiem o zanotowanie „ostrzeżenia" co do postanowionego wykupu danego majątku na rzecz Państwa we właściwej księdze hipotecznej. Również niezwłocznie

po uprawomocnieniu się orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej w przedmiocie wykupu danej nieruchomości (art. 21 ustawy) Okręgowy Urząd Ziemski dokona wszelkich czynności, potrzebnych do przepisania w odnośnej hipotece prawa własności na rzecz Państwa.

§ 27. Okręgowy Urząd Ziemski może stawać do udziału przy licytacji nieruchomości ziemskich (art. 22 ustawy) przez wyznaczonego urzędnika lecz tylko na podstawie uzyskanego od Głównego Urzędu Ziemskiego zatwierdzenia, udzielonego na należycie umotywowany wniosek, oparty na opinji Powiatowych Komisji Ziemskich.

§ 28. Przepisy ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. stanowiące w art. 23—30 techniczną stronę wykonania planu parcelacyjnego, znajdują wyczerpujące wskazówki w przepisach wykonawczych, zawartych w tymczasowej instrukcji parcelacyjnej z d. 1 maja 1920 r. (Monitor Polski Nr. 144 z d. 3 czerwca 1920 r.) o ile ta instrukcja nie została zmieniona postanowieniem ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. i niniejszemi przepisami.

§ 29. Plan parcelacyjny odnośnie do rozmiarów nowotworzonych przy parcelacji gospodarstw przy zachowaniu ścisłem maksymalnej normy 15 ha (art. 27 ust.) przestrzegać winien tego, aby minimalne normy gospodarstw tak były ustalone w danych miejscowych warunkach gospodarczych, aby gwarantowały ich rolniczą samodzielność, żywotność i zdolność produkcyjną.

§ 30. Przewidziana w art. 31 ustawy Komisja powołana przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych dla rozstrzygania o tem, którym z pośród szczególnie zasłużonych inwalidów i żołnierzy armji polskiej mają być bezpłatnie przyznane parcele lub kolonje, spełniać będzie swe zadanie w ten sposób, iż dostarczać będzie Głównemu Urzędowi Ziemskiemu wykazy zakwalifikowanych kandydatów, niezależnie od tego, czy pozostają jeszcze w czynnej służbie, w tym celu, aby oni byli uwzględniani przy wprowadzeniu w życie reformy rolnej.

Warszawa, dn. 17 sierpnia 1920 r.

Załącznik Nr. 158 b.

USTAWA

z dnia 10 stycznia 1922 r. w przedmiocie likwidacji serwitutów w województwach: wołyńskiem, poleskiem i nowogródzkiem, oraz w powiatach: białowieskim, białostockim, bielskim, grodzieńskim, sokólskim i wołkowyskim województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 10 p. 65).

Art. 1. Na województwa: wołyńskie, poleskie i nowogródzkie, oraz powiaty: białowieski, białostocki, bielski, gro-

dzieński, sokólski i wołkowyski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą ustawy z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 249) ze zmianami, wskazanemi w niniejszej ustawie.

Art. 2. Art. 1 ustawy z dnia 7 maja 1920 r. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszelkie serwituty, obciążające majątki ziemskie na obszarach województwa: wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego, oraz powiatów: białowieskiego, białostockiego, bielskiego, grodzieńskiego, sokólskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego i wpisane do aktów nadawczych, lub stwierdzone innemi dowodami prawnemi, udowadniającemi istnienie serwitutów, ulegają zniesieniu:

a) na zasadzie dobrowolnego układu stron trybem, przewidzianym przez obowiązujące prawa i przepisy, ze zmianami, wynikającemi z niniejszej ustawy, lub

b) z urzędu w drodze przymusu.

W razie zaginięcia lub zniszczenia aktów nadawczych i innych dowodów pisemnych istnienie i rozmiar serwitutów mogą być ustalone za pomocą badania świadków i rzeczoznawców".

Art. 3. Art. 4 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„W zebraniach biorą udział: 1) właściciel lub posiadacz osady, 2) od współwłaścicieli osady—jeden z grona, obierany przez pozostałych, a jeśli zgoda w tej mierze nie nastąpi, to najstarszy z nich wiekiem, 3) od osób zaginionych—opiekunowie, wyznaczeni przez właściwy sąd, 4) od małoletnich, niepełnoletnich i obłąkanych — ich opiekunowie, względnie kuratorowie, wyznaczeni trybem, przez prawo miejscowe przewidzianym, 5) od nieobecnych—ich pełnomocnicy, lub w braku takowych osoby, istotnie zarządzające gospodarstwem nieobecnych, względnie osoby, wyznaczone ad hoc przez właściwy sąd".

Art. 4. Art. 8 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Wierzyciele hipoteczni, oraz osoby, na rzecz których figurują w dziale III wykazu hipotecznego ograniczenia prawa własności dóbr, regulujących serwituty, a również właściciele aktów zastawu dóbr, regulujących serwituty, a również właściciele aktów zastawu dóbr (zakładanych), jeżeli sami lub ich pełnomocnicy przebywają w obrębie Państwa Polskiego i miejsce ich pobytu jest wiadome, winni być zawiadomieni i mogą brać udział w likwidacji, o ile tego zażądają po otrzymaniu zawiadomienia od urzędu ziemskiego o rozpoczęciu postępowania likwidacyjnego".

Art. 5 Art. 10 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Wynagrodzenie za zniesienie serwitutów winno nastąpić w ziemi, a w lesie lub w gotówce tylko wtedy, gdy obie strony się na to zgodzą. Przy przymusowej likwidacji serwi-

tutów wynagrodzenie w gotówce może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych, a mianowicie: a) gdy ziemie, obarczone serwitutami, zostały już rozparcelowane na drobne działki, b) gdy za zniesienie serwitutów mogą być oddane tylko przestrzenie leśne, mające znaczenie ochronne, lub gdy grunt pod lasem nie nadaje się do użytkowania rolnego".

Art. 6. Art. 14 ustawy traci moc obowiązującą.

Art. 7. Wydzielenie tytułem wynagrodzenia za serwituty przestrzeni leśnej lub ziemi z pod lasu może nastąpić za zezwoleniem urzędów ochrony lasów, które winny wydać decyzję w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia o tem właściwego urzędu ochrony lasów. Brak odpowiedzi po tym terminie ze strony urzędu ochrony lasów uważany będzie za zezwolenie. Oddanie lasów, uznanych za ochronne, nie jest dopuszczalne.

Art. 8. Jako nowy punkt w art. 17 ustawy dodaje się „e) w wypadkach wydzielenia przestrzeni leśnych lub poleśnych tytułem wynagrodzenia za serwituty—zezwolenie odpowiednich urzędów ochrony lasów".

Art. 9. W art. 18 ustawy skreśla się wyrazy: "na sesji gospodarczej".

Art. 10. Punkt d) art. 19 ustawy uzupełnia się przez dodanie wyrazów: „oraz przy nadawaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 roku" (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18).

Art. 11. W art. 23 ustawy skreśla się wyrazy: „na posiedzeniu gospodarczem".

Art. 12. Art. 28 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Po ukonstytuowaniu się komisja szacunkowo-rozjemcza przystępuje do opracowania projektu likwidacji przymusowej serwitutów zgodnie z niniejszą ustawą na podstawie ich szacunku, oraz do dokładnego zapoznania się z wnioskami i życzeniami stron, starając się osiągnąć polubowne załatwienie sprawy".

Art. 13. Art. 30 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Przy określeniu wynagrodzenia za poszczególne serwituty komisje szacunkowo-rozjemcze przyjmą następujące normy:

a) Przy likwidacji serwitutu pastwiskowego w lasach — jako równoważnik, wydziela się na korzyść włościan, którym serwitut ten przysługuje, $^1/_3$ część gruntów z pod lasu, obciążonych tym serwitutem, o ile obszar tej trzeciej części nie jest większy od $^1/_4$ obszarów użytkowych ziem ukazowych (nadziałowych), należących do tych włościan. Jeżeli zaś obszar tej trzeciej części przestrzeni leśnej jest większy od czwartej części powyższych ziem ukazowych, wydziela się włościanom z przestrzeni leśnej, obciążonej serwitutami, obszar równy $^1/_4$ ich użytkowych ziem ukazowych

(nadziałowych). Drzewostan, znajdujący się na przechodzącej do włościan za zniesienie serwitutów przestrzeni leśnej, może być przez poprzedniego właściciela zabrany w ciągu lat trzech od dnia uprawocnienia się orzeczenia o zniesieniu serwitutów.

b) Przy likwidacji serwitutu pastwiskowego, przysługującego włościanom na cudzych polach i łąkach — wydziela się włościanom, jako równoważnik, z tych pól i łąk, obszar 15% ogólnej ich przestrzeni. Obszar ten może uledz zmniejszeniu w zależności od wartości tego serwitutu, oraz od obszaru należących do włościan użytkowych ziem ukazowych (nadziałowych). Wydzielona włościanom za ten serwitut część cudzych pól i łąk nie ma być większą od $^1/_4$ należących do włościan użytkowych ziemi ukazowych (nadziałowych).

c) Przy likwidacji wzajemnego serwitutu pastwiskowego tak włościan, jak dworu na ugodach (t. zw. tłoki) — wydziela się włościanom obszar gruntu równy $^1/_4$ nadwyżki przestrzeni gruntów dworskich, obciążonych tym serwitutem, nad przestrzenią takichże gruntów włościańskich. W razie nadwyżki gruntów włościańskich nad dworskiemi, lub równej przestrzeni tych gruntów, serwitut ten znosi się bez żadnych odszkodowań dla którejkolwiek ze stron.

d) Przy likwidacji wszelkich innych serwitutów wynagrodzenie na korzyść użytkowników tych serwitutów określa się na zasadzie norm, stosowanych w umowach dobrowolnych, dokonanych poprzednio w najbliższej okolicy a w braku takich umów — na zasadzie orzeczeń rzeczoznawców".

Art. 14. Art. 31 ustawy otrzymuje brzmienie następujące: „W razie konieczności określenia wynagrodzenia za serwituty w gotówce określa się najpierw wynagrodzenie w ziemi, podług zasad, wskazanych w art. 13 niniejszej ustawy, a następnie dokonywa się oszacowanie tego wynagrodzenia podług przeciętnych cen targowych, płaconych w danej okolicy".

Art. 15. W art. 32 ustawy wyrazy: „w tabelach likwidacyjnych" zastępuje się wyrazami: „w aktach nadawczych".

Art. 16. Z chwilą wydzielenia równoważnika za serwitut dziedzina, obciążona serwitutem,, zostaje od niego zwolniona.

Jeżeli gromada uchwali w myśl art. 11 ustawy z dnia 7 maja 1920 r., że grunty, wydzielone za serwituty, mają być podzielone, na ten czas podział następuje na podstawie dobrowolnego układu między zainteresowanymi; w razie nie dojścia do skutku dobrowolnego układu—grunty, wydzielone za serwitut, zostaną podzielone proporcjonalnie do posiadanych przez każdego właściciela gruntów ukazowych.

Art. 17. Art. 39 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Decyzje, powzięte przez okręgową komisję ziemską, ulegają zaskarżeniom do głównej komisji ziemskiej na zasadach, wskazanych w art. 20 ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 461).

Art. 18. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Ustawa z d. 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie uzupełnienia i zmiany w ustawie z d. 7 maja 1920 r. o likwidacj: serwitutów na terenach Królestwa Kongresowego (D. U. Nr. 30 p. 239) wprowadziła zmiany w art. 8, 14—16, 18—19, 23, 30 i 31 ustawy z d. 7 maja 1920 r. Niewiadomo jednak czy ustawa z dnia 7 kwietnia 1922 r. uchyliła w stosunku do Ziem Wschodnich, art. 8, 14, 19. 30 i 31 ustawy z d. 7 maja 1920 r., zastosowane, rzeczywiście, do serwitutów na Ziemiach Wschodnich, i czy inne zmiany w tejże ustawie z dn. 7 kwietnia 1922 r. dotyczą Kresów Wschodnich, czy też tylko b. Królestwa Kongresowego, którego teren miała oczywiście na widoku ustawa z d. 7 maja 1920 r. w chwili jej wydania. Sprostowanie ustawy z d. 7 kwietnia 1922 r. p. D. U. Nr. 35 p. 304.

Załącznik Nr. 158 c.

USTAWA

z dnia 27 stycznia 1922 r. w przedmiocie upoważnienia osób, uprawiających działki ziemi na cudzych gruntach na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego, do czasowego użytowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń.

(Dz. U. Nr. 10 p. 78).

Art. 1. Osoby, które na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego użytkują w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, bez zawartej umowy z właścicielem lub osobą, prawa jego przedstawiającą, działki cudzych gruntów, znajdujące się poza obrębem miast, mają prawo użytkowania tych działek do 31 października 1922 r. dla gruntów pod okopowiznami i łąk, oraz do 31 sierpnia 1922 r. dla wszelkich innych gruntów.

Art. 2. Osoby, wymienione w art. 1 niniejszej ustawy, mają prawo pozostawania do 31 października 1922 r. w dotychczas zajmowanych przez siebie cudzych pomieszczeniach, znajdujących się poza obrębem miast na wymienionym w art.

i obszarze, jednakże tylko w rozmiarach niezbędnie potrzebnych dla siebie, swej rodziny, własnego inwentarza i zebranych własnych plonów, o ile dzierżyciele ci nie posiadają własnych pomieszczeń, lub o ile właściciel nie odda w ich użytkowanie innych odpowiednich pomieszczeń.

Właściciele zabudowań, użytkowanych przez osoby, wymienione w art. 1 niniejszej ustawy, winni w każdym razie otrzymać niezbędne pomieszczenie we własnych zabudowaniach dla siebie, swej rodziny, własnego inwentarza i własnych plonów.

Art. 3. Całkowite wynagrodzenie dla właściciela za grunty i pomieszczenia, użytkowane przez osoby, wymienione w art. 1 niniejszej ustawy, ma być płatne w gotówce i nie może przekraczać za cały czas ubiegły do 31 października 1921 r. za jedną dziesięcinę użytkowanego gruntu, niezależnie od rodzaju i czasu użytkowania, sumy, równającej się przeciętnej cenie rynkowej w danej miejscowości w grudniu 1921 r. za 80 kg. żyta, zaś za czas od 1 listopada 1921 r. do 31 października 1922 r. — sumy, równającej się przeciętnej cenie rynkowej w danej miejscowości w sierpniu 1922 r. za 100 kg. żyta.

Wszelkie dokonane na rzecz właściciela świadczenia będą zaliczone na poczet sum, przypadających właścicielowi zgodnie z ustępem pierwszym niniejszego artykułu, przyczem świadczenia, dokonane w naturze, będą od należności, określonej w kilogramach żyta, potrącone, świadczenia zaś, dokonane w gotówce, będą zaliczone i potrącone w takiej ilości zboża, jaką według cen, istniejących w momencie dokonanej wpłaty, reprezentowały.

O ile umówione między osobami, wymienionemi w art. 1 niniejszej ustawy, a właścicielami wynagrodzenie za użytkowanie gruntów i pomieszczeń przekracza granice, określone w artykule 3, umowa taka jest nieważna w części, dotyczącej wynagrodzenia.

Powracający do swych siedzib po 1 listopada 1920 r. właściciele gospodarstw o obszarze, nieprzekraczającym 40 ha ogólnej przestrzeni, mają prawo do otrzymania przypadającego im wynagrodzenia w naturze.

Art. 4. Wykonanie wyroków o eksmisję w sprawach, objętych działaniem niniejszej ustawy, ulega zawieszeniu do terminów, wskazanych w art. 1 i 2.

Art. 5. Przepisy ustawy niniejszej nie mają zastosowania do osób:

1) które po 1 stycznia 1921 r. rozpoczęły uprawę działek, lub zajęły pomieszczenia wbrew wyraźnej woli obecnego na miejscu właściciela, bądź osoby, prawa jego przedstawiającej,
2) które dewastują zajmowane budynki, sady i urządzenia gospodarcze lub eksploatują wnętrze ziemi bez osobnego uprawnienia,

3) które po wejściu w życie tej ustawy dopuszczą się względem właścicieli, lub osób, ich prawa przedstawiających, czynów, karanych przez prawo karne, i
4) które nie zapłacą do 1 kwietnia 1922 r. wynagrodzenia, określonego w art. 3 niniejszej ustawy, za czas użytkowania do 31 października 1921 r.

Art. 6. Wszelkie spory, wynikające ze stosowania niniejszej ustawy, będą rozstrzygane w pierwszej instancji przez właściwe sądy pokoju.

Art. 7. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Załącznik Nr. 159.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 28 kwietnia 1921 roku w przedmiocie utworzenia Izb skarbowych na obszarze ziem, objętych umową o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisaną w Rydze dnia 12 października 1920 r.

(D. U. Nr. 39 p. 243).

Na zasadzie art. 3, 14 i 15 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych (Dz. Praw P. P. z 1919 r. Nr. 65, poz. 391) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 marca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych na ziemie przyłączone do Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 206) zarządzam co następuje:

§ 1. Na obszarze województw, utworzonych w myśl art. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawnopolitycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ustaw R. P. 1921 r. Nr. 16, poz. 93), — tworzy się dwie Izby skarbowe, a mianowicie jedną Izbę skarbową na obszary województw nowogródzkiego i poleskiego i drugą Izbę skarbową na obszar województwa wołyńskiego.

Siedzibami rzeczonych Izb skarbowych są siedziby wojewodów poleskiego i łuckiego.

§ 2. Przepisy §§ 4, 6 do 14 włącznie, §§ 17, 27, 28, 35, 36 i 44 rozporządzenia wykonawczego z dnia 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 15, poz. 81) mają zastosowanie do Izb skarbowych utworzonych na zasadzie niniejszego rozporządzenia.

Tymczasowy zakres działania Izb skarbowych normują obowiązujące na oznaczonych wyżej obszarach rozporządzenia b. Tymczasowego Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych, względnie rozporządzenia b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich oraz b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

§ 3. Wydane w tym samym przedmiocie rozporządzenie z dnia 20 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. 5, poz. 25) uchyla się.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik Nr. 160.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

do Ustawy o organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze województw: Białostockiego, Kieleckiego, Lubelskiego, Łódzkiego i Warszawskiego, wydane na zasadzie art. 12, 13 i 15 Ustawy z dnia 31 lipca 1919 r.

(Dz. Ust. Nr. 15/1920 r. p. 81).

. . . . . .

§ 4. Izby skarbowe podlegają bezpośrednio Ministerstwu Skarbu i są władzami przełożonemi nad urzędami skarbowemi (art. 3 ust. organ.).

. . . . . .

§ 6. Na czele Izby skarbowej stoi Dyrektor.

Mianuje go, zwalnia i przenosi Minister Skarbu. Zastępcę Dyrektora wyznacza Minister Skarbu w zasadzie z pośród naczelników wydziałów.

§ 7. Dyrektor Izby jest przełożonym wszystkich podległych mu urzędników w okręgu Izby skarbowej; mianuje i przenosi w obrębie swego okręgu urzędników trzech najniższych kategorji płac; przedstawia Ministerstwu Skarbu opinje co do kandydatów na urzędników wyższych kategorji; składa umotywowane wnioski co do potrzeby powiększenia personelu; w granicach wydanych przepisów udziela urlopów urzędnikom w swoim okręgu i wyznacza ich zastępców; przedstawia ze swą opinją Ministerstwu Skarbu prośby urzędników o przeniesienie do innego okręgu, o zaliczki i zapomogi i t. p., nadto sprawy, dotyczące emerytowania, wynagradzania i karania

urzędników; posiada prawo czynienia podwładnym urzędnikom upomnień, tudzież zawieszania ich w czynnościach, stosownie do wydanych w tym kierunku przepisów służbowych.

§ 8. Dyrektor jest odpowiedzialny za prawidłowy bieg spraw skarbowych w okręgu Izby, czuwa zatem bezpośrednio i za pośrednictwem kierowników wydziałów i urzędów nad czynnościami Izby skarbowej i Urzędów skarbowych, pilnuje ścisłego przestrzegania ustaw skarbowych, rozporządzeń i instrukcji Ministerstwa Skarbu, daje baczenie na rozwój życia ekonomicznego w podległym mu okręgu i na żądanie Ministerstwa Skarbu składa mu uwagi i wnioski w przedmiotach dotyczących skarbowości, oraz dostarcza danych, niezbędnych dla oceny istniejących i projektowania nowych źródeł dochodu.

§ 9. Do Dyrektora Izby należy kierownictwo ogólne wszystkich spraw podległych Izbie skarbowej. Dyrektor Izby jest mocen zlecić naczelnikom wydziałów samodzielne załatwianie niektórych rodzajów spraw. Dla narad w sprawach, wymagających wszechstronnego oświetlenia i wymiany zdań, Dyrektor Izby może zwoływać posiedzenia naczelników wydziałów lub ich zastępców. Wygłoszone na posiedzeniach opinje protokułuje się, lecz posiadają one dla Dyrektora Izby tylko znaczenie doradcze.

§ 10. Za zezwoleniem Ministerstwa Skarbu może Dyrektor Izby zwoływać narady kierowników Urzędów skarbowych lub urzędników dla specjalnej gałęzi służby skarbowej (referentów stemplowych, rachmistrzów i t. p.) w celu zaznajomienia ich z nowemi przepisami, ujednostajnienia praktyki i t. p.

§ 11. Do obowiązków Dyrektora Izby należy dokonywanie rewizji urzędów skarbowych, a także ważniejszych zakładów produkcji przedmiotów, podlegających opłatom akcyzowym lub stanowiących monopol państwowy. Rewizji tej Dyrektor dokonywa sam lub ze współudziałem fachowych urzędników i sporządza krótki protokuł w specjalnie w tym celu prowadzonym pamiętniku.

§ 12. Dyrektor Izby składa corocznie Ministerstwu Skarbu sprawozdanie ogólne o działalności urzędów skarbowych w okręgu. Termin składania sprawozdania i jego szemat określa osobne rozporządzenie Ministerstwa Skarbu.

WYDZIAŁY.

§ 13. Stosownie do charakteru spraw, należących do kompetencji Izby skarbowej, dzieli się ona narazie na cztery wydziały:

1. Wydział I-szy ogólny,
2. Wydział II-gi podatków bezpośrednich, obejmujący również i opłaty skarbowe, a to do czasu utworzenia dla nich odrębnego wydziału.

3. Wydział III-ci kasowy,
4. Wydział VI-ty akcyz i monopolów państwowych.

Wydziały dzielą się na oddziały. Ilość oddziałów oznacza Ministerstwo Skarbu na wniosek Dyrektora Izby.

§ 14. Wydziałami kierują naczelnicy wydziałów, na czele oddziałów stoją kierownicy oddziałów.

Naczelnicy wydziałów powinni w zasadzie posiadać wyższe wykształcenie.

. . . . . .

§ 17. Prócz naczelnika w skład wydziału wchodzą: referent spraw osobowych, referent spraw gospodarczych, dziennikarz i archiwista, jak również niezbędna ilość pomocniczych urzędników określona etatem. Jeden z referentów, wyznaczony przez Dyrektora Izby, jest zastępcą naczelnika wydziału w wypadkach jego nieobecności.

. . . . . .

§ 27. Bezpośredni zarząd spraw, należący do wydziału II-go ogólnego, sprawuje naczelnik wydziału. Do niego należy przedewszystkiem kierownictwo wszystkich spraw, wchodzących w zakres czynności wydziału, przedstawianie Dyrektorowi Izby do decyzji spraw, wymagających jego zatwierdzenia, dokonywanie rewizji czynności urzędów skarbowych podatków i opłat skarbowych i przewodniczenie ewentualnie uczestnictwo w okręgowych komisjach podatkowych.

Naczelnik wydziału II-go powinien w zasadzie posiadać wykształcenie prawnicze.

§ 28. Poszczególne działy czynności prowadzą kierownicy oddziałów. Podział czynności między poszczególne oddziały i zmiany w podziale zarządza Dyrektor Izby skarbowej na wniosek naczelnika wydziału.

Ilość kierowników i pomocniczych urzędników oddziałów określa etat.

. . . . . .

§ 35. Kierownikiem wydziału kasowego jest jego naczelnik. Personel wydziału składa się z rachmistrzów Izby skarbowej, ich pomocników i odpowiedniej ilości urzędników pomocniczych. Ilość personelu określa etat. W razie nieobecności naczelnika wydziału zastępuje go jeden z rachmistrzów, wyznaczony przez Dyrektora Izby.

§ 36. Naczelnik wydziału kasowego załatwia samodzielnie sprawy bieżące, w granicach udzielonych mu przez Dyrektora upoważnień, wszelkie zaś sprawy natury zasadniczej i donioślejszego znaczenia przedstawia do decyzji Dyrektora.

§ 37. Rachmistrze Izby skarbowej i ich pomocnicy prowadzą poszczególne działy czynności, stosownie do planu, ułożonego przez naczelnika Wydziału i zatwierdzonego przez Dyrektora Izby. Naczelnik Wydziału może w razie potrzeby zarządzać czasowe zmiany w podziale pracy.

. . . . . .

§ 44. Wydziałem IV-tym zarządza naczelnik wydziału. Pod kierunkiem naczelnika wydziału IV-tego urzędują: rewizorowie akcyzowi, urzędnik do spraw karnych, rachmistrz i pomocnicy rachmistrza i niezbędnie potrzebna ilość urzędników pomocniczych. Ilość personelu określa etat.

Załącznik 161.

USTAWA

z dnia 31 lipca 1919 roku o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych.

(Dz. Pr. Nr. 65, p. 391).

Art. 1. Naczelną władzą kierowniczą, nadzorczą i w ostatniej instancji orzekającą na całym obszarze państwa jest Ministerstwo Skarbu. Ustrój Ministerstwa Skarbu określają osobne przepisy.

Art. 2. Zarząd skarbowy w poszczególnych częściach obszaru państwowego sprawują:

A. Izby skarbowe;

B. Urzędy skarbowe, a mianowicie: a) podatków i opłat skarbowych, b) akcyz i monopolów państwowych, tudzież c) kasy skarbowe;

C. Odrębne urzędy celne, których organizację określają odrębne przepisy.

Art. 3. Izby skarbowe podlegają bezpośrednio Ministerstwu Skarbu i są władzami przełożonemi nad urzędami skarbowymi (art. 2 lit B), tworzy je Minister Skarbu na obszary obejmujące pewną liczbę powiatów administracyjnych i stanowiące okręgi skarbowe. Minister Skarbu oznacza również siedziby izb skarbowych.

Art. 4. Urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych, tudzież kasy skarbowe (art. 2 lit. B) tworzy się w każdym powiecie administracyjnym, inne zaś urzędy (akcyz, monopolów, urzędy celne) w miarę potrzeby.

Minister Skarbu może jednak tworzyć urzędy powyższe na obszar dwu lub więcej powiatów administracych, jak również w obrębie jednego powiatu administracyjnego i w większych miastach utworzyć dwa lub więcej tych urzędów, a także łączyć je w jeden urząd pod kierownictwem osobnego naczelnika urzędu.

Siedzibą urzędu skarbowego (art. 2 lit. B) jest siedziba administracyjnego urzędu powiatowego, zaś w wypadkach, przewidzianych w ustępie 2-im, siedzibę urzędu wyznacza Minister Skarbu.

Art. 5. Na czele izby skarbowej stoi dyrektor, na czele urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych — naczelnik skarbowy, na czele urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych — naczelnik akcyzowy, a na czele kasy skarbowej — skarbnik.

Art. 6. Ilość urzędników i innych pracowników w izbach i urzędach skarbowych, wymagane od nich kwalifikacje oraz przydzielenie do odpowiednich kategorji płac oznaczy rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu.

Art. 7. Urzędników izb skarbowych i urzędów skarbowych (art. 2 lit B) mianuje, zwalnia od służby i przenosi Minister Skarbu z wyjątkiem urzędników 3 najniższych kategorji płac oraz strażników skarbowych, których mianują, zwalniają i przenoszą w swoich okręgach dyrektorowie Izb skarbowych. Djetarjuszów, woźnych i gońców mianują i zwalniają w Izbach skarbowych dyrektorowie, a w urzędach skarbowych (art. 2 lit. B) naczelnicy urzędów.

Urzędnicy, strażnicy skarbowi i woźni, którzy czują się być pokrzywdzonymi zwolnieniem ich z urzędów przez dyrektorów lub względnie naczelników urzędów skarbowych—mają prawo odwołać się do decyzji bezpośrednio przełożonych władz wyższej instancji (Ministerstwa Skarbu, Izby skarbowej), które ostatnie orzekają o zwolnieniu.

Art. 8. Izby skarbowe mają następujący zakres działania:

1. Wykonują nadzór nad czynnościami podległych im urzędów skarbowych, a w szczególności czuwają nad tem, aby podatki i opłaty tudzież przychody z akcyz i monopolów państwowych były prawidłowo i we właściwym czasie wymierzane, płacone i ściągane.
2. Spełniają czynności połączone z wykonaniem budżetu państwowego, poruczone im przez właściwe przepisy i rozporządzenia Ministerstwa Skarbu.
3. Wykonują nadzór nad czynnościami podległych im kas skarbowych tak bezpośrednio, jako też za pośrednictwem skarbowych urzędów podatkowych i opłat skarbowych lub też urzędów akcyz i monopolów państwowych.
4. Orzekają: a) w pierwszej instancji—w sprawach, niezastrzeżonych Ministerstwu Skarbu, ani nie należących do zakresu działania urzędów skarbowych (art. 2 lit. B); b) w drugiej i ostatniej instancji — w sprawach, należących do zakresu działania podległych im urzędów skarbowych, a mianowicie przy udziale komisji podatkowych apelacyjnych, względnie rekursowych w wypadkach ustawami podatkowemi przewidzianych.

Art. 9. Do urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych należy:

a) wymiar podatków bezpośrednich i opłat skarbowych przy współudziale komisji podatkowych tam, gdzie odnośne ustawy podatkowe to przewidują, kontrola i przymusowe ściąganie podatków i opłat skarbowych, jako też wszelkie związane z tem czynności;

b) bezpośredni nadzór nad podatkami i opłatami, obliczanemi i uiszczanemi przez osoby opodatkowane, inne osoby lub urzędy do tego powołane, jako też nadzór nad zachowaniem przez nie przepisów ustawowych;

c) czuwanie nad przestrzeganiem ustaw podatkowych i stemplowych i wymierzane kary za ich przekroczenia, na podstawie obowiązujących w tej mierze przepisów, o ile karanie nie należy do władz sądowych.

Art. 10. Do urzędu akcyz i monopolów państwowych należy:

a) bezpośredni nadzór nad produkcją, transportem, handlem i składami przedmiotów, podlegających opłatom akcyzowym lub stanowiących monopol państwowy;

b) nadzór nad prawidłowem obliczaniem i uiszczaniem należnych Skarbowi Państwa przychodów z akcyz i monopolów państwowych;

c) czuwanie nad przestrzeganiem ustaw akcyzowych i monopolowych i pociąganie winnych do odpowiedzialności.

Art. 11. Kasy skarbowe pobierają i przechowują pieniądze i inne wartości na rachunek Skarbu Państwa, dokonują wypłat na podstawie właściwych poleceń i prowadzą rachunkowość wpływów i wydatków funduszów państwowych. Kasom skarbowym mogą być powierzane niektóre czynności bankowe z ramienia Banku Polskiego.

Art. 12. Czynności izb i urzędów skarbowych (art. 2 lit. B) określi szczegółowo rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu.

Organizacje kasowości i rachunkowości ustala Minister Skarbu po porozumieniu się z Najwyższą Izbą Kontroli Państwa i ewentualnie z dyrektorem naczelnym Banku Polskiego.

Art. 13. Ze względów organizacyjnych może Minister Skarbu tymczasowo w drodze rozporządzenia ograniczyć lub zmienić tok instancji, dopuszczalny według istniejących przepisów prawnych, również co do spraw już zawisłych, oraz mienić kompetencję władz i urzędów do rozstrzygania spraw.

Art. 14. Termin wprowadzenia w życie niniejszej ustawy w poszczególnych częściach Państwa oznaczy Minister Skarbu.

Art. 15. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu.

Załącznik Nr. 162.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na ziemię, przyłączone do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r., ustaw o państwowym podatku dochodowym i majątkowym, o podatku od kapitałów i rent i ustawy o podatku przemysłowym w części, dotyczącej zasadniczego podatku przemysłowego oraz w sprawie uchylenia, pobieranego w powiatach wołyńskich na rzecz Skarbu, podatku od widowisk.

(D. U. Nr. 35 p. 206).

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 16 z 1921 r. poz. 93) o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r., zarządza się co następuje:

§ 1. Na ziemie, wskazane art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U Rz. P. Nr. 16 z 1921 r. poz. 93), rozciąga się: 1) moc obowiązującą ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym (Dz. U. Rz. P. Nr. 82 z 1920 r., poz. 550), przyczem postanowienia tej ustawy o podatku od tantjem obowiązują na wskazanym obszarze od 1 stycznia 1920 r. odnośnie do osób fizycznych i spadków wakujących, postanowienia zaś dotyczące podatku majątkowego obowiązują od 1 stycznia 1921 r.: 2) zaczynając od 1 kwietnia 1921 r. moc obowiązującą ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. Rz. P. Nr. 76 z 1920 r. poz. 517); 3) zaczynając od 1 stycznia 1921 r. moc obowiązującą art. 2, 4—10 i 38 -4, ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. w przedmiocie ujednostajnienia na obszarze b. zaboru rosyjskiego ustaw i rozporządzeń o podatku przemysłowym (Dz. U. Rz. P. Nr. 66 z 1920 r. poz. 437), przyczem dla celów poboru zasadniczego podatku przemysłowego ustanawia się następujący podział miejscowości na klasy:

a) miejscowości klasy II miasta: Grodno, Lida, Brześć, Pińsk, Łuck i Równe;

b) miejscowości klasy III miasta: Wilejka, Dzisna, Wołkowysk, Prużana, Kobryń, Słonim, Łuniniec, Nieśwież, Nowogródek, Włodzimierz Wołyński, Kowel, Dubno, Krzemieniec, Ostróg i Sarny;

c) miejscowości klasy IV: wszystkie inne miejscowości.

§ 2. Podatek przemysłowy i procentowy za r. 1920 w powiatach wołyńskich winien być pobrany na zasadzie rozporządzeń Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 24 i 29 października 1919 r. (Dz. Urzęd. Zarz. Cyw. Ziem Wsch. Nr. Nr. 26 i 32 z r. 1919 poz. 274 i 343).

§ 3. Podatek skarbowy od widowisk, pobierany w powiatach wołyńskich na zasadzie rozporządzenia Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z dnia 10 czerwca 1920 r. [167] (Dzien. Urzęd. Zarz. Cyw. Ziem Woł. i Fr. Podol. Nr. 14 z r. 1920 poz. 185) przekazuje się na rzecz odnośnych miast.

§ 4. Z dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia tracą moc:

a) rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 8 czerwca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym (Dzien. Urzęd. Zarz. Cyw. Ziem Wschodnich Nr. 53 z r. 1920 poz. 1496);

b) rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z dnia 8 czerwca 1920 r., dotyczące podatku dochodowego (Dzien. Urzęd. Zarz. Cyw. Ziem Wołynia i Fr. Podolsk. Nr. 14 z r. 1920 r. poz. 185).

c) art. 11 rozporządzenia K. N. Z. W. i F. P. z d. 10 czerwca 1920 r. w przedmiocie podatku komunalno-skarbowego od widowisk (D. U. Z. C. Z. W. i F. R. Nr. 14 p 175).

§. 5. Z dniem 1 kwietnia 1921 r. traci moc rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 23 grudnia 1919 r., dotyczące podatku od dochodów z kapitałów pieniężnych i od rachunków on'call'owych (Dz. Urzęd. Cyw. Z. Wsch. Nr! 2 z 1920 r. poz. 15).

§ 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Skarbu.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr 163

USTAWA

z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym.

(D. U. Nr. 82 p. 550).

DZIAŁ I. PAŃSTWOWY PODATEK DOCHODOWY.

Osoby obowiązane do opłacania podatku.

Art. 1. Państwowy podatek dochodowy opłacają:

1) Osoby fizyczne, mające na obszarze Rzeczypospolitej miejsce zamieszkania lub przebywające na tym obszarze dłużej niż rok, od całego dochodu.

2) Osoby fizyczne, bez względu na ich miejsce zamieszkania lub pobytu, o ile na obszarze Państwa:

a) posiadają nieruchomości, wierzytelności zahipotekowane na nieruchomościach, majątki, przywiązane do tegoż obszaru fideikomisem lub innemi przepisami prawnemi;

b) wykonują przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe albo są wspólnikami takich przedsiębiorstw, przyczem posiadania akcji, udziałów i podobnych papierów wartościowych nie należy uważać za udział w przedsiębiorstwie;

c) pobierają dochody w postaci wynagrodzenia procentowego (tantjem);

d) pobierają płacę lub emeryturę z funduszów Państwa, związków komunalnych oraz innych tego rodzaju funduszów publicznych — tylko od dochodu z tych źródeł (ustęp 2, punkty a, b, c i d).

3) Osoby fizyczne, nie mające miejsca zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej, lecz przebywające na tym obszarze chociażby mniej niż rok dla zarobku albo wykonywania czynności handlowych lub przemysłowych — od dochodu osiągniętego w tymże czasie na wspomnianym obszarze.

4) Spadki wakujące (nie objęte).

5) Osoby prawne:

a) których zarząd znajduje się na obszarze Rzeczypospolitej — od całego dochodu;

b) inne — od dochodu, osiągniętego na obszarze Rzeczypospolitej ze źródeł, wymienionych w ustępie 2 punkty a) i b).

Art. 2. Opodatkowaniu podlegają osoby fizyczne, których łączny dochód roczny przekracza.

1) W miejscow. do 10.000 mieszk. 2500 mk.
2) „ ponad 10.000 do 50.000 „ 3000 „
3) „ „ 50.000 „ 100.000 „ 4000 „
4) „ „ 100.000 „ 6000 „

Rada Ministrów ma prawo, w uwzględnieniu warunków ekonomicznych danego roku podatkowego, granicę wolnego od podatku dochodu osób fizycznych podnieść bez naruszenia stawki podatku w klasach miejscowości 1 i 2 do 6.000 mk., w klasach miejscowości 3 i 4 do 12.000 mk., bądź ogólnie dla całego Państwa, bądź też tylko dla poszczególnych klas miejscowości.

Osoby prawne podlegają opodatkowaniu wówczas, gdy dochód ich przekracza 2500 mk.

P. załącznik Nr. 174.

Przedmiot opodatkowania.

Art. 3. Opodatkowaniu podlegają dochody:

1) z nieruchomości gruntowej własnej, posiadanej, użytkowanej lub dzierżawionej;
2) z budynków;
3) a) z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych;
   b) z zajęć zawodowych i wszelkich innych zatrudnień o celach zarobkowych;
4) z wynagrodzenia procentowego (tantjem);
5) z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych;
6) z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.
7) z wszelkiego rodzaju źródeł dochodu, nie wymienionych w ust. 1—6 niniejszego artykułu.

Dochody, wymienione w ust. 6, bierze się w rachubę w stosunku 7/10 ich rzeczywistej wysokości.

P. załącznik Nr. 174.

Art. 4. Dochód osób fizycznych (art. 1 ust. 1) z nieruchomości i stałych przedsiębiorstw, znajdujących się poza obszarem Rzeczypospolitej, jak również dochód z tantjem oraz dochód z płac służbowych i emerytur z funduszów innego państwa, obcych związków komunalnych oraz innych tego rodzaju funduszów publicznych wyłącza się od opodatowania, o ile będzie udowodnione, że podlega tam podatkowi tego samego rodzaju i jeżeli właściwe obce państwo postępuje według zasad wzajemności co do takich samych dochodów ze źródeł tutejszych.

Zwolnienia od podatku.

Art. 5. Od podatku dochodowego wolni są:

1) uwierzytelnieni przy Rządzie Rzeczypospolitej zastępcy obcych państw oraz przydani im urzędnicy i osoby, pozosta-

jące u nich w służbie, o ile są cudzoziemcami, z wyjątkiem podatku od dochodu ze źródeł, wymienionych w art. 1 ust. 2;

2) inne osoby, którym na podstawie układów międzypaństwowych lub wogóle według zasad prawa międzynarodowego służy prawo do zwolnienia od podatku dochodowego, z wyjątkiem podatku od dochodów ze źródeł, wymienionych w art. 1 ust. 2;

3) weterani powstań 1831, 1848 i 1863 roku co do pensji, pobieranych na mocy obowiązujących ustaw;

4) osoby, pobierające ze Skarbu pensje i dodatki, przywiązane do odznaczeń za waleczność, za rany i t. p., co do tych pensji i dodatków;

5) szerogowi Wojsk Polskich co do ich żołdu w służbie czynnej, łącznie ze wszystkiemi dodatkami;

6) oficerowie, duchowni i urzędnicy wojskowi w czasie wojny, należący do oddziałów postawionych na stopie bojowej, co do uposażenia, wypłacanego z etatu wojennego;

7) Państwo i związki samorządne;

8) osoby prawne, których dochody są obracane w całości na cele ogólnej użyteczności, naukowe, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe i dobroczynne.

Pojęcia dochodu.

Art. 6. Za dochód uważa się sumę wszystkich przychodów w pieniądzach lub wartościach pieniężnych, otrzymanych z poszczególnych źródeł, wymienionych w art. 3, po strąceniu kosztów osiągnięcia, zachowania i zabezpieczenia tych przychodów, łącznie z corocznem prawidłowem odpisaniem na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza, oraz po potrąceniu strat częściowych lub całkowitych w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, o ile odpisań na zużycie oraz strat nie uwzględniono już w kosztach wyżej wymienionych.

W razie, gdy okaże się wątpliwość co do wysokości odpisań na zużycie, w niniejszem artykule wymienionych, należy odpowiednie sumy ustalić przez znawców (biegłych).

p. Załącznik Nr. 164.

Art. 7. Nie uważa się za dochód, podlegający opodatkowaniu: 1) nadzwyczajnych przychodów w postaci spadków, legatów, darowizn, posagów, kapitałów wypłaconych za ubezpieczenie życia, o ile te przychody nie stanowią perjodycznych wpływów; 2) wpływów wskutek częściowego lub całkowitego spieniężenia majątków; 3) zysków, wynikających ze sprzedaży przedmiotów majątkowych, o ile sprzedaż nie nastąpiła w wykonywaniu przedsiębiorstwa zarobkowego lub interesu spekulacyjnego; 4) wygranych loteryjnych i losowych; 5) wpłat

z tytułu umarzania wierzytelności i 6) wogóle takich przychodów, które stanowią zwiększenie lub zwrot majątku, lecz nie stanowią dochodu.

Art. 8. Z przychodów, osiągniętych z poszczególnych źródeł, nie mogą być potrącone:

1) wydatki na powiększenie lub ulepszenie źródła dochodu;

2) wydatki na umorzenie długów, kapitałów, włożonych w przedsiębiorstwo przez uczestników i na pokrycie strat za ubiegłe lata;

3) wydatki na prowadzenie gospodarstwa domowego podatnika i na utrzymanie członków jego rodziny;

4) procenty od własnego kapitału, włożonego w gospodarstwo lub przedsiębiorstwo podatnika;

5) wydatki na osiągnięcie dochodu ze źródeł zagranicą położonych, a na mocy tej ustawy nie podlegających opodatkowaniu;

6) inne wydatki i straty, nie związane z osiągnięciem dochodu.

Art. 9. Jeżeli przy obliczaniu dochodu z różnych źródeł, wskazanych w art. 3, okaże się w jednem przewyżka wpływów nad wydatkami, a w drugiem straty, to w celu ustalenia wysokości dochodu oblicza się oddzielnie sumę przewyżek i sumę strat i tę ostatnią potrąca się z pierwszej.

Odliczenia.

Art. 10. Od ogólnego dochodu należy odliczyć:

1) odsetki od długów;

2) wartość pieniężną rent i trwałych ciężarów, opartych na tytułach prawnych;

3) obowiązujące podatnika na mocy prawa lub umowy opłaty za siebie i za członków jego rodziny do kas zapomogowych, emerytalnych, chorych, ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków i pogrzebowych, o ile te opłaty łącznie nie przekraczają 500 mk. rocznie za każdą ubezpieczoną osobę;

4) premje, wpłacane przez podatnika od ubezpieczeń na wypadek śmierci lub na dożycie, o ile nie przekraczają: a) na rachunek samego podatnika 500 mk. rocznie, b) na rachunek zaś podatnika i członów rodziny, będących na jego utrzymaniu, łącznie 1000 mk. rocznie;

5) bezpośrednie podatki państwowe i samorządowe, przymusowe lub ustawowe świadczenia pieniężne oraz bezpłatne świadczenia przymusowe innego rodzaju na cele publiczne, z wyjątkiem państwowego podatku dochodowego i podatku specjalnego od tantjem.

Wszystkie powyżej wymienione odliczenia mogą być dokonane o tyle, o ile wydatki na nie faktycznie poniesione zostały. Wydatki, wspomniane w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu, oblicza się tylko o tyle, o ile ciążą na źródłach

dochodu, podlegającego podatkowi i pozostają w związku gospodarczym z temi źródłami.

Procenty i perjodyczne świadczenia podatnika na korzyść członków rodziny mogą być uwzględnione tylko pod warunkiem, jeżeli otrzymujący te procenty lub świadczenia członek rodziny jest opodatkowany odrębnie podatkiem dochodowym.

p. Załącznik Nr. 164.

Opodatkowanie członków rodziny i wspólnych dochodów.

Art. 11. O ile głowie rodziny służy prawo rozporządzania dochodami ze źródeł, należących do członków rodziny, lub też prawo użytkowania tych dochodów, to dochody członków rodziny dolicza się do dochodów głowy rodziny.

Jeżeli jednak dochód członków rodziny osiągnięty został ze źródeł, wymienionych w ustępie 3 p. b i 6 art. 3 niniejszej ustawy, wówczas co do tego dochodu członkowie rodziny podlegają oddzielnemu opodatkowaniu.

Art. 12. Dochody z udziałów we wspólnej własności, wspólnem posiadaniu lub użytkowaniu opodatkowuje się osobno dla każdego uczestnika, w stosunku do jego udziału. Przy udziałach, których wysokości nie można określić, uczestnictwo przyjmuje się w równych częściach.

Podstawa opodatkowania.

Ar. 13. Opodatkowaniu podlegają dochody, osiągnięte w ostatnim roku kalendarzowym lub wykazane w ostatnim zamknięciu rachunkowem roku operacyjnego, poprzedzającego rok podatkowy.

p. Załącznik Nr. 164.

Art. 14. Wartość pieniężna dochodów w naturze oblicza się według przeciętnych cen z roku ubiegłego w miejscu, gdzie znajduje się źródło tych dochodów.

Dochody z poszczególnych źródeł.

Ar. 15. Za dochód z gruntów, pozostających we własnym zarządzie, uważa się rzeczywiście osiągnięty czysty przychód z całego rolnego i leśnego gospodarstwa, jakoteż z produkcji i uprawnień, mających związek gospodarczy z posiadłością gruntową, łącznie z wartością pieniężną produktów, użytych w gospodarstwie domowem podatnika. Przy wydzierżawionych posiadłościach gruntowych lub prawach, z temi posiadłościami związanych, za dochód uważa się rzeczywiście otrzymany czynsz dzierżawny wraz z wartością pieniężną wszelkich świadczeń ze strony dzierżawcy i korzyści zastrzeżonych na

rzecz właściciela, po uwzględnieniu potrąceń, które wpływają na zmniejszenie czynszu dzierżawnego. Dochód z gruntów dzierżawionych ustala się w sposób, wskazany dla gruntów we własnym zarządzie, po potrąceniu jednak z tego dochodu czynsu dzierżawnego oraz innych świadczeń w pieniądzach i w naturze, obciążających dzierżawcę na korzyść właściciela.

Za dochód z lasu uważa się czysty przychód, uzyskany z wyrębów i wszelkich użytków leśnych oraz wynagrodzenia, otrzymane za odstąpione osobom trzecim prawa użytkowania lasu.

Jeżeli wyręby uskutecznia się w ilości, przewyższającej plan prawidłowego gospodarstwa lub naturalny przyrost lasu, to do ogólnego dochodu podatnika dolicza się tylko sumę, osiągniętą z wyrębu tej części lasu, która była przeznaczona do wyrębu według planu lub odpowiada naturalnemu przyrostowi.

Dochód, osiągnięty z wyrębu, przekraczającego ilość określoną w planie gospodarstwa leśnego lub ilość, odpowiadającą naturalnemu przyrostowi, podlega oddzielnemu opodatkowaniu w następujący sposób:

Cały czysty dochód, uzyskany z nadzwyczajnego wyrębu dzieli się na sześć równych części; jedną szóstą część dolicza się do ogólnego dochodu, zaś od dochodu z pozostałych pięciu szóstych części wymierza się podatek w stosunku procentowym, odpowiadającym podatkowi od ogólnego dochodu. Gdyby jednak ogólny dochód był mniejszy od dochodu, podlegającego podatkowi według skali art. 23, wówczas od tych 5/6 części dochodu wyznacza się stawkę podatkową w stosunku procentowym według 1 stopnia tejże skali.

Art. 16. Za dochód z budynków wynajętych uważa się rzeczywiście osiągnięty całoroczny czysty czynsz za domy, lokale, place, ogrody przy domach i t. p.

Za dochód z budynków, zajmowanych w całości lub w części przez samego właściciela, lub członków jego rodziny, tudzież z wszelkich bezpłatnych użytkowań budynków uważa się czystą wartość użytkowania, jaką budynek lub części tegoż stanowią ze względu na ich jakość i położenie oraz miescowe stosunki najmu.

O ile posiadacz używa swego budynku lub części tegoż wyłącznie do celów własnego gospodarstwa rolnego, leśnego lub do celów przemysłowych, nie należy brać w rachubę wartości użytkowania ani przy obliczaniu dochodu, ani przy obliczaniu odnośnych kosztów produkcji.

Art. 17. Za dochód z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz z wszelkiego rodzaju zajęć zawodowych i innych zatrudnień o celach zarobkowych uważa się różnicę między sumą przychodu, a sumą potrąceń stosownie do postanowień, zawartych w art. 6.

Art. 18. Za dochód z tantjem uważa się wszelkie wynagrodzenia procentowe, wypłacane osobom, nie biorącym stale czynnegoudziału w zarzędzie przedsiębiorstwa, a należącym do składu zarządów, rad, komitetów nadzorczych i komisji rewizyjnych.

Art. 19. Za dochód z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych uważa się: procenty od pożyczek, wkładów lub rachunków bieżących i od innych lokat pieniężnych; procenty od procentów i od innych nieotrzymanych w terminie sum; kary konwencjonalne za niezwrócony w terminie kapitał lub niezapłacony w terminie procent; procenty z interesów wekslowych oraz innych zobowiązań pieniężnych, według których kapitał ma być zwrócony po upływie oznaczonego terminu w kwocie, przewyższającej pierwotną sumę tego kapitału; procenty od wszelkiego rodzaju papierów wartościowych; dywidendy, od akcji i udziałów; wpływy pieniężne lub mające wartość pieniężną z wszelkiego rodzaju lokat kapitałów; wreszcie renty i dochody z innych praw majątkowych. Jednakże dochody z akcji i udziałów, wydanych przez towarzystwa, obowiązane do publicznego składania rachunków, które mają siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej, nie podlegają opodatkowaniu co do tej części, która przenosi 4% wartości nominalnej, jeżeli płatnik udowodni, że akcje te i udziały posiadał bez przerwy cały rok, poprzedzający rok podatkowy.

Dochody z kapitałów podatnika, które są ulokowane na jego nieruchomościach lub w jego handlu i przemyśle, uważa się za dochody osiągnięte z nieruchomości lub z przemysłu i handlu.

Przy ustalaniu dochodu z papierów wartościowych nie bierze się pod uwagę zmiany ich wartości kursowej z wyjątkiem papierów, będących w posiadaniu tych przedsiębiorstw, w których obroty papierami wartościowemi są przedmiotem interesu handlowego.

Art. 20. Za dochód z uposażeń służbowych, emerytur i z najemnej pracy uważa się wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzach lub naturze, jakie podatnik uzyskuje ze swego stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy łącznie ze wszystkiemi dodatkami.

P. załącznik Nr. 164.

Art. 21. Za podlegający opodatkowaniu dochód osób prawnych, zarówno obowiązanych, jak i nie obowiązanych do publicznego składania rachunków, lecz prowadzących prawidłowe księgi handlowe, uważa się zyski bilansowe, wykazane w zatwierdzonem zamknięciu rachunkowem, sporządzonem zgodnie z postanowieniami art. 6, 8, 10 i 13, nie wyłączając kwot, rozdzielonych pomiędzy członków, wspólników, udziałowców i t. p. tytułem udziału w zyskach w postaci dywidend lub procentu.

Za zyski bilansowe uważa się również sumy, przeznaczono na umorzenie długów lub kapitału zakładowego, na ulepszenie lub rozszerzenie przedsiębiorstwa, jak również na utworzenie wszelkiego rodzaju funduszów rezerwowych, z wyjątkiem kwot odkładanych przez towarzystwa ubezpieczeniowe na wypłatę sum ubezpieczeniowych, a ponadto w towarzystwach na wzajemności opartych na zwroty premji dla członków ubezpieczeniowych.

Od zysków towarzystw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, mających siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej, odlicza się 4% kapitału zakładowego, uwidocznionego w sprawozdaniu za ostatni rok operacyjny.

Za kapitał zakładowy uważa się kapitał akcyjny, udziałowy, składkowy i inne tym podobne kapitały.

Za kapitał zakładowy instytucji kredytowych, emitujących listy zastawne lub obligacje i nie posiadających kapitału zakładowego, uznaje się dziesiątą część wypuszczonych w obieg przez te instytucje listów zastawnych i obligacji.

Kapitałem zakładowym przedsiębiorstw, należących do towarzystw i spółek zagranicznych, których zarządy znajdują się poza obszarem Rzeczypospolitej, jest suma tego kapitału, przeznaczona dla operacji na wspomnianym obszarze. Bliższe przepisy co do ustalenia kapitału tego rodzaju przedsiębiorstw wyda Minister Skarbu.

Art. 22. Spółki firmowe i firmowo-kamandytowe (jawne spółki handlowe i komandytowe) nie podlegają obciążeniu podatkiem dochodowym.

Dochód z tego rodzaju spółek opodatkowuje się odrębnie jako dochód poszczególnych uczestników.

Art. 23. Podatek dochodowy wymierza się według następującej skali:

Załącznik Nr. 164.

Art. 24. Osoby, które osiągają dochód, określony w art. 18, a przekraczający 10.000 mk., opłacają oprócz podatku dochodowego, w myśl ogólnych postanowień niniejszej ustawy, specjalny podatek od tantjem w wysokości 50% stawki, przypadającej od tego dochodu zgodnie ze skalą art. 23.

Gdy jednak i ta sama osoba pobiera tantjemy w kilku instytucjach lub przedsiębiorstwach, wówczas podatek w myśl części pierwszej niniejszego artykułu, oblicza się osobno od każdej tantjemy, przekraczającej 10.000 mk.

P. załącznik Nr. 164.

Zwyżki i zniżki podatkowe.

Art. 25. Stopę podatkową, podaną w art. 23, podwyższa się o 20% dla podatników nieżonatych lub niezamężnych, nie

mających na utrzymaniu żadnego członka rodziny, lecz osiągających dochód ponad 12.000 mk.

Art. 26. O ile na utrzymanie głowy rodziny, której dochód, podlegający opodatkowaniu, nie przekracza 24.000 mk., znajduje się więcej niż jeden członek rodziny, wówczas przypadającą stopę podatkową obniża się o dwa stopnie na każdego następnego członka rodziny.

Gdyby na podstawie ulgi, przyznanej w niniejszym artykule, wypadło zmniejszyć stopę podatkową poniżej pierwszego stopnia, następuje zupełne zwolnienie od podatku.

P. załącznik Nr. 164.

Art. 27. Za członków rodziny w myśl artykułów 25 i 26 uważa się: małżonków, dzieci ślubne, nieślubne i przysposobione, krewnych męża i żony w linji wstępnej i zstępnej, rodzeństwo męża i żony, oraz dzieci rodzeństwa tychże.

Art. 28. Nadzwyczajne okoliczności istotnie osłabiające siłę podatkową płatników, których roczny dochód, podlegający opodatkowaniu, nie przekracza 36.000 mk., mogą być podstawą do zmniejszenia podatku, najwyżej o trzy stopnie. Okoliczności te mogą być uwzględnione przez komisję szacunkową z urzędu lub na prośbę płatnika.

Przyznanie takiej ulgi może nastąpić niezależnie od zniżenia podatku na zasadach artykułu 26.

P. załącznik Nr. 164.

Miejsce opodatkowania.

Art. 29. Wymiar podatku dochodowego uskutecznia się z reguły w tym okręgu szacunkowym, w którym podatnik w dniu 15 grudnia roku poprzedzającego rok podatkowy, ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, albo, w braku tegoż, miejsce pobytu.

Jeżeli pod tym względem wchodzi w rachubę kilka okręgów szacunkowych, wymierza się podatek w tym okręgu, w którym znajdują się podległe podatkowi źródło dochodu.

Jeżeli źródła dochodu znajdują się w kilku okręgach szacunkowych, wymierza się podatek w tym okręgu, w którym znajduje się większa część lub też główne źródła dochodu.

Postanowienia części drugiej i trzeciej niniejszego artykułu stosuje się również i w tym wypadku, jeżeli obowiązany do opłacenia podatku ma siedzibę lub miejsce zamieszkania poza obszarem Rzeczypospolitej.

Naczelny nadzór i organa wymierzające podatek.

Art. 30. Ogólny zarząd sprawami podatku dochodowego, oraz piecza nad ścisłem i jednolitem wykonywaniem przepisów

i rozstrzyganie kwestji spornych co do stosowania tych przepisów, należy do Ministra Skarbu.

Art. 31. Ustalenie dochodów, podlegających opodatkowaniu i wymiar podatku dochodowego należy w pierwszej instancji—do komisji szacunkowych, a w drugiej instancji — do komisji odwoławczych.

Ustalenie podlegającego podatkowi zysku wszystkich towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków i wymiar podatku tym towarzystwom i zakładom uskuteczniają władze skarbowe, wyznaczone przez Ministra Skarbu.

Art. 32. Ilość komisji szacunkowych, ich miejsce urzędowania, obszar działalności i organizacje wewnętrzną określa Minister Skarbu.

Art. 33. Każda komisja szacunkowa podatku dochodowego składa się z przewodniczącego, którym jest naczelnik urzędu skarbowego lub jego zastępca, tudzież z 8 do 12 członków i tyluż zastępców, powołanych na okres trzechletni z grona płatników podatku dochodowego.

Czwartą część członków i zastępców wybierają rady miejskie w miejscu stałego urzędowania komisji, czwartą część sejmiki lub rady powiatowe, resztę zaś mianuje dyrektor właściwej Izby Skarbowej na wniosek naczelnika urzędu skarbowego.

O ile komisje szacunkowe obejmują wyłącznie okręgi miejskie, wybory połowy członków i zastępców do takich komisji uskuteczniają jedynie Rady Miejskie, zaś drugą połowę mianuje dyrektor właściwej Izby Skarbowej na wniosek naczelnika urzędu skarbowego.

Wybory i mianowania należy przeprowadzić w ten sposób, aby istniejące w każdym okręgu szacunkowym główne źródła dochodu o ile możności były równomiernie reprezentowane.

Art. 34. Jeżeli instytucje, powołane do wyboru członków i zastępców członków komisji szacunkowych, nie uczynią tego w terminie wyznaczonym, wówczas członków i ich zastępców mianuje władza skarbowa II instancji.

Art. 35. Komisje odwoławcze dla spraw podatku dochodowego składają się z przewodniczącego w osobie dyrektora Izby Skarbowej lub jego zastępcy, trzech urzędników izby Skarbowej z takąż liczbą zastępców, mianowanych przez Ministra Skarbu, i sześciu członków i tyluż zastępców, z których trzech wybiera na okres trzechletni rada wojewódzka w siedzibie komisji z pośród płatników podatku dochodowego w obrębie województwa, zaś trzech mianuje na okres trzechletni Minister Skarbu, na wniosek dyrektora Izby Skarbowej, z grona płatników podatku dochodowego w obrębie województwa.

Przy wyborze i mianowaniu członków i zastępców należy mieć na uwadze, aby wszystkie kategorje dochodów były o ile możności równomiernie reprezentowane.

Art. 36. Przewodniczący komisji kieruje czynnościami i jest odpowiedzialny za należyte stosowanie ustawy.

Z obrad i uchwał komisji spisują się protokuły, które następnie podpisuje przewodniczący i przynajmniej dwóch z obecnych na posiedzeniu członków.

Art. 37. Członkowie komisji odwoławczej i ich zastępcy nie mogą być równocześnie członkami komisji szacunkowej lub ich zastępcami.

Art. 38. Członkami komisji z pośród płatników podatku dochodowego mogą być jedynie osoby, posiadające pełnie praw cywilnych i politycznych.

Osoby, winne jednego z przekroczeń podatkowych z art. 99, 100 i 101 niniejszej ustawy, nie mogą być członkami komisji.

Art. 39. Mandat członka komisji gaśnie, gdy jego posiadacz traci prawo obieralności lub gdy przestaje być płatnikiem podatku dochodowego.

Art. 40. O każdem posiedzeniu komisji przewodniczący zawiadamia piśmiennie wszystkich członków komisji przynajmniej na trzy dni przed terminem posiedzenia. W ten sam sposób zaprasza się w razie potrzeby zastępców.

Do ważności uchwał komisji potrzeba, oprócz przewodniczącego, obecność przynajmniej połowy członków.

Jeżeli na pierwsze posiedzenie nie zjawi się zdolna do powzięcia uchwał ilość członków, wówczas wyznacza się drugie posiedzenie z zastrzeżeniem, że na tem drugiem posiedzeniu zapadną prawomocne uchwały, bez względu na ilość obecnych.

Gdyby na drugie posiedzenie nie zjawiło się przynajmniej dwóch członków, względnie zastępców, wówczas przewodniczący powołuje takąż ilość członków z grona płatników.

Art. 41. Uchwały komisji zapadają bezwzględną większością głosów obecnych członków.

Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów.

Jeżeli przy głosowaniu nad wysokością pewnej cyfry nie można osiągnąć bezwzględnej większości głosów, to należy doliczać głosy za cyfrą najniekorzystniejszą dla podatnika tak długo do głosów za cyfrą najbliższą dla podatnika korzystniejszą, aż okaże się większość.

Art. 42. Przy obradach nad opodatkowaniem członków komisji, ich żon lub mężów oraz krewnych albo powinowatych w linji wstępnej lub zstępnej lub do trzeciego stopnia linji bocznej, jak również podczas obrad nad opodatkowaniem służbodawcy członka komisji, właściwy członek komisji nie bierze udziału w obradach i głosowaniu.

Członek komisji winien być wyłączony z obrad i głosowania również w tym wypadku, gdy jest współwłaścicielem

lub uczestnikiem przedsiębiorstwa, którego dochód określa się, oraz gdy jest przedstawicielem lub pełnomocnikiem osób, których dochód ma być przedmiotem obrad.

Przewodniczący w podobnych wypadkach oddaje kierownictwo obrad swemu zastępcy lub jednemu z obecnych członków, wybranemu przez komisję.

Art. 43. Członkowie komisji, którzy nie są urzędnikami państwowymi, składają przed przystąpieniem do swych czynności uroczyste ślubowanie, że przy wykonywaniu funkcji swoich będą postępować bezstronnie bez względu na osobę, według najlepszej wiedzy i sumienia i zachowują w najściślejszej tajemnicy wszystko to, o czem dowiedzą się podczas obrad w ogólności, a w szczególności o stosunkach majątkowych i dochodowych podatników.

Art. 44. Członkom komisji, którzy nie są urzędnikami państwowymi, zwraca się koszty podróży i wynagradza się stratę czasu, spowodowaną udziałem w posiedzeniach komisji.

Wysokość wynagrodzenia i kosztów podróży ustala Minister Skarbu.

Do urzędników państwowych stosują się pod tym względem ogólne przepisy o djetach i kosztach podróży.

Czynności wstępne do wymiaru.

Art. 45. Zajmujący mieszkania są obowiązani corocznie, najpóźniej do 1 stycznia, dostarczać właścicielom domów lub ich zastępcom (dzierżawcom domów lub zarządzającym nimi), za potwierdzeniem odbioru, wykazy osób, zamieszkałych w dniu 15 grudnia w ich mieszkaniach i mających samoistny dochód. W wykazach tych należy podać nazwisko, imię oraz rodzaj zawodu lub zajęcia z wymienieniem pracodawcy.

Art. 46. W terminie, oznaczonym w art. 45, głowy rodziny, obowiązane do opłaty podatku dochodowego, powinny przedłożyć właściwej komisji szacunkowej lub właścicielom domów, za potwierdzeniem odbioru, szczegółowy wykaz wszystkich będących na ich utrzymaniu członków rodziny, bez względu na miejsce zamieszkania lub pobytu tych członków, z wymienieniem ich nazwisk, imion i wieku.

Art. 47. Właściciele domów lub ich zastępcy powinni sporządzić imienne listy osób, zajmujących w dniu 15 grudnia w ich domu mieszkania lub też pomieszczenia, przeznaczone dla zakładów handlowych i przemysłowych, z oznaczeniem rocznego komornego lub wartości użytkowania, o ile te mieszkania i lokale są zajęte przez samego właściciela lub oddane do bezpłatnego użytku.

Zarówno listy imienne, jak wykazy, wspomniane w artykułach 45 i 46, powinny być złożone właściwej komisji szacunkowej najpóźniej do 15 stycznia roku podatkowego.

Art. 48. Wszystkie władze i urzędy państwowe, związki komunalne, towarzystwa i instytucje prywatne, właściciele lub dzierżawcy zakładów handlowych i przemysłowych oraz innych przedsiębiorstw, jak również właściciele lub dzierżawcy nieruchomości oraz pracodawcy obowiązani są corocznie, najpóźniej do 15 stycznia, składać do właściwych władz skarbowych na przepisanych formularzach wykazy tych osób, które w ciągu minionego roku otrzymały od nich uposażenie służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzach lub naturze, według stanu na dzień 1 stycznia roku podatkowego.

W wykazach tych powinny być podane: nazwisko, imię, miejsce zamieszkania, zawód lub zajęcie każdej z tych osób, oraz wysokość uposażenia, wypłaconego za rok, poprzedzający rok podatkowy.

p. Załącznik Nr. 164.

Art. 49. Przy pomocy materjałów, zebranych w sposób, opisany w art. 45—48, sporządza przewodniczący komisji szacunkowej listę imienną domniemanych płatników podatku dochodowego.

Postępowanie wymiarowe.

Art. 50. Wszystkie osoby fizyczne i prawne, których dochód w roku, poprzedzającym rok podatkowy, przewyższa granicę dochodu, nie podlegającego podatkowi, obowiązane są złożyć zeznania o dochodzie na przepisanym formularzu.

Wspomniane zeznanie osoby fizyczne powinny składać najpóźniej do 1 marca, zaś osoby prawne najpóźniej do 1 lipca roku podatkowego.

Na uzasadnioną prośbę osób fizycznych przewodniczący komisji uprawnieni są do zezwolenia na odroczenie terminu nie później, jak do 1 lipca roku podatkowego.

W zastępstwie osób fizycznych, które co do swego majątku pozostają pod władzą rodzicielską, pod opieką lub kuratelą, oraz w zastępstwie osób prawnych składają zeznania osoby, powołane do ich zastępowania.

Gdy zeznania nie złożono lub złożono je po terminie, wymiar podatku będzie uskuteczniony na podstawie materjału, jakim władza rozporządza.

Art. 51. Zeznania mogą być składane na piśmie albo ustnie do protokułu.

Zeznania pisemne powinny być składane bezpośrednio albo przesyłane pocztą do właściwych komisji szacunkowych lub organów, wymierzających podatek, albo do urzędów i instytucji, wskazanych przez Ministra Skarbu.

Przyjmowanie zeznań ustnych uskutecznia tylko właściwa władza skarbowa I instancji.

Tego rodzaju zeznanie powinno być podpisane przez zeznającego i odbierającego zeznanie.

Zeznania, zebrane przez urzędy i instytucje, mają być niezwłocznie przesyłane właściwemu organowi, wymierzającemu podatek.

Art. 52. Zeznania składa się z zapewnieniem, że wszystkie przytoczone w nich dane oznajmione zostały według najlepszej wiedzy i sumienia.

W zeznaniach powinny się mieścić następujące dane:

1) nazwisko, imię i zawód osoby fizycznej, względnie nazwa lub firma osoby prawnej;

2) miejsce zamieszkania, pobytu lub siedziba;

3) ogólna suma dochodu, osiągniętego osobno z każdego poszczególnego źródła w myśl art. 3, z odrębnem wykazaniem dochodu z nieruchomości i z przedsiębiorstw, znajdujących się poza granicami okręgu szacunkowego, oraz z zaznaczeniem, które ze źródeł dochodu należą do podatnika osobiście, a które do członków rodziny, o ile ich dochody podlegają opodatkowaniu łącznie z dochodem podatnika;

4) odsetki od długów, podatki i inne odliczenia dopuszczalne według art. 10;

5) podpis podatnika.

Podatnik ma prawo przytoczyć w zeznaniu te wszystkie okoliczności, które uzasadniają zniżkę stawki podatkowej w myśl art. 26 i 28.

Art. 53. Gdy podatnik nie będzie mógł określić w pieniądzach tych części dochodu swego, które zostały pobrane w naturze, powinien w zeznaniu przytoczyć dane, na podstawie których komisja mogłaby oszacować te części jego dochodu.

Art. 54. W zeznaniach towarzystw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, i innych osób prawnych zamiast danych, wyszczególnionych w ust. 3 i 4 art. 52, należy podać:

1) sumy, wydzielone na dywidendy od akcji i udziałów;

2) sumy, przeznaczone na rozszerzenie i rozwój, przedsiębiorstwa oraz takie kwoty, które nie mogą być potrącane w myśl ust. 1 i 2 art. 8;

3) kapitał zakładowy.

Do zeznań tych należy dołączyć:

1) sprawozdanie roczne, które powinno zawierać bilans oraz rachunek zysków i strat,

2) odpis protokułu, zatwierdzającego sprawozdanie roczne;

3) odpis aktu organu rewizyjnego.

Art. 55. Zeznania i sprawozdania, złożone przez podatników, sprawdza właściwa władza skarbowa przy pomocy wszelkich posiadanych materjałów i wiadomości i ma w tym celu prawo przesłuchiwania podatników, znawców (biegłych) i świadków.

Z przesłuchania podatników, świadków i znawców (biegłych) musi być sporządzony protokuł i zaopatrzony podpisami osób obecnych.

Te osoby, które na mocy przepisów ustawy o post. sąd. są wyłączone od składania zeznań i wyrażania opinji w charakterze świadków lub znawców (biegłych), przesłuchiwane być nie mogą.

Znawcy (biegli) i świadkowie, wzywani w sprawach podatku dochodowego, mają prawo do wynagrodzenia według postanowień ustawy o postępowaniu sądowem.

Art. 56. Wszystkie władze i urzędy państwowe i komunalne oraz ich organa wykonawcze, instytucje publiczne, kredytowe i prywatne są obowiązane na żądanie władz skarbowych bezpłatnie udzielać wszelkich danych i informacji potrzebnych do ustalenia dochodu i wymiaru podatku.

W razie rzeczywistej trudności w dostarczaniu wspomnianych danych i informacji, powinny wyżej wymienione instytucje zezwalać na przejrzenie wszelkiego rodzaju aktów, ksiąg i dokumentów i innych zapisków, jak również na sporządzenie z nich wyciągów, niezbędnych do opodatkowania.

Art. 57. Celem sprawdzenia zeznań podatnika o dochodzie z nieruchomości lub przedsiębiorstw, znajdujących się poza granicami tego okręgu, gdzie uskutecznia się wymiar podatku, władza skarbowa i przewodniczący komisji korzystają z dochodzeń, przeprowadzonych przez władze skarbowe tego okręgu, gdzie się znajdują nieruchomości lub przedsiębiorstwa.

Art. 58. W razie wątpliwości co do dokładności i prawdziwości zeznań właściwy organ, wymierzający podatek, przedstawia je podatnikowi, żąda wyjaśnień i uzupełnień, dowodów pisemnych lub ustnych, jak również przedłożenia ksiąg handlowych i gospodarczych, do czego wyznacza płatnikom termin najmniej dwutygodniowy.

Art. 59. Każdy jest obowiązany na wezwanie władzy lub komisji udzielić wszelkich wyjaśnień i informacji w przedmiocie opodatkowania jego i innych osób oraz zeznawać jako świadek lub znawca (biegły) na ściśle określone okoliczności.

Art. 60. Na poparcie swych zeznań podatnicy mogą składać wszelkie dowody pisemne, powoływać na koszt własny świadków i znawców (biegłych) celem stwierdzenia ściśle określonych okoliczności, oraz przedkładać do przejrzenia księgi handlowe lub gospodarcze.

Art. 61. Świadkowie i znawcy (biegli) mogą być zaprzysiężeni, za pośrednictwem sądu, na wniosek władzy skarbowej lub komisji, oraz na prośbę podatnika.

Art. 62. W celu sprawdzenia zeznań przewodniczący komisji lub upawniony przez niego zastępca mają prawo w razie potrzeby dokonać oględzin zakładów, składów i innych lokalów, jak również wszelkich nieruchomości, należących do podatnika.

Oględziny mieszkań prywatnych mogą być dokonywane tylko na życzenie lub za zgodą właścicieli mieszkań.

Art. 63. Podstawa obliczenia dochodu nie może być przyjęta odmiennie od złożonego zeznania, jeżeli przedtem nie dano płatnikowi sposobności do udzielenia wyjaśnień władzy, wymierzającej podatek.

O ile jednak podatnik nie złoży w terminie żądanych wyjaśnień, lub o ile przedstawione przezeń wyjaśnienia nie usuną wątpliwości co do prawdziwości i dokładności złożonych zeznań, wówczas, bez względu na złożone zeznania, komisja przy ustaleniu dochodu powinna się kierować danemi, jakiemi rozporządza.

Art. 64. O ile komisja uzna dane, jakiemi rozporządza, za niedostateczne do obliczenia wysokości dochodu, może ustalić ogólny dochód, podlegający podatkowi na podstawie zewnętrznych oznak, świadczących o wydatkach domowych i osobistych podatnika oraz o jego ogólnem ekonomicznem położeniu. Te oznaki zewnętrzne komisja powinna szczegółowo przytoczyć w swojej uchwale.

Art. 65. Na podstawie przeprowadzonych obrad komisja uchwala dla każdego podatnika wysokość i stopień dochodu, oraz przypadającą stopę podatkową.

Nakazy płatnicze.

Art. 66. Nakazy płatnicze ze wskazaniem wysokości opodatkowanego dochodu, przypadającej kwoty podatku, terminów płatności, oraz ze wskazaniem służących podatnikowi środków obrony prawnej powinny być rozesłane przez przewodniczącego komisji szacunkowej najpóźniej do 15 października roku podatkowego.

Nakazy zaś płatnicze dla towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, rozsyła władza skarbowa w miarę uskutecznienia wymiarów.

Odwołania.

Art. 67. Podatnikowi służy prawo przeglądania w kancelarji komisji szacunkowej aktów, dotyczących opadatkowania jego osoby.

W tym wypadku, gdy suma dochodu, podana przez podatnika w zeznaniu została przez komisję zmieniona lub płatnik zamierza wnieść odwołanie przeciw wymiarowi podatku, komisja szacunkowa obowiązaną jest na prośbę pisemną podatnika udzielić mu na jego koszt w terminie tygodniowym od dnia zgłoszenia prośby odpisu uchwały swej w przedmiocie określenia dochodu i obliczenia podatku, jak również odpisów protokułów, zawierających zeznania świadków i znawców (biegłych).

Art. 68. Odwołania przeciw uchwałom komisji szacunkowych mogą być przez podatników wnoszone do komisji odwoławczej, za pośrednictwem komisji szacunkowej, w ciągu 30 dni od daty doręczenia nakazu płatniczego.

W postępowaniu odwoławczem płatnicy korzystają z tych samych praw, jak w postępowaniu wymiarowem.

Gdy podatnik wyrazi życzenie złożenia ustnych wyjaśnień w celu uzasadnienia podniesionych w odwołaniu zarzutów, należy go zawiadomić o dniu posiedzenia komisji przynajmniej na osiem dni przed rozpoczęciem tegoż posiedzenia.

Odwołanie nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku.

Art. 69. Przeciw uchwałom komisji szacunkowej służy przewodniczącemu komisji prawo zgłoszenia protestu w terminie dwutygodniowym od dnia powzięcia uchwały.

Odpis protestu należy równocześnie przesłać płatnikowi, który ma prawo wnieść odpowiedź w terminie 14 dniowym od dnia doręczenia.

Protest przewodniczącego wstrzymuje wykonanie uchwały i powinien być przedłożony w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia odpisu, w drugiej części niniejszego artykułu wymienionego, właściwej komisji odwoławczej do rozpatrzenia i rozstrzygnięcia.

Art. 70. Przewodniczący komisji szacunkowej rozpatruje odwołania, w razie potrzeby sprawdza konkretne zarzuty, przedstawione dowody i przeprowadza uzupełniające dochodzenia, jak również usuwa wadliwości postępowania i przedstawia odwołania z aktami i wyjaśnieniami komisji odwoławczej.

Art. 71. Towarzystwom i zakładom, obowiązanym do publicznego składania rachunków, służy prawo odwołania się przeciwko wymiarom podatku do władzy skarbowej II instancji, za pośrednictwem władzy wymierzającej podatek, w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia nakazu płatniczego.

Art. 72. Komisjom szacunkowym przysługuje prawo rozstrzygania odwołań własną władzą w tych wypadkach, gdy komisja, zgodnie z wnioskiem przewodniczącego, uzna, że odwołanie należy w całej rozciągłości uwzględnić, lub gdy częściowe uwzględnienie odwołania pociąga za sobą obniżenie podatku w kwocie, nie przekraczającej 300 mk.

We wszystkich innych wypadkach przedstawia się odwołanie w terminie 30-dniowym od dnia ich złożenia komisji odwoławczej do rozstrzygnięcia.

Jeżeli płatnik nie zadowolni się uchwałą komisji szacunkowej, uwzględniającej jego odwołanie częściowo w myśl części 1 niniejszego artykułu, może zażądać, ażeby jego odwołanie zostało rozpatrzone i rozstrzygnięte przez komisję odwoławczą.

Art. 73. Przy badaniu odwołań komisja odwoławcza i jej przewodniczący korzystają w celu dokładnego ustalenia dochodu

z tych samych praw, jakie służą komisji szacunkowej i jej przewodniczącemu.

Art. 74. Komisja odwoławcza lub skarbowa władza odwoławcza może wydać orzeczenie również i na spóźnione odwołania, jeżeli przekroczenie terminu nastąpiło z ważnych powodów, przez płatnika uzasadnionych.

Przeciw odmownemu załatwieniu z powodu przekroczenia terminu niema dalszego odwołania.

Początek i koniec obowiązku podatkowego. Zmiany w ciągu roku podatkowego.

Art 75. Obowiązek podatkowy dla osób fizycznych i prawnych rozpoczyna się z reguły od najbliższego roku po nastaniu stosunków, uzasadniających obowiązek podatkowy.

Natomiast osoby, które uzyskały stałe uposażenie służbowe w wysokości podlegającej opodatkowaniu, tudzież osoby fizyczne i prawne, które mieszkały lub miały siedzibę poza obszarem Rzeczypospolitej i nie pobierały żadnych dochodów ze źródeł, na obszarze tym się znajdujących, a otworzyły w Polsce przedsiębiorstwo, obrały sobie w Polsce miejsce zamieszkania lub siedzibę, albo przybyły do Polski dla zarobku i osiągają dochody, podlegające opodatkowaniu, podlegają obowiązkowi podatkowemu z początkiem najbliższego miesiąca po zajściu wyżej wymienionych wydarzeń.

Art. 76. Przy wymiarze podatku za rok pierwszy dla wymienionych w części drugiej art. 75 osób fizycznych i prawnych, z wyjątkiem obowiązanych do publicznego składania rachunków, przyjmuje się za podstawę dochód, spodziewany w ciągu pełnych miesięcy, pozostałych do końca tego roku.

Z dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku, określa się odpowiednią stawkę podatkową. Podatek wynosi tyle 12-tych części tej stawki, ile pełnych miesięcy pozostało do końca roku; wymiar zaś podatku w roku następnym uskutecznia się od dochodu, obliczonego w ten sposób za cały rok.

Art. 77. Nowopowstające na obszarze Rzeczypospolitej towarzystwa i zakłady obowiązane są do publicznego składania rachunków, podlegają opodatkowaniu po złożeniu pierwszego sprawozdania, na mocy którego wymierza się podatek zarówno za pierwszy, jak za drugi rok podatkowy od czasu ich powstania.

Podatek oblicza się w sposób, wskazany w art. 76.

Art. 78. Osoby, wymienione w części drugiej art. 65, powinny w ciągu dni czternastu po zajściu wydarzenia, uzasadniającego ich obowiązek podatkowy, złożyć pierwsze zeznanie, w którem należy podać dochód, spodziewany do końca roku.

Nowopowstające zaś towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków (art. 77), powinny w ter-

minie miesięcznym po zatwierdzeniu pierwszego zamknięcia rachunkowego złożyć zeznanie w sposób, podany w art. 54.

Art. 79. Dla osób, wymienionych w części drugiej art. 75, gaśnie obowiązek podatkowy z powodu śmierci, wyprowadzenia się z obszaru Rzeczypospolitej i utraty dochodów na tym obszarze, jak również z powodu ustania lub zmniejszenia się stałych uposażeń służbowych poniżej wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy, z końcem tego miesiąca, w którym wydarzenia te zaszły.

W tych wypadkach należy umorzyć podatek, począwszy od bezpośrednio następującego miesiąca kalendarzowego.

Jeżeli jednak wskutek śmierci podatnika osiągany przez niego dochód nie gaśnie całkiem, wówczas masa spadkowa odpowiada za wymierzony temuż podatek, po umorzeniu kwoty, przypadającej za pozostałą część roku podatkowego, a ciążącej na dochodzie ze źródeł wygasłych wraz ze śmiercią podatnika, z uwzględnieniem odliczeń w stosunku pozostałego dochodu do wygasłej części tegoż dochodu.

Art. 80. W razie zaniechania działalności w ciągu roku podatkowego przez towarzystwa i zakłady, wspomniane w art. 77, następuje umorzenie podatku, począwszy od następnego miesiąca po zaniechaniu.

Art. 81. Zastosowanie przepisów części pierwszej art. 79 i art. 80, w wypadkach tam omówionych, z wyjątkiem śmierci, może nastąpić tylko na prośbę, wniesioną do przewodniczącego właściwej komisji szacunkowej, względnie władzy skarbowej, w przeciągu dni 14 od nastąpienia tych wypadków.

W razie śmierci podatnika powinni spadkobiercy wnieść doniesienie w przeciągu 3 miesięcy wówczas, gdy domagają się zniżenia podatku w myśl części drugiej art. 79.

Art. 82. Wymiary podatku dla osób, wymienionych w części drugiej art. 75, z wyjątkiem towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, jakoteż umorzenia lub zniżenia podatku w myśl art. 79 uskutecznia przewodniczący komisji szacunkowej; wymiary dla nowopowstałych towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, uskuteczniają władze skarbowe, wyznaczone w myśl części drugiej art. 31.

Przeciw dokonanym w ten sposób wymiarom mogą być wnoszone odwołania wedle art. 68 i 71.

Art. 83. Zmiany, jakie zachodzą w ciągu roku podatkowego w wysokości dochodu lub we wszystkich innych stosunkach podatnika, nie wpływają na zmianę podatku za odnośny rok podatkowy, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 79 i 80.

Jeżeli jednak wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń zdolność płatnicza osoby fizycznej znacznie osłabła, komisja szacunkowa może na prośbę podat-

nika, wniesioną najpóźniej do końca roku podatkowego, umorzyć odpowiednią część wymierzonego podatku, gdy uzna, że podatnik tej ulgi potrzebuje.

Art. 84. Osoby, które przy wymiarze podatku opuszczono lub które przy pierwotnym wymiarze niewłaściwie uwolniono od podatku, albo co których wymiar wskutek później ujawnionych okoliczności okaże się za niski, powinny być pociągnięte do podatku dodatkowo za cały czas ubiegły, lecz nie więcej niż za pięć lat, bezpośrednio poprzedzających rok, w którym stwierdzono te okoliczności.

W razie śmierci podatnika odpowiedzialność za należność podatkową, obciąża masę spadkową lub spadkobierców, tych ostatnich jednak tylko do wysokości ich udziałów w spadku.

Art. 85. W razie niemożności ściągnięcia podatku od głowy rodziny każdy z członków rodziny, którego dochód doliczono w myśl art. 11 do dochodu głowy rodziny, jest odpowiedzialny za tą część podatku, która przypada stosunkowo na jego dochód.

Obejmujący majątek osoby prawnej jest obowiązany uiścić podatek dochodowy poprzednika wraz z możliwą zaległością.

Termin płatności.

p. Załącznik Nr. 164.

Art. 87. Podatnicy, którym nakazy płatnicze zostały doręczone po 30 października, powinni uiścić cały podatek w ciągu sześciu tygodni po dniu doręczenia nakazu płatniczego.

Art. 88. Podatnicy, wymienieni w części drugiej art. 75 i w art. 77, powinni zapłacić wymierzony podatek w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu płatniczego.

Potrącenie podatku przez służbodawcę.

Art. 89 i 90, p. Załącznik Nr. 164.

Odsetki za zwłokę i egzekucja.

Art. 91. Jeżeli uiszczenie podatku nie nastąpi w terminie płatności, pobiera się, począwszy od terminu płatności, odsetki za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie. Miesiąc zaczęty liczy się za cały. Kwoty zaległości, wynoszące 50 fen. i wyższe zaokrągla się do 1 mk., mniejszych zaś należności nie uwzględnia się.

Art. 92. Osoby, obowiązane po myśli art. 89 do potrącenia podatku, ponoszą odpowiedzialność za prawidłowe uskutecznienie potrąceń, jakoteż za uiszczenie potrąconych kwot w wyznaczonym terminie; w razie zwłoki w uiszczeniu po-

trąconych kwot ściąga się od tych osób odsetki za zwłokę analogicznie do postanowień art. 91.

Art. 93. Zaległy podatek dochodowy ściągają organa skarbowe egzekucyjne na podstawie obowiązujących przepisów

Postanowienia karne.

p. Załącznik Nr. 164.

Art. 94. Kto nie złoży w terminie wiadomości przepisanych w art. 45—48 ulegnie grzywnie w wysokości od 10 mk. do 1000 mk.

Art. 95. Kto, mimo publicznego wezwania władzy skarbowej, nie złoży w terminie wyznaczonym zeznania o dochodzie, wymaganego w myśl art. 50 i 78, albo przedstawi w zeznaniu niezupełne dane wbrew postanowieniom art. 52 ustępy 1, 2, 3 i 5 i art. 54, ustępy 1—3, albo też nie przedstawi przy zeznaniu załączników wymaganych z art. 54, ulegnie grzywnie od 20 mk. do 2.000 mk.

Art. 96. Kto po otrzymaniu od władzy skarbowej wezwania lub ponaglenia nie dostarczy danych w myśl art. 45—48, albo nie złoży w terminie zeznań, wymienionych w art. 50, 52, 54 i 78, albo przedstawi niezupełne dane w zeznaniu wbrew ustępom 1—3 i 5 art. 52 i ustępom 1—3 art. 54, albo nie dołączy danych, wskazanych w części drugiej art. 54, ulegnie grzywnie od 30 mk. do 3000 mk. W razie nieuczynienia zadość dalszym wezwaniom lub ponagleniom mogą być nakładane grzywny do wysokości 30.000 mk., które mogą być powtarzane.

Art. 97. Kto naruszy przepisy art. 56 i 59 niniejszej ustawy, ulegnie grzywnie od 30 mk. do 3000 mk.

Art. 98. Grzywny wymienione w art. 94—97 nie mogą być, w razie niemożności ich ściągnięcia, zamieniane na karę pozbawienia wolności.

Art. 99. Kto świadomie, w celu uchylenia od ustawowej powinnności podatkowej osoby własnej lub przez siebie zastępowanej, złoży nieprawdziwe zeznania lub wyjaśnienia, które przyczynić się mogą do udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, niezależnie od obowiązku dopłaty należności podatkowej—i o ile nie zagraża kara surowsza w myśl powszechnej ustawy karnej — ulegnie karze pieniężnej od jednokrotnej do dwudziestokrotnej sumy nie wymierzonego, uszczuplonego lub narażonego na jedno lub drugie podatku, albo w drodze sądowej karze pozbawienia wolności do 1 roku (art. 102, część 6).

Art. 100. Kto, jako urzędnik albo funkcjonarjusz publiczny, członek komisji lub znawca (biegły), wyjawia bez upoważnienia wiadomości o stosunkach majątkowych lub dochodowych, o których dowiedział się z powodu udziału w postępowaniu podatkowem, o ile nie podlega surowszemu uka-

raniu wedle obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych, ulegnie karze pieniężnej od 50 mk. do 10.000 lub karze pozbawienia wolności do sześciu tygodni.

Art. 101. Kto, jako znawca (biegły lub świadek), złoży władzy skarbowej świadomie nieprawdziwe zeznanie lub świadectwo w zamiarze udaremnienia wymiaru podatku lub spowodowania mylnego obliczenia tegoż podatku, ulegnie karze pieniężnej od 500 mk. do 100.000 lub karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 102. Grzywny, wymienione w art. 94—97, oraz kary pieniężne, określone w art. 99 niniejszej ustawy, nakładają te komisje podatku dochodowego lub władze skarbowe, które ujawniły odnośne przekroczenia.

O orzeczeniach, skazujących na grzywnę lub karę pieniężną, zawiadamia obwinionego przewodniczący komisji lub władza skarbowe.

Przeciw wydanemu przez komisję orzeczeniu o grzywnie, dotyczącemu przekroczeń z art. 94—97, można w ciągu 4 tygodni od dnia doręczenia wnieść odwołanie, za pośrednictwem właściwej komisji, do komisji odwoławczej, a w wypadkach, gdy ta ostatnia nałożyła grzywny w I instancji, do Ministerstwa Skarbu. W tym samym terminie wnosi się odwołanie przeciw grzywnom, nałożonym przez władzę skarbową, za pośrednictwem tejże władzy, do władzy skarbowej II instancji.

Orzeczenie instancji odwoławczej jest ostateczne.

Przeciwko orzeczeniom karnym, dotyczącym przestępstw z art. 99 odwołanie jest niedopuszczalne.

Natomiast, jeżeli nałożona kara pieniężna nie zostanie uiszczona dobrowolnie w ciągu czterech tygodni od dnia doręczenia obwinionemu orzeczenia, wówczas właściwa komisja lub władza skarbowa przekazuje sprawę sądom, o czem należy uprzedzić obwinionego równocześnie z zakomunikowaniem mu orzeczenia o karze pieniężnej.

Art. 103. Za grzywny i kary pieniężne, nałożone na pełnomocnika w drodze administracyjno-skarbowej, odpowiada mocodawca z nim solidarnie.

Art. 104. Publiczne władze i urzędy, winne przekroczenia niniejszej ustawy, odpowiadają według ogólnie obowiązujących przepisów organizacyjnych, względnie służbowych.

Art. 105. Winni kilku przekroczeń, niniejszej ustawy podlegają karze za każde z tych przekroczeń z osobna.

Art. 106. Wykonanie orzeczeń o grzywnie odracza się aż do rozstrzygnięcia wniesionego odwołania; wszakże komisja, względnie władza skarbowa, może zarządzić zabezpieczenie nałożonej grzywny na majątku obwinionego zaraz po wydaniu orzeczenia.

Bliższe postanowienia o sposobie zabezpieczenia grzywien wyda Minister Skarbu.

Art. 107. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 100 i 101 oraz w art. 99 w wypadku z art. 102 część ostatnia niniejszej ustawy, należy do sądów zwyczajnych. Wdrożenie dochodzenia karnego nastąpić może na wniosek władzy skarbowej, komisji lub osoby zainteresowanej.

Przez karę pozbawienia wolności należy rozumieć areszt (art. 21 ros. k. k. z 1903 r., par. 18 niem. u. k. z 1871 r. i § 244 austr. u. k. z 1852 r.), o ile orzeczono karę nie przenoszącą 6 tygodni pozbawienia wolności, zresztą zaś w byłych dzielnicach rosyjskiej i niemieckiej — więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przech. do ros. kod. karn. z 7 sierpnia 1917 i § 16 niem. u. k. z 1871 r.), zaś w byłej dzielnicy austrjackiej ścisły areszt (§ 245 austr. u. k. z 1852 r.).

W byłej dzielnicy austrjackiej przestępstwa niniejszej ustawy, zagrożone karą pozbawienia wolności powyżej 3 miesięcy, są występkami, zresztą zaś przekroczeniami.

Grzywny, orzeczone przez sądy, w razie niemożności ich ściągnięcia, ulegną, według uznania sędziego, zamianie na kary pozbawienia wolności, nie przekraczające atoli najwyższego ich wymiaru, za dane przestępstwo przewidzianego.

W byłej dzielnicy austrjackiej odwołanie od wymiaru kary jest dopuszczalne bez względu na to, czy nadzwyczajne złagodzenie kary nastąpiło lub nie nastąpiło.

Art. 108. Grzywny, oraz kary pieniężne, nałożone za przekroczenia lub przestępstwa w art. 94 — 101, wpływają na rzecz Skarbu.

Art. 109. Grzywny, nałożone na podstawie art. 94—97, należy umorzyć, o ile płatnik wykaże, że spełnieniu włożonych na niego obowiązków przeszkodziła ważna przyczyna jako to: ciężka choroba, pozbawienie wolności lub inny wypadek siły wyższej.

Art. 110. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów art. 94—101 gaśnie w przeciągu pięciu lat po upływie tego roku podatkowego, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów.

Karygodność czynu, wymienionego w art. 99, gaśnie również, gdy winny sprostuje lub uzupełni swoje zeznania u właściwej władzy, zanim otrzyma pierwsze wezwanie w celu przesłuchania go, jako obwinionego, lub orzeczenie o karze pieniężnej, lub urzędowe zawiadomienie, że przeciw niemu wpłynęło doniesienie.

Art. 111. Gdy naruszenie przepisów niniejszej ustawy wyjdzie na jaw po śmierci osoby winnej naruszenia, lub gdy osoba winna zmarła przed uprawomocnieniem się orzeczenia o nałożeniu kary, wówczas postępowanie umarza się.

Odraczanie terminów.

Art. 112. Terminy do wnoszenia odwołań, wyznaczone w niniejszej ustawie, odracza się do dwóch miesięcy dla osób, zamieszkałych poza obszarem Rzeczypospolitej.

Ministrowi Skarbu służy prawo odroczenia, względnie przesuwania wszystkich terminów, w ustawie niniejszej wyznaczonych.

Doręczenia.

Art. 113. Doręczenie wszelkich wezwań, poleceń, obwieszczeń, zawiadomień, ponaglań, zarządzeń i nakazów płatniczych uskutecznia się albo przez organa władzy skarbowej, albo przez magistraty, policję, względnie urzędy gminne lub przez pocztę.

Doręczenie to ma nastąpić, za potwierdzeniem odbioru przez podatnika, kogokolwiek z jego domowników, zarządzającego majątkiem albo przedsiębiorstwem.

Jeżeli jedna z tych osób odmówi przyjęcia doręczyć się mającego pisma, to należy pismo pozostawić na miejscu doręczenia, a okoliczność tę odnotować na potwierdzeniu odbioru. Pozostawienie takie jest równoważne z doręczeniem.

Art. 114. Dla podatników, których miejsce zamieszkania lub pobytu jest niewiadome, jakoteż dla tych adresatów, którym nie można było doręczyć w inny sposób, w art. 113 przewidziany, należy złożyć to pismo w magistracie lub urzędzie gminnym miejsca przypisania podatku. Magistrat lub urząd gminny ogłasza niezwłocznie o złożeniu dokumentu w sposób, używany w danej miejscowości, z wezwaniem, że celem odebrania pisma adresaci powinni przybyć do ogłaszającego urzędu.

Doręczenie uważa się za uskutecznione, jeżeli od czasu ogłoszenia upłynęły 2 tygodnie.

O takiem ogłoszeniu mają magistraty, względnie urzędy gminne, zawiadomić właściwą władzę skarbową.

Art. 115. Wymienione w art. 113 pisma, które mają być doręczone adresatom, mieszkającym poza obszarem Rzeczypospolitej, można wysyłać listem poleconym i uważa się je za doręczone w 14 dni po nadaniu ich na pocztę podług adresu, wskazanego przez podatnika.

Podatników, którzy stale przebywają poza obszarem Rzeczypospolitej, można wezwać do ustanowienia pełnomocnika zamieszkałego w Polsce; w przeciwnym razie można doręczenie uskutecznić w sposób, określony w art. 114.

Art. 116. Zeznania, wyjaśnienia i odwołania, wysłane przez podatników pocztą lub składane do instytucji w myśl art. 51, uważa się za wniesione w tym dniu, w którym nadano je na pocztę lub złożono we właściwej instytucji. W razie wątpliwości podatnik powinien udowodnić dzień nadania na pocztę lub złożenia pisma we właściwej instytucji.

DZIAŁ II. PAŃSTWOWY PODATEK MAJĄTKOWY.

Osoby obowiązane do opłacania podatku.

Art. 117. Państwowy podatek majątkowy opłacają:

1) Osoby fizyczne, wymienione w art. 1 ustęp 1 niniejszej ustawy od wartości całego ich majątku.

2) Osoby fizyczne, wymienione w artykule 1, ustęp 2 niniejszej ustawy od wartości:

a) nieruchomości położonych w Polsce, wierzytelności, zahipotekowanych na nieruchomości w Polsce, majątków, przywiązanych do obszaru Polski fideikomisu lub innemi przepisami prawnemi;

b) kapitału zakładowego i obrotowego, służącego w obszarze Rzeczypospolitej do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, górnictwa.

3) Spadki wakujące (nie objęte).

Do podlegającego opodatkowaniu majątku osób, wymienionych w ustępie pod 1 nie wlicza się wartości nieruchomości, znajdujących się poza obszarem Rzeczypospolitej, oraz wartości kapitałów zakładowych i obrotowych, służących poza obszarem Rzeczypospolitej do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, górnictwa, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, o ile taki majątek pociągnięto do podatku tego samego rodzaju w kraju, w którym się znajduje i jeżeli odnośne państwo postępuje według zasad wzajemności co do takich samych przedmiotów majątkowych tutaj się znajdujących.

Zwolnienia od podatku.

Art. 118. Od państwowego podatku majątkowego wolne są:

1) osoby, wymienione w art. 5 ustęp 1 i 2 niniejszej ustawy, z wyjątkiem podatku od majątków, wyszczególnionych pod a) i b) ustępu 2 art. 1;

2) osoby, których majątek nie przenosi 20.000 mk;

3) osoby, których dochód roczny nie przekracza najniższej granicy dochodu, podlegającego państw. pod. dochodowemu w myśl art. 2, o ile majątek takich osób nie przenosi 50.000 mk.

Przedmiot opodakowania.

Art. 119. Przedmiotem państwowego podatku majątkowego jest majątek nieruchomy i ruchomy, po potrąceniu długów i ciężarów, które wartość majątku zmniejszają.

Do majątku zalicza się również prawa do rent lub innych powtarzających się użytków i świadczeń, służących uprawnio-

nemu dożywotnio lub na czas życia innej osoby, na czas nieokreślony lub przynajmniej na lat dziesięć, z umowy tytułem wzajemnego świadczenia za wartości majątkowe, na mocy rozporządzenia ostatniej woli, darowizny lub fundacji rodzinnej.

Art. 120. Przy wymiarze państw. pod. majątkowego należy doliczyć:

1) majątek członków rodziny, którym rozporządza głowa rodziny, do majątku głowy rodziny;

2) majątek spółek, wymienionych w art. 22 niniejszej ustawy, do majątku uczestników w stosunku do wysokości ich udziałów.

Przy udziałach, których wysokości ustalić nie można, uczestnictwo przyjmuje się w równych częściach.

Art. 121. Do majątku nie zalicza się:

1) mebli, odzieży, sprzętów domowych i innych ruchomości, służących do osobistego użytku osoby, obowiązanej do opłacania podatku i jej rodziny, o ile takie przedmioty majątkowe nie są przynależytością nieruchomości, albo częścią składową kapitału zakładowego lub obrotowego i o ile ogólna wartość tego rodzaju przedmiotów nie przenosi 300.000 mk.

2) wynagrodzeń, służących uprawnionemu z tytułu umowy najmu pracy lub stosunku służbowego, albo wpływów z ubezpieczenia na wypadek choroby, od wypadku lub niezdolności do pracy.

Zwolnienia od podatku.

Art. 122. Od państwowego podatku majątkowego wolne są majątki lub części majątku, służące wyłącznie do celów, wymienionych w art. 5, ust. 8 niniejszej ustawy, oraz majątki lub ich części, które z powodu zniszczenia przez wojnę żadnego nie przynoszą dochodu.

Potrącenia.

Art. 123. Z wartości majątku należy potrącić:

1) rzeczowe i osobiste długi podatnika z wyjątkiem tych, które zaciągnięto na pokrycie bieżących kosztów utrzymania gospodarstwa domowego;

2) skapitalizowaną wartość powinności na rzecz innych osób, rent i innych powtarzających się użytków i świadczeń, o ile zobowiązania te pozostają w związku gospodarczym z majątkiem, podlegającym opodatkowaniu.

Związek gospodarczy między długami, a posiadłością gruntową należy w szczególności uznać wówczas, gdy dług został zaciągnięty w celu nabycia, ulepszenia lub uprawy posiadłości gruntowej. Wciągnięcie długu do ksiąg hipotecznych samo przez się nie jest dowodem takiego związku.

Ustalenie wartości majątku.

Art. 124. Wartość przedmiotów majątkowych oblicza się wedle ich przeciętnej wartości obrotowej, jaką stanowią dnia 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy, o ile następne artykuły nie zawierają odmiennych postanowień.

Art. 125. Wartość przedsiębiorstw, sporządzających regularne zamknięcia rocznych rachunków na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych lub gospodarczych, może być obliczona i oszacowana na podstawie książkowo wykazanego czystego majątku, według stanu z końcem roku bilansowego (gospodarczego), poprzedzającego bezpośrednio rok podatkowy.

Art. 126. Za podstawę oszacowania wartości przedmiotu majątkowego może służyć:

1) ostatnia cena nabycia przedmiotu, o ile na tą cenę nie wpłynęły wyjątkowe stosunki i o ile stosunki w dniu 1 stycznia roku podatkowego wogóle nie uległy zmianie;

2) porównanie z innemi podobnemi przedmiotami, których wartość ujawniła się aktem sprzedaży lub szacunkiem, dokonanym przez instytucję kredytową, względnie ubezpieczeniową;

3) odpowiednio skapitalizowany dochód z przedmiotu majątkowego w myśl art. 127 niniejszej ustawy;

4) ocena znawców (biegłych) lub osób, ze stosunkami obznajmionych;

5) nominalna wartość, o ile chodzi o walory pieniężne, gotowiznę i inne tego rodzaju przedmioty kapitałowe, chyba, że w obiegu lub z powodu szczególnych okoliczności mają wartość odmienną;

6) sprawdzone bilanse i inwentarze osób, prowadzących prawidłowe książki handlowe, względnie gospodarcze.

Oszacowana na zasadach pod 1, 2 i 4 wartość nie może przy przedmiotach, dających bezpośrednio lub pośrednio dochód, przenosić wartości skapitalizowanej na podstawie 25-cio krotności rocznego czystego dochodu z przecięcia trzech ostatnich lat przed okresem wymiarowym. Jeżeli przeciętny czysty dochód nie da się obliczyć, należy go ustalić przez porównanie z czystym dochodem z innych podobnych przedmiotów.

Ograniczenie to nie ma zastosowania przy przedmiotach majątkowych, nabytych odpłatnie po dniu 31 grudnia 1916 roku.

Art. 127. Celem obliczenia skapitalizowanej wartości praw użytkowania, rent i innych powtarzających się użytków i świadczeń, należy przyjąć wartość pieniężną jednorocznego użytku lub świadczenia według następujących zasad:

1) Przy wieczystych użytkowaniach i świadczeniach przyjmuje się, jako skapitalizowaną wartość, 25-cio krotną roczną sumę, przy użytkowaniach zaś i świadczeniach na czas nieokreślony $12^1/_2$ krotną sumę, jeżeli postanowienia ustępu 2 i 3 niniejszego artykułu nie mają zastosowania lub jeżeli po-

datnik w inny sposób nie wykaże okoliczności, ograniczających czas ich trwania.

2) Jeżeli prawo ograniczone jest czasem życia uprawnionego lub innej osoby, wówczas skapitalizowaną wartość określa się stosownie do wieku w dniu 1 stycznia roku podatkowego tej osoby, z której śmiercią prawo gaśnie; za skapitalizowaną wartość przyjmuje się przy wieku:

do 15 lat				18 krot.	ponad 55 lat	do	65 lat	8½ krot.
ponad 15 „	do	25	lat	17 „	„ 65 „	„	75 „	5 „
„ 25 „	„	35	„	16 „	„ 75 „	„	80 „	3 „
„ 34 „	„	45	„	14 „	„ 80 „	„	— „	2 „
„ 45 „	„	55	„	12 „				

wartość jednorocznego użytkowania lub świadczenia.

3) Jeżeli czas trwania uprawnienia jest uzależniony od życia kilku osób w ten sposób, że w razie śmierci którejkolwiek z tych osób gaśnie prawo do użytkowania lub świadczenia, wówczas przy obliczaniu wartości według skali w ust. 2 podanej, miarodajnym jest wiek osoby najstarszej. Jeżeli zaś uprawnienie gaśnie dopiero ze śmiercią wszystkich, wówczas oblicza się wartość według wieku osoby najmłodszej.

4) Przy użytkowaniach lub świadczeniach, ograniczonych z góry oznaczonym terminem, ustala się skapitalizowaną wartość z uwzględnieniem 5%-towego potrącenia według niżej umieszczonej tabeli pomocniczej.

Liczba lat.	Skapitalizowana wartość		Liczba lat.	Skapitalizowana wartość	
	Mk.	fen.		Mk.	fen.
1	1	00	24	14	49
2	1	95	25	14	80
3	2	86	26	15	09
4	3	72	27	15	38
5	4	55	28	15	64
6	5	33	29	15	90
7	6	03	30	16	14
8	6	79	31	16	37
9	7	46	32	16	59
10	8	11	33	16	80
11	8	72	34	17	00
12	9	31	35	17	19
13	9	86	36	17	37
14	10	39	37	17	55
15	10	90	38	17	71
16	11	38	39	17	87
17	11	84	40	18	02
18	12	27	41	18	15
19	12	69	42	18	29
20	13	09	43	18	42
21	13	46	44	18	55
22	13	82	45	18	66
23	14	16	46	18	77

Liczba lat	Skapitalizowana wartość		Liczba lat	Skapitalizowana wartość	
	Mk.	fen.		Mk.	fen.
47	18	88	55	19	57
48	18	93	56	19	63
49	19	08	57	19	70
50	19	17	58	19	76
51	19	26	59	19	82
52	19	34	60	19	88
53	19	42	61	20	00
54	19	49	i wyżej		

Jeżeli jednakże czas trwania uprawnienia zależy przez tego od czasu życia jednej lub kilku osób, wówczas skapitalizowana wartość, obliczona według postanowień ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, nie może być przekroczoną.

5) Jeżeli suma lub wartość pieniężna użytkowań i świadczeń nie jest ustaloną, wówczas oblicza się ją na podstawie sumy, uiszczonej w ostatnim roku; jeżeli zaś cały rok użytkowań i świadczeń jeszcze nie upłynął, to na podstawie sumy, jaka będzie przypuszczalnie uiszczana w bieżącym roku.

Art. 128. Od skapitalizowanej wartości nieoprocentowanych i odroczonych roszczeń i długów należy aż do czasu ich płatności potrącać 5%.

Art. 129. Niepłatne jeszcze roszczenia z ubezpieczeń życiowych, kapitału lub renty przyjmuje się do opodatkowania w wysokości $^2/_3$ sumy wpłaconych premji lub wpłaconego kapitału; o ile jednak podatnik wykaże wartość tego rodzaju roszczeń na podstawie polisy, wykupionej przez towarzystwo ubezpieczeń, wówczas następuje obliczenie tej wartości według kwoty, za jaką polisę wykupiono.

Art. 130. Oprócz wypadku, przewidzianego w art. 129, uprawnienia i ciężary, uzależnione od niespełnionego warunku zawieszającego, nie są przedmiotem podatku.

Uprawnienia i ciężary, których czas trwania zależy od niespełnionego warunku rozwiązującego, uważa się jako bezwarunkowe.

Powyższe postanowienia stosują się również do uprawnień i ciężarów, uzależnionych od wydarzenia, które jest niepewne jedynie co do terminu swego nastąpienia.

Roszczeń nie dających się ściągnąć nie bierze się w rachubę.

Art. 131. Wartość potrąceń, wymienionych w art. 123 niniejszej ustawy, oblicza się w sposób, wykonany w art. 124—127.

Art. 132. Państwowy wypadek majątkowy wymierza się podług następującej skali:

Stopień majątku	Majątek w markach nad	Majątek w markach do	Podatek w markach	Stopień majątku	Majątek w markach nad	Majątek w markach do	Podatek w markach
1	20.000	22.000	20	55	660.000	680.000	1.142
2	22.000	24.000	21	56	680.000	700.000	1.190
3	24.000	26.000	23	57	700.000	720.000	1.238
4	26 000	28.000	25	58	720.000	740.000	1 288
5	28.000	30.000	27	59	740.000	760.000	1.339
6	30 000	34.000	31	60	760.000	780.000	1.388
7	34.000	38.000	35	61	780.000	800.000	1.440
8	38.000	42.000	39	62	800.000	820.000	1.492
9	42.000	46.000	43	63	820.000	840.000	1.546
10	46.000	50 0 0	47	64	840.000	860.000	1.600
11	50.000	54.000	51	65	860.000	880.000	1.654
12	54.000	58.000	55	66	880.000	900.000	1.710
13	58.000	62.000	60	67	900.000	920.000	1.766
14	62.000	66.000	65	68	920.000	940.000	1.824
15	66.000	70.000	70	69	940.000	960 000	1.882
16	70.000	75.000	75	70	960.000	980.000	1.940
17	75.000	80.000	81	71	980.000	1.000.000	2.000
18	80.000	85.000	87	72	1.000.000	1.020.000	2.060
19	85.000	90.000	93	73	1.020.000	1.040.000	2.122
20	90.000	95.000	99	74	1.040.000	1.060.000	2.184
21	95.000	100.000	105	75	1.060.000	1.080.000	2.246
22	100.000	110.000	117	76	1.080.000	1.100.000	2.310
23	110.000	120.000	130	77	1.100.000	1.120.000	2.374
24	120.000	130.000	142	78	1.120.000	1.140.000	2.440
25	130 000	140.000	155	79	1.140.000	1.160.000	2.506
26	140.000	150.000	169	80	1.160.000	1.180.000	2.572
27	150.000	160.000	182	81	1.180.000	1.200.000	2.640
28	160.000	170.000	196	82	1.200.000	1.220.000	2.708
29	170.000	180.000	211	83	1.220.000	1.240.000	2.778
30	180.000	190.000	225	84	1.240.000	1.260 000	2.848
31	190.000	200.000	240	85	1.260.000	1.280.000	2.918
32	200.000	220.000	268	86	1.280.000	1.300.000	2.990
33	220.000	240.000	298	87	1.300.000	1.320.000	3.062
34	240 000	260.000	328	88	1.320.000	1.340.000	3.136
35	260.000	280.000	358	89	1.340.000	1.360.000	3.210
36	280.000	300.000	390	90	1.360.000	1.380.000	3.284
37	300.000	320.000	422	91	1.380.000	1.400.000	3.360
38	320.000	340.000	456	92	1.400.000	1.420.000	3.436
39	340.000	360.000	490	93	1.420.000	1.440.000	3.514
40	360.000	380.000	524	94	1.440.000	1.460.000	3.592
41	380.000	400.000	560	95	1.460.000	1.480.000	3.670
42	400 000	420.000	596	96	1.480.000	1.500.000	3.750
43	420.000	440.000	634	97	1.500.000	1.520.000	3.830
44	440.000	460.000	672	98	1 520.000	1.540.000	3.912
45	460.000	480.000	710	99	1.540.000	1.560.000	3.994
46	480.000	500.000	750	100	1.560.000	1.580.000	4.076
47	500.000	520.000	790	101	1.580.000	1 600.000	4.160
48	520 000	540.000	832	102	1.600.000	1.620.000	4.244
59	540.000	560 000	874	103	1.620 000	1.640.000	4.330
50	560.000	580.000	916	104	1.640.000	1.660.000	4.416
51	580 000	600.000	960	105	1.660.000	1.680.000	4.502
52	600.000	620.000	1.004	106	1.680.000	1.700.000	4.590
53	620.000	640.000	1.050	107	1.700.000	1.720.000	4 678
54	640.000	660.000	1.096	108	1.720.000	1.740.000	4.768

Stopień majątku	Majątek w markach		Podatek w markach	Stopień majątku	Majątek w markach		Podatek w markach
	nad	do			nad	do	
109	1.740.000	1.760.000	4.858	156	3.700.000	3.750.000	14.531
110	1.760.000	1.780.000	4.948	157	3.750.000	3.800.000	14.820
111	1.780.000	1.800.000	5.040	158	3.800.000	3.850.000	15.111
112	1.800.000	1.820.000	5.132	159	3.850.000	3.900.000	15.405
113	1.820.000	1.840.000	5.226	160	3.900.000	3.950.000	15.701
114	1.840.000	1.860.000	5.320	161	3.950.000	4.000.000	16.000
115	1.860.000	1.880.000	5.414	162	4.000.000	4.050.000	16.301
116	1.880.000	1.900.000	5.510	163	4.050.000	4.100.000	16.605
117	1.900.000	1.920.000	5.606	164	4.100.000	4.150.000	16.911
118	1.920.000	1.940.000	5.704	165	4.150.000	4.200.000	17.220
119	1.940.000	1.960.000	5.802	166	4.200.000	4.250.000	17.531
120	1.960.000	1.980.000	5.900	167	4.250.000	4.300.000	17.845
121	1.980.000	2.000.000	6.000	168	4.300.000	4.350.000	18.161
122	2.000.000	2.050.000	6.201	169	4.350.000	4.400.000	18.480
123	2.050.000	2.100.000	6.405	170	4.400.000	4.450.000	18.801
124	2.100.000	2.150.000	6.611	171	4.450.000	4.500.000	19.125
125	2.150.000	2.200.000	6.820	172	4.500.000	4.550.000	19.451
126	2.200.000	2.250.000	7.031	173	4.550.000	4.600.000	19.780
127	2.250.000	2.300.000	7.245	174	4.600.000	4.650.000	20.111
128	2.300.000	2.350.000	7.461	175	4.650.000	4.700.000	20.445
129	2.350.000	2.400.000	7.680	176	4.700.000	4.750.000	20.781
130	2.400.000	2.450.000	7.901	177	4.750.000	4.800.000	21.120
131	2.450.000	2.500.000	8.125	178	4.800.000	4.850.000	21.461
132	2.500.000	2.550.000	8.351	179	4.850.000	4.900.000	21.805
133	2.550.000	2.600.000	8.580	180	4.900.000	4.950.000	22.151
134	2.600.000	2.650.000	8.811	181	4.950.000	5.000.000	22.500
135	2.650.000	2.700.000	9.045	182	5.000.000	5.050.000	22.851
136	2.700.000	2.750.000	9.281	183	5.050.000	5.100.000	23.205
137	2.750.000	2.800.000	9.520	184	5.100.000	5.150.000	23.561
138	2.800.000	2.850.000	9.761	185	5.150.000	5.200.000	23.920
139	2.850.000	2.900.000	10.005	186	5.200.000	5.250.000	24.281
140	2.900.000	2.950.000	10.251	187	5.250.000	5.300.000	24.645
141	2.950.000	3.000.000	10.500	188	5.300.000	5.350.000	25.011
142	3.000.000	3.050.000	10.751	189	5.350.000	5.400.000	25.380
143	3.050.000	3.100.000	11.005	190	5.400.000	5.450.000	25.751
144	3.100.000	3.150.000	11.261	191	5.450.000	5.500.000	26.125
145	3.150.000	3.200.000	11.520	192	5.500.000	5.550.000	26.501
146	3.200.000	3.250.000	11.781	193	5.550.000	5.600.000	26.880
147	3.250.000	3.300.000	12.045	194	5.600.000	5.650.000	27.261
148	3.300.000	3.350.000	12.311	195	5.650.000	5.700.000	27.645
149	3.350.000	3.400.000	12.580	196	5.700.000	5.750.000	28.031
150	3.400.000	3.450.000	12.851	197	5.750.000	5.800.000	28.420
151	3.450.000	3.500.000	13.125	198	5.800.000	5.850.000	28.811
152	3.500.000	3.550.000	13.401	199	5.850.000	5.900.000	29.205
153	3.550.000	3.600.000	13.680	200	5.900.000	5.950.000	29.601
154	3.600.000	3.650.000	13.961	201	5.950.000	6.000.000	30.000
155	3.650.000	3.700.000	14.245				

Przy każdych dalszych 50.000 mk. wzrasta podatek o 250 mk.

Ostatnie trzy części art. 23, mają analogiczne zastosowanie przy wyznaczaniu podatku majątkowego.

Zniżki stawek podatkowych.

Art. 133. Osobom, których majątek nie przekracza 80.000 mk. i które zostały opodatkowane podatkiem dochodowym według trzech najniższych stopni lub wcale nie podlegają podatkowi dochodowemu, należy wymierzyć najniższą stawkę podatku majątkowego.

Płatnikom, którym przyznano ulgi przy wymiarze podatku dochodowego w myśl art. 28 niniejszej ustawy, można również przy wymiarze podatku majątkowego zmniejszyć przypadający podatek najwyżej o trzy stopnie, pod warunkiem wszakże, jeżeli ich majątek, podlegający podatkowi, nie przenosi 100.000 marek.

Miejsce opodatkowania.

Art. 134. Wymiar podatku majątkowego uskutecznia się w tej samej miejscowości, w której wymierza się podatek dochodowy w myśl art. 29 niniejszej ustawy lub, w której podatek dochodowy byłby wymierzony w razie, gdyby podatnik został pociągnięty do obowiązku opłacania tego podatku.

Potrzebne dalsze zarządzenia w tym przedmiocie wyda Minister Skarbu.

Organa wymierzające podatek i nadzór naczelny.

Art. 135. Ustalenie wartości majątku i wymiar podatku uskuteczniają komisje, powołane do oszacowania dochodu i wymierzenia podatku dochodowego w myśl art. 31 niniejszej ustawy.

Art. 136. Postanowienia ustawy o państwowym, podatku dochodowym, w zakresie naczelnego nadzoru nad sprawami podatku, praw i obowiązków przewodniczących komisji, członków komisji, oraz samych komisji mają równe zastosowanie przy sprawach podatku majątkowego (art. 30 i 38 — 44).

Postępowanie wymiarowe.

Art. 137. Wszystkie osoby, które w myśl ustawy niniejszej są obowiązane do opłacania podatku majątkowego, powinny z początkiem każdego okresu wymiarowego w terminie, wyznaczonym w art. 50, złożyć zeznanie o swoim majątku na przepisanym formularzu.

Art. 138. Zeznanie ma zawierać określenie wartości majątku w pieniądzach według poszczególnych jego rodzajów oraz dane, umożliwiające ocenę wartości przedmiotów majątkowych, w szczególności zaś majątku, zawartego:

a) w gruntach — bliższe ich oznaczenie, rodzaj, obszar, przynależności, kapitał zakładowy i obrotowy, służący

do prowadzenia gospodarstwa rolnego i leśnego, przedsiębiorstwa połączone z gospodarstwem rolnem;

b) w budynkach — ich przeznaczenie, rodzaj, większość, wiek i surowy roczny przychód;

c) w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych — ich rodzaj, wartość przedmiotów i praw, należących do kapitału zakładowego i obrotowego;

d) w kapitałach i prawach majątkowych — ich rodzaj, wysokość i bliższe określenie wartości;

e) w urządzeniu domowem i w innych przedmiotach, służących do osobistego użytku, o wartości ponad 300.000 mk. — ich rodzaj i bliższe określenie wartości.

Nadto w zeznaniu należy wyszczególnić rodzaj i wysokość długów i ciężarów.

Wreszcie zeznania składa się z zapewnieniem, że wszystkie przytoczone w niem dane oznajmione zostały według najlepszej wiedzy i sumienia, oraz stwierdza się własnoręcznym podpisem podatnika.

Art. 139. Co do sposobu i porządku składania zeznań obowiązują analogiczne postanowienia art. 51 niniejszej ustawy.

Również mają zastosowanie postanowienia art. 55—63 i 65 w przedmiocie sprawdzania zeznań, przedstawiania wątpliwości, obowiązku władz, urzędów, instytucji i osób fizycznych do udzielania wyjaśnień, przesłuchiwania świadków, znawców (biegłych) i samych podatników.

Nakazy płatnicze.

Art. 140. O wymiarze podatku majątkowego zawiadamia się płatnika za pomocą nakazu płatniczego, który ma zawierać wysokość opodatkowanego majątku, przypadającą kwotę podatku oraz wskazówki, dotyczące terminów zapłaty i środków prawnych, przysługujących podatnikowi. O ile jednak ten sam płatnik obowiązany jest także do płacenia podatku dochodowego, wówczas zawiadamia się płatnika nakazem, w którym powinny być umieszczone tak dane, dotyczące podatku dochodowego, jak również i majątkowego.

Nakazy płatnicze powinny być rozesłane w terminie wskazanym w art. 66 niniejszej ustawy.

Odwołania.

Art. 141. Postępowanie odwoławcze z zachowaniem terminów i toku instancji przeprowadza się i według postanowień art. 67—70 i 72—74 niniejszej ustawy.

Odwołania przeciw wymiarowi podatku majątkowego mogą być wnoszone łącznie z odwołaniami przeciw wymiarowi podatku dochodowego w jednem i tem samem podaniu.

Jeżeli odwołanie zostało wniesione zarówno przeciw wymiarowi podatku dochodowego, jak też przeciw wymiarowi podatku majątkowego, wówczas odwołania te można rozstrzygnąć w jednem postępowaniu odwoławczem.

Początek i koniec obowiązku podatkowego, okres wymiarowy i zmiany w ciągu roku podatkowego.

Art. 142. Obowiązek podatkowy rozpoczyna się od najbliższego roku po nastąpieniu stosunków, uzasadniających obowiązek podatkowy.

Art. 143. Wymiar podatku majątkowego uskutecznia się na okres trzechletni.

Pierwszy okres wymiarowy obejmuje lata 1921, 1922 i 1923.

Art. 144. Zmiany, jakie zachodzą w ciągu roku podatkowego w wartości majątku, nie wpływają na zmianę podatku za odnośny rok podatkowy.

Przyrosty i ubytki majątku w ciągu okresu wymiarowego uwzględnia się, począwszy od najbliższego roku po nastąpieniu zmiany, według stanu na dzień 1 stycznia odnośnego roku podatkowego.

Zasadę tę stosuje się również do podatników nowo przybywających, jakoteż ubywających.

Jeżeli jednak całkowite zniszczenie majątku nastąpiło wskutek wojny, pożaru, powodzi lub innych tego rodzaju nadzwyczajnych wydarzeń, albo jeżeli majątek z powodu przytoczonych okoliczności uległ zmniejszeniu przynajmniej o $^1/_4$ część, wtedy komisja szacunkowa na prośbę podatnika, wniesioną przed upływem roku podatkowego, w którym to wydarzenie nastąpiło, przyzna całkowite lub częściowe umorzenie podatku w stosunku do wartości zniszczonego majątku.

Art. 145. W wypadkach przewidzianych w części drugiej art. 144, osoby, których obowiązek podatkowy rozpoczyna się od drugiego lub trzeciego roku podatkowego właściwego okresu wymiarowego, jak również podatnicy, których majątek, uzasadniający obowiązek podatkowy, powiększył się po 1 stycznia pierwszych dwóch lat okresu wymiarowego, są obowiązani do złożenia pierwszego, względnie nowego zeznania w terminie, wskazanym w art. 50 niniejszej ustawy, po upływie tego roku kalendarzowego lub gospodarczego, w którym te wypadki nastąpiły.

W tym samym terminie mogą również składać nowe zeznania ci podatnicy, których stan majątku po 1 stycznia roku podatkowego uległ zmniejszeniu.

Art. 146. Dla osób, których obowiązek podatkowy gaśnie z powodu śmierci lub wyprowadzenia z obszaru Rzeczypospolitej, należy umorzyć wymierzony podatek od następnego roku po śmierci lub po wyprowadzeniu się.

Prawo umorzenia podatku w tych wypadkach służy przewodniczącemu komisji szacunkowej.

Art. 147. Co do dodatkowych wymiarów i odpowiedzialności podatkowej masy spadkowej, spadkobierców i członków rodziny mają równe zastosowanie art. 84 i 75 niniejszej ustawy.

Terminy płatności.

Art. 148. Państwowy podatek majątkowy należy uiścić w terminach, wyznaczonych do uiszczenia państwowego podatku dochodowego (art. 86 i 87).

Odsetki za zwłokę i egzekucja.

Art. 149. Art. 91 i 93 ustawy o państwowym podatku dochodowym stosuje się również do zaległości państwowego podatku majątkowego.

Postanowienia karne.

Art. 150. Kto nie złoży w przepisanym terminie zeznań o majątku, wymaganych na mocy art. 137, albo przedstawi w zeznaniu niezupełne dane wbrew przepisom art. 138 tejże ustawy, ulegnie karze z art. 95 niniejszej ustawy.

Art. 151. Kto na wezwanie i ponaglenie władzy skarbowej nie złoży w wyznaczonym terminie zeznań, wymienionych w art. 137 i 138 albo przedstawi w zeznaniach niezupełne dane wbrew art. 138, ulegnie karze z art. 96 niniejszej ustawy.

Art. 152. Kto naruszy postanowienia części drugiej art. 139 niniejszej ustawy, ulegnie karze z art. 97 tejże ustawy.

Art. 153. Postanowienia karne, zawarte w art. 99-111 niniejszej ustawy, obowiązują odpowiednio przy podatku majątkowym.

Odraczanie terminów.

Art. 154. Art. 112 ustawy niniejszej stosuje się również do terminów przy podatku majątkowym.

Doręczenia.

Art. 155. Art. 113 — 116 niniejszej ustawy mają analogiczne zastosowanie przy podatku majątkowym.

DZIAŁ III. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE.

ROZDZIAŁ I. Podatek dochodowy.

Art. 156. Postanowienia niniejszej ustawy o podatku dochodowym wraz ze specjalnym podatkiem od tantjem obowiązują:

1) na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej od 1 stycznia 1920 r. jedynie odnośnie do obowiązku podatkowego osób fizycznych i spadków wakujących;

2) na obszarze b. dzielnicy austrjacko-węgierskiej od 1 stycznia 1921 r. również tylko co do obowiązku podatkowego osób fizycznych i spadków leżących (nie objętych). Wymiar podatku dochodowego za rok 1920 dla tych podmio-

tów podatkowych należy uskutecznić według obecnie obowiązującej ustawy o bezpośrednich podatkach osobistych, jednakże z zastosowaniem postanowień niniejszej ustawy, dotyczących osób obowiązanych do opłacania podatku, przedmiotu opodatkowania, zwolnień od podatku, opodatkowania członków rodziny i wspólnych dochodów, podstaw opodatkowania, stawek, zwyżek i zniżek podatkowych oraz wszystkich postanowień, dotyczących podatku od tantjem;

3) na obszarze b. dzielnicy pruskiej od czasu, który oznaczy Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem tej dzielnicy.

Art. 157. Terminy, od których postanowienia niniejszej ustawy o podatku dochodowym będą miały zastosowanie co do obowiązku podatkowego innych podmiotów podatkowych, prócz wymienionych w ustępie 1) i 2) art. 156, oznaczy Minister Skarbu.

Art. 158. Z dniem 1 stycznia 1920 r. znosi się na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej moc obowiązującą:

1) ustawy rosyjskiej o państwowym podatku mieszkaniowym z dnia 14 maja 1893 r. (Zb. Pr. ces. ros. T. V. z r. 1903), wraz z odnośnemi przepisami b. władz okupacyjnych tego obszaru;

2) postanowień ustawy o państwowym podatku przemysłowym od osobistych zajęć przemysłowych tych osób, które pozostają w stosunku służbowym za stałem, z góry omówionem wynagrodzeniem (art. 356 — 555 Zb. Pr. ces. ros. T. V. r. 1903 i d. c. z r. 1912) wraz z odnośnemi przepisami b. władz okupacyjnych, w szczególności zaś od zajęć:

a) osób wymienionych w wykazie V dodatku do art. 368 pod kategorją I, V i VII;

b) osób wymienionych w art. 427 tejże ustawy;

3) postanowień statutów ciał samorządnych w przedmiocie wprowadzenia podatku dochodowego.

Art. 159. Z dniem rozciągnięcia mocy zawartych w niniejszej ustawie przepisów o podatku dochodowym na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej na inne podmioty podatkowe, prócz wymienych w art. 156 ustęp 1, postanowienia art. 467 o podatku procentowym od zysku przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków (ustawa rosyjska o państwowym podatku przemysłowym wraz z rozporządzeniami b. władz okupacyjnych), otrzymują nowe brzmienie następujące:

Wymieniony w art. 460 przedsiębiorstwa, których czysty zysk nie przewyższa trzech procentów ich kapitału zakładowego (463 — 465), nie podlegają opłacie podatku procentowego od zysku. Wszystkie pozostałe, wymienione w art. 460 przedsiębiorstwa, oprócz zasadniczego podatku przemysłowego i podatku od kapitału, płacą podatek procentowy od zysku w następującej wysokości:

Na podstawie art. 31 Ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 2, p. 6 Ministrowie: Spraw Wewnętrznych i Skarbu ogłosili przy rozporządzeniu (D. U. 1922 r. Nr. 34, p. 294) tekst o mocy obowiązującej na obszarach b. a ora rosyjskiego ustaw rosyjskich: z dnia 6/19 czerwca 1910 r.

o podatku od nieruchomości w miastach i z dnia 14/21 maja 1893 r. o państwowym podatku mieszkaniowym, z uwzględnieniem zmian, wynikających z ustroju Polski.

1. Przedsiębiorstwa, które osiągnęły czysty zysk ponad:

3%	do	3.5%	3.75%	11.5%	do 12%	8%
3.5%	„	4%	4%	12%	„ 12.5%	8.25%
4%	„	4.5%	4 25%	12.5%	„ 13%	8.5%
45%	„	5%	4.5%	13%	„ 13.5%	8.75%
5%	„	5.5%	4.75%	13.5%	„ 14%	9%
5.5%	„	6%	5%	14%	„ 14.5%	9.25%
6%	„	6.5%	5.25%	14.5%	„ 15%	9.5%
6.5%	„	7%	5.5%	15%	„ 15.5%	9.75%
7%	„	7.5%	5.75%	15 5%	„ 16%	10%
7.5%	„	8%	6%	16%	„ 16.5%	10.25%
8%	„	8.5%	6.25%	16.5%	„ 17%	10.5%
8.5%	„	9%	6 5%	17%	„ 17.5%	10.75%
9%	„	9.5%	6.75%	17.5%	„ 18%	11%
9.5%	„	10%	7%	18%	„ 18.5%	11.25%
10%	„	10.5%	7.25%	18.5%	„ 19%	11.5%
10.5%	„	11%	7.5%	19%	„ 19.5%	11.75%
11%	„	11.5%	7.75%	19.5%	„ 20%	12%

2. Przedsiębiorstwa, które osiągnęły ponad 20% od całego zysku — 12% i oprócz tego 0,5% od przewyżki zysku ponad 20% kapitału zakładowego.

Art. 160. Na obszarze b. dzielnicy austrjacko-węgierskiej znosi się:

1) Z dniem 1 stycznia 1920 r. moc obowiązującą IV działu ustawy z dnia 25 października 1896 r. (Dz. p. p. Nr. 220) i późniejszych uzupełnień i zmian, o ile te postanowienia są sprzeczne z postanowieniami art. 156 ust. 2 niniejszej ustawy, przepisów o podatku pensyjnym od wyższych poborów służbowych, następnie postanowienia art. 1 § 1 L. 5 i 6 rozp. ces. z dnia 28 sierpnia 1916 r. (Dz. p. p. Nr. 280), dotyczącego dodatku wojennego, oraz art. III noweli do ustawy o podatkach osobistych z dnia 23 stycznia 1914 r. (Dz. p. p. Nr. 13), zaprowadzającej opłatę od tantjem;

2) Z dniem 1 stycznia 1921 r. moc obowiązującą reszty postanowień IV działu ustawy z 25 października 1896 r. (Dz. p. p. Nr. 220), oraz postanowień działu V i VI, o ile dotyczą podatku dochodowego.

3) Równocześnie z rozciągnięciem mocy niniejszej ustawy o podatku dochodowym na obszarze b. dzielnicy austryjacko-węgierskiej na inne podmioty podatkowe, niż wymienione w ustępie 2 art. 156, znosi się moc obowiązującą postanowień rozp. ces. z dnia 28 sierpnia 1916 r. (Dz. p. p. Nr. 280), dotyczących dodatku wojennego od zyskowności przedsiębiorstw, w tem rozporządzeniu wyszczególnionych.

Art. 161. Z dniem wprowadzenia przepisów niniejszej ustawy o podatku dochodowym na obszarze b. dzielnicy prus-

kiej ustaje działanie ustawy pruskiej z dnia 19 czerwca 1916 r. o podatku dochodowym wraz z późniejszemi uzupełnieniami, oraz ustawy stemplowej dla Rzeszy niemieckiej §§ 72, 73, 74, 75 i poz. tar. 9.

Art. 162. Granice dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemi po myśli art. 2 niniejsrej ustawy, mają począwszy od roku 1920, zastosowanie do ustępu 7 § 125 ustawy austrjackiej z dnia 25 października 1896 r. (Dz. p. p. Nr. 220 o b. p. o. Dział III o podatku rentowym).

ROZDZIAŁ II. Podatek majątkowy.

Art. 163. Postanowienia niniejszej ustawy o podatku majątkowym obowiązują:

1) na obszarze ziem polskich b. dzielnicy austrjacko-węgierskiej i rosyjskiej od 1 stycznia 1921 r.;

2) na obszarze b. dzielnicy pruskiej równocześnie z wejściem w życie przepisów o państwowym podatku dochodowym.

Art. 164. Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy o podatku majątkowym na obszarze b. dzielnicy pruskiej ustaje działanie ustawy pruskiej o podatku uzupełniającym wraz z późniejszemi, odnoszącemi się do niej uzupełnieniami i zmianami.

ROZDZIAŁ III. Przepisy ogólne.

Art. 165. Wymiar podatków za czas, poprzedzający wprowadzenie w życie niniejszej ustawy, uskutecznia się według zasad, dotychczas obowiązujących.

Rozpoczęte z mocy tych zasad postępowania karne umarza się, a wydane orzeczenia karne, co do których wniesione zostały jeszcze nierozstrzygnięte odwołania, znosi się, o ile winni przekroczenia w przeciągu trzech miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy przedstawią właściwej władzy skarbowej sprostowane lub uzupełnione dane, albo w tymże terminie złożą wymagane dotychczasowemi przepisami zeznanie.

Postępowań karnych jeszcze nie wszczętych, oraz nie wdrożonych jeszcze dochodzeń, jak również mogących nastąpić w związku z niemi dodatkowych wymiarów lub dodatkowych zmian w prawomocnie już dokonanych wymiarach za okres czasu przed wejściem w życie niniejszej ustawy nie uskutecznia się.

Art. 166. Ministra Skarbu w razie potrzeby upoważnia się do odraczania lub przesuwania wszystkich terminów, w ustawie niniejszej wyznaczonych, do przekazywania pewnych czynności postępowania wymiarowego i odwoławczego innym władzom i organom, niż w ustawie wymieniono, oraz do zmiany zakresu działania tych władz i organów.

Art. 167. Do czasu zorgnizowania sądownictwa administracyjnego orzeczenia władz administracyjnych wydane w toku instancji w zakresie, wynikającym z zastosowania niniejszej ustawy, są ostateczne i nie mogą być zaskarżone.

Do tego czasu nie ulegają zmianie obowiązujące obecnie przepisy o sądownictwie administracyjnem w byłych zaborach austrjacko-węgierskim i pruskim.

Art. 168. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu, o ile zaś chodzi o wykonanie na obszarze b. dzielnicy pruskiej w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Podatek od czynszów p. D. U. Z. W. Nr. 8 p. 58 i 59
D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. Nr. 194.
Podatek od gmachów publicznych p. D. U. Z. W. Nr. 64 p. 531.
Zmiany ustawy z d 16 lipca 1920 r. p. załącznik Nr. 164.

Załącznik Nr. 164.

USTAWA

z dnia 4 kwietnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 550) o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym.

DZIAŁ I. Zmiany ogólne.

Art. 1. Opodatkowaniu podlegają osoby fizyczne, spadki wakujące (nie objęte), tudzież osoby prawne, wymienione w art. 1 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 550), których dochód roczny bez względu na miejscowość (art. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.) przekracza 180.000 mk.

Art. 2. Uposażenia służbowe, emerytury i wynagrodzenia za najemną pracę (ustęp 6 art. 3 i art. 20 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.) podlegają podatkowi dochodowemu na podstawie przepisów działu II niniejszej ustawy.

Tego rodzaju dochodów nie włącza się do ogólnego dochodu, podlegającego opodatkowaniu w myśl przepisów ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., oraz przepisów działu I niniejszej ustawy.

Art. 3. Wysokość odliczeń, przewidzianych w ustępach 3 i 4 art. 10 ustawy z 16 lipca 1920 r., podwyższa się dziesięciokrotnie.

Art. 4. Do kosztów osiągnięcia przychodów, o których mowa w części pierwszej art. 6 ustawy z 16 lipca 1920 r., zalicza się koszty wyżywienia członków rodziny podatnika, stale pracujących w jego gospodarstwie rolnem lub leśnem, albo w jego przedsiębiorstwie handlowem lub przemysłowem.

Art. 5. Opodatkowaniu podlegają dochody (art. 13 ustawy z 16 lipca 1920 r.), osiągnięte w ostatnim roku kalendarzowym lub w ostatnim roku operacyjnym, względnie gospodarczym, poprzedzającym rok podatkowy.

Art. 6. Zamiast skali, podanej w art. 23 ustawy z 16 lipca 1920 r., ustanawia się poniżej załączoną skalę podatku dochodowego.

L. p.	Wysokość dochodu w tysiącach marek	Stopa procentowa	Podatek w tysiącach mk.
1	180— 200	0,5	1
2	200— 220	0,51	1,12
3	220— 240	0,52	1,25
4	240— 260	0,53	1,38
5	260— 280	0,54	1,51
6	280— 300	0,55	1,65
7	300— 340	0,56	1,9
8	340— 380	0,57	2,17
9	380— 420	0,58	2,44
10	420— 460	0,59	2,71
11	460— 500	0,6	3
12	500— 550	0,62	3,41
13	550— 600	0,64	3,84
14	600— 650	0,66	4,29
15	650— 700	0,68	4,76
16	700— 750	0,7	5,25
17	750— 800	0,72	5,76
18	800— 850	0,74	6,29
19	850— 900	0,76	6,84
20	900— 950	0,78	7,41
21	950—1000	0,8	8
22	1000—1100	0,84	9,24
23	1100—1200	0,88	10,56
24	1200—1300	0,92	11,96
25	1300—1400	0,96	13,44
26	1400—1500	1	15
27	1500—1600	1,1	17,6
28	1600—1700	1,2	20,4
29	1700—1800	1,3	23,4
30	1800—1900	1,4	26,6
31	1900—2000	1,5	30
32	2000—2100	1,6	33,6
33	2100—2200	1,7	37,4
34	2200—2300	1,8	41,4
35	2300—2400	1,9	45,6
36	2400—2500	2	50
37	2500—2600	2,1	54,6
38	2600—2700	2,2	59,4
39	2700—2800	2,3	64,4
40	2800—2900	2,4	69,6
41	2900—3000	2,5	75
42	3000—3200	2,8	89,6
43	3200—3400	3,1	105,4
44	3400—3600	3,4	122,4
45	3600—3800	3,7	140,6
46	3800—4000	4	160
47	4000—4200	4,3	180,6
48	4200—4400	4,6	202,4
49	4400—4600	4,9	225,4
50	4600—4800	5,2	249,6
51	4800—5000	5,5	275
52	5000—5200	5,8	301,6
53	5200—5400	6,1	329,4
54	5400—5600	6,4	358,4
55	5600—5800	6,7	388,6
56	5800— 6000	7	420
57	6000— 6200	7,4	458,8
58	6200— 6400	7,7	492,8
59	6400— 6600	8,1	534,6
60	6600— 6800	8,4	571,2
61	6800— 7000	8,8	616
62	7000— 7200	9,1	655,2
63	7200— 7400	9,5	703
64	7400— 7600	9,8	744,8
65	7600— 7800	10,2	795,6
66	7800— 8000	10,5	840
67	8000— 8200	10,9	893,8
68	8200— 8400	11,2	940,8
69	8400— 8600	11,6	997,6
70	8600— 8800	11,9	1047,2
71	8800— 9000	12,2	1098
72	9000— 9200	12,6	1159,2
73	9200— 9400	12,9	1212,6
74	9400— 9600	13,3	1276,8
75	9600— 9800	13,6	1332,8
76	9800—10000	14	1400
77	10000—10200	14,3	1458,6
78	10200—10400	14,6	1518,4
79	10400—10600	14,9	1579,4
80	10600—10800	15,2	1641,6
81	10800—11000	15,5	1705
82	11000—11200	15,8	1769,6
83	11200—11400	16,1	1835,4
84	11400—11600	16,3	1890,8
85	11600—11800	16,5	1947
86	11800—12000	16,7	2004
87	12000—12200	16,9	2061,8
88	12200—12400	17,1	2120,4
89	12400—12600	17,3	2179,8
90	12600—12800	17,5	2240
91	12800—13000	17,7	2301
92	13000—13200	17,9	2362,8
93	13200—13400	18,1	2425,4
94	13400—13600	18,3	2488,8
95	13600—13800	18,5	2553
96	13800—14000	18,7	2618
97	14000—14200	18,9	2683,8
98	14200—14400	19,1	2750,4
99	14400—14600	19,3	2817,8
100	14600—14800	19,5	2886
101	14800—15000	19,7	2955
102	15000—15200	19,9	3024,8
103	15200—15400	20,1	3095,4
104	15400—15600	20,3	3166,8
105	15600—15800	20,5	3239
106	15800—16000	20,7	3312
107	16000—16200	20,9	3385,8
108	16200—16400	21,2	3476,8
109	16400—16600	21,4	4552,4
110	16600—16800	21,6	4628,8

L. p.	Wysokość dochodu w tysiącach marek	Stopa procentowa	Podatek w tysiącach mk.
111	16800—17000	21,8	3706
112	17000—17200	22	3784
113	17200—17400	22,2	3862,8
114	17400—17600	22,4	3942,4
115	17600—17800	22,6	4022,8
116	17800—18000	22,8	4104
117	18000—18200	23	4186
118	18200—18400	23,2	4268,8
119	18400—18600	23,4	4352,4
120	18600—18800	23,6	4436,8
121	18800—19000	23,8	4522
122	19000—19200	24	4608
123	19200—19400	24,25	4704,5
124	19400—19600	24,5	4802
125	19600—19800	24,75	4900,5
126	19800—20000	25	5000

Przy dochodzie ponad 20.000.000 mk. podatek wynosi 5.000.000 mk. i oprócz tego 50.000 mk. od każdych pełnych 200.000 mk.

Do podatku dolicza się ponadto, o ile chodzi o dochody osób fizycznych i spadków nieobjętych,

ponad	20.000.000	mk. do	30.000.000	mk.	—	1%
„	30.000.000	„ „	40.000.000	„	—	2%
„	40.000.000	„ „	50.000.000	„	—	3%
„	50.000.000	„ „	60.000.000	„	—	4%
„	60.000.000	„ „	75.000.000	„	—	5%
„	75.000.000	„ „	90.000.000	„	—	6%
„	90.000.000	„ „	120.000.000	„	—	7%
„	120.000.000	„ „	150.000.000	„	—	8%
„	150.000.000	„ „	200.000.000	„	—	9%
„	200.000.000	„ „			—	10%

dla całego podlegającego podatku dochodu.

Podatek jednak należy wymierzać w ten sposób, że z dochodu wyższego stopnia, po potrąceniu podatku, nigdy mniej niema pozostać, niż zostaje z najwyższego dochodu bezpośrednio niższego stopnia po potrąceniu podatku, na ten stopień przypadającego.

O ile z dochodu, ustalonego do wymiaru podatku, po potrąceniu przypadającej kwoty podatkowej pozostanie mniej, niż wynosi najwyższy dochód wolny od podatku, należy podatek wymierzyć i pobrać tylko w wysokości nadwyżki dochodu ponad tę najniższą granicę.

Do stawek państwowego podatku dochodowego nie mogą być ustanowione dodatki na rzecz związków komunalnych.

Art. 7. Kwoty tantjem, oznaczone w części pierwszej i drugiej art. 24 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., podwyższa się do 20.000 marek. Specjalny podatek od tantjem wynosi 50% stawki, przypadającej od otrzymanego z tantjemy dochodu, według skali, podanej w art. 6 niniejszej ustawy, jednak nie mniej niż 1000 mk.

Art. 8. Stopę podatkową podaną w art. 6 niniejszej ustawy, podwyższa się o 20% dla osób, wymienionych w art. 25

ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., a osiągających dochód ponad 500.000 mk.

Art. 9. Kwoty określone w art. 26 i 28 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., a uzasadniające zniżki podatkowe, podwyższa się z 24.000 mk. (art. 26 ustawy) do 1.000.000 mk. i z 36.000 mk. (art. 28 ustawy) do 1.500.000 mk.

Art. 10. Celem ułatwienia płatnikom składania zeznań o dochodzie tworzy się podkomisję szacunkową zasadniczo w każdej gminie wiejskiej.

W znaczniejszych skupieniach, wchodzących w skład gmin wiejskich, w gminach małomiasteczkowych oraz w poszczególnych dzielnicach miejskich mogą być również utworzone odrębne podkomisje szacunkowe. O potrzebie utworzenia takich podkomisji stanowi na wniosek przewodniczącego komisji szacunkowej dyrektor właściwej izby skarbowej, do którego należy również określenie granic okręgów podkomisji.

Art. 11. Każda podkomisja szacunkowa składa się z 5 do 7 członków i tyluż-zastępców, powołanych na okres trzechletni z grona płatników podatku dochodowego.

Dwuch członków i tyluż zastępców mianuje władza skarbowa, resztę zaś członków i zastępców wybierają zebrania gminne (rady gminne), względnie rady miejskie.

Wybory winny być przeprowadzone w ten sposób, aby w miarę możności wszystkie znaczniejsze wioski, a w Małopolsce również i przysiółki danej gminy miały w podkomisji swoich przedstawicieli, o ile zaś chodzi o podkomisje miejskie, aby wszelkie ważniejsze kategorje płatników były w nich reprezentowane.

Przy wyborach członków do podkomisji szacunkowych mają zastosowanie art. 38 i 39 ustawy z 16 lipca 1920 r.

Art. 12. Członkowie podkomisji szacunkowych wybierają z pośród siebie przewodniczącego, a w podkomisjach miejskich również protokulanta-sekretarza.

W gminnych podkomisjach wiejskich protokulantem-sekretarzem jest z urzędu sekretarz (pisarz) gminny.

Za pracę swoją protokulanci-sekretarze otrzymują wynagrodzenie, które określi Minister Skarbu.

Art. 13. Podkomisje szacunkowe są organami komisji szacunkowej i jako takie stosują się do jej wskazówek i poleceń oraz przedstawiają jej wyniki swych czynności (art. 14 niniejszej ustawy).

Art. 14. Do zakresu działania podkomisji szacunkowych należy:

a) przyjmowanie zeznań ustnych, względnie pisemnych od płatników, wymienionych w art. 15 niniejszej ustawy, a zamieszkałych w okręgu podkomisji;

b) ustalenie źródeł podatkowych, należących do wspomnianych płatników;

c) stawianie wniosków co do wysokości dochodu tychże płatników.

Art. 15. Płatnicy podatku, których główny dochód płynie:

a) z nieruchomości gruntowej, nie przekraczającej 30 ha.;

b) z przedsiębiorstwa handlowego, opłacającego zasadniczy podatek przemysłowy według IV i V kategorji wszędzie i według III kategorji w miejscowościach III i IV klasy;

c) z zakładu przemysłowego lub warsztatu rzemieślniczego, wolnego od zasadniczego podatku przemysłowego lub opłacającego ten podatek wedle VIII kategorji przedsiębiorstw przemysłowych;

d) z domów mieszkalnych, składających się najwyżej z czterech izb — są obowiązani do składania ustnych zeznań we właściwej podkomisji szacunkowej (art. 10 i 14 niniejszej ustawy) w terminie, oznaczonym przez Ministra Skarbu.

Zeznania ustne wpisuje się do ogólnego protokułu, który podkomisja szacunkowa prowadzi według przepisanego wzoru.

Wymienionym w części pierwszej niniejszej ustawy osobom wolno w razie życzenia składać na ręce przewodniczącego podkomisji zeznania pisemne podług wzoru, ogólnie ustanowionego dla płatników podatku dochodowego. Złożenie zeznania pisemnego nie zwalnia jednak podkomisji szacunkowej od obowiązku ustalania źródeł podatkowych i stawienia wniosków co do wysokości dochodu płatników, wymienionych w niniejszym artykule.

Art. 16. W razie nieukonstytuowania się podkomisji szacunkowej lub niedokonania przez nią czynności, wchodzących w zakres jej działania (art. 14 niniejszej ustawy), w terminie, wyznaczonym przez przewodniczącego komisji szacunkowej, obowiązki podkomisji winien spełnić właściwy zarząd gminny.

W razie niespełnienia tego obowiązku przez zarząd gminny ma zastosowanie art. 104 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.

Art. 17. Znawców (biegłych), o których mowa w art. 55 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., należy powołać przedewszystkiem z pośród osób, wskazanych przez zrzeszenia zawodowe.

Art. 18. Uchyla się obowiązek składania wykazów w myśl art. 48 ustawy z 16 lipca 1920 r.

Art. 19. Płatnicy podatku dochodowego, nie wymienieni w art. 15 niniejszej ustawy, winni w terminie, oznaczonym w części drugiej art. 50 ustawy z 16 lipca 1920 r., wpłacić do kasy skarbowej połowę kwoty podatku, przypadającego według skali z art. 6 niniejszej ustawy od wykazanego w zeznaniu dochodu, i dowód uskutecznionej zapłaty dołączyć do zeznania.

Od kwot podatku, nie wpłaconych w powyższym terminie płatności, będą liczone odsetki za zwłokę w wysokości 2% miesięcznie, przyczem w razie niezłożenia zeznania odsetki te

będą obliczane od połowy podatku przypadającego od dochodu, oznaczonego w nakazie płatniczym.

Art. 20. Termin rozesłania nakazów płatniczych, oznaczonych w art. 66 ustawy z 16 lipca 1920 r., przesuwa się z 15 października na 1 października roku podatkowego.

Art. 21. Termin płatności całego podatku dla płatników, wymienionych w art. 15 niniejszej ustawy, tudzież reszty podatku dla płatników, wskazanych w art. 19 część pierwsza niniejszej ustawy, ustanawia się na dzień 1 listopada roku podatkowego. Tem samem uchyla się postanowienia art. 86 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.

Art. 22. Przewidziane w art. 87 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. prawo opłacania podatku po ustawowym terminie przysługuje podatnikom, którym nakazy płatnicze zostały doręczone po 15 października roku podatkowego.

W tych wypadkach należy uiścić podatek w ciągu 30 dni po doręczeniu nakazu płatniczego.

Art. 23. Przepisy, dotyczące potrącania podatku dochodowego przez służbodawców, zawarte w art. 89 i 90 ustawy z 16 lipca 1920 r., zastępuje się przepisami działu II niniejszej ustawy.

Art. 24. Grzywny i kary pieniężne, nakładane za naruszenie przepisów ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. z art. 94 do 97, 100 i 101 tejże ustawy, podwyższa się dziesięciokrotnie.

DZIAŁ II. Zmiany w opodatkowaniu dochodów z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Art. 25. Wszelkie dochody z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę (art. 3 ustęp 6 ustawy z 16 lipca 1920 r.), przewyższające 300.000 marek, podlegają podatkowi dochodowemu na zasadzie przepisów działu II niniejszej ustawy.

Art. 26. Za podstawę podatku przyjmuje się wysokość uposażeń, względnie wynagrodzeń bieżących, otrzymywanych zarówno w pieniądzach, jak i w naturze, obliczoną w stosunku rocznym.

Dochody te opodatkowuje się w całości (art. 3 część II ustawy z 16 lipca 1920 r.), nie stosuje się do nich odliczeń (art. 10 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., względnie art. 3 niniejszej ustawy), tudzież zniżek i zwyżek podatkowych z art. 25, 26 i 28 ustawy z 16 lipca 1920 r.. względnie art. 8 i 9 ustawy niniejszej.

Wartość pieniężna dochodów w naturze oblicza się podług ceny w dniu 1 stycznia roku podatkowego.

Art. 27. Podatek pobiera się drogą potrącenia przy każdej wypłacie — a mianowicie: od wynagrodzeń, których wysokość, obliczona w stosunku rocznym, wynosi:

ponad	300.000	mk.	do	480.000	mk.	potrąca się	0,2%
„	480.000	„	„	720.000	„	„ „	0,3%
„	720.000	„	„	1.000.000	„	„ „	0,4%
„	1.000.000	„	„	1.800.000	„	„ „	0 6%
„	1.800.000	„	„	2.400.000	„	„ „	1%
„	2.400.000	„	„	3 000.000	„	„ „	1,7%
„	3.000.000	„	„	3.600.000	„	„ „	2,5%
„	3.600.000	„	„	4.000.000	„	„ „	3,5%

Podatek od wyższych uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę pobiera się w stosunku procentowym, przypadającym według skali art. 6 niniejszej ustawy.

Stopę procentową podatku oblicza się przy każdorazowej powtarzającej się wypłacie, przyjmując ją za podstawę rocznej cyfry dochodu.

W celu ustalenia stopy procentowej przy wypłacie jednorazowych wynagrodzeń dolicza się je do sumy ostatniego perjodycznego wynagrodzenia, obliczonej w stosunku rocznym.

Art. 28. Obowiązek potrącania podatku ciąży na władzach, urzędach, jakoteż na instytucjach i przedsiębiorstwach i, wogóle, na służbodawcach, wypłacających wszelkiego rodzaju wynagrodzenia.

Potrącone w ciągu miesiąca kwoty należy w terminie do dni 14 po upływie tegoż miesiąca wpłacić do właściwej kasy skarbowej z załączeniem wykazu potrąceń, sporządzonego według przepisanego wzoru, względnie odpisu listy płacy, zawierającej dane, niezbędne do sprawdzania prawidłowości dokonanych potrąceń.

Wykaz ten, względnie odpis listy płacy, po uwidocznieniu na nim przyjętej sumy oraz daty przyjęcia, kasa skarbowa przesyła do właściwej władzy podatkowej I instancji.

Art. 29. Wymiar podatku przez władzę podatkową z reguły nie ma miejsca. Wyjątek zachodzi wówczas, gdy służbodawca albo nie wpłacił podatku wcale albo wpłacił za mało. W tych wypadkach władza podatkowa I instancji uskutecznia wymiar podatku. Od wymiaru służbodawca może odwołać się do izby skarbowej w ciągu dni 30 od dnia doręczenia mu wezwania.

Odwołanie nie wstrzymuje egzekucji.

Kwoty nie wpłaconego w terminie podatku będą przymusowo ściągnięte od osób, wymienionych w części pierwszej art. 28 niniejszej ustawy, wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 2% miesięcznie i kosztami egzekucyjnemi.

Art. 30. Dla stwierdzenia obowiązku potrącania podatku oraz dla sprawdzenia, czy potrącenia podatku są uskutecznione prawidłowo i we właściwym czasie, władzom skarbowym przysługuje prawo delegowania urzędników do instytucji i osób, wymienionych w art. 28 część pierwsza niniejszej ustawy, celem przejrzenia i sporządzenia wyciągów z list płacy, umów

i innych dokumentów, odnoszących się do najmu pracowników, względnie zbadania dokonanych wypłat.

Delegowani urzędnicy korzystają z uprawnień, przewidzianych w art. 62 ustawy z 16 lipca 1920 r.

Art. 31. Na nieprawidłowe potrącenia podatku przez służbodawców pracownicy mogą wnosić zażalenia w terminie do dni 30 od daty potrącenia do właściwej władzy podatkowej I instancji.

Od decyzji władzy podatkowej I instancji służy pracownikowi odwołanie w trybie, określonym w art. 29 niniejszej ustawy.

Art. 32. Służbodawca, który nie spełni obowiązku wpłacenia podatku w myśl art. 28 niniejszej ustawy, ulegnie grzywnie w myśl przepisów art. 97 ustawy z 16 lipca 1920 r. i art. 24 niniejszej ustawy.

W razie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności w listach płacy lub wyjaśnieniach stosuje się analogicznie art. 99 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.

Art. 33. Kto nie dopuści urzędnika, delegowanego przez władze skarbowe na podstawie art. 30 niniejszej ustawy, do wykonywania czynności, przewidzianych w tym artykule, ulegnie w drodze sądowej karze pieniężnej od 10.000 do 500.000 mk. lub karze pozbawienia wolności do jednego roku, o ile nie podlega surowszemu ukaraniu wedle obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych.

Do orzecznictwa w sprawach o przestępstwo, przewidziane w części pierwszej niniejszego artykułu, stosuje się przepisy art. 107 ustawy z 16 lipca 1920 r.

Art. 34. Kary pieniężne, nałożone na podstawie art. 33 niniejszej ustawy, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 35. Do przekroczeń, względnie przestępstw, o których mowa w art. 32 i 35 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 110 część pierwsza i art. 111 ustawy z dnia 16 lipca 1920 roku.

Przepisy przejściowe.

Art. 36. Upoważnia się Ministra Skarbu do wydania postanowień co do stosowania odpowiednich ulg przy obliczeniu i pobieraniu podatku za lata 1920 i 1921, o ile ściągnięcie tego podatku wedle dotychczas obowiązujących przepisów okaże się niesłuszne.

Art. 37. Minister Skarbu władny jest czynności, dotyczące ustalenia dochodów, podlegających podatkowi, oraz wymiar podatku dochodowego w pierwszej instancji w miastach, wyszczególnionych w ustawie z dnia 17 grudnia 1921 r. o zasileniu finansów miejskich (Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 2, p. 6), przekazać miejskim komisjom szacunkowym, wybranym przez rady miejskie.

Ilość tych komisji tudzież ich skład określi Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

W wypadkach, wspomnianych w części pierwszej niniejszego artykułu, prawa i obowiązki urzędów skarbowych przechodzą na magistraty.

Przepisy końcowe.

Art. 38. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 39. Ustawa niniejsza wchodzi w życie od roku podatkowego 1922.

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1922 r. Nr. 35 p. 301.

Załącznik Nr. 165.

USTAWA

z dnia 16 lipca 1920 r. O podatku od kapitałów i rent.

(D. U. Nr. 76 p. 517).

DZIAŁ I.

Art. 1. Podatkowi od kapitałów i rent podlegają:

1) kapitały ponad 2.000 mk., zabezpieczone bezpośrednio na nieruchomościach w charakterze rzeczywistych długów, bez względu na to, czy kapitały przynoszą dochód czy nie, z wyjątkiem kapitałów, wymienionych w art. 2 ustępie 3 i 4 niniejszej ustawy;
2) skapitalizowane wartości zabezpieczonych bezpośrednio na nieruchomościach rent i innych powtarzających się świadczeń pieniężnych.

Art. 2. Podatkowi podlegają również:

1) przychody z wszelkiego rodzaju wartościowych papierów państwowych, publicznych i prywatnych;
2) przychody z wkładów na rachunek bieżący i z innych wkładów procentowych w bankach państwowych, publicznych i prywatnych, kasach oszczędnościowych, instytucjach i przedsiębiorstwach kredytowych, domach bankowych i kantorach wymiany wszelkiego rodzaju;
3) przychody z kapitałów pieniężnych pożyczonych, bez względu na formę, przez osoby prywatne lub instytucje i przedsiębiorstwa, nie obowiązane do publicznego składania rachunków, instytucjom lub przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowym, podlegającym opłacie państwowego podatku przemysłowego, względnie zarobko-

wego na zasadzie przepisów, ustanowionych dla przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków;

4) przychody z kapitałów pieniężnych, hipotecznie zabezpieczonych, których wierzycielami są przedsiębiorstwa lub instytucje, obowiązane do publicznego składania rachunków, z wyjątkiem przychodów z pożyczek, wydawanych przez instytucje kredytu długoterminowego w papierach procentowych;

5) przychody z pobieranych w gotówce lub w naturze świadczeń, umówionych w kontraktach wydobywania ciał kopalnych z cudzego gruntu, o ile te świadczenia ustalone nie w kwocie pieniężnej ściśle oznaczonej, lecz w stosunku procentowym do ilości wydobytych ciał kopalnych (procenta brutto);

6) specjalne rachunki bieżące (on'callowe) zabezpieczone przez złożenie papierów wartościowych lub w jakikolwiek inny sposób, otwarte w państwowych, publicznych lub prywatnych instytucjach kredytowych oraz domach bankowych.

Art. 3. Podatkowi nie podlegają:

A. z wymienionych w art. 1 kapitałów i rent:

1) wierzytelności, należne Skarbowi Państwa i państwowym instytucjom kredytowym oraz związkom samorządnym;

2) renty i inne powtarzające się świadczenia pieniężne, których płatność zależną jest od nastania lub nienastania pewnego zdarzenia lub od warunków jeszcze nie wypełnionych;

3) wszelkiego rodzaju renty, które stanowią bezpośrednie wynagrodzenie za świadczone usługi z tytułu stosunku służbowego, pobory emerytalne i zaopatrzenia.

B. z przychodów, wymienionych w art. 2:

1) przychody z papierów wartościowych, które osobną ustawą uwolniono od opłacania dotychczasowego podatku od dochodu z kapitałów pieniężnych, względnie rentowego;

2) przychody z wkładów Pocztowej Kasy Oszczędności i w instytucjach drobnego kredytu;

3) przychody z akcji i udziałów instytucji lub przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, które podlegają opłacie państwowego podatku przemysłowego lub zarobkowego na zasadzie przepisów, ustanowionych dla przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków.

DZIAŁ II. O podatku od zabezpieczonych na nieruchomościach kapitałów i rent, wymienionych w art. 1.

Art. 4. Podatek wynosi rocznie 1 mk. od każdych 100 mk. kapitału, przyczem 50 i więcej marek kapitału liczy się za 100 mk. sumy zaś mniejszej od 50 mk. nie bierze się w rachubę.

Art. 5. Podatek opłaca właściciel obciążonego długiem majątku nieruchomego. Jest on odpowiedzialny za terminową zapłatę podatku bez względu na to, czy procenty od kapitału względnie renty lub inne świadczenia pieniężne zostały wypłacone wierzycielowi lub uprawnionemu do ich podniesienia czy nie.

Art. 6. Właścicielowi nieruchomości przysługuje prawo potrącenia w należności wypłacanych wierzycielowi sumy zapłaconego podatku, jednak bez odsetek za zwłokę (art. 22).

Art. 7. Obowiązek podatkowy ustala się na podstawie stanu hipotecznego w dniu 1-ym stycznia odnośnego roku podatkowego.

Jeżeli zabezpieczenie na nieruchomości podległej podatkowi wierzytelności lub renty i innego świadczenia pieniężnego nastąpiło w ciągu roku podatkowego, wymierza się podatek dopiero od najbliższego następującego półrocza kalendarzowego po zaintabulowaniu.

Jeżeli wspomniane wyżej zabezpieczenie trwało mniej niż 6 miesięcy w ciągu jednego półrocza kalendarzowego, w takim razie podatek wymierza się za jedno półrocze.

Art. 8. Podstawą do określenia wysokości zabezpieczonego na nieruchomości kapitału jest wpis hipoteczny.

Celem obliczenia skapitalizowanej wartości praw do rent i innych powtarzających się świadczeń pieniężnych, jako podstawę wymiaru podatku, należy przyjąć jednoroczną sumę pieniężną renty lub świadczenia według następujących zasad:

I. Przy wieczystych rentach lub świadczeniach pieniężnych przyjmuje się, jako skapitalizowaną wartość, 25-krotną roczną sumę, zaś przy rentach i świadczeniach pieniężnych na czas nieograniczony, 12½-krotną roczną sumę, jeżeli postanowienia pod II i III niniejszego artykułu nie mają zastosowania, lub jeżeli płatnik w inny sposób nie wykaże okoliczności, ograniczających czas ich trwania.

II. Jeżeli prawo ograniczone jest czasem życia uprawnionego lub innej osoby, wówczas skapitalizowaną wartość oznacza się stosownie do wieku w dniu 1 stycznia roku podatkowego tej osoby, ze śmiercią której prawo gaśnie.

Za skapitalizowaną wartość przyjmuje się przy wieku:

do lat 15 . . . . . 18-krotną sumę

ponad 15 do 25 lat . . . . 17 „ „

ponad	25	do	35	lat	16-krotną	sumę	
„	35	„	45	„	14	„	„
„	45	„	55	„	12	„	„
„	55	„	65	„	8½	„	„
„	65	„	75	„	5	„	„
„	75	„	80	„	3	„	„
„	80	„	. . . . .		2	„	„

jednorocznej renty lub świadczenia pieniężnego.

III. Jeżeli czas trwania uprawnienia jest uzależniony od czasu życia kilku osób w ten sposób, że w razie śmierci którejkolwiek z tych osób gaśnie prawo korzystania z renty lub świadczenia pieniężnego, wówczas przy obliczeniu wartości według skali w ustępie II niniejszego artykułu podanej, miarodajnym jest wiek osoby najstarszej. Jeżeli zaś czas trwania uprawnienia gaśnie dopiero ze śmiercią wszystkich osób, wówczas oblicza się wartość według wieku osoby najmłodszej.

IV. Przy prawach do rent lub świadczeń pieniężnych, ograniczonych z góry oznaczonym czasem, przyjmuje się skapitalizowaną wartość według dołączonej do ustawy tabeli pomocniczej.

Jeżeli jednakże czas trwania uprawnienia zależy nadto od czasu życia jednej lub kilku osób, wówczas skapitalizowana wartość, obliczona według ustępu II i III niniejszego artykułu, nie może być przekroczoną.

Art. 9. Właściciele nieruchomości, obciążonych kapitałami lub rentami i innemi świadczeniami pieniężnemi, które podlegają podatkowi, są obowiązani złożyć władzy skarbowej I-szej instancji w terminie, przez tę władzę w publicznem obwieszczeniu wskazanym, zeznanie na przepisanym formularzu osobno dla każdej posiadłości.

Zeznanie ma zawierać:

1) określenie nieruchomości obciążonej długiem, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania jej właściciela;
2) dokładne oznaczenie kapitałów lub rent i innych świadczeń pieniężnych, obciążających nieruchomości, wraz z podaniem imion i nazwisk wierzycieli oraz miejsc ich zamieszkania;
3) czas, w którym nastąpiło zabezpieczenie i termin jego trwania.

Art. 10. Obowiązek złożenia zeznania istnieje tylko w pierwszym roku podatkowym obowiązywania tej ustawy i rozciąga się także na obciążenie, wymienione w art. 2 ustęp 5.

Ponowne zeznanie należy składać tylko w wypadkach obciążenia nieruchomości nowym wpisem, lub też zmian, uzasadniających lub rozciągających obowiązek podatkowy.

Art. 11. Właściciele obciążonych długami nieruchomości, jakoteż wierzyciele i notarjusze są obowiązani na każde wezwanie władzy skarbowej w terminie, przez tę władzę wyznaczo-

nym, udzielać wiadomości i wyjaśnień, potrzebnych do ustalenia obowiązku podatkowego i podstaw wymiaru podatku.

Obowiązek ten ciąży także na wszystkich instytucjach państwowych i publicznych.

Art. 12. Notarjusze są obowiązani o każdem sporządzeniu aktu, dotyczącego zabezpieczenia na nieruchomości kapitału lub renty i innego powtarzającego się świadczenia pieniężnego, zawiadomić do dni 14 tę władzę skarbową 1-szej instacji, w której okręgu znajduje się obciążona nieruchomość. Obowiązek ten ciąży również na urzędach hipotecznych od każdego wniesienia takiego aktu do ksiąg hipotecznych.

Art. 13. Urzędy hipoteczne i notarjusze mają dozwalać dostępu do ksiąg hipotecznych, aktów i rejestrów urzędnikom władz skarbowych do tego wyznaczonym.

Art. 14. Instytucje, których prawa do należnych im długów uwolnionych od podatku na zasadzie art. 3-go tej ustawy przejdą na osoby trzecie, są obowiązane zawiadomić o tem właściwą władzę skarbową 1-szej instancji w terminie 14 dni.

Art. 15. W razie podziału majątku nieruchomego na części oddzielne, o ile podział taki jest połączony z podziałem na części długu zabezpieczonego na tymże majątku, wymierza się podatek dla każdego właściciela nieruchomości stosownie do obciążenia jego nieruchomości, od następnego półrocza kalendarzowego po zaszłej zmianie, a jeżeli podział ten miał miejsce w pierwszem półroczu, to równocześnie z wymiarem podatku umarza się z pierwotnie wymierzonej rocznej kwoty podatku tę część, jaka przypada za drugie półrocze odnośnego roku podatkowego.

Za nieuiszczony podatek przed podziałem odpowiadają wszyscy współwłaściciele nieruchomości solidarnie.

Art. 16. W razie zmiany właściciela nieruchomości obowiązek uiszczenia zaległego podatku przechodzi na nowego właściciela.

Art. 17. W razie sprzedaży majątku na publicznej licytacji w drodze sądowej lub innej, zaległy podatek wraz z przypadającemi odsetkami za zwłokę potrąca się z tej części sumy, uzyskanej ze sprzedaży, jaka przypada z podziału na zapłatę opodatkowanego długu, a to z pierwszeństwem przed innemi pretensjami.

W wypadku niedostateczności tej sumy zaległości ulegają umorzeniu.

Art. 18. W razie zmiany hipoteki wskutek częściowego lub całkowitego umorzenia obciążenia, właściciel obciążonego majątku lub wierzyciel zawiadamia o tem właściwą władzę skarbową I instancji z dołączeniem odpowiedniego dokumentu, stwierdzającego tę zmianę.

W tym wypadku następuje częściowe ograniczenie obowiązku podatkowego lub też zupełne uwolnienie od podatku od półrocza kalendarzowego, następującego po zaszłej zmianie.

Jeżeli powyższa zmiana zaszła w pierwszem półroczu kalendarzowem, władza skarbowa I instancji umarza częściowo lub całkowicie odpowiednią kwotę z rocznego podatku, przypadającą za II półrocze kalendarzowe.

Art. 19. O umorzeniu podatku (art. 15 i 18) władza skarbowa I instancji zawiadamia płatnika.

Przeciw obliczaniu podatku, ulegającego umorzeniu, może płatnik wnieść rekurs do władzy skarbowej II instancji w terminie czterech tygodni, licząc od dnia doręczenia odnośnego uwiadomienia.

Władza ta rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 20. Sporządzenie i zaświadczenie aktów, dotyczących wykreśleń, przeniesień lub zastawów zabezpieczonych sum pieniężnych, podlegających opodatkowaniu, oraz wpis do ksiąg hipotecznych tych zmian, nie może nastąpić bez przedstawienia właściwym urzędom lub organom urzędowego poświadczenia, że zaległości z odsetkami za zwłokę oraz przypadający do końca bieżącego półrocza podatek zostały uiszczone.

Art. 21. Wymiaru i poboru podatku dokonują władze skarbowe I instancji dla wszystkich w ich okręgu znajdujących się majątków nieruchomych, obciążonych długiem, podlegającym podatkowi.

Art. 22. Wymierzony za każdy rok kalendarzowy podatek płatny jest w dwóch ratach półrocznych, a mianowicie za pierwsze półrocze do 30 czerwca, zaś za drugie półrocze do 31 grudnia roku podatkowego.

Nieuiszczone w powyższych terminach kwoty podatkowe będą ściągnięte w drodze egzekucji w trybie, przepisanym dla ściągnięcia podatków bezpośrednich w ogólności, przyczem pobierze się od setki za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie najmniej jednak 1 mk.

Miesiąc zaczęty liczy się za cały.

Przy kwotach większych od 1 mk., przypadających tytułem odsetek za zwłokę, 50 lub więcej fenigów liczy się za 1 mk., kwot zaś mniejszych od 50 fen. nie bierze się w rachubę.

Za zalegający podatek odpowiada wobec Skarbu Państwa również wierzyciel, przyczem odsetki za zwłokę obciążają go, począwszy od 15 dnia po doręczeniu osobnego wezwania do uiszczenia zaległości.

Art. 23. Władza skarbowa I instancji zawiadamia właściciela obciążonej długiem nieruchomości o kwocie wymierzonego podatku za pomocą nakazu płatniczego, który ma zawierać także wysokość opodatkowanej sumy, terminy płatności podatku oraz wskazanie przysługujących płatnikowi środków prawnych.

Nakaz płatniczy doręcza się właścicielowi nieruchomości, o ile on nie podał innego miejsca swego zamieszkania w miejscu obciążonej nieruchomości.

Art. 24. Odpis nakazu płatniczego doręcza się równocześnie także wierzycielowi na jego żądanie, o ile tenże wskaże władzy wymiarowej swoje miejsce zamieszkania.

Art. 25. Przeciw wymiarowi podatku może właściciel nieruchomości i wierzyciel wnieść rekurs, w terminie czterech tygodni, licząc od dnia doręczenia nakazu płatniczego, do władzy skarbowej II instancji, która rozstrzyga ostatecznie.

Rekurs składa się do właściwej władzy skarbowej I instancji.

Rekurs nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku.

Art. 26. Sumy, zabezpieczone i przy wymiarze podatku pominięte lub niesłusznie uznane za nieulegające opodatkowaniu, pociąga się do opłacania podatku nie więcej, jak za lat pięć bezpośrednio poprzedzających rok, w którym nastąpiło wyjście na jaw zaszłej nieprawidłowości.

Również za taki sam okres czasu wymierza się dodatkowo podatek od sum, które były opodatkowane w niższej normie jak należało.

Art. 27. Jeżeli majątek nieruchomy, na którym zabezpieczono podlegające podatkowi sumy, przeszedł na nowego właściciela, w takim razie źle obliczony w swoim czasie podatek (art. 26) ściąga się od tegoż właściciela jedynie za czas należenia doń majątku.

DZIAŁ III. O podatku od wymienionych w artykule 2 przychodów z kapitałów i od specjalnych rachunków bieżących (on' callowych).

Art. 28. Podatek od przychodów, wymienionych w art. 2, ustępach 1—5, wynosi 10%.

Podatek od wymienionych w art. 2 ustępie 6, specjalnych rachunków bieżących (on' callowych) wynosi 0.540% rocznie w stosunku do czasu i sumy pożyczek (liczb procentowych).

Art. 29. Podatek od przychodów z państwowych papierów procentowych pobiera się przez potrącenie sumy podatku przy wypłacie procentów i wygranych.

Art. 30. Podatek od przychodów z papierów procentowych wypuszczonych przez instytucje publiczne lub prywatne, pobiera się od całkowitej sumy perjodycznie płaconych procentów od papierów, znajdujących się w obiegu.

Instytucje te wpłacają do kas skarbowych w ciągu miesiąca, licząc od terminu płatności procentów, przypadający do nich podatek, który potrącają sobie następnie od pobierających procenty.

Art. 31. Podatek od przychodów z wkładów na rachunek bieżący lub z innych wkładów procentowych (art. 2 ustęp 2) jako też od specjalnych rachunków bieżących (on'callowych)

(art. 2 ustęp 6) w instytucjach kredytowych, domach bankowych i kantorach wymiany, ma być wpłacony przez nie do kas skarbowych w przeciągu dwóch miesięcy, licząc od dnia zamknięcia perjodycznych rachunków tych wkładów, na podstawie ryczałtowej sumy procentów, należnych i wypłaconych właścicielom wkładów albo doliczonych do ulokowanych przez nich kapitałów, względnie na podstawie zamknięcia specjalnych rachunków bieżących (on'callowych). Wpłacony do kas skarbowych podatek wymienione wyżej instytucje potrącają sobie następnie od deponentów, względnie dłużników.

Art. 32. Dla obliczenia podatku specjalne rachunki bieżące (on'callowe) mają być zamykane w terminach najwyżej półrocznych.

Jeżeli przy zamknięciu rachunku okaże się, że procenty od niego należą się od instytucji bankowej osobie, na której imię rachunek został otwarty, to od procentów tych pobiera się podatek w wysokości, wskazanej w pierwszem zdaniu art. 28.

Art. 33. Przy określeniu sumy procentów od rachunków kontokorrentowych (korespondentów) każdego oddzielnie korespondenta, podlegającej opodatkowaniu na podstawie art. 2 ustępu 2 bierze się w rachubę tylko różnicę (saldo) procentów z kredytu i debetu rachunków; przyczem jeżeli instytucja kredytowa prowadzi kilka kontokorrentowych rachunków dla jednego korespondenta „nostro" i „loro", to podatek oblicza się od różnicy procentów od sum z kredytu i debetu wszystkich takich (kontokorrentowych) rachunków.

Podatek, przypadający od rachunków kontokorrentowych, wpłaca się do kasy skarbowej najpóźniej 31 marca roku, po sprawozdawczym następującego.

Art. 34. Podatek od przychodów z kapitałów, wskazanych w art. 2 ustępie 3, wymienione w tym ustępie instytucje pobierają od właścicieli tych kapitałów i wpłacają do kas skarbowych w terminach, ustanowionych do uiszczenia przez nich dodatkowego podatku przemysłowego, względnie zarobkowego.

Przypadający podatek od przychodów z kapitałów, wskazanych w art. 2 ustępie 4, mają wymienione w tym ustępie instytucje i przedsiębiorstwa same wpłacić do kas skarbowych w terminie wyżej podanym.

Art. 35. Podatek, przypadający od świadczeń, umówionych w kontraktach o wydobywanie ciał kopalnych z cudzego gruntu (procentów brutto, art. 2 ustęp 5), przedsiębiorstwa górnicze mają do 15 każdego miesiąca obliczyć i wpłacić do kas skarbowych za każdy ubiegły kalendarzowy miesiąc produkcji.

Art. 36. W razie poboru określonych w poprzednim artykule świadczeń (procentów brutto) w naturze, przedsiębiorstwa górnicze obliczają wartość tych świadczeń według ceny ciał kopalnych, ustalonej urzędownie, względnie według

przeciętnej ceny notowanej na giełdzie towarowej, a w braku takiego notowania wedle przeciętnej sumy, ustalonej przez Izbę handlową, lub według przeciętnej ceny rynkowej w odnośnym miesiącu produkcji.

Art. 37. Odpowiedzialność za nieterminowe wpłacenie do kasy skarbowej i za nieprawidłowe obliczenie podatku ciąży na właściwych instytucjach lub osobach.

Od niezapłaconego w przepisanych terminach podatku, pobiera się od tych instytucji lub osób odsetki za zwłokę wysokości 1% miesięcznie od całej niezapłaconej sumy podatku, przyczem nie cały miesiąc liczy się za cały.

Art. 38. W ciągu ośmiu dni po terminach, wskazanych do wpłacenia podatku do kas skarbowych, obowiązani są płatnicy, nie wymienieni w art. 31, złożyć właściwej władzy skarbowej wykaz, który ma zawierać wszelkie szczegóły, dotyczące obliczenia podatku oraz dowód uiszczenia tego podatku.

Art. 39. Władza skarbowa sprawdza dane zawarte w wykazie i w razie zachodzących wątpliwości co do prawidłowego obliczenia podatku, może zażądać od płatników udzielenia w oznaczonym terminie dodatkowych wiadomości i wyjaśnień i w razie potrzeby delegować swego urzędnika do sprawdzenia powyższego obliczenia w obecności osób, zarządzających odnośną instytucją kredytową lub przedsiębiorstwem.

W tym ostatnim wypadku sporządza się w obecności wyżej wymienionych osób protokuł z dokonanego sprawdzenia obliczenia podatku.

Art. 40. Jeżeli po sprawdzeniu wykazu okaże się, że podatek obliczono i zapłacono w kwocie niższej od przepisanej ustawą, władza skarbowa ma wezwać piśmiennie płatnika, aby dodatkową kwotę podatku wpłacił do kasy skarbowej, w terminie czternastu dni, licząc od dnia doręczenia wezwania.

Dodatkowy podatek, nie zapłacony w tym terminie, ściągnięty będzie wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie. Miesiąc rozpoczęty liczy się za cały.

Art. 41. Przeciwko wezwaniu do zapłacenia dodatkowego podatku może płatnik wnieść rekurs w terminie 4 tygodni od dnia doręczenia odnośnego wezwania.

Rekurs wnosi się do tej władzy skarbowej, która wezwała płatnika do zapłacenia dodatkowego podatku, a rozstrzyga go ostatecznie władza skarbowa bezpośrednio wyższej instancji.

Złożenie rekursu nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia dodatkowego podatku.

DZIAŁ IV. Przepisy ogólne.

Art. 42. Kto w terminie, przez władzę skarbową wyznaczonym, nie złoży przepisanego w myśl art. 9 zeznania lub nie udzieli zażądanych wiadomości i wyjaśnień w myśl art. 11

i 39, podlega grzywnie pieniężnej w wysokości od 100 do 1000 marek.

Grzywna ta może być powtarzaną.

Art. 43. Kto naruszy przepisy, zawarte w art. 12, 13, 14, 20 i 38 niniejszej ustawy podlega grzywnie pieniężnej od 5.000 do 50.000 mk.

Urzędnicy państwowi i publiczni, winni naruszenia powyższych przepisów odpowiadają jak za przewinienie służbowe trybem, ustanowionym dla karania tych przewinień.

Art. 44. Kto świadomie w celu uchylenia od ustawowej powinności podatkowej, osoby własnej lub przez siebie zastępowanej, złoży nieprawdziwe zeznanie (art. 9) lub na wezwanie władzy skarbowej przedstawi jej nieprawdziwe dane lub wyjaśnienia, (art. 11 i 39), lub też w wykazie, złożonym władzy skarbowej w myśl art. 38, poda nieprawdziwe szczegóły, dotyczące obliczenia podatku, które przyczynić się mogą do udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawą przepisanego podatku, względnie nieprawidłowego obliczenia podatku, podlega, niezależnie od obowiązku opłaty należnego podatku, o ile nie zagraża kara surowsza w myśl powszechnej ustawy karnej, — karze pieniężnej w wysokości pięć do dwudziestopięciokrotnej sumy niewymierzonego albo uszczuplonego, lub narażonego na jedno lub drugie podatku.

Art. 45. Za grzywny i kary pieniężne nałożone na pełnomocnika, odpowiada mocodawca.

Art. 46. Grzywny i kary pieniężne, wymienione w art. 42, 43 i 44, nakładają te władze skarbowe, które powołane są do wymiaru podatku, względnie sprawdzania wykazów obliczeń podatku przez płatników.

O orzeczeniach, skazujących na grzywnę lub karę pieniężną, mają te władze skarbowe zawiadomić obwinionego z podaniem powodów orzeczenia.

Art. 47. Przeciw orzeczeniu o grzywnie lub karze pieniężnej można w ciągu 4 tygodni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść odwołanie za pośrednictwem tej władzy skarbowej, która nałożyła grzywnę, do władzy skarbowej bezpośrednio wyższej instancji.

Orzeczenie instancji odwoławczej jest ostateczne.

Art. 48. Wykonanie orzeczeń o grzywnie lub karze pieniężnej należy odroczyć aż do rozstrzygnięcia wniesionego odwołania, jednak władza skarbowa może zarządzić zabezpieczenie nałożonej grzywny na majątku obwinionego zaraz po wydaniu orzeczenia.

Art. 49. Grzywny i kary pieniężne nałożone za przekroczenia z art. 42, 43 i 44, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 50. Grzywny, nałożone na podstawie art. 42 należy umorzyć, o ile osoba na grzywnę skazana wykaże, że spełnieniu włożonych na nią obowiązków przeszkodziła ważna przy-

czyna, jako to: ciężka choroba, pozbawienie wolności lub inny wypadek siły wyższej.

Art. 51. Karygodność czynu wymienionego w art. 44, gaśnie.

1) gdy winnego nie pociągnięto do odpowiedzialności w przeciągu pięciu lat po upływie tego roku podatkowego, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów;
2) gdy winny sprostuje lub uzupełni swoje zeznanie lub oświadczenie u właściwej władzy skarbowej, zanim otrzyma pierwsze wezwanie w celu przesłuchania go jako obwinionego, lub urzędowe zawiadomienie, że przeciw niemu wpłynęło doniesienie.

Art. 52. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów, niniejszej ustawy gaśnie, jeżeli osoba winna zmarła przed uprawomocnieniem się orzeczenia o nałożeniu kary.

Art. 53. Minister Skarbu może częściowo lub całkowicie uwolnić od opłacania podatku zabezpieczone hipotecznie kapitały lub renty, przeznaczone wyłącznie na cele dobra ogólnego oraz przyznawać stosowne ulgi w innych wypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie z powodów słuszności.

Art. 54. Ustawa niniejsza obowiązuje od 1 stycznia 1921 roku.

DZIAŁ V. Postanowienia przejściowe.

Art. 55. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na obszarze ziem polskich byłych zaborów rosyjskiego i austrjackiego tracą moc obowiązującą przepisy:

1) ustaw rosyjskich z dnia 20 maja 1885 o podatku od dochodów z kapitałów. pieniężnych i z dnia 21 grudnia 1887 o podatku od specjalnych rachunków bieżących (on'callowych) (Tom V Zb. Pr. z roku 1903) oraz odnośne rozporządzenia byłych władz okupacyjnych;
2) ustawy rosyjskiej o podatku od kapitałów, zabezpieczonych tytułem wierzytelności na nieruchomościach, zatwierdzonej uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1915 roku, tudzież rozporządzenia Generalnego Gubernatorstwa Warszawskiego z dnia 19 kwietnia 1916 r. (Dz. rozp. Nr. 31), dotyczącego poboru podatku hipotecznego, wraz z odnośnemi rozporządzeniami byłych władz okupacyjnych;
3) ustawy austrjackiej z dnia 25 października 1896 (Dz. p. p. Nr. 220) dział III o podatku rentowym, wraz z późniejszemi uzupełniającemi ustawami.

Art. 56. Odnośnie do należytości podatkowych za czas przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy należy stosować się do dotychczasowych zasad.

Art. 57. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu, a o ile chodzi o b. dzielnicę pruską — Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Rozporządzenie wykonawcze p. D. U. 1921 r. Nr. 33 p. 199 i 1922 r. Nr. 26 p. 218.

Załącznik.

TABELA

każdorazowej skapitalizowanej wartości świadczenia pieniężnego w wysokości jednej marki na pewną ilość lat dla obliczenia podatku od kapitałów i rent.

Liczba lat	Skapitalizowana wartość		Liczba lat	Skapitalizowana wartość	
	Mk.	fen.		Mk.	fen.
1	1	—	32	16	59
2	1	95	33	16	80
3	2	86	34	17	—
4	3	72	35	17	19
5	4	55	36	17	37
6	5	33	37	17	55
7	6	03	38	17	71
8	6	79	39	17	87
9	7	46	40	18	02
10	8	11	41	18	15
11	8	72	42	18	29
12	9	31	43	18	42
13	9	86	44	18	55
14	10	39	45	18	66
15	10	90	46	18	47
16	11	38	47	18	88
17	11	84	48	18	89
18	12	27	49	19	08
19	12	69	50	19	17
20	13	09	51	19	26
21	13	46	52	19	34
22	13	82	53	19	42
23	14	16	54	19	49
24	14	49	55	19	57
25	14	80	56	19	63
26	15	09	57	19	70
27	15	38	58	19	76
28	15	64	59	19	82
29	15	90	60	19	88
30	16	14	61	20	—
31	16	37	i wyżej		

Załącznik Nr. 166.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 17 stycznia 1922 r. w przedmiocie tekstu ustawy o państwowym podatku przemysłowym w brzmieniu, obowiązującem od czasu wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. (Dz. U. Rz. P. r. 1922 Nr. 2 poz. 7).

(Dz. U. Nr. 17 p. 140).

Na zasadzie art. 30 ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. (Dz. U. R. P. z r. 1922 Nr. 2 poz. 7) ogłaszam dołączony do niniejszego rozporządzenia (zał. 1) tekst ustawy ros. o państwowym podatku przemysłowym z roku 1898 w brzmieniu obecnie obowiązującem, po uwzględnieniu zmian i uzupełnień, wprowadzonych późniejszemi ustawami i rozporządzeniami w tym samym przedmiocie, jakoteż ustawami i rozporządzeniami o organizacji władz i urzędów skarbowych.

Drukuje się zamiast ustaw z dnia 6 lipca 1920 r. D. U. Nr. 66 p. 437 i z dnia 17 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 7).

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. p. D. U. 1922 r. Nr. 18 p. 150.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 stycznia 1922 r. w przedmiocie tekstu ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

USTAWA

o państwowym podatku przemysłowym.

ROZDZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE.

Art. 1 (*366 ust. ros.*). Państwowy podatek przemysłowy opłacają: 1) przedsiębiorstwa handlowe, w tej liczbie przedsiębiorstwa kredytowe i ubezpieczeniowe, pośrednictwa handlowe, wszelkiego rodzaju antrepryzy i dostawy; 2) przedsiębiorstwa przemysłowe: zakłady fabryczne (w tem fabryczno-górnicze), rzemieślnicze, górnicze i przewozowe; 3) osobiste zajęcia przemysłowe; i 4) samodzielne wolne zajęcia zawodowe.

Art. 2 (*367 ust. ros.*). Państwowy podatek przemysłowy składa się z podatku zasadniczego i dodatkowego.

Art. 3 (*368 ust. ros.*). Zasadniczy podatek przemysłowy opłacają przez wykupienie świadectw przemysłowych wymienione w art. 1 L. 1 do 3 przedsiębiorstwa i zajęcia, z wyjąt-

kiem wskazanych w art. 6. Dla określenia wysokości podatku, miejscowości Państwa dzielą się na klasy, odpowiednio do stopnia rozwoju w nich handlu i przemysłu, przedsiębiorstwa zaś handlowe i przemysłowe oraz osobiste zajęcia przemysłowe dzielą się na kategorje. Podział miejscowości Państwa na klasy oraz przedsiębiorstw i zajęć na kategorje, jak również wysokość norm zasadniczego podatku przemysłowego, ustanawiają rozkłady i wykazy, załączone przy niniejszym. Wykazy i rozkłady te podlegają rewizji w drodze prawodawczej.

Uwaga: Moc obowiązująca ustanowionych przez artykuł 3 wykazów i rozkładów zostaje przedłużona do czasu wprowadzenia trybem prawodawczym zmian i uzupełnień niniejszej ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Art. 4 (*369 ust. ros.*). Ministrowi Skarbu po porozumieniu się z odpowiedniemi władzami państwowemi służy prawo przenoszenia poszczególnych miejscowości z klasy wyższej do klasy niższej, jeśli w miejscowościach tych stwierdzić się daje upadek handlu i przemysłu. Rozporządzenia w tym przedmiocie uzyskują moc obowiązującą od 1 stycznia roku następującego po ich ogłoszeniu.

Art. 5 (*370 ust. ros.*). Dodatkowy podatek przemysłowy pobiera się: 1) od przedsiębiorstw akcyjnych i innych, obowiązanych do składania sprawozdań publicznych, oraz od przedsiębiorstw, wymienionych w artykule 121 w postaci: a) podatku od kapitału i b) podatku procentowego od zysku; 2) od pozostałych przedsiębiorstw, jeżeli nie są one uwolnione od podatku dodatkowego (art. 90 i 91) w postaci podatku procentowego od zysku.

Art. 6 (*371 ust. ros.*). Państwowego podatku przemysłowego nie opłacają:

1) Wszelkiego rodzaju kasy pomocy, emerytalne (oszczędnościowo-pożyczkowe), pogrzebowe i tym podobne kasy pracowników instytucji państwowych, komunalnych i społecznych, oraz przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.
2) Wszelkiego rodzaju związki robocze, mające na celu dostarczenie odpowiedzialnych pracowników.
3) Zakładane lub utrzymywane przy pomocy Państwa i samorządu lub instytucji społecznych, oświatowych i dobroczynnych wszelkiego rodzaju zakłady naukowe i wychowawcze, przytułki, zakłady poprawcze, biblioteki i czytelnie publiczne, ogólnie kształcące muzea, galerje i wystawy, warsztaty szkolne oraz utrzymywane przez stowarzyszenia sportowe sale gimnastyczne lub fechtunkowe i cyklodromy.
4) Nie oddane w dzierżawę teatry państwowe i komunalne.

5) Urządzane w celach filantropijnych zabawy i widowiska bez bufetów lub z bufetami, oraz wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa filantropijne.
6) Gospodarstwa rolne i leśne na gruntach własnych lub dzierżawionych i połączone z niemi: hodowla inwentarza i drobiu, ogrodnictwo, sadownictwo, rybołówstwo i polowanie, z wyjątkiem prowadzonych zawodowo w celach handlowych: rybołówstwa, ogrodnictwa i sadownictwa, browarów, gorzelni, cukrowni, tudzież tartaków i młynów, obrabiających więcej drzewa, względnie mielących więcej zboża, niż na użytek własnego gospodarstwa potrzeba.
7) Przemysł ludowy, prowadzony przez drobnych gospodarzy rolnych lub bezrolnych mieszkańców wiejskich bez obcej pomocy lub z pomocą wyłącznie członków własnej rodziny.
8) Warsztaty rzemieślnicze, prowadzone bez obcej pomocy lub z pomocą wyłącznie członków rodziny.
9) Wszelkiego rodzaju osobiste zajęcia przemysłowe z wyjątkiem zajęć, wymienionych w dodatku V do art. 3 niniejszej ustawy.
10) Wszelkie przedsiębiorstwa handlowe na jarmarkach, trwających najwyżej 1 dzień.
11) Wszelkiego rodzaju antrepryzy i dostawy na sumę, nie przewyższającą 30.000 marek.
12) Wywóz za granicę bez utrzymywania specjalnych kantorów lub zakładów handlowych i pomieszczeń składowych:
    a) wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego i własnego gospodarstwa leśnego;
    b) wyrobów własnych zakładów przemysłowych.
13) Odnajmowanie pokojów umeblowanych bez stołowania i bez sprzedaży trunków, jeżeli jedna osoba odnajmuje nie więcej niż 2 pokoje.
14) Pomieszczenia składowe, utrzymywane przez przedsiębiorstwa przemysłowe wyłącznie w celu przechowywania należących do nich maszyn zapasowych i narzędzi, surowców i paliwa, wyrobów przez te przedsiębiorstwa wytwarzanych, oraz zapasów żywności i odzieży niezbędnej dla robotników, o ile zbyt tych towarów robotnikom za pieniądze lub na rachunek płacy zarobkowej nie posiada charakteru handlowego.
15) Sprzedaż hurtowa towarów własnego wyrobu na giełdach, z własnych zakładów przemysłowych lub kantorów albo zakładów, utrzymywanych przy zakładzie przemysłowym lub w obrębie tej miejscowości, gdzie się zakład przemysłowy znajduje.
16) Sprzedaż detaliczna towarów własnego wyrobu bezpośrednio z zakładu przemysłowego bez urządzenia

przy nim oddzielnego magazynu lub sklepu do sprzedaży detalicznej towarów.

17) Warsztaty, utrzymywane przez koleje żelazne wyłącznie dla potrzeb przebudowy i eksploatacji tych kolei.

18) Pomieszczenia składowe, utrzymywane przez przedsiębiorstwa kolejowe, żeglugowe i wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa przewozowe, oraz składy, utrzymywane przy tych przedsiębiorstwach przez osoby prywatne w celu czasowego przechowywania w nich przewożonych ładunków.

19) Przechowywanie towarów w pomieszczeniach, pozostających pod zarządem władz celnych, w ciągu jednego miesiąca od dnia złożenia towarów na komorze.

20) Stałe i ruchome przedsiębiorstwa kinematograficzne, utrzymywane przez instytucje rządowe, społeczne i naukowe, przez szkoły, jak również przez towarzystwa oświatowe oraz kuratorja, komitety i towarzystwa trzeźwości ludowej, jeżeli pomienione instytucje, zakłady i towarzystwa same utrzymują kinematografy, nie oddając ich w dzierżawę, choćby przytem pobierały zapłatę od widzów.

21) Wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa i zajęcia, które na zasadzie specjalnych ustaw są zwolnione od podatku przemysłowego.

Uwolnienie, wskazane w ustępie 9 niniejszego artykułu nie rozciąga się na pobór podatku procentowego od zarobku z zajęć zawodowych, wymienionych w art. 90 niniejszej ustawy.

O ile przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, które w myśl pierwotnego brzmienia niniejszego artykułu były uwolnione od podatku przemysłowego, obecnie nie weszły do spisu przedsiębiorstw, uwolnionych od podatku i na podstawie przepisów, zawartych w II i III dodatku do art. 3 nie mogą być zaliczone co do wysokości przypadającego od nich podatku zasadniczego do żadnej z istniejących kategorji, wówczas zaliczenie to nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu.

Art. 7. (*373 ust. ros.*). Obowiązujące przepisy, dotyczące ograniczenia prawa handlu i innych procederów według stanowiska służbowego i innych zasad, wyłuszczone są we właściwych ustawach.

ROZDZIAŁ II. O URZĘDACH DO SPRAW PAŃSTWOWEGO PODATKU PRZEMYSŁOWEGO.

Art. 8. (*374 ust. ros.*). Ogólny dla całego Państwa zarząd sprawami, dotyczącemi państwowego podatku przemysłowego,

oraz pieczą nad ścisłem i jednolitem wykonywaniem przepisów i rozstrzyganie kwestji spornych co do stosowania tych przepisów, wreszcie rozstrzyganie zażaleń, wnoszonych na decyzje komisji okręgowych, należy do Ministra Skarbu.

Art. 9. (*377 ust. ros.*). Ogólny miejscowy zarząd sprawami państwowego podatku przemysłowego powierza się izbom skarbowym, a w szczególności dyrektorom tych izb.

Organizację wewnętrzną komisji okręgowych i miejscowych do spraw podatku przemysłowego określi Minister Skarbu w drodze rozporządzenia przy odpowiedniem zabezpieczeniu współudziału płatników tego podatku w komisjach oraz jawności rozpoznawania spraw w komisjach okręgowych.

Komisje okręgowe pozostają urzędami apelacyjnemi, tak dla przedsiębiorstw obowiązanych, jak i nieobowiązanych do publicznego składania rachunków.

Art. 10. (*395 ust. ros.*). Przewodniczącym komisji do spraw podatku przemysłowego służy prawo zapraszania w razie potrzeby biegłych na posiedzenia tych komisji.

Art. 11. (*396 ust. ros.*). Członkowie komisji do spraw podatku przemysłowego, którzy nie pozostają na służbie państwowej ani społecznej, oraz zapraszani na posiedzenia komisji biegli, przy obejmowaniu swych obowiązków składają przyrzeczenie, że zachowywać będą w tajemnicy wszystkie podawane im w komisjach wiadomości o położeniu majątkowem kontrybuentów, ich zobowiązaniach dłużniczych, obrotach i zyskach. Tajemnicę powyższą winni zachować również przewodniczący oraz członkowie komisji pozostający na służbie państwowej lub społecznej.

Art. 12. (*399 ust. ros.*). We wszystkich komisjach do spraw podatku przemysłowego sprawy rozstrzyga się zwykłą większością głosów. Przy równym podziale głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 13. (*400 ust. ros.*). Wszelkiego rodzaju zapytania, wezwania, zawiadomienia, awizacje i odpisy postanowień w sprawach podatku przemysłowego uznaje się za doręczone, jeżeli dostarczono je podług miejsca zamieszkania kontrybuenta lub miejsca, gdzie znajduje się jeden z należących do niego zakładów, i jeżeli oddano je za pokwitowaniem kontrybuentowi lub w razie jego nieobecności komukolwiek z jego domowników, pracowników lub oficjalistów, lub wreszcie gospodarzowi domu, w którym mieszka kontrybuent albo posiada zakład.

Art. 14. (*401 ust. ros.*). Bezpośredni nadzór nad wykonywaniem przepisów niniejszej ustawy oraz sprawdzanie handlu i innych procederów w granicach okręgów podatkowych powierza się miejscowym naczelnikom urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnikom. W razie potrzeby, do sprawdzania handlu i procederów mogą być delegowani urzędnicy izb skarbowych z rozporządzenia dyrektorów tych izb.

Sprawdzanie prawidłowości opodatkowania handlu i innych procederów może być również powierzone urzędnikom centralnego zarządu Ministerstwa Skarbu.

Art. 15. (*402 ust. ros.*). Nadzór nad wykonywaniem przepisów niniejszej ustawy na giełdach powierza się miejscowym naczelnikom urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnikom oraz osobom, wyznaczonym do tego przez Rady giełdowe.

Art. 16. (*403 ust. ros.*). Sprawdzanie handlu i innych procederów w zakładach, podlegających dozorowi akcyzy, a w razie potrzeby, na mocy zezwolenia Ministra Skarbu, i w innych zakładach, powierza się tak naczelnikom urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnikom jak również urzędnikom miejscowego urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych (dyrekcja okręgów skarbowych).

Art. 17. (*408 ust. ros.*). Ministrowi Skarbu służy prawo ustanawiać dla spraw podatku przemysłowego odpowiednie formy biurowości, rachunkowości i sprawozdań.

ROZDZIAŁ III. O ZASADNICZYM PODATKU PRZEMYSŁOWYM.

I. O świadectwach przemysłowych i prawach z nich wynikających.

Art. 18. (*409 ust. ros.*). Świadectwa przemysłowe (artykuł 3) mają być opłacane na każdy zakład handlowy lub przemysłowy, na każdy statek, oraz na każdy proceder lub osobiste zajęcie przemysłowe, z wyjątkiem zakładów, procederów i osobistych zajęć przemysłowych, nie podlegających państwowemu podatkowi przemysłowemu (art. 6).

Oddziały, sklepy filjalne spółdzielni podlegających przepisom ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 733) opłacają od roku podatkowego 1922 zasadniczy podatek przemysłowy podług kategorji bezpośrednio niższej od tej kategorji, podług której wykupione zostały świadectwa przemysłowe dla ich zakładów głównych.

Art. 19. (*410 ust. ros.*). Każde świadectwo przemysłowe na zakład handlowy daje prawo do wolnego od podatku utrzymania następującej liczby pomieszczeń składowych: świadectwa pierwszej kategorji — trzech pomieszczeń składowych, świadectwo drugiej kategorji — dwóch pomieszczeń składowych i świadectwo trzeciej kategorji — jednego pomieszczenia składowego. Na pozostałe ponad wskazaną liczbę pomieszczenia składowe przedsiębiorstw handlowych, oraz na wszelkie pomieszczenia składowe przedsiębiorstw przemysłowych oprócz wymienionych w ustępie 14 i 18 art. 6, mają być nabywane sposo-

bem, określonym w art. 18 niezależnie od świadectw przemysłowych na zakłady, odrębne świadectwa przemysłowe (dod. IV do art. 3).

Uwaga: Na każde pomieszczenie składowe, wolne od państwowego podatku przemysłowego na zasadzie ustępu 14 art. 6 i niniejszego (19) artykułu, powinien być uzyskany oddzielny bezpłatny bilet przemysłowy.

Art. 20. (*411 ust. ros.*). Za oddzielny zakład handlowy uznaje się wszelkiego rodzaju i nazwy, zajmowane w jednym budunku i należące do jednego właściciela lub do kilku współwłaścicieli oddzielne pomieszczenie, urządzone lub zastosowane do prowadzenia handlu, chociażby to pomieszczenie składało się z kilku połączonych ze sobą pokojów i miało kilka wejść.

Art. 21. (*412 ust. ros.*). Za oddzielny zakład przemysłowy (fabrykę, wytwórnię, zakład rzemieślniczy lub warsztat i t. p.) uznaje się jedno lub kilka zamkniętych lub otwartych pomieszczeń, znajdujących się w obrębie urządzenia fabryki lub zakładu i pozostających ze sobą w bezpośrednim związku pod względem rodzaju produkcji. W razie wydzierżawienia fabryki lub zakładu częściowo różnym osobom, każdą z tych części uznaje się za oddzielny zakład przemysłowy.

Art. 22. (*413 ust. ros.*). Za oddzielny proceder górniczy uważa się jedną lub kilka wyróbek górniczych (szybów, sztolni, min, jezior słonych, otworów wiertniczych i t. p.), znajdujących się w obrębie jednego terenu kopalnianego, pokładu, grupy jezior słonych, obszaru naftodajnego i t. p. i pozostających ze sobą w bezpośrednim związku pod względem rodzaju eksploatacji. Eksploatację pokładów rudy i kopalnie węgla kamiennego, oraz wydobywanie nafty i wszelkiej soli, oprócz warzonki, uważa się za oddzielny proceder górniczy, niezależnie od zakładów górniczych, chociażby się znajdowały w obrębie tego samego, co zakłady górnicze, urządzenia fabrycznego.

Art. 23. (*414 ust. ros.*). Za oddzielne pomieszczenie składowe uważa się otwarte lub zamknięte pomieszczenie, z oddzielnem wejściem lub z kilkoma wejściami, chociażby składało się ono z kilku połączonych ze sobą pokojów, służące nie do prowadzenia handlu i przemysłu, lecz wyłącznie do przechowywania, suszenia, czyszczenia, sortowania, brakowania, przeładowywania i pakowania towarów. Jednej piwnicy lub lodowni, utrzymywanej przy zakładzie handlowym wyłącznie w celu przechowywania przedmiotów podlegających rychłemu zepsuciu, nie uważa się za oddzielne pomieszczenie składowe.

Art. 24. (*415 ust. ros.*). Każdą antrepryzę i każdą dostawę uważa się za oddzielne przedsiębiorstwo i na każdą z nich należy nabywać stosownie do sumy zobowiązania oddzielne świadectwo przemysłowe. Osoby, które prowadzą zakłady przemysłowe i handlowe, podlegające państwowemu podatkowi przemysłowemu, mają prawo, bez nabywania oddzielnych świadectw, zaciągać zobowiązania:

1) osoby, prowadzące zakłady przemysłowe—co do dostaw wyrobów własnej fabrykacji na jakąkolwiek sumę;
2) osoby, prowadzące przedsiębiorstwa transportowe i przedsiębiorstwa żeglugi parowej—co do przewożenia ładunków, również na jakąkolwiek sumę i
3) osoby, prowadzące zakłady handlowe—co do dostawy towarów sprzedawanych w tych zakładach, na sumę, określoną w dod. II do art. 3 dla antrepryz i dostaw wedle tej kategorji przedsiębiorstw handlowych, do której należy dany zakład.

Art. 25. (*416 ust. ros.*). Na każde pomieszczenie, służące do rozwożenia lub roznoszenia towarów w celu sprzedaży, jak np. wóz, łódkę, stół przenośny, ladę i t. p., ma być opłacane oddzielne świadectwo przemysłowe. Za temi świadectwami, dozwala się prowadzić handel rozwozowy względnie odnośny wszędzie w Państwie, lecz tylko poza obrębem miast i tylko towarami, wymienionemi w oddzielnych spisach, które zatwierdza Minister Skarbu, zaś w obrębie miast tylko handel obnośny wyłącznie towarami, wymienionemi w dodatku do art. 6 niniejszej ustawy.

Art. 26 (*417 ust. ros.*) Każdy zakład do prowadzenia handlu na jarmarkach, trwających dłużej, niż jeden dzień, ma być zaopatrzony w oddzielne świadectwo przemysłowe; świadectwo należy opłacić na każdy jarmark, odpowiednio do rodzaju handlu (hurtowego lub detalicznego), prowadzonego w tym zakładzie na jarmarku. To świadectwo upoważnia do prowadzenia handlu jedynie w ciągu trwania jarmarku, na który zostało wydane.

Art. 27 (*418 ust. ros.*). Jeżeli w zakładzie handlowym prowadzi się handel mieszany (np. hurtowy i detaliczny albo drobny), to zakład ten ma być zaopatrzony w świadectwo przemysłowe najwyższej pod względem rodzaju handlu kategorji.

Art. 28 (*419 ust. ros.*). Na prowadzone przez przedsiębiorstwa przemysłowe, oddzielnie od zakładów przemysłowych, zakłady handlu chociażby wyrobami własnej produkcji, prócz kantorów i zakładów handlowych sprzedaży hurtowej tych wyrobów (ustęp 15 art. 6) mają być opłacane świadectwa przemysłowe według odpowiedniej kategorji przedsiębiorstw handlowych.

Art. 29 (*420 ust. ros.*). Utrzymujący przedsiębiorstwa przemysłowe, jeżeli obok fabrykacji wyrobów prowadzą handel zarówno własnemi, jak cudzemi wyrobami, opłacają, niezależnie od świadectwa na przedsiębiorstwa przemysłowe, oddzielne świadectwa na zakłady handlowe, stosownie do rodzaju prowadzonego handlu.

Art. 30 (*421 ust. ros.*). Jeżeli obłożenie przedsiębiorstw przemysłowych zasadniczym podatkiem przemysłowym normuje się według liczby robotników, to do robotników zalicza się wszystkich bez wyjątku najemników płci obojga, niezależnie

od sposobu najmu, zarówno utrzymywanych do robót w fabrykacji głównej i we wszystkich warsztatach pomocniczych, jako też zajętych robotami dla zakładu pobocznie; nadto majstrów, niższych oficjalistów do bezpośredniego dozoru nad robotami i do ich kontrolowania oraz robotników stałych, utrzymywanych do rozwożenia materjałów w obrębie zakładu przemysłowego; przyczem młodszych od lat siedemnastu i starszych ponad lat pięćdziesiąt pięć liczy się dwóch za jednego. Do robotników zalicza się robotników czasowych, zajętych przysposabianiem lub dostawą do zakładu przemysłowego paliwa i surowców i odwożeniem z zakładu wyrobów gotowych i odpadków fabrykacji, oraz najętych do czasowych robót budowlanych lub przy odnawianiu.

Art. 31 (*422 ust. ros.*). Jeżeli w jednym zakładzie przemysłowym (art. 21 i 22) skupia się kilka gałęzi fabrykacji, pozostających w bezpośrednim ze sobą związku, a podpadających pod różne normy zasadniczego podatku przemysłowego, to świadectwo przemysłowe należy opłacić podług skali tej fabrykacji, która została zaliczona do najwyższej kategorji. Jeżeli zaś każda z tych gałęzi fabrykacji podlega zasadniczemu podatkowi przemysłowemu według liczby robotników, a określona na zasadzie powyżej wskazanej wysokość podatku przemysłowego będzie niższa od tej, jakaby przypadała według ogólnej liczby robotników zatrudnionych w zakładzie, to świadectwo należy opłacić z uwzględnieniem ogólnej liczby robotników, zatrudnionych w zakładzie, nie biorąc pod uwagę różnicy fabrykacji.

Art. 42 (*423 ust. ros.*). Pomieszczenie składowe, nie wyłączając wolnych od opodatkowania (art. 19), mogą być utrzymywane przez przedsiębiorstwa handlowe z wyjątkiem wymienionych w art. 33 pierwszej kategorji—wszędzie w Państwie; drugiej kategorji—tylko w tych osadach, gdzie się znajdują zakłady handlowe, do których należą pomieszenia składowe; a trzeciej kategorji—tylko przy zakładzie handlowym, i przytem najwyżej dwa pomieszczenia składowe na każde świadectwo przemysłowe. Zakładom handlowym czwartej kategorji nie wolno utrzymywać pomieszczeń składowych.

Uwaga: Pomieszczenia składowe do przechowywania surowych płodów gospodarstwa rolnego i leśnego, jak np. zboża, kartofli, lnu, wełny, materjałów drzewnych i t. p., oraz przedmiotów, których przechowywanie podlega specjalnym przepisom ze względu na zdrowotność i bezpieczeństwo publiczne, jak np. proch, nafty i t. p., mogą być utrzymywane przez przedsiębiorstwa handlowe drugiej kategorji w obrębie całego powiatu, w którym się znajdują zakłady tych przedsiębiostw.

Art 33 (*424 ust. ros.*). Przedsiębiorstwom handlowym, zajmującym się skupowaniem i sprzedażą wszelkiego rodzaju surowców krajowych, wytworów gospodarstwa rolnego i leśnego, jak również zwierząt i ptactwa domowego, pozwala się utrzymywać kantory, pomieszczenia składowe i place ogrodzone, stosownie do kategorji, do której należą ze względu na opłatę podatku przemysłowego, w następujących miejscowościach i ilości: 1) pierwszej kategorji nieograniczoną ilość kantorów, pomieszczeń składowych i placów ogrodzonych—wszędzie; 2) drugiej kategorji—jeden kantor i nie więcej jak pięć pomieszczeń składowych i placów ogrodzonych, z których dwa wolne od podatku — w powiecie, w którym znajduje się kantor, i w granicach powiatów sąsiednich; 3) trzeciej kategorji—dwa pomieszczenia składowe lub place ogrodzone, z których jedno wolne od podatku — w obrębie tej miejscowości, gdzie właściciel przedsiębiorstwa stale mieszka; 4) czwartej kategorji — jedno wolne od podatku — pomieszczenie składowe lub jeden plac ogrodzony — w obrębie tej miejscowości, gdzie właściciel przedsiębiorstwa stale mieszka.

Art. 34 (*426 ust. ros.*). Przedsiębiorstwa handlowe czwartej kategorji oraz osoby, handlujące na mocy świadectw na handel rozwozowy, mogą utrzymywać po jednym subjekcie-najemniku na każde przedsiębiorstwo lub pomieszczenie do handlu rozwozowego. Utrzymywanie subjektów płatnych jest całkiem wzbronione osobom, handlującym na mocy świadectw na handel obnośny. Utrzymywanie podróżujących subjektów (komiwojażerów) dozwolone jest przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowym, opłacającym zasadniczy podatek przemysłowy w ilości najmniej 62.500 mk. dla przedsiębiorstw handlowych, a 25.000 mk. dla przedsiębiostw przemysłowych.

Art. 35 (*428 ust. ros.*). Jeżeli przed upływem terminu świadectwa przemysłowego przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe albo osobiste zajęcie przemysłowe przejdzie do wyższej kategorji lub do wyższej klasy miejscowości, to ma być wniesiona odpowiednia dopłata do zasadniczego podatku przemysłowego wedle wyższej kategorji świadectwa lub wyższej klasy miejscowości.

Art. 36 (*429 ust. ros.*). Świadectwo przemysłowe wyższej ze względu na cenę wartości daje prawo do prowadzenia czynności handlowych i przemysłowych lub osobistych zajęć przemysłowych, które wolno prowadzić na podstawie takich samych świadectw niższej ze względu na cenę wartości.

II. O sposobie wydawania świadectw przemysłowych.

Art. 37 (*430 ust. ros.*). Świadectwa przemysłowe, oraz bezpłatne bilety przemysłowe (art. 19 uw.) wydaje się zarówno na imię poszczególnych osób i wspówłaścicieli przedsiębiorstw, jakoteż na imię wszelkiego rodzaju towarzystw, spółek i insty-

tucji; są one ważne tylko względem tych osób i instytucji, na których imię zostały wydane lub odstąpione w sposób określony w art. 45 i jedynie na te zakłady, procedery lub osobiste zajęcia przemysłowe, na które zostały wydane.

Art. (38 *431 ust. ros.*). Świadectwa przemysłowe wydaje się zgóry na rok i odnawia się przed 1 stycznia każdego roku. Na nowopowstające zakłady, procedery lub osobiste zajęcia przemysłowe świadectwa mogą być opłacane w ciągu całego roku, przyczem przed 1 lipca wydaje się świadectwa roczne, a od 1 lipca—świadectwa półroczne. Moc świadectw rocznych i półrocznych kończy się z dniem 31 grudnia tego roku, w którym zostały wydane.

Art. 39 (*432 ust ros.*). Półroczne świadectwa przemysłowe wydaje się w ciągu całego roku na prowadzenie różnego rodzaju robót budowlanych, ziemnych i innych, trwających najwyżej pół roku, lecz moc tych świadectw upływa w sześć miesięcy po ich wydaniu.

Uwaga: Ministrowi Skarbu służy prawo zastosowania niniejszego (39) artykułu i do innych rodzajów handlu i przemysłu.

Art. 40 (*433 ust. ros.*). Świadectwa przemysłowe na antrepryzy i dostawy nabywa się przy zawieraniu umów stosownie do miejsca ich wykonania, a w razie gdy antrepryza i dostawa wykonywa się w kilku powiatach — stosownie do miejsca zawarcia umowy. Jeżeli wykonanie zobowiązań trwa kilka lat, to świadectwo przemysłowe powinno być opłacane na każdy rok, odpowiednio do przypadającej na ten rok zapłaty za antrepryzę lub dostawę. Jeżeli suma antrepryzy lub dostawy nie może być zawczasu określona, to wydaje się bezpłatny bilet przemysłowy, a przypadający od antrepryzy lub dostawy zasadniczy podatek przemysłowy płaci się po upływie każdego roku, odpowiednio do sumy tej części zobowiązania, która w ciągu roku została wykonana.

Art. 41 (*434 ust. ros.*). Wydawanie świadectw przemysłowych i bezpłatnych biletów przemysłowych odbywa się, podług bliższych wskazówek dyrektorów izb skarbowych, z miejscowych kas skarbowych (urzędów podatkowych), urzędów miejskich, magistratów, urzędów kupieckich, zarządów gminnych i odpowiadających im instytucji. Wydawanie świadectw może być powierzone w wypadkach wyjątkowych — naczelnikom urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnikom.

Art. 42 (*435 ust. ros.*). Celem otrzymania świadectw przemysłowych należy podać, prócz deklaracji płatniczej, specjalną, według przepisanego wzoru, deklarację na każdy w szczególności zakład handlowy lub przemysłowy z należącemi do niego pomieszczeniami składowemi, oraz na każdy oddzielny przemysł lub osobiste zajęcie przemysłowe. Deklaracja ma zawierać:

1) imię i nazwisko osoby albo nazwę towarzystwa, spółki lub instytucji, na które świadectwo się opłaca;
2) rodzaj i miejsce zakładu i pomieszczeń składowych, albo nazwę procederu lub zajęcia przemysłowego i
3) wysokość zasadniczego podatku przemysłowego, przypadającą ze względu na kategorję świadectwa przemysłowego (dod. IV i V do artykułu 3).

Art. 43 (*436 ust. ros.*). Wydawanie świadectw odbywa się na zasadzie wspomnianych w poprzednim (42) artykule deklaracji, przyczem, jednocześnie z opłatami, przypadającemi na rzecz skarbu, ściąga się również ustanowione od tych świadectw dodatki do państwowego zasadniczego podatku przemysłowego na rzecz publicznych związków niepaństwowych.

Art. 44 (*437 ust. ros.*). W razie zagubienia świadectwa przemysłowego, izba skarbowa, na prośbę osoby, na której imię świadectwo zostało wzięte, zarządzi wydanie duplikatu rzeczonego świadectwa, z pobraniem jedynie przypadającej z tego tytułu opłaty stemplowej w myśl przepisów ustawy o opłatach.

Art. 45 (*438 ust. ros.*). Jeżeli przedsiębiorstwo przejdzie przed upływem terminu świadectwa albo bezpłatnego biletu przemysłowego na innego właściciela, albo będzie przeniesione do innej miejscowości, lub do innego zakładu tego samego właściciela, to w ciągu miesiąca należy zawiadomić o tem właściwy urząd skarbowy podatków i opłat (inspektorat skarbowy, administrację podatków) w celu zaznaczenia o zaszłej zmianie na świadectwie lub bilecie, pod groźbą nieważności świadectwa lub biletu. Jednocześnie mają być obowiązkowo zapłacone obciążające poprzedniego właściciela zaległości państwowego podatku przemysłowego. Świadectwa przemysłowe na osobiste zajęcia przemysłowe nie mogą być odstępowane osobom trzecim.

Art. 46 (*439 ust. ros.*). Świadectwa przymysłowe na zakłady i pomieszczenia składowe oraz bezpłatne bilety przemysłowe mają się znajdować w zakładach na miejscu widocznem. Oprócz tego każdy zakład lub pomieszczenie składowe powinno mieć odpowiedni szyld.

III. O kontroli opłacania świadectw przemysłowych.

Art. 47 (*440 ust. ros.*). Naczelnicy urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnicy oraz urzędnicy akcyzy dopełniają sprawdzania handlu i innych procederów (art. 14), celem przekonania się o prawidłowości opłacania świadectw przemysłowych.

Art. 48 (*441 ust. ros.*). Przy sprawdzaniu handlu i innych procederów na linjach kolei żelaznych, osoby dopełniające tych czynności działają w asystencji urzędników policji kolei

żelaznych lub policji ogólnej, zawiadamiając o tem również przedstawicieli miejscowej administracji kolei żelaznych. Przy sprawdzaniu zakładów, znajdujących się w budynkach wojskowych lub obozach, urzędnicy, przystępując do sprawdzenia, mają skomunikować się zawczasu z odpowiednią zwierzchnością wojskową, której służy prawo wydelegować do asystowania przy tych czynnościach przedstawiciela władzy wojskowej.

Art. 49 *(442 ust. ros.)*. Sprawdzanie odbywa się w ciągu całego roku. Dyrektor izby skarbowej określa termin, w którym te czynności mają być w każdym okręgu podatkowym ukończone.

Art. 50 *(443 ust. ros.)*. Rządowe i gminne instytucje oraz urzędnicy państwowi obowiązani są dostarczać miejscowym izbom skarbowym na ich żądanie, w sposób ustanowiony na mocy porozumienia się Ministra Skarbu z odpowiedniemi władzami:

1) wiadomości co do zawartych w ubiegłym roku antrepryz i dostaw;
2) inne dane, dotyczące handlu i przemysłu, niezbędne władzom skarbowym do prawidłowego wymiaru podatku.

Art. 51 *(444 ust. ros.)*. Naczelnikom urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków), ich pomocnikom, sprawdzającym handel i inne procedery, urzędnikom akcyzy oraz delegowanym urzędnikom izb skarbowych nadaje się prawo, przy pomocy administracji kolei żelaznych oraz urzędników przedsiębiorstw żeglugi parowej, transportowych i ubezpieczeniowych, czerpać z ksiąg kolei żelaznych i wzmiankowanych przedsiębiorstw wiadomości co do wysyłanych, odbieranych i ubezpieczanych ładunków.

Art. 52 *(445 ust. ros.)*. Wszystkim urzędnikom sprawdzającym przedsiębiorstwa nadaje się prawo wolnego wstępu do zakładów handlowych i przemysłowych, pomieszczeń składowych i innych miejsc, w których się prowadzi handel lub inne procedery.

Art. 53 *(446 ust. ros.)*. Naczelnicy urzędów skarbowych podatków i opłat (inspektoratów skarbowych, administracji podatków) i ich pomocnicy, w razie otrzymania wiarogodnych informacji o prowadzeniu handlu lub innych procederów bez odpowiedniego świadectwa przemysłowego w jakimkolwiek lokalu, nie mającym cech i charakteru zakładu handlowego lub przemysłowego, mają prawo przystąpić do obejrzenia tego lokalu w obecności dwóch wezwanych w tym celu świadków oraz jednego z urzędników policji.

Art. 54 *(447 ust. ros.)*. Urzędnicy policji winni okazywać niezbędną pomoc przy dokonywaniu sprawdzenia handlu i innych procederów wszystkim urzędnikom sprawdzającym przedsiębiorstwa i komunikować im niezwłocznie o wszystkich sprawdzonych wypadkach prowadzenia handlu i innych procederów

oraz osobistych zajęć przemysłowych bez świadectwa przemysłowego.

Art. 55 (*448 ust. ros.*). W razie niedostateczności lub niejasności cech zewnętrznych, według których opłacane być mają świadectwa przemysłowe, oraz w razie jakichkolwiek wątpliwości co do prawidłowości ich opłacenia, urzędnicy sprawdzający przedsiębiorstwa biorą za podstawę do określenia normy zasadniczego podatku przemysłowego wskazane w dodatku do niniejszego artykułu kategorje świadectw, odpowiednio do wysokości zysku, obliczanego z przedsiębiorstwa z tytułu opłaty dodatkowego podatku przemysłowego za rok ubiegły. Względem przedsiębiorstw, posiadających półroczne świadectwa przemysłowe (art. 38 i 39), za podstawę do sprawdzenia prawidłowości ich opłacenia, w przewidzianych w niniejszem (55) artykule wypadkach, służy wspomniana wyżej wysokość zysku, zmniejszona o połowę.

Art. 56 (*449 ust. ros.*). Sprawdzanie odbywa się w obecności właściciela zakładu lub osoby zarządzającej zakładem, a w razie ich nieobecności — wobec dwóch świadków. O czasie sprawdzenia robi się wzmiankę na świadectwach przemysłowych.

Art. 57 (*450 ust. ros.*). O wyniku sprawdzenia sporządza się według przepisanego przez Ministra Skarbu wzoru protokuł, który podpisują wszyscy obecni przy sprawdzeniu i który składa się w właściwych urzędach skarbowych podatków i opłat (inspektoratach skarbowych, administracjach podatków).

Art. 58 (*451 ust. ros.*) O każdem stwierdzonem przy sprawdzaniu handlu i innych procederów przekroczeniu przepisów niniejszej ustawy spisuje się protokuł w obecności właściciela przedsiębiorstwa lub jego zastępcy, a w razie nieobecności tych osób — wobec dwóch świadków obcych.

Art. 59 (*452 ust. ros.*). Protokuł ma być sporządzony niezwłocznie, i o ile można, na miejscu wykrycia przekroczenia; jeżeli zaś protokuł spisano po upływie dwunastu godzin od chwili wykrycia przekroczenia, albo poza obrębem tego miejsca, gdzie przekroczenie wykryto, to o przyczynach tego ma być w protokule podane odpowiednie wyjaśnienie.

Art. 60 (*453 ust. ros.*). W protokule wyszczególnia się:

1) czas i miejsce sporządzenia protokułu;
2) kto, kiedy i gdzie ujawnił przekroczenie;
3) na czem ono polega i jakie stwierdzają je okoliczności;
4) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania oskarżonego;
5) świadków obecnych przy ujawnieniu przekroczenia;
6) zeznania oskarżonego i świadków oraz podniesione zarzuty;
7) objaśnienia (ze strony) sporządzającego protokuł i
8) wszystkie okoliczności, mogące mieć wpływ na wymiar kary.

Art. 61 (*454 ust. ros*). Przy sporządzeniu protokułu o prowadzeniu handlu bez odpowiedniego świadectwa przemysłowego z pomieszczeń ruchomych, oraz handlu rozwozowego i obnośnego i o sprzedaży towarów na podstawie próbek (komiwojażerowie), urzędnicy sprawdzający przedsiębiorstwa obowiązani są zażądać od oskarżonego kaucji na zabezpieczenie kary za to przekroczenie, zaznaczając to w protokule. W razie niezłożenia kaucji mają oni prawo zasekwestrować do wysokości egzekwowanej sumy towary, znalezione u oskarżonego, w celu ich sprzedaży przez licytację na pokrycie należności.

Uwaga: W razie zasekwestrowania towarów, oprócz protokułu (art. 58 — 60) sporządza się spis i ocenę towarów i dokonywa się ich opieczętowania a w protokule zaznacza się: a) rodzaj i ilość przedmiotów zasekwestrowanych; b) ilość pak lub pomieszczeń, w których towary ułożono; i c) ilość pieczęci, położonych na każdej z tych pak lub pomieszczeń.

Art. 62 (*455 ust. ros.*). Protokuł, po odczytaniu go w obecności wszystkich osób obecnych przy jego sporządzeniu, osoby te podpisują. Za niepiśmiennych, na ustną ich prośbę podpisują ci, którym niepiśmienni to powierzą. Jeżeli oskarżony odmówi podpisania protokułu, okoliczność tę zaznacza się w protokule i stwierdza się ją podpisami osób obecnych przy spisaniu protokułu.

Art. 63 (*456 ust. ros.*). Kontrola i sporządzanie protokułu o przekroczeniach nie powinno przeszkadzać prowadzeniu handlu i innych procederów oraz robót w zakładach przemysłowych. Jeżeli jednak prowadzi się zakład handlowy lub przemysłowy wogóle bez świadectwa przemysłowego i jeżeli w ciągu dwóch tygodni po spisaniu protokułu nie będzie na ten zakład nabyte odpowiednie świadectwo, to zakład taki podlega niezwłocznemu zamknięciu, co też należy zaznaczyć w protokule.

Art. 64 (*458 ust. ros.*). W razie niedokładności lub niejasności protokułów, przesłanych naczelnikowi urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków) lub jego pomocnikowi, są oni obowiązani uzupełnić je przez zebranie brakujących wiadomości. W tym celu mają oni prawo osobiście przesłuchać na miejscu oskarżonych, świadków i biegłych i polecić to innym urzędnikom, sprawdzającym przedsiębiorstwa.

Art. 65 (*459 ust. ros.*). Jeżeli dowiedzione będzie, po rozpoznaniu skargi strony interesowanej, że zamknięcie zakładu, rewizja lub zabranie rzeczy dokonane zostały nieprawidłowo, to osoby, które wydały nieprawidłowe rozporządzenie, ponoszą odpowiedzialność za wszelkie szkody i straty, wyrządzone ich czynnościami.

ROZDZIAŁ IV. O PODATKU DODATKOWYM OD PRZEDSIĘBIORSTW, OBOWIĄZANYCH DO SKŁADANIA SPRAWOZDAŃ PUBLICZNYCH.

I. O podatku od kapitału.

Art. 66 (*460 ust. ros.*). Podatek od kapitału opłacają przedsiębiorstwa, należące do towarzystw i spółek akcyjnych i innych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, jak również wszelkiego rodzaju instytucje kredytowe i wszelkie przedsiębiorstwa, które na zasadzie statutów lub zastępujących je przepisów, są obowiązane do ogłaszania sprawozdania o swych operacjach lub do składania pomienionych sprawozdań do zatwierdzenia właściwym organom.

Art. 67 (*461 ust. ros.*). Podatek od kapitału przedsiębiorstw, obowiązanych do składania sprawozdań publicznych, wynosi 0,5% od każdych stu marek kapitału zakładowego przedsiębiorstwa, przyczem sumy kapitału mniejsze od stu marek w rachubę nie wchodzą.

Art. 68 (*462 ust. ros.*). Na poczet podatku od kapitału zalicza się sumę zasadniczego podatku przemysłowego, zapłaconą od wszystkich należących do przedsiębiorstwa zakładów i pomieszczeń składowych. Jeżeli otrzymana suma okaże się równą lub wyższą od tej, jakaby wypadła na mocy obrachunku, oznaczonego w poprzednim (67) artykule, to podatku od kapitału przedsiębiorstwa nie pobiera się.

Art. 69 (*463 ust. ros.*). Za kapitał zakładowy przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi (art. 66) uznaje się sumę nominalną tego kapitału, wykazaną w sprawozdaniu przedsiębiorstwa z ubiegłego roku operacyjnego. Narówni z kapitałem zakładowym liczy się: kapitał składkowy, udziałowy i inne tym podobne zastępujące go kapitały.

Art. 70 (*464 ust. ros.*). Za kapitał zakładowy instytucji kredytowych, emitujących listy zastawne lub obligacje i nie posiadających kapitałów zakładowych (art. 69), jak np. towarzystwa kredytowe miejskie, banki ziemskie, towarzystwa kredytowe ziemskie i t. p. uznaje się dziesiątą część emitowanych przez te instytucje listów zastawnych lub obligacji.

Art. 71 (*465 ust. ros.*). Za kapitał zakładowy przedsiębiorstw, należących do towarzystw i spółek zagranicznych, których zarządy znajdują się poza obrębem Państwa, uznaje się tę sumę rzeczonego kapitału, która jest wydzielona na operacje w Polsce.

Art. 72 (*466 ust. ros.*). Podatek od kapitału oblicza się w tych samych terminach i w tym samym sposobie, jak podatek procentowy od zysku. Do podatku tego stosuje się sposób płacenia i zażaleń, ustanowiony dla podatku procentowego od zysku.

II. O podatku procentowym od zysku.

Art. 73 (*467 ust. ros.*). Wymienione w art. 66 przedsiębiorstwa, których czysty zysk nie przewyższa trzech procent ich kapitału zakładowego (artykuły 69 — 71) nie podlegają podatkowi procentowemu od zysku. Wszystkie pozostałe wymienione w artykule 66 przedsiębiorstwa, oprócz zasadniczego podatku przemysłowego i podatku od kapitału płacą podatek procentowy od zysku w następującej wysokości:

I. Do końca roku podatkowego 1921.

Przedsiębiorstwa, które osiągnęły zysk czysty ponad:

3%	do	4%	kapitału zakładowego	4.5%
4%	do	5%	„ „	6%
5%	do	6%	„ „	7.5%
6%	do	7%	„ „	8.25%
7%	do	8%	„ „	9%
8%	do	9%	„ „	9.75%
9%	do	10%	„ „	10.5%
10%	do	11%	„ „	11.25%
11%	do	12%	„ „	12%
12%	do	13%	„ „	12.75%
13%	do	14%	„ „	13.5%
14%	do	15%	„ „	14.25%
15%	do	16%	„ „	15%
16%	do	17%	„ „	16.5%
17%	do	18%	„ „	18%
18%	do	19%	„ „	19.5%
19%	do	20%	„ „	21%

Przedsiębiorstwa, które osiągnęły zysk czysty ponad dwadzieścia procent swego kapitału zakładowego — dwadzieścia jeden procent całej sumy osiągniętego czystego zysku i prócz tego jeszcze piętnaście procent tej części czystego zysku, która przewyższa dwadzieścia procent kapitału zakładowego, z tem jednak zastrzeżeniem, aby wysokość podatku procentowego nie przewyższała 30% zysku przedsiębiorstwa.

II. Od roku podatkowego 1922.

Przedsiębiorstwa, które osiągnęły czysty zysk ponad:

3%	do	3.5%	kapitału zakładowego	3.75%
3.5%	do	4%	„ „	4%
4%	do	4.5%	„ „	4.25%
4.5%	do	5%	„ „	4.5%
5%	do	5.5%	„ „	4.75%
5.5%	do	6%	„ „	5%
6%	do	6.5%	„ „	5.25%
6.5%	do	7%	„ „	5.5%

7%	do	7.5%	kapitału	zakładowego	5.75%
7.5%	do	8%	„	„	6%
8%	do	8.5%	„	„	6.25%
8.5%	do	9%	„	„	6.5%
9%	do	9.5%	„	„	6.75%
9.5%	do	10%	„	„	7%
10%	do	10.5%	„	„	7.25%
10.5%	do	11%	„	„	7.5%
11%	do	11.5%	„	„	7.75%
11.5%	do	12%	„	„	8%
12%	do	12.5%	„	„	8.25%
12.5%	do	13%	„	„	8.5%
13%	do	13.5%	„	„	8.75%
13.5%	do	14%	„	„	9%
14%	do	14.5%	„	„	9.25%
14.5%	do	15%	„	„	9.5%
15%	do	15.5%	„	„	9.75%
15.5%	do	16%	„	„	10%
16%	do	16.5%	„	„	10.25%
16.5%	do	17%	„	„	10.5%
17%	do	17.5%	„	„	10.75%
17.5%	do	18%	„	„	11%
18%	do	18.5%	„	„	11.25%
18.5%	do	19%	„	„	11.5%
19%	do	19.5%	„	„	11.75%
19.5%	do	20%	„	„	12%

Przedsiębiorstwa, które osiągnęły ponad 20% od całego zysku — 12% i prócz tego 0.5% od przewyżki zysku ponad 20% kapitału zakładowego.

Art. 74. Skala podatku procentowego od zysku dla przedsiębiorstw obowiązanych do składania publicznych sprawozdań zawarta w ustępie II art. 73 niniejszej ustawy, nie ma zastosowania od roku 1922 począwszy od tych przedsiębiorstw, które na zasadzie postanowień art. 5 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 550) o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym są wolne od podatku dochodowego.

Przedsiębiorstwa takie opłacają podatek procentowy od zysku według skali zawartej w ustępie 1 art. 73 niniejszej ustawy.

Art. 75 *(468 ust. ros.)*. Podatek procentowy od zysku płaci się za rok bieżący od czystego zysku, osiągniętego ze wszystkich prowadzonych przez przedsiębiorstwo operacji obliczonego zgodnie z art. 77.

Art. 76 (*469 ust. ros.*). Podatkowi procentowemu od zysku przedsiębiorstw wspomnianych w art. 71 podlega jedynie czysty zysk, osiągnięty w operacji, prowadzonych przez te przedsiębiorstwa w Państwie. W razie układania sprawozdań tych

przedsiębiorstw w walucie zagranicznej, czysty zysk zamienia się na marki polskie.

Art. 77 *470* (*ust. ros.*). Za czysty zysk, podlegający podatkowi procentowemu od zysku, uważa się różnicę, obliczoną na podstawie sprawozdania przedsiębiorstwa z ubiegłego roku operacyjnego, pomiędzy sumą dochodu brutto a następującemi rzeczywistemi rozchodami i potrąceniami z dochodu brutto.

1) Na zarząd, utrzymanie i eksploatację przedsiębiorstwa:

a) na pensje i wszelkiego rodzaju wynagrodzenie: osób, które wchodzą do składu zarządów rad nadzorczych, komitetów i komisji rewizyjnych; zastępców na te urzędy i osób, upełnomocnionych do samodzielnego prowadzenia całego przedsiębiorstwa — w wysokości do 10% sumarycznie od kapitału zakładowego;

b) na płacę zarobkową oraz utrzymanie robotników i pracowników nieetatowych w zakładach i pomieszczeniach składowych przedsiębiorstwa;

c) na wypłatę komisowego, kurtażu i wynagrodzenie maklerów, oraz na wydatki podróżne, kancelaryjne i sądowe; na składki członkowskie w organizacjach gospodarczych oraz stowarzyszeniach i związkach zawodowych;

d) na dzierżawę oraz uprawę eksploatowanych parceli gruntowych;

e) na najem i utrzymanie fabryk, wytwórni, zakładów handlowych i przemysłowych i pomieszczeń składowych, oraz innych gmachów i zabudowań, tudzież inwentarza żywego i martwego;

f) na zakup i przewóz przedmiotów obrotu handlowego oraz materjałów do fabrykacji;

g) na opał, światło, wodę i utrzymanie w czystości;

h) na pokrycie wykazanych w sprawozdaniu przedsiębiorstwa niepewnych jego wierzytelności i strat rzeczywistych, poniesionych w operacyjnym roku sprawozdawczym, przyczem nie ulegają potrąceniu straty znajdujących się na obszarze obowiązywania tej ustawy przedsiębiorstw, należących do zagranicznych towarzystw i spółek z tytułu operacji, dokonanych przez nie poza tym obszarem.

Na straty na dłużnikach i na kursie, spodziewane jako prawdopodobny wynik stosunków przedsiębiorstwa, jeżeli odpisania na ten cel zostały przelane do specjalnych funduszów rezerwowych, przyczem wysokość tych odpisań władza skarbowa ma prawo ustalić w drodze odpowiednich dochodzeń. W razie użycia tych funduszów na jakiekolwiek inne cele należy użyte w ten sposób sumy dodatkowo opodatkować, doliczając je do zysków tych lat operacyjnych, z których pochodzą

według kolejności przelania ich do specjalnych funduszów rezerwowych.

Bezpośrednie straty wojenne, jako to: z tytułu zniszczeń wojennych, rekwizycji, wywłaszczeń, sprzedaży przymusowych i t. p., z wyłączeniem w każdym razie strat w dochodach, o ile co do razu nie zostały umorzone, wolno amortyzować w ciągu lat dziesięciu w wysokości, nie przewyższającej kosztów odbudowy zniszczonego przedsiębiorstwa, w drodze corocznych wolnych od podatku odpisań z zysków przedsiębiorstwa. Z chwilą uzyskania odszkodowania należy zwolnione rezerwy opodatkować w myśl zasad, wyłuszczonych powyżej. Straty te winny być szczegółowo wykazane wobec właściwych władz skarbowych;

i) na umorzenie nominalnej sumy kapitału zakładowego w tych przedsiębiorstwach, które po upływie określonego w ich statutach terminu przejść mają bezpłatnie na własność Skarbu, instytucji publicznych lub osób prywatnych;

k) na umorzenie listów zastawnych i obligacji, emitowanych przez przedsiębiorstwa kredytu długoterminowego na rachunek osób trzecich, oraz na opłatę procentów od tych listów i obligacji;

l) na spłatę procentów, w wysokości do 8% rocznie, od wszelkiego rodzaju długów przedsiębiorstwa, jak również od znajdujących się w obrocie przedsiębiorstwa, lecz do niego nie należących kapitałów specjalnych; procenty ponad 8% w stosunku rocznym będą uwzględniane w razie szczegółowego udowodnienia;

m) na dokonywane przez towarzystwa ubezpieczeń odpisy na rachunek rezerwy premji;

n) na uiszczenie polskich państwowych i komunalnych podatków i opłat, oprócz podatku procentowego od zysku.

2) Na konserwację przedsiębiorstwa:

a) na ubezpieczenie należącego do przedsiębiorstwa majątku ruchomego i nieruchomego;

b) na konserwację należącego do przedsiębiorstwa majątku i na rzeczywiście dokonany remont tego majątku, bez powiększenia jego wartości bilansowej, przyczem do remontu i konserwacji majątku nie mogą być zaliczane rozchody na renowację majątku, połączone z powiększeniem jego wartości, ani rozchody na rozszerzenie przedsiębiorstwa;

c) na amortyzację pierwotnych wartości należącego do przedsiębiorstwa majątku aż do zupełnego zamortyzowania, w wysokości: dla budowli i urządzeń murowanych i metalowych oraz okrętów metalowych, a w przedsiębiorstwach górniczych — dla gruntów, z których

wnętrza wydobywa się minerały, dla szybów, sztolni, dróg głównych i chodników poprzecznych — nie więcej nad pięć procent, a dla budowli i statków drewnianych, dla maszyn i innych narzędzi fabrykacji i wogóle dla inwentarza żywego i martwego — nie więcej nad dziesięć procent ich wartości; dla szybów naftowych nie więcej nad 20% ich wartości; dla torfowisk nie więcej nad taki procent ich wartości, jaki wynika z planu eksploatacji (stosunek rocznie eksploatowanej powierzchni torfowiska do ogólnej jego powierzchni). Odpisy na amortyzację ruchomego i nieruchomego majątku, będącego własnością przedsiębiorstw przemysłu złotego i platynowego, są dozwolone w wysokości nie większej nad jedną dziesiątą część wartości majątku.

Urządzenia i budynki wzniesione na gruntach dzierżawionych, jeżeli termin dzierżawy upływa wcześniej, niż zupełne umorzenie wartości majątku, mogłyby nastąpić według ogólnych zasad niniejszego artykułu i jeżeli przytem majątek przedsiębiorstwa przechodzi na rzecz właściciela ziemi i w ten sposób, że przedsiębiorstwo nie uzyskuje za to żadnego wynagrodzenia — wolno jest amortyzować w stosunku corocznym odpowiednio do ilości lat dzierżawy. Koszt druku akcji, obligacji i opłat stemplowych od akcji i obligacji, oraz wydatki na nabycie patentów, przywilejów, praw autorskich i wszelkich innych praw terminowych do eksploatacji, o ile te wydatki połączone są z utrzymaniem eksploatacji lub konserwowaniem przedsiębiorstwa jeżeli nie zostały odrazu umorzone — wolno jest amortyzować według uznania przedsiębiorstwa w latach następnych nie wyżej 10% rocznie.

Wyższe odpisania na amortyzację będą uwzględniane w razie szczegółowego udowodnienia.

3) Na sprawy o charakterze dobroczynnym:

a) na polepszenie bytu urzędników i robotników, oraz członków ich rodzin, jak np. odpisy na rzecz kas wszelkiego rodzaju oraz na rzecz kapitałów, przeznaczonych na ubezpieczenie robotników i na wypłatę im emerytur i zapomóg;

b) na urządzenie i utrzymanie mających związek z przedsiębiorstwem zakładów leczniczych, naukowych i tym podobnych, jak również na wszelkiego rodzaju przewidziane w statutach cele dobroczynne; ofiary na cele ogólno-państwowe i złagodzenie klęsk żywiołowych.

Uwaga 1. Rozchody wzmiankowane w ustępie 1 (lit. b, f, g) niniejszego art. potrąca się z dochodu brutto tylko o tyle, o ile rozchód przypada na obrót operacyjnego roku sprawozdawczego.

Uwaga 2. Nie przewidziane w niniejszym artykule rozchody, wypływające ze szczególnych właściwości eksploatacji tego lub owego rodzaju przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, mogą być potrącane z dochodu brutto, na zasadzie specjalnych pozwoleń, udzielanych przez Ministra Skarbu, z tem zastrzeżeniem, żeby takie same pozwolenia stosowane były do wszystkich przedsiębiorstw tego samego rodzaju.

Uwaga 3. Przy obliczaniu pierwotnej wartości należącego do przedsiębiorstwa majątku dla wymiaru podatku procentowego od zysku, niezamortyzowaną część tego majątku przyjmuje się w wartości przewalutowanej.

Uwaga 4. Spółdzielnie, podlegające ustawie o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 733), które zaspakajają potrzeby tylko członków, zawierają umowy wchodzące w zakres ich statutowej działalności (art. 36 ustawy o spółdzielniach) tylko z członkami lub które rozszerzają wprawdzie działalność swoją i na osoby nie będące członkami, ale przelewają przypadające na niecłonków nadpłatę i zwroty w całości do funduszów, nie podlegających według statutu podziałowi między członków, mogą potrącić ponadto z dochodu brutto:

a) zwroty nadpłat członkom spółdzielni przy dokonanych przez nich zakupach;
b) zwroty członkom nadpłaconych kwot za pobrane procenty od pożyczek, komorne, premje ubezpieczeniowe i za inne usługi świadczone w granicach statutowej działalności spółdzielni;
c) dopłaty członkom za dostarczone spółdzielni towary do odsprzedaży lub przeróbki;
d) dopłaty członkom za wykonaną przez nich pracę na rachunek spółdzielni;
e) sumy wyznaczone na cele użyteczności ogólnej.

Potrącenia wymienione pod lit. a, b, c nie mogą łącznie przekraczać 10% dochodu brutto.

Art. 78 (*471 ust. ros.*). Zarząd przedsiębiorstwa w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez ogólne zebranie lub odpowiedni organ zastępczy sprawozdania rocznego, a główni przedstawiciele i odpowiedzialne ajentury wspomnianych w art. 71 przedsiębiorstw — w ciągu dwóch miesięcy po zatwierdzeniu winni złożyć izbie skarbowej za pośrednictwem właściwego urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków), a w siedzibie izby skarbowej bezpośrednio tej izbie całkowite sprawozdanie roczne i bilans

w czterech egzemplarzach, oraz odpis protokułu o zatwierdzeniu rzeczonego sprawozdania. Te przedsiębiorstwa, które prowadzą operacje zarówno w Polsce, jak i zagranicą, obowiązane są złożyć prócz sprawozdań i bilansów z operacji dokonywanych w Polsce również ogólne sprawozdania i bilanse ze wszystkich operacji przedsiębiorstwa.

Art. 79 (*472 ust. ros.*). Sprawozdania i bilanse wspomnianych w art. 66 przedsiębiorstw, prócz tych, dla których w tym względzie wydane zostały specjalne prawa, sporządza się podług wzorów, zatwierdzonych dla różnych rodzajów przedsiębiorstw przez Ministra Skarbu. Do sprawozdań bilansów i protokułów, sporządzonych w języku obcym, powinny być dołączone przekłady na język polski w przepisany sposób poświadczone.

Art. 80 (*473 ust. ros.*). Niezależnie od tego zarządy, odpowiedzialne ajentury i główni przedstawiciele przedsiębiorstw obowiązani są w terminach, wskazanych w art. 78, ogłaszać co rok podług ustanowionej przez Ministra Skarbu taryfy w „Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu" bilanse zamknięcia przedsiębiorstw i wyciągi z ich sprawozdań rocznych, o czem jednocześnie zawiadamiać powinni właściwą izbę skarbową. W wyciągach tych obowiązkowo powinny być wykazywane:

1) suma kapitału zakładowego, zapasowego, rezerwowego i innych;
2) rachunek zysków i strat w roku sprawozdawczym;
3) rozdział zysku czystego z oznaczeniem w odpowiednich wypadkach wydanej lub przeznaczonej do wydania dywidendy na każdą akcję lub udział.

W razie niewykonania podanego w niniejszym artykule przepisu izba skarbowa sama przesyła do redakcji „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu" bilans zamknięcia i całkowite sprawozdanie roczne, w celu opublikowania ich na rachunek przedsiębiorstwa.

Art. 81 (*474 ust. ros.*). Podatek procentowy od zysku płaci się według siedziby głównych zarządów przedsiębiorstw, a od przedsiębiorstw, wspomnianych w artykule 71, według siedziby w Państwie odpowiedzialnych ajentur lub głównych przedstawicieli tych przedsiębiorstw, jednocześnie ze złożeniem izbie skarbowej sprawozdania z przedsiębiorstwa (art. 78).

Art. 82 (*475 ust. ros.*). Przedsiębiorstwa, których sprawozdania z ubiegłego roku operacyjnego nie zostały zatwierdzone w terminie, wskazanym w ich ustawach, obowiązane są najpóźniej w dwa miesiące po upływie tego terminu wnieść do Skarbu podatek procentowy od zysku w sumie, jaka przypadała od nich za poprzedzający rok operacyjny, z którego sprawozdanie było zatwierdzone.

Art 83 (*476 ust. ros.*). Na wezwanie izby skarbowej lub dyrektora izby, zarządy, odpowiedzialne ajentury i główni przedstawiciele przedsiębiorstw obowiązani są dostarczyć, najpóźniej w terminie miesięcznym od dnia otrzymania wezwania, wszystkie zażądane dodatkowo wiadomości i wyjaśnienia niezbędne dla sprawdzenia sprawozdań.

Art. 84 (*477 ust. ros.*). Złożone sprawozdania roczne i bilanse sprawdza się we właściwej izbie skarbowej z uwzględnieniem wszystkich posiadanych przez izbę wiadomości i dokumentów. Wykazane w tych sprawozdaniach i bilansach czysty zysk i kapitał zakładowy uważa się za zatwierdzone jako podstawa do nałożenia na przedsiębiorstwo dodatkowego podatku przemysłowego, jeżeli w ciągu dwunastu miesięcy, licząc od dnia złożenia izbie skarbowej sprawozdania i bilansu, izba lub dyrektor izby nie zażąda dodatkowych wiadomości, albo nie poczyni zarzutów przeciwko zawartym w sprawozdaniu rachunkom. W razie zażądania wiadomości dodatkowych ma izba skarbowa powziąć ostateczny co do nich wniosek w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia ich dostarczenia.

Art. 85 (*478 ust. ros.*). Jeżeli po sprawdzeniu sprawozdania przedsiębiorstwa okaże się, że podatek procentowy od zysku wniesiono w mniejszej, niż należało ilości, to zarządy, odpowiedzialne ajentury lub główni przedstawiciele przedsiębiorstw winni uiścić przypadającą różnicę w terminie miesięcznym od dnia postawienia w tym względzie żądania izby skarbowej.

Art. 86 (*479 ust. ros.*). W razie niezłożenia sprawozdań w ciągu sześciu miesięcy po upływie wyznaczonego w tym celu terminu (art. 78) lub wątpliwości co do prawidłości złożonych sprawozdań, niejasności lub niedokładności dostarczonych dodatkowo wiadomości i wyjaśnień, oraz w razie niemożności określenia w inny sposób czystego zysku z przedsiębiorstwa, dyrektor izby skarbowej ma prawo zażądać od zarządu, ajentury lub przedstawicieli przedsiębiorstwa obejrzenia i sprawdzenia ksiąg handlowych i dokumentów usprawiedliwiających, jak również samych zakładów, należących do przedsiębiorstwa.

Obejrzenie i sprawdzenie zarządza izba skarbowa i może zlecić dokonanie tych czynności delegowanemu urzędnikowi. O obejrzeniu i sprawdzeniu, które ma nastąpić w obecności zarządu, ajentury lub głównego przedstawiciela przedsiębiorstwa, spisuje się protokuł.

Art. 87 (*481 ust. ros.*). Skargi na decyzje izby skarbowej zanosi się za pośrednictwem izb skarbowych do komisji okręgowych do spraw podatku przemysłowego w terminie miesięcznym od dnia doręczenia tych decyzji; skargi te mają być rozpoznane przez komisję okręgową do spraw podatku przemysłowego w terminie miesięcznym od dnia ich złożenia lub otrzymania dodatkowych co do nich wiadomości. Złożenie skargi wstrzymuje wykonanie zaskarżonej decyzji.

Art. 88 (*482 ust. ros.*). Zażalenia na decyzje komisji okręgowych do spraw podatku przemysłowego składa się za pośrednictwem pomienionych komisji do Ministra Skarbu w terminie miesięcznym od dnia doręczenia rzeczonych decyzj i przedstawia się Ministrowi Skarbu z objaśnieniami komisji. Złożenie zażalenia nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.

III. Postanowienia wspólne dla podatku od kapitału i procentowego podatku od zysku.

Art. 89. Wszystkie nowopowstałe przedsiębiorstwa, obowiązane do składania sprawozdań publicznych, podlegają podatkowi od kapitału i procentowemu podatkowi od zysku już za pierwszy rok istnienia od czasu rozpoczęcia operacji.

Podstawą do wymiaru procentowego podatku od zysku dla nowopowstałych przedsiębiorstw za pierwszy rok podatkowy jest czysty zysk, osiągnięty z operacji w pierwszym roku operacyjnym, obliczony według art. 77 niniejszej ustawy. Jeżeli przedsiębiorstwo trwało krócej niż 12 miesięcy zysk, osiągnięty w tym krótszym czasie, oblicza się w stosunku do całego roku, przypadającą zaś od tej sumy kwotę pobiera się w wysokości, odpowiadającej ilości pełnych miesięcy, w ciągu których wykonywano dane przedsiębiorstwo. W analogiczny sposób pobiera się podatek od kapitału, przypadający za pierwszy rok podatkowy.

Wymiar podatku na następny rok podatkowy uskutecznia się według ogólnych zasad analogicznie do postanowień art. 108 niniejszej ustawy.

Do przedsiębiorstw tego rodzaju powstałych po 1 stycznia 1921 należy, w razie późniejszego ich zaniechania, stosować analogiczne postanowienia art. 109 ustawy niniejszej.

ROZDZIAŁ V. O DODATKOWYM PODATKU OD PRZEDSIĘBIORSTW, NIE OBOWIĄZANYCH DO SKŁADANIA SPRAWOZDAŃ PUBLICZNYCH.

I. O procentowym podatku od zysku.

Art. 90 (*483 ust. ros.*). Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, nie wymienione w art. 66 oraz osobiste zajęcia przemysłowe, zaliczone, według dodatku V do art. 4, do drugiej i trzeciej kategorji i ajenci zaliczeni do kategorji czwartej osobistych zajęć przemysłowych opłacają oprócz zasadniczego podatku przemysłowego podatek procentowy od zysku z wyjątkami, wskazanemi w art. 91 do 93.

Podatek procentowy od zysku pobiera się nadto od zarobków, nieobjętych postanowieniem ustępu pierwszego, a uzyskanych przez samodzielne wykonanie wolnych zajęć zawo-

dowych: lekarzy, dentystów, lekarzy weterynarji, felczerów, adwokatów, obrońców sądowych, notarjuszów, wydawców pism perjodycznych, literatów, artystów, architektów, inżynierów, techników, chemików, ajentów.

Uwaga: Przedsiębiorstwa, które z liczby podlegających podatkowi procentowemu od zysku przeszły do kategorji opłacających podatek od kapitału i podatek od kapitału i podatek procentowy od zysku według artykułów 66—89 lub naodwrót, pociąga się w roku, w którym zaszła zmiana: pierwsze—do podatku procentowego od zysku według artykułów 90 — 119: drugie do podatku od kapitału i podatku procentowego od zysku według artykułów 66—89.

Art. 91. Podatkowi procentowemu od zysku podlegają przedsiębiorstwa, posiadające parowce i statki motorowe, a z liczby innych statków bez silników mechanicznych: metalowe, drewniane pokładowe i półpodkładowe, jeżeli suma zasadniczego podatku przemysłowego, zapłaconego za prawo utrzymywania wszystkich statków przedsiębiorstwa, przewyższa za rok podatkowy 1921 — 400 mk., a od roku podatkowego 1922—4.000 mk.

Art. 92. Od podatku procentowego od zysku wolne są:

1) przedsiębiorstwa handlowe czwartej i piątej kategorji, przedsiębiorstwa przemysłowe siódmej i ósmej kategorji;
2) przedsiębiorstwa i zajęcia, których zyski względnie zarobki we wszystkich zakładach handlowych i przemysłowych lub z czynności jednej osoby w obrębie jednego okręgu podatkowego nie przenoszą 40.000 mk. rocznie.

Art. 93 (*486 ust. ros.*). Komisjom do spraw podatku przemysłowego służy prawo uwalniać od podatku procentowego od zysku przedsiębiorstwa i osobiste zajęcia przemysłowe oraz samodzielne wolne zajęcie zawodowe z większym zyskiem względnie zarobkiem, niż to jest wskazane w ustępie 2 artykułu 92, w razie złożenia dowodów, że te przedsiębiorstwa lub zajęcia znajdują się w szczególnie trudnem położeniu.

Art. 94 (*491 ust. ros.*). Komisje miejscowe do spraw podatku przemysłowego dzielą przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe oraz osobiste zajęcia przemysłowe, według gałęzi rodzajów handlu i innych procederów na grupy i określają dla każdej grupy procent średniej zyskowności od obrotu.

Art. 95 (*492 ust. ros.*). Na każde przedsiębiorstwo handlowe I i II kategorji, przedsiębiorstwo przemysłowe pierwszych pięciu kategorji oraz na każde znajdujące się w stolicy i w miejscowościach pierwszych trzech klas przedsiębiorstwo handlowe III kategorji i przedsiębiorstwo przemysłowe VI kategorji, wreszcie co do każdego samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego ma być składana co rok, najpóźniej 1 kwietnia

we właściwym urzędzie skarbowym podatków i opłat skarbowych (inspektoracie skarbowym, administracji podatków) deklaracja według przepisanego wzoru, w której wykazuje się:

1) imię i nazwisko osoby, dla której zostało wydane dotyczące zakładu świadectwo przemysłowe względnie osoby wykonywującej samodzielne wolne zajęcie zawodowe;
2) miejsce zamieszkania tej osoby;
3) rodzaj i miejsce znajdowania się każdego należącego do niej w obrębie okręgu podatkowego zakładu handlowego lub zakładu przemysłowego i pomieszczenia składowego względnie rodzaj i miejsce wykonywania wolnego zajęcia zawodowego;
4) cechy, wskazujące zakres handlu i innych procederów (art. 97);
5) obrót osiągnięty w każdym zakładzie lub przemyśle w najbliższym roku ubiegłym, z doliczeniem obrotów handlu jarmarcznego oraz antrepryz i dostaw (art. 98) względnie z wykonywania zajęcia zawodowego i
6) według uznania deklarującego, osiągnięty przezeń z każdego zakładu w tymże roku zysk rzeczywisty względnie zarobek z zaznaczeniem okoliczności, które wpłynęły na powiększenie lub zmniejszenie zysku względnie zarobku w porównaniu z rokiem poprzedzającym.

Art. 96 (*493 ust. ros.*). Co do podlegających podatkowi procentowemu od zysku przedsiębiorstw i zajęć osobistych, które nie złożą wskazanych w poprzednim (95) artykule deklaracji lub które nie są obowiązane do składania tych deklaracji, wspomniane w nich wiadomości zbierają urzędnicy urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków) przy współudziale członków z pośród kontrybuentów w komisjach miejscowych do spraw podatku przemysłowego.

Art. 97 (*494 ust. ros.*). Za cechy wskazujące zakres handlu i innych procederów, uznaje się:

1) co do przedsiębiorstw handlowych — pomieszczenia, zajęte tak na zakłady handlowe, jak na składy towarów, oraz komorne roczne za te pomieszczenia, liczbę pracowników zatrudnionych w zakładach oraz wysokość rocznego ich wynagrodzenia i uposażenia, wreszcie cechy, określające kategorję świadectwa przemysłowego zgodnie z dod. II do art. 3.
2) co do przedsiębiorstw przemysłowych — liczbę i siłę czynnych w ciągu roku maszyn i narzędzi fabrykacji, liczbę robotników i urzędników, ich roczne płace zarobkowe i uposażenie, wreszcie ilość wydobytych surowców oraz wytworzonych i sprzedanych w ciągu roku wyrobów i

3) co do osobistych zajęć przemysłowych — cechy, określające kategorję świadectwa przemysłowego zgodnie z kategorją II i III względnie IV dod. V do art. 3.

Art. 98 (*495 ust. ros.*). Za podstawę do określenia obrotu przedsiębiorstw i osobistych zajęć przemysłowych (art. 94) służy;

1) dla zakładów bankierskich, kas zaliczkowych i kantorów wymiany — suma rocznego wpływu brutto z operacji czynnych, prowadzonych zarówno własnym kapitałem, jak i puszczeniem w obieg depozytów i wszelkiego rodzaju środków obrotowych (według kasy, rachunków i operacji komisowych);

2) dla przedsiębiorstw handlowych — suma rocznego wpływu brutto ze sprzedaży towarów tak za gotówkę, jak i na kredyt, wliczając w to sumy, otrzymywane z antrepryz i dostaw, oraz z handlu jarmarcznego;

3) dla oddzielnych antrepryz i dostaw — suma brutto, otrzymana przez antreprenera lub dostawcę albo przypadająca mu za wykonane przezeń w ciągu roku zobowiązania;

4) dla przedsiębiorstw przemysłowych, zajmujących się wydobywaniem lub przetwarzaniem surowców, oraz produkcją wyrobów z wydobytych lub kupionych na własny rachunek materjałów — wartość brutto sprzedanych surowców, albo wytworzonych i sprzedanych w ciągu roku wyrobów; dla zakładów zaś, wykonywujących roboty tylko z cudzych materjałów — roczny zarobek brutto;

5) dla przedsiębiorstw przewozowych, związków roboczych oraz dla wszelkiego rodzaju pośrednictwa handlowego i samodzielnych wolnych zajęć zawodowych — roczny zarobek brutto.

Art. 99 (*496 ust. ros.*). Podane przez kontrybuentów deklaracje (art. 95) przed rozpoznaniem ich w miejscowej komisji do spraw podatku przemysłowego sprawdza przewodniczący tejże komisji. W tym celu ma on prawo:

1) żądać od kontrybuentów niezbędnych wyjaśnień, jako uzupełnienia podanych deklaracji;

2) zbierać, drogą rozpytywania biegłych, niezbędne wiadomości w celu prawidłowego określenia obrotu każdego zakładu lub przemysłu (art. 98);

3) czerpać niezbędne wiadomości z akt instytucji rządowych i publicznych z zachowaniem w tym względzie sposobu postępowania, ustanowionego przez Ministra Skarbu;

4) dokonywać oględzin zakładów i pomieszczeń składowych w obecności ich właścicieli, domowników lub pełnomocników i

5) w razie szczególnej konieczności, przeglądać za zgodą kontrybuentów, w dzienniku lub w książce, oraz w księgach kasowych i towarowych wpisy wpływów i sprzedaży przedsiębiorstw, w zakładach zaś bankierskich, kasach zaliczkowych i kantorach wymiany — przeglądać księgi operacji czynnych.

Art. 100 (*497 ust. ros.*). Po sprawdzeniu deklaracji kontrybuentów miejscowa komisja do spraw podatku przemysłowego określa obrót w roku poprzednim każdego zakładu handlowego i przemysłowego względnie zarobek brutto każdego zajęcia osobistego, oznacza w każdym poszczególnym wypadku odpowiedni procent średniego zysku względnie zarobku i ustala zysk względnie zarobek każdego zakładu lub procederu do pobrania podatku procentowego od zysku, kierując się zasadami, wyłuszczonemi w art. 94 do 104.

Art. 101 (*498 ust. ros.*). Względem kontrybuentów, którzy przedstawią miejscowej komisji księgi handlowe lub poświadczone przez rejenta wyciągi z ksiąg handlowych, dostateczne do określenia faktycznie osiągniętego zysku względnie zarobku i oświadczą przytem zgodę na sprawdzenie rzeczonych wyciągów za pomocą przejrzenia ksiąg handlowych, za podstawę do obliczenia przypadającego podatku procentowego od zysku, służy zysk względnie zarobek faktycznie osiągnięty, sprawdzony w razie potrzeby przez przewodniczącego miejscowej komisji do spraw podatku przemysłowego.

Art. 102 (*499 ust. ros.*). Względem kontrybuentów, którzy nie poddadzą się przepisom, wskazanym w art. 101, albo przedstawią księgi handlowe lub wyciągi, które po sprawdzeniu będą uznane przez miejscową komisję za niedostateczne do określenia faktycznie osiągniętego zysku względnie zarobku, za podstawę do obliczenia należnego podatku procentowego od zysku służy ustalony obrót przedsiębiorstwa, względnie zarobek brutto zajęcia osobistego w roku ubiegłym i procent średniej zyskowności od obrotu względnie zarobku, określony dla danej grupy przedsiębiorstwa względnie zajęcia osobistego (art. 94).

Art. 103 (*500 ust. ros.*). Jeżeli przedsiębiorstwo lub proceder z pomiędzy wspomnianych w art. 102 znajduje się w warunkach średniej zyskowności, to zysk dla nałożenia podatku procentowego od zysku określa się procentem średniej zyskowności od obrotu względnie zarobku, wskazanym w art. 94. Dla tych zaś przedsiębiorstw lub procederów, które znajdują się w szczególnie pomyślnych lub niepomyślnych warunkach, zależnie od rodzaju samego przedsiębiorstwa lub zajęcia oraz od przejściowych lub przygodnych okoliczności, miejscowej komisji służy prawo wyznaczać odpowiednio podwyższone lub obniżone procenty zyskowności z obowiązkiem uzasadnienia tego w protokule.

Art. 104. (*501 ust. ros.*). Wskutek próśb kontrybuentów podatku procentowego od zysku, posiadających w obrębie jednego okręgu podatkowego po kilka zakładów, miejscowa komisja wymierza podatek dla tych płatników przypadający na podstawie sumarycznej wysokości zysku, osiągniętego we wszystkich zakładach. Ci kontrybuenci podatku procentowego od zysku, którzy posiadają po kilka zakładów, podległych różnym komisjom miejscowym, lecz znajdujących się w obrębie jednego miasta lub powiatu, mogą czynić starania o opodatkowanie ich zakładów na podstawie sumarycznej wysokości zysku, faktycznie osiągniętego w tej komisji miejscowej, w której okręgu prowadzi się książki handlowe i rachunkowość co do wszystkich znajdujących się w jednem mieście lub powiecie zakładów kontrybuenta.

Art. 105. Podatek procentowy od zysku pobiera się według norm następujących:

Od zysku, względnie od zarobku:

ponad	40.000	do	80.000	mk.	1%
„	80.000	„	150.000	„	2%
„	150.000	„	200.000	„	3%
„	200.000	„	500.000	„	4%
„	500.000	„	1.000.000	„	5%
„	1.000.000	„	1.500.000	„	6%
„	1.500.000	„	2.000.000	„	7%
„	2.000.000	„	. . . .	„	9%

Art. 106. Wszystkie w ciągu roku podatkowego powstałe przedsiębiorstwa i rozpoczęte zajęcia, wymienione wyżej w artykułach 90 i 91 podlegają podatkowi procentowemu już za pierwszy rok ich istnienia.

Co do każdego z tych przedsiębiorstw i zajęć winna być złożona deklaracja, stosownie do wymagań art. 95 ustawy niniejszej najpóźniej do 1-go kwietnia następnego roku. W deklaracji tej oprócz danych, jakich żąda art. 95, winien być także oznaczony termin powstania przedsiębiorstwa lub rozpoczęcia zajęcia.

Art. 107. Podstawą do wymiaru podatku procentowego dla nowo rozpoczętych przedsiębiorstw lub zajęć (art. 106) za pierwszy rok podatkowy jest zysk osiągnięty za tenże rok. Przytem, jeżeli przedsiębiorstwo lub zajęcie, podlegające podatkowi, trwało mniej niż 12 miesięcy, to zysk, względnie zarobek, osiągnięty w tym krótszym czasie, oblicza się w stosunku do całego roku; przypadającą zaś od tej sumy kwotę podatku pobiera się w wysokości, odpowiadającej ilości pełnych miesięcy, w ciągu których wykonywano dane przedsiębiorstwo lub zajęcie.

Art. 108. Wymienione w art. 106 przedsiębiorstwa i zajęcia podlegają procentowemu podatkowi od zysku za następny rok podatkowy po ich rozpoczęciu na zasadach ogólnych według zysku, względnie zarobku z roku ubiegłego.

O ile do 1-go stycznia roku podatkowego nie upłynął cały rok od czasu ich rozpoczęcia, oblicza się zysk, względnie zarobek w stosunku do całego roku i wymierza się podatek procentowy od obliczonego w ten sposób całorocznego zysku, względnie zarobku.

Uwaga: Za nowopowstające przedsiębiorstwa nie uważa się antrepryz i dostaw, chociażby ich wykonanie trwało nie dłużej niż rok, oraz tych przedsiębiorstw, które w ciągu roku: a) zostały przeniesione z jednego pomieszczenia do drugiego lub z jednej miejscowości do drugiej; b) przeszły od jednej osoby lub instytucji do drugiej; c) chociaż nie prowadzą operacji stale w ciągu roku, lecz wznawiają je co rok na pewien okres czasu.

Art. 109. Przedsiębiorstwa i zajęcia zaniechane w ciągu roku podatkowego, opłacają podatek procentowy za ten rok w stosunku do ilości pełnych miesięcy, które upłynęły od początku tego miesiąca, w którym zostały zaniechane.

Miejscowe komisje do spraw podatku przemysłowego wymierzają w tym wypadku podatek tylko za czas rzeczywistego wykonywania przedsiębiorstwa lub zajęcia anologicznie do postanowień art. 107, o ile zaś podatek wymierzono już na cały rok podatkowy, to przeprowadzają odpowiednią redukcję tego podatku.

Art. 110. Ustalone przez komisje miejscowe do spraw podatku przemysłowego sumy zysków, względnie zarobków, i przypadające kwoty podatku procentowego należy wpisać do nakazów płatniczych, które przewodniczący komisji miejscowej rozsyła płatnikom najpóźniej do 15 lipca każdego roku podatkowego.

W nakazach płatniczych należy wskazać termin i porządek wnoszenia reklamacji.

Art. 111. Ogłoszenia o dniu rozesłania nakazów płatniczych należy wywiesić w lokalu komisji miejscowej do spraw podatku przemysłowego i w innych instytucjach i miejscach według uznania przewodniczącego komisji miejscowej, nadto zaś zamieścić w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu.

Art. 112. Przeciw ustalonym sumom zysków, względnie zarobków, jak również wymierzonym kwotom podatku, mogą płatnicy wnosić reklamacje do właściwej komisji miejscowej do spraw podatku przemysłowego najpóźniej do 15 sierpnia roku podatkowego, jednakże z zastrzeżeniem, zawartem w art. 120 ustawy niniejszej.

Art. 113. Nieotrzymanie lub opóźnienie w doręczeniu nakazu płatniczego nie może być podstawą do przedłużenia terminu do wniesienia reklamacji, określonego w poprzednim artykule (112).

Art. 114. Co do każdej reklamacji komisja miejscowa do spraw podatku przemysłowego wydaje decyzję, zmieniając

w razie potrzeby podstawy wymiaru i kwoty wymierzonego podatku.

O decyzji komisji zawiadamia się płatnika; w razie zaś zmiany pierwotnie wymierzonej kwoty podatku doręcza się nowy nakaz płatniczy.

Art. 115. Podatek procentowy od zysku wnosi się do kas skarbowych (urzędów podatkowych) najpóźniej do 1 października każdego roku.

Art. 116. Jeżeli nakazy płatnicze nie zostały rozesłane w terminie przepisanym (art. 110), to musi nastąpić przedłużenie terminów do wnoszenia reklamacji (art. 112) i zapłaty podatku (art. 115). O przedłużeniu terminów podaje się do wiadomości publicznej w sposób, wskazany w art. 111.

Art. 117. Od przedsiębiorstw i zajęć, podlegających podatkowi procentowemu, lecz nie pociągniętych do opłaty tego podatku do 15 lipca (art. 110), wymierza się ten podatek po wymienionym terminie.

Reklamacje (art. 112) mogą być w tym wypadku wnoszone przez płatników w terminie miesięcznym od dnia doręczenia im nakazu płatniczego. W tym samym terminie miesięcznym, jednak nie wcześniej niż dnia 1 października roku podatkowego (art. 115), powinny być wniesione do kas skarbowych (urzędów podatkowych) wymierzone kwoty podatku.

Art. 118. Od decyzji komisji miejscowych do spraw podatku przemysłowego płatnicy mogą wnosić odwołania do komisji okręgowych. Odwołania składa się do komisji, która wydała decyzję, w ciągu miesiąca od dnia otrzymania zawiadomienia o zapadłej decyzji.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku.

Art. 119. Przewodniczący komisji miejscowej do spraw podatku przemysłowego może zakładać protesty przeciwko decyzjom tej komisji, co do których jego żądania lub wnioski nie były uwzględnione.

Protest zakłada się do komisji okręgowej w ciągu tygodnia od dnia powzięcia decyzji.

Na decyzję komisji okręgowych mogą być wnoszone zażalenia do Ministra Skarbu. Zażalenia składa się do komisji, która wydała decyzję, w terminie miesięcznym od daty ogłoszenia decyzji.

Art. 120. (*506 ust. ros. uwaga*). Kontrybuenci, którzy nie wyrazili zgody na sprawdzenie ich deklaracji trybem, wskazanym w ustępie 5 art. 99, tracą prawo wnoszenia wspomnianych w art. 112 reklamacji.

Art. 121. (*521 ust. ros.*). Z pomiędzy przedsiębiorstw podlegających podatkowi procentowemu od zysku (art. 90 i 91) spółki firmowe i firmowo-komandytowe oraz przedsiębiorstwa handlowe pierwszej kategorji i przemysłowe pierwszych trzech kategorji, skoro ich właściciele wyrażą w tym względzie

życzenie swoje izbie skarbowej, zamiast podatku procentowego od zysku według art. 90—120, opłacać będą podatek od kapitału i podatek procentowy według art. 66—89 pod warunkiem, iż stwierdzą wysokość swych kapitałów zakładowych i składać będą prawidłowe sprawozdania, w myśl przepisów ustanowionych dla przedsiębiorstw, obowiązanych do składania sprawozdań publicznych.

ROZDZIAŁ VI. O ZALEGŁOŚCIACH I KARACH.

I. O zaległościach.

Art. 122 (*522 ust. ros.*). W razie nieuiszczenia we właściwym terminie dodatkowego podatku przemysłowego lub sum zaliczonych, jako zaległość zasadniczego podatku przemysłowego, od opieszałych kontrybuentów, pobiera się karę za zwłokę w wysokości jednego procentu miesięcznie od sumy zaległości. Przytem niecały miesiąc liczy się za cały, a zaległość w ilości pięćdziesięciu lub więcej fenigów za jedną markę; zaległość zaś w ilości mniejszej od pięćdziesięciu fenigów nie wchodzi w rachubę.

Art. 123 (*523 ust. rost.*). Upoważnia się izby skarbowe — w razie odpowiednich starań ze strony kontrybuentów, znajdujących się w kłopotliwem położeniu—do rozkładania na raty zaległości państwowego podatku przemysłowego. Rozłożenie na raty dopuszcza się bez doliczenia odsetek za zwłokę, za rękojmią co do zapłaty zaległości przez kaucję lub poręczenie, a w razie gdy zalegający w opłacie jest osobą pewną—i bez rękojmi.

Upoważnia się Ministra Skarbu do częściowego lub całkowitego umarzania należności podatkowych oraz do przyznawania ulg w uiszczaniu tych należności w wypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a w szczególności w wypadkach doznanych przez płatników strat skutkiem wojny, oraz spowodowanych nią klęsk żywiołowych.

Minister Skarbu wyda bliższe postanowienia w przedmiocie rozkładania na raty i odraczania zapłaty należności podatkowych.

Art. 124 (*524 ust. ros.*). Jeżeli na kontrybuentach państwowego podatkowego ciąży zaległość tego podatku, której wypłaty na raty nie rozłożono, to urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych (inspektorat skarbowy, administracja podatków) wzywa zalegającego do uiszczenia zaległości, w terminie miesięcznym. Jeżeli i w ciągu tego terminu uiszczenie zaległości nie nastąpi, to towary, znajdujące się w zakładzie, będącym własnością zalegającego kontrybuenta, będą niezwłocznie zasekwestrowane i sprzedane przez licytację w celu pokrycia zaległości; ściąganie zaś zaległości od osób, uprawiających osobiste zajęcia przemysłowe lub wolne zawody, będzie skiero-

wane albo na ich majątek, albo na pobierane przez nich wynagrodzenie.

Art. 125 (*525 ust. ros.*). Sumy, które z tytułu państwowego podatku przemysłowego wpłynęły ponad normę, ulegają zwrotowi z rozporządzenia izby skarbowej bez względu na wysokość sumy, a zaległości narachowane bezzasadnie lub niemożebne do ściągnięcia umarza się—z rozporządzenia izb skarbowych w wysokości do 1.500 marek, zaś z rozporządzenia Ministerstwa Skarbu w kwotach wyższych.

II. O karach za przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym

Art) 126 (*526 ust. ros.*). Za prowadzenie hadlu i innych procederów oraz osobistych zajęć przemysłowych bez świadectwa przemysłowego, albo na podstawie świadectwa mniejszej wartości, niż to, jakie opłacić należało, właściciele przedsiębiorstw lub osoby uprawiające zajęcia przemysłowe, oprócz obowiązku opłacenia należytego świadectwa lub zamiany posiadanego przez nich świadectwa za odpowiednią dopłatą, ulegną karze grzywien do wysokości trzykrotnie wziętej, nie opłaconej lub nie dopłaconej należności za świadectwo, jakie winni byli opłacić.

Uwaga: W razie prowadzenia handlu lub innych procederów bez należytego świadectwa przemysłowego w ciągu lat kilku, kary grzywien i zalegający podatek mogą być wymierzone i ściągnięte za poprzednie lat pięć.

Art. 127 (*529 ust. ros.*). Za prowadzenie rozwozowego i obnośnego handlu takiemu towarami, których rozwozić ani roznosić w celu sprzedaży nie wolno (dodatek do art. 6 i 25), oraz za prowadzenie handlu rozwozowego w obrębie miast (art. 25) chociażby na mocy należytego świadectwa — osoby, uprawiające taki proceder, ulegną karze grzywien do wysokości dwukrotnie wziętej ceny świadectwa przemysłowego.

Art. 128 (*530 ust. ros.*). Winni prowadzenia handlu i przemysłu za bezpłatnym biletem przemysłowym, wydanym na imię osoby trzeciej (art. 37), oraz osoby, które bilet taki odstąpiły, ulegną karze grzywien do wysokości po 10.000 mk.

Art. 129 (*531 ust. ros.*). Za nieumieszczenie w zakładzie w miejscu widocznem świadectwa przemysłowego (art. 46), jak również za nieokazanie organom kontrolnym świadectw przemysłowych na handel rozwozowy lub obnośny, właściciele przedsiębiorstw albo osoby prowadzące handel ulegną karze grzywien do 2.500 mk.

Art. 130 (*532 ust. ros.*). Za nieposiadanie w zakładzie lub pomieszczeniu składowem szyldu (art. 46) właściciele przedsiębiorstw ulegną karze grzywien do 1.000 mk.

Art. 131 (*533 ust. ros.*). Za niezłożenie w terminie przepisanym właściwej izbie skarbowej sprawozdań i odpisów pro-

tokułów ogólnych zebrań przedsiębiorstw, obowiązanych do składania sprawozdań publicznych (art. 77), albo za niezłożenie zażądanych przez izbę od zarządów, odpowiedzialnych ajentur lub głównych przedstawicieli tych przedsiębiorstw dodatkowych do sprawozdań wiadomości i wyjaśnień (art. 82), przedsiębiorstwa, które się dopuściły tych przekroczeń, ulegną karze grzywien do 30.000 mk.

Art. 132 (*534 ust. ros.*). Za niezłożenie w terminie przepisanym bez powodów usprawiedliwionych deklaracji do podatku procentowego od zysku lub niezamieszczenie w deklaracji danych, niezbędnych do określenia obrotu i zysku przedsiębiorstwa (art. 95), kontrybuenci rzeczonego podatku ulegną karze grzywien do 10.000 mk.

Art. 133 (*535 ust. ros.*). W razie popełnienia przez jedną osobę kilku przekroczeń, karę pieniężną określa się oddzielnie za każde przekroczenie.

Art. 134 (*536 ust. ros.*). Moc obowiązującą artykułów 126—133 rozciąga się na wypadki przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym ze strony instytucji rządowych, ziemskich i miejskich, przyczem winni przekroczeń urzędnicy tych instytucji będą ścigani trybem, jak za przewinienia służbowe.

Art. 135. Kto urzędnika delegowanego w celu wykonania czynności, dotyczących nadzoru nad prawidłowem opodatkowaniem handlu i przemysłu nie dopuści do wykonania lub przeszkodzi w wykonaniu obowiązku, jaki na nim z tego tytułu ciąży, o ile czyn ten nie podlega w myśl istniejących przepisów karze surowszej, będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy, lub grzywną do 100.000 mk.

Art. 136. W wypadkach umieszczenia w sprawozdaniach i w zamknięciach rachunkowych przedsiębiorstw, obowiązanych do składania sprawozdań publicznych, lub zrównanych z niemi, albo w zawiadomieniach dodatkowych lub w wyjaśnieniach tych sprawozdań, wiadomości świadomie fałszywych, które mogą się przyczynić do udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, członkowie zarządu, ajencji odpowiedzialni towarzystw zagranicznych, główni przedstawiciele, księgowi (buchalterzy) i wogóle osoby, które podpisały lub potwierdziły fałszywe sprawozdania, zamknięcie rachunkowe, zawiadomienie dodatkowe lub wyjaśnienie, — niezależne od obowiązku dopłaty przez przedsiębiorstwo należności podatkowej — ulegną karze pieniężnej od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy niewymierzonego lub uszczuplonego podatku, albo karze pozbawienia wolności na czas do miesięcy sześciu.

Art. 137. Kto w celu uchylenia od ustawowej powinności podatkowej osoby własnej, lub przez siebie zastępowanej, świadomie złoży w deklaracji do podatku procentowego od zysku nieprawdziwe zeznanie, albo w wyjaśnieniach do deklaracji tej

poda nieprawdziwe wiadomości, które mogą przyczynić się do udaremnienia wymiaru albo uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, niezależnie od obowiązku dopłaty należności podatkowej, ulegnie karze pieniężnej od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy niewymierzonego lub uszczuplonego podatku, albo karze pozbawienia wolności do 3 miesięcy.

Art. 138. Członkowie komisji do spraw podatku przemysłowego oraz biegli, zaproszeni do tych komisji (art. 11 niniejszej ustawy) winni ujawnienia ulegających w zachowaniu tajemnicy wiadomości, tyczących się stanu majątkowego, zobowiązań pieniężnych, obrotów i zysków płatnika państwowego podatku przemysłowego, ulegną grzywnie do 100 000 marek, o ile w myśl istniejących przepisów nie podlegają innym postanowieniom karnym.

Jeżeli wykroczenia dokonano w celu zaszkodzenia czci lub kredytowi osoby, której dotyczy wiadomość ujawniona, winny ulegnie karze pozbawienia wolności na czas do miesięcy sześciu.

Prócz tego winny traci prawo dalszego udziału w komisjach powyższych, lub ponownego wyboru w poczet ich członków i nie może być zapraszany do udziału w ich charakterze biegłego w ciągu lat trzech.

III. O postępowaniu w sprawach co do wymiaru kar za przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym z ar.. 126 do 134 niniejszej ustawy.

Art. 139 (*537 ust. ros.*). Wytaczanie spraw o przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym jest obowiązkiem:

1) co do zasadniczego podatku przemysłowego — urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków);
2) co do dodatkowego podatku przemysłowego, pobieranego od przedsiębiorstw obowiązanych do składania sprawozdań publicznych — izby skarbowej i
3) co do dodatkowego podatku przemysłowego, pobieranego o przedsiębiorstw nie obowiązanych do składania sprawozdań publicznych — komisji miejscowych do spraw podatku przemysłowego.

Art. 140 (*538 ust. ros.*). Sprawy o przekroczenia przepisów o zasadniczym podatku przemysłowym rozstrzyga urząd skarbowy podatków i opłat (inspektorat skarbowy, administracja podatków), zaś o przekroczenia przepisów o dodatkowym podatku przemysłowym, pobieranym od przedsiębiorstw obowiązanych do składania sprawozdań publicznych, izba skarbowa, a od przedsiębiorstw nieobowiązanych do składania sprawozdań publicznych komisja miejscowa do spraw podatku przemysłowego.

Art. 141 (*539 ust. ros.*). Oskarżeni mają prawo składać izbie skarbowej względnie urzędowi skarbowemu podatków i opłat (inspektoratowi skarbowemu, administracji podatków) lub komisji miejscowej do spraw podatku przemysłowego objaśnienia piśmienne do protokułów, które uznają za niesłuszne.

Art. 142 (*540 ust. ros.*). Urząd skarbowy podatków i opłat (inspektorat skarbowy, administracja podatków) najpóźniej w ciągu miesiąca od czasu otrzymania protokułu lub dodatkowych do niego wiadomości, izba skarbowa zaś względnie komisja miejscowa najpóźniej w ciągu miesiąca od czasu wytoczenia sprawy lub zebrania dodatkowych wiadomości, obowiązane są sprawę rozpatrzyć i powziąć co do niej decyzję.

Art. 143 (*541 ust. ros.*). Skargi na decyzje urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków), izby skarbowej oraz komisji miejscowej wnosi się za pośrednictwem tej władzy, która wydała decyzję, do komisji okręgowej do spraw podatku przemysłowego w terminie miesięcznym od dnia doręczenia odpisu decyzji. Decyzje nie zaskarżone w oznaczonym terminie wprowadza się w wykonanie sposobem ustanowionym (art. 148).

Art. 144 (*542 ust. ros.*). Dyrektor izby skarbowej składa do rozpatrzenia przez komisję okręgową do spraw podatku przemysłowego decyzje izby skarbowej oraz decyzje urzędu skarbowego podatków i opłat (inspektoratu skarbowego, administracji podatków), względnie komisji miejscowej, jeżeli przed wprowadzeniem tych decyzji w wykonanie wyszły na jaw nowe okoliczności, które nie były brane pod uwagę przy pierwotnem rozpoznawaniu sprawy.

Art. 145 (*543 ust. ros.*). O dniu rozpoznania sprawy w komisji okręgowej do spraw podatku przemysłowego oskarżonemu posyła się awizację, przyczem służy mu prawo asystowania przy referowaniu sprawy i prawo składania ustnych oraz piśmiennych objaśnień; wszakże niestawiennictwo oskarżonego lub jego pełnomocnika nie wstrzymuje rozstrzygnięcia sprawy.

Art. 146 (*544. ust. ros.*). Zażalenia na decyzje komisji okręgowych do spraw podatku przemysłowego wnosi się za pośrednictwem rzeczonych urzędów do Ministra Skarbu w terminie miesięcznym od dnia doręczenia odpisu decyzji i składa się Ministrowi Skarbu z objaśnieniami komisji. Podanie skargi nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.

Art. 147 (*546 ust. ros.*). Jeżeli przy rozpoznawaniu spraw o przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym wykryte będą czyny, za które winny podlega karze według ustaw karnych, to komunikuje się o tem właściwym władzom sądowym, co jednak nie wstrzymuje rozpoznania spraw o pomienione przekroczenia i wprowadzenia w wykonanie decyzji w tych sprawach, jeżeli decyzja nie zależy od wyroku sądowego.

Art. 148 (*547 ust. ros.*). Doręczenie oskarżonym wszelkiego rodzaju awizacji i odpisów decyzji uskutecznia się z zachowaniem postanowienia, wyłuszczonego w art. 13. W razie niezapłacenia kary w terminie miesięcznym, sumę, nie rozłożoną na raty ustanowionym sposobem, ekzekwuje sie niezwłocznie przez urząd skarbowy podatków i opłat (inspektorat skarbowy, administrację podatków) z zachowaniem postanowień art. 124.

Art. 149 (*548 ust. ros.*). Izba skarbowa ma prawo, na prośbę osoby, na którą nałożona została kara, rozłożyć tę karę na raty, bez doliczenia odsetek za zwłokę trybem wskazanym w art. 123. Decyzja, mocą której karę rozkłada się na raty, nie może być zaskarżona. Jeżeli osoba, której karę rozłożono na raty, nie przedstawi we właściwym terminie zabezpieczenia, jakiego od niej zażądano, lub jeżeli nie będzie wnosiła we właściwym czasie rat należności, to cała niezapłacona suma podlega natychmiastowej egzekucji.

IV. O postępowaniu w sprawach co do wymiaru kar za przekroczenia przepisów o państwowym podatku przemysłowym z art. 135 do 138 niniejszej ustawy.

Art. 150. Kary pieniężne, określone w art. 136 i 137 niniejszej ustawy, nakładają właściwe izby skarbowe, względnie miejscowe komisje do spraw podatku przemysłowego.

O orzeczeniach skazujących na karę pieniężną zawiadamia obwinionego izba skarbowa względnie przewodniczący miejscowej komisji do spraw podatku przemysłowego. Przeciwko tym orzeczeniom odwołanie jest niedopuszczalne.

Jeżeli nałożona kara pieniężna nie zostanie uiszczona dobrowolnie w ciągu czterech tygodni, licząc od dnia doręczenia obwinionemu orzeczenia karnego, wówczas właściwa izba skarbowa, względnie miejscowa komisja do spraw podatku przemysłowego, przekazuje sprawę sądowi, o czem należy uprzedzić obwinionego równocześnie z zakomunikowaniem mu orzeczenia o karze pieniężnej.

Art. 151. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 135 i 138 oraz w artykułach 136 i 137 w wypadku przewidzianym w art. 150 część ostatnia niniejszej ustawy, należy do sądów karnych powszechnych. Wdrożenie dochodzenia karnego nastąpić może na wniosek izby skarbowej, względnie przewodniczącego komisji do spraw podatku przemysłowego.

Art. 152. Przez karę pozbawienia wolności rozumieć należy areszt (art. 21 K. K. z 1903 r., § 18 niem. ust. k. 1871 r., § 244 austr. u. k. z r. 1852), o ile orzeczono karę nieprzenoszącą 6 tygodni pozbawienia wolności, zresztą zaś w byłych dzielnicach rosyjskiej i niemieckiej — więzienie (art. 3 ustęp 3 przep. przech. do ros. kod. karnego z 7 sierpnia

1917 r. i § 16 niem. ust. k. z 1871 r.) zaś w b. dzielnicy austrjackiej ścisły areszt (§ 245 austr. ust. karnej z 1852 r.).

W b. dzielnicy austrjackiej przestępstwa niniejszej ustawy zagrożone karą pozbawienia wolności powyżej 3 miesięcy są występkami zresztą zaś przekroczeniami.

Art. 153. Kary i grzywny pieniężne, orzeczone przez sądy, w razie niemożności ich ściągnięcia, ulegną, według uznania sędziego, zamianie na kary pozbawienia wolności, nieprzekraczające atoli najwyższego ich wymiaru za odnośne przestępstwo. Kary i grzywny pieniężne nałożone w myśl art. 135, 136, 137 i 138 niniejszej ustawy wpływają na rzecz Skarbu.

Art. 154. Odpowiedzialność za przestępstwa z art. 135, 136, 137 i 138 niniejszej ustawy gaśnie po upływie 5 lat, licząc od roku następnego po tym, w którym dopuszczono się przestępstwa.

Karygodność czynu, wymienionego w art. 136 i 137 niniejszej ustawy, gaśnie, gdy winny sprostuje lub uzupełni swe zeznanie lub wyjaśnienie u właściwej władzy skarbowej, zanim wpłynie przeciw niemu doniesienie do tej władzy.

ROZDZIAŁ VII. ZAŻALENIA (ODWOŁANIA) DO SĄDU.

Art. 155. Przeciw orzeczeniom komisji okręgowych do spraw podatku przemysłowego przysługuje płatnikom na obszarze izb skarbowych krakowskiej i lwowskiej zażalenie do Sądu Najwyższego. Obowiązujące obecnie na obszarze izb skarbowych pomorskiej i poznańskiej—postanowienia co do kompetencji sądowej w tej mierze nie ulegają zmianie.

ROZDZIAŁ VIII. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 156. Minister Skarbu może uwolnić od podatku przemysłowego te przedsiębiorstwa, których bezpośrednie zadanie stanowi popieranie celów publicznych, dobroczynnych lub ogólnie użytecznych, jeżeli przynoszą zysk stosunkowo nieznaczny.

Art. 157. Opodatkowanie przemysłu i handlu oraz osobistych zajęć przemysłowych odbywa się na rzecz;

1) gmin miejskich w wysokości i w sposób określony ustawą z dnia 17 grudnia 1921 r. o zasileniu finansów miejskich i o karach, nakładanych przez gminy miejskie za fałszywe zeznanie podatkowe na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego. (Dz. U. R. P. z r. 1922. Nr. 2, poz. 6);
2) innych publicznych związków niepaństwowych tylko w postaci dodatków do państwowego zasadniczego

podatku przemysłowego. Ogólna wysokość tych dodatków nie może przekraczać:

na rzecz gminnych i powiatowych ciał samorządowych:

a) dla przedsiębiorstw zajmujących się wyszynkiem alkoholu—200%.

b) dla wszystkich innych przedsiębiorstw handlowych i handlu jarmarcznego—100%.

c) dla przedsiębiorstw przemysłowych, żeglugowych i osobistych zajęć przemysłowych—75% zasadniczego podatku przemysłowego.

Na rzecz izb handlowych, szkół i innych publicznych związków niepaństwowych—25% zasadniczego podatku przemysłowego.

Wszystkie przepisy sprzeczne z postanowieniem niniejszego artykułu tracą moc obowiązującą.

Art. 158. Przyznaje się na rok podatkowy 1922 ulgę dla wszystkich miejscowości, leżących na obszarze izb skarbowych: krakowskiej, lwowskiej, pomorskiej i poznańskiej, przez zniżenie o 25% wszystkich stawek zasadniczego podatku przemysłowego, unormowanych w niniejszej ustawie.

Art. 159. Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

1) na obszarze izb skarbowych krakowskiej i lwowskiej. Działy I i II austr. ustawy z dnia 25 października 1896 r. (Dz. U. P. Nr. 220) o bezpośrednich podatkach osobistych w brzmieniu ustawy z dnia 3 stycznia 1913 r. (Dz. U. Nr. 5) i z dnia 23 stycznia 1914 r. (Dz. U. P. Nr. 13) wraz z wszelkiemi późniejszemi uzupełnieniami i zmianami:

2) na obszarze izb skarbowych pomorskiej i poznańskiej ustawa pruska;

a) z dnia 24 czerwca 1891 r. (Zb. ustaw pruskich str. 205) o podatku przemysłowym zmieniona częściowo przez pruską ustawę z dnia 14 lipca 1893 r. (Zb. ust. pr. str. 152) 1893 r. (Zb. ustaw pr. str. 174) o zniesieniu bezpośrednich podatków:

b) z dnia 27 lutego 1880 r. (Zb. ustaw pr. str. 174) o podatku od składów wędrownych:

c) z dnia 18 lipca 1900 r. (Zb. ust. pr. str. 299) o podatku od składów kupieckich;

d) z dnia 3 lipca 1876 r. (Zb. ust. pr. str. 247) o podatku domokrążnym:

3) na obszarze wszystkich innych izb skarbowych;

postanowienia karne za przekroczenie przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym, zawarte w artykułach 143, część druga, 327, 328 i 546 kodeksu karnego, obowiązującego na obszarze byłego zaboru rosyjskiego.

Art. 160. Ministra Skarbu upoważnia się do odraczania lub przesuwania wszystkich terminów, wyznaczonych w niniejszej ustawie.

Art. 161. Celem uniknięcia podwójnych opodatkowań, celem uzyskania traktowania, odpowiadającego zasadom wzajemności (reciprocitas), względnie celem przeprowadzenia zarządzeń odwetowych (retorsji), upoważnia się Ministra Skarbu do przedstawiania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej (art. 49 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) umów odmiennych od postanowień niniejszej ustawy oraz wniosków w przedmiocie zarządzeń odwetowych co do obowiązku podatkowego takich osób i przedmiotów podatkowych, które pod względem podatkowym podlegają zwierzchnictwu kilku państw.

Ministra Skarbu upoważnia się do zwolnienia od podatku zysków zagranicznych filji i oddziałów przedsiębiorstw, obowiązanych do składania publicznych sprawozdań, których zarządy znajdują się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, o ile filje i oddziały te opłacają zagranicą od swych zysków analogiczny podatek, a dane państwo stosuje takie same ulgi do swych filji i oddziałów, znajdujących się na terytorjum polskiem.

Art. 162. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej, o ile zaś chodzi o wykonanie art. 135—173 — Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 163. Ustawa niniejsza obowiązuje od roku podatkowego 1921 na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, a od roku podatkowego 1922 na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i zachowuje moc obowiązującą do końca roku podatkowego 1923.

Przypadający za rok podatkowy 1921 na obszarze izb skarbowych: warszawskiej, białostockiej, kieleckiej, łódzkiej, lubelskiej, brzeskiej i łuckiej zasadniczy podatek przemysłowy w myśl ustawy z 6 lipca 1920 r. nie ulega żadnej zmianie.

DODATKI DO ART. 3 (368 U. R.).

Dodatek I. Klasyfikacja miejscowości pod względem poboru zasadniczego podatku przemysłowego.

Ust. 1—3 dotyczy obszarów innych izb skarbowych.

4. Na obszarze izb skarbowych: brzeskiej i łuckiej.

A) Klasa II. Miasta: Grodno, Lida, Pińsk i Równe.

B) Klasa III. Miasta: Brześć, Dubno, Dzisna, Kobryń, Kowel, Krzemieniec, Łuniniec, Łuck, Nieśwież, Nowogródek, Ostróg, Prużany, Sarny, Słonim, Wilejka, Włodzimierz Wołyński, Wołkowysk.

C) Klasa IV. Wszystkie inne miejscowości.

UWAGA: Przez „powiat“ należy rozumieć wszystkie miasta, osady, miasteczka, wsie i t. p., znajdujące się w obrębie powiatu z wyjątkiem, wymienionych osobno, a zaliczonych do innej klasy miejscowości.

Załącznik Nr. 167.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie podatku komunalno-skarbowego od widowisk.

(D. U. Z. W. i F. P. Nr. 14 p. 185).

Na mocy rozkazów Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 17 stycznia i 29 maja 1920 roku o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego podlegają opodatkowaniu.

Art. 1. Wszelkiego rodzaju widowiska, jak to: teatralne, kabaretowe, kinematograficzne, cyrkowe, koncerty, wystawy, zabawy taneczne i t. p. urządzane na obszarach ziem Wołynia i Frontu Podolskiego podlegają opodatkowaniu.

Art. 2. Podatek pobiera się: 1) od osoby nabywającej bilet przez doliczenie kwoty podatku do opłaty za wejście i 2) od przedsiębiorcy, względnie urządzającego, w wypadkach, wymienionych w art. 6 i 7 niniejszego rozporządzenia, pod postacią opłaty ryczałtowej.

Art. 3. Podatek wynosi: 1) 100% od opłaty za wejście do teatrów—variété, kabaretów, kinematografów, cyrków i na walki zapaśnicze; 2) 30% od opłaty za wejścia na operetkę, farsę, oraz na wszystkie przedstawienia, widowiska, zabawy, gry i t. p. rozrywki publiczne, nie objęte p. 1 i 3 niniejszego paragrafu; 3) 10% od opłaty za wejście na operę, do teatrów dramatycznych, z wyjątkiem farsy i t. p. widowiska wyższej wartości artystycznej, oraz na koncerty i popisy sportowe, nie połączone z innemi atrakcjami, jak również na przedstawienia kinematograficzne i zabawy, nie mające celów zarobkowych, a urządzane dla młodzieży przez zarządy szkół, instytucje opiekujące się młodzieżą, oraz przez stowarzyszenia i kluby robotnicze.

Art. 4. Wolne są od podatku: 1) przedstawienia sceniczne, koncerty, oraz zabawy i popisy sportowe, urządzane przez prawnie istniejące stowarzyszenia i kluby dla członków, jak również dla osób zaproszonych, lecz bez pobierania specjalnej opłaty; 2) koncerty, odczyty i pokazy, mające na celu

szerzenie oświaty; 3) muzea i wystawy, nie posiadające charakteru przedsiębiorstwa zarobkowego.

Art. 5. O każdem przedstawieniu teatralnem, koncercie, widowisku, zabawie, rozrywkach i innych atrakcjach publicznych należy zawiadomić miejscową władzę administracyjną najpóźniej na 48 godzin przed terminem rozpoczęcia tychże, do czego obowiązany jest zarówno przedsiębiorca, jak i właściciel lokalu.

Art. 6. Restauracje, cukiernie, kawiarnie i t. p. zakłady, w których odbywają się widowiska sceniczne lub świetlne, lub produkcje muzyczne, opłacają ryczałtowy podatek w wysokości do 500 marek dziennie, który obowiązuje niezależnie od tego, czy wejście jest płatne, czy bezpłatne.

Art. 7. Zakłady utrzymujące bilardy i inne gry, oraz przedsiębiorcy urządzający widowiska i zabawy wędrowne i przedsiębiorcy utrzymujący sale tańca, strzelnice, cyklodromy, karuzele, huśtawki, łódki, siłomierze i inne atrakcje, jak również stowarzyszenia i kluby, w których odbywają się gry w bilard, w karty i t. p., opłacają ryczałtowy podatek w wysokości do 300 marek dziennie, niezależnie od tego, czy wejście jest płatne, czy bezpłatne.

Art. 8. Wysokość opłaty ryczałtowej ustanawia Inspektor Skarbowy na wniosek miejscowych władz komunalnych na podstawie danych, ustalonych przez delegowaną w tym celu komisję z udziałem rzeczoznawców.

Art. 9. Wszystkie osoby, urządzające wszelkiego rodzaju widowiska, winne są na biletach wejściowych, ostemplowanych uprzednio przez Magistrat, jak również na grzbietach kwitarjuszów, oznaczyć faktycznie pobieraną cenę za wejście.

Art. 10. Kwitarjusze nazajutrz po widowisku mają być przedstawiane Magistratowi dla uiszczenia przypadającego od sprzedaży biletów podatku.

Art. 11. [Połowę pobranego podatku od widowisk po upływie każdego miesiąca Magistrat przelewa do miejscowej kasy skarbowej na rzecz Skarbu].

Uchylony (Rozp. R. M. z d. 23 marca 1921 r. D. U. Nr. 35 p. 206).

Art. 12. Niezależnie od powyższego podatku za ocenzurowanie filmy (jednostki), winna być pobierana opłata skarbowa w kwocie do dwustu (200) marek.

Art. 13. Stały nadzór nad wykonaniem niniejszego rozporządzenia poza funkcjonarjuszami skarbowymi porucza się miejscowym władzom administracyjnym.

Art. 14. Winni przekroczenia niniejszych przepisów podlegają karze pieniężnej w wysokości do 30.000 marek lub aresztu do 3-ch miesięcy.

Art. 15. Przepisy wykonawcze do niniejszego rozporządzenia wyda Dyrektor Departamentu Skarbu w porozumieniu z Dyrektorem Departamentu Administracyjnego.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

Załącznik 168.

USTAWA

okowiciana (dla okręgu Generał-Gubernatorstwa Warszawskiego.).

(Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 15 p. 13).

§ 1. Wyrób okowity, drożdży prasowanych i octu [w okręgu Cesarskiego Generał-Gubernatorstwa] dozwala się za zgodą (naczelnika administracji) Ministra Skarbu. Pozwolenie musi być udzielone poszczególnym gorzelniom i fabrykom na skutek ich podania

§ 2. Prawo przywozu okowity przysługuje tylko [naczelnikowi administracji] Ministrowi Skarbu. Do kategorji okowity dolicza się rum, koniak i likiery.

Prawu wyłączności nie podlega okowita [stanowiąca dar dla wojska niemieckiego lub austro-węgierskiego, wprowadzona przez osoby należące do zjednoczonych armji lub do niemieckiego zarządu cywilnego dla ich własnego użytku], którą mają przy sobie dla własnego użytku podróżni, woźnicy i majtkowie.

§ 3. Okowita wprowadzona przez [naczelnika administracji] Ministra Skarbu zwalnia się od cła i innych podatków.

§ 4. Sprzedaż okowity odbywa się za pośrednictwem [naczelnika administracji] Ministra Skarbu.

§ 5. Okowita sprzedaje się w beczkach i butelkach z urzędowymi znakami, ustanowionymi przez [naczelnika administracji] Ministra Skarbu.

§ 6. Na wprowadzenie okowity w beczkach wymaga się zezwolenia [naczelnika administracji] Ministra Skarbu.

§ 7. Na handel detaliczny okowitą wymaga się zezwolenie [naczelnika powiatu] Starosty, a w Warszawie i Łodzi [prezydenta policji] Komisarza Rządu.

§ 8. Detalista obowiązany jest sprzedawać okowitę według ceny oznaczonej przez [naczelnika administracji] Ministra Skarbu. Okowity denaturowanej nie wolno sprzedawać detaliście z zarobkiem.

§ 9. Detalista obowiązany jest prowadzić książkę zakupu i sprzedaży, stosownie do bliższych wskazówek [naczelnika dministracji] Ministra Skarbu oraz podlega innym przepisom o nadzorze, wydanym przez [naczelnika administracji] Ministra Skarbu. Detalista obowiązany jest zachowywać znaki rządowe na butelkach aż do ich wręczenia konsumentowi.

§ 10, Wyrabiający, wbrew § 1 okowitę, drożdże prasowane lub ocet [w okręgu Generał Gubernatorstwa Warszawskiego] podlega grzywnie od [50] 1.000 do [10.000] 200.000 mk.

§ 11. Działający ze szkodą wyłączności [naczelnik administracji] Ministra Skarbu, ustalonej w § 2, staje się winnym wykroczenia przeciwko prawu monopolowemu i podlega grzywnie od [50] 1.000 do [1.000] 200.000 mk. zwłaszcza za wykroczenie przeciwko monopolu uważa się posiadanie przez detalistę okowity niezaopatrzonej w przepisane znaki urzędowe.

§ 12. 1) Okowita bezprawnie w Polsce pędzona, lub względem której dopuszczono się wykroczenia przeciwko prawu monopolu, podlega konfiskacie. Również podlegają konfiskacie przy niedozwolonem pędzeniu okowity narzędzia używane lub zdatne do pędzenia.

2) W razie niewykonalności konfiskaty zasądza się wartość przedmiotów, a gdy to nie daje się oszacować, nawiązka od [75] 1.500 do [3.000] 300.000 mk.

3) konfiskata zarządza się i w tym wypadku, gdy winny nie może być ścigany lub karany.

§ 13. Wykraczający przeciwko tym przepisom i wydanym rozporządzeniom wykonawczym będą karani, o ile nie jest przewidziana cięższa kara, grzywną do [150] 3.000 mk.

§ 14. Grzywna, w razie jej niewypłacalności, zamienia się na karę pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Rozporządzenie wykonawcze wyda [naczelnik administracji Generał - Gubernatorstwa Warszawskiego]. Minister Sprawiedliwości i Minister Skarbu.

Warszawa, 10 października 1915 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14 października 1921 r. (D. U. Nr. 86 p. 628) zawiesiło na kampanje 1921/22 i 1922/23 r. t. j. do 1 września 1923 r. moc obowiązującą ustawy ros. o trunkach ze zmianami wprowadzonemi powyższą ustawą okowicianą. W myśl § 9 tego rozporządzenia wszelkie grzywny, ustanowione za naruszenie ustaw i rozporządzeń co do opodatkowania spirytusu, podwyższają się 10 — 50 krotnie.

Sąd Najwyższy na posiedzeniu pełnego kompletu izby drugiej z dnia 29 grudnia 1921 r. (k. 1139/21) wyjaśnił, że pokątne pędzenie ze zboża i jego przetworów, albo z ziemniaków i cukru (w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z d. 21 kwietnia 1922 r. również z-jęczmienia, nie przeznaczonego wyłącznie do wyrobu piwa lub słodu, owsa i ich przetworów) popełnione i przed 18 sierpnia 1920 r. podpada

pod przepis karny ustawy o lichwie wojennej (art. 26), pędzenie zaś napojów wyskokowych z innych produktów pod ustawę akcyzową.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1021 r. (D. U. № 37 p. 223) uchyliło specjalne przepisy dotyczące karalności tajnego pędzenia napojów wyskokowych oraz przygotowania do tego pędzenia, wprowadzone przez rozporządzenia K. G. Z. W.

Ustawa z d. 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholnych p. załącznik № 227.

Załącznik Nr. 169.

USTAWA

z dnia 17 czerwca 1921 roku o poborze na rzecz Skarbu Państwa dodatku do podatków: gruntowego, podymnego, domowo-klasowego i budynkowego, oraz unormowaniu poboru podatku gruntowego na obszarze województw nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego jakoteż powiatów: białostockiego, bielskiego, sokólskiego, wołkowyskiego, białowieskiego i grodzieńskiego województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 59 p. 372).

Art. 1. Ustanawia się dodatek wolny od wszelkich dodatków na cele samorządowe w wysokości:

a) 900% do stawek podatków gruntowych, obowiązujących na obszarze b. Królestwa Kongresowego (dodatki do art. 128 i 171 oraz art. 132, 172, 200, 203 i 272 rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich, tom V Zbioru Praw wyd. z 1903 r. i art. 2 i 3 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r., Dz. Ust. Rz. P. Nr. 71, poz. 477);

b) 900% do stawek podatku podymnego dworskiego, głównego i dodatkowego (dodatek do uwagi do art 150 rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich, tom V Zbioru Praw wyd. z r. 1903 i art. 4 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r. Dz. Ust. Rz. P. Nr. 71, poz. 477) oraz do podymnego z osad włościańskich tudzież z nieruchomości, położonych w osadach, utworzonych z miast (art. 164 i 194 rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich i art. 4 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r.), obowiązujących na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

. . . . . .

Art. 2. Upoważnia się Radę Ministrów:

a) do określenia, poczynając od r. 1920, wysokości państwowego podatku gruntowego od gruntów użytkowych

i lasów, położonych na obszarze województw: nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego, jakoteż powiatów: białostockiego, bielskiego, sokólskiego, wołkowyskiego, białowieskiego i grodzieńskiego województwa białostockiego (art. 6 rosyjskiej ustawy o podatkach bepośrednich, tom V Zbioru Praw, wyd. z 1903 r.). Wysokość tego podatku nie może być większa od przeciętnej normy, obowiązującej w tych samych latach w sąsiednich powiatach b. Królestwa Kongresowego;

b) do ustanowienia odpowiednich organów dla dokonania podziału na poszczególne grunta sumy podatku, wyznaczonej na powiat przez Ministra Skarbu (art. 7 i uwaga do art. 7 rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich, tom V Zbioru Praw, wyd. z r. 1903).

Art. 3. Wymiar i pobór dodatków, wymienionych w art. 1 lit. a—d niniejszej ustawy, dokonuje się łącznie z odnośnemi podatkami, sposobem i w terminach, przepisanych właściwemi ustawami.

. . . . . .

Art. 5. Minister Skarbu ma prawo wszelkie sumy wymienionego w art. 1 dodatku zniżać, rozkładać na raty i umarzać, bez ograniczenia terminu, tym jednostkom podatkowym, gminom lub okręgom, które poniosły straty lub szkody wskutek działań wojennych, wojny oraz klęsk żywiołowych.

Szczegółowe postanowienia w tym przedmiocie wyda Minister Skarbu.

Art. 6. Właściciel gruntu, wydzierżawionego przed wejściem w życie niniejszej ustawy, ma prawo żądania od dzierżawcy zwrotu dodatku, zapłaconego na podstawie tej ustawy, jeżeli umowa dzierżawna nakłada na właściciela obowiązek płacenia podatków, a czynsz dzierżawny jest płacony w gotówce.

. . . . . .

Wymiar podatku gruntowego za rok 1921 p. D. U. 1922 r. Nr. 33 p. 268.

Załącznik Nr. 170.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 3 lipca 1921 r. w przedmiocie utworzenia urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych na obszarze województw nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego.

(D. U. Nr. 64 p. 408).

Na zasadzie art. 2 ustęp B lit. b., art. 14 i 15 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych (Dz. Pr. P. P. z 1919 r. Nr. 65 poz. 391)

oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 marca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych na ziemie, przyłączone do Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. 35 paz. 205), zarządzam co następuje:

§ 1. Na obszarze izb skarbowych, utworzonych w myśl rozporządzenia z dnia 28 kwietnia 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 39 poz. 243) zamiast istniejących obecnie inspektoratów akcyzowych, tworzy się tymczasowo ośm urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych, a mianowicie:

A. W okręgu izby skarbowej, czynnej na obszarze województwa wołyńskiego:

1) w Łucku dla powiatów: łuckiego, krzemienieckiego i dubieńskiego;
2) w Kowlu dla powiatów: kowelskiego, lubomelskiego, włodzimierskiego i horochowskiego;
3) w Równie dla powiatów: równieńskiego i ostrogskiego.

B. W okręgu izby skarbowej, czynnej na obszarze województw nowogródzkiego i poleskiego:

1) w Brześciu Litewskim dla powiatów: brzeskiego, prużańskiego, kosowskiego i kamienio-koszyrskiego;
2) w Pińsku dla powiatów: pińskiego, kobryńskiego, drohiczyńskiego, łuninieckiego i sarnieńskiego;
3) w Lidze dla powiatów: lidzkiego, wołożyńskiego i nowogródzkiego;
4) w Wilejce dla powiatów: wilejskiego, duniłowiczowskiego, dziśnieńskiego i brasławskiego;
5) w Słonimie dla powiatów: słonimskiego, baranowickiego, nieświeskiego i stołpeckiego.

§ 2. Tymczasowy zakres działania utworzonych na zasadzie niniejszego rozporządzenia urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych normują obowiązujące na oznaczonych wyżej obszarach rozporządzenia b. Tymczasowego Zarządu terenów przyfrontowych i etapowych, względnie rozporządzenia b. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich oraz b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego.

§ 3. Przepisy §§ 64 do 85 włącznie rozporządzenia wykonawczego z dnia 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 15 poz. 81) mają zastosowanie do urzędów skarbowych, utworzonych na zasadzie niniejszego rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 171.

ROZPORZĄDZENIE

Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu o taryfie celnej.

(Dz. U. Nr. 51 p. 314).

Na podstawie uchwały Sejmu Ustawodawczego, z dnia 1 sierpnia 1919 r. i uchwały Rady Ministrów z dnia 26 maja 1919 r. zarządza się, co następuje:

Art. 1. Każdy towar, wprowadzony do obszaru celnego Rzeczypospolitej Polskiej, podlega opłacie celnej według taryfy, ogłoszonej w Dzienniku Ustaw Rzplitej Nr. 95, poz. 510 z d. 22 grudnia 1919 r., o ile w niej nie zaznaczono wyraźnie, że wolny jest od cła.

Taryfę celną uzupełniają wyjaśnienia wydane do niej przez Ministerstwo Skarbu, mające równą moc obowiązującą, jak sama taryfa.

Od towarów, które podlegają opłatom spożywczym lub innym, należy prócz cła przywozowego pobierać wszystkie opłaty wewnętrzne, przypadające w myśl obowiązujących ustaw.

Art. 2. Do wymiaru i poboru ceł oraz do wszystkich czynności przy odprawie celnej towarów powołuje się urzędy celne.

Art. 3. Przywozu i wywozu towarów przez linję celną dozwala się tylko na drogach celnych.

Drogami celnemi są:

a) koleje żelazne, służące do użytku publicznego,
b) przystanie morskie i wjazdy do nich, otwarte dla ogólnego ruchu towarowego,
c) drogi lądowe i wodne, które uznano jako drogi celne i o których podano do wiadomości publicznej.

Wszystkie inne drogi uważa się za uboczne.

Przekraczanie linji celnej z towarami na drodze ubocznej dopuszcza się tylko za zezwoleniem władzy celnej.

Art. 4. Przewozu towarów przez linję celną dozwala się tylko w porze dziennej, t. j. po wschodzie i przed zachodem słońca.

Tam, gdzie tego wymaga konieczna potrzeba, może władza celna zezwalać na wyjątki.

Przewozu przez linję celną osób i towarów dokonywanego przez publiczne zakłady przewozowe według normalnego rozkładu jazdy, dozwala się zarówno w dzień, jak w nocy.

Ruchu osobowego na drogach kołowych dozwala się tylko w porze dziennej. Ministerstwo Skarbu może jednak zezwolić na ulgi w tym zakresie.

Art. 5. Na towary pochodzące z krajów, które towary lub statki morskie polskie traktują gorzej, aniżeli towary lub statki innych państw, można drogą rozporządzenia nałożyć cła odwetowe.

Art. 6. Przywozu i przewozu artykułów, stanowiących przedmiot monopolu państwowego, dozwala się tylko na podstawie osobnych pozwoleń.

Osobne przepisy postanawiają, które przedmioty podlegają ograniczeniom monopolowym.

Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z interesowanemi Ministerstwami może zakazać lub ograniczyć przywóz i wywóz pewnych towarów ze względów dobra publicznego.

Art. 7. Do zastosowania pozycji taryfy, według której wymierza się cło od towaru miarodajnym jest stan, w jakim się towar znajduje w chwili przejścia przez linję celną.

Przedmioty złożone z różnych materjałów, o ile w taryfie nie wymieniono ich osobno ze względu na ich użytek lub nie odniesiono ich w drodze rozporządzenia do jednej z pozycji taryfy, należy clić według tej pozycji, która obejmuje główną część składową tych przedmiotów o największej stosunkowo wadze.

Za zasadniczą podstawę do stosowania stawek celnych przyjmuje się materjał, z którego towar sporządzono lub użytek, do którego towar przeznaczono.

Mechaniczne mieszaniny ze składników, podlegających różnym stawkom, o ile w taryfie nie wymieniono ich z osobna, należy clić według składnika, podlegającego najwyższej stawce, o ile ilość jego nie jest zupełnie nieznaczna i nie posiada drugorzędnego znaczenia.

O ile towaru nie wymieniono w taryfie, należy stosować pozycję taryfy, dotyczącą towaru o wyższej stawce możliwie zbliżonego pod względem jakości, sposobu wyrobu, albo też użytku, do jakiego służy.

Art. 8. Cło pobiera się według podanych w taryfie celnej podstaw wymiaru, t. j. według wagi, miary, ilości sztuk i t. d.

Za podstawę wymiaru cła według wagi przyjmuje się wagę surową albo wagę czystą.

Od towarów, wprowadzonych w stanie nieopakowanym, pobiera się cło według wagi czystej.

Według wagi surowej cli się towary, których stawka nie przekracza 20 marek w złocie od 100 kg., a z towarów podlegających wyższej stawce tylko te, co do których taryfa celna zawiera wyraźne postanowienie.

Używane zwykle w handlu zarówno zewnętrzne jak wewnętrzne opakowania towarów, podlegających ocleniu we-

dług wagi czystej, o ile nie podlegają cłu wyższemu niż sam towar, wolne są od cła.

Opakowanie zewnętrzne i wewnętrzne, nieodpowiadające zwyczajom handlowym należy poddać ocleniu.

Taryfa podaje, w których wypadkach przy ocleniu towarów według ich wagi czystej do wagi towaru doliczać należy wagę bezpośredniego (wewnętrznego) opakowania. Od towarów w opakowaniach drobnych przeznaczonych dla spożywców, cło opłaca się łącznie z wagą opakowania, o ile to ostatnie służy podczas spożycia.

Do wagi płynów, wprowadzanych w cysternach lub innych w tym celu urządzonych środkach przewozowych zarówno lądowych jak wodnych, o ile płyny te podlegają ocleniu według wagi surowej, a taryfa celna nie zawiera odmiennych postanowień, dolicza się 20% wagi czystej jako tarę.

Uchylony (Dz. U. 1922 r. Nr. 2 p. 12).

Art. 10. W przywozie wolne są od cła następujące przedmioty:

1) przedmioty przeznaczone do bezpośredniego użytku zwierzchników państw obcych, podczas ich chwilowego pobytu oraz uwierzytelnionych zastępców dyplomatycznych obcych państw pod warunkami określonemi w osobnych przepisach;
2) przybory urzędowe, jako to: flagi, godła, pieczęcie i druki, przeznaczone dla uwierzytelnionych na obszarze celnym zastępców dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych;
3) przedmioty niezbędne, potrzebne przy rokowaniach, rozprawach, dochodzeniach i innych urzędowych czynnościach władz publicznych,
4) ordery i medale wystawowe, nadane przez rządy państw zagranicznych,
5) towary, będące przedmiotem monopolu państwowego, sprowadzane przez zarządy monopolów państwowych,
6) środki płatnicze,
7) zabytki starożytności, dzieła sztuki, nauki i przemysłu, oraz środki i preparaty naukowe, przeznaczone do zbiorów publicznych i zakładów naukowych jakoteż dzieła sztuki artystów polskich,
8) materjał budowlany, przybory potrzebne do utrzymania ruchu i wogóle do wykonania służby na położonych przy linji celnej drogach łącznikowych i stacjach kolei zagranicznych,
9) produkty rolne i gospodarstwa wiejskiego, pochodzące z majątków przeciętych linją celną, których zarząd znajduje się w obrębie polskiego obszaru celnego,

10) wzory i próby towarów nienadające się do innego użytku, prócz przedmiotów monopolu państwowego oraz środków spożywczych,

11) przedmioty używane, które podróżni, funkcjonarjusze publicznych zakładów przewozowych, woźnice, flisacy i lotnicy mają przy sobie do swego osobistego użytku oraz wykonywania zawodu; żywność i lekarstwa, potrzebne w czasie podróży, o ile przedmioty te pod względem jakości i ilości odpowiadają potrzebie i stosunkom osób podróżujących, jako też przedmioty monopolów państwowych w ograniczonej ilości, oznaczonej w drodze rozporządzenia,

12) środki przewozowe wprowadzone do czasowego użytku jako to: wagony kolejowe, wozy, statki wodne, samochody, rowery i samoloty, wraz z przedmiotami służącemi do ich wewnętrznego urządzenia lub potrzebnemi do utrzymania ich w ruchu, jako też inne środki transportowe, jak: taczki, kosze, sanie, putnie i t. p. uprząż i okrycia zwierząt wierzchowych, pociągowych i jucznych, o ile te środki i przedmioty były już używane, służą wyłącznie do przewozu osób oraz przewozu lub przenoszenia towarów i nie ma podejrzenia, że zamierzono ominąć opłatę celną;

Przy wprowadzaniu samochodów, motocykli, rowerów i samolotów, jako środków transportowych, należy zawsze żądać zabezpieczenia cła. Przy wprowadzaniu wszelkich innych środków transportowych takiego zabezpieczenia żądać należy tylko w wypadkach podejrzanych.

13) trumny ze zwłokami, urny z popiołami zwłok wraz z należącemi do nich wieńcami i kwiatami; wieńce, kwiaty oraz przedmioty, przeznaczone do utrzymania lub ozdoby grobów poległych żołnierzy państw obcych,

14) towary, od których cło nie przekracza 10 fenigów.

(Uzupełnienia—p. Dz. U. 1922 r. Nr. 2 p. 12).

Art. 11. Nadto może Ministerstwo Skarbu zwalniać od cła w drodze osobnego pozwolenia następujące przedmioty:

1) ruchomości używane osób przesiedlających się do obszaru celnego po dłuższym pobycie za granicą, jeżeli służyć mają do ich własnego użytku lub do wykonywania zawodu,

2) wyprawy ślubne osób płci żeńskiej, które wskutek zawarcia związku małżeńskiego z osobą na obszarze celnym stale zamieszkałą, przesiedlają się do tego obszaru,

3) przedmioty używane, otrzymane w spadku,

4) rzeczy przeznaczone do własnego użytku pogorzelców, osób dotkniętych powodzią lub poszkodowanych wskutek innych klęsk elementarnych, joko to: środki spożywcze, ubrania, sprzęty domowe, przedmioty służące do odbudowy lub prowadzenia gospodarstwa, tudzież, aż do odwołania, rzeczy niezbędnie potrzebne do celów akcji ratowniczej, prowadzonej przez publiczne krajowe i zagraniczne organizacje filantropijne, instytucje państwowe i komunalne,
5) towary krajowe, które zwrócono z zagranicy do obszaru celnego w stanie niezmienionym.
6) zagraniczne towary oclone, które następnie przeznaczono do powrotu za granicę,
7) używane i opatrzone znakami zwrotne opakowania zewnętrzne i wewnętrzne, jako to: beczki, skrzynie, kufry, butle żelazne, kosze, flaszki, worki i t. p., pochodzące z krajowych przesyłek wywozowych,
8) znakami zaopatrzone opakowania zewnętrzne i wewnętrzne, jako to: beczki, butle żelazne, flaszki, worki i t. p., które nadchodzą z zagranicy, jeżeli wywiezione zostaną napowrót za granicę.

W wypadkach, wymienionych w ust. 1—3 zwolnieniu od cła nie podlegają artykuły spożywcze, materjały, półfabrykaty i surowce.

Art. 12. W porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu Ministerstwo Skarbu może zezwalać:

a) na czasowe wprowadzanie bez opłaty cła materjałów i części składowych, służących do wytwarzania w kraju fabrykatów, przeznaczonych po ich wykończeniu do wywozu za granicę, oraz na przywóz towarów na niepewną sprzedaż (np. międzynarodowe jarmarki, konkursy przemysłowo-handlowe, kontrakty i t. p.).
b) na wywóz krajowych towarów za granicę celem ich uszlachetnienia, jeżeli tego rodzaju uszlachetnienia nie można na obszarze celnym dokonać wcale, albo w dostatecznej mierze, lub w równie dobrym stopniu, jak za granicą,
c) wyjątkowo ze względu na dobro publiczne na czasowe wprowadzanie bez opłaty cła przedmiotów przeznaczonych do przejściowego użytku (np. przyborów wiertniczych, dla przemysłu naftowego, węglowego i t. p.).

Prócz tego Ministerstwo Skarbu może zezwolić na czasowe wprowadzenie bez opłaty cła towarów do doświadczeń na wystawy, konkursy, do wypróbowania lub naśladowania, tudzież wzorów agentów podróżujących.

Wszystkich tych pozwoleń udzielać się będzie pod warunkiem zabezpieczenia cła i tylko w stosunkach z temi państwami, które przestrzegają zasady wzajemności

Art. 13. W celu obrotu towarów między obszarem nadgranicznym a takim samym obszarem państwa sąsiedniego, może Ministerswo Skarbu, stosownie do potrzeb miejscowych zezwalać na konieczne ułatwienia.

Art. 14. Cło pobiera się w walucie złotej.

W drodze rozporządzenia ustanowi się, które z obcych monet złotych można przyjmować przy wpłacaniu cła. Aż do dalszego zarządzenia można uiszczać cło również w biletach Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej z dopłatą (agio), której wysokość oznaczy się w drodze rozporządzenia.

Sumę opłat celnych zaokrągla się do 5 fenigów, przyczem należność mniejszą od 5 fenigów liczy się jako 5 fenigów, należność od 6 fenigów za 10 fenigów i t. d.

Art. 15. Oprócz cła pobiera się opłatę składową od towarów przyjętych na skład urzędowy i opłatę manipulacyjną.

Urzędy celne, posiadające własne składy urzędowe, pobierać będą za towary złożone na skład opłaty składowe według osobnych przepisów.

Za pierwsze trzy dni nie pobiera się opłaty składowej.

Przy przesyłkach towarowych, podlegających opłacie cła, pobiera się opłatę manipulacyjną w wysokości 0.2% od należności celnej, najmniej jednak 1 mk. O ile te przesyłki zawierają towary niezadeklarowane przez stronę lub zadeklarowane w sposób niezupełny, podlegają prócz tego dodatkowej opłacie manipulacyjnej w wysokości 10% od należności celnej. Przy przesyłkach pocztowych, podlegających cłu, opłata ta wynosi 1 mk. od każdej paczki.

Ministerstwo Skarbu ustali, w jakich wypadkach i w jakiej wysokości uiszczać należy opłatę za wykonywanie czynności poza godzinami urzędowemi lub poza obrębem miejsca urzędowego, oraz za konwojowanie lub strzeżenia towarów.

(Zmiana artykułu p. D. U. 1922 r. Nr. 14 p. 130).

Art. 16. Orzekanie w sprawach stosowania taryfy i przepisów celnych należy wyłącznie do władz skarbowych. Dochodzenie roszczeń drogą sądową jest niedopuszczalne.

Zażalenia w sprawie stosowania taryfy celnej i wydanych do niej wyjaśnień, zgłaszać należy protokularnie zaraz przy ocleniu.

(Uzupełnienie i zmiana p. D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 12).

Do protokułu dołącza się próbki, fotografje, opisy, i t. d., których tożsamość powinna być stwierdzona zarówno przez urzędnika rewidującego, jak i przez stronę.

Urząd celny uwzględnia bezpośrednio zażalenia, które uznaje za uzasadnione, wszystkie zaś inne przedstawia bezzwłocznie do rozstrzygnięcia Ministerstwu Skarbu, które wydaje orzeczenie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu lub z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwewych.

W razie nieuwzględnienia zażalenia, strona interesowana ponosi koszty postępowania.

Koszty te ściąga się w drodze administracyjnej.

Zażalenia przeciwko administracyjnym zarządzeniom urzędów celnych, nie będących w związku z taryfą celną, należy wnosić na piśmie w tym urzędzie, który wydał zarządzenie, będące przedmiotem zażalenia.

Do czasu urządzenia sądownictwa administracyjnego decyzje Ministra Skarbu w sprawach celnych są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu.

Art. 17. W zastępstwie strony interesowanej na jej zlecenie mogą załatwiać formalności celne przy odprawach w urzędach celnych prawnie przez nią upoważnione osoby prywatne, przedsiębiorstwa przewozowe lub ekspedycyjne, które w tych wypadkach ponoszą całkowitą odpowiedzialność przed władzą skarbową za naruszenie obowiązujących przepisów celnych. O ile wymienione przedsiębiorstwa nie znajdują się pod zarządem państwowym, a trudnią się załatwianiem formalności celnych zawodowo, to do czasu ustawodawczego uregulowania sprawy powinny poddać się specjalnym przepisom administracyjnym, ustalającym warunki na jakich przedsiębiorstwa podobne mogą prowadzić swe czynności w urzędach celnych.

Art. 18. Aż do wydania jednolitych przepisów o karaniu przemytnictwa, uchylenia się od cła lub jego ukrócenia oraz przekroczeń przepisów celnych, w szczególności popełnianych przez nieprawidłowe i niedokładne deklarowanie towarów, należy na obszarze b. zaboru austrjackiego i b. dzielnicy pruskiej stosować przepisy i ustawy tamże dotąd obowiązujące, na obszarze zaś b. zaboru rosyjskiego ustawy i przepisy obowiązujące tam w dniu 1 sierpnia 1914 roku.

Att. 19. Niniejsze rozporządzenie obowiązuje na wszystkich ziemiach, należących do obszaru celnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 20. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie od dnia 1 lipca 1920 r.

Jednocześnie uchyla się moc obowiązującą rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 4 listopada 1919 r. o taryfie celnej (Dz. Ust. Nr. 95 poz. 510 z dn. 22/XII 1919 r.), z wyjątkiem postanowienia us. 2 art. 19, dotyczącego uchylenia mocy obowiązującej. Austr. węgier. ustawy o taryfie celnej z dn. 13 lutego 1906 r., niemieckiej ustawy o taryfie celnej z dn. 25 grudnia 1902 r., ros. taryfy celnej z dn. 13(26) stycznia 1903 r., dalej wszystkich taryf celnych, wydanych przez okupantów, wreszcie wszystkich, wydanych do tych ustaw i taryf przepisów wykonawczych, instrukcji, rozporządzeń i t. p., które to postanowienie pozostaje w mocy.

Art. 21. Szczegółowe przepisy o wykonaniu niniejszego rozporządzenia wyda Minister Skarbu.

Warszawa, dn. 11 czerwca 1920 r.

Załącznik Nr. 172.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 13 grudnia 1920 roku o postępowaniu celnem.

(D. U. 1921 r. Nr. 11 p. 64).

Na podstawie art. 21 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu o taryfie celnej z dnia 11 czerwca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 51 z 1920 r. poz. 314) wprowadzam następujące:

PRZEPISY O POSTĘPOWANIU CELNEM.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Ruch towarów przez linję celną (art. 3 rozp. z dn. 11/VI 1920 r.). odbywać się może tylko temi drogami, przy których ustanowiono urzędy celne lub posterunki celne. Drogi takie otrzymują nazwę „dróg celnych“ w przeciwstawieniu do innych dróg, któremi towarów przewozić nie wolno i które nazywać należy drogami ubocznemi.

Drogi celne będą w tym celu wyraźnie wskazane przez władzę celną, przez obwieszczenie w Monitorze Polskim i w miejscowych dziennikach urzędowych.

Władza celna wyznaczy również miejsca lądowania, w których jedynie może odbywać się załadowanie towarów.

Budowanie promów, przewozów, mostów, pomostów i t. p. na wodach granicznych wymaga zezwolenia władzy celnej, która może zarządzić usunięcie tego rodzaju urządzeń, jeżeli je zbudowano bez jej pozwolenia.

P. załącznik Nr. 172 a.

§ 2. Urzędy celne (art. 2 rozp. z dn. 17/VI 1920 roku) dzielą się stosownie do zakresu swego działania na urzędy pierwszej klasy przy drogach żelaznych i wodnych oraz urzędy drugiej klasy przy drogach kołowych.

Urzędy celne pierwszej klasy mają upoważnienie do odprawy wszystkich towarów bez względy na ich ilość lub wysokość przypadającego cła.

Urzędy celne drugiej klasy mają upoważnienie do odprawy towarów wyszczególnionych w tabeli, załączonej do niniejszego rozporządzenia (załącznik I) w zakresie, tamże wskazanym.

Rozdzielanie przesyłek, celem ominięcia kompetencji celnej, zabrania się.

Prócz urzędów pierwszej i drugiej klasy można na drogach kołowych ustanawiać w celu przejścia podróżnych i mieszkańców pogranicza posterunki celne.

Przewóz jakichkolwiekbądź towarów przez posterunki celne jest wzbroniony.

§ 3. Towary, na których wywóz strona może składać zgłoszenia ustnie, wywozić wolno wszystkiemi drogami celnemi.

Towary, na których wywóz wymaga się zgłoszenia na piśmie, wywozić wolno tylko drogami celnemi, obsadzonemi przez urzędy klasy pierwszej.

§ 4. Odprawy towarów uskutecznia się w urzędach celnych, położonych przy drogach kołowych (art. 4 rozp. z dnia 11 czerwca 1920 r.), w czasie od pierwszego października do pierwszego marca od godziny 8 rano do 12 w południe i od 1 do 5 po południu, w miesiącach zaś letnich od 7 rano do 12 w południe i od 2 po południu do 7 wieczorem.

O ile z jakiegokolwiek powodu nie można odprawić towaru w dniu jego nadejścia, a urząd celny nie ma magazynu do jego przechowania, strona obowiązana jest na żądanie urzędu towar taki tego samego dnia wywieść napowrót za linję celną.

Towar, pozostający w urzędzie, należy bezwarunkowo jeszcze w dniu przywozu zapisać w odpowiednim rejestrze.

Podróżnych, zgłaszających się w urzędach celnych przy drogach kołowych, odprawiać można po za godzinami urzędowemi tylko wyjątkowo w wypadkach istotnej potrzeby.

Przejeżdżających w celu wykonania zawodu: duchownych, lekarzy, felczerów, akuszerki i straż pożarną przepuszczać należy przez granicę o każdej porze dnia i nocy.

Ustalenie godzin urzędowych w urzędach celnych przy kolejach żelaznych nastąpi w zależności od stosunków miejscowych w porozumieniu z władzami kolejowemi.

§ 5. W myśl art. 6 rozporz. z dnia 11 czerwca 1920 r. zabrania się przywozu do obszaru celnego:

a) ze względów zdrowotnych:
1. surogatów szafranu;
2. obić papierowych (tapet), papierów drukowanych, materji i innych przedmiotów, zabarwionych farbą arszenikową;
3. farby anilinowej, zawierającej arszenik (fuksyny i innych nazw) w kawałkach, proszku i ciaście (nie w kryształach);
4. opjum do palenia, jak również fajek i wszelkich innych przyrządów do palenia opjum;

b) ze względu na bezpieczeństwo publiczne: armat, pocisków, granatów, bomb i t. p.;

c) z innych względów publicznych:
1. jagód rybiej trutki (baccae cocculi indici);

2. wszelkich wyrobów i przedmiotów o charakterze bluźnierczym i obrażającym uczucia religijne, narodowe lub moralne, stosownie do ograniczeń, zawartych w ustawach;
3. ziemniaków pochodzenia amerykańskiego, liści, obierzyn, odpadków i wszelkich opakowań, użytych przy przewozie ziemniaków z Ameryki do kraju;
4. biletów loterji zagranicznej lub t. zw. pożyczek loteryjnych w emisjach osób prywatnych, towarzystw, miast i państw;
5. etykiet do butelek z firmami producentów zagranicznych, dostarczonych bez towaru;
6. marek do gry oraz wszelkich przedmiotów, naśladujących monety metalowe krajowe lub zagraniczne;
7. odbitek naśladujących pieniądze papierowe, banknoty i papiery wartościowe zarówno krajowe jak zagraniczne, oraz przedmiotów ozdobionych takiemi naśladownictwami, z wyjątkiem wydawnictw literackich i naukowych.

Żywe rośliny, sadzonki, szczepionki, świeże odpadki kwiatów wszelkiego rodzaju z Ameryki i Australji oraz wszelkie przedmioty, służące do ich opakowania, jakoteż świeże odpadki owoców z Ameryki i Australji wraz z opakowaniem wprowadzać można przez upoważnione do tego urzędy wejściowe, o ile przy badaniu okaże się, że towary te wolne są od mszycy San Jose.

P. załącznik Nr. 172a.

§ 6. Ogranicza się przywóz i wywóz następujących towarów:

a) przywóz.

1) Towary, będące przedmiotem monopolów państwowych sprowadzać mogą z zagranicy tylko zarządy właściwych monopolów. Osoby prywatne muszą w tym celu uzyskiwać zezwolenie Ministerstwa Skarbu, które ustanawiać będzie równocześnie warunki odprawy.

Podróżni, którzy przedmioty monopolowe wiozą na własny użytek, mogą poddawać je ocleniu bez osobnego pozwolenia w ilościach nie większych jak jeden kilogram tytoniu lub wyrobów tytoniowych, jeden kilogram wyrobów spirytusowych, pięć kilogramów cukru i pięć kilogramów soli.

2) Lekarstwa i trucizny wolno sprowadzać tylko aptekom, oraz kupcom do tego upoważnionym. W tym celu osoby prywatne muszą uzyskać zezwolenie władzy administracyjnej w miejscu swego zamieszkania, mieszkańcy pogranicza zaś powinni wykazać się receptą lekarza.

3) Przy przywozie zwierząt domowych z wyjątkiem psów, kotów i ptaków w klatkach, należy złożyć świadectwo zdrowia, wystawione przez rządowego lekarza z miejsca pochodzenia. Zwierzęta wprowadzane przez granicę podlegają nadto oględzinom rządowego lekarza weterynaryjnego.

4) surowe produkty zwierzęce z wyjątkiem jaj; mleka i jego przetworów można przywozić tylko na mocy świadectwa pochodzenia ze zwierząt zdrowych, wystawionego przez rządowego lekarza z miejsca pochodzenia.

5) Żywe rośliny z korzeniami przywozić można tylko na mocy poświadczenia władzy administracyjnej miejsca pochodzenia, że są wyprodukowane w zakładach wolnych od chorób przenośnych.

6) Broń, z wyjątkiem myśliwskiej, i amunicję wolno wprowadzać na podstawie pozwolenia władzy administracyjnej miejsca zamieszkania odbiorcy. Pozwolenie takie może być dla podróżnych zawarte w dokumencie podróży (paszporcie).

b) wywóz.

1) Proch i środki wybuchowe, wszelkiego rodzaju broń i przybory do niej, z wyjątkiem broni myśliwskiej, wywozić można tylko z zezwolenia Ministerstwa Spraw Wojskowych.

2) Zabytki, dzieła sztuki i kultury, jako to: obrazy i minjatury, stare sztychy, pergaminy, księgi i rękopisy, zbiory starych monet i pieczęci, rzeźby, kielichy, monstrancje, puszki, krzyże, relikwiarze, ornamenty, kapy, pasy słuckie, kontusze, makaty, gobeliny, hafty starożytne, zbroje, oręże oraz pochodzące z wykopalisk urny, narzędzia kamienne, wyroby metalowe i szklane, broń i t. p. przedmioty wywozić można tylko z zezwolenia Ministerstwa Sztuki i Kultury. (Dziennik Praw P. P. z r. 1918 Nr. 16 poz. 36).

Prócz powyższych zasad przywóz, wywóz i przewóz towarów uzależnia się od wymagań ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 79, poz. 527) oraz rozporządzeń na jej podstawie wydanych.

P. załącznik Nr. 172 a.

§ 7. Przy przywozie przedmiotów, wymienionych w artykule 10 poz. 2, 4, 5, 7, 8, i 13 rozporządzenia o taryfie celnej (Dz. U. R. P. Nr. 51/20 poz. 314) zwolnienie od cła następuje jedynie na podstawie następujących dokumentów, które należy składać przy odprawie celnej:

poz. 2. na podstawie poświadczeń właściwych urzędów dyplomatycznych i konsularnych;

poz. 4. na podstawie dyplomów;

poz. 5. na podstawie zaświadczenia zarządu właściwego monopolu, że przedmioty stanowią własność rządową i są przeznaczone dla fabryk lub składów rządowych;

poz. 7. na podstawie zaświadczeń zarządów muzealnych i zakładów naukowych, że przedmioty są przeznaczone dla zbiorów publicznych, lub do celów naukowych; o ile chodzi o dzieła artystów polskich – za poświadczeniem Ministerstwa Sztuki i Kultury, o ile zaś chodzi o przedmioty sprowadzone dla szkół ludowych — za potwierdzeniem inspektorów szkolnych;

poz. 8. na podstawie urzędowych ogłoszeń o zawarciu umowy lub istniejącym obowiązku utrzymania granicznych torów kolejowych;

poz. 13. o ile chodzi o trumny ze zwłokami lub urny z popiołami zwłok — wyłącznie na podstawie specjalnych dokumentów, wymaganych dla transportu zwłok. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 42 p. 25); przy odprawie zaś wieńców i kwiatów — na podstawie potwierdzenia zagranicznych władz administracyjnych, że wieńce lub kwiaty przeznaczone są do złożenia na grobach poległych.

Do przedmiotów, wymienionych w artyk. 10 poz. 10, 11 12 i 14 rozporządzenia o taryfie celnej, stosuje się następujące przepisy:

poz. 10. Jako wolne od cła należy uważać umocowane na kartonach wzory wyrobów metalowych, papierowych i t. p. w pojedynczych sztukach, różniących się między sobą wielkością, kształtem, kolorem lub rysunkiem, jako to: garnitury guzików, okuć, kopert, pocztówek i t. p. Wzory wszelkiego rodzaju, nadające się i w pojedyńczych sztukach do użytku, jak np. scyzoryki, nożyczki, kwiaty sztuczne, portmonetki, rękawiczki z jednej ręki i t. p. odprawiać można bez cła tylko wtedy, gdy za zgodą strony przedmioty te zostaną uczynione niezdatnemi do użytku.

poz. 11. Jako rzeczy podróżnych mogą być również uwolniane od cła narzędzia rzemieślników i monterów, instrumenty lekarzy, artystów i uczonych, fotograficzne aparaty, małe (podróżne) maszyny do pisania, wózki dla dzieci i do przewożenia chorych, o ile te przedmioty są używane i służyć mają do własnego użytku lub wykonywania zawodu i nie zachodzi podejrzenie, że podróż przedsięwzięto jedynie w celu wprowadzenia przedmiotów bez cła.

Urzędy celne mają prawo, o ile ze względu na ilość lub jakość wprowadzonych rzeczy podróży zachodziła potrzeba stwierdzenia zatrudnienia

i stosunków podróżnego, żądać okazania dokumentów podróży.

W wypadkach podejrzanych lub gdy rzeczy podróżnych ze względu na swą jakość lub ilość nie odpowiadają potrzebie i stanowi podróżnego należy stosować odprawę warunkową i żądać zabezpieczenia cła.

W ruchu podróżnych zezwala się na wprowadzenie bez cła 100 szt. papierosów lub 25 szt. cygar. albo 10 gr. tytoniu. Ulgi tej jednak nie należy stosować do mieszkańców pogranicza.

poz. 12. Środki transportowe należy odprawiać bez cła, o ile z rodzaju transportu, środka transportowego, z kierunku i miejsca przeznaczenia niewątpliwie wynika, że w danym wypadku chodzi o przewiezienie osób lub towarów, a nie o wprowadzenie środka transportowego bez opłaty cła. Od samochodów, rowerów i samolotów należy nawet przy czasowem wprowadzeniu ich dla przewiezienia osób lub towarów żądać zabezpieczenia cła, aż do chwili występu za granicę. Na wyjątki od tego może zezwolić Ministerstwo Skarbu w wypadkach godnych uwzględnienia.

Przy odprawie innych środków transportowych jako to: wozów, taczek, putni i t. p. należy wymagać zabezpieczenia cła tylko w razie podejrzenia lub gdy środki te nie noszą śladów używania.

Wagony kolejowe, zaliczone do parku kolei zagranicznych i jako takie zewnętrznie oznaczone, wolne są od zabezpieczenia.

poz. 14. Wszelkie towary lub próbki, nadsyłane pocztą, należy dostarczać urzędom celnym do odprawy.

§ 8. Przedmioty i towary, wymienione w poz. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12 i 14 art. 10 rozporz. z dn. 11/VI 1920 r. (Dz. U. R. P. № 51 poz. 314), urzędy celne mogą odprawiać bez osobnego upoważnienia.

Odprawa przedmiotów, wymienionych pod poz. 1 i 9, odbywać się będzie tylko na podstawie osobnego upoważnienia Ministerstwa Skarbu.

Pozwoleń na wolną od cła odprawę przedmiotów, wymienionych w p. 7, będą udzielały:

a) na obszarze: b. zaboru rosyjskiego—Ministerstwo Skarbu.

b) „ „ b. dzielnicy pruskiej—Dyrekcja Ceł w Poznaniu,

c) „ „ b. zaboru austrjackiego—Dyrekcja Skarbu we Lwowie, a w okręgu Krakowskim — również Dyrekcja Okręgu Skarbowego w Krakowie,

d) na obszarze Śląska Cieszyńskiego — Dyrekcja Skarbu w Cieszynie.

Przedmioty do utrzymania grobów poległych żołnierzy państw obych (poz. 13) odprawiać można za każdorazowem pozwoleniem Ministerstwa Skarbu.

Odprawę innych przedmiotów w tym punkcie wymienionych uskuteczniają urzędy celne bez osobnego upoważnienia.

p. Załącznik Nr. 172a.

§ 9. Przedmioty, wymienione w art 11 rozporządzenia o taryfie celnej z dnia 11.VI 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51 p. 314) poz. 1—4 zwalniać można od cła po złożeniu przy odprawie celnej właściwych pozwoleń, których udzielać się będzie na następujących podstawach:

poz. 1. Osoby, przesiedlające się, powinny dołączyć do podania szczegółowy spis ruchomości, potwierdzony przez władzę administracyjną dotychczasowego miejsca zamieszkania i uwierzytelniony przez właściwe przedstawicielstwo Rzeczypospolitej Polskiej na dowód, że objęte spisem przedmioty stanowią ich własność i były przez nie używane za granicą.

Narzędzia i instrumenty do wykonywania zawodu, maszyny, części składowe maszyn i urządzenia fabryczne zwolnić można od opłaty cła, o ile były używane przez przesiedlającego się, odpowiadają jego stosunkom i przeznaczone są do prowadzenia własnego przedsiębiorstwa w kraju.

Niewolno zwalniać od cła produktów spożywczych, nieprzerobionych materjałów, półfabrykatów i surowców, oraz wszelkich przedmiotów, które przy odprawie celnej będą uznane za nieodpowiadające potrzebie lub stosunkom przesiedlającego się. Przy odprawie celnej strona prócz tego ma obowiązek udowodnić, że przesiedla się do kraju na stałe.

poz. 2. Wyprawy ślubne osób płci żeńskiej, zamieszkałych najmniej od trzech lat za granicą, można zwolnić od cła wrazie złożenia przez osobę interesowaną podania z dołączeniem dowodu zawarcia ślubu małżeńskiego, oraz szczegółowego spisu przedmiotów, stanowiących wyprawę.

Na prośbę strony Ministerstwo Skarbu może zezwolić na późniejsze złożenie metryki ślubnej w ściśle określonym terminie. W tym wypadku pobiera się należność celną warunkowo aż do dostarczenia dowodu ślubnego. Po upływie

terminu, wyznaczonego w tym celu stronie, należność celna przechodzi na własność Skarbu. Władze celne mogą odmówić zwolnienia od cła, o ile uznają, że przedmioty nie odpowiadają stosunkom osoby przewożącej lub gdy ilość ich nie odpowiada zwyczajowi albo potrzebie.

poz 3. Celem uzyskania zwolnienia od cła przedmiotów odziedziczonych w spadku należy do podania dołączyć urzędowy dowód spadkobrania od władz administracyjnych lub sądowych.
Jako przedmioty spadku można zwalniać od cła urządzenia domowe, kuchenne, narzędzia i sprzęty fabryczne, o ile służyć mają do własnego użytku spadkobiercy i odpowiadają jego stosunkom.

poz. 4. Przedmioty takie można zwalniać od cła po złożeniu poświadczenia właściwej władzy administracyjnej, że osoby stały się ofiarą klęsk elementarnych.

poz. 5. Nieodzownym warunkiem zwolnienia od cła przesyłek krajowych zwróconych z za granicy jest wykazanie w sposób niewątpliwy, że przedmioty te pochodzą z kraju, że za granicą nie weszły do wolnego obrotu i że przed wysłaniem za granicę znajdowały się w wolnym obrocie w kraju.
Jako dowód, że przesyłki takie za granicą nie weszły do wolnego obrotu, służy poświadczenie zagranicznego publicznego przedsiębiorstwa przewozowego lub urzędu celnego na oryginalnych listach przewozowych.

poz. 6. Zwrot cła od tych zagranicznych przesyłek, które po ocleniu przeznaczono do wywozu za granicę, może nastąpić pod warunkiem zgłoszenia towaru do wywozu w terminie trzymiesięcznym od chwili ocleniа, stwierdzenia jego tożsamości i wykazania na żądanie władz celnych, że towaru nie sprowadzono do użytku czasowego.
Przesyłki takie, o ile są wzięte z urzędu celnego należy dostawić przed zwrotem za granicę do tego urzędu celnego, w którym zostały oclone, celem stwierdzenia ich tożsamości oraz wykonania kontroli nad ich wywozem.
Urzędy celne powinny przekazywać takie przesyłki za granicę wyłącznie koleją.
O ileby przesyłki tego rodzaju dostarczono do odprawy dopiero w granicznym urzędzie celnym, urząd obowiązany jest na wniosek prze-

woźnika dokonać wewnętrznej rewizji i stwierdzić tożsamość na właściwym kwicie celnym.

P. załącznik Nr. 172a.

§ 10. Pozwoleń na wolną od cła odprawę przedmiotów, wymienionych w art. 11 rozporządzenia z dnia 11.VI. 1920 r. udzielają:

a) na obszarze b. zaboru rosyjskiego — Ministerstwo Skarbu,
b) na obszarze b. dzielnicy pruskiej — Dyrekcja Ceł w Poznaniu,
c) na obszarze b. zaboru austrjackiego—Dyrekcja Skarbu we Lwowie,
d) na obszarze Śląska Cieszyńskiego — Dyrekcja Skarbu w Cieszynie.

Na wolną od cła odprawę maszyn i narzędzi fabrycznych (art. 11 poz. 1 i 3) może zezwolić tylko Ministerstwo Skarbu.

Urzędy celne mogą zwalniać od cła bez osobnego pozwolenia krajowe przesyłki zwrócone z zagranicy (poz. 5), o ile nadchodzą w przeciągu sześciu miesięcy od chwili wywiezienia za granicę i nie weszły za granicą do wolnego obrotu, a należność celna nie przekracza dwustu marek w złocie.

Dyrekcja Skarbu we Lwowie, Dyrekcja Skarbu w Cieszynie oraz Dyrekcja Ceł w Poznaniu mogą w takich wypadkach zezwalać na zwalnianie od opłaty cła do wysokości jednego tysiąca marek w złocie.

We wszystkich innych wypadkach, tudzież w razie wątpliwości, należy wyjednywać pozwolenie Ministerstwa Skarbu.

Na zwrot uiszczonego cła (poz. 6) do wysokości jednego tysiąca marek w złocie mogą zezwalać: Dyrekcja Skarbu we Lwowie, Dyrekcja Skarbu w Cieszynie oraz Dyrekcja Ceł w Poznaniu, o ile towar nie był jeszcze w wolnym obrocie.

We wszystkich innych wypadkach na zwrot cła może zezwolić tylko Ministerstwo Skarbu.

P. załącznik Nr. 172a.

§ 11. Towary, przeznaczone do przerobienia lub do celów technicznych i przemysłowych, można w granicach postanowień taryfy wprowadzać za zniżonem cłem lub bez opłaty cła wyłącznie za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu (art. 1).

Osoby lub przedsiębiorstwa, zamierzające korzystać z obrotu za takiem pozwoleniem, powinny wnieść podanie do izby handlowej lub do władzy przemysłowej tego okręgu, w którym leży przedsiębiorstwo. W podaniu takiem należy podać wysokość rocznego zapotrzebowania towaru, źródło zagraniczne, z którego towar zamierza się sprowadzać, siedzibę i rozmiar prowadzonego przedsiębiorstwa oraz wymienić urząd celny, w którym zamierza się przeprowadzić odprawę celną.

Izby handlowe lub urzędy przemysłowe badają prawdziwość przytoczonych w podaniu danych i, wraz ze swoją opinją (w szczególności co do tego, czy zachodzi istotna potrzeba posiłkowania się towarami sprowadzonemi z zagranicy), odsyłają go do Ministerstwa Skarbu.

Pozwoleń takich udzielać się będzie tylko osobom i przedsiębiorstwom, które pod względem swego stosunku do Skarbu są nieposzlakowane, godne zaufania i które poddadzą się warunkom kontroli skarbowej.

Pozwolenia na obrót za zniżonem cłem lub z uwolnieniem od opłaty cła wydawać się będzie na okres najwyżej lat trzech. Po upływie tego terminu można na prośbę przedsiębiorcy przedłużyć pozwolenie na dalszy okres bez specjalnego uzasadnienia, lecz tylko za zgłoszeniem do Ministerstwa Skarbu, że zamierzone jest dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa.

W razie potrzeby można zarządzić zabezpieczenie cła lub różnicy cła, na czas od wprowadzenia towaru aż do jego przerobienia.

Przedsiębiorstwo na cały czas trwania pozwolenia podaje się pod dozór skarbowy i zobowiązuje się je do utrzymywania ksiąg w celu zapisywania odbioru i zużycia towaru, wprowadzonego do przerobienia lub do celów technicznych i przemysłowych. Organom dozoru skarbowego służy wolny dostęp do wszystkich ubikacji i składów przedsiębiorstwa w tym celu, aby mogły badać zapasy towaru surowego i przerobionego i porównywać je zapisami w księgach.

Koszta kontroli urzędowej ponosi przedsiębiorca.

Urzędy celne przy warunkowej odprawie towaru powinny na świadectwie o wydanem pozwoleniu zaznaczać pojedyńczo przesyłki aż do wyczerpania dozwolonej ich ilości.

O każdej dokonanej odprawie urzędy celne zawiadamiają osobnem pismem organ celny lub skarbowy, powołany do kontroli przedsiębiorstwa.

Organy powołane do kontroli stwierdzają prawidłowe nadejście przesyłki na zawiadomieniu i po wpisaniu dat swego zapisu zwracają je właściwemu urzędowi celnemu.

W razie ujawnienia nadużycia Ministerstwo Skarbu może każdej chwili cofnąć udzielone pozwolenie niezależnie od wdrożenia postępowania karnego. Bliższe postanowienia w tym przedmiocie Ministerstwo Skarbu wydawać będzie w każdym poszczególnym wypadku nadużycia.

I. Przywóz.

§ 12. Wszystkie towary przywiezione z zagranicy należy dostawić do najbliższego na linji celnej urzędu celnego i tam zgłosić je (zadeklarować) nie później jak w czterdzieści osiem godzin od dnia nadejścia. Na przestrzeni pomiędzy linją celną

a urzędem nie można towarów ani zatrzymywać, ani składać, ani przeładowywać, z wyjątkiem wypadków koniecznej potrzeby.

Zgłoszenie celne (deklarację) powinna złożyć strona tj. osoba uprawniona do rozporządzania towarem.

Za uprawnionego do rozporządzania towarem uważa się wymienionego w liście przewozowym odbiorcę towaru, lub tego, który swoje uprawnienie do rozporządzenia towarem udowodni wykupionym kolejowym listem przewozowym, morskim listem przewozowym (connessement), lub prawomocną cesją.

Uprawnienie ajencji celnych Polskich Kolei Państwowych do deklarowania towarów normują osobne przepisy (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 12 poz. 67).

O ile po upływie wyżej oznaczonego 48-godzinnego terminu strona nie zgłosi towaru, urząd celny zarządza załatwienie czynności celnych z urzędu.

§ 13. Zgłoszenie towaru można dokonać ustnie albo na piśmie.

Zgłoszenie ustne dopuszcza się przy odprawie:

a) podróżnych;

b) zwierząt i towarów, podlegających szybkiemu zepsuciu;

c) towarów, wprowadzonych przez mieszkańców pogranicza na własny użytek, a nie na handel, o ile wysokość przypadającego cła nie przekracza kwoty pięćdziesięciu marek w złocie;

d) towarów nadchodzących w jednogatunkowych przesyłkach całowagonowych według następujących pozycji taryfy celnej: 1; 37 p. 1 b; 40; 41 p. 1; 58 p. 1; 62 p. 1; gliny z pozycji 65 p. 1; kredy z poz. 65 p. 2; gipsu z poz. 65 p. 3; dalej towarów z poz. 66 pp. 1, 4 i 7; 72 p. 1-a; 73 p. 1-a; 74 p. 1-a i 79.

§ 14. Zgłoszenie ustne towarów polega na tem, że strona oświadcza jakiego rodzaju odprawie ma być towar poddany (odprawie ostatecznej lub warunkowej), jak również udziela na żądanie urzędu potrzebnych wyjaśnień co do wysyłającego, odbiorcy, pochodzenia i ceny towaru. Zarazem strona powinna złożyć wszelkie posiadane dokumenty handlowe i przewozowe, dotyczące zgłoszonego towaru.

§ 15. Zgłoszenia na piśmie (deklaracja) sporządza się na przepisanym formularzu (wzór № 1) za pomocą papieru indygowego w 3 jednobrzmiących egzemplarzach w języku polskim.

Zgłoszenie powinno zawierać:

a) nazwisko i miejsce zamieszkania nadawcy i odbiorcy;

b) ilość, rodzaj, znaki i numery sztuk (colli);

c) nazwę handlową towarów;

d) wagę surową towarów;

e) kraj pochodzenia towarów;

f) cenę zagraniczną;

g) wyszczególnienie dokumentów handlowych dołączonych do deklaracji;
h) rodzaj żądanej odprawy;
i) datę wystawienia;
j) własnoręczny podpis osoby, wystawiającej deklarację.

Jeżeli towary nadchodzą w opakowaniu, należy deklarować wagę surową każdej sztuki (collis) osobno i wymienić rodzaj opakowania według nazwy, przewidzianej w tabeli tarowej.

Opakowania, niewymienione w tabeli tarowej, deklaruje się tak, jak się one zewnętrznie przedstawiają np. kufer, konewka, blaszanka i t. p.

Całowagonowe ładunki oraz przesyłki, składające się z większej ilości sztuk (collis) można deklarować sumarycznie, o ile zawierają towar jednakowego gatunku i nadeszły w jednakowem opakowaniu.

§ 16. Dokumenty handlowe, które strona obowiązana jest dołączyć do zgłoszenia towaru na piśmie, powinny być dokumentami oryginalnemi, wystawionemi przez wysyłającego, jako to: faktury, rachunki kupieckie, deklaracje pierwotne i t. p., i powinny zawierać ścisłe określenie towaru pod względem jego gatunku i rodzaju, oraz podawać tę ilość (wagę, miarę, sztuki i t. d.) każdego gatunku i rodzaju, która służy za podstawę do obliczenia cła.

W dokumentach tych należy również wskazywać rzeczywistą zagraniczną cenę towaru, za którą został sprzedany odbiorcy krajowemu.

p. Załącznik Nr. 172-a.

§ 17. W razie niedołączenia dokumentów, wymienionych w § 16 lub dołączenia takich, które nie odpowiadają wyżej (§ 16) wskazanym warunkom zgłoszenia uważa się za niezupełne.

Dokumenty, podające nieprawdziwą cenę towarów, uznaje się za nieodpowiadające warunkom, przepisanym w § 16.

§ 18. Po wniesieniu zgłoszenia ustnego, bądź na piśmie, urząd bada czy zachodzą warunki formalne do przeprowadzenia odprawy żądanej przez stronę, szczególnie zaś, czy przy towarach, ograniczonych w obrocie, złożone zostało potrzebne zaświadczenie na przywóz, czy urząd jest upoważniony do odprawy i t. p. Zachodzące wątpliwości i braki strona ma obowiązek jaknajśpieszniej usunąć. W przeciwnym razie urząd stosuje przepisy § 12.

§ 19. Rewizja towaru odbywać się może jedynie w obecności strony, o ile tego prawa strona wyraźnie w deklaracji się nie zrzeknie, lub o ile przesyłka nie nastręcza podejrzenia o popełnieniu przekroczenia celnego. Strona obecna przy rewizji obowiązana jest dopełnić na własny koszt i odpowiedzialność wszelkich czynności fizycznych, jakie urząd celny uzna za potrzebne do należytego zbadania towaru. O ile urząd

w tym celu posiada osobne siły pomocnicze, strona ma obowiązek posłużenia się niemi za przepisanem wynagrodzeniem.

§ 20. Po przyjęciu zgłoszenia urząd przystępuje do rewizji towaru, której celem jest stwierdzenie wszystkich danych, potrzebnych do załatwienia żądanej odprawy, w szczególności zaś przy odprawie przywozowej tych danych, które służą za podstawę do obliczenia cła.

Rewizja towaru jest zewnętrzna i wewnętrzna:

1) rewizja zewnętrzna polega na obliczeniu sztuk, zbadaniu rodzaju znaków i numerów pojedynczych opakowań i na zbadaniu ich wagi surowej;
2) rewizja wewnętrzna ma za zadanie sprawdzić ilość i gatunek towaru całej przesyłki tak, aby żadnej części jej nie uchylono od oclenia, ani też niewłaściwie nie oclono. W tym celu należy zasadniczo otworzyć i zbadać każdą sztukę, o ile o jej zawartości nie można przekonać się inaczej, np. za pomocą prętu rewizyjnego. Gdy przesyłka zawiera więcej sztuk z tym samym towarem, a sposób ich zapakowania, znaki i t. p. nie nasuwają pod tym względem żadnych wątpliwości, można rewizję wewnętrzną ograniczyć do dziesiątej części przesyłki, lecz co najmniej do pięciu sztuk, na których wybór strona nie może wywierać żadnego wpływu. W razie stwierdzenia niezgodności należy rewizją objąć wszystkie sztuki.

§ 21. Przy ustaleniu ilości towaru (art. 8 rozporz. o taryfie celnej), o ile taryfa jako podstawę do wymiaru cła podaje jego wagę, należy przestrzegać zasad następujących:

a) gdy taryfa celna podaje jako podstawę wagę surową (brutto), należy przez to rozumieć wagę towaru wraz ze wszystkiemi opakowaniami w tym stanie, w jakim towar do urzędu dostawiono. Waga środków transportowych (wagonów, wozów i t. p), w których towar bezpośrednio jest załadowany, do tej wagi nie wchodzi;
b) gdy taryfa do wagi towaru wlicza wagę wymienionych w niej opakowań (np. poz. 13) za podstawę do wymiaru cła bierze się wagę towaru łącznie z temi opakowaniami;
c) gdy taryfa celna podaje jako podstawę tylko samą wagę (od 100 kg.) rozumieć przez nią należy czystą wagę towaru, t. j. wagę samego towaru bez żadnego opakowania zarówno zewnętrznego, jak wewnętrznego.

§ 22. Wagę surową towarów wolnych od cła albo podlegających cłu w sumie nie wyższej niż dziesięć marek w złocie za sto kilogramów, można przyjąć według podania strony; urząd celny jednakże ma obowiązek wagę tę od czasu do czasu sprawdzać. Wagę wszystkich innych towarów należy stwierdzać przez faktyczne odważenie. Jeżeli towary znajdują się w opakowaniach jednego rodzaju i jednej wagi, można przeprowadzać tylko próbne odważanie, które jednak musi obej-

mować co najmniej dziesiątą część przesyłki, wybraną przez urząd bez wpływu strony. Jeżeli przy próbnem odważaniu okaże się niezgodność, należy odważyć całą przesyłkę. Przy odprawie towarów jednego gatunku w ładunkach wagonowych, o ile stawka nie przekracza trzydziestu pięciu marek w złocie za sto kilogramów, można obliczać wagę za pomocą potrącenia urzędowej tary, uwidocznionej na wagonach, ze stwierdzonej wagi wagonu łącznie z towarem. Ułatwienie to należy stosować również przy odprawie maszyn wszelkiego rodzaju, kabli, akumulatorów, samochodów i płynów w cysternach i beczkach.

W wypadkach podejrzanych należy zarządzić zawsze rzeczywiste odważenie przy cysternach zaś powtórne odważenie ich w stanie próżnym. Jeżeli z powodów miejscowych zachodzi znaczna trudność, lub nawet niemożliwość faktycznego odważenia, można zadowolnić się wagą, stwierdzoną oryginalnemi dokumentami handlowemi (specyfikacją, fabryczną fakturą i t. p.) o czem czyni się adnotację na potwierdzeniu odprawy.

§ 23. Jeżeli opakowanie zawiera dwa lub więcej rozmaitych towarów, podlegających opłacie cła od wagi surowej, to wagę opakowania rozkłada się na każdy z tych towarów procentowo w stosunku po ich wagi czystej. Jeżeli zaś między powyższemi towarami znajdują się również takie, które podlegają cłu od wagi czystej, to przypadającej na nie części wagi opakowania nie bierze się pod uwagę.

§ 24. Waga czysta towarów, wskazanych w tabeli tarowej, ustala się na podstawie odliczenia opustu procentowego (tary) w tej tabeli wyszczególnionego, który należy stosować tylko do właściwych rodzajów opakowania. Tabelę tarową wraz z wyjaśnieniami, dotyczącemi jest stosowania, dołącza się do niniejszego rozporządzenia (załącznik II).

§ 25. Opakowania zarówno zewnętrzne, jak wewnętrzne, które na podstawie przepisów §§ 21—24 nie podlegają ocleniu razem z towarem wolne są od cła, o ile ze względu na swą jakość nie podlegają cłu wyższemu niż towar w nich zawarty i o ile nie są spepecjalnie przystosowane do wielokrotnego przewozu lub stałego przechowywania tych samych lub innych towarów.

Opakowania, które podlegają ocleniu należy clić według ich jakości taryfowej z tą wagą, jaką za nie procentowo opuszczono, lub przez wyważenie ustalono.

§ 26. Po ukończeniu rewizji urząd celny powinien sporządzić potwierdzenie odprawy, w którem podaje się:

a) nazwę urzędu;
b) Nr. zgłoszenia (deklaracji);
c) pozycję rejestru przywozu;
d) dzień odprawy;
e) nazwisko uprawnionej do odebrania towaru strony;
f) miejsce złożenia towaru;

g) opis towaru według danych potrzebnych do obliczenia cła, a więc skróconą nazwę taryfową, pozycję taryfy celnej, wagę surową względnie wymiarową każdego gatunku towaru i stopę celną;
h) obliczenie cła i słowne określenie ostatecznej sumy należności;
i) sprawdzoną cenę towaru w markach polskich;
j) rejestr i pozycję, pod którą odprawę zapisano;
k) podpis urzędnika i pieczęć urzędu.

O ile wymienione w punktach a, c, e, dane zadeklarowała piśmiennie strona zgodnie z wynikiem rewizji, to w potwierdzeniu odprawy danych tych nie powtarza się.

§ 27. Potwierdzenie odprawy na towary zgłoszone ustnie wystawia się na druku według dołączonego wzoru Nr. 2, za pomocą papieru indygowego w 3-ch egzemplarzach, z których pierwszy dołącza się do właściwego rejestru, drugi po uiszczeniu opłat celnych i potwierdzeniu tego przez podpis urzędnika, oraz po wybiciu pieczęci urzędu wydaje się stronie na dowód legalnego uskutecznienia odprawy, trzeci zaś służy do celów statystyki handlowej.

§ 28. O ile odprawa obyła się na podstawie deklaracji, złożonej przez stronę na piśmie (§ 15), potwierdzenie odprawy wystawia się w sposób wskazany w § 27, na trzeciej stronie deklaracji (wzór Nr. 1) przez odpowiednie wypełnianie jej rubryk.

§ 29. W wypadkach, w których deklarację, złożoną na piśmie uznano za niezupełną (§ 17), odbiorca towaru powinien uiścić prócz cła dodatkową opłatę manipulacyjną (akcydencję) w wysokości 10% od należności celnej. Opłaty tej nie pobiera się przy deklarowaniu towarów wymienionych w załączonym wykazie (załącznik III) nawet wtedy, gdy właściwą deklarację uznano za niezupełną co do wymienionych w tym wykazie szczegółów.

W wypadkach, gdy cło pobiera się w złocie, opłatę manipulacyjną obliczać należy według stawki taryfowej z dodatkiem najwyższego agio.

§ 30. Po sporządzeniu potwierdzenia odprawy o wyniku jej zawiadamia się stronę, która otrzymanie tego zawiadomienia stwierdza własnoręcznym podpisem. Gdy strona nie zgadza się z zastosowaniem przez urząd taryfy, powinna o tem wyraźnie przy podpisie zaznaczyć. W tym wypadku naczelnik urzędu lub jego zastępca obowiązany jest towar ponownie zbadać. O ile ponowna rewizja potwierdza wynik poprzedni, strona ma prawo podać zażalenie na piśmie, lecz tylko przed odebraniem towaru, w ten sposób, by można było z towaru zatrzymać potrzebne próbki.

Naczelnik urzędu lub jego zastępca obowiązany jest również bez żądania stron jaknajczęściej kontrolować odprawy,

dokonywane przez urzędników, i prostować spostrzeżone nieprawidłowości.

§ 31. Zażalenia w sprawie stosowania taryfy celnej i wydanych do niej objaśnień (art. 16) należy wnosić protokularnie zaraz przy ocleniu. [Z chwilą wypuszczenia towaru z urzędu reklamacji się nie przyjmuje, o ile strona nie pozostawiła właściwych urzędowo potwierdzonych próbek].

Na żądanie strony urząd sporządza protokuł (wzór Nr. 3) za podpisem urzędników rewidujących i strony.

Urząd celny bezzwłocznie przesyła protokuł do Ministerstwa Skarbu (Departament Ceł) wraz ze sprawozdaniem (wzór Nr. 4, w którym należy szczegółowo uzasadnić postępowanie urzędu.

Do sprawozdania dołącza się złożone przez stronę załączniki (listy handlowe, listy przewozowe, specyfikacje, faktury i t. p.) oraz 1 próbkę towaru.

Próbki powinny być wydzielone przez rewidującego urzędnika w obecności strony w ten sposób, iżby były identyczne z kwestjonowanym towarem.

Próbki wydziela się w dwóch jednakowych egzemplarzach, z których jeden przesyła się do Ministerstwa Skarbu (Departamentu Ceł), drugi pozostaje w urzędzie celnym. Do próbek przymocowuje się kartki (wzór Nr. 5) i przypieczętowuje lakiem w ten sposób, aby ich nie można było odjąć bez uszkodzenia pieczęci.

Końce sznurka, którym przywiązane są próbki do kartek, pieczętuje się na odwrotnej stronie kartek pieczęcią strony i urzędu, pozostawiając końce sznurka dla pieczęci Departamentu Ceł przy zwrocie kartek.

Dolną część kartek urząd pozostawia niewypełnioną.

Odpowiednio wypisane kartki podpisują urzędnicy rewidujący i strona po przymocowaniu i przypieczętowaniu ich do próbek.

Przy wydzielaniu próbek należy mieć na uwadze:

1) próbki tkanin, wstążek, haftów, koronek i t. p. powinny mieć nie mniej niż 150 cm.² lub 20 cm. długości;
2) ciała sypkie i płynne powinny być wysyłane w blaszankach lub szklanych słoikach, o wadze nie mniej jak 150–200 gr.; spirytus i płyny, zawierające alkohol w ilości nie mniej 400 cm.³; słoiki powinny być zakorkowane i zapieczętowane lakiem; do słoików przymocowuje się kartki prób w sposób wyżej podany;
3) surowce metalów w kawałkach o długości przynajmniej 10 cm.; drut i pręty o długości 40 cm.;
4) wysyłanie całych bel, skrzyń, koszy, beczek i t. p. z jednakowym towarem można uskuteczniać tylko w wypadkach rzeczywistej potrzeby, uznanej przez urząd lub właściciela towaru;

5) zamiast towarów ciężkich lub niedogodnych do przesłania można składać rysunki lub fotografje, opatrzone odpowiedniem zaświadczeniem zgodności z towarem reklamowanym i opatrzone podpisami rewidującego urzędnika i właściciela towaru oraz pieczęciami urzędu i strony.

Wogóle próby należy składać w takiej ilości i w takim stanie, aby mogły dostatecznie charakteryzować zareklamowany towar i jego przeznaczenie.

Od przedmiotów nie poddających się dzieleniu nie należy odcinać lub oddzielać prób, aby nie psuć gotowych wyrobów.

W razie nieuwzględnienia przez urząd celny zażalenia (§ 30) i przesłania prób do decyzji Ministerstwa Skarbu (Departamentu Ceł) strona ponosi koszta postępowania, które ściąga urząd celny w drodze administracyjnej. Do kosztów zalicza się: analizy, opakowanie, przesłanie próbek i t. p. W razie wątpliwości ze strony urzędu przesyłka próbek odbywa się na koszt Skarbu.

Nadesłany egzemplarz próbek odpowiednio zaświadczony zwraca Departament Ceł do urzędu wraz z rozstrzygnięciem sprawy.

Próbki, rysunki, fotografje i t. p. nadesłane z Ministerstwa Skarbu (Departamentu Ceł) pozostają w urzędzie, aż do rozstrzygnięcia sprawy, poczem, o ile właściciel ich nie zażąda, powinny być należycie skolekcjonowane według poszczególnych pozycji w specjalnych szafach, jako muzeum próbek i wzorów. Próbki te mają służyć za wskazówki przy następnych odprawach takich samych towarów.

W razie zwrotu próbek właścicielowi, urząd celny powinien wziąć pokwitowanie odbioru.

p. Załącznik Nr. 172a.

§ 32. Po wygotowaniu przez urząd potwierdzenia odprawy strona obowiązana jest przypadające cło uiścić i towar odebrać w ciągu dwudziestu czterech godzin.

W tym samym terminie na żądanie strony lub na mocy rozporządzenia władzy celnej może towar być przekazany do opłaty cła do innego urzędu celnego, do którego w tym wypadku przesyła się potwierdzenie odprawy.

O ile z powodów wymienionych w § 49, jakakolwiek pozycja deklaracji nie będzie mogła być opłacona, należy wyliczyć i pobrać cło od pozostałych towarów. Po opłaceniu cła za brakującą pozycję należy wystawić dodatkowy kwit celny (wzór № 10). Unikat tego kwitu należy dołączyć do właściwej deklaracji.

Cło od towarów, wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Skarbu oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20-go lutego 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 19 poz. 98) powinno być uiszczone w walucie złotej według postanowień,

zawartych w tym rozporządzeniu, od pozostałych zaś towarów w biletach Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej z dopłatą (agio, (art. 14 rozp. o taryfie celnej), której wysokość ustala osobne rozporządzenie.

Jednocześnie z cłem strona obowiązana jest uiścić dodatkowe opłaty celne, grzywny, jako też właściwe opłaty wewnętrzne. W razie gdyby wskutek zaszłej pomyłki uiszczono kwotę mniejszą lub większą od właściwie przypadającej, różnica, jaka stąd wyniknie powinna być, w ciągu dwuch lat wyrównana należność, skarbowa ściągnięta trybem ustanowionym, nadwyżka zaś—stosownie do właściwych przepisów zwrócona stronie.

p. Załącznik Nr. 172a.

§ 33. Jeżeli po dokonaniu odprawy strona w myśl § 32 nie uiści należności celnych lub po uiszczeniu nie odbierze towaru, urząd celny ma prawo towar po upływie czternastu dni sprzedać z licytacji.

Na nabywcę towaru przechodzą wszystkie w tym względzie obowiązki pierwotnego odbiorcy.

Termin ten czternastodniowy nie dotyczy jednak żywych zwierząt, świeżych roślin i towarów, podlegających szybkiemu zepsuciu, które mogą być sprzedane niezwłocznie.

Uzyskaną ze sprzedaży gotówkę w całości lub z potrąceniem należności celnych, przewozowych i innych otrzymuje pierwotny odbiorca towaru.

W wypadkach, gdy strona wniesie reklamację na piśmie z powodu wyniku rewizji celnej, czternastodniowy termin sprzedaży towaru z licytacji liczy się od daty zawiadomienia strony o ostatecznem orzeczeniu władzy kompetentnej do rozstrzygnięcia reklamacji.

§ 34. Za towary, sprowadzone z za granicy za pośrednictwem władz i instytucji państwowych opłaty celne na podstawie uzyskanego od Ministerstwa Skarbu pozwolenia mogą być kredytowane t. j. uskuteczniane w drodze perjodycznych rozrachunków z Ministerstwem Skarbu. W poszczególnych pozwoleniach będą oznaczane terminy i warunki, dotyczące załatwienia takiego rodzaju rozrachunków.

II. Wywóz.

§ 35. Towary przeznaczone na wywóz powinny być dostawione do urzędu celnego najbliższego od miejsca występu i tam do wywozu zgłoszone.

Zgłoszenie do wywozu odbywa się ustnie lub na piśmie i powinno zawierać nazwisko i miejsce zamieszkania wysyłającego, ilość, jakość, znaki i numera sztuk, wagę surową, oraz nazwę i cenę towaru.

Zgłoszenie ustne można stosować przy odprawie:
a) podróżnych,
b) zwierząt i towarów, podlegających szybkiemu zepsuciu i
c) produktów gospodarstwa wiejskiego lub drobnego przemysłu, wysyłanych przez mieszkańców pogranicza na użytek sąsiedniej pogranicznej ludności, w ilościach nie przekraczających norm handlu targowego.

Przy innych odprawach strona obowiązana jest złożyć zgłoszenie (deklarację) na piśmie na formularzu według wzoru Nr. 6.

Przy zgłoszeniu ustnem lewą stronę formularza (wzór Nr. 6) wypełnia sam urząd.

p. Załącznik Nr. 172a.

§ 36. Po zgłoszeniu urząd celny bada oświadczenie strony, lub złożone dokumenty, czy nie zachodzą jakiekolwiek przeszkody do żądanego wywozu, np. brak potrzebnych zaświadczeń na prawo wywozu, a następnie poddaje same towary rewizji wedle przepisów dla odprawy przywozowej (§ 19—25).

§ 37. Po zbadaniu towarów urząd celny wystawia potwierdzenie odprawy na formularzu wzór Nr. 6 w 3-ch egzemplarzach i zaciąga do rejestru wywozu. Pierwszy egzemplarz potwierdzenia dołącza się do rejestru, drugi wydaje się stronie, trzeci zaś służy do celów statystycznych. Prócz tego wywóz towaru powinien być stwierdzony przez odbicie pieczęci urzędu i podpis odprawiającego urzędnika.

§ 38. Wywóz towarów, przywiezionych do kraju z za granicy ze zwolnieniem od opłaty cła lub za zwrotem już opłaconego cła może nastąpić na podstawie każdorazowo uzyskanego przez stronę pozwolenia. O ile towar nie wyszedł jeszcze z urzędu celnego do wolnego obrotu, pozwolenie na ulgowy wywóz z powrotem za granicę udziela władza celna. Po przejściu towaru do wolnego obrotu koniecznem jest uzyskanie uprzednio pozwolenia organów Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu.

Podanie o pozwolenie na powrotny wywóz towarów nieoclonych, lub oclonych, lecz nie opłaconych cłem strona składa do urzędu celnego. O ile przeciw udzieleniu pozwolenia niema przeszkód prawnych i o ile podanie to złożone zostało w terminie oznaczonym w § 33 niniejszego rozporządzenia urząd celny udziela żądanego pozwolenia, przyczem wszakże strona obowiązana jest uiścić wszelkie przypadające dodatkowe (manipulacyjne i inne) opłaty celne lub grzywny. Powrotny wywóz towarów opłaconych cłem, jak również znajdujących się w wolnym obrocie, zależny jest od uzyskania pozwolenia Ministerstwa Skarbu, lub właściwej Dyrekcji Ceł w zakresie jej kompetencji, z zachowaniem co do towarów, pozostających w urzędzie celnym, powyżej wymienionych warunków.

Towary, przeznaczone do powrotnego wywozu, przed wystąpem należy sprawdzić z dokumentami przywozowemi lub właściwem potwierdzeniem odprawy; faktyczny zaś ich występ, po odnotowaniu w rejestrze przywozu, stwierdza—jak w § 37—urząd na podaniu strony lub na potwierdzeniu odprawy.

III. Przewóz i przekazywanie towarów.

§ 39. O ile zagraniczne towary nieoclone przeznaczone są do przewozu przez obszar celny (właściwy przewóz) lub strona życzy sobie ich odprawy wewnątrz kraju, wreszcie w wypadkach, w których wejściowy urząd celny nie jest upoważniony do odprawy pewnego rodzaju towarów, towary te przesłać należy pod dozorem celnym (przekazywanie towarów) do innego wejściowego lub krajowego urzędu celnego. Wejściowe urzędy celne mogą towary, których rewizja wymaga długiego czasu i szczegółowego badania, przekazywać do krajowego urzędu celnego nawet wbrew wnioskowi upoważnionego do rozporządzania towarem, o ile urząd odbiorczy znajduje się w miejscu przeznaczenia lub po drodze do tego miejsca.

Przewóz towarów uzależnia się od pozwoleń, wydawanych na mocy ustawy o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 79 poz. 527), przekazywanie zaś towarów, na których przywóz wymaga się pozwolenia organów Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu, może nastąpić tylko po okazaniu przez stronę w wejściowym urzędzie celnym właściwych zaświadczeń Urzędów Przywozu i Wywozu.

Na przekazywanie i przewóz towarów zezwala się między urzędami mającemi nieprzerwalne połączenie kolejowe lub parostatkowe, przyczem przewóz drogą wodną odbywać się może tylko na żądanie publicznych przedsiębiorstw przewozowych, które powinny dać porękę za przewiezienie przesyłki w stanie nienaruszonym i które ponoszą odpowiedzialność do wysokości nieuiszczonego cła za zaginione towary. Przeładowywanie towaru przekazanego na obszarze celnym, wyjąwszy przypadki koniecznej potrzeby, jest wzbronione.

W razie koniecznej potrzeby przeładowania, właściwa stacja kolei zawiadamia najbliższy urząd celny, który deleguje natychmiast urzędnika, celem dopilnowania przeładunku i sporządzenia protokułu.

Przekazywanie towarów może zasadniczo odbywać się tylko w osobnych wagonach, lub oddziałach wagonów i statków, na które można nałożyć zamknięcie celne, niedopuszczające dostępu do towarów (zamknięcie wagonowe). [Tylko wyjątkowo]. Można pozwolić na przekazywanie pojedynczych przesyłek, o ile znajdują się one w opakowaniu, pozwalającem nałożyć na nie dostatecznie zabezpieczające zamknięcie celne (zamknięcie pakunkowe). Przesyłki te jednak powinny być we wspólnym wagonie ułożone osobno w ten sposób, by or-

gany celne miały do nich każdej chwili wolny dostęp i możność ich sprawdzenia.

§ 40. Przesyłki przekazane prócz zamknięcia celnego muszą być jeszcze w miejscu widocznem oznaczone nalepkami. Nalepki te powinny być umieszczone na wagonach obok nalepek kolejowech, przy przesyłkach pojedynczych również na samych przesyłkach (wzór Nr. 7). Prócz tego listy przewozowe na przesyłki przekazane należy oznaczać takiemi samemi nalepkami mniejszego formatu (wzór Nr. 8) oraz odbijać na nich za pomocą stempli daty przekazania.

P, załącznik Nr. 172a.

IV. Ruch podróżnych.

§ 41. Za podróżnych w rozumieniu niniejszych przepisów uważa się osoby, które przekraczają linję celną przy przejściu lub przejeździe w celach osobistych, a nie w celu wprowadzenia przedmiotów, które mają ze sobą.

Odprawa rzeczy podróżnych, o ile nie wiozą ze sobą towarów przeznaczonych na handel, powinna się odbywać przez cały czas zajęć służbowych i ma pierwszeństwo przed innemi odprawami.

Od podróżnych wymaga się deklaracji ustnej; odprawa odbywa się na podstawie wyniku rewizji, którą należy przeprowadzać z możliwą oględnością. Do odpowiedzialności karnej pociągać można tylko tych podróżnych, u których ze szczególnego zapakowania przedmiotów (podwójne dno, ukrycie pod ubraniem i t. d.) stwierdzić można wyraźnie ich niezawodny zamiar usunięcia poszczególnych przedmiotów z pod odprawy celnej.

Cło od podróżnych pobiera się na podstawie wyniku rewizji ich rzeczy, a na pobrane kwoty wystawia się im kwity blokowe (wzór Nr. 2).

V. Odprawa warunkowa.

§ 42. Jeżeli do obszaru celnego przywozi się towar zagraniczny, albo wywozi towar krajowy za granicę z zamiarem z góry powziętym, że towar ten ma być z powrotem zwrócony w przeciągu ściśle oznaczonego terminu, towar ten można poddać odprawie warunkowej, na podstawie której strona w pierwszym wypadku otrzymuje zwrot cła złożonego przy przywozie, w drugim zaś wypadku otrzymuje zwolnienie od opłaty cła przywozowego.

§ 43. Odprawa warunkowa może być dopuszczana po spełnieniu przepisanych warunków, o ile strona zgłasza swój zamiar zwrócenia towaru już przy przywozie lub przy wywozie i o ile przy powrocie identyczność towaru można z całą pew-

ścią stwierdzić. Zabezpieczenie cła przywozowego musi być złożone w gotówce, lub w innych walorach według specjalnych rozporządzeń Ministerstwa Skarbu.

§ 44. Na odprawę warunkową towarów w myśl art. 12 rozporządzenia o taryfie celnej z dnia 11. VI 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 51 poz. 314) należy uzyskać pozwolenie. O ile chodzi o obrót uszlachetniający, tj. o wprowadzenie materjałów z za granicy, celem wytworzenia w kraju fabrykatów, przeznaczonych do wywozu (obrót czynny) lub też o wysyłanie zagranicę wyrobów krajowych i powrotny ich przywóz w stanie wykończonym (obrót bierny), pozwoleń takich udziela Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu, jedynie osobom godnym zaufania i nieposzlakowanym.

W podaniach, wnoszonych za pośrednictwem izb handlowych lub urzędów przemysłowych, w których okręgu leży przedsiębiorstwo, strony powinny wymienić materjały, półfabrykaty, tudzież części składowe, które zamierzają sprowadzać lub wywozić i dokładnie określić towar, który będzie wytworzony. Nadto należy podać siedzibę przedsiębiorstwa, przedstawić szczegółowo przebieg postępowania technicznego i wskazać urząd celny, w którym zamierza się przeprowadzać odprawę.

Izby handlowe, względnie urzędy przemysłowe, odsyłają podanie do Ministerstwa Skarbu, po zbadaniu prawdziwości przytoczonych danych wraz ze swoją opinją; w szczególności czy możność współzawodnictwa na zagranicznych rynkach zależy istotnie od użycia zagranicznych nieoclonych materjałów, półfabrykatów lub części składowych, lub czy w kraju istotnie zachodzi brak odpowiednich zakładów, które mogłyby dokonać uszlachetnienia.

Ministerstwo Skarbu ustala po przeprowadzeniu próbnej fabrykacji pod dozorem skarbowym ilościowy stosunek wytworzonych towarów do sprowadzonych materjałów, określając równocześnie ilość odpadków lub dodatku i dopuszczalny ubytek albo przyrost materjału.

Przy przekroczeniu ustalonych norm pobiera się cło od nadwyżki według jej taryfowej jakości.

Urzędy celne o każdej dokonanej odprawie zawiadamiają osobnym pismem organ skarbowy, powołany do kontroli przedsiębiorstwa.

W wypadkach ujawnienia nadużycia Ministerstwo Skarbu może każdej chwili cofnąć udzielone pozwolenie, niezależnie od wdrożenia postępowania karnego.

§ 45. Rewizje towarów celem odprawy warunkowej, przeprowadza się podług zasad, ustalonych dla odprawy ostatecznej.

Potwierdzenie odprawy uskutecznia się na deklaracji przez zaznaczenie na tym dokumencie rodzaju odprawy oraz dopi-

sanie terminu wyznaczonego dla powrotu towaru. Wystawione potwierdzenia zapisuje się w rejestrze odpraw warunkowych.

§ 46. Powrót towarów odprawionych warunkowo może nastąpić przez urząd celny dowolnie obrany. Przy zgłoszeniu należy również złożyć dowód odprawy warunkowej, na którego podstawie urząd stwierdza identyczność towaru i zwraca stronie złożone zabezpieczenie za osobnem pokwitowaniem. O ile zwrot zabezpieczenia nie może zaraz nastąpić, należy dokument warunkowej odprawy zaopatrzyć w potwierdzenie powrotu i zwrócić stronie, która po odbiór zabezpieczenia ma się zgłosić w miejscu i czasie przez urząd wyznaczonym. Wypłatę zabezpieczenia oznacza się również na dokumencie warunkowej odprawy i ten ostatni odsyła się do urzędu, który go wystawił, celem dołączenia go do rejestru odpraw warunkowych i wykreślenia towaru z właściwego wykazu.

§ 47. Jeżeli towar, warunkowo odprawiony, nie zostanie w wyznaczonym terminie zwrócony, a strona nie postarała się o odroczenie terminu, wyznaczonego do powrotu, urząd, który odprawę uskutecznił, wykreśla ten towar z właściwego wykazu, a złożone zabezpieczenie zalicza na rachunek opłaconych ceł przywozowych.

VI. Składy celne.

§ 48. Towary dostawione do urzędu celnego po wyładowaniu przyjmuje się do składów celnych lub kolejowo-celnych na podstawie dokumentów przewozowych i przechowuje się je aż do chwili uskutecznienia odprawy celnej oraz wydania ich stronie przy zachowaniu terminów, wskazanych w § 12 i § 33.

§ 49. W wypadkach, gdy wymagania, przepisane w §§ 12 i 33, nie mogą być dopełnione przez stronę w oznaczonym terminie z powodów od niej niezależnych, jak np. wskutek zakwestjonowania dokumentów przewozowych, pozwoleń lub stosowania taryfy celnej przy odprawie, dochodzeń karnych i t. p. towary mogą pozostawać w składach przez czas dłuższy, niezbędny do wyjaśnienia sprawy. O ile temu nie stoi na przeszkodzie brak miejsca, urząd celny ma prawo do zezwolenia na przechowywanie w składach na prośbę strony również takich towarów, co do których nie zachodzą powyżej wspomniane okoliczności, najdłużej jednak w ciągu trzech miesięcy, przyczem urząd celny ma prawo w każdej chwili w razie potrzeby (nawał towarów, psucie się towaru i t. p.) wezwać stronę do odebrania towaru. O ile strona w takim wypadku na wezwanie urzędu nie załatwi ostatecznie odprawy i towaru nie odbierze, urząd celny może sprzedać towar przez licytację publiczną.

§ 50. Do magazynów celnych nie wolno przyjmować towarów wybuchowych, oraz takich, które wskutek swej natury

(woń, cieknięcie i t. d.) mogą szkodzić innym towarom, znajdującym się na składzie.

§ 51. Przy przyjęciu towarów na skład poddaje się je rewizji zewnętrznej (§ 20), o ile zaś zachodzi wątpliwość co do gatunku towaru, od którego zależy przyjęcie do składu, również podlega on rewizji wewnętrznej. O wyniku rewizji zewnętrznej zapisuje się w księdze składowej.

§ 52. Należność składową pobiera się w zwykłej walucie w wysokości 1 marki polskiej od stu kilogramów wagi surowej za jeden dzień (art. 15), przyczem część wagi surowej mniejszą od 50 kilogramów przyjmuje się za całe 50 kilogramów. Należność składową pobiera się równocześnie z przypadającemi należnościami celnemi za tem samem potwierdzeniem odprawy. Jeżeli przy wydaniu towaru nie pobiera się żadnych należności celnych, to na należność składową powinno być wystawione osobne potwierdzenie zapłaty (wzór Nr. 9), które zapisuje się w rejestrze poborowym narachunek należności składowych.

Należność składową od towarów, złożonych w magazynach kolejowych, oblicza i pobiera kolej według norm, ustalonych przez władze kolejowe.

P. załącznik Nr. 172a.

§ 53. Z chwilą ogłoszenia niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą przepis wykonawczy do rozp rządzenia o taryfie celnej z dnia 4 listopada 1919 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 95 z 1919 r. poz. 511).

Załącznik Nr. 172a.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 31-go grudnia 1921 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 13-go grudnia 1920 roku o postępowaniu celnem.

(D. U. 1922 r. Nr. 5 p. 35).

Na podstawie art. 21 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu o taryfie celnej z dnia 11 czerwca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51 poz. 314) zarządza się co następuje:

§ 1. Wprowadza się zmiany rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 11 poz. 64) objęte następującemi paragrafami.

§ 2. § 1 rozporządzenia z 13 grudnia 1920 r. uzupełnia się następującym nowym ustępem:

„Oznaczenie dróg celnych, miejsca ładowania, promów, miejsc przeprawy, mostów i pomostów dla przybijania statków należy do władz celnych II instancji, a na obszarze Wolnego Miasta Gdańska do najwyższej władzy celnej w Gdańsku".

§ 3. § 5 tegoż rozporządzenia należy następująco uzupełnić:

W ustępie litera c) w punkcie 4 dodaje się zdanie:

„Tym mieszkańcom Wolnego Miasta Gdańska, którzy udowodnią, że sprowadzali dotąd losy niemieckich loterji publicznych, zezwala się nadal na przywóz tych losów przez okres dziesięciu lat, licząc od dnia 1 stycznia 1922 r."

W tym samym ustępie punkt 5) uzupełnia się następującem postanowieniem:

„przywóz tych etykiet dozwolony jest i wówczas, gdy towar, do którego oznaczenia służyć mają, nie został wprowadzony równocześnie z niemi, lecz wprowadzono go już przedtem".

W trzecim wierszu ostatniego ustępu § 5 należy między słowa „jakoteż" i „świeże odpadki owoców" wstawić słowa „świeże owoce i".

§ 4. § 6 tegoż rozporządzenia, ustęp a) przywóz, należy uzupełnić nowym punktem (siódmym):

„7) Przywóz kart do gry w stanie luźnym".

W ustępie b) wywóz — tegoż paragrafu otrzymuje punkt 2 następujące uzupełnienie:

„Wywóz dzieł sztuki oraz zabytków starożytności z obszaru Wolnego Miasta Gdańska dozwolony jest jedynie za zezwoleniem Senatu W. M. Gdańska".

§ 5. W § 8 tegoż rozporządzenia, w ustępie 3 (upoważnienia władz II instancji) należy dodać:

„e) na obszarze Wolnego Miasta Gdańska najwyższa władza celna w Gdańsku".

§ 6. W § 9 tegoż rozporządzenia otrzymują dwa pierwsze ustępy pozycji 2 następujące brzmienie:

„Wyprawy ślubne, podarunki dla narzeczonych lub podarunki ślubne mogą być przywożone z uwolnieniem od cła, jeżeli przeznaczone są dla cudzoziemców lub obywateli własnego kraju, zamieszkałych dłużej niż dwa lata zagranicą, którzy z powodu zawarcia związku małżeńskiego z osobą zamieszkałą na polskim obszarze celnym przenoszą do tego obszaru swe miejsce zamieszkania. W podaniu winno się udowodnić, że małżeństwo zostało zawarte; pozatem należy dołączyć szczegółowy spis przedmiotów, stanowiących wyprawę.

Władze celne II instancji, zaś na obszar W. M. Gdańska najwyższa władza celna gdańska, mogą zezwolić na późniejsze złożenie metryki ślubnej. W tym wypadku pobiera się należność celną warunkowo aż do dostarczenia dowodu ślubnego. Po upływie terminu, wyznaczonego w tym celu stronie, należność celna przechodzi na własność Skarbu".

Pozycja 5 § 9 zostaje uzupełniona następującym nowym (trzecim ustępem):

„Towary, które na polskim obszarze celnym znajdowały się w wolnym obrocie i z obszaru tego wywiezione zostały zagranicę, może w razie ich powrotu polski centralny zarząd ceł także wówczas, gdy zagranicą weszły do wolnego obrotu, zwolnić od cła, jeżeli przemawiają za tem przeważające względy słuszności".

§ 7. W § 10 tegoż rozporządzenia w ustępie 1 (upoważnienia władz II instancji) należy dodać:

„e) na obszarze W. M. Gdańska — najwyższa władza celna w Gdańsku".

„Pozatem § 10 tegoż rozporządzenia uzupełnia się następującym nowym ustępem:

„Udzielanie zwolnień od cła dla towarów w ruchu pogranicznym i dla płodów z gospodarstwa rolnego i wiejskiego, pochodzących z nieruchomości, rozciągających się poza linję celną i których zarząd znajduje się w obrębie polskiego obszaru celnego (art. 13) przekazuje się władzom celnym II instancji, a na obszarze W. M. Gdańska — najwyższej władzy celnej w Gdańsku".

§ 8. Drugie zdanie § 16 tegoż rozporządzenia uzupełnia się następującem nowem zdaniem:

„Wystarcza jednak, gdy na dokumencie handlowym lub liście przewozowym potwierdzi wartość towaru zagraniczny nadawca".

§ 9. Uchyla się postanowienie drugiego zdania ustępu 1 § 31 tegoż rozporządzenia, t. j. od słów „Z chwilą wypuszczenia towaru" do słów „urzędowo potwierdzonych próbek".

§ 10. § 32 tegoż rozporządzenia uzupełnia się następującemi nowemi ustępami:

„Cło należy uiszczać według tych przepisów i stawek taryfowych, jakie obowiązują w dniu, w którym towary przeznaczone na przywóz, dostawione będą właściwej władzy celnej do oclenia lub do zapisania ich na wywóz.

Wolne od cła są towary, które pod urzędową kontrolą zostały zniszczone lub też w czasie transportu, przeprowadzonego pod taką kontrolą, zniszczały. Towary, które w czasie transportu przeprowadzonego pod urzędową kontrolą wskutek wpływów przyrody, zmieniły swą jakość i wagę, lub też które pod kontrolą urzędową zmienione zostały, należy oclić według ich stanu w czasie odprawy.

Przy towarach, które usunięto z pod oclenia, miarodajną jest chwila i jakość ich, w której należało dostawić je do oclenia, gdy zaś tego stwierdzić nie można, chwila ich wykrycia i jakość ich w owej chwili".

§ 11. § 35 tegoż rozporządzenia uzupełnia się następującym nowym ustępem:

„O ile towary, których wywóz z obszaru celnego nie jest ograniczony przepisami o postępowaniu celnem, zakazami wywozu albo też z powodów wewnętrznego opodatkowania, będą musiały być zgłaszane li tylko dla celów statystyki wywozu, natenczas będzie ustanowiony dla obrotu z okręgu pogranicznego ułatwiony sposób zgłaszania".

§ 12. W § 39 tegoż rozporządzenia w zdaniu drugiem ostatniego ustępu skreśla się słowa początkowe zdania „Tylko wyjątkowo".

§ 13. § 52 tegoż rozporządzenia uzupełnia się następującym nowym (drugim) ustępem:

„Ustalanie wysokości opłat składowych w urzędowych składach celnych przekazuje się władzom celnym II instancji, a na obszarze W. M. Gdańska—najwyższej władzy celnej w Gdańsku".

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 10 stycznia 1922 r.

Załącznik Nr. 173.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1921 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn z dnia 2 czerwca 1920 r. na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz powiaty: białowieski, grodzieński i wołkowyski województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 71 p. 476).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. 16, poz. 93), Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Moc obowiązująca art. 1—40 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn, ogłoszonych rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 2 czerwca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 49, poz. 300), rozciąga się na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, oraz powiaty: białowieski, grodzieński i wołkowyski województwa białostockiego.

§ 2. Termin jednomiesięczny, przewidziany w art. 22 powołanych przepisów, przedłuża się tymczasowo do miesięcy trzech.

§ 3. Art. 2 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 23 października 1919 r. (Dz. Urz. Nr. 26, poz. 273), w przedmiocie podatku stemplowego, nie stosuje się do darowizn.

§ 4. W sprawach, w których wymiar podatku ma nastąpić według przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn z dnia 2 czerwca 1920 r. (art. 1 i 6 rozporządzenia niniejszego), nie stosuje się do rozporządzeń Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 20 listopada 1919 r. (Dz. Urz. Nr. 35, poz. 403)[77] oraz z dnia 10 czerwca 1920 r. (Dz. Urz. Nr. 54, poz. 1531), dotyczących prawnego oszacowania majątków przy ustalaniu opłat skarbowych. Minister Skarbu może wydać nowe przepisy w tym przedmiocie.

§ 5. Wykonanie rozporządzenia niniejszego należy do Ministra Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn z dnia 2 czerwca 1920 r. (art. 1) będą stosowane, z wyjątkiem art. 31—33, również i wówczas, jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od dnia 1 stycznia 1916 r., a do dnia ogłoszenia rozporządzenia niniejszego nie zapadła decyzja o należności podatku spadkowego, powzięta bądź przez władzę skarbową, bądź przez sąd przy zatwierdzeniu testamentu lub spadkobrania z prawa.

Załącznik Nr. 174.

PRZEPISY USTAWOWE

z dnia 2 czerwca 1920 r. o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

(D. U. Nr. 49 p. 300).

Art. 1. Opodatkowaniu w myśl niniejszych przepisów podlega nabycie majątku w drodze spadku, legatu lub darowizny.

Art. 2. Wymiarowi podatku od darowizn nie podlegają:

a) zapomogi, udzielone przez Państwo lub związek samorządny na cele użyteczności publicznej,

b) tantjemy, gratyfikacje i t. p. wynagrodzenia, które pracodawca przyznaje swemu pracownikowi, o ile przedmiotem tego rodzaju darowizny nie jest nieruchomość.

Art. 3. Za podstawę wymiaru przyjmuje się czystą wartość nabytego majątku według stanu w dniu otwarcia spadku lub zdziałania aktu darowizny.

Wartość czystą oblicza się przez potrącenie długów i ciężarów od wartości ogólnej.

Art. 4. Prawa, co do których zachodzi wątpliwość, czy lub w jakiej mierze istnieją, lub czy są wykonalne, wlicza się do podstawy wymiaru według ich przypuszczalnej wartości.

Art. 5. Wartość świadczeń powtarzających się ustala się w sposób następujący:

a) W razie ustanowienia ich na wieczne czasy za podstawę wymiaru służy iloczyn z pomnożenia wartości rocznej przez 25.

b) Jeżeli zobowiązanie do takich świadczeń ma trwać do terminu, oznaczonego kalendarzowo, podstawę wymiaru stanowi wartość skapitalizowana według załączonej tablicy.

c) Gdy zobowiązanie ustanowiono na czas nieoznaczony, jednak nieograniczony do czasu życia jednej lub więcej osób, to za podstawę wymiaru przyjmuje się iloczyn z pomnożenia wartości rocznej przez $12^1/_2$.

d) Jeżeli w przypadkach, określonych w ustępie c), oznaczono kalendarzowo termin, do którego zobowiązanie trwać będzie niewątpliwie, oblicza się podstawę wymiaru za czas do tego terminu w sposób, podany w ustępie b), za czas dalszy w sposób, podany w ustępie c), nigdy jednak w sumie wyższej, niż podana w ustępie a).

e) Gdy trwanie zobowiązania ograniczone jest do czasu życia jednej osoby, za podstawę wymiaru służy wartość skapitalizowana, obliczona według wieku osoby, z której śmiercią zobowiązanie gaśnie.

Wartość ta równa się przy wieku:

lat	15	lub	mniej		18-krotnej		
wyżej	„	15	do	25	lat	17	„
„	„	25	„	35	„	16	„
„	„	35	„	42	„	14	„
„	„	45	„	55	„	12	„
„	„	55	„	65	„	$8^1/_2$	„
„	„	65	„	75	„	5	„
„	„	75	„	80	„	3	„
„	„	80	„			2	„

rocznej wartości.

f) Gdy trwanie zobowiązania zależy od życia dwu lub więcej osób, to wartość skapitalizowaną oblicza się według wieku osoby najstarszej lub najmłodszej stosownie do tego, czy zobowiązanie ma zgasnąć z chwilą zgonu osoby, która umrze pierwsza lub z chwilą śmierci osoby, która umrze ostatnia.

Przepisy powyższe dotyczą również obliczenia wartości użytkowania.

Roczną wartość użytkowania przyjmuje się w sumie, wynoszącej 4% wartości rzeczy, poddanej użytkowaniu, chyba że niewątpliwą jest wartość wyższa lub niższa.

Art. 6. Jeżeli co do rzeczy, oddanych na skład, służy dwu lub więcej osobom solidarnie prawo rozporządzania, to w razie śmierci jednej z nich zachodzi celem wymiaru po-

datku spadkowego domniemanie prawne, iż te rzeczy należały do osoby zmarłej.

Jeżeli umówiono się, że prawo rozporządzania ma nie ten, na czyje imię rzeczy złożono, lecz wyłącznie inna osoba, natenczas w razie śmierci tej innej osoby zachodzi w zakresie wymiaru podatku spadkowego domniemanie prawne, że należały w całości do niej.

Powyższe postanowienia stosują się również do przedmiotów, znajdujących się w skrzynkach depozytowych (safes) tudzież w razie oddania na skład pieniędzy z zastrzeżeniem zwrotu takiej samej sumy lub wogóle w razie złożenia rzeczy zamiennych z zastrzeżeniem zwrotu takiej samej ilości rzeczy tego samego rodzaju.

Postępowanie co do przeprowadzenia przeciwdowodu ustalone będzie rozporządzeniem.

Art. 7. Podatnik winien udowodnić istnienie i wysokość długów i ciężarów (art. 3) których potrącenia żąda.

Do długów i ciężarów zalicza się również koszty ostatniej choroby spadkodawcy, o ile ich nie pokryto za jego życia z jego majątku, oraz koszty pogrzebu i nagrobka.

Celem obliczenia czystej wartości przedmiotu, poddanego użytkowaniu, nie potrąca się wartości użytkowania.

Art 8. Podatek nie należy się, gdy czysta wartość otrzymanego majątku nie przewyższa 500.000 mk., o ile majątek przechodzi na małżonka lub zstępnego, a 100.000 mk. o ile majątek przechodzi na inną osobę.

Również nie podlegają podatkowi: sprzęty pokojowe i kuchenne, pościel, odzież i bielizna, przeznaczone do użytku w gospodarstwie domowem spadkodawcy lub darującego, a przechodzące na małżonka lub krewnego w linji prostej, jeżeli wartość ich nie przewyższa 500.000 mk.

(W red. Ustawy z d. 31 marca 1922 r.)

Art. 9. Stopę podatku oznacza się według załączonej taryfy.

Celem obliczenia podatku należy od czystej wartości otrzymanego majątku potrącić sumę, równającą się najwyższej kwocie bezpośrednio poprzedzającego stopnia wartości. Od reszty wymierza się podatek według stopnia wartości, pod który podpada cała czysta wartość otrzymanego majątku, od sumy potrąconej zaś ten podatek, który przypada według stopnia wartości bezpośrednio poprzedzającego.

Art. 10. Jeżeli majątek przechodzi na dwie lub więcej osób, to oblicza się podatek co do każdego z nabywców osobno, według czystej wartości części majątku, jemu przypadłej.

Art. 11. Artykułu 8 oraz pozycji 1 taryfy, o ile dotyczą małżonka, nie stosuje się, jeżeli w chwili otwarcia spadku lub

zdziałania darowizny małżeństwo było rozwiązane lub małżonkowie byli rozłączeni co do stołu i łoża.

Art. 12. Pokrewieństwo lub powinowactwo, określone w taryfie, uznaje się także wówczas, gdy wynikło ze związków nieślubnych.

Dziecko nieślubne, przysposobione przez swojego ojca lub swoją matkę, należy do osób, wymienionych w taryfie pod poz. 1.

Art. 13. O ile majątek, który fundacja, zakład, zrzeszenie lub związek samorządowy otrzymały na podstawie rozporządzenia ostatniej woli lub darowizny, nie jest przeznaczony na cele dobroczynne, ani na cele nauki lub nauczania, Minister Skarbu zezwoli na wniosek podatnika, by wymiar nastąpił podług stopy, wskazanej w poz. 5 taryfy, jeżeli cel, na który majątek jest przeznaczony, ma ważne znaczenie dla dobra ogólnego.

Minister Skarbu może na wniosek podatnika zezwolić na zastosowanie stopy, wskazanej w pozycji 5 taryfy, także wówczać, gdy fundacja, zakład, zrzeszenie lub związek samorządny ma siedzibę zagranicą, a zachodzą warunki podane w powołanej pozycji 5 lub w części pierwszej niniejszego artykułu.

Art. 14. Jeżeli ten sam darujący z tym samym obdarowanym zawarli dwie lub więcej umów, podlegających podatkowi od darowizn, natenczas podatek od każdej z tych umów wymierza się według stopy jednolitej odpowiadającej sumie podstaw wymiaru, obliczonych co do każdej umowy z osobna.

Powyższy przepis stosuje się odpowiednio, jeżeli ktoś nabył majątek w sposób uzasadniający wymiar podatku spadkowego, a nadto zawarł ze spadkodawcą jedną lub więcej umów, podlegających podatkowi od darowizn.

Art. 15. Notarjusz, spisując akt umowy, podlegający wymiarowi podatku od darowizn, ma zapytać strony, czy i o ile zachodzą okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 14 i odpowiedź stron podać w akcie.

Art. 16. Kwota podatku, o ile wypada z ułamkiem marki, winna być zaokrąglona w górę do pełnej marki.

Art. 17. Do zapłacenia podatku obowiązana jest osoba, która nabywa majątek w sposób podany w art. 1.

Art. 18. Gdy pewien przedmiot przypadł niepodzielnie (w częściach idealnych) dwu lub więcej nabywcom, to każdy z nich prócz podatku, przypadającego nań w myśl art. 17, obowiązany jest solidarnie z współnabywcami do zapłacenia podatków, które przypadają na nich z powodu nabycia tego przedmiotu; łączna kwota, której władza skarbowa może żądać od jednego z współnabywców, nie może jednak wynosić więcej, niż czysta wartość majątku przezeń nabytego.

Art. 19. Nadto może władza skarbowa żądać uiszczenia podatku:

a) od dłużnika zapisu o ile chodzi o podatek od legatu,
b) od darującego,
c) od notarjusza albo urzędnika publicznego (państwowego lub samorządowego), o ile nie dopełnił obowiązku, ustanowionego dla notarjuszów albo urzędów lub urzędników publicznych w przepisach niniejszych lub w przepisach wykonawczych, wydanych na ich podstawie,
d) od osoby, którą uznano winną przestępstwa, przewidzianego w art. 31, o ile chodzi o kwotę służącą za podstawę, obliczenia grzywny, jeśli w myśl innych przepisów osoba ta nie jest obowiązana do zapłacenia kwoty wyższej.

Art. 20. Osobom wymienionym w art. 18 i 19 służy prawo regresu przeciw obowiązanym w myśl art. 17, a to: wymienionym w art. 18 według zasady, podanej w art. 1213 i 1214 kodeksu cywilnego Napoleona, wymienionym w art. 19 według zasady, podanej w art. 1216 tegoż kodeksu. Powstanie prawa regresu powoduje przejście przynależytości połączonych z wierzytelnością Skarbu Państwa (art. 1692 powołanego kodeksu).

Dłużnik zapisu może legatarjuszowi potrącić podatek przy wydaniu zapisanego majątku.

Art. 21. Skarb Rzeczypospolitej oraz polskie zakłady państwowe, będące odrębnemi osobami prawnemi, są wolne od podatku spadkowego, oraz od podatku od darowizn.

Art. 22. Urzędy stanu cywilnego są obowiązane przysyłać władzy skarbowej wyciągi z każdego aktu zejścia.

Urzędy gminne (wiejskie i miejskie) obowiązane są na żądanie władzy skarbowej udzielać wiadomości o stosunkach majątkowych osób zmarłych oraz o spadkobiercach.

Osoby, obowiązane do uiszczenia podatku, jak również wykonawca testamentowy, kurator spadku wakującego, dłużnicy spadkodawcy oraz osoby, w których posiadaniu znajdują się przedmioty spadkowe, mają na wezwanie władzy skarbowej dostarczyć danych, potrzebnych dla wymiaru podatku. Jeżeli obowiązany do dostarczenia danych jest małoletnim nieusamowolnionym, lub bezwłasnowolnym, to obowiązku powyższego winien dopełnić ojciec lub opiekun.

Szczegółowe przepisy w przedmiotach, objętych niniejszym artykułem wydane będą rozporządzeniem.

(W red. ustawy z d. 31 marca 1922 r).

Art. 36 ustawy z d. 29 maja 1920 r., którego dosłownem powtórzeniem był art. 23 przepisów, otrzymał w ustawie z d. 31 marca 1922 r. (art. 6) brzmienie następujące:

Szacunek majątku, od którego należy się podatek spadkowy lub podatek od darowizn, ma być podany w sumie, wyrażającej wartość sprzedażną. Jeżeli suma podana, zdaniem władzy skarbowej, nie odpowiada wartości sprzedażnej, to władza

skarbowa ma wezwać podatnika do odpowiedniego podwyższenia podanej wartości, wyznaczając mu termin najmniej 2-tygodniowy do odpowiedzi. O ileby podatnik nie odpowiedział, lub jeżeliby ponowne jego oświadczenie pozostawiało wątpliwość co do trafności szacunku, władza skarbowa ustali wartość sprzedażną na podstawie opinji znawców, zaprzysiężonych przez sąd. Jeżeli wartość, w ten sposób ustalona, przewyższa wartość, podaną przez podatnika, więcej niż o trzecią część, to koszty tego ustalenia wartości poniesie podatnik.

Gdzie niema stale ustanowionych i zaprzysiężonych znawców sądowych dla odnośnego zakresu wiadomości, lub gdy liczba ich nie wystarcza, sąd na żądanie władzy skarbowej ustanowi stałych znawców i odbierze od nich przysięgę. Właściwość sądów w tych wypadkach oraz sposób ustanawiania, zaprzysięgania i wynagradzania znawców określi rozporządzenie.

Art. 23. Szacunek majątku, od którego należy się podatek, ma być podany w sumie, wyrażającej wartość sprzedażną w dniu otwarcia spadku względnie zdziałania aktu darowizny. Jeżeli suma podana zdaniem władzy skarbowej nie odpowiada wartości sprzedażnej, to ma władza skarbowa uwiadomić o tem podatnika i wyznaczyć mu termin, najmniej dwutygodniowy do odpowiedzi. O ileby podatnik nie odpowiedział lub jeżeliby ponowne jego oświadczenie pozostawiło wątpliwość co do trafności podanego szacunku, to władza skarbowa ustali wartość sprzedażną sama sposobem, który określony będzie w drodze rozporządzenia. Koszta tego ustalenia wartości poniesie podatnik, jeżeli kwota, stwierdzona przez władzę skarbową, przewyższa podaną o więcej niż trzecią część.

Art. 24. Osoby, obowiązane do uiszczenia podatku, mają na wezwanie władzy skarbowej złożyć w terminie, przez tę władzę oznaczonym, zeznanie majątku spadkowego.

Podatek spadkowy należy zapłacić w ciągu miesiąca od doręczenia nakazu płatniczego.

Kwoty, nieuiszczone w terminie ściągnięte będą w drodze przymusowej według przepisów o egzekucji podatków bezpośrednich.

Odwołanie (art. 29) nie odracza płatności.

(W red. ustawy z d. 31 marca 1922 r.).

Art. 25. W razie niezapłacenia podatku w przepisanym terminie pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie od zaległości za czas od upływu terminu płatności do uiszczenia; przytem miesiąc rozpoczęty liczy się za cały.

Celem obliczenia odsetek za zwłokę należy zaległość podatku, składającą się z całych marek i z fenigów, zaokrąglić do najbliższej kwoty, obejmującej całe marki, a to: w górę, gdy chodzi o 50 fenigów lub więcej, w dół zaś, gdy fenigów jest mniej, niż 50.

Art. 26. Na wniosek podatnika zezwoli władza skarbowa, w razie potrzeby za odpowiedniem zabezpieczeniem, na odroczenie płatności podatku lub jego części albo na uiszczenie ratami najpóźniej w ciągu lat pięciu, jeżeli stwierdzi, że niezwłoczna zapłata byłaby dla podatku ze względu na jego stosunki gospodarcze zbyt uciążliwa. Władza skarbowa cofnie lub ograniczy ulgi, udzielone z powyższego powodu, w razie odpowiedniej zmiany w stosunkach gospodarczych płatnika. Od płatnika, któremu zezwolono na odroczenie płatności lub na spłatę ratami, pobierane będą odsetki w wysokości $^1/_2\%$ miesięcznie płatne z dołu (odsetki za odroczenie); przytem miesiąc rozpoczęty liczy się za cały. W razie niedotrzymania terminu pobrane będą odsetki za zwłokę, przewidziane w art. 25, od całej sumy, nieuiszczonej w terminie.

„O ile chodzi o opodatkowanie majątku spadkowego przechodzącego na zstępnych małoletnich lub na wdowę po spadkodawcy, władza skarbowa zbada z urzędu przed wysłaniem nakazu płatniczego—po uprzedniem zasięgnięciu na żądanie płatnika opinji zaprzysiężonych znawców (art. 6)—czy zachodzi warunek, określony w zdaniu pierwszem niniejszego artykułu, a w razie istnienia tego warunku zezwoli w nakazie płatniczym na odroczenie płatności podatku lub na uiszczenie ratami".

(W red. ustawy z d. 31 marca 1922 r.)

Art. 27. Przed uiszczeniem lub zabezpieczeniem podatku spadkowego nie może nastąpić bez zezwolenia władzy skarbowej ani przepisanie majątku spadkowego, w księdze hipotecznej, ani uiszczenie długu przez dłużnika spadkodawcy, ani wydanie przedmiotów spadkowych, przechowywanych przez osoby trzecie. Dotyczy to również wydania przedmiotów wymienionych w art. 6, oraz wypłaty sum ubezpieczenia płatnych wskutek śmierci spadkodawcy.

Kto świadomie, wbrew temu przepisowi, uiszcza dług lub wydaje przedmioty wyżej wymienione, odpowiada za podatek, o ile on się należy od wierzytelności, umorzonej przez uiszczenie lub od wydanych przedmiotów.

O ile z treści sporządzić się mającego aktu notarjalnego lub dokumentu, co do którego notarjusz ma uwierzytelnić własnoręczność podpisu, wynika przejście majątku wskutek śmierci, może notarjusz sporządzić akt lub uwierzytelnić własnoręczność podpisu tylko za uprzedniem zezwoleniem władzy skarbowej.

Art. 28. Od darowizny, zdziałanej w formie aktu notarjalnego, uiścić należy podatek gotówką do rąk notarjusza, który pobrane sumy wnosi do kasy państwowej.

Sporządzenie aktu notarjalnego przed uiszczeniem podatku dopuszczalne jest tylko za uprzedniem zezwoleniem władzy skarbowej.

W razie uchybienia powyższym przepisom, w szczególności w razie pobrania podatku w kwocie niższej, niż się należy, wymierza podatek władza skarbowa przez nakaz płatniczy (art. 24). Nadto notarjusz ulega grzywnie, przewidzianej w art. 32.

Art. 29. Od nakazu płatniczego (art. 24 i 28) oraz od orzeczenia, którem nałożono grzywnę (art. 32), można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od doręczenia.

Jeżeli tytułem podatku od darowizn (art. 28) uiszczono do rąk notarjusza więcej, niż się należy, władza skarbowa zarządzi zwrot nadpłaty w razie wniesienia prośby o zwrot w ciągu lat trzech od uiszczenia. Jeżeli władza skarbowa dowiedziała się w tymże czasie w jakikolwiek inny sposób o nadpłacie, to zarządzi zwrot z urzędu.

Art. 30. Prawo do wymierzania podatku ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym prawo to powstało. Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, odnoszące się do wymierzania podatku, o ile o nich podatnika urzędownie uwiadomiono.

Art. 31. Kto oświadcza świadomie nieprawdę celem udaremnienia opodatkowania spadku lub darowizny, lub spowodowania wymiaru w kwocie niższej, niż należy się według ustawy, staje się winnym występku i ulega w drodze sądowej grzywnie nie przewyższającej dziesięciokrotnej wysokości kwoty, na której utratę Skarb Państwa narażono. W razie okoliczności, szczególnie obciążających, może być wymierzona prócz grzywny kara więzienia do sześciu miesięcy.

Grzywna nie może przenosić przypadającego winnemu majątku, będącego podstawą wymiaru.

Pozbawienie wolności, zastępujące grzywnę w razie niemożności jej ściągnięcia, nie może przewyższać sześciu miesięcy.

Art. 32. Winni innego rodzaju naruszeń przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn— w szczególności niedopełnienia w wyznaczonym terminie obowiązku zawiadomienia władzy skarbowej o śmierci spadkodawcy lub dostarczenia danych, potrzebnych celem dokonania wymiaru — podlegają grzywnie do wysokości 500.000 marek polskich.

Grzywnę tę wymierza władza skarbowa.

(W red. ustawy z d. 13 marca 1922 r.)

Art. 33. Odpowiedzialność z art. 32 ulega przedawnieniu z upływem lat pięciu od dnia, w którym nastąpiło naruszenie ustawy. Prawo żądania grzywny już nałożonej przedawnia się z upływem lat pięciu od dnia, w którym orzeczenie karne stało się prawomocnem.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, odnoszące się do wymiaru lub uiszczenia grzywny, o ile o nich winnego urzędownie zawiadomiono. Od

dnia przerwy przedawnienie biegnie na nowo; w razie odroczenia płatności rozpoczyna się bieg przedawnienia, z dniem, do którego zapłatę odroczono.

Art. 34. Minister Skarbu ustali właściwość władz skarbowych do przedsiębrania czynności urzędowych w myśl przepisów niniejszych i przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie.

Minister Skarbu w porozumieniu z właściwymi Ministrami zarządzi, czy i jak urzędy publiczne (państwowe i samorządowe), w szczególności też notarjusze, mają w inny jeszcze sposób, niż określono w przepisach niniejszych współdziałać z władzami skarbowemi celem opodatkowania spadków i darowizn.

Art. 35. Majątek, znajdujący się w kraju, wlicza się do podstawy wymiaru w całości, jeżeli spadkodawca lub darujący był w dniu otwarcia spadku lub zdziałania darowizny obywatelem państwa polskiego lub miał zamieszkanie w kraju.

Jeżeli był cudzoziemcem i zamieszkiwał zagranicą, to znajdujący się w kraju majątek nieruchomy podlega opodatkowaniu bezwzględnie, ruchomy zaś o tyle, o ile nabywca jest obywatelem państwa polskiego lub ma zamieszkanie w kraju.

Art. 36. Wartość majątku nieruchomego i ruchomego, znajdującego się zagranicą, wlicza się do podstawy wymiaru, jeżeli spadkodawca lub darujący był w dniu otwarcia spadku lub zdziałania darowizny obywatelem państwa polskiego.

Jeżeli był cudzoziemcem, to majątek znajdujący się zagranicą nie podlega opodatkowaniu.

Art. 37. Wierzytelność poczytuje się za znajdującą się w kraju, jeżeli wierzyciel ma w kraju zamieszkanie.

Postanowienia art. 35 i 36, dotyczące nieruchomości, stosują się również do praw, wynikających z ciężarów rzeczowych (z zobowiązania przemysłowca górniczego do wynagrodzenia właściciela gruntu za użytkowanie wnętrza i t. p.).

Art. 38. Przy ustaleniu czystej wartości spadku lub majątku darowanego zalicza się do ciężarów w przypadkach określonych w art. 35 i 36 podatek zapłacony obcemu państwu.

Art. 39. Jeżeli w przypadkach, określonych w art. 35—37, należą do spadku lub majątku darowanego zarówno przedmioty, podlegające opodatkowaniu, jakoteż takie, których się nie wlicza do podstawy wymiaru, to celem ustalenia czystej wartości — o ile podatnik lub władza skarbowa nie udowodnili, że długi i ciężary w całości lub w części obciążają tylko przedmioty pierwsze lub tylko drugie — potrąca się taką część długów i ciężarów, jaka odpowiada stosunkowi ogólnej wartości przedmiotów, należących do podstawy wymiaru, do ogólnej wartości wszystkich przedmiotów nabytych.

Art. 40. Gdy majątek, podlegający opodatkowaniu znajduje się w dwu lub więcej dzielnicach, to wymierzanie podatku nastąpi w tej dzielnicy, w której spadkobierca zamieszki-

wał lub w której zdziałano akt darowizny. Jeżeli spadkodawca zamieszkiwał lub akt darowizny zdziałano poza dzielnicami, w których znajduje się majątek, podlegający opodatkowaniu, to Minister Skarbu postanowi, w której dzielnicy nastąpić ma opodatkowanie.

W wypadkach powyższych ustalenie, które przedmioty podlegają opodatkowaniu, oraz obliczenie podstawy wymiaru mają być dokonane dla każdego przedmiotu według przepisów, obowiązujących w danej dzielnicy. Co do terminu płatności oraz środków prawnych stosują się przepisy, obowiązujące w dzielnicy, w której podatek wymierzono.

Art. 41. Ustęp 1 art. 51 rosyjskiego Zbioru ustaw o opłatach, jak również art. 280 tegoż Zbioru nie stosują się do darowizn.

Art. 42. Przepisy niniejsze wchodzą w życie piętnastego dnia po ogłoszeniu.

Będą jednak stosowane z wyjątkiem art. 31—33 również wówczas, jeżeli spadkobierca zmarł w czasie od 1 stycznia 1916 r., a do dnia ogłoszenia niniejszych przepisów nie zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego.

Art. 43. Wykonanie niniejszych przepisów należy do Ministra Skarbu w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

TARYFA OPODATKOWANIA SPADKÓW I DAROWIZN.

Pozycja	Określenie podatnika według jego znamion osobistych, w szczególności według jego stosunku do spadkodawcy lub darującego	Czysta wartość otrzymanego majątku w markach polskich: do 100 tys.	ponad 100 tys. do 500 tys.	ponad 300 tys. do 500 tys.	ponad 500 tys. do 1 mil.	ponad 1 mil. do 2 mil.	ponad 2 mil. do 4 mil.	ponad 4 mil. do 8 mil.	ponad 8 mil. do 15 mil.	ponad 15 mil. do 25 mil.	ponad 25 mil. do 40 mil.	ponad 40 mil. do 60 mil.	ponad 60 mil. do 80 mil.	ponad 80 mil. do 100 mil.	ponad 100 mil.
		Podatek wymierza się według niżej podanej stopy procentowej:													
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n
1	Małżonek. Wstępny	—	—	—	2	3	4	5	6	8	10	12	14	17	20
2	Wstępny. Przysposobiony. Zięć lub synowa	—	3	4	5	6	7	8	10	12	15	18	21	25	25*)
3	Rodzeństwo rodzone lub przyrodnie. Dzieci rodzeństwa. Pasierb. . . .	—	4	6	8	11	14	17	20	23	26	29	32	36	36*)
4	Krewni do 4 stopnia wyżej nie wymienieni (rodzeństwo rodziców, rodzeństwo dziadków, wnukowie rodzeństwa, rodzeństwo stryjeczne lub cioteczne).	—	7	9	11	14	17	20	24	28	32	36	40	45	45*)
5	Fundacja, zakład, zrzeszenie lub związek samorządny, mające siedzibę w Państwie Polskiem—co do majątku, utrzymanego na podstawie rozporządzenia ostatniej woli lub darowizny na cele dobroczynne, nauki lub nauczania.	—	—	2	3	4	5	6	7	8	10	12	14	17	20
6	Inni	—	10	14	18	22	26	30	35	40	45	50	55	60	69*)

*) Od majątku, którego czysta wartość przewyższa 100 mil. marek, a który otrzymuje podatnik, wymieniony pod p. 2, 3, 5 lub 6, wymierza się podatek jednolicie według stawki wymienionej pod lit. „n". (W red. ustawy z d. 31 marca 1921 r.).

Załącznik do art. 5.

TABLICA

wskazująca skapitalizowaną wartość świadczenia, którego wartość roczna równa się 1 marce polskiej.

Ilość lat	Wartość skapitalizowana		Ilość lat	Wartość skapitalizowana		Ilość lat	Wartość skapitalizowana	
	Mk.	fen.		Mk.	fen.		Mk.	fen.
1	1	0,0	29	17	66,3	57	23	22,0
2	1	96,2	30	17	98,4	58	23	32,7
3	2	88,6	31	18	29,0	59	23	43,0
4	3	77,5	32	18	58,9	60	23	52,8
5	4	63,0	33	18	87,4	61	23	62,4
6	5	45,1	34	19	14,8	62	23	71,5
7	6	24,2	35	19	41,1	63	23	80,3
8	7	00,2	36	19	66,5	64	23	88,7
9	7	73,3	37	19	90,8	65	23	96,9
10	8	43,5	38	20	14,3	66	24	04,7
11	9	11,1	39	20	36,8	67	24	12,2
12	9	76,0	40	20	58,5	68	24	19,4
13	10	38,5	41	20	79,3	69	24	26,4
14	10	98,6	42	20	99,3	70	24	33,0
15	11	56,3	43	21	18,6	71	24	39,5
16	12	11,8	44	21	37,1	72	24	45,6
17	12	65,2	45	21	54,9	73	24	51,6
18	13	16,6	46	21	72,0	74	24	57,3
19	13	65,9	47	21	88,5	75	24	62,8
20	14	13,4	48	22	04,3	76	24	68,0
21	14	59,0	49	22	19,5	77	24	73,1
22	15	02,9	50	22	34,2	78	24	78,0
23	15	45,1	51	22	48,2	79	24	82,7
24	15	85,7	52	22	61,8	80	24	87,2
25	16	24,7	53	22	74,8	81	24	91,5
26	16	62,2	54	22	87,3	82	24	95,7
27	16	98,3	55	22	99,3	82	24	99,7
28	17	33,0	56	23	10,9	84 i wyżej	25	00,0

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 9 sierpnia 1921 r. rozciągnęło na Z. W. przepisy ustawowe o opodatkowaniu spadków i darowizn, ogłoszone w rozporządzeniu Ministra Skarbu z d. 2 czerwca 1920 r., nierozszerzając jednocześnie na te ziemie samej ustawy z d. 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. U. Nr. 49 p. 299). Wszelkie jednak zmiany tej ustawy powodują stosowne zmiany i tych przepisów, ogłoszonych w myśl jej art. 52. Dlatego też uwzględniono w załączniku Nr. 174 ustawę z d. 21 marca 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. U. Nr. 33 p. 263). Treść jej art. 1—7 wyczerpaną jest w samym tekście przepisów, zaś art. 8—10 mają następujące brzmienie:

Art. 8. W zakresie opodatkowania spadków ustawa niniejsza — z wyjątkiem art. 4* — będzie stosowana do spadków, otwartych w czasie od dn. 1 lipca 1921 r., co do których do dnia jej ogłoszenia nie dokonano wymiaru podatku spadkowego.

O ile zaś od spadków, otwartych w czasie od dnia 1 lipca 1921 r. podatek spadkowy został wymierzony przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, służy podatnikowi, bez względu na to, czy podatek zapłacił czy nie, prawo wniesienia zażalenia do Ministerstwa Skarbu, które nakaże zrewidowanie dokonanego wymiaru i w wypadkach wymierzenia niezgodnego z ustawą z dnia 29 maja 1920 r. oraz w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, obniży odpowiednio podatek. Prawo wnoszenia tych zażaleń przysługuje zainteresowanym w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Zażalenia te winny być rozstrzygnięte i ewentualne nadpłaty zwrócone najpóźniej w ciągu roku od ich zgłoszenia.

Art. 9. Art. 3** i 6*** niniejszej ustawy stosowane będą we wszystkich przypadkach, w których do dnia ogłoszenia ustawy nie dokonano wymiaru podatku.

Art. 10. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

---

*) Art. 8 i 32 przepisów.
**) Art. 26 przepisów.
***) Art. 23 przepisów.

Załącznik Nr. 175.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 22 lipca 1920 r. zawierające przepisy wykonawcze dla obszaru b. zaboru rosyjskiego w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn.

(D. U. Nr. 78, poz. 524).

Na podstawie art. 43 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego, ogłoszonych rozporządzeniem z dnia 2 czerwca 1920 r. Dz. Ustaw Nr. 49 poz. 300, zarządzam w porozumieniu z właściwymi Ministrami co następuje:

POSTANOWIENIA WSTĘPNE.

1. Sposób powoływania przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn.

§ 1. W sprawach, w których chodzi o opodatkowanie spadku, legatu lub darowizny według przepisów ustawowych, obowiązujących na obszarze b. zaboru rosyjskiego, powoływać należy z reguły nie ustawę z dnia 29 maja 1920 r. Dz. U. Nr. 49 poz. 299 lecz ogłoszone na podstawie art. 52 tej ustawy

„Przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego" (rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 2 czerwca 1920 r. Dz. U. Nr. 49 poz. 300). Należy przytem posługiwać się formą następującą: „art. . . . Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn z dnia 2 czerwca 1920 r. Dz. U. poz. 300" lub formę skróconą: „art. . . . Przep. o op. sp.".

Tylko w korespondencji z władzami i urzędami, mającemi siedzibę na obszarze b. zaborów austrjackiego i pruskiego, należy powoływać ustawę z dnia 29 maja 1920 r. Dz. U. Nr. 49 poz. 299. Odszukanie potrzebnych postanowień ułatwi dołączony klucz (załącznik 1).

§ 2. Paragrafy, powołane w tem rozporządzeniu bez dalszego określenia, oznaczają przepisy niniejszego rozporządzenia.

2. Zastosowanie przepisów prywatno-prawnych.

§ 3. Użyte w niniejszem rozporządzeniu skrócenie „K. C." oznacza kodeks cywilny Napoleona, skrócenie „K. C. P." kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Przepisy niniejszego rozporządzenia, powołujące postanowienia tych dwóch kodeksów, mają zastosowanie na obszarze dawnego Królestwa Kongresowego.

Skrócenie „K. C. R." oznacza rosyjskie prawo cywilne (część pierwszą tomu dziesiątego Zbioru Praw Cesarstwa Rosyjskiego, wyd. z 1914 r.) a przepisy niniejszego rozporządzenia, powołujące prawo cywilne rosyjskie, mają zastosowanie w okręgu sądowym białostockim (art. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1919 r. Dz. Pr. Nr. 58 poz. 352 oraz art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64 poz. 382).

W razie braków lub wątpliwości, wynikających przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia w okręgu sądowym białostockim, stosować należy w drodze analogji przepisy dotyczące obszaru dawnego Królestwa Kongresowego.

CZĘŚĆ PIERWSZA. PODATEK SPADKOWY.

3. Przedmiot podatku.

(art. 1 Przep. o op. sp.)

§ 4. Jeżeli w przypadku, przewidzianym w art. 781 K. C., spadkobiercy przyjęli spadek, który przypadł na spadkodawcę, to podatek spadkowy należy się zarówno od spadku, który przypadł na spadkodawcę, jakoteż z powodu nabycia odnośnego majątku przez spadkobierców.

§ 5. W razie substytucji (art. 1048—1074 K. C.) podlega podatkowi zarówno nabycie majątku przez „obowiązanego do oddania" jak nabycie przez „powołanego".

Celem wymierzenia podatku „obowiązanemu do oddania" stosowane będą przepisy o opodatkowaniu zapisu użytkowania (art. 5 Przep. o op. sp. oraz § 35).

Podatek, przypadający na „powołanego" oblicza się według stopy taryfowej (art. 9 Przep. o op. sp.), wynikającej ze stopnia pokrewieństwa między testatorem, który substytucję zarządził, a „powołanym".

Celem wymierzenia tego podatku stosowane będą postanowienia o nabyciu majątku, obciążonego użytkowaniem (część trzecia art. 7 Przep. o op. sp. oraz §§ 33 i 34). Stosownie do tych przepisów oblicza się podatek, przypadający na „powołanego", według wartości majątku spadkowego w dniu śmierci testatora (§ 11). Za obowiązanych do uiszczenia uważa się dzieci „obowiązanego do oddania", żyjące w czasie wymierzenia podatku względnie zstępnych dziecka (art. 1051 K. C.), w tymże czasie żyjących. O ileby w dniu, w którym otwarły się prawa „powołanego" (art. 1053 K. C.), — ilość dzieci — (zstępnych dzieci) była inna, niż w czasie wymierzenia podatku, to władza skarbowa ustala podatek ponownie.

„Powołany" ma w ciągu miesiąca od dnia, w którym ustało korzystanie, służące „obowiązanemu do oddania", donieść o tem właściwemu Urzędowi Skarbowemu (§§ 46—51).

§ 6. Jeżeli wskutek nabycia majątku sposobem, określonym w art. 1 Przep. o op. sp. nastąpiło umorzenie wierzytelności spadkodawcy w drodze „pomieszania" (art. 1300 K. C.), to wartość tej wierzytelności wlicza się mimo to do podstawy wymiaru.

Jeżeli wierzyciel testamentem zwolnił dłużnika od zobowiązania, natenczas dłużnik ma uiścić podatek spadkowy, jak gdyby odnośna wierzytelność była mu legowana.

Uznanie za znikłego.

§ 7. W razie wprowadzenia w tymczasowe posiadanie majątku osoby znikłej będą ze względu na art. 46 K. C. P. stosowane analogicznie przepisy o opodatkowaniu spadków z dnia 2 czerwca 1920 r. (Dz. U. Nr. 49 poz. 300) oraz rozporządzenie niniejsze, jak gdyby znikły zmarł w dniu wydania wyroku, uznającego zniknienie (art. 45 K. C. P.), a posiadacz tymczasowy nabył użytkowanie wspomnianego majątku.

Jeżeli wprowadzony w tymczasowe posiadanie zmarł, nie doczekawszy posiadania stanowczego, to należy z powodu wprowadzenia następcy w posiadanie tymczasowe zastosować powyższe postanowienie, jak gdyby majątek znikłego należał do spadku po poprzednim posiadaczu tymczasowym, a następca nabył użytkowanie tego majątku.

Należy zatem w obu tych przypadkach wartość roczną pomnożyć przez $12^1/_2$ (ustęp c) artykułu 5 Przep. o op. sp.).

O ile jednak czas, który ma upłynąć do końca okresu trzydziestoletniego lub stuletniego (art. 56 K. C. P.), wynosi mniej, niż lat $12^1/_2$, to mnoży się roczną wartość przez tę mniejszą ilość lat.

O ile okres, obejmujący lat $12^1/_2$ — licząc od wydania wyroku, uznającego zniknienie (część pierwsza niniejszego paragrafu) względnie od śmierci poprzedniego posiadacza tymczasowego (część druga niniejszego paragrafu), — mieści się w pierwszym okresie piętnastoletnim, przewidzianym w art. 53 K. C. P., ustala się wartość roczną w wysokości 2% wartości majątku osoby znikłej; o ile zaś mieści się w drugim okresie piętnastoletnim, przyjmuje się wartość roczną w wysokości 4% tegoż majątku (część ostatnia artykułu 5 Przep. o op. sp.). Jeżeli np. od wydania wyroku, uznającego zniknienie, do dnia śmierci poprzedniego posiadacza tymczasowego upłynęło lat 10, to należy — celem wymierzenia podatku następcy — pomnożyć 2% wartości majątku przez 5 i zarazem 4% tej wartości przez $7^1/_2$, a sumę tych dwu iloczynów przyjąć za podstawę wymiaru.

§ 8. § 7 stosuje się odpowiednio również w przypadkach, przewidzianych w art. 54 K. C. P.

§ 9. W razie wprowadzenia w posiadanie stanowcze (art. 56 K. C. P.) wymierza się podatek według tych przepisów, które dotyczą nabycia w drodze spadku na własność, zarazem jednak potrąca się podatek, który wymierzono nabywcy swego czasu w myśl §§ 7 lub 8. Podstawę wymiaru ustala się według stanu rzeczy w dniu wydania wyroku, uznającego zniknienie, względnie w dniu śmierci poprzedniego posiadacza tymczasowego (lub korzystającego, z dochodów w myśl art. 54 K. C. P), według tego, czy posiadanie stanowcze otrzymał już pierwszy posiadacz tymczasowy, czy posiadacz późniejszy.

§ 10. §§ 7 — 9 dotyczą tylko obszaru dawnego Królestwa Kongresowego. W okręgu sądowym białostockim stosowane będą Przepisy o opodatkowaniu spadków z dn. 2 czerwca 1920 r. Dz. U. Nr. 49 poz. 300 oraz rozporządzenie niniejsze, jak gdyby znikły zmarł w dniu wydania decyzji, uznającej zniknienie (art. 1458 ros. ustawy postępowania sądowego cywilnego).

4. Ustalenie podstawy wymiaru

(art. 3 — 8, 23 oraz 35 — 39. Przep. o op. sp.).

§ 11. Za podstawę wymiaru przyjmuje się czystą wartość majątku, który otrzymał podatnik w drodze spadku lub legatu, według stanu w dniu śmierci spadkodawcy.

Wartość czystą oblicza się przez potrącenie długów i ciężarów od wartości ogólnej.

Obliczenie wartości ogólnej.

§ 12. Wartość ogólną nieruchomości i ruchomości przyjmuje się w sumie, wyrażającej ich wartość sprzedażną t. j.

odpowiadającej cenom sprzedaży przedmiotów tego samego rodzaju w czasie śmierci spadkodawcy.

Stosownie do art. 23 Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn z dn. 2 czerwca 1920 r. Dz. U. poz. 300 winien podatnik podać według swej najlepszej wiedzy tę wartość sprzedażną. Przep. o op. sp. nie zawierają żadnych postanowień o tak zwanym „prawnym szacunku“ nieruchomości, jakie zawierało prawo rosyjskie, wobec czego wykluczone jest obecnie ocenianie według obliczeń fikcyjnych, nieodpowiadających wartości rzeczywistej którą właśnie wyraża „wartość sprzedażna“.

§ 13. Co do ruchomych zabytków sztuki i kultury, korzystających z opieki prawa w myśl dekretu z dnia 31 października 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 16, poz. 36), może Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Sztuki w przypadkach na szczególne uwzględnienie zasługujących zezwolić na wniosek podatnika na przyjęcie wartości ogólnej w sumie niższej, niż wartość sprzedażna.

Ulga powyższa wykluczona jest, o ile spadkodawca trudnił się zawodowo handlem rzeczami wyżej określonemi lub o ile rzeczy te były przedmiotem kontraktu zamiennego, zawartego w czasie od 1 sierpnia 1914 r.

Przyznanie ulgi uzależnia się od zapisania do inwentarza zabytków sztuki i kultury (art. 5 powołanego dekretu).

W razie zbycia przedmiotów, objętych ulgą, w drodze kontraktu zamiennego będzie podatek podwyższony według wartości w czasie zbycia.

§ 14. Jako wartość ogólną prawa do czynszu lub do innych powinności z tytułu wieczystej dzierżawy (dominium directum) przyjmuje się iloczyn z pomnożenia rocznej kwoty wspomnianych świadczeń przez dwadzieścia pięć (ustęp z art. 5 Przep. o op. sp.).

§ 15. Celem obliczenia wartości wierzytelności należy do kwoty kapitału doliczyć odsetki w dniu śmierci spadkodawcy już wymagalne, ale nie uiszczone; przy papierach procentowych zaś wartość kuponów już płatnych, a niezrealizowanych oraz odsetki za czas od płatności ostatniego kuponu. O ile stopa odsetek nie jest oznaczona, oblicza się ich kwotę podług stopy odsetek prawnych (obecnie 6% — w myśl ustępu II prawa z 17 grudnia 1885 r., Zb. Pr. i Rozp. Nr. 128, poz. 1046 względnie art. 2021 K. C. R.).

§ 16. Wartość papierów wartościowych ustala się na podstawie zaświadczenia jednej z giełd polskich, wskazującego, jaka była przeciętna cena sprzedażna danego papieru wartościowego w dniu śmierci spadkodawcy. O ileby w tym dniu dany papier wartościowy nie był przedmiotem obrotu, ma być w zaświadczeniu podane, kiedy odbyły się obroty po raz ostatni przed tym dniem oraz ile wynosiła wówczas przeciętna

cena sprzedaży. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do pieniędzy zagranicznych.

§ 17. O ile chodzi o papiery wartościowe, które wogóle lub od dłuższego czasu nie były przedmiotem obrotów w Polsce, przyjmuje się jako wartość kapitału kwotę wyrażającą wartość nominalną, przyczem, jeżeli oznaczona jest w pieniądzach zagranicznych, będących przedmiotem obrotów w Polsce, następuje zamiana na marki polskie na podstawie zaświadczenia określonego w § 16. Władza skarbowa może jednak na podstawie przeprowadzonych dochodzeń przyjąć wartość takich papierów wartościowych w kwocie innej.

§ 18. Co do wierzytelności, które wynikają nie z papierów wartościowych, lecz z innych tytułów, przyjmuje się jako wartość kapitału kwotę nominalną.

Prawa wątpliwe.

§ 19. O ile do majątku podlegającego podatkowi spadkowemu należy prawo, co do którego zachodzi wątpliwość, czy lub w jakiej mierze ono istnieje lub czy i w jakiej mierze jest wykonalne, wlicza się to prawo do podstawy wymiaru według jego przypuszczalnej wartości (art. 4 Przep. o op. sp.).

Izba Skarbowa może jednak na wniosek podatnika tymczasowo prawa takiego nie wliczać do podstawy wymiaru i rozstrzygnięcie odroczyć do czasu wyjaśnienia niepewnych okoliczności, od których zależy istnienie lub wykonalność prawa. W takim razie właściwy Urząd Skarbowy (§§ 46—51) utrzymuje owo prawo w ewidencji.

Podatnik winien w ciągu miesiąca od dnia, w którym dowiedział się o ostatecznem wyjaśnieniu stanu rzeczy, dostarczyć odnośnych danych właściwemu Urzędowi Skarbowemu.

Izba Skarbowa może uzależnić odroczenie rozstrzygnięcia od oddania Urzędowi Skarbowemu na przechowanie dokumentów, które dotyczą prawa wątpliwego (obligów, weksli i t. p.). Zwrot dokumentów nastąpić może dopiero po ostatecznem ustaleniu przez władzę skarbową kwoty podatku, przypadającego od wartości owego prawa i uiszeniu tej kwoty.

§ 20. O ile w myśl ustawy z dnia 10 maja 1919, Dz. Pr. Nr. 41 poz. 298 zgłoszono straty wojenne, poniesione przed śmiercią spadkodawcy, to sumy wyrażającej wysokość strat nie wlicza się na razie do podstawy wymiaru podatku spadkowego. Władza skarbowa utrzymuje wypadek taki w ewidencji.

Ruchomości domowe.

§ 21. Ruchomości domowe t. j. rzeczy, wymienione w części drugiej art. 8 Przep. o op. sp., podlegają podatkowi, o ile u spadkodawcy nie były przeznaczone do użytku w gos-

podarstwie domowem, lecz stanowiły przedmiot przemysłu lub handlu albo wogóle należały do gospodarstwa zarobkowego. Kosztowności, dzieła sztuki, antyki, dywany i wogóle przedmioty zbytkowe, w żadnym razie nie należą do przedmiotów uwolnionych od podatku w myśl art. 8 Przep. o op. sp.

§ 22. O ile wartość ruchomości domowych co do pewnego nabywcy przewyższa 10.000 marek, to do podstawy wymiaru wlicza się całą wartość, nie zaś tylko nadwyżkę ponad 10 000 marek.

Jeżeli ruchomości domowe przechodzą na dwie lub więcej osób, wymienionych w części drugiej art. 8 Przep. op. sp., to należy co do każdej z tych osób ustalić oddzielnie, czy zachodzi uwolnienie od podatku. Jeżeli np. do spadku należą ruchomości domowe wartości 20.000 marek, a na podstawie testamentu otrzymuje dziecko spadkodawcy część ich wartości 9.000 marek, resztę zaś wartości 11.000 marek małżonek spadkodawcy, to do podstawy wymiaru podatku, który ma zapłacić dziecko, nie wlicza się wartości ruchomości domowych wcale, a celem wymierzenia podatku małżonkowi wlicza się do podstawy wymiaru wartość ruchomości domowych w kwocie 11.000 marek. Jeżeli do spadku należą ruchomości domowe wartości 50.000 marek i przechodzą niepodzielnie w równych częściach na pięcioro dzieci, to wszystkie te ruchomości wcale podatkowi nie podlegają.

p. Załącznik Nr. 176.

Długi i ciężary.

§ 23. Nie potrąca się długów, co do których upłynął termin przedawnienia, o ile podatnik nie udowodnił, że nastąpiła przerwa lub zawieszenie biegu przedawnienia.

§ 24. Ciężarów wieczystych (art. 44 ustawy hipotecznej), służebności gruntowych oraz czynszów i powinności, wynikających z wieczystej dzierżawy (§ 14) o ile obciążeń tych nie ustanowił testator przy tym zapisie, od którego podatek ma być właśnie wymierzony — nie potrąca się, gdyż mają być uwzględnione przy ustaleniu sumy wartości sprzedażnej (§ 12).

§ 25. Jeżeli do spadku należą zarówno przedmioty, podlegające opodatkowaniu, jako też takie, których się nie wlicza do podstawy wymiaru (art. 8 oraz 35 — 37 Przep. o op. sp.), to celem ustalenia czystej wartości—o ile podatnik lub władza skarbowa nie udowodnili, że długi i ciężary w całości lub w części obciążają tylko przedmioty pierwsze lub tylko drugie—potrąca się taka część długów i ciężarów, jaka odpowiada stosunkowi ogólnej wartości przedmiotów, należących do podstawy wymiaru, do ogólnej wartości wszystkich przedmiotów nabytych.

§ 26. Długi i ciężary uznane będą za istniejące z reguły tylko na podstawie następujących dowodów:

a) dokumentów sporządzonych przed śmiercią spadkodawcy,
b) urzędowych odpisów lub świadectw z wykazów hipotecznych,
c) ksiąg handlowych, prawidłowo prowadzonych lub uwierzytelnionych odpisów z takich ksiąg,
d) prawomocnych nakazów płatniczych władz państwowych lub samorządowych,
e) prawomocnych wyroków i decyzji sądów polskich; sądów zagranicznych zaś tylko w takim razie, jeżeli według przepisów o postępowaniu sądowem, obowiązujących w państwie polskiem, mogą być przymusowo wykonane.

Władza skarbowa może nadto zażądać zaświadczenia wierzyciela, stwierdzającego, że i w jakiej kwocie — w kapitale i odsetkach — dług nie był spłacony w dniu śmierci spadkodawcy; dzień ten należy w zaświadczeniu oznaczyć przez wymienienie daty kalendarzowej.

Zaświadczenie wierzyciela niezgodnie z prawdą stanowi występek, przewidziany w art. 31 Przep. o op. sp.

Jeżeli wierzycielem jest Państwo Polskie lub polski związek samorządny, zaświadczenie, o którem mowa, zastąpić można kwitem, z którego wynika, że uiszczenie nastąpiło po śmierci spadkodawcy.

Zaświadczenie o istnieniu i wysokości długu wolne jest od opłaty stemplowej (art. 6 ustęp 10 i art. 34 ustęp 2 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 14 poz. 145).

§ 27. Wysokość kosztów ostatniej choroby oraz kosztów pogrzebu i nagrobka udowodnić można rachunkami lub kwitami wierzycieli.

To samo dotyczy takich zobowiązań spadkodawcy, których istnienie zazwyczaj nie bywa stwierdzane dokumentami (jak np. należności osób, które wobec spadkodawcy pozostawały w stosunku służbowym, należności za żywność dostarczoną spadkodawcy i t. p.), o ile zaległość nie jest dłuższa niż sześciomiesięczna. Władza skarbowa może uznanie długu tego rodzaju za nieistniejący uzależnić od uprzedniego przesłuchania wierzyciela. W razie takiego przesłuchania ma władza skarbowa zwrócić uwagę wierzyciela na postanowienie art. 31 Przep. o op. sp.

Koszta ostatniej choroby uznane będą tylko o tyle, o ile z rachunku lub kwitu wynika, że w dniu śmierci spadkodawcy nie były uiszczone lub że wprawdzie uiszczono je za życia spadkodawcy, lecz nie z jego majątku.

Koszta pogrzebu i nagrobka mogą być uznane tylko o tyle, o ile odpowiadają stosunkom majątkowym spadkodawcy i zwyczajom, przestrzeganym w warstwie społecznej, do której należał.

§ 28. O ile podatnik celem udowodnienia długu spadkowego przedłożył weksel, lub inny dokument, na mocy którego zobowiązanemi były prócz spadkodawcy inne jeszcze osoby, to władza skarbowa zalicza odnośną sumę do długów spadkowych tylko w razie udowodnienia, że właśnie podatnik, który żąda potrącenia, sumę ową uiścił okazicielowi wekslu lub innemu wierzycielowi.

§ 29. O ile w przypadku, przewidzianym w § 28, podatnik, który dług uiścił, ma regres do innego zobowiązanego, to władza skarbowa zaliczy do długów spadkowych tylko tę kwotę, co do której podatnikowi prawo regresu nie służy. Potrącenie zatem nie nastąpi wcale, gdy przedmiotem prawa regresu jest cała uiszczona kwota. Jeżeli podatnik twierdzi, że regresu nie wykona, potrącenie długu zależy od oddania dokumentu władzy skarbowej na przechowanie.

§ 30. Przyznanie długu w testamencie nie stanowi samo przez się dowodu istnienia długu.

§ 31. Nie będą uznane za dowód wyroki i decyzje sądowe, wydane po śmierci spadkodawcy przeciw jego następcom, o ile opierają się na przyznaniu ze strony następców.

§ 32. Długi spadkodawcy wobec osoby, obowiązanej do uiszczenia podatku spadkowego lub osób podstawionych (art. 911 i 1100 K. C.), o ile opierają się na dokumentach § 26 ustęp a), uznane będą tylko w takim razie, jeżeli te dokumenty uzyskały datę pewną (art. 1328 K. C.) nie później, jak trzy miesiące przed śmiercią spadkodawcy. O ile celem udowodnienia takich długów przedłożono urzędowe odpisy lub świadectwa z wykazów hipotecznych (§ 26 ustęp b) albo decyzje sądowe (§ 26 ustęp e), to uznanie długu nastąpi tylko wówczas, gdy z tych akt wynika, iż zobowiązanie powstało nie później, jak trzy miesiące przed śmiercią spadkodawcy.

§ 33. O ile spadkobierca lub legatarjusz otrzymuje przedmiot obciążony użytkowaniem, to celem ustalenia podstawy wymiaru nie potrąca się wartość tego ciężaru od wartości ogólnej. Wymierza się zatem podatek, jak gdyby nabyty przedmiot nie był obciążony użytkowaniem.

Przepis powyższy dotyczy zarówno wypadków, w których użytkowanie obciążało już własność spadkodawcy jakoteż tych wypadków, w których ono powstaje równocześnie z nabyciem własności przez spadkobiercę lub legatarjusza.

§ 34. Podatek wymierzony w myśl § 33 od nabycia przedmiotu obciążonego użytkowaniem, jest płatny—jeżeli go dostatecznie zabezpieczono—po ustaniu użytkowania.

Jeżeli jednak nabywca zbył przedmiot, poddany użytkowaniu, kontraktem zamiennym (art. 1104 K. C.), zawartym przed ustaniem użytkowania, to podatek płatny jest już wskutek zawarcia owego kontraktu.

W razie odroczenia płatności należy podatek uiścić w ciągu miesiąca od ustania użytkowania lub od zawarcia kontraktu

zamiennego. W tymże czasie ma podatnik zawiadomić właściwy Urząd Skarbowy (§ 46—51) o płatności podatku. Jeżeli podatku, którego płatność została odroczona, nie zapłacono w terminie, podanym w poprzedniej części niniejszego paragrafu, to pobiera się odsetki za zwłokę (art. 25 Przep. o op. sp.) za czas od upływu wspomnianego terminu. Do tego czasu nie pobiera się ani odsetek za zwłokę ani odsetek za odroczenie (art. 26 Przep. o op. sp. i § 72).

§ 85. Niezależnie od podatku, określonego w § 34, który w myśl art. 17 Przep. o op. sp. uiścić ma osoba, otrzymująca przedmiot, obciążony użytkowaniem, wymierza się podatek od nabycia użytkowania, o ile ono powstaje równocześnie z nabyciem własności przedmiotu, obciążonego użytkowaniem. Ten ostatni podatek ustala się według zasad podanych w art. 5 Przep. o op. sp., a do uiszczenia obowiązanym jest w myśl art. 17 Przep. o op. sp. użytkownik.

6. Wysokość podatku
(art. 8—16 Przep. o op. sp.).

§ 86. Stosownie do art. 9 Przep. o op. sp. wymierza się podatek zawsze według dwu stóp taryfowych. Jedną z nich nazywać należy „stopą zasadniczą", druga ma nazwę „stopy pomocniczej".

„Pomocniczą" jest ta, która w taryfie bezpośrednio poprzedza „zasadniczą". Jeżeli np. w danym wypadku stopą zasadniczą jest 8-procentowa, przewidziana w taryfie pod poz. 1 h, to pomocniczą jest 7-procentowa, przewidziana pod poz. 1 g.

Celem wymierzenia podatku według tych dwu stóp należy przedewszystkiem odnaleźć w taryfie stopień wartości *) odpowiadający podstawie wymiaru i w ten sposób ustalić stopę zasadniczą. Następnie rozdziela się podstawę wymiaru na dwie części: część pierwsza równa się najwyższej kwocie bezpośrednio poprzedzającego taryfowego stopnia wartości, druga obejmuje resztę sumy, będącej podstawą wymiaru. Do części pierwszej zastosowuje się stopę pomocniczą, do części drugiej—zasadniczą.

Przykłady:

1) Jeżeli syn otrzymał po ojcu spadek czystej wartości 700.000 marek, to stopa zasadnicza wynosi 8% (pozycja taryfy 1 h), pomocnicza 7% (poz. 1 g). Część pierwsza podstawy wymiaru wynosi 500.000 marek (pozycja taryfy 1 g) i od niej należy wymierzyć 7%, t. j. 35.000 marek; od części drugiej, t. j. od 200.000

*) „Stopnie wartości" wymienione są w taryfie pod ogólnym napisem: „czysta wartość otrzymanego majątku w markach polskich".

marek wymierza się 8%, t. j. 16.000; podatek wynosi zatem w danym wypadku 15.000 marek.

2) Jeżeli ktoś otrzymał w spadku po bracie majątek czystej wartości 8.000 marek to stopa zasadnicza wynosi 4% (pozycja taryfy 3b), pomocnicza równa się zeru (poz. 3a). Część pierwsza podstawy wymiaru wynosi 5.000 marek (pozycja taryfy 3a) i od niej podatek nie należy się wcale; od części drugiej t. j. od 3.000 mk. wymierza się 4%. Podatek wynosi zatem w danym wypadku 120 marek.

§ 37. Jeżeli majątek spadkowy przechodzi na dwie lub więcej osób, to stopę zasadniczą ustala się co do każdego z nabywców osobno, według czystej wartości części majątku jemu przypadłej (art. 10 Przep. o op. sp.).

Jeżeli np. czysta wartość całego spadku wynosi 1.000.000 marek, a spadek przechodzi w równych częściach na pięcioro dzieci, to co do każdego z nich podstawa wymiaru wynosi 200.000 marek, a stopa zasadnicza 6% (poz. li.) każde ma zatem uiścić po 5% od 100.000 (t. j. 5.000 marek) i po 6% od 100.000 (t. j. 6.000 marek) razem 11.000 marek.

Jeżeliby czysta wartość spadku, przechodzącego w równych częściach na pięciu spadkobierców, wynosiła 25.000 mk., to podatku wcale się nie wymierzy, gdyż każdy spadkobierca otrzyma po 5.000 marek, która to suma jest jeszcze wolna od podatku (art. 8 Przep. o op. sp.).

§ 38. Co do jednego i tego samego nabywcy stopa „zasadnicza“ jest zawsze jednolita.

Należy zatem celem ustalenia stopy „zasadniczej“ zsumować czyste wartości wszystkich przedmiotów, które podatnik nabył wskutek śmierci tego samego spadkodawcy, choćby tytuły nabycia były rozmaite.

Przykłady:

1. Jeżeli ktoś, wymieniony pod poz. 3 taryfy, otrzymuje jako spadkobierca z ustawy część majątku spadkowego czystej wartości 150.000 mk., nadto zaś jako legatarjusz szczególny (art. 1014 — 1024 K. C.) inną część tegoż majątku czystej wartości 70.000 mk., wreszcie z tytułu zawartej przez spadkodawcę umowy o ubezpieczenie na wypadek śmierci 40.000 mk., to za podstawę wymiaru przyjmuje się kwotę 260.000 mk. i ustala się stopę zasadniczą w wysokości 17% (przewidzianej w taryfie pod poz. 3 g). Byłoby niewłaściwem przyjęcie kilku stóp zasadniczych, mianowicie dla 150.000 marek stopy 14%-owej, (poz. 3f), dla 70.000 marek stopy 11%-owej (poz. 3e) i dla 40.000 stopy 8%-owej (poz. 3d).
2. Jeżeli osoba wymieniona pod poz. 4 taryfy, licząca w dniu śmierci spadkodawcy lat 40, otrzymała jako spadkobierca z ustawy część majątku czystej wartości

100.000 marek na własność, a nadto tytułem zapisu szczególnego użytkowania nieruchomości, której wartość czysta wynosi 200.000 mk., to należy do 100.000 marek doliczyć wartość użytkowania w sumie 112.000 marek (iloczyn z pomnożenia 8.000 przez 14; ustęp e) oraz część przedostatnia i ostatnia art. 5 Przep. o op. sp.) i według sumy 212.000 marek ustalić stopę zasadniczą w wysokości 20% (poz. taryfy 4g).

§ 39. Celem ustalenia stopy zasadniczej należy nadto stwierdzić, czy podatnik nie otrzymał, może, od spadkodawcy za życia jakichś przedmiotów majątkowych tytułem darowizny. W danym razie należy stosownie do art. 14 Przep. o op. sp. do sumy obliczonej według § 38 doliczyć czyste wartości przedmiotów darowanych według stanu w dniu zdziałania każdej darowizny i ustalić stopę zasadniczą według winikłej stąd łącznej sumy.

Pod tym względem możliwe są następujące wypadki:

Wypadek pierwszy:

Spadkodawca zmarł po wejściu w życie Przepisów o op. sp. (nie wcześniej jak w dniu 7 lipca 1920 r.). Osoba, obowiązana do uiszczenia podatku spadkowego, otrzymała od spadkodawcy darowizny, a najwcześniejsza z nich zdziałana była po wejściu w życie Przep. o op. sp.

Przykład:

Ojciec darował swemu jedynemu synowi w dniu 1 września 1920 roku przedmiot czystej wartości 70.000 marek. Notarjusz pobrał od 50.000 marek 4% (poz. tar. 1d) i od 20.000 marek 5% (poz. tar. 1e) — razem 3.000 marek. Tenże ojciec darował synowi w dn. 1 listopada 1920 r. przedmiot czystej wartości 40.000 marek. Notarjusz stosownie do art. 14 i 15 Przep. o op. sp. stwierdził, że ze względu na łączną wartość obu darowizn, wynoszącą 110.000 marek, stopa pomocnicza wynosi 5%, (poz. 1e), a zadnicza — 6% (poz. 1f) że zatem podatek od obu darowizn wynosi 5.600 mk. (t. j. 5% od 100.000 i 6% od 10.000). Wobec tego pobrał notarjusz dodatkowo 2.600 marek.

W dniu 1 lutego 1921 r. ojciec zmarł, a syn otrzymał w spadku po nim majątek czystej wartości 120.000 marek.

Przy wymiarze podatku spadkowego władza skarbowa postąpi w sposób następujący: ze względu na łączną wartość obu darowizn oraz majątku spadkowego w kwocie 230.000 marek stopa pomocnicza wynosi 6% (poz. 1f), zasadnicza 7% (poz. 1g), podatek zaś obliczony według tych obu stóp 14.100 marek (6% od 200.000 i 7% od 30 000). Ponieważ zaś poprzednio pobrano 5.600 marek, przeto władza skarbowa wymierzy tytułem podatku spadkowego 8.500 marek.

Wypadek drugi.

Spadkodawca zmarł po wejściu w życie Przep. o op. sp. (nie wcześniej jak w dniu 7 lipca 1920 r.). Osoba, obowiązana do uiszczenia podatku spadkowego, otrzymała od spadkodawcy darowizny. Niektóre z nich były zdziałane po wejściu w życie Przep. o op. sp., niektóre przedtem.

Przykład:

Ojciec darował swemu jedynemu synowi w dniu 1 września 1910 r. przedmiot, którego czysta wartość, przeliczona na walutę markową, wynosiła 50.000 mk.

Następnie darował mu: w dniu 1 marca 1919 r. 60.000 marek, a w dniu 1 marca 1921 r. 100 000 mk. W dniu 1 czerwca 1921 r. ojciec zmarł, a syn otrzymał w spadku majątek czystej wartości 400.000 marek.

Notarjusz, sporządzając akt darowizny w dniu 1 marca 1921 r., stwierdził, że ze względu na łączną wartość wszystkich trzech darowizn, wynoszącą 210.000 mk. (50.000 + 60.000 + 100.000), stopa pomocnicza wynosi 6%, zasadnicza 7%. Z sumy 200.000 marek, do której przynależy stopa pomocnicza, przypada 110 000 na pierwsze dwie darowizny, 90 000 — na ostatnią. Należy zatem pobrać: od 90.000 mk. 6%, a od 10.000 marek 7% — razem 6.100 marek. (Od kwoty 110 000 marek nie można pobrać podatku, gdyż byłoby to opodatkowaniem dwu pierwszych darowizn. Takie opodatkowanie nie byłoby zgodne z ustawą, gdyż wsteczna moc obowiązująca Przep. o op. sp., przewidziana w art. 42, a sięgająca do 1 stycznia 1916 r., dotyczy tylko podatku spadkowego, nie dotyczy zaś podatku od darowizn).

Władza skarbowa, wymierzając podatek spadkowy z powodu śmierci ojca zaszłej w dniu 1 czerwca 1921 r., dokona następujących obliczeń: ze względu na łączną wartość wszystkich trzech darowizn oraz majątku spadkowego, wynoszącą 610.000 marek, stopa pomocnicza wynosi 7%, zasadnicza 8%. Z sumy 500.000 marek, do której przynależy stopa pomocnicza, przypada 110.000 na pierwsze dwie darowizny, a 390 000 na darowiznę trzecią i spadkobranie. Łącznie więc należy się tytułem podatku od trzeciej darowizny i od spadkobrania: 7% od 390 000, t. j. 27.300 i 8% od 110.000, t. j. 8 800 — razem 36.100 marek. Ponieważ zaś od trzeciej darowizny pobrano już 6.100 marek, przeto władza skarbowa wymierzy tytułem podatku spadkowego 30.000 marek.

Wypadek trzeci.

Spadkodawca zmarł bądź po wejściu w życie Przep. o op. sp. (nie wcześniej jak w dniu 7 lipca 1920 r.) bądź przedtem, ale nie wcześniej jak w dniu 1 stycznia 1916 r., przyczem w tym ostatnim razie do dnia 21 czerwca 1920 r. włącznie

nie zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego (art. 42 Przep. o op. sp. oraz § 102). Osoba, obowiązana do uiszczenia podatku spadkowego, otrzymała od spadkodawcy darowizny, a najpóźniejsza z nich zdziałana była przed wejściem w życie Przep. o op. sp.

Przykład:

Ojciec darował swemu jedynemu synowi w dniu 1 września 1910 r. przedmiot, którego czysta wartość, przeliczona na walutę markową wynosiła 400.000 marek. Następnie darował mu w dniu 1 marca 1919 r. 200.000 marek. W dniu 1 listopada 1919 r. ojciec zmarł, a syn otrzymał w spadku majątek czystej wartości 300.000 marek. Do dnia 21 czerwca 1920 r. włącznie nie zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego.

Władza skarbowa stwierdzi co następuje: Ze względu na łączną wartość obu darowizn oraz majątku spadkowego wynoszącą 900,000 marek, stopa pomocnicza wynosi 7%, a zasadnicza 8%. Kwota 500,000 marek, do której przynależy stopa pomocnicza, mieści się cała w darowiznach, nie podlegających opodatkowaniu według nowej ustawy. Także z kwoty 400.000 marek, do której przynależy stopa zasadnicza, część w wysokości 100.000 mk. przypada na te darowizny. Wobec tego władza skarbowa zastosuje do majątku spadkowego tylko stopę zasadniczą i wymierzy 8% od 300.000 marek, t. j. 24,000 marek.

7. Obowiązek uiszczenia podatku.

(art. 17—20 i 27 Przep. o op. sp.).

§ 40. Jeżeli majątek spadkowy przechodzi na dwie lub więcej osób, to należy z reguły (§§ 41 — 43) co do każdej z nich wystosować oddzielny nakaz płatniczy.

Jeżeli jeden nakaz płatniczy odnosi się do dwu lub więcej podatników (§§ 41 — 43), to należy mimo to podać w nim wszystkie istotne dane oddzielnie co do każdego z tych podatników.

§ 41. Jeden nakaz płatniczy obejmować ma podatki spadkowe, wymierzone dwu lub więcej podatnikom:

1) jeżeli oni ustanowili wspólnego pełnomocnika do zastępowania ich przed władzą skarbową w sprawie podatku spadkowego,
2) jeżeli mają wspólnego zastępcę ustawowego, w szczególności:
a) o ile kilku podatników małoletnich nieusamowolnionych pozostaje pod władzą tej samej osoby jako ich ojca (art. 341 K. C. P.) lub matki (art. 68 K. C. P.),
b) jeżeli kilku podatników małoletnich lub bezwłasnowolnych pozostaje pod władzą tego samego opiekuna

(art. 68, 69, 330, 347 i nast. 489 i nast. K. C. P., art. 225 i 374[1] K. C. R.) lub kuratora (art. 219 K. C. R.),

c) jeżeli dla kilku podatników nieobecnych ustanowiono tę samą osobę kuratorem (art. 36 — 38, 41, 48, 54 i 60 K. C. P.; art. 1775 ustawy postęp. sąd. cyw.; art. 1243 K. C. R.),

ć) jeżeli jest ustanowiony wykokowca testamentowy (art. 1025 — 1034 K. C.; art. 1084 K. C. R.); gdy jest kilku wykonawców, można wystosować nakaz płatniczy do któregokolwiek.

§ 42. Nadto może władza skarbowa wystosować jeden nakaz płatniczy do dwu lub więcej osób, jeżeli w myśl art. 18 i 19 Przep. o op. sp. osoby te są solidarnie obowiązane do uiszczenia podatku (§ 43). Nakaz kłatniczy doręcza się wówczas podatnikowi, który jest w nim najpierw wymieniony. Nie można jednak od jednego z podatników tytułem podatku, przypadającego na niego i innych współnabywców, żądać więcej, niż wynosi czysta wartość części spadku, która przypada na tego podatnika.

§ 43. Postępowanie, określone w § 42, dopuszczalne jest w następujących wypadkach:

1) jeżeli ten sam majątek przypadł w częściach idealnych dwu lub więcej osobom jako spadkobiercom z prawa (art. 718 — 773 K. C., art. 1104 i nast. K. C. R.) lub jako legatarjuszom ogólnym (art. 1003 — 1009 K. C) względnie spadkobiercom testamentowym (art. 1010 i nast. K. C. R.) albo jako legatarjuszom pod tytułem ogólnym (art. 1010—1013 K. C.);

2) jeżeli ten sam przedmiot majątkowy przypadł w częściach idealnych dwu lub więcej osobom jako legatarjuszom szczególnym (art. 1014—1024 K. C.);

3) dłużnika zapisu można wezwać do uiszczenia nie tylko tego podatku, który należy się od części spadku, jemu przypadłej, lecz także do uiszczenia podatku od zapisu. Dłużnikami zapisu są:

a) co do zapisu ogólnego — spadkobiercy z prawa, o ile należą do osób, mających prawo do części obowiązkowej (dziedziców koniecznych, art. 913 — 919 oraz 1004 K. C.),

b) co do zapisu pod tytułem ogólnym — osoby wymienione w ustępie a), w ich braku legatarjusz ogólny, a jeżeliby i jego nie było, spadkobiercy z prawa wogóle (art. 1011 K. C.),

c) co do zapisu szczególnego — osoby wymienione w ustępie a) względnie b) (art. 1015 i 1017 K. C.)—według art. 1086 K. C. R — spdkobiercy z ustawy lub spadkobiercy testamentowi.

8. Władze powołane do wymierzenia podatku spadkowego. (art. 34 i 40 Przep. o op. sp.).

§ 44. Wymierzenie podatku spadkowego należy do Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych, jeżeli cały majątek spadkowy znajduje się na obszarze b. zaboru rosyjskiego i zarazem jego wartość ogólna (§§ 12 — 22) nie przewyższa 200,000 marek. Gdy wartość ogólna przekracza powyższą kwotę, jak również (bez względu na wartość) gdy majątek spadkowy znajduje się częściowo na obszarze b. zaboru rosyjskiego, częściowo w innej dzielnicy lub zagranicą, wymierzenie należy do Izby Skarbowej.

§ 45. Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych przeprowadzić ma w każdym razie całe postępowanie przygotowawcze. Ma zatem — bez względu na wysokość wartości ogólnej — przyjąć zawiadomienie o śmierci spadkodawcy (§§ 53—55) odezwy sądów i notarjuszów (§§ 56—58 oraz 60), zeznania (§§ 61—64) i wszelkie wogóle podania i odezwy, dotyczące wymiaru podatku, oraz zebrać i sprawdzić wszystkie dane, które potrzebne są celem dokonania wymiaru, w szczególności też ustalić rzeczywistą wartość majątku spadkowego. Stosownie do wyniku tego ustalenia Urząd Skarbowy w myśl § 44, bądź wymierza podatek sam, bądź przekłada sprawę przełożonej Izbie Skarbowej.

§ 46. Postępowanie przygotowawcze (§ 45) przeprowadza ten Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu znajduje się majątek, podlegający podatkowi spadkowemu.

Jeżeli majątek ten znajduje się na obszarze b. zaboru rosyjskiego, ale w okręgach kilku Urzędów Skarbowych, to przeprowadzenie postępowania przygotowawczego należy do tego Urzędu, w którego okręgu spadkodawca zamieszkiwał. Jeżeli miał zamieszkanie poza obszarem tych powiatów administracyjnych, w których znajduje się majątek, to właściwość ustali Izba Skarbowa, w której okręgu mają swe siedziby interesowane Urzędy Skarbowe; jeżeliby znajdowały się w okręgach kilku Izb, rozstrzygnie Ministerstwo Skarbu.

§ 47. Gdy na obszarze b. zaboru rosyjskiego znajduje się tylko część majątku podlegającego podatkowi spadkowemu, reszta zaś w innej dzielnicy, to Urząd Skarbowy mający siedzibę na obszarze b. zaboru rosyjskiego (§ 46) przeprowadza postępowanie przygotowawcze tylko co do części majątku, znajdującej się na tym obszarze (art. 40 Przep. o op. sp.).

§ 48. Gdy na obszarze b. zaboru rosyjskiego znajduje się tylko część majątku, podlegającego podatkowi spadkowemu, reszta zaś zagranicą, to Urząd Skarbowy, mający siedzibę na obszarze b. zaboru rosyjskiego (§ 46), przeprowadza postępowanie przygotowawcze również co do części majątku, znajdującej się zagranicą.

§ 49. Jeżeli spadkodawca zamieszkiwał na obszarze b. zaboru rosyjskiego, a majątek podlegający podatkowi spadkowemu znajduje się częściowo w tej dzielnicy, częściowo zaś w innej, a nadto zagranicą, to Urząd Skarbowy mający siedzibę na obszarze b. zaboru rosyjskiego (§ 46) przeprowadza postępowanie przygotowawcze co do części majątku spadkowego, znajdujących się w b. dzielnicy rosyjskiej oraz zagranicą.

Jeżeli zaś przy takiem rozmieszczeniu majątku spadkodawca mieszkał poza b. dzielnicą rosyjską, to wspomniany Urząd Skarbowy przeprowadza w każdym razie postępowanie przygotowawcze co do części majątku, znajdującej się w b. dzielnicy rosyjskiej. Co do zagranicznego — rozstrzygnie Minister Skarbu (art. 40 Przep. o op. sp.).

§ 50. Gdy cały majątek znajduje się zagranicą, to postępowanie przygotowawcze przeprowadza ten Urząd Skarbowy, w którego okręgu spadkodawca zamieszkiwał.

O ile chodzi o znajdujący się zagranicą majątek po obywatelu Państwa Polskiego, który miał zamieszkanie zagranicą, Urząd Skarbowy zaraz po otrzymaniu wiadomości o takim spadku przedkłada akta za pośrednictwem Izby Skarbowej Ministerstwu Skarbu celem ustalenia właściwości.

§ 51. Izba Skarbowa lub Ministerstwo Skarbu może w szczególowym wypadku na wniosek podatnika lub z urzędu przeprowadzenie postępowania przygotowawczego poruczyć innemu Urzędowi Skarbowemu Podatników i Opłat Skarbowych, niż określone w §§ 46—50.

§ 52. Każdy Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych obowiązany jest na żądanie Urzędu Skarbowego właściwego (§§ 45—51) przedsięwziąć dochodzenia, potrzebne do uzyskania danych celem wymiaru podatku.

§ 52a. p. załącznik Nr. 176.

9. Postępowanie przygotowawcze.

a) Zawiadomienie o śmierci spadkodawcy.

(art. 22 Przep. o op. sp.)

§ 53. Spadkobiercy, legatarjusze i osoby, które wskutek śmierci spadkodawcy nabywają użytkowanie majątku spadkowego, winni w ciągu miesiąca od dnia, w którym się dowiedzieli o śmierci spadkodawcy, zawiadomić o niej Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych.

Jeżeli spadkobierca, legatarjusz lub użytkownik jest małoletnim, nieusamowolnionym albo bezwłasnowolnym, to obowiązku zgłoszenia spadku winien dopełnić ojciec względnie opiekun (lub kurator w myśl art. 219 ros. K. C.).

Wykonawca testamentowy tudzież kurator spadku wakującego obowiązani są zawiadomić Urząd Skarbowy o śmierci spadkodawcy w ciągu miesiąca od dnia objęcia zarządu.

Wystarcza zawiadomienie ze strony jednej z osób obowiązanych.

§ 54. Zawiadomienie (§ 53) winno zawierać:

1) imię i nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania spadkodawcy (należy też wymienić ulicę i numer domu), datę śmierci oraz miejscowość, w której zmarł;
2) imiona i nazwiska oraz adresy wszystkich spadkobierców i legatarjuszów;
3) wymienienie wszystkich miejscowości (w kraju i zagranicą), w których znajduje się majątek spadkowy.

§ 55. Zawiadomienie (§ 53 i 54) należy wystosować do tego Urzędu Skarbowego, w którego okręgu znajduje się majątek spadkowy; jeżeliby znajdował się w okręgach kilku Urzędów Skarbowych należy zawiadomić którykolwiek z nich.

Gdy cały majątek podlegający opodatkowaniu znajduje się zagranicą (art. 36 i 37 Przep. o op. sp.), należy zawiadomić ten Urząd Skarbowy, w okręgu którego spadkodawca zamieszkiwał; o ile chodzi o znajdujący się zagranicą majątek obywatela Państwa Polskiego, który miał zamieszkanie zagranicą, zawiadomić należy którykolwiek Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych.

b) Współdziałanie Sądów i notarjuszów.

(art. 34 Przep. o op. sp.).

§ 56. Sądy mające siedzibę na obszarze b. zaboru rosyjskiego mają o każdym wypadku śmierci, co do którego przedsiębiorą czynność urzędową w myśl przepisów prawa spadkowego, zawiadomić Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu dany sąd ma siedzibę.

W tym celu ma sąd każdy wypadek śmierci zapisać do wykazu prowadzonego według załącznika 2.

W kolumnie 5 należy czynność urzędową określić jaknajkrócej, np. słowami: opieczętowanie, zarządzenie spisu inwentarza, ogłoszenie postępowania spadkowego w myśl art. 125 U. H., podanie o wprowadzenie w posiadanie legatarjusza ogólnego, przyjęcie zrzeczenia się spadku, ustanowienie kuratora spadku wakującego, podanie o dział spadku i t. p.

Kolumny 6 i 7 należy wypełnić tylko o tyle, o ile sąd ma odnośne dane.

§ 57. Do wykazu określonego w § 56 ma sąd zapisywać również wyroki uznania osoby zaginionej za znikłą (art. 45 K. C. P.), wypełniając kolumnę 5 słowami: „wyrok uznający zniknięcie" i wymieniając w kolumnie 7 tymczasowych posiadaczy, (§ 47 K. C. P.), o ile są sądowi znani.

§ 58. Po upływie każdego miesiąca, najpóźniej do 10 dnia miesiąca następnego, sąd przesyła wykaz (bez odezwy) Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych.

Jeżeli w pewnym miesiącu żadnego wypadku nie zapisano, sąd zawiadamia o tem Urząd Skarbowy w powyższym terminie.

§ 58a p. Załącznik Nr. 176.

§ 59. Sądy mają zezwolić funkcjonarjuszom skarbowym, legitymującym się aktami, dotyczącemi opodatkowania spadku lub darowizny, na przejrzenie akt postępowania spadkowego lub innych akt sądowych, zawierających dane, potrzebne do wymierzenia podatku.

§ 60. Notarjusz winien na koszt strony interesowanej przesyłać Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu ma siedzibę, uwierzytelnione odpisy:

a) testamentu urzędowego, gdy notarjuszowi okazano akt zejścia testatora,
b) testamentu własnoręcznego lub tajemnego, skoro po zaświadczeniu przez sąd oddany został notarjuszowi do przechowania,
c) spisu inwentarza, sporządzonego przez notarjusza.
d) aktu działu.

Uwierzytelnienie nie podlega opłacie stemplowej.

p. Załącznik Nr. 176.

c) *Zeznanie majątku spadkowego.*

(art. 22 Przep. o op. sp.).

§ 61. Każda z osób wymienionych w § 53 ma na wezwanie Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych lub jednocześnie z zawiadomieniem w myśl § 53 przedłożyć zeznanie majątku spadkowego, ułożone według załączonego wzoru 3. Ma przytem zastosować się do „instrukcji o sposobie zeznania majątku spadkowego" (załącznik 4).

Urząd Skarbowy wyznaczy w swojem wezwaniu termin, do którego zeznanie należy przedłożyć. Ten termin ma wynosić przynajmniej miesiąc od doręczenia wezwania i nie może upłynąć przed końcem okresu, wynoszącego trzy miesiące i 40 dni od dnia otwarcia spadku (art. 795 K. C.).

Jeżeli zeznanie ma być przedłożone nie z powodu śmierci spadkodawcy lecz z powodu uznania za zmarłego (§§ 7 — 10), to ma Urząd Skarbowy w wezwaniu zaznaczyć, że ilekroć w „instrukcji" jest mowa o „dniu śmierci spadkodawcy", należy odnośne dane podać według stanu w dniu wydania wyroku uznającego zniknięcie (część pierwsza § 7) względnie w dniu śmierci poprzedniego posiadacza tymczasowego (część

druga § 7), lub w dniu wydania decyzji, stwierdzającej zniknienie (§ 10).

§ 62. Spadkobierca, legatarjusz ogólny, legatarjusz pod tytułem ogólnym, wykonawca testamentowy oraz kurator spadku wakującego, obowiązani są przedłożyć zeznanie, obejmujące cały spadek. Legatarjusz szczególny może przedłożyć zeznanie, dotyczące tylko jego zapisu. Użytkownik może ograniczyć się do zeznania, obejmującego przedmioty poddane użytkowaniu.

Jeżeli władza skarbowa zażądała zeznania od dwu lub więcej osób, wymienionych w § 53, mogą one przedłożyć jedno zeznanie wspólne, zaopatrzone w podpisy wszystkich zeznających.

§ 63. Podpisanie zeznania przez pełnomocnika osoby, którą Urząd Skarbowy wezwał do przedłożenia zeznania, dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy osoba wezwana nie może zeznania przedłożyć osobiście z powodu istotnej przeszkody (wyjazdu, choroby i t. p.). Urząd Skarbowy może po ustaleniu przeszkody zażądać dodatkowego umieszczenia na zeznaniu podpisu osoby wezwanej.

§ 64. Osoba, wezwana do przedłożenia zeznania (§ 61), może zamiast zeznania przedłożyć — w pierwopisie lub urzędownie zaświadczonym odpisie — spis inwentarza majątku spadkowego, sporządzony już w myśl przepisów prawa cywilnego, lub powołać się na spis inwentarza, przesłany już Urzędowi Skarbowemu przez notarjusza (§ 60).

Zwalnia to od zeznania, tylko o tyle, o ile inwentarz zawiera dane, wskazane w formularzu zeznania (wzór 3) i w instrukcji (załącznik 4) i jeżeli strona oświadczyła zarazem, że wszystkie dane, które obowiązana jest dostarczyć, podała w spisie inwentarza i zeznała je według najlepszej wiedzy zgodnie z prawdą, nie zatajając żadnego przedmiotu, który był własnością spadkodawcy w dniu jego śmierci.

d) Obowiązek udzielania wyjaśnień.

(art. 22 Przep. o op. sp.).

§ 65. Osoby wymienione w § 53 jak również dłużnicy spadkodawcy oraz ci, w których posiadaniu znajdują się przedmioty spadkowe, obowiązani są na żądanie którejkolwiek władzy skarbowej podać szczegółowo i zgodnie z prawdą wszelkie znane im okoliczności, których znajomość potrzebna jest celem wymiaru podatku spadkowego.

Osoby te są obowiązane na żądanie władzy skarbowej przedłożyć będące w ich posiadaniu dokumenty i księgi handlowe, o ile przejrzenie dokumentów lub ksiąg jest potrzebne do sprawdzenia danych, na których wymiar ma być oparty. Osoby te—o ile w ich interesie sporządzony został spis inwen-

tarza przez organa sądowe—obowiązane są na żądanie władzy skarbowej przedłożyć spis inwentarza w urzędownie zaświadczonym odpisie.

e) Domniemanie prawne co do właściciela przedmiotów oddanych na skład.

(art. 6 Przep. o op. sp.).

§ 66. Jeżeli podatnik jest zdania, że spadkodawca nie był właścicielem przedmiotów, co do których w myśl art. 6 Przep. o op. sp. zachodzi domniemanie prawne, że należały do spadkodawcy, to ma, mimo to, przedmioty te wymienić w dziale I zeznania. Zarazem ma w kol. 4 lub w osobnym wywodzie przytoczyć okoliczności faktyczne, z których zdaniem jego wynika, iż owe przedmioty nie należały do majątku spadkodawcy. Te okoliczności ma udowodnić dokumentami lub świadkami. Świadków przesłuchuje władza skarbowa.

Władza skarbowa orzeka według swego uznania, czy przeciwdowód się udał.

§ 66a. p. Załącznik Nr. 176.

f) Postanowienia karne.

(art. 31—33 Przep. o op. sp. i darowizn).

§ 67. Wniosek o ściganie występku, przewidzianego w art. 31 Przep. o op. sp., skierować ma Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych do Urzędu Prokuratorskiego, w którego okręgu Urząd Skarbowy ma siedzibę.

Ponieważ w sprawach o występki, pociągające za sobą karę więzienia, rozprawa główna może nastąpić bez śledztwa wstępnego (art. 545 ustawy postępowania karnego), przeto ma Urząd Skarbowy przeprowadzić dochodzenia w sposób tak wyczerpujący, aby Prokurator mógł złożyć Sądowi akt oskarżenia na podstawie danych i dowodów, dostarczonych mu przez Urząd Skarbowy.

§ 68. Niedopełnienie obowiązków, przewidzianych w §§ 19, 34, 53, 60, 61 i 65 podlega w myśl art. 32 Przep. o op. sp. grzywnie do wysokości 50.000 mk.

Grzywnę tę wymierza Urząd Podatków i Opłat Skarbowych.

W razie niedopełnienia obowiązku mimo nałożenia grzywny może być grzywna nałożona ponownie.

10. Wymiar podatku:

(art. 24 Przep. o op. sp.).

§ 69. Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych zawiadamia podatnika o wymiarze podatku spadkowego przez

nakaz płatniczy. Jeżeli wymierzyła Izba Skarbowa, zaznaczy to Urząd Skarbowy w nakazie płatniczym.

§ 70. Na żądanie podatnika ma Urząd Skarbowy wydać zaświadczenie, że podatek spadkowy został wymierzony (ewentualnie zaś, że go w zupełności zapłacono), oraz że pewne oznaczone przedmioty pozostałe w spadku, (np. pewną nieruchomość, pewną wierzytelność) wciągnięto do podstawy wymiaru.

Można też wydać podatnikowi na jego żądanie zupełny spis przedmiotów, wciągniętych do podstawy wymiaru.

Zaświadczenia powyższe podlegają opłacie w myśl art. 30 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14 poz. 145).

11. Uiszczenie podatku i grzywien.

(art. 24—26 Przep. o op. sp.).

§ 71. Podatek spadkowy (§ 9) uiścić należy w ciągu miesiąca od doręczenia nakazu płatniczego.

Grzywna (§ 68) płatna jest w ciągu miesiąca od doręczenia decyzji, którą nałożono grzywnę.

Odwołanie od nakazu płatniczego samo przez się nie odracza płatności podatku.

Przymusowe ściągnięcie grzywny nastąpić może dopiero po uprawomocnieniu się decyzji, którą grzywnę nałożono.

§ 72. Podanie o odroczenie płatności podatku albo o zezwolenie na uiszczenie ratami należy wnieść do Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych, od którego pochodzi nakaz płatniczy. Decyzję wydaje Izba Skarbowa.

Od płatnika, któremu zezwolono na odroczenie płatności lub na spłatę ratami (art. 26 Przep. o op. sp.), pobierane będą odsetki w wysokości $^1/_2\%$ miesięcznie płatne z dołu (odsetki za odroczenie), przytem miesiąc rozpoczęty liczy się za cały. W razie niedotrzymania terminu pobrane będą od całej sumy nieuiszczonej w terminie odsetki za zwłokę, przewidziane w art. 25 Przep. o op. sp.,

Przykład: Podatek spadkowy wynosi 100.000 mk. Nakaz płatniczy doręczony w dniu 1 marca 1921, zatem podatek płatny 1 kwietnia 1921 r. Na wniosek podatnika zezwolono na spłatę w czterech ratach po 25.000 mk., płatnych w dniu 1 kwietnia każdego roku w ciągu lat 1921—1924.

Jeżeli podatnik powyższych terminów ściśle dotrzyma, to należy pobrać tytułem odsetek: w dniu 1 kwietnia 1922 r. 4.500 mk. ($^1/_2\%$ miesięcznie za 12 miesięcy od 75.000 mk.), w dniu 1 kwietnia 1923 r. 3.000 mk. ($^1/_2\%$ miesięcznie od 50.000 mk.) a w dniu 1 kwietnia 1924 r. 1.500 mk. ($^1/_2\%$ miesięcznie od 25.000).

Jeżeliby podatnik ratę płatną w dniu 1 kwietnia 1923 r. uiścił już w dniu 1 listopada 1922 r., należałoby przy tem

uiszczeniu pobrać tytułem odsetek tylko 2.375 mk. t. j. od sumy odsetek, która byłaby płatna w razie uiszczenia odnośnej raty w dniu 1 kwietnia 1923 r. (a wynosiłaby, jak wyżej wskazano, 3.000 mk.) potrącić kwotę 625, wyrażającą $^1/_2\%$ miesięcznie za 5 miesięcy od wpłaconej przed terminem raty w kwocie 25.000 mk.

Jeżeliby przeciwnie podatnik uchybił terminu i ratę płatną w dniu 1 kwietnia 1923 uiścił dopiero w dniu 1 sierpnia 1923, należałoby przy tem uiszczeniu pobrać prócz odsetek w wysokości $^1/_2\%$, które były płatne w dniu 1 kwietnia 1923 r. (a wynoszą, jak wyżej wskazano 3.000 mk.), jeszcze odsetki za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie za 4 miesiące od całej sumy 28.000 mk. nieopłaconej w terminie. Podatnik ma zatem uiścić $25\,000 + 3.000 + 1.120 = 29.120$ mk.

12. Wpływ podatku spadkowego na prawo rozporządzania majątkiem spadkowym.

(art. 27 Przep. o op. sp.)

§ 73. Czynności następujące:

1) przepisanie majątku spadkowego w księdze hipotecznej,
2) wprowadzenie w posiadanie spadkobiercy nieporządkowego (art. 724 i 770 K. C.) lub legatarjusza ogólnego (art. 1008 K. C., art. 1742 ustawy postępowania sądowego cywilnego); wprowadzenie w tymczasowe posiadanie majątku osoby znikłej (art. 46 K. C. P.) lub nadanie posiadania stanowczego (art. 56 K. C. P.); zezwolenie na sprzedaż majątku spadkowego, przewidziane w art. 1751 ustawy postępowania sądowego cywilnego;
3) w okręgu białostockim: zatwierdzenie testamentu (art. 1060 i nast. K. C. R.) oraz zatwierdzenie spadkobrania z prawa (art. 1408 ros. ustawy postępowania sądowego cywilnego),
4) zatwierdzenie fundacji powołanej do życia przez testament (art. 2 dekretu z 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 15 poz. 215),
5) sporządzenie aktu notarjalnego lub uwierzytelnienia przez notarjusza własnoręczności podpisu na dokumencie — o ile z odnośnego aktu wynika przejście majątku wskutek śmierci,
6) uiszczenie długu przez dłużnika spadkodawcy,
7) wydanie przedmiotów spadkowych przechowywanych przez osoby trzecie, — w szczególności też wymienionych § 66,
8) wypłata sum ubezpieczonych, płatnych wskutek śmierci spadkodawcy, — nastąpić mogą zasadniczo tylko za uprzedniem zezwoleniem właściwego Urzędu Skarbo-

wego Podatków i Opłat Skarbowych lub za okazaniem zaświadczenia, przewidzianego w § 70, o ile z takiego zaświadczenia wynika, iż przedmiot, o który chodzi, został wciągnięty do podstawy wymiaru i że wymierzony podatek uiszczono w zupełności.

Urząd Skarbowy udzieli zezwolenia na przesiębranie czynności wyżej wymienionych, jeżeli podatek spadkowy, należący się od osoby, która żąda wykonania danej czynności, został wymierzony i w całości zapłacony, a przedmiot, o który chodzi, wciągnięto do podstawy wymiaru. Jeżeli podatku wymierzonego nie uiszczono lub jeżeli nie nastąpił jeszcze wymiar podatku, udzieli Urząd Skarbowy zezwolenia zasadniczo tylko wrazie dostatecznego zabezpieczenia podatku; co do podatku jeszcze nie wymierzonego, zabezpieczenie polegać może w szczególności na zadatkowem uiszczeniu kwoty, która prawdopodobnie będzie wymierzona.

W przypadkach, wymienionych wyżej pod (5—8), może być udzielone zezwolenie bez zabezpieczenia lub przy częściowem zabezpieczeniu, jeżeli reszta majątku spadkowego, nie objęta czynnością, na którą zezwolono, niewątpliwie zapewnia ściągnięcie całego podatku.

13. Środki prawne.
(art. 29 Przep. o op. sp.).

§ 74. Od nakazu płatniczego (§ 69) można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od doręczenia.

Odwołanie wnosi się zawsze do Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych, od którego pochodzi nakaz płatniczy, także wówczas, gdy podatek wymierzyła Izba Skarbowa.

§ 75. Urząd Skarbowy przedkłada odwołanie Izbie Skarbowej, uzupełniwszy akta danemi, które potrzebne są do rozstrzygnięcia. Gdy podatek wymierzył sam Urząd Skarbowy, to ma przedkładając akta przedstawić swój umotywowany wniosek.

Jeżeli podatek wymierzył sam Urząd Skarbowy, a z danych, które zebrał, wynika niewątpliwie, że odwołanie jest w całości uzasadnione, to nie przedkłada akt Izbie, lecz wydaje orzeczenie sam.

§ 76. Izba Skarbowa orzeka w drugiej i ostatniej instancji wskutek odwołań od wymiarów, dokonanych przez Urząd Skarbowy.

Odwołanie od własnych wymiarów przedkłada z umotywowanym wnioskiem Ministerstwu Skarbu. Załatwia je sama, gdy jest niewątpliwe, że odwołanie jest w całości uzasadnione.

§ 77. Od orzeczenia, którem nałożono grzywnę (art. 32 Przep. o op. sp.), można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od doręczenia.

Odwołanie wnosi się do Urzędu Podatków i Opłat Skarbowych, który wydał zaskarżone orzeczenie. Rozstrzyga Izba Skarbowa.

p. Załącznik Nr. 176.

14. Wznowienie postępowania.

§ 73. Jeżeli osoba, która przedłożyła zeznanie (§ 61), dowiedziała się następnie, że do majątku podlegającego podatkowi spadkowemu, należą przedmioty nieobjęte zeznaniem, lub że wogóle ujawniły się okoliczności faktyczne, uzasadniające wymierzenie podatku w sumie wyższej, niż wynikająca z zeznania pierwotnego, to ma w ciągu miesiąca od dnia, w którym otrzymała wiadomość o tym stanie rzeczy, przedłożyć właściwemu Urzędowi Podatków i Opłat Skarbowych zeznanie dodatkowe.

O ile to zeznanie dodatkowe weszło do Urzędu Skarbowego po wymierzeniu podatku na podstawie zeznania pierwotnego, ustala władza skarbowa podatek spadkowy ponownie, a od kwoty podatku w ten sposób obliczonej potrąca podatek wymierzony pierwotnie.

§ 79. Jeżeli podatnik dopiero po upływie terminu, w którym mógł wnieść odwołanie od nakazu płatniczego (§ 74), dowiedział się o okolicznościach faktycznych, które, gdyby były znane w czasie wydania nakazu płatniczego, spowodowałyby wymierzenie podatku w kwocie niższej lub zaniechanie wymiaru, to może w ciągu miesiąca od dnia, w którym ten stan rzeczy doszedł do jego wiadomości, żądać ponownej decyzji o należności lub wysokości podatku spadkowego. Żądanie to uwzględnione będzie tylko wówczas, jeżeli z zachodzących okoliczności wynika, że podatnik nawet przy dołożeniu odpowiedniej staranności o rzeczywistym stanie rzeczy wiedzieć nie mógł.

Przepisy powyższe stosują się np. w wypadku, gdy wyrokiem sądowym ustalono, że osoba, która rościła sobie prawo do spadku (a wobec tego przedłożyła zeznanie majątku spadkowego i na jego podstawie otrzymała rozkaz płatniczy) prawa tego nie ma.

Podanie o wznowienie postępowania należy wnieść do tego Urzędu Skarbowego, ktory wydał nakaz płatniczy — decyzja należy zawsze do Izby Skarbowej. Od decyzji odmownej można wnieść odwołanie, do którego stosują się odpowiednio §§ 74—76.

§ 80. W postępowaniu wznowionem stosują się odpowiednio §§ 61—68.

CZĘŚĆ DRUGA. PODATEK OD DAROWIZN.

15. Przedmiot.
(art. 1 i 2 Przep. o op. sp.).

§ 81. Podatek od darowizn będzie pobierany również od rozporządzeń między żyjącymi, mających na celu utworzenie fundacji (art. 1 dekretu z 7 lutego 1919 Dz. Pr. Nr. 15, poz. 215), od aktów działowych (art. 1075 K. C. i art. 219 K. C. P.) oraz od aktów wydzielenia (art. 994 K. C. R.) i aktów posagowych (art. 1001 K. C. R.).

16. Analogiczne zastosowanie przepisów o podatku spadkowym.

§ 72. Do podatku od darowizn stosują się odpowiednio przepisy § 5, 6, 11—26, 28, 29 oraz 31—39.

Ilekroć w przepisach tych użyto wyrazów: „spadek" lub „legat" (zapis), należy je zastąpić wyrazem „darowizna"; słowa: „spadkodawca" lub „testator" wyrazem „darujący", wyrazy „spadkobierca" lub „następca" słowem „obdarowany"; zamiast wyrażenia „śmierć spadkodawcy" podstawić należy: „zdziałanie aktu darowizny" zamiast „podatku spadkowego" „podatek od darowizn".

p. Załącznik Nr. 176a.

17. Współudział notarjuszów.
(art. 15, 28 i 34 Przep. o op. sp.).

§ 83. Od darowizny, zdziałanej w formie aktu notarjalnego, uiścić należy podatek z reguły (§ 89) gotówką do rąk notarjusza.

Strony umawiające się obowiązane są na wezwanie notarjusza podać mu szczegółowo i zgodnie z prawdą wszelkie znane im okoliczności, których znajomość potrzebna jest celem wymiaru podatku.

§ 84. O ile przedmiotem darowizny jest prawo, co do którego zachodzi wątpliwość, czy lub w jakiej mierze ono istnieje lub czy i w jakiej mierze jest wykonalne (§ 19), postąpi notarjusz, jak gdyby tej wątpliwości nie było.

Zastosowanie § 19 przez notarjusza zależy od uprzedniego zezwolenia Izby Skarbowej, w której okręgu notarjusz ma siedzibę.

§ 85. Jeżeli obdarowany przyjmuje według treści aktu darowizny długi lub ciężary, może notarjusz tylko wówczas potrącić je od wartości ogólnej celem ustalenia wartości czystej (art. 3 Przep. o op. sp.), gdy są w akcie darowizny szczegółowo wymienione w sposób wskazany w ustępie 17 „Instrukcji o sposobie zeznania majątku spadkowego" (załącznik 4).

§ 86. Notarjusz winien zapytać strony umawiające się, czy obdarowany otrzymał od darującego już przedtem darowizny, a w razie odpowiedzi twierdzącej wezwać je, aby wymieniły: miejscowość i daty działania darowizn, ich przedmiot oraz notarjuszów lub władze skarbowe, którzy obliczyli podatek (opłatę, należytość) od tych poprzednich darowizn. Notarjusz ma zwrócić uwagę stron, że udzielenie odpowiedzi niezgodnych z prawdą stanowi występek, przewidziany w art. 31 Przep. o op. sp. Odpowiedź stron ma podać w akcie, choćby była ujemna.

§ 87. Art. 14 Przep. o op. sp. zastosowuje notarjusz tylko o tyle, o ile sam przechowuje akta, dotyczące poprzednich darowizn lub o ile akta te są przechowane w archiwum tego Wydziału Hipotecznego, przy którym notarjusz urzęduje. W tym celu notarjusz sumuje czyste wartości tych darowizn poprzednich oraz czystą wartość darowizny, która właśnie ma być zdziałana i według sumy w ten sposób obliczonej ustala wysokość podatku.

(Szczegółowe wyjaśnienie, jak należy stosować paragraf niniejszy, zawiera § 39).

§ 88. O ile akta, dotyczące darowizn poprzednich, przechowane są u innych notarjuszów lub poza Wydziałem Hipotecznym, przy którym notarjusz urzęduje, oblicza notarjusz podatek od ostatniego aktu darowizny bez uwzględnienia owych darowizn poprzednich. [Winien jednak przesłać na koszt strony uwierzytelniony odpis sporządzonego przezeń aktu darowizny Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu ma siedzibę.]

P. załącznik Nr 176.

§ 89. Notarjusz nie pobiera podatku:

a) od rozporządzeń między żyjącymi, mających na celu utworzenie fundacji (art. 1 dekretu z 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 15, poz. 215);
b) od darowizn, które podlegają zatwierdzeniu przez władzę stosownie do art. 16 powołanego dekretu;
c) o ile darowizna obejmuje majątek, który darujący posiadać będzie w dniu swej śmierci (np. w przypadku przewidzianym w art. 1082 K. C.);
d) o ile przedmiotem darowizny są przetensje z tytułu strat wojennych (§ 20);
e) o ile Izba Skarbowa, w której okręgu notarjusz ma siedzibę, zezwoliła na zdziałanie aktu darowizny przed uiszczeniem podatku (w szczególności też w przypadkach przewidzianych w ostatniej części § 84);
f) w razie substytucji (§ 5) pobiera notarjusz tylko podatek od darowizny na rzecz „obowiązanego do oddania".

§ 90. W każdym akcie darowizny winien notarjusz podać:

a) zastosowane postanowienia Przep. o op. sp. lub niniejszego rozporządzenia;
b) w razie pobrania podatku: sumę podlegającą opodatkowaniu i dane według których została ustalona, stopę taryfową (zasadniczą i pomocniczą), kwotę podatku;
c) w razie niepobrania podatku — uzasadnienie.

§ 91. Prócz wypadków, przewidzianych w § 88, winien notarjusz przesłać na koszt strony Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu ma siedzibę, uwierzytelniony odpis aktu darowizny w wypadkach następujących:
a) jeżeli przedmiotem darowizny są papiery wartościowe lub pieniądze zagraniczne,
b) jeżeli majątek darowany znajduje się w całości lub w części po za obszarem b. zaboru rosyjskiego,
c) w wypadkach o których mowa w § 89.

O ile chodzi o akty, przewidziane w ustępach a) i b) § 89, ma notarjusz zaznaczyć na odpisie, któremu Ministerstwu złożył odpis aktu stosownie do art. 6 dekretu z 7 lutego 1919 r. Dz. Pr. Nr. 15, poz. 215.

Przesłanie odpisu nastąpić ma w ciągu tygodnia od sporządzenia aktu.

Uwierzytelnienie odpisu nie podlega opłacie stemplowej.

Patrz załącznik Nr. 176.

§ 92. Notarjusz wpłaca do Kasy Skarbowej, w której okręgu ma siedzibę, kwoty pobrane tytułem podatku od darowizn łącznie z pobranemi tytułem opłat stemplowych.

Notarjusz winien gotówkę pochodzącą z powyższych źródeł, przelać do Kasy Skarbowej bezzwłocznie, skoro tylko ta gotówka dojdzie do 50.000 marek — a, o ile chodzi o notarjuszów, urzędujących przy wydziałach hipotecznych sądów okręgowych w Warszawie i Lublinie oraz sądu pokoju w Łodzi, skoro suma gotówki dojdzie do 200.000 marek. Pieniądze pochodzące z tych źródeł, będące w ręku notarjusza w ostatnim dniu miesiąca, winien wnieść w pierwszym tygodniu miesiąca następnego, choćby wynosiły mniej niż 50.000 marek względnie 200.000 mk.; tej wpłaty nie należy łączyć z wniesieniem gotówki zebranej już w miesiącu następnym.

Notarjusz składa Kasie Skarbowej przy każdej wpłacie deklarację ułożoną według załączonego wzoru 5 — w dwóch egzemplarzach.

(w red. rozporządzenia M. Sk. z dnia 17 stycznia 1922 r. (D. U. Nr. 20, p. 74).

§ 93. Notarjusz winien najpóźniej do 15 dnia każdego miesiąca złożyć Izbie Skarbowej, w której okręgu ma siedzibę, „wykaz poborów na rzecz Skarbu Państwa" za miesiąc poprzedni, ułożony według wzoru 6.

W kolumnie 1 rozpoczyna się z początkiem każdego roku kalendarzowego nowa numeracja.

Przez „opłaty stemplowe" (kol. 7) rozumieć należy również opłatę „aljenacyjną" (art. 235 i nast. ros. Zb. ustaw o opłatach, wyd. z r. 1903) i „aktową kancelaryjną" (art. 280 tegoż Zbioru).

Notarjusz ma zapisać do wykazu wszystkie akty darowizn, zarówno podlegające podatkowi jako też wolne od podatku; przy tych ostatnich należy w kol. 10 zaznaczyć, że zachodzi uwolnienie.

§ 94. Jeżeli osoba, która uiściła podatek do rąk notarjusza, jest zdania, że notarjusz pobrał więcej niż się należy, to może w ciągu lat trzech od uiszczenia wnieść reklamację do Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu notarjusz ma siedzibę. Do reklamacji ma załączyć odpis aktu darowizny, uwierzytelniony notarjalnie.

Reklamacja nie podlega opłacie stemplowej (art. 6 ustęp 12 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. Pr. Nr. 14 poz. 145).

Urząd Skarbowy, uzupełniwszy akta danemi, które potrzebne są do rozstrzygnięcia, przedkłada je przełożonej Izbie Skarbowej.

Od decyzji Izby Skarbowej można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od doręczenia decyzji. Należy je złożyć temu samemu Urzędowi Skarbowemu, do którego wniesiono reklamację. Rozstrzyga Ministerstwo Skarbu.

Zwrot nadpłaty z urzędu, przewidziany w ostatniem zdaniu art. 29 Przep. o op. sp., zarządza Izba Skarbowa.

18. Wymierzenie podatku przez Izbę Skarbową.

(Art. 28 Przep. o op. sp.)

§ 95. Władza Skarbowa wymierza podatek od darowizn, od których notarjusz nie pobrał podatku wcale lub pobrał go tylko w części. Dotyczy to w szczególności przypadków przewidzianych w §§ 88 i 89 oraz w § 91 w ustępie a) — tych ostatnich wówczas, jeżeliby się okazało, że kurs, przyjęty przez notarjusza jest niższy od ustalonego w myśl § 16 i że wynikająca stąd różnica na niekorzyść Skarbu Państwa wynosi więcej niż 100 marek.

P. załącznik Nr. 176.

§ 96. Do podatku od darowizn, wymierzonego przez władzę skarbową, stosują się odpowiednio §§ 40—43, 65, 67, 72, 74—77 oraz 79 i 80.

Postępowanie, określone w § 42 dopuszczalne jest, gdy ten sam przedmiot majątkowy przypadł kilku obdarowanym w częściach idealnych.

Władza skarbowa może zażądać uiszczenia podatku nie tylko od obdarowanego, lecz także od darującego (art. 19, ustęp b, Przep. o op. sp.).

§ 97. Nakaz płatniczy, dotyczący podatku od rozporządzenia między żyjącymi, mającego na celu utworzenie fundacji (§ 89 ustęp a) doręczyć należy fundatorowi lub jego następcom (art. 3 dekretu z 7 lutego 1919 r. Dz. Pr. Nr. 15 poz. 215) względnie organizatorowi składki (art 5 powołanego dekretu). Nakaz płatniczy dotyczący podatku od darowizny na rzecz osoby prawnej (§ 89 ustęp b) doręcza się bądź obdarowanej osobie prawnej, bądź darującemu.

W nakazie płatniczym należy zaznaczyć, że podatek płatny jest przed zatwierdzeniem aktu przez właściwą władzę. Odpis nakazu płatniczego przedkłada władza skarbowa właściwemu Ministerstwu (art. 7 powołanego dekretu i część druga § 91). Zatwierdzenie fundacji lub darowizny przez właściwe Ministerstwo może nastąpić dopiero z chwilą uiszczenia podatku, lub na podstawie zezwolenia władzy skarbowej (§ 73).

W razie odmowy zatwierdzenia podatek nie należy się. Właściwe Ministerstwo zawiadamia o odmowie władzę skarbową, od której otrzymało odpis nakazu płatniczego.

§ 98. Podatek od darowizny wymierza Izba Skarbowa, w której okręgu znajduje się majątek darowany. Jeżeliby się znajdował w okręgach kilku Izb, wymiar podatku należy do Izby, w której okręgu położony jest majątek nieruchomy. W braku nieruchomości lub jeżeli położone są w okręgach kilku Izb, ustala się właściwość według miejsca zdziałania aktu darowizny. Jeżeliby ta miejscowość leżała poza okręgami Izb interesowanych, lub jeżeli darowizna, zdziałana w dzielnicy rosyjskiej, dotyczy wyłącznie majątku znajdującego się poza tą dzielnicą, rozstrzyga Ministerstwo Skarbu.

§ 99. Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych, otrzymawszy wiadomość o darowiźnie, od której ma wymierzyć podatek władza skarbowa (§ 95), przeprowadza postępowanie przygotowawcze, o ile ono w szczegółowym wypadku jest potrzebne i o ile da się przeprowadzić w okręgu danego Urzędu Skarbowego.

Ukończywszy postępowanie przygotowawcze lub bez takiego postępowania (o ile ono nie jest potrzebne albo nie da się przeprowadzić w okręgu danego Urzędu Skarbowego) przedkłada Urząd Skarbowy sprawę przełożonej Izbie Skarbowej. Ta ostatnia, jeżeli jest właściwa, wymierza podatek, uzupełniwszy w razie potrzeby postępowanie bądź sama bądź za pośrednictwem odpowiedniego Urzędu Skarbowego, w przeciwnym razie odstępuje sprawę Izbie właściwej.

Izba właściwa ustala stosownie do zachodzących okoliczności faktycznych, który z podwładnych jej Urzędów Skarbowych ma doręczyć nakaz płatniczy lub utrzymywać sprawę

w ewidencji, o ileby wymierzenie podatku było narazie niemożliwe lub tylko narazie możliwe.

§ 100. Gdy przedmiotem darowizny jest majątek, który darujący posiadać będzie w dniu swej śmierci (§ 89 ustęp c), winien obdarowany w ciągu miesiąca od otrzymania wiadomości o śmierci darującego zawiadomić o niej Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych, w którego okręgu ma mieszkanie. Ma podać:

1) imię i nazwisko, zawód i ostatnie miejsce zamieszkania darującego,
2) datę i miejsce zdziałania darowizny,
3) imiona i nazwiska oraz adresy wszystkich obdarowanych,
4) wymienienie wszystkich miejscowości (w kraju i zagranicą), w których znajduje się majątek darowany.

W przypadkach, o których mowa w niniejszym paragrafie, stosują się odpowiednio §§ 61—63.

Jeżeli obdarowany jest zarazem spadkobiercą lub legatarjuszem, to należy postąpić, jak gdyby również majątek darowany przypadł mu tytułem spadku lub legatu.

Postanowienia przejściowe.

§ 101. „Przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego“ ogłoszone zostały w dniu 22 czerwca 1920 r. Piętnastym dniem po ogłoszeniu, przewidzianym w art. 42 tych Przepisów, jest zatem 7 lipca 1920 r.

§ 102. Postanowienia Przep. o op. sp. oraz niniejszego rozporządzenia, dotyczące podatku spadkowego, nie będą stosowane:

a) jeżeli spadkodawca zmarł nie później jak w dniu 31 grudnia 1915 r.,
b) jeżeli co do spadkodawcy, który zmarł w okresie od 1 stycznia 1916 r. do dnia 21 czerwca 1920 r. włącznie, zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego (opłaty spadkowej) i decyzja ta ma datę 21 czerwca 1920 r. lub wcześniejszą.

Nowe normy o podatku spadkowym będą więc stosowane:

1) jeżeli co do spadkodawcy, który zmarł w okresie od dnia 1 stycznia 1916 r. do dn. 21 czerwca 1920 r., nie zapadła w okresie tym decyzja o należności podatku spadkowego (opłaty spadkowej);
2) bezwarunkowo, jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od 22 czerwca 1920 r.

Przez „decyzję“, o której mowa w ustępach b) i 1) rozumieć należy nakaz płatniczy, jak również doręczone podatnikowi zaświadczenie, że podatek (opłata) nie należy się.

§ 103. Postanowienia Przep. o op. sp. oraz niniejszego rozporządzenia, dotyczące podatku od darowizn, będą stoso-

wane tylko do aktów darowizny, zdziałanych począwszy od dnia 7 lipca 1920 r.

§ 104. Art. 31—33 Przep. o op. sp. oraz §§ 67 i 68 stosowane będą tylko w takim razie, jeżeli czyny karygodne, przewidziane w art. 31 i 32 Przep. o op. sp. popełniono w czasie od dnia 7 lipca 1920 r.

§ 105. Jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od dnia 1 stycznia 1916 r. do dnia 6 lipca 1920 r. włącznie, i w okresie tym władza skarbowa, powołana do wydania decyzji o należności podatku spadkowego, nie otrzymała wiadomości o śmierci spadkodawcy, to osoby, wymienione w § 53, obowiązane są wnieść najpóźniej do dnia 30 września 1920 r. zawiadomienie przewidziane w § 53—55.

P. załącznik Nr. 176.

Warszawa, dnia 22 lipca 1920 r.

Przy stosowaniu załącznika Nr. 175 i 176 należy mieć na względzie zmiany wprowadzone przez ustawę z d. 31 marca 1922 r. (D. U. Nr. 33 p. 263).

Załącznik № 1 (do § 1).

KLUCZ

do odszukania postanowień ustawy z dnia 29 maja 1920 r., Dz. U. Nr. 49 poz. 299 w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn i postanowień, zawartych w „Przepisach o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego" z dnia 2 czerwca 1920 r., Dz. U. Nr. 49 poz. 300.

Artykuł ustawy z d. 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn	Odpowiedni artykuł Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego	Artykuł Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego	Odpowiedni artykuł ustawy z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatk. spadków i darowizn
2	8	1	25
3	9	2	11
4	11	3	26
5	12	4	27
6	13	5	28
7	14	6	10
8	15	7	29
9	16	8	2
10	6	9	3
11	2	10	30
12	21	11	4
13	35	12	5
14	36	13	6
15	37	14	7
16	38	15	8
17	39	16	9
18	40	17	31
19	25	18	32
20	26	19	33
21	31	20	34
22	32	21	12
23	33	22	35
24	34	23	36
25	1	24	37
26	3	25	19
27	4	26	20
28	5	27	38
29	7	28	39
30	10	29	40
31	17	30	41
32	18	31	21
33	19	32	22
34	20	33	23
35	22	34	24
36	23	35	13
37	24	36	14
38	27	37	15
39	28	38	16
40	29	39	17
41	30	40	18
42	41	41	42
51	42	42	51
53	43	43	53

Załącznik 2
(do § 56).

Sąd ..... w .....

Wydział Hipoteczny Sądu .....

WYKAZ

wypadków śmierci, ujawnionych w miesiącu ..... 19 ... r.

1	2	3	4	5	6	7	8
Pozycja	Numer sprawy	Nazwisko, imię, zawód i ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy	Data śmierci lub wyroku uznającego zniknięcie	Czynność urzędowa, przy której Sąd dowiedział się o śmierci spadkodawcy	Rodzaj pozostałego majątku i miejsce, gdzie on się znajduje	Prawdopodobni spadkobiercy i legatarjusze	Uwagi Urzędu Skarbowego

Załącznik 3
(do § 61).

(strona pierwsza i część drugiej):

ZEZNANIE

majątku spadkowego, pozostałego po .....

..... zmarłym / zmarłej dnia .....

19 ..... r. w .....

DZIAŁ I.

Majątek, znajdujący się na obszarze b. zaboru rosyjskiego oraz zagranicą.

1	2	3		4	5
Numer kolejny	Przedmioty majątkowe należące do spadku	Wartość w dniu śmierci spadkodawcy		Uwagi	Zapiski władzy skarbowej
		Marek	fen.		

(ciąg dalszy strony drugiej)

DZIAŁ II.

Majątek znajdujący się w Polsce poza obszarem b. zaboru rosyjskiego.

6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Dzielnica	Miejscowości w których majątek się znajduje	Powiaty	Władza skarbowa powołana do opodatkowania spadku	Sąd powołany do przeprowadzenia postępowania spadkowego	Uwagi	Zapiski
b. austrj.						
b. pruska						

(strona trzecia i część czwartej)

DZIAŁ III.

Długi i ciężary.

13.	14.	15.		16.	17.	18.
Numer kolejny	Szczegółowe określenie	Suma		Dowody, załączone do zeznania	Uwaga	Zapiski władzy skarbowej
		Marek	fen.			

DZIAŁ IV.

Udziały w spadku.

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
Numer kolejny	Wymienienie spadkobierców i legatarjuszów	W jakim stosunku rodzinnym osoba, wymieniona w kolumnie 20, pozostawała do spadkodawcy?	Z jakiego tytułu ma udział w spadku i z czego udział ten się składa?	W tej kolumnie należy co do każdej osoby, wymienionej w kol. 20, podać, czy za życia spadkodawcy otrzymała od niego darowizny, a w danym razie wymienić co do każdej darowizny miejscowość i datę zdziałania jej oraz wartość darowanych przedmiotów w dniu zdziałania darowizny	Uwagi	Zapiski władzy skarbowej

(ciąg dalszy strony czwartej)

DZIAŁ V.

Inne dane.

Oświadczam, / Oświadczamy że wszystkie dane wymagane według formularza i „instrukcji o sposobie zeznania majątku spadkowego" (załącznik 3 i 4 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22 lipca 1920 r. Dz. U. № ..... poz. ..... oraz §§ 61—63 tegoż rozporządzenia) zeznałem / zeznałam / zeznaliśmy według najlepszej wiedzy zgodnie z prawdą i nie zataiłem / zataiłam / zatailiśmy żadnego przedmiotu, który był własnością zmarłego / zmarłej w dniu jego / jej śmierci.

..... dnia ..... 19 ____ r.

..... podpis urzędownie poświadczony i adres składającego zeznanie.

Załącznik 4 (do § 61).

INSTRUKCJA

o sposobie zeznania majątku spadkowego.

Uwagi ogólne.

1. O ile rozmiary urzędowego formularza zeznania nie wystarczają do umieszczenia w nim wszystkich danych, należy podać je na osobnych arkuszach. Można też całe zeznania napisać nie na formularzu urzędowym, byleby było ułożone według tego formularza.

2. Kto oświadcza świadomie nieprawdę celem udaremnienia opodatkowania spadku lub spowodowania wymiaru w kwocie niższej, niż należy się według ustawy, staje się winnym występku i ulega w drodze sądowej grzywnie aż do 10-krotnej wysokości kwoty, na której utratę Skarb Państwa narażono. W razie okoliczności szczególnie obciążających może być wymierzona, prócz grzywny, kara więzienia do sześciu miesięcy (art. 31 Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego z dnia 2 czerwca 1920 r. Dz. U. Nr. 49 poz. 300).

3. Jeżeliby osoba, która przedłożyła zeznanie, dowiedziała się następnie, że do majątku, podlegającego podatkowi spadkowemu, należą przedmioty, nieobjęte zeznaniem, lub że wogóle ujawniły się okoliczności faktyczne, uzasadniające wymierzenie podatku w sumie wyższej niż wynikająca z zeznania pierwotnego, to ma w ciągu miesiąca od dnia, w którym otrzymała wiadomość o tym stanie rzeczy, przedłożyć zeznanie dodatkowe.

Sposób wypełnienia poszczególnych działów formularza.

Dział I.

4. W dziale I należy wymienić wszystkie przedmioty, które znajdują się na obszarze b. zaboru rosyjskiego (co do majątku, znajdującego się zagranicą, patrz ustęp 27 niniejszej instrukcji).

5. W dziale I mają być wymienione (stosownie do art. 6 Przep. o op. sp. i § 66 rozp. wykonawczego) również rzeczy, które w dniu śmierci spadkodawcy nie znajdowały się w jego posiadaniu, gdyż były oddane na skład osobie trzeciej, jeżeli spadkodawca miał prawo rozporządzania niemi, choćby solidarnie z nim miały prawo rozporządzania inne osoby.

Dotyczy to również przedmiotów, przechowanych w skrzynkach depozytowych (safes) tudzież pieniędzy w instytucjach

bankowych (wkładów oszczędnościowych, wkładów na rachunek bieżący).

6. W kolumnie 2 wymienić należy poszczególne przedmioty w porządku następującym:

a) grunta i budynki,
b) prawa wieczystej dzierżawy (prawa emfiteutyczne),
c) kopalnie,
d) papiery wartościowe (rodzaj i wartość nominalna oraz kupony już płatne, a niezrealizowane, tudzież odsetki za czas od płatności ostatniego kuponu do dnia śmierci spadkodawcy),
e) wierzytelności hipoteczne,
f) wszelkiego rodzaju wierzytelności niehipotekowane (z obligów, weksli, wkłady oszczędnościowe, udziały w stowarzyszeniach spółdzielczych lub w spółkach, zaległe czynsze dzierżawne i t. p.),
g) sumy ubezpieczone, które stały się płatne wskutek śmierci spadkodawcy (z podaniem instytucji ubezpieczeniowej i numeru polisy),
h) pretensje z tytułu strat wojennych (§ 20 rozporządzenia wykonawczego),
i) prawa, mające wartość majątkową, niewymienione pod e)—h) np. prawa autorskie, patenty na wynalazki, prawo do czynszu lub innych powinności z tytułu wieczystej dzierżawy,
j) gotówkę,
k) przedmioty wszelkiego rodzaju wyżej niewymienione (np. inwentarz żywy i martwy, o ile nie należy do „nieruchomości z przeznaczenia" i wartość jego nie mieści się w sumach, podanych już w kolumnie 3, co do nieruchomości pod a), b) lub c), maszyny, narzędzia, powozy, konie, krowy, sprzęty domowe, odzież, dzieła sztuki, kosztowności i t. p.).

7. Co do przedmiotów, wymienionych wyżej pod a), b) i c) podać należy w kolumnie 2: miejscowość, powiat, numer policyjny i hipoteczny, obszar, rodzaj budynków.

8. Co do wierzytelności (ustęp 6 lit. e, f), wymienić należy w kolumnie 2: imiona i nazwiska lub firmy oraz adresy dłużników (także instytucji bankowych, w których ulokowane są pieniądze); przy hipotecznych należy podać nadto: przedmiot, obciążony hipoteką (nieruchomość lub wierzytelność), numer hipoteczny odnośnej nieruchomości oraz miejscowość, w której ona się znajduje.

9. Co do wierzytelności oprocentowanych podać należy w kolumie 2 stopę procentową, oraz czasokres, za który odsetki w dniu śmierci spadkodawcy były już wymagalne, lecz jeszcze nie zostały uiszczone.

10. Co do budynków i tych przedmiotów ruchomych, które są ubezpieczone od ognia, wymienić należy w kol. 4 instytucję, w której je ubezpieczono.

11. W kolumnie 2 należy wymienić szczegółowo również takie prawa, należące do majątku spadkowego, które zdaniem przedkładającego zeznania są wątpliwe (co do których niewiadomo, czy lub w jakiej mierze one istnieją lub czy i w jakiej mierze są wykonalne).

Zeznający może jednak podać w kolumnie 4, że i z jakiego powodu zachodzi wątpliwość i przedstawić wniosek o odroczenie decyzji co do opodatkowania tych praw (§ 19 rozporządzenia wykonawczego).

12. W kolumnie 3 winien przekładający zeznanie podać według swej najlepszej wiedzy co do każdego przedmiotu, wymienionego w kol. 2 lub co do każdej grupy przedmiotów jednorodnych wartość sprzedażną, t. j. odpowiadającą cenom sprzedaży przedmiotów tego samego rodzaju w czasie śmierci spadkodawcy.

13. Wartość papierów wartościowych oraz pieniędzy zagranicznych ma być podana z reguły na podstawie zaświadczenia jednej z giełd polskich wskazującego, jaka była przeciętna cena sprzedaży danego papieru wartościowego lub pieniądza w dniu śmierci spadkodawcy. O ileby w tym dniu dany papier wartościowy lub pieniądz nie był przedmiotem obrotów, ma być w zaświadczeniu podane, kiedy odbyły się obroty po raz ostatni przed tym dniem oraz ile wynosiła wówczas przeciętna cena sprzedaży.

Zaświadczenie należy załączyć do zeznania.

O ile chodzi o papiery wartościowe, które wogóle lub od dłuższego czasu nie były przedmiotem obrotów w Polsce, przyjmuje się jako wartość kapitału z reguły kwotę, wyrażającą wartość nominalną, przyczem, jeżeli oznaczona jest w pieniądzach zagranicznych, które są przedmiotem obrotów w Polsce, następuje zamiana na marki polskie na podstawie zaświadczenia wyżej określonego.

14. Co do wierzytelności, które wynikają nie z papierów wartościowych lecz z innych tytułów przyjmuje się jako wartość kapitału kwotę nominalną.

15. Jeżeli prawo wymienione w kol. 2 jest wątpliwem, (ustęp 11 niniejszej instrukcji), to należy, w kol. 3 podać jego wartość przypuszczalną.

Dział II.

16. W razie wypełnienia działu II winien podatnik załączyć (lub w swoim czasie dodatkowo przedłożyć) odpis zeznania, obejmującego część majątku spadkowego, znajdującego się w innej dzielnicy, (lub zeznań dotyczących obu innych dzielnic)

Odpis ma być uwierzytelniony przez władzę w innej dzielnicy, której przedłożono zeznanie.

W tym samym celu winien podatnik do zeznania, w którem wypełniony jest dział II, załączyć odpis tego zeznania (dwa odpisy, jeżeli reszta majątku spadkowego znajduje się w dwu innych dzielnicach). Urząd Skarbowy zwraca ten odpis, zaopatrzywszy go w zaświadczenie zgodności z oryginałem, poczem podatnik ma go przedłożyć właściwej władzy w innej dzielnicy.

Dział III.

17. Przy wypełnianiu kol. 14 należy zastosować analogicznie wskazówki, podane w ustępach 8 i 9 niniejszej instrukcji.

18. Dokumenty, na które powołuje się podatnik celem udowodnienia długów i ciężarów, należy nie tylko wymienić w kol. 16, lecz załączyć je do zeznania w pierwopisach lub wierzytelnych odpisach.

19. Jeżeli majątek, podlegający podatkowi spadkowemu, znajduje się nie tylko na obszarze b. zaboru rosyjskiego i wobec tego ma być przedłożone zeznanie także władzy skarbowej, mającej siedzibę w innej dzielnicy, to należy w dziale III podać te tylko długi i ciężary, które pozostają w związku z przedmiotami, wymienionemi w dziale I.

Niewątpliwie więc należą do działu III długi hipoteczne, które obciążają nieruchomości, wymienione w dziale I lub które wynikły z prowadzenia przedsiębiorstw zarobkowych, znajdujących się na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

O ileby było wątpliwe, z którą dzielnicą pewien dług lub ciężar w związku pozostaje, należy go podać w któremkolwiek z zeznań, które w danej sprawie mają być przedłożone władzom skarbowym dzielnicowym.

Dział IV.

20. W kol. 20 należy wymienić również:

a) osoby, które wskutek śmierci spadkodawcy (na podstawie testamentu lub z ustawy) nabyły użytkowanie majątku spadkowego lub jego części albo prawo do świadczeń powtarzających się (do renty i t. p.);

b) osoby, które wskutek śmierci spadkodawcy nabyły prawo do żądania wypłaty sumy ubezpieczonej.

21. O ile osoba, wymieniona wyżej w ustępie 20 pod a), nabyła użytkowanie lub prawo do świadczeń, powtarzających się na czas swego życia, należy w kol. 20 podać jej wiek w chwili śmierci spadkodawcy.

22. Przy każdem nazwisku, wymienionem w kol. 20, należy w tejże kolumnie podać dokładny adres.

23. Dane co do wieku użytkowników oraz osób uprawnionych do świadczeń powtarzających się, uwidocznione w kol. 20, jak również dane co do stosunku rodzinnego do spadkodawcy (kol. 21), należy udowodnić zaświadczeniami z ksiąg stanu cywilnego. Te zaświadczenia mają być wymienione w kol. 24 i załączone do zeznania.

24. Celem wypełnienia kol. 22 posługiwać się należy wyrażeniami następującemi: „zapis całego majątku“, „zapis ¼ części całego majątku“, „zapis wszystkich nieruchomości“, „zapis wszystkich ruchomości“, „zapis nieruchomości, wymienionej w dziale 1 pod № . . . .“, „zapis 100.000 mk.“, „zapis dożywotniego użytkowania całego majątku“, „zapis dożywotniego użytkowania połowy nieruchomości, wymienionej w dziale 1 pod № . . . .“, „zapis renty w rocznej kwocie 10.000 mk. do osiągnięcia pełnoletności“, „suma ubezpieczona 100.000 mk., wymieniona w dziale 1 pod № . . . . .“, „z ustawy: jedna piąta część spadku“, „z ustawy oraz wskutek zrzeczenia się spadku przez . . . . .“, trzeciego syna spadkodawcy: połowa majątku spadkowego“, „z ustawy: połowa na własność oraz dożywotnie użytkowanie jednej szóstej części spadku“ i t. p.

25. Jeżeli pozostał testament, należy, w kolumnie 24 podać, kto przechowuje pierwopis.

26. W kolumnie 23 podać należy darowizny, zdziałane przez spadkodawcę za życia na rzecz osób, wymienionych w kolumnie 20, bez względu na to, czy zdziałane były na obszarze b. zaboru rosyjskiego czy w innej dzielnicy, czy zagranicą.

SPOSÓB ZEZNANIA MAJĄTKU ZNAJDUJĄCEGO SIĘ ZAGRANICĄ.

27. Majątek, znajdujący się zagranicą, o ile podlega podatkowi spadkowemu (art. 36 Przep. o opodatkowaniu spadków) podać należy w dziale 1 (kolumna 2 i 3) szczegółowo: a) jeżeli przedmioty majątkowe, podlegające podatkowi spadkowemu, znajdują się tylko na obszarze b. zaboru rosyjskiego oraz zagranicą, a nie znajdują się na obszarze b. zaboru austrjackiego lub pruskiego, b) jeżeli cały majątek, podlegający podatkowi spadkowemu, znajduje się zagranicą, a spadkodawca zamieszkiwał na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

W innych razach postanowi władza skarbowa w każdym szczegółowym wypadku, w której dzielnicy ma być zeznany majątek zagraniczny. O spowodowanie takiej decyzji może podatnik zwrócić się do którejkolwiek z władz skarbowych polskich, do których zakresu działania należą sprawy opodatkowania spadków. O ile tą decyzją poruczono wymierzenie podatku spadkowego od majątku zagranicznego władzy skarbowej, mającej siedzibę na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

należy ten majątek wymienić szczegółowo w kolumnie 2, w przeciwnym razie wskazać w kolumnie 4 władzę skarbową w innej dzielnicy, której przedłożono zeznanie majątku zagranicznego.

Wzór 5
do § 92

Specjalny poborca ..... dnia 19

Notarjusz .....

Do Kasy Skarbowej.

w .....

Na poczet poborów na rzecz Skarbu Państwa za miesiąc ..... wpłacam niniejszem:

tytułem opłat stemplowych ..... mk. ..... fen.
„ podatku od darowizn ..... mk. ..... fen.
„ ..... mk. ..... fen.

razem . . mk. ..... fen.

słowami .....

(podpis)

Wzór 6 do § 93 p. zał. Nr. 176.

Załącznik Nr. 176.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 5 sierpnia 1921 roku w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 22 lipca 1920 r., zawierającego przepisy wykonawcze dla obszaru b. zaboru rosyjskiego w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn.

(D. U. Nr. 79 p. 543)

Na podstawie artykułu 53 ustawy z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. Ust. R. P. Nr. 49 poz. 299) w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości zarządzam co następuje:

§ 1. Wydane w myśl przepisów z dnia 2 czerwca 1920 r. o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 49 poz. 300) rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 22 lipca 1920 r. zawierające przepisy wykonawcze dla obszaru b. zaboru rosyjskiego w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn (Dz. Ust. R. P. Nr. 78 poz. 524) uzupełnia się w sposób następujący:

§ 22 uzupełnia się następującą częścią trzecią:

„Uwolnienie ruchomości domowych od podatku spadkowego nie wyklucza równoczesnego zastosowania części pierwszej art. 8 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. Ust. Nr. 49, poz. 300) o ile czysta wartość reszty majątku, otrzymanego przez odnośnego nabywcę, nie przekracza 5000 marek polskich".

§ 44 uzupełnia się następującą częścią drugą:

„O ile majątek zagraniczny ma być wydany spadkobiercom lub legatarjuszom za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych, to wymierzenie podatku od majątku zagranicznego należy do izby skarbowej w Warszawie".

Po § 52 umieszcza się § 52a następującej treści:

„Wymierzenie grzywny, przewidzianej w art. 32 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn, należy do zakresu działania urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych.

O ile jednak ma być nałożona grzywna na notarjusza z powodu niezastosowania się do art. 27 lub 28 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn lub do postanowień, przewidzianych w art. 34 tychże przepisów, to orzeka w pierwszej instancji izba skarbowa".

Po § 58 umieszcza się § 58a następującej treści:

„Urzędnik, wyznaczony do sporządzenia spisu inwentarza (art. 1724 ustawy postępowania sądowego cywilnego), ma na koszt strony interesowanej przesłać urzędowi skarbowemu, w którego okręgu urzędnik ten ma siedzibę, uwierzytelniony odpis spisu inwentarza".

§ 60, część pierwsza ustęp c) otrzymuje brzmienie następujące:

„c) spisu inwentarza (§ 58a)".

§ 60 uzupełnia się następującą częścią trzecią:

„Należy przesłać: odpisy za pierwszą połowę miesiąca — najpóźniej 20 dnia tego samego miesiąca; za drugą połowę — najpóźniej 5 dnia miesiąca następnego".

Po § 66 umieszcza się postanowienie następujące:

„f) Ustalenie wartości majątku spadkowego (art. 23 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn).

§ 66a. Władza skarbowa — o ile w myśl art. 23 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn ma ustalić wartość sprzedażną sama — oznacza ją, bądź przez odpowiednie zużytkowanie oszacowania, dokonanego celem wymiaru państwowego podatku majątkowego, bądź przez porównanie z wartością innych podobnych przedmiotów, bądź też na podstawie oceny dokonanej przez znawców.

Co do sposobu stwierdzania wartości przy pomocy znawców oraz co do wynagradzania ich, stosowane będą odpowiednie przepisy, obowiązujące w tym przedmiocie w zakresie państwowego podatku majątkowego".

Napis §§ 67 i 68 otrzymuje brzmienie następujące:

„g) Postanowienia karne (art. 31 — 33 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn").

Część druga § 77 otrzymuje brzmienie następujące:

„Odwołanie wnosi się do władzy, która wydała orzeczenie w instancji pierwszej (§ 52a).

Rozstrzyga izba skarbowa względnie Ministerstwo Skarbu".

Część pierwsza § 82 otrzymuje brzmienie następujące:

„Do podatku od darowizn stosują się odpowiednie przepisy §§ 5, 6, 11—26, 28, 29, 31—39, 52a oraz 77. Postanowienia zaś §§ 52a i 77 stosują się w szczególności, gdy chodzi o nałożenie grzywny na notarjusza z powodu niezastosowania się do art. 15 lub 28 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn".

Zdanie drugie § 88 ulega skreśleniu.

§ 91 otrzymuje brzmienie następujące:

„Notarjusz winien przesłać na koszt strony urzędowi skarbowemu podatków i opłat skarbowych, w którego okręgu ma siedzibę, w terminie ustanowionym w § 60, uwierzytelniony odpis aktu darowizny.

Uwierzytelnienie odpisu nie podlega opłacie stemplowej.

O ile chodzi o akty, przewidziane w ustępach a) i b) § 89, ma notarjusz zaznaczyć na odpisie, któremu Ministerstwu złożył odpis aktu stosownie do art. 6 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o fundacjach i o zatwierdzeniu darowizn i zapisów (Dz. Pr. P. P. Nr. 15, poz. 215)".

Wzór 6 do § 93 otrzymuje brzmienie następujące:

Notarjusz ..... w .....

WYKAZ POBORÓW NA RZECZ SKARBU PANSTWA

za miesiąc ..... 19..... r.

1	2	3	4		5		6		7		8		9
Pozycja. Nr. repertorjum. Data aktu	Nazwiska i imiona oraz miejsca zamieszkania stron	Treść aktu (rodzaj czynności i określenie przedmiotu jej; w szczególności — przy nieruchomościach ziemskich wymienienie obszaru i rodzaju uprawy)	Wartość przedmiotu wyrażona w akcie		Ogółem		Pobrano a mianowicie tytułem						UWAGI
							opłat stemplowych		podatku od darowizn				
			Mk.	f.	Mk.	f.	Mk.	f.	Mk.	f.	Mk.	f.	
		Razem											

Na poczet sumy, obliczonej w kolumnie 5, zapłaciłem:

dnia ..... 19... r. według poz. ... dzien. przychodu ..... mk. ..... f. ....

„ ..... 19... „ „ „ — „ „ — „ ..... „ ....

„ ..... 19... „ „ „ — „ „ — „ ..... „ ....

Razem

dnia ..... 19..... r.

.....
(podpis)

Część pierwsza § 96 otrzymuje brzmienie następujące:

„Do podatku od darowizn, wymierzonego przez władzę skarbową, stosują się odpowiednio §§ 40 — 43, 65, 66a, 67 — 72, 74 — 76 oraz 79 i 80".

§ 105 otrzymuje brzmienie następujące:

„O ile w myśl art. 35 i 36 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn wymiar podatku spadkowego zależy od przynależności państwowej spadkodawcy lub nabywcy, należy w wypadkach, w których spadkodawca zmarł przed dniem 31 stycznia 1920 r., stosować powołane artykuły w ten sposób, jak gdyby ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 7, poz. 44) oraz rozpo-

rządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 r. o wykonaniu tej ustawy (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 52, poz. 320) uzupełnione rozporządzeniem z dnia 20 kwietnia 1921 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 39, poz. 246), obowiązywały już w dniu śmierci spadkodawcy".

§ 2. Jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od dnia 1 stycznia 1916 r. do dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia i w okresie tym władza skarbowa, powołana do wydania decyzji o należności podatku spadkowego, nie otrzymała wiadomości o śmierci spadkodawcy, to osoby, wymienione w § 53 rozporządzenia z dnia 22 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 78, poz. 524), obowiązane są wnieść zawiadomienie, przewidziane w tym paragrafie, najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po ogłoszeniu rozporządzenia niniejszego, o ile z powołanego § 53 nie wynika termin późniejszy.

Przepis powyższy stosowany będzie również w wypadkach, w których śmierć spadkodawcy zajdzie w ciągu miesiąca po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Notarjusze mają stosować się do części trzeciej § 60 oraz do §§ 91 i 93 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. Ust. 1920 r. Nr. 49, poz. 300) w brzmieniu niniejszego rozporządzenia począwszy od miesiąca, który nastąpi po dniu ogłoszenia.

§ 58a (o ile nie dotyczy notarjuszów) stosowany będzie do spisów inwentarza, sporządzonych po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Załącznik Nr. 177.

ROZPORZĄDZENIE

(16643 286) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące prawnego oszacowania majątków przy ustalaniu opłat skarbowych od majątków, przechodzących tytułem darmym lub obciążnym.

(D. U. Z. W. Nr. 35, p. 403).

Na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919, poz. 15) postanawiam, co następuje:

Art. 1. Przy ustaleniu opłat skarbowych od majątków, przechodzących tytułem darmym lub obciążnym, za prawną podstawę oszacowania nieruchomości miejskich i wiejskich, za

wyjątkiem gruntów, są przyjęte: wartość szacunkowa nieruchomości, ustalona dla pobierania podatków przez władze państwowe i władze komunalne miejskie lub powiatowe, albo wartość nieruchomości, określona drogą pomnożenia przez dwanaście dochodu-brutto nieruchomości, ustalonego dla pobierania podatków państwowych lub komunalnych, albo cena wskazana w akcie ostatniego kupna nieruchomości, albo szacunek ubezpieczeniowy lub zastawny. Szacunek ubezpieczeniowy podnosi się o 20% przez uwzględnienie wartości gruntu i fundamentów pod budynkiem.

Uwaga 1. Za podstawę do opodatkowania przyjmuje się szacunek najwyższy z ustalonych.

Uwaga 2. Szacunek towarzystw ubezpieczeniowych lub instytucji kredytowych z lat ubiegłych podwyższa się dla ustalenia obecnej wartości podług następującej skali:

W razie zaasekurowania lub zastawu nieruchomości przed r. 1916 szacunek ubezpieczeniowy, względnie zastawny, podnosi się się o 500%; szacunek ubezpieczeniowy względnie zastawny z r 1916 podnosi się o 300% szacunek ubezpieczeniowy względnie zastawny, z r. 1917 podnosi się o 200%.

Taka norma podwyżki stosuje się względem cen sprzedażnych z lat ubiegłych.

Art. 2. Za podstawę do prawnego oszacowania kapitałów i papierów wartościowych służy wartość ich nominalna, o ile płatnik nie złoży dowodów, że wartość ich rzeczywista jest niższą.

Art. 3. Za podstawę do obliczenia skapitalizowanej wartości rent i innych powtarzających się używalności i świadczeń należy brać wartość pieniężną jednorocznych używalności lub świadczeń, stosownie do następujących przepisów:

a) wartość wiecznych lub bezterminowych świadczeń określa się przez pomnożenie rocznej ich kwoty przez 20;

b) wartość świadczeń, których czas trwania zależy od rozwiązującego to świadczenia warunku, ustala się przez pomnożenie rocznej kwoty przez dziesięć;

c) wartość świadczeń dożywotnich ustala się stosownie do wieku uprawnionej osoby podług następującej skali:

przy wieku

do 15 lat lub mniej	renta roczna	pomnaża	się	przez	18
od 15 do 25 lat	„	„	„	„	„	17
„ 25 „ 35 „	„	„	„	„	„	16
„ 35 „ 45 „	„	„	„	„	„	14
„ 45 „ 55 „	„	„	„	„	„	12
„ 55 „ 65 „	„	„	„	„	„	8½
„ 65 „ 75 „	„	„	„	„	„	5
„ 75 „ 80 „	„	„	„	„	„	3
„ 80	„	„	„	„	„	2

Uwaga. Przy używalnościach lub świadczeniach, których suma lub wartość pieniężna w akcie odnośnym nie jest ustalona, za podstawę bierze się wartość pieniężną rzeczonych używalności lub świadczeń w czasie wymiaru podatku.

Art. 4. Wartość majątków otrzymanych we władanie dożywotnie, ustala się drogą pomnożenia rocznego dochodu z tych majątków przez odpowiednią wiekowi spadkobiercy skalę, ustanowioną wyżej w art. 3; roczny dochód majątków takich przyjmuje się w wysokości 5% od ich wartości.

Art. 5. Za szacunek prawny gruntów wiejskich uważa się: szacunek, dokonany przez banki kredytowe ziemskie, podwyższony podług skali, ustanowionej w art. 1 (Uwaga 2) niniejszego rozporządzenia, lub wartość określona na podstawie poniższej tabeli:

Powiaty:	Szacunek prawny dziesięciny ziemi: Rub.
Wileński	500
Trocki	400
Lidzki	500
Oszmiański	400
Święciański	450
Wilejski	400
Dziśnieński	450
Grodzieński	550
Brzeski	450
Prużański	500
Wołkowyski	450
Słonimski	400
Kobryński	450
Baranowicki	500
Miński	550
Nowogródzki	600
Słucki	550
Borysowski	300
Ihumeński	400
Bobrujski	300
Rzeczycki	400
Mozyrski	250
Piński	300
Ostrogski	1.050
Krzemieniecki	1.100
Dubieński	900
Równeński	750
Łucki	650
Kowelski	450
Włodzimierski	650
Brasławski	550

Uwaga. Inwentarz żywy i martwy, budynki o charakterze gospodarczym i inny dobytek, niezbędny w gospodarce rolnej, o ile stanowią przynależność gruntów wiejskich, uważane są za część składową wartości majątku ziemskiego i nie podlegają osobnemu oszacowaniu.

Art. 6. Położone w obrębie gruntów wiejskich zakłady przemysłowe, rzeki i stawy, przynoszące zyski, budynki, oddawane w najem stale lub na czas letni, oraz zagłębia bogactw naturalnych, eksploatowane przez właścicieli, jak również inne wszelkiego rodzaju objekty dochodowe, oszacowują się osobno od gruntów na zasadach, ustanowionych wyżej w art. 1.

Uwaga. Jeżeli przestrzenie wodne lub eksploatowane zagłębia nie zostały oszacowane poprzednio przez urzędy podatkowe i niema innych ustanowionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia podstaw do ich oszacowania, jako wartość tych objektów przyjmuje się dziesięciokrotną sumę dochodu, otrzymanego z nich w ostatnim roku.

Art. 7. Osoby fizyczne, i prawne, zgłaszające się do władz sądowych w sprawach spadkowych, a również do notarjuszów i wydziałów hipotecznych przy zawarciu umów kupna-sprzedaży nieruchomości, winny są komunikować wymienione wyżej w art. 1, 5 i 6 dane niezbędne do prawnego oszacowania majątków, o ile te dane zostały ustalone przez odnośne władze i instytucje z załączeniem odpowiednich dokumentów, lub ich odpisów, lub zaświadczeń urzędowych.

Jednocześnie strony zainteresowane winny podać prawdziwą wartość majątków, przechodzących tytułem darmym lub obciążnym.

Uwaga. Podana wartość nie może służyć za podstawę wymierzenia opłat skarbowych, jeżeli jest niższą od prawnego oszacowania majątku.

Art. 8. Osoby winne podania wiadomości o wartości majątku rozmyślnie nieprawdziwych z zamiarem wyrządzenia uszczerbku Skarbowi, niezależnie od uiszczenia całkowitej przypadającej opłaty skarbowej ulegną karze grzywny wysokości 10-krotnej różnicy między stopą przypadającej opłaty skarbowej, prawidłowo wymierzonej, a stopą opłaty, jaka była, lub mogła być wymierzoną na podstawie nieprawdziwych wiadomości.

Karę wymierza izba skarbowa.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 20 listopada r. 1919.

Załącznik Nr. 178.

USTAWA

z dnia 29 kwietnia 1920 roku o zakazie dokonywania wypłat w walucie rublowej rosyjskiej i przerachowaniu zobowiązań rublowych na marki polskie.

(Dz. U. Nr. 38 p. 216).

Art. 1. Znaki pieniężne w walucie rublowej rosyjskiej przestają być prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. Żądanie i dokonywanie wypłat w walucie rublowej z jakiegokolwiek tytułu, z wyjątkiem wypadków wskazanych w art. 3, 5 i 7, jako też zaciąganie zobowiązań w walucie rublowej są wzbronione.

Art. 3. Wymiana znaków pieniężnych w walucie rublowej na walutę krajową i odwrotnie jest dozwolona na tych samych zasadach, jak wymiana waluty obcej.

Art. 4. Sumy wszelkich zobowiązań, opiewających na walutę rublową (ruble carskie), oraz ich wszystkie przynależytości, niezależnie od terminów płatności, podlegają przerachowaniu na marki polskie, według kursu 216 mk. za 100 rubli.

Art. 5. Wypłaty za ubiegłe kupony od listów zastawnych i obligacji instytucji, wypuszczających listy lub obligacje, za listy zastawne tych instytucji, wylosowane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz za kupony i listy zastawne, płatne lub umarzane w pierwszym terminie płatności po wejściu w życie niniejszej ustawy, wolno zobowiązanemu dokonywać w walucie rublowej (ruble carskie). Również w walucie rublowej spłacać wolno zaległości w opłacie rat, przypadających tym instytucjom, powstałe przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Przepisy części pierwszej artykułu niniejszego nie dotyczą kuponów i listów zastawnych tych instytucji, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy przerachowały swe zobowiązania i należności na marki polskie, jako też spłat zaległości tym instytucjom należnych, o ile terminy płatności przypadają po dniu, w którym przerachowanie przez te instytucje zostało dokonane.

Art. 6. Listów zastawnych i kuponów, których spłata w myśl art. 5 dozwolona jest w walucie rublowej, wolno używać w granicach postanowień statutów odnośnych instytucji, jedynie na pokrycie takich zaległości, które w myśl art. 5 mogą być spłacane w walucie rublowej (ruble carskie).

Art. 7. Sumy pieniężne w walucie rublowej, złożone jako depozyty, bądź też złożone w kasach państwowych lub

komunalnych, jako kaucje — podlegają zwrotowi w takiejże samej walucie rublowej.

Art. 8. Umowy, zawarte wbrew zakazowi, wyrażonemu w art. 2 niniejszej ustawy, są nieważne.

Art. 9. Winni wykroczenia przeciwko zakazowi, zawartemu w art. 2 niniejszej ustawy, ulegają w drodze orzeczenia sądowego karze aresztu do 6 miesięcy i grzywnie do 500.000 marek polskich lub jednej z tych kar.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc obowiązujące przepisy, sprzeczne z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu i Ministrowi Sprawiedliwości.

W myśl rozporządzenia Ministra Skarbu i Sprawiedliwości z d. 21 maja 1920 r. (Dz. U. Nr. 49 p. 301) towarzystwa kredytowe upoważnione były do wydawania listów zastawnych na dawnych rosyjskich blankietach, lecz z umieszczeniem napisów o przerachowaniu.

Po ustawie z d. 29 kwietnia 1920 r. nie wydano żadnych przepisów zmieniających przerachowanie rubli na marki. Niezgodne więc z prawem przerachowanie ich podług innej skali

Załącznik Nr. 179.

USTAWA

z dnia 23 marca 1920 roku o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowemi i kantorami wymiany.

(Dz. U. Nr. 30 p. 175).

Art. 1. Do otwierania i prowadzenia domów bankowych i kantorów wymiany wymagana jest koncesja, wydana przez Ministra Skarbu, którego specjalnemu nadzorowi takie przedsiębiorstwa podlegają.

Zakres działania domów bankowych obejmuje wszelkie interesy bankierskie. Kantory wymiany mogą dokonywać wyłącznie kasowych operacji wymiennych i tylko walorami i papierami procentowemi notowanemi na giełdach polskich.

Ustawa niniejsza nie obejmuje — z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 9 ust. 2 — spółek akcyjnych, spółdzielni, ani tych instytucji kredytowych, które rządzą się statutami, zatwierdzonemi przez władzę państwową.

Art. 2. Czynnościami wymienionemi w art. 1 wolno trudnić się tylko osobom do tego upoważnionym i tylko w lokalach na ten cel przeznaczonych.

Art. 3. Ministra Skarbu upoważnia się:

1) do udzielania w miarę swego uznania koncesji lub odmowy na otwarcie i prowadzenie przedsiębiorstw, wymienionych w art. 1 ust. 1;
2) do ustalania minimalnej wysokości kapitału zakładowego takich przedsiębiorstw;
3) do ustanawiania nadzoru rządowego nad ich operacjami, oraz wydawania zarządzeń regulujących ten nadzór i ustalania kosztów nadzoru, obciążających te przedsiębiorstwa.

Art. 4. Osoby, ubiegające się o koncesję na otwarcie i prowadzenie domu bankowego lub kantoru wymiany, winny jednocześnie ze złożeniem podania udowodnić posiadanie kapitału zakładowego, potrzebnego do prowadzenia przedsiębiorstwa.

Art. 5. Od koncesji, wydanych w myśl art. 1 ust. 1, ustanawia się, niezależnie od obowiązku uiszczania opłat i podatków, wprowadzonych przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, jednorazową opłatę specjalną, pobieraną w złocie, w wysokości 1% od kapitału zakładowego. Opłata ta w każdym razie nie może wynosić mniej niż tysiąc marek w złocie.

Art. 6. Osoby, które po zadosyćuczynieniu wymaganiom art. 4 i 5 uzyskały zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstw wymienionych w art. 1 ust. 1, obowiązane są przed otrzymaniem dowodu koncesji wpłacić do Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w gotowiźnie lub w polskich papierach procentowych do depozytu Ministerstwa Skarbu, tytułem zabezpieczenia roszczeń z prowadzenia przedsiębiorstwa wyniknąć mogących, kaucję w wysokości 10% sumy kapitału zakładowego. Kaucja ta pozostaje w depozycie Ministerstwa Skarbu przez cały czas trwania przedsiębiorstwa.

Art. 7. Koncesja na prowadzenie przedsiębiorstw, wymienionych w art. 1 ust. 1, nie może być odstąpiona osobie trzeciej bez zgody Ministra Skarbu. Przedsiębiorstwa, czynne na mocy niniejszej ustawy, nie mogą być wydzierżawiane ani oddawane w administrację poręczającą lub w zastaw.

Ar. 8. Właściciele przedsiębiorstw, wymienionych w art. 1 ust. 1, są obowiązani:

1) utrzymywać i prowadzić księgi handlowe, podług zasad podwójnej księgowości handlowej;
2) wykonywać wszelkie zarządzenia Ministra Skarbu, wydawane na mocy niniejszej ustawy, zarówno ogólnie obowiązujące, jakoteż dotyczące poszczególnych przedsiębiorstw (art. 3 ust. 3);
3) dostarczać na każde żądanie Ministra Skarbu wiadomości i sprawozdań o stanie interesów przedsiębiorstwa.

Właściciele domów bankowych obowiązani są ponadto ogłaszać wiadomości o działalności tych przedsiębiorstw i ich stanie majątkowym w Gazecie Urzędowej i w organach prasy, przez Ministra Skarbu wskazanych.

Art. 9. Przedsiębiorstwa wymienione w art. 1 podlegają nadzorowi rządowemu, ustanawianemu i normowanemu w myśl art. 3 ust. 3 niniejszej ustawy.

Ministrowi Skarbu służy prawo rozciągnięcia mocy obowiązującej przepisów, zawartych w niniejszym artykule oraz w art. 3 ust. 3, również na instytucje kredytowe bądź akcyjne, bądź spółdzielcze lub rządzące się własnemi statutami, zatwierdzonemi przez władzę państwową.

Prawa i obowiązki oraz porządek czynności osób, sprawujących nadzór, ustali Minister Skarbu.

Art. 10. Przekroczenie lub niewykonanie przepisów niniejszej ustawy lub wydanych na mocy jej zarządzeń będzie karane grzywną do wysokości 500.000 marek lub w razie jej nieściągalności aresztem do 6 miesięcy.

W razie ponowienia czynu karygodnego lub jeżeli czyn taki z powodu mieszczących się w nim znamion przestępstwa, ustawą karno-sądową przewidzianego, spowodował karno-sądowe skazanie winnego, Minister Skarbu może orzec odebranie przewidzianej w art. 1 ust. 1 koncesji oraz konfiskatę kaucji (art. 6) na rzecz Skarbu Państwa. W tym wypadku dom bankowy ulegnie likwidacji, kantor wymiany zwinięciu.

Przekroczenie art. 2 niniejszej ustawy karane będzie sądownie aresztem do trzech miesięcy, a nadto grzywną do wysokości 500.000 marek.

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Z tą chwilą tracą moc obowiązującą wszelkiego rodzaju przepisy, stosowane dotychczas na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w przedmiocie przedsiębiorstw bankowych i kantorów wymiany, o ile są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 12. Właściciele domów bankowych i kantorów wymiany, czynnych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, obowiązani są w terminie, określonym przez władzę wykonawczą (art. 13), uzyskać koncesję na dalsze prowadzenie swych przedsiębiorstw, w myśl postanowień niniejszej ustawy. Istniejącym domom bankowym, które nie otrzymają potwierdzenia koncesji, wyznaczy Minister Skarbu odpowiedni termin do przeprowadzenia likwidacji.

Art. 13. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu, o ile zaś chodzi o wykonanie jej na obszarze b. dzielnicy pruskiej — Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej.

Rozp. Min. Skarbu w przedmiocie domów bankowych i kantorów wymiany na Z. W. p. D. U. 1922 r. Nr, 2 p. 10.

Załącznik Nr. 180.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej rozporządzenia o poborze opłat stemplowych, dekretu o opłacie od podań i świadectw urzędowych art. 6—10 ustawy o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych oraz ustaw o opłatach stemplowych od ubezpieczeń, od weksli i od sprzedaży przedmiotów zbytku na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński wołkowyski i białowieski województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 82 p. 567).

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (D. U. Rz. P. Nr. 16, poz. 93)—zarządza się co następuje:

§ 1. Na województwa: nowogródzkie, poleskie, wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą:

1) rozporządzenia z dnia 19 lipca 1916 r. o poborze opłat stemplowych, taryfy stemplowej, załączonej do tego rozporządzenia i rozporządzenia wykonawczego z dnia 24 lipca 1916 r. (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr. 40, poz. 126, 127 i 128);
2) dekretu z dnia 17 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 145);
3) artykułów 6—10 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych (Dz. U Rz. P. Nr. 73, poz. 498);
4) ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (Dz. U. Rz. P. Nr. 75, poz. 509);
5) ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. Rz. P. Nr. 83, poz. 553);
6) ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku (Dz. U. Rz. P. Nr. 79, poz. 528).

Jednocześnie uchyla się rozporządzenia: komisarza generalnego ziem wschodnich z dnia 28 maja i 23 października 1919 r. (Dz. U. Z. C. Z. W. Nr. 5, p. 34 i Nr. 26, p. 273)

i komisarza naczelnego ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z dnia 28 maja 1920 r. (Dz. U. Z. C. Z. W i Fr. P. Nr. 13, p. 141) w przedmiocie opłaty stemplowej od podań i zaświadczeń urzędowych oraz rozporządzenie komisarza generalnego ziem wschodnich z dnia 25 lutego 1920 r. (Dz. U. Z. C. Z. W. Nr. 62, p. 433), dotyczące opłat skarbowych od umów ubezpieczeniowych.

I rozporządzenie K. G. w przedmiocie opłat od umów sprzedaży lasów (D U. 1922 r. Nr 21, poz. 171).

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu, co do p. 5 § 1—w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą w miesiąc po ogłoszeniu.

Załącznik Nr. 181.

ROZPORZĄDZENIE

Generał-Gubernatora Warszawskiego z d. 19 lipca 1916 r. w przedmiocie pobru opłat stemplowych w obrębie Generał-Gubernatorstwa Warszawskiego.

(Dz. Rozp. Nr. 40 p. 126).

§ 1. Przedmioty podatku stemplowego.

1. Dokumenty, wymienione w załączonej taryfie, oraz milczące przedłużenia umów najmu i dzierżawy, przytoczone w jej pozycji 13 lit. a ust. 2 liczba 2, podlegają określonej w tej pozycji taryfie.

2. Podpisane nazwiskiem lub firmą wystawiającego dokumenty podlegają opłacie stemplowej i w tym wypadku, gdy podpisu dokonano za pomocą odbicia stempla lub w inny mechaniczny sposób.

3. Od obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej nie zwalnia niewystawienie podpisu na dokumentach wymienionych w pozycjach taryfowych: 3 b liczba 2 i 17.

4. Jeśli wymiana pism świadczy o porozumieniu, które nastąpiło w sprawie, to obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej, zgodnej z taryfą, następuje w tym wypadku, gdy w myśl przyjętego dla odnośnych spraw zwyczaju wymagalnem jest zawieranie umów formalnych, a pisma te nie zawierają zamiar stworzenia dowodu dokumentalnego o przyjściu umowy do skutku.

§ 2. Stosunek zagranicy do kraju.

5. Podatkowi stemplowemu podlegają, o ile taryfa nie zawiera w tym przedmiocie uchyleń, dokumenty sporządzane jak w kraju, tak i zagranicą, jeśli dotyczą przedmiotów znajdujących się w kraju, lub też spraw, które mają być na ich podstawie w kraju załatwione.

§ 3. Ogólne zasady dotyczące obowiązku uiszczania opłat stemplowych.

1. Opłata stemplowa uiszcza się w zależności od treści dokumentu.

2. Na obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej nie mają wpływu załączenie warunków, wznowienie i zaniechanie załatwienia sprawy.

§ 4. Zwolnienie od opłaty stemplowej.

1. Wolne są od opłaty stemplowej.
a) [Fiskus Państwa Niemieckiego i Państw Związkowych] Skarb Rzeczypospolitej Polskiej,
b) [wszystkie władze wojskowe i cywilne na obszarach krajów nieprzyjacielskich, zajętych przez wojska niemieckie],
c) kościoły,
d) szkoły publiczne i uniwersytety,
e) zakłady dobroczynne,
f) dokumenty, sporządzone wyłącznie lub przeważnie w interesie publicznym,
g) dokumenty, dotyczące przedmiotów, których wartość daje się pieniężnie określić, jeżeli ta wartość nie przekracza 100 mk., o ile jednak taryfa nie zawiera sprzecznych przepisów,
h) dokumenty i czynnosci w sprawach o wywłaszczeniu,
i) dokumenty urzędowe (dotyczące stanu osobistego, zaświadczenia, świadectwa i t. d.), wydawane osobom, posiadającym świadectwa ubóstwa.

2. Przy wszelkich umowach dwustronnych z osobami, zwolnionemi od opłaty stemplowej, ta ostatnia pobiera się w połowie należnej wysokości. Przepis ten stosuje się i do dokumentów pozycji taryfowej 11 b i c.

por. Dekret z d. 7 lutego 1919 r. (art. 6 i 8)[182].

§ 5. Określenie wartości.

1. Przy określeniu wartości przedmiotu w celu obliczenia podatku stemplowego należy się kierować jego zwykłą wartością w czasie sporządzenia umowy.

2. Przy dostawach i świadczeniach, których wartość nie jest ustaloną, pobiera się opłata stemplowa od najwyższej możliwej wartości.

3. Za wartość roszczeń pieniężnych należy uważać kwotę, ujawnioną w dokumencie podlegającym opłacie stemplowej, a papierów wartościowych, będących w obiegu, ich kurs dzienny.

4. Kwoty podane w walucie niemarkowej należy obliczać podług kursu, ustanowionego przez [Szefa Administracji] Ministra Skarbu, o ile zaś te ustanowione nie będą, podług kursu bieżącego.

5. Roczna wartość prawa użytkowania, o ile z dokumentu inna stopa procentowa nie wynika, należy obliczać w wysokości 5 procentów wartości przedmiotu, oddanego do użytkowania.

6. Jako wartość stałych praw użytkowania i świadczeń należy uważać 25-krotną wartość rocznego zobowiązania, zaś jako wysokość praw użytkowania i świadczeń na czas nieokreślony — $12^1/_2$ wartość rocznego zobowiązania, o ile dokument nie wymienia warunków, ograniczających przeciąg najdłuższego trwania.

§ 6. Obowiązek składania wyjaśnień.

1. Osoby, ulegające opłacie stemplowej, obowiązane są do wyjaśnień co do wartości przedmiotu, zażądanych przy obliczeniu podatku stemplowego.

2. W razie uchylenia się od dania wyjaśnień winni mogą być zmuszeni ku temu przez kartę porządkową w ogólnej wysokości do [500] 10.000 mk.

§ 7. Opłata stemplowa od kilku dokumentów, dotyczących tego samego przedmiotu.

1. Przy sporządzeniu o jednym przedmiocie kilku dokumentów jednakowej treści opłata stemplowa pobiera się tylko od oryginału. Reszta dokumentów podlega opłacie stemplowej podług pozycji 7 taryfy (Duplikaty).

2. [Z weksli, wystawionych w kilku egzemplarzach, podlega opłacie stemplowej tylko weksel przeznaczony dla obiegu].

p. art. 3 ustawy z d. 26 października 1921 r. o opłatach od weksli (Zał. Nr. 188).

3. W postępowaniu notarjalnem podlega opłacie stemplowej tylko oryginał; gdy ten pozostaje w ręku notarjusza, to pierwszy odpis zwalnia się od opłaty stemplowej, o ile jest jako pierwszy wymieniony i świadczy, jaką opłatę stemplową zastosowano do oryginału.

§ 8. Opłata stemplowa od kilku przedmiotów objętych w jednym dokumencie.

1. Jeżeli dokument obejmuje różne przedmioty, podlegające opłacie stemplowej, to ta ostatnia uiszcza się od każdego przedmiotu z osobna.

2. Jeśli poszczególne przedmioty, zawarte w jednym dokumencie, stanowią część składową jednego zobowiązania prawnego, to uiszcza się opłata stemplowa, przewidziana dla tego zobowiązania.

3. Jeśli w dokumencie, dotyczącym kilku przedmiotów, podlegających różnym stawkom stemplowym, wypłata jest umówioną niepodzielnie w jednej sumie, to należy zastosować przy obliczeniu opłaty stemplowej najwyższą ze stawek, chyba, że wystawcy dokumentu określą dodatkowo wartość poszczególnych przedmiotów w terminach wymienionych w §§ 12 i 13.

§ 9. Najniższy wymiar opłaty stemplowej i jego stopniowanie.

O ile ta taryfa nie zawiera przepisów odmiennych, należność stemplowa wynosi najmniej 0,50 mk. i podwyższa się stopniowo o 0,50 mk., przyczem zwyżka zaokrągla się do 0,50 mk.

Porównaj art. 11 dekretu z d. 7 lutego 1919 r.[182]

§ 10. Obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej.

1. Do uiszczenia opłaty stemplowej zobowiązane są:
a) od czynności wykonanych przez władze i urzędników, nie wyłączając notarjuszów, oraz od udzielonych pism, odpisów, zaświadczeń, wyciągów i zezwoleń—te osoby, na których zlecenie zostały sporządzone lub wydane akta;
b) od jednostronnych zobowiązań, oświadczeń i innych pism—w ogóle te osoby, które te pisma sporządziły;
c) od umów i weksli—wszyscy uczestnicy;
d) od papierów wartościowych— osoby, które je wydają; jeżeli chodzi o zagraniczne papiery wartościowe—ich nabywcy.

2. W razie, jeśli obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej dotyczy kilku osób, za to uiszczenie odpowiadają wszystkie jako współdłużnicy.

§ 11. Uiszczenie opłaty stemplowej.

Opłata stemplowa uiszcza się za pomocą:
a) użycia marek stemplowych,
b) opłaty w gotówce,
c) ściągania wraz z kosztami sądowemi.

§ 12. Termin uiszczenia opłaty stemplowej od czynności dokonanych przez władze i urzędników.

1. Władze i urzędnicy, nie wyłączając notarjuszów, obowiązani są pobierać opłatę stemplową, ustanowioną w taryfie, od wykonywanych czynności lub wydawanych akt, odpisów, zaświadczeń i zezwoleń przed wręczeniem dokumentu, najpóźniej jednak w ciągu trzech tygodni od dnia sporządzenia. W razie, gdyby w tym czasie osoby, zobowiązane do uiszczenia opłaty stemplowej, jej nie wniosły, opłata ma być ściągniętą w drodze przymusu.

2. Notarjusze, wykraczający przeciwko przepisom ustępu 1, odpowiadają narówni z osobami, zobowiązanemi do uiszczenia opłaty stemplowej, za jej nieuiszczenie w całości lub w części.

§ 13. Termin uiszczenia opłaty stemplowej od czynności osób prywatnych.

1. Czynności i pisma osób prywatnych podlegają opodatkowaniu.

a) od dokumentów, względem których wystawiający mają prawo sami używać marki stemplowe lub zobowiązani są do ich użycia — przed ich doręczeniem, najpóźniej jednak w ciągu trzech tygodni po ich sporządzeniu,

b) od dokumentów, sporządzonych zagranicą, lecz których użycie ma się odbyć w kraju — przed ich użyciem,

c) od papierów wartościowych zagranicznych — w ciągu 3 tygodni po ich sprowadzeniu do kraju,

d) [od weksli zagranicznych — przed puszczeniem ich w obieg przez pierwszego posiadacza]

(p. art. 8 p. 2 ustawy z d. 26 października 1921 r.)

e) od milczącego przedłużenia umów najmu i dzierżawy — w ciągu 3 tygodni od dnia, w którym wskutek zaniechania wypowiedzenia nastąpiło przedłużenie;

f) we wszystkich innych wypadkach — w ciągu 3 tygodni po sporządzeniu dokumentu.

2. Posiadacz lub okaziciel dokumentu, podlegającego opłacie stemplowej, a roszczący prawa do przedmiotu, objętego tym dokumentem, obowiązany jest uiścić tę opłatę w ciągu 8 tygodni od dnia jego otrzymania.

3. Dla wystawców dokumentów, dotyczących interesów prawnych i otrzymujących moc prawną dopiero po ich przyjęciu przez władzę lub przystąpieniu jej do nich, termin ostemplowania rozpoczyna się od dnia, w którym wystawcy zostali zawiadomieni o przyjęciu przez władzę lub jej przystąpieniu.

§ 14. Ustalenie kar pieniężnych.

1. Wykraczający przeciwko przepisom, dotyczącym obowiązku opłaty podatku stemplowego, ulega karze pieniężnej, równającej się pięciokrotnej wysokości nieuiszczonej opłaty stemplowej, nie mniej jednak od 5 mk.

2. Jeżeli wykroczenie dotyczy:

a) dokumentów, na których osoby, obowiązane do opłaty stemplowej, mają prawo lub obowiązek sami kasować marki stemplowe,

b) pozycji taryfowej 32 (papiery wartościowe),

to kara pieniężna wynosi 25-krotną wartość nieuiszczonej opłaty.

Najniższa kara pieniężna wynosi: w wypadku pod a) 5 mk., w wypadku pod b) 10 mk. od każdego papieru wartościowego.

3. Jeżeli wykroczenie dotyczy pozycji taryfowej 29 (weksle), każdy z uczestników wekslu podlega karze pieniężnej wynoszącej 50 krotną wartość nieuiszczonej kwoty.

P. art. 11 ustawy z d. 26 października 1921 r.

4. W spółkach akcyjnych i udziałowych wspólnej karze pieniężnej podlegają członkowie zarządu, w spółkach zaś handlowych—wspólnicy, którzy odpowiadają solidarnie.

5. Zamiast wyżej wzmiankowanych kar pieniężnych będą stosowane kary porządkowe do 500 mk., w razie, gdy się okaże, że uiszczenie opłaty stemplowej nie mogło być dokonane albo niedokonanie jego nie było zamierzone.

6. Jednakowej karze ulegają winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia, również jak i przepisów wykonawczych do niego, gdyby te specjalnych kar nieprzewidywały.

§ 15. Zwrot opłaty stemplowej i zażalenia.

Podania o zwrot opłaty stemplowej, jak również zażalenia we wszystkich sprawach stemplowych rozstrzyga ostatecznie [szef administracji] Minister Skarbu bez prawa zaskarżenia w drodze sądowej.

Por. art. 12 tejże ustawy.

§ 16. Ulgi przy opłacie stemplowej.

[Szefowi Administracji] Ministrowi Skarbu przysługuje prawo z powodów, zasługujących na uwzględnienie, uwalniać od opłaty stemplowej lub wprowadzać ulgi co do jej stawek oraz nakazać zwrotu uiszczonej już opłaty.

§ 17. Prowadzenie nadzoru.

Nadzór nad prawidłowem przestrzeganiem niniejszego prawa spełniają [Naczelnicy Powiatu] Władze skarbowe.

§ 18. Postanowienia przejściowe.

Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem 1 września 1916 r. Przepisy rozpoznawcze do niniejszego rozporządzenia i odnośną taryfą wyda [Szef Administracji] Minister Skarbu.

Zbytecznem byłoby przytoczenie in etenso przepisów wykonawczych do niniejszego rozporządzenia oraz dołączonej do niego taryfy, bowiem ta ostatnia już w chwili jej rozciągnięcia na Z. W. uległa znacznym zmianom, po ogłoszeniu zaś ustaw i rozporządzeń z czasów ostatnich (D. U. 1922 r. Nr. 38) omal że nie wszystkie jej stawki straciły na aktualności.

Załącznik Nr. 182.

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych (należytnościach).

(D. U. Nr. 38 p. 315).

Art. 1. Ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych (należytościach bezpośrednich i stemplowych) na obszarach b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 498) ulega zmianom następującym:

1. Stałą opłatę stemplową od podań, wymienionych w art. 14 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145) i w poz. tar. 43, b. 1 austr. ustawy z dnia 13 lutego 1862 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 89) podwyższa się na 3.000 mk.

Takiej samej opłacie podlegają podania o zatwierdzenie statutu lub zmiany statutu spółek akcyjnych lub komandytowych na akcje.

2. Stałą opłatę stemplową od podań, wymienionych poz. tar. 43, b. 2) austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 89) podwyższa się na 500 mk.

3. Stałą opłatę stemplową od podań, wymienionych w art. 11 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145) tudzież w poz. tar. 43 a 2; 43 c 1, 2,

3; 43 d; 43 e; 43 f; 43 h; austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 89), podwyższa się na 200 mk.

4. Podania o zezwolenie na nabycie nieruchomości przez obcokrajowca (ustawa z dnia 24 marca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 178) podlegają opłacie w wysokości 5.000 marek.

5. Podania, któremi petent żąda zmiany decyzji w przedmiocie daniny publicznej, podlegają opłacie w wysokości 50 marek.

Stawki, wymienione w punktach 1 do 5 niniejszego artykułu, odnoszą się do pierwszego arkusza podania. Każdy dalszy arkusz podania podlega opłacie stemplowej w kwocie 50 mk. Takiej samej opłacie po 50 mk. podlega każdy arkusz drugiego i dalszych egzemplarzy podania, wniesionego w dwóch lub więcej egzemplarzach.

6. Podania, wnoszone do władz i urzędów samorządowych w sprawach, należących do własnego lub poruczonego zakresu działania gmin lub związków samorządowych, nie podlegają opłacie stemplowej na rzecz Państwa.

7. Od każdego załącznika do podania, podlegającego opłacie stemplowej, należy uiścić opłatę w kwocie 50 marek.

8. Stałą opłatę stemplową od świadectw, wymienionych w art. 30 i 31 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145), tudzież w poz. tar. 116 a, aa, austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 89), podwyższa się na 200 mk. od pierwszego, a na 50 mk. od każdego dalszego arkusza.

9. Ustanowioną w art. 1, 8 i 16 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 498) stałą opłatę stemplową od pełnomocnictw podwyższa się na 100 marek.

Pełnomocnictwo, wystawione przez osobę, która pozostaje lub pozostawała w stosunku służbowym, a upoważniające do podjęcia w jej imieniu poborów służbowych lub należytości emerytalnej, jest wolne od opłaty stemplowej.

Art. 2. Stałe opłaty stemplowe, ustanowione:

1. W poz. 14 taryfy, ogłoszonej rozporządzeniem b. Generał Gubernatora Warszawskiego z dnia 19 lipca 1916 r. (Dz. Rozp. Nr. 40, poz. 127), w poz. tar. 73 i 95 austr. ustawy z dnia 9 lutego 1850 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 50), w art. 14 punkt 3 lit. d) ros. ustawy o opłatach (Ros. Zb. Pr. tom V, wyd. z 1903 r.) od wyciągów z ksiąg metrykalnych, podwyższa się na 50 marek.

2. W art. 32 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (D. P. P. P. Nr. 14, poz. 145) tudzież w poz. tar. 2 lit. a), b) austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 89) od odpisów i w poz. tar. 7 lit. h.) austr. ustawy z dnia 9 lutego 1850 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 50) od duplikatów podwyższa się na 100 marek od każdej stronicy. Stronicę zaczętą uważa się za całą.

Jeżeli strona, żądająca poświadczenia zgodności z oryginałem, sama sporządziła odpis, to opłata za poświadczenie zgodności wynosi 50 mk. od każdej stronicy odpisu.

3. W poz. tar. 7 lit. g) austr. ustawy z dnia 9 lutego 1850 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 50) od wymienionych tam licencji i t. d. podwyższa się na 500 mk.;

4. W poz. tar. 101 I A. b. austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (w brzmieniu, ustalonem w § 12 lit. a), c) austr. ces. rozp. z dnia 28 sierpnia 1916 r. Austr. Dz. Ust. P. Nr. 281) od kolejowych listów przewozowych podwyższa się na 50 mk.;

5. W poz. 8 taryfy stemplowej niemieckiej od zezwoleń na używanie motorowych środków przewozowych podwyższa się dziesięciokrotnie;

6. Stałą opłatę stemplową, ustanowioną w poz. 43 taryfy stemplowej pruskiej (ogłoszonej rozporządzeniem pruskiego Ministra Skarbu z dnia 30 czerwca 1909 r. Zb. Pr. str 535) od świadectwa nadania obywatelstwa, podwyższa się na 5.000 marek.

Art. 3. Stałą opłatę stemplową od kart do gry, ustanowioną w art. 1 ustawy z dnia 16 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 204), podwyższa się na 300 mk.

Wszystkie inne stałe opłaty stemplowe (należytości), które wedle dotychczasowych przepisów wynoszą mniej niż 20 mk. — z wyjątkiem opłaty stemplowej od czeków (art. 17 ustawy z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 313) oraz z wyjątkiem należytości sądowych, wymienionych w taryfie, załączonej do austr. cesarskiego rozporządzenia z dnia 15 września 1915 r. (Austr. Dz. Ust. P. Nr. 279) podwyższa się na 20 marek.

Art. 4. Wyrażone sumą stałą wymiary kar pieniężnych, przewidzianych w przepisach ustawowych o opłatach stemplowych (należytościach), w szczególności też w ustawie niemieckiej z dnia 26 lipca 1918 r. (Dz. Ust. str. 779) o podatku od obrotu, podwyższa się dziesięciokrotnie.

Art. 5. Jeśli z obliczenia należytości skalowej przy zastosowaniu jednej ze skal, obowiązujących w b. zaborze austrjackim, wypada kwota z ułamkiem marki, należy ten ułamek zaokrąglić wzwyż do pełnej marki.

Sumę 35 marek, do której uiszczanie należytości skalowej znaczkami stemplowemi jest obowiązkowe (§ 6 austr. ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. Dz. Ust. P. Nr. 89) podwyższa się do kwoty 3.000 mk.

Art. 6. W celu ujednostajnienia i uproszczenia przepisów ustawowych o opłatach stemplowych (należytościach) upoważnia się Ministra Skarbu.

1. Do rozciągnięcia mocy obowiązującej przepisów ustawowych z tej dziedziny, obowiązujących w poszczególnych dzielnicach Rzeczypospolitej Polskiej, na inne dzielnice;

2. Do uchylenia przepisów ustawowych, obowiązujących w poszczególnych dzielnicach, ewentualnie zastąpienia ich przepisami, obowiązującemi w innej dzielnicy;

3. Do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej postanowień ustawy niniejszej oraz utrzymanych w mocy przepisów ustawowych, dotyczących poszczególnych przedmiotów w zakresie opłat stemplowych, w dotychczasowem ich brzmieniu albo zmienionych w myśl postanowień, zawartych w poprzednich ustępach niniejszego artykułu, w formie tekstu jednolitego z kolejną numeracją paragrafów, niezależną od użytej w pierwotnym tekście ustawowym.

Art. 7. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 8. Art. 6 i 7 niniejszej ustawy wchodzą w życie z dniem jej ogłoszenia; reszta jej postanowień wchodzi w życie w miesiąc po jej ogłoszeniu.

Ustawa niniejsza wraz z wydanemi na jej podstawie rozporządzeniami traci moc obowiązującą w dniu 1 stycznia 1924 r.

Załącznik Nr. 183.*)

PRZEPISY

w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz od świadectw urzędowych.

(D. U. Nr. 38, p. 319).

I. OPŁATY OD PODAŃ, WNOSZONYCH DO URZĘDÓW PAŃSTWOWYCH.

Przedmiot.

§ 1. (Pozycja 43. b. 1, 43. b. 2 oraz 117 a austr. taryfy należytościowej; art. 1, 2, 11, 13, 14, 17, 18 i 19 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145; punkty 1 do 5 oraz 7 artykułu 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Podania, wnoszone do urzędów państwowych — z wyjątkiem sądów i urzędów wymiaru sprawiedliwości — podlegają opłatom, wymienionym w części pierwszej załączonej taryfy.

Załączniki do takich podań podlegają opłacie, wymienionej w części drugiej (poz. 9) tejże taryfy.

*) Ogłoszony jako tekst jednolity postanowień ustawowych (art. VI rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 8 maja 1922 r. (D. U. Nr. 38, poz. 319).

§ 2. (Art. 3 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Przepisy niniejsze, o ile dotyczą podań, stosować należy — o ile nie postanowiono inaczej — również do załączników.

§ 3. (Poz. 79 lit. a. 1) austr. taryfy należytościowej).

Protokuł, zastępujący podanie, podlega opłacie takiej samej, jakaby się należała w razie wniesienia podania tej samej treści.

§ 4. (§ 33 austr. ustawy należytościowej z dnia 9 lutego 1850 r., austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 5 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Podanie, wniesione przez dwie lub więcej osób — lub przez jedną osobę, działającą w charakterze ustawowego zastępcy lub pełnomocnika dwu lub więcej osób — podlega opłacie jednokrotnej, tylko o tyle, o ile odnośne osoby zgłosiły żądanie, w podaniu zawarte, jako współwłaściciele co do majątku wspólnego lub o ile żądanie opiera się na jednym i tym samym tytule prawnym. W braku powyższych warunków podanie takie podlega opłacie tyle razy, ile osób wniosło je w imieniu własnem lub ile jest osób, w których imieniu wniósł podanie zastępca ustawowy lub pełnomocnik. Załączniki do podań, określonych w niniejszym paragrafie, podlegają zawsze opłacie jednokrotnej.

§ 5. (§ 36 austr. ustawy należytościowej z dnia 9 lutego 1850 r., austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 7 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Podanie, od którego opłatę uiszczono, zwrócone petentowi bez rozpatrzenia, z powodu wniesienia do urzędu niewłaściwego lub z powodu innych braków formalnych, podlega w razie ponownego złożenia w urzędzie właściwym — lub po usunięciu braków formalnych ponownej opłacie tylko co do arkusza pierwszego, a to — z wyjątkiem przypadku, w następnym ustępie przewidzianego — w wysokości 200 mk. (w poz. 8 taryfy); arkusze następne, jak również następne egzemplarze, odpisy i załączniki nie podlegają ponownej opłacie.

Od podań, określonych w poz. 7 taryfy, należy w przypadku, wymienionym w ustępie poprzednim, zamiast 200 mk. uiścić 50 mk.

Uwolnienia przedmiotowe.

§ 6. (Poz. 44 e, f, g, l, q, s, austr. taryfy należytościowej, § 5 ustawy austrjackiej z dnia 7 czerwca 1883 r., austr. Dz. u. p. Nr. 92; § 13 ustawy austrjackiej z dnia 7 czerwca 1883 r., austr. Dz. u. p. Nr. 94; art. 6 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145; art. 10 ustawy z dnia 19 maja 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 297).

Opłacie w myśl przepisów niniejszych nie podlegają podania następujące:

1) zawierające wnioski w sprawach publicznych;

2) zawierające wiadomości, udzielone w sprawie publicznej w myśl obowiązującego przepisu lub na żądanie władzy;

3) podania o zwrot wydatków, poniesionych celem wykonania czynności, zleconej przez władzę państwową lub celem odwrócenia szkody, grożącej Państwu, jak również o wynagrodzenie szkody, o ile do wynagrodzonia obowiązany jest Skarb Państwa;

4) podania do władz oświatowych oraz do zakładów naukowych i szkolnych — z wyjątkiem podań w sprawach gospodarczych tych władz i zakładów;

5) dotyczące wyborów do Sejmu i Senatu lub do ciał reprezentacyjnych samorządowych jak również do komisji podatkowych;

6) podania w sprawie służby wojskowej;

7) w sprawie osobistych lub rzeczowych świadczeń wojennych (art. 19 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r., Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 401, oraz art. 14 ustawy z dnia 11 kwietnia 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 32, poz. 264) jak również w sprawie obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i wozów na rzecz Państwa (art. 27 ustawy z dnia 21 lutego 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 166).

8) w sprawach, dotyczących orderu „Virtuti Militari" (art. 15 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 409) jak również w sprawach, dotyczących odznaki wojskowej pod nazwą „Krzyż Walecznych" (art. 6 rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 87, poz 572).

9) podania osób, które pozostają lub pozostawały na służbie Państwa lub związków samorządnych oraz członków rodzin tych osób w sprawach, dotyczących stosunku służbowego;

10) o posady w urzędach państwowych;

11) wnoszone do urzędów państwowych, sprawujących zarząd majątkiem państwowym lub prywatnym, o ile dotyczą bezpośrednio eksploatacji tego majątku;

12) podania osób, korzystających z usług kolei żelaznej, poczty, telegrafu, telefonu, Pocztowej Kasy Oszczędności lub innych urządzeń użyteczności publicznej, dotyczące tego stosunku do wspomnianych przedsiębiorstw, jeżeli te przedsiębiorstwa są własnością Państwa lub pozostają pod zarządem państwowym:

13) zawierające dane celem dokonania wymiaru lub poboru danin publicznych;

14) zawierające dane co do rodzaju lub wysokości danin publicznych, lub innych kwot, wnoszonych do kas państwowych, — w szczególności też deklaracje płatnicze;

15) podania o zwrot nienależnie pobranych danin publicznych, jeśli je uiszczono bez nakazu płatniczego władzy, powołanej do wymiaru odnośnej daniny, lub w kwocie wyższej, niż

ustalona w nakazie płatniczym, albo w decyzji, wydanej na skutek odwołania się;

16) o ustawowo nakazane uwolnienia, obniżki lub odroczenia płatności w zakresie danin publicznych;

17) podania w postępowaniu w przedmiocie scalenia gruntów oraz podziału wspólnot gruntowych;

18) w sprawach przymusowego wywłaszczenia na użytek publiczny, wnoszone przez osoby, których majątek ulega wywłaszczeniu;

19) dotyczące ubezpieczeń przymusowych;

20) o udzielenie patentów na wynalazki, o ochronę wzorów rysunkowych i modeli oraz o ochronę znaków towarowych (podania te podlegają natomiast opłatom osobnym, przewidzianym w art. 7 dekretu z dnia 4 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 13 poz. 137, w art. 12 dekretu z tejże daty, Dz. P. P. P. Nr. 13 poz. 138 i w art. 14 dekretu z tejże daty, Dz. P. P. P. Nr. 13 poz. 139) — względnie w ustawie z dnia 31 stycznia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11 poz. 89);

21) dotyczące spraw, należących do zakresu działania Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, oraz urzędów podwładnych mu;

22) dotyczące spraw, należących do zakresu działania instruktora stowarzyszeń przemysłowo-rzemieślniczych;

23) podania w sprawie pożyczek ulgowych dla drobnych przemysłowców, rzemieślników, ich organizacji wytwórczych oraz przemysłu ludowo-domowego (art. 2 ustawy z dn. 30 maja 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 44 poz. 314 oraz art. 2 ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r., Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4 poz. 16);

24) wnoszone do Komisji Państwowego Funduszu Mieszkaniowego lub jego organów (art. 9 ustawy z dn. 1 sierpnia 1919 r, Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 424);

25) dotyczące czynów, zagrożonych karą w kodeksie karnym albo w przepisach administracyjnych lub skarbowych — w szczególności też występków i wykroczeń służbowych (art. 66 ustawy z dnia 1922 r, Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 165);

26) podania w sprawach, unormowanych rozporządzeniem z dnia 13 lipca 1920 r. w przedmiocie nabycia i utraty obywatelstwa polskiego w myśl art. 91 traktatu wersalskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 57, poz. 358) oraz rozporządzeniem z dnia 11 czerwca 1921 r. w przedmiocie nabycia i utraty obywatelstwa polskiego na zasadzie art. VI traktatu pokoju między Polską a Rosją i Ukrainą, podpisanego w Rydze (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 59, poz. 375);

27) o wydanie świadectw urzędowych, wymienionych w § 21 przepisów niniejszych pod liczbami 1 oraz 5 do 9;

28) podania osób, którym sąd przyznał prawo ubogich, wnoszone do władz administracyjnych, a pozostające w związku ze sprawą, co do której petent uzyskał prawo ubogich;

29) podania osób, dotkniętych klęską żywiołową o zapomogi lub ulgi przy stosowaniu obowiązujących przepisów;

30) podania w sprawie pomocy państwowej na odbudowę i uruchomienie gospodarstw, zniszczonych lub uszkodzonych na skutek wojny (art. 15 ustawy z dnia 8 lipca 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 63, poz. 368);

31) podania składane na mocy ustawy z dnia 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 143) przez osoby bezpośrednio zainteresowane w sprawach technicznej pomocy przy odbudowie lub w przedmiocie świadczeń przymusowych albo wywłaszczenia na cele odbudowy, jak również w sprawach regulacji działek budowlanych (art. 35 powołanej ustawy).

32) podania o udzielenie pomocy rolnej z kredytu, przewidzianego w ustawie z dnia 24 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 198), art. 9 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 174).

Uwolnienie osobiste.

§ 7. (Poz. 75 lit. a) austr. taryfy należytościowej; art. 8, 25 i 40 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Od opłat, unormowanych w dziale przepisów niniejszych są zwolnione:

1) Państwo Polskie oraz polskie zakłady państwowe, będące odrębnemi osobami prawnemi;

2) związki samorządne mające siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej;

3) kościoły i gminy wyznaniowe przez Państwo Polskie uznane;

4) fundacje, zakłady i zrzeszenia, prawnie istniejące, jeżeli siedziba tych instytucji znajduje się na obszarze Rzeczypospolitej, a za cel mają wyłącznie działalność dobroczynną albo naukową, oświatową, kulturalną lub religijną; uwolnienie to dotyczy również podań o legalizację; każda z tych instytucji winna jednak uzyskać decyzję Ministra Skarbu, stwierdzającą, że zachodzą powyższe warunki uwolnienia od opłat i na każdem podaniu (z wyjątkiem podań o legalizację) wymieniać — w miejscu, przeznaczonem do naklejania znaczków stemplowych (§ 10) — datę i liczbę owej decyzji;

5) osoby, które do podania załączyły świadectwo ubóstwa, jeśli urząd, do którego podanie wpłynęło, uznał złożone świadectwo za dostateczne.

§ 8. (Art. 9 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Fundacjom, zakładom i zrzeszeniom, które mają na celu działalność, określoną w § 7, jeżeli ich siedziby znajdują się

zagranicą, może być przyznane uwolnienie osobiste decyzją Ministra Skarbu.

§ 9. (Art. 10 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145).

Jeżeli jedno i to samo podanie wniosły dwie lub więcej osób przyczem niektóre tylko są zwolnione od opłaty, to osoby nieuwolnione obowiązane są solidarnie do uiszczenia całej opłaty.

Uiszczenie opłaty.

(§§ 21 i 22 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145; art. 3, ustęp drugi ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

§ 10. Na pierwszej stronicy podania, a w razie wniesienia w dwu lub więcej egzemplarzach, na pierwszej stronicy jednego egzemplarza, należy nakleić znaczki stemplowe, których wartość równa się sumie opłat, należących się od wszystkich arkuszy i wszystkich egzemplarzy, tudzież od odpisów podania oraz od wszystkich załączników.

W braku znaczków stemplowych można opłatę uiścić przez wniesienie należnej kwoty gotówką do kasy skarbowej za pokwitowaniem, umieszczonem przez kasę na podaniu. Na żądanie petenta należy mu wydać osobny kwit kasowy; w takim razie jednak kasa nie umieści potwierdzenia odbioru na podaniu, a patent obowiązany jest kwit kasowy na podaniu nakleić.

§ 11. Jeżeli osoba, która wniosła podanie, żąda pokwitowania z przyjęcia podania, to pokwitowanie takie (obejmujące: imię i nazwisko lub firmę petenta, krótką treść podania oraz kwotę, uiszczoną tytułem opłaty) będzie wydane przez urzędnika, przyjmującego podanie. Pokwitowanie to podlega osobnej opłacie w kwocie 20 marek, która winna być uiszczona przez naklejenie znaczków stemplowych na tem pokwitowaniu i skasowanie ich w sposób, podany w ustępie piarwszym § 12.

§ 12. Urzędnik biura podawczego winien w razie uiszczenia opłaty za pomocą znaczków stemplowych (§ 10, ustęp pierwszy) skasować te znaczki, jeśli nie nasuwa się podejrzenie, iż je podrobiono lub przerobiono albo zdjęto z innego papieru. W celu skasowania należy albo

a) na każdem znaczku stemplowym wycisnąć pieczęć urzędową w ten sposób, aby część pieczęci znajdowała się na znaczku, część zaś poza nim na papierze, albo

b) każdy znaczek stemplowy przekreślić na krzyż, bądź atramentem bądź za pomocą pieczątki (kasownika) w ten sposób, aby końce linji znajdowały się poza znaczkami na papierze.

O ile przyjęcie podania lub otwarcie koperty, w której ono się mieści, następuje poza biurem podawczem, kasuje znaczki stemplowe urzędnik, przyjmujący podanie lub otwierający kopertę, albo urzędnik, przezeń upoważniony.

Znaczki stemplowe, skasowane w sposób podany w poprzednich dwóch ustępach, ulegają ponownemu skasowaniu za pomocą wypisania daty atramentem na znaczkach przez urzędnika, któremu poruczono załatwienie podania lub przez urzędnika przezeń upoważnionego — z wyłączeniem jednak urzędnika biura podawczego (ustęp 1 niniejszego paragrafu).

§ 13. Celem uiszczenia opłaty od podania, wniesionego w drodze telegraficznej, winien petent nakleić znaczki stemplowe odpowiedniej wartości na blankiecie mieszczącym odnośny telegram.

Urząd, przyjmujący telegram, uzupełnia tekst telegramu, umieszczając po podpisie nadawcy uwagę: „Stempel . . Mk.".

Urząd, przyjmujący telegram, kasuje znaczki stemplowe odciskiem stempla kalendarzowego.

Urzędy, powołane do przyjmowania telegramów, nie odmawiają przyjęcia telegramów, nieostemplowanych. Nie jest też ich rzeczą badać, czy poszczególne podanie telegraficzne podlega opłacie i w jakiej wysokości. Mają jednak przy telegramach, zawierających podania, wystosowane do urzędów państwowych, a niezaopatrzonych w znaczek stemplowy, zwrócić uwagę nadawcy, że podanie odnośne — jeśli podlega opłacie — nie będzie załatwione. O ileby nadawca mimo tej uwagi nie chciał zaopatrzyć telegramu w znaczek stemplowy, urząd przyjmujący telegram stwierdzi to umieszczając po podpisie nadawcy uwagę: „Stempla odmówiono".

Uwagi, wymienione w ustępach drugim i czwartym niniejszego paragrafu, mają być telegrafowane narówni z tekstem właściwym. Przy obliczaniu ilości wyrazów, celem ustalenia należności za telegram, wlicza się również wyrazy, z których składają się wspomniane uwagi.

Skutki nieuiszczenia opłaty.

(§ 81 ustępy pierwszy i drugi austr. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r., austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 24 i 25 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145).

§ 14. Jeśli podanie, podlegające opłacie, wniesiono bez uiszczenia opłaty lub jeśli uiszczono ją niedostatecznie, to podanie pozostawia się bez biegu aż do zupełnego uiszczenia opłaty — o ile nie zachodzi przypadek, przewidziany w § 15.

Jeśli wniesienie podania stanowi czynność, dla której ustanowiony jest termin prekluzyjny, to termin ten uważać się będzie za zachowany tylko w razie uiszczenia opłaty przed upływem czasokresu, wyznaczonego w myśl § 18.

§ 15. Jeśli w razie nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty za załatwieniem podania przemawiają względy publiczne, to urząd, do którego podanie wniesiono, może załatwić podanie o tyle, o ile tego wymaga interes publiczny.

Postępowanie w razie nieuiszczenia opłaty.

(§ 81 ustęp pierwszy oraz § 93, punkt 2, austr. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850, austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 21, 24, 25 i 40 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145).

§ 16. Jeśli podanie, wniesione bez uiszczenia opłaty, nie podlega opłacie (§§ 6 do 8 przepisów niniejszych), to urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, winien na podaniu lub na referacie załatwienia umieścić odpowiednią uwagę i swój podpis.

W razie zastosowania § 15 należy umotywować w tej samej formie, jakie względy publiczne przemawiają za załatwieniem podania.

§ 17. Jeśli podanie, podlegające opłacie, wniesiono bez uiszczenia opłaty lub jeżeli uiszczono ją niedostatecznie (a nie zachodzi przypadek, przewidziany w § 15), to urząd, do którego takie podanie wpłynęło, wzywa petenta lub jednego z petentów do uiszczenia opłaty. W tym celu urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, umieszcza na podaniu uwagę „Kancelarja wezwie ..... w ..... do uiszczenia opłaty ..... mk.“

Kancelarja sporządza wezwanie na druku w formie karty pocztowej, ułożonym według załącznika 2 i wysyła je pocztą, jednak bez uiszczenia opłaty pocztowej (art. 6 rozporządzenia z dn. 5 września 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 442), poczem umieszcza poniżej polecenia uwagę „Wysłano dnia ..... “.

Adresat winien przy odbiore zawiadomienia uiścić pojedyńczą opłatę pocztową, według taryfy ogólnej. Jeśliby odmówił uiszczenia, to poczta zwraca pismo, jako niedoręczone urzędowi wysyłającemu, który ma pismo to przechować przy podaniu.

W razie dodatkowego uiszczenia opłaty kancelarja notuje na podaniu datę dostarczenia znaczków stemplowych lub nadesłania kwitu kasy skarbowej i kasuje znaczki stemplowe w sposób, wskazany w § 12 ustępie pierwszym względnie nakleja kwit kasowy na podaniu. Urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, kasuje znaczki stemplowe w sposób wskazany w § 12 ustępie ostatnim.

§ 18. Jeśli wniesienie podania stanowi czynność, dla której ustanowiony jest termin prekluzyjny (ustęp drugi § 14), to należy w wezwaniu do uiszczenia opłaty (§ 17) wyznaczyć termin, który ma wynosić najmniej miesiąc, licząc od dnia w którym wezwanie wysłano. Urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, winien udzielić kancelarji odpowiedniej wskazówki.

Środki prawne.

§ 19. (§ 77 aust. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r., austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 26 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145; art. 9 i 12 ustawy z dn. 31 lipca 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 65 poz. 391).

Zwrotu opłaty od podania lub załączników uiszczonej nienależnie—bądź przy wniesieniu podania, bądź przy uiszczeniu dodatkowem (§ 17) można żądać w ciągu lat trzech od dnia uiszczenia.

Decyzja należy do zakresu działania tej władzy skarbowej pierwszej instancji, powołanej do załatwiania spraw opłat stemplowych w ogóle, w której okręgu ma siedzibę urząd, do którego odnośne podanie wpłynęło.

Przeciw wezwaniu, określonemu w § 17, nie służy w razie nieuiszczenia opłaty żaden środek prawny.

II. OPŁATY OD ŚWIADECTW URZĘDOWYCH.

Przedmiot.

§ 20. (Poz. 2 a, b 7 g, h oraz 17 c austr. taryfy należytościowej; poz. 43 taryfy stemplowej pruskiej; art. 30, 31, 32 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145; punkt 8 art. 1, oraz punkty 2, 3 i 6 art. 2 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 315).

Zaświadczenia, wydawane stronom w ich sprawach prywatnych przez urzędy państwowe—z wyjątkiem sądów i urzędów wymiaru sprawiedliwości—podlegają opłatom, wymienionym w części trzeciej załączonej taryfy.

Uwolnienie od opłaty.

§ 21. (Poz. 75 lit. a oraz poz. 117 lit. m taryfy należytościowej autrjackiej; § 4 punkt f pruskiej ustawy o opłatach stemplowych; art. 25, 34 i 37 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 145).

Opłacie w myśl przepisów niniejszych nie podlegają świadectwa:

1) których posiadanie nakazane jest przez obowiązujące przepisy ze względów publicznych (np. wymienione w § 9 rozporządzenia z dn. 30 stycznia 1922 r. w przedmiocie zwalczania wścieklizny, Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 79; tymczasowy dowód osobisty, przewidziany w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 listopada 1918 r., Monitor Polski Nr. 223 i t. p.);

2) wydane celem załączenia do podań, wymienionych w § 6, z wyjątkiem wymienionych w punktach 11, 12 i 20 § 6.

3) wydane na żądanie urzędu państwowego lub zakładu państwowego, będącego odrębną osobą prawną, lub związku samorządnego, mającego siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej—jeśliby opłata miała być poniesiona ze Skarbu Państwa Polskiego lub z majątku zakładu państwowego albo związku samorządnego;

4) szkolne;

5) świadectwa (w szczególności też kopje i wyciągi), wydane na podstawie operatów pomiarowych (katastralnych); (uwolnienie to nie ma jednak wpływu na obowiązek uiszczenia opłat, przewidzianych w ustawie austrjackiej z dn. 23 maja 1883 r., austr. Dz. u. p. Nr. 83 względnie w ustawie pruskiej z dn. 8 lutego 1867 r., Zb. Ustaw pruskich str. 185);

6) wydawane w postępowaniu, dotyczącem nabycia i utraty obywatelstwa polskiego, w myśl przepisów powołanych w punkcie 26 § 6 przepisów niniejszych;

7) wydawane osobom, które pozostają lub pozostawały na służbie Państwa lub związków samorządnych, oraz członkom rodzin tych osób — w sprawach, dotyczących stosunku służbowego;

8) szczepienia ospy;

9) ubóstwa;

10) wydane osobom, które przedstawiły świadectwo ubóstwa, jeśli urząd wydający świadectwo, uznał złożony dowód ubóstwa za dostateczny,

11) wydawane przez urzędy państwowe, sprawujące zarząd majątkiem państwowym lub prywatnym, o ile dotyczą bezpośrednio eksploatacji tego majątku;

12) patenty na wynalazki oraz świadectwa ochronne co do wzorów rysunkowych, modeli i znaków towarowych;

Przewidziane w art. 1 ustawy z dnia 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 478) całkowite lub częściowe uwolnienie od opłaty za zmianę nazwiska (poz. 11 załączonej taryfy) pozostaje w mocy.

Uwolnienia od opłaty, przewidziane w paragrafie niniejszym pod LL. 2, 3, 6 i 7, nie odnoszą się do duplikatów i odpisów (poz. 13, 14 i 15 taryfy).

§ 22. (Art. 36 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

W przypadkach, określonych w punktach 1, 2, 3, 6 i 10 art. 21 ma urząd, wydający świadectwo, uwidocznić na niem powód uwolnienia od opłaty.

§ 23. (Art. 35 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

Jeśli świadectwo, określone w punkcie 2 § 21, ma być użyte nie według przeznaczenia pierwotnego, to należy przed tem użyciem uiścić opłatę, przewidzianą w taryfie (w sposób, określony w § 26).

Uiszczenie opłaty. Skutki nieuiszczenia.

(§§ 66 i 67 austr. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r., austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 21, 24, 25 i 37 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145).

§ 24. Opłatę od świadectw, wymienionych w pozycjach 10 i 11 załączonej taryfy, należy uiścić gotówką w kasie skarbowej; opłatę zaś od świadectw, wymienionych w pozycjach 12 do 17 taryfy, przez dostarczenie urzędowi znaczków stemplowych.

Przed dostarczeniem kwitu z uiszczenia opłaty gotówką, względnie znaczków stemplowych dostatecznej wartości, nie może nastąpić wydanie świadectwa. W razie zastosowania punktu 10 § 21, ma urząd, wydający świadectwo, zostawić w aktach notatkę, wyjaśniającą z jakich motywów uznał złożony dowód ubóstwa za dostateczny.

Urząd, wydający świadectwo, ma kwit z uiszczenia opłaty gotówką przechować w swych aktach, a znaczki stemplowe nakleić na świadectwie i skasować.

§ 25. Dodatkowe uiszczenie opłaty w przypadkach, określonych w § 23, następuje przez naklejenie znaczków stemplowych na świadectwie i skasowanie ich (§ 24) przez urząd, który wydał świadectwo lub wobec którego ono ma być użyte.

Środki prawne.

§ 26. (§ 77 austr. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r. austr. Dz. u. p. Nr. 50; art. 26 i 37 dekretu z dn. 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145; art. 9 i 12 ustawy z dn. 31 lipca 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 65 poz. 391).

Co do zwrotu opłaty, uiszczonej od świadectwa niezależnie, stosuje się odpowiednio § 19.

Przeciw odmowie wydania świadectwa z powodu niezłożenia opłaty nie służy żaden środek prawny.

III. PODANIA, WNOSZONE DO URZĘDÓW SAMORZĄDOWYCH ORAZ ŚWIADECTWA WYDAWANE PRZEZ TAKIE URZĘDY.

§ 27. (Art. 30 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 145; art. 1, punkt 6 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Podania wnoszone do władz i urzędów samorządowych w sprawach, należących do własnego lub poruczonego zakresu działania gmin lub innych związków samorządnych, nie podlegają opłacie na rzecz Państwa.

To samo dotyczy świadectw, wydawanych przez takie władze i urzędy.

IV. WEJŚCIE W ŻYCIE PRZEPISÓW NINIEJSZYCH.

§ 28. Dział II i III przepisów niniejszych (§§ 20 do 27) wchodzą w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej w miesiąc po ogłoszeniu.

Dział I (§§ 1 do 19) wchodzi w życie na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej i austrjackiej w miesiąc po ogłoszeniu, na obszarze zaś b. dzielnicy pruskiej—w trzy miesiące po ogłoszeniu.

Dział I ma zastosowanie do podań, wniesionych od czasu wejścia w życie tego działu.

Dział II będzie stosowany do świadectw, których data nie jest wcześniejsza niż dzień wejścia w życie tego działu. Do odpisów i wyciągów, sporządzonych przez urząd, a niezaopatrzonych w zaświadczenie zgodności z pierwopisem, stosują się odnośne postanowienia działu II, jeśli odpis lub wyciąg wydano stronie po wejściu w życie tego działu.

Załącznik 1 do §§ 1 i 20 Przep. w przedm. opłat stempl. od podań oraz od świadectw urzęd. do poz. 319.

Taryfa opłat stemplowych od podań, załączników do podań, oraz od świadectw urzędowych.

Część pierwsza: Podania.

1. Pozycja	2. PRZEDMIOT	3. Wysokość opłaty marek	4. UWAGI
1	Podania o zezwolenie na nabycie nieruchomości przez obcokrajowca (ustawa z dnia 24 marca 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 178).	5.000	1. Do pozycji 1 do 8: Stawki, wymienione przy pozycjach 1 do 8, odnoszą się do pierwszego arkusza podania. Każdy arkusz następny podlega opłacie stemplowej w kwocie 50 mk. Takiej samej opłacie po 50 mk. podlega każdy arkusz drugiego i dalszych egzemplarzy podania, wniesionego w dwóch lub więcej egzemplarzach — jak również każdy arkusz odpisów podania, wniesionych wraz z egzemplarzem oryginalnym. Za jeden arkusz uważa się papier, którego powierzchnia po jednej stronie nie przewyższa 1750 cm.². Niecały arkusz liczy się za cały. 2. Do pozycji 4: Przepis, zawarty w pozycji 4, nie zmienia obowiązujących przepisów, w myśl których koszty oględzin mają być zwrócone władzy państwowej. 3. Do pozycji 7: Suma opłat, należących się od określonego pod pozycją 7 podania (od wszystkich arkuszy, wszystkich egzemplarzy i odpisów) wraz z opłatami od załączników do takiego podania (pozycja 9 niniejszej taryfy) nie może wynosić więcej niż czwartą część sumy spornej. Ułamek marki zaokrągla się wzwyż do pełnej marki.
2	Podania o zatwierdzenie statutu lub zmiany statutu spółki akcyjnej lub komandytowo akcyjnej. *)	3.000	
3	Podania: a) o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego lub b) zawierające przepisane ustawą przemysłową zgłoszenie przedsiębiorstwa, do którego prowadzenia nie jest wymagane zezwolenie.	3.000	
4	Podania o zezwolenie na urządzenie lub zmianę instalacji, potrzebnej do wykonywania przedsiębiorstwa zarobkowego—jeśli załatwienie podania wymaga oględzin na miejscu.	3.000	
5	Podania o zezwolenie na wykonywanie poszczególnych czynności zarobkowych, np. na urządzenie widowiska, koncertu, wystawy, zabawy, loterji fantowej i t. p.	500	
6	Podania o zezwolenie na niezamykanie lokalu publicznego (restauracji i t. p.) mimo nadejścia pory, wyznaczonej zarządzeniami policyjnemi.	500	
7	Podania, któremi petent żąda zmiany decyzji, wydanej w przedmiocie daniny publicznej (podatku, opłaty, cła).	50	
8	Podania, niewymienione pod pozycjami 1 do 7.	200	

*) Podwyższenie opłat od akcji względnie aktów zawarcia spółek akcyjnych P. z. U. 1923 r. Nr. 27 p. 218.

Część druga: Załączniki do podań.

1. Pozycja	2. PRZEDMIOT	3. Wysokość opłaty marek	4. UWAGI
9	Załączniki do podań, podlegających opłacie stemplowej.	50 od każdego załącznika bez względu na ilość arkuszy.	1. Opłatę od załącznika należy uiścić bez względu na to, czy załącznik jest dokumentem oryginalnym czy odpisem oraz czy od pisma, stanowiącego załącznik, uiszczono już poprzednio jakąkolwiek opłatę skarbową. 2. Świadectwo ubóstwa, nawet w razie załączenia do podania podlegającego opłacie stemplowej, zwolnione jest od opłaty, przewidzianej w pozycji 9.

Część trzecia: Świadectwa urzędowe.

1. Pozycja	2. PRZEDMIOT	3. Wysokość opłaty marek	4. UWAGI
10	Akt nadania obywatelstwa polskiego (art. 8 i 9 ustawy z dn. 20 stycznia 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 44, oraz art. 14 rozporządzenia z dn. 7 czerwca 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 52 poz. 320).	5.000	1. Do pozycji 12: Od świadectwa, zawierającego koncesję do prowadzenia domu bankowego lub kantoru wymiany, należy zamiast opłaty, wymienionej w pozycji 12 niniejszej taryfy, uiścić opłatę przewidzianą w art. 5 ustawy z dn. 23 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 175). 2. Do pozycji 13 do 15 oraz 17: Za jeden arkusz uważa się papier, którego powierzchnia po jednej stronie nie przewyższa 1750 cm.². Co do planów uważa się za jeden arkusz papier o powierzchni, nieprzewyższającej po jednej stronie 3500 cm.². Niecały arkusz liczy się za cały.
11	Akt zezwolenia na zmianę nazwiska (art. 1 ustawy z dn. 24 października 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 88 poz. 478 i § 8 rozporządzenia z dnia 16 września 1921 r., D. U. R. P. Nr. 92 poz. 678).	3.000	
12	Świadectwa: a) stwierdzające uzdolnienie do wykonywania zawodu lub b) zawierające zezwolenia, wymienione w pozycjach 3 lit. a), 5 i 6 niniejszej taryfy, wydane oprócz zawiadomienia o przychylnem załatwieniu podania.	500	

1. Pozycja	2. PRZEDMIOT	3. Wysokość opłaty marek	4. UWAGI
13	Duplikat (t. j. drugi lub dalszy egzemplarz dokumentu urzędowego, wydany przez ten sam urząd, od którego pochodzi egzemplarz pierwszy — równobrzmiący z egzemplarzem pierwszym i zaopatrzony w podpis równorzędny).	100 od każdej stronicy, całej lub zaczętej.	Za stronicę uważa się jedną stronę papieru, którego powierzchnia po jednej stronie nie przewyższa 875 cm.². Stronicę, nie w całości zapisaną, liczy się za całą.
14	Odpis lub wyciąg, sporządzony przez urząd — bez względu na to, czy urząd zaświadczył zgodność z pierwopisem czy nie.	100 od każdej stronicy, całej lub zaczętej.	
15	Odpis lub wyciąg, sporządzony przez stronę, a zaopatrzony przez urząd w poświadczenie zgodności z pierwopisem.	50 od każdej stronicy, całej lub zaczętej.	
16	Poświadczenie własnoręczności podpisu.	200 co do każdego podpisu.	
17	Świadectwa nie wymienione pod pozycjami 10 26.	200 od arkusza pierwszego i 50 od każdego arkusza następnego.	

Załącznik 2 do § 18 przepis. w przedm. opłat stempl. od podań oraz od świadectw urzęd. do poz. 319.

(Strona pierwsza)

_____ dnia _____ 192 r.

L. _____

Przy wnoszeniu opłaty należy przedstawić niniejsze zawiadomienie lub powołać się na powyższą liczbę.

Przy podaniu z daty _____ 192____ w przedmiocie

_____

brak opłaty stemplowej w kwocie _____ mk.

Należy złożyć w podpisanym urzędzie znaczki stemplowe wartości powyższej lub zamiast nich kwit którejkolwiek kasy skarbowej z uiszczenia kwoty powyższej gotówką. W przeciwnym razie podanie nie będzie załatwione.

_____

Podpis

(Określenie urzędu i oddziału kancelaryjnego)

_____

(Strona druga)

P. _____

_____

_____

(ul. _____

poczta _____

Urzędowanie.

Opłatę pocztową uiści adresat.

Załącznik Nr. 184.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 8 maja 1922 r. w przedmiocie opłat stemplowych od pełnomocnictw.

(D. U. Nr. 38 p. 320).

II. Ustala się następujący tekst jednolity postanowień w przedmiocie i wysokości opłaty stemplowej od pełnomocnictw—obowiązujący na całym obszarze Rzeczypospolitej.

§ 1. (Poz. 111 austr. taryfy należytościowej; punkt 9 artykułu 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Dokument, stwierdzający pełnomocnictwo, podlega opłacie w wysokości 100 marek za każdy arkusz.

Jeżeli dokument taki zawiera zarazem umowę o wynagrodzenie, to podlega opłacie stemplowej, przewidzianej dla umów o najem usług.

§ 2. (§ 45 austr. ces. rozp. z dnia 15 września 1915 r. austr. Dz. u. p. Nr 279).

Opłacie w myśl ustępu pierwszego § 1 podlegają również pełnomocnictwa, upoważniające do działania w imieniu oskarżyciela lub obwinionego w postępowaniu sądowo-karnem, o ile chodzi o sprawy z oskarżenia prywatnego.

§ 3. (Ustęp 6 pozycji 73 pruskiej taryfy stemplowej; § 45 austr. ces. rozp. z dnia 15 września 1915 r. austr. Dz. u. p. Nr. 279).

Pełnomocnictwo, podpisane przez dwu lub więcej mocodawców, podlega opłacie stemplowej zasadniczo tyle razy, ilu jest mocodawców.

Opłata jednokrotna wystarcza tylko w takim razie, jeśli mocodawcy udzielili pełnomocnictwa jako współwłaściciele co do majątku wspólnego lub wogóle w sprawie, opartej na jednym i tym samym tytule prawnym.

Również wystarcza opłata jednokrotna przy pełnocnictwach wymienionych w § 2, podpisanych przez dwu lub więcej oskarżycieli lub obwinionych, a dotyczących jednej i tej samej sprawy.

§ 4. (Do ustępu a: zdanie ostatnie artykułu 1 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315;

do ustępu b: § 34 ustęp c. austr. ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r. austr. Dz. u. p. Nr. 50;

do ustępu c. § 380 austr. procedury karnej;

do ustępu d: punkt 9 art 16 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., Dz. P. P. P. Nr. 65 poz. 394).

Nie podlegają opłacie:

a) pełnomocnictwo, wystawione przez osobę, która pozostaje lub pozostawała w stosunku służbowym, a upoważniające do podjęcia w jej imieniu poborów służbowych lub należytości emerytalnej;
b) oświadczenie pisemne, umieszczone na dokumencie pełnomocnictwa, wydanym adwokatowi lub innej osobie uprawnionej do bronienia spraw cudzych w sądach lub wobec władz administracyjnych—zawierające ustanowienia dalszego pełnomocnika (substytuta) w tej samej sprawie;
c) pełnomocnictwo, upoważniające do działania w sprawie sądowo-karnej poza przypadkami, przewidzianemi w § 2;
d) pełnomocnictwa, składane Komisji Rozjemczej dla załatwienia zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi.

III. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Załącznik Nr. 185*).

PRZEPISY

w przedmiocie opłat stemplowych od dokumentów przewozowych.

(Dz. U. Nr. 38 p. 321).

I. Dokumenty przewozowe, dotyczące przewozu koleją.

§ 1. (§ 12 ustr. ces. rozp. z dnia 28 sierpnia 1916 r. austr. Dz. u. p. Nr. 281; art. 2 punkt 4 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Kolejowy list przewozowy (art 55 przepisów przewozowych w brzmieniu, ustalonem rozporządzeniem z dnia 13 czerwca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 414) podlega opłacie stemplowej w wysokości 50 marek.

Opłacie stemplowej w tej samej kwocie podlega również każdy arkusz dodatkowy (art. 56, ustęp 5 przepisów przewozowych).

Wtórnik (art. 55 ustęp 1 oraz art. 61 ustęp 5 przepisów przewozowych) nie podlega opłacie.

Przepisy powyższe stosują się odpowiednio w przypadkach, w których zamiast listu przewozowego sporządza się innego rodzaju dokument, przeznaczony do towarzyszenia przesyłce kolejowej (np. wykaz co do przesyłki czasopism, prze-

*) Ogłoszony, jako tekst jednolity postanowień ustawowych (art III rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 8 maja 1922 r. p. 321).

widziany w punkcie 7 rozdziału VI postanowień taryfowych, wprowadzonych rozporządzeniem z dnia 20 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 708).

§ 2. (§§ 1 i 2 rozporz. b. Gen. Gub. Warsz. z dnia 23 marca 1917 r. Dz. Rozp. b. G. G. W. Nr. 68, poz. 287; art. 3, ustęp drugi, ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Kolejowy kwit bagażowy (art. 32, ustęp 6, przepisów przewozowych w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem z dnia 20 października 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 108) podlega opłacie stemplowej w wysokości 20 mk. Opłacie tej podlegają również kwity bagażowe i inne dokumenty przewozowe, wydawane przez kolej co do przesyłek nadzwyczajnych (punkt 5 art. 40, powołanych przepisów przewozowych z 1921 r.) oraz bilety na przewóz mleka (rozporządzenie z dnia 20 grudnia 1921 r. Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 7, poz. 51).

§ 3. (§ 43 niem. ustawy stemplowej).

Do uiszczenia opłaty od dokumentów, wymienionych w §§ 1 i 2, jeśli je sporządzono na obszarze Rzeczypospolitej, obowiązany jest nadawca; jeśli dokumenty te wystawiono zagranicą, to do uiszczenia opłaty obowiązanym jest odbiorca przesyłki.

Przedsiębiorstwo kolejowe odpowiada za opłatę; o ileby ją uiściło, ma regres według swego wyboru przeciw nadawcy lub odbiorcy.

§ 4. (§ 17 austr. ces. rozp. z dnia 28 sierpnia 1916 r. austr. Dz. u. p. Nr. 281.

Obowiązany do uiszczenia opłaty stemplowej nadawca, względnie odbiorca (ustęp pierwszy §-u 3) winien ją uiścić gotówką do rąk przedsiębiorstwa kolejowego, które sumę opłat, pobranych w ciągu miesiąca kalendarzowego, ma wnieść do kasy skarbowej najpóźniej w ciągu trzech miesięcy następnych (np. za styczeń do końca kwietnia), załączając deklarację.

Przedsiębiorstwo kolejowe, do którego rąk opłatę uiszczono, winno stwierdzić przyjęcie opłaty stemplowej na dokumencie przewozowym.

II. Dokumenty przewozowe poza przewozem kolejowym.

§ 5. (Poz. 101 I. A. lit. b. taryfy należytościowej austrjackiej z dnia 13 grudnia 1862 r. austr. Dz. u. p. Nr. 89; §§ 12 i 16 austr. ces. rozp. z dn. 28 sierpnia 1916 r., austr. Dz. u. p. Nr. 281; art. 3, ustęp drugi i art. 6 punkt 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 315).

Listy przewozowe, stwierdzające zawarcie umowy o przewóz nie z przedsiębiorstwem kolejowem, ale z przewoźnikiem innego rodzaju, podlegają opłacie stemplowej w wysokości 20 marek.

Dokumenty, posiadające charakter listu przewozowego, a stwierdzające zawarcie umowy o przewóz z instytucją pocztową, nie podlegają opłacie.

§ 6. (§ 43 niem. ustawy stemplowej).

Do uiszczenia opłaty, określonej w § 5, obowiązani są solidarnie: przewoźnik oraz:

a) nadawca, o ile chodzi o listy przewozowe sporządzone na obszarze Rzeczypospolitej;

b) odbiorca przesyłki, o ile chodzi o listy przewozowe, wystawione zagranicą.

§ 7. (§ 17 austr. ces. rozp. z dn. 28 sierpnia 1916 r. austr. Dz. u. p. Nr. 281; § 108 niem. ustawy stemplowej).

Uiszczenie opłaty, przewidzianej w § 5, następuje za pomocą znaczków stemplowych, które winny być skasowane bądź tekstem listu przewozowego, bądź datą przyjęcia przesyłki do przewozu. Dzień i rok mają być wypisane cyframi arabskiemi, a miesiąc literami; skasowania należy dokonać atramentem lub ołówkiem atramentowym.

Użycie znaczków stemplowych w sposób inny niż wyżej przepisany stoi narówni z nieuiszczeniem opłaty.

Minister Skarbu może na prośbę przedsiębiorstwa przewozowego zezwolić na uiszczanie gotówką.

III. Postanowienia ogólne.

§. (§ 77 austr. ustawy należytościowej z dnia 9 lutego 1850 r. austr. Dz. u. p. Nr. 50).

Zwrotu opłaty stemplowej, uiszczonej nienależnie od dokumentów, wymienionych w §§ 1, 2 i 5, można żądać w ciągu lat trzech od dnia uiszczenia.

§ 9. (§ 116 niem. ustawy stemplowej).

Przedsiębiorstwa przewozowe mają na żądanie władzy skarbowej zezwolić jej na przejrzenie ksiąg i dokumentów celem sprawdzenia, czy przedsiębiorstwa te przestrzegają przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 10. (§ 49 niem. ustawy stemplowej; pruskie rozporządzenie królewskie z dn. 26 września 1897 r. Zb. Pr. str. 402; zdanie trzecie punktu 3 § 8 rozp. b. Gen. Gub. Warsz. z dnia 23 marca 1917 r. Dz. Rozp. b. G. G. W. Nr. 68, poz. 287; art. 4 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315).

Przedsiębiorstwo przewozowe ulega w razie niedopełnienia obowiązku uiszczenia opłaty, grzywnie do 25-krotnej wysokości kwoty nieuiszczonej lub uiszczonej po upływie przepisanego terminu.

Grzywnie w tej samej wysokości ulega każda z osób, obowiązanych do uiszczenia, w razie niedopełnienia obowiązku w przypadkach, przewidzianych w pierwszym ustępie § 7.

W obu przypadkach powyższych grzywna nie może wynosić mniej niż 200 marek.

Jeśli kwoty opłat nieuiszczonych nie można oznaczyć, to wymierza się grzywnę w wysokości od 200 do 50.000 marek.

Zastosowanie postanowień powyższych nie uchyla obowiązku uiszczenia opłaty lub jej części, której nieuiszczono.

Winni innego rodzaju naruszeń przepisów niniejszych ulegają grzywnie w wysokości od 200 do 10.000 marek.

§ 11. (Art. 12 ustawy z dn. 31 lipca 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 391).

Wymierzenie opłaty (§ 10 ustęp przedostatni) wymierzenie grzywny (§ 12 ustępy 1 do 4 oraz 6) tudzież wydanie decyzji na prośbę o zwrot (§ 8) należą do zakresu działania tych samych władz skarbowych pierwszej instancji, którym są powierzone sprawy opłat stemplowych wogóle.

Właściwość miejscowa określa się w przypadkach, przewidzianych w § 4 oraz w ustępie trzecim § 7, według siedziby przedsiębiorstwa przewozowego, w przypadkach zaś, przewidzianych w ustępie pierwszym § 7 oraz w § 8, według miejsca zamieszkania lub siedziby osoby, obowiązanej do uiszczenia opłaty stemplowej.

Co do przedawnienia prawa Państwa do żądania opłaty oraz co do przedawnienia odpowiedzialności z § 10 (ustępów 1 do 4 oraz 6), jak również co do środków prawnych, stosują się przepisy, obowiązujące w tej mierze co do opłat stemplowych wogóle na tym obszarze, na którym ma siedzibę władza, określona w ustępie poprzednim.

IV. Wejście w życie przepisów niniejszych.

§ 12. Przepisy niniejsze wchodzą w życie w miesiąc po ogłoszeniu i będą stosowane we wszystkich przypadkach, w których w dniu wejścia w życie tych przepisów lub później nastąpi na obszarze Rzeczypospolitej przyjęcie przesyłki do przewozu lub wydanie przesyłki, pochodzącej z zagranicy.

Załącznik Nr. 185a

USTAWA

z dnia 28 października 1921 r. o opłatach stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru sum pieniężnych lub innych przedmiotów wartościowych.

(D. U. Nr. 92 p. 676).

CZĘŚĆ I. Rachunki.

Art. 1. Rachunki podlegają opłacie w ilości po 2 mk. od każdego nawet niecałego tysiąca marek należności, wymienionej w rachunku.

Art. 2. Za rachunek (art. 1) uważa się w ustawie niniejszej pismo, króre wystawca doręcza odbiorcy celem stwierdzenia należności za dostarczone rzeczy ruchome, wykonane prace lub usługi, albo też za innego rodzaju świadczenia.

Forma wystawienia pisma i sposób umieszczenia na niem nazwiska lub firmy wystawcy jest przytem bez znaczenia.

Art. 3. Rachunki, wystawione zagranicą, podlegają opłacie (art. 1) wówczas, jeśli dotyczą przedmiotów, znajdujących się w kraju, lub jeśli przeznaczone są dla osób, mieszkających w kraju.

Art. 4. Duplikaty i odpisy rachunków podlegają tej samej opłacie co oryginały. Jeżeli oryginał został należycie ostemplowany, a uiszczenie opłaty zostało stwierdzone przez urząd skarbowy, to duplikaty i odpisy takiego rachunku podlegają opłacie w kwocie 100 marek od egzemplarza, jednak nie wyższej niż przypada od oryginału.

Art. 5. Nie podlegają opłacie rachunki wystawione:

1) na należność nie przewyższającą 500 mk.;
2) przez urzędy i instytucje państwowe;
3) dla służbodawców przez osoby, które pozostają lub pozostawały w stosunku służbowym w sprawach, dotyczących tegoż stosunku;
4) przez aptekarzy, zamieszczone na oryginalnych receptach lub odpisach tychże, dołączonych do wydawanych lekarstw, o ile dotyczą środków leczniczych, wymienionych w recepcie;
5) na należność, wynikająca ze stosunków wewnętrznych i między oddziałami jednego i tego samego przedsiębiorstwa.

Art. 6. Do uiszczenia opłaty od rachunku, wystawionego w kraju, obowiązany jest wystawca, opłatę zaś od odpisów rachunku ponosi odbiorca.

Odbiorca rachunku nieostemplowanego lub niedostatecznie ostemplowanego, winien jest przed upływem miesiąca, licząc od dnia następnego po otrzymaniu, zgłosić go pisemnie lub ustnie u najbliższego urzędu skarbowego pierwszej instancji. W razie niezgłoszenia w powyższym terminie odpowiada za uiszczenie opłaty solidarnie z wystawcą.

Art. 7. Opłata (art. 1) oblicza się od sumy należności, wymienionej w rachunku, przyczem z sumy tej nie wolno wyłączać kwot, otrzymanych przed wystawieniem rachunku na częściowe pokrycie należności.

Przy rachunkach, któremi stwierdzono należność za dostarczoną rzecz ruchomą, nie wolno ponadto wyłączać kwot, uiszczonych tytułem cła, lub innych danin publicznych, oraz kosztów przesyłki, ubezpieczenia lub opakowania, o ile nie zostały wyłożone przez komisjonera lub ekspedytora.

Art. 8. Opłatę od rachunku wystawionego w kraju, uiszcza się przed doręczeniem go osobie, obowiązanej do zapłaty należności lub osobie, działającej w jej imieniu.

Art. 9. Do uiszczenia opłaty od od rachunku, wystawionego zagranicą, obowiązani są solidarnie wystawca i odbiorca rachunku oraz osoba, przedstawiająca rachunek zagraniczny jako dowód sądowi, urzędowi lub instytucji państwowej.

Art. 10. Opłatę od rachunku zagranicznego należy uiścić najpóźniej dnia trzydziestego, licząc od dnia następnego po otrzymaniu rachunku.

CZĘŚĆ II. Poświadczenia odbioru sum pieniężnych lub innych przedmiotów wartościowych.

Art. 11. Poświadczenia odbioru sum pieniężnych lub papierów wartościowych, wystawione na dowód, że dłużnik dopełnił zobowiązania, podlegają opłacie w ilości po 5 mk. od każdego nawet niecałego tysiąca marek otrzymanej sumy lub wartości odebranych papierów.

Przepis ten nie dotyczy poświadczeń, określonych w art. 12.

Art. 12. Poświadczenia odbioru zakładów lombardowych, instytucji kredytowych lub domów bankowych, wystawiane na dowód złożenia w tych instytucjach:

1) sum pieniężnych na rachunek przejściowy celem przekazania, albo jako wkład terminowy lub bezterminowy, albo jako wkład oszczędnościowy,
2) papierów wartościowych na zabezpieczenie rachunku bieżącego, na zastaw terminowy lub na przechowanie,
3) innych przedmiotów wartościowych na zastaw lub przechowanie podlegają opłacie przy sumie lub wartości

do 5000 mk. 1 mk.
powyżej 5000 mk. „ 50000 „ 10 „
„ 50000 „ „ 100000 „ 20 „

a od każdych dalszych, choćby tylko rozpoczętych 100000 mk. o 20 mk. więcej.

Podstawę obliczenia opłaty stanowi: przy papierach wartościowych (punkt 2) ich wartość nominalna, zaś przy przedmiotach wartościowych (punkt 3) wartość, zadeklarowana przez deponenta, wyrażona w poświadczeniu.

Art. 13. Poświadczenia zwrotu wartości, wymienionych w art. 12, podlegają opłacie, przewidzianej w tymże artykule. Jeśli jednak poświadczenie zwrotu umieszczone jest na dowodzie, stwierdzającym przyjęcie zgodnie z artykułem 12, to jest ono wolne od opłaty.

Art. 14. Nie podlegają opłacie w myśl niniejszej ustawy poświadczenia odbioru:

1) wydawane przez urzędy lub instytucje państwowe;
2) wystawione na sumy lub wartości, nie przewyższające 500 mk.;

3) umieszczone w tekście tej umowy, której wykonanie stwierdzają;
4) dotyczące złożenia lub zwrotu kaucji służbowych, albo kaucji, zabezpieczających należycie opłacone umowy;
5) dotyczące zwrotu uiszczonej sumy, która się nie należała;
6) wystawione dla służbodawcy przez osoby, które pozostają lub pozostawały w stosunku służbowym, oraz przez członków ich rodzin na kwoty, wypłacone im z tytułu stosunku służbowego;
7) wydawane przez związki samorządowe na wpłaconą daninę publiczną lub grzywnę;
8) wystawione na wynagrodzenia, otrzymane od Państwa lub związku samorządowego zaświadczenia, wykonane w wypełnieniu obowiązku, uzasadnionego w ustawie;
9) wystawione przez zakłady lub zrzeszenia, prawnie w Państwie istniejące, a mające za cel wyłącznie działalność dobroczynną lub oświatową, jeśli dotyczą bezpośrednio tej właśnie działalności;
10) wystawione w sprawach, dotyczących obrotu pocztowego i telegraficznego oraz przewozu państwowemi kolejami żelaznemi lub statkami;
11) wystawione przez zakłady szkolne, o ile dotyczą opłat szkolnych (wpisowe);
12) umieszczone na rachunkach i obligach (skryptach dłużnych), jeśli dotyczą należności, wymienionej w rachunku lub obligu;
13) wystawione w obrocie wewnętrznym lub między oddziałami jednego i tego samego przedsiębiorstwa;
14) wydawane przez przedsiębiorstwa, oparte na ustawie o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. oraz przez powiatowe lub gminne kasy oszczędności na przyjęcie lub zwrot wkładu oszczędnościowego, o ile suma wkładu lub jego zwrotu nie przekracza jednorazowo 5,000 mk.

Art. 15. Poświadczenia odbioru podlegają opłacie bez względu na formę, w jakiej je sporządzono i niezależnie od tego, czy nazwisko lub firma wystawcy są położone na poświadczeniu własnoręcznie, czy w sposób mechaniczny.

Listy kupieckie (bankowe i t. p.), zawierające poświadczenie odbioru, podlegają opłacie, o ile nie wystawiono właściwego pokwitowania.

Wpisy do książeczek wkładowych, stwierdzających przyjęcie wkładu (art. 12), uważa się także za poświadczenia odbioru.

Art. 16. Do uiszczenia opłaty od poświadczeń odbioru, wystawionych w kraju, obowiązany jest wystawca.

Odbiorca wystawionego w kraju poświadczenia (art. 11, 12), nieostemplowanego lub niedostatecznie ostemplowanego,

winien jest przed upływem miesiąca, licząc od dnia następnego po otrzymaniu, zgłosić je pisemnie lub ustnie u najbliższego urzędu skarbowego pierwszej instancji. W razie niezgłoszenia w powyższym terminie odpowiada za uiszczenie opłaty solidarnie z wystawcą.

Art. 17. Do uiszczenia opłaty od poświadczenia odbioru, wystawionego zagranicą obowiązani są solidarnie wystawca i odbiorca.

Art. 18. Opłaty od poświadczeń odbioru, wystawionych w kraju, należy uiszczać przed doręczeniem ich odbiorcy.

Art. 19. Opłaty od poświadczeń odbioru, wystawionych zagranicą, uiszcza się w ciągu miesiąca, licząc od dnia następnego po otrzymaniu.

CZĘŚĆ III. Przepisy wspólne, dotyczące rachunków i poświadczeń odbioru.

Art. 20. Opłaty od rachunków i poświadczeń odbioru uiszcza się znaczkami stemplowemi lub gotówką.

Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie wyda w drodze rozporządzenia Minister Skarbu.

Art. 21. Sumy pieniężne, wyrażone w rachunkach lub poświadczeniach obioru w walucie zagranicznej, przelicza się na walutę polską w sposób, który oznacza Minister Skarbu.

Art. 22. Wartość papierów wartościowych lub innych przedmiotów wartościowych oznacza się celem obliczenia opłaty według wartości sprzedażnej z czasu sporządzenia dokumentu.

Bliższe przepisy w tym względzie wyda Minister Skarbu.

Przepis ten nie dotyczy tranzakcji, przewidzianych w art. 12.

Art. 23. Osoby, obowiązane do uiszczenia opłaty, jak również odpowiedzialne za nią, winne są udzielać władzy skarbowej wszelkich wyjaśnień w sprawie ustalenia wartości przedmiotu i obliczenia opłaty.

Osoby, wymienione w ustępie pierwszym, obowiązane są także zezwolić władzy skarbowej na przejrzenie dokumentów i ksiąg o ile to jest potrzebne do stwierdzenia, czy przepisy niniejszej ustawy są należycie przestrzegane.

Art. 24. W razie nieuiszczenia opłaty, lub tylko częściowego jej uiszczenia, albo uiszczenia jej po upływie przepisanego terminu, każda z osób, obowiązanych do uiszczenia, ulega karze pieniężnej równającej się:

1) przy rachunkach i przy poświadczeniach odbioru, określonych w art. 11, 20-krotnemu, zaś
2) przy poświadczeniach, określonych w art. 12, 40-krotnemu iloczynowi kwoty, nieuiszczonej lub uiszczonej w sposób inny, jak przewiduje ustawa.

Tej samej karze ulegają osoby odpowiedzialne za opłatę, jeśli, otrzymawszy dokument nieostemplowany, lub niedostatecznie ostemplowany, nie zgłoszą go pisemnie lub ustnie

w przepisanym terminie u najbliższego urzędu skarbowego pierwszej instancji.

Zastosowanie niniejszego artykułu w przypadkach, w których opłaty nie uiszczono wcale lub uiszczono ją tylko w części, nie uchyla obowiązku uiszczenia opłaty, względnie części, której brakuje.

Art. 25. Winni innego rodzaju naruszeń niniejszej ustawy lub przepisów wykonawczych, wydanych na jej podstawie, ulegają grzywnie do wysokości 100.000 mk.

Art. 26. Prawo Państwa do żądania opłaty ulega przedawnieniu z upływem lat pięciu, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstał obowiązek uiszczenia opłaty.

Prawo żądania kary pieniężnej lub grzywny kończy się po upływie lat pięciu, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zaszło naruszenie przepisu.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, zmierzające do ustalenia wysokości opłaty lub do jej uiszczenia, względnie do nałożenia kary pieniężnej lub grzywny, gdy wiadomość o tych czynnościach doszła w drodze urzędowej do strony interesowanej.

Art. 27. Nieuiszczoną opłatę, karę pieniężną lub grzywnę wymierza władza skarbowa i zawiadamia o wymiarze przez nakaz płatniczy lub orzeczenie karne.

Kwoty wymierzone należy zapłacić w ciągu miesiąca od dnia następnego po doręczeniu nakazu płatniczego lub orzeczenia.

Kwoty, nieuiszczone w terminie, ściągnięte będą w drodze przymusowej według przepisów o egzekucji podatków bezpośrednich.

Art. 28. Zwrotu niewłaściwie uiszczonej opłaty można żądać w ciągu roku od dnia uiszczenia opłaty.

Art. 29. Przeciw nakazowi płatniczemu, orzeczeniu w przedmiocie kary lub grzywny, oraz orzeczeniu odmownemu na prośbę o zwrot opłaty można się odwołać do władzy skarbowej drugiej instancji w ciągu miesiąca od dnia następnego po doręczeniu nakazu lub orzeczenia. Odwołanie to należy wnieść do władzy skarbowej, która wydała nakaz płatniczy lub orzeczenie.

Odwołanie się do władzy drugiej instancji nie wstrzymuje wykonania orzeczenia co do ściągnięcia opłat. Wykonanie orzeczenia karnego wstrzymuje się aż do prawomocnego rozstrzygnięcia odwołania.

W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, orzekająca instancja może karę pieniężną zmniejszyć, najwyżej jednak o $^3/_4$ części.

Prawo do dalszego zmniejszenia kary, względnie całkowitego jej umorzenia, na prośbę strony interesowanej przysługuje Ministerstwu Skarbu.

Art. 30. Ustawa niniejsza obowiązuje w b. zaborach rosyjskim i austrjackim.

Art. 31. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Skarbu.

Art. 32. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w miesiąc od dnia ogłoszenia i ma zastosowanie do rachunków i poświadczeń odbioru, doręczonych, względnie odebranych, po wejściu w życie ustawy.

Jednocześnie z wejściem ustawy niniejszej w życie przestają obowiązywać wszelkie dotychczasowe przepisy w przedmiocie opłat (należytości) stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru, zawarte w rosyjskiej ustawie o opłatach (Zb. Pr. ces. ros. t. V wyd. 1903 r.), w rozporządzeniu z dnia 19 lipca 1916 r. (Dz. Rozp. dla b. G. G. warszawskiego Nr. 40, poz. 126) w austr. ustawie z dnia 9 lutego 1850 r. (Austr. Dz. P. Nr. 50) i później wydanych austrjackich ustawach i rozporządzeniach, oraz w ustawie z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. z 1920 r. Nr. 73, poz. 498) o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego.

Z tą chwilą tracą również moc obowiązującą uwolnienia i ulgi w przedmiocie opłat stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru, zawarte bądź w cytowanych ustawach, bądź w specjalnych ustawach lub rozporządzeniach zarówno rosyjskich jak i austrjackich, natomiast uwolnienia i ulgi przewidziane w ustawach Rzeczypospolitej Polskiej pozostają w mocy.

Załącznik Nr. 186.

USTAWA

z dnia 16 lipca 1920 roku o opłatach stemplowych od ubezpieczeń.

(D. U. Nr. 75 p. 509).

Art. 1. Przedmiotem opłaty w myśl niniejszej ustawy są: 1) wszelkie umowy zabezpieczenia, zawierane przez zawodowe instytucje ubezpieczeniowe tak akcyjne, jak i na wzajemności oparte lub państwowe; 2) wypłaty sum ubezpieczonych przez powyższe instytucje.

Art. 2. Opłata stemplowa wynosi przy wszystkich bez wyjątku rodzajach ubezpieczeń: 1) 3% od ogólnej sumy składek, pobieranych przez ubezpieczającego w roku rachunkowym; 2) 1% od wypłacanych sum ubezpieczonych.

Art. 3. Podstawę obliczania opłat stanowi: 1) ogólna w bilansie wykazana suma składek, wyrażonych w kwotach pieniężnych, zebranych w ciągu każdego roku rachunkowego za ubezpieczenia z każdego działu; 2) ogólna suma wypłat, dokonanych w ciągu każdego roku rachunkowego.

Art. 4. Z łącznej sumy składek, wymienionych w art. 2 ust. 1, należy przy obliczaniu opłaty potrącić niepobrane składki lub odpisane w całości lub w części z powodu nie dojścia do skutku lub późniejszego rozwiązania umowy (Storno całkowite lub częściowe), a przy zakładach ubezpieczeń, opartych na wzajemnej odpowiedzialności członków — również zwroty (bonus), wypłacone ubezpieczonym tytułem udziału w zyskach.

Art. 5. Opłata, określona w art. 2, mieści w sobie wszystkie opłaty stemplowe od dokumentów, wystawionych w związku z umową ubezpieczeniową, z wyjątkiem weksli oraz innych dokumentów, wystawionych przez ubezpieczonych na pokrycie należnych od nich składek.

Art. 6. Od opłat, przewidzianych niniejszą ustawą, wolne są wszelkie umowy, zawierane przez instytucje przymusowych ubezpieczeń społecznych, dalej umowy reasekuracyjne oraz umowy ubezpieczenia, zawierane poza granicami Rzeczypospolitej przez zagraniczne oddziały polskich instytucji ubezpieczeniowych, o ile tam podlegają odpowiedniemu opadatkowaniu. Natomiast zagraniczne zakłady ubezpieczeń, zawierające przez swych przedstawicieli umowy ubezpieczeniowe w Polsce, opłacają od nich przewidziane w niniejszej ustawie opłaty narówni z krajowemi instytucjami ubezpieczeniowemi.

Art. 7. Umowy ubezpieczenia nie podlegają przepisom niniejszej ustawy, jeśli zakład ubezpieczeń otrzymuje tytułem składki na własność majątek nieruchomy. Do takich umów należy stosować przepisy o opłatach od kontraktów zamiennych, stanowiących tytuł prawny przejścia własności nieruchomości.

Art. 8. Obowiązek uiszczenia opłat w myśl art. 1, 2 i 3 ciąży na ubezpieczającym, który jednak ma prawo żądać od ubezpieczonego zwrotu tych wydatków. Opłaty te uiszcza się bezpośrednio do kas skarbowych bez uprzedniego urzędowego wymiaru.

Art. 9. Na poczet opłaty od umów ubezpieczenia, zawartych w bieżącym roku rachunkowym, oraz od wypłat sum ubezpieczonych, dokonanych w tymże czasokresie, uiszcza się w ciągu dni 14 po upływie każdego kwartału kalendarzowego 25% opłaty obliczonej za cały poprzedni rok rachunkowy.

Po zamknięciu roku rachunkowego opłatę, przypadającą w myśl art. 1 — 3 w poszczególnych działach ubezpieczeń, oblicza się wedle zamknięć rachunkowych i obliczenie to, oraz

dane, na których podstawie nastąpiło, składa się właściwej władzy skarbowej w terminie miesięcznym po zatwierdzeniu zamknięć rachunkowych zakładu celem sprawdzenia.

Jednocześnie wpłaca się do kasy skarbowej różnicę między sumą, wniesioną w myśl ustępu pierwszego na poczet opłaty za cały rok ubiegły, a sumą opłaty, przypadającą na podstawie obliczenia.

Ostateczne wyrównanie opłaty nastąpi po ustaleniu jej wysokości przez władzę skarbową.

Art. 10. W razie nieuiszczenia opłaty lub jej części w terminach, ustalonych w art. 9, należą się odsetki za zwłokę w wysokości 1% za miesiąc.

Zaczęty miesiąc liczy się za cały.

Art. 11. Zwrotu opłaty, uiszczonej ponad ustaloną przez władzę skarbową kwotę, albo opłaty, która się nie należała, można żądać w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku kalendarzowego, w którym orzeczenie o wymiarze opłaty (art. 9) stało się prawomocnem.

Art. 12. Prawo Skarbu do opłaty kończy się po upływie pięciu lat od chwili, w której powstał obowiązek uiszczenia opłaty.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, zmierzające do ustalenia wysości opłaty lub do jej uiszczenia, gdy wiadomość o tych czynnościach doszła do strony interesowanej.

Art. 13. Winny przedstawienia władzy skarbowej niezgodnych z prawdą okoliczności w celu uchylenia się od opłaty lub celem jej zmniejszenia, ulega karze, niezależnie od obowiązku uiszczenia brakującej opłaty, w wysokości 20-krotnej sumy opłaty lub kwoty, o którą opłatę zmniejszono lub zmniejszyć usiłowano. Za inne przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub wydanych na jej podstawie rozporządzeń winny ulega karze do mk. 20.000.

Art. 14. Do ścigania i karania wykroczeń przeciw postanowieniom niniejszej ustawy powołane są władze skarbowe, od orzeczeń których odwoływać się można do władzy skarbowej, wyższej instancji; odwołanie wnosi się do władzy skarbowej, wskazanej w orzeczeniu, w terminie miesięcznym od doręczenia orzeczenia. Odwołanie takie nie wstrzymuje wykonania orzeczenia co do ściągnięcia opłat, natomiast wykonanie orzeczenia karnego wstrzymuje się aż do prawomocnego rozstrzygnięcia odwołania.

Władza skarbowa ma prawo zaraz po wydaniu orzeczenia karnego zarządzić zabezpieczenie kary pieniężnej na majątku skazanego.

Art. 15. Krajowe zakłady ubezpieczeń oraz przedstawiciele takich zakładów zagranicznych obowiązani są w terminie i w sposób, który określi Minister Skarbu, podać do wia-

domości władzy skarbowej swoją firmę i złożyć u tej władzy swoje statuty i warunki ubezpieczeń oraz donieść o każdej zmianie tych statutów i warunków.

Przedstawicielom władzy skarbowej służy każdej chwili prawo wstępu do lokalów ubezpieczeniowych oraz przeglądania wszelkich ksiąg i dokumentów, które zakłady posiadają i w tym celu przechowywać winny, jak również zasięgania wszelkich informacji potrzebnych do ustalenia opłat w myśl ustawy niniejszej.

Art. 16. Aż do wydania dla całego Państwa ustawy o sądownictwie administracyjnem, decyzja wyższej władzy skarbowej, wydana na skutek odwołania, jest ostateczna. Do tego czasu zaskarżenie orzeczeń władz skarbowych nie może nastąpić w drodze sądowej.

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1920 r. Z tą chwilą tracą moc wszystkie na ziemiach polskich obowiązujące przepisy o opłatach stemplowych od ubezpieczeń.

Art. 18. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu.

Załącznik Nr. 187.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu celem wykonania ustawy z d. 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń.

(Dz. Ust. Nr. 93, p. 617).

Na podstawie art. 18 powołanej ustawy zarządzam co następuje:

§ 1. Przez instytucje ubezpieczeniowe należy rozumieć wszelkie instytucje państwowe i prywatne, zajmujące się zawodowo zawieraniem umów ubezpieczenia, niezależnie od tego, czy czynność wchodzi w zakres ich zajęcia, czy też należy do zajęć ubocznych (np. przedsiębiorstwa kolejowe, transportowe, składowe i t. p.).

Obojętnem jest przytem, czy powyższe instytucje ubezpieczeniowe są spółkami akcyjnemi czy zrzeszeniami opartemi na wzajemnej odpowiedzialności członków (związki, stowarzyszenia i t. p.

§ 2. Za instytucje ubezpieczeniowe uważa się także zakłady zaopatrzenia (instytuty pensyjne i t. p.) bez względu na to, czy są to zakłady wspólnego zaopatrzenia, czy też specjalne fundusze zaopatrzenia, zebrane w całości lub w części ze składek członków, a przeznaczone na zapewnienie zaopa-

trzenia (np. na starość, podczas wdowieństwa, koszta pogrzebowe i t. p.) bądź członkom, bądź innym osobom np. wdowom po członkach.

Nie stanowi przytem różnicy, czy zakład zaopatrzenia jest samoistnym podmiotem prawnym, czy też służący mu majątek należy do osoby trzeciej, lub czy fundusz zaopatrzenia po rozwiązaniu zakładu przypada uczestnikom czy nie.

Nie ma znaczenia także okoliczność, czy zakład zaopatrzenia został założony przez członków czy też przez osoby inne, czy ograniczony jest tylko na członków czy nie, czy ma własny zarząd czy też jest zarządzany przez inną osobę, wreszcie czy trzecia osoba jest obowiązaną do wypełnienia roszczenia do zaopatrzenia, czy też tylko za wypełnienie roszczenia odpowiada.

2. Przedmiot opłaty.
(art. 1 i 2 ustawy).

§ 3. Przedmiotem opłaty są nietylko pierwsze umowy ubezpieczenia, lecz także umowy o przedłużenie, zmianę ubezpieczenia i t. p., bez względu na to, czy przy zawarciu powyższych umów sporządzono dokument, czy nie, i czy posiada on przepisane formalności prawne.

To samo dotyczy umów, zawartych przez przystąpienie do zrzeszeń, opartych na wzajemnej odpowiedzialności członków, i do zakładów zaopatrzenia (§ 2).

§ 4. Przez wypłaty sum ubezpieczeniowych należy rozumieć wszelkie świadczenia ubezpieczającego na rzecz ubezpieczonego lub osoby trzeciej, bez względu na to, jaką mają nazwę.

Należą tu także wypłaty za wykup polis.

W zakładach zaopatrzenia (§ 2) za wypłatę sum ubezpieczeniowych uważa się sumę wszystkich w ciągu roku rachunkowego wypłaconych kwot zaopatrzenia.

Świadczania wpisane na dobro należy uważać za wypłatę.

3. Podstawa obliczenia 3% opłaty.

§ 5. Podstawę do obliczenia trzyprocentowej opłaty (art. 2 ustęp 1) stanowi suma wszystkich składek, zebranych na podstawie umów lub postanowień statutowych w ciągu roku rachunkowego z każdego działu ubezpieczenia.

§ 6. Do podstaw obliczenia należą także wszelkie pobory dodatkowe, nie stanowiące zwrotu opłat stemplowych od umowy ubezpieczenia lub innych danin publicznych, uiszczonych przez ubezpieczającego na rzecz Państwa lub związków samorządnych.

§ 7. Składka podlega opłacie bez potrącenia z niej: wydatków na administrację (koszta handlowe, organizacji, akwizycij, na opłacenie lekarzy i t. p.), roszczeń ubezpieczonego lub osób trzecich do pewnej części składki (z tytułu prowizji),

albo do części w zyskach instytucji ubezpieczeniowej (udział w zyskach i t. p.) z wyjątkami wskazanemi w § 13 ustęp 2, i udziałów przekazanych zakładom reasekuracyjnym.

§ 8. Za pobory dodatkowe należy uważać dopłaty na koszty administracji, polisowe, porto, badania lekarskie i t. p.

Natomiast kary za niedopełnienie umowy ubezpieczenia, procenty za zwłokę w uiszczeniu składek, koszty ustalenia szkody, sądu rozjemczego, nie należą do podstaw obliczenia opłaty.

§ 9. W zakładach ubezpieczeniowych, opartych na wzajemnej odpowiedzialności członków, należą do podstawy obliczenia opłaty także kwoty uiszczone przy wstąpieniu, zapisaniu lub przyjęciu, składki na fundusz gwarancyjny i wszelkie dopłaty.

§ 10. W zakładach zaopatrzenia stanowią podstawę obliczenia opłaty wszelkie świadczenia członków i osób trzecich na podstawie umów lub postanowień statutowych, o ile świadczenia te służą do uzasadnienia roszczenia do zaopatrzenia.

§ 11. W zakładach zaopatrzenia pracowników należą do podstaw obliczenia opłaty, oprócz świadczeń członków, także świadczenia pracodawców i osób trzecich, przewidziane bądź w umowach, bądź w statutach, jeśli służą do uzasadnienia roszczenia do zaopatrzenia niezależnie do tego, czy świadczenia te następują w wykonaniu obowiązku przyjętego zamiast pracownika, czy też w wykonaniu osobistego obowiązku.

Natomiast nie należą do podstaw obliczenia opłaty dary dobrowolne pracodawców lub osób trzecich, nie przewidziane w umowach lub statutach, lub wprawdzie przewidziane, jednak nie mające żadnego związku z roszczeniem poszczególnych członków zaopatrzenia.

§ 12. Wszelkie dopłaty składek, wynikające ze zmiany warunków ubezbieczenia np. dopłaty zniżek, przyznanych pierwotnie w składkach, w wypadku wcześniejszego rozwiązania umowy ubezpieczenia od szkody, należą również do podstaw obliczenia opłaty.

§ Z zebranej sumy składek (art. 2 ustęp 1 ustawy) należy potrącać:

1) składki i pobory dodatkowe, podlegające zwrotowi z powodu całkowitego lub częściowego rozwiązania umowy ubezpieczenia (storno).
2) zwroty (bonus), wynikające z udziału w zyskach ubezpieczonych w zakładach ubezpieczeń, opartych na wzajemnej odpowiedzialności członków.

§ 14. Jeśli wskutek zmiany ubezpieczenia na ubezpieczenie wolne od składek, zaliczono składki, wpłacone za zmienione ubezpieczenie na poczet nowego ubezpieczznia, to składki te nie podlegają opłacie.

4. Podstawa obliczenia 1% opłaty.

§ 15. Podstawę do obliczenia 1%-owej opłaty (art. 2 ustęp 2 ustawy) stanowi ogólna suma wypłat, dokonanych w ciągu roku rachunkowego na podstawie umów ubezpieczenia albo postanowień statutowych zakładu ubezpieczenia. Należą tu zatem:

1) w zakładach ubezpieczeniowych: a) wynagrodzenia szkód (sumy ubezpieczeniowe lub renty) po nadejściu wypadku, przewidzianego w umowie lub statucie, wypłaty za wykup polis, zwroty składek i t. p. świadczenia, b) wypłaty ubezpieczonym udziałów w zyskach;
2) w zakładach zaopatrzenia: wszystkie kwoty zaopatrzenia, wypłacone stosownie do postanowień umów lub statutów.

§ 16. Nie podlegają opłacie zwroty nienależnie wpłaconych składek lub części składek z powodu wygaśnięcia lub nieistnienia stosunku ubezpieczenia.

§ 17. Przy obliczeniu powyższej opłaty nie mogą być wyłączane z podstawy obliczenia: udziały zakładów reasekuracyjnych, daniny publiczne, przypadające z powodu istnienia stosunku ubezpieczenia lub zaopatrzenia, roszczenia wzajemne zakładów ubezpieczenia, potrącane przy wypłacie np. z tytułu niespłaconej zaliczki, udzielonej na polisę lub z tytułu zaległych składek i t. p.

§ 18. Obowiązek do uiszczenia opłaty od powyższych świadczeń powstaje z chwilą dokonania wypłaty.

Zadatki na poczet wynagrodzeń szkód (sum ubezpieczeniowych) podlegają opłacie w tym roku rachunkowym, w którym dokonano wypłaty zadatku.

5. Uwolnienia od opłat stemplowych (należytości stemplowych i bezpośrednich).

(art. 5).

§ 19. Opłaty, określone w art. 2 ustawy, mieszczą w sobie opłaty stemplów (należytości stemplowe i bezpośrednie) od wszelkich dokumentów, sporządzonych celem zawarcia, stwierdzenia lub przedłużenia umowy (wnioski ubezpieczenia, świadectwa tymczasowe, polisy, polisy dodatkowe, duplikaty polis, pokwitowania, dokumenty, dotyczące rozwiązania umowy, kwity na zwroty składek lub ich części, dokumenty dotyczące redukcji ubezpieczenia, kwity na wypłacone wynagrodzenia szkód i inne świadczenia ubezpieczających na rzecz ubezpieczonych i t. p., o ile opierają się na umowach ubezpieczenia lub postanowieniach statutowych).

Opłaty powyższe nie obejmują jednak opłat od dokumentów, sporządzonych z powodu zaciągnięcia i zwrotu pożyczki na polisę, oraz opłat od weksli i dokumentów uważanych na-

równi z wekslami, jeśli te dwa ostatnie rodzaje dokumentów wystawiono celem pokrycia składek należnych od ubezpieczonych.

6. Uwolnienie od opłat określonych w art. 2 niniejszej ustawy. (art. 6 ustawy).

a) Ubezpieczenia przymusowe.

§ 20. Umowy, zawierane przez instytucje przymusowych ubezpieczeń społecznych są wówczas wolne od opłat, przewidzianych w art. 2 ustawy, gdy ubezpieczeni podlegają przymusowi ubezpieczenia na podstawie następujących obowiązujących ustaw:

1) austrjackiej ustawy z dnia 28 grudnia 1887, Dz. p. p. Nr. 1 z r. 1888, o ubezpieczeniu robotników od wypadków;
2) austrjackiej ustawy z dnia 30 marca 1888, Dz. p. p. Nr. 33, zmienionej ustawy z dnia 20 listopada 1917, Dz. p. p. Nr. 457, o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby;
3) austrjackiej ustawy z dnia 28 lipca 1889, Dz. p. p. Nr. 127, o kasach brackich;
4) austrjackiej ustawy z dnia 16 lipca 1892, Dz. p. p. Nr. 202, o zarejestrowanych kasach zapomogowych;
5) austrjackiej ustawy z dnia 16 grudnia 1906 r., Dz. p. p. Nr. 1 z r. 1907, w brzmieniu zmienionem rozporządzeniem cesarskiem z dnia 25 czerwca 1914 r. Dz. p. p. Nr. 138 o ubezpieczeniu na starość urzędników prywatnych;

   Uwaga. Należą tu także umowy zastępcze.

6) ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. Nr. 44, poz. 272) o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby.

(w redakcji rozporządzenia z dnia 28 października 1921 r. D. U. Nr. 101, poz. 726).

§ 21. W wypadkach, w których zachodzi wątpliwość, czy daną instytucję ubezpieczeniową należy uważać za instytucję przymusowych ubezpieczeń społecznych, rozstrzyga Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

b) Umowy, zawierane poza granicami Rzeczypospolitej.

§ 22. Umowy, zawierane poza granicami Rzeczypospolitej przez zagraniczne oddziały polskich instytucji ubezpieczeniowych, są wolne od opłat (art. 2 ustawy), jeżeli zakład

główny, mający siedzibę w granicach Państwa, udowodni, że umowy te uległy zagranicą analogicznym opłatom.

Jako dowód należy przedłożyć władzy skarbowej jednocześnie z obliczeniem (art. 9 ustawy) uwierzytelniony przez upełnomocnionego przedstawiciela Państwa Polskiego wyciąg z zagranicznych przepisów prawnych, na podstawie których umowy tego rodzaju podlegają opłatom analogicznym zagranicą.

W braku powyższego dowodu ulegają umowy, wskazane w ustępie 1, opłatom (art. 2 ustawy) narówni z umowami zawieranemi w granicach Państwa.

7. Miejsce i sposób uiszczenia opłat. (art. 8 ustawy).

§ 23 Opłaty (art. 2 ustawy) należy uiszczać w tych kasach skarbowych (Urzędach podatkowych) uprawnionych do przyjmowania opłat od ubezpieczeń, w których okręgu ma siedzibę centralny zarząd zakładu ubezpieczeniowego krajowego lub reprezentacja (agencja) zakładu ubezpieczeniowego obcokrajowego.

§ 24. Celem uiszczenia opłat należy złożyć w kasie skarbowej deklarację, która ma zawierać kwotę opłaty, wyrażoną cyframi i słowami, nazwę i siedzibę uiszczającego zakładu ubezpieczeniowego, przedmiot opłaty, okres czasu, za który uiszcza opłatę, miejsce i datę wystawienia, tudzież podpis.

8. Uiszczenie opłaty na poczet. Obliczenie opłat wedle zamknięć rachunkowych. (art. 9 ustawy).

§ 25. Zakłady ubezpieczeniowe nowopowstałe lub istniejące krócej niż rok kalendarzowy, mają, aż do pierwszego ustalenia opłat na podstawie zamknięć rachunkowych za cały ubiegły rok rachunkowy, uiszczać opłaty (art. 9 ustęp 1 ustawy) za każdy ubiegły kwartał kalendarzowy, według sum składek, zebranych w ubiegłym kwartale i według sum wypłat, dokonanych w ciągu ubiegłego kwartału.

§ 26. Obliczenie, celem ustalenia opłat (art. 2 ustawy), dokonane na podstawie zatwierdzonych zamknięć rachunkowych, należy złożyć u tej władzy skarbowej pierwszej instancji, mającej poruczone sprawy opłat (należytości) stemplowych, w której okręgu ma siedzibę centralny zarząd zakładu ubezpieczeniowego krajowego lub reprezentacja (agencja) zakładu ubezpieczeniowego zagranicznego.

Władzami takiemi są: na obszarze b. zaboru rosyjskiego: Urzędy Skarbowe podatków i opłat skarbowych (w Warszawie I-szy, w Łodzi II-gi Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych), na obszarze b. zaboru austrjackiego: Dyrekcje okręgów skarbowych (we Lwowie i w Krakowie: Urzędy Wymiaru

Należytości, w Księstwie Cieszyńskiem: Urząd Wymiaru Należytości).

Do obliczenia powyższego mają być załączone zamknięcia i sprawozdania rachunkowe danego zakładu.

§ 27. Obliczenie (art. 9, ustęp 2 ustawy) ma zawierać w oddzielnych rozdziałach:

1) kwoty roczne całego obrotu, dotyczącego opłat, nie wyłączając obrotu wolnego od opłat, w sumach końcowych, lecz oddzielnie według:
   a) poszczególnych działów ubezpieczeń, a w tych działach według składek, poborów dodatkowych, wynagrodzeń szkód (sum ubepieczeniowych) łącznie ze zwrotami składek, udziałów w zyskach i sum wypłaconych za wykup polis;
   b) świadczeń członków, świadczeń innych osób i świadczeń zakładu zaopatrzenia;
2) kwoty roczne całego obrotu, wolnego od opłat, według podziału wskazanego pod lit. a) i b), rozdzielone ponadto według poszczególnych rodzajów uwolnienia;
3) podstawy wymiaru, które okażą się przez przeciwstawienie sum rocznych końcowych pod 1) i 2), powstałe z sum rocznych, podlegających tej samej stawce opłaty (3% lub 1%) wzięte razem; przypadające od nich opłaty i łączną sumę opłat;
4) sumę łączną opłat uiszczonych na poczet (art. 9 ustęp 1 ustawy) i daty uiszczenia;
5) różnicę (dopłatę lub nadpłatę), okazującą się z przeciwstawienia kwot opłat pod 3) i 4);
6) różnicę, okazującą się między wpisami w obliczeniu rocznem (i jego załącznikach) a wpisami w zamknięciach i sprawozdaniach rachunkowych, i wyczerpujące wyjaśnienie tej różnicy.

§ 28. Różnicę (art. 9, ustęp 3 ustawy) należy uiścić w sposób, wskazany w §§ 23 i 24. Wyrównania opłaty (art. 9, ustęp 4 ustawy) należy dokonać w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia władzy skarbowej.

9. Kontrola.
(art. 15 ustawy).

§ 29. Zakłady ubezpieczeniowe krajowe oraz przedstawiciele zakładów ubezpieczeniowych obcokrajowych obowiązani są podać władzy skarbowej (§ 26) swą firmę i złożyć statuty i warunki ubezpieczenia do dnia 1 listopada 1920 r.

O zmianach w statutach lub warunkach ubezpieczenia należy donieść w ciągu dni 14-tu po zatwierdzeniu przez władzę, dołączając po dwa egzemplarze statutów i warunków.

Zakłady nowopowstałe mają podać swą firmę i złożyć statuty i warunki w trybie i terminie, wskazanych w ustępie 2.

10. Postanowienia przejściowe.

§ 30. Opłatom (art. 2 ustawy) i przepisom, dotyczącym tych opłat podlegają także i te świadczenia (art. 3 ustawy), dokonane po wejściu w życie ustawy, które opierają się na umowach zawartych przed wejściem w życie ustawy.

§ 31. Zdanie drugie art. 17 ustawy dotyczy także przepisów o opłatach od ubezpieczeń, zawartych w art. 378—384 ros. ustawy o opłatach z r. 1903 (Zb. Pr. T. V.).

§ 32. Razporządzenie niniejsze wchodzi w życie jednocześnie z ustawą t. j. dnia 1 października 1920 r.

Warszawa, dnia 27 września 1920 r.

Załącznik Nr. 188.

USTAWA

z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli.

(D. U. Nr. 38 p. 313)

(Drukuje się zamiast uchylonej ustawy z d. 16 lipca 1920 r.)

Art. 1. Weksle ciągnione (przekazowe) i proste (własne), wystawione w kraju, jak również weksle, wystawione zagranicą, lecz płatne w kraju, podlegają następującej opłacie:

Przy sumie weksla do mk.	Stawka wynosi mk.	Przy sumie weksla do mk.	Stawka wynosi mk.
1.000	3	60.000	180
2.000	6	70.000	210
3.000	9	80.000	240
4.000	12	90.000	270
5.000	15	100.000	300
6.000	18	200.000	600
7.000	21	300.000	900
8.000	24	400.000	1200
9.000	27	500.000	1500
10.000	30	600.000	1800
20.000	60	700.000	2100
30.000	90	800.000	2400
40.000	120	900 000	2700
50.000	150	1.000.000	3000

Od każdego dalszego 1.00.000 mk. przypada opłata w kwocie 3000 mk., przyczem niecały miljon liczy się za cały.

Gdy termin płatności weksla przypada później, niż w trzy miesiące od daty wystawienia, albo gdy weksla z oznaczonym terminem płatności, albo płatnego za okazaniem lub

w powien czas po okazaniu, nie przedstawiono do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia, należy opłacić podwójną, względnie ponowną stawkę.

Weksle, wystawione bez określenia kwoty długu (niewypełnione, blanco weksle) opłaca się tak, jakoby opiewały na 500.000 mk. Najpóźniej w przeciągu ośmiu dni po wpisaniu kwoty długu należy w drodze dopłaty uiścić się z całkowitej opłaty, przewidzianej niniejszą ustawą, o ile kwota długu przewyższa 500.000 mk.

Weksle, nie zawierające daty wystawienia i płatności, względnie jednej z tych dat, opłaca się zgóry dwukrotną stawką.

Weksel, wystawiony lub akceptowany przez Skarb Państwa albo instytucję państwową, opłacie nie podlega.

Art. 2. Weksle wystawione i płatne zagranicą, lecz przesłane do kraju, podlegają połowie opłaty, unormowanej w art. 1.

Art. 3. Każdy dalszy egzemplarz weksla, jakoteż wszystkie żyrowane kopje weksla podlegają tej samej opłacie, co egzemplarz pierwszy, jednakże w razie wystawienia weksla w dwóch lub więcej egzemplarzach, egzemplarz, wystawiony jedynie w celu akceptacji zagranicą, nie podlega opłacie gdy na jego pierwszej stronie umieszczono napis, że weksel został wystawiony jedynie w celu akceptacji, i gdy odwrotną stronę weksla zupełnie przekreślono.

Art. 4. Każda w kraju uskuteczniona prolongata weksli, wymienionych w art. 1, podlega opłacie unormowanej w art. 1.

Prolongata weksli, wymienionych w art. 2 podlega połowie tej opłaty.

Art. 5. Akcept, indos. poręczenie i pokwitowanie, umieszczone na wekslu, nie podlegają opłacie.

Art 6. Opłaty stemplowe, przypadające od weksli, wystawionych na walutę zagraniczną, oblicza się według skali przerachowania jej na walutę polską, ustanowionej przez Ministerstwo Skarbu.

Art 7. Do uiszczenia opłaty, przypadającej od weksli, obowiązani są solidarnie: wystawca weksla, wszyscy, którzy weksel podpisali, akceptowali lub indosowali, oraz posiadacz weksla. Obowiązek ich wszakże odnosi się tylko do opłat, które miały być uiszczone przed nabyciem, względnie przed dalszem odstąpieniem weksla przez nich.

Art. 8. Opłatę należy uiścić:

1) przy wekslach, wystawionych w granicach Rzeczypospolitej, przed położeniem pierwszego podpisu;
2) przy wekslach, wystawionych zagranicą, przed upływem dni ośmiu od chwili otrzymania weksla z zagranicy, a w każdym razie przed puszczeniem go w obieg przez pierwszego nabywcę.

Dopłatę należy uiścić:

1) przy wekslach, płatnych za okazaniem, lub w pewien czas po okazaniu, a nie przedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia (art. 1 ust. 3), najdalej drugiego dnia po upływie tego terminu;
2) przy wekslach z oznaczonym terminem płatności, a nie przedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia (art. 1 ust. 3), najdalej drugiego dnia po upływie terminu założenia protestu;
3) przy prolongatach, przed umieszczeniem wzmianki o prolongacie.

Art. 9. Opłatę uiszcza się przez użycie urzędowego blankietu wekslowego markami stemplowemi lub gotówką. Szczegółowe przepisy w tym względzie wyda Minister Skarbu.

Sporządzenie weksla w myśl przepisów niniejszej ustawy bez zachowania wymagań formalnych ustawy wekslowej rosyjskiej 1903 r. na obszarze b. zaboru rosyjskiego nie pozbawia weksla rygoru, w tejże rosyjskiej ustawie przewidzianego.

Art. 10. Osoby fizyczne i prawne, zajmujące się udzielaniem pożyczek za piśmiennem zobowiązaniem oraz skupem (dyskontem) i inkasem weksli, lub pośredniczące w skupie (dyskoncie) i inkasie weksli, są obowiązane do prowadzenia w swoim lokalu handlowym książek handlowych w taki sposób, aby każdego czasu z książek wynikało;

a) jakie weksle znajdują się w ich posiadaniu;
b) daty wystawienia i płatności weksli;
c) kwoty, na które weksel wystawiono;
d) nazwisko dłużnika wekslowego.

Władzy skarbowej przysługuje każdego czasu prawo badania prawidłowego prowadzenia książek oraz opłat wekslowych. W tym celu należy urzędnikowi skarbowemu, wylegitymowanemu poleceniem władzy skarbowej, przedłożyć zarówno książki, jak i oryginalne weksle.

Przepisy te odnoszą się także do wymienionych w art. 17 dokumentów.

Art. 11. W razie nieuiszczenia opłaty, lub tylko częściowego uiszczenia, lub uiszczenia jej po upływie przepisanego terminu, lub w sposób nieprawidłowy (art. 9), każda z osób, w art. 7 wymienionych, niezależnie od solidarnego obowiązku zapłacenia nieuiszczonej opłaty, ulega karze pieniężnej, równającej się 50-krotnemu iloczynowi kwoty nieuiszczonej lub tej, którą uiszczono po upływie przepisanego terminu, albo w sposób inny, niż to przewiduje ustawa.

Kto nie prowadzi przepisanej książkowości wekslowej, fałszuje książkę, lub wzbrania się przedłożyć książki lub weksle i dokumenty oryginalne urzędnikowi skarbowemu, wylegitymowanemu poleceniem władzy skarbowej, podlega karze pieniężnej 10.000 do 500.000 mk.

Ukaranemu za powyższe przewinienia po raz wtóry w przeciągu dwóch lat może być odebrane uprawnienie handlowe lub przemysłowe.

Równej karze podlega ten, komu udowodnione zostanie ukrywanie nieopłaconych dostatecznie weksli w celu poszkodowania Skarbu.

Art. 12. Nieuiszczoną opłatę i karę pieniężną wymierza władza skarbowa. Przeciw nakazowi płatniczemu można się odwołać do wyższej władzy skarbowej w ciągu miesiąca od dnia doręczenia nakazu. Odwołanie to należy wnieść do władzy skarbowej, która wydała nakaz płatniczy.

Władze skarbowe, upoważnione do orzeczenia w zakresie ustawy niniejszej, wyznaczy Minister Skarbu.

W razie nieuiszczenia opłaty lub jej części w terminie, wskazanym w nakazie płatniczym, należą się odsetki zwłoki w wysokości 1% za miesiąc. Zaczęty miesiąc liczy się za cały.

Art. 13. Osoba, do której doszedł weksel nieopłacony lub opłacony niedostatecznie, wolna jest od kary pieniężnej, o ile w przeciągu ośmiu dni od chwili otrzymania weksla, w każdym zaś razie przed puszczeniem go w dalszy obieg, uiści przypadającą opłatę gotówką. W tym przypadku osoby, później w wekslu uczestniczące, będą również wolne od kary pieniężnej.

Art. 14. Zwrotu niewłaściwej uiszczonej opłaty można żądać w ciągu roku od dnia uiszczenia opłaty.

Szczegółowe przepisy w tym względzie wyda Minister Skarbu.

Art. 15. Prawo Skarbu Państwa do żądania opłaty ulega przedawnieniu z upływem lat pięciu, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstał obowiązek uiszczenia opłaty.

Karalność przekroczeń niniejszej ustawy przedawnia się po upływie lat pięciu, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zaszło naruszenie przepisu.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, zmierzające do ustalenia wysokości opłaty, lub do jej uiszczenia, względnie do nałożenia kary pieniężnej lub grzywny, gdy wiadomość o tych czynnościach doszła w drodze urzędowej do strony interesowanej.

Art. 16. Władze (państwowe i samorządowe) i urzędnicy tych władz, sądy i notarjusze mają obowiązek w razie spostrzeżenia, że postanowieniom niniejszej ustawy nie uczyniono zadość, donieść o tem natychmiast właściwej władzy skarbowej I instancji.

Art. 17. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się również:

a) do przekazów i obligów, opiewających na pieniądze i płatnych okazicielowi lub przenośnych za pomocą indosów;

b) do obligów, wystawionych przez kupców na pożyczki, udzielone im na zastaw towarów lub papierów wartościowych;

c) do świadectw zastawnych składów towarowych (warantów), a to z chwilą umieszczenia pierwszego indosu, w której to chwili od podanej w indosie sumy wierzytelności, zabezpieczonej zastawem, opłatę stemplową uiścić należy.

Do przekazów, opiewających bądź na wyraźnie oznaczoną osobę fizyczną lub prawną, bądź na zlecenie lub na okaziciela, a sporządzonych w granicach Rzeczypospolitej na blankiecie firmy, uprawnionej do przyjmowania pieniędzy na cudzy rachunek, oraz zawierających w treści swej słowo „czek" i polecenie do odnośnej firmy natychmiastowej wypłaty pewnej sumy z wierzytelności przekazującego, stosują się wprawdzie przepisy niniejszej ustawy, jednak z tą różnicą, że od przekazów takich pobiera się stałą opłatę w kwocie 5 mk. Postanowienia niniejszego ustępu nie mają zastosowania, jeśli przekazy takie nie zawierają daty wystawienia, lub jeśli puszczono je w obieg przed uwidocznioną na nich datą wystawienia; w tych bowiem wypadkach przekazy te podlegają takim samym opłatom stemplowym, jak weksle. Czeki Pocztowej Kasy Oszczędności są od opłaty stemplowej wolne.

(w red. ustawy z 24 marca 1922 r. D. U. Nr. 38 p 314).

Art. 18. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości, ewentualnie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, a na obszarze b. dzielnicy pruskiej—do Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w miesiąc od dnia ogłoszenia.

Z tą chwilą przestaje obowiązywać ustawa z dn. 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83 poz. 553) o opłatach stemplowych od weksli oraz wszelkie dotychczasowe przepisy, dotyczące opłat stemplowych od dokumentów, wymienionych w art. 17 ustęp ostatni.

Załącznik Nr. 189.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 maja 1922 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu celem wykonania ustawy z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli.

(D. U. Nr. 38 p. 317).

Na mocy art. 18 ustawy z dn. 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. z 1922 r.

Nr. 38, poz. 313) oraz art. 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie zniesienia Ministerstwa b. Dzielnicy Pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 247) zarządza się co następuje:

I. TERMINY. WEKSLE BLANCO.

(do art. 1, 8, 12—15 ustawy).

§ 1. Terminy, ustanowione w artykułach 1, 8, 12—15 ustawy o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 38 poz. 313) liczą się w następujący sposób:

Termin, określony pewną ilością lat lub miesięcy, kończy się w dniu odpowiadającym kalendarzowo temu, od którego termin biegnie (np. termin trzymiesięczny, rozpoczynający się dnia 10 stycznia, upływa z dniem 10 kwietnia). Jeśli takiego dnia niema w ostatnim miesiącu, termin kończy się w ostatnim dniu tego miesiąca (np. termin trzymiesięczny, rozpoczynający się dn. 30 listopada, upływa z dniem 28 lutego).

Do terminu, określonego pewną ilością dni, nie wlicza się dnia, od którego termin biegnie (np. przy wekslu, wystawionym zagranicą, otrzymanym dnia 1 stycznia, termin ośmiodniowy, wyznaczony do uiszczenia opłaty, upływa z dniem 9 stycznia).

(do art. 1 ustęp trzeci)

§ 2. Weksle wystawione bez określenia kwoty długu, opłaca się stawką pojedyńczą lub podwójną, stosownie do terminu płatności weksla. Jeśli weksle takie nie zawierają daty wystawienia i płatności, albo jednej z tych dat, uiszcza się zgóry podwójną stawkę (art. 1 ustęp czwarty ustawy).

W razie wpisania na wekslu, niewypełnionym kwotą długu, sumy wyżej niż 500,000 mk. wysokość dopłaty należy również od terminu płatności weksla.

Uzupełnienie weksla blanco kwotą długu niższą, jak 500,000 mk. nie wpływa na zmniejszenie uiszczonej pierwotnie opłaty.

II. PODSTAWA OBLICZENIA.

(do art. 6),

§ 3. Sumy pieniężne, które służą za podstawę obliczenia opłaty, wyrażone w walucie zagranicznej, przelicza się na marki polskie według przeciętnego kursu giełdy warszawskiej w jednym z dwóch dni poprzedzających dzień, w którym powstał obowiązek uiszczenia opłaty; wybór dnia służy płatnikowi. O ile w dniach tych nie było notowania, dokonuje się przeliczenia według kursu, ustalonego po raz ostatni w ciągu okresu sześciomiesięcznego, poprzedzającego dzień wskazany.

Jeśli w powyższym okresie czasu nie było notowania, przyjmuje się wartość walut zagranicznych na podstawie war-

tości podanej przez obowiązanego do uiszczenia opłaty. Władza skarbowa może jednak zażądać od płatnika przedstawienia zaświadczenia jednej z giełd, czynnych w Rzeczypospolitej, że wartość podana równa się rzeczywistej, lub może ustalić tę wartość w drodze dochodzeń, przeprowadzonych z urzędu.

W przypadkach, przewidzianych w art. 1 ustęp trzeci i w art. 8 ustęp pierwszy, punkt 2) ustawy, za dzień powstania obowiązku do uiszczenia opłaty uważa się — w celu ustalenia wartości walut zagranicznych — dzień faktycznego uiszczenia opłaty; jeśli opłaty w ustawowym terminie ośmiodniowym nie uiszczono — ostatni dzień tego terminu.

III. SPOSÓB UISZCZENIA OPŁAT.
(do art. 9 ustawy).

Bankiety wekslowe.

§ 4. Opłaty stemplowe od weksli, wystawionych w granicach Rzeczypospolitej, uiszcza się zasadniczo przez użycie urzędowych blankietów wekslowych.

Opis, kategorje i sposób wymiany blankietów podane są w oddzielnem rozporządzeniu Ministra Skarbu.

Użycie i skasowanie znaczków stemplowych.

§ 5. Jeśli do wystawienia weksla w granicach Rzeczypospolitej (art. 8 ustęp pierwszy, punkt 1 ustawy) ma być użyty urzędowy blankiet wekslowy, niepokrywający w zupełności opłaty, przypadającej od weksla, to część, której jeszcze brakuje, uiszcza się przez naklejenie znaczków stemplowych, odpowiedniej wartości na blankiecie, na którym ma być wystawiony weksel, i przez skasowanie tych znaczków pieczęcią urzędową.

Znaczki stemplowe nakleja się na odwrotnej stronie blankietu wzdłuż górnego, węższego jego brzegu, rozpoczynając od strony lewej ku prawej, jedno obok drugich bez odstępu, a następnie w ten sposób w drugim szeregu pod tamtemi. Dwa brzegi pierwszego znaczka stemplowego muszą się pokrywać z lewym i górnym brzegiem blankietu.

Kasowania znaczków stemplowych dokonywają kasy skarbowe.

Skasowanie nie może być przedsiewzięte, jeśli na blankiecie przeznaczonym do wystawienia weksla, jest już podpis wystawcy, przyjemcy, lub indosanta albo jakiejkolwiek innej osoby. Wyjątki od tej zasady wskazane są w §§ 6 i 7 niniejszego rozporządzenia.

Znaczki stemplowe kasuje się przez odciśnięcie pieczęci urzędowej w ten sposób, aby część odcisku pozostała na

znaczku a część na otaczającym go papierze lub na sąsiednim znaczku.

Datę skasowania, o ile nie jest uwidoczniona przez odcisk pieczęci, wpisuje urząd kasujący na każdym znaczku cyframi atramentem lub ołówkiem atramentowym.

§ 6. Przepisy § 5 należy analogicznie stosować w razie użycia nieurzędowych blankietów wekslowych lub zwykłego papieru do wystawienia weksla w granicach Rzeczypospolitej, a także—z wyjątkiem przepisu, zawartego w ustępie czwartym, zdanie pierwsze tegoż § 5—w wypadkach, określonych w art. 8 ustęp pierwszy, punkt 2) i ustęp drugi, punkt 1) i 2) ustawy t. j. przy uiszczaniu opłaty od weksli, wystawionych zagranicą, oraz od weksli, płatnych za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu, a nieprzedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia, i od weksli z oznaczonym terminem płatności, nieprzedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia. O ileby w tych przypadkach nie można było nakleić znaczków stemplowych na odwrotnej stronie weksla u góry, z powodu zapisania tej części papieru, nakleja się je bezpośrednio pod ostatnim wierszem pisma w taki sposób, aby ponad znaczkiem stemplowym nie pozostało miejsce wolne do napisania indosu lub innego dopisku.

§ 7. Przez naklejanie znaczków stemplowych na pierwszej stronie weksla i skasowanie ich pieczęcią urzędową w sposób, wskazany w §§ 5 i 6 zdanie ostatnie niniejszego rozporządzenia, uiszcza się również opłaty stemplowe od umieszczonych na wekslu prolongat (art. 4 i 8 ustęp drugi, punkt 3) ustawy).

§ 8. Naklejenie znaczków stemplowych na innem miejscu lub skasowanie ich przez samego płatnika albo przez urząd do tego nieupoważniony, będzie uważane za niedopełnienie obowiązku opłaty stemplowej.

Uiszczanie opłat w gotówce.

§ 9. Opłatę stemplową od weksla lub prolongaty można uiścić także w gotówce przez wniesienie do kasy skarbowej.

Wpłata następuje na podstawie deklaracji, która ma zawierać:

1) imię i nazwisko płatnika i miejsce jego zamieszkania,
2) kwotę wpłaconej opłaty, wyrażoną cyframi i słowami,
3) cel wpłaty.

W punkcie 3) należy wyszególnić:

a) datę wystawienia weksla lub zamieszczenia prolongaty,
b) termin płatności weksla lub czas prolongaty,
c) kwotę długu wekslowego.

Kasa skarbowa zamieszcza pokwitowanie na odwrotnej stronie weksla, a w braku miejsca na przydłużku (allonge).

§ 10. W sposób, wskazany w § 9 niniejszego rozporządzenia, należy uiścić opłatę w przypadku określonym w art. 13 ustawy, bez względu na jej wysokość.

Uiszczanie opłat stemplowych od dokumentów, podlegających takiej samej opłacie jak weksle.

§ 11. Postanowienia §§ 5 do 10 niniejszego rozporządzenia stosują się również do dokumentów, wymienionych w art. 17 ustęp pierwszy ustawy, oraz do tych przekazów, które wedle art. 17 ustęp drugi ustawy podlegają takim samym opłatom jak weksle.

Uiszczanie opłat od czeków.

§ 12. Od czeków, które wedle art. 17 ustęp drugi zdanie pierwsze ustawy, podlegają opłacie stałej w kwocie 5 mk., uiszcza się opłatę znaczkami stemplowemi przez naklejanie ich na odwrotnej stronie czeku i przez ich skasowanie.

Uiszczenie ma nastąpić przy czekach, wystawianych w granicach Rzeczypospolitej, przed ich wystawieniem, a przy czekach, wystawionych zagranicą, przed upływem dni 8 od chwili otrzymania czeku z zagranicy, a w każdym razie przed przedstawieniem go do zapłaty, względnie przed puszczeniem go w obieg przez pierwszego nabywcę.

Skasowanie znaczków stemplowych następuje przez wpisanie na znaczku stemplowym daty skasowania i nazwiska lub firmy wystawcy czeku, a przy czekach zagranicznych daty skasowania i nazwiska lub firmy pierwszego nabywcy, przyczem część nazwiska lub firmy winna przechodzić na papier otaczający znaczek.

Celem ułatwienia wskazanego wyżej sposobu uiszczania opłat od czeków, władza skarbowa może zezwolić firmom, uprawnionym do przyjmowania pieniędzy na cudzy rachunek, na pobór tych opłat od klijentów już przy wydaniu im swych blankietów czekowych.

Sposób poboru opłat, terminy wpłacania ich do kas skarbowych i t. d., określone będą w udzielonych zezwoleniach.

Podania o zezwolenie należy składać u władzy skarbowej I instancji.

Zezwolenia na bezpośrednie uiszczanie opłat (należytości) stemplowych od czeków, udzielone na zasadzie dotychczas obowiązujących przepisów, tracą swą ważność z dniem wejścia w życie ustawy.

IV. PRZEPISY KOMPETENCYJNE.
(do art. 11, 12 i 14).

§ 13. Wymierzenie opłaty i kar pieniężnych, przewidzianych w art. 11 ustawy, należy do zakresu działania władzy skarbowej I instancji, u której należy także składać prośby o zwrot opłaty lub zapłaconej kary pieniężnej.

Decyzję, orzekającą odebranie uprawnienia handlowego lub przemysłowego (art. 11 ustęp trzeci ustawy) na terenie b. zaboru rosyjskiego, może jedynie wydać na wniosek władzy skarbowej II instancji ta władza przemysłowa, do której należy udzielanie odnośnych uprawnień; w zastosowaniu zaś do innych kategorji uprawnień, których wydawanie należy do kompetencji władz skarbowych, — władza skarbowa II instancji w porozumieniu z władzę przemysłową II instancji.

Na terenie b. zaboru austrjackiego i pruskiego odnośną decyzję wydaje władza przemysłowa II instancji na wniosek władzy skarbowej II instancji.

§ 14. Odwołanie od nakazu płatniczego, od orzeczenia w przedmiocie kary pieniężnej oraz od decyzji odmownej na prośbę o zwrot opłaty należy wnieść do władzy skarbowej I instancji w ciągu miesiąca od dnia doręczenia nakazu lub decyzji. W tym samym terminie należy wnieść do władzy skarbowej II instancji odwołanie od decyzji, orzekającej odebranie uprawnienia handlowego lub przemysłowego.

Orzeczenie na odwołanie, określone w ustępie poprzednim, zdanie ostatnie, wydaje Ministerstwo Przemysłu i Handlu lub Ministerstwo Skarbu, w zależności od pochodzenia decyzji pierwotnej, uwzględniając warunki wzajemnego porozumienia.

§ 15. O ile w ustawie lub w rozporządzeniu niniejszem jest mowa o „władzy skarbowej I instancji“, należy przez to rozumieć: w Warszawie — I urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych; w Łodzi — II urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych; na pozostałym obszarze b. dzielnicy rosyjskiej urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych; na obszarze b. dzielnicy austrjackiej — dyrekcję okręgu skarbowego lub urząd wymiaru należytości; na obszarze województwa pomorskiego — urząd skarbowy podatków bezpośrednich i opłat skarbowych, a na obszarze województwa poznańskiego, aż do czasu utworzenia takich samych urzędów, urząd opłat stemplowych i podatku spadkowego w Poznaniu.

O ile w rozporządzeniu niniejszem jest mowa o władzy skarbowej II instancji, należy przez to rozumieć izbę skarbową, a na obszarze Śląska Cieszyńskiego — Dyrekcję Skarbu w Cieszynie.

Przepisy końcowe.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie jednocześnie z ustawą z dnia 26 października 1921 r. o opłatach

stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. 1922 roku Nr. 38, poz. 313).

Jednocześnie z wejściem w życie tej ustawy, jako z nią sprzeczne przestają obowiązywać następujące przepisy dekretu Nr. 446 Prezesa Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy Środkowej z dnia 27 grudnia 1921 r., w przedmiocie podatku stemplowego (Dz. Urz T. K. R. z r. 1922 Nr. 1 (51), a mianowicie artykuły 22 i 23, — ten ostatni, o ile dotyczy opłat stemplowych od weksli.

Załącznik Nr. 189a

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 13 maja 1922 r. w przedmiocie blankietów wekslowych.

(Dz. U. Nr. 38, poz. 318).

Na mocy art. 9 ustawy z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. r. 1922 Nr. 38, poz. 313) zarządza się co następuje:

§ 1. W celu ułatwienia uiszczenia opłat stemplowych od weksli wprowadza się urzędowe blankiety wekslowe.

Narazie wypuszcza się w obieg 16 kategorji blankietów, wymienionych w spisie, załączonym do niniejszogo rozporządzenia.

Blankiety te mają wymiar 28×11,5 cm. Rysunek blankietu (wymiar 9,8×3,5 cm.) przedstawia kompozycję giloszową, składającą się z kół i linji. W górnem kole na tle amarantowem umieszczony jest herb Rzeczypospolitej Polskiej, w dolnym zaś na tle falistych, amarantowych linji, cyfra i napis „Marek". Pomiędzy kołami pośrodku rysunku, na czarnem tle znajduje się napis „Opłata stemplowa" i cyfra oraz wyraz „marek".

Po lewej stronie rysunku umieszczony jest tekst pismem angielskiem: „Blankiet przy sumie weksla

do ..... mk. p. z terminem

sześciomiesięcznym

do ..... mk. p. z terminem

trzymiesięcznym".

Z prawej strony u góry blankietu znajduje się napis

„Cena ..... mk p.".

Cyfry zmieniają się zależnie od wielkości sumy i opłaty stemplowej.

Całość rysunku na blankiecie utrzymana jest w kolorze cielisto-czarnym.

§ 2. Sprzedaż blankietów uskuteczniają po cenach uwidocznionych na blankietach kasy skarbowe i dystrybutorzy, upoważnieni przez urząd skarbowy podatków i opłat stemplowych (dyrekcję okręgu skarbowego) do sprzedaży znaczków stemplowych za prowizją.

§ 3. Zepsute blankiety wekslowe mogą być wymieniane na nowe blankiety tej samej kategorji lub innych kategorji, pokrywające wartość wymienionego blankietu wraz z nalepionemi na nich znaczkami stemplowemi, jednak pod warunkiem, że na wekslu niema jeszcze żadnego podpisu.

Prośby o wymianę (wolne od opłaty stemplowej) wraz z mającemi się wymienić blankietami należy składać: na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej i pruskiej — w tym urzędzie skarbowym podatków i opłat skarbowych (w Warszawie w I-ym, w Łodzi w II-im urzędzie skarbowym, a na obszarze b. dzielnicy austrjackiej — w tej dyrekcji okręgu skarbowego (urzędzie wymiaru należytości), w których okręgu petent mieszka.

W prośbie należy wymienić dokładnie ilość sztuk blankietów i ich kategorje, a ewentualnie także ilość sztuk i wartość nalepionych znaczków stemplowych, oraz dokładny adres petenta.

Przy wymianie blankietów i znaczków stemplowych potrąca się koszta produkcji, których wysokość podaną będzie w obwieszczeniach, zamieszczonych w urzędach skarbowych i kasach skarbowych.

Przeciw orzeczeniu odmownemu na prośbę o wymianę można się odwołać w ciągu miesiąca, licząc od dnia następnego po doręczeniu orzeczenia, do izby skarbowej — a na Śląsku Cieszyńskim do Dyrekcji Skarbu w Cieszynie.

Odwołanie należy wnieść do tego urzędu, który wydał odmowne orzeczenie.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą jednocześnie z ustawą z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. r. 1922 Nr. 38, poz. 313).

Załącznik do § 2 rozp. Min. Sk. z dnia 13 maja 1922 r. do poz. 318.

Spis kategorji blankietów wekslowych.

Kategorja	Przy sumie weksla do marek	Z terminem	Cena marek	Kategorja	Przy sumie weksla do marek	Z terminem	Cena marek
1	1.000	6 miesięczn.	6	9	100.000	6 miesięczn.	600
	2.000	3 „			200 000	3 „	
2	2.000	6 „	12	10	200.000	6 „	1.200
	4.000	3 „			400.000	3 „	
3	5.000	6 „	30	11	500.000	3 „	1.500
	10.000	3 „					
4	10 000	6 „	60	12	400.000	6 „	2.400
	20.000	3 „			800.000	3 „	
5	20.000	6 „	120	13	500.000	6 „	3.000
	40.000	3 „			1.000.000	3 „	
6	30.000	6 „	180	14	1.000.000	6 „	6.000
	60.000	3 „			2.000 000	3 „	
7	40.000	6 „	240	15	2.000.000	6 „	12.000
	80.000	3 „			4.000.000	3 „	
8	50.000	6 „	300	16	3.000.000	6 „	18.000
	100 000	3 „			6 000.000	3 „	

Załącznik Nr. 190.

USTAWA

z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku.

(D. U. Nr. 79 p. 528).

Art. 1. Opłacie w myśl ustawy niniejszej podlega sprzedaż przedmiotów zbytku, wymienionych w spisie, załączonym do niniejszej ustawy. Minister Skarbu ma prawo w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu spis ten zmieniać lub uzupełniać.

Art. 2. Jako sprzedaż rozumie się w ustawie niniejszej odpłatne pozbycie się przedmiotu przez osobę, zajmującą się sprzedażą zawodowo i samodzielnie w celach zarobkowych,

na rzecz osoby, która przedmiot ten nabywa nie w celu dalszego przerobienia lub pozbycia, obliczonego na zysk.

Art. 3. Nie podlega opłacie sprzedaż przedmiotu osobie, trudniącej się dalszą przeróbką lub rozsprzedażą tego rodzaju przedmiotów.

Osoby takie powinny złożyć sprzedawcy zaświadczenie urzędowe na dowód, że trudnią się przerabianiem lub rozsprzedażą nabywanych przedmiotów.

Nie podlega również opłacie sprzedaż oryginalnych dzieł sztuki plastycznej, wykonanych przez artystów, obywateli Rzeczypospolitej, żyjących lub zmarłych w ostatnich trzech latach, gdy sprzedaje je sam artysta lub jego krewni w linji prostej.

Art. 4. Do uiszczenia opłaty obowiązany jest sprzedawca, bez względu na to, czy sprzedaż danego przedmiotu wchodzi w zakres jego zajęcia głównego, czy też należy do zajęć ubocznych.

Art. 5. W razie sprzedaży przedsiębiorstwa nabywca odpowiada niepodzielnie z poprzednim właścicielem za opłaty, których obowiązek uiszczenia powstał w ciągu ostatnich trzech miesięcy przed zmianą właściciela.

Art. 6. Opłatę wymierza się od ceny sprzedaży.

W razie pozbycia przedmiotu w drodze zamiany za podstawę do oznaczenia opłaty służy cena rynkowa przedmiotu w miejscu i czasie pozbycia.

Z podstawy wymiaru nie wolno wyłączać kwot, uiszczonych tytułem cła lub innych danin publicznych, procentu w razie odroczenia płatności ceny kupna i skonta.

Koszty przesyłki, ubezpieczenia i opakowania wyłącza się tylko wtenczas, gdy nabywca osobno wynagradza za to sprzedającego.

Cenę wolno oznaczać tylko w walucie, mającej obieg w kraju.

Art. 7. Opłata wynosi 10% od ceny sprzedaży. Przy obliczeniu opłaty cenę zaokrągla się do sumy podzielnej przez 50 w ten sposób, że pozostałość wyższą niż 5 mk. zaokrągla się do 50 mk., niższej zaś nie uwzględnia się.

Art. 8. Prawo Skarbu do żądania opłaty rozpoczyna się w chwili uiszczenia ceny sprzedażnej lub jakiejkolwiek jej części.

Przez uiszczenie ceny rozumie się nie tylko zapłatę w gotówce, lecz również wydanie czeku, wekslu, dopisanie w rachunku bieżącym na dobro, przy zamianie zaś wręczenie innego przedmiotu.

Art. 9. Każdy sprzedawca (art. 2) obowiązany jest prowadzić osobną „Księgę sprzedaży przedmiotów zbytku". Do księgi tej zapisuje się wypadki sprzedaży, zarówno podlegające opłacie, jako też uwolnione od niej w myśl art. 3.

Na przedmioty, podlegające opłacie, sprzedawca wydaje osobny rachunek z powyższej księgi.

Wzór księgi ustala Minister Skarbu.

Art. 10. Opłatę w myśl niniejszej ustawy uiszcza się gotówką lub znaczkami stemplowemi.

Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie wydaje Minister Skarbu.

Art. 11. Sprzedaż, wskazana w art. 1, i rachunki, wymienione w art. 9, nie podlegają pozatem żadnym innym opłatom stemplowym.

Art. 12. Prawo Skarbu do ściągania opłaty ulega przedawnieniu po upływie pięciu lat od chwili, w której powstał obowiązek uiszczenia opłaty.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, zmierzające do ustalenia wysokości opłaty lub do jej uiszczenia, gdy wiadomość o tych czynnościach doszła do strony interesowanej.

Art. 13. Prawo do żądania zwrotu opłaty, niewłaściwie uiszczonej, gaśnie po upływie roku kalendarzowego, licząc od dnia uiszczenia.

Art. 14. Osoby, zajmujące się sprzedażą, wskazaną w art. 2, obowiązane są donieść o tem władzy skarbowej, wymieniając szczegółowo wszystkie rodzaje przedmiotów zbytku (art. 1), których sprzedażą się trudnią, jakoteż podać dokładnie swą firmę i adres.

W razie rozciągnięcia przedsiębiorstwa na nowe rodzaje przedmiotów zbytku należy donieść o tem dodatkowo.

Również należy donieść o całkowitem lub częściowem zwinięciu przedsiębiorstwa.

Art. 15. Przedstawicielom władzy skarbowej służy każdej chwili prawo wstępu do lokalu przedsiębiorstwa oraz przeglądania wszelkich ksiąg, dokumentów i korespondencji, dotyczących przedsiębiorstwa. Władza skarbowa może również w wypadkach wyjątkowych zażądać dostarczenia powyższych ksiąg i dokumentów do urzędu, celem przeprowadzenia ściślejszej kontroli.

Zarówno sam przedsiębiorca jak i personel zajęty w przedsiębiorstwie, obowiązany jest udzielać organom kontrolującym wszelkich wyjaśnień, potrzebnych do ustalenia opłaty w myśl ustawy niniejszej.

Art. 16. Osoby winne:

1) nieprowadzenie księgi sprzedaży przedmiotów zbytku (art. 9), albo niezapisania do niej wypadku sprzedaży lub wpisania danych niezgodnych z prawdą;
2) nieuiszczenia opłaty w przepisanym terminie lub w przepisany sposób;
3) uwolnienia się od opłaty za pomocą podania fałszywych okoliczności lub świadomie nieprawdziwego oświadczenia w celu całkowitego lub częściowego uchylenia

się od opłaty — ulegają karze grzywny do pięćdziesięciokrotnej wysokości kwoty, na której utratę Skarb narażono lub którą uiszczono po upływie przepisanego terminu, albo w sposób niezgodny z przepisamy (art. 10).

Niezależnie od grzywny winny obowiązany jest uiścić brakującą kwotę opłaty.

W razie niemożności określenia kwoty, na której utratę Skarb narażono, nakłada się grzywnę w wysokości od 100 do 100.000 marek.

W razie trzykrotnego ukarania jednej i tej samej osoby w myśl artykułu niniejszego władza orzekająca (art. 18) może w porozumieniu z władzą przemysłową zarządzić odebranie winnemu uprawnienia przemysłowego, względnie handlowego.

Art. 17 Za inne przekroczenia przeciwko postanowieniom niniejszej ustawy i wydanych na jej podstawie rozporządzeń winny ulega karze grzywny do 50.000 mk.

Art. 18. Orzeczenie w przedmiocie grzywny oraz w przedmiocie dodatkowego uiszczenia opłaty (art. 16 i 17) wydaje władza skarbowa. Od orzeczeń władzy skarbowej można w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia wnieść odwołanie do władzy skarbowej wyższej instancji.

Władze te w obu wypadkach oznacza Minister Skarbu.

Odwołanie się do władzy drugiej instancji nie wstrzymuje wykonania orzeczenia co do ściągnięcia opłat. Wykonanie orzeczenia karnego wstrzymuje się aż do prawomocnego rozstrzygnięcia odwołania.

Władza skarbowa może zaraz po wydaniu orzeczenia karnego zarządzić zabezpieczenie grzywny na majątku skazanego.

Art. 19. Aż do wydania jednolitej dla całego Państwa ustawy o sądownictwie administracyjnem decyzja władzy skarbowej, wydana wskutek odwołania, jest ostateczna. Do tego czasu zaskarżenie orzeczeń władz skarbowych nie może nastąpić w drodze sądowej.

Art. 20. Osoby, które z urzędu albo na wezwanie urzędowe, jako biegli lub znawcy, brały udział przy ustaleniu opłat w myśl niniejszej ustawy, obowiązane są zachować milczenie o urządzeniu i stosunkach przedsiębiorstwa, o których dowiedziały się przy wykonywaniu właściwej czynności urzędowej.

Za naruszenie powyższego obowiązku w celach nieurzędowych urzędnicy państwowi będą karani w drodze dyscyplinarnej, inne osoby zaś podlegają z wyroku sądu karze pieniężnej do wysokości 100.000 mk. lub aresztu do 3 miesięcy.

Ściganie w drodze sądowej może nastąpić tylko na wniosek osoby poszkodowanej.

Art. 21. Do opłaty, niniejszą ustawą wprowadzonej, nie wolno ustanawiać dodatków lub opłat uzupełniających na rzecz związków i instytucji samorządowych.

Art. 22. Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej prócz obszaru b. dzielnicy pruskiej.

Art. 23. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie miesiąca po jej ogłoszeniu.

Art. 24. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu.

Załącznik Nr. 191.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu celem wykonania ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 528) o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku.

(D. U. Nr. 89 poz. 590).

Na podstawie art. 24 powołanej ustawy zarządzam co następuje:

CZĘŚĆ I. POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE USTAWY.

1. PRZEDMIOT OPŁATY.

(art. 2 i 3 ustawy, poz. 1 i 7 a) spisu załączonego do ustawy).

Sprzedaż podlegająca opłacie.

§ 1. Za sprzedaż w rozumieniu § 2 ustawy uważa się także:

1) pozbycie się przedmiotu w drodze zamiany, 2) odstąpienie przedmiotu w miejsce wypłaty (np. z tytułu uiszczenia długu, wynagrodzenia za świadczenia usług lub t. p., 3), odpłatne wykonanie przedmiotu zbytku na zamówienie z materjału, dostarczonego przez przedsiębiorcę, jeśli materjał ten stanowi istotną część składową przedmiotu, a nie małowartościowy tylko jego dodatek.

Uwolnienie od opłaty. Zaświadczenie.

§ 2. Sprzedaż przedmiotów zbytku: a) przeznaczonych na przerobienie lub rozsprzedaż (art. 3 ustawy), b) będących narzędziami wytwórczemi (poz. 1 spisu zał. do ust.), c) służących do celów naukowych (poz. 1 spisu), d) przeznaczonych do celów szkolnych (poz. 7 spisu), nie podlega opłacie, jeśli nabywca złoży sprzedawcy zaświadczenie na dowód, że, w wypadku pod a), trudni się zawodowo i samoistnie przerabianiem lub rozsprzedażą nabywanych przedmiotów; w wypadku pod b), jest wytwórcą przedmiotów, do których wyrobienia potrzebne jest nabywane narzędzie wytwórcze; w wypadku zaś pod c) i d), że przedmiot ma służyć do kształcenia się, nauczania, lub, że nabywa się go na rzecz zakładu naukowego lub szkolnego.

Zaświadczenie musi być złożone z reguły w oryginale.

Osoby, wskazane w art. 3 ust. 1 ustawy, mogą składać zaświadczenia także w odpisach, uwierzytelnionych urzędownie lub notarjalnie.

P. Załącznik Nr. 142.

W razie niezłożenia powyższego zaświadczenia, sprzedaż wymienionych przedmiotów (ustęp 1) traktuje się jako podlegającą opłacie.

Treść zaświadczenia.

§ 3. Zaświadczenie ma zawierać, oprócz okoliczności wskazanych w § 2 ust. 1, numer kolejny zaświadczenia, miejsce i dzień wystawienia, imię i nazwisko (firmę) i miejsce zamieszkania (siedzibę) nabywcy, dokładne oznaczenie przedmiotu według pozycji spisu załączonego do ustawy, termin ważności, tudzież podpis i pieczęć władzy (zakładu) wydającej zaświadczenie.

Termin ważności zaświadczeń.

§ 4. Termin ważności zaświadczeń należy wyznaczać w wypadkach wskazanych w § 2 pod literą a) na sześć miesięcy, pod literami b) c) i d) najdłużej na dni 14.

P. Załącznik Nr. 142.

Wydawanie zaświadczeń.

§ 5. Do wydawania zaświadczeń powołanymi są: w wypadkach wskazanych w § 2 pod literami a) i b), władza przemysłowa I instancji, w której okręgu mieszka osoba, mająca zamiar nabyć przedmiot; w wypadkach zaś pod literami c) i d) zarząd zakładu naukowego względnie szkolnego, w którym nabywca przedmiotu się kształci, naucza, lub na rzecz którego przedmiot nabywa.

Zapisek wydanych zaświadczeń.

§ 6. Władza przemysłowa, względnie zakład naukowy lub szkolny, prowadzą zapisek wydanych zaświadczeń według wzoru 1 i wpisują do niego kolejno wydane w ciągu roku kalendarzowego zaświadczenia wraz z danemi wskazanemi w § 2.

Zapisek ten należy zamknąć z końcem roku kalendarzowego i przechowywać go do celów kontroli skarbowej przez lat pięć.

2. OBOWIĄZEK UISZCZENIA OPŁATY. (art. 4 ustawy).

Obowiązek sprzedawcy.

§ 7. Sprzedawca (art. 2 ustawy § 1 rozp.) obowiązany jest do uiszczenia opłaty niezależnie od tego, czy w akcie sprzedaży uczestniczy osobiście, czy też przez upoważnioną do tego osobę.

Obowiązek zastępcy prawnego i prowadzącego licytację.

§ 8. Jeśli sprzedawca z powodu małoletności lub jakiejkolwiek innej przyczyny nie zarządza swoim majątkiem, obowiązek uiszczenia opłaty spoczywa na prawnym zastępcy sprzedawcy.

Od sprzedaży dokonanych w drodze licytacji przymusowej obowiązaną jest uiścić opłatę osoba, wykonująca akt licytacji (komornik, egzekutor i t. p.).

Odpowiedzialność solidarna.

§ 9. Jeśli obowiązek uiszczenia opłaty ciąży na dwóch lub więcej osobach, to odpowiadają one za nią solidarnie.

3. PODSTAWA WYMIARU OPŁATY. (art. 6 i 7 ustawy).

Co stanowi podstawę wymiaru.

§ 10. Podstawę wymiaru opłaty stanowi z reguły umówiona cena sprzedaży; w wypadkach zaś wskazanych w § 1 ustęp 1, cena rynkowa przedmiotu w miejscu i czasie nabycia; w § 1 ustęp 2, kwota, w której miejsce sprzedawca wydaje nabywcy przedmiot; w § 1 ustęp 3, kwota wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu.

Ustalenie podstawy wymiaru.

§ 11. Przy sprzedaży przedmiotów, wymienionych w poz. 1, 2, 3, 4, 5, 7 a) 10 b) 12 i 14 spisu załączonego do ustawy, przyjmuje się za podstawę do oznaczenia opłaty cenę sprzedaży (§ 10 rozp.) każdego przedmiotu (sztuki) oddzielnie.

Cenę łączną sprzedaży dwóch lub więcej jednocześnie na rzecz tej samej osoby pozbywanych przedmiotów tego samego rodzaju przyjmuje się za podstawę wymiaru opłaty wówczas, gdy przedmioty te według ich przeznaczenia mają łącznie służyć do jednego i tego samego celu, lub gdy według zapatrywania kół przemysłowych względnie handlowych stanowią one pewnego rodzaju całość, lub wreszcie, gdy osoba pozbywająca przeznacza je jako całość na pozbycie.

W tych razach dwa (lub więcej) przedmioty uważa się za jedną sztukę.

Przykłady:

Przy sprzedaży sznura pereł miarodajną jest cena sprzedaży za sznur pereł, a nie za pojedyńczą perłę. Przy sprzedaży serwisu porcelanowego z malowidłami miarodajną jest cena za serwis, a nie za poszczególną sztukę serwisu. Przy sprzedaży jednej pary kolczyków miarodajną jest cena za parę, a nie za pojedyńczy kolczyk.

Ustalenie podstawy wymiaru przez znawców.

§ 12. Jeśli władza skarbowa uzna, że cena, przyjęta przez sprzedawcę za podstawę wymiaru opłaty, nie odpowiada cenie rynkowej przedmiotu w miejscu i czasie pozbycia, może zarządzić ustalenie ceny przez znawców i tę ustaloną cenę wziąć za podstawę do oznaczenia opłaty.

Koszta ustalenia ceny ponosi sprzedawca w tym wypadku, gdy ustalona cena przewyższa o jedną trzecią część cenę pierwotną.

Zaokrąglenie ceny sprzedaży.

§ 13. Celem obliczenia opłaty, przypadającej niezależnie od wysokości ceny sprzedawanego przedmiotu (poz. 7b, 8, 9 i 13 spisu zał. do ust.), zaokrągla się cenę sprzedaży nieprzewyższającą 5 mk. do 5 mk., cenę wyższą niż 5 mk., a nie przewyższającą 50 mk. do najbliższej sumy podzielonej przez pięć.

Zaokrąglać należy cenę sprzedaży każdego przedmiotu oddzielnie.

4. KSIĘGA SPRZEDAŻY PRZEDMIOTÓW ZBYTKU. (art. 9 ustawy).

Obowiązek sprzedawcy do prowadzenia księgi.

§ 14. Sprzedawca jest obowiązany prowadzić księgę sprzedaży przedmiotów zbytku niezależnie od tego, czy sprzedaż tych przedmiotów wchodzi w zakres jego zajęcia głównego, czy też należy do jego zajęć ubocznych, i bez względu na to, czy on jest wytwórcą, czy też rozsprzedawcą przedmiotów zbytku.

Forma księgi.

§ 15. Księga sprzedaży ma być sporządzona według wzoru 2, musi być oprawiona, zaopatrzona w kolejną numerację stronic i zeszyta sznurkiem. Końce sznurka należy przy-

twierdzić do okładki za pomocą pieczęci lakowej lub nalepki, wskazującej imię i nazwisko (firmę) sprzedawcy.

Wpisy do księgi mają być dokonane w języku żyjącym, atramentem lub ołówkiem atramentowym.

Wycieranie gumą, skrobanie i t. p. czynności są wzbronione. W razie mylnego wpisu należy wpis ten tak przekreślić, aby słowa lub cyfry napisane mogły być odczytane.

Sposób dokonywania wpisów.

§ 16. Do księgi sprzedaży przedmiotów zbytku należy wpisywać każdy poszczególny wypadek sprzedaży oddzielnie, wypełniając rubryki od 1 do 6. W rubryce 4 należy wpisać najpierw (powyżej) cenę umówioną, a następnie (poniżej w formie ułamka) zaokrągloną (art. 7 ustawy).

W razie przedłożenia przez nabywcę zaświadczenia (art. 3 ustawy, § 2 rozp.) należy rubrykę 6 wypełnić kreskami poziomemi, w rubryce 8 wpisać natomiast numer kolejny i dzień wydania zaświadczenia, oraz nazwę władzy (zarządu zakładu), która je wydała, a złożone zaświadczenie przechowywać jako załącznik księgi przez lat pięć.

Rubryka 8 służy także do uwidocznienia zwrotu opłaty.

Po wypełnieniu strony pierwszej należy wyprowadzić sumę wpisanych opłat i przenieść ją na stronę drugą, sumę opłat wpisanych na stronie 1 i 2, na stronę 3 i t. d. Suma ostateczna ma obejmować wszystkie opłaty wpisane do księgi w ciągu roku kalendarzowego.

P. załącznik Nr. 142.

Zamknięcie księgi i przechowywanie.

§ 17. Księgę sprzedaży należy zamknąć z końcem roku kalendarzowego (ewentualnie wcześniej, w razie zaprzestania sprzedaży przedmiotów zbytku) i przechowywać ją dla celów kontroli skarbowej przez lat pięć, licząc od dnia zamknięcia.

5. RACHUNEK Z KSIĘGI SPRZEDAŻY PRZEDMIOTÓW ZBYTKU.

(art. 9 ustawy).

Obowiązek sprzedawcy do wydania rachunku.

§ 18. Sprzedawca obowiązany jest wydać rachunek z księgi sprzedaży przedmiotów zbytku bez względu na to, czy nabywca przedmiotu żąda rachunku, czy nie.

Forma rachunku.

§ 19. Rachunek ma być sporządzony według wzoru 8. Numer kolejny i treść rachunku muszą być zgodne z wpisem w księdze sprzedaży. Podpis sprzedawcy może być położony w sposób mechaniczny.

6. UISZCZENIE OPŁATY. (art. 10 ustawy).

Sposób uiszczenia.

§ 20. Opłaty stemplowe od sprzedaży przedmiotów zbytku uiszcza się gotówką naraz za każdy dziesięciodniowy okres czasu (dekadę) każdego miesiąca.

Pierwszy okres liczy się od 1 do 10 (włącznie), drugi od 11 do 20, trzeci od 20 do końca miesiąca.

P. załącznik Nr. 142.

Wyprowadzenie sumy opłat. Deklaracja.

§ 21. Celem dokonania uiszczenia opłat należy wyprowadzić w rubryce 7 księgi sprzedaży przedmiotów zbytku sumę opłat, wpisanych w rubryce 6 tejże księgi w ubiegłej dekadzie, sporządzić deklarację w dwóch egzemplarzach według wzoru 4, wypełnić ją wyprowadzoną sumą opłat i t. d. i złożyć w kasie skarbowej tej władzy skarbowej, która administruje opłatami stemplowemi od sprzedaży przedmiotów zbytku.

P. załącznik Nr. 142.

Pokwitowanie. II egzemplarz deklaracji.

§ 22. Kasa skarbowa zatrzymuje jeden egzemplarz deklaracji jako dowód przychodowy i wydaje płatnikowi pokwitowanie z uiszczenia sumy opłat.

Drugi egzemplarz deklaracji przesyła kasa skarbowa, po zaświadczeniu na nim zgodności z pierwszym egzemplarzem, władzy skarbowej I instancji, administrującej opłatami stemplowemi od sprzedaży przedmiotów zbytku.

Przechowywanie pokwitowań.

§ 23. Pokwitowania na uiszczone sumy opłat należy składać kolejno w osobnej okładce i przechowywać je jako załączniki księgi sprzedaży przez lat pięć, licząc od dnia zapłaty.

Termin uiszczenia.

§ 24. Sumę opłat za ubiegłą dekadę należy uiścić w ciągu następnej dekady. Nieuszczenie sumy opłat w powyższym terminie pociąga za sobą skutki wskazane w art. 16 ustawy.

P. załącznik Nr. 142.

7. ZWROT OPŁATY.
(art. 13 ustawy).

Prawo do żądania zwrotu.

§ 25. Prawo do żądania zwrotu uiszczonej opłaty służy nabywcy przedmiotu i tylko wówczas, gdy: 1) uiścił opłatę niewłaściwie z tego powodu, że sprzedaż nie podlegała wogóle opłacie, ponieważ przedmiot nabyty nie należy do przedmiotów objętych spisem załączonym do ustawy, 2) uiścił opłatę od sprzedaży przedmiotu wprawdzie podlegającej opłacie, jednak w kwocie wyższej niż należało.

Miejsce wniesienia prośby o zwrot.

§ 26. Prośbę o zwrot opłaty należy wnieść do tej władzy skarbowej I instancji, administrującej opłatami stemplowemi, w której okręgu nabywca mieszka.

Do prośby musi być załączony rachunek, wydany nabywcy przez sprzedawcę z księgi sprzedaży przedmiotów zbytku (§ 18).

Załatwienie prośby.

§ 27. Władza skarbowa (§ 26 rozp.) załatwia prośbę w porozumieniu z władzą skarbową I instancji, w której okręgu mieszka lub ma siedzibę sprzedawca przedmiotu.

Zawiadomienie o zarządzeniu zwrotu.

§ 28. O zezwoleniu na zwrot opłaty zawiadamia władza skarbowa także sprzedawcę, który obowiązany jest uwidocznić przy odpowiedniej pozycji wpisu w rubryce 8 księgi sprzedaży przedmiotów zbytku zarządzony zwrot.

Zawiadomienia powyższe ma sprzedawca przechowywać jako załączniki księgi sprzedaży przedmiotów zbytku, przez lat pięć.

Odwołanie.

§ 29. Przeciw odmownemu załatwieniu prośby może nabywca wnieść w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia

odwołanie do władzy skarbowej II instancji na ręce władzy skarbowej, która wydała orzeczenie.

8. DONIESIENIA SPRZEDAWCÓW.

(art. 14 ustawy).

Miejsce składania doniesień.

§ 30. Doniesienia, wskazane w art. 14 ustawy, jakoteż wszelkie inne doniesienia w przedmiocie opłaty stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku, należy składać u tej władzy skarbowej I instancji, administrującej opłatami stemplowemi, w której okręgu znajduje się dane przedsiębiorstwo, niezależnie od tego, czy jest to zakład główny, czy filja.

Sprzedawca, posiadający kilka przedsiębiorstw (filji), obowiązany jest składać doniesienia co do każdego przedsiębiorstwa (filji) oddzielnie.

Forma doniesień.

§ 31. Doniesienia o zajmowaniu się sprzedażą przedmiotów zbytku, o rozciągnięciu sprzedaży na nowe rodzaje tych przedmiotów lub o zaprzestaniu sprzedaży przedmiotów zbytku mają być sporządzone według wzoru 5.

W rubryce 3 doniesienia należy wpisać przedmioty zbytku w tym samym porządku kolejnym, w jakim wymieniono je w spisie załączonym do ustawy i posługiwać się przytem nazwami tam użytemi.

Termin składania doniesień.

§ 32. Pierwsze doniesienia, wskazane w ustępie 1 art. 14 ustawy, należy złożyć do dnia 4 października b. r. włącznie; wszelkie zaś dalsze doniesienia, wskazane w powyższym artykule, w ciągu dni 3 po rozpoczęciu względnie po zaprzestaniu sprzedaży przedmiotów, podlegających opłacie.

9. ORZECZNICTWO W PRZEDMIOCIE OPŁATY I GRZYWNY.

(art. 18 ustawy).

§ 33. Orzecznictwo, w przedmiotach wskazanych w powołanym artykule, należy do tej władzy skarbowej I instancji, administrującej opłatami stemplowemi, w której okręgu mieszka osoba winna dopuszczenia się przekroczeń, określonych w art. 16 i 17 ustawy.

(Władzami skarbowemi I instancji, administrującemi opłatami stemplowemi od sprzedaży przedmiotów zbytków są: na obszarze b. zaboru rosyjskiego urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych (w Warszawie I-szy, w Łodzi II-gi urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych), na obszarze b. za-

boru austrjackiego, dyrekcje okręgów skarbowych (we Lwowie i Krakowie urzędy wymiaru należytości) Władzami skarbowemi II instancji są: na obszarze b. zaboru rosyjskiego, izby skarbowe, na obszarze b. zaboru austrjackiego dyrekcje skarbu we Lwowie i Cieszynie).

CZĘŚĆ II. POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ZAŁĄCZNIKA DO ARTYKUŁU I USTAWY.

Pozycja I spisu przedmiotów podlegających opłacie.

§ 34 Przedmioty wymienione w powyższej pozycji podlegają opłacie bez względu na to, czy służą do ozdoby (biżuterja), czy do innych celów (naczynia kuchenne, zastawa stołowa, tkaniny złote lub srebrne i t. p.).

Przy przedmiotach, wyrobionych w części ze złota, platyny lub srebra, przy przedmiotach pozłacanych, platynowanych, posrebrzanych, obojętnem jest, z czego je głównie sporządzono, jaką ilość wymienionych metali przy tem użyto, następnie jaką wartość przedstawiają te metale w stosunku do wartości całego przedmiotu, wreszcie w jaki sposób części wyrobione ze szlachetnych metali połączono z innemi częściami przedmiotu, względnie w jaki sposób metale te na przedmiot nałożono (za pomocą pozłótki, przez amalgamowanie lub w drodze galwanicznej).

Nie podlegają jednak opłacie przedmioty wyrobione w całości z materjału niepodlegającego opłacie, jeśli część przestrzeni pozłocona, platynowana lub posrebrzona nie zajmuje więcej jak 5% całej powierzchni przedmiotu. (Zegarek niklowy z posrebrzanem uszkiem).

Za imitację nie uważa się przedmiotów, w których skład nie wchodzą powyższe szlachetne metale.

Poz. 2 spisu.

§ 35. Do kamieni szlachetnych, podlegających opłacie, należą: djament, korund (szafir, rubin i inne odmiany), chryzoberyl (aleksandryt, chryzoberylowe kocie oczko), spinell, topaz, beryl (szmaragd, akwamaryn), cyrkon (chjacynt), opal, granat, turmalyn, chryzolit (perydot, oliwin) dychroit, djopsyt, djoptas, wezuwian, turkus.

Do kamieni półszlachetnych należą: kwarzec (ametyst, kryształ górski, topaz dymny, żółty krzem, kwarzec różany, kocie oczko), jaspis, chalcedon (krwawnik, plazma, chryzopraz, agat) szpat polny (adular, selenit, kamień amazoński, labradoryt) lasulit, nefryt, spodumen (i jego odmiany), hematyt, lipidolit (motylak), opsydjan, lawa, malachit, aragonit, numeait, gagat, bursztyn i pianka morska.

Wymienione kamienie należy uważać za szlachetne względnie za półszlachetne nawet wtenczas, gdy zapatrywanie inte-

resowanych kół przemysłowych względnie handlowych jest w tym kierunku odmienne.

Narówni z kamieniami szlachetnemi należy traktować kamienie syntetyczne, t. j. sporządzone przez sztuczne powtórzenie ich naturalnego procesu tworzenia się (szafiry, rubiny i t. p.).

Do kamieni niepodlegających opłacie należą: wężowiec, alabaster, marmur i t. p., chyba, że do ich oprawy użyto złota, platyny lub srebra albo też metali pozłacanych, posrebrzanych lub platynowanych.

Imitacje przedmiotów, wymienionych w poz. 2 spisu, podlegają opłacie bez względu na to, z jakiej je masy sporządzono.

Poz. 3 spisu.

§ 36. Dzieła rzeźbione, malowane lub rysowane, jakoteż kopje i reprodukcje tychże, podlegają opłacie niezależnie od techniki wykonania i ich wartości artystycznej.

Za dzieła rzeźbione należy uważać nie tylko rzeźby pełne jak np. posągi, statuy, biusty, figury, wazy i t. p., lecz także rzeźby półwypukłe (reliefy), wklęsło-wypukłe, płaskorzeźby (plakiety) medale, medaljony, gemmy (kamienie rznięte) i t. p., o ile służą do ozdoby, przyczem jest rzeczą obojętną z jakiego materjału je wyrobiono; mogą to być zatem wyroby z metalu, kamienia, drzewa, porcelany, fajansu, szkła, gliny i t. p.

Za dzieła malowane należy uważać nie tylko obrazy olejne akwarele, pastele, obrazy mazaikowe i malowane na szkle, lecz także rysunki wykonane piórem, kredą, węglem, a nadto miedzioryty, drzeworyty i litografje. Nie należą tu jednak malowane fotografje.

Poz. 4 spisu.

§ 37. Wyroby z porcelany i biskwitu (porcelany raz tylko wypalonej i bez glazury), jeśli służą do ozdoby mieszkań, podlegają opłacie nawet wtenczas, gdy nie mają ozdób.

Inne przedmioty porcelanowe podlegają opłacie bez względu na to, czy służą do praktycznego użytku, czy do ozdoby, jeśli mają jakiekolwiek malowidła, złocenia lub ozdoby z miedzi i miedzianych stopów.

Kwiaty sztuczne, służące do ozdoby, podlegają opłacie tylko wtenczas, jeśli sporządzono je z porcelany lub z fajansu.

Poz. 5 spisu.

§ 38. Za ozdoby wyrobów ze szkła należy uważać figury geometryczne, wzory, obrazki i t. p. niezależnie od tego, w jaki je sposób na szkle wyrobiono, tudzież bez względu na to, czy szkło jest zwykłe, polerowane, szlifowane, mleczne, matowane, i czy zostało przytem zabarwione, czy nie.

Poz. 6 spisu.

§ 39. Do przedmiotów służących do gier, a podlegających opłacie należą: bilardy, szachy, ruletki, domino, krokiet, kręgle i t. p.

Poz. 7 spisu.

§ 40. Instrumenty muzyczne podlegają opłacie bez względu na to, czy do wydobycia z nich tonów potrzebną jest siła fizyczna, czy mechaniczna.

Należą tu: fortepiany, pianina, fisharmonje, organy, harmonijki, skrzypce, arfy, gitary, mandoliny, dalej pianole, fonole i t. p., następnie: fonografy, gramofony, szkatułki z aparatami samogrającemi, zegary grające, pozytywki i t. p.

Walce reprodukcyjne należy traktować narówni z płytami reprodukcyjnemi.

Poz. 8 spisu.

§ 41. Artykuły toaletowe, wymienione w powyższej powyższej pozycji, podlegają opłacie bez względu na to, czy sprzedaje się je w opakowaniu i zamkniętych pudełkach, flaszkach, słoikach, torebkach i t. p. czy nie.

Poz. 9 spisu.

§ 42. Za futra należy uważać wszelkie części ubrania (płaszcze, ubrania wierzchnie i spodnie, buty, mufki, boa, rękawiczki i t. p.), które mają wierzch, podszewkę lub kołnierz ze skór futrzanych, podlegających opłacie.

Do skór takich należą: bobry morskie, lisy czarne i niebieskie,, szenszyle, sobole, foki prawdziwe, wyskubane i niewyskubane, gronostaje, kuny, elki amerykańskie, nurki, bobry amerykańskie, cywety, skunksy, oposy (także amerykańskie), szopy, tchórze, wiewiórki, rysie, niedźwiadki, niedźwiedzie, wilki, wydry, tygrysy, piżmowce, ogony popielic i lisów, guanako, lamy, lisy, rasomaki, ralaby, koty, karakuły, popielice, kalanki, surki, murmle.

Narówni z wymienionemi w ustępie 1 przedmiotami należy traktować okrycia na nogi, worki skórzane, skóry przed łóżka i t. p., jeśli sporządzono je ze skór, wymienionych w ustępie 2.

Zwykłe skóry baranie, owcze, jagnięce, królicze, zajęcze i kozie nie podlegają opłacie wtenczas, jeśli nie podległy przeróbce, nadającej im wygląd skórek, wymienionych w ustępie 2, względnie jeśli futra z nich sporządzone przeznaczone są do praktycznego użytku i nie mogą uchodzić według zapatrywania kół fachowych za futro zbytkowne.

Oblamowanie futrzane przy sukniach, nakryciach na głowę, bucikach, rękawiczkach, i t. d. uważa się za ozdobę, która nie powoduje podciągnięcia przedmiotu pod opłatę.

Poz. 10 spisu.

§ 43. Towar, wymieniony pod literą b), podlega opłacie nawet wtenczas, jeśli wyrobiony jest tylko w części z koronek lub haftu, chyba że przedmioty te stanowią nieznaczną tylko ozdobę.

Należą tu zatem: koronkowe lub haftowane suknie damskie i dziecięce, bielizna wszelkiego rodzaju, kapelusze, chusteczki, kołnierze, parasolki, nakrycia na stoły, serwetki, firanki i t. p.

Za nieznaczną ozdobę uważa się oblamowanie haftem lub koronką, jeśli długość użytego haftu, względnie koronki, nie przewyższa 1 metra, a wartość użytego materjału 50 mk.

Poz. 11 spisu.

§ 44. Należą tu także sukna i t. p. materje (z wyjątkiem wyrobionych z masy gumowej lub papierowej) przeznaczone do obicia lub wyłożenia podłóg.

Poz. 12 spisu.

§ 45. Kufry, torby podróżne i walizki podlegają opłacie także wtenczas, jeśli sporządzono je w części ze skóry, chyba że skóry użyto jedynie do oblamowania, zabezpieczenia rogów lub do sporządzenia rączki do trzymania.

Poz. 13 spisu.

§ 46. Do środków wymienionych pod lit. a) należą także samoloty, oraz rowery, o ile te ostatnie poruszane są siłą motorową.

Poz. 14 spisu.

§ 47. Za antyki, podlegające opłacie, należy uważać te przedmioty, które wskutek wyrobienia ich w czasie dawniejszym mają oprócz wartości materjału i wartości użytkowej jeszcze ponadto specjalną wartość dla zbieraczy, przez co odróżniają się wybitnie od przedmiotów zwanych pospolicie starzyzną tandetną.

Uzupełnienia i naprawy, dokonane w czasach nowszych, nie zmieniają charakteru przedmiotu jako antyku.

Obojętnem jest, czy przedmioty te służą do praktycznego użytku, czy do ozdoby, i w jakim je ktoś nabywa celu.

Należą tu zatem: meble, sprzęty domowe, gospodarcze (wozy, kolaski, sanki) i narzędzia rolnicze lub rzemieślnicze, sprzęty kościelne, wszelkie wyroby z porcelany, fajansu, majoliki, terrakoty, kamionki, gliny, szkła, żelaza, mosiądzu, miedzi, bronzu, emalji, kości słoniowej; wyroby ze skóry, laku, drzewa; wyroby tekstylne (koronki, hafty, taśmy do oblamo-

wania), kostjumy, materje na stroje, chustki, szale, szaty liturgiczne, dywany, gobeliny, obicia ścian i t. p., dalej monety, medale, medaljony, miedzioryty, plakiety, marki pocztowe, pieczęcie, herby, dyplomy, rękopisy osób historycznych, pamiątki po sławnych osobach historycznych, broń, stroje narodowe, albumy, instrumenty muzyczne, fajki, cygarnice, zegarki, zegary, szkatułki z drzewa lub metalu, przedmioty etnograficzne i t. d.

CZĘŚĆ III. Postanowienia przejściowe.

§ 48. Sprzedaż przedmiotów zbytku, wydanych nabywcy przed dniem 21 września 1920 r., lecz jeszcze nie zapłaconych, należy wpisać do księgi sprzedaży przedmiotów zbytku.

§ 49. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie jednocześnie z ustawą, t. j. dnia 21 września 1920 r.

Warszawa, dnia 13 września 1920 r.

Załącznik Nr. 192.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 2 stycznia 1921 r. w przedmiocie zmian i uzupełnień niektórych postanowień rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku.

(D. U. Nr. 10, poz. 57).

Na podstawie art. 24 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r., Nr. 79, poz. 528) o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku zarządzam co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu wykonawczem do powyższej ustawy z dnia 13 września 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1920 r., Nr. 89, poz. 590) wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

1) brzmienie ustępu 3 § 2 uzupełnia się w sposób następujący:

„Zaświadczenia, złożone u sprzedawców służą tym osobom jako dowód przewidziany w ustępie 2 art. 3 ustawy przy wszystkich wypadkach nabycia w czasie od złożenia aż do chwili wygaśnięcia jego ważności bądź z powodu upływu czasu, na jaki został wydany (§ 4 rozp. wyk.), bądź też z tego powodu, że osoba, która go złożyła, przestała już zajmować się przerabieniem lub rozprzedażą przedmiotów zbytku w nim wymienionych. Osoba, powołująca się przy nabyciu na złożone już zaświadczenie, powinna podać sprzedawcy numer kolejny, miejsce i dzień wydania powołanego zaświadczenia";

2) w § 4 zmienia się wyrazy: „sześć miesięcy“ na „jeden rok“;
3) ustęp 2 § 16 uzupełnia się słowami: „W powyższy sposób należy postąpić również w tym wypadku, gdy nabywca powołuje się przy nabyciu na złożone już poprzednio ważne zaświadczenia“;
4) § 20 otrzymuje brzmienie następujące: „Opłaty stemplowe od sprzedaży przedmiotów zbytku uiszcza się gotówką naraz za każdy ubiegły miesiąc kalendarzowy“;
5) w § 21 zmienia się wyrazy: „w ubiegłej dekadzie“ na: „w ubiegłym miesiącu kalendarzowym“;
6) zdanie pierwsze § 24 otrzymuje następujące brzmienie: „Sumę opłat za ubiegły miesiąc kalendarzowy należy wnieść do kasy skarbowej najpóźniej czternastego dnia następnego miesiąca kalendarzowego“;
7) we wzorze 2 (do § 15 rozp.) zmienia się w rubryce 7 w nadpisie wyraz „dekadę“ na: „miesiąc kalendarzowy“.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem 1 lutego 1921 r.

Załącznik Nr. 193.

I.

PRZEPISY O TYTONIU.

[dla Okręgu Cesarskiego Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego].

(Dz. Rozp. Jen.-Gub. Warsz. Nr. 4 p. 10.).

§ 1. Zabrania się zawodowego wyrobu tytoniu krajanego. Stosuje się to i do tytoniu mielonego. [Naczelnik administracji] *Minister Skarbu* może zezwolić na wyjątki od powyższego zakazu.

§ 2. Prawo wwozu krajanego tytoniu przysługuje tylko [Naczelnikowi Administracji] *Ministrowi Skarbu*. Prawu wyłączności nie podlega tytoń krajany, który:

[1 przychodzi jako dar dla wojska niemieckiego lub austrjacko-niemieckiego,

2. Wprowadzony jest przez osoby, należące do armji zjednoczonych, lub niemieckiego zarządu cywilnego dla własnego użytku].

3. Mają przy sobie w ilości do 50 gr., dla użytku w czasie podróży, podróżujący, oraz woźnicy i majtkowie. W razie przekroczenia oznaczonych 50 gr. traci się prawo wwozu całego zapasu.

§ 3. Prawo sprzedaży krajanego tytoniu przysługuje wyłącznie [Naczelnikowi Administracji przy Jenerał-Gubernatorstwie Warszawskiem] *Ministrowi Skarbu*. Tytoń krajany sprzedaje się handlującym na warunkach określonych przez [Naczelnika Administracji] *Ministra Skarbu*.

§ 4. 1. [Naczelnik Administracji] *Minister Skarbu* zaopatruje tytoń krajany w banderolę, [mające tą samą właściwość co niemieckie znaki cłowe (§ 8 postanowień dotyczących niemieckiego cła na papierosy] ze specjalnym napisem. [Banderole nakładają się na opakowania w sposób przepisany dla niemieckich znaków cłowych (§ 14 c. p.)].

2. [Naczelnik Administracji] *Minister Skarbu* może przekazać fabrykantowi krajanego tytoniu nakładanie banderoli w jego własnych zakładach.

§ 5. Tytoń krajany wprowadzany przez [Naczelnika Administracji] *Ministra Skarbu* zwolniony jest od cła i innych podatków.

§ 6. Na handel tytoniem krajanym wymagane jest zezwolenie [Naczelnika Powiatu] *Starosty*, a w Warszawie i Łodzi [Prezydenta Policji] *Komisarza Rządu*.

§ 7. 1. Tytoń krajany wolno sprzedawać tylko w zamkniętych opakowaniach i po cenie nie wyższej, niż ta, która jest oznaczoną na opakowaniu dla sprzedaży datalicznej.

2. Handlujący tytoniem obowiązani są utrzymywać banderolę na opakowaniach nieuszkodzone i we wszystkich ich ilościach w takim stanie, by ją można było rozpoznać, oraz mają na żądanie urzędnika [Naczelnika Administracji] *Ministerstwa Skarbu* przedstawiać zapasy tytoniu, książki handlowe i dowody kupna i sprzedaży krajanego tytoniu.

§ 8. Winni zawodowego wyrobu tytoniu krajanego wbrew § 1 [w Okręgu Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] podlegają grzywnie od [50] 1000 do [10000] 200000 mk.

§ 9. Działający wbrew § 2 ze szkodą dla [Naczelnika Administracji] *Ministra Skarbu* jego wyłączności staje się winnym wykroczenia przeciwko prawu monopolowemu i podlega grzywnie od [50] 1000 do [10000] 200000 mk. Zwłaszcza za wykroczenie przeciwko prawu monopolowemu uważa się posiadanie przez sprzedawcę tytoniu krajanego nie zaopatrzonego we właściwe banderole.

§ 10. 1. Tytoń krajany, bezprawnie w Polsce wyrabiany lub względem którego nastąpiło wykroczenie przeciwko prawu monopolowemu (§ 9), podlega konfiskacie. Również podlegają konfiskacie przy bezprawnym wyrobie tytoniu krajanego wszelkie narzędzia używane lub zdatne do tego wyrobu.

2. W razie niewykonalności konfiskaty zasądza się wartość przedmiotów, a gdy ta nie da się oszacować — kara pieniężna od 75 do 3000 mk.

3. Konfiskata ma miejsce i wtedy, gdy winny nie może być ścigany lub karany.

§ 11. 1. Kto wyrabia fałszywe banderole w celu ich użycia zamiast prawdziwych lub świadomie używa fałszywych albo sfałszowanych banderoli, ten podlega karze więziennej nie mniej 3 miesięcy.

2. Kto świadomie sprzedaje już używane banderole, pozbywa je lub wystawia na sprzedaż, podlega grzywnie w wysokości [300] 6000 mk.

3. Oprócz kary zagrożonej w ustępie 1 i 2 wymierzoną będzie w razie przekroczenia prawa monopolowego kara oznaczona w § 9.

Porównaj art. 443 p. 4 Kod. Karnego 1903 r.

§ 12. Wykroczenia przeciwko tej ustawie i wydanym rozporządzeniom wykonawczym karane będą, o ile nie grozi cięższa kara, grzywną do [150] 3000 mk.

§ 13. W razie niewypłacalności grzywny zastosowaną będzie kara pozbawienia wolności na czas nie dłuższy od 6 miesięcy.

§ 14. Ustawa niniejsza otrzymuje natychmiastową moc obowiązującą. Rozporządzenie wykonawcze wyda [Naczelnik Administracji przy Jenerał-Gubernatorstwie Warszawskiem] *Minister Skarbu.*

Warszawa, d. 2 października 1915 r.

II.

PRZEPISY O PAPIEROSACH.

[dla obszarów Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego].

(Dz. Rozp. Jen.-Gub. Warsz. Nr. 12 p. 33).

§ 1. Zabrania się zawodowego wyrobu papierosów [w obszarach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego]. Papierosy wolno wyrabiać tylko dla własnego użytku. Na żądanie może być udzielone zezwolenie na dalsze prowadzenie fabryk papierosów [na obszarach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego]. Zezwolenie wydaje [Naczelnik Administracji Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] *Ministerstwo Skarbu.*

§ 2. Zabrania się przywozu maszyn do wyrobu papierosów [na obszarach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego]. Niniejszemu zakazowi nie podlegają zwyczajne przyrządy dla zwijania i nabijania papierosów, służące do własnego użytku.

§ 3. Prawo przywozu papierosów [do Okręgu Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] przysługuje wyłącznie [Szefowi Administracji Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] *Ministrowi Skarbu.* Nie podlegają jednak temu papierosy, które:

1. dochodzą jako dary dla wojsk niemieckich i austro-węgierskich.

2. sprowadzane będą przez osoby, należące do armji wojsk sprzymierzonych lub do Administracji cywilnej niemieckiej dla własnego użytku].

3. Wprowadzane są przez podróżnych, oraz woźniców i majtków do własnego użytku na czas podróży w ilości do 25 sztuk. W razie przekroczenia tej ilości, wzbroniony będzie przywóz całego zapasu.

§ 4. W celu zaopatrzenia w papierosy [obszarów Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] ludności [Szef Administracji] *Minister Skarbu* nabywa je od dostawców i sprzedaje handlującym (§ 8) na określonych przez niego warunkach.

§ 5. Papierosy, przeznaczone na sprzedaż [na obszarach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego] będą zaopatrzone przez [Szefa Administracji] *Ministra Skarbu* w banderole umieszczone na pudełkach [w sposób określony dla niemieckich znaków celnych] [Szef Administracji], *Minister Skarbu* może przekazać nakładanie banderoli fabrykantowi papierosów w jego własnych zakładach.

§ 6. [Urząd dla papierosów · przy Szefie Administracji] Urząd akcyz i monopolów państwowych pośredniczy w zakupie i w sprzedaży papierosów, które winny być dostarczane przez dostawców pod urzędową opaską celną do składu tego urzędu. Może on zresztą zezwolić na skutek podania na dostarczenie papierosów bezpośrednio przez dostawców handlującym w Polsce. Zezwolenie to winien dostawca załączyć do papierów transportowych.

§ 7. Papierosy wprowadzone przez [Szefa Administracji] *Ministra Skarbu* zwolnione są od cła i innych opłat.

§ 8. Handel papierosami [na obszarach Jenerał Gubernatorstwa Warszawskiego] wymaga zezwolenia [naczelnika powiatu] *starosty*, w Łodzi zaś i w Warszawie [przezydenta policji] *Komisarza Rządu. Ministerstwo Skarbu* wydaje papierosy tylko osobom dopuszczonym do handlu.

§ 9. 1. Papierosy nabyte [przez Szefa Administracji] od *Ministerstwa Skarbu* winny byc sprzedawane w zamkniętych opakowaniach i za cenę nie wyższą od określonej na opakowaniach dla detalicznej sprzedaży.

2. Handlujący papierosami winni utrzymywać banderolę na opakowaniach w każdej jej części nadające się do rozpoznania i w stanie nieuszkodzonym, oraz przedstawiać na żądanie urzędników [Szefa Administracji] *Ministerstwa Skarbu* zapasy papierosów, książki kupieckie i dokumenty, dotyczące zakupu i sprzedaży.

3. Handlującym papierosami zabrania się wyrabianie papierosów dla własnego użytku (§ 1 ust. 2).

§ 10. Winni zawodowego wyrabiania papierosów wbrew § 1 ulegają karze pieniężnej od [50] do 1000 [10000] 200000 mk.

§ 11. Działający wbrew przepisom § 3 ze szkodą [Szefa Administracji] *Ministerstwa Skarbu*, przez pogwałcenie jego prawa wyłączności, przekracza prawo monopolowe i podlega

karze pieniężnej od [50] do 1000 [10000] 200000 mk. Zwłaszcza posiadanie przez handlującego papierosów bez banderoli polskiej będzie uważane za przekroczenie monopolu.

§ 12. 1. Papierosy, bezprawnie wyrabiane (§ 10) lub z pogwałceniem monopolu podlegają konfiskacie. Ulegają też konfiskacie przyrządy służące lub nadające się do wyrobu nieprawnego papierosów.

2. W razie niewykonalności konfiskaty zasądza się wartość przedmiotów, a gdy ta się nie da określić, kara pieniężna od [15] do 300 [3000] 60000 mk.

3. Konfiskata zarządza się i wtedy, gdy winny nie może być ścigany lub skazany.

§ 13. 1. Winny podrabiania banderoli do papierosów w zamiarze ich używania zamiast prawdziwych oraz świadomego używania fałszywych lub fałszowanych banderoli będzie karany więzieniem nie niżej 3 miesięcy.

2. Winny świadomej sprzedaży, pozbycia się lub wystawienia na sprzedaż już używanych banderoli podlegnie karze pieniężnej do [300] 6000 mk.

3. Obok kary, zagrożonej w ustępie 1 i 2, wymierzoną zostanie w wypadkach pogwałcenia monopolu kara z § 11.

Por. art. 443 p. 4 Kod. Kar. 1903 r.

§ 14. 1. Wykroczenia przeciw tym przepisom i rozporządzeniom wykonawczym do nich karane będą, o ile nie są zagrożone ciężką karą, karą pieniężną do [150] 3000 mk.

§ 15. W razie niewypłacalności kary pieniężnej będzie wymierzona kara więzienna na czas do 6 miesięcy.

§ 16. Przepisy te otrzymują moc obowiązującą 1 września 1915 r. Przepisy wykonawcze wyda [Szef Administracji] *Minister Skarbu.*

Załącznik Nr. 194.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu z dnia 28 października 1921 roku celem wykonania rozporządzenia o poborze opłat stemplowych, dekretu o opłacie od podań i świadectw urzędowych, art. 6—10 ustawy o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych, oraz ustaw o opłatach stemplowych od ubezpieczeń od weksli i od sprzedaży przedmiotów zbytku, na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 92 p. 682).

Na podstawie art. 40 dekretu z dn. 7 lutego 1919 roku o opłacie od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. P. P.

P. Nr. 14 poz. 145), art. 18 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 509), art. 19 ustawy z dn. 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. Nr. 83 poz. 553), art. 24 ustawy z dn. 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od sprzedaży przedmiotów zbytku (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 528) oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 30 sierpnia 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 567) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego, stosowane będą następujące rozporządzenia:

1) rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 16 lutego 1919 r. (Dz. P. z r. 1919 Nr. 19 poz. 227) do dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o opłacie od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. P. Nr. 14 poz. 145);
2) rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 12 kwietnia 1919 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów w przedmiocie opłat od podań, wnoszonych w drodze telegraficznej (Dz. P. z r. 1919 Nr. 34 poz. 274);
3) §§ 4 i 5 rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z dnia 25 sierpnia 1920 r. (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 84 poz. 562) do ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 73 poz. 498);
4) rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 27 września 1920 r. (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 93 poz 617) do ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 75 poz. 509);
5) rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 17 września 1920 r. (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 89 poz. 591) do ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. Nr. 83, poz. 553);
6) rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 13 września 1920 r. (Dz. U. Rz. P. z r. 1920, Nr. 89, poz. 590) do ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 79, poz. 528).
7) rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 2 stycznia 1921 r. w przedmiocie zmian i uzupełnień niektórych postanowień rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku (Dz U. Rz. P. z r. 1921, Nr. 10, poz. 57).

§ 2. Aż do utworzenia na obszarach powyższych urzędów skarbowych podatków i opłat skarbowych, czynności,

poruczone im powołanemi rozporządzeniami, wykonywać będą inspektoraty skarbowe.

§ 3. W miejsce terminu 1 listopada 1920 r., podanego w ustępie 1 § 29 rozporządzenia wymienionego w p. 4 § 1 niniejszego rozporządzenia, ustanawia się termin 1 grudnia 1921 r.

§ 4. Termin 4 października 1921 r., wyznaczony w § 32 rozporządzenia wymienionego w p. 6 § 1 niniejszego rozporządzenia, zmienia się na 4 grudnia 1921 r., zaś termin, wskazany w § 48 tego rozporządzenia, na 14 listopada 1921 r.

§ 5. Rozporządzenia wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia winny być stosowane na terenach w tym paragrafie wymienionych od dnia 14 listopada 1921 r.

Załącznik Nr. 195.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów w przedmiocie opłat od podań wnoszonych w drodze telegraficznej.

(Dz. Pr. Nr. 34 p. 274).

Art. 1. Celem uiszczenia opłaty w myśl dekretu z 7-go lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 14 poz. 145), od podania, wniesionego w drodze telegraficznej, winien petent nakleić marki stemplowe odpowiedniej wartości na blankiecie mieszczącym odnośny telegram.

Art. 2. Urząd przyjmujący telegram uzupełnia tekst telegramu, umieszczając po podpisie nadawcy uwagę: „Stempel . . . . . Mk. (K.)". Uwaga ta ma być telegrafowana narówni z tekstem właściwym.

Przy obliczeniu ilości wyrazów celem ustalenia należności za telegram wlicza się również wyrazy, z których składa się wspomniana uwaga.

Art. 3. Urząd przyjmujący telegram kasuje marki stemplowe odciskiem stempla kalendarzowego.

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1919 r.

Załącznik Nr. 196.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na ziemie, przynależne do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r., niektórych dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej lub w przyległych dzielnicach.

(D. U. Nr. 45 p. 270).

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1921 Nr. 16 poz. 93) o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Na ziemie, wskazane w art. 1 ustawy z dnia 4-go lutego 1921 r. (Dz. U. Rz. P. z r. 1921 Nr. 16 poz. 93), rozciąga się moc obowiązującą następujących dekretów, ustaw i rozporządzeń:

1) tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 28 października 1918 r. (Dz. P. P. P. Nr. 13 poz. 28);

2) dekretu w sprawie niektórych zmian w tymczasowej ustawie o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 16 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 8 poz. 119);

3) ustawy z dnia 7 marca 1919 r. w przedmiocie poboru roczników 1896, 1897, 1898, 1899, 1900 i 1901 (Dz. Pr. P. P. Nr. 22 poz. 234);

4) ustawy z dnia 15 czerwca 1920 r. w przedmiocie powszechnego poboru rocznika 1895 i 1902, poboru byłych podoficerów, urodzonych w latach 1890 — 1894 włącznie, i poboru byłych szeregowych, urodzonych w latach 1885 — 1894 włącznie, którzy w armjach obcych, względnie w wojsku lub formacjach polskich służyli w oddziałach jazdy, konnej artylerji i konnej straży granicznej (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 48 poz. 298);

5) ustawy z dnia 17 czerwca 1919 r. o spisie oficerów (Dz. Pr. P. P. Nr. 50 poz. 325);

6) ustawy z dnia 17 listopada 1919 r. o spisie podoficerów (Dz. U. Rz. P. z r. 1919 Nr. 92 poz. 499);

7) rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 22 września 1920 r. w przedmiocie ćwiczenia poborowych niewcielo-

nych do szeregów wojskowych (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 92 poz. 611);

8) ustawy z dnia 11 lipca 1919 r., normującej stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr. 59 poz. 357);

9) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 października 1919 r. (Dz. Ust. Nr. 87 poz. 474), celem wykonania ustawy z dnia 11 lipca 1919 r. (Dz. Pr. P. P. z r. 1919 Nr. 59 poz. 357), normującej stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej;

10) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1920 r., uzupełniającego rozporządzenie z dnia 20 października 1919 r. (Dz. U. Nr. 87 poz. 474), wydane celem wykonania ustawy z dnia 11 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 59 poz. 357), normującej stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. Ust. z r. 1920 Nr. 57 poz. 352);

11) rozporządzenia Rady obrony Państwa z dnia 22 września 1920 r. o wzmiankach w aktach zejścia osób zabitych przez nieprzyjaciela lub zmarłych wskutek okoliczności wojennych (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 92 poz. 610);

12) rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. o zasiłkach wojskowych dla rodzin osób, pełniących służbę w wojsku polskiem z poboru i ochotniczo (Dz. U. Rz. P. z r. 1920 Nr. 63 poz. 418);

13) rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych, wydanego w porozumieniu z Ministrami Skarbu, Spraw Wewnętrznych i b. Dzielnicy Pruskiej (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 80 poz. 537) do rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 63 poz. 418) o zasiłkach wojskowych dla rodzin osób, pełniących służbę w wojsku polskiem z poboru i ochotniczo;

14) rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 4 grudnia 1920 r., wydanego w porozumieniu z Ministrami Skarbu, Spraw Wewnętrznych i b. Dzielnicy Pruskiej (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1921 Nr. 5, poz. 23) w przedmiocie częściowej zmiany rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych, wydanego w porozumieniu z tymi Ministrami do rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 63, poz. 418);

15) ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o zabezpieczeniu bytu rodzinom osób pełniących ochotniczą lub obowiązkową służbę wojskową (Dz. Ust. Rz. P. z r. 1920 Nr. 62, poz. 403);

16) rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r. w przedmiocie zobowiązań pracodawców wobec robotników i pracowników, pełniących służbę czynną ochotniczą w wojsku polskiem oraz ich rodzin (Dz. U. z r. 1920 Nr. 81, poz. 539);

17) dekretu o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (Dz. Pr. P. P. z r. 1919 Nr. 1 poz. 80);

18) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego (Dz. Pr. P. P. z r. 1919 Nr. 35, poz. 276);

19) rozporządzenia Ministrów Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Poczt i Telegrafów oraz Kolei w przedmiocie ułatwienia donoszeń ludności cywilnej, odnoszących się do bezprawnych rekwizycji i plądrowania przez osoby wojskowe (Dz. U. z r. 1920 Nr. 98 poz. 658);

20) ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. o osobistych świadczeniach wojennych (Dz. U. z r. 1919 Nr. 67 poz. 401);

21) ustawy z dnia 2 sierpnia 1919 r. o powołaniu pracowników kolei, poczty, żeglugi parowej, telegrafu i telefonu do służby w armji (Dz. Pr. z r. 1919 Nr. 65, poz. 396);

22) ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o powołaniu prawników do czynnej służby wojskowej (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 7, poz. 45);

23) rozporządzenia Ministrów Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych i w porozumieniu z Ministrami Kolei Żelaznych, Skarbu, Ochrony Pracy oraz Opieki Społecznej o wprowadzeniu obowiązku osobistych świadczeń wojennych, w celu oczyszczenia torów kolejowych od zasp śnieżnych (Dz. U. z r. 1919 Nr. 87 poz. 477);

24) rozporządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych z dnia 8 listopada 1919 r. o wprowadzeniu obowiązku osobistych świadczeń wojennych (Dz. U. R. P. z r. 1919 Nr. 93, poz. 504);

25) rozporządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych w przedmiocie powołania lekarzy, lekarek, rygorozantów i rogorozantek, studentów i studentek medycyny, tudzież osób, posiadających wyszkolenie sanitarne, do osobistych świadczeń wojennych (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 13, poz. 72);

26) rozporządzenia wykonawczego Ministrów Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych do ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. z roku 1919 Nr. 67, poz. 401) o osobistych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 64, poz. 428);

27) ustawy z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 42, poz. 251);

28) rozporządzenia wykonawczego Ministrów Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych oraz b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 20 listopada 1920 r. do ustawy z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 112, poz. 743);

29) ustawy z dnia 27 marca 1920 r. o kolejach w czasie wojny (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 27, poz. 160);

30) rozporządzenia wykonawczego Ministrów Spraw Wojskowych i Kolei Żelaznych do ustawy z dnia 27 marca 1920 r.

o kolejach w czasie wojny (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 55, poz. 342);

31) rozporządzenia Ministrów Spraw Wojskowych, Kolei Żelaznych i Skarbu z dnia 8 sierpnia 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy o kolejach w czasie wojny (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 79, poz. 533);

32) ustawy z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 7, poz. 36);

33) ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzplitej Polskiej (Dz. U. z r. 1919 Nr. 69, poz. 416).

§ 2. Postanowienia dekretów, ustaw i rozporządzeń, wymienionych w § 1, uzyskują na ziemiach wskazanych w art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. moc obowiązującą z dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Załącznik Nr. 197.

TYMCZASOWA USTAWA

o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

(Dz. U. Nr. 13, p. 28).

TYTUŁ I. O służbie wojskowej w ogólności.

Art. 1. Służba wojskowa jest obowiązkiem każdego obywatela Państwa Polskiego. Obowiązku tego dopełnić musi każdy obywatel osobiście.

Art. 2. Zwolnienia ze służby wojskowej, ulgi w jej pełnieniu, skrócenia i odroczenia jej terminów — są ustalone w niniejszej ustawie.

Art. 3. Służba wojskowa jest dwojaka:

a) służba czynna,

b) służba pomocnicza.

TYTUŁ II. O służbie wojskowej czynnej.

Art. 4. Służba wojskowa czynna obejmuje:

a) służbę w wojsku stałem,

b) służbę w zapasie,

c) służbę w rezerwie,

d) służbę w obronie krajowej,

e) służbę w pospolitem ruszeniu.

Art. 5. Obowiązek służby w wojsku stałem rozpoczyna się 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany kończy 20 lat.

Art. 6. Służba w wojsku stałem trwa 2 lata, licząc od dnia rozpoczęcia służby.

Komenda Główna wojsk polskich może atoli służących w wojsku stałem po odbyciu dostatecznego wyszkolenia urlopować na okres czasu, przez siebie ustalony.

Art. 7. Zapas obejmuje wszystkich tych, którzy przy przeglądzie zostali uznani za zdatnych, jednakże z powodu wypełnienia kontyngensu nie mogli być powołani do służby w wojsku stałem.

Art. 8. Służba w zapasie trwa trzy lata, licząc od pierwszego dnia przeglądu wojskowego, dokonanego w roku kalendarzowym, w którym obowiązany kończy lat 20.

W ciągu tego czasu zapasowy musi przejść równorzędne wyszkolenie wojskowe do tego, jakie przechodzą służący w wojsku stałem.

Art. 9. Zapasowi będą powoływani do służby w wojsku stałem w porządku losów, wyciągniętych przy przeglądzie, poczynając od najmłodszego rocznika, skoro w pewnym roku przepisany kontyngens nie zostanie pokryty albo przepisana nim ilość wojska w czasie późniejszym się zmniejszy (art. 6 ust. 2). Odbyty poprzednio przez zapasowego okres wyszkolenia wojskowego zostanie wliczony do służby w wojsku stałem.

Art. 10. Po ukończeniu służby zapasowi zaliczeni zostają do rezerwy i obowiązani są do tych samych ćwiczeń, co odpowiednie roczniki rezerwistów, którzy odbyli służbę w wojsku stałem.

Art. 11. Służba w rezerwie trwa od chwili zwolnienia ze służby w wojsku stałem, względnie w zapasie, aż do końca tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany kończy lat 30.

W ciągu tego czasu rezerwiści obowiązani są do odbycia kilku okresów ćwiczeń, trwających razem najwyżej 20 tygodni.

Art. 12. Rezerwiści uważani są za bezterminowo urlopowanych żołnierzy wojska stałego. Rząd może każdej chwili polecić powołać ich pod broń.

Art. 13. Służba w obronie krajowej trwa od chwili zwolnienia z rezerwy do końca tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany kończy lat 40.

W ciągu tego czasu należący do obrony krajowej obowiązani są do odbycia kilku okresów świczeń, trwających razem najwyżej 12 tygodni.

Art. 14. Do służby w pospolitem ruszeniu są obowiązani:

a) wszyscy mężczyźni od 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym kończą lat 18, aż do 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym się zaczyna ich obowiązek służby w wojsku stałem, względnie w zapasie, a więc w którym kończą lat 20;

b) wszyscy ci, którzy ukończyli służbę w wojsku stałem, w zapasie, w rezerwie i w obronie krajowej. Obowią-

zek służby w pospolitem ruszeniu dla tej kategorji rozpoczyna się od tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany kończy 41 rok życia, i trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończy on lat 50;

c) wszyscy ci, którzy nie zostali od służby wojskowej czynnej zwolnieni, lecz na podstawie prawomocnego orzeczenia właściwej władzy wojskowej bądź to przy przeglądzie, bądź też później zaliczeni zostali do pospolitego ruszenia. Obowiązek służby w pospolitem ruszeniu dla nich rozpoczyna się z chwilą zaliczenia ich do pospolitego ruszenia i trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą oni lat 50.

Pospolitacy powyżej lat 20 a poniżej lat 30, którzy nie odbywali służby w wojsku stałem, względnie w zapasie, obowiązani są aż do ukończenia 40 roku życia do tych samych ćwiczeń, do jakich obowiązana jest obrona krajowa. Inni wolni są od ćwiczeń.

Art. 15. O zaliczeniu żołnierzy wojska stałego i zapasu do rezerwy, rezerwistów do obrony krajowej i obowiązanych do służby w obronie krajowej do pospolitego ruszenia—decyduje wyłącznie właściwa władza wojskowa w myśl postanowień niniejszej ustawy.

Art. 16. Komenda Główna wojsk polskich ma prawo odroczyć termin zwolnienia żołnierzy wojska stałego do rezerwy, jak również przedłużyć okresy ćwiczeń zapasowych, rezerwistów i obrony krajowej. Zarządzenie to może nastąpić jedynie za zgodą Rządu.

TYTUŁ III. O służbie pomocniczej.

Art. 17. Obowiązek służby pomocniczej istnieje tylko w czasie wojny. Obejmuje on wszystkich, nie powołanych pod broń, od początku tego roku kalendarzowego, w którym obowiązani kończą lat 16, aż do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą oni lat 60. Zwierzchnia Władza państwowa polska decyduje o tem, jakie kategorje osób i w jakim porządku będą do służby tej powoływane i jakie rodzaje działalności tej służby wymagają.

TYTUŁ IV. Przygotowawcze wyszkolenie wyjskowe młodzieży.

Art. 18. Komenda Główna wojsk polskich może w porozumieniu z odpowiedniemi ministerstwami zarządzić dla młodzieży od lat 16 do 20 życia ćwiczenia i kursy, dające młodzieży ogólne przygotowawcze wyszkolenie wojskowe.

TYTUŁ V. Organizacja poboru.

Art. 19. Państwo Polskie pod względem służby wojskowej podzielone będzie na określoną liczbę okręgów wojskowych, z których każdy obejmie pewną liczbę powiatów. Podział ten winien być dostosowany do podziału administracyjnego kraju.

Art. 20. Ilość i siedziba okręgów wojskowych tudzież ilość i nazwa należących do każdego okręgu powiatów będą ustalone w osobnem rozporządzeniu Komendy Głównej wojsk polskich, wydanem w porozumieniu z Rządem.

Wszelkie zmiany dotyczące okręgów wojskowych, ich siedzib tudzież ilości należących do każdego okręgu powiatów zarządzić może jedynie Komenda Główna wojsk polskich w porozumieniu z Rządem.

Art. 21. Władzą administracyjno-wojskową w okręgu wojskowym jest Okręgowa Komenda Uzupełnień.

Art. 22. Okręgowym komendom uzupełnień podległe są Powiatowe Komendy Uzupełnień.

Art. 23. Powiatowa komenda uzupełnień obejmuje jeden albo więcej powiatów. Powiaty większe tudzież miasta większe mogą być podzielone na 2 lub więcej rejonów z własną powiatową komendą uzupełnień.

Art. 24. Ilość i siedziba powiatowych komend uzupełnień, ilość i nazwa powiatów, podległych poszczególnym komendom, podział ewentualny powiatów i miast na rejony — będą uskutecznione w osobnem rozporządzeniu Komendy Głównej wojsk polskich, wydanem w porozumieniu z Rządem.

Art. 25. Na czele okręgowej komendy uzupełnień stoi wyższy rangą oficer polski, któremu do pomocy dodana będzie odpowiednia ilość oficerów tudzież podoficerów i żołnierzy.

Art. 26. Na czele powiatowej komendy uzupełnień stoi oficer polski, któremu do pomocy dodana będzie odpowiednia ilość podoficerów i żołnierzy.

Art. 27. Zadania i obowiązki powiatowych komend uzupełnień są następujące:

a) ułożenie i prowadzenie imiennej listy popisowych (art. 41 i nast.) tudzież innych list obowiązanych do służby wojskowej (art. 76 i nast.),
b) powołanie do przeglądu,
c) wojskowo-lekarski przegląd popisowych,
d) przyznanie ulg w pełnieniu służby i zwolnień ze służby,
e) zaliczenie do zapasu, rezerwy obrony krajowej i pospolitego ruszenia,
f) kontrola zapasowych, rezerwistów i służących w obronie krajowej.

Art. 28. Zadania i obowiązki okręgowych komend uzupełnień są następujące:

a) nadzór nad czynnościami podległych powiatowych komend uzupełnień,
b) rozdział uchwalonego kontyngensu na podległe powiatowe komendy uzupełnień,
c) władza dyscyplinarna i sądowa nad podległemi od działami,
d) rozstrzyganie w charakterze drugiej instancji skarg na decyzje i zarządzenia, wydane przez powiatowe komendy uzupełnień.

Art. 29. Dla wykonywania obowiązków, wymienionych w art. 28 lit. d, powołana będzie w każdej okręgowej komendzie uzupełnień stała komisja, w której skład wchodzą:

a) okręgowy komendant uzupełnień, względnie jego zastępca, jako przewodniczący komisji,
b) komisarz Rządu Polskiego, mianowany przez Ministestwo Spraw Wewnętrznych, jako reprezentant władzy cywilnej,
c) dwaj lekarze wojskowi, a w braku ich cywilni, delegowani przez Komendę Główną wojsk polskich,
d) reprezentant ludności danego okręgu wojskowego.

Osobne rozporządzenie Rządu, wydane w porozumieniu z Komendą Główną wojsk polskich, określi sposób powołania reprezentanta ludności.

Art. 30. Sposób urzędowania okręgowych komend uzupełnień tudzież powiatowych komend uzupełnień określą osobne regulaminy, wydane przez Komendę Główną wojsk polskich w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 31. Zaciężni będą pełnić służbę w okręgach wojskowych, wskazanych przez Komendę Główną wojsk polskich.

TYTUŁ VI. Czynności przygotowawcze.

A) Listy poborowe.

Art. 32. Corocznie w powiatach wójtowie gmin, w miastach naczelnicy gmin miejskich, w miastach mających własne powiatowe komendy uzupełnień komisarze okręgów milicji — ułożą listy poborowe, do których zapiszą w porządku alfabetycznym nazwiska wszystkich mężczyzn, kończących 20 lat życia w danym roku i zamieszkałych w obrębie gminy, miasta lub okręgu milicji.

Art. 33. Za podstawę do układania list poborowych służą: księgi ludności, wykazy urzędów stanu cywilnego oraz wszelkie inne dane urzędowe i nieurzędowe — po ich sprawdzeniu.

Art. 34. Prócz mieszkańców zapisanych do ksiąg ludności mają być wciągnięci do listy poborowej:

a) nieobecni w gminie lub mieście, chociażby byli zobowiązani umowami do zamieszkiwania poza gminą lub miastem oraz zamknięci w więzieniu, jeśli jednocześnie ich ojcowie lub matki albo osoby miejsce rodziców

prawnie zastępujące mieszkają w gminie lub mieście, albo też jeżeli ich ojciec lub matka, względnie osoby miejsce rodziców prawnie zastępujące, które wyemigrowały, miały w gminie lub mieście zamieszkanie;

b) żonaci, mieszkający w gminie lub mieście, gdyby nawet ich rodzice mieszkali w innej gminie lub mieście;

c) urodzeni i mieszkający w gminie lub mieście i niemający ojca lub matki lub osób miejsce rodziców prawnie zastępujących;

d) zamieszkali w gminie lub mieście, nie podpadający pod powyższe kategorje i niemogący dowieść swego zamieszkania w innej gminie lub mieście.

Art. 35. Listy poborowe sporządzone będą według wzoru A).

Art. 36. Listy poborowe będą ogłoszone, względnie dostępne do przejrzenia, najpóźniej 15 marca każdego roku przez przeciąg jednego miesiąca.

Art. 37. W ciągu miesiąca po ogłoszeniu list każdy z wpisanych, uległy kalectwu lub chorobie, czyniącej go do służby wojskowej czynnej zupełnie niezdatnym, winien zawiadomić o tem wójta gminy, burmistrza albo komisarza milicji, względnie policji, z załączeniem poświadczenia lekarskiego, wystawionego przez lekarza wojskowego lub powiatowego. W nieobecności wpisanego do listy uczynić mogą to doniesienie w jego zastępstwie rodzice, krewni, osoby miejsce rodziców prawnie zastępujące lub pełnomocnicy.

Zawiadomienie to wraz z dokumentami przesłane będzie po upływie ustanowionego terminu do właściwej powiatowej komendy uzupełnień, która orzecze, czy zachodzi potrzeba powołania do przeglądu.

Art. 38. Opuszczeni w listach poborowych z poprzednich lat wpisani będą do list poborowych tego roku, w którym to opuszczenie nastąpiło.

Art. 39. Po upływie określonego wyżej w art. 36 terminu miesięcznego wszelkie wpisy, wykreślenia i poprawki w listach poborowych mogą być uskutecznione jedynie na zarządzenie właściwej powiatowej komendy uzupełnień.

Art. 40. Wszelkie czynności i koszta, związane ze sporządzeniem list poborowych, pokrywać będą gminy z własnych funduszów.

B) Lista imienna popisowych

Art. 41. Listy poborowe sporządzane bądą w dwóch równobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz pozostaje w przechowaniu cywilnej powiatowej władzy administracyjnej, drugi przesłany będzie powiatowej komendzie uzupełnień.

Art. 42. Na podstawie list poborowych sporządzi powiatowa komenda uzupełnień listę imienną popisowych, do których wpisze w porządku alfabetycznym gmin, względnie

w porządku liczbowym okręgów milicyjnych, wszystkich popisowych swego okręgu w porządku alfabetycznym nazwisk.

Art. 43. Listy imienne popisowych sporządzane będą wedle wzoru B).

Art. 44. Uzupełnienie, względnie sprostowanie, listy imiennej popisowych nastąpi w czasie przeglądu. O wszelkich zmianach zachodzących w liście imiennej popisowych, zawiadomi komenda powiatowa uzupełnień właściwą władzę administracyjną powiatu, w celu uzgodnienia listy imiennej popisowych z listą poborową.

Art. 45. Ochotnicy (art. 97 i nast.) wpisani będą do listy imiennej popisowych tego roku, w którym się do służby wojskowej zgłosili. Wpisu dokonuje powiatowa komenda uzupełnień.

Art. 46. Wykreślenie z listy imiennej popisowych należy dokonać:

a) przy przeniesieniu do jednej z list, wymienionych w art. 76,

b) w razie zupełnego zwolnienia od służby czynnej,

c) w razie śmierci,

d) w razie utraty obywatelstwa polskiego.

Przy wykreślaniu należy w rubryce „uwaga“ podać krótko powód wykreślenia.

Art. 47. Wszelkie zmiany i wykreślenia winny być dokonane w ten sposób, by tekst pierwotny wpisu był łatwy do odczytania.

TYTUŁ VII. Przegląd.

Art. 48. Przegląd powołanych do wojska odbywać się będzie corocznie między 15 października a 15 grudnia.

Komenda Główna wojsk polskich może wyznaczyć w razie uzasadnionej potrzeby inny termin dorocznego przeglądu oraz urządzić przegląd dodatkowy za każdorazowem przyzwoleniem Rządu.

Art. 49. Przegląd przeprowadza się na podstawie imiennej listy popisowych. Do przeglądu powołani będą tak popisowi danego rocznika, jak też i ci, którzy mają odroczenia z lat poprzednich, o ile od stawiennictwa osobistego nie zostali zwolnieni (art. 59 ust. 3).

Art. 50. Przeglądu dokonuje komisja przeglądowa w następującym składzie:

a) powiatowy komendant uzupełnień, względnie jego zastępca,

b) komisarz Rządu Polskiego, delegowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,

c) lekarz wojskowy, względnie cywilny, delegowany przez Dyrekcję Służby Zdrowia Publicznego w porozumieniu z właściwą okręgową komendę uzupełnień.

d) delegat sejmiku powiatowego.

Celem udzielenia komisji przeglądowej informacji o popisowych mają stanąć do przeglądu także wójci i sołtysi. Powoływani oni będą kolejno na ten czas, kiedy odbywa się przegląd popisowych ich gminy. Głosu w komisji wójci i sołtysi nie mają.

W miastach, mających własne komendy uzupełnień, miejsce delegata sejmiku zajmuje delegat rady miejskiej.

Jeżeli dwa lub więcej powiatów podlegają jednej powiatowej komendzie uzupełnień, sejmiki danego powiatu delegują do komisji przeglądowej swego przedstawiciela kolejno w porządku alfabetycznym nazwy powiatu na przeciąg jednego roku.

Jeżeli jeden powiat jest podzielony na kilka powiatowych komend uzupełnień, sejmiki powiatów delegują tylu swoich przedstawicieli, ile jest w powiecie powiatowych komend uzupełnień.

Wyborów delegatów sejmików, względnie rady miejskiej, dokonywa się na rok jeden. Ponowny wybór tych samych delegatów jest pożądany.

Przewodniczy w komisji przeglądowej komisarz Rządu Polskiego, delegowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Art. 51. Komisja przeglądowa wykonywać będzie swoje czynności publicznie. Po rozpoczęciu czynności, popisowi, ich rodzice, względnie osoby ich miejsce prawne zastępujące i pełnomocnicy mają zgłosić swe uwagi i poprawki, co do których komisja wyda orzeczenie.

Po sprawdzeniu wiadomości o osobach, nie wciągniętych do list poborowych, komisja poweźmie co do nich następujące decyzje: ci, którzy poprzednio, a najdalej na samem posiedzeniu komisji, złożą wyjaśnienie, iż niezapisanie ich do list poborowych nie wynikło z ich niedbalstwa, uznani będą za usprawiedliwionych; ci, których wyjaśnienia uznane będą za niedostateczne, podlegną przeglądowi bez uwzględnienia ulg i odroczeń.

Podejrzani o oszustwo pociągnięci będą do odpowiedzialności sądowej.

Art. 52. Wydanie orzeczenia w przedmiocie ulg i odroczeń zamknie wstępne czynności komisji przeglądowej. Aż do chwili tego zamknięcia mogą być przedstawiane dokumenty, uzasadniające prawo do ulg i odroczeń; na ich podstawie będą wydawane orzeczenia i jednocześnie w imiennych listach popisowych czynione poprawki.

Art. 53. Po zamknięciu wstępnych czynności nastąpi losowanie numerów porządkowych tylko wówczas, jeśli liczba popisowych, mogących być przyjętymi do wojska, przewyższy liczbę kontyngensu, przepisaną na dany okrąg poborowy.

Losowania dokona komisja przeglądowa publicznie. Każdy, powołany z kolei zapisania do listy popisowych, wyciągnie swój los; za nieobecnych losy wyciągną ich krewni albo wójt gminy, albo przewodniczący komisji.

Art. 54. Po ukończeniu losowania, o ile zostało ono zarządzone, nastąpią oględziny lekarskie popisowych.

Przedewszystkiem poddani będą oględzinom ci, którzy mają prawo do służby jednorocznej oraz ochotnicy, następnie zapisani do listy popisowych (jeśli odbyło się losowanie, to w kolei losów).

Naprzód poddani będą oględzinom nie mający prawa do ulg i odroczeń, potem zaś posiadający to prawo. Decyzje komisji co do zdatności powołanych do służby wojskowej, zapadać będą po wysłuchaniu opinji lekarza.

Art. 55. Warunki zdatności fizycznej będą szczegółowo określone w przepisach sanitarno-wojskowych, które wyda Komenda Główna wojsk polskich.

Art. 56. Pod względem zdatności fizycznej do służby wojskowej komisja przeglądowa podzieli obecnych powołanych na 4 kategorje:

1. uznanych za zupełnie zdatnych do służby w wojsku stałem,

2. uznanych za zdatnych tylko do służby w obronie krajowej albo w pospolitem ruszeniu w razie pewnych braków, nie budzących jednakże wątpliwości co do ogólnego stanu zdrowia,

3. słabego zdrowia, którym udziela się odroczenia do nowego przeglądu,

4. uznanych za zupełnie niezdatnych do służby wojskowej czynnej.

Art. 57. Po ukończeniu oględzin i uwzględnieniu wymagań kontyngensu komisja przeglądowa ogłosi wynik przeglądu, ogłaszając nazwiska zaciągniętych do służby czynnej w wojsku stałem, zaliczonych do zapasu, rezerwy, obrony krajowej i pospolitego ruszenia, zwolnionych zupełnie od służby, otrzymujących odroczenia i wstępujących do służby w charakterze jednorocznych albo ochotników.

Art. 58. Szczegółowe przepisy co do trybu postępowania komisji przeglądowych, tudzież szczególnych uprawnień oficera, biorącego udział w przeglądzie, ustanowi regulamin, wydany przez Komendę Główną wojsk polskich w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

TYTUŁ VIII. Odroczenie służby.

Art. 59. Odroczenia służby wojskowej mogą być z reguły udzielane tylko z roku na rok, nie dłużej jednak, jak do 23 roku życia, o ile nie są przez ustawę niniejszą przewidziane dłuższe odroczenia.

Prawo do udzielania odroczeń przysługuje powiatowej komendzie uzupełnień. W czasie funkcjonowania komisji przeglądowej prawo to przechodzi na komisję przeglądową względem popisowych, powołanych do przeglądu.

W razie odroczenie dłuższego, niż na rok, otrzymujący odroczenie zwolnieni będą na czas trwania odroczenia od stawania do przeglądu.

Art. 60. Mający odroczenia winni będą po upływie terminu stanąć w komisji, która udzieliła im odroczenia. W wyjątkowych wypadkach wolno stanąć także przed inną komisją przeglądową. Umotywowane podania muszą być wniesione do tej powiatowej komendy uzupełnień, która odroczenia udzieliła, najpóźniej na 14 dni przed przeglądem, przyczem wymienić należy tę powiatowę komendę uzupełnień, przed którą petent chce stanąć do przeglądu. Orzeczenia powiatowej komendy uzupełnień, na prośby te zapadłe, nie ulegają zaskarżeniu.

Art. 61. Odroczenia wskutek stosunków familijnych i majątkowych udzielane będą na prośbę powołanych lub ich krewnych, względnie osób zastępujących prawnie miejsce rodziców. Odroczenia z roku na rok przysługują:

1. jedynym żywicielom pozbawionych podpory rodzin albo niezdolnych do pracy rodziców, dziadka, babki albo braci i sióstr;

2. bratu, następującemu wiekiem po żołnierzu, zabitym na wojnie albo zmarłym z ran, albo wskutek ran niezdolnym do pracy, albo zmarłym na wojnie wskutek choroby, jeżeli przez udzielenie odroczenia może być wyświadczona niezbędna pomoc jego rodzinie.

Nie będą brane pod uwagę takie okoliczności familijne i majątkowe, które zostały rozmyślnie wytworzone w celu pozyskania odroczenia. Pod względem odroczeń bracia przyrodni traktowani będą narówni z rodzonymi. Synom naturalnym tylko względem matek przyznane będą obowiązki familijne.

Art. 62. Jeśli pozbawione podpory rodziny albo niezdolni do pracy rodzice, dziadek, babka, bracia lub siostry nie mogą obyć się bez pomocy jednego z dwóch równocześnie powołanych żywicieli, jednemu z nich udzielone będzie odroczenie do czasu zwolnienia ze służby drugiego. Otrzymujący odroczenie winien być powołany jednocześnie ze zwolnieniem ze służby przedtem powołanego.

Art. 63. Jeżeli jedyny żywiciel po dojściu do lat 23 życia w dalszym ciągu pozostaje w tymże stanie jedynego żywiciela, zaliczony będzie do obrony krajowej.

Art. 64. Z przyczyn zawodowych odroczenie z roku na rok przysługuje:

1. uczniom średnich zakładów naukowych prócz Państwowych do lat 22.

W ed. dekretu z d. 16 stycznia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 8, poz. 119).

2. słuchaczom uniwersytetu i wyższych zakładów naukowych — do lat 25;

3. poświęcającym się studjom teologji wyznania rzymsko-katolickiego oraz innych wyznań chrześcijańskich dla uzyskania święceń kapłańskich — do lat 27.

Art. 65. O wszelkich dalszych odroczeniach ponad terminy przepisane, lecz nie dłużej niż jeszcze na lat 2, decydować mogą okręgowe komendy uzupełnień, o ile przedłożone im będą ważne powody.

Art. 66. Uchylony (P. D. 1919 r. Nr. 8, p. 119).

Art. 67. W razie ogłoszenia mobilizacji odroczenia służby wojskowej tracą moc. Powołanie do szeregów nastąpi na podstawie osobnego rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych. (W red. tegoż dekretu).

TYTUŁ IX. Zwolnienia od obowiązku służby.

Art. 68. Kapłani i zakonnicy wyznań chrześcijańskich, pastorowie wyznania ewangielicko-augsburskiego i ewangielicko-reformowanego, uznani przez państwo rabini i uznani przez państwo duchowni innych wyznań będą wolni od służby wojskowej.

Art. 69. Opuszczenie stanu duchownego przez osoby wymienione w poprzednim paragrafie przed dojściem do 30 lat życia pozbawia ich tej ulgi.

TYTUŁ X. Służba wojskowa nauczycieli ludowych.

Art. 70. Nauczyciele ludowi, którzy istotnie pełnią obowiązki nauczycielskie, mogą być zwolnieni do zapasu.

Art. 71. Jeśli zwolniony na powyższej zasadzie nauczyciel porzuci swój zawód albo zostaje na zawsze ze swego stanowiska zwolniony przed upływem 25 roku życia, może być niezwłocznie powołany do odsłużenia pozostającego mu terminu służby w wojsku stałem.

TYTUŁ XI. Służba wojskowa osób sądownie poszlakowanych.

Art. 72. Służba wojskowa jest służbą honoru. Wskutek tego:

a) znajdujący się pod śledztwem o zbrodnię lub występek, pociągający za sobą karę więzienia od jednego roku i 6 miesięcy do lat 6, względnie domu poprawy, — uzyskują odroczenie służby aż do czasu umorzenia śledztwa, względnie uprawomocnienia się wyroku;

b) skazani na karę pozbawienia wolności, połączoną z pozbawieniem praw (art. 30 ustawy karnej), w razie uznania ich zdatności fizycznej do służby wojskowej, przy przeglądzie zostaną wcieleni do specjalnych oddziałów aż do czasu przywrócenia tych praw (art. 31 ustawy karnej).

TYTUŁ XII. Zaliczenie do zapasu, rezerwy, obrony krajowej i pospolitego ruszenia.

Art. 73. Przeniesienie żołnierza wojska stałego, względnie zapasu, do rezerwy, zaliczenie do obrony krajowej i pospolitego ruszenia należy do powiatowej komendy uzupełnień.

Art. 74. Do rezerwy będą zaliczeni: mający odroczenia wskutek tymczasowej niezdatności do służby i uznani w trzecim roku po pierwszem powołaniu jeszcze za tymczasowo niezdatnych, ale których stan zdrowia pozwala mniemać, że w roku następnym osiągną taką poprawę zdrowia, że będą mogli podołać ciężarom służby wojskowej.

Art. 75. Do pospolitego ruszenia będą zaliczeni:

1) cierpiący na choroby nieuleczalne, które przeszkadzają w służbie w wojsku stałem, w zapasie i w rezerwie, ale nie są przeszkodą dla służby w pospolitem ruszeniu z użyciem broni, czy dla czynności pozafrontowych, zwłaszcza w zakresie zwykłej ich specjalności (aptekarze, technicy, rzemieślnicy, kopacze ziemi i t. p.);
2) mający odroczenia wskutek tymczasowej niezdatności fizycznej i uznani w trzecim roku za mało zdatnych, o ile w następnym roku nie można oczekiwać takiej poprawy, żeby mogli być zaliczeni do rezerwy.

TYTUŁ XIII. Prowadzenie list.

Art. 76. W powiatowych komendach uzupełnień prowadzone będą listy wszystkich powołanych do służby wojskowej w ten sposób, by w nich stosunek do wojska każdego powołanego jasno był uwidoczniony.

Art. 77. Dlatego każda powiatowa komenda uzupełnień po ukończeniu przeglądu sporządzi osobne listy imienne dla:

1) zaliczonych do służby w wojsku stałem,
2) zaliczonych do służby w zapasie,
3) zaliczonych do rezerwy,
4) zaliczonych do obrony krajowej,
5) zaliczonych do pospolitego ruszenia,
6) otrzymujących odroczenie wskutek słabego zdrowia,
7) otrzymujących odroczenie wskutek stosunków familijnych, majątkowych i zawodowych,
8) wstępujących do wojska w charakterze jednorocznych,
9) wstępujących do wojska w charakterze ochotników.

Art. 78. W listach tych notowane będą wszelkie zmiany, jakie w stanie służby obowiązanego zajść mogą aż do ostatecznego zwolnienia od obowiązku służby wojskowej czynnej.

Art. 79. Na podstawie powyższych list powiatowa komenda uzupełnień wyda popisowym książeczki, zawierające szczegóły z list.

Książeczki te winny być przedstawione na żądanie władz policyjnych, milicyjnych, sądowych, administracyjnych. Czynione w nich będą w razie potrzeby dalsze adnotacje.

Art. 80. Sposób prowadzenia tych list przez powiatowe komendy uzupełnień, postanowienie, jakie szczegóły mają być w listach uwidocznione, forma książeczek, sposób ich prowadzenia i szczegóły, w nich uwidocznić się mające, będą ustalone w osobnem rozporządzeniu Komendy Głównej wojsk polskich, wydanem w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

TYTUŁ XIV. Określenie kontyngensu.

Art. 81. Najwyższa Władza Państwa Polskiego na wniosek Rządu określi na każdy rok liczbę zaciężnych, wymaganą do skompletowania wojska.

Art. 82. Komenda Główna wojsk polskich na podstawie powyższej liczby ogólnej ustali liczby zaciężnych, wymagane do skompletowania każdego oddziału wojskowego, przy uwzględnieniu liczby ochotników.

Art. 83. Ogólna liczba zaciężnych podzielona będzie odpowiednio do wymagania oddziałów wojskowych między wszystkie okręgi wojskowe, a to w stosunku do liczby popisowych w danym okręgu, obowiązanych do służby czynnej w wojsku stałem i zapasie.

Art. 84. Jeśli okrąg wojskowy nie może wystawić wymaganej odeń liczby zaciężnych, brakująca ilość podzielona będzie między pozostałe okręgi, odpowiednio do istniejącego w nich nadmiaru popisowych.

Art. 85. Okręgi wojskowe podzielą liczbę zaciężnych, od nich wymaganą, pomiędzy powiatowe komendy uzupełnień, w stosunku do liczby popisowych.

Art. 86. Jeśli powiatowa komenda uzupełnień nie może wystawić wymaganej liczby zaciężnych, brakująca ilość podzielona będzie między inne w tym samym okręgu będzące powiatowe komendy uzupełnień, odpowiednio do istniejącego w nich nadmiaru popisowych.

TYTUŁ XV. Służba jednoroczna.

Art. 87. Prawo do jednorocznej służby przysługuje tym, którzy w chwili powołania ich do służby w wojsku stałem, zdali w szkole średniej państwowej lub przez Państwo uznanej egzamin dojrzałości, względnie równorzędny z tym egzaminem egzamin ostateczny.

Komenda Główna wojsk polskich po porozumieniu się z odpowiedniemi ministerstwami ogłaszać będzie rok rocznie publicznie wykaz tych zakładów naukowych, które uprawniają ich absolwentów do jednorocznej służby.

Art. 88. Prawo to przysługuje następnie tym, którzy w chwili powołania ich do służby w wojsku stałem ukończyli conajmniej 6 klas szkoły średniej państwowej lub przez Państwo uznanej, a to na specjalnych warunkach, które określi Komenda Główna wojsk polskich w porozumieniu z Rządem.

Art. 89 i 90. Uchylone (D. Pr. 1919 r. Nr. 8 p. 119).

Art. 91. Uprawnieni do jednorocznej służby otrzymują poświadczenia tego swego prawa od właściwej władzy wojskowej.

Art. 92. Wszyscy żołnierze służby czynnej, którzy w czasie odbywania służby uzyskają warunki, uprawniające ich do jednorocznej służby, mogą uzyskać uprawnienia jednorocznych od właściwej władzy wojskowej, po przedłożeniu przepisanych dokumentów.

Art. 93. Celem uzyskania prawa do jednorocznej służby muszą petenci najpóźniej w dniu przeglądu przedłożyć w oryginale albo w uwierzytelnionych odpisach następujące dokumenty:

a) metrykę urodzenia,
b) urzędowe świadectwo moralności,
c) świadectwo szkolne, uprawniające do jednorocznej służby.

d) Uchylony (Dz. Pr. 1919 r. Nr. 8 p. 119).

Art. 94. Nieuzasadnione niedotrzymanie terminu stawiennictwa pozbawi uprawnionych przywileju jednorocznej służby.

Art. 95. Słuchacze medycyny, weterynarji i farmacji pełnią służbę linjową tylko pół roku, a następnie pół roku na urzędach wojskowo-sanitarnych.

Po odbyciu służby półrocznej linjowej mogą oni uzyskać odroczenie dalszej służby w myśl art. 64 ust. 2.

Art. 96. Po odsłużeniu roku jednoroczni, którzy aspirują do rangi oficerskiej jakiegobądź rodzaju broni, poddani będą egzaminowi i po złożeniu go z dobrym wynikiem zostaną mianowani aspirantami oficerskimi. Aspiranci oficerscy mogą zostać mianowani oficerami rezerwy dopiero po odbyciu ćwiczeń, których okres ustali Komenda Główna wojsk polskich.

Skład komisji egzaminacyjnej, zakres wymaganych wiadomości, sposób postępowania komisji i terminy egzaminów— przepisze Komenda Główna wojsk polskich w porozumieniu z Rządem.

TYTUŁ XVI. Służba ochotnicza.

Art. 97. Każdy niezaliczony do wojska stałego może być przyjęty do niego w charakterze ochotnika.

Ochotnik winien

a) mieć skończonych 18 a nie więcej nad 23 lat życia,
b) posiadać urzędowe świadectwo moralności,
c) mieć zgodę, ojca lub matki, względnie osoby miejsce rodziców prawnie zastępującej, o ile nie ukończył 21 lat życia.

(W red. dekretu z d. 16 stycznia 1919 r. D. Pr. Nr. 8 p. 119).

Art. 98. Ochotnicy przyjmowani są do wszystkich rodzajów broni tylko do służby linjowej.

Art. 99. Ochotnicy pozostawać będą na utrzymaniu skarbowem i winni odsłużyć terminy, ustalone w ustawie niniejszej.

Ochotnikom przysługuje prawo wyboru rodzaju broni i oddziału, w którym chcą służyć.

Art. 100. Zamiar wstąpienia do wojska w charakterze ochotnika zgłoszony być winien w powiatowej komendzie uzupełnień na 2 miesiące przed ogólnym terminem przeglądu.

Art. 101. Szczegółowe przywileje ochotników, a zwłaszcza tych, którzy zgłoszą się do służby na dłuższy okres czasu, niż w ustawie przepisany, określi Komenda Główna wojsk polskich.

Art. 102. Żołnierze, którzy ukończyli w wojsku służbę w wojsku stałem, mogą na własne żądanie pozostać w służbie ponad termin na warunkach i na okres, jakie będą ustalone osobno przez Komendę Główną wojsk polskich.

Art. 103. Żołnierze tacy otrzymują szczególne przywileje tak w czasie służby (pierwszeństwo w przyjęciu do szkół podoficerskich, wyższe pobory, lepsze zaopatrzenie rodzin itp.), jak i po ukończeniu służby (pierwszeństwo przy uzyskaniu posad w służbie rządowej, cywilnej i t. p.). Zakres tych przywilejów ustali Rząd.

TYTUŁ XVII. Kontrola zapasowych, rezerwistów i służących w obronie krajowej.

Art. 104. Zaliczenie do zapasu, rezerwy i obrony krajowej, wykreślenie zapasowych, rezerwistów i służących w obronie krajowej, kontrolę ich podczas pozostawania w służbie, powoływanie ich do przepisanych ćwiczeń—należą do powiatowych komend uzupełnień.

Art. 105. Zapasowi, rezerwiści i służący w obronie krajowej, którzy staną się niezdolnymi do służby wojskowej i skutkiem tego mają prawo do odroczenia, względnie zupełnego zwolnienia, mają co do tego przy przedstawieniu odpowiednich zaświadczeń lekarza wojskowego albo powiatowego zgłosić się o rozstrzygnięcie do właściwej powiatowej komendy uzupełnień.

Art. 106. W wypadkach śmierci wykreślenia z listy dokonać może powiatowa komenda uzupełnień jedynie na podstawie aktu zejścia.

Art. 107. Komenda Główna wojsk polskich może zarządzić zebrania kontrolne zapasowych, rezerwistów i służących w obronie krajowej.

Art. 108. Każdą zmianę miejsca zamieszkania obowiązany jest zapasowy, rezerwista i służący w obronie krajowej zgłosić w powiatowej komendzie uzupełnień swego nowego miejsca zamieszkania bezpośrednio lub przez urząd gminny.

Komenda ta zawiadamia o tej zmianie tę powiatową komendę uzupełnień, w której listach jest wpisany meldujący się.

TYTUŁ XVIII. Służba wojskowa obywateli naturalizowanych i osób niemających określonego obywatelstwa.

Art. 109. Obywatele państw obcych nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej.

Art. 110. Obywatele państw obcych, którzy uzyskają obywatelstwo polskie w tym wieku, w którym obywatel polski, w myśl niniejszej ustawy, obowiązany jest do służby wojskowej, będą pociągnięci do pełnienia tego obowiązku w tej kategorji służby, która jest przepisana w niniejszej ustawie dla ich wieku, bez względu na to, czy i w jaki sposób uczynili zadość obowiązkowi służby wojskowej w swojej dotychczasowej ojczyźnie.

Art. 111. Osoby, których przynależność państwowa nie jest znana, a które mieszkają stale w obrębie Państwa Polskiego, będą pociągane do służby wojskowej narówni z obywatelami Państwa Polskiego, o ile nie będą mogły wykazać przynależności państwowej obcej.

Art. 112. Osoby obowiązane do służby wojskowej, o ile od tej służby nie uzyskały zupełnego zwolnienia z przyczyn niezdatności fizycznej, z przyczyn rodzinnych, majątkowych lub zawodowych, nie mogą w zasadzie przyjmować obywatelstwa obcego.

Bliższe szczegóły tej zasady, jak również przepisy co do stałej lub czasowej emigracji osób obowiązanych do służby wojskowej, — ustali osobna ustawa.

TYTUŁ XIX. Zawieranie małżeństwa przez osoby obowiązane do służby wojskowej.

Art. 113. Zawieranie małżeństwa przez żołnierzy, odbywających służbę w wojsku stałem, względnie w zapasie, zasadniczo jest wzbronione.

W wyjątkowych wypadkach, godnych uwzględnienia, może tym osobom zezwolić na małżeństwo Komenda Główna

wojsk polskich. O zawarciu małżeństwa ma być zawiadomiona powiatowa komenda uzupełnień, która fakt ten uwidoczni w listach. Obowiązek zawiadomienia o małżeństwie spoczywa na zawierającym małżeństwo. W jego zastępstwie mogą to czynić krewni, osoby prawnie zastępujące miejsce rodziców, pełnomocnik lub osoby postronne.

TYTUŁ XX.

Art. 114. Decyzje i zarządzenia powiatowych komend uzupełnień wolno będzie osobom interesowanym zaskarżyć do okręgowej komendy uzupełnień w terminie dwutygodniowym od daty ich ogłoszenia.

Art. 115. Skargi te wraz z dokumentami złożone będą w powiatowej komendzie uzupełnień, która je w ciągu dni 7 wraz ze swojem sprawozdaniem prześle do okręgowej komendy uzupełnień. Skargi te mogą być wnoszone albo pisemnie albo ustnie do protokułu.

Art. 116. Decyzje i zarządzenia okręgowych komend uzupełnień wolno będzie osobom interesowanym zaskarżyć do Komendy Głównej wojsk polskich w terminie miesięcznym od daty ich ogłoszenia.

Art. 117. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.

TYTUŁ XXI. Sądownictwo osób obowiązanych do służby wojskowej i przepisy karne za niedopełnienie obowiązków, nakazanych w niniejszej ustawie.

Art. 118. Sądownictwo osób obowiązanych do służby wojskowej i przepisy karne za niedopełnienie względnie nie należyte dopełnienie obowiązku, nakazanego przepisami niniejszej ustawy, będą przedmiotem osobnej ustawy.

(w red. dekretu z d. 16 stycznia 1919 r. D. U. Nr. 8 p. 119).

TYTUŁ XXIII. Przepisy przejściowe.

Art. 119. Ci, którzy wstąpili do służby w Legjonach Polskich (Polskim Korpusie Posiłkowym) oraz w Wojsku Polskiem podczas wojny — uważani będą za pełniących obowiązek służby wojskowej zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 120. Tym obywatelom Królestwa Polskiego, którzy odbyli czynną służbę w wojsku rosyjskiem lub w oddziałach polskich, wyłonionych z wojska rosyjskiego, podług wojskowej ustawy rosyjskiej, zaliczy się czas służby, przebytej w wojsku, przed wojną i w czasie wojny wedle przepisów niniejszej ustawy.

Art. 121. Działające przed ogłoszeniem niniejszej ustawy przepisy o pomocy dla wojskowych, oraz dla rodzin wojskowych, pozostających w służbie polskiej albo rosyjskiej, zachowują swoją moc do czasu wydania normalnej ustawy w tym przedmiocie dla wojskowych armji polskiej.

Warszawa, 27 października 1918 r.

Załącznik Nr. 198.

ROZPORZĄDZENIE

Rady obrony państwa z dnia 22 września 1920 r. o wzmiankach w aktach zejścia osób zabitych przez nieprzyjaciela lub zmarłych z powodu okoliczności wojennych.

(D. U. Nr. 92. p. 610).

Art. 1. Akt zejścia (metryka śmierci) wojskowego, zabitego przez nieprzyjaciela lub zmarłego wskutek ran albo choroby zaraźliwej, nabytej na polu walki, tudzież akt zejścia każdego lekarza, duchownego, sanitarjusza lub sanitarjuszki szpiatali wojskowych i oddziałów sanitarnych, zabitych lub zmarłych w takichże okolicznościach, jak również każdej osoby, zmarłej na choroby nabyte wskutek pielęgnowania chorych lub rannych wojskowych, wreszcie akt zejścia każdej osoby cywilnej zabitej przez nieprzyjaciela bądź w charakterze zakładnika, bądź też przy wykonywaniu przez nią obowiązków społecznych, administracyjnych i sądowych lub z powodu ich wykonywania — zawierać będzie na skutek zaświadczenia władzy wojskowej wzmiankę: „zginął za Polskę".

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze będzie miało zastosowanie do wojskowych i cywilnych, zabitych i zmarłych w okolicznościach, przewidzianych w art. 1, poczynając od 1 listopada 1918 r., oraz do uczestników b. formacji wojskowych polskich, którzy zginęli w powyższych okolicznościach podczas wojny światowej chociażby przed tym dniem.

Urzędnik stanu cywilnego (prowadzący księgi metrykalne) po złożeniu zaświadczenia władzy wojskowej, dokona odpowiedniej wzmianki w księgach stanu cywilnego (metrykalnych) na brzegu aktu zejścia.

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrom Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz b. Dzielnicy Pruskiej.

Załącznik Nr. 199.

DEKRET

o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych.

(D. Pr. 1919 r. Nr. 1 p. 80).

Art. 1. Minister Spraw Wewnętrznych czuwa nad utrzymaniem ładu i porządku w Państwie. W wypadkach szczególnych, gdy porządek publiczny okaże się niedostatecznie zabezpieczony przez podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych organy, może być użyte wojsko.

Art. 2. We wskazanych w art. 1 wypadkach występuje wojsko na żądanie Ministra Spraw Wewnętrznych, który upoważnienia swe w tym względzie przelać może na podwładne sobie organy za wiedzą Rady Ministrów.

Art. 3. Minister Spraw Wewnętrznych i Minister Spraw Wojskowych wypracują szczegółowe przepisy, określające sposób użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego i przedłożą je do zatwierdzenia Rady Ministrów.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem dzisiejszym.

Dan w Warszawie 2 stycznia 1919 r.

Załącznik Nr. 200.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów o sposobie użycia wojska dla zbezpieczenia porządku publicznego.

(D. P. Nr. 35 p. 276).

Na zasadzie art. 3-go dekretu z dnia 2 stycznia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 1 poz. 80 o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych Rada Ministrów zatwierdza następujące przepisy, określające sposób użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego.

I. Zasady ogólne.

Art. 1. Wojsko do pomocy władzom cywilnym może być wezwane tylko w ostateczności, gdy siły i środki władzy cywilnej okażą się niewystarczającemi i tylko w wypadkach następujących:

1) dla celów zapobiegawczych i ratowniczych podczas klęsk żywiołowych;
2) dla uprzedzenia lub stłumienia zbiorowych aktów gwałtu publicznego, zbrojnych wystąpień przeciw Państwu, bezpieczeństwu życia i całości mienia obywateli;
3) we wszystkich innych wypadkach, przewidzianych w poszczególnych ustawach administracyjnych lub sądowych.

Art. 2. Wzywać pomocy wojska mogą przedstawiciele władzy publicznej upoważnieni do tego z mocy prawa.

Art. 3. Udzielenie pomocy wojskowej następuje z rozkazu dowódcy właściwego Okręgu Generalnego.

Art. 4. Żądanie pomocy wojska należy kierować do dowódcy miejscowego lub najbliższego garnizonu, który żądanie to z własnym w tymże przedmiocie wnioskiem przedstawia do decyzji dowódcy Okręgu Generalnego; dowódca garnizonu może udzielić na własną odpowiedzialność pomocy tylko w razach nagłych, nie cierpiących żadnej zwłoki.

Art. 5. Żądanie pomocy wojska musi być w zasadzie zgłoszone na piśmie, a w razach nagłych ustnie osobiście przez odnośnego przedstawiciela władzy lub osobę w tym celu upoważnioną. W tym ostatnim razie osoba zgłaszająca wezwanie pozostaje przy oddziale wojska aż do chwili przybycia na miejsce zajść i wyjaśnienia okoliczności, które spowodowały wezwanie wojska. W razie niemożności piśmiennego i ustnego porozumienia się żądanie pomocy musi być zgłoszone telefonicznie lub innym sposobem wyłączającym możliwość mistyfikacji.

Art. 6. W żądaniu pomocy wojskowej muszą być podane:

1) cel interwencji wojskowej,
2) miejsce interwencji oraz
3) liczebność żądanego oddziału i inne dane uzupełniające.

Art. 7. We wszystkich wypadkach określenie stanu liczebnego oddziału, rodzaju broni i innych warunków, dotyczących wystąpienia lub skonsygnowania wojska, przeznaczonego do pomocy władzy cywilnej, zależy wyłącznie od decyzji dowództwa wojskowego.

Art. 8. Władze cywilne po zawezwaniu wojska obowiązane są poczynić niezbędne zarządzenia do jaknajszybszego przewozu tegoż do miejsca przeznaczenia. Koszta przewozu wojska ponosi Skarb Państwa na rachunek tej władzy, która interwencji wojska zażądała.

Art. 9. Wojska, wezwane do pomocy władzom cywilnym do miejscowości, leżących poza obrębem ich stałego stacjonowania, mają tam być rozlokowane w skupieniu w najobszerniejszych pomieszczeniach i bezwzględnie nie każdy żołnierz z osobna. Kwatery oficerów powinny się znajdować w bezpośredniej łączności z kwaterami żołnierzy.

II. Zarządzenie w przewidywaniu rozruchów.

Art. 10. W przewidywaniu rozruchów wolno jest wzywać wojsko wyłącznie do miejscowości, nie posiadających załogi miejscowej lub posiadających liczebnie niewystarczającą. W tym wypadku wysłany oddział po przybyciu do wskazanej miejscowości pozostaje w pogotowiu w wyznaczonych kwaterach, występuje zaś czynnie nie wcześniej, aż nastąpią okoliczności i warunki, przewidziane w art. 1 przepisów niniejszych.

Art. 11. W oczekiwaniu rozruchów władze cywilne mają prawo żądać, by część lub cały stan liczebny załogi miejscowej pozostały w koszarach w stanie zupełnej gotowości do czynnego wystąpienia na każde żądanie i wskazać punkty zagrożone, w których może zajść potrzeba interwencji wojska. Czynnie jednak wojsko wystąpić może tylko po rzeczywistym zajściu okoliczności, przewidzianych w art. 1.

Art. 12. Przy wykonaniu zarządzeń, wymienionych w art. 10 i 11, obowiązują przepisy art. 4 i 5; wojsko jednak, nie czekając nadejścia decyzji dowódcy Okręgu Generalnego, może być skonsygnowane natychmiast.

Art. 13. W wypadkach mniejszej wagi dowódca garnizonu wysyła do miejsc, wskazanych przez władze bezpieczeństwa publicznego, patrole i podjazdy w takiej ilości i składzie liczebnym oraz na taki przeciąg czasu, jak to uzna za potrzebne.

Art. 14. W razie zauważenia niebezpieczeństwa patrole zawiadamiają najbliższy punkt zborny siły wojskowej lub służby bezpieczeństwa, ukrócając zaś jakikolwiek nieporządek na ulicy, skierowują opornych do najbliższego urzędu bezpieczeństwa publicznego.

Art. 15. W przedmiocie użycia broni patrole i podjazdy kierują się przepisami art. 113, 114 i 115 służby garnizonowej (Tymcz. Reg. z 9/12.18).

III. Pomoc wojskowa w czasie rozruchów.

Art. 16. Pomoc wojskowa ma być tak silna, by dawała pod każdym względem rękojmię, że zadanie spełnione zostanie i honor oręża nie będzie narażony na szwank.

Art. 17. Zasadniczo pomoc wojskowa przeznaczona jest na to, by dać władzom publicznym i ich organom należytą ochronę, a ich zarządzeniom zapewnić bezwzględny posłuch; nigdy zaś do sprawowania bezpośrednich funkcji policji (milicji) lub tych urzędów, do pomocy którym wojsko dodane zostało.

Art. 18. Dowódca wezwanego przez władze cywilne oddziału ma przestrzegać:

1) by wojskowe i wszelkie inne uznane za ważne objekty obsadzone zostały przez oddziały wojska;

2) by przystęp do nich był zamknięty i należycie przeciwko niespodzianemu opanowaniu zabezpieczony;
3) by dyspozycje alarmowe szczegółowo były uregulowane;
4) by służby wart nie ograniczać tylko do najniezbędniejszej potrzeby, lecz zarządzić tak, by rondy danego oddziału miały w obserwacji również rejony sąsiednie;
5) by dostateczna siła zbrojna stale była w pogotowiu,
6) by żołnierze stale wychodzili z koszar i trzymali się razem conajmniej po dwóch;
7) by stosunki ludności z wojskiem ograniczyć do minimum i energicznie przeciwdziałać wszelkim próbom wzajemnego ich komunikowania się;
8) by osobom cywilnym dozwalać wstępu do koszar i zajętych przez wojsko objektów tylko za pisemnem pozwoleniem dowódcy oddziału;
9) by patrole wysyłać w dostatecznej ilości.

Art. 19. Po przybyciu wojska na miejsce wypadków władze cywilne powiadamiają dowódcę o stanie rzeczy, wskazując cel, jaki ma być przy współudziale wojsk osiągnięty i upoważniają go do odpowiednich zarządzeń; następnie zaś ze wszystkiemi żądaniami swojemi zwracają się do dowódcy oddziału, warty, patrolu lub podjazdu, nie czyniąc dyspozycji bezpośrednich; w czasie zaś działania wojska obowiązane są do czynnego współdziałania z dowództwem.

Art. 20. W razie nieobecności władz cywilnych na miejscu zajść oraz we wszystkich wypadkach, kiedy działalność ich jest faktycznie uniemożliwiona, dowódca oddziału obowiązany jest po przybyciu na miejsce poczynić wszystkie zarządzenia podług własnego uznania.

Art. 21. Dowództwo wojskowe powinno w celu przerwania rozruchów zastosować wszelkie możliwe środki, by o ile możności uniknąć użycia broni i niepotrzebnego przelewu krwi.

Art. 22. Każdy dowódca działa na miejscu wypadków zupełnie samodzielnie, z zupełnym zdecydowanym spokojem, energicznie, wytrwale i nigdy połowicznie, interwenjując szybko i z takiemi siłami, by nie pozostawało wątpliwości co do sukcesu, lub też broni się bezwzględnie tak długo, dopóki nie przybędzie odpowiednia pomoc. Wojsko pozostaje na miejscu wypadku do tej chwili, gdy dowództwo uzna zadanie wojskowe za spełnione.

IV. Użycie broni podczas rozruchów.

Art. 23. Należy użyć broni:
1) przy rozruchach lub manifestacjach o charakterze rozruchów na wyraźne a umotywowane żądanie uprawnionych przedstawicieli władzy cywilnej w każdym wypadku, kiedy ich poprzednie wezwania do przywró-

cenia stanu prawnego pozostały bez skutku, a dowódca oddziału tego rodzaju interwencję wojska uzna za konieczną;

2) gdy oddział wojska czynnie lub zbrojnie zostanie napadnięty; jak również, gdy tłum przeszkadza wojsku w posuwaniu się lub pełnieniu akcji, do której wojsko zostało powołane.

Art. 24. Gdy przy oddziale wojska lub jego części albo patrolu, wyznaczonym do przywrócenia porządku i bezpieczeństwa, niema przedstawiciela władzy cywilnej, lecz wobec wojska mają miejsce wypadki gwałtu przeciwko bezpieczeństwu życia i mienia obywateli lub urządzeń publicznych, wówczas dowódca wojskowy z własnej inicjatywy ma wezwać (kogo należy) do porządku i, gdyby temu wezwaniu nie uczyniono zadość, jąć się środków gwałtownych, nawet gdy wojsko nie było zaczepione.

Art. 25. Gdy przyszło już do użycia broni, to w konsekwencji nastąpić winno zupełne rozpędzenie tłumu i schwytanie podżegaczy; bezwzględnie nie wolno się wdawać w układy, a tembardziej doprowadzić do kapitulacji wojska.

Art. 26. Do rozpędzenia tłumu używa się piechoty i, pod osłoną rezerwy, działa się przeważnie bagnetem, oszczędzając w miarę możności kobiet i dzieci, starców i osób, nie biorących udziału w rozruchach. Na wypadek, gdyby natarcie bagnetem nie dało rezultatu, lub gdyby strzelano do wojska, albo zmuszano je do obrony koniecznej, należy użyć broni palnej, nie wolno wtedy jednak już strzelać w górę.

Art. 27. Natarcie bagnetem lub salwę poprzedzić winien potrójny sygnał trąbką.

Art. 28. Bez poprzedniego sygnału ostrzegawczego wolno użyć broni w wypadkach następujących:

1) dla samoobrony, gdy wojsko zostanie napadnięte;
2) w razie zbrodni i gwałtów, popełnianych w obecności wojska;
3) przeciwko czynnie opierającym się lub przeszkadzającym działaniu wojska.

Art. 29. Kawalerji—z uwagi na jej zdolność szybkiego poruszania się i przerzucania się — używa się do usunięcia tłumu z placów i ulic nawet bez konieczności użycia broni; patrole kawaleryjskie mają za zadanie przeszkadzać formowaniu się tłumu.

Art. 30. W razie poważniejszych rozruchów piechota i kawalerja występują z karabinami maszynowemi, a w wypadkach szczególnych do pomocy piechocie i kawalerji dodana być może artylerja, w sile conajmniej 2 armat. Artylerja może być również użyta w razie braku w danej miejscowości kawalerji lub piechoty; w tym wypadku należy wyznaczyć oddziały uzbrojonych artylerzystów bez armat, lecz o ile możności konno.

Art. 31. Aresztowań dokonywują w zasadzie organy bezpieczeństwa publicznego, jeśli jednak wyjątkowo wypadnie to czynić wojsku, to do tego celu przeznaczyć należy patrole, pod wodzą energicznych, silnych podoficerów lub żołnierzy, zaopatrując ich w odpowiednie szczegółowe instrukcje.

Art. 32. Dla osobistej osłony przedstawiciela władzy, oraz dowódcy, jako osób interwenjujących w rozruchach, należy dać specjalne patrole ochronne.

Warszawa, dnia 18 kwietnia 1919 r.

Załącznik Nr. 201.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Poczt i Telegrafów i Kolei w przedmiocie ułatwienia donoszeń ludności cywilnej, odnoszących się do bezprawnych rekwizycji i plądrowania przez osoby wojskowe.

(D. U. Nr. 98—20 r. p. 658).

W związku z akcją represyjną w zwalczaniu popełnionych przez osoby wojskowe rabunków, plądrowania i bezprawnych rekwizycji zarządza się, co następuje:

Wszystkie władze wojskowe i cywilne w szczególności urzędy telegraficzne i pocztowe, wojskowe stacje telefoniczne, stacje kolejowe, władze polityczne, posterunki policji państwowej i żandarmerji wojskowej — polowej i etapowej obowiązane są każde doniesienie ludności cywilnej, względnie organów władzy w przedmiocie rabunku, plądrowania względnie bezprawnych rekwizycji, dokonywanych przez osoby wojskowe, podać do wiadomości bezpłatnie i z możliwym przyśpieszeniem do najbliższego dowództwa dywizji, względnie okręgu etapowego, zaś poza obszarem wojennym dowództwa okręgu generalnego lub rejonu wojskowego.

Władze polityczne zarządzą za pomocą publicznych ogłoszeń pouczenie ludności o możności podawania doniesień w sposób powyżej oznaczony i o obowiązku władz załatwienia tych doniesień bezzwłocznie i bezpłatnie.

Załącznik Nr. 202.

USTAWA

z dnia 25 lipca 1919 r. o osobistych świadczeniach wojennych.

(D. U. Nr. 67 p. 401).

Art. 1. Z chwilą wybuchu wojny lub z chwilą zarządzenia bądź ogólnej, bądź częściowej mobilizacji, mogą władze państwowe w czasie trwania wojny pociągać ludność przymu-

sowo za wynagrodzeniem do świadczeń robót i usług osobistych, bezpośrednio lub pośrednio potrzebnych dla celów zaopatrzenia armji i obrony Państwa, o ile siły i środki własne wojska wynikłym potrzebom nie są w stanie zadość uczynić.

Art. 2. Świadczeniu osobistemu podlega wszelkiego rodzaju praca ludzka, fizyczna i umysłowa.

Art. 3. Wprowadzenie obowiązku osobistych świadczeń wojennych, ustanowienie terminu powstania i ustania rzeczonego obowiązku następuje na skutek wspólnego rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Spraw Wewnętrznych. Rozporządzenie to musi być podane do wiadomości powszechnej.

Art. 4. Do osobistych świadczeń wojennych obowiązani są wszyscy zdatni do pracy obywatele w wieku od lat 17 do 50, płci obojga, nie powołani do składu siły zbrojnej Państwa.

Art. 5. Od obowiązku osobistych świadczeń wojennych wolni są:

a) niezdolni do pracy wskutek choroby lub ułomności fizycznych, oraz kobiety ciężarne i karmiące,
b) duchowni wszystkich w Państwie uznanych wyznań, wypełniający stale swe obowiązki duchowne,
c) uczniowie, uczęszczający do publicznych szkół średnich i zawodowych w okresie funkcjonowania tych szkół,
d) posłowie sejmowi i niezbędni w służbie urzędnicy państwowi i komunalni oraz inne osoby stale uczestniczące z mocy swego stanowiska lub urzędu w pracach instytucji państwowej lub samorządnej, o ile co do powołania szczególnych kategorji urzędników i pracowników nie obowiązuje osobna ustawa,
e) funkcjonarjusze bezpieczeństwa publicznego,
f) cudzoziemcy w miarę wzajemności faktycznie istniejącej lub opartej na umowie międzynarodowej.

Art. 6. Prócz osób, należących do kategorji wyszczególnionych w art. 5, z rozporządzenia Rady Ministrów mogą być od świadczeń osobistych zwalniane inne jeszcze kategorje ludności

Art. 7. Osoby, powołane do osobistych świadczeń wojennych, mają na żądanie władzy stawić się z posiadanemi w chwili powołania własnemi narzędziami pracy, należącemi do nich środkami przewozowemi, tudzież inwentarzem pociągowym, niezbędnym dla obsługi dostarczonych przez nich środków przewozowych (rzemieślnicy, kopacze, woźnice i t. p.).

Art. 8. Powołanych do osobistych świadczeń wojennych należy używać tylko do robót odpowiadających ich zwyczajnemu zatrudnieniu, względnie umysłowemu i fizycznemu uzdolnieniu.

Art. 9. Powołanie ludności do osobistych świadczeń wojennych zarządzają władze wojskowe, upoważnione do tego przez Ministra Spraw Wojskowych, a na obszarze wojennym przez główne dowództwo frontu.

Wykonanie wydanych zarządzeń następuje za pośrednictwem miejscowych władz administracyjnych i urzędów gminnych, zaś na obszarze wojennym przez dowództwo poszczególnych oddziałów wojskowych.

Art. 10. Zwolnienie od obowiązku osobistych świadczeń wojennych z przyczyn, przewidzianych w poprzednich postanowieniach tej ustawy (art. 5 i 6), tudzież w wypadkach, w których powołanie spowodować może zagrożenie bytu rodziny, gospodarstwa, rękodzieła, lub przemysłu — przysługuje władzom administracyjnym, a w ostatniej instancji Ministrowi Spraw Wojskowych, zaś na obszarze wojennym powołującym władzom wojskowym.

Bezwarunkowemu zwolnieniu podlegają osoby zwolnione od służby w wojsku na skutek reklamacji urzędu lub zakładu, w którym są zatrudnione.

Art. 11. W wezwaniu powołującem do wykonania świadczeń osobistych winien być oznaczony termin stawienia się, przypuszczalny przeciąg czasu świadczenia, rodzaj czynności i miejsce ich wykonania.

Wezwanym do wykonywania osobistych świadczeń wojennych poza miejscem stałego zamieszkania daje się termin do załatwienia spraw osobistych.

Art. 12. Wynagrodzenie za osobiste świadczenia wojenne wypłacać się ma wedle norm, ustalonych dla każdego rodzaju prac rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych, wydanem w porozumieniu z Ministrami Skarbu, Ochrony Pracy i Opieki Społecznej.

Jeżeli osoby, powołane do osobistych świadczeń wojennych, napotykają na trudności w uzyskaniu pożywienia, natenczas władze wojskowe obowiązane będą dać im utrzymanie w naturze na równi z osobami wojskowemi, a w takim razie z wynagrodzenia potrąca się koszta utrzymania podług norm, ustalonych w rozporządzeniu wykonawczem. Również zwraca się powołanym do osobistych świadczeń wojennych koszta przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca przeznaczenia i z powrotem w wysokości, ustalonej odnośnemi rozporządzeniami wykonawczemi.

Art. 13. Za używanie przez pociągniętych do osobistych świadczeń wojennych własnych narzędzi, środków przewozowych oraz inwentarza pociągowego, wypłaca się wynagrodzenie dodatkowe; za użycie zaś i uszkodzenie wyżej wymienionych przedmiotów nie z ich winy — odpowiednie odszkodowanie.

Wysokość dodatkowego wynagrodzenia i odszkodowania, jako też sposób ich ustalenia określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 14. Powołany do osobistych świadczeń wojennych korzysta w razie choroby z bezpłatnego leczenia na równi z osobami wojskowemi w czynnej służbie i przez czas pobytu w szpitalu pobiera połowę należnego mu wynagrodzenia.

Art. 15. Jeżeli powołany do osobistych świadczeń wojennych podczas pełnienia tychże poniósł bez własnej winy szkodę na zdrowiu, albo uległ kalectwu, które go uczyniło niezdatnym do pracy, albo też utracił życie, — należy się jemu, względnie pozostałej rodzinie takie same zaopatrzenie, w takiej samej wysokości i z tych samych źródeł, jak powołanym do czynnej służby wojskowej, względnie ich rodzinom.

Art. 16. Rodziny osób, powołanych do osobistych świadczeń wojennych, pobierają zasiłki wedle tych samych norm i zasad, jak rodziny powołanych do czynnej służby wojskowej, o ile świadczenia te trwają dłużej niż 2 tygodnie.

Art. 17. Osoby, powołane do osobistych świadczeń wojennych, są obowiązane w czasie swego zatrudnienia do bezwzględnego ulegania co do wykonania tych prac rozkazom zwierzchności wojskowej. W razie naruszenia tego obowiązku podlegają wojskowej władzy dyscyplinarnej.

Art. 18. Wszelkie roszczenia i spory z tytułu wykonania obowiązku osobistych świadczeń wojennych wyjęte są z pod orzecznictwa sądów cywilnych i rozstrzygnięte być mają wyłącznie w myśl art. 11 i 12 ustawy o rzeczowych świadczeniach wojennych.

Art. 19. Wszelkie pisma i dokumenty w przedmiocie osobistych świadczeń wojennych wolne są od opłaty skarbowej.

Art. 20. Osoby winne uchylenia się od osobistych świadczeń wojennych będą karane przez władze administracyjne karą aresztu do miesięcy 6 lub grzywną do 10.000 mk. pol.

Art. 21. Wykonanie niniejszej ustawy poruczа się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Skarbu i Ministrem Ochrony Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 22. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Z tą chwilą tracą moc prawną wszystkie inne ustawy i przepisy w przedmiocie osobistych świadczeń wojennych.

W szczególności z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc prawną art. 17 Tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 29 października 1918 r. (poz. 28 Dziennika Praw) zawierający przepisy o służbie pomocniczej.

Załącznik Nr. 203.

USTAWA

z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej.

(D. U. Nr. 42, p. 251).

Art. 1. Osoby wojskowe, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy, podczas służby w formacjach wojskowych polskich, lub w wojsku polskiem, przybrały inne nazwisko, a odznaczyły się gorliwem pełnieniem obowiązków, mogą uzyskać uznanie przybranego, względnie zmianę swojego poprzedniego nazwiska.

Art. 2. Zezwolenia na zmianę (uznanie przybranego) nazwiska udziela Naczelnik Państwa dekretem na podstawie wniosku Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 3. Proszący winien dołączyć do podania metrykę chrztu, względnie urodzenia, tudzież dokumenty, wykazujące obywatelstwo Państwa Polskiego.

Art. 4. Minister Spraw Wojskowych sprawdzi używanie przez petenta przybranego nazwiska i zarządzi zebranie wiadomości, dotyczących osoby petenta, jego przeszłości i służby wojskowej.

Art. 5. O ile Naczelnik Państwa na zmianę (uznanie przybranego) nazwiska zezwoli, Minister Spraw Wojskowych zezwolenie ogłosi w Dzienniku Rozkazów Wojskowych i w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, a Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi, na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, adnotację w aktach stanu cywilnego.

Art. 6. Zmiana nazwiska petenta i osób, na podstawie zezwolenia do zmiany nazwiska uprawnionych, staje się prawomocną dopiero z chwilą uskutecznienia wpisu w aktach stanu cywilnego każdej z tych osób.

Art. 7. Zezwolenie na zmianę nazwiska dotyczy także żony i dzieci petenta, które w chwili uzyskania zezwolenia do pełnoletności nie doszły, a dzieci pełnoletnich tylko w tym wypadku, jeżeli do prośby o zmianę nazwiska się przyłączyły.

Art. 8. Zstępni nieżyjących osób wojskowych, wymienionych w art. 1, mogą uzyskać zmianę nazwiska z zachowaniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 9. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 10. Wykonanie tej ustawy poleca się Ministrom Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych, a w b. dzielnicy pruskiej — Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej, w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Załącznik Nr. 204.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

Ministra Spraw Wojskowych, Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dn, 20 listopada 1920 r. do ustawy z dn. 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej.

(D. U. Nr. 112 p. 743).

Na mocy art. 10 ustawy z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej (D. Ust. Rz. P. z 1920 roku Nr. 42, poz. 251) zarządzamy co następuje:

§ 1. Do korzystania z dobrodziejstwa ustawy z dnia 11 maja 1920 r. są uprawnieni:

a) oficerowie, urzędnicy wojskowi i szeregowi Wojsk Polskich i marynarki, pozostający w służbie czynnej w chwili wniesienia podania;
b) osoby, uznane za inwalidów wojskowych;
c) zstępni osób nieżyjących, wymienionych w punktach a) i b).

§ 2. Osoby, wymienione w § 1, mogą uzyskać uznanie nazwiska przybranego lub zezwolenie na zmianę nazwiska dotychczasowego, o ile będzie udowodnione:

a) że petent lub jego wstępny podczas służby w formacjach wojskowych polskich lub w Wojsku Polskiem przed dniem 28 maja 1920 r. był znany pod nazwiskiem, którego uznania się domaga, lub na które pragnie zmienić swe nazwisko dotychczasowe.
b) że petent lub jego wstępny odznaczył się gorliwem pełnieniem obowiązków.

§ 3. Zezwolenie na uznanie nazwiska przybranego powoduje dodanie nazwiska nowego do dotychczasowego nazwiska rodowego w ten sposób, że interesowany nosi nadal podwójne nazwisko, przyczem nazwisko rodowe poprzedza przybrane.

Zezwolenie na zmianę nazwiska poprzedniego powoduje zastąpienie dotychczasowego nazwiska rodowego nazwiskiem nowem.

§ 4. Podania o uznanie nazwiska przybranego lub o zezwolenie na zmianę nazwiska dotychczasowego powinny osoby interesowane wnosić do Ministerstwa Spraw Wojskowych.

§ 5. Podanie zawierać powinno:

a) życiorys petenta lub jego wstępnego, z szczegółowem uwzględnieniem przebiegu służby wojskowej;
b) wskazanie nazwiska, jakie petent lub jego wstępny pragnie dodać do nazwiska rodowego lub przybrać zamiast nazwiska rodowego;

c) wiarogodne zaświadczenie, że petent lub jego wstępny podczas służby w formacjach wojskowych polskich lub w Wojsku Polskiem przed dniem 28 maja 1920 r. był znany pod nazwiskiem, wskazanem w punkcie b);

d) metrykę chrztu lub urodzenia, metrykę (akt) ślubu, o ile petent pozostaje w związku małżeńskim, oraz metrykę chrztu lub urodzenia osób, wymienionych w § 7 ustawy z dnia 11 maja 1920 r.;

e) dokumenty, stwierdzające obywatelstwo Państwa Polskiego;

f) gdy petent jest ztępny nieżyjącej osoby wojskowej w rozumieniu § 1 niniejszego rozporządzenia—również dokumenty, stwierdzające jego pochodzenie w linji prostej od osoby nieżyjącej.

§ 6. Minister Spraw Wojskowych zarządza sprawdzenie, czy używał petent lub jego wstępny przybranego nazwiska oraz zebranie wiadomości, dotyczących osoby petenta lub jego wstępnego, jego przeszłości i służby wojskowej, poczem wydaje stronie rezolucję odmowną, lub składa Naczelnikowi Państwa wniosek o uwzględnienie podania.

§ 7. W razie przychylnego załatwienia prośby Minister Spraw Wojskowych:

a) zawiadamia o tem Ministra Spraw Wewnętrznych, względnie Ministra b. Dzielnicy Pruskiej, celem zarządzenia dokonania adnotocji w aktach stanu cywilnego petenta, w myśl art. 5 ustawy z dn. 11 maja 1920 r.;

b) po otrzymaniu od Ministra Spraw Wewnętrznych, względnie Ministra b. Dzielnicy Pruskiej, wiadomości o dokonaniu adnotacji w aktach stanu cywilnego, zarządza ogłoszenie zmiany nazwiska w Dzienniku Rozkazów Wojskowych na koszt Skarbu, oraz w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej (Monitorze Polskim) na koszt petenta.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 205.

USTAWA

z dnia 27 marca 1920 r. o kolejach w czasie wojny.

(D. U. Nr. 27 p. 160).

Art. 1. W czasie wojny wszystkie koleje żelazne podporządkowują się interesom obrony Państwa.

Art. 2. Władze kolei państwowych i prywatnych zobowiązane są do ścisłego współdziałania w czasie pokoju z wła-

dzami wojskowemi w pracach przygotowawczych, dotyczących wojennej sprawności sieci kolejowej.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji prywatne przedsiębiorstwa kolei żelaznych przechodzą pod zarząd Ministerstwa Kolei i ich władze kolejowe stają się organami wykonawczemi Ministerstwa.

Art. 3. Władze kolei państwowych i prywatnych, tudzież przedsiębiorstwa, pracujące w zakresie kolejnictwa, są w czasie wojny zobowiązane: 1) do bezwzględnego wykonywania związanych z celami wojennemi żądań powołanej do tego władzy wojskowej, 2) do dostarczania na żądanie Ministerstwa Spraw Wojskowych potrzebnego taboru, parowozów, materjałów i narzędzi kolejowych dla potrzeb kolejnictwa wojskowego.

Art. 4. Pomimo podporządkowania kolei żelaznych interesom obrony Państwa władze kolei państwowych, prywatnych, tudzież przedsiębiorstw pracujących w zakresie kolejnictwa — zatrzymują pełną odpowiedzialność za fachowo-techniczne kierownictwo i sprawność podległej im sieci kolejowej i przedsiębiorstw.

Art. 5. W wypadkach, w których sprawność władz kolejowych nie zaspakaja wymagań wojennych, służy Ministrowi Spraw Wojskowych prawo wkroczenia w zakres ich działania i wydawania zarządzeń obowiązujących we wszystkich sprawach, dotyczących transportów wojskowych.

Art. 6. Koleje żelazne, tak państwowe, jako też i prywatne — mogą być dekretem Naczelnika Państwa w czasie wojny, lub wobec grożącego Państwu niebezpieczeństwa, poddane mocy ustaw wojennych. W tym wypadku uważane są na kolejach wszelkie rozmyślne naruszenia, lub zaniedbania obowiązków zawodowych, obniżające sprawność kolei, samowolne porzucenie służby, wszelka agitacja mogąca przynieść szkodę ruchowi kolejowemu, lub wywołać chwilowy zastój w tymże, oraz czyny zagrażające temu ruchowi — za przestępstwa przeciwko sile zbrojnej Państwa i jako takie podlegają właściwości sądów wojskowych.

Art. 7. W czasie wojny każdy pracownik kolei państwowych i prywatnych aż do 50 roku życia, o ile w myśl obowiązujących ustaw nie podlega obowiązkowi czynnej służby wojskowej, może być odpowiednio do swych kwalifikacji i specjalności powołany do wojskowej służby kolejowej. Nadto mogą być powołani i ci obywatele Państwa Polskiego, aż do 50 roku życia, którzy:

a) byli pracownikami kolejowymi,

b) choćby tylko czasowo w czasie wojny pozostawali w służbie kolejnictwa wojskowego w któremkolwiek Państwie, albo

c) mają fachowe wykształcenie, lub fachową praktykę w powyższej dziedzinie, o ile w myśl obowiązujących ustaw nie zostali do czynnej służby wojskowej powołani.

Art. 8. Ilość i kategorję osób, które mają być powołane na mocy art. 7, tudzież wysokość poborów ustali Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi Ministrami. W każdym razie pobory te nie mogą być niższe, aniżeli to przewiduje ustawa z dnia 11 lipca 1919 roku, normująca stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. Pr. Nr. 59 poz. 357).

Art. 9. Osoby w art. 7 wymienione składają z chwilą powołania przepisaną przysięgę i od tej chwili stają się osobami wojskowemi, podlegającemi wojskowym władzom, ustawom, sądom wojskowym.

Art. 10. Winni uchylenia się od obowiązków, w art. 7 określonych, podlegają karom, przepisanym za uchylenie się od powszechnego obowiązku służby wojskowej.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy należy do Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministerstwem Kolei Żelaznych i zainteresowanymi Ministrami.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Z tym dniem traci moc obowiązującą ustawa z dnia 2 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 poz. 396) o ile dotyczy pracowników kolejowych, tudzież wszelkie inne ustawy, przepisy i zarządzenia, o ile są w sprzeczności z niniejszą ustawą.

Załącznik Nr. 206.

USTAWA

z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny.

(D. U. Nr. 77, 1921 r. p. 36).

Art. 1. W czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa wojny wszystkie poczty, radjotelegrafy, telegrafy i telefony podporządkowuje się interesom obrony Państwa.

Art. 2. Zarządy poczt, radjotelegrafów, telegrafów i telefonów państwowych i prywatnych obowiązane są do ścisłego współdziałania w czasie pokoju z władzami wojskowemi w pracach przygotowawczych, dotyczących wojennej sprawności poczt i urządzeń radjotelegraficznych, telegraficznych i telefonicznych. Z chwilą ogłoszenia mobilizacji prywatne przedsiębiorstwa radjotelegrafów, telegrafów i telefonów przechodzą pod zarząd Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Art. 3. Zarządy poczt, radjotelegrafów, telegrafów i telefonów państwowych i prywatnych, tudzież przedsiębiorstwa, pracujące w zakresie radjotelegrafji, telegrafji i telefonji są w czasie wojny obowiązane:

1) do bezwzględnego wykonywania związanych z celami wojennemi żądań w zakresie służby pocztowo-telegraficznej powołanej do tego władzy wojskowej;
2) do zasilania Ministerstwa Spraw Wojskowych (Naczelnego Dowództwa) środkami i urządzeniami, potrzebnemi dla komunikacji i łączności wojsk.

Art. 4. Zarządy radjotelegrafów, telegrafów i telefonów państwowych i prywatnych, tudzież przedsiębiorstw, pracujących w zakresie radjotelegrafji, telegrafji i telefonji, podporządkowane interesom obrony Państwa — zatrzymują całkowitą odpowiedzialność za fachowo-techniczne kierownictwo i sprawność podległych im sieci, urządzeń i przedsiębiorstw radjotelegraficznych, telegraficznych i telefonicznych.

Art. 5. W wypadkach, w których sprawność władz i zarządów pocztowych, radjotelegraficznych, telegraficznych i telefonicznych nie zaspakaja wymagań wojennych na pewnych obszarach, służy Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów prawo wkraczania w zakres ich działania i wydawania zarządzeń we wszystkich sprawach, dotyczących komunikacji, łączności wojsk i interesów obrony Państwa.

Art. 6. Personel poczt, radjotelegrafów, telegrafów i telefonów tak państwowych, jakoteż i prywatnych może być dekretem Naczelnika Państwa w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa wojny poddany sądownictwu wojskowemu i mocy ustaw wojskowych karnych za rozmyślne naruszenia lub zaniedbania obowiązków zawodowych i służbowych, obniżające sprawność poczt, radjotelegrafów, telegrafów i telefonów, za samowolne porzucenie służby, oraz wogóle za wszelkie działania lub zaniechania, mogące przynieść szkodę ruchowi komunikacji pocztowej, radjotelegraficznej, telegraficznej i telefonicznej, lub wywołać chwilowy zastój w tychże, o ile z którychkolwiek z tych czynów lub zaniechań wynikła lub wyniknąć mogła szkoda w mobilizacji sił zbrojnych Państwa lub w ich działaniu wojennem.

Art. 7. W czasie wojny może być powołany do służby wojskowej w pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach wojskowych każdy obywatel Państwa Polskiego, o ile w chwili powołania nie przekroczył 50 lat życia, odpowiednio do jego kwalifikacji, który:

a) jest lub był pracownikiem poczty, radjotelegrafu, telegrafu lub telefonu tak państwowego, jak i prywatnego;
b) pozostawał kiedykolwiek w wojskowej służbie łączności w któremkolwiek państwie;
c) ma fachowe wykształcenie lub fachową praktykę w powyższej dziedzinie.

Art. 8. Ilość i kategorje osób, które mają być powołane na mocy art. 7, tudzież wysokość poborów ustali Minister

Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami. W każdym razie pobory te nie mogą być niższe, aniżeli to przewidują ustawy, normujące stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej.

Art. 9. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Z tym dniem traci moc obowiązującą ustawa z dnia 2 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65 poz. 396), o ile dotyczy pracowników poczt, radjotelegrafów, telegrafów i telefonów, tudzież wszelkie inne ustawy, przepisy i zarządzenia, o ile są w sprzeczności z niniejszą ustawą.

Załącznik Nr. 207.

USTAWA

o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej.

(Dz. U. Nr. 69, p. 416).

Art. 1. Dopóki nie zostaną ustalone granice Państwa Polskiego i dopóki konstytucja nie określi godeł, barw państwowych, jak i tytułów urzędów i instytucji państwowych, urzędy Rzeczypospolitej używać winny godeł i barw według załączonych wzorów:

1. Herbu Rzeczypospolitej.

   Za herb Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się znak orła białego z głową zwróconą w prawo (dla patrzącego w lewo), ze skrzydłami wzniesionemi do góry, ze złotemi szponami, koroną i dziobem w czerwonem polu prostokątnem (wzór Nr. 1).

   Szczegółowy rysunek orła państwowego ustali Rada Ministrów na wniosek Ministra Sztuki i Kultury.

2. Pieczęci Rzeczypospolitej.

   Za pieczęć Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się pieczęć okrągłą z herbem Państwa na tle heraldycznem (wzór Nr. 1, 2, i 3, odmiany: 1 — dla aktów prawno-państwowych, 2 — dla Naczelnika Państwa, 3—dla władz i urzędów państwowych).

3. Barw narodowych.

   Za barwy Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się kolory biały i czerwony, w podłużnych pasach, równoległych, z których górny—biały, dolny zaś—czerwony (wzór Nr. 5).

4. Chorągwi Rzeczypospolitej.

Za godło Rzeczypospolitej, przysługujące Naczelnikowi Państwa, uznaje się chorągiew barwy czerwonej, przytwierdzoną do drzewca z herbem Rzeczypospolitej pośrodku (wzór Nr. 4. Stosunek długości do szerokości stanowi 8:5).

5. Flag dla dyplomatycznych przedstawicieli Państwa: konsulów, wicekonsulów oraz handlowej bandery morskiej.

Za flagę poselstw i konsulatów oraz banderę handlową morską uznaje się chorągiew bez wycięcia o barwach państwowych, przytwierdzoną do ruchomego sznura na drzewcu z herbem Rzeczypospolitej w pośrodku białego pasa (wzór Nr. 6a). Stosunek długości do szerokości chorągwi stanowi 8:5.

6. Chorągwi i sztandarów wojskowych pułkowych:

Za chorągiew pułkową w piechocie uznaje się chorągiew białą, prawie całkowicie zajętą przez polski krzyż kawalerski barwy czerwonej, pośrodku którego w otoku liści wawrzynowych istnieje napis „Honor i Ojczyzna". Po rogach chorągwi w wieńcach laurowych umieszczony jest Nr. pułku. Chorągiew stanowi kwadrat, którego bok wynosi 1 mtr. (wzór Nr. 10).

Za chorągiew pułkową w jeździe uznaje się chorągiew tego samego wzoru, jednak bok kwadratu wynosi 65 cm. (wzór Nr. 11).

Na jednej stronie sztandaru pułkowego dozwolone jest zastąpienie przepisanego godła przez emblematy szczególne i napisy, podlegające zatwierdzeniu Naczelnika Państwa na wniosek Rady Ministrów.

7. Flagi wojennej lądowej i bandery morskiej wojennej oraz proporca i znaku polskiej marynarki wojennej:

Za flagę wojenną lądową oraz za banderę wojenną morską uznaje się chorągiew z wycięciem o barwach narodowych, przytwierdzoną do ruchomego sznurka na drzewcu z herbem Rzeczypospolitej w pośrodku białego pasa (wzór Nr. 7a). Stosunek długości do szerokości chorągwi stanowi 8:5. Prócz bandery wojennej, która stanowi wojskowy sztandar na okręcie, ustanawia się następujące chorągwie okrętowe marynarki wojennej:

a) proporzec, który wywiesza się na dziobie okrętu wojennego, o ile ten należy do pierwszych 2 klas okrętu, tj. ma większą pojemność i artylerję. Proporzec przedstawia chorągiew prostokątną o barwach narodowych; na niej znajduje się polski krzyż kawalerski, w którego sercu umieszczona ręka z mieczem (wzór Nr. 8). Stosunek długości proporca do szerokości tegoż stanowi 6:5;

b) znak, który umieszcza się na szczycie wielkiego masztu okrętu wojennego, dla oznaczenia, że okręt jest w służbie czynnej pod dowództwem oficera polskiej marynarki wojennej. Znak przedstawia wstęgę o barwach narodowych z polskim krzyżem kawalerskim przy drzewcu (wzór Nr. 9). Stosunek długości znaku do szerokości tegoż stanowi 25:1.

8. Flagi i godła poszczególnych Ministerstw, projektowane w zgodności z niniejszą ustawą, ustala Rada Ministrów na odnośne przedstawienie.

Art. 2. Używanie przez instytucje niepaństwowe i osoby prywatne bez szczególnego zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych godeł: chorągwi i bander, w postaci niniejszą ustawą przepisanej, oraz pieczęci z orłem a także jakiekolwiek używanie godeł i barw państwowych w sposób, uchybiający czci, należnej Rzeczypospolitej, jest wzbroniony i podlega w drodze sądowej karze pieniężnej od 10 do 10.000 marek, albo karze aresztu od trzech dni do sześciu miesięcy, albo też obu tym karom razem, o ile inne ustawy cięższych kar nie przewidują.

Art. 3. Wykonanie niniejszej ustawy z dniem jej ogłoszenia poleca się Ministrowi Spraw Wojskowych, Zagranicznych, Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 208.

USTAWA

z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą.

(D. U. Nr. 79 p. 527).

Art. 1. Wszelki ruch towarowy (przywóz, wywóz i tranzyt) przez linję celną Rzeczypospolitej Polskiej odbywa się zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy.

Przepisy wykonawcze orzekną, które zamówienia rządowe nie podlegają postanowieniom niniejszej ustawy w całości lub w części.

Władze, kierujące obrotem z zagranicą.

Art. 2. Obrotem towarowym z zagranicą kierują podległe Ministrowi Przemysłu i Handlu:

a) Główny Urząd Przywozu i Wywozu, jako wyższa instancja,

b) Izby Przywozu i Wywozu, powstające w poszczególnych gałęziach gospodarstwa dla celów kierowania obrotem z zagranicą w danej gałęzi i

c) okręgowe urzędy przywozu i wywozu w tych gałęziach gospodarstwa, które nie posiadają Izb Przywozu i Wywozu, jako niższe instancje.

Art. 3. W skład Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu wchodzą:

1. Przewodniczący, mianowany przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

2. Przedstawiciele Ministerstw:

Przemysłu i Handlu	w liczbie	2,
Skarbu	„	2,
Rolnictwa i Dóbr Państwowych	„	1,
Aprowizacji	„	1,
Kolei Żelaznych	„	1.

3. Przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji społeczno-gospodarczych, wysłani przez te stowarzyszenia i organizacje. Listę stowarzyszeń i organizacji, uprawnionych do wysyłania swych przedstawicieli do Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu ustala Minister Przemysłu i Handlu w drodze rozporządzenia ze wskazaniem liczby przedstawicieli każdego stowarzyszenia i organizacji. Każde stowarzyszenie lub organizacja rozporządza jednym głosem.

4. Przedstawiciele Izb Przywozu i Wywozu i urzędów okręgowych przywozu i wywozu w liczbie od jednego do trzech od każdej Izby, bądź urzędu z prawem jednak jednego głosu. Minister Przemysłu i Handlu oznaczy dla każdej Izby, bądź urzędu liczbę przedstawicieli w wymienionych granicach.

W posiedzeniach Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu biorą udział komisarze przy Izbach Przywozu i Wywozu (art. 8), oraz uczestniczą z głosem doradczym osoby, zaproszone przez przewodniczącego w charakterze rzeczoznawców.

Art. 4. Regulamin Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu, zatwierdzony przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu, określi sposób postępowania urzędu, w szczególności podział urzędu na wydziały i czynności tych wydziałów z zastrzeżeniem spraw, bezwzględnie podlegających kompetencji ogólnego zebrania członków Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu.

Art. 5. Odpowiedzialnym wobec Ministra Przemysłu i Handlu za działalność Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu jest przewodniczący Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu. Przewodniczący ma prawo, a na żądanie przedstawiciela Ministerstwa Skarbu ma obowiązek wstrzymać każdą uchwałę bądź wydziału, bądź ogólnego zebrania członków Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu i przedstawić ją w ciągu siedmiu dni do uznania Ministra Przemysłu i Handlu. O ile wstrzymanie uchwały nastąpiło na żądanie przedstawiciela Ministerstwa Skarbu, Minister Przemysłu i Handlu wydaje orzeczenie w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 6. Uchwały wydziałów i ogólnego zebrania członków Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu zapadają i są prawomocne bez względu na liczbę obecnych członków.

Art. 7. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu na podstawie danych, przedstawionych mu przez zainteresowane gałęzie gospodarstwa, powołuje powstałe z ich własnej inicjatywy Izby Przywozu i Wywozu do pełnienia czynności w myśl niniejszej ustawy.

Regulaminy, określające skład oraz zakres działania Izb Przywozu i Wywozu dla poszczególnych gałęzi gospodarstwa, zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Jeżeli w danej gałęzi powstanie organizacja wywozowa, Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu może polecić zarządowi tej organizacji pełnienie czynności Izby Przywozu i Wywozu.

Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu może pozbawić prawa regulowania obrotu towarowego z zagranicą powołane do tego przez siebie uprzednio poszczególne Izby Przywozu i Wywozu.

Art. 8. Przy Izbach Przywozu i Wywozu urzędują komisarze rządowi, wysyłani przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Komisarz rządowy ma prawo sprzeciwu i zawieszenia uchwały Izby.

Sprzeciw komisarza powinien być wniesiony do Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu w terminie trzydniowym od dnia powzięcia uchwały przez Izbę Przywozu i Wywozu.

O ile w przeciągu pięciu dni od dnia wpływu sprzeciwu komisarza rządowego do Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu Główny Urząd nie uchyli uchwały Izby Przywozu i Wywozu, uchwała Izby Przywozu i Wywozu ma moc obowiązującą.

Art. 9. Okręgowe Urzędy Przywozu i Wywozu ustanawiane są w miarę potrzeby w poszczególnych ośrodkach wytwórczości i handlu i składają się z urzędników, mianowanych przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu, oraz z zaproszonych przez niego przedstawicieli poszczególnych gałęzi gospodarstwa, niezorganizowanych w Izby Przywozu i Wywozu.

Liczbę członków okręgowych urzędów przywozu i wywozu, siedzibę i okręg każdego z tych urzędów oraz ich regulamin wewnętrzny ustali rozporządzenie wykonawcze Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Zakres działania Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu.

Art. 10. Główny Urząd Przywozu i Wywozu wykonywa nadzór nad obrotem towarów z zagranicą.

W szczególności Główny Urząd Przywozu i Wywozu:

1. Ustala rodzaje towarów, przewidziane w art. 13.
2. Zwalnia poszczególne partje towarów od zakazu przywozu, względnie wywozu.
3. Przedstawia wnioski, dotyczące:
a) walut, za które mogą być sprzedawane towary zagranicą (art. 15);
b) wysokości opłat i premji wywozowych (art. 18).
4. Zatwierdza wnioski Izb Przywozu i Wywozu, do tego przez Główny Urząd upoważnionych, w przedmiocie ustalania ryczałtów wywozowych przeznaczonych dla prywatnych tranzakcji wyrównawczych i w przedmiocie planu rozporządzenia temi ryczałtami.
5. Wydaje pozwolenia na poszczególne tranzakcje wyrównawcze w tych wypadkach, które nie są załatwiane przez Izby Przywozu i Wywozu (art. 11 p. 8) i nadzoruje ich prawidłowe przeprowadzania.
6. Normuje na dany okres czasu:
a) ryczałty najniższego wywozu przymusowego, względnie dozwolonego najwyższego dla poszczególnych gałęzi wytwórczości,
b) w miarę potrzeby ryczałty przywozu dla danych rodzajów towarów.
7. Rozstrzyga sprzeciwy, zgłoszone przez komisarzy rządowych przy Izbach Przywozu i Wywozu (art. 8).
8. Ustala jednolity sposób postępowania Izb Przywozu i Wywozu lub okręgowych urzędów przywozu i wywozu przy dokonywaniu czynności wchodzących w zakres ich działania, oraz wysokość opłat manipulacyjnych pobieranych przez te władze przy wydawaniu pozwoleń na wywóz, względnie na przywóz.
9. Ustala na podstawie umów międzynarodowych lub wskazań Rządu zasady ruchu tranzytowego przez obszar Rzeczypospolitej Polskiej dla poszczególnych państw oraz wydaje pozwolenia tranzytowe.
10. Rozstrzyga spory wynikłe w Izbach Przywozu i Wywozu i w okręgowych urzędach przywozu i wywozu, rozpatruje zażalenia, zgłoszone przez osoby trzecie na działalność Izb Przywozu i Wywozu i okręgowych urzędów przywozu i wywozu.
11. Nadzoruje działalność Izb Przywozu i Wywozu i okręgowych urzędów przywozu i wywozu oraz przedstawia wnioski w zakresie ogólnej polityki przywozowo-wywozowej.

Zakres Izb Przywozu i Wywozu.

Art. 11. W zakresie gałęzi gospodarstwa przez siebie przedstawianych Izby Przywozu i Wywozu:
1. Udzielają pozwoleń na wywóz, względnie na przywóz, w myśl postanowień niniejszej ustawy, w szczególności

ustanawiają ceny (art. 14), poniżej których towary na wywóz nie mogą być sprzedawane; zysk wywozowy, warunki płatności, ewentualnie zabezpieczeń, akredytyw i terminy wpłacania waluty (art. 23).

2. Przedstawiają Głównemu Urzędowi Przywozu i Wywozu wnioski w przedmiocie:

a) ryczałtów wywozu — najniższego przymusowego i najwyższego dozwolonego;

b) perjodycznego ustalania ryczałtów wywozowych, przeznaczonych dla tranzakcji wyrównawczych, oraz planu rozporządzenia temi ryczałtami, o ile zostaną do tego przez Główny Urząd upoważnione;

c) oznaczania walut, za które towary mogą być sprzedawane na wywóz;

d) wysokości opłat i premji wywozowych (art. 18).

3. Rozdzielają przewidziane w punkcie 2 lit. a) niniejszego artykułu ryczałty pomiędzy poszczególnych wywożących.

4. Prowadzą statystykę, tak pod względem ilości, jak i wartości przywożonych i wywożonych surowców, półfabrykatów, gotowych towarów oraz środków pomocniczych.

5. Zbierają wiadomości o cenach i konjukturach na rynkach zagranicznych i udzielają ich Głównemu Urzędowi Przywozu i Wywozu oraz przywożącym i wywożącym na ich żądanie.

6. Przedstawiają Głównemu Urzędowi Przywozu i Wywozu szczegółowe sprawozdania z działalności w ustalonych przez Główny Urząd Przywozu i Wywozu okresach czasu.

7. Sprawują nadzór nad działalnością wywożących i przywożących, którzy obowiązani są ten nadzór Izbom ułatwić.

Zakres działania okręgowych Urzędów Przywozu i Wywozu.

Art. 12. Okręgowe Urzędy Przywozu i Wywozu spełniają określone w art. 11 czynności w stosunku do tych gałęzi gospodarstwa, które nie posiadają Izb Przywozu i Wywozu.

Zasady obrotu towarowego z zagranicą.

Art. 13. Towary przywożone i wywożone dzielą się na następujące rodzaje:

1. towary, których przywóz, względnie wywóz po dopełnieniu warunków, przewidzianych niniejszą ustawą oraz taryfą i przepisami celnemi, nie wymaga specjalnego pozwolenia;

2. towary, których przywóz, względnie wywóz jest zabroniony;

3. towary, które przywozić, względnie wywozić można jedynie za specjalnem pozwoleniem.

Wykazy towarów objętych punktem 1 i 2 będą ogłaszane w „Monitorze Polskim".

Art. 14. Ceny wywozowe (art. 11 p. 1) powinny być zbliżone do przeciętnych cen bieżących danego towaru na rynku odbiorczym z potrąceniem kosztów z wywozem i sprzedażą związanych.

W razie usprawiedliwionej przyczyny wywożący ma prawo sprzedać towar i poniżej przeciętnych cen bieżących na rynku odbiorczym. Powołanym do oceny, czy wskazana przez wywożącego przyczyna może być uznana za usprawiedliwiającą, jest władza udzielająca pozwolenia na wywóz, której też należy przedstawić odnośne dowody.

Art. 15. Wywożone towary, z wyjątkiem wywożonych na zasadzie tranzakcji wyrównawczych, mogą być sprzedawane jedynie za waluty, które oznaczać będzie Minister Skarbu po zasięgnięciu zdania Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu (art. 10 p. 3 lit. a).

Art. 16. Tranzakcje wyrównawcze dozwolone są tylko dla uskutecznienia przywozu surowców, maszyn, narzędzi i pomocniczych środków wytwarzania.

Artykuły 15 i 16 nie dotyczą umów wyrównawczych, zawieranych przez Rząd.

Art. 17. Obliczone zgodnie z art. 14 sumy w walucie zagranicznej, uzyskane ze sprzedaży towarów zagranicą, wpływają do Skarbu.

Wywożącemu wypłaca się równowartość w walucie krajowej według kursu dnia przekazania waluty zagranicznej Skarbowi, po potrąceniu opłat wywozowych (art. 18).

Art. 18. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu po zasięgnięciu zdania Głwnego Urzędu Przywozu i Wywozu (art. 10 p. 3 lit. b) ma prawo dla poszczególnych rodzajów towarów, wywożonych zagranicę, ustanawiać w zależności od konjunktury w kraju i zagranicą opłaty wywozowe.

Opłaty te będą podawane z góry do wiadomości przez Ministra Skarbu.

Opłaty te będą pobierane w postaci procentów od zysku wywozowego.

W razie sprzedania towaru za walutę obcą opłaty te będą potrącane w walucie polskiej od sumy, wypłacanej wywożącemu w myśl art. 17-go.

Normy rzeczonych opłat stosują się wyłącznie do tranzakcji wywozowych, zawartych w tym okresie czasu, dla którego normy te zostały ustanowione.

Od opłat, przewidzianych w niniejszym artykule, wolne są towary, wywożone dla dokonania tranzakcji, wyrównawczych, przewidzianych w art. 16.

Mogą być również na wniosek Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu zwalniane przez Ministra Skarbu w porozu-

mieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu od przewidzianych w artykule niniejszym opłat wywozowych wytwory w tych gałęziach wytwórczości, które wyłącznie albo w przeważnej mierze sprowadzają z zagranicy surowce, względnie półfabrykaty do przeróbki, lub których wywóz wymaga specjalnego poparcia.

Gdyby zwolnienie od opłat okazało się niedostateczne dla zabezpieczenia wywozu, Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu ma prawo ustanawiać premje wywozowe, które muszą być ogłaszane w „Monitorze Polskim".

Za zysk wywozowy uważa się różnicę pomiędzy ceną wwozową (art. 14) a ceną wewnętrzną.

W tych dziedzinach wytwórczości, w których ceny ustanawia Rząd, a także dla tych towarów, które nie mają zbytu na rynku wewnętrznym, o ile na prośbę wywożącego Główny Urząd Przywozu i Wywozu wyrazi swą zgodę, za zysk wywozowy uważa się różnicę pomiędzy ceną wywozową (art. 14) danego towaru, a kosztami jego produkcji z doliczeniem godziwego zysku. Wywożący jednak winien wysokość tych kosztów udowodnić Izbie Przywozu i Wywozu lub okręgowemu urzędowi przywozu i wywozu.

Art. 19. Na cele odnawiania urządzeń technicznych w tych gałęziach wytwórczości, w których ceny produktów na rynku wewnętrznym oznacza Rząd, same zaś produkty nie mogą być wywożone zagranicę, Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu może ustanawiać osobne dodatki do cen wewnętrznych dla tych grup odbiorców, które wskutek uzyskanego przydziału wymienionych produktów swoje własne wytwory wywożą zagranicę.

Art. 20. Uzyskane od przedsiębiorstwa, którego wytwory zostały wywiezione zagranicę, sumy w walucie zagranicznej (art. 17) wraz z pobranemi od niego opłatami wywozowemi (art. 18) są przeznaczone przedewszystkiem na niezbędne zakupy zagranicą środków wytwarzania dla tegoż przedsiębiorstwa. Izby Przywozu i Wywozu korzystają z tego samego prawa dla całej grupy tych przedsiębiorstw, które danej Izbie podlegają.

Art. 21. Dla towarów, wywożonych drogami kołowemi dla bezpośredniego użytku mieszkańców pasa pogranicznego państw sąsiednich, Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, na wniosek Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu, ustanawia opłatę wywozową w markach polskich.

Obowiązki wywożących.

Art. 22. Każdy wywożący i wytwórca obowiązany jest w razie przydzielenia mu do wywozu najniższego ryczałtu przymusowego (art. 11 p. 3) wywieść zagranicę w wyznaczo-

nym mu przez Izbę Przywozu i Wywozu lub okręgowy urząd przywozu i wywozu terminie najniższy ryczałt.

Art. 23. Wywożący obowiązany jest przelać walutę zagraniczną (art. 17) do jednej z instytucji finansowych, wskazanych przez Ministra Skarbu w terminie, przez Izbę Przywozu i Wywozu lub okręgowy urząd przywozu i wywozu wyznaczonym.

Postanowienie karne.

Art. 24. Winni:

a) przywozu i wywozu towarów, do przywozu i wywozu zakazanych,

b) ukrycia całej albo części waluty, która w myśl art. 17 i 23 winna być przelana do instytucji finansowej, wskazanej przez Ministra Skarbu — ulegną grzywnie do wysokości wartości towarów, względnie podwójnej sumie ukrytej waluty.

Niezależnie od przewidzianych kar towar, będący przedmiotem przekroczenia, bez względu na to czyją stanowi własność, może ulec konfiskacie na rzecz Skarbu Państwa.

Winni niewywiezienia bez usprawiedliwionych przyczyn najniższego ryczałtu, wyznaczonego przez Izbę Przywozu i Wywozu, względnie przez okręgowy urząd przywozu i wywozu, podlegają grzywnie do 50% wartości niewywiezionego ryczałtu.

Winni niestosowania się do innych przepisów niniejszej ustawy oraz rozporządzeń na jej podstawie wydanych, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu, wedle obowiązujących ustaw karnych, ulegną grzywnie do 50.000 marek.

Usiłowania i udział będą karane.

Art. 25. Kary, przewidziane niniejszą ustawą, nie będą stosowane, jeżeli towary, przywiezione z zagranicy bez uzyskania pozwolenia, będą w przeciągu terminu określonego rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zgłoszone pogranicznemu urzędowi celnemu przez właścicieli lub osoby upoważnione do rozporządzenia tym towarem.

W ciągu dwóch tygodni od chwili tego zgłoszenia, właściciele lub osoby upoważnione do rozporządzenia tym towarem, o ile w tym czasie nie przedłożą urzędowi celnemu pozwolenia na przywóz, mają prawo nadesłane towary cofnąć zagranicę, w przeciwnym razie towar podlega konfiskacie na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 26. Właściwemi do orzekania są:

a) sądy—w wypadkach, określonych w art. 24 lit. a i b.

b) władze skarbowe—we wszystkich innych wypadkach.

Termin obowiązywania ustawy.

Art. 27. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu określi termin wejścia w życie niniejszej ustawy.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą: dekret Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. z 1919 r. Nr. 15, poz. 216) oraz wszelkie sprzeczne z niniejszą ustawą rozporządzenia wykonawcze i postanowienia statutów instytucji państwowych, prowadzących operacje handlowe z zagranicą.

Przepisy przejściowe.

Art. 28. Do czasu wejścia w życie niniejszej ustawy czynności Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu pełni istniejąca Komisja Przywozu i Wywozu z tem, że wszystkie zasadnicze uchwały, powzięte przez Komisję Przywozu i Wywozu w okresie od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy do chwili utworzenia się Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu, tracą moc swoją, o ile nie potwierdzi ich Główny Urząd Przywozu i Wywozu.

Wykonanie ustawy.

Art. 29. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu, tudzież z Ministrem Sprawiedliwości; o ile zaś chodzi o wykonanie tej ustawy na obszarze b. dzielnicy pruskiej — Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Skarbu i Ministrem Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 209.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 19 lipca 1921 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. Nr. 79, poz. 527) i na jej zasadzie wydanych rozporządzeń na obszar województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, oraz powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego.

(D. Ust. Nr. 66 p. 426)

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach przyłączonych

do obszaru Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. 16, poz. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Na województwa: wołyńskie, poleskie i nowogródzkie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. Nr. 79, poz. 527), rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu, Minista Skarbu, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Kolei Żelaznych' Ministra Poczt i Telegrafów oraz Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 30 października 1920 r. w przedmiocie organizacji i przepisów postępowania urzędów oraz izb przywozu i wywozu (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 107, poz. 703), rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu, Skarbu, Sprawiedliwości, Kolei Żelaznych, Poczt i Telegrafów oraz b. Dzielnicy pruskiej z dnia 15 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian i uzupełnień §§ 7, 14 i 15 rozporządzenia tychże Ministrów z dnia 30 października 1920 r. w przedmiocie organizacji i przepisów postępowania urzędów oraz izb przywozu i wywozu (Dz. Ust. R. P. Nr. 21, poz. 118) i rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Skarbu i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 23 czerwca 1921 r. w przedmiocie ustalenia rodzajów towarów, przewidzianych w art. 13 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. 57, poz. 364).

§ 2. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą: rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z dnia 22 kwietnia 1920 r. w przedmiocie zakazu wywozu towarów poza front wschodni (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z r. 1920 Nr. 6, poz. 98), rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 1 maja 1920 r. w sprawie odprawy celnej na posterunkach celnych przy drogach, na których przekraczanie granicy odbywa się pieszo i kołowo i w sprawie pozwoleń na przewóz i wywóz towarów zagranicznych (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z 1920 r. Nr. 43, p. 1122) i rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 14 maja 1920 r., dotyczące przywozu, wywozu i przewozu tranzytowego towarów (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z 1920 r. Nr. 47, poz. 1287).

§ 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz Ministrowi Skarbu.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Nie rozciągnięto ustawy z d. 19 grudnia 1910 r. o przyznawaniu nagród za pomoc w zwalczaniu przemytnictwa (D. U. 1920 r. Nr. 2 p. 9).

Załącznik Nr. 210.

DEKRET O MIARACH

(D. Pr. Nr. 15 p. 211).

Art. 1. Legalnemi jednostkami miar w Państwie Polskiem są jednostki, określone w art. 2—7 dekretu niniejszego, oraz te jednostki wtórne wielokrotne i podwielokrotne jednostek podstawowych, określonych w tychże artykułach, które będą uznane za legalne przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 2 Podstawową jednostką długości jest metr.

Art. 3. Podstawowemi jednostkami powierzchni są: metr kwadratowy i ar.

Jednostkami powierzchni są także powierzchnie zawarte w kwadratach, których boki są równe którejkolwiek z legalnych jednostek długości.

Art. 4. Podstawowemi jednostkami objętości są: metr sześcienny albo kubiczny i litr.

Art. 5. Podstawową jednostką kątów płaskich jest kąt prosty.

Art. 6. Podstawową jednostką masy jest kilogram.

Art. 7. Jednostką temperatury (różnic temperatury) jest różnica temperatury odpowiadająca jednemu stopniowi normalnej skali termometrycznej, czyli stopień temperatury.

Art. 8. We wszystkich aktach i czynnościach urzędowych w obrocie publicznym oraz we wszelkich kontraktach rządowych, przy których zachodzi potrzeba wyrażenia miary, należy ją wyrażać w legalnych jednostkach miar.

Art. 9. Wzorcem miary jest ciało fizyczne, którego pewna właściwość pod względem wielkości przedstawia tę miarę z określoną dokładnością. Przyrządem mierniczym jest każdy mechanizm, służący do pośredniego lub bezpośredniego dokonywania pomiarów.

Wzorce miar i przyrządy miernicze stanowią narzędzia miernicze.

Art. 10. Uchybieniem wzorca miary jest różnica między jego wielkością i wielkością odpowiadającego mu wzorca normalnego, z którym według przepisów winien być porównany przy legalizowaniu. Uchybieniem przyrządu jest różnica między znaną rzeczywistą miarą wzorców normalnych, za pomocą których winien on być sprawdzony przy legalizowaniu, a tą miarą, którą według wskazań przyrządu należałoby owym wzorcom normalnym przypisać, lub różnica między wskazaniami przyrządu a wskazaniami przyrządu normalnego, z którym według przepisów winien on być porównywany przy legalizowaniu.

Art. 11. Narzędzia miernicze są legalne jeżeli, bez względu na swoje uchybienia, odpowiadają pozatem przepisom

o warunkach legalizowania, wydanym na podstawie niniejszego dekretu przez Główny Urząd Miar,—są rzetelne, jeżeli ich uchybienia nie przekraczają granic uchybień obiegowych, ustanawianych przez Ministra Przemysłu i Handlu dla narzędzi mierniczych, znajdujących się w obrocie publicznym.

Art. 12. Legalizacja narzędzi mierniczych polega na przepisowem sprawdzeniu ich i ocechowaniu przez władze powołane. W obrocie publicznym legalizacja jest ważna w ciągu okresu przepisanego przez Główny Urząd Miar, po upływie którego uważa się ją za nie byłą.

Art. 13. Przy wszelkiego rodzaju czynnościach urzędowych winny być używane dla wykonywania pomiarów narzędzia miernicze, odpowiadające obowiązującym przepisom i sprawdzone w Głównym Urzędzie Miar lub urzędach podwładnych.

Art. 14. W obrocie publicznym do mierzenia długości, powierzchni, objętości i masy (w mowie potocznej zwanej wagą), o ile przez to będzie lub być może ustanawiana wartość rzeczy lub świadczeń, mogą być wyłącznie stosowane i przechowywane narzędzia miernicze legalizowane, legalne i rzetelne.

Art. 15. Minister Przemysłu i Handlu upoważniony jest do rozciągnięcia działania art. 14 na wszelkie narzędzia miernicze używane w obrocie publicznym i służące do obliczania wartości dostarczanych materji lub energji, lub używane do oceny pracy, bądź też mające znaczenie dla bezpieczeństwa publicznego, jako i na wszelkie narzędzia miernicze wynajmowane zawodowo lub oddawane do użytku publicznego za opłatą.

Art. 16. W czynnościach, dla których prawo niniejsze przewiduje obowiązkowe używanie narzędzi mierniczych legalizowanych, narzędzia te używane być mają właściwie, to jest tylko w tych warunkach i okolicznościach, dla odmierzania takiego rodzaju wielkości, materji lub energji i takich ilości, dla których zostały one dopuszczone przez Główny Urząd Miar do obrotu publicznego, podlegającego przymusowi legalizowania.

Art. 17. Minister Przemysłu i Handlu władny jest, dla poszczególnych gałęzi, jako też określonych rodzajów towarów, przeznaczonych do obrotu publicznego, a szczególnie do obrotu zagranicznego, dozwalać w drodze wyjątku stosowanie takich narzędzi mierniczych, które nie opierają się na miarach, wyszczególnionych w artykułach 1—7 i nie są legalizowane według krajowych przepisów.

Art. 18. Sprawami dotyczącemi miar i narzędzi mierniczych, zawiaduje Główny Urząd Miar w Warszawie, podlegający Ministrowi Przemysłu i Handlu. Statut Głównego Urzędu Miar i urzędów podwładnych wydaje Minister Przemysłu i Handlu.

Art. 19. Dyrektora Głównego Urzędu Miar mianuje Najwyższa Władza Państwowa.

Art. 20. Wyrób i sprzedaż narzędzi mierniczych podlega koncesjonowaniu i nadzorowi Głównego Urzędu Miar w sposób, który określi Minister Przemysłu i Handlu.

Art. 21. Miejscowa policja oraz municypalne inspekcje handlowe obowiązane są do bezpośredniego nadzoru nad stosowaniem w obrocie publicznym narzędzi mierniczych, odpowiadających warunkom art. 14. Przepis ten nie odnosi się do urzędów państwowych.

Art. 22. Winny przekroczenia art. 14 dekretu niniejszego ulegnie karze przewidzianej w kodeksie karnym albo karze administracyjnej, nałożonej przez odpowiednie władze legalizacji narzędzi mierniczych, w sposób, który określi Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 23. Wykonanie dekretu niniejszego należy do Ministra Przemysłu i Handlu, który określi również wysokości opłat za czynności urzędów miar i sposób wydawania przepisów, przewidzianych w dekrecie niniejszym.

Art. 24. Minister Przemysłu i Handlu wyda przepisy dotyczące określenia i dalszego tymczasowego używania mórg nowopolskich, kwart, funtów i łutów na ziemiach b. zaboru rosyjskiego.

Dan w Warszawie, dnia 8 lutego 1919 roku.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 24 czerwca 1922 r. (Dz. U. Nr. 54, p. 496) rozciągnęło na Z. W. moc obowiązującą: statutu Urzędów miar z d. 7 sierpnia 1919 r. (Dz U. Nr. 74, p. 429), rozporządzenie z d. 7 kwietnia 1919 r. o legalnych jednostkach miar (p. zał. Nr. 211) i rozporządzenia z d. 14 maja 1919 r. o koncesjonowaniu wyrobu i sprzedaży narzędzi mierniczych i o nadzorze nad niemi (Dz. P. Nr. 57, p. 346). Rozporządzenie z tegoż dnia (Dz. U. Nr. 54, p. 497) dozwoliło używanie, aż do odwołania, garnca (4 litry) i kwarty (1 litr), zaś rozporządzenie z d. 20 lipca 1922 r. (Dz. U. Nr. 59, p. 532) wycofuje z obiegu, począwszy od d. 1 stycznia 1923 r., funt i łut rosyjski.

Opłaty za czynności urzędów miar p. Dz. U. 1922 r. Nr. 39, p. 326 i Nr. 56, p. 513.

Załącznik Nr. 211.

ROZPORZĄDZENIE

o legalnych jednostkach miar.

Rozciągnięte rozporządzeniem Min. Przem. i Handlu z d. 24 czerwca 1922 r. Dz. U. Nr. 54, p. 496).

(Dz. Pr. Nr. 41 p. 299).

W wykonaniu art. 1 dekretu o miarach (Dz. Pr. Nr. 15, poz. 211) postanawiam co następuje:

Art. 1. Legalnemi wtórnemi jednostkami długości są: mirjametr — równy dziesięciu tysiącom metrów, kilometr — równy tysiącowi metrów, decymetr — równy jednej dziesiątej metra, centymetr — równy jednej setnej metra, milimetr — równy jednej tysiącznej metra i mikron—równy jednej tysiącznej milimetra.

Art. 2. Legalnemi wtórnemi jednostkami powierzchni są:

1) powierzchnie zawarte w kwadratach, których boki równe są którejkolwiek z legalnych wtórnych jednostek długości. Każda z tych jednostek powierzchni nosi nazwę jednostki długości, od której pochodzi, z dodatkiem wyrazu „kwadratowy";

2) hektar równy stu arom i centar równy jednej setnej ara.

Art. 3. Legalnemi wtórnemi jednostkami objętości są:

1) objętości zawarte w sześcianach, których krawędzie równe są jednej z legalnych wtórnych jednostek długości. Każda z tych jednostek objętości nosi nazwę jednostki długości, od której pochodzi, z dodatkiem wyrazu „sześcienny" lub „kubiczny";

2) kilolitr — równy tysiącowi litrów, hektolitr — równy stu litrom, dekalitr — równy dziesięciu litrom, jedna czwarta litra (kwaterka), decylitr — równy jednej dziesiątej litra, mililitr — równy jednej tysiącznej litra.

Art. 4. Legalnemi wtórnemi jednostkami kątów są: kąt pełny czyli obrót — równy czterom kątom prostym, kąt półpełny — równy dwu kątom prostym, kąt jednego stopnia, czyli stopień kątowy — równy jednej dziewięćdziesiątej kąta prostego, minuta kątowa—równa jednej sześćdziesiątej stopnia kątowego i sekunda kątowa — równa jednej sześćdziesiątej minuty kątowej.

Części stopnia mogą być wyrażane również w postaci ułamków dziesiętnych stopnia.

Art. 5. Legalnemi wtórnemi jednostkami masy są: tonna—równa tysiącowi kilogramów, kwintal—równy stu kilogramom, mirjagram — równy dziesięciu kilogramom, dekagram—równy jednej setnej kilograma, gram — równy jednej tysiącznej kilograma i miligram — równy jednej miljonowej kilograma.

Art. 6. W handlu kamieniami drogocennemi i perłami dozwala się używać jako legalną jednostkę wtórną masy karata równego jednej pięciotysiącznej kilograma.

Art. 7. Postanowienia rozporządzenia niniejszego uzyskują moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 7 kwietnia 1919 r.

Załącznik Nr. 212.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Ziemie Wschodnie mocy ustaw o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg i mostów i o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

(D. U. Nr. 36, poz. 213).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na Ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze 12 października 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921, Nr. 16, poz. 93) Rada Ministrów zarządza co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów (Dz. U. R. P. z r. 1921, Nr. 6, poz. 31) oraz ustawy o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z r. 1921, Nr. 6, poz. 32) rozciąga się na Ziemie, wskazane w art. 1 powołanej ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921, Nr. 16, poz. 93).

§ 2. Do czasu ustalenia przez Sejm sieci dróg państwowych na Ziemiach, wskazanych w art. 1 powołanej ustawy z dnia 4 lutego 1921 r., utrzymywane być mają kosztem Skarbu Państwa drogi, wymienione w załączonym do rozporządzenia niniejszego wykazie, ustalonym przez Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykazu (§ 2) nie dołączono wobec ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. w przedmiocie rozszerzenia sieci dróg państwowych (D. U. Nr. 63, poz. 387), zawierającej szczegółowy wykaz dróg państwowych.

Załącznik Nr. 213.

USTAWA

z dnia 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów.

(D. U. Nr. 6/1921 r. poz. 31.)

Art. 1. Wprowadza się na okres lat 5 obowiązek dostarczania środków przewozowych, potrzebnych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów według niżej podanych przepisów.

Art. 2. W wypadkach, gdy właściwe organy administracji drogowej nie mogą w drodze dobrowolnej umowy uzyskać niezbędnej ilości środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów, lub gdy posiadacze środków przewozowych żądają za ich wynajęcie zapłaty nadmiernej w stosunku do rzeczywistych kosztów utrzymania środków przewozowych, właściwy starosta zarządzi, na wniosek wymienionych organów po wysłuchaniu opinji sejmiku (rady powiatowej), w miastach zaś, wydzielonych z powiatów, po wysłuchaniu opinji rady miejskiej, przymusowe dostarczenie środków przewozowych za wynagrodzeniem.

Art. 3. Obowiązek dostarczania środków przewozowych nakładać należy na posiadaczy tych środków kolejno, równomiernie i z uwzględnieniem stosunków gospodarczych i zawodowych, w szczególności zaś ilości środków przewozowych oraz powierzchni uprawnych gruntów.

Środków przewozowych nie można żądać od ludności, zamieszkałej w odległości większej niż 15 klm. od miejsca robót, o ile wyjątkowe względy nie nakażą przekroczenia tej odległości.

Art. 4. Obowiązek dostarczania środków przewozowych wykonywa się wyłącznie w naturze.

Obowiązkowi temu podlegają wszyscy posiadacze środków przewozowych z wyjątkiem wskazanych w art. 5.

Art. 5. Od świadczeń powyższych zwolnione są następujące osoby i instytucje:

1) osoby, którym według prawa międzynarodowego przysługuje prawo eksterytorjalności, co do środków przewozowych, przeznaczonych do ich urzędowego użytku;
2) zakłady i urzędy państwowe i samorządowe, utrzymujące środki przewozowe na podstawie etatów organizacyjnych;
3) posiadacze środków przewozowych, służących do przewożenia poczty, co do tych środków przewozowych;

4) instytucje użyteczności publicznej, jak zakłady dezynfekcyjne, szpitale, pogotowia lekarskie ratunkowe oraz straże ochotnicze, co do środków przewozowych niezbędnych dla ich działalności;
5) stadniny, stacje ogierów i źrebięciarnie państwowe;
6) posiadacze licencjonowanych ogierów i klaczy, używanych tylko w celach hodowlanych, klaczy wysoko źrebnych i klaczy ze źrebiętami ssącemi w okresie dwóch miesięcy, co do tych ogierów i klaczy;
7) posiadacze koni, stale pracujących w kopalniach pod powierzchnią ziemi.

Art. 6. Zarządzenie o przymusowem dostarczaniu środków przewozowych wydaje właściwy starosta (w myśl art. 2) w formie obwieszczeń publicznych w gminach, których mieszkańców pociąga się do świadczenia drogowego.

Zarządzenie to może ustanowić obowiązek dostarczania środków przewozowych na ściśle ograniczony okres czasu lub w celu dokonania pewnych robót. Obowiązek ten może dotyczyć rolników tylko w porze wolnej od robót polnych.

Art. 7. Zarządzenie starosty o przymusowem dostarczaniu środków przewozowych wykonywują właściwe władze gminne lub miejskie.

Władze te sporządzają w terminie, określonym przez starostę, alfabetyczny wykaz posiadaczy środków przewozowych z podaniem ilości tych środków, które mogą podlegać dostarczeniu we właściwej gminie i podają go do publicznej wiadomości.

Wykaz ten jest podstawą do powoływania przez władze gminne wiejskie lub miejskie poszczególnych posiadaczy środków przewozowych do dostarczania ich według zasad, podanych w art. 3.

Art. 8. Zażalenia przeciw nieprawidłowościom przy sporządzaniu wykazu lub powoływania do świadczeń można wnosić do właściwego starosty za pośrednictwem zwierzchności gminnej, względnie magistratu, w ciągu dni ośmiu od dnia ogłoszenia wykazu.

Zażalenia nie wstrzymują obowiązku dostarczania środków przewozowych.

Art. 9. Wysokość dostarczania środków przewozowych oznacza Wydział Powiatowy, względnie magistrat.

Wynagrodzenie powinno być ustalone według następujących zasad:
a) dzienne wynagrodzenie nie może być mniejsze, niż rzeczywisty koszt dziennego utrzymania środków przewozowych i woźnicy;
b) wynagrodzenie od wymiaru za określone roboty (t. zw. wynagrodzenie akordowe) oblicza się według jednostki przebytej drogi i jednostki wagi przewiezionego ciężaru;

Wynagrodzenie wypłacają właściwe organy administracji drogowej za pośrednictwem urzędów gminnych lub magistratów niezwłocznie po dokonaniu świadczeń.

Art. 10. Osoby, winne uchylenia się od obowiązku dostarczania środków przewozowych z mocy ustawy niniejszej w drodze administracyjnej, podlegają karze grzywny do 15 tysięcy marek lub aresztu do 2 tygodni, wymierzanych w trybie administracyjnym. Niezależnie od tego władze gminne zarządzą dostarczenie środków przewozowych na koszt winnych. Kary i koszty te ściąga się trybem, ustanowionym dla ściągania podatków państwowych.

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na obszarze b.b. zaborów rosyjskiego i austrjackiego. Minister b. Dzielnicy Pruskiej może w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych rozciągnąć moc obowiązującą niniejszej ustawy na b. zabór pruski.

Art. 12. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a względnie i Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej.

Załącznik Nr. 214.

USTAWA

z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

(D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 32).

I. Postanowienie ogólne.

Art. 1. Drogi publiczne dzielą się na następujące kategorje:

1) drogi państwowe, mające znaczenie ogólno-państwowe i uznane za takie przez Sejm,
2) drogi wojewódzkie, mające znaczenie ekonomiczno-komunikacyjne dla województw i zaliczone do tej kategorji przez uchwałę wojewódzkiego związku samorządowego;
3) drogi powiatowe, mające znaczenie ekonomiczno-komunikacyjne dla powiatów i zaliczone do tej kategorji przez uchwałę powiatowego związku samorządowego,
4) drogi gminne, do których należą drogi publiczne nie zaliczone do jednej z trzech poprzednich kategorji a uznane za drogi gminne uchwałą rady gminnej względnie miejskiej, oraz ulice i place miejskie, trybem powyższym za drogi gminne uznane.

Art. 2. O ile droga, niezbędna dla komunikacji publicznej, nie zostanie zaliczona do kategorji dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych (art. 1, l: 2, 3, 4), zarządzi Ministerstwo Robót Publicznych po porozumieniu się z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych przekazanie danej drogi właściwemu związkowi samorządowemu, a związek ten obowiązany będzie objąć tę drogę i utrzymywać ją własnym kosztem.

Art. 3. Wszelkie urządzenia, które znajdują się na torze jezdnym lub tuż obok niego, jak: mosty, tamy, nasypy, rowy, place składowe na materjały drogowe, budynki drogowe i t. p. stanowią przynależność drogi publicznej.

Art. 4. Budowa nowej drogi, przenoszenie całej drogi, jej odcinków lub mostów z jednej kategorji do drugiej, jakoteż zaniechanie drogi następuje na mocy:

1) uchwały sejmowej, co do dróg państwowych;
2) uchwały wojewódzkiego związku samorządowego, co do dróg wojewódzkich;
3) uchwały powiatowego związku samorządowego, co do dróg powiatowych;
4) uchwały rady gminnej, zatwierdzonej przez wydział powiatowy co do dróg gminnych.

Postanowienia te nie odnoszą się do częściowego zaniechania drogi w celu ulepszenia trasy drogi.

Grunt, pozostały po zaniechanej drodze, a niepotrzebny dla celów drogowych, mają prawo nabyć właściciele przyległych nieruchomości po cenie szacunkowej; jeżeli zaś kupno nie dojdzie do skutku w ciągu jednego roku, grunt ten będzie sprzedany przez licytację. Kwota ze sprzedaży uzyskana wpływa do funduszu odnośnej kategorji dróg.

Art. 5. Grunty stale lub czasowo potrzebne do budowy i utrzymania dróg w raz ze znajdującemi się na nich budowlami, oraz materjały, niezbędne do budowy i utrzymania dróg, mogą być nabyte w drodze wywłaszczenia względnie czasowo zajęte.

Orzeczenie o potrzebie, przedmiocie i rozciągłości wywłaszczenia względnie czasowego zajęcia, zawierające także określenie wysokości wynagrodzenia za przedmiot wywłaszczany, na podstawie niezainteresowanych rzeczoznawców wydać ma właściwa władza administracyjna drugiej instancji.

Strona interesowana, która czuje się pokrzywdzoną wynagrodzeniem, oznaczonem przez władzę administracyjną w orzeczeniu wywłaszczającem, może w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia orzeczenia udać się do właściwego sądu o oznaczenie wysokości wynagrodzenia w drodze postępowania sądowego. Orzeczenie wywłaszczające nadaje jednak zarządowi drogi prawo objęcia w posiadanie przedmiotu wywłaszczonego, jeżeli złoży do depozytu sądowego wynagrodzenie, oznaczone w orzeczeniu władzy administracyjnej.

Art. 6. W razie potrzeby przeprowadzenia pomiarów do budowy dróg i mostów na gruntach prywatnych odnośne zarządu drogowe mają otrzymać od władz administracyjnych pierwszej instancji upoważnienie do wykonania tych prac na gruntach prywatnych za wynagrodzeniem istotnych szkód, wyrządzonych w czasie dokonywania pomiarów.

Art 7. Przy budowie i utrzymaniu mostów, przepustów i innych urządzeń wodnych, zarząd drogi winien zastosować się do postanowień ustaw wodnych.

Jeżeli droga publiczna prowadzi groblą ochronną, zarząd drogowy obowiązany jest utrzymywać groblę w przepisanej wysokości.

Art. 8. Ustawa niniejsza nie narusza praw i obowiązków, opartych na umowach, lub innych tytułach prawnych, co do dróg wszelkich kategorji.

II. Administracja drogowa.

Art. 9. Ogólna polityka drogowa, zarząd dróg państwowych, zwierzchni nadzór nad stanem istniejących i budową nowych dróg publicznych wszystkich kategorji oraz nad gospodarką drogową pod względem technicznym i administracyjnym należy do Ministerstwa Robót Publ. Nadzór administracyjny na drogach samorządowych wykonywać będzie Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Art. 10. Budowę i utrzymanie dróg państwowych wykonywa Ministerstwo Robót Publicznych bądź przez własne organy, bądź też przekazuje te zadania związkom samorządowym wraz z odpowiedniemi funduszami po uprzedniem porozumieniu się z wymienionemi związkami.

Art. 11. Budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych, wykonywa w zasadzie związek samorządowy wojewódzki przez własną służbę drogową, lub przy pomocy organów państwowych po porozumieniu się z Ministerstwem Robót Publicznych.

Za przyzwoleniem Ministra Robót Publicznych mogą związki samorządowe wojewódzkie przekazywać budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych wraz z odpowiedniemi funduszami powiatowym związkom samorządowym.

Art. 12. Budowa i utrzymanie dróg gminnych należy do powiatowego związku samorządowego, który je wykonywa w ramach budżetu poszczególnych gmin i z uwzględnieniem ich żądań, bądź też przekazuje je gminom do wykonania.

Budowę i utrzymanie ulic i placów w obrębie miast, osad miejskich, uzdrowisk i zdrojowisk, wykonywać będzie właściwy samorząd gminny.

Art. 13. Budowa i utrzymanie odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, przechodzących przez

miasta, osady wiejskie, uzdrowiska i zdrojowiska, mogą być przekazywane tym ostatnim po porozumieniu się z niemi.

Budowę i utrzymanie dróg dojazdowych do stacji kolejowych i przystani, wykonywać będą: Państwo, związki samorządowe wojewódzkie lub powiatowe, tudzież gminy, zależnie od tego, z jaką drogą (państwową, wojewódzką, powiatową czy też gminną) łączy się dana stacja, lub przystań.

Art. 14. O ile zostanie stwierdzone, iż gospodarkę drogową prowadzi się przez związki samorządowe wadliwie, lub niedbale, mogą wyższe instancje związków samorządowych, względnie Ministerstwo Robót Publicznych przejąć gospodarkę drogową wraz z odpowiedniemi funduszami i prowadzić ją na rachunek odnośnych związków samorządowych.

Decyzja w tym przedmiocie należy:

a) co do dróg gminnych, zarządzanych przez gminy—do powiatowego związku samorządowego:

b) co do dróg powiatowych i gminnych, zarządzanych przez powiatowy związek samorządowy —do wojewódzkiego związku samorządowego;

c) co do dróg wojewódzkich i powiatowych zarządzanych przez wojewódzki związek samorządowy—do Ministerstwa Robót Publicznych.

Art. 15. Poszczególne wojewódzkie związki samorządowe mogą wydawać w granicach ustawy niniejszej w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych szczegółowe przepisy o budowie i utrzymaniu dróg, obowiązujące powiatowe związki i gminy w obrębie województwa.

Art. 16. Organizacja jednolitego zarządu wszystkich dróg samorządowych w obrębie województwa w granicach przepisów ustawy niniejszej należy do właściwego wojewódzkiego związku samorządowego. Na terenie jednego powiatu nie może być więcej, niż jeden samorządowy zarząd drogowy. Przepis ten nie dotyczy gmin miejskich, wydzielonych z powiatów.

Art. 17. Powoływana przez związki samorządowe służba drogowa winna posiadać odpowiednie kwalifikacje, które określi Ministerstwo Robót Publicznych.

Art. 18. Odwołania od uchwał i zarządzeń, wydanych w myśl przepisów ustawy niniejszej przez związki samorządowe, względnie przez władze administracyjne państwowe, winny być w ciągu dni 30 od dnia ogłoszenia lub doręczenia wnoszone do tej władzy, która uchwałę lub zarządzenie wydała.

Jeżeli władza, która uchwałę względnie zarządzenie wydała, uzna odwołanie za słuszne, wówczas może z nienić swą pierwotną decyzję; w przeciwnym razie przedkłada sprawę wyższej instancji.

Decyzja ostateczna w tych razach, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, należy do Ministerstwa Robót Publicznych. Przedstawienie przeciw zarządzeniu pierwszej instancji, którego

wykonanie w interesie bezpieczeństwa publicznego jest pilne, nie ma mocy wstrzymującej.

Spory pomiędzy władzami, powołanemi do budowy i zarządu dróg w myśl przepisów ustawy niniejszej, rozstrzyga ostatecznie Ministerstwo Robót Publicznych.

Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania do spraw, przewidzianych w art. 5.

III. Koszty budowy i utrzymania dróg.

Art. 19. Koszty budowy i utrzymania dróg państwowych ponosi Skarb Państwa. O ile w myśl art. 10 ustawy niniejszej budowa i utrzymanie dróg państwowych powierzone zostaną wojewódzkiemu lub powiatowemu związkowi samorządowemu, wówczas Ministerstwo Robót Publicznych przekaże pomienionym związkom samorządowym fundusze, na ten cel przeznaczone.

Budowa i utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych dokonywa się z funduszów wojewódzkiego, względnie powiatowego związku samorządowego. Fundusze te tworzą się ze źródeł ogólno-samorządowych, bądź też z opłat specjalnych na ten cel przeznaczonych, a uchwalonych przez wojewódzkie, względnie powiatowe, związki samorządowe.

Budowa i utrzymanie dróg gminnych dokonywa się na koszt gminy na podstawie uchwały rady gminnej lub miejskiej.

Art. 20. Koszty budowy i utrzymania dróg dojazdowych do stacji kolejowych i przystani pokrywane będą w dwóch trzecich częściach przez właściwy zarząd drogowy, a w jednej trzeciej części przez przedsiębiorstwo kolejowe, lub zarząd drogi wodnej.

Koszty budowy i utrzymania odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, przechodzących przez miasta i osady miejskie, uzdrowiska i zdrojowiska, ponosi Skarb Państwa, względnie właściwy związek samorządowy, o ile odcinki te nie były dotąd utrzymywane przez miejscowe gminy.

Art. 21. Fundusze samorządowe na budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych mogą być zasilane przez zapomogi, udzielane ze Skarbu Państwa.

Zapomogi udzielane będą na zasadach, określonych w przepisach wykonawczych do niniejszej ustawy, przy równomiernem uwzględnieniu wszystkich dzielnic.

Art. 22. W celu utworzenia kredytu na budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych tworzy się drogowy fundusz pożyczkowy, z którego mogą być udzielane pożyczki na budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, według zasad, które ustalone będą w przepisach wykonawczych do niniejszej ustawy.

Fundusz ten tworzy się z kwot, corocznie wstawionych do budżetu państwowego. Do funduszu tego wpływać będą zwroty pożyczek, udzielonych ze Skarbu Państwa związkom samorządowym na budowę i utrzymanie dróg.

Art. 23. Otrzymujący z budowy lub utrzymania dróg szczególne korzyści, lub też nadmiernie zużywający drogi, jak np. kopalnie, fabryki i inne przedsiębiorstwa, mogą być pociągani do udziału w kosztach budowy i utrzymania dróg przez Ministerstwo Robót Publicznych na rzecz dróg państwowych, zaś przez odnośne związki samorządowe na rzecz dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, o ile przed tem nie nastąpi dobrowolna w tym względzie ugoda.

Decyzje w tym względzie związków samorządowych mają być zatwierdzone przez Ministerstwo Robót Publicznych, względnie jego organy drugiej instancji, w porozumieniu z interesowanymi ministrami, względnie ich drugiemi instancjami.

Art. 24. Myta na drogach publicznych znosi się bez odszkodowania i odtąd opłaty mytnicze mogą być pobierane na drogach publicznych tylko w razach wyjątkowych na mocy zezwolenia, udzielonego na przeciąg najwyżej dziesięciu lat przez Ministra Robót Publicznych co do dróg państwowych, względnie uchwałą związku samorządowego, zatwierdzoną przez Ministerstwo Robót Publicznych, co do dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Postanowienia tego artykułu nie obejmują opłat t. zw. „kopytkowych", pobieranych na korzyść gmin miejskich przy wjeździe do miast, oraz opłat przewozowych na rzekach.

Art. 25. W celu budowy i utrzymania pewnych dróg samorządowych, o ile to leży w interesie publicznym, lecz przekracza siły finansowe danego związku samorządowego, lub też o ile te drogi nie zostały objęte programem budowy dróg tegoż związku, mogą powstawać spółki drogowe. Członkami spółek mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne.

Art. 26. Spółki drogowe mogą powstać dobrowolnie za zgodą wszystkich interesowanych, lub przy braku zgody przymusowo na żądanie grupy osób interesowanych, którzy zobowiążą się do poniesienia przynajmniej dwóch trzecich części kosztów budowy i utrzymania drogi. Spółki mają charakter osoby prawnej i mają prawo ściągania opłat od członków w drodze egzekucji administracyjnej.

Art. 27. Zatwierdzanie statutów spółek drogowych według statutu wzorowego, który wyda Minister Robót Publicznych, orzekanie w przedmiocie zakładania i rozwiązywania spółek przymusowych i zmian statutów oraz bezpośredni nadzór nad działalnością spółek drogowych należy do powiatowego związku samorządowego.

IV. Świadczenia drogowe w naturze.

Art. 28. Do robót na drogach państwowych, wojewódzkich i powiatowych w razie zagrożenia lub przerwania komunikacji, spowodowanego wypadkami żywiołowemi, jak: zaspy śnieżne, powodzie, usuwiska, może być zarządzone przez organy administracyjne państwowe pierwszej instancji, a w wypadkach nagłych przez władze gminne, przymusowe dostarczenie środków przewozowych i robocizny za opłatą z właściwego funduszu drogowego, ustaloną przez wydział powiatowy, względnie magistrat w miastach, wydzielonych z powiatów.

Art. 29. Dla budowy i utrzymania dróg gminnych mogą rady gminne, względnie miejskie, oprócz opłat w gotówce uchwalać obowiązkowe dla mieszkańców gmin świadczenia drogowe w robociźnie pieszej i środkach przewozowych.

Art. 30. Do świadczeń drogowych w naturze mogą być pociągani wszyscy mieszkańcy gmin, opłacający podatki bezpośrednie, w stosunku do wysokości opłacanych przez nich podatków bezpośrednich.

Art. 31. Świadczenia drogowe w naturze może gmina na zasadzie uchwały rady gminnej, względnie miejskiej, zatwierdzonej przez samorządową władzę nadzorczą, zastąpić opłatą w wysokości, pokrywającej koszty najmu robocizny pieszej lub środków przewozowych.

Art. 32. Świadczenia drogowe w naturze mogą polegać:

1) na odrobieniu pewnej liczby dni roboczych pieszych lub dostarczeniu środków przewozowych na czas określony, albo
2) na wykonaniu pewnej ilości roboty lub dostawy materjałów.

Do dostarczenia środków przewozowych mogą być pociągnięci tylko posiadacze środków przewozowych (podwód, samochodów, traktorów i t. p.).

Art. 33. Od świadczeń powyższych zwolnione są następujące osoby i instytucje:

1) osoby, którym według prawa międzynarodowego przysługuje prawo eksterytorjalności, co do środków przewozowych przeznaczonych do ich urzędowego użytku;
2) zakłady i urzędy państwowe i samorządowe, utrzymujące środki przewozowe na podstawie etatów organizacyjnych;
3) posiadacze środków przewozowych, służących do przewożenia poczty, co do tych środków przewozowych;
4) instytucje użyteczności publicznej, jak zakłady dezynfekcyjne, szpitale, pogotowia lekarskie ratunkowe oraz straże ochotnicze, co do środków przewozowych niezbędnych dla ich działalności;
5) stadniny, stacje ogierów i źrebieciarnie państwowe.

6) posiadacze licencjonowanych ogierów i klaczy używanych tylko w celach hodowlanych, klaczy wysoko źrebnych i klaczy ze źrebiętami ssącemi w okresie dwóch miesięcy, co do tych ogierów i klaczy;
7) posiadacze koni, stale pracujących w kopalniach pod powierzchnią ziemi.

V. Postanowienia końcowe.

Art. 34. W okresie przejściowym do chwili objęcia odnośnych kategorji dróg przez właściwy zarząd, pozostają drogi w dotychczasowym zarządzie i są utrzymywane na koszt tegoż zarządu według ustaw dotychczasowych.

Przepisy co do sposobu i terminu objęcia dróg wraz z ich przynależnościami i inwentarzem przez właściwe zarządy wyda Minister Robót Publicznych.

Art. 35. Jako drogi państwowe uznaje się drogi, wymienione w załączonym do ustawy niniejszej wykazie.

Uchwały co do ustalenia sieci dróg wojewódzkich powezmą związki samorządowe wojewódzkie w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

O ile do tego czasu nie zorganizują się samorządowe związki wojewódzkie, uchwały te powezmą odnośne rady wojewódzkie, powstałe na mocy ustawy tymczasowej z dnia 2 sierpnia 1919 r. o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji (Dz. Ust. Nr. 65, poz. 395), a w b. Galicji Tymczasowy Wydział Samorządowy, utworzony ustawą z. dnia 30 stycznia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 61).

Art. 36. Uchwały co do ustalenia sieci dróg powiatowych i gminnych powezmą powiatowe związki samorządowe i rady gminne wiejskie, względnie miejskie, w ciągu roku od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art. 37. Znajdujące się na terenie b. zaboru pruskiego drogi, uznane za drogi państwowe (art. 25) przekazuje się po myśli art. 10 ustawy niniejszej wraz z funduszami, potrzebnemi na budowę i utrzymanie, wojewódzkim związkom samorządowym tego zaboru.

Fundusze te będą przyznawane wojewódzkim związkom samorządowym corocznie ryczałtowo i obliczane podług przeciętnego rzeczywistego kosztu budowy lub utrzymania jednego kilometru drogi.

Wysokość sum, przyznawanych przez Skarb Państwa województwom położonym na terenie b. zaboru pruskiego, na budowę i utrzymanie dróg państwowych oraz zasiłków na budowę i utrzymanie dróg publicznych innych kategorji, nie może być mniejsza od sumy, otrzymywanej dotychczas przez te województwa w postaci renty na zasadzie ustaw pruskich z dnia 8 lipca 1875 r. i 2 czerwca 1902 r., tudzież rozporządzenia z dnia 22 czerwca 1902 r., zwiększonej odpowiednio do wzrostu cen.

Art. 38. Zakres działania wojewódzkich, powiatowych i gminnych związków samorządowych na terenie b. zaboru pruskiego w dziedzinie gospodarki drogowej, pozostaje niezmieniony aż do czasu wejścia w życie obowiązujących całe Państwo ustaw o samorządzie.

Uprawnienia, przysługujące po myśli art. 9 niniejszej ustawy Ministrowi Robót Publicznych, wykonywa na terenie b. dzielnicy pruskiej Minister tej dzielnicy aż do czasu przekazania tego działu administracji Ministrowi Robót Publicznych.

Art. 39. Dotychczas obowiązujące na obszarze Rzeczypospolitej ustawy oraz przepisy o budowie i utrzymaniu dróg tracą moc, o ile są sprzeczne z ustawą niniejszą, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, w którym obowiązuje ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 73 poz. 497).

Art. 40. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 41. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Kolei Żelaznych i Skarbu, oraz Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej.

O spółkach drogowych, p. D. U. 1922 r. Nr. 5 p. 33, o wywłaszczeniu gruntów i materjałów — D. U. 1922 r. Nr. 60 p. 543.

Załącznik Nr. 215.

USTAWA

z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych.

(D. U. Nr. 89 p. 656).

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Używanie dróg publicznych dozwolone jest przy zachowaniu przepisów niniejszej ustawy oraz rozporządzeń, wydanych na jej podstawie.

Art. 2. Ochronę i utrzymanie dróg publicznych wykonywują przy ścisłem zastosowaniu niniejszej ustawy właściwe zarządy drogowe, ustanowione wedle postanowień ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. z r. 1921, Nr. 6, poz. 32) o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3. Szczegółowe rozporządzenia o używaniu, ochronie i utrzymaniu dróg publicznych, wydawane na podstawie niniejszej ustawy przez Ministra Robót Publicznych w porozu-

mieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a także z innymi interesowanymi ministrami, oraz szczegółowe rozporządzenia, wydawane przez samorządy wojewódzkie, a jak długo samorządy te nie zostaną zorganizowane — przez wojewodów — winny być obwieszczane.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi przez ogłoszenie na tablicach, umieszczonych przy drogach i mostach, oraz przez ogłoszenia, wywieszone w urzędach gminnych i rozpowszechniane w sposób, używany w danej miejscowości.

II. Przepisy, dotyczące używania i ochrony dróg.

Art. 4. Drogi publiczne przeznaczone są dla ruchu pieszego, jeżdżenia i pędzenia zwierząt.

Ruchu na drogach publicznych nie wolno tamować lub utrudniać, z wyjątkiem wypadków prawem przewidzianych.

Każda przeszkoda lub utrudnienie w ruchu z rozmysłu, z braku ostrożności, lub niedbalstwa stanowi przekroczenie niniejszej ustawy. Do przeszkód w ruchu zalicza się nietylko bezpośrednie tamowanie ruchu na drodze publicznej, ale też wykonywanie czynności obok drogi, lub umieszczenie obok drogi przedmiotów, które w jakikolwiek sposób utrudniać mogą ruch na drogach.

Art. 5. Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych oraz rozporządzenia samorządów wojewódzkich, względnie wojewodów (art. 3) uregulują:

1) zakazy włóczenia po drogach przedmiotów psujących drogi,
2) zakazy zanieczyszczenia dróg i ich przynależności,
3) zakazy tratowania i wypasania skarp, nasypów i rowów;

nadto przepisy te unormują:

1) szerokość ładunków oraz szerokość obręczy wozów ciężarowych,
2) używanie hamulców przy wozach,
3) ochronę mostów i ruchu na mostach,
4) znaki drogowe i znaki ostrzegawcze,
5) szybkość jazdy i ruch pojazdów konnych, mechanicznych i rowerów, pędzenie zwierząt oraz międzynarodowy ruch samochodów,
6) utrzymanie zajazdów, urządzenie rogatek i skrzyżowanie dróg,
7) przewóz materjałów wybuchowych, lekkopalnych i t. p.

Art. 6. Każdy pojazd podczas jazdy, jeżeli jakieś szczególne okoliczności nie zmuszają do wyjątku, winien trzymać się prawej strony. Szczegółowe przepisy co do wymijania i wyprzedzania wydadzą Minister Robót Publicznych i Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 7. Minister Robót Publicznych i Minister Kolei Żelaznych wydadzą co do skrzyżowania dróg z kolejami żelaznemi przepisy, które uwzględnią bezpieczeństwo i swobodę ruchu na drogach.

Art. 8. Zarządom telegrafów i telefonów służy prawo prowadzenia wzdłuż dróg publicznych przewodów napowietrznych, lub podziemnych, bez żadnej za to zapłaty.

Przeprowadzenie to wykonywa się w porozumieniu z zarządami drogowemi i według ich wskazówek, do których zarządy telegrafów i telefonów mają się zastosować.

Art. 9. Minister Robót Publicznych, po wysłuchaniu opinji zarządów drogowych, w porozumieniu z właściwymi ministrami ustali sposób użycia pasa drogowego do przeprowadzenia kolei, tramwajów, przewodów elektrycznych; wodociągów, gazociągów, urządzeń odwadniających i t. p.

Warunki użycia dróg na powyższe cele winny przedewszystkiem mieć na względzie bezpieczeństwo publiczne i swobodę ruchu na drodze.

Przedsiębiorstwa będą obowiązane do wykonania na swój koszt robót potrzebnych dla zabezpieczenia trwałości drogi i bezpieczeństwa ruchu oraz do utrzymania wykonanych w tym celu urządzeń. Za używanie drogi może być oznaczona opłata na rzecz właściwego zarządu drogowego na zasadzie porozumienia się przedsiębiorstwa z tym zarządem, o ile skutkiem używania drogi dla urządzeń wyżej wymienionych wzrosną koszty utrzymania drogi. Opłata ta nie może przewyższać wysokości wzrostu kosztów utrzymania drogi.

W razie braku porozumienia wysokość opłaty oznacza Minister Robót Publicznych.

Zakładanie takich urządzeń poza granicami uprawnień koncesji i zezwoleń właściwych władz nie pociąga za sobą żadnych stałych służebności, przedawnień, lub jakichkolwiek obciążeń dróg publicznych. Na wypadek uchylania się przedsiębiorstw od obowiązków, nałożonych na nie z tytułu niniejszego artykułu, mogą one być zmuszane do wykonania tych zobowiązań, względnie właściwy zarząd drogowy wykona potrzebne roboty na koszt odnośnego przedsiębiorstwa.

III. Przepisy, dotyczące utrzymania dróg.

Art. 10. Na odcinkach dróg publicznych o twardej nawierzchni, przechodzących przez miasta, miasteczka, osady i wsie o zwartem zabudowaniu, zarządy gminne są obowiązane do oczyszczania tych dróg z kurzu i błota i usuwania zgarniętego materjału, przyczem mogą obowiązek ten nałożyć na właścicieli przyległych nieruchomości.

Art. 11. O ile szerokość korony istniejącej drogi państwowej, wojewódzkiej i powiatowej nie pozwala na składanie na niej ziemi, błota lub kurzu, zgarniętego z drogi, na

sadzenie drzew przydrożnych i ustawianie słupów dla przewodów elektrycznych lub telefonicznych, właściciele gruntów przyległych do dróg winni pozostawić w tym celu wolne od uprawy pasy gruntu na szerokości 75 centymetrów, mierząc od zewnętrznego brzegu rowu lub stopy nasypu. O potrzebie rozszerzenia istniejącego pasa gruntu do 75 centymetrów wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych orzeka samorząd wojewódzki.

Powiatowy związek samorządowy może zobowiązać właścicieli gruntów przydrożnych do pozostawienia wolnego od uprawy pasa gruntu takiejże szerokości i przy drogach gminnych.

Posiadacz tego pasa przydrożnego jest obowiązany zezwolić na bezpłatne składanie na nim ziemi, błota lub kurzu, zgarniętego z drogi, na sadzenie na nim drzew przydrożnych oraz ustawianie słupów dla przewodów elektrycznych.

Posiadacze przydrożnych gruntów obowiązani są zezwolić na rozrzucanie błota lub kurzu, złożonego na pasie przydrożnym, po przyległych polach uprawnych, lub łąkach w czasie, kiedy to rozrzucanie nie będzie szkodziło zasiewom, trawom i t. p.

Art. 12. W wypadkach, gdzie droga publiczna przecina las, właściciel jego, jeżeli osuszenie drogi, bezpieczeństwo ruchu, zabezpieczenie przeciwko tworzeniu się zasp śnieżnych tego wymagają, — może być zobowiązany na podstawie dobrowolnej umowy, a w braku zgody na podstawie orzeczenia władzy administracyjnej II instancji — do utrzymywania po obu stronach drogi pasa ziemi wolnego od drzew i krzaków określonej w każdym wypadku szerokości za jednorazowem odszkodowaniem.

Kto się nie zadowoli orzeczeniem władzy administracyjnej w sprawie wysokości odszkodowania, temu przysługuje prawo zwrócenia się do sądu w terminie 30-dniowym, co nie wstrzymuje wykonania orzeczenia administracyjnego, jeżeli odszkodowanie zostanie złożone do depozytu sądowego.

Art. 13. Podczas naprawy dróg publicznych i mostów zarząd drogowy, wykonywujący te roboty, winien zostawić dla ruchu wolną przestrzeń, potrzebną przynajmniej dla jednego pojazdu, a jeżeli to jest niemożliwe — urządzić prowizoryczny objazd.

Art. 14. Właściciele gruntów, przylegających do drogi publicznej, obowiązani są dozwolić na urządzenie czasowego przejazdu przez ich grunty, o ile zarząd drogowy uzna to za konieczne z powodu wydarzeń, sprowadzających przerwę w komunikacji, jak np. z powodu przełomów nawierzchni drogi, wielkich zasp śniegowych, usuwisk, zniesienia mostów, lub grobli drogowych, lub też z powodu przebudowy lub naprawy drogi.

Za szkody wyrządzone właściciel będzie odpowiednio wynagrodzony przez zarząd drogi na podstawie dobrowolnej umowy, lub w braku tejże na mocy orzeczenia władz administracyjnych drugiej instancji.

Zainteresowanemu służy prawo zwrócenia się do sądu co do wysokości odszkodowania jak w art. 12.

Art. 15. W polach i miejscowościach otwartych w odległościach do trzech i pół metrów od zewnętrznego brzegu rowu, lub stopy nasypu drogowego dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych zabrania się stawiać budynków i studni.

Odległość wszelkich ogrodzeń wynosić ma przynajmniej 75 centymetrów.

Przepis powyższy nie odnosi się do odcinków dróg w miastach lub osiedlach, które posiadają już zatwierdzone na zasadzie przepisów obowiązujących linje regulacyjne.

Zakłady i fabryki, mogące zagrażać bezpieczeństwu ruchu na drogach publicznych, jak: kuźnie, piece cegelniane i wapienne, wiatraki, szyby górnicze, zbiorniki materjałów łatwopalnych oraz kopalnie gliny, piasku, żwiru, torfu, kamieniołomy i t. p. urządzenia winny być umieszczone, względnie urządzone, na odległości 5—40 metrów od zewnętrznego brzegu rowu lub stopy nasypu, stosownie do przepisów szczegółowych, które wyda Minister Robót Publicznych.

Ograniczenia powyższe mogą być zastosowane do dróg gminnych rozporządzeniem samorządu wojewódzkiego, względnie wojewody (art. 3).

Przepisy niniejsze nie dotyczą istniejących budynków, zakładów i fabryk, jednak ich przebudowa musi odpowiadać tym przepisom.

Art. 16. W miejscach przecięcia się drogi publicznej z inną drogą publiczną lub prywatną na rowie przydrożnym ma być zbudowany, jeżeli zachodzi potrzeba, podług przepisów lub wskazówek zarządu drogi, most, lub przepust, którego budowa i utrzymanie obciąża zarządy dróg publicznych, względnie właścicieli dróg prywatnych, łączących się z daną drogą publiczną. To samo tyczy się dojazdów i dostępów do zabudowań i gruntów. Budujący lub utrzymujący drogę gruntową, która wychodzi na drogę publiczną, obowiązany jest na żądanie zarządu drogi publicznej własnym kosztem wybrukować lub wysypać tłuczniem lub żwirem drogę gruntową na długości do 25 metrów, licząc od brzegów jezdni drogi publicznej.

Art. 17. Minister Robót Publicznych wyda przepisy co do odprowadzenia wód ze sztucznych ścieków do rowów przydrożnych oraz co do odwadniania dróg.

Przy budowie lub przebudowie młynów, jazów, stawów, zbiorników, mostów i innych budowli wodnych, zmieniających warunki przepływu wód pod mostami na drogach publicznych,

mają być przy wydawaniu odnośnych zezwoleń uwzględnione żądania zarządów drogowych.

Art. 18. Wzdłuż wszystkich dróg publicznych, państwowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wszędzie, gdzie tylko warunki miejscowe na to pozwalają, należy posadzić i utrzymywać rzędy drzew, o ile można owocowych, lub żywopłoty.

Sadzenie, utrzymywanie i użytkowanie drzew przydrożnych należy do zarządów drogowych.

W razie zaniedbania powyższego obowiązku przez zarządy drogowe wyższe instancje samorządowe, względnie województwa (art. 3), mogą zarządzić obsadzenie dróg drzewami na koszt niedbałych zarządów drogowych.

Zarządy drogowe sadzą drzewa bądź na koronie drogi, bądź za rowami na pasach gruntu, stanowiących własność drogi lub pozostawionych przez właścicieli przydrożnych gruntów wolnemi od uprawy w myśl art. 11 niniejszej ustawy.

Na drogach gminnych, na których powiatowy związek samorządowy nie ustanowił tego pasa (art. 11 ust. 2), obsadzanie dróg za rowami jest obowiązkiem właścicieli gruntów przydrożnych, którzy posadzone drzewa utrzymują i użytkują.

Ogólne przepisy o sposobach obsadzania dróg, oraz przepisy o utrzymaniu drzew przydrożnych wyda Minister Robót Publicznych, a szczegółowe przepisy dla dróg samorządowych wydadzą poszczególne związki samorządowe wojewódzkie.

Postanowienie niniejszego nie zmienia stosunków prawnych, jakie zachodzą co do drzew już istniejących za rowami aż do czasu usunięcia tych drzew.

IV. Przepisy karne.

Art. 19. Czuwanie nad przestrzeganiem przepisów porządkowych na drogach publicznych jest obowiązkiem zaprzysiężonej służby drogowej, organów policji państwowej i urzędów gminnych.

Art. 20. Służba drogowa, uprawniona do wykonywania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów niniejszej ustawy, przy wykonywaniu swoich obowiązków powinna nosić przepisane oznaki służbowe i posiadać odpowiednie legitymacje, wydane przez właściwe zarządy drogowe.

Art. 21. Winni przekroczenia przepisów porządkowych na drogach publicznych ulegną, o ile dane przekroczenie nie podlega surowszemu przepisowi karnemu, karze grzywny, do wysokości 100.000 mk., lub aresztu do dwóch miesięcy. Grzywny nieściągalne należy zamienić na areszt nie dłuższy niż trzy miesiące.

Oprócz tego winni są obowiązani wynagrodzić wyrządzoną szkodę.

Art. 22. W b. zaborach rosyjskim i austrjackim powołane są do rzecznictwa władze administracyjne pierwszej instancji. W b. zaborach rosyjskim i austrjackim na podstawie doniesienia o przekroczeniu przepisów porządkowych na drogach publicznych przedstawiciela jednego z organów, wymienionych w art. 19 niniejszej ustawy, może władza administracyjna I instancji do wysokości grzywny dziesięciu tysięcy marek wymierzyć drogą sądu karnego zasłużoną karę bez poprzedniego postępowania.

W tym osądzie karnym należy oznaczyć: 1) jakość czynu karygodnego, oraz czas i miejsce jego popełnienia, 2) nazwę władzy, która uczyniła doniesienie, 3) wymiar kary z przytoczeniem postanowienia karnego, na którem się opiera, 4) klauzulę, że skazanemu służy zgłoszenie sprzeciwu w terminie czternastodniowym, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia, bądź pisemnie, bądź protokularnie dla władzy, która osąd wydała. W przeciwnym razie osąd staje się prawomocny i grzywna ściągalna. Wniesienie sprzeciwu powoduje przeprowadzenie zwyczajnego postępowania przez władze administracyjne. Kary powyżej dziesięciu tysięcy marek mogą być nakładane jedynie w drodze zwyczajnego postępowania karnego, przepisanego dla władz administracyjnych.

Od orzeczeń władz administracyjnych, zapadłych w drugiej instancji przysługuje stronom prawo odwołania się w ciągu dni 8-iu do właściwego sądu okręgowego, który rozpatrzy sprawę przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o postępowaniu w razie odwołania się od wyroków sądu pokoju (powiatowych). Sąd okręgowy nie może po uchyleniu orzeczenia przekazać sprawy do ponownego rozpatrzenia przez władze administracyjną. Wyroki sądów okręgowych są prawomocne z chwilą ogłoszenia. Wniesienie odwołania do sądu wstrzymuje wykonanie kary pozbawienia wolności.

W b. dzielnicy pruskiej przekroczenia niniejszej ustawy ulegają karze wymierzanej przez sądy powiatowe. Można stosować postanowienia § 453—458 Proc. kar. Rz. N. i w nakazie karnym można orzec grzywnę do wysokości 10.000 mk.

Art. 23. Rząd jest upoważniony do obniżania, lub podwyższania przewidzianego wymiaru grzywien w miarę wzrostu, lub obniżania się waluty.

Art. 24. Grzywny oraz koszty przywrócenia drogi do pierwotnego stanu wpływają do właściwego zarządu drogowego, w zależności od tego, na jakiej kategorji dróg przekroczenie miało miejsce.

Art. 25. O ile przepisy powszechnej ustawy cywilnej w poszczególnych dzielnicach nie przewidują takiej majątkowej odpowiedzialności, za szkody wyrządzone na drogach publicznych odpowiadają majątkowo rodzice za dzieci niepełnoletnie z nimi mieszkające, służbodawcy oraz właściciele po-

jazdów i zwierząt — za służbę niżej lat czternastu. Współwłaściciele odpowiadają solidarnie.

W razie niewykrycia sprawcy szkód, wyrządzonych na drogach publicznych, odpowiedzialność ponosi wieś, osada lub miasto, na których terenie szkody dokonano, o ile znamiona szkody wskazują, że wyrządziła je ludność miejscowa.

V. Przepisy końcowe.

Art. 26. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z interesowanymi ministrami, a na terenie b. zaboru pruskiego uprawnienia, zastrzeżone niniejszą ustawą Ministrowi Robót Publicznych, przysługują Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych i z innymi interesowanymi Ministrami.

Art. 27. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w trzy miesiące od jej ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie ustawy i rozporządzenia obowiązujące dotychczas w poszczególnych dzielnicach w przedmiocie przepisów porządkowych o używaniu, ochronie i utrzymaniu dróg.

Załącznik Nr. 216.

DEKRET

w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego.

(Dz. Pr. 1919 r. Nr. 14, poz. 176).

Do czasu uchwalenia przez Sejm Ogólnej Państwowej Ustawy Budowlanej na obszarach b. zaboru rosyjskiego należy stosować dotychczas obowiązujące przepisy w dziedzinie budownictwa z następującemi zmianami:

Art. 1. Przepisy w dziedzinie budownictwa, obowiązujące na obszarze b. C.-N. Generał-Gubernatorstwa Warszawskiego (Rozporządzenie budowlano-policyjne dla wsi z dnia 20 listopada 1917 r. — Dz. Rozp. Nr. 99 — i rozporządzenie z dnia 29 listopada 1916 r. — Dz. Rozp. Nr. 55) rozciąga się niniejszem na pozostałe obszary b. zaboru rosyjskiego.

Art. 2. Minister Robót Publicznych może udzielać prawa prowadzenia robót budowlanych i sprawowania technicznego nad niemi dozoru — poza osobami, posiadającemi już takie prawa na zasadzie dotychczasowych przepisów, również i osobom, które zostaną zakwalifikowane przez urzędującą przy Ministrze Robót Publicznych komisję kwalifikacyjną. Skład po-

mienionej komisji, instrukcję dla niej, regulamin egzaminów i wykaz wyższych uczelni, których dyplomy zwalniają od egzaminów, zatwierdza Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz z Ministrem Sztuki i Kultury.

Art. 3. Wydanie przepisów wykonawczych i przechodnich do dekretu niniejszego poleca się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 3 marca 1922 r. w sprawie wznoszenia i naprawy budowli drewnianych w dzielnicach miast przeznaczonych pod budowle murowane (D. U. Nr. 22, p. 191) zezwoliło na naprawę i przeróbkę budowli drewnianych, oraz na ich wznoszenie na podstawie uchwały rady miejskiej.

Załącznik Nr. 217.

USTAWA

z dnia 9 lipca 1919 roku o budowie kanałów żeglownych, tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych.

(D. Pr. Nr. 59, p. 356).

Art. 1. Staraniem i nakładem Państwa mają być wykonane następujące budowle wodne:

1. regulacja i kanalizacja rzek żeglowych,
2. budowa kanałów żeglowych,
3. budowa zbiorników wodnych dla zasilania kanałów i rzek żeglownych, tudzież innych urządzeń pomocniczych jako to: przystani, elewatorów i dróg dojazdowych
4. regulacja rzek granicznych dla zabezpieczenia terytorjum Państwa,
5. regulacja rzek spławnych, stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami i rzekami żeglownemi.

Budowle wymienione pod 1 do 4 mają być wykonane wyłącznie na koszt Skarbu Państwa, do kosztów zaś regulacji rzek spławnych przyczyniać się będą ciała samorządne drugiej instancji datkami, których wysokość oznaczona zostanie w drodze ustawodawczej.

Art. 2 .Przy projektowaniu i budowie kanałów żeglownych i kanalizacji rzek żeglownych winny być wykonane roboty, zapobiegające zabagnieniu gruntów, oraz uwzględnione dostarczanie wody dla celów nawodnienia łąk i pastwisk i zakładania stawów rybnych, tudzież dla celów gospodarczych i gaszenia pożarów.

Art. 3. W celu wykonania zadań w art. 1 i 2 wymienionych, przystąpi Rząd bezzwłocznie do przeprowadzenia studjów i opracowania programu budowy kanałów żeglownych i regulacji rzek żeglownych i spławnych, który to program ma być przedłożony Sejmowi do zatwierdzenia.

Art. 4. Na podstawie wykończonych już projektów, tudzież w miarę opracowania projektów szczegółowych i kosztorysów, a to w pierwszym rzędzie regulacji Wisły oraz kanałów żeglownych z Górno-śląskiego i Dąbrowskiego Zagłębia węglowego do Warszawy z odgałęzieniami do Łodzi i Płocka, kanału łączącego Bug z Wisłą w Warszawie, kanału z Krakowa do Wisły przy ujściu Sanu i kanału z Zagłębia Dąbrowskiego do Oświęcimia, przedkładać będzie Rząd osobne projekty ustaw wraz z planami sfinansowania.

Na pokrycie kosztów studjów i prac przygotowawczych otwiera się Ministrowi Robót Publicznych kredyt na rok 1919 do wysokości 500.000 marek; kwoty zaś potrzebne na lata następne mają być wstawiane do preliminarza państwowego.

Art. 5. Celem dostarczenia zarobku ludności bezrobotnej upoważnia się Ministra Robót Publicznych do natychmiastowego rozpoczęcia robót przy regulacji Wisły, na kanałach żeglownych Bug — Warszawa i Oświęcim — Kraków, oraz przy budowie zbiornika wody na rzece Sole w Porębce.

Na ten cel przyznaje się Ministrowi Robót Publicznych kredyt na rok 1919 do wysokości 50.000.000 marek.

Art. 6. Radzie Ministrów służy prawo wydawania zakazu wykonywania w trasie zaprojektowanych dróg wodnych wszelkiego rodzaju robót, które mogą utrudnić budowę lub spowodować podwyższenie kosztów.

Art. 7. Dla wszystkich urządzeń, wskazanych w niniejszej ustawie, służy Rządowi prawo wywłaszczenia nieruchomości, przyczem należy stosować przepisy w tej mierze obowiązujące.

Art. 8. Wykonanie tej ustawy porucza się Ministrowi Robót Publicznych i Skarbu w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Załącznik Nr. 218.

USTAWA

z dnia 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw, zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny.

(D. Pr. Nr. 63 p. 368).

Art. 1. Nie przesądzając sprawy odszkodowania wojennego, jakie po ratyfikacji traktatów pokojowych określi osobna

ustawa, Rzeczpospolita Polska, w celu przyśpieszenia odbudowy i uruchomienia zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny gospodarstw, przychodzi poszkodowanym z pomocą finansową na niżej wyłuszczonych zasadach.

Art. 2. Prawo korzystania z pomocy państwowej na odbudowę i uruchomienie przysługuje znajdującym się na terenie Państwa gospodarstwom polskim bezwzględnie, a obcokrajowym o tyle, o ile to będzie przewidziane osobną z danem państwem umową. Za gospodarstwa polskie uważa się te, które w czasie poniesienia strat znajdowały się na terenie należącym obecnie do Państwa Polskiego i których właściciele lub większość współwłaścicieli posiadają prawo obywatelstwa polskiego.

Art. 3. Pomoc państwowa będzie udzielana poszkodowanym skutkiem bezpośrednich rzeczowych strat, przez wojnę wyrządzonych, tylko na faktyczną odbudowę i stopniowo w miarę postępu jej lub też na spłatę długu, zaciągniętego na odbudowę już dokonaną.

Rząd jest upoważniony do udzielania pomocy na odbudowę powołanym do wojska i ewakuowanym, których budynki spaliły się wskutek innych wypadków podczas ich nieobecności.

Art. 4. Pomoc państwowa niniejszą ustawą przewidziana dotyczy: a) domów mieszkalnych, budynków gospodarskich, szkół, kościołów i budynków użyteczności publicznej, b) wszelkich zakładów i gospodarstw rolnych, przemysłowych i handlowych z niezbędnemi dla ich uruchomienia urządzeniami, c) udzielenia surowców, materjałów i towarów niezbędnych dla uruchomienia zakładów przemysłowych i handlowych, a w rolnictwie inwentarza martwego i żywego oraz niezbędnej do prowadzenia gospodarstwa ilości zboża, d) mebli, sprzętów domowych, odzieży i bielizny. Przytem pomoc ta w pierwszym rzędzie będzie udzielana gospodarstwom drobnym, warsztatom pracy rzemieślniczej, tudzież na odbudowę szkół, kościołów i budynków użyteczności publicznej.

Art. 5. Z pomocy państwowej niniejszą ustawą przewidzianej przy jej udzielaniu będzie potrącane wszystko to, co dane gospodarstwo już przedtem otrzymało w naturze lub gotówce ze źródeł Państwa Polskiego, względnie państwa zaborczego, jak również ze źródeł samorządowych lub społecznych. W równej mierze pomoc udzielona w myśl niniejszej ustawy będzie potrącona z odszkodowania wojennego, jakie wypływać będzie mogło z osobnej ustawy, wydanej po zawarciu traktatów pokojowych (art. 1).

Art. 6. Poszkodowany, który po otrzymaniu pomocy państwowej zwrócił się do urzędów publicznych o zasiłek na odbudowę w naturze, winien za ten zasiłek zapłacić z sum, udzielonych mu tytułem pomocy państwowej.

Art. 7. Pomoc państwowa na odbudowę i uruchomienie gospodarstw po ustaleniu jej wysokości przez odnośne komisje

(art. 12) udzielana będzie częściowo w formie bezzwrotnej zapomogi pieniężnej, częścią w formie pożyczki tym poszkodowanym, którzy bez pomocy Państwa nie są w stanie odbudować się lub nabyć przedmiotów, przewidzianych w art. 4 pod punktem b, c i d.

Art. 8. Bezzwrotna zapomoga pieniężna (art. 7) wogóle nie może przekraczać sumy dwudziestu tysięcy marek, a w granicach tej sumy z tytułu strat w ruchomościach domowych (art. 4 d.) dwuch tysięcy marek. Ponadto poszkodowani mogą otrzymać resztę pomocy państwowej tylko tytułem pożyczki.

p. Załącznik Nr. 219.

Art. 9. Wysokość bezzwrotnej zapomogi w granicach art. 8 na odbudowę opierać się będzie na oszacowaniu zniszczonego mienia lub jego części w chwili zniszczenia z zamianą dawnej waluty na marki według kursu, jaki będzie w drodze ustawy ustalony przy uwzględnieniu spadku wartości waluty i podniesienia cen materjałów. Współczynnik spadku wartości waluty określi Ministerstwo Skarbu. Jeżeli suma zapomogi tą drogą ustalona będzie niższa od potrzebnej na faktyczną odbudowę, to zwyżka może być zaspokojona tylko za pomocą udzielonej poszkodowanemu pożyczki.

Art. 10. Pożyczka na odbudowę będzie bezprocentowa w ciągu pierwszych lat pięciu.

Art. 11. Zapomoga bezzwrotna lub pożyczka na odbudowę nie mogą być zajęte na zaspokojenie jakichkolwiekbądź pretensji prywatnych lub publicznych, przypadających od poszkodowanego, nie wyłączając hipotecznych.

Art. 12. Wysokość bezzwrotnej zapomogi określi komisja, składająca się:

a) z naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego zastępcy, jako przewodniczącego,
b) z przedstawiciela ministerstwa, w którego zakres wchodzi odbudowa,
c) z przedstawiciela Ministerstwa Skarbu,
d) z dwuch przedstawicieli sejmiku powiatowego lub rady powiatowej,
e) z przedstawiciela Głównego Urzędu Likwidacyjnego.

W miastach: Warszawie, Łodzi, Lwowie, Krakowie i Lublinie wchodzą w skład komisji zamiast osób, wymienionych w punkcie a. i d., prezydent miasta lub jego zastępca i dwóch przedstawicieli rady miejskiej.

Prowadzącym odbudowę zniszczonych gospodarstw może być przyznana zaliczka przed dokonaniem oszacowania szkód na podstawie zgłoszonej deklaracji strat w Komisji szacunkowej.

Art. 13. Celem realizacji pożyczek na odbudowę Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Głównym Urzędem Likwidacyjnym utworzy specjalny Zakład Kredytowy, którego

zakres działalności określi statut, zatwierdzony w drodze ustawodawczej.

Statut ten zawierać będzie postanowienia szczegółowe co do wysokości, sposobu udzielania i warunków zabezpieczenia pożyczek na odbudowę.

Art. 14. Użycie zapomogi lub pożyczki na cel inny, niezgodny z jej przeznaczeniem, jak również niewykonanie odbudowy w określonym terminie bez dostatecznych powodów zwłoki pociąga za sobą obowiązek natychmiastowego zwrotu tak zapomogi, jak i pożyczki, oraz karane będzie w drodze zwykłego orzecznictwa sądowego aresztem do 1-go roku oraz grzywną do dwustu tysięcy marek.

Art. 15. Podania i pisma, wnoszone w sprawie pomocy państwowej na odbudowę, wolne są od stempla i opłat skarbowych.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa.

Art. 17. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministerstwom: Skarbu, Robót Publicznych, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Głównym Urzędem Likwidacyjnym.

Załącznik Nr. 219.

USTAWA

z dnia 21 stycznia 1921 r. zmieniająca art, 8 ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63, poz. 368) w brzmieniu ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 62, poz. 405) o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw, zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny.

(D. U. Nr. 13 p. 72).

Art. 1. Artykuł 8 ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63, poz. 368) w brzmieniu ustawy z dnia 15 lipca 1920 roku (Dz. Ust. Nr. 62, poz. 405) zostaje uchylony i opiewać ma jak następuje:

„Bezzwrotna zapomoga państwowa na odbudowę, z wyjątkiem kościołów, szkół i domów ludowych, nie może przekraczać w materjałach i gotówce 20 tysięcy marek, a w granicach tej sumy z tytułu strat w ruchomościach domowych wartości dwuch tysięcy marek, licząc materjały według cen w chwili wydania ustawy z 18 lipca 1919 r. Bezzwrotna zapomoga na odbudowę kościołów wynosić będzie 50% oszacowanych strat wojennych, a do czasu przeszacowania i ustalenia kursu waluty w myśl art. 9 ustawy z 18 lipca 1919 roku

(Dz. Pr. Nr. 68, poz. 368) zapomoga wynosić będzie 50% rzeczywistych kosztów odbudowy.

Przy odbudowie szkół i domów ludowych pokrywać będzie Państwo całkowite koszty materjałów i fachowej robocizny, natomiast gminy obowiązane będą dostarczać robocizny pomocniczej i środków przewozowych.

Ponadto poszkodowani mogą otrzymać jeszcze pomoc państwową tytułem pożyczki".

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrom: Skarbu, Robót Publicznych, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wewnętrznych.

Załącznik Nr. 220.

USTAWA

z dnia 2 marca 1920 roku o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek.

(Dz. U. Nr. 24, p. 143).

DZIAŁ I. Zasady ogólne.

Art. 1. Oprócz pomocy finansowej, w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny (Dz. Pr. Nr. 63, poz. 368), udzieli Państwo poszkodowanym wymienionym w powołanej ustawie pomocy podług postanowień niniejszej ustawy.

Odbudowę przeprowadzać będą w zasadzie sami poszkodowani przy pomocy i kontroli Państwa.

DZIAŁ II. Zakres technicznej pomocy państwowej.

Art. 2. Zakres technicznej pomocy państwowej obejmować będzie:

a) opracowywanie i opublikowanie wzorów normalnych zagród, budynków mieszkalnych i gospodarczych, oraz urządzeń użyteczności publicznej, udzielanie bezpłatnej porady i pomocy technicznej przy wznoszeniu budowli, przy urządzeniach sanitarnych, a w pierwszym rzędzie przy budowie studzien, wodociągów i kanalizacji;

b) organizowanie spółek, stowarzyszeń budowlanych, rzemieślniczo-wytwórczych i t. p. oraz udzielanie im wszelkiej pomocy, organizowanie kursów fachowych dla kształcenia personelu potrzebnego przy odbudowie przy uwzględnieniu poszczególnych zniszczonych okolic kraju;

c) popieranie prywatnej inicjatywy w przemyśle budowlanym oraz udzielanie pomocy prywatnym przedsiębiorstwom, służącym do celów odbudowy;
d) przygotowywanie i rozdział potrzebnych na budowę materjałów budowlanych przez:
1) organizowanie składów materjałów budowlanych, prowadzenie takich zakładów we własnym zarządzie;
2) organizowanie produkcji gotowych domów mieszkalnych i gospodarczych oraz mebli i sprzętów domowych;
3) organizowanie i ułatwianie przewozu materjałów budowlanych wszelkiemi środkami komunikacji;
e) w wypadkach wyjątkowych budowę domów lub tymczasowych schronisk przez organy państwowe niniejszą ustawą do życia powołane.

DZIAŁ III. Organizacja państwowych władz odbudowy.

Art. 3. Technicznej pomocy przy odbudowie udzielać będzie Ministerstwo Robót Publicznych i podległe mu okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych oraz powiatowe lub miejscowe biura odbudowy.

Art. 4. Naczelne kierownictwo i nadzór nad odbudową w rozumieniu tej ustawy należy do Ministerstwa Robót Publicznych.

Nadto do zakresu działania Ministerstwa należy:
a) nakładanie na ludność w porozumieniu z właściwemi ministerstwami obowiązków, w art. 12 wymienionych,
b) rozstrzyganie w ostatniej instancji odwołań od zarządzeń i orzeczeń władz administracyjnych II instancji.

Art. 5. Z wyjątkiem spraw, należących do zakresu działania Ministerstwa Robót Publicznych, oraz przekazanych poniżej w art. 7 biurom odbudowy, prowadzenie całokształtu akcji odbudowy należy do zakresu działania okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych.

Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych rozstrzygać będą również zażalenia przeciw zarządzeniom biur odbudowy.

Art. 6. Powiatowe lub miejscowe biura odbudowy tworzone będą w miarę potrzeby przez Ministra Robót Publicznych na wniosek właściwych okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych.

Art. 7. Do zakresu działania biur odbudowy należy w granicach niniejszej ustawy:

a) współdziałanie z komisjami szacunkowemi, powołanemi do życia ustawą z dnia 10 maja 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 41, poz. 296) i z komisjami, zorganizowanemi na zasadzie art. 12 ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63, poz. 368), oraz stwierdzanie i poświadczanie postępu

robót celem uzyskania dalszych rat finansowej pomocy państwowej;

b) nadzór techniczny nad wznoszeniem budowli i działalnością spółek budowlanych i stowarzyszeń, współdziałających przy odbudowie;

c) udzielanie bezpłatnej porady i pomocy technicznej (dział C) przy wznoszeniu budowli i tworzeniu działek pod budowę;

d) opinjowanie o projektach, które wymagają zatwierdzenia władz administracyjnych II instancji;

e) przedkładanie wniosków o nakładanie na ludność obowiązków, przewidzianych w art. 12, oraz wniosków o wywłaszczenie nieruchomości dla celów odbudowy;

f) zarządzanie państwowemi składami i wytwórniami materjałów budowlanych, oraz nadzór nad składami i wytwórniami prywatnemi, wspomaganemi przez Państwo;

g) dysponowanie materjałami budowlanemi ze składów;

h) organizowanie i ułatwianie przewozu materjałów budowlanych wszelkiemi środkami komunikacyjnemi;

i) przedkładanie sprawozdań okręgowym Dyrekcjom Robót Publicznych o zapotrzebowaniu przedmiotów dla celów odbudowy;

k) wykonywanie wszelkich innych czynności, związanych z akcją odbudowy, a przekazanych biurom odbudowy do załatwienia przez okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych.

Art. 8. Jako organy doradcze, utworzone zostaną przy udziale przedstawicieli społeczeństwa: przy Ministerstwie Robót Publicznych — Państwowa Rada Odbudowy, przy okręgowych Dyrekcjach Robót Publicznych — okręgowe Rady Odbudowy, przy powiatowych biurach odbudowy — powiatowe Rady Odbudowy, zaś w poszczególnych gminach w miarę potrzeby miejscowe Rady Odbudowy.

Ustrój i zakres działania powyższych Rad określą regulaminy, wydane przez Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

DZIAŁ IV. A) O regulacji miast, miasteczek (osad) i zdrojowisk.

Art. 9. W zniszczonych przez wojnę miastach, miasteczkach (osadach) i zdrojowiskach można przystąpić do wzniesienia stałych budowli tylko na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego.

Zarząd zniszczonego miasta, miasteczka (osady) lub zdrojowiska obowiązany jest przedłożyć plan regulacyjny w czasookresie, oznaczonym przez okręgową Dyrekcję Robót Publicznych.

W razie nie przedłożenia planu regulacyjnego w terminie oznaczonym, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na wniosek Ministerstwa Robót Publicznych może polecić sporządzenie takiego planu na koszt właściwej gminy.

Rozporządzenie wykonawcze określi, które miasta, miasteczka (osady) i zdrojowiska należy uważać za zniszczone w rozumieniu niniejszego artykułu.

Art. 10. W wyjątkowych wypadkach okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych może przed zatwierdzeniem planu regulacyjnego udzielić zezwolenia na wznoszenie budowli stałych na terenie, podlegającym regulacji.

B) O wywłaszczeniu i przymusowych świadczeniach na cele odbudowy.

Art. 11. Na cele regulacji miast, miasteczek i zdrojowisk muszą być odstąpione potrzebne grunta i inne nieruchomości, urządzenia i zakłady. Również muszą być odstąpione grunta, potrzebne pod budowę państwowych wytwórni materjałów budowlanych.

Podanie o wywłaszczenie wnosić ma powiatowe Biuro Odbudowy przy dołączeniu planów, zatwierdzonych przez okręgowe Dyrekcje, względnie Ministerstwo Robót Publicznych, do władzy administracyjnej I instancji, która po przeprowadzeniu dochodzenia przy udziale właścicieli nieruchomości, tudzież rzeczoznawców, wyda orzeczenie o potrzebie, przedmiocie i rozciągłości wywłaszczenia. Orzeczenie to ma oznaczyć także wysokość odszkodowania.

Każda z obu stron, jeżeli się czuje pokrzywdzoną co do wysokości odszkodowania, może w terminie 3-miesięcznym żądać u właściwego sądu oznaczenia odszkodowania.

Wykonaniu orzeczenia nie można jednak przeszkadzać, skoro oznaczona przez władzę administracyjną kwota odszkodowania została sądownie złożoną.

Art. 12. Upoważnia się Ministra Robót Publicznych do nakładania na ludność w porozumieniu z właściwymi Ministrami obowiązku odstępowania dla celów odbudowy praw własności lub użytkowania ruchomości, jakoteż środków przewozowych, oraz praw użytkowania na nieruchomościach, potrzebnych do przeprowadzenia lub ułatwienia odbudowy.

Przymusowe świadczenia nie mogą być stosowane do nieruchomości i ruchomości, należących do zakładów przemysłowych czynnych, lub uruchomiających się. Jeżeli jednak zostanie stwierdzone, że wytwory zakładów przemysłowych są przechowywane w celach spekulacji i osiągnięcia nadmiernych zysków, wytwory te mogą być przedmiotem przymusowego świadczenia.

Wszystkie powyższe świadczenia rzeczowe, jak również związane z niemi świadczenia osobiste będą wynagradzane.

Art. 13. Na wezwanie Ministra Robót Publicznych wszystkie osoby fizyczne i prawne obowiązane są podać w przepisanym terminie ilość będących w ich posiadaniu przedmiotów, potrzebnych do odbudowy, oraz wskazać miejsce, gdzie się te przedmioty znajdują. W wezwaniu tem powinny być wymienione: a) kategorje osób, podlegających wezwaniu, b) materjały, podlegające zgłoszeniu, c) ilości materjałów, wolne od zgłoszeń.

Art. 14. Jeżeli Biuro Odbudowy nie będzie mogło w drodze umowy dobrowolnej nabyć lub objąć w użytkowanie zgłoszonych przedmiotów, zwróci się z wnioskiem o wydanie orzeczenia o przymusowem świadczeniu do właściwej władzy administracyjnej II instancji, a do czasu utworzenia takiej władzy — do okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych.

Art 15. Wynagrodzenia za świadczenia na odbudowę wypłacane będą po cenach, ustalonych przez okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych na podstawie opinji, wydanych przez znawców i właściwe organizacje zawodowe.

Art. 16. Osoby zainteresowane, niezadawalające się wynagrodzeniem oznaczonem prawomocnem orzeczeniem władzy administracyjnej II instancji, mogą żądać ustalenia ceny w drodze postępowania sądowego. Niezależnie od skierowania sprawy na drogę sądową, organy odbudowy mogą zająć przedmioty dla odbudowy, objęte orzeczeniem o przymusowem świadczeniu, składając kwotę, oznaczoną w myśl art. 15, do depozytu sądowego do dyspozycji właściciela zajętych przedmiotów z uwzględnieniem praw osób trzecich.

Art. 17. Kto bez ważnej przyczyny nie złoży w terminie przepisanym zgłoszenia, w art. 13 przewidzianego, lub złoży je niezgodnie ze stanem istotnym, albo zbędzie lub ukryje przedmioty, co do których wydano orzeczenie o przymusowem świadczeniu, ulegnie na wniosek właściwych organów odbudowy w drodze administracyjnej karze aresztu do 3 miesięcy i grzywnie do stu tysięcy marek na rzecz Skarbu Państwa albo jednej z tych dwóch kar.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny z majątku ruchomego następuje zamiana grzywny na karę aresztu, nie dłuższą jednak, niż 3 miesiące.

C) O utworzeniu racjonalnych działek budowlanych.

Art. 18. Przy odbudowie wsi, miast i miasteczek (osad) i zdrojowisk należy dążyć do racjonalnego zabudowania.

Działalność ta obejmuje:

a) racjonalne uregulowanie kształtu poszczególnych działek bez zmiany ich obszaru i wartości;

b) tworzenie działek powiększonych przez wcielenie do nich działek mniejszych lub części działek, gdy odrębne zabudowanie jednych i drugich nie odpowiadałoby wy-

maganiom zdrowotności, bezpieczeństwa albo względom gospodarczym i estetycznym, lub gdy tego wymagają względy sanacji bloków budowlanych, realizacja planów, regulacyjny lub inny interes publiczny;

c) łączenie kilku działek, należących do jednego właściciela. Środki te w razie potrzeby mogą być stosowane łącznie, przyczem działki mogą uledz przełożeniu.

Art. 19. W razie regulacji kształtu dwóch sąsiednich działek bez zmiany w ich obszarze (art. 18 a), odpada wszelkie wyrównywanie rzekomych strat tak dla właścicieli, jak i dla wierzycieli hipotecznych; prawa, obciążające dołączone części, gasną, natomiast rozciągają się na nie prawa, obciążające działkę, do której zostały przyłączone.

Art. 20. O tem, komu ma przypaść własność działki powiększonej przez zastosowanie art. 18-b decydują kolejno:

1) ugoda stron,
2) wzgląd na zabezpieczenie możności odbudowania się w tym samym bloku, oraz na stosunki gospodarcze,
3) los.

Uregulowanie ciężarów hipotecznych, obciążających wcieloną działkę, pozostawia się w pierwszej linji ugodzie stron interesowanych. W braku takiej ugody suma wynagrodzenia, jaka przypadnie za wcieloną działkę lub jej część, stanowić będzie sumę rozdziałową, która w pierwszym rzędzie przeznaczona jest na zaspokojenie wierzycieli.

Jeśli suma rozdziałowa na zaspokojenie wierzycieli nie wystarcza, stosować należy analogiczne przepisy ustaw obowiązujących o rozdziale ceny kupna za nieruchomości przymusowo sprzedane.

Art. 21. W wypadku, przewidzianym przez art. 18 c), ciężary hipoteczne, obciążające działki poszczególne jednego właściciela, przenosi się z urzędu na nowo powstałą działkę, jeżeli poprzednie działki, z których powstała nowa działka, były jednakowo obciążane; w razie niejednakowego obciążenia porządek ciężarów ustala się w drodze dobrowolnego porozumienia się wierzycieli i właściciela; w braku porozumienia muszą wierzyciele przyjąć bez wypowiedzenia i bez odszkodowania spłatę wierzytelności w każdej chwili, poczynając od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o złączeniu.

Art. 22. Jeżeli w miejsce jednej działki przydzielono właścicielowi inną działkę, prawa, na działkach tych ciążące, przechodzą z dawnej działki na nową. Jeżeli działki te są różnej wartości, płaci ten, kto na zamianie zyskuje, wynagrodzenie, które przeznaczone jest w pierwszej linji na zaspokojenie wierzycieli dawnej działki.

Art. 23. We wszystkich powyższych wypadkach służebności, które stały się bezprzedmiotowe, gasną bez wynagrodzenia.

Służebności, potrzebne dla racjonalnego zabudowania, mają być ustanowione z urzędu za wynagrodzeniem lub bez wynagrodzenia.

Art. 24. Oznaczenie miejscowości, w których przepisy art. 18 mają być stosowane, określenie granic poszczególnych obszarów (bloków), w obrębie których przepisane czynności mają być przeprowadzone, oraz zarządzenie dochodzenia należy do władzy administracyjnej II instancji na wniosek organów i instancji Ministerstwa Robót Publicznych.

Art. 25. Z chwilą ogłoszenia zarządzenia, dokonanego według art. 24, odnośne dobra nieruchome nie mogą być zbywane ani obciążane. Zakaz ten na zlecenie właściwej władzy winien być wniesiony do wykazu hipotecznego. Poszczególne nieruchomości mogą być z pod tego zakazu zwolnione. Po osiągnięciu celu (art. 18) ta sama władza zarządzi wykreślenie wpisów.

Art. 26. Organy I instancji Ministerstwa Robót Publicznych występują z wnioskami w myśl powyższych przepisów z urzędu lub na prośbę osób zainteresowanych.

Art. 27. Właściciele nieruchomości życzący sobie przeprowadzenia czynności, w art. 18 wymienionych, winni wnieść prośbę pisemnie lub ustnie do Biura Odbudowy i wyłuszczyć w niej przyczynę i potrzebę żądanej czynności.

Art. 28. Do przeprowadzenia potrzebnych dochodzeń oraz przygotowania wniosków w przedmiocie dokonania czynności, w art. 18 wymienionych, jakoteż dla wykonania orzeczeń i zleceń władz powoływane będą komisje w następującym składzie:

Jako przewodniczący, sędzia, przez prezesa sądu okręgowego wyznaczony, jako członkowie: przedstawiciel Ministerstwa Robót Publicznych, komisarz ziemski oraz wójt gminy lub prezydent miasta, względnie ich zastępcy. Komisje na zewnątrz reprezentuje przewodniczący.

Art. 29. Komisja ma obowiązek:

1) wygotować projekt czynności, w art. 18 wymienionych oraz stosowne plany;
2) zebrać spis osób zainteresowanych i ich adresy;
3) zebrać wszelkie potrzebne dowody i dokumenty,
4) przeprowadzić w miarę możności ugodę stron,
5) przedłożyć wnioski co do wysokości wynagrodzenia za zniesione lub ustanowione prawa,
6) przedłożyć wnioski w przedmiocie określenia kosztów postępowania i sposobu ich rozłożenia na strony zainteresowane,
7) wykonywać zarządzenia i decyzje władz odbudowy,

Komisja ma prawo:

1) wzywać strony oraz żądać ustanowienia kuratora dla nieobecnych.
2) wzywać znawców.

3) zarządzać wniesienie stosownych wniosków do ksiąg hipotecznych,
4) żądać odpisów aktów i dokumentów od urzędu hipotecznego,
5) żądać właściwego współdziałania od władz administracyjnych, urzędów i sądów.

Ugody stron, spisane w formie protokułów, opatrzonych ich podpisami, mają moc ugody sądowej.

Art. 30. Komisja po ukończeniu dochodzenia przedkłada akta władzy administracyjnej II instancji.

Odnośna władza zatwierdza przedłożoną jej ugodę stron; w razie, gdy uzna ugodę za nieodpowiadającą celom odbudowy lub w braku ugody, wydaje orzeczenie o potrzebie, przedmiocie i rozmiarze zmian w działkach budowlanych (art. 18), orzeka zarazem o zniesieniu i ustanowieniu służebności, o wysokości wynagrodzenia za odjęte działki lub ich części i za zlikwidowane i ustanowione prawa, oraz o wysokości i rozkładzie kosztów dochodzenia komisyjnego.

Orzeczenie to może być zaskarżone w drodze sądowej tylko w wypadkach, w art. 33 przewidzianych.

Art. 31. Koszta komisyjnych dochodzeń w sprawie tworzenia racjonalnych działek budowlanych (art. 18) ponoszą interesowani, których działki zostały zregulowane, a to w stosunku do obszaru zregulowanych działek.

Art. 32. Od orzeczeń władz administracyjnych II instancji niema odwołania.

Art. 33. Spory o wysokość wynagrodzenia za odjęte pod budowę działki lub ich części, oraz za zlikwidowane lub ustanowione prawa należą do właściwości sądów.

Spory te nie wstrzymują postępowania przy tworzeniu działek budowlanych.

Art. 34. Władza administracyjna II instancji wnosi wierzytelny odpis orzeczenia po prawomocności wraz z kopją planu geometrycznego, przedstawiającego dawny i nowy stan, tudzież ugody stron stwierdzone protokularnie w myśl ustępu ostatniego art. 29 do właściwego sądu (wydziału) hipotecznego.

Jeżeli orzeczenie nie zgadza się z księgą hipoteczną lub okaże się niedokładnem albo niejasnem, winna władza administracyjna wskazane jej przez sąd (wydział) hipoteczny uzupełnienia i sprostowania przeprowadzić.

Celem usunięcia braków i usterek może sąd (wydział) hipoteczny zażądać także bezpośrednio od stron wyjaśnień i uzupełnień.

Po usunięciu braków i stwierdzeniu, czy oznaczone w orzeczeniu wynagrodzenia zapłacono lub do sądu złożono, zarządza sąd (wydział) hipoteczny wpis do księgi hipotecznej zmian, spowodowanych orzeczeniem.

Minister Sprawiedliwości może wydać w drodze rozporządzenia dalsze przepisy o przeprowadzeniu w księdze hipotecznej zmian, wywołanych odbudową.

DZIAŁ V. Postanowienia końcowe.

Art. 35. Podania przedkładane władzom i urzędom odbudowy przez bezpośrednio zainteresowane osoby fizyczne i prawne w sprawach technicznej pomocy przy odbudowie oraz w przedmiocie przymusowych świadczeń i wywłaszczenia na cele odbudowy, tudzież w sprawach regulacji działek budowlanych, jak również dokumenty i pisma, sporządzone w tychże sprawach, zwolnione są od opłat stemplowych.

Do innych podań, pism, dokumentów i umów mają zastosowanie ogólnie obowiązujące ustawy stemplowe oraz ulgi i uwolnienia, w nich przewidziane.

Art. 36. Na wykonanie niniejszej ustawy wstawiane będą do budżetu Ministerstwa Robót Publicznych odpowiednie kredyty w każdym okresie budżetowym.

Art. 37. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia ogłoszenia w b. zaborach rosyjskim i austrjackim.

Upoważnia się Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych do rozciągnięcia zastosowania tej ustawy na obszary b. dzielnicy pruskiej.

Art. 38. Rozporządzenie Generał-Gubernatorstwa Warszawskiego z dnia 1 listopada 1916 r. (Dziennik Rozporządzeń Gen. Gub. Nr. 56, poz. 211), w przedmiocie komasacji gruntów dla miasta Kalisza zostaje w mocy.

Art. 39. Ustawa z dnia 28 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 20, poz. 229) w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe pozostaje w mocy aż do odwołania.

Art. 40. Wykonanie ustawy niniejszej poleca się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Patrz D. U. 1920 r. Nr. 43, p. 364; 1921 r. Nr. 23, p. 128.

Załącznik Nr. 221.

ROZPORZĄDZENIE

w przedmiocie swobodnego odpływu wód.

(Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. 1916 r. Nr. 46, p. 151).

Wody dziko płynące.

§ 1. Nie wolno stawiać przy odpływie wód dziko płynących, t. j. spływających po ziemi po za wodociekiem, przeszkód, które by utrudniały użytkowanie gruntów sąsiednich (wyżej lub niżej położonych).

Utrzymanie istniejącego odpływu.

§ 2. Każdy posiadacz wszelkiego rodzaju niespławnych wodocieków, rzek, strumieni, potoków, zbiorników, rowów odpływowych, obowiązany jest w ten sposób utrzymywać wodociek, oczyszczać i odchwaszczać, by naturalny odpływ wody mógł się odbywać bez przeszkód. Jeżeli wodociek nie należy wyłącznie do jednego właściciela, powyższe stosuje się w tym samym stopniu do każdego właściciela brzegu na jego części, która w razach wątpliwych liczy się do środka rzeki.

Obowiązek ten w stosunku do rowów nad drogami publicznemi ciąży na gminach. Obowiązek ten zachowuje moc, jeśli ciąży na osobnych związkach obowiązanych do utrzymywania dróg.

§ 3. Gdyby swobodny odpływ, czyli możność odpływu bez przeszkody tych wód, które wskutek naturalnych warunków gruntu dopływają do wodocieku, tego wymagał, to [policyjna władza wodna] Ministerstwo Robót Publicznych może zmusić obowiązanych, pod groźbą kary od 10 do 1000 mk., do utrzymywania, oczyszczania i odchwaszczania wodocieków, a w razie niezastosowania się do takiego rozporządzenia, nakazać wykonanie niezbędnych róbót na koszt winnych i ściągnąć od nich koszta w drodze przymusu, obliczając je i egzekwując nawet przed wykonaniem robót.

§ 4. O ile z utrzymywania, oczyszczania i odchwaszczania wodocieków korzystają większe okręgi, zwłaszcza posiadłości ziemskie, nie graniczące z nimi, [władza policyjna wodna], Ministerstwo Robót Publicznych może zobowiązać do wykonania niezbędnych robót ogół osób zainteresowanych, w razie potrzeby przez utworzenie spółki wodnej.

§ 5. Jeżeli utrzymywanie, oczyszczanie i odchwaszczanie wodocieków leży w interesie publicznym, zaś wymierzone ciężary nie stoją w żadnym stosunku do oczekiwanych korzyści oraz do zdolności zobowiązanych do świadczeń, to [Szef Administracji] Ministerstwo Robót Publicznych zarządzi środki powyższe w tym tylko wypadku, gdy udzielona pomoc będzie mogła stanowić dostateczne odszkodowanie dla zobowiązanych.

§ 6. Jeśli utrzymywanie, oczyszczanie i odchwaszczanie wodocieków należy do obowiązku kilku okręgów, to [Szef Administracji] Ministerstwo Robót Publicznych wyznaczy właściwą Dyrekcję Okręgową.

§ 7. Bliższe rozporządzenia w przedmiocie terminu i rozmiaru robót, mających się wykonać przy wodociekach, określi [władza policyjna wodna] Ministerstwo Robót Publicznych.

§ 8. Ze względów na ulepszenie kultury wodnej (odwodnienie lub nawodnienie) lub na potrzeby zdrowotności publicznej każdy właściciel gruntu obowiązany jest zezwolić:

1) na zmianę (powiększenie lub zmniejszenie) istniejącego odpływu wód (pogłębienie, rozszerzenie, przeniesienie, wbicie pali),

2) na nowe urządzenia, dotyczące odpływu wód po ziemi w rowach lub pod ziemią w rurach, jako też na utrzymywanie tych urządzeń za odszkodowaniem w tym wypadku, jeśli przedsiębiorstwo nie da się inaczej lub da się tylko ze znacznie większemi kosztami przeprowadzić, spodziewane zaś korzyści przewyższają wyrządzoną szkodę.

§ 9. W razie potrzeby, przy przeprowadzeniu zmian, wymienionych w § 8, urządzenia jazu, właściciel gruntu nadbrzeżnego może wymagać od właściciela gruntu, znajdującego się na przeciwległym brzegu zezwolenia na połączenie za ewentualnem wynagrodzeniem.

§ 10. Prawo spiętrzania wód (dotyczy to i młynów) może być w interesie kultury rolnej za odszkodowaniem ograniczone lub odjęte.

§ 11. Przedsiębiorcy urządzeń, wymienionych w § 8, są obowiązani zezwalać na ich użytkowanie właścicielom innych gruntów, gdy ci mogą osiągnąć te same cele tylko z narażeniem się na znaczne koszta i jeśli użytkowanie lub utrzymywanie urządzeń nie pociąga dla przedsiębiorcy poważnych strat, zaś inni właściciele gruntów przejmą część odpowiednią kosztów urządzenia i utrzymania.

§ 12. W wypadkach przewidzianych w §§ 8 i 9 właściciel gruntu może żądać od przedsiębiorcy, zamiast prawa użytkowania, nabycia na własność gruntu niezbędnego dla urządzeń, jeśli zaś pozostała część gruntu nie daje się użyć odpowiednio do dotychczasowego przeznaczenia — nabycia całego gruntu.

§ 13. Wszelkie środki, wymienione w § 8 — 12, wymagają zatwierdzenia [władzy policyjnej wodnej] Ministerstwa Robót Publicznych.

Jazy.

§ 14. Budowa nowych jazów, czyli urządzeń dla wodocieku, mających na celu podniesienie poziomu wód lub ich nagromadzenie za pomocą zatrzymania odpływu, oraz ich zmiana wymaga zezwolenia [policyjnej władzy wodnej] Min. Robót Publicznych.

§ 15. Zezwolenia udzielają się na podstawie specjalnego aktu, w którym winny być wymienione wszystkie prawa i obowiązki osoby, uprawnionej do wstrzymywania wód. [Władza policyjna wodna] Ministerstwo Robót Publicznych ma prawo uzupełniać ten akt, gdy tego będą wymagały względy kultury lub interes publiczny.

§ 16. Każdy zatwierdzony jaz winien mieć co najmniej jeden znak spiętrzenia (pal ze znakiem, cechę), na którym należy wyraźnie oznaczyć wysokość spiętrzenia, mającego być

utrzymywanym latem i zimą, oraz minimalną wysokość stanu wody, jeśli ten być utrzymywany. Zachowanie oznak należy zabezpieczyć przez znaki możliwie nieruchome i stałe.

§ 17. Postanowienia ogólne.

Postanowienia ogólne określają władzę policyjną wodną (naczelnik powiatu) i drogę zażalenia (w ciągu 2 tygodni do Szefa Administracji lub do sądu, gdy spór dotyczy ustalenia i obliczenia odszkodowań).

Załącznik Nr. 222.

ROZPORZĄDZENIE

w przedmiocie spółek wodnych.

(D. Rozp. G. Gub. Warsz. 1916 r. Nr. 50 p. 165).

TYTUŁ I. Przepisy ogólne.

§ 1. Na mocy rozporządzenia niniejszego zawierane będą spółki wodne:

1. W celu utrzymywania i budowy wodocieków wszelkiego rodzaju, zwłaszcza dla ulepszenia swobodnego odpływu wód lub ścieku wód wezbranych,

2. W celu odwadniania i nawadniania gruntów i utrzymania urządzeń odwadniających i nawadniających,

3. W celu zakładania, utrzymywania i użytkowania jazów,

4. W celu utrzymania czystości wód, jeżeli nie daje się w inny sposób zaradzić istniejącym warunkom.

§ 2. Przy zawarciu spółki należy udowodnić, że przedsiębiorstwo ma na celu dobro publiczne lub korzyść ogólnogospodarczą.

Spółka może powstać:

1. na mocy uchwały wszystkich obecnych i uprawnionych do głosowania uczestników (porównaj § 45 rozporządzenia) po zatwierdzeniu statutu przez władze nadzorczą (§ 41 ust. 1);

2. w braku jednomyślności uczestników w drodze nadania statutu przez [Szefa Administracji] właściwy Wydział Powiatowy (§ 41 p. 2), jeżeli poważne względy kultury krajowej wymagają utworzenia spółki.

§ 3. W razie zatwierdzenia lub wydania statutu, nie wolno czynić zarzutów co do jego zatwierdzenia lub wydania

§ 4. Spółka posiada zdolność prawną i musi mieć siedzibę [w Generał Gubernatorstwie Warszawskiem] na obszarze b. okupacji niemieckiej.

§ 5. Do spółki mogą należeć, jako uczestnicy, oprócz posiadaczy zainteresowanych w przedsiębiorstwie gruntów, kopalń, zakładów przemysłowych, również i takie spółki wodne oraz związki komunalne, tamowe i rybackie, które są zainteresowane w przedsiębiorstwie. Równe z właścicielami prawa przysługują posiadaczom dzierżaw wieczystych i dziedzicznych praw zabudowy.

§ 6. Przystąpienie korporacji, fundacji i instytucji publicznych nie wymaga zezwolenia Rządu.

Posiadacze własności, do których przywiązane są pewne ograniczenia (lennictwa, fideikomisy, majoraty), mają prawo przystąpić do spółki bez specjalnego zezwolenia.

§ 7. Spółka musi mieć zarząd, składający się z jednej lub kilku osób, z których jedna przewodniczy.

Władza nadzorcza mianuje zarząd na pierwszy okres wyborczy. Wogóle zaś wybór odbywa się podług statutu.

Wybór zarządu, a jeżeli ten się składa z kilku osób — przewodniczącego, wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Zarząd zastępuje spółkę w sądzie i poza sądem i jest jej przedstawicielem prawnym. Zakres prawa zastępstwa może być ograniczony przez statut ze skutkami dla osób trzecich. Zarząd kieruje sprawami spółki, o ile poszczególnych spraw ustawa lub statut nie przekazuje przewodniczącemu spółki lub zgromadzeniu członków.

Od przewodniczącego zarządu nie wymaga się szczególnego upoważnienia do zastępowania zarządu w sądach ogólnych i administracyjnych. Oprócz wypadków, przewidzianych w §§ 49 ust. 1, 50 ust. 1 Nr. 1, statut może powołać zamiast zgromadzenia członków radę wybieralną przez uczestników spółki.

§ 8. Stosunek prawny spółki i jej uczestników reguluje się statutem, o ile nie jest przez niniejsze rozporządzenie unormowany.

§ 9. Statut winien zawierać postanowienia dotyczące:

1. nazwy i siedziby spółki,
2. celu spółki z wyszczególnieniem planu przedsiębiorstwa,
3. możliwych zmian planu,
4. użytkowania i utrzymywania urządzeń spółki,
5. ograniczenia własności gruntu, mającego być przyjętym przez uczestników spółki oraz innych ciążących na nich obowiązków,
6. stosunku udziału w korzyściach i ciężarach, oraz prawa głosu,
7. wyjaśnienia planu gospodarczego, oraz ustalenia i zasad rachunkowości,
8. składu i wyboru zarządu i przewodniczącego, jeśli zarząd składa się z kilku członków, form legitymacji członków zarządu i ogłaszania ich postanowień,

9. warunków i sposobu zwoływania zgromadzenia członków lub zastępującej je rady i ogłoszenia ich postanowień,

10. spraw, podlegających uchwale zgromadzenia członków lub rady,

11. składu i wyboru komisji nadzorczej (§ 36),

12. formy ogłoszeń spółki,

13. pism publicznych, w których będą umieszczane zawiadomienia, o ile te mają być w nich ogłaszane w myśl przepisów ustawy statutu lub postanowień organów spółki.

Do statutu należy załączyć wykaż biorących udział w spółce gruntów, kopalń, zakładów przemysłowych ze wskazaniem obecnych właścicieli i należących do spółki związków. Wykaz powinien być stale uzupełniany.

§ 10. Statut może zawierać przepisy o sądzie rozjemczym, który ma rozstrzygać spory w sprawach spółki na żądanie stron.

§ 11. W spółkach mających ponad 2 członków, żaden wspólnik nie może mieć więcej niż $^2/_5$ głosów.

§ 12. Spółka podlega nadzorowi Państwa.

Nadzór pełni ([naczelnik powiatu] [prezydent policji]) właściwy Wydział Powiatowy, w którego obrębie spółka ma siedzibę. Jeżeli przedsiębiorstwo, stanowiące przedmiot spółki, rozciąga się na okręgi administracyjne kilku [naczelników powiatów] Wydziałów Powiatowych [Szef Administracji] Ministerstwo Robót Publicznych wyda w poszczególnych wypadkach specjalne przepisy dotyczące nadzoru państwowego.

Władzy nadzorczej przysługuje prawo bezpośredniego przeprowadzenia zarządzeń.

Zażalenia na postanowienia [naczelników powiatu] Wydziału Powiatowego wnoszą się w ciągu 2 tygodni do [Szefa Administracji] Ministra Robót Publicznych, który je ostatecznie rozstrzyga.

§ 13. Jeżeli ustanowiony przez statut wybór zarządu lub poszczególnych członków nie dojdzie, pomimo żądania władzy nadzorczej, do skutku, oraz, jeśli po niezatwierdzeniu pierwszych wyborów, wybory powtórne przewodniczącego też nie będą zatwierdzone, to władzy nadzorczej przysługuje prawo mianowania zastępców na miejsce brakujących członków, którzy do czasu dokonania prawidłowego wyboru pełnią obowiązki członków zarządu. Władza nadzorcza może im wyznaczyć stosowne wynagrodzenie.

§ 14. Jeśli spółka uchyla się lub sprzeciwia przedsięwziąść lub nadetatowo dokonać obowiązujące ją z mocy prawa lub ustawy świadczenia i wydatki w planie gospodarczym, zażądane przez władzę w zakresie jej kompetencji, to władza nadzorcza ma prawo, z uzasadnieniem powodów, zarządzić dołączenie do planu gospodarczego lub zatwierdzenie wydatku nadetatowego, oraz dokonanie niezbędnych składek.

§ 15. Aljenacja gruntów lub zaciągnięcie pożyczek za wyjątkiem takich, które stanu długów nie obciążają, wymaga zezwolenia władzy nadzorczej.

Statut może też zastrzec konieczność jej zezwolenia i w innych wypadkach.

§ 16. Władza nadzorcza ma prawo wglądu do akt spółki oraz do otrzymania odpisu planu gospodarczego, zamkniętych rachunków, adnotacji komisji kontrulującej również i do czynności zarządu i zgromadzenia członków (rady). Upoważnioną też jest do nadzwyczajnej rewizji kasy spółki i całego jej zarządu, tudzież do udziału, osobiście lub przez upełnomocnionych, w rewizji i zebraniach zarządu, a także i w zgromadzeniach członków (rady).

§ 17. Spółka utrzymuje i urządza na gruntach, do niej należących, instalacje, niezbędne przy urzeczywistnieniu jej zadań.

Władza nadzorcza rozstrzyga w razie sporu, czy projektowane urządzenie jest niezbędne do urzeczywistnienia zadań spółki.

Wspólnicy mogą domagać się od spółki odszkodowania za szkody, spowodowane na ich gruntach, w ich kopalniach i zakładach przemysłowych, z uwzględnieniem osiągniętych przez te urządzenia korzyści.

Przy udziałach przewyższających [50 rb.] ma zastosowanie [§ 37 rozporządzenia z d. 16 kwietnia 1916 r. w przedmiocie wywłaszczenia i ograniczania prawa własności ze względu na dobro publiczne], dekret z dn. 7 lutego 1919 r. o wywłaszczeniu przymusowem (D. Pr. Nr. 14 p. 162).

Odszkodowanie takie od spółki nie przysługuje dzierżawcom i innym użytownikom.

§ 18. Za przyjęte zobowiązania spółka odpowiada całym majątkiem. O ile wierzyciele nie będą w ten sposób z majątku zaspokojeni, należną kwotę zbiera się w drodze składki, którą zarząd rozkłada stosownie do wysokości udziałów podług statutu.

§ 19. Ciężary spółki są ciężarami publicznemi i obciążają grunta i kopalnie, należące do przedsiębiorstwa w stosunku do udziałów.

Występujący wspólnicy odpowiadają za składki, ustanowione do czasu ich wystąpienia.

§ 20. Udział w ciężarach spółki normuje się odpowiednio do korzyści, które wspólnicy ciągną z jej urządzeń.

W spółkach, mających na celu utrzymywanie wody w czystości (§ 1. Nr. 4), udział w ciężarach spółki określa się przeważnie w stosunku do zanieczyszczeń, wywołanych przez poszczególnych wspólników i do wydatków spółki, powziętych dla usunięcia tych zanieczyszczeń.

Prawo głosu wspólników określa się odpowiednio do ich udziału w ciężarach spółki. Każdy wspólnik, obowiązany do składek, powinien posiadać przynajmniej jeden głos.

Jednogłośna uchwała zainteresowanych obecnych przy głosowaniu, może postanowić zastosowanie innej skali, niż przewidziana w ust. 1 i 2 przepisu.

§ 21. Spory, dotyczące udziału w spółce, rozstrzyga władza nadzorcza.

Od pociągnięcia do udziału w ciężarach spółki i ich podziału przysługuje prawo założenia opozycji w ciągu 2 tygodni. Zażalenie rozstrzyga zarząd. Od decyzji zarządu wolno się odwołać w przeciągu 2 tygodni do władzy nadzorczej.

§ 22. Zarządowi i jego przewodniczącemu, jeśli zarząd składa się z kilku osób, służy prawo wydawania zarządzeń, skierowanych przeciwko poszczególnym członkom przy wykonywaniu obowiązków, w postaci następujących środków przymusowych:

1. Jeśli członek ma być zmuszony do czynności, którą osoba trzecia może wykonać, to zarządza się to wykonanie i ściągnięcie w drodze przymusowej od obowiązanego przypuszczalnych kosztów.

2. Gdy nie ulega wątpliwości, że zobowiązany nie jest w stanie podołać kosztom powstałym z czynności osoby trzeciej, lub jeśli chodzi o czynność niewykonalną przez tę osobę, oraz o zaniechanie czegoś, natenczas może być wymierzona kara do [30] 600 mk. Kara pieniężna wpływa do kasy spółki.

Zastosowanie środków przymusowych musi poprzedzić ostrzeżenie na piśmie; gdy chodzi o zmuszenie do pewnej czynności, to należy określić termin, w którym czynność ma być wykonaną.

§ 23. Od zarządzeń zarządu i jego przewodniczącego i od zapowiedzenia, ustalenia i przeprowadzenia środków przymusowych służy zażalenie do władzy nadzorczej w ciągu 2 tygodni.

§ 24. Zaległe składki, oraz kary i koszta, wymienione w § 23, mogą być ściągnięte w drodze postępowania administracyjno przymusowego. Władza nadzorcza wyznaczy właściwą władzę wykonawczą. Ściąganie należności może być również skierowane przeciwko dzierżawcom i innym osobom upoważnionym do użytkowania gruntów, kopalń i zakładów przemysłowych, należących do spółki.

Do użytowników zalicza się także osoby, wydzierżawiające zakłady, przyłączone do spółki albo też oddzielne pracownie w tych zakładach. Przeciwko osobom, wydzierżawiającym oddzielne pracownie, postępowanie przymusowe administracyjne dozwolone jest tylko w stosunku do składki, obciążającej pracownię.

§ 25. Zarząd zwołuje zgromadzenie członków (radę), skoro tego wymaga interes spółki lub w razie złożenia na piśmie wniosku z wymienieniem celu przez $^1/_3$ część członków. W razie nieuwzględnienia wniosku przez zarząd w ciągu 2 miesięcy władza nadzorcza obowiązana jest zwołać zebranie.

§ 26. Władzy nadzorczej przysługuje prawo złożenia z urzędu członków zarządu, którzy dopuścili się ciężkiego przekroczenia obowiązków. Od decyzji złożenia z urzędu przysługuje odwołanie się w ciągu 2 tygodni do [Szefa Administracji] Ministra Robót Publicznych. Aż do rozstrzygnięcia odwołania członek zarządu zawiesza się w czynnościach urzędowych.

§ 27. W porozumieniu ze spółką mogą do tej przystąpić nowi członkowie lub też wystąpić z niej dotychczasowi. Wymaga się tu jednak zezwolenia władzy nadzorczej, winnej uwzględniać przy wystąpieniu członków interesy wierzycieli.

§ 28. Spółka może wymagać, by do niej przystąpili właściciele gruntów, kopalń i zakładów przemysłowych, spółki wodne lub inne związki (§ 5), jeżeli i o ile te ciągną stałe korzyści z przedsiębiorstwa. Za korzyść uważaną będzie także umożliwienie korzystania z przedsiębiorstwa, zakładów i urządzeń, mających te same cele i odpowiednich pod względem gospodarczym.

§ 29. Spółka może wymagać przystąpienia do niej właścicieli gruntów, dla których przedsiębiorstwo nie przedstawia żadnych korzyści, o ile to jest potrzebnem w interesie urządzenia lub utrzymania swobodnego odpływu wód oraz przeprowadzenia urządzeń odwadniających lub nawadniających. Grunta takie są zwolnione od wszelkich ciężarów spółki. W razie wyrządzenia strat spółka jest obowiązana do odszkodowania.

§ 30. Spółka obowiązana jest przyjąć do spółki na ich żądanie właścicieli gruntów, kopalń i zakładów przemysłowych, oraz spółki wodne i inne związki (§ 5), jeżeli cel, do którego dąży spółka, da się i dla nich osiągnąć tylko przez przyłączenie do zakładów spółki i wspólne ich użytkowanie, zaś te zakłady, w razie potrzeby, mogą przy stosownej przebudowie zadość uczynić zobopólnym wymogom.

Nowo wstępujący członek jest jednak obowiązany ponosić odnośne koszta mających się dokonać urządzeń w celu połączenia z zakładami spółki i ich wspólnego użytkowania.

§ 31. Gdy grunta, kopalnie lub zakłady przemysłowe zagrażają celom spółki, to spółka może, wbrew woli właścicieli, wymagać ich wyłączenia za odpowiedniem odszkodowaniem, przy oznaczeniu którego nie wchodzi w rachubę taka zwyżka wartości gruntu, kopalni, lub zakładu przemysłowego, która by dopiero nastąpiła wskutek eksploatacji przez spółkę.

§ 32. Gdyby się okazało, że wykonywane przedsiębiorstwo nie stwarza żadnych korzyści dla gruntów, kopalni, zakładu przemysłowego lub innego związku, to wspólnikowi przy-

sługuje prawo żądania od spółki zwolnienia od opłaty składek na czas trwania takiego stanu, przy spółkach zaś dla utrzymania czystości wód—tylko wtedy, gdy wspólnik przystąpił do spółki z powodu korzyści wynikających dla niego z zakładów. O ile kto przy tych ostatnich spółkach pociągnięty był do składek skutkiem wywołanego przezeń zanieczyszczenia, to może się domagać zwolnienia od składek, jeśli się okaże, że do tego zanieczyszczenia się nie przyczynił.

§ 33. Jeżeli się okaże, że grunt, wyjąwszy wypadki wymienione w § 29, lub kopalnia albo zakład przemysłowy ma stałe straty wskutek dokonanych urządzeń, to wspólnik może żądać ich wyłączenia ze spółki. O ile nabycie gruntu, który ma być wyłączony, potrzebne jest dla przeprowadzenia celów spółki, tej ostatniej może być przyznane prawo wywłaszczenia [stosownie do rozporządzenia z dnia 16 sierpnia 1916 r. w przedmiocie pozbawienia lub ograniczenia władania ziemią dla celów dobra publicznego].

§ 34. W wypadkach §§ 22 i 33 przy dochodzeniu, czy grunt, kopalnia lub zakład przemysłowy miały korzyści z przedsiębiorstwa lub też straty, nie będą uwzględnione składki, należne spółce.

§ 35. Spory, wynikające w wypadkach wymienionych w §§ 28—34, rozstrzyga władza nadzorcza. Od rozstrzygnięcia sprawy przez władzę nadzorczą można się odwołać do [Szefa Administracji] Ministra Robót Publicznych, o ile zaś sprawa dotyczy ustalenia i obliczenia odszkodowania, można wnieść skargę do Sądu [wyższego] w ciągu 2 tygodni od uprawomocnienia się wyroku. [Przepisy rozporządzenia z dnia 16 sierpnia 1916 r., dotyczącego pozbawienia lub ograniczenia władania ziemią dla celów dobra publicznego, będą odpowiednio zastosowane].

§ 36. Conajmniej raz do roku winny być obejrzane zakłady spółki. Do komisji kontrolującej powinni wchodzić, oprócz zarządu lub poszczególnych jego członków, i inni spólnicy.

TYTUŁ II. Postępowanie przy zawarciu spółek.

§ 37. [Naczelnik powiatu, prezydent policji]. Właściwy Wydział Powiatowy wszczyna i prowadzi postępowanie przy powstaniu spółki. Jeśli ta leży w obrębie kilku okręgów administracyjnych, natenczas władzę właściwą mianuje [Szef Administracji] Minister Robót Publicznych.

§ 38. [Naczelnik powiatu, prezydent policji] Wydział Powiatowy może zażądać, by właściciele gruntów zezwolili na roboty przedwstępne i niezbędne dla przygotowania zawiązania się spółki. Szkody, mogące dla nich wyniknąć, w razie potrzeby ustalone w drodze prawnej [§ 35], muszą być wynagrodzone. Odszkodowanie uiszcza, o ile zarządzenie nastąpiło na podstawie wniosku, wnioskodawca, jeżeli zaś zarządzenie

wydano z urzędu — odpowiedni związek okręgowy. Przed rozpoczęciem robót [naczelnikowi powiatu, prezydentowi policji] Wydziałowi Powiatowemu przysługuje prawo zażądania złożenia kaucji i określenia jej wysokości dla zabezpieczenia odszkodowania. Zburzenie budowli i ścięcie drzew wbrew woli właściciela dozwala się tylko za wyraźnem zezwoleniem na piśmie [Naczelnika powiatu] Wydziału Powiatowego. Przepisy § 35 będą odpowiednio stosowane.

§ 39. Postępowanie przy zawieraniu spółek może być wdrożone z urzędu lub na wniosek. Powinno się ono opierać na planie, który winien zawierać:

1. Niezbędne rysunki i wyjaśnienia,
2. Kosztorys przedsiębiowstwa,
3. Wykaz mających brać udział w spółce gruntów, kopalń i zakładów przemysłowych, oraz mających się do niej przyłączyć spółek wodnych i innych związków (§ 5).

W razie wdrożenia postępowania na wniosek [odnośny naczelnik powiatu], właściwy Wydział Powiatowy ma prawo zażądania od wnioskodawcy planów i dokumentów wymienionych w ust. 2.

§ 40. Po wdrożeniu postępowania w celu zawarcia spółki [odpowiedni naczelnik powiatu] właściwy Wydział Powiatowy winien opracować statut, wystarać się o dokumenta, wymienione w § 39, o ile tych jeszcze nie złożono, i określić przepuszczalnie oczekiwane od przedsiębiorstwa zyski dla uczestników, gdy nie tylko grunty wchodzą do składu projektowanej spółki. Następnie należy przeprowadzić uchwałę uczestników, dotyczącą planu, utworzenia spółki i statutu.

§ 41. Jeżeli ogół obecnych uprawnionych do głosowania udziałowców (porównaj § 45 rozporządzenia) postanowi o zawarciu spółki, to należy powziąć uchwałę co do zatwierdzenia statutu przez władzę nadzorczą (§ 2 liczba 1).

Gdyby między obecnymi udziałowcami nie przyszło do zgody co do statutu, to statut opracuje [Szef administracji] Wydział Powiatowy.

Jeśli obecni udziałowcy (§ 2 liczba 2) nie zgodzą się na zawarcie spółki to wszystkie dokumenty i protokuły należy przesłać przez Naczelnika Powiatu [Szefowi Administracji]do Wydziału Powiatowego, który wydaje odpowiednie zarządzenia w razie uznania sprawy za naglą ze względu na interes publiczny kultury ziemi (§ 2 liczba 2).

§ 42. Przy zatwierdzeniu (§ 2 liczba 1) lub wydaniu (§ 2 liczba 2) statutu ustanawia się udział w spółce i wymienia się osoby, które się zawarciu spółki sprzeciwiały, o ile były już zapisane do wykazu dołączonego do zatwierdzonego statutu.

Przymusowe pociągnięcie osób do spółki jest tylko wtedy dozwolone, gdy dla nich wynikają korzyści z przedsiębiorstwa (§ 29). Za korzyść uważa się także udostępnienie wyzyskania

przedsiębiorstwa przez zakłady lub urządzenia odpowiadające ich celom i gospodarczo usprawiedliwionym.

§ 43. Postanowienia, mające zapaść zgodnie z § 40 i 41, mogą, być powzięte w jednym lub kilku terminach.

§ 44. Oprócz uchwały, dotyczącej zawarcia spółki i statutów, wystarcza dla wszystkich postanowień zwykła większość obecnych podczas głosowania. Większość ta oblicza się podług ustanowionego § 9 l. 6 i w § 20 stosunku prawa głosu.

§ 45. Głosy, przysługujące współwłaścicielom gruntów, kopalń lub zakładu przemysłowego będą uważane za oddane jednomyślnie w tym kierunku, w jakim głosowała większość współwłaścicieli obecnych w czasie głosowania, obliczona podług wysokości ich udziałów.

§ 46. Udziałowcy powinni być zaproszeni na zebrania przynajmniej o tydzień przed ich terminem. W wypadkach nagłych czas może być skrócony do 3 dni. W obwieszczeniu należy podać przedmioty narad.

Obwieszczenie można zastąpić przez publiczne ogłoszenie terminu w formie przyjętej w danej miejscowości.

Przed powzięciem uchwały, dotyczącej statutu, projekt musi być przed 8 dniami ujawniony, a miejsce i czas jego oglądania — wskazane w zaproszeniu lub w ogłoszeniu.

§ 47. Bezwłocznie po zawarciu spółki władza nadzorcza mianuje zarząd na pierwszy okres wyborczy.

§ 48. Układy i sprawy, zachodzące w postępowaniu, nie wyłączając i tych, które się w sądach lub przed innemi władzami toczą, wolne są od opłat i od stempla. Koszta i wydatki powstałe przy postępowaniu w przedmiocie utworzenia spółki ponosi ta ostatnia. Do niej też można skierować koszta, które wnioskodawca zasadnie poniósł na niezbędne roboty przedwstępne. Jeżeli utworzenie spółki nie doszło do skutku, to koszta pozostałe ponosi okrąg, o ile się ich wnioskodawcy przedtem do nich nie zobowiązali. W tym przedmiocie władza nadzorcza ma głos rozstrzygający.

TYTUŁ III. Zmiana statutu.

§ 49. Zmiana statutu, ustanawiająca inny, niż w § 20, stosunek udziału do ciężarów spółki lub stosunek głosów wspólników, wymaga jednogłośnej uchwały zgromadzenia członków.

Inne zmiany statutu mogą być uchwalone, w braku sprzecznych postanowień statutu, przez zgromadzenie członków (radę) prostą większością głosów.

Zmiany statutu wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej. Zatwierdzoną zmianę należy podać do wiadomości publicznej.

TYTUŁ IV. Rozwiązanie i likwidacja spółek.

§ 50. Spółka może być rozwiązaną:

1. jeżeli rozwiązanie uchwali zgromadzenie członków większością $^2/_3$ głosów.

Zgłoszenia i powzięcie uchwały o rozwiązaniu spółki dopuszcza się tylko za zgodą władzy nadzorczej.

2. na wniosek wspólnika, jeżeli spółka składa się tylko z 2 członków.

3. jeżeli w ciągu roku od zatwierdzenia statutu nie przystąpiono do urządzenia przedsiębiorstwa, lub jeśli rozpoczęte urządzenie przynajmniej rok było zawieszone, a zwłoka nastąpiła skutkiem zadłużenia się wspólników, albo też istotne warunki zatwierdzenia statutu uległy przez to zmianie.

Rozwiązania spółki dokonuje władza nadzorcza (§ 12).

§ 51. Rozwiązanie spółki nabiera mocy obowiązującej z chwilą doręczenia Zarządowi rozporządzenia władzy nadzorczej (§ 12), która winna bezwłocznie ogłosić na koszt spółki, w piśmie, przeznaczonem dla jej ogłoszeń urzędowych, o rozwiązaniu spółki.

§ 52. Po rozwiązaniu spółki następuje likwidacja, którą przeprowadza Zarząd lub osoby powołane przez Statut albo przez uchwałę spółki. Likwidacja odbywa się na zasadach prawa cywilnego.

§ 53. O ile z istoty likwidacji nie wynika co innego, przepisy niniejszej ustawy i statutu aż do ukończenia likwidacji, ważne są dla nadzoru państwowego i dla wzajemnych stosunków prawnych dotychczasowych wspólników, oraz dla osób trzecich.

§ 54. Po ukończeniu likwidacji księgi i akta rozwiązanej spółki przechowywane będą przez władzę nadzorczą. Wspólnikom i ich ustawowym spadkobiercom służy prawo wglądu do ksiąg i akt i korzystania z nich.

§ 55. Rozporządzenie wykonawcze do niniejszego prawa wyda [Szef Administracji] Minister Robót Publicznych.

§ 56. Niniejsze rozporządzenie otrzymuje natychmiastową moc obowiązującą.

Warszawa, d. 4 października 1920 r.

Zmiany przystosowane do rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dn. 8 października 1921 r. w przedmiocie statutu wzorowego do spółek drogowych (D. U. 1922 r. Nr. 5 p. 33).

Załącznik Nr. 223

USTAWA

z dnia 4 czerwca 1920 roku o tymczasowym ustroju władz szkolnych.

(D. U. Nr. 50 p. 304).

(rozciągnięta na Z. W. przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1922 roku (D. U. Nr. 34 p. 279) z uchyleniem rozporządzenia z d. 8 lutego 1921 r.).

Art. 1. Kierownictwo naczelne i nadzór zwierzchni nad wychowaniem publicznem w Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Szkolnictwem wyższem zarządza Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bezpośrednio.

Art. 2. Dla celów administracyjnych w zakresie wychowania Państwo dzieli się na okręgi szkolne.

Czas i kolejność tworzenia okręgów szkolnych, ich obszar oraz siedzibę ich władz oznaczy Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Na czele okręgu szkolnego stoi kurator okręgu szkolnego, mianowany przez Naczelnika Państwa, na wniosek Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, uchwalony przez Radę Ministrów.

Art. 4. Do zakresu działania kuratora okręgu szkolnego należeć będzie:

1. administrowanie instytucjami wychowawczemi i oświatowemi oraz szkołami ogólnokształcącemi, podlegającemi zarządowi Państwa, szkołami zawodowemi w zakresie, przekazanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a także nadzór, opieka i kontrola nad szkolnictwem, wychowaniem przedszkolnem i pozaszkolnem oraz oświatą w okręgu;
2. rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i zarządzeń podległych mu władz i urzędów;
3. układanie projektu budżetu okręgu szkolnego, przedstawianie go Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego oraz asygnowanie funduszów na utrzymanie szkolnictwa w okręgu w ramach zatwierdzonego budżetu;
4. zatwierdzanie dyrektorów prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;
5. mianowanie urzędników do VII kategorji płacy włącznie;
6. przenoszenie w granicach okręgu niestałych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

7. mianowanie kierowników publicznych szkół powszechnych;
8. przedstawianie Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wniosków w sprawie mianowania wizytatorów okręgowych, inspektorów szkolnych, dyrektorów i nauczycieli państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich oraz urzędników od VI kategorji płacy wzwyż;
9. mianowanie członków rad szkolnych powiatowych i rad opiekuńczych państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;
10. udzielanie urlopów podwładnym urzędnikom i nauczycielom w granicach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
11. przenoszenie w stan spoczynku na podstawie obowiązujących przepisów;
12. inne sprawy, przekazane ustawami lub rozporządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 5. Do czasu wydania ustawy o ostatecznym ustroju władz szkolnych i organów samorządu szkolnego Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może powoływać do współdziałania z kuratorami radę szkolną okręgową, złożoną z czynników zawodowo-pedagogicznych, społecznych i przedstawicieli wyznań religijnych, uznanych przez Rzeczpospolitą Polską, do których w danym okręgu znaczna część ludności się przyznaje. Kompetencje rad szkolnych okręgowych określi rozporządzeniem Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Z chwilą utworzenia okręgu i zamianowania kuratora przestają działać na obszarze okręgu wszelkie organy administracji szkolnej z wyjątkiem powiatowych, gminnych i miejscowych, a sprawowana przez nie władza, o ile nie została przez tą ustawę zastrzeżona kuratorowi, będzie rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bądź zastrzeżona Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, bądź przeniesiona na podwładne mu organy.

Art. 7. Do czasu uchwalenia przez Sejm ustawy o ostatecznym ustroju władz szkolnych i organów samorządu szkolnego „przepisy tymczasowe o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem“ z dnia 10 sierpnia i 7 września 1917 r., normujące w b. Kongresówce skład i zakres działania powiatowych i gminnych władz i urzędów szkolnych, pozostają w mocy; w b. dzielnicach austrjackiej i pruskiej skład i zakres ich działalności określi dla poszczególnych okręgów drogą rozporządzeń Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 8. Istniejące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy rady szkolne okręgowe otrzymują nazwę rad szkolnych

powiatowych, względnie miejskich, zaś inspektorzy szkolni okręgowi — inspektorów szkolnych.

Art. 9. Zależność władz i urzędów szkolnych od organów administracji politycznej wszelkich stopni znosi się.

Art. 10. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Utworzenie okręgów: Wołyńskiego, Białostockiego i Poleskiego p. D. U. 1922 r. Nr. 34 p. 284—6.

Załącznik Nr. 224.

USTAWA

z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączność poczty, telegrafu i telefonu.

(Dz. Pr. Nr. 44, p. 310).

Art. 1. Eksploatacja poczty, telegrafu i telefonu stanowi wyłączność państwową, a wszystkie urządzenia poczty, telegrafu i telefonu należą do Państwa i pozostają pod zarządem Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Nikt poza Ministerstwem Poczt i Telegrafów nie ma prawa na zaprowadzenie urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

Art. 2. A) Prawo wyłączności państwowej co do poczty obejmuje w szczególności: przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie:

a) listów i kart pocztowych, b) wszelkiego rodzaju czasopism i druków, wydawanych przynajmniej 2 razy do roku, c) banknotów i walorów wogóle oraz rzeczy wartościowych, wysyłanych w formie listów, d) paczek do wagi 5 kg.

B) Prawo wyłączności państwowej co do telegrafu i telefonu obejmuje budowę, utrzymanie i eksploatację wszelkich urządzeń elektrycznych, służących do przesyłania wiadomości na odległość.

Zastrzeżenia te dotyczą także wszelkich przesyłek, pochodzących z zagranicy.

Pod jakiemi szczegółowemi warunkami odbywać się będzie budowa, utrzymywanie i eksploatacja urządzeń telegraficznych i telefonicznych dla celów państwowych i prywatnych przedsiębiorstw dróg żelaznych i wodnych, określi wzajemna umowa, względnie koncesja państwowa.

Art. 3. Wyłączności państwowej nie podlegają: a) listy i czasopisma, pieniądze i walory oraz paczki wysyłane przy-

godnie bez opłaty lub za opłatą przez umyślnego posłańca, o ile w tych wypadkach ani nadawca, ani przenoszący nie trudni się zawodowo zbieraniem, przenoszeniem lub doręczaniem listów, czasoopism i paczek, b) czasopisma po roku od czasu ich ukazania się, c) reklamowane druki i katalogi dołączone i odnoszące się do wysyłanych towarów.

Art. 4. W obrębie tej samej miejscowości dozwolone jest wysyłanie listów i paczek oraz pieniędzy i walorów przez posłańców prywatnych nawet zawodowych, nie wolno jednak bez osobnego zezwolenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów otwierać zakładów dla rozsyłki listów i paczek.

Rozsyłka czasopisma w obrębie tej samej miejscowości nie podlega żadnemu zastrzeżeniu na rzecz Państwa.

Art. Wolno budować i utrzymywać urządzenia telefoniczne:

a) właścicielom gruntów w obrębie granic jednego gruntu lub między gruntami od siebie oddzielonemi i należącemi do tego samego właściciela lub połączonemi w jednym zarządzie gospodarczym, o ile odległość ich od siebie nie przenosi 25 kilometrów w linji powietrznej i o ile przewody nie przechodzą przez drogę publiczną.

O zamierzonej budowie takich urządzeń winien właściciel gruntu donieść właściwej Dyrekcji Poczt i Telegrafów, dołączając plan gruntu i budowy linji:

b) właścicielom domów i zakładów przemysłowych w obrębie realności dla wewnętrznego użytku;

c) okrętom dla porozumiewania się wewnątrz statku.

Poza temi wyjątkami tylko Ministerstwo Poczt i Telegrafów może udzielić pozwolenia na budowę urządzeń i prowadzenie przedsiębiorstw telefonicznych osobom fizycznym lub prawnym pod warunkami w koncesji określonemi.

Niepaństwowe urządzenia telefoniczne pozostają pod kontrolą pocztowej władzy administracyjnej co do tego, czy warunki zezwolenia wzgl. zakres uprawnienia jest zachowany i czy urządzenia telefoniczne nie zagrażają bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 6. Urządzenie telegrafu iskrowego na statkach polskich dla żeglugi morskiej i rzecznej wymaga zezwolenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Co do stacji iskrowych na obcych okrętach w obrębie Państwa Polskiego obowiązują przepisy międzynarodowe.

Art. 7. Przekroczenie postanowień o państwowej wyłączności pocztowej karane będzie grzywnami w wysokości czterokrotnej aż do dwunastokrotnej przypadających opłat pocztowych. Przytrzymywane przesyłki pocztowe będą przechowywane aż do ukończenia sprawy karnej.

Bezprawne zakładanie urządzeń pocztowych karane jest grzywną od jednego tysiąca marek do 10.000 marek, a same urządzenia przechodzą na własność Państwa.

Kto wbrew postanowieniom tej ustawy buduje lub utrzymuje urządzenia telegraficzne lub telefoniczne, podlega karze pieniężnej do 10.000 marek, albo karze więzienia do 6 miesięcy, a same urządzenia przechodzą na własność Państwa. Umyślne sprzeciwianie się kontroli państwowej, przewidzianej w art. 5, karane będzie grzywną do 500 marek.

Karanie należy do władz sądowych.

Rozmyślne uszkodzenia państwowych urządzeń telegraficznych i telefonicznych podlegają karom według przepisów prawa, zaś w wypadkach nierozmyślnego uszkodzenia — winni płacą odszkodowanie.

Art. 8. Przy prowadzeniu sieci telegraficznej i telefonicznej przysługuje Państwu i jego organom prawo umieszczania bez odszkodowania przedmiotów technicznych na publicznych drogach, placach, mostach, wodach i ich brzegach oraz na przestrzeniach kolejowych, tudzież umieszczanie przedmiotów technicznych za odszkodowaniem na prywatnych gruntach pod i ponad niemi i używania dla tych celów nieruchomości prywatnych.

W razie niedojścia do skutku dobrowolnej umowy z prywatnymi właścicielami nieruchomości, przysługuje Państwu prawo przymusu w drodze administracyjnej.

Sprawy sporne co do wysokości odszkodowania rozstrzyga właściwy sąd na żądanie właściciela nieruchomości.

Art. 9. Przy wykonywaniu czynności służbowych wszystkie organa instytucji pocztowej, telegraficznej i telefonicznej znajdują się jako organa państwowe pod szczególną ochroną prawa.

Pracownicy poczt, telegrafów i telefonów obowiązani są do zachowania bezwzględnej tajemnicy tak co do treści przesyłek, jak i co do osoby nadawcy i adresata. Naruszenie tajemnicy karane będzie w drodze administracyjno-pocztowej, niezależnie od odpowiedzialności karno sądowej.

Wyjątki od obowiązku zachowania tajemnicy listowej i telegraficznej są dopuszczalne tylko na mocy obowiązujących ustaw państwowych.

Art. 10. Ministerstwo Poczt i Telegrafów będzie oznaczało opłaty i będzie określało warunki, pod jakiemi ma się odbywać przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie przesyłek, objętych art. 2, oraz będzie określało warunki koncesji na prywatne telefony stosownie do art. 5.

Art. 11. Znaczki pocztowe (marki) oraz wszelkie płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne, których pod karą nie wolno sprzedawać po cenie wyższej od nominalnej, znajdują się pod szczególną ochroną prawa, a wszelkie ich naśladownictwo będzie karane przez władze sądowe z taką samą

surowością jak podrabianie pieniędzy. Pokwitowania (recepisy) pocztowe i telegraficzne tak podawcze, jako też oddawcze posiadają wobec sądu, władz cywilnych i wojskowych pełną moc dowodową co do szczegółów w nich zawartych. Podrabianie i fałszowanie pocztowych i telegraficznych pokwitowań (recepisów) nadawczych oraz legitymacji pocztowych podlega karze na równi z podrabianiem i fałszowaniem dokumentów publicznych.

Art. 12. 1) Wszelkie służbowe przesyłki pocztowe, telegramy i rozmowy telefoniczne władz, urzędów i organów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych — są wolne od opłat.

2) Od opłat pocztowych są wolne:

a) przesyłki do i od jeńców wojennych i osób internowanych w granicach, określonych umowami międzynarodowemi;

b) przesyłki poczty polowej w granicach, określonych specjalnemi przepisami dla poczt polowych;

c) korespondencje Pocztowej Kasy Oszczędności i korespondencje osób prywatnych z Pocztową Kasą Oszczędności w sprawach tejże Kasy. Pozatem nikt nie ma prawa korzystania z bezpłatnego przewozu i doręczania przedmiotów, oznaczonych w art. 2.

Art. 13. Przesyłek, powierzonych instytucji pocztowej, nie wolno zająć sądownie ani w jakikolwiek inny sposób prawnie, ani obciążyć zastawem, dopóki nie będą oddane adresatowi lub zwrócone nadawcy. Warunki, pod któremi dopuszczalne jest zatrzymanie, przeglądanie i zajęcie (sekwestracja) korespondencji pocztowej, telegraficznej, wysyłanej w imieniu lub nadesłanej na imię osoby, przeciwko której wszczęte zostało postępowanie karne, określa ustawa o postępowaniu karnem.

Art. 14. Wszelkie lokale, budynki i rzeczy, będące w używaniu poczty, telegrafu i telefonu, są wolne od kwaterunków względnie rekwizycji.

Art. 15. Zaprzęgi pocztowe są wolne od drogowego i mostowego myta.

Zaprzęgom pocztowym wolno bezpłatnie używać prywatnych dróg, mostów i promów.

Zaprzęgom pocztowym mają na dany sygnał ustępować na drogach wszelkie inne pojazdy.

Zaprzęgom pocztowym w nagłych wypadkach powodzi, zasp śnieżnych i t. p. wolno przejechać przez grunta orne i łąki bez ujmy dla prawa do żądania należnego odszkodowania prawnego.

Art. 16. Wszelkie państwowe i samorządne władze, urzędy, biura i instytucje, tak wojskowe jak cywilne, mają obowiązek ochrony dobra pocztowego, telegraficznego i telefonicznego i udzielania pomocy w ruchu pocztowym, telegraficznym

i telefonicznym i w wykonaniu czynności urzędowych na żądanie władz, urzędów i organów pocztowych i telegraficznych.

Art. 17. Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane na stacjach kolejowych bezpłatnie dostarczać na żądanie władzy pocztowej lokali wraz z przynależytościami (strychy, komory, piwnice, westibule, ustępy i t. p.) na umieszczenie urzędów i biur pocztowych, telegraficznych i telefonicznych, magazynów i placów jako też lokali na skład materjałów telegraficznych i telefonicznych, a w razie koniecznej potrzeby także mieszkań dla zajętego tam personelu pocztowego.

O ilości, rozmiarach i przeznaczeniu, jako też o potrzebie lokali decydują wyłącznie władze pocztowe.

Następnie mają zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych dostarczać bezpłatnie oświetlonych i ogrzanych kolejowych wagonów pocztowych, według wzorów podanych przez władze pocztowe.

Na każde żądanie urzędów i biur pocztowych mają zarządy stacyjne dróg żelaznych dostarczać bezpłatnie w dniu żądania oświetlonych pakunkowych wozów do przewozu przesyłek pocztowych.

Art. 18. Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane urządzać na stacjach dogodny dostęp z peronów na wszystkie tory, na których zatrzymują się pociągi, przewożące wozy pocztowe, celem przewożenia lub przenoszenia przesyłek pocztowych.

Organom pocztowym przysługuje prawo wolnego przystępu na perony i tory kolejowe.

Plany nowych i przebudowy już istniejących stacji i torów kolejowych mają być układane w porozumieniu z władzami pocztowemi w zakresie potrzeb pocztowych i telegraficznych.

Art. 19. Władzom pocztowym przysługuje prawo przewozu przesyłek pocztowych przez własne organa wszystkiemi pociągami, objętemi rozkładem jazdy.

Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane na żądanie władz pocztowych i zarządu poczt ruchomych dostarczać i każdym pociągiem przewozić wozy (wagony) pocztowe. Przepis ten nie tyczy się pociągów zbytkownych (luksusowych).

Art. 20. Kolejowe rozkłady mają być układane w porozumieniu z władzami pocztowemi, przyczem należy, wyznaczając czas postojów, uwzględniać czynności organów pocztowych. Przepisy w art. 19 do 22 mają zastosowanie także do kolei elektrycznych.

Art. 21. Zarządy przedsiębiorstw żeglugi na drogach wodnych państwowych i prywatnych są obowiązane bezpłatnie dostarczać na żądanie władz pocztowych w obrębie budowli portowych i na przedmiotach, służących do przewozu osób drogą wodną — lokali oświetlonych i ogrzanych wraz z przy-

należytościami (westibule, strychy, komory, piwnice, ustępy i t. p.) na umieszczenie urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

O ilości, rozmiarach i przeznaczeniu lokali decydują władze pocztowe.

Władzom pocztowym przysługuje prawo bezpłatnego przewozu przesyłek pocztowych przez własne organa wszystkiemi środkami służącemi do żeglugi wodnej.

Organom pocztowym przysługuje prawo wolnego dostępu i korzystania ze wszystkich urządzeń portowych, celem przenoszenia przesyłek pocztowych,

Art. 22. Wszelkie przedsiębiorstwa przewozowe tak zaprzęgowe, jak samochodowe (auta, autobusy i t. p.) są obowiązane na żądanie władz i organów pocztowych i telegraficznych przewozić dobra i organa pocztowe i telegraficzne, co przy udzieleniu koncesji ma być zastrzeżone. Ruch pocztowy samolotami określony zostanie osobnemi przepisami.

Art. 23. Nikomu nie wolno używać godeł (emblematów) i sygnałów poczty, telegrafu i telefonu bez osobnego zezwolenia władzy pocztowej.

Władzom pocztowym przysługuje prawo umieszczania w razie potrzeby godeł i skrzynek pocztowych na wszystkich budynkach.

Art. 24. Wszelkie należności prawne poczty, telegrafu i telefonu z tytułu nie zapłaconego lub nie dopłaconego porta i innych opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych— ściągane będą przymusowo w drodze administracyjnej, jak należności skarbowe.

Art. 25. Przy koncesjonowaniu przez władze administracyjne przedsiębiorstw o prądzie silnym lub o popędzie elektrycznym mają władze pocztowo-telegraficzne opinjować o właściwości urządzeń (np. instalacji) elektrycznych i o zmianach tych urządzeń.

Art. 26. Odpowiedzialność instytucji poczty, telegrafu i telefonu za powierzone jej przesyłki i telegramy oraz za sprawność terminową będzie określona ordynacją pocztową i telegraficzną, którą ogłosi Minister Poczt i Telegrafów.

Art. 27. Istniejące przed wydaniem obecnej ustawy instalacje prywatne telefoniczne muszą być uprawnione stosownie do art. 5.

Art. 28. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, równocześnie traci moc dekret o tymczasowych przepisach pocztowych z dnia 7 lutego 1919 roku (Dziennik Praw Państwa Nr 17).

Art. 29. Wszelkie postanowienia sprzeczne z tą ustawą tracą moc obowiązującą.

Art. 30. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Poczt i Telegrafów.

Załącznik Nr. 225.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 24 listopada 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustaw sanitarnych, na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty, grodzieński, wołkowyski i białowieski województwa białostockiego.

(D. U. Nr. 100 p. 720).

Na mocy art. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawno-politycznego na ziemiach, przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 93) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszar województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego i powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą:

1) przepisów o ustanowieniu państwowego nadzoru mieszkaniowego z dnia 11 stycznia 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 7 poz. 110),
2) dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o nadzorze nad wyrobem i sprzedażą artykułów zastępczych — surogatów produktów spożywczych i przedmiotów użytku publicznego (Dz. P. P. P. Nr. 14 poz. 161),
3) ustawy zasadniczej sanitarnej 19 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 63 poz. 371), [226]
4) ustawy z dnia 19 lipca 1919 o przymusowem szczepieniu ochronnem przeciwko ospie (Dz. P. P. P. Nr. 63 poz. 372),
5) ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób, występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 402),
6) ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. w przedmiocie utworzenia państwowego funduszu mieszkaniowego (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 424),
7) ustawy z dnia 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowyych (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 210). [227–8]

§ 2. W tych miejscowościach województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego i powiatów: grodzieńskiego, wołkowyskiego i białowieskiego województwa białostockiego, w których władze samorządowe nie są jeszcze zorganizowane lub nie są jeszcze w możności wykonywać obowiązków cią-

łących na nich w myśl przepisów dekretów i ustaw, wymienionych w § 1 w dziedzinie lecznictwa i nadzoru sanitarnego, Minister Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ustanowić specjalnych lekarzy okręgowych, powierzając im do czasu należytego zorganizowania władz samorządowych sprawy lecznictwa i nadzoru sanitarnego w zakresie, jaki do władz tych należy.

Lekarze okręgowi, w razie ich ustanowienia, służbowo podlegać będą właściwym starostwom.

§ 3. Uchyla się wszystkie wydane przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, rozporządzenia, sprzeczne z przepisami dekretów i ustaw w § 1 wymienionych, a w szczególności rozporządzenia: z dnia 25 listopada 1919 r. o zapomogach dla personelu sanitarnego (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 36 poz. 411), z dnia 29 marca 1920 r. w przedmiocie wydawania świadectw lekarskich (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 26 poz. 643), z dnia 28 lutego 1920 r. dotyczące zwalczania chorób zakaźnych (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 19 poz. 503), z dnia 8 marca 1920 r. w przedmiocie powołania lekarzy do przymusowej służby sanitarnej (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 19 poz. 504), z dnia 15 kwietnia 1920 r. o nadzorze nad handlem materjałami aptecznemi (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 31 poz. 781), z dnia 15 kwietnia 1920 r. dotyczące przymusowego leczenia (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 35 poz. 902), z dnia 29 kwietnia 1920 r. w przedmiocie powołania felczerów (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 42 poz. 1061), z dnia 18 sierpnia 1919 r. dotyczące przepisów obowiązujących przy wydawaniu koncesji i przy eksploatacji aptek (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 13 poz. 114).

§ 4. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Zdrowia Publicznego, w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 27 marca 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 288) rozciągnęło na Z. W. szereg rozporządzeń sanitarnych oraz dotyczących aptek.

Załącznik Nr. 226.

ZASADNICZA USTAWA SANITARNA

z dnia 19 lipca 1919 r.

(Dz. Pr. Nr. 63 p. 371).

Art. 1. Nadzór zwierzchni nad wszystkiemi sprawami zdrowotnemi w Państwie oraz zwierzchnie kierownictwo spraw lekarskich należy do Ministerstwa Zdrowia Publicznego; — do

tegoż Ministerstwa należy również prowadzenie wszystkich działów, dotyczących spraw zdrowotnych i hygieny społecznej w Państwie, z wyjątkiem tych, które poddane zostały ustawowo kompetencji innych Ministerstw. Piecza nad zdrowiem ludności i bezpośrednie wykonawstwo jest obowiązkiem ciał samorządowych w obrębie podległych im terytorjów pod nadzorem i opieką władz państwowych.

Art. 2. W szczególności kompetencji Ministerstwa Zdrowia Publicznego podlegają następujące sprawy:

1. zwalczanie chorób w ogólności, a przedewszystkiem zakaźnych, zarówno ostrych, jak i przewlekłych (dezynfekcja, dezynsekcja, kąpiele ludowe, zakłady wyrobu surowic i szczepionek, pracownie bakterjologiczne, sprawy cmentarzy, domów przedpogrzebowych, przewożenie zwłok i t. p.);
szpitalnictwo, pielęgniarstwo, ratownictwo, przewożenie chorych, zakłady lecznicze publiczne i prywatne;
3. sanitarno-lekarska opieka nad dzieckiem i nad macierzyństwem; eugenika;
4. opieka lekarska nad psychicznie chorymi; współdziałanie w zwalczaniu alkoholizmu;
5. współdziałanie w sprawach lekarskiej opieki nad inwalidami i kalekami; współdziałanie w sprawach, związanych ze zjawiskami emigracji ludności;
6. zdrojowiska i uzdrowiska;
7. sanitarno-lekarska walka z nierządem;
8. sprawy zaopatrywania w wodę i usuwanie wód zużytych, ochrona czystości powietrza, wody i gleby;
9. nadzór sanitarny nad środkami żywności i przedmiotami użytku, współdziałanie w sprawach odżywiania się ludności, zakłady badania produktów spożywczych;
10. hygiena i inspekcja sanitarna mieszkań, sprawy osiedleńcze i mieszkaniowe;
11. hygiena więzień, współdziałanie z Ministerstwem Sprawiedliwości przy wydawaniu i wykonywaniu odpowiednich przepisów;
12. hygiena zawodowa, sprawy hygieny przemysłu, rzemiosł i komunikacji lądowej i wodnej, współdziałanie w zakresie ubezpieczeń społecznych i ochrony pracy:
13 nadzór nad dopuszczeniem na rynek zbytu w Polsce środków leczniczych, surowic i szczepionek, oraz regulowanie ich produkcji i sprzedaży; nadzór nad wyrobem i sprzedażą kosmetyków i farb, koncesjonowanie aptek, składów aptecznych i innych zakładów, trudniących się wyrobem i sprzedażą środków

leczniczych; farmakopea i taksa aptekarska; sprawa hodowli i sprzedaży roślin leczniczych;

14. nadzór nad praktyką lekarską, sprawy izb lekarskich, współdziałanie w sprawach studjów lekarskich;
15. nadzór nad personelem lekarskim pomocniczym: położne, felczerzy, dezynfektorzy, masarzyści, pielęgniarze, sanitarjusze, nadzór sanitarny nad fryzjerami i golarzami;
16. szkolnictwo zawodowo-lekarskie średnie i niższe;
17. nadzór nad personelem farmaceutycznym, zrzeszenia aptekarskie, współdziałanie w sprawach studjów farmaceutycznych;
18. sprawy dentystyczne, technicy dentystyczni;
19. współdziałanie w sprawach sanitarno-weterynaryjnych;
20. sprawy sądowo-lekarskie, sprawy grzebania zmarłych;
21. sprawy stowarzyszeń lekarskich i hygienicznych, sprawy Czerwonego Krzyża, oraz innych instytucji o pokrewnych celach; prasa lekarska, sprawy popularyzacji wiadomości z hygieny, cenzura ogłoszeń, dotyczących działalności leczniczej i środków leczniczych;
22. popieranie związków, zakładów, fundacji we wszystkich dziedzinach zdrowia publicznego;
23. statystyka lekarska;
24. wszelkie inne sprawy z działu policji lekarskiej, policji sanitarnej, hygieny społecznej i medycyny sądowej, o ile nie należą do zakładu działania innych Ministerstw, lub w myśl art. 3 do zakresu działania ciał samorządowych.

Art. 3. Do obowiązków ciał samorządowych należy:

1. piecza nad czystością powietrza, gleby i wody, nad zaopatrzeniem ludności w wodę zdatną do picia i potrzeb gospodarczych, nad należytem usuwaniem wód zużytych i nieczystości i odprowadzeniem wód ściekowych;
2. piecza nad przestrzeganiem odpowiednich sanitarnych przepisów, obowiązujących przy budowie i przebudowie domów, przeznaczonych na mieszkania i wszelkie lokale użyteczności publicznej;
3. piecza na należytem pomieszczeniem ludności w mieszkaniach i nadzór nad stanem zdrowotnym mieszkań;
4. piecza i nadzór nad osobistą czystością mieszkańców, ich mieszkań i otoczenia;
5. współdziałanie z władzami rządowemi przy zwalczaniu chorób zakaźnych i zapobieganiu im;
6. piecza nad zapewnieniem chorym należytej opieki lekarskiej i pomocy fachowej dla położnic, opieka nad psychicznie chorymi, zwalczanie alkoholizmu;
7. szczepienie ospy ochronnej:

8. współdziałanie z władzami rządowemi w zwalczaniu nierządu i chorób wenerycznych;
9. zakładanie i utrzymywanie gminnych kostnic i cmentarzy oraz czuwanie nad niemi; urządzanie i utrzymywanie grzebowisk;
10. oględziny zwłok;
11. współdziałanie z władzami rządowemi w sprawach nadzoru nad produktami spożywczemi, sposobem ich przechowywania i przyrządzenia oraz ich sprzedażą;
12. zakładanie i utrzymywanie rzeźni;
13. nadzór nad przestrzeganiem wszelkich ustaw, przepisów i rozporządzeń sanitarnych;
14. przedkładanie sprawozdań sanitarnych państwowym władzom zdrowia publicznego, według ustanowionych wzorów.

Szczegółowe ustawy określą prawa i obowiązki ciał samorządowych przewidziane w art. 3.

Art. 4. W myśl przepisów w art. 3 zawartych, zarządy komunalne winny wykonywać i utrzymywać we własnej administracji niezbędne dla ich gmin urządzenia sanitarno-techniczne, zakładać i utrzymywać szpitale, przychodnie, przytułki, domy izolacyjne, kąpieliska i t. p. utrzymywać lekarzy sanitarnych, akuszerki gminne, pielęgniarki, dezynfektorów i inny niezbędny personel służbowy, stosując się do przepisów i norm, wydanych przez Ministra Zdrowia Publicznego.

Art. 5. Na mocy decyzji władzy nadzorczej zarządy komunalne w celu wykonania swych obowiązków, przewidzianych w art. 3, p. 1 mają prawo w myśl ogólnych przepisów o wywłaszczeniu na cele publiczne, nabywania w drodze przymusowej za odpowiedniem odszkodowaniem, potrzebnych do wykonania przepisów niniejszej ustawy nieruchomości, źródeł wody wraz z potrzebną ilością otaczającego je terenu, jak również przeprowadzania wód i ścieków przez cudze grunta.

Art. 6. Zarządy komunalne w celu wykonania obowiązków, przewidzianych w art. 3 punktach 2, 3 i 4 mają prawo zakazu zamieszkiwania w budowlach, wniesionych także przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, uznanych za szkodliwe dla zdrowia mieszkańców lub sąsiadów aż do czasu dokonania odpowiednich ściśle określonych przeróbek.

Art. 7. Wydatki, wynikające z art. 3, z wyjątkiem punktów 5, 7 i 8, dalej przepisów art. 4 i 5 niniejszej ustawy, obciążają w całości związki komunalne.

W razie uchylenia się gminy od asygnowania niezbędnych sum na wydatki powyższe, odpowiednie sumy mogą być wprowadzone do budżetu gmin przez władze nadzorcze na wniosek Ministra Zdrowia Publicznego.

Stosunek, w jakim Skarb Państwa weźmie udział w ponoszeniu niektórych wydatków, wynikających z art. 3, p. 5, 7 i 8, określą oddzielne ustawy.

Art. 8. W razie niewypełnienia przez zarząd komunalny obowiązków, wynikających z niniejszej ustawy, Ministrowi Zdrowia Publicznego, na wniosek odpowiednich urzędów, służyć będzie prawo wydelegowania swego przedstawiciela do gminy w celu przeprowadzenia w porozumieniu z władzami nadzorczemi na koszt gminy potrzebnych w tej dziedzinie zarządzeń.

Władze administracyjne i policyjne obowiązane są nieść pomoc delegowanemu lekarzowi sanitarnemu we wszystkich jego zarządzeniach i czynnościach urzędowych.

Art. 9. W razach wyjątkowych te gminy, które wykażą, że ich stan finansowy nie pozwala na całkowite przeprowadzenie zarządzeń sanitarnych i technicznych, wynikających z przepisów niniejszej ustawy, mogą otrzymać odpowiednią pomoc ze Skarbu Państwa za pośrednictwem Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

Art. 10. Ministrowi Zdrowia Publicznego służy prawo ogłaszania rozporządzeń instrukcji szczegółowych, wynikających z niniejszej ustawy; o ile jednak z rzeczonych rozporządzeń powstać by mogły ciężary finansowe dla ciał samorządowych, rozporządzenia takie Minister Zdrowia Publicznego wydaje w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Zdrowia Publicznego.

Załącznik Nr. 227.

USTAWA

z dnia 23 kwietnia 1920 r.*) o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych.

(W zmienionej redakcji — D. U. 1922 r. Nr. 35 p. 299).

Art. 1. Celem zmniejszenia spożycia napojów alkoholowych wprowadza się ograniczenia sprzedaży napojów, zawierających więcej niż 2,5% alkoholu, wyszczególnione w art. 3—6 niniejszej ustawy. O wykluczeniu od obrotu publicznego napojów, zawierających niższy procent alkoholu, rozstrzygać

*) Z rozciągnięciem tej ustawy oczywiście przestało obowiązywać rozporządzenie K. N. z dn. 1 lipca 1920 r. (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 236) w przedmiocie monopolu wódczanego i handlu napojami alkoholowemi; moc rozporządzenia Rady Ministrów z d. 24 listopada 1920 r. (Załącznik Nr. 225) wyraźnie o tem w § 3 nie mówi, ale wynika to z ogólnikowego i dającego pole do dowolnej interpretacji, a często używanego w aktach rządowych zdania: „uchyla się wszystkie rozporządzenia sprzeczne z wymienionemi przepisami"

będzie Minister Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 2. Ograniczenia te dotyczą sprzedaży i podawania wyżej wymienionych napojów zarówno w naczyniach otwartych jak i zamkniętych.

Art. 3. Napojów alkoholowych, zawierających ponad 45% alkoholu, pod żadną postacią dla spożycia sprzedawać niewolno; sprzedaż napojów, sporządzonych ze spirytusu alkoholowego nieoczyszczonego, zawierającego fuzle, jest wzbroniona.

Art. 4. Gminy wiejskie i miejskie władne są, w obrębie swych granic, uchwalić całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych. Uchwała taka winna zapaść w drodze głosowania powszechnego zwykłą większością głosów.

Głosowanie zarządza zarząd gminy bądź z własnej inicjatywy, bądź na żądanie piśmienne przynajmniej $^1/_{10}$ części mieszkańców gminy, którzy ukończyli lat 21.

Zarząd komunalny zarządza głosowanie najdalej w ciągu czterech tygodni od daty przedstawionego żądania.

Głosowanie odbywa się w dniu świątecznym. Sposób głosowania określają przepisy wykonawcze.

Rewizja powziętej uchwały może nastąpić nie wcześniej, niż po upływie lat trzech od wejścia w życie zakazu.

Gdy większość $^2/_3$ ogólnej ilości gmin, wchodzących w obręb powiatu, a obejmujących nie mniej niż $^1/_2$ ogółu ludności powiatu, uchwali całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych, powiatowa władza komunalna winna zakaz ten rozszerzyć na cały powiat.

Uchwalony przez gminę, zarówno jak zarządzony przez władzę powiatową zakaz sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych, winien być ogłoszony publicznie w sposób, przyjęty w danej miejscowości, oraz udzielony w odpisie właściwej władzy akcyzowej i politycznej przynajmniej na 2 miesiące przed nastąpieniem tego roku kalendarzowego, z którego początkiem zakaz ma obowiązywać.

Art. 5. Liczbę miejsc w detalicznej sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych ogranicza się do jednego na 2500 mieszkańców, przyczem najwyżej połowa z nich może być przeznaczona do wyszunku. Z chwilą wydania niniejszej ustawy ilość obecnie istniejących miejsc sprzedaży nie może być w żadnym razie bez względu na liczbę mieszkańców powiększona; zmniejszenie liczby miejsc detalicznej sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych w stosunku do wyżej określonej normy nastąpi z dniem 1 stycznia 1921 r.

Redukcja i likwidacja zredukowanych miejsc sprzedaży musi być ukończona do końca roku 1922.

Gminy wiejskie i miejskie, stowarzyszenia społeczne i gospodarcze, posiadające uprawnienie do wykonywania przemysłu gospodnio-szynkarskiego, uzyskane przed dniem 1 stycznia 1921 r., o ile z przemysłem tym wykonywują łącznie przemysł

restauracyjny i przemysł ten uprawiają we własnym zarządzie lub przez dzierżawców, należących do kategorji inwalidów wojennych lub wdowy po poległych na wojnie, zyski zaś z tego przemysłu przekazują na cele publiczne — nie podpadają pod przepis ustępu pierwszego niniejszego artykułu.

Sprzedawcy hurtowni mogą dostarczać napojów alkoholowych tylko osobom, uprawnionym do sprzedaży detalicznej. Hurtowa sprzedaż napojów alkoholowych stanowi przemysł koncesjonowany.

Za koncesje, które na mocy przepisów, w ustępie pierwszym wymienionych zostaną cofnięte, Państwo nie płaci żadnego odszkodowania.

Art. 6. Miejsca sprzedaży nie mogą mieścić się w promieniu krótszym od 50 metrów od budynków, w których znajdują się warsztaty fabryczne, liczące wyżej 50 robotników, oraz krótszym od 100 metrów od zewnętrznych granic budynków, w których mieszczą się kościoły, domy modlitwy, wyznań w Państwie uznanych, szkoły, sądy, więzienia, dworce i stacje kolejowe, przystanie statków parowych, koszary oraz zakłady, zatrudniające więcej niż 100 robotników.

Odległość 100 metrów dotyczy miast, na wsi zaś odległość ta wynosić powinna metrów 300.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Zdrowia Publicznego i Ministrem Spraw Wewnętrznych w wypadkach szczególnych ma prawo zezwalać na wyjątki od zasady powyższej.

Art. 7. Bezwzględnie zakazana jest sprzedaż lub podawanie napojów, zawierających jakiekolwiek ilości alkoholu, osobom nieletnim do skończonego 21 roku, dalej uczniom szkół niższych i średnich bez względu na wiek, innym zaś konsumentom na kredyt pod zastaw jakichkolwiek przedmiotów lub za wykonaną pracę.

Na podstawie ograniczeń, przewidzianych w art. 1 i 2, zakazuje się sprzedaży i podawania oraz spożywania napojów alkoholowych:

a) w bufetach kolejowych, w obrębie zabudowań stacyjnych oraz w pociągach, na przystankach statków parowych i na samych statkach,
b) na całym obszarze zabudowań koszarowych i w obozach wojskowych oraz sklepach i bufetach wojskowych,
c) na całym obszarze zabudowań fabrycznych i przemysłowych oraz w lokalach i miejscach, przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych,
d) w domach ludowych i pomieszczeniach straży ogniowej,
e) we wszystkich miejscowościach:
1) w których zarządzono pobór wojskowy lub mobilizację, wybory do ciał ustawodawczych lub władz komunal-

nych, przez cały czas trwania tych zarządzeń lub akcji głosowania,

2) w których celem utrzymania porządku i spokoju publicznego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych lub upoważnione przez niego organy administracyjne zakażą sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych na czas wprowadzenia sądów doraźnych, stanu wyjątkowego lub też tłumnych zebrań ludności,

f) w niedzielę i święta, obchodzone w urzędach państwowych, przyczem ograniczenia w tym wypadku wchodzą w życie od godziny 3 dnia przedświątecznego i trwają do godziny 10 rano dnia poświątecznego,

g) w miejscowościach, położonych poza obrębem miasta powiatowego, wojewódzkiego lub stołecznego, również we wszystkie inne dni tłumnych zebrań ludności, jak targi, jarmarki, odpusty, pielgrzymki, misje i t. p., stosowane będą ograniczenia, jak w punkcie f),

h) w budynkach, oddanych do użytku służby publicznej.

Kto w stanie nietrzeźwości, wywołanej nadużyciem napojów alkoholowych, zachowaniem swojem daje powód do publicznego zgorszenia, a także, kto w takim stanie nietrzeźwości znajduje się w miejscu publicznem, bez względu na swoje zachowanie się podlega karze, w art. 8 niniejszej ustawy przewidzianej.

Takiej samej karze podlega ten, kto drugiego do takiego stanu nietrzeźwości doprowadził, prócz tego odpowiada on obok nietrzeźwego solidarnie za wszelkie szkody i straty, wyrządzone innym przez osobę, którą do stanu nietrzeźwości doprowadził lub do niego się przyczynił.

Art. 8. Winni przekroczenia przepisów niniejszej ustawy oraz rozporządzenia na jej podstawie wydanych, o ile czyn nie podlega surowszemu ukaraniu w myśl, obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych, ulegną w drodze administracyjnej karze grzywny do marek 20.000 lub aresztu do 1 miesiąca, w razie zaś powtórzenia przekroczenia grzywny do 100.000 marek lub aresztu do 3 miesięcy.

Kary aresztu i grzywny mogą być nałożone jednocześnie Nadto może być orzeczone cofnięcie koncesji na sprzedaż lub wyszynk napojów alkoholowych.

Dwukrotne przekroczenie przepisów niniejszej ustawy powoduje, niezależnie od kar przewidzianych, utratę koncesji.

Odpowiedzialność za przekroczenie przepisów niniejszej ustawy gaśnie po upływie 5 lat od dnia popełnienia przekroczenia.

W b. dzielnicy pruskiej o wymiarze kar orzekają wyłącznie sądy.

Art. 9. Karom wyszczególnionym w art. 8 ulegają nietylko właściciel zakładu, względnie jego zarządca, lecz również służba, która dopuściła się przekroczenia przepisów niniej-

szej ustawy, oraz wszystkie osoby, wykraczające przeciwko przepisom niniejszej ustawy.

Art. 10. Wszelkie zobowiązania, zaciągnięte z obejściem niniejszej ustawy, są nieważne.

Art. 11. Do spółdziałania w wykonywaniu przepisów niniejszej ustawy Minister Zdrowia Publicznego w porozumieniu z właściwymi ministrami powoła organy władz państwowych i komunalnych, jak również organizacje społeczne, mające na celu walkę z alkoholizmem, zrzeszenia oświatowe i spółdzielcze.

Art. 12. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu, o ile zaś chodzi o wykonanie na obszarze b. dzielnicy pruskiej — Ministrowi tej dzielnicy w porozumieniu z Ministrem Zdrowia Publicznego, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu.

Art. 13. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Załącznik Nr. 228.

ROZPORZĄDZENIE

wykonawcze Ministra Zdrowia Publicznego z dn. 2 czerwca 1922 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu do ustawy z dnia 23 kwietnia 1920 roku o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych.

(D. U. Nr. 51 p. 462).

Na podstawie art. 12 ustawy z dn. 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. r. 1922 Nr. 35 poz. 299) zarządza się co następuje:

§ 1. Wytwarzanie w kraju i sprowadzanie z zagranicy napojów alkoholowych, zawierających ponad 45% alkoholu jest wzbronione. Ograniczenie to nie tyczy się wyrobu spirytusu w ogólności i wytwarzania wyższo-procentowych napojów alkoholowych, przeznaczonych na eksport.

Piwo, zawierające do 2,5% alkoholu, co powinno być zaznaczone przez producenta na naczyniu, w którem wypuszcza się je w handel (antałek, butelka i t. p.), nie podlega ograniczeniom ustawy.

Przez fuzle w znaczeniu artykułu 3 ustawy rozumieć należy produkty, otrzymane przy destylacji spirytusu suro-

wego, wypędzonego z materjałów zbożowych, okopowych i melasy, zawarte w destylacie jako domieszka obok spirytusu etylowego.

§ 2. Całkowity zakaz sprzedawania i podawania napojów alkoholowych, oprócz wypadków, wymienionych w art. 7 ustawy, może nastąpić w danej gminie na zasadzie głosowania powszechnego. Głosowanie odbywa się na zasadach, obowiązujących przy wyborach do Sejmu. Głosowanie odbywa się na podstawie ostatnich list wyborczych do Sejmu. Zaskarżenie uchwały odbywa się w trybie, przewidzianym przez ustawę o wyborach do Sejmu.

§ 3. O liczbie i rozmieszczeniu miejsc wyszynku i detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych decyduje właściwa komisja do walki z alkoholizmem (§§ 8, 9 i 10 niniejszego rozporządzenia). Udzielanie koncesji na wyszynk, lub sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych należy do kompetencji Ministerstwa Skarbu (w województwach: krakowskiem, lwowskim, stanisławowskiem i tarnopolskiem — do kompetencji Ministerstwa Przemysłu i Handlu, w województwach pomorskiem i poznańskiem—według dotychczas obowiązujących ustaw).

§ 4. Konsumentem, w rozumieniu ustawy, jest każdy kupujący czy to dla spożycia na miejscu, czy też dla spożycia w domu.

§ 5. Koncensje na wyszynk lub sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych dla zakładów, wyszczególnionych w art. 7 ustawy punkty a), b), c), d), h), jako wygasłe z dn. 1 stycznia 1921 r., przedłużane być nie mogą.

§ 6. Wydawanie zarządzeń, wymienionych w art. 7 ustawy punkty e—1) i g), należy do władzy administracyjnej I instancji, a wymienionych w punkcie e—2), do władzy administracyjnej II instancji.

§ 7. Za niedozwoloną sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych właściciel zakładu odpowiada zawsze, personel pozostały tylko wtedy, gdy bezpośrednio przyczynił się do sprzedaży nielegalnej.

Postanowienia przedostatniego ustępu art. 7 ustawy mają zastosowanie w wypadkach wyraźnego i widocznego dla otoczenia stanu nietrzeźwości ewentualnie stwierdzonego przez lekarza.

Karze za doprowadzenie kogokolwiek do stanu nietrzeźwości podlega ten, kto go świadomie do tego stanu doprowadził.

Władze administracyjne, nakładające karę za powtórne przekroczenie niniejszej ustawy, zawiadamiają o tem właściwe władze skarbowe w celu zastosowania przepisu ustępu 3 art. 8 ustawy o cofnięciu koncesji.

Na zasadzie art. 9 ustawy karom, wyszczególnionym w art. 8 ustawy, podlegają po za właścicielem, względnie

zarządcą i służbą, również ci wszyscy, którzy obchodzą przepisy ustawy przez spożywanie przyniesionych ze sobą napojów alkoholowych w miejscu i czasie zabronionym przez przepisy ustawy.

§ 8. Przy władzach administracyjnych I i II instancji ustanawia się komisje do walki z alkoholizmem, w których skład wchodzą: przedstawiciel władzy administracyjnej lub jego zastępca jako przewodniczący, przedstawiciel Ministerstwa Zdrowia Publicznego, przedstawiciel Ministerstwa Skarbu, 2 przedstawicieli samorządu (Sejmiku powiatowego względnie Rady powiatowej, Rady miejskiej w miastach wydzielonych) oraz 2 przedstawicieli organizacji społecznych, mających na celu walkę z alkoholizmem, ewentualnie zrzeszeń oświatowych lub współdzielczych.

§ 9. Do zakresu kompetencji komisji wchodzi:

a) określenie liczby i rozmieszczenia miejsc sprzedaży detalicznej oraz wyszynku napojów alkoholowych (za podstawę obliczeń bierze się ludność całego powiatu, względnie miasta wydzielonego);

b) opinjowanie w sprawie kar administracyjnych. Orzeczenie karne władzy administracyjnej może nastąpić jedynie po otrzymaniu opinji komisji, przyczem opinja komisji w dosłownym odpisie winna być dołączona do rejestru karnego;

c) wyznaczenie delegatów swoich dla kontroli wykonywania przepisów ustawy oraz rozporządzeń, na ich podstawie wydanych.

§ 10. Komisje do walki z alkoholizmem przy władzach adm. II instancji są instytucjami nadzorczemi dla komisji przy władzach adm. I instancji oraz instancją odwoławczą dla orzeczeń komisji przy władzach adm. I instancji.

Ostateczna decyzja w każdym razie należy do Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

Przy wykonywaniu swych czynności członkom komisji służą prawa urzędników państwowych.

§ 11. Winni przekroczenia niniejszego rozporządzenia ulegają karom, przewidzianym w art. 8 ustawy o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych.

§ 12. Regulamin dla komisji do walki z alkoholizmem wydaje Minister Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie wykonawcze z dn. 16 września 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 650).

Załącznik Nr. 229.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o tymczasowej ustawie miejskiej.

(Dz. U. Z. W. Nr. 7, poz. 46).

Na podstawie art. 2, rozkazu Naczelnego Wodza z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie, ustanawiam tymczasową ustawę miejską na zasadach następujących:

Art. 1. Ustawa niniejsza obowiązuje w miastach: Brześciu Litewskim, Druskiennikach, Kobryniu, Kowlu, Lidzie, Łucku, Nowo-Wilejce, Nowogródku, Oszmianie, Pińsku, Prużanie, Święcianach, Słonimiu, Trokach, Wilnie, Włodzimierzu Wołyńskim, Wołkowysku oraz w miastach, na które moc niniejszego rozporządzenia zostanie rozciągnięta.

Art. 2. Sprawami miejskiemi zarządza magistrat, który składa się z burmistrza (w Wilnie — prezydenta miasta), jego zastępcy i ławników.

Liczba ławników wynosi:

1) w miastach, mających poniżej 10 tysięcy mieszkańców — 2.

2) w miastach, mających od 10 do 25 tysięcy mieszkańców — 3.

3) w miastach mających ponad 25 tysięcy mieszkańców — 5.

Art. 3. Burmistrzów i ich zastępców dla wszystkich miast oraz ławników dla miast powiatowych mianuje właściwy komisarz okręgowy, ławników zaś w pozostałych miastach — właściwy komisarz powiatowy.

Prezydenta m. Wilna i jego zastępcę mianuje Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Art. 4. Pensje burmistrzów i ich zastępców (w Wilnie prezydenta i jego zastępcy) określa władza mianująca, pensje zaś ławników — magistrat.

Pensje powyższe pokrywane są z funduszów miasta.

Art. 5. Do kompetencji magistratu należy:

1) zarządzanie majątkiem miasta oraz jego dochodami i wydatkami,

2) prowadzenie dokładnego inwentarza majątku miejskiego,

3) uchwalanie budżetu miejskiego i wydatków budżetem nieprzewidzianych oraz dokonywanie w budżecie niezbędnych zmian,

4) uchwalanie na rzecz miasta podatków i opłat,

5) rozkładanie podatków i powinności miejskich,

6) zarządzanie rachunkowością i kasowością miasta,

7) zakładanie i utrzymywanie miejskich dróg, mostów, ulic, placów, ogrodów, skwerów i t. d.

8) zakładanie i utrzymywanie miejskich środków komunikacji,

9) zakładanie i utrzymywanie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych oraz służących do zaopatrywania miasta w światło i siłę elektryczną,

10) opieka nad ubogimi, tworzenie i utrzymywanie zakładów dobroczynnych,

11) ochrona zdrowia publicznego, zakładanie i utrzymywanie szpitali i urządzeń sanitarnych,

12) zakładanie i utrzymywanie rzeźni, hal i targowisk,

13) aprowidowanie miasta,

14) popieranie miejscowego handlu, przemysłu i rzemiosł oraz zakładanie instytucji kredytowych,

15) piecza nad oświatą publiczną, zakładanie i utrzymywanie szkół, bibljotek, muzeów, teatrów i t. p.

16) reprezentowanie miasta i pertraktowanie w jego imieniu z władzami i osobami prywatnemi,

17) ustanawianie posad służbowych i kasowanie ich,

18) uchwalanie etatów dla pracowników miejskich,

19) uchwalenie regulaminu dla swych czynności,

20) pozywanie do sądu i odpowiadanie przed sądem w sprawach miasta,

21) mianowanie i zwalnianie pracowników miejskich oraz kontrola nad ich czynnościami,

22) składanie władzy nadzorczej sprawozdań ze swych czynności, ze stanu zakładów i majątku miasta oraz wniosków w zakresie gospodarstwa miejskiego,

23) wykonywanie czynności, poruczonych przez władze polskie oraz obowiązujące ustawy i rozporządzenia.

Art. 6. Posiedzenia magistratu są prawomocne, jeżeli obecna jest na nich więcej, niż połowa jego członków. Uchwały magistratu zapadają większością głosów; w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 7. Burmistrz (prezydent) jest kierownikiem magistratu i jego przedstawicielem. W tym charakterze burmistrz (prezydent) przewodniczy na posiedzeniach magistratu oraz przygotowuje i wykonywa jego uchwały.

Art. 8. Burmistrz (prezydent) ma prawo zawiesić uchwałę magistratu w ciągu 2 tygodni od chwili jej powzięcia, jeżeli może ona przynieść szkodę miastu.

Uchwała, zawieszona przez burmistrza (prezydenta), staje się prawomocną, jeżeli nie zostanie unieważniona przez władzę nadzorczą w ciągu 2 tygodni od chwili jej zawieszenia.

Art. 9. Jeżeli burmistrz (prezydent) chwilowo nie może pełnić czynności z powodu choroby lub nieobecności, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

Art. 10. Magistrat ma prawo pobierać na rzecz miasta podatki bezpośrednie i pośrednie oraz opłaty.

Podatki pobierane są na podstawie osobnych statutów podatkowych bądź w postaci dodatków do istniejących podatków państwowych, bądź w postaci samodzielnych podatków miejskich.

Do chwili wydania tych statutów podatki i opłaty na rzecz miasta pobierane są zgodnie z ustawami rosyjskiemi, które obowiązywały w tej mierze.

Art. 11. Językiem urzędowym magistratu jest język polski. W tym języku komunikują się magistraty między sobą i z władzami polskiemi. Wszelkie urzędowe księgi i akta prowadzone są w języku polskim. Pozatem języki miejscowe równouprawnione są w magistratach z językiem polskim.

Art. 12. Nadzór nad miastami sprawują w pierwszej instancji komisarze powiatowi (w Wilnie — komisarz miejski), w drugiej zaś komisarze okręgowi.

Odwołanie od niższej instancji nadzorczej do wyższej nastąpić może w ciągu 2 tygodni od daty otrzymania postanowienia niższej instancji.

Art. 13. Zatwierdzenia władzy nadzorczej wymagają uchwały, dotyczące spraw, wspomnianych w pp. 3, 4, 17 i 18 art. 5 niniejszego rozporządzenia.

Art. 14. Jeżeli magistrat nie wstawia do budżetu lub nie uchwala poza nim wydatku, które miasto obowiązane jest pokryć w myśl istniejących ustaw i umów, czyni to władza nadzorcza.

Art. 15. Jeżeli miasto nie wykonywa swych obowiązków w granicach budżetu lub wykonywa je nienależycie, władza nadzorcza czyni na koszt miasta, celem należytego ich wykonania, niezbędne zarządzenia, przyczem ma ona prawo wydania przepisów co do źródeł pokrycia odnośnych potrzeb finansowych.

Art. 16. Magistrat miasta może być rozwiązany tylko na mocy rozporządzenia Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich.

Art. 17. Członkowie magistratu mogą być złożeni z urzędu na mocy decyzji władzy, która ich mianowała.

Art. 18. Nieważne są postanowienia magistratu, które:

1) powzięte zostały na zebraniach nieprawomocnych,
2) przekraczają kompetencję magistratu,
3) naruszają obowiązujące ustawy.

O nieważności ogłasza władza nadzorcza.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje do czasu ukonstytuowania się rady miejskiej z wyborów.

Warszawa, dn. 27 czerwca 1919 r.

P. Dz. U. Z. W. Nr. 32, p. 345 i 51 p. 109, p. D. U Z. W. i F. P. Nr. 13, p. 177, (rozciągnięcie na miasta i miasteczka ponad 4 000 mieszkańców), — ordynacja wyborcza p. Dz. U. Z. W. Nr. 7, p. 44.

Załącznik Nr. 230.

ROZPORZĄDZENIE

(9066/134) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o ustawie miejskiej.

(D. U. Z. W. Nr. 12 p. 99).

Na podstawie art. 2 rozkazu Wodza Naczelnego W. P. z dnia 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie, (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3, pozycja 15) ustanawiam następującą ustawę miejską:

TYTUŁ I. O gminie miejskiej i zmianie jej granic.

Art. 1. Niniejszej ustawie będą podlegały miasta, wyliczone w załączonym wykazie, tudzież te miasta, na które Komisarz Generalny Ziem Wschodnich dodatkowo rozciągnie jej moc obowiązującą.

Art. 2. Gmina miejska jest samorządną jednostką terytorjalną i osobą publiczno-prawną.

Art. 3. Utworzenie nowej gminy miejskiej, skasowanie istniejącej oraz wszelkie zmiany jej granic mogą być uskutecznione tylko przez rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, wydane po wysłuchaniu wniosków zainteresowanych jednostek samorządnych.

Art. 4. W razie przyłączenia do miasta gminy sąsiedniej w całości, majątek tej gminy oraz jej długi przechodzą na miasto.

Jeżeli wskutek zmian, przewidzianych w art. 3, zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku zainteresowanych gmin oraz oznaczenia ich obowiązków, wówczas, o ile nie nastąpi dobrowolny układ między gminami, dokonywa tego Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Ustawy, rozporządzenia administracyjne i uchwały gminne, obowiązujące na obszarze, który został włączony do gminy miejskiej, zachowują swą moc, dopóki nie zostaną legalnie uchylone.

TYTUŁ II. O członkach gminy.

Art. 5. Członkami gminy są osoby:

1) mające w obrębie gminy nieruchomości i mieszkające stale w jej obrębie conajmniej od 3-ch miesięcy;

2) urodzone w obrębie terytorjum, podległego Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, lub w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej i stale zamieszkałe w gminie conajmniej od 10 miesięcy.

Art. 6. Gminy miejskie mają prawo nadawać osobom zasłużonym obywatelstwo honorowe.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa członka gminy, nie nakładając wzamian żadnych obowiązków.

Art. 7. Członkom gminy przysługuje prawo:

1) korzystania z urządzeń, zakładów i majątku gminy, stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów;

2) udziału w wyborach gminnych i sprawowania urzędów gminnych z wyboru, zgodnie z ustawami istniejącemi;

3) korzystania w razie potrzeby z opieki ze strony gminy, stosownie do przepisów odpowiednich ustaw.

Art. 8. Do obowiązków członka gminy należy:

1) podleganie rozporządzeniom, uchwałom i zarządzeniom organów gminnych;

2) uiszczenia podatków, opłat i ponoszenie wszelkich innych ciężarów gminnych.

Art. 9. Członek gminy traci stanowisko z wyboru, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie wykluczała jego obieralność. Członek gminy, zajmujący stanowisko z wyboru zostaje zawieszony w czynnościach z chwilą rozpoczęcia przeciw niemu śledztwa wstępnego z oskarżenia o czyny występne, pozbawiając biernego prawa wyborczego. Zawieszenie następuje przez sam fakt rozpoczęcia śledztwa i trwa aż do chwili uprawomocnienia się wyroku.

TYTUŁ III. O zakresie działania gminy miejskiej.

Art. 10. Do zakresu działania gminy miejskiej należą sprawy, dotyczące dobrobytu materjalnego, oświaty, kultury i zdrowia jej mieszkańców oraz sprawy, poruczone jej w drodze ustaw i rozporządzeń administracyjnych. W szczególności do zakresu działania gminy miejskiej należy:

1) zarządzanie majątkiem gminnym, jej dochodami i wydatkami oraz powinnościami naturalnemi;

2) zakładanie i utrzymywanie miejskich dróg, mostów, ulic, placów, ogrodów, skwerów i t. p.;

3) zakładanie miejskich środków komunikacji;

4) piecza nad urządzeniami, służącemi do utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego;

5) zakładanie i utrzymywanie urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych oraz służących do zaopatrywania miasta w światło i siłę elektryczną;

6) opieka nad ubogimi, tworzenie i utrzymywanie zakładów dobroczynnych;

7) ochrona zdrowia publicznego, zakładanie i utrzymywanie szpitali i urządzeń sanitarnych;

8) zakładanie i utrzymywanie rzeźni, hal i targowisk;

9) aprowizacja i dostarczanie ludności zdrowych i tanich mieszkań;

10) popieranie miejscowego handlu, przemysłu i rzemiosł oraz zakładanie instytucji kredytowych;

11) piecza nad oświatą publiczną, zakładanie i utrzymywanie szkół, bibljotek, muzeów, teatrów i t. p.

12) piecza nad obyczajnością publiczną.

TYTUŁ IV. O radzie miejskiej.

DZIAŁ A. O składzie rady miejskiej i jej członkach.

Art. 11. Członkami rady miejskiej są radni i członkowie magistratu.

Art. 12. W miastach, mających mniej niż 5000 mieszkańców, w skład rady miejskiej wchodzi 12 radnych. W miastach, mających od 5000 do 25000 mieszkańców,—24 radnych. W miastach, mających od 25 do 45 tysięcy mieszkańców dodaje się do liczby 24 radnych 1-go radnego na każde rozpoczęte 2 tysiące mieszkańców ponad 25 tysięcy. W miastach, mających od 45 do 100 tysięcy mieszkańców, dodaje się do liczby 34 radnych 1 radnego na każde rozpoczęte 5000 mieszkańców ponad 45 tysięcy. W miastach, mających powyżej 100 tysięcy mieszkańców, dodaje się do liczby 45 radnych jednego radnego na każde rozpoczęte 10.000 mieszkańców ponad 100 tysięcy, przyczem liczba radnych nie może przewyższać 70.

Dla uzupełnienia liczby radnych w razie ich śmierci albo w razie złożenia lub utracenia przez nich mandatów wstępują na ich miejsce kolejno kandydaci z tej samej listy kandydatów.

Art. 13. Radni i ich zastępcy wybierani są na lat 3. Okres urzędowania pierwszej rady miejskiej, wybranej na mocy rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 25 czerwca 1919 r. określa art. 8 tego rozporządzenia. (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 7 pozycja 44).

Art. 14. Jeżeli w ciągu okresu wyborczego wyczerpie się lista zastępców, a brak jest więcej niż 10% ogólnej liczby radnych, władza nadzorcza zarządzi, na podstawie ostatniej listy wyborczej, wybory uzupełniające. Wybory te przeprowadzane są według tych samych przepisów na mocy których dokonane były wybory główne. Radni, wybrani na wyborach uzupełniających, urzędują tylko do końca kadencji danej rady miejskiej.

Art. 15. Radni pełnią swe czynności honorowo.

Art. 16. Jeżeli członek rady miejskiej wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, nie może sprawować swego urzędu, dopóki trwa wspomniany stosunek i dopóki rachunki zeń wynikające nie będą ostatecznie uregulowane.

Art. 17. Radny, nie przybywający w ciągu 3-ch miesięcy na posiedzenia bez usprawiedliwiającego powodu, traci swój mandat.

Art. 18. Radny nie może zajmować płatnej posady miejskiej. Pracownik miejski, wybrany do rady miejskiej, musi zrzec się swej posady na czas pozostawania w radzie.

DZIAŁ B. O kompetencji rady miejskiej.

Art. 19. Rada miejska jest przedstawicielką gminy. W sprawach, należących do zakresu działania gminy, rada miejska jest organem uchwałodawczym i kontrolującym. W szczególności do kompetencji rady miejskiej należą i decyzji jej podlegają następujące sprawy:

1) ustanawianie zasad zarządu i sposobu użytkowania majątkiem gminy oraz wszelkich zakładów lub instytucji, należących do niej lub będących w jej zawiadywaniu;

2) nabywanie oraz pozbywanie nieruchomości, obciążanie majątku gminy, przyjmowanie na jej rzecz darowizn i zapisów, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;

3) uchwalanie budżetu miejskiego i wydatków budżetem nieprzewidzianych oraz dokonywanie wszelkich zmian w budżecie;

4) uchwalanie na rzecz gminy opłat i podatków;

5) ustalanie powinności naturalnych i zamiana ich na pieniężne;

6) przedstawianie rządowi wniosków w sprawie wprowadzenia na rzecz miasta monopoli przemysłowych i opłat wwozowych;

7) umarzanie należności gminnych, których ściągnięcie staje się niemożliwe;

8) ustanawianie miejskich posad służbowych, kasowanie ich oraz uchwalanie odpowiednich etatów;

9) uchwalanie etatów dla członków magistratu;

10) ustanawianie taryf dla dorożek, tramwajów oraz innych publicznych środków komunikacyjnych w mieście;

11) uchwalanie taks na artykuły pierwszej potrzeby;

12) przyzwalanie na odstąpienia od procesów, prowadzonych w imieniu miasta; zatwierdzanie ugód umarzających spory, dotyczące bądź nieruchomości, bądź też sum, przekraczających normę, którą określa rada miejska;

13) nadawanie miejskiego obywatelstwa honorowego;

14) opinjowanie w sprawie zmiany granic gminy;

15) zatwierdzanie planu zabudowania gminy i jej planu regulacyjnego oraz uchwalanie zmian w tych planach;

16) określanie liczby ławników zgodnie z art. 39.

17) uchwalanie regulaminów dla własnych czynności oraz dla czynności swych komisji i magistratu;

18) kontrola nad czynnościami całego zarządu miejskiego i sprawdzanie jego rachunków;

19) wybór członków magistratu.

Art. 20. Rada miejska może wydawać przepisy obowiązujące w sprawach, należących do zakresu działania gminy miejskiej. Statuty miejscowe (przepisy obowiązujące), mające moc prawa w obrębie gminy, nie mogą w niczem przeczyć ustawie niniejszej oraz innym obowiązującym ustawom i przepisom. Statuty miejscowe wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej; dla uchylenia ich wystarczy uchwała rady miejskiej.

Art. 21. Radzie miejskiej przysługuje prawo wybierania ze swego łona komisji i powierzania im do rozpatrzenia a także ostatecznego decydowania spraw, podlegających jej kompetencji.

DZIAŁ C. O posiedzeniach rady miejskiej i jej uchwałach.

Art. 22. Na posiedzeniach rady miejskiej przewodniczy burmistrz lub jego zastępca; podczas rozpatrywania jednak zażaleń, złożonych przez członków gminy, na magistrat lub poszczególnych jego członków, przewodnictwo obejmuje radny, specjalnie wybrany w tym celu przez radnych zwykłą większością głosów na okres kadencji rady miejskiej.

Na pierwszem organizacyjnem posiedzeniu rady miejskiej, przewodniczy dotychczasowy burmistrz względnie prezydent.

Art. 23. Posiedzenia rady miejskiej zwołuje przewodniczący w miarę potrzeby. Posiedzenia muszą być zwoływane przynajmniej raz na miesiąc, z wyjątkiem miesiąca ferji letnich.

Przewodniczący obowiązany jest zwołać radę, jeżeli żąda tego conajmniej $^1/_4$ część członków rady.

Art. 24. Posiedzenia rady miejskiej są jawne. Na wniosek jednak przewodniczącego lub przynajmniej $^1/_4$ obecnych członków może rada większością $^2/_3$ głosów obecnych uchwalić posiedzenie tajne.

Podczas obrad nad budżetem i rozpatrywania rachunków miejskich posiedzenia w każdym razie muszą być jawne.

Art. 25. Przewodniczący ma prawo usunąć z sali posiedzeń każdą osobę z publiczności, która zakłóca porządek, lub nawet w razie potrzeby zarządzić całkowite opróżnienie sali z publiczności.

Art. 26. Członek rady miejskiej może być usunięty na jedno do trzech posiedzeń za niestosowne lub niezgodne z regulaminem zachowanie się. Usunięcie nastąpić może nie inaczej, jak na mocy uchwały rady, powziętej większością $^2/_3$ głosów obecnych na wniosek przewodniczącego.

Art. 27. Jeżeli w sprawie, stanowiącej przedmiot obrad jest zainteresowany materjalnie członek rady miejskiej albo jego krewni lub powinowaci pierwszych 3-ch stopni, nie może on być obecny przy rozważaniu sprawy, ani przy głosowaniu nad nią.

Art. 28. Członek rady, nie przybywający na posiedzenie bez podania okoliczności usprawiedliwiających, podlega karze regulaminowej od 5 do 50 marek. O wymiarze kary decyduje rada miejska na wniosek przewodniczącego.

Art. 29. Dla prawomocności posiedzeń rady miejskiej niezbędna jest obecność conajmniej połowy jej członków. Jeżeli jedno posiedzenie nie odbyło się skutkiem niedostatecznej liczby obecnych, to następne posiedzenie, zwołane z tym samym porządkiem dziennym, jest prawomocne niezależnie od liczby przybyłych członków.

Członek rady, nie przybywający na drugie posiedzenie bez podania okoliczności usprawiedliwiających, podlega karze regulaminowej od 10 do 100 marek.

O wymiarze kary decyduje rada miejska na wniosek przewodniczącego.

Art. 30. Każdy urzędnik miejski może w razie potrzeby udzielać na posiedzeniach rady miejskiej wyjaśnień rzeczowych po zameldowaniu go do głosu przez członka magistratu.

Art. 31. Do powzięcia uchwał o zaciągnięciu pożyczek, o zbywaniu nieruchomości oraz uchwał, dotyczących budżetu miejskiego i regulaminu rady miejskiej, niezbędna jest obecność conajmniej $^2/_3$ członków rady.

Art. 32. Uchwały zapadają zwykłą większością oddanych głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 33. Głosowanie jest z reguły jawne. W sprawach jednak osobistych oraz na żądanie $^1/_6$ obecnych członków rady musi być zastosowane głosowanie tajne. Na żądanie takiej samej części obecnych członków rady zastosowuje się głosowanie imienne.

Głosowanie przy wyborach zawsze jest tajne.

Art. 34. Z każdego posiedzenia musi być spisany protokuł.

Art. 35. Uchwały rady miejskiej winny być w ciągu 3 dni od chwili ich powzięcia podane do wiadomości publicznej i w ciągu 10 dni od tej samej chwili dostarczone wraz z odpowiedniemi załącznikami władzy nadzorczej.

Sposób podawania uchwał do wiadomości publicznej określa rada miejska. Uchwały, powzięte na posiedzeniach tajnych, nie podlegają ogłoszeniu.

Art. 36. Uchwały rady miejskiej, dotyczące spraw wymienionych w punktach: 2, 3, 4, 5, 10, 11, 15 i 16 art. 19 wymagają zgody władzy nadzorczej.

Art. 37. Uchwały rady miejskiej wprowadza się w wykonanie, o ile władza nadzorcza w ciągu 2-ch tygodni od chwili otrzymania tekstu tych uchwał nie zawiesi, nie zakaże wykonania lub też nie unieważni ich.

TYTUŁ V. O magistracie.

DZIAŁ A. O członkach magistratu.

Art. 38. Członkami magistratu są: w Wilnie, Grodnie i Brześciu Litewskim—prezydent, wice-prezydent oraz ławnicy; w pozostałych miastach—burmistrz, jego zastępca i ławnicy.

Burmistrz i jego zastępca, względnie prezydent i wiceprezydent, stanowią prezydjum magistratu.

Art. 39. Liczbę ławników określa rada miejska z tem, że liczba ta nie może przewyższać 10% liczby radnych. W tym względzie uchwała rady miejskiej wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Art. 40. Członkowie magistratu otrzymują stałe wynagrodzenie z funduszów miejskich. Wysokość tego wynagrodzenia określa rada miejska przed wyborem członków magistratu.

Art. 41. Członków magistratu wybierają na lat trzy, względnie do końca kadencji rady miejskiej, radni z pośród osób, które odpowiadają następującym 2-m warunkom łącznym:

1) mają bierne prawo wyborcze do rady miejskiej w któremkolwiek z miast, leżących w obrębie terytorjum, podległego Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, lub też w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej.

2) są członkami gminy miejskiej w któremkolwiek z tych miast.

Członkowie prezydjum magistratu muszą ponadto umieć czytać i pisać po polsku. Wybory ławników są proporcjonalne, wybory zaś członków prezydjum magistratu dokonywane są absolutną większością głosów. Dla wyboru członków magistratu niezbędna jest obecność conajmniej 2/3 radnych; bliższe przepisy o wyborach określi regulamin, wydany przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 42. Wybór członków prezydjum magistratu wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej. W razie odmowy zatwierdzenia zarządza się nowe wybory. Gdyby radni ponownie wybrali kandydata, który nie uzyska zatwierdzenia, wówczas władza nadzorcza mianuje odpowiedniego członka prezydjum magistratu; mianowany urzęduje, dopóki nie będzie zatwierdzony kandydat, wybrany przez radnych.

Art. 43. Jeżeli rada miejska zwleka z wyborem lub wogóle nie wybiera członków prezydjum magistratu, wówczas władza nadzorcza nakazuje dokonanie wyboru w ściśle oznaczonym terminie. O ile wybór i w tym wypadku nie został dokonany, władza nadzorcza mianuje członków prezydjum magistratu na jeden rok.

Art. 44. Gdyby radni nie dokonali wyboru ławników, funkcje magistratu przechodzą na jego prezydjum.

Art. 45. Członkowie prezydjum magistratu winni przed objęciem urzędu złożyć wobec władzy nadzorczej pierwszej instancji przysięgę, iż będą wiernie przestrzegać ustaw i sumiennie wypełniać swoje obowiązki.

Art. 46. W razie opróżnienia stanowiska w magistracie, radni dokonywują wyboru uzupełniającego.

Członek magistratu, wybrany w tym wypadku, urzęduje tylko do końca kadencji swego poprzednika.

DZIAŁ B. O kompetencji magistratu i jego członków.

Art. 47. Magistrat jest zarządzającym i wykonawczym organem gminy. W szczególności do kompetencji magistratu należy:

1) wykonywanie uchwał rady miejskiej;

2) zarządzenie majątkiem miejskim i prowadzenie jego inwentarza;

3) prowadzenie przedsiębiorstw miejskich, będących bezpośrednio pod zarządem magistratu, i sprawowanie nadzoru nad temi przedsiębiorstwami miejskiemi, które mają własne zarządy;

4) układanie projektów budżetów miejskich oraz sporządzanie i przedstawianie radzie miejskiej obrachunków w terminach, ustanowionych przez radę;

5) zarządzanie dochodami i wydatkami gminy oraz rozkładanie podatków i powinności gminnych, stosownie do obowiązujących ustaw, rozporządzeń i uchwały rady miejskiej;

6) zastępstwo prawne gminy miejskiej, w szczególności pozywanie do sądu i odpowiadanie przed sądem w sprawach gminnych;

7) składanie radzie miejskiej sprawozdań:

a) ze swej własnej działalności i działalności podwładnych sobie organów,

b) z wykonania budżetu,

c) ze stanu majątku i zakładów gminnych.

8) przedstawianie władzy nadzorczej i radzie gminnej wniosków w zakresie gospodarstwa gminnego;

9) wykonanie czynności, poruczonych przez władze państwowe i ustawy.

Art. 48. Magistrat może powierzać przygotowywanie spraw, należących do jego kompetencji, oraz ostateczne załatwianie tych spraw bądź poszczególnym swoim członkom, bądź powołanym przez siebie komisjom.

Członkiem komisji może być każda osoba, mająca bierne prawo wyborcze do magistratu (Art. 41).

Art. 49. Burmistrz jest kierownikiem magistratu i jego przedstawicielem.

W wypadkach nagłych burmistrz załatwia samodzielnie wszelkie czynności, należące do zakresu działania magistratu, powinien wszakże wyjednać na najbliższem posiedzeniu magistratu zatwierdzenie dla czynności, dokonanych na mocy niniejszego artykułu.

Art. 50. Jako kierownik magistratu, burmistrz jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników miejskich. W tym charakterze mianuje on tych pracowników i sprawuje nad nimi władzę dyscyplinarną. Na mocy tej władzy burmistrz może wymierzać następujące kary:

1) upomnienie,
2) naganę,
3) grzywnę do 100 marek.

Przeniesienie pracownika na urząd niższej kategorji oraz złożenie go z urzędu następuje na mocy decyzji burmistrza zatwierdzonej przez magistrat.

Art. 51. Dokumenty, przez które gmina zaciąga zobowiązania, muszą być podpisane przez burmistrza, jego zastępcę i jednego członka magistratu oraz opatrzone pieczęcią gminy.

Art. 52. Jeżeli burmistrz chwilowo nie może pełnić swych czynności z powodu choroby lub nieobecności, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

Urlopów udziela burmistrzowi rada miejska.

Art. 53. Burmistrz może powierzać załatwianie poszczególnych spraw, należących do jego kompetencji, swemu zastępcy lub innym członkom magistratu. Podział czynności między członków magistratu określa regulamin.

Art. 54. Członkowie gminy mają prawo zgłaszać do rady miejskiej zażalenia na czynności magistatu i poszczególnych jego członków.

Art. 55. Wszelkie przepisy, dotyczące burmistrzów względnie ich zastępców, stosują się również do prezydentów względnie wice-prezydentów, o ile ustawy lub rozporządzenia nie zawierają w tej mierze innych postanowień.

DZIAŁ C. O posiedzeniach magistratu i jego uchwałach.

Art. 56. Na posiedzeniach magistratu przewodniczy burmistrz lub jego zastępca.

Art. 57. Posiedzenia magistratu są prawomocne, jeżeli obecna jest na nich więcej niż połowa jego członków.

Art. 58. Uchwały magistratu zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 59. Art. 27 dotyczy członków magistratu także w stosunku do jego posiedzeń.

Art. 60. Uchwały magistratu powinny być podawane do wiadomości rady miejskiej.

Art. 61. Magistrat może w ciągu 2-ch tygodni zawiesić i przekazać do ponownego rozpatrzenia takie uchwały rady miejskiej, które:

1) przekraczają zakres działalności rady miejskiej,
2) naruszają ustawy obowiązujące,
3) są niewykonalne lub mogą przynieść szkodę miastu.

To samo prawo służy burmistrzowi w stosunku do uchwał magistratu.

Zakwestjonowana uchwała rady miejskiej lub magistratu uważana jest za ostateczną, jeżeli przyjęta zostanie powtórnie na następnem posiedzeniu.

TYTUŁ IV. O języku urzędowym i nadzorze nad miastami.

Art. 62. Językiem urzędowym miast jest język polski. W tym języku komunikują się organy miast między sobą oraz z władzami i osobami prywatnemi. Księgi urzędowe i akta prowadzone są w języku polskim. Pozatem wszystkie języki krajowe są równouprawnione.

Art. 63. Nadzór nad miastami sprawują w pierwszej instancji komisarze powiatowi (względnie miejscy), w drugiej— komisarze okręgowi. Od decyzji komisarzy okręgowych przysługuje prawo odwołania się do Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Odwołanie od niższej instancji nadzorczej do wyższej nastąpić może w ciągu 2-ch tygodni od daty otrzymania postanowienia niższej instancji. Decyzja Komisarza Generalnego jest ostateczną.

Art. 64. Jeżeli rada miejska nie wstawia do budżetu lub nie uchwala poza nim wydatku, które miasto obowiązane jest pokryć w myśl istniejących ustaw, rozporządzeń i umów, czyni to władza nadzorcza.

Art. 65. Jeżeli miasto nie wykonywa swych obowiązków w granicach budżetu lub wykonywa je nienależycie, władza nadzorcza czyni na koszt miasta, celem należytego ich wykonania, niezbędne zarządzenia, przyczem ma ona prawo wydania przepisów co do źródeł pokrycia odnośnych potrzeb finansowych.

Art. 66. Komisarz Generalny Ziem Wschodnich ma prawo rozwiązać radę miejską, oraz pozbawić członka rady miejskiej mandatu (D. U. Z. W. Nr. 73, p. 667).

W ciągu 3-ch tygodni od chwili rozwiązania muszą być zarządzone nowe wybory.

Powołani przez nie radni obierają nowy magistrat; do chwili zaś objęcia przez niego urzędu dawny magistrat spełnia swe czynności.

Dopóki rada miejska nie ukonstytuuje się w nowym składzie, wszystkie jej funkcje spełnia magistrat, ograniczając się do załatwiania spraw bieżących.

W żadnym razie magistrat nie może zbywać i zamieniać nieruchomości miejskich oraz zaciągać pożyczek. Uchwały magistratu, powzięte w zastępstwie rady miejskiej, podlegają przepisom art. 36 37.

Art. 67. Nieważne są uchwały organów gminy miejskiej, które:

1) powzięte zostały na zebraniach nieprawomocnych,

2) przekraczają kompetencję odpowiedniego organu,
3) naruszają obowiązujące ustawy.

O nieważności ogłasza władza nadzorcza.

Art. 68. Unieważnione mogą być uchwały rady miejskiej i magistratu, powzięte w obecności osób, które w myśl art. 27 i 59 winny być usunięte od obrad i głosowania, oraz uchwały wyraźnie dla miasta szkodliwe.

O unieważnieniu uchwały decyduje władza nadzorcza na wniosek zainteresownej osoby lub z urzędu.

Unieważnienie uchwały nastąpić może tylko w ciągu 2-ch tygodni od chwili dostarczenia jej władzy nadzorczej.

Art. 69. Władze nadzorcze mają prawo, osobiście lub przez delegatów, dokonywać rewizji gospodarki miejskiej. Organa miasta obowiązane są udzielać im przy tem wszelkiej pomocy, przedstawiać księgi i dokumenty, wtajemniczać w sprawy i dopuszczać do rewizji kas.

TYTUŁ VII. Postanowienia końcowe.

Art. 70. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Szefowi Sekcji Administracyjnej Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa dnia 14 sierpnia 1919 r.

Załącznik Nr. 99.

Wykaz miast do art. 1 rozporządzenia o ustawie miejskiej.

1. Brześć-Litewski.
2. Druskieniki.
3. Grodno.
4. Kobryń.
5. Kowel.
6. Lida.
7. Łuck.
8. Łuniniec.
9. Nowogródek.
10. Nowo-Wilejka.
11. Oszmiana.
12. Pińsk.
13. Prużana.
14. Święciany.
15. Słonim.
16. Troki.
17. Wilno.
18. Włodzimierz-Wołynski.
19. Wołkowysk.

Warszawa dnia 14 sierpnia.

Dodatkowo: Baranowicze, Mińsk, Ihumeń, Słuck, Kanów, Kajdanów, Kopyl, Nadświęciany i Krynki. (D. U. Z. W. Nr. 46), Regulamin wyborczy p. D. U. Z. W. Nr. 12, p. 100, Ustawa z dnia 30 marca 1922 r. (D. U. Nr. 28, p. 225) przedłużyła okres urzędowania organów samorządowych aż do chwili objęcia tego urzędowania przez nowe organy, wybrane na zasadzie przyszłych ordynacji wyborczych.

Załącznik Nr. 231

ROZPORZĄDZENIE

(2297/674) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie ustawy o samorządzie powiatowym

(D. U. Z. W. Nr. 90 p. 1284)

Na zasadzie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 poz. 15) o organizacji zarządu cywilnego na Ziemiach Wschodnich, zajętych przez wojska polskie, zarządzam wprowadzenie na obszarach okręgów: Wileńskiego, Brzeskiego i Mińskiego samorządu powiatowego na zasadach następujących:

TYTUŁ I. O powiatowych związkach samorządowych i ich granicach.

Art. 1. Powiatowy związek samorządowy jest osobą publiczno-prawną. Terytorjalnie każdy powiatowy związek samorządowy obejmuje powiat administracyjny.

Zmiany granic powiatów administracyjnych pociągają za sobą odpowiednie zmiany obszarów powiatowych związków samorządowych.

Art. 2. Jeżeli wskutek zmiany granic (Art. 1 ust. 2) zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku zainteresowanych powiatowych związków samorządowych oraz oznaczenia ich obowiązków, wówczas, o ile nie nastąpi dobrowolny układ między nimi, dokonywa rozrachunku majątkowego i rozłożenia obowiązków naczelnik tego okręgu, w skład którego wchodzą zainteresowane powiatowe związki samorządowe, względnie Komisarz Generalny Ziem Wschodnich, jeżeli związki samorządowe wchodzą w skład więcej niż jednego okręgu.

Jeżeli wskutek wydzielenia gminy miejskiej z powiatowego związku samorządowego zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku i rozdzielenia obowiązków zainteresowanych jednostek samorządnych, wówczas, o ile nie nastąpi dobrowolny układ między zainteresowanemi jednostkami samorządnemi, dokonywa tego właściwy naczelnik okręgu.

Od postanowień naczelnika okręgu w sprawach wyżej pomienionych zainteresowanym jednostkom samorządnym przysługuje w ciągu 4-ch tygodni prawo odwołania się do ostatecznej decyzji Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 3. Rozporządzenia władz rządowych i uchwały organów samorządowych, obowiązujące na obszarze, który został wydzielony z danego powiatu, zachowują swą moc, dopóki

nie zostaną zniesione lub zmienione przez nowe rozporządzenia władz rządowych, względnie uchwały organów samorządowych.

Art. 4. Gminy miejskie, wydzielone z powiatów, są jednostkami samorządnemi, równorządnemi z powiatowemi związkami samorządowemi i rządzą się ustawą miejską z dnia 14 sierpnia r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 12 z dnia 22 sierpnia r. 1919 poz. 99).

Art. 5. Powiatowe związki samorządowe mogą za zgodą Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich łączyć się dla osiągnięcia poszczególnych celów samorządowych w związki specjalne.

Organizację i działalność związku specjalnego reguluje statut, zatwierdzony przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 6. Dla omówienia spraw samorządowych w zakresie zadań, włożonych na powiatowe związki samorządowe, mogą te ostatnie urządzać zjazdy swoich przedstawicieli za zgodą naczelnika okręgu, o ile zjazd składać się ma z przedstawicieli powiatów jednego okręgu, i za zgodą Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, o ile składać się będzie z przedstawicieli powiatów kilku okręgów.

TYTUŁ II. O członkach powiatowego związku samorządowego.

Art. 7. Członkami powiatowego związku samorządowego są:

1. Członkowie gmin wiejskich i miasteczkowych, znajdujących się w obrębie powiatu,
2. członkowie gmin miejskich, znajdujących się w obrębie powiatu i nie wydzielonych z powiatów.

W miejscowościach, w których nie obowiązują jeszcze ustawy o samorządzie miejskim, miasteczkowym i gminnym, członkami powiatowego związku samorządowego są:

1. Osoby obu płci, mające 21 lat skończonych, które są urodzone w obrębie ziem, podległych Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, lub Rzeczypospolitej Polskiej i w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy odpowiadają jednemu chociażby z poniżej przytoczonych warunków:

a) mieszkają w obrębie powiatu conajmniej od jednego miesiąca,

b) mają w obrębie powiatu nieruchomość, przedsiębiorstwo, urządzenie domowe, lub też stałe i określone zajęcie.

2. Wszystkie inne osoby obu płci, które ukończyły 21 lat i mieszkają stale w obrębie powiatu conajmniej od 1 sierpnia r. 1914.

Art. 8. Członkom powiatowego związku samorządowego przysługuje prawo:

1) Korzystania z urządzeń, zakładów i majątku związku, stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów.
2) Udziału w wyborach powiatowych i sprawowania urzędów powiatowych z wyboru, zgodnie z ustawami istniejącemi.
3) Korzystania w razie potrzeby z opieki ze strony związku, stosownie do przepisów odpowiednich ustaw.

Art. 9. Członek powiatowego związku samorządowego traci stanowisko z wyboru, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, która pierwotnie wykluczyłaby jego obieralność. Członek powiatowego związku samorządowego, zajmujący stanowisko z wyboru, zostaje zawieszony w czynnościach z chwilą rozpoczęcia przeciw niemu sądowego śledztwa wstępnego z oskarżenia o czyny występne, pozbawiające biernego prawa wyborczego. Zawieszenie następuje przez sam fakt rozpoczęcia śledztwa i trwa aż do chwili uprawomocnienia się wyroku lub umorzenia śledztwa.

TYTUŁ III. O zakresie działania powiatowych związków samorządowych.

Art. 10. Do zakresu działania powiatowych związków samorządowych należą sprawy, które dotyczą dobrobytu materjalnego, oświaty, kultury i zdrowia ludności powiatu, oraz sprawy poruczone im przez ustawy i rozporządzenia władz rządowych.

W szczególności do zakresu działania powiatowych związków samorządowych należy:

1. Zarząd własnym majątkiem i jego dochodami.
2. Zakładanie i utrzymywanie oraz ulepszanie dróg, mostów i innych środków komunikacyjnych w powiecie.
3. Ochrona i rozwój rolnictwa; meljoracje rolne, jako to: osuszanie, odwadnianie gruntów, zalesianie, regulowanie rzek dla uczynienia ich spławnemi oraz dla zabezpieczenia okolicznych pól od zalewów i t. p. Ochrona pól, lasów, ogrodów, sadów, łąk przed owadami i zwierzętami szkodliwemi, podejmowanie środków walki z nimi i t. p.
4. Popieranie handlu, przemysłu, rzemiosł i współdzielczości: współdziałanie celem podniesienia gospodarstwa wiejskiego, miejscowego handlu, przemysłu i rzemiosł, zakładanie, utrzymywanie i popieranie instytucji taniego kredytu dla ludności, zakładanie

i popieranie wszelkiego rodzaju kooperatyw, zakładanie składów maszyn, nawozu, nasion i t. p.

5. Piecza nad budownictwem i sposobem zabudowania powiatu.
6. Współdziałanie przy odbudowie kraju.
7. Ochrona zdrowia publicznego: rozwinięcie pomocy lekarskiej dla najszerszych warstw ludności, zakładanie i utrzymywanie szpitali, sanatorjów, ambolatorjów, aptek i t. p. zakładów, podejmowanie środków celem polepszenia stanu sanitarnego powiatu, urządzanie opiek sanitarnych, budowa i utrzymywanie izb dezynfekcyjnych, urządzanie kąpieli ludowych i t. p. Piecza nad cmentarzami.
8. Popieranie oświaty: zakładanie i utrzymywanie szkół powszechnych i zawodowych niższego typu, popieranie szkół prywatnych, organizowanie przedszkolnego i pozaszkolnego wychowania, urządzanie odczytów, urządzanie i utrzymywanie bibljotek stałych i ruchomych, muzeów, zakładanie i popieranie wydawnictw.
9. Podnoszenie poziomu obyczajności i kultury społecznej: zwalczanie pijaństwa i nierządu, zakładanie domów ludowych, teatrów i t. p.
10. Walka ze zjawiskami żywiołowemi (pożary, powodzie i t. d.) oraz zakładanie i popieranie urządzeń ochronnych.
11. Sprawy weterynaryjne: zwalczanie zarazy u koni i bydła, kontrola ich zdrowia, podejmowanie środków celem rozwoju i podnoszenia hodowli koni i bydła, zakładanie i utrzymywanie oraz kontrola rzeźni i t. d.
12. Opieka społeczna: opieka nad sierotami, biednymi, nieuleczalnie chorymi, chorymi umysłowo; zakładanie i utrzymywanie odpowiednich zakładów opiekuńczych i t. d.
13. Ochrona pracy: zakładanie i utrzymywanie biur pośrednictwa pracy; zakładanie domów robotniczych, urządzanie robót publicznych i innych warsztatów pracy i t. d.
14. Piecza nad aprowidowaniem ludności powiatu, jak również zaopatrywanie ludności w artykuły pierwszej potrzeby i inne.
15. Organizacja pomocy prawnej dla ludności: zakładanie i utrzymywanie biur porad prawnych.
16. Udzielanie koncesji na przedsiębiorstwa użyteczności publicznej w wypadkach, gdy udzielenie koncesji nie należy do organów państwowych.

Zadania powyższe, z wyjątkiem wymienionego w punkcie 1, powiatowe związki samorządowe spełniają bądź samodziel-

nie wtedy, jeżeli nie mogą być one wykonane przez poszczególne gminy, bądź też przez udzielanie zasiłków pieniężnych osobom fizycznym lub prawnym.

Art. 11. Powiatowe związki samorządowe mają prawo przedkładania Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich wniosków w sprawie zarządzeń, które należą do zakresu działania powiatowych związków samorządowych, a dla których wymagana jest droga ustawowa.

TYTUŁ IV. Organa powiatowego związku samorządowego.

Art. 12. Organami powiatowego związku samorządowego są:

1) Sejmik powiatowy,
1) Wydział powiatowy.

DZIAŁ A. O sejmiku powiatowym.

ROZDZIAŁ I. O składzie sejmiku powiatowego i jego członkach.

Art. 13. Członkami sejmiku powiatowego są radni i członkowie wydziału powiatowego.

Skład sejmików powiatowych określają ordynacje wyborcze: rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 15 października 1919 r. (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 26 z dnia 6 listopada r. 1919 i z dnia 30 maja r. 1920 (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 50).

Art. 14. Radni sejmiku powiatowego wybierani są na lat 3.

Art. 15. Członek sejmiku powiatowego traci mandat wskutek:

a) utraty biernego prawa wyborczego do sejmików powiatowych.
b) dobrowolnego ustąpienia,
c) w wypadkach, przewidzianych w art. 18 i 34 niniejszej ustawy.

Art. 16. W razie utraty przez radnego mandatu, otrzymanego z wyborów proporcjonalnych: pośrednich lub bezpośrednich wstępuje na jego miejsce zastępca z tej samej listy kandydatów; jeżeli w ciągu okresu wyborczego wyczerpie się lista zastępców, a brak jest więcej niż 50% ogólnej liczby radnych, naczelnik okręgu zarządza na podstawie ostatniej listy wyborczej wybory uzupełniające; wybory te przeprowadzane są według tych samych przepisów, na mocy których dokonane były wybory główne. Jeżeli radny, który utracił

mandat, wchodził w skład sejmiku z wyborów pośrednich, dokonanych absolutną większością głosów, wówczas naczelnik okręgu zarządzą wybory uzupełniające, dokonywane przez odnośne kolegjum wyborcze.

Radny, otrzymując mandat w wyżej pomienionych wypadkach, urzęduje tylko do końca kadencji swego poprzednika.

Art. 17. Radni i przewodniczący pełnią swe czynności honorowo, jednakże pobierają oni djety i zwrot kosztów podróży na mocy specjalnej uchwały sejmiku. Djety za posiedzenia przewodniczącemu nie przysługują.

Art. 18. Jeżeli członek sejmiku powiatowego wchodzi w stosunki prawne z powiatowym związkiem samorządowym, jako przedsiębiorca lub dostawca wówczas traci on mandat.

Art. 19. Radni i członkowie wydziału powiatowego nie mogą zajmować posad płatnych przez powiatowy związek samorządowy, oprócz posad obsadzanych przez sejmik drogą wyborów. Pracownik samorządu powiatowego wybrany do sejmiku lub wydziału swego powiatu musi się zrzec swej posady na czas piastowania mandatu.

ROZDZIAŁ B. O kompetencji sejmiku powiatowego.

Art. 20. Sejmik powiatowy jest przedstawicielem powiatowego związku samorządowego. W sprawach, należących do zakresu działania powiatowych związków samorządowych, sejmik jest organem uchwałodawczym i kontrolującym. W szczególności zaś do kompetencji sejmiku powiatowego należą i uchwał jego wymagają następujące sprawy:

1. Ustanawianie zasad zarządu majątkiem powiatowego związku samorządowego, jego dochodami, oraz wszelkiemi instytucjami i zakładami należącemi do niego, lub będącemi w jego zawiadywaniu, lokowanie kapitałów.
2. Przyjmowanie na rzecz powiatowego związku samorządowego darowizn i zapisów.
3. Nabywanie, pozbywanie i obciążanie nieruchomości powiatowego związku samorządowego, zaciąganie pożyczek.
4. Uchwalanie budżetu powiatowego i wydatków w budżecie nieprzewidzianych, dokonywanie wszelkich zmian w budżecie.
5. Zatwierdzanie obrachunku rocznego, oraz sprawozdań rocznych.
6. Ustalanie powinności naturalnych i pieniężnych, oraz zamiana jednych na drugie.
7. Uchwalanie na rzecz powiatowego związku samorządowego źródeł dochodowych, przewidzianych w niniejszej ustawie.

8. Umarzanie należności powiatowych, ściągnięcie których stało się niemożliwe.
9. Ustanawianie powiatowych porad samorządowych, kasowanie ich oraz uchwalanie odpowiednich etatów.
10. Wybór członków wydziału powiatowego, kontrola ich czynności oraz rozpatrywanie skarg na członków wydziału.
11. Ustanawianie taryf dla środków komunikacyjnych, utrzymywanych przez samorząd powiatowy.
12. Przyzwalanie na odstąpienie od procesów, prowadzonych w imieniu powiatowego związku samorządowego, zatwierdzanie ugód, umarzających spory, dotyczące bądź nieruchomości, bądź też sum, przekraczających normę, którą określi sejmik powiatowy.
13. Uchwalanie i tworzenie funduszów specjalnych na zaopatrywanie ludności powiatu w artykuły pierwszej potrzeby lub na inne cele.
14. Udzielanie koncesji na zakładanie i prowadzenie przedsiębiorstw użyteczności publicznej w wypadkach, gdy udzielenie koncesji nie należy do organów państwowych.
15. Opinjowanie w sprawie zmiany granic powiatu oraz gmin, wchodzących w skład danego powiatu.
16. Uchwalanie regulaminu dla własnych czynności oraz czynności wydziału i komisji.
17. Przedstawianie wniosków Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich w sprawach zarządzeń, które należą do zakresu działania powiatowych związków samorządowych.
18. Sprawy, przekazane sejmikowi przez ustawy i rozporządzenia rządowe.

Art. 21. Sejmik powiatowy może wydawać statuty miejscowe (przepisy obowiązujące) w sprawach, należących do zakresu działania sejmiku. Statuty miejscowe, mając moc prawa w obrębie powiatu, mogą być zaopatrzone w sankcję karną i nie mogą w niczem przeczyć ustawie niniejszej oraz innym obowiązującym ustawom i przepisom. Statuty miejscowe wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej II instancji (Art. 86); dla uchylenia ich wystarcza uchwała sejmiku powiatowego.

Art. 22. Sejmikom powiatowym przysługuje prawo wybierania komisji ze swego łona lub z pośród członków danego powiatowego związku samorządowego oraz powierzanie tym komisjom do rozpatrzenia poszczególnych spraw, podlegających kompetencji sejmików. Do rozpatrzenia czynności i sprawozdania wydziału, a w szczególności spraw finansowych i rachunkowych, obowiązkowo winna być wybrana komisja rewizyjna z pośród radnych

ROZDZIAŁ C. O posiedzeniach sejmiku powiatowego i jego uchwałach.

Art. 23. Przewodniczącym sejmiku jest starosta, względnie jego zastępca.

Art. 24. Przewodniczący zwołuje sejmik powiatowy na posiedzenia:

1. perjodyczne — obowiązkowo 3 razy do roku.
2. nadzwyczajne — w miarę istotnej potrzeby, albo o ile tego zażąda wydział powiatowy lub co najmniej $^1/_4$ ogólnej liczby członków sejmiku powiatowego.

Art. 25. Dla prawomocności posiedzenia zwyczajnego i nadzwyczajnego sejmiku wymagana jest obecność połowy ogólnej liczby członków.

Dla prawomocności zaś posiedzenia nadzwyczajnego, zwołanego z racji wypadków szczególnej wagi, jako to: z powodu klęski żywiołowej, lub wskutek przyczyn, wywołanych przez działania wojenne, wymagana jest obecność $^1/_5$ ogólnej liczby członków sejmiku. Potrzeba zwołania tego rodzaju posiedzenia musi uzyskać w każdym poszczególnym wypadku zgodę naczelnika okręgu na wniosek starosty.

Dla powzięcia uchwał o zaciągnięciu pożyczek i aljenowania majątku powiatowego związku samorządowego, niezbędna jest obecność conajmniej $^2/_3$ ogólnej liczby członków sejmiku.

Art. 26. Porządek dzienny posiedzenia sejmiku układa starosta na wniosek wydziału powiatowego. Punkty porządku dziennego, proponowane przez wydział, nie mogą być skreślone przez starostę, o ile nie przekraczają kompetencji sejmiku.

Porządek dzienny posiedzenia może być uzupełniony bądź przez starostę, bądź przez sejmik na wniosek poszczególnych jego członków.

Rozpatrzenie spraw, wniesionych na porządek dzienny po rozesłaniu go członkom sejmiku może być odłożone na mocy decyzji przewodniczącego do następnego posiedzenia.

Art. 27. Projekty wszelkich statutów miejscowych muszą być conajmniej na tydzień przed rozpatrzeniem ich na sejmiku dostarczone Urzędowi Powiatowemu w celu zbadania ich przez właściwych referentów. Odpowiedni referent winien być obecny na posiedzeniu sejmiku w charakterze rzeczoznawcy, przytem korzysta on z głosu doradczego. Nieobecność referenta nie wstrzymuje powzięcia uchwały w danej sprawie.

Art. 28. Posiedzenia sejmiku powiatowego są jawne. Na wniosek jednak przewodniczącego lub przynajmniej $^1/_4$ obecnych członków może sejmik większością $^2/_3$ głosów obecnych uchwalić posiedzenia tajne.

Podczas obrad nad budżetem i rozpatrywania rachunków powiatowego związku samorządowego posiedzenia muszą być jawne.

Art. 29. Przewodniczący ma prawo usunąć z sali posiedzeń każdą osobę z publiczności, która zakłóca porządek, a w razie potrzeby zarządzić nawet całkowite opróżnienie sali z publiczności.

Art. 30. Członek sejmiku może być za niewłaściwe lub niezgodne z regulaminem zachowanie się i tamowanie obrad usunięty na jedno do trzech posiedzeń, nie inaczej wszakże jak na wniosek przewodniczącego na mocy uchwały sejmiku, powziętej większością $^2/_3$ obecnych głosów.

Art. 31. Jeżeli w sprawie, stanowiącej przedmiot obrad, zainteresowany jest materjalnie członek sejmiku powiatowego, albo jego krewni i powinowaci pierwszych trzech stopni, nie może być on obecny przy rozważaniu sprawy ani przy głosowaniu nad nią.

Art. 32. Członek sejmiku, nie przybywający na posiedzenie bez podania dostatecznych okoliczności usprawiedliwiających, podlega karze regulaminowej od 50 do 500 marek. Wymiar kary zależy od uznania przewodniczącego.

Art. 33. Jeżeli jedno posiedzenie nie odbyło się skutkiem niedostatecznej liczby obecnych członków, to następne posiedzenie zwołane z tym samym porządkiem dziennym jest prawomocne niezależnie od liczby przybyłych członków sejmiku, o czem zaznacza się w zawiadomieniu o posiedzeniu.

Członek sejmiku, nie przybywający na to drugie posiedzenie bez podania dostatecznych okoliczności usprawiedliwiających, podlega karze regulaminowej od 100 do 1 000 marek. Wymiar kary zależy od uznania przewodniczącego.

Art. 34. Członek sejmiku, który nie przybył na trzy kolejne posiedzenia bez dostatecznego usprawiedliwienia, traci mandat.

Art. 35. Urzędnicy powiatowi, państwowi lub samorządowi, mogą za zezwoleniem przewodniczącego zabierać głos na posiedzeniach sejmiku powiatowego w sprawach należących do ich kompetencji.

Art. 36. Każdy członek sejmiku powiatowego ma tylko jeden głos; odstępowanie swego głosu na rzecz drugiego członka sejmika jest niedozwolone.

Art. 37. Wszystkie uchwały sejmiku powiatowego zapadają większością głosów obecnych.

Art. 38. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu.

Art. 39. Głosowanie jest jawne. W sprawach jednak osobistych oraz na żądanie $^1/_4$ obecnych członków musi być zastosowane głosowanie tajne albo imienne.

Głosowanie przy wyborach, oraz przy wyznaczeniu opłat i djet prezesom, członkom wydziału i sejmiku, jest zawsze tajne.

Art. 40. Z każdego posiedzenia winien być sporządzony protokuł i najdalej 10-go dnia od dnia posiedzenia sejmiku

powiatowego przesłany władzy nadzorczej z odpowiednimi załącznikami.

Art. 41. Protokuł podpisują przewodniczący i obecni członkowie wydziału oraz członkowie sejmiku, którzy zgłoszą się do podpisu.

DZIAŁ III. O Wydziale Powiatowym, prezesie i członkach Wydziału.

Art. 42. Wydział powiatowy składa się z prezesa i 2 lub 3 członków, stosownie do odpowiedniej uchwały sejmiku.

Art. 43. Prezesa wybiera sejmik absolutną większością głosów z pośród osób, które odpowiadają następującym warunkom łącznym:

1. są członkami powiatowego związku samorządowego na terenie Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich w myśl art. 7 ustawy niniejszej.
2. mają 30 lat skończonych,
3. znają język urzędowy w słowie i piśmie,
4. mają ukończone studja przynajmniej w zakresie szkoły średniej.

Art. 44. Członków wydziału powiatowego wybiera sejmik za pomocą wyborów proporcjonalnych z pośród osób, które odpowiadają łącznym warunkom, wymienionym w pierwszych trzech punktach artykułu poprzedniego.

Art. 45. Z pośród członków wydziału sejmik wybiera zastępcę prezesa zwykłą większością głosów.

Art. 46. Bliższe przepisy o wyborach prezesa, członków wydziału oraz zastępcy prezesa określi regulamin, wydany przez Szefa Sekcji Administracyjnej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 47. Jeżeli sejmik nie wybierze w terminie, oznaczonym w przepisach wykonawczych do niniejszej ustawy, wydziału powiatowego, wówczas wydział zostaje mianowany przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich na wniosek naczelnika okręgu.

Art. 48. Prezes i członkowie wydziału pełnią swe czynności stale i otrzymują stałe wynagrodzenie z funduszów powiatowych. Wysokość tego wynagrodzenia określa sejmik powiatowy przed wyborem wydziału.

Art. 49. Członkowie wydziału powiatowego wybierani są na lat trzy. W razie opróżnienia stanowiska w wydziale na miejsce członka wydziału wchodzi kolejny zastępca z tej samej listy kandydatów. W razie braku zastępców sejmik dokonywa wyboru uzupełniającego.

Członek wydziału, otrzymując urząd w tych wypadkach, urzęduje tylko do końca kadencji swego poprzednika.

Art. 50. Wybór prezesa i członków Wydziału powiatowego wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej I instancji.

W razie odmowy zatwierdzenia zarządza się nowe wybory. Gdyby radni ponownie wybrali kandydata, który nie uzyska zatwierdzenia, wówczas władza nadzorcza I instancji mianuje prezesa, względnie członka wydziału; mianowany urzęduje, dopóki nie będzie zatwierdzony kandydat z wyboru.

Art. 51. Wydział powiatowy jest zarządzającym i wykonawczym organem powiatowego związku samorządowego. W szczególności do kompetencji wydziału należy:

1) przygotowanie spraw, mających wejść pod obrady sejmiku powiatowego,
2) wykonywanie uchwał sejmiku powiatowego,
3) decyzja we wszystkich sprawach, nie wymagających uchwały sejmika powiatowego, lub przez niego dla siebie nie zastrzeżonych,
4) wypracowanie regulaminu dla swoich czynności,
5) sprawowanie władzy dyscyplinarnej nad pracownikami powiatowego związku samorządowego,
6) wymierzanie kar za przekroczenia statutów miejscowych (przepisów obowiązujących),
7) wykonywanie czynności poruczonych przez ustawę.

Art. 52. Wydział może powierzać przygotowanie spraw, należących do jego kompetencji, bądź poszczególnym swoim członkom, bądź powołanym przez siebie komisjom. Członkiem komisji może być każda osoba, będąca członkiem danego powiatowego związku samorządowego.

Art. 53. Prezes wydziału jest kierownikiem wydziału i jego przedstawicielem. W wypadkach nagłych prezes załatwia samodzielnie wszelkie czynności, należące do zakresu działania wydziału, powinien wszakże wyjednać na najbliższem posiedzeniu wydziału zatwierdzenie dla tych czynności.

Art. 54. Jako kierownik wydziału prezes jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników powiatowego związku samorządowego. W tym charakterze mianuje on tych pracowników i sprawuje nad nimi władzę dyscyplinarną, wymierzając swą władzą kary porządkowe — upomnienia i naganę i wnosząc na decyzję wydziału o zastosowaniu kar dyscyplinarnych grzywny do 100 mk., przeniesienia pracownika na urząd niższej kategorji oraz złożenia go z urzędu.

Art. 55. Jeżeli prezes chwilowo nie może pełnić swych czynności z powodu choroby lub nieobecności, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

Art. 56. Prezes może powierzać załatwienie poszczególnych spraw, należących do jego kompetencji swemu zastępcy lub innym członkom wydziału. Podział czynności między członków wydziału określa regulamin.

Art. 57. Na czynności wydziału i poszczególnych jego członków mogą być składane skargi do sejmiku powiatowego na ręce jego przewodniczącego.

Art. 58. Na posiedzeniach wydziału przewodniczy prezes lub jego zastępca. Posiedzenia są zwoływane przez prezesa i prawomocne, jeżeli obecna jest na nich więcej niż połowa jego członków.

Art. 59. Uchwały wydziału zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos prezesa.

Art. 60. Uchwały sejmiku powiatowego, które:

1) są niewykonalne,
2) mogą przynieść szkodę ludności powiatu, na wniosek wydziału, złożony w ciągu dwóch tygodni od dnia ich powzięcia, mogą być przez władzę nadzorczą I instancji zawieszone i przekazane do ponownego rozpatrzenia sejmiku. Takie samo prawo przysługuje prezesowi wydziału powiatego, w stosunku do uchwał tego wydziału.

Zakwestjonowana uchwała sejmiku, względnie wydziału, uważana jest za ostatecznie przyjętą przez odpowiedni powiatowy organ samorządowy, jeżeli zostanie uchwalona na następnem jego posiedzeniu. Obok takiej uchwały zamieścić należy w protokule odpowiednią wzmiankę.

TYTUŁ V. O źródłach dochodowych powiatowych związków samorządowych.

Art. 61. Źródła dochodowe powiatowych związków samorządowych stanowią:

1) dochody z własnego majątku,
2) dochody z przedsiębiorstw samorządowych,
3) opłaty ogólne i specjalne,
4) podatki,
5) pożyczki, darowizny, zapisy, wpływy jednorazowe.

Art. 62. Przedsiębiorstwa samorządowe o charakterze zarobkowym są prowadzone na zasadach prywatno-gospodarczych i podlegają wszystkim przepisom administracyjnym i skarbowym, obowiązującym takież przedsiębiorstwa, należące do osób i instytucji prywatnych.

Art. 63. Powiatowe związki samorządowe mogą pobierać opłaty ogólne od osób, korzystających z usług powiatowych biur samorządowych (opłaty kancelaryjne), jak również z urządzeń i zakładów samorządowych, utrzymywanych w interesie dobra publicznego (ambulatorja, zakłady kąpielowe, dezynfekcyjne, środki lokomocji, mosty i t. p).

Art. 64. Powiatowe związki samorządowe mogą pobierać opłaty specjalne na założenie i utrzymywanie zakładów i urządzeń użyteczności publicznej od tych właścicieli nieruchomości, tudzież przemysłowców i handlujących, którzy ze wspomnianych urządzeń i zakładów ciągną specjalne korzyści.

Art. 65. Powiatowe związki samorządowe mogą pobierać podatki bądź w formie dodatków do państwowych podatków

bezpośrednich, bądź w formie samodzielnych podatków samorządowych.

W szczególności powiatowe związki samorządowe mogą pobierać następujące podatki:

1. podatek gruntowy,
2. podatek od budynków,
3. podatek od nieruchomości miejskich i miasteczkowych,
4. podatek drogowy,
5. podatek od umów, dotyczących sprzedaży lasów,
6. podatek od handlu i przemysłu,
7. podatek od wyszynku (od restauracji, karczem, hoteli, cukierni, jadłodajni),
8. podatek aljenacyjny,
9. podatek weterynaryjny,
10. podatek od rowerów, samochodów i powozów.

Art. 66. Wysokość podatku gruntowego określa corocznie rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 67. Samorządowemu podatkowi gruntowemu nie podlegają nieużytki (bagna, lotne piaski, trzęsawiska, okopy, blindaże i t. p.).

Art. 68. Podatek gruntowy opłacają właściciele gruntów.

Art. 69. Podatek od nieruchomości miejskich i miasteczkowych pobierany być może tylko w postaci dodatku do odpowiednich podatków gminnych. Wysokość tego dodatku określa dla każdego roku Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Art. 70. Podatek od budynków mogą pobierać powiatowe związki samorządowe:

1. od znajdujących się w obrębie gmin wiejskich budynków, zajętych przez zakłady handlowe i przemysłowe, i od budynków, przynoszących dochód przez oddanie ich w najem na mieszkania stałe lub letniska,
2. od budynków w miasteczkach nie wydzielonych z gminy, niezależnie od tego, czy te budynki zajęte są przez właścicieli, czy też oddane przez nich innym osobom do bezpłatnego lub płatnego użytkowania.

Art. 71. Podatek od budynków pobiera się w wysokości do 12% rocznie od wartości czynszowej budynku lub w wysokości do 1% od ich wartości szacunkowej w razie, jeżeli wartości czynszowej nie da się ustalić.

Art. 72. Podatkowi od budynków nie podlegają:

1. świątynie wszystkich wyznań i zabudowania kościelne,
2. nieruchomości, będące własnością instytucji naukowych, oświatowych i dobroczynnych, w częściach używanych wyłącznie dla tych celów i nie przynoszących dochodów przez oddanie ich w najem.

Art. 73. Wartość szacunkowa budynków określa się z uwzględnieniem szacunku ubezpieczeniowego lub zastaw-

nego, ustalonego przez instytucję kredytu długoterminowego, jako też cen sprzedażnych i wartości materjalnej.

Szacunek towarzystw ubezpieczeniowych lub instytucji kredytowych z lat ubiegłych podwyższa się dla ustalenia obecnej wartości, podług następującej skali: w razie zaasekurowania lub zastawu nieruchomości przed rokiem 1916 szacunek ubezpieczeniowy, względnie zastawny, podnosi się o 500%; szacunek ubezpieczeniowy, względnie zastawny, z roku 1916 podnosi się o 300%; szacunek ubezpieczeniowy, względnie zastawny z 1917 podnosi się o 200%. Takaż norma podwyżki stosuje się względem cen sprzedażnych z lat ubiegłych.

Art. 74. W wypadkach doznanej przez płatnika klęski (kompletnego nieurodzaju, zniszczenia przez działania wojenne, gradobicia, masowego upadku bydła, pożaru) kwota samorządowego podatku gruntowego, lub podatku od budynków może być umorzona lub obniżona przez sejmik powiatowy na wniosek wydziału.

Art. 75. Podatek od umów, dotyczących sprzedaży lasów, może być pobierany przez powiatowy związek samorządowy w formie dodatku do opłaty skarbowej od umów, dotyczących sprzedaży lasów w wysokości do 100% (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 30 z dnia 15 listopada r. 1919, poz. 322).

Art. 76. Podatek od handlu i przemysłu może być pobierany przez powiatowe związki samorządowe tylko w formie dodatków w wysokości do 50% podatku państwowego od przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, znajdujących się w obrębie gmin wiejskich.

Art. 77. Powiatowe związki samorządowe mogą pobierać podatek aljenacyjny w wysokości do 1% od ujawnionej w akcie rejentalnym sumy kupna — sprzedaży nieruchomości, położonej w granicach powiatu.

Art. 78. Na założenie i utrzymywanie zakładów weterynaryjnych oraz dla walki z epizootjami powiatowy związek samorządowy może pobierać podatek weterynaryjny w wysokości i na zasadach, określonych przez sejmik powiatowy.

Art. 79. Podatki, przewidziane w pp. 3, 4 7 i 10 art. 65 niniejszego rozporządzenia oraz inne podatki, jak również opłaty, pobierają powiatowe związki samorządowe na zasadzie specjalnych statutów, uchwalonych przez sejmik powiatowy.

Art. 80. Za nieuiszczenie w ustanowionym terminie podatków lub opłat specjalnych od zalegających płatników pobiera się za zwłokę karę w wysokości 1% od zaległości za każdy miesiąc, przyczem część miesiąca liczy się za cały miesiąc.

Art. 81. Powiatowe związki samorządowe mogą zaciągać pożyczki:

1. długoterminowe na cele produkcyjne lub na pokrycie nadzwyczajnych potrzeb, wywołanych wojną lub zjawiskami żywiołowemi.

2. krótkoterminowe — na pokrycie czasowego braku gotowizny w kasie samorządowej lub też na utworzenie kapitału obrotowego dla prowadzenia operacji żywnościowej.

Art. 82. Zarządy gminne oraz inspektorzy skarbowi obowiązani są udzielać powiatowym związkom samorządowym potrzebnych danych w przedmiocie opodatkowania. Prócz tego zarządy gminne winny wypełniać wszystkie polecenia wydziału powiatowego, jakie wynikają z wykonania zatwierdzonych statutów podatkowych i opłat.

TYTUŁ VI. O języku urzędowym i nadzorze rządowym nad samorządowemi związkami powiatowemi.

Art. 83. Każdy powiatowy związek samorządowy komunikuje się z organami rządowemi w języku polskim.

Pozatem w zakresie działania powiatowych związków samorządowych języki krajowe są równouprawnione.

Art. 84. Nadzór nad działalnością powiatowych związków samorządowych sprawują w pierwszej instancji naczelnicy odnośnych okręgów, w drugiej i ostatniej — Komisarz Generalny Ziem Wschodnich.

Odwołanie się od pierwszej do drugiej instancji nastąpić może w ciągu dwuch tygodni od dnia otrzymania postanowienia pierwszej instancji.

Art. 85. Zatwierdzenia władzy nadzorczej I instancji wymagają uchwały sejmiku powiatowego, dotyczące spraw, wymienionych w pp. 4, 6 i 11 art. 20, w art. 50, 63 oraz w punktach 1—10 art. 65, a także, dotyczące zawierania umów na okres od 6 do 12 lat.

Art. 86. Zatwierdzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich wymagają uchwały sejmiku powiatowego, dotyczące spraw, wymienionych w punktach 3 i 14 art. 20, w art. 21 ustanowienia i zmiany podatków, niewyszczególnionych w punktach 1—10 art. 65, opłat specjalnych (art. 64) oraz zawierania umów na okres ponad 12 lat.

Art. 87. Wszelkie uchwały, dla których prawomocności koniecznem jest zatwierdzenie władzy nadzorczej, winny być jej posłane przez wydział powiatowy w ciągu 7 dni po ich powzięciu z opinją starosty.

Art. 88. Nieważne są postanowienia organów powiatowego związku samorządowego, które:

1. powzięte zostały na posiedzeniach nieprawomocnych,
2. przekraczają kompetencję odnośnego organu,
3. pogwałcają obowiązujące ustawy i rozporządzenia władz rządowych.

O nieważności orzeka i ogłasza władza nadzorcza.

Art. 89. Unieważnione mogą być uchwały sejmiku i wydziału powiatowego, powzięte w obecności osób, które w myśl art. 31 powinny być usunięte od obrad i głosowania.

O unieważnieniu uchwały decyduje władza nadzorcza na wniosek zainteresowanej osoby lub urzędu.

Art. 90. Uchwały sejmiku powiatowego, wymagające zatwierdzenia władzy nadzorczej, wprowadza się w wykonanie, o ile ta władza nie odmówi zatwierdzenia w ciągu 15 dni od dnia otrzymania tekstu tych uchwał.

Pozostałe uchwały mogą być wykonane niezwłocznie po ich powzięciu.

Art. 91. Jeżeli sejmik powiatowy nie wstawia do budżetu lub nie uchwala poza nim wydatku, który powiatowy związek samorządowy obowiązany jest pokryć w myśl istniejących ustaw i rozporządzeń, czyni to władza nadzorcza I instancji.

Art. 92. Jeżeli powiatowy związek samorządowy nie wykonywa swych obowiązków w granicach budżetu lub wykonywa je nienależycie, władza nadzorcza I instancji czyni na koszt powiatowego związku samorządowego, celem należytego ich wykonania, niezbędne zarządzenia, przyczem ma ona prawo wydawania przepisów co do źródeł pokrycia odnośnych potrzeb finansowych.

Art. 93. Komisarz Generalny Ziem Wschodnich ma prawo rozwiązać sejmik i wydział powiatowy. W ciągu czterech tygodni od dnia rozwiązania sejmiku lub wydziału muszą być zarządzone nowe wybory.

Wybrani do nowego sejmiku członkowie wybierają nowy wydział, do chwili zaś rozpoczęcia przez niego urzędowania czynności bieżące w zakresie kompetencji sejmiku i wydziału spełniają mianowani przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich członkowie wydziału, którzy w żadnym razie nie mogą zbywać, nabywać, zamieniać i obciążać majątku nieruchomego powiatowego związku samorządowego, ani też zaciągać pożyczek.

Art. 94. Władze nadzorcze mają prawo osobiście lub przez delegatów dokonywać rewizji gospodarki powiatowej. Organa powiatowego związku samorządowego obowiązane są udzielać im przytem wszelkiej pomocy, przedstawiać księgi i dokumenty, wtajemniczać w sprawy, dopuszczać do rewizji kas i zastosowywać się do udzielonych im instrukcji.

TYTUŁ VII. Postanowienia końcowe.

Art. 95. Niniejsze rozporządzenie obowiązuje w powiatach, wymienionych w załączonym wykazie, oraz tych, na które moc jego będzie dodatkowo rozciągnięta.

Art. 96. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w każdym z poszczególnych powiatów, na które została rozciągnięta jego moc obowiązująca, z dniem 1 organizacyjnego posiedzenia sejmiku.

Art. 97. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poleca się Szefowi Sekcji Administracyjnej Komisarjatu Generalnego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 4 czerwca r. 1920.

Ordynacja wyborcza do sejmików powiatowych D. U. Z. W. Nr. 94, p. 1578.

Wykaz powiatów do art. 95.

Grodzieński	Kobryński
Trocki	Piński
Wileński	Prużański
Oszmiański	Słonimski
Święciański	Wołkowyski
Lidzki	Miński
Nowogródzki	Ihumeński
Brzeski	Słucki.
Baranowicki	

Załącznik Nr. 232.

ROZPORZĄDZENIE

(12987/205) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o samorządzie gminnym.

(D. U. Z. W. Nr. 21 p. 215).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza W. P. z dn. 12 maja 1919 r. o organizacji Zarządu Cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie, ustanawiam następującą ustawę o samorządzie gminnym:

TYTUŁ I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Gmina wiejska składa się z wsi, zaścianków, kolonji, osad miejskich i folwarków, połączonych w jeden gminny okręg administracyjny.

Art. 2. Każda administacyjna gmina wiejska jest równocześnie samorządną jednostką terytorjalną i osobą prawa publicznego.

Art. 3. O utworzeniu nowej gminy wiejskiej, oraz o skasowaniu istniejącej decyduje Komisarz Generalny Ziem Wschodnich, o wszelkich innych zmianach terytorjalnych gmin wiejskich — właściwy komisarz okręgowy. Przed wydaniem decyzji winny być wysłuchane wnioski zainteresowanych jednostek samorządnych.

Art. 4. W razie przyłączenia do gminy sąsiedniej gminy w całości, majątek tej gminy oraz jej długi przechodzą na gminę tym sposobem powiększoną.

Jeżeli wskutek innych zmian, wymienionych w art. 3, zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku zainteresowanych gmin, oraz oznaczenia ich obowiązków, wówczas, o ile nie nastąpi dobrowolny układ między gminami, dokonywa tego właściwy Komisarz Okręgowy.

Od decyzji Komisarza Okręgowego zainteresowanym przysługuje prawo odwołania się do Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Uchwały gminne, obowiązujące na obszarze, który został przyłączony do gminy, zachowują swą moc, dopóki nie zostaną zniesione przez nowe uchwały organów samorządu gminnego.

Art. 5. Spory co do granic, oraz co do charakteru pewnego obszaru, jako gminy wiejskiej, rozstrzyga w pierwszej instancji Komisarz Powiatowy, względnie Okręgowy, o ile zainteresowanem jest miasto, nie podlegające władzy Komisarza Powiatowego. W ciągu dwóch tygodni od chwili wydania decyzji w pierwszej instancji przysługuje prawo odwołania się do wyższej, t. j. do Komisarza Okręgowego, o ile w pierwszej instancji orzekał Komisarz Powiatowy, do Komisarza Generalnego, jeżeli pierwszą instancją orzekającą był Komisarz Okręgowy.

Art. 6. Przy wszelkich zmianach granic gminy dokonywuje się nowych wyborów organów gminnych.

Art. 7. Sprawy o przeniesienie siedziby zarządu gminnego z jednej miejscowości do innej mogą wszczynać zarówno same gminy, na podstawie uchwał rady gminnej, jako też i władze państwowe.

Decyzja w tych sprawach należy do Komisarza Powiatowego.

Art. 8. Zmiana nazwy gminy następuje na mocy decyzji Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, wydanej na wniosek Rady Gminnej.

TYTUŁ II. O członkach gminy.

Art. 9. Członkami gminy są osoby:

1) mające w obrębie gminy nieruchomość i mieszkające stale w jej obrębie conajmniej od trzech miesięcy;
2) urodzone w obrębie terytorjum, podległego Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, lub w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej i stale zamieszkałe w gminie conajmniej od 10-ciu miesięcy.

Art. 10. Gmina ma prawo nadawać osobom zasłużonym obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje prawa członka gminy, ale nie nakłada jego obowiązków.

Art. 11. Członkom gminy służy prawo:

1) korzystania z urządzeń, zakładów i majątku gminy, stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów;
2) udziału w wyborach gminnych i sprawowania urzędów gminnych z wyboru zgodnie z ustawami obowiązującemi;
3) korzystania w razie koniecznej potrzeby z opieki ze strony gminy, stosownie do przepisów odpowiednich ustaw.

Art. 12. Skargi, dotyczące prawa korzystania z urządzeń, zakładów i majątków gminy, rozpatrywane są przez władzę nadzorczą.

Art. 13. Do obowiązków członka gminy należy:

1) podleganie przepisom, uchwałom i zarządzeniom organów gminnych;
2) uiszczanie podatków i opłat gminnych;
3) ponoszenie innych ciężarów gminnych.

Art. 14. Członek gminy traci stanowisko z wyboru, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie wykluczyła była jego obieralność. Członek gminy, zajmujący stanowisko z wyboru, zostaje zawieszony w czynnościach z chwilą rozpoczęcia przeciw niemu śledztwa wstępnego z oskarżenia o czyny występne, pozbawiające biernego prawa wyborczego. Zawieszenie następuje przez sam fakt rozpoczęcia śledztwa i trwa aż do chwili uprawomocnienia się wyroku.

TYTUŁ III. O zakresie działania gminy.

Art. 15. Do zakresu działania gminy wiejskiej należą sprawy, które dotyczą dobrobytu materjalnego, oświaty, kultury i zdrowia jej mieszkańców oraz sprawy, poruczone jej przez ustawy i rozporządzenia administracyjne. W szczególności do zakresu działania gminy wiejskiej należy:

1) zarządzanie majątkiem gminy oraz jej dochodami i wydatkami;
2) zakładanie i utrzymywanie gminnych dróg, mostów oraz placów;
3) zakładanie i utrzymywanie gminnych środków komunikacji;
4) zakładanie i utrzymywanie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych oraz służących do zaopatrywania gminy w światło i siłę elektryczną;
5) opieka nad ubogimi, tworzenie i utrzymywanie zakładów dobroczynnych;
6) ochrona zdrowia publicznego, zakładanie i utrzymywanie szpitali i urządzeń sanitarnych;
7) zakładanie i utrzymywanie rzeźni i targowisk;

8) aprowizacja i dostarczanie ludności zdrowych i tanich mieszkań;
9) popieranie miejscowego rolnictwa, handlu, przemysłu i rzemiosł oraz popieranie współdzielczości;
10) piecza nad oświatą publiczną, zakładanie i utrzymywanie szkół, bibljotek, domów ludowych i t. p.;
11) piecza nad obyczajnością publiczną.

TYTUŁ IV. O radzie gminnej.

DZIAŁ A. O składzie rady gminnej i o jej członkach.

Art. 16. Członkami rady gminnej są radni i członkowie zarządu gminnego.

Art. 17. Radni i ich zastępcy wybierani są na lat 3. Okres urzędowania pierwszej rady gminnej, wybranej na mocy rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o ordynacji wyborczej do zebrań i rad gminnych (Dziennik Urzędowy Z. C. Z. W. Nr. 7 poz. 45) określa art. 2 tego rozporządzenia.

Art. 18. Radny, wybrany na członka zarządu gminnego, traci swój mandat, na jego zaś miejsce wchodzi zastępca.

Art. 19. Radni pełnią swe czynności honorowo.

Art. 20. Jeżeli członek rady gminnej wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, nie może sprawować swego urzędu, dopóki trwa wspomniany stosunek i dopóki rachunki zeń wynikające nie będą ostatecznie uregulowane.

Art. 21. Radny nie może zajmować płatnej posady w zarządzie gminy. Pracownik gminy, wybrany do rady gminnej, musi zrzec się swej posady na czas pozostawania w radzie.

DZIAŁ B. O kompetencji rady gminnej.

Art. 22. Rada gminna jest przedstawicielką gminy. W sprawach, należących do zakresu działania gminy, rada gminna jest organem uchwałodawczym i kontrolującym. W szczególności do kompetencji rady gminnej należą i decyzji jej podlegają następujące sprawy:

1) ustanawianie zasad zarządu i sposobu użytkowania majątku gminy oraz wszelkich zakładów lub instytucji, należących do niej lub będących w jej zawiadywaniu;
2) nabywanie oraz pozbywanie nieruchomości, obciążanie majątku gminy, przyjmowanie na jej rzecz darowizn lub zapisów, zaciąganie pożyczek, lokowanie kapitałów,
3) uchwalanie budżetu i wydatków budżetem nieprzewidzianych oraz dokonywanie wszelkich zmian w budżecie;

4) uchwalanie na rzecz gminy opłat i podatków;
5) zamiana powinności naturalnych na pieniężne i odwrotnie;
6) ustanawianie zasad umarzania należności gminnych, których ściągnięcie stało się niemożliwe;
7) ustanawianie posad służbowych i kasowanie ich z wyjątkiem posad przez ustawę przewidzianych;
8) uchwalanie etatów pracowników gminnych;
9) ustanawianie taks za korzystanie w obrębie gminy z publicznych środków komunikacji;
10) przyzwalanie na odstąpienie od procesów, prowadzonych w imieniu gminy i zatwierdzanie ugód, umarzających spory, które dotyczą bądź nieruchomości, bądź też sum, przekraczających normę, którą określi rada gminna;
11) nadawanie obywatelstwa honorowego;
12) opinjowanie w sprawie zmiany granic gminy;
13) kontrola nad czynnościami zarządu gminnego i sprawdzanie jego rachunków;
14) wybór członków zarządu gminnego.

Art. 23. Rada gminna może wydawać statuty miejscowe (przepisy obowiązujące) w sprawach, należących do zakresu działania gminy.

Statuty miejscowe, mając moc prawa w obrębie gminy, nie mogą w niczem przeczyć ustawie niniejszej oraz innym obowiązującym ustawom i przepisom. Statuty miejscowe wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej, dla uchylenia ich wystarcza uchwała rady gminnej.

Art. 24. Rada gminna może powierzać uprzednie rozpatrywanie spraw, podlegających jej kompetencji, specjalnym komisjom, do których może powoływać zarówno członków zarządu gminnego i radnych, jako też inne osoby, niezależnie od tego, czy są one członkami gminy.

DZIAŁ C. O posiedzeniach rady gminnej i jej uchwałach.

Art. 25. Na posiedzeniach rady gminnej przewodniczy wójt lub jego zastępca.

Art. 26. Posiedzenia rady gminnej zwołuje wójt przynajmniej raz na kwartał z podaniem porządku obrad.

Pozatem wójt obowiązany jest zwołać radę, jeśli wymaga tego Zarząd lub conajmniej $^1/_4$ część członków rady.

Sposób zwoływania posiedzeń rady określi jej regulamin.

Art. 27. Posiedzenia rady gminnej są jawne. Na wniosek jednak przewodniczącego lub przynajmniej $^1/_4$ obecnych członków może rada większością $^2/_3$ głosów obecnych uchwalić posiedzenie tajne.

Podczas obrad nad budżetem i rozpatrywania rachunków gminnych posiedzenia w każdym razie muszą być jawne.

Art. 28. Członek rady gminnej może być na wniosek przewodniczącego za niewłaściwe zachowanie się lub tamowanie obrad usunięty na jedno do 3-ch posiedzeń, nie inaczej wszakże, jak na mocy uchwały rady, powziętej większością $^2/_3$ głosów obecnych.

Art. 29. Jeżeli w sprawie, stanowiącej przedmiot obrad, jest zainteresowany materjalnie członek rady gminnej, albo też jego krewni lub powinowaci pierwszych 3-ch stopni, nie może on być obecny przy rozważaniu sprawy, ani przy głosowaniu nad nią.

Art. 30. Członek rady, nie przybywający na posiedzenie bez podania okoliczności usprawiedliwiających, podlega karze regulaminowej od 1 do 10 marek. O wymierzeniu kary decyduje rada gminna na wniosek przewodniczącego.

Art. 31. Jeżeli jedno posiedzenie nie odbyło się skutkiem niedostatecznej liczby obecnych, to następne posiedzenie, zwołane z tym samym porządkiem obrad, jest prawomocne, niezależnie od liczby przybyłych członków.

Członkowie rady, nie przebywający na to drugie posiedzenie bez podania okoliczności usprawiedliwiających, podlegają karze regulaminowej od 5—50 marek. O wymierzeniu kary decyduje rada gminna na wniosek przewodniczącego.

Art. 32. Do powzięcia uchwał o zaciągnięciu pożyczek i o pozbywaniu nieruchomości niezbędna jest zawsze obecność conajmniej $^2/_3$ członków rady. Do powzięcia zaś wszystkich innych uchwał wystarczy obecność zwykłej większości.

Art. 33. Uchwały, wymagające w myśl poprzedniego artykułu większej liczby obecnych członków, zapadają większością $^2/_3$ oddanych głosów.

Inne uchwały zapadają zwykłą większością oddanych głosów.

W r. nie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 34. Głosowanie jest jawne. W sprawach jednak osobistych oraz na żądanie $^1/_4$ obecnych członków rady musi być zastosowane głosowanie tajne. Na żądanie takiej samej części obecnych członków rady zastosowane będzie głosowanie imienne. Głosowanie przy wyborach jest tajne.

Art. 35. Z każdego posiedzenia musi być spisany protokuł.

Art. 36. Uchwały rady gminnej winny być dostarczone w odpisie władzy nadzorczej.

Art. 37. Uchwały rady gminnej, dotyczące spraw, wymienionych w punktach: 2, 3, 4, 5, 6 i 9 art. 22, wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Art. 38. Uchwały rady gminnej wprowadza się w wykonanie, o ile władza nadzorcza w ciągu dwóch tygodni od chwili otrzymania tekstu tych uchwał nie odmówi ich zatwierdzenia (art. 37) lub nie unieważni ich (art. 96).

TYTUŁ V. O Zarządzie Gminnym.

DZIAŁ A. O członkach Zarządu Gminnego.

Art. 39. Zarząd Gminny składa się z wójta, jego zastępcy i jednego ławnika.

Art. 40. Wójta i jego zastępcę wybierają na lat 3, względnie do końca kadencji rady gminnej, radni z pośród osób, które odpowiadają następującym 2-m warunkom łącznym: 1) mają bierne prawo wyborcze do jakiejkolwiek rady miejskiej lub gminnej w obrębie terytorjum, podległego Zarządowi Cywilnemu Ziem Wschodnich, lub też w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej; 2) są członkami jakiejkolwiek gminy miejskiej, miasteczkowej lub wiejskiej w obrębie wspomnianego terytorjum lub Rzeczypospolitej Polskiej.

Wójt i jego zastępca muszą prócz tego umieć czytać i pisać.

Art. 41. Wybór wójta i jego zastępcy wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej I instancji.

W razie odmowy zatwierdzenia zarządza się nowe wybory. Gdyby radni ponownie wybrali kandydata, który nie uzyska zatwierdzenia, wówczas władza nadzorcza I instancji mianuje wójta, względnie jego zastępcę, który urzęduje, dopóki nie będzie zatwierdzony kandydat, wybrany przez radnych.

Art. 42. Jeśli rada gminna wogóle nie wybiera wójta względnie jego zastępcy, lub zwleka z jego wyborem, władza nadzorcza nakazuje dokonanie wyboru w ściśle oznaczonym terminie.

O ile wybór i w tym wypadku nie dojdzie do skutku, władza nadzorcza mianuje wójta, względnie jego zastępcę, na jeden rok.

Art. 43. Wójt i jego zastępca winni przed objęciem urzędu złożyć w ręce komisarza powiatowego przysięgę, iż będą wiernie przestrzegać ustaw i sumiennie wypełniać swoje obowiązki.

Art. 44. Ławnika wybierają radni na lat 3, względnie do końca kadencji rady gminnej, z pośród członków gminy, mających bierne prawo wyborcze do rady gminnej.

Art. 45. Gdyby radni nie dokonali wyboru ławnika, Zarząd Gminny składa się tylko z wójta i jego zastępcy.

Art. 46. W razie opróżnienia stanowiska w Zarządzie Gminnym, radni dokonywają wyboru uzupełniającego.

Członek Zarządu Gminnego, wybrany w tym wypadku, urzęduje tylko do końca kadencji swego poprzednika.

Art. 47. Wybory członków Zarządu Gminnego dokonywane są zwykłą większością głosów. Sposób dokonywania wyborów określą bliżej specjalne przepisy.

Art. 48. Wójt otrzymuje stałe wynagrodzenie z funduszów gminnych. Wysokość tego wynagrodzenia określa rada

gminna, z tem jednak, że nie może ono być niższe od normy oznaczonej przez Komisarza Okręgowego.

Art. 49. Rada gminna może również wyznaczyć z funduszów gminnych pensję zastępcy wójta oraz ławnikowi.

Niezależnie od tej pensji zastępca wójta pobiera wynagrodzenie w wysokości przyznanej wójtowi za czas, przez który w zastępstwie wójta pełni jego obowiązki.

Art. 50. Członkowie Zarządu Gminnego mają prawo żądać zwrotu wydatków, poniesionych przez nich przy sprawowaniu urzędów. Normy odszkodowań, należnych im z tego tytułu, określa Komisarz Okręgowy.

Art. 51. Urlopów udziela członkom Zarządu Gminnego władza nadzorcza.

DZIAŁ B. O kompetencji wójta i Zarządu Gminnego.

Art. 52. Wójt jest w sprawach gminy organem wykonawczym. Kieruje on biegiem spraw administracji gminnej i ma nad nim nadzór.

W szczególności do obowiązków wójta należy:

A) jako do organu administracji państwowej:

1) wykonywanie ustaw i rozporządzeń, jako też poleceń przełożonych władz;
2) wykonywanie wszystkiego, czego wymaga w dziedzinie policji państwowej utrzymanie spokoju publicznego, porządku i bezpieczeństwa.

B) jako do organu samorządu gminnego:

1) reprezentowanie gminy nazewnątrz i prowadzenie w jej imieniu pertraktacji z urzędami i osobami prywatnemi, o ile artykuł 58, dotyczący wystawiania dokumentów, nie zawiera odmiennych przepisów;
2) wykonywanie uchwał Zarządu Gminnego i rady gminnej;
3) asygnowanie wpływów i wydatków gminnych;
4) przechowywanie dokumentów i akt gminy;
5) kierowanie pracą urzędników i funkcjonarjuszy gminy oraz nadzór nad ich działalnością.

Art. 53. W wypadkach, niecierpiących zwłoki, wójt załatwia samodzielnie wszystkie czynności, należące do zakresu działania Zarządu Gminnego, obowiązany jest jednak dla załatwionych w ten sposób czynności uzyskać zatwierdzenie Zarządu Gminnego na najbliższem jego posiedzeniu.

Art. 54. Jeżeli wójt chwilowo nie może pełnić swych czynności z powodu choroby lub nieobecności, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

Art. 55. Zarząd Gminny jest w sprawach gminy organem zarządzającym.

W szczególności do kompetencji Zarządu Gminnego należy:

1) przygotowanie uchwał rady gminnej;
2) określanie sposobów wykonania uchwał rady gminnej;

3) zarządzanie majątkiem gminnym i prowadzenie jego inwentarza;
4) prowadzenie przedsiębiorstw gminnych;
5) układanie projektów budżetu gminnego;
6) sporządzanie obrachunku rocznego;
7) zarządzanie dochodami gminy;
8) rozkładanie podatków i powinności gminnych, stosownie do obowiązujących ustaw, rozporządzeń i uchwał rady gminnej, oraz wydawanie zarządzeń co do ich ściągnięcia.
9) nadzór nad rachunkowością i kasowością gminy;
10) pozywanie do sądu i odpowiadanie przed sądem w sprawach gminnych;
11) mianowanie pracowników gminnych oraz udzielanie im urlopów;
12) składanie radzie gminnej sprawozdań:
a) ze swej własnej działalności i z działalności podwładnych sobie organów;
b) z wykonania budżetu;
c) ze stanu majątku i zakładów gminnych;
13) przedstawianie radzie gminnej wniosków w zakresie gospodarstwa gminnego.

Art. 56. Zarząd gminny ma władzę dyscyplinarną nad pracownikami gminy. Na mocy tej władzy Zarząd Gminny może wymierzać następujące kary:
1) upomnienie,
2) naganę,
3) grzywnę do 50 marek,
4) przeniesienie na urząd niższej kategorji,
5) złożenie z urzędu.

Kary wymienione w pp. 1 i 2 może wymierzać również wójt.

Art. 57. Do pomocy wójtowi oraz Zarządowi Gminnemu w prowadzeniu Urzędu Gminnego istnieje w każdej gminie pisarz gminny.

Na wezwanie Komisarza Powiatowego Zarząd Gminny przedstawia kandydatów z pośród których Komisarz mianuje pisarza gminnego. Gdyby na dwukrotne wezwanie Zarząd Gminny nie przedstawił odpowiednich kandydatów, pisarza mianuje Komisarz według swego uznania.

Zwalnia pisarza ze służby Komisarz powiatowy na żądanie Zarządu gminy, lub z urzędu. Pensje pobiera pisarz gminny z kasy gminnej w wysokości określonej przez Komisarza Okręgowego. Ponadto gmina obowiązana jest dostarczyć pisarzowi gminnemu na swój koszt mieszkania z opałem, lub odpowiedniego równoważnika w gotowiźnie.

Pisarz gminny jest urzędnikiem gminy i podlega przepisom, dotyczącym tych urzędników, o ile nie przeczą one postanowieniom niniejszego artykułu. Pisarz gminny załatwia czynności pod bezpośrednim kierownictwem wójta.

Art. 58. Dokumenty, przez które gmina zaciąga zobowiązania, muszą być podpisane przez wójta i jednego członka Zarządu Gminnego oraz opatrzone pieczęcią gminy.

Art. 59. Członkowie gminy mają prawo zgłaszać do Rady gminnej zażalenia na czynności Zarządu Gminnego i poszczególnych jego członków.

DZIAŁ C. O posiedzeniach Zarządu Gminnego i jego uchwałach.

Art. 60. Na posiedzeniach Zarządu Gminnego przewodniczy wójt lub jego zastępca.

Art. 61. Dla prawomocności posiedzeń Zarządu Gminnego niezbędną jest obecność wszystkich jego członków.

Art. 62. Uchwały Zarządu Gminnego zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 63. Jeżeli w sprawie, stanowiącej przedmiot obrad, jest zainteresowany materjalnie członek Zarządu Gminnego, albo też jego krewni lub powinowaci pierwszych 3-ch stopni, nie może on być obecny przy rozważaniu sprawy, ani przy głosowaniu nad nią. O ile Zarząd Gminny staje się przez to niezdolny do uchwał, rozstrzyga wójt sam.

Art. 64. Artykuły 30 i 31 stosują się także do posiedzeń Zarządu Gminnego z tem, że o nałożeniu kary regulaminowej decyduje przewodniczący.

Art. 65. Sposób urzędowania Zarządu Gminnego określi specjalny regulamin, wydany przez Komisarjat Generalny Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

TYTUŁ VI. O gromadach wiejskich i sołtysach.

DZIAŁ A. Przepisy ogólne.

Art. 66. Gromadę wiejską stanowi z reguły każda oddzielna wieś, kolonja, osada miejska, zaścianek lub folwark; jednostki te jednak mogą być łączone i tworzyć wspólnie jedną gromadę wiejską.

Art. 67. Członkami gromady wiejskiej są wszystkie osoby, które odpowiadają następującym dwóm warunkom łącznie:

1) są członkami tej gminy, w której skład wchodzi dana gromada wiejska i
2) stale mieszkają w obrębie tej gromady.

Art. 68. Utworzenie nowej gromady wiejskiej, skasowanie istniejących oraz wszelkie zmiany jej granic mogą być uskuteczniane tylko przez rozporządzenie Komisarza Powiatowego po wysłuchaniu wniosków zainteresowanych jednostek samorządnych.

Art. 69. Spory co do granic oraz co do charakteru pewnego obszaru, jako gromady decydują te same organy, które rozstrzygają analogiczne spory, dotyczące gmin. (Art. 5).

Art. 70. Przy wszelkich zmianach granic gromady dokonywuje się nowego wyboru sołtysa.

Art. 71. Zmiana nazwy gromady wiejskiej następuje na mocy decyzji Komisarza Powiatowego wydanej na wniosek Rady gminnej.

Art. 72. Organami gromady wiejskiej są: a) sołtys i b) zebranie gromadzkie.

DZIAŁ B. O sołtysie.

Art. 73. Sołtysa i jego zastępcę wybiera zebranie gromadzkie na rok jeden z pośród członkow gromady, którzy mają bierne prawo wyborcze do Rady gminnej. (Ord. wyb. do zebrań i rad gminnych art. 12 i 18; Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 7, poz. 45).

Art. 74. Sołtysa i jego zastępcę wybiera zebranie gromadzkie sposobem, odpowiadającym miejscowym zwyczajom wybierania.

Art. 75. Wybór sołtysa i jego zastępcy wymaga zatwierdzenia Komisarza Powiatowego.

W razie niezatwierdzenia należy wyznaczyć nowe wybory.

Art. 76. Jeśli zebranie gromady przy nowych wyborach wybiera kandydata, który zatwierdzenia nie uzyska, lub jeśli gromada wogóle uchyla się od wybrania sołtysa względnie jego zastępcy, wtenczas Komisarz Powiatowy mianuje sołtysa, względnie jego zastępcę, który urzęduje przez rok.

Art. 77. Sołtys otrzymuje stałe wynagrodzenie z funduszów gminnych.

Zastępca sołtysa pobiera wynagrodzenie, w wysokości pensji sołtysa tylko w stosunku do czasu, przez który w zastępstwie sołtysa pełni jego obowiązki.

Wysokość wynagrodzenia określa władza nadzorcza I ej instancji.

Art. 78. Sołtys i jego zastępca winni przed objęciem urzędowania złożyć na ręce Komisarza Powiatowego przysięgę, iż wiernie przestrzegać będą ustaw i sumiennie wypełniać obowiązki swoje.

Art. 79. Urlopów udziela sołtysom wójt.

Art. 80. Sołtys jest organem zarządzającym i wykonawczym w sprawach gromady. Sołtys podlega bezpośrednio wójtowi.

W szczególności do obowiązków sołtysa należy:

1) wykonywanie ustaw i rozporządzeń oraz poleceń wójtaj
2) współdziałanie z organami policji;
3) reprezentowanie gromady wobec gminy;
4) przygotowywanie wniosków na zebrania gromadzkie;
5) wykonywanie uchwał zebrania gromadzkiego, powziętych w sposób zgodny z ustawami.

Art. 81. Jeżeli sołtys chwilowo nie może pełnić swych czynności z powodu choroby lub nieobecności, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

DZIAŁ C. O zebraniu gromadzkiem i jego kompetencji.

Art. 82. Prawo udziału w zebraniu gromadzkiem mają wszyscy członkowie gromady, zarówno mężczyźni, jak i kobiety, o ile mają 21 lat skończonych.

Art. 83. W zebraniu gromadzkiem udziału brać nie mogą:

1) osoby pozostające pod kontrolą, lub upadłością;
2) osoby pozbawione praw, lub ograniczone w prawach na mocy wyroku sądowego;
3) osoby utrzymujące szynki.

Art. 84. Na zebraniu gromadzkiem przewodniczy sołtys.

Art. 85. Zebranie gromadzkie zwołuje sołtys w miarę potrzeby oraz na polecenie wójta, lub na żądanie $^1/_{10}$ osób, mających prawo udziału w zebraniu gromadzkiem.

Art. 86. Dla prawomocności zebrania gromadzkiego wystarcza obecność $^1/_4$ osób, uprawnionych do udziału w niem.

Art. 87. Do kompetencji zebrania gromadzkiego należy:

1) wybór sołtysa i jego zastępcy;
2) zarządzanie majątkiem gminnym, położonym w obrębie gromady, w zakresie przekazanym przez Radę gminną;
3) naradzanie się nad specjalnemi potrzebami gromady, w granicach spraw, należących w myśl art. 15 do zakresu działania gminy, celem przedstawienia tych potrzeb Radzie gminnej lub też Zarządowi gminnemu.

Art. 88. Wszystkie uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

W razie równości głosów wniosek upada.

Art. 89. Zebrania gromadzkie i głosowania na nich odbywają się zgodnie z miejscowemi zwyczajami. Artykuł 28 oraz 1-szy ustęp art. 31 dotyczą również zebrań gromadzkich i osób, biorących w nich udział.

TYTUŁ VII. O nadzorze nad gminami i gromadami.

Art. 90. Nadzór nad gminami i gromadami wiejskiemi sprawuje w pierwszej instancji Komisarz Powiatowy, w drugiej i ostatniej — Komisarz Okręgowy.

Odwołanie od niższej instancji nadzorczej do wyższej nastąpić może w ciągu 2-ch tygodni od daty otrzymania postanowienia niższej instancji.

Art. 91. Jeżeli rada gminna nie wstawia do budżetu lub nie uchwala poza nim wydatków, które gmina obowiązana jest pokryć w myśl istniejących ustaw, czyni to władza nad-

zorcza, przyczem ma ona prawo wydania przepisów co do źródeł pokrycia odnośnych potrzeb finansowych.

Jeżeli rada gminna nie uchwali wogóle budżetu, sporządza go władza nadzorcza po wysłuchaniu opinji Zarządu Gminnego i poleca temu Zarządowi jego wykonanie.

Art. 92. Jeżeli gmina nie wykonywa swych obowiązków w granicach budżetu lub wykonywa je nienależycie, władza nadzorcza czyni na koszt gminy, celem należytego ich wykonania, niezbędne zarządzenia.

Art. 93. Komisarz Generalny Ziem Wschodnich ma prawo rozwiązać Radę gminną.

W ciągu 3-ch tygodni od chwili rozwiązania muszą być zarządzone nowe wybory.

Powołani przez nie radni wybierają nowy Zarząd Gminny; do chwili zaś objęcia przez niego urzędowania, dawny Zarząd Gminny spełnia swe czynności.

Dopóki Rada gminna nie ukonstytuje się w nowym składzie, wszystkie jej funkcje spełnia Zarząd Gminny, ograniczając się do załatwienia spraw bieżących.

W żadnym razie Zarząd Gminny nie może zbywać i zamieniać nieruchomości, ani zaciągać pożyczek.

Art. 94. Starosta ma władzę dyscyplinarną nad ławnikiem, wójtem i jego zastępcą, oraz sołtysem i jego zastępcą. Na mocy tej władzy starosta może wymierzyć następujące kary:

1) upomnienie,
2) naganę,
3) grzywnę do 100 m.
4. złożenie z urzędu,

Od decyzji starosty wójtowi i jego zastępcy i ławnikowi przysługuje prawo odwołania się do Naczelnika Okręgu. W stosunku do sołtysa i jego zastępcy zarządzenie starosty nie ulega odwołaniu.

Art. 95. Nieważne są postanowienia organów gminnych i zebrania gromadzkiego, które:

1) powzięte zostały na zebraniach nieprawomocnych;
2) przekraczają kompetencję odpowiedniego organu;
3) naruszają obowiązujące ustawy.

O nieważności ogłasza władza nadzorcza.

Art. 96. Unieważnione mogą być uchwały Rady gminnej i Zarządu Gminnego, powzięte w obecności osób, które w myśl art. 29 i 63 winny być usunięte od obrad i głosowania.

O unieważnieniu uchwały decyduje władza nadzorcza na wniosek zainteresowanej osoby lub urzędu.

Unieważnienie uchwały nastąpić może tylko w ciągu 2-ch tygodni od chwili dostarczenia jej władzy nadzorczej.

Art. 97. Władze nadzorcze mają prawo, osobiście lub przez delegatów, dokonywać rewizji gospodarki gminy. Organa gminy obowiązane są udzielać im przy tem wszelkiej pomocy,

przedstawiać księgi i dokumenty, wtajemniczać w sprawy oraz dopuszczać do rewizji kas.

Prawa kontroli, przysługujące władzom nadzorczym na mocy niniejszego artykułu, nadane będą również organom wyższych jednostek samorządowych.

Art. 98. Ustawa niniejsza nie narusza praw, przysługujących włościanom na mocy ich ustroju stanowego. Prawa te włościanie wykonywują za pomocą: a) stanowego zebrania wiejskiego i b) pełnomocnika, który w zakresie praw, wspomnianych w ustępie pierwszym artykułu niniejszego, zastępuje dotychczasowego starostę sielskiego.

Art. 99. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Szefowi Sekcji Administracyjnej Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Warszawa, dnia 26 września 1919 roku.

Ordynacja wyborcza D. U. Z. W. Nr. 21 p. 216.

Załącznik Nr. 233.

ROZPORZĄDZENIE

(14323/233) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące skarbowości miast.

(D. U. Z. W. Nr. 27 p. 285).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 poz. 15), ustanawiam następującą ustawę o skarbowości miast:

Art. 1. Dla wypełnienia zadań, włożonych na samorząd miejski przez rozporządzenie o ustawie miejskiej, (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 12 poz. 99) korzystają miasta z następujących źródeł dochodowych:

a) majątek własny;
b) przedsiębiorstwa miejskie;
c) opłaty ogólne i specjalne;
d) podatki;
e) monopole handlowe;
f) pożyczki, wpływy jednorazowe ze sprzedaży lub zamiany części majątku miejskiego oraz darowizny i zapisy.

Źródła dochodowe powyżej wymienione winny być stosowane w kolei ich wyliczenia.

Art. 2. Przedsiębiorstwa miejskie o charakterze zarobkowym są prowadzone na zasadach prywatnie-gospodarczych i podlegają wszelkim przepisom administracyjnym i skarbowym, obowiązującym także przedsiębiorstwa, należące do osób i instytucji prywatnych.

Art. 3. Miasta mogą pobierać opłaty ogólne od osób, korzystających z usług biur miejskich, jak również z zakładów i urządzeń miejskich, utrzymywanych w interesie dobra publicznego.

W szczególności miasta mogą pobierać:

a) opłaty od przybywających do miasta wozów za prawo postoju na ulicach i placach miejskich;

b) opłaty za miejsca, zajęte na ulicach i placach miejskich przez handlarzy i przemysłowców;

c) opłaty za korzystanie z wag i miar miejskich na placach handlowych;

d) opłaty kancelaryjne.

Art. 4. Oprócz opłat ogólnych miasta mają prawo pobierać opłaty specjalne na założenie i utrzymanie zakładów i urządzeń użyteczności publicznej od tych właścicieli nieruchomości tudzież przemysłowców i handlujących, którzy ze wspomnianych urządzeń i zakładów ciągną specjalne korzyści.

Art. 5. Podatki miasta mogą pobierać bądź w formie dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, bądź w formie samodzielnych podatków miejskich bezpośrednich i pośrednich.

Do podatków z reguły pobieranych przez miasta zalicza się następujące podatki:

a) podatek od nieruchomości miejskich;
b) podatek od handlu i przemysłu;
c) podatek od wyszynku (od restauracji, hoteli, cukierni, jadłodajni i t. p.);
d) podatek mieszkaniowy;
e) podatek od koni i powozów;
f) podatek od psów;
g) podatek od rowerów i samochodów;
h) podatek od szyldów;
i) podatek od widowisk, zabaw publicznych i przedmiotów zbytku;
j) podatek od licytacji ruchomości;
k) podatek od aktów rejentalnych;
l) podatek meldunkowy;
m) podatek szpitalny.

Art. 6. Podatek od nieruchomości miejskich na rzecz miast pobierany będzie w wysokości do 12% od ich wartości czynszowej lub w wysokości do 1% od ich wartości szacunkowej.

Począwszy od r. 1920 podatek od nieruchomości pobierany być może na rzecz miast również w formie dodatku do państwowego podatku od nieruchomości.

Podatkowi temu nie podlegają: świątynie wszystkich wyznań wraz z niezbędnemi zabudowaniami parafjalnemi, nieruchomości będące własnością instytucji naukowych, oświatowych i dobroczynnych, w częściach używanych wyłącznie dla celów zgodnych z przeznaczeniem tych instytucji i nieprzynoszących dochodu.

Art. 7. Podatek od handlu i przemysłu pobiera się w postaci dodatku do państwowego podatku przemysłowego w wysokości do 50% tego podatku.

Art. 8. Podatek mieszkaniowy może być pobierany tylko od osób, które zajmują na własne imię mieszkania i płacą za nie komorne, przewyższające normę, ustaloną dla każdego miasta osobno przez radę miejską. Podatek wynosić może do 20% od sumy komornego; cena najmu za lokale, zajęte przez właścicieli domów lub oddane przez nich innym osobom do bezpłatnego użytkowania, określa się podług cen najmu podobnych lokali.

Art. 9. Podatek od widowisk pobiera się w wysokości i na zasadach, ustanowionych rozporządzeniem z dnia 28 maja roku 1919 (Dziennik Urzędowy Zarządu Cyw. Z. W. Nr. 5 poz. 35).

Art. 10. Podatek od licytacji ruchomości, dokonanej przy udziale urzędników miejskich, pobiera się w wysokości do 4% od sumy licytacyjnej.

Art. 11. Opłaty od aktów rejentalnych pobiera się w wysokości i trybie, ustalonym przez ustawy (Zb. pr. t. II Ustawa miejska art. 135, uzup. r. 1906).

Art. 12. Miasta mogą monopolizować kupno i sprzedaż niektórych przedmiotów handlu z wyjątkiem przedmiotów stanowiących monopole Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich lub obłożonych państwowym podatkiem pośrednim.

Art. 13. Miasta mogą zaciągać pożyczki:

1) długoterminowe na cele inwestycyjne i produkcyjne lub na pokrycie nadzwyczajnych potrzeb, wywołanych wojną albo wypadkami żywiołowemi;
2) krótkoterminowe na pokrycie czasowego braku gotowizny w kasie oraz na utworzenie kapitału obrotowego dla prowadzenia operacji żywnościowych i monopoli handlowych.

Art. 14. Uchwały rad miejskich, dotyczące ustanowienia lub zmiany opłat i podatków, wyszczególnionych w drugiej części art. 3 i drugiej części art. 5, z wyjątkiem podatku od handlu i przemysłu, wymagają zatwierdzenia naczelnika okręgu.

Uchwały rad miejskich, tyczące się ustanowienia lub zmiany wszelkich innych podatków i opłat monopoli handlo-

wych, cen zmonopolizowanych przedmiotów, oraz zaciągnięcia pożyczek wymagają zatwierdzenia Komisarjatu Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 15. Uchwały, wspomniane w pierwszym ustępie poprzedniego artykułu, naczelnik okręgu przesyła do wiadomości Szefa Sekcji Administracyjnej i Skarbowej, komunikując im jednocześnie swe decyzje dotyczące tych uchwał.

Art. 16. Wszystkie dotychczasowe opłaty miejskie, podatki i monopole w każdem poszczególnem mieście tracą swą moc, o ile nie zostaną zatwierdzone przez Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przeciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia względnie ustawy miejskiej, jeżeli termin wejścia w życie tej ustawy w danem mieście jest późniejszy.

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Art. 18. Wykonanie rozporządzenia niniejszego poleca się Szefowi Sekcji Administracyjnej w porozumieniu z Szefem Sekcji Skarbowej.

Wilno, dnia 25 października r. 1919.

Przepisy Wykonawcze D. U. Z. W. Nr. 36 p. 413.

Załącznik Nr. 234.

ROZPORZĄDZENIE

(19274/351) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie skarbowości tymczasowych powiatowych zarządów ziemskich (kuratorjów ziemskich).

(D. U. Z. W. Nr. 45. p. 1).

Art. 1. Tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie korzystają ze wszystkich źródeł dochodowych, które przysługiwały byłym powiatowym samorządom ziemskim na mocy ustaw rosyjskich, wydanych przed 10 czerwca roku 1917, oraz tych źródeł, które przekazuje samorządom gminnym rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 21 listopada r. 1919 (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 40, poz. 435).

Art. 2. Ze źródeł dochodowych, wymienionych w art. 1. tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie obowiązane są wypełniać swe zadania (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 40 poz. 434), oraz pokrywać wszystkie wydatki administracji gminnej.

Art. 3. Wszystkie zaległości podatkowe na rzecz byłych powiatowych samorządów ziemskich, oraz gmin, podlegają ściągnięciu przez tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie.

Wpływami z zaległości na rzecz byłych powiatowych samorządów ziemskich oraz gmin rozporządzają tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie narówni ze swemi dochodami bieżącemi.

Art. 4. Wszystkie atrybucje w zakresie skarbowości byłych powiatowych samorządów ziemskich oraz gmin, przysługujące organom samorządowym i gminnym, przechodzą na odpowiednie tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie, odpowiednie zaś atrybucje organów administracyjnych na właściwych naczelników okręgów.

Rozporządzenie z dnia 21 listopada r. 1919 w przedmiocie skarbowości gmin wiejskich (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 40, poz. 435) stosuje się w ten sposób, że czynności organów gminnych wykonują tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie.

Tymczasowe powiatowe zarządy ziemskie i naczelnicy okręgów mogą przelewać swe atrybucje, przysługujące im na mocy niniejszego artykułu, na podwładne im organy.

Art. 5. Przed zatwierdzeniem uchwał tymczasowych powiatowych zarządów ziemskich w przedmiocie skarbowości naczelnik okręgu obowiązany jest zasięgnąć opinji dyrektora izby skarbowej.

Zatwierdzone uchwały w przedmiocie skarbowości tymczasowych powiatowych zarządów ziemskich naczelnik okręgu przesyła niezwłocznie Szefom Sekcji Administracyjnej i Skarbowej.

Art. 6. Organy administracyjne obowiązane są udzielać tymczasowym powiatowym zarządom ziemskim niezbędnej pomocy przy ściąganiu przez te zarządy przysługujących im poborów.

Art. 7. Wszelkie przepisy ustaw rosyjskich w zakresie skarbowości byłych powiatowych samorządów ziemskich zachowują swą moc, o ile nie przeczą postanowieniom niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Rozorządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, 9 grudnia 1919 r.

Załącznik Nr. 235.

ROZPORZĄDZENIE

(17599/307) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, dotyczące skarbowości gmin wiejskich.

(D. U. Z. W. Nr. 40 p. 435).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919 o organizacji zarządu cywilnego na obszarach wschodnich, zajętych przez wojska polskie, (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 poz. 15) ustanawiam następującą ustawę o skarbowości gmin wiejskich.

Art. 1. Dla wypełniania zadań, włożonych na samorząd wiejski przez rozporządzenie o ustawie gminnej (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 16 października r. 1919 poz. 215) korzystają gminy z następujących źródeł dochodowych:

a) majątek własny,
b) przedsiębiorstwa gminne,
c) opłaty ogólne i specjalne,
d) podatki,
e) pożyczki, wpływy jednorazowe ze sprzedaży lub zamiany części majątku gminnego oraz darowizny i zapisy.

Art. 2. Gminy mogą pobierać opłaty ogólne od osób, korzystających z usług biur gminnych, jak również z urządzeń i zakładów gminnych, utrzymywanych w interesie dobra publicznego (ambulatorja, zakłady kąpielowe, dezynfekcyjne i t.p.).

Art. 3. Oprócz opłat ogólnych gminy mają prawo pobierać opłaty specjalne na założenie i utrzymywanie zakładów i urządzeń użyteczności publicznej od tych właścicieli nieruchomości tudzież przemysłowców i handlujących, którzy ze wspomnianych urządzeń i zakładów ciągną specjalne korzyści.

Art. 4. Gminy mogą pobierać następujące podatki:

a) gruntowy,
b) od budynków,
c) od żywego inwentarza.

Art. 5. Podatek gruntowy może być pobierany na rzecz gminy z reguły bądź w postaci samodzielnego podatku gminnego, bądź też w formie dodatku do państwowego podatku gruntowego; do czasu jednak wydania odpowiedniego rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich gruntowy podatek musi być pobierany przez gminę tylko w postaci samodzielnego podatku gminnego.

Art. 6. Podatek gruntowy opłacają właściciele ziemi od gruntów, przez siebie użytkowanych. Od gruntów wydzierżawionych podatek opłacają dzierżawcy. Podatek od gruntów, opuszczonych przez właścicieli i uprawianych przez osoby, użytkujące bez odpowiedniej umowy z właścicielami, opłacają użytkownicy.

Art. 7. Podatek gruntowy w postaci samodzielnego podatku gminnego pobiera się według następujących stawek za okres roczny:

od dziesięciny:

1) ziemi ornej, ogrodów, sadów i łąk do 3 rb.
2) lasów do 2 rb.
3) pastwisk do 1 rb.

W okręgu Wołyńskim stawki powyższe mogą być podniesione o 50%.

Art. 8. Przy pobieraniu podatku gruntowego w postaci samodzielnego podatku gminnego nie podlegają opodatkowaniu:

a) nieużytki, (bagna, lotne piaski, trzęsawiska i t. p.),
b) pola z zasiewami zniszczonemi,
c) orne grunta nieuprawione (leżące odłogiem).

Jeżeli grunta wymienione w punkcie „c“ używane są jako pastwiska, wówczas podlegają one opodatkowaniu w myśl art. 7.

Art. 9. Podatek gruntowy w postaci dodatku do państwowego podatku gruntowego pobiera się w wysokości, którą określa dla każdego roku rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich.

Art. 10. Podatek od budynków w postaci samodzielnego podatku gminnego może być pobierany od znajdujących się w obrębie gminy budynków, zajętych przez zakłady handlowe i przemysłowe, od budynków przynoszących dochód przez oddanie ich w najem na mieszkania stałe lub letniska, oraz od budynków w miasteczkach, niewydzielonych z gminy, niezależnie od tego, czy te budynki zajęte są przez właścicieli, czy też oddane przez nich innym osobom do bezpłatnego lub płatnego użytkowania.

Art. 11. Podatkowi od budynków nie podlegają świątynie wszystkich wyznań i nieruchomości, będące własnością instytucji naukowych, oświatowych i dobroczynnych, w częściach, używanych wyłącznie dla tych celów i nieprzynoszących dochodu przez oddanie w najem.

Art. 12. Podatek od budynków pobiera się w wysokości do 6% rocznie od dochodu brutto z budynków lub w wysokości do 1% od ich wartości szacunkowej, w razie, jeżeli dochód nie da się ustalić.

Uwaga: Dochód z pomieszczeń, zajętych przez właścicieli lub oddanych przez nich innym osobom do bezpłatnego użytkowania, określa się na podstawie ceny najmu podobnych lokali.

Art. 13. Wartość szacunkową budynków określa się z uwzględnieniem szacunku ubezpieczeniowego lub też zastawnego, ustalonego przez instytucje kredytu długoterminowego, jak i cen sprzedażnych lub wartości materjalnej. Szacunek towarzystw ubezpieczeniowych lub instytucji kredytowych z lat ubiegłych podwyższa się dla ustalenia obecnej wartości stosownie do przyrostu wartości nieruchomości od czasu zaasekurowania lub zastawu; podwyższenie to nie może przekraczać 400% poprzedniego szacunku.

Art. 14. W wypadkach doznanej przez płatnika klęski, spowodowanej wypadkami żywiołowemi lub wojną, przypadająca od niego na rzecz gminy suma podatków, może być zmniejszona lub umorzona przez starostę na wniosek rady gminnej.

Art. 15. Podatek od inwentarza pobiera się w wysokości:

a) od konia (od lat 3) do 25 rb. rocznie,
b) od sztuki bydła rogatego (od lat 3) do 25 rb. rocznie,
c) od sztuki nierogacizny (od 6 miesięcy) do 12 rb. 50 kop. rocznie,
d) od owcy, barana i kozy (od 6 miesięcy) do 5 rb. rocznie.

Art. 16. Uchwały rad gminnych, dotyczące ustanowienia i zmiany podatków i opłat, a także sposobu ich wymierzania i pobierania, wymagają zatwierdzenia starosty, który przed zatwierdzeniem takich uchwał wysłuchuje opinji inspektora skarbowego.

Art. 17. Dla wymierzania podatków i opłat specjalnych zarząd gminy może powoływać z pośród członków rady gminnej komisje finansowe. Postanowienia komisji finansowych wymagają zatwierdzenia zarządu gminnego.

Art. 18. Przeciw orzeczeniu zarządu gminnego o wymiarze podatku lub opłaty specjalnej płatnikom przysługuje prawo odwołania się do rady gminnej w ciągu 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wymiarze podatku.

Art. 19. Osoby, naruszające obowiązujące przepisy o podatkach i opłatach gminnych lub nie stosujące się do prawomocnych decyzji, powziętych przez organa gminne w przedmiocie tych podatków i opłat, podlegają grzywnie do 100 rb. O wymiarze grzywny decyduje zarząd gminny. Przeciw orzeczeniu tego zarządu, płatnik może odwołać się do rady gminnej w ciągu 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia o tem orzeczeniu.

Art. 20. Uchwały rady gminnej, zapadłe w przedmiotach, wskazanych w artykułach 18 i 19 niniejszego rozporządzenia, mogą być przez starostę w drodze nadzoru rozpatrzone i unieważnione. Starosta może zdecydować sprawę ostatecznie lub przekazać do ponownego rozpatrzenia przez radę gminną.

Art. 21. Za nieuiszczenie w ustanowionym terminie podatków lub opłat specjalnych od zalegających pobiera się za zwłokę karę w wysokości 1% od zaległości za każdy miesiąc, przyczem część miesiąca liczy się za cały miesiąc. Karę powyższą stosuje się niezależnie od tego, czy na płatnika była nałożona grzywna w myśl art. 19.

Art. 22. Wszystkie dotychczasowe gminne podatki tracą swą moc; sumy zaś podatkowe, zapłacone za rok 1919, zaliczają się na poczet podatków, uchwalonych przez rady gminne na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Art. 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

21 listopada 1919 r.

Załącznik Nr. 236.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 1922 roku wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Zdrowia Publicznego o opłatach za czynności sądowo-lekarskie w b. zaborze rosyjskim.

(D. U. Nr. 32. p. 262).

Na podstawie art. 978[1] i 979 u. p. k. w brzmieniu według ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującem w b. zaborze rosyjskim (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 169) zarządza się co następuje:

§ 1. Lekarze urzędowi i wolno praktykujący za czynności sądowo-lekarskie pobierają opłaty podług taksy określonej w niniejszem rozporządzeniu.

§ 2. Za czynności nieprzewidziane w taksie, oblicza się wynagrodzenie podług normy, określonej za czynności analogiczne.

§ 3. Wysokość opłat za poszczególne czynności oblicza się w sposób następujący: podstawową kwotę, podaną w taksie, mnoży się przez liczbę odpowiadającą jednej dwudziestej mnożnika drożyźnianego, ustalonego dla miejscowości I klasy.

§ 4. W większych miastach (I i II kategorja mnożnika) należy się biegłemu przy badaniach, mających się odbyć poza jego mieszkaniem, zwrot kosztów przejazdu w obie strony, o ile odległość pomiędzy mieszkaniem i miejscem czynności wynosi więcej niż 1 kilometr, i o ile biegły nie korzysta z rządowych środków przewozowych; zwrot kosztów pojazdu (dorożki) przyznać należy jedynie w braku środka masowego transportu (tramwaje, omnibusy i t. p.).

§ 5. Za udział w czynnościach urzędowych kilku biegłych, każdy z nich otrzymuje całkowitą należność za dokonane przezeń czynności.

§ 6. Przy ryczałtowych opłatach za czynności sądowo-lekarskie należność powinna być obliczona podług przeciętnej liczby badań i orzeczeń sądowo-lekarskich, dokonanych w danym okręgu w ciągu ostatnich 2 lat. Opust ze strony lekarza nie może wynosić mniej niż 10%.

§ 7. Za dokonane przez biegłego czynności poza miejscem jego zamieszkania, oprócz sum obliczonych na podstawie niniejszej taksy, należy się zwrot rzeczywistych kosztów podróży i djety.

§ 8. Djety dla biegłych lekarzy oblicza się w ten sposób, że lekarzom urzędowym i profesorom uniwersytetu należy się djeta podług ich stopnia służbowego, prywatnym docentom uniwersytetu, oraz lekarzom naczelnym szpitali publicznych djeta VI stopnia służbowego, innym lekarzom dyplomowanym djeta VII stopnia służbowego.

§ 9. Taksa niniejsza dotyczy lekarzy powiatowych i prywatnych, wzywanych w charakterze biegłych przez Władze Sądowe. Lekarze sądowi etatowi pobierają poza djetami i kosztami przejazdu tylko opłatę za czynności wymienione w punktach 2, 8, 10 i 11 § 10-go.

§ 10. Podstawowe opłaty za czynności sądowo-lekarskie są następujące:

1) badanie sądowo-lekarskie osób wraz z orzeczeniem:
a) osób, uszkodzonych na ciele w zwykłych przypadkach, oraz wszystkich innych osób dla stwierdzenia ich stanu zdrowia . . . . . 5 mk.
b) jeżeli badanie było długie i żmudne, bądź z powodu ilości obrażeń, bądź z powodu ich charakteru (np. przy uszkodzeniu mózgu, rdzenia, przy nerwicach urazowych, przy obrażeniach narządów wewnętrznych jak to: płuc, serca, trzewiów brzusznych, wewnętrznych narządów płciowych) lub też, gdy orzeczenie musiało być obszernie uzasadnione . . . . 10 mk.
2) Nałożenie badanemu opatrunku (oprócz zwrotu za dostarczony materjał opatrunkowy) . . . . 3 mk.
3) Badanie przez lekarza specjalistę powołanego w charakterze konsultanta wraz z orzeczeniem. . 15 mk.
4) Badanie stanu umysłowego wraz z orzeczeniem:
a) badanie jednorazowe . . . . . 20 — 30 mk.
b) każde następne badanie . . . . . 10 — 15 mk.
5) Oględziny zewnętrzne i sekcja zwłok osoby dorosłej, dziecka, lub noworodka wraz z orzeczeniem 20—30 mk.
6) Oględziny zewnętrzne zwłok lub sekcja częściowa wraz z orzeczeniem . . . . . 10 mk.

7) Obecność wraz z ewentualną radą zawodową przy sekcji, ekshumacji lub oględzinach zwłok za każde zaczęte $^1/_2$ godziny . . . . . 5 mk.
8) Obecność przy rozprawach sądowych razem z udzieleniem orzeczenia za każde zaczęte $^1/_2$ godziny 5 mk. Przerwę trwającą mniej niż godzinę, jeżeli nastąpi w ciągu rozprawy, lub pomiędzy dwiema rozprawami, odbywającemi się tego samego dnia, wlicza się w czas obecności.
9) Orzeczenie, wydane na podstawie przejrzenia akt . . . . . 5—15 mk.
10) Badanie gołem okiem narzędzi, leków, trucizn, plam i t. p. o ile musi się ono odbywać oddzielnie od badań, wymienionych w punktach poprzednich, wraz z orzeczeniem . . . . . 3—5 mk.
11) Specjalne naukowe badanie wraz z orzeczeniem:
a) plam: mikroskopowe, chemiczne, względnie widmowe oraz biochemiczne . . . . . 10 — 30 mk.
b) krwi na obecność tlenku węgla . . . . . 15 mk.
c) potraw, leków, trucizn, wymiocin, kału, włosów, cząstek ciała — mikroskopowe . . . . . 15 — 30 mk.
d) bakterji z założeniem hodowli i doświadczeniem na zwierzętach . . . . . 20 — 50 mk.
e) szczegółowe kliniczne badanie moczu . . . 10 mk.
f) badanie promieniami „Roentgena" . . 20 — 50 mk.
12) Stawienie się na podstawie otrzymanego wezwania, gdy czynność bez winy lekarza nie została wykonana za każde zaczęte $^1/_2$ godziny . . . . . 3 mk.

§ 11. Jeżeli okaże się nieodzowna potrzeba przybrania przy czynności sądowo-lekarskiej pomocy (felczera, sanitarjusza i t. p.) należy przyznać osobie przybranej do pomocy odszkodowanie za oderwanie się od zajęć w wysokości 3—15 mk. niezależnie od zwrotu należności przewidzianych w art. 979[1] u. p. k. i wynagrodzenia za pracę.

Załącznik Nr. 237.

ROZPORZĄDZENIE

Rady ministrów z dnia 26 maja 1922 r. w przedmiocie taksy dla pisarzy hipotecznych.

(D. U. Nr. 41, p. 237).

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r. w przedmiocie taksy tymczasowej dla pisarzy hipotecznych (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 451) zarządza się co następuje:

§ 1. Ustanawia się następującą taksę dla pisarzy hipotecznych:

1. od wniosku o przepisanie tytułu własności, wciągnięcie do ksiąg hipotecznych tytułów dłużnych oraz regulacji spadku:
   a) do 100000 mk. 2%
   najmniej jednak . . . . . 1000 mk.
   b) powyżej 100000 mk. od nadwyżki . . . 1/5%
2. od wniosku o wpisanie do wykazu hipotecznego kaucji, hipotek sądowych i hipotek prawnych oraz wszelkich ostrzeżeń na sumę:
   a) do 100000 mk. 2%
   najmniej jednak . . . . . 1000 mk.
   b) powyżej 100000 mk. od nadwyżki 1/5%
   nie więcej jednak niż 10000 mk.
3. od wniosku o wykreślenie praw hipotekowanych na sumę:
   a) do 100000 mk. — połowa wynagrodzenia w p. 1 przewidzianego, najmniej jednak 1000 mk.
   b) powyżej 100000 mk. — od nadwyżki — czwarta część tego wynagrodzenia, nie więcej jednak niż 10000 mk.
4. od wniosku o odłączenie ksiąg hipotecznych lub o połączenie ksiąg oddzielnych:
   a) w księdze głównej . . . . . 6000 mk.
   b) w księdze nowozałożonej . . . . . 1000 mk.
5. od wniosku o przerobienie, czyli uporządkowanie wykazu hipotecznego . . . . . 3000 mk.
   ponadto od każdej treści, ulegającej przepisaniu . . . . . 100 „
6. od protokułu pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki:
   a) w kancelarjach hipotecznych przy sądach pokoju . . . . . 3000 mk.
   b) w kancelarjach hipotecznych przy sądach okręgowych . . . . . 6000 mk.
7. od wszelkich innych wniosków, jak to: o wezwanie do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki, o ogłoszenie postępowania spadkowego, o podniesienie decyzji zwierzchności hipotecznej, ujawnienie spadku wakującego, działów, pozostawienie w niepodzielności wdrożenie postępowania egzekucyjnego, od wniosków łącznych (dodatkowych itp.) . . . . 1000 mk.
8. od protokułów faktycznego wydania listów zastawnych instytucji kredytowych 1/4 część procentu od sumy nominalnej.
9. za wciągnięcie do wykazu hipotecznego treści, za każdą treść . . . . . 100 mk.
10. od odpisów z wykazów hipotecznych, wypisów i odpisów aktów notarjalnych, aktów stanu cywilnego,

zaświadczeń z repertorjów i ksiąg opłat, poświadczenia terminów, zamknięcia postępowania spadkowego:

za każdą stronicę całą lub zaczętą . . 200 mk.
najmniej jednak . . . . . 400 „

Stronica arkusza powinna obejmować najmniej 25 wierszy, a każdy wiersz najmniej 18 sylab.

11. za świadectwa z wykazu hipotecznego specjalne (rozumowane) . . . . . 1000 mk.
12. od każdej pozycji świadectwa zamieszkań osób, mających ujawnione prawa w wykazie hipotecznym . . . . . 100 mk.
najmniej jednak . . . . . 200 mk.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1921 r. w przedmiocie zmiany taksy dla pisarzy hipotecznych (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 456).

Załącznik Nr. 238.

USTAWA

z dnia 27 stycznia 1922 r. w przedmiocie zmiany i uzupełnienia niektórych przepisów obowiązującego w b. Królestwie Polskiem kodeksu cywilnego z 1825 r. oraz ustawy postępowania cywilnego, dotyczących nieobecnych i zaginionych.

(D. U. Nr. 11, poz. 87).

Art. 1. Kodeks cywilny polski z 1825 r. ulega zmianom następującym:

§ 1. Tytuł III księgi I kodeksu otrzymuje brzmienie następujące:

TYTUŁ III. O nieobecnych.

DZIAŁ I. O opiece nad majątkiem osób nieobecnych.

36. Dla zachowania praw i majątku, pozostawionego przez osobę nieobecną, sąd mocen jest, na żądanie prokuratora lub też stron interesowanych, wyznaczyć kuratora, jeśli nieobecny nie pozostawił pełnomocnika i bądź niewiadomy jest z pobytu swego, bądź też doznaje trwałej przeszkody co do powrotu lub dopilnowania swych praw.

37. Gdyby nawet osoba nieobecna pozostawiła pełnomocnika, sąd mocen jest wyznaczyć kuratora w przypadkach,

wskazanych w poprzednim artykule, jeśli pełnomocnik dokonywa zarządu majątkiem z krzywdą dla interesów nieobecnego.

38. Prawa i obowiązki kuratora określi sąd, który go ustanawia.

39. Prokurator obowiązany jest czuwać nad dobrem nieobecnego.

40. Decyzja o wyznaczeniu kuratora majątku nieobecnego będzie uchylona z chwilą, kiedy nieobecny sam będzie mógł dopilnować swych interesów, lub też w razie jego śmierci, lub uznania go za zmarłego.

DZIAŁ II. O skutkach nieobecności.

41. Nieobecny, którego życie i pobyt nie są wiadome, będzie poczytany za zaginionego. Na skutek żądania sąd mocen jest taką osobę nieobecną uznać za zaginioną; wszakże takie wyrzeczenie nie jest konieczne do późniejszego uznania tej osoby za zmarłą.

42. Gdy mąż zaginął, natenczas, chociażby pozostawił pełnomocnika, żona aż do jego powrotu sama ma zarząd i użytkowanie także tego swego majątku, który pozostawał podług prawa lub umów, między małżonkami zawartych, pod zarządem lub użytkowaniem męża. Do wszystkich innych czynności, dotyczących tego majątku, potrzebuje upoważnienia sądowego.

43. Jeżeli mąż zaginął, zostawiając małoletnie dzieci ze wspólnego małżeństwa pochodzące, matka mieć będzie nadzór nad niemi i używać będzie wszystkich praw męża co do wychowania dzieci i zarządzania ich majątkiem.

44. Jeżeli w czasie zaginienia ojca matka już nie żyła, lub po zaginieniu umarła, urządzona będzie nad dziećmi opieka tymczasowa.

45. To samo zachować należy w przypadku, gdy małżonek, który zginął, zostawi małoletnie dzieci z poprzedzającego małżeństwa,

DZIAŁ III. O uznaniu osób zaginionych za zmarłe.

46. Zaginioniony może być uznany za zmarłego, jeśli od lat dziesięciu niema żadnych o życiu jego wiadomości.

Decyzja w tym wypadku nie może nastąpić przed upływem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby trzydziesty pierwszy rok życia.

47. Zaginiony, który ukończyłby siedemdziesiąty rok życia, może być uznany za zmarłego, jeśli od lat pięciu niema żadnej o życiu jego wiadomości.

48. Określony w artykułach 46 i 47 dziesięcioletni, względnie pięcioletni okres czasu rozpoczyna się z upływem roku kaledarzowego, w którym zaginiony wedle zebranych wiadomości niewątpliwie jeszcze żył.

Jeśli w tym okresie czasu państwo znajdowało się na stopie wojennej, uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed upływem dwóch lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wojna ukończona została.

49. Kto w czasie wojny przebywał na obszarze działań wojennych w miejscu, gdzie zaszły szczególne wydarzenia, jak bitwa, ostrzeliwanie i t. p., albo też przez władze wrogiego obozu ujęty, lub wogóle przez osoby należące do siły zbrojnej, na wolności osobistej ograniczony został i od tego czasu zaginął bez wieści, dalej kto, jako członek siły zbrojnej lub należący do jej orszaku, brał udział w wojnie i jako taki w czasie wojny zaginął bez wieści — może być uznany za zmarłego po upływie lat dwóch, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wojna ukończona została.

50. Kto znajdował się na rozbitym statku lub w innem bliskiem niebezpieczeństwie śmierci i od tej chwili zaginął bez wieści — może być uznany za zmarłego po upływie lat dwóch, licząc od dnia wydarzenia, które wywołało niebezpieczeństwo dla życia zaginionego.

51. Rozbicia się statku w braku przeciwnego dowodu domniemywać się należy, jeśli statek nie dobił do miejsca swego przeznaczenia, lub też nie wrócił, w wypadku, gdy nie miał pewnego celu podróży, a od ostatniej o nim wiadomości trzy lata upłynęły.

Za dzień rozbicia się statku poczytany będzie ostatni dzień tego czasokresu.

52. Uznanie zaginionego za zmarłego stwarza domniemanie, że zaginiony umarł w dniu, określonym w decyzji, uznającej go za zmarłego.

Za taki dzień, w braku przeciwnych danych, należy przyjąć:

1) w wypadkach, określonych w art. 46 i 47, koniec roku kalendarzowego, po upływie którego uznanie za zmarłego stało się dopuszczalne,
2) w wypadku, wskazanym w art. 49, koniec roku, w którym wojna zakończona została,
3) w wypadku, określonym w art. 50, dzień, od którego wskazany w tym artykule okres czasu ma być liczony.

53. Jeśli czas śmierci zaginionego ustalony został datą dnia, wówczas koniec tego dnia za chwilę śmierci poczytany będzie.

54. Wdrożenia postępowania o uznanie osoby zaginionej za zmarłą może żądać każdy, w wyrzeczeniu jej śmierci zainteresowany.

55. Dopóki osoba zaginiona nie została uznana za zmarłą, w braku przeciwnego dowodu domniemywać się należy, że żyła aż do czasu, który w myśl art. 52 za dzień śmierci poczytany być winien.

DZIAŁ IV. O skutkach uznania osoby zaginionej za zmarłą.

56. Uznanie osoby zaginionej za zmarłą powoduje wszystkie skutki prawne rzeczywistej śmierci, nie uprawnia jednak jeszcze pozostałego małżonka do zawarcia nowego związku małżeńskiego. O dopuszczalności takiego związku decyduje właściwa władza.

57. Uznanie osoby zaginionej za zmarłą nie wyklucza dowodu przeciwnego, a jeśliby uznany za zmarłego żył jeszcze lub też zmarł w innym czasie, strony interesowane lub osoba uznana za zmarłą, a jeśli tego wymaga interes publiczny, także prokurator — mogą żądać sprostowania lub też uchylenia odnośnej decyzji.

58. Osoba, uznana za zmarłą, jeśli się zjawi, lub byt jej dowiedziony będzie, mocna jest odebrać majątek swój w stanie, w jakim się znajduje, oraz szacunek przedmiotów pozbytych, lub przedmioty za tenże szacunek nabyte.

Przedawnienie tego rodzaju żądań nie może nastąpić przed upływem roku od dnia, kiedy osoba powyższa otrzymała wiadomość o decyzji, uznającej ją za zmarłą.

§ 2. Art. 59—70 i 135 kodeksu zostają uchylone.

Art. 2. Oddział XX działu IV tytułu II księgi V, obowiązującej w b. zaborze rosyjskim ustawy postępowania cywilnego otrzymuje brzmienie następujące:

ODDZIAŁ XX. 1) O postępowaniu w sprawach, dotyczących opieki nad majątkiem osób nieobecnych.

Art. 1775. Do wyznaczenia kuratora dla ochrony praw i majątku osób nieobecnych oraz do uznania ich za zaginione właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu znajduje się majątek, pieczy wymagający, względnie sąd, wskazany w art. 1777.

Art. 1776. Żądanie uznania osoby nieobecnej za zaginioną można postawić bądź w prośbie o wyznaczenie kuratora, bądź też odrębnie. Sprawy, dotyczące majątku osób nieobecnych lub uznania ich za zaginione, rozstrzygane będą po wysłuchaniu wniosku prokuratora.

Art. 1776[1]. O wyznaczeniu kuratora nieobecny zawiadomiony będzie w sposób, wskazany w art. 293—298.

2) O postępowaniu w sprawach o uznanie osób zaginionych za zmarłe.

Art. 1777. Sprawy o uznanie osoby zaginionej za zmarłą należą do właściwości sądu okręgowego, w którego okręgu zaginiony miał swe ostatnie stałe miejsce zamieszkania, a co do obywateli Państwa Polskiego, którzy w kraju stale nie mieszkali, właściwy będzie sąd okręgowy w Warszawie.

Art. 1777[1]. Prośba o wdrożenie postępowania może być podana sądowi nie wcześniej, niż na rok przed dniem, w którym uznanie osoby zaginionej za zmarłą stanie się dopuszczalne, a w wypadkach, określonych w art. 50 kodeksu cywilnego polskiego, nawet i bezzwłocznie po wydarzeniu, które wywołało niebezpieczeństwo dla życia zaginionego.

Art. 1777[2]. Sprawy te rozstrzygane będą po wysłuchaniu wniosku prokuratora.

Art. 1777[3]. Po sprawdzeniu wiarogodności przytoczonych faktów i zasadności żądania sąd zarządzi dokonanie ogłoszeń o wdrożeniu postępowania, a zarazem przeprowadzi przez jednego ze swych członków należyte dochodzenie z urzędu celem wyświetlenia wszystkich decydujących okoliczności.

Art. 1777[4]. Sąd nie jest krępowany wnioskami dowodowemi stron; może poza środkami i dowodami, przewidzianemi w ustawie post. cyw., zarządzić także przesłuchanie osób interesowanych bez względu na to, czy biorą one udział w sprawie.

Osoby interesowane, biorące udział w sprawie, badane będą z zachowaniem przepisów, obowiązujących przy badaniu świadków.

Osoby, wezwane do przesłuchania, które się mimo dwukrotnego wezwania nie stawiły, mogą być po uprzedniem zagrożeniu sprowadzone pod przymusem.

Art. 1777[5]. Osoby interesowane mogą w każdem położeniu sprawy wyrazić życzenie wzięcia w niej udziału (art. 663 u. p. c.).

Wskutek takiego oświadczenia osoba interesowana uzyskuje prawa strony w procesie, niezależnie od tego, czy wnioskodawca żądanie swe popierać będzie.

Art. 1777[6]. Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania zamieszczone będzie w gazecie rządowej, a nadto opublikowane w miejscu zamieszkania zaginionego w sposób tam używany.

Ogłoszenie to nie wstrzymuje biegu dochodzeń.

Art. 1777[7]. Uznanie osoby zaginionej za zmarłą nie może być wyrzeczone przed upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym ogłoszenie w gazecie rządowej zamieszczone zostało.

Art. 1777[8]. Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania winno zawierać:

1) wezwanie do zaginionego, aby się zgłosił najpóźniej w terminie, wskazanym w ogłoszeniu, gdyż po upływie tego terminu nastąpi uznanie go za zmarłego,
2) istotne okoliczności, które mogą posłużyć do wykrycia zaginionego,
3) wezwanie do wszystkich, którzy o życiu lub śmierci zaginionego posiadają wiadomości, by o znanych sobie faktach zawiadomili sąd najpóźniej w powyższym terminie.

Art. 1777[9]. Po upływie czasokresu, oznaczonego w ogłoszeniu, sąd wydaje decyzję o uznaniu osoby zaginionej za

zmarłą jedynie na skutek ponownego żądania jednej z osób interesowanych. W decyzji, mocą której osobę zaginioną uznano za zmarłą winien być ustalony czas śmierci.

Na decyzję sądu w powyższych sprawach dopuszczalne są skargi incydentalne stron interesowanych i prokuratora.

Art. 1777[10]. Po prawomocności decyzji, uznającej osobę zaginioną za zmarłą, sąd na żądanie osoby interesowanej określi sumę kosztów, z postępowaniem w sprawie połączonych, których wyłożenie przez żądającego sąd uzna za celowe i niezbędne, i kosztami temi obciąży spadek.

3) O postępowaniu w sprawach o stwierdzenie wypadku śmierci.

Art. 1778. W wypadkach wskazanych w art. 139 kod. cyw. pol. z 1825 r., osoby interesowane mogą prosić o stwierdzenie wypadku oraz daty śmierci i wydanie im świadectwa śmierci osoby zmarłej.

Art. 1778[1]. Do wydania świadectwa śmierci właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu zmarły miał ostatnie swe stałe miejsce zamieszkania, a w braku stałego miejsca zamieszkania — sąd, w którego okręgu zmarły bezpośrednio przed śmiercią czasowo przebywał.

Art. 1778[2]. Do postępowania w sprawach o stwierdzenie wypadku śmierci zastosowane będą przepisy art. 1777[2] do 1777[6] i art. 1777[8] do 1777[10] u. p. c.

Decyzja o wydaniu świadectwa śmierci nastąpić może nie wcześniej, niż po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym ogłoszenie o wdrożeniu postępowania zamieszczone zostało w gazecie rządowej.

Art. 1778[3]. Wydane przez sąd świadectwo śmierci zastępuje akt zejścia.

4) O postępowaniu w sprawach o sprostowanie lub uchylenie decyzji o uznaniu osób zaginionych za zmarłe oraz wydanych przez sąd świadectw śmierci.

Art. 1779. Prośby o sprostowanie lub uchylenie decyzji o oznaniu osób zaginionych za zmarłe w wypadkach, wskazanych w art. 57 kod. cyw. pol., jak również prośby o sprostowanie, lub uchylenie wydanych przez sąd świadectw śmierci w wypadkach analogicznych — podlegają rozpoznaniu sądu, który w pierwszej instancji decydował o żądaniu uznania osoby tej za zmarłą, względnie o żądaniu wydania świadectwa śmierci.

Art. 1779[1]. Jeśli uznany za zmarłego lub osoba, co do której wydano świadectwo śmierci, stanie przed sądem i wykaże swą identyczność, decyzja odnośna bez dalszego postępowania będzie uchylona.

Pozatem w sprawach tych mają zastosowanie przepisy art. 1777[3], 1777[4], 1777[5] u. p. c.

Art. 1779[2]. Sprostowanie lub uchylenie wydanego przez sąd świadectwa śmierci powoduje skutki, przewidziane w art 58 kod. cyw. pol.

Art. 3. (Nie rozciąga się na Z. W.)

Art. 4. W sprawach o uznanie zaginionych za znikłych, rozpoczętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, a nierozstrzygniętych jeszcze w pierwszej instancji, osoby, które wszczęły te sprawy, mogą zmienić swoje żądania i postawić nowe w myśl niniejszej ustawy, przyczem jednak winny być dokonane ogłoszenia, wymagane przez tę ustawę. Jeżeli przed wejściem w życie tej ustawy już zapadła decyzja sądu, rozstrzygająca sprawę w pierwszej instancji, dalsze postępowanie będzie przeprowadzone według dotychczasowych przepisów. Skutki decyzji o uznaniu osoby zaginionej za znikłą albo oddania majątku domniemanym spadkobiercom ocenia się według przepisów dotychczasowych.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 239.

ROZPORZĄDZENIE

(1010/494) Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich w przedmiocie ustalenia taksy dla pisarzów hipotecznych.

(Dz. U. Z. W. Nr. 64, p. 533).

Na podstawie art. 2 rozkazu Naczelnego Wodza Wojsk Polskich z dnia 12 maja r. 1919, dotyczącego zarządu cywilnego obszarów wschodnich, zajętych przez wojska polskie (Dziennik Urzęd. Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 3 z dnia 14 czerwca r. 1919 poz. 15) postanawiam:

Art. 1. Ustęp II 4. c. „Instrukcji dla kancelarji hipotecznych" (Dziennik Urzędowy Zarz. Cyw. Z. W. Nr. 18 z dnia 17 września r. 1919, poz. 157 str. 174) uchylam i ustanawiam niniejszą tymczasową taksę dla pisarzów hipotecznych.

TAKSA TYMCZASOWA DLA PISARZÓW HIPOTECZNYCH.

Pisarz hipoteczny pobiera:

1) Od wniosku o przepisanie tytułu własności, wciągnięcia do ksiąg hipotecznych tytułów dłużnych i hipotek prawnych oraz o regulację spadku:

a) do 1.000 mk., 20 mk.

b) wyżej 1.000 mk. — ponadto $^1/_5\%$ pozostałej sumy.

2) Od wniosku o odłączenie ksiąg hipotecznych, lub o połączenie ksiąg oddzielnych:
a) w księdze głównej 100 mk.
b) „ „ nowozałożonej 20 „
3) Od protokułu pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki 150 „
4) Od wszelkich innych wniosków, jako to: o wezwanie do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki, o ogłoszenie postępowania spadkowego, o podniesienie decyzji zwierzchności hipotecznej, o wpisanie do wykazu hipotecznego kaucji, hipotek sądowych, wszelkich ostrzeżeń, wykreśleń, wreszcie od wniosków łącznych (dodatkowych) 30 „
5) Za podanie interesantowi do przejrzenia księgi hipotecznej 2 „
6) Od protokułu faktycznego wydania listów zastawnych Towarzystw Kredytowych Ziemskich i Miejskich — $^1/_{10}\%$ od sumy nominalnej.
7) Za wciągnięcie do wykazu hipotecznego treści 3 „
8) Od odpisów z wykazów hipotecznych, wypisów i odpisów aktów notarjalnych, aktów stanu cywilnego, zaświadczeń z repertorjów i ksiąg opłat, poświadczenia terminów zamknięcia spadkowego: za każdą stronicę całą lub zaczętą 5 „
9) Za świadectwa z wykazu hipotecznego specjalne (rozumowane) 30 „
10) Od każdej pozycji świadectwa zamieszkań osób, mających ujawnione prawa w wykazie hipotecznym 2 „

Art. 2. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Wilno, dnia 2 marca r. 1920.

Załącznik Nr. 240.

DEKRET

w przedmiocie statutu tymczasowego Palestry Państwa Polskiego.

(D. Pr. N. 22 p. 75).

Art. 1. Palestrę stanowią adwokaci i aplikanci adwokaccy.

Art. 2. Językiem urzędowym Palestry jest język polski.

Adwokaci.

Art. 3. Adwokatem może zostać obywatel Państwa Polskiego bez różnicy płci, który:

a) ukończył wydział prawny uniwersytetu krajowego,

b) odbył aplikację sądową i adwokacką w myśl przepisów niniejszej ustawy i złożył egzamin sądowy i adwokacki,

c) jest pod względem moralnym nieposzlakowanym.

Nie może być adwokatem pozbawiony własnej woli lub ograniczony w czynnościach cywilnych, upadły, skazany na karę ciężkiego więzienia, więzienia od półtora roku do lat sześciu (dom poprawy) lub za przestępstwo uwłaczające czci.

Art. 4. Adwokat winien być rzecznikiem prawa i słuszności.

Winien poświęcić się obowiązkom swym z całą gorliwością i sumiennością, mając na względzie dobro publiczne, okazywać poszanowanie i posłuch dla sądów, urzędów i organów Palestry, przestrzegać zasad koleżeństwa, strzec nawet w życiu prywatnem powagi swego stanu i zachowywać się zgodnie z wymaganiami honoru i przyzwoitości.

Art. 5. Czynności adwokata polegają na udzielaniu porad prawnych tudzież na prowadzeniu spraw klijentów i obrony ich we wszystkich instancjach sądowych i administracyjnych. Adwokat ma prawo odmówić pomocy prawnej bez podania powodu.

Art. 6. Adwokat może wykonywać swoje czynności zawodowe po złożeniu przysięgi przed dziekanem rady adwokackiej lub jego zastępcą według roty i w sposób, określony w przepisach szczegółowych.

Art. 7. Adwokat może obraną przez siebie siedzibę zmienić w okręgu tej samej izby po uprzedniem trzymiesięcznem jej zawiadomieniu, a w razie przeniesienia się do innej izby po takiemże zawiadomieniu obu izb.

Art. 8. Adwokat winien zachować tajemnicę co do wiadomości, otrzymanych z tytułu wykonywania swego zawodu, i nie może być zmuszony do ich wyjawienia przed sądem lub jakąkolwiek władzą.

Art. 9. Adwokat przy wykonywaniu swoich obowiązków korzysta z wolności słowa i pisma.

Za nadużycie tego prawa, stanowiące zniewagą stron, ich zastępców, świadków i biegłych, adwokat może być pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej z inicjatywy rady adwokackiej, sądu, urzędu lub osoby poszkodowanej. Osoby do sprawy nie wpływające, na czci poszkodowane, mają prawo skargi już to dyscyplinarnej, już to sądowej.

Za wszelkie inne nadużycia wolności słowa i pisma w postępowaniu sądowem odpowiada adwokat bądź dyscyplinarnie, bądź sądownie. Wszczynanie postępowania przy prze-

stępstwach, dochodzonych z urzędu, pozostawia się inicjatywie kompletu sądzącego, pozatem oskarżycielowi prywatnemu.

Art. 10. Adwokatowi nie wolno przyjmować obrony strony lub udzielać jej porady prawnej w procesie, w którym bronił stronę przeciwną lub udzielał jej porady prawnej.

Art. 11. Z wykonywaniem zawodu adwokackiego nie wolno łączyć żadnego urzędu państwowego, prowadzenia przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych, pośrednictwa interesów i wogóle zajęć, nie licujących z powołaniem adwokata. Wolno jednak łączyć z zawodem adwokackim urząd nauczyciela lub radcy prawnego.

Art. 12. Adwokat obowiązany jest w razie wydalenia się ze swojej siedziby na czas ponad dni trzydzieści, a także w razie zawieszenia go w urzędowaniu, ustanowić zastępcę w osobie adwokata innego i zawiadomić o tem radę adwokacką. W razie zaniedbania tego obowiązku rada mianuje zastępcę z urzędu.

Rada mianuje też zastępcę z urzędu w razie śmierci adwokata lub wykreślenia z listy, uwzględniając w miarę możności wnioski jego lub rodziny co do osoby zastępcy.

Art. 13. Adwokat pobiera honorarjum od klijenta zgodnie z zawartą z nim umową, a w braku umowy według taksy.

Sprawy cywilne z urzędu osób, którym przyznane zostało prawo ubogich i sprawy karne z urzędu adwokat prowadzi bezpłatnie. Wyjątki od tej zasady uchwalić może rada naczelna.

Aplikanci adwokaccy.

Art. 14. Aplikantem adwokackim może zostać, kto:

a) odbył dwuletnią aplikację sądową,

b) złożył egzamin przepisany dla aplikantów sądowych;

c) odpowiada warunkom, wymienionym w art. 3 z wyjątkiem punktu b),

d) złożył odpowiednie zaświadczenie patrona o przyjęciu go na aplikację.

Aplikacja adwokacka trwa lat dwa.

Art. 15. Aplikant adwokacki obowiązany jest pracować w kancelarji adwokata (patrona) i brać czynny udział w zajęciach praktycznych i teoretycznych, urządzanych przez miejscową radę adwokacką.

Art. 16. Aplikantowi adwokackiemu spraw samodzielnie prowadzić nie wolno. Aplikant adwokacki może stawać w sądach i urzędach jedynie na mocy specjalnego upoważnienia w każdej sprawie od adwokata i pod jego odpowiedzialnością.

W Sądzie Najwyższym zastępstwo przez aplikanta adwokackiego jest niedopuszczalne.

Art. 17. Aplikant adwokacki po ukończeniu aplikacji poddany będzie egzaminowi przed komisją według programu, ustalonego przez radę naczelną.

Czas i miejsce egzaminu oraz członków komisji egzaminacyjnej wyznaczają rady adwokackie.

Art. 18. Przechodzący do adwokatury, a odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 3 niniejszego statutu, sędziowie i prokuratorzy wszelkich stopni, podprokuratorzy Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, oraz, o ile odbyli czteroletnią służbę sądową, podprokuratorzy sądów okręgowych, notarjusze i pisarze hipoteczni — wolni są od aplikacji adwokackiej i egzaminu adwokackiego.

Art. 19. W razie niewykonania przez aplikanta adwokackiego obowiązków, określonych w art. 15, rada adwokacka władną jest przedłużyć aplikację na czas do lat dwóch, bądź wykreślić aplikanta z listy.

Art. 20. Aplikant adwokacki, który nie zdał egzaminu, może przystąpić do ponownego egzaminu w ciągu dwóch lat następnych. Po upływie tego czasu lub w razie ponownego niezdania egzaminu może być wykreślony z listy.

Izby i rady adwokackie.

Art. 21. Adwokaci i aplikanci adwokaccy, mający siedzibę w okręgu jednego sądu apelacyjnego tworzą izbę adwokacką.

W razie potrzeby rada naczelna adwokacka może utworzyć w okręgu sądu apelacyjnego kilka izb adwokackich i wyznaczyć im siedziby. Każda izba musi jednak liczyć przynajmniej pięćdziesięciu adwokatów.

Izba stanowi osobę prawną. Załatwia swe sprawy bądź bezpośrednio na zgromadzeniach walnych, bądź też przez wybraną przez siebie radę adwokacką.

Art. 22. Adwokaci, należący do składu izby adwokackiej, wybierają z pośród siebie większością głosów drogą tajnego głosowania członków rady adwokackiej w liczbie od dziewięciu do piętnastu, w ten sposób, że, gdy ilość należących do izby adwokatów przekracza pięćdziesięciu, na każdych następnych dziesięciu wybiera się po jednym członku rady, ponad dziesięciu, dopóki ich liczba nie dosięgnie piętnastu.

Równocześnie uskutecznia się wybór trzech zastępców.

Członkowie rady obierają z pośród siebie dziekana i jego zastępcę, bibljotekarza, skarbnika i sekretarza.

Wybory odbywają się corocznie w miesiącu marcu.

Mandaty trwają trzy lata. Corocznie ustępuje trzecia część członków rady: w ciągu pierwszych dwóch lat przez losowanie, a następnie według starszeństwa wyboru.

Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie dopiero po upływie roku.

Nowi członkowie rady obejmują urzędowanie w dniu 1 kwietnia.

Art. 23. W razie śmierci, przedłużającej się choroby, dłuższej nieobecności lub wyjścia z Palestry członka rady, na jego miejsce wchodzi zastępca, który przy wyborach uzyskał największą liczbę głosów.

Art. 24. Rada jest przedstawicielką izby adwokackiej. Do zakresu czynności rady należy:

a) wpisywanie na listę adwokatów i aplikantów adwokackich i wykreślanie z listy, jako też wyznaczanie zastępców (art. 12);
b) czuwanie nad należytem wykonywaniem obowiązków zawodowych przez członków Palestry i nad przestrzeganiem etyki zawodowej;
c) wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad adwokatami i aplikantami adwokackimi;
d) zarządzanie funduszami izby adwokackiej;
e) kierowanie wykształceniem zawodowem i egzaminan.. aplikantów adwokackich;
f) zwoływanie walnych zgromadzeń izby adwokackiej i składanie na nich sprawozdań;
g) załatwianie w drodze polubownej sporów między członkami Palestry, jak również pomiędzy nimi i osobami trzeciemi;
h) określanie na żądanie adwokata lub strony honorarjum adwokackiego;
i) rozstrzyganie wniosków o zwolnieniu obrońców od zastępstwa z urzędu z powodu oczywistej bezzasadności sprawy lub z powodów innych;
j) wydawanie wszelkich opinji na żądanie rady naczelnej.

Art. 25. Dziekan reprezentuje radę adwokacką, kieruje jej czynnościami, przewodniczy na posiedzeniach, wykonywa uchwały rady.

Do dziekana należy wyznaczanie obrońców do prowadzenia z urzędu spraw osób, które zwróciły się o to do rady adwokackiej.

Art. 26. Posiedzenia rady odbywać się winny przynajmniej raz na miesiąc.

Postanowienia rady zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność dwóch trzecich ogólnej liczby członków rady.

Wszystkie orzeczenia rady i walnych zgromadzeń wraz z odpisami protokułów, rada przesyła radzie naczelnej w ciągu dni czternastu od dnia posiedzenia.

Art. 27. W razie pociągnięcia adwokata lub aplikanta adwokackiego do odpowiedzialności karnej, rada adwokacka może na czas trwania procesu zawiesić adwokata w czyn-

nościach, a aplikanta adwokackiego pozbawić prawa stawania w sądach i urzędach.

Wszelkie orzeczenia rady adwokackiej ulegają zaskarżeniu do rady naczelnej w ciągu dni czternastu od daty doręczenia ich wraz z motywami stronie interesowanej.

Sposób odwołania się od orzeczeń rady adwokackiej jako sądu dyscyplinarnego określa postępowanie dyscyplinarne.

Art. 28. Członkowie izby opłacają na jej potrzeby składki roczne w terminach, które określi regulamin. Wszelkie opóźnienie bez dostatecznego usprawiedliwienia pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 29. Przy radzie adwokackiej może być utworzony fundusz zapomogowy dla członków Palestry i ich rodzin. Odpowiednie przepisy ustali zgromadzenie walne.

Na fundusz ten wpływają wszystkie grzywny na podstawie niniejszego statutu lub regulaminu uiszczać się mające.

Art. 30. Zgromadzenie walne adwokatów izby odbywa się corocznie w miesiącu marcu; zwołuje je rada adwokacka i zawiadamia każdego adwokata, członka izby, pisemnie o terminie.

Do kompetencji walnego zgromadzenia należą:

a) wybory do rady adwokackiej i do rady naczelnej,
b) uchwalanie środków na potrzeby izby, a w szczególności składek członków,
c) zatwierdzanie sprawozdań rady, a w szczególności sprawozdania kasowego,
d) rozpoznawanie wniosków rady adwokackiej i wniosków członków w sprawach, dotyczących Palestry i zarządzeń rady.

Wnioski członków winny być wnoszone do rady adwokackiej przynajmniej na ośm dni przed dniem zgromadzenia walnego. Zgromadzenie walne nadzwyczajne zwołuje rada adwokacka bądź z własnej inicjatywy, bądź na pisemne żądanie przynajmniej czwartej części adwokatów, członków izby.

Każdy adwokat obowiązany jest brać udział w zgromadzeniach izby. Nieprzybycie bez dostatecznego usprawiedliwienia się przed terminem zgromadzenia, a najdalej w ciągu dni ośmiu po dacie zgromadzenia, pociąga za sobą karę pieniężną od dziesięciu do stu marek polskich. Karę wymierza rada adwokacka.

Uchwały zgromadzenia są prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Aplikanci adwokaccy mogą być obecni na zgromadzeniach izby za zezwoleniem przewodniczącego bez prawa zabierania głosu i udziału w głosowaniu.

Rada naczelna adwokacka.

Art. 31. Zwierzchnim organem Palestry jest naczelna rada adwokacka.

Do zakresu jej działania należy:

a) przedstawicielstwo interesów Palestry i czuwanie nad jej honorem i powagą;
b) wykładnia przepisów niniejszego statutu, obowiązująca izby i rady adwokackie;
c) ustalenie zasad etyki zawodowej;
d) wydawanie regulaminów dla siebie i dla izb i rad adwokackich;
e) ustalenie programu zajęć i egzaminu dla aplikantów adwokackich;
f) nadzór nad izbami i radami adwokackiemi;
g) rozpoznawanie w drodze instancji lub w drodze nadzoru uchwał i zarządzeń izb i rad adwokackich, oraz uchwał i wyroków w sprawach dyscyplinarnych;
h) przyjmowanie w poczet adwokatów i aplikantów adwokackich za zgodą Ministra Sprawiedliwości tych obywateli Państwa Polskiego lub państw obcych narodowości polskiej, którzy ukończyli uniwersytet zagraniczny i którzy według ustaw obcego państwa uzyskali prawo do adwokatury lub do urzędu sędziego, względnie do aplikacji sądowej lub adwokackiej;
i) prowadzenie listy adwokatów i aplikantów adwokackich i przesyłanie tej listy corocznie w kwietniu Ministrowi Sprawiedliwości wraz ze składem rad adwokackich i rady naczelnej; niezależnie od tego o każdej zmianie w ciągu roku rada naczelna bezzwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości;
j) wydawanie opinji co do projektów ustaw, na wezwanie Ministra Sprawiedliwości, po uprzedniem zasięgnięciu opinji rad adwokackich;
k) przedstawianie Ministrowi Sprawiedliwości projektów ustaw i wniosków w zakresie sądownictwa i w sprawach Palestry.

Siedzibą rady naczelnej jest stołeczne miasto Warszawa.

Art. 32. Rada naczelna składa się z delegatów izb adwokackich. Izby adwokackie wybierają delegatów w ten sposób, że na pierwszych pięćdziesięciu członków adwokatów przypada trzech delegatów, a na każdych pięćdziesięciu następnych jeden delegat. Prócz tego każda izba wybiera po trzech delegatów zastępców.

Delegatem nie może być wybrany członek rady adwokackiej. Mandaty trwają dwa lata. Corocznie ustępuje połowa członków rady naczelnej w pierwszym roku przez losowanie, a następnie według starszeństwa wyboru. Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie po upływie roku.

Do prawomocności uchwał rady naczelnej potrzebna jest obecność więcej niż połowy członków.

Rada naczelna wybiera co rok z pośród siebie większością głosów drogą tajnego głosowania prezesa i jego zastępcę, sekretarza i skarbnika.

Art. 33. Rada naczelna wybiera z pośród siebie corocznie wydział wykonawczy, którego skład i zakres działania określi regulamin.

Art. 34. Rada naczelna wybiera corocznie ze swego łona sąd dyscyplinarny drugiej instancji, złożony z pięciu członków i dwóch zastępców.

Art. 35. Uchwały rady naczelnej i wydziału wykonawczego zapadają większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 36. Rada naczelna ustala swój budżet i określa udział Rad miejscowych w wydatkach.

Art. 37. W razie, gdyby rada adwokacka obowiązków swoich nie wykonywała lub wykraczała przeciw ustawie, władną jest rada naczelna sprzeczne z ustawą zarządzenie lub uchwałę rady adwokackiej znieść, względnie zastosować odpowiednie środki zaradcze, a nawet rozwiązać radę adwokacką i rozpisać natychmiast nowe wybory z terminem dwutygodniowym, polecając czasowe pełnienie obowiązków rady adwokackiej wskazanym przez siebie delegatom.

Jeżeli rada naczelna nie przedsiębierze środków zaradczych, sama wykracza przeciw ustawie, lub funkcjonować przestanie, władny jest Minister Sprawiedliwości po bezkutecznem wezwaniu sprzeczne z ustawą zarządzenie lub uchwałę rady miejscowej lub rady naczelnej znieść, a Rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości w wyjątkowych wypadkach radę miejscową lub radę naczelną — rozwiązać, z natychmiastowem zarządzeniem nowych wyborów z terminem dwumiesięcznym, tymczasowo zaś pełnienie funkcji rady naczelnej powierzyć sądowi apelacyjnemu w Warszawie, a rady adwokackiej właściwemu sądowi okręgowemu.

Powołany w miejsce rady adwokackiej sąd okręgowy lub w miejsce rady naczelnej sąd apelacyjny stosuje analogiczne przepisy niniejszego statutu.

Przepis powyższy nie stosuje się do działalności rad w sprawach dyscyplinarnych.

Przeciwko zarządzeniom Ministra Sprawiedliwości względnie Rady Ministrów, służy radom w ciągu dni czternastu od doręczenia zawiadomienia prawo zażalenia do Sądu Najwyższego, który rozstrzyga w izbach połączonych.

Sąd dyscyplinarny i postępowanie dyscyplinarne.

Art. 38. Adwokat i aplikat adwokacki odpowiada dyscyplinarnie przed radą adwokacką za wszelkie wykroczenia przeciwko obowiązkom zawodowym, honorowi i godności stanu adwokackiego.

Odpowiedzialność sądowa, cywilna lub karna nie wyłącza odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 39. Jeżeli przeciwko adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu wytoczono z powodu tego samego czynu postępowanie karne, rozpoczęte postępowanie dyscyplinarne ulega wstrzymaniu, aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego.

Sądy i urzędy winny zawiadamiać właściwą radę adwokacką o każdym wypadku wszczęcia dochodzeń karnych przeciwko adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu, o zaaresztowaniu go, wreszcie o prawomocnym ukończeniu postępowania, dołączając w każdym wypadku odpis uchwały lub wyroku.

Art. 40. Rada adwokacka wszczyna postępowanie dyscyplinarne wskutek skargi osoby prywatnej, zawiadomienia sądu lub urzędu, wreszcie z inicjatywy własnej.

Postępowanie dyscyplinarne prowadzi się z urzędu i nie jest jawne. Na wniosek obwinionego może sąd dyscyplinarny zarządzić jawność rozprawy.

Art. 41. Do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego właściwą jest rada adwokacka tej izby, której członkiem jest obwiniony.

Aż do ukończenia postępowania w pierwszej instacji władną jest rada naczelna z urzędu lub na wniosek stron przekazać załatwienie sprawy innej radzie adwokackiej.

Art. 42. Rada adwokacka do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego wyłania z pośród siebie sąd dyscyplinarny.

Organizację sądu dyscyplinarnego określi regulamin.

Obwinionemu równocześnie ze złożeniem wyjaśnienia (art. 46) służy prawo wyłączenia dwóch członków sądu dyscyplinarnego bez podania powodów.

Wyłoniony przez radę adwokacką sąd dyscyplinarny składa się z przewodniczącego i sześciu członków.

Przewodniczącym jest dziekan, jego zastępca lub najstarszy wiekiem członek kompletu.

Art. 43. Obowiązkiem przewodniczącego jest zwoływanie posiedzeń sądu dyscyplinarnego, kierowanie postępowaniem dyscyplinarnem i rozprawą. Winien on dbać o to, ażeby sprawy dyscyplinarne szybko, rzeczowo i wyczerpująco załatwiane były.

Dziekan składa radzie naczelnej co trzy miesiące sprawozdanie co do rozpoczętych i ukończonych dochodzeń dyscyplinarnych z podaniem nazwiska obwinionego, rodzaju wykroczenia i uchwalonych zarządzeń.

Rada naczelna władną jest w razie opieszałości przy postępowaniu dyscyplinarnem wydawać odpowiednie zarządzenia.

Art. 44. Obwiniony i skarżący są stronami w postępowaniu dyscyplinarnem.

W sprawach wszczętych przez sąd lub urząd, o ile dotyczą obowiązków adwokata lub nadużyć słowa i pisma (art. 9), oskarża prokurator właściwego sądu okręgowego.

Oskarżyciel prywatny i obwiniony mogą być zastępowani przez adwokatów.

Strony mają prawo przeglądania akt i otrzymywania z nich odpisów.

Art. 45. Z każdego posiedzenia sądu dyscyplinarnego winien być spisany protokuł.

Art. 46. Skargę lub wniosek dyscyplinarny doręcza przewodniczący obwinionemu w odpisie i wzywa do złożenia wyjaśnienia na piśmie w ciągu dni czternastu. Termin ten w wypadkach wyjątkowych może być przez przewodniczącego przedłużony.

Po złożeniu wyjaśnienia lub bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu, władny jest sąd dyscyplinarny, bądź wytoczyć śledztwo dyscyplinarne, bądź wyznaczyć rozprawę.

Art. 47. Sąd dyscyplinarny, oprócz wskazanych w statucie, nie jest krępowany żadnemi innemi formami postępowania. Orzeka na podstawie swobodnej oceny dowodów i wyników rozprawy.

Art. 48. Rozprawa przed sądem dyscyplinarnem jest ustna, rozpoczyna się od relacji jednego z sędziów dyscyplinarnych.

Art. 49. Sąd dyscyplinarny ogłasza sentencję wyroku bezpośrednio po rozprawie, władny jest jednak odroczyć jej ogłoszenie, nie dłużej wszakże, jak na dni czternaście.

Wyrok winien być wyłożony na piśmie najpóźniej w ciągu dni czternastu od dnia ogłoszenia. Wyroki winny być doręczane skarżącemu i obwinionemu.

Sąd może orzec w wyroku jego publikację i określić jej sposób.

Art. 50. Kary dyscyplinarne dla adwokatów i aplikantów są:

a) przestroga,
b) napomnienie,
c) nagana,
d) zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych do roku, a względem aplikantów adwokackich — przedłużenie aplikacji lub zabronienie stawania w sądach i urzędach do roku,
e) wykreślenie z listy.

Sąd dyscyplinarny władny jest też orzec w wyroku skazującym utratę obieralności skazanego na członka rady adwokackiej lub naczelnej do lat trzech.

Art. 51. Skarżącemu i obwinionemu służy prawo zażalenia od wyroku w przeciągu dni czternastu od doręczenia. Prawo to przysługuje obwinionemu jeżeli skazany został na karę nagany, zawieszenia w czynnościach zawodowych, przedłużenia aplikacji lub wzbronienia stawania w sądach i urzędach, albo też w razie wykreślenia z listy, a skarżącemu

w razie wyroku uwalniającego, albo skazania obwinionego na karę przestrogi, napomnienia, lub nagany.

W razie zażalenia skarżącego sprawa w całości ulega powtórnemu rozpoznaniu drugiej instancji.

Jeżeli obwiniony zmarł przed prawomocnością wyroku służy prawo zażalenia jego wdowie, rodzicom i dzieciom.

Przeciw decyzji, orzekającej umorzenie postępowania, służy skarżącemu prawo zażalenia do drugiej instancji w ciągu dni czternastu od jej doręczenia.

Postępowania incydentalne w toku postępowania nie ulegają oddzielnemu zaskarżeniu.

Art. 52. Drugą instancją w sprawach dyscyplinarnych, dotyczących wyłącznie honoru i godności stanu adwokackiego, stanowi wyłoniony przez radę naczelną sąd dyscyplinarny (art. 34), którego organizację określi regulamin.

Art. 53. Jako druga instancja w sprawach, dotyczących obowiązków adwokata lub nadużyć pisma i słowa (art. 9), utworzony będzie przy Sądzie Najwyższym senat dla spraw dyscyplinarnych adwokackich, złożony z przewodniczącego i pięciu członków.

Na przewodniczącego i dwóch członków powołani będą przez uchwałę połączonych izb Sądu Najwyższego sędziowie tegoż sądu, trzech pozostałych członków i trzech zastępców wybiera corocznie w maju rada naczelna adwokacka z pośród siebie.

W postępowaniu przed tą instancją bierze udział prokurator Sądu Najwyższego.

Art. 54. Spory o właściwość pomiędzy radą naczelną a senatem dla spraw dyscyplinarnych przy Sądzie Najwyższym (art. 53) rozstrzyga Sąd Najwyższy w izbach połączonych.

Art. 55. Urząd adwokatów — sędziów dyscyplinarnych jest honorowy.

Art. 56. Orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej i drugiej instancji zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa zdanie przewodniczącego.

Jeżeli zdania tak się podzieliły, że głos przewodniczącego przeważyć nie może, przewagę ma to ze zdań, mających jednakową liczbę głosów, które jest najwzględniejsze dla obwinionego.

Wykreślenie z listy może być orzeczone w pierwszej instancji najmniej pięcioma, a w drugiej instancji najmniej czterema głosami. Narada i głosowanie sądu odbywa się w nieobecności stron.

Art. 57. Koszta postępowania dyscyplinarnego ostatecznie ponosi obwiniony, skazany prawomocnie, a sposobem zaliczki rada adwokacka tej izby, której obwiniony jest członkiem. W razie wyroku uwalniającego lub niemożności ściągnięcia kosztów ponosi je rada adwokacka w całości.

Art. 58. Rada adwokacka prowadzi rejestr kar dyscyplinarnych.

Karę ostrzeżenia, napomnienia i nagany może rada adwokacka wykreślić z rejestru po latach trzech, jeżeli skazany przez ten czas zachowywał się nienagannie.

Art. 59. Sąd dyscyplinarny orzeka według uznania, czy i pod jakiemi warunkami dopuszczalne jest wznowienie ukończonego postępowania.

Przepisy przechodnie.

Art. 1. Statut niniejszy obowiązuje aż do ustawodawczego uregulowania organizacji adwokatury na całym obszarze Państwa Polskiego tylko na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Art. 2. Adwokaci przysięgli, którzy byli wpisani do list w chwili okupacji danego obszaru kraju, oraz którzy zostali do list wciągnięci przez sądy polskie, są adwokatami w rozumieniu ustawy, a pomocnicy adwokatów przysięgłych—aplikantami adwokackimi.

Art. 3. Minister Sprawiedliwości ustanowi w drodze rozporządzenia osobne komisje organizacyjne z pośród adwokatów dla każdego okręgu sądu apelacyjnego. Wyznaczenie członków komisji z pośród adwokatury warszawskiej nastąpi w porozumieniu z delegacją tej adwokatury.

Każda komisja organizacyjna ustala pierwszą listę adwokatów i aplikantów adwokackich na podstawie pisemnego zgłoszenia każdego z nich i zwoła walne zgromadzenie utworzonych w ten sposób izb adwokackich celem wyboru rad adwokackich i rady naczelnej. Od uchwał komisji, dotyczących wpisania na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, służy interesowanemu prawo zażalenia do rady naczelnej. Z chwilą wyboru rady naczelnej i rad adwokackich komisje organizacyjne przestają istnieć.

Osoby, które przed wejściem w życie niniejszego statutu były adwokatami przysięgłymi lub pomocnikami adwokatów przysięgłych w myśl art. 1 niniejszych przepisów przechodnich, a które z powodu nieobecności lub innych powodów nie zostały wpisane na pierwszą listę adwokatów i aplikantów adwokackich, mogą być na te listy wciągnięte później przez radę adwokacką, o ile odpowiadają warunkom art. 3 lit. c i ust. 2 statutu.

Niezależnie od daty objęcia urzędowania przez pierwsze rady adwokackie i radę naczelną, pierwszy rok urzędowania ich skończy się w dniu pierwszego kwietnia roku następnego.

Art. 4. Sprawy dyscyplinarne, rozpoczęte w sądach w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, przekazane będą właściwym radom adwokackim, względnie radzie naczelnej

Art. 5. Pomocnicy adwokatów przysięgłych lub aplikanci sądowi, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego statutu ukończyli pięcioletnią aplikację, mogą być zapisani na listę adwokatów w myśl dotychczasowych przepisów przez radę adwokacką.

Art. 6. Pomocnicy adwokatów przysięgłych lub aplikanci sądowi, którzy rozpoczęli aplikację przed 1 stycznia 1918 r., a nie ukończyli pięciolecia, mogą być zapisani na listę adwokatów po odbyciu łącznej czteroletniej aplikacji sądowej lub adwokackiej i złożeniu egzaminu adwokackiego, zwolnieni są natomiast od dwuletniej obowiązkowej aplikacji sądowej i egzaminu sądowego.

Art. 7. Do pomocników adwokatów przysięgłych, którzy rozpoczęli aplikację po 1 stycznia 1918 r., lecz przed wejściem w życie niniejszego statutu, stosują się w całości przepisy tegoż statutu, z zaliczeniem odbytej aplikacji adwokackiej do ogólnej czteroletniej.

Art. 8. Przechodzący do adwokatury, a odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 3 niniejszego statutu, radcy, obrońcy i asesorowie b. prokuratorji Królestwa Polskiego, wolni są od aplikacji adwokackiej i egzaminu adwokackiego, o ile odbyli czteroletnią służbę.

Art. 9. Wszystkie przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą tracą moc obowiązującą.

Art. 10. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1919 roku.

Dan w Warszawie, dnia 24 grudnia 1918 r.

Załącznik Nr. 241

USTAWA

z d. 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień karnych obowiązujących w byłej dzielnicy rosyjskiej.

(Dz. U. Nr. 66 p. 597).

Art. 1. Część 2, 3 i 4 art. 70 ustawy z d. 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującem w b. zaborze rosyjskim (D. U. Nr. 30 p. 169) otrzymuje brzmienie następujące:

W ustawach tych:

1) podwyższa się 100 krotnie kwoty, od których zawisłą jest karygodność przestępstwa,
2) podwyższa się 50-krotnie wysokość kaucji kasacyjnych,

3) podwyższa się 200-krotnie najniższą granicę grzywien i kar pieniężnych, oznaczonych w określonej kwocie pieniężnej,

4) podwyższa 200 krotnie najniższą i najwyższą granicę kwot, wymienionych w art. 59 k. k., tudzież 200 krotnie należytości, przewidziane w ustawie postępowania karnego.

Przepis ust. 1, 3 i 4 cz. 2 niniejszego dekretu nie stosuje się do przepisów, wydanych po 1 stycznia 1919 r., a nie wcielonych do kodeksu karnego.

Przepis ust. 3 cz. 2 niniejszego artykułu stosuje się również do dekretu z d. 7 lutego 1919 r. (D. P. Nr. 14 p. 160).

Art. 2. W art. 71 ustawy z d. 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem, obowiązującem w b. zaborze rosyjskim (D. U. Nr. 30 p. 169) w miejsce: „10,000“ wstępuje liczba: „100,000“.

W § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r. w przedmiocie przepisów karno-sądowych na ziemiach przynależnych do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze d. 12 października 1920 r. (D. U: Nr. 37 p. 223) w miejsce: „10,000“ wstępuje: „40,000“ mk.

Art. 3. W ust. 5 art. 2 przep. przech. do u. p. k. z dnia 18 lipca 1917 r. (D. U. Dep. Spr. Nr. 1) po „536“ należy wstawić: „591 cz. 2“.

Art. 4. Przepis art. 180^4 u. p. k. otrzymuje brzmienie następujące:

„W sprawach o wykroczenia sędzia pokoju, uznając na zasadzie otrzymanych zawiadomień policji albo innych urzędów lub osób urzędowych, że dowody oskarżenia względem osoby, która popełniła przestępstwo, są wystarczające i nie budzą wątpliwości, może w drodze nakazu karnego wymierzyć karę aresztu do dni 14 lub grzywnę albo karę pieniężną do wysokości 20,000 mk., tudzież orzec konfiskatę przedmiotów, wziętych w przechowanie sądu lub władzy bezpieczeństwa“.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w b. dzielnicy rosyjskiej w 15 dniu po ogłoszeniu.

Sprawy, które wpłynęły do sądów okręgowych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, o ile wyznaczono już w nich termin rozprawy głównej, ukończone będą przez sądy okręgowe, choćby z mocy niniejszej ustawy należały do właściwości sądów pokoju.

Art. 6. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Załącznik Nr. 242.

USTAWA

z dnia 17 marca 1921 roku. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

(D. U. Nr. 44 p. 267).

W Imię Boga Wszechmogącego.

My, Naród Polski, dziękując Opatrzności za wyzwolenie nas z półtorawiekowej niewoli, wspominając z wdzięcznością męstwo i wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlepsze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez przerwy poświęcały, nawiązując do świetnej tradycji wiekopomnej Konstytucji 3-go Maja — dobro całej, zjednoczonej i niepodległej Matki-Ojczyzny mając na oku, a pragnąc Jej byt niepodległy, potęgę i bezpieczeństwo oraz ład społeczny utwierdzić na wiekuistych zasadach prawa i wolności, pragnąc zarazem zapewnić rozwój wszystkich Jej sił moralnych i materjalnych dla dobra całej odradzającej się ludzkości, wszystkim obywatelom Rzeczypospolitej równość, a pracy poszanowanie, należne prawa i szczególną opiekę Państwa zabezpieczyć — tę oto Ustawę Konstytucyjną na Sejmie Ustawodawczym Rzeczypospolitej Polskiej uchwalamy i stanowimy.

ROZDZIAŁ I. Rzeczpospolita.

Art. 1. Państwo Polskie jest Rzecząpospolitą.

Art. 2. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej — Prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości—niezawisłe Sądy.

ROZDZIAŁ II. Władza ustawodawcza.

Art. 3. Zakres ustawodawstwa państwowego obejmuje stanowienie wszelkich praw publicznych i prywatnych i sposobu ich wykonania.

Niema ustawy bez zgody Sejmu, wyrażonej w sposób, regulaminowo ustalony.

Ustawa, uchwalona przez Sejm, zyskuje moc obowiązującą w czasie, przez nią samą określonym.

Rzeczpospolita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorjalnego, przekaże przedstawicielstwom tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowemi.

Rozporządzenia władzy, z których wynikają prawa lub obowiązki obywateli, mają moc obowiązującą tylko wtedy, gdy zostały wydane z upoważnienia ustawy i z powołaniem się na nią.

Art. 4. Ustawa państwowa ustala corocznie budżet Państwa na rok następny.

Art. 5. Ustalanie stanu liczebnego wojska i zezwalanie na coroczny pobór rekruta może nastąpić jedynie w drodze ustawodawczej.

Art. 6. Zaciągnięcie pożyczki państwowej, zbycie, zamiana i obciążenie nieruchomego majątku państwowego, nałożenie podatków i opłat publicznych, ustanowienie ceł i monopolów, ustalenie systemu monetarnego, jakoteż przyjęcie gwarancji finansowej przez Państwo — może nastąpić tylko na mocy ustawy.

Art. 7. Rząd przedstawi corocznie zamknięcie rachunków państwowych do parlamentarnego zatwierdzenia.

Art. 8. Sposób wykonania parlamentarnej kontroli nad długami Państwa określi oddzielna ustawa.

Art. 9. Do kontroli całej administracji państwowej pod względem finansowym, badania zamknięć rachunków Państwa, przedstawiania corocznie Sejmowi wniosku o udzieleniu lub odmówieniu Rządowi absolutorjum—jest powołana Najwyższa Izba Kontroli, oparta na zasadzie kolegjalności i niezależności sędziowskiej członków jej kolegjum, usuwalnych tylko uchwałą Sejmu, większością $^3/_5$ głosujących. Organizację Najwyższej Izby Kontroli i sposób jej działania określi szczegółowo osobna ustawa.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli zajmuje stanowisko równorzędne ministrowi, nie wchodzi jednak w skład Rady Ministrów a jest za sprawowanie swego urzędu i za podległych mu urzędników odpowiedzialny bezpośrednio przed Sejmem.

Art. 10. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi. Wnioski i projekty ustaw, pociągające za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, muszą podawać sposób ich zużycia i pokrycia.

Art. 11. Sejm składa się z posłów, wybranych na lat pięć, licząc od dnia otwarcia Sejmu, w głosowaniu powszechnem, tajnem, bezpośredniem, równem i stosunkowem.

Art. 12. Prawo wybierania ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który w dniu ogłoszenia wyborów ukończył lat 21, używa w pełni praw cywilnych i zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw. Prawo głosowania może być wykonywane tylko osobiście. Wojskowi w służbie czynnej nie mają prawa głosowania.

Art. 13. Prawo wybieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania do Sejmu, nie wyjmując wojskowych w służbie czynnej, niezależnie od miejsca zamieszkania, o ile ukończył lat 25.

Art. 14. Nie mogą korzystać z prawa wyborczego obywatele, skazani za przestępstwa, które określi ordynacja wyborcza, jako pociągające za sobą czasową lub stałą utratę prawa wybierania, wybieralności, a także piastowania mandatu poselskiego.

Art. 15. Państwowi urzędnicy administracyjni, skarbowi i sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach, w których pełnią swą służbę. Przepis ten nie dotyczy urzędników, pełniących swą służbę przy władzach centralnych.

Art. 16. Pracownicy państwowi i samorządowi, z chwilą wyboru na posła, otrzymują na czas trwania mandatu poselskiego urlop. Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

Lata, spędzone na wykonaniu mandatu poselskiego, liczą się do lat służby.

Art. 17. Poseł, obejmujący płatną służbę państwową, traci mandat; przepis ten nie dotyczy powołania na stanowiska ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

Art. 18. Bliższe postanowienia o wyborach posłów do Sejmu określi ordynacja wyborcza.

Art. 19. Sejm sprawdza ważność wyborów niezaprotestowanych. O ważności wyborów zaprotestowanych rozstrzyga Sąd Najwyższy.

Art. 20. Posłowie są przedstawicielami całego narodu i nie są krępowani żadnemi instrukcjami wyborców.

Posłowie składają na ręce Marszałka wobec Izby następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście, jako poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, wedle najlepszego mego rozumienia i zgodnie z sumieniem, rzetelnie pracować wyłącznie dla dobra Państwa, Polskiego, jako całości".

Art. 21. Posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za swoją działalność w Sejmie, lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonania mandatu poselskiego, ani w czasie trwania mandatu, ani po jego wygaśnięciu. Za przemówienia i odezwania się, tudzież manifestacje w Sejmie posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem. Za naruszenie prawa osoby trzeciej mogą być pociągnięci do odpowiedzialności sądowej, o ile władza sądowa uzyska na to zezwolenie Sejmu.

Postępowanie karno-sądowe, karno-administracyjne lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, ulegnie na żądanie Sejmu zawieszeniu aż do wygaśnięcia mandatu.

Bieg przedawnienia przeciw posłowi w postępowaniu karnem ulega przerwie na czas trwania mandatu poselskiego.

Przez cały czas trwania mandatu posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karno-sądowej, karno-administracyjnej i dyscyplinarnej, ani pozbawieni wolności bez zezwolenia Sejmu. W wypadku schwytania posła na gorącym uczynku zbrodni pospolitej, jeżeli jego przytrzymanie jest niezbędne dla zabezpieczenia wymiaru sprawiedliwości, względnie dla unieszkodliwienia skutków przestępstwa, władza sądowa ma obowiązek bezzwłocznego zawiadomienia o tem Marszałka Sejmu dla uzyskania zezwolenia Sejmu na areszt i dalsze postępowanie karne. Na żądanie Marszałka przytrzymany musi być niezwłocznie uwolniony.

Art. 22. Poseł nie może na swoje ani na obce imię kupować lub uzyskiwać dzierżaw dóbr państwowych, przyjmować dostaw publicznych i robót rządowych, ani otrzymywać od Rządu koncesji lub innych korzyści osobistych.

Poseł nie może również otrzymywać od Rządu żadnych odznaczeń, z wyjątkiem wojskowych.

Art. 23. Poseł nie może być redaktorem odpowiedzialnym.

Art. 24. Posłowie otrzymują djety w wysokości, regulaminem określonej, i mają prawo bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacji dla podróży po całym obszarze Rzeczypospolitej.

Art. 25. Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, otwiera, odracza i zamyka Sejm i Senat.

Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie najpóźniej w październiku na sesję zwyczajną celem uchwalenia budżetu, stanu liczebnego i poboru wojska, oraz innych spraw bieżących.

Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Sejm w każdym czasie na sesję nadzwyczajną wedle własnego uznania, a winien to uczynić na żądanie $^1/_3$ ogółu posłów w ciągu dwóch tygodni.

Inne wypadki zebrania się Sejmu na sesję nadzwyczajną określa Konstytucja.

Odroczenie wymaga zgody Sejmu, jeżeli ma być w ciągu tej samej sesji zwyczajnej powtórzone, lub jeżeli przerwa ma trwać dłużej, niż 30 dni.

Sejm, zwołany w październiku na sesję zwyczajną, nie może być zamknięty przed uchwaleniem budżetu.

Art. 26. Sejm może się rozwiązać mocą własnej uchwały, powziętej większością $^2/_3$ głosów, przy obecności połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm za zgodą $^3/_5$ ustawowej liczby członków Senatu.

Równocześnie w obu wypadkach z samego prawa rozwiązuje się Senat.

Wybory odbędą się w ciągu 90 dni od dnia rozwiązania; termin ich będzie oznaczony bądź w uchwale Sejmu, bądź w orędziu Prezdenta o rozwiązaniu Sejmu.

Art. 27. Posłowie wykonywają swe prawa i obowiązki poselskie osobiście.

Art. 28. Sejm wybiera ze swego grona Marszałka i jego zastępców, sekretarzy i komisje.

Mandaty Marszałka i jego zastępców trwają po rozwiązaniu Sejmu aż do ukonstytuowania się nowego Sejmu.

Art. 29. Sposób i porządek obrad sejmowych, rodzaj i ilość komisji liczbę wicemarszałków i sekretarzy, prawa i obowiązki Marszałka—określa regulamin sejmowy.

Marszałek mianuje urzędników sejmowych, za których działania odpowiada przed Sejmem.

Art. 30. Posiedzenia Sejmu są jawne. Na wniosek Marszałka, przedstawiciela Rządu lub 30 posłów może Sejm uchwalić tajność posiedzenia.

Art. 31. Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdanie z jawnego posiedzenia Sejmu i komisji sejmowej.

Art. 32. Do prawomocności uchwał potrzebna jest zwykła większość głosów przy obecności przynajmniej $^1/_3$ ogółu ustawowej liczby posłów, o ile inne przepisy Konstytucji nie zawierają odmiennych postanowień.

Art. 33. Posłowie mają prawo zwracać się z interpelacjami do Rządu bądź do poszczególnych ministrów w sposób, regulaminem przepisany. Minister ma obowiązek udzielić odpowiedzi ustnie lub pisemnie w terminie nie dłuższym, niż 6 tygodni, albo w umotywowanem oświadczeniu usprawiedliwić brak rzeczowej odpowiedzi. Na żądanie interpelantów odpowiedź musi być Sejmowi zakomunikowana. Sejm może odpowiedź Rządu uczynić przedmiotem dyskusji i uchwały.

Art. 34. Sejm może wyłaniać i naznaczać dla zbadania poszczególnych spraw nadzwyczajne komisje z prawem przesłuchiwania stron interesowanych oraz wzywania świadków i rzeczoznawców. Zakres działania i uprawnień tych komisji uchwala Sejm.

Art. 35. Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia. Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia mu uchwalonego projektu ustawy żadnych przeciwko niemu zarzutów — Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy. Na wniosek Senatu Prezydent Rzeczypospolitej może zarządzić ogłoszenie ustawy przed upływem 30 dni.

Jeżeli Senat postanowi projekt, uchwalony przez Sejm, zmienić lub odrzucić, powinien zapowiedzieć to Sejmowi w ciągu powyższych 30 dni, a najdalej w ciągu następnych dni 30 zwrócić Sejmowi z proponowanemi zmianami.

Jeżeli Sejm zmiany, przez Senat proponowane, uchwali zwykłą większością, albo odrzuci większością $^{11}/_{20}$ głosujących—Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu, ustalonem ponowną uchwałą Sejmu.

Art. 36. Senat składa się z członków, wybranych przez poszczególne województwa w głosowaniu powszechnem, tajnem, bezpośredniem, równem i stosunkowem. Każde województwo stanowi jeden okrąg wyborczy, przyczem w stosunku do liczby mandatów sejmowych na ilość mieszkańców liczba mandatów do Senatu wynosi $^1/_4$ część. Prawo wybierania do Senatu ma każdy wyborca do Sejmu, który w dniu ogłoszenia wyborów ukończył lat 30 i w dniu tym zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od roku; nie tracą jednak prawa wyborczego świeżo osiedli koloniści, którzy opuścili poprzednie miejsce zamieszkania, korzystając z reformy rolnej; również nie tracą tego prawa robotnicy, którzy zmienili miejsce pobytu wskutek zmiany miejsca pracy, oraz urzędnicy państwowi, przeniesieni służbowo. Prawo wybieralności mą każdy obywatel, posiadający prawo wybierania do Senatu, nie wyłączając wojskowych w służbie czynnej, o ile z dniem ogłoszenia wyborów ukończył lat 40.

Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy z kadencją Sejmową.

Nikt nie może być jednocześnie członkiem Sejmu i Senatu.

Art. 37. Postanowienia artykułów 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32 i 33 stosują się odpowiednio także do Senatu, względnie jego członków.

Art. 38. Żadna ustawa nie może stać w sprzeczności z niniejszą Konstytucją, ani naruszać jej postanowień.

ROZDZIAŁ III. Władza wykonawcza.

Art. 39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat siedm bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. Zgromadzenie Narodowe zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w ostatnim kwartale siedmiolecia swego urzędowania.

Jeżeli zwołanie nie nastąpi na 30 dni przed upływem siedmiolecia, Sejm i Senat łączą się z samego prawa w Zgromadzenie Narodowe na zaproszenie Marszałka Sejmu i pod jego przewodnictwem.

Art. 40. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może sprawować urzędu, oraz w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej wskutek śmierci, zrzeczenia się lub innej przyczyny — zastępuje go Marszałek Sejmu.

Art. 41. W razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Sejm i Senat łączą się natychmiast na zaproszenie Marszałka Sejmu i pod jego przewodnictwem z samego prawa w Zgromadzenie Narodowe celem wyboru Prezydenta.

Gdyby Sejm był rozwiązany w chwili, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej jest opróżniony, Marszałek Sejmu zarządzi niezwłocznie nowe wybory do Sejmu i Senatu.

Art. 42. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej przez trzy miesiące nie sprawuje urzędu, Marszałek zwoła niezwłocznie Sejm i podda jego uchwale, czy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej należy uznać za opróżniony.

Uchwała, uznająca urząd za opróżniony, zapada większością $^3/_5$ głosów przy obecności przynajmniej połowy ustawowej, to jest ordynacją wyborczą ustalonej, liczby posłów.

Art. 43. Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje władzę wykonawczą przez odpowiedzialnych przed Sejmem ministrów i podległych im urzędników.

Art. 44. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawy wraz z odpowiednimi ministrami i zarządza ogłoszenie ich w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzeczypospolitej, celem wykonania ustaw i z powołaniem się na upoważnienie ustawowe, ma prawo wydawać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, rozkazy i zakazy i przeprowadzenie ich użyciem przymusu zapewnić.

Takież prawo w swoim zakresie działania mają ministrowie i władze im podległe.

Każdy akt rządowy Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga dla swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego ministra, którzy przez podpisanie aktu biorą zań odpowiedzialność.

Art. 45. Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Rady Ministrów, na jego wniosek mianuje i odwołuje ministrów, a na wniosek Rady Ministrów obsadza urzędy cywilne i wojskowe, zastrzeżone w ustawach.

Każdy urzędnik Rzeczypospolitej musi podlegać ministrowi, który za jego działania odpowiada przed Sejmem.

Nominacje urzędników kancelarji cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej kontrasygnuje Prezes Rady Ministrów i jest za ich działania odpowiedzialny przed Sejmem.

Art. 46. Prezydent Rzeczypospolitej jest zarazem najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa, nie może jednak sprawować naczelnego dowództwa w czasie wojny.

Naczelnego Wodza sił zbrojnych Państwa na wypadek wojny mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych, który za akty, związane z dowództwem w czasie wojny, jak i za wszelkie sprawy kierownictwa wojskowego — odpowiada przed Sejmem.

Art. 47. Prawo darowania i złagodzenia kary, oraz darowania skutków zasądzenia karno-sądowego w poszczególnych wypadkach — przysługuje Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Prezydent nie może stosować tego prawa do ministrów, zasądzonych na skutek postawienia ich w stan oskarżenia przez Sejm.

Amnestja może być udzielona tylko w drodze ustawowodawczej.

Art. 48. Prezydent Rzeczypospolitej reprezentuje Państwo na zewnątrz, przyjmuje przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych i wysyła przedstawicieli dyplomatycznych Państwa Polskiego do państw obcych.

Art. 49. Prezydent Rzeczypospolitej zawiera umowy z innemi państwami i podaje je do wiadomości Sejmu.

Umowy handlowe i celne oraz umowy, które stale obciążają Państwo pod względem finansowym, albo zawierają przepisy prawne, obowiązujące obywateli, albo też wprowadzają zmianę granic Państwa, a także przymierza — wymagają zgody Sejmu.

Art. 50. Prezydent Rzeczypospolitej może wypowiedzieć wojnę i zawrzeć pokój tylko za uprzednią zgodą Sejmu.

Art. 51. Za czynności urzędowe Prezydent Rzeczypospolitej nie jest odpowiedzialny ani parlamentarnie, ani cywilnie.

Za zdradę kraju, pogwałcenie Konstytucji lub przestępstwa karne — Prezydent Rzeczypospolitej może być pociągnięty do odpowiedzialności tylko przez Sejm uchwałą, powziętą większością $^3/_5$ głosów, przy obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów. Sprawę rozpatruje i wyrok wydaje Trybunał Stanu według postanowień osobnej ustawy. Z chwilą postawienia w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu — Prezydent Rzeczypospolitej jest zawieszony w urzędowaniu.

Art. 52. Prezydent Rzeczypospolitej otrzymuje uposażenie według przepisów osobnej ustawy.

Art. 53. Prezydent Rzeczypospolitej nie może piastować żadnego innego urzędu, ani należeć do składu Sejmu lub Senatu.

Art. 54. Przed objęciem urzędu Prezydent Rzeczypospolitej składa w Zgromadzeniu Narodowem przysięgę następującej treści:

„Przysięgam Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, i ślubuję Tobie, Narodzie Polski, na urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej, który obejmuję: praw Rzeczypospolitej, a przedewszystkiem Ustawy Konstytucyjnej święcie przestrzegać i bronić; dobru powszechnemu Narodu ze wszystkich sił wiernie służyć; wszelkie zło i niebezpieczeństwo od Państwa czujnie odwracać; godności imienia polskiego strzec niezachwianie; sprawiedliwość względem wszystkich bez różnicy obywateli za pierwszą sobie mieć cnotę; obowiązkom urzędu i służby poświęcić się niepodzielnie. Tak mi dopomóż Bóg i Święta Syna Jego Męka. Amen".

Art. 55. Ministrowie tworzą Radę Ministrów pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów.

Art. 56. Rada Ministrów ponosi solidarną odpowiedzialność konstytucyjną i parlamentarną za ogólny kierunek działalności Rządu.

Pozatem ponoszą ją ministrowie oddzielnie, każdy w swoim zakresie, za działalność w urzędzie, a to zarówno za zgodność tej działalności z Konstytucją i innemi ustawami Państwa, za działanie podległych im organów, jak i za kierunek swej polityki.

Art. 57. W tymże samym zakresie obowiązuje ministrów solidarna i indywidualna odpowiedzialność za akty rządowe Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 58. Do odpowiedzialności parlamentarnej pociąga ministrów Sejm zwyczajną większością. Rada Ministrów i każdy minister z osobna ustępują na żądanie Sejmu.

Art. 59. Konstytucyjną odpowiedzialność ministrów i sposób jej urzeczywistnienia określi osobna ustawa.

Uchwała, stawiająca ministra w stan oskarżenia, musi być powzięta w obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów większością $^3/_5$ oddanych głosów.

Rozpoznanie spraw i wydanie wyroku należy do Trybunału Stanu. Minister nie może uchylić się od odpowiedzialności konstytucyjnej przez zrzeczenie się urzędu. Z chwilą postawienia w stan oskarżenia minister jest zawieszony w urzędowaniu.

Art. 60. Ministrowie i delegowani przez nich urzędnicy mają prawo brać udział w posiedzeniach sejmowych i przemawiać poza koleją mówców, zapisanych do głosu; w głosowaniach mogą brać udział, o ile są posłami.

Art. 61. Ministrowie nie mogą piastować żadnego innego urzędu, ani uczestniczyć w zarządzie i władzach kontrolujących towarzystw i instytucji, na zysk obliczonych.

Art. 62. Jeżeli urząd ministra sprawuje tymczasowy kierownik ministerstwa, odnoszą się do niego wszelkie przepisy o urzędzie ministra.

Prezes Rady Ministrów w razie potrzeby porucza swoje zastępstwo jednemu z ministrów.

Art. 63. Liczbę, zakres działania i wzajemny stosunek ministrów, jak również kompetencje Rady Ministrów określi osobna ustawa.

Art. 64. Trybunał Stanu składa się z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz dwunastu członków, których wybierają z poza swego grona: ośmiu Sejm i czterech Senat.

Członkami Trybunału Stanu mogą być wybrane osoby, nie piastujące żadnego urzędu państwowego i używające pełni praw obywatelskich.

Wyboru członków Trybunału Stanu dokonywają Sejm i Senat natychmiast po ukonstytuowaniu się na cały okres kadencji sejmowej.

Art. 65. Dla celów administracyjnych Państwo Polskie podzielone będzie w drodze ustawodawczej na województwa, powiaty i gminy miejskie i wiejskie, które będą równocześnie jednostkami samorządu terytorjalnego.

Jednostki samorządowe mogą się łączyć w związki dla przeprowadzenia zadań, wchodzących w zakres samorządu.

Związki takie mogą otrzymywać charakter publiczno-prawny tylko na podstawie osobnej ustawy.

Art. 66. W organizacji administracji państwowej przeprowadzona będzie zasada dekoncentracji. Organy administracji państwowej w poszczególnych jednostkach terytorjalnych mają być przytem zespolone w jednym urzędzie pod jednym zwierzchnikiem. Zarazem uwzględniona będzie zasada udziału obywateli, powołanych drogą wyborów, w wykonaniu zadań tych urzędów w granicach, określonych ustawami.

Art. 67. Prawo stanowienia w sprawach, należących do zakresu działania samorządu, przysługuje radom obieralnym. Czynności wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego należą do organów, utworzonych na zasadzie zespolenia kolegjów, obieranych przez ciała reprezentacyjne, z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych i pod ich przewodnictwem.

Art. 68. Obok samorządu terytorjalnego osobna ustawa powoła samorząd gospodarczy dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, a mianowicie: Izby rolnicze, handlowe, przemysłowe, rzemieślnicze, pracy najemnej i inne, połączone w Naczelną Izbę Gospodarczą Rzeczypospolitej, których współpracę z władzami państwowemi w kierowaniu życiem gospodarczem i w zakresie zamierzeń ustawodawczych określą ustawy.

Art. 69. Źródła dochodowe Państwa i samorządu będą ustawami ściśle rozgraniczone.

Art. 70. Państwo będzie sprawowało nadzór nad działalnością samorządu przez wydziały samorządu wyższego stopnia; nadzór ten mogą jednak ustawy przekazać częściowo sądownictwu administracyjnemu.

Wypadki, w których uchwały organów samorządu wymagać będą wyjątkowo zatwierdzenia przez organy samorządu wyższego stopnia, lub przez ministerstwa, będą określone ustawami.

Art. 71. Odwołanie się od orzeczeń organów zarówno rządowych jak i samorządowych dopuszczone będzie tylko do jednej wyższej instancji, o ile ustawy nie przewidują w tym względzie wyjątków.

Art. 72. Ustawy przeprowadzą zasadę, iż od karnych orzeczeń władz administracyjnych, zapadłych w drugiej instan-

cji, będzie przysługiwało stronom prawo odwołania się do właściwego sądu.

Art. 73. Do orzekania o legalności aktów administracyjnych w zakresie administracji tak rządowej jak i samorządowej powoła osobna ustawa sądownictwo administracyjne, oparte w swej organizacji na współdziałaniu czynnika obywatelskiego i sędziowskiego z Najwyższym Trybunałem Administracyjnym na czele.

ROZDZIAŁ IV. Sądownictwo.

Art. 74. Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 75. Organizacja, zakres i sposób działania wszelkich sądów będą określone w drodze ustawodawczej.

Art. 76. Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, o ile ustawa nie zawiera innego postanowienia, jednakże sędziowie pokoju z reguły wybierani są przez ludność.

Urząd sędziowski może objąć tylko osoba, odpowiadająca warunkom, przez prawo wymaganym.

Art. 77. Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

Orzeczenia sądowe nie mogą być zmienione ani przez władzę ustawodawczą, ani przez władzę wykonawczą.

Art. 78. Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku wbrew swojej woli jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w wypadkach, w ustawie przewidzianych.

Przepis ten nie dotyczy wypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną w drodze ustawy.

Art. 79. Sędziowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej ani pozbawiani wolności bez uprzedniej zgody wskazanego przez ustawę sądu, o ile nie są schwytani na gorącym uczynku, lecz i w tym wypadku może sąd zażądać niezwłocznie uwolnienia aresztowanego.

Art. 80. Odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie określi osobna ustawa.

Art. 81. Sądy nie mają prawa badania ważności ustaw, należycie ogłoszonych.

Art. 82. Rozprawy przed sądem orzekającym, zarówno w sprawach cywilnych jak karnych, są jawne, o ile ustawy w tym względzie nie przewidują wyjątku.

Art. 83. Do orzekania o zbrodniach, zagrożonych cięższemi karami, i o przestępstwach politycznych będą powołane sądy przysięgłych. Czyny, podlegające sądom przysięgłych, organizację tych sądów i tok postępowania — określą szczegółowe ustawy.

Art. 84. Ustanawia się Sąd Najwyższy do spraw sądowych, cywilnych i karnych.

Art. 85. Organizację sądów wojskowych, ich właściwość, tok postępowania, oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określą osobne ustawy.

Art. 86. Do rozstrzygania sporów o właściwość między władzami administracyjnemi, a sądami będzie powołany na mocy ustawy osobny Trybunał Kompetencyjny.

ROZDZIAŁ V. Powszechne obowiązki i prawa obywatelskie.

Art. 87. Obywatel polski nie może być równocześnie obywatelem innego państwa.

Art. 88. Obywatelstwo polskie nabywa się:

a) przez urodzenie z rodziców, mających obywatelstwo polskie,

b) przez nadanie obywatelstwa ze strony powołanej władzy państwowej.

Inne postanowienia co do obywatelstwa polskiego, jego nabycia oraz utraty określają osobne ustawy.

Art. 89. Pierwszym obowiązkiem obywatela jest wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 90. Każdy obywatel ma obowiązek szanowania i przestrzegania Konstytucji Państwa i innych obowiązujących ustaw i rozporządzeń władz państwowych i samorządowych.

Art. 91. Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej. Rodzaj i sposób, porządek i czas trwania służby, zwolnienie od tego obowiązku oraz wszelkie świadczenia na cele wojskowe będą określone w drodze ustawodawczej.

Art. 92. Wszyscy obywatele mają obowiązek ponosić wszelkie ciężary i świadczenia publiczne, ustanowione na podstawie ustaw.

Art. 93. Wszyscy obywatele są obowiązani szanować władzę prawowitą i ułatwiać spełnianie jej zadań oraz sumienne pełnić obowiązki publiczne, do jakich powoła ich naród lub właściwa władza.

Art. 94. Obywatele mają obowiązek wychowania swoich dzieci na prawych obywateli Ojczyzny i zapewnienia im conajmniej początkowego wykształcenia.

Obowiązek ten określi bliżej osobna ustawa.

Art. 95. Rzeczpospolita Polska zapewnia na swoim obszarze zupełną ochronę życia, wolności i mienia wszystkim bez różnicy pochodzenia, narodowości, języka, rasy lub religji.

Cudzoziemcy używają pod warunkiem wzajemności równych praw z obywatelami Państwa Polskiego, oraz mają równe z nimi obowiązki, o ile ustawy wyraźnie nie wymagają obywatelstwa polskiego.

Art. 96. Wszyscy obywatele są równi wobec prawa. Urzędy publiczne są w równej mierze dla wszystkich dostępne na warunkach, prawem przepisanych.

Rzeczpospolita Polska nie uznaje przywilejów rodowych ani stanowych, jak również żadnych herbów, tytułów rodowych i innych, z wyjątkiem naukowych, urzędowych i zawodowych. Obywatelowi Rzeczypospolitej nie wolno przyjmować bez zezwolenia Prezydenta Rzeczypospolitej tytułów ani orderów cudzoziemskich.

Art. 97. Ograniczenia wolności osobistej, zwłaszcza rewizja osobista i aresztowanie, dopuszczalne są tylko w wypadkach, prawem przepisanych, i w sposób, określony ustawami na podstawie polecenia władz sądowych.

O ileby polecenie sądowe nie mogło być wydane natychmiast, powinno być doręczone najpóźniej w ciągu 48 godzin z podaniem przyczyn rewizji lub aresztowania.

Aresztowani, którym w przeciągu 48 godzin nie podano na piśmie z podpisem władz sądowych przyczyny aresztowania, odzyskują niezwłocznie wolność.

Ustawy określają środki przymusowe, przysługujące władzom administracyjnym dla przeprowadzenia ich zarządzeń.

Art. 98. Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa podlega. Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w wypadkach, oznaczonych ustawami, wydanemi przed popełnieniem czynu karygodnego. Ściganie obywatela i wymierzenie kary jest dopuszczalne tylko na zasadzie obowiązującej ustawy. Kary, połączone z udręczeniami fizycznemi, są niedozwolone i nikt takim karom podlegać nie może.

Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej dla dochodzenia krzywdy i straty.

Art. 99. Rzeczpospolita Polska uznaje wszelką własność, czy to osobistą poszczególnych obywateli, czy to zbiorową związków obywateli, instytucji, ciał samorządowych i wreszcie samego Państwa, jako jedną z najważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom, instytucjom i społecznościom ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach, ustawą przewidzianych, zniesienie lub ograniczenie własności, czy to osobistej, czy to zbiorowej, ze względów wyższej użyteczności, za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić, jakie dobra i w jakim zakresie, ze względu na pożytek ogółu, mają stanowić wyłącznie własność Państwa, oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego użytkowania ziemi, wód, minerałów i innych skarbów przyrody — mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia.

Ziemia jako jeden z najważniejszych czynników bytu narodu i Państwa, nie może być przedmiotem nieograniczonego obrotu. Ustawy określą przysługujące Państwu prawo przymusowego wykupu ziemi, oraz regulowania obrotu ziemią,

przy uwzględnianiu zasady, że ustrój rolny Rzeczypospolitej Polskiej ma się opierać na gospodarstwach rolnych, zdolnych do prawidłowej wytwórczości i stanowiących osobistą własność.

Art. 100. Mieszkanie obywatela jest nietykalne. Naruszenie tego prawa przez wejście do mieszkania, rewizję domową i zajęcie papierów lub ruchomości, poza koniecznością wykonania zarządzeń administracyjnych, opartych na wyraźnem upoważnieniu ustawowem, może nastąpić tylko na polecenie władz sądowych w sposób i w wypadkach, ustawą przepisanych.

Art. 101. Każdy obywatel ma wolność obrania sobie na obszarze Państwa miejsca zamieszkania i pobytu, przesiedlenia się i wychodźtwa, niemniej wolność wyboru zajęcia i zarobkowania oraz przenoszenia swej własności.

Ograniczenie tych praw może wprowadzić tylko ustawa.

Art. 102. Praca, jako główna podstawa bogactwa Rzeczypospolitej, pozostawać ma pod szczególną ochroną Państwa.

Każdy obywatel ma prawo do opieki Państwa nad jego pracą, a w razie braku pracy, choroby, nieszczęśliwego wypadku i niedołęstwa — do ubezpieczenia społecznego, które ustali osobna ustawa.

Państwo ma obowiązek udostępnienia także opieki moralnej i pociechy religijnej obywatelom, którymi się bezpośrednio opiekuje w zakładach publicznych, jak: zakłady wychowawcze, koszary, szpitale, więzienia, przytułki.

Art. 103. Dzieci bez dostatecznej opieki rodzicielskiej, zaniedbane pod względem wychowawczym — mają prawo do opieki i pomocy Państwa w zakresie oznaczonym ustawą.

Odjęcie rodzicom władzy nad dzieckiem może nastąpić tylko w drodze orzeczenia sądowego.

Osobne ustawy normują opiekę macierzyństwa.

Praca zarobkowa dzieci niżej lat 15, praca nocna kobiet i robotników młodocianych w gałęziach przemysłu, szkodliwych dla ich zdrowia, jest zakazana.

Stałe zatrudnianie pracą zarobkową dzieci i młodzieży w wieku szkolnym jest zakazane.

Art. 104. Każdy obywatel ma prawo swobodnego wyrażania swoich myśli i przekonań, o ile przez to nie narusza przepisów prawa.

Art. 105. Poręcza się wolność prasy. Nie może być wprowadzona cenzura ani system koncesyjny na wydawanie druków. Nie może być odjęty dziennikom i drukom krajowym debit pocztowy, ani ograniczone ich rozpowszechnienie na obszarze Rzeczypospolitej.

Ustawa osobna określi odpowiedzialność za nadużycie tej wolności.

Art. 106. Tajemnica listów i innej korespondencji może być naruszona tylko w wypadkach, prawem przewidzianych.

Art. 107. Obywatele mają prawo wnosić pojedyńczo lub zbiorowo petycje do wszelkich ciał reprezentacyjnych i władz publicznych, państwowych i samorządowych.

Art. 108. Obywatele mają prawo koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń i związków.

Wykonanie tych praw określają ustawy.

Art. 109. Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości i pielęgnowania swojej mowy i właściwości narodowych.

Osobne ustawy państwowe zabezpieczą mniejszościom w Państwie Polskiem pełny i swobodny rozwój ich właściwości narodowościowych przy pomocy autonomicznych związków mniejszości o charakterze publiczno-prawnym w obrębie związków samorządu powszechnego.

Państwo będzie miało w stosunku do ich działalności prawo kontroli oraz uzupełnienia w razie potrzeby ich środków finansowych.

Art. 110. Obywatele polscy, należący do mniejszości narodowościowych, wyznaniowych lub językowych, mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania swoim własnym kosztem zakładów dobroczynnych, religijnych i społecznych, szkół i innych zakładów wychowawczych, oraz używania w nich swobodnie swej mowy i wykonywania przepisów swej religji.

Art. 111. Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom.

Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznawania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religji lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 112. Wolności wyznania nie wolno używać w sposób, przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych, o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

Art. 113. Każdy związek religijny, uznany przez Państwo, ma prawo urządzać zbiorowe i publiczne nabożeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne, może posiadać i nabywać majątek ruchomy i nieruchomy, zarządzać nim i rozporządzać, pozostaje w posiadaniu i używaniu swoich fundacji i funduszów, tudzież zakładów dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny jednak nie może stawać w sprzeczności z ustawami państwa.

Art. 114. Wyznanie rzymsko-katolickie, będące religją przeważającej większości narodu, zajmuje w Państwie naczelne stanowisko wśród równouprawnionych wyznań.

Kościół Rzymsko-Katolicki rządzi się własnemi prawami. Stosunek Państwa do Kościoła będzie określony na podstawie układu ze Stolicą Apostolską, który podlega ratyfikacji przez Sejm.

Art. 115. Kościoły mniejszości religijnych i inne prawnie uznane związki religijne rządzą się same własnemi ustawami, których uznania Państwo nie odmówi, o ile nie zawierają postanowień, sprzecznych z prawem.

Stosunek Państwa do tych Kościołów i wyznań będzie ustalany w drodze ustawowej po porozumieniu się z ich prawnemi reprezentacjami.

Art. 116. Uznanie nowego lub dotąd prawnie nieuznanego wyznania nie będzie odmówione związkom religijnym, których urządzenia, nauka i ustrój nie są przeciwne porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 117. Badania naukowe i ogłaszanie ich wyników są wolne. Każdy obywatel ma prawo nauczać, założyć szkołę lub zakład wychowawczy i kierować niemi, skoro uczyni zadość warunkom, w ustawie przepisanym, w zakresie kwalifikacji nauczycieli, bezpieczeństwa powierzonych mu dzieci i lojalnego stosunku do Państwa.

Wszystkie szkoły i zakłady wychowawcze, zarówno publiczne jak i prywatne, podlegają nadzorowi władz państwowych w zakresie, przez ustawy określonym.

Art. 118. W zakresie szkoły powszechnej nauka jest obowiązkową dla wszystkich obywateli Państwa. Czas, zakres i sposób pobierania tej nauki określi ustawa.

Art. 119. Nauka w szkołach państwowych i samorządowych jest bezpłatna.

Państwo zapewni uczniom, wyjątkowo zdolnym a niezamożnym, stypendja na utrzymanie w zakładach średnich i wyższych.

Art. 120. W każdym zakładzie naukowym, którego program obejmuje kształcenie młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanym w całości lub w części przez Państwo lub ciała samorządowe, jest nauka religji dla wszystkich uczniów obowiązkową. Kierownictwo i nadzór nauki religji w szkołach należy do właściwego związku religijnego z zastrzeżeniem naczelnego prawa nadzoru dla państwowych władz szkolnych.

Art. 121. Każdy obywatel ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaką mu wyrządziły organy władzy państwowej, cywilnej lub wojskowej, przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby. Odpowiedzialnem za szkodę jest Państwo solidarnie z winnemi organami; wniesienie skargi przeciw Państwu i przeciw urzędnikom nie jest zależne

od zezwolenia władzy publicznej. Tak samo odpowiedzialne są gminy i inne ciała samorządowe oraz organy tychże.

Przeprowadzenie tej zasady określają osobne ustawy.

Art. 122. Postanowienia o prawach obywatelskich stosują się także do osób, należących do siły zbrojnej. Wyjątki od tej zasady określają osobne ustawy wojskowe.

Art. 123. Siła zbrojna może być użyta tylko na żądanie władzy cywilnej przy ścisłem zachowaniu ustaw do uśmierzenia rozruchów lub do przymusowego wykonania przepisów prawnych. Wyjątki od tej zasady dopuszczalne są tylko na mocy ustaw o stanie wyjątkowym i wojennym.

Art. 124. Czasowe zawieszenie praw obywatelskich: wolności osobistej (art. 97), nietykalności mieszkania (art. 100), wolności prasy (art. 105), tajemnicy korespondencji (art. 106), prawa koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń (art. 108) może nastąpić dla całego obszaru państwowego lub dla miejscowości, w których okaże się konieczne ze względów bezpieczeństwa publicznego.

Zawieszenie takie zarządzić może tylko Rada Ministrów za zezwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej podczas wojny albo gdy grozi wybuch wojny, jakoteż w razie rozruchów wewnętrznych lub rozległych knowań o charakterze zdrady stanu, zagrażających Konstytucji Państwa albo bezpieczeństwu obywateli.

Zarządzenie takie Rady Ministrów w czasie trwania sesji sejmowej musi być natychmiast przedstawione Sejmowi do zatwierdzenia. W razie wydania takiego zarządzenia, mającego obowiązywać na obszarze, obejmującym więcej, niż jedno województwo, w czasie przerwy w obradach sejmowych — Sejm zbiera się automatycznie w ciągu dni 8 od ogłoszenia owego zarządzenia celem powzięcia odpowiedniej decyzji.

Jeśli Sejm odmówi zatwierdzenia, stan wyjątkowy natychmiast traci moc obowiązującą. Jeżeli Rada Ministrów zarządzi stan wyjątkowy po zakończeniu okresu sejmowego lub po rozwiązaniu Sejmu, zarządzenie Rządu powinno być przedstawione Sejmowi nowowybranemu niezwłocznie na pierwszem posiedzeniu.

Zasady te określi bliżej ustawa o stanie wyjątkowym.

Zasady czasowego zawieszenia wyżej wymienionych praw obywatelskich w czasie wojny na obszarze, objętym działaniami wojennemi, określi ustawa o stanie wojennym.

ROZDZIAŁ VI. Postanowienia ogólne.

Art. 125. Zmiana Konstytucji może być uchwalona tylko w obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów, względnie członków Senatu, większością $^2/_3$ głosów.

Wniosek o zmianę Konstytucji winien być podpisany conajmniej przez $^1/_4$ ustawowej liczby posłów, a zapowiedziany conajmniej na 15 dni

Drugi z rzędu na zasadzie tej Konstytucji wybrany Sejm może dokonać rewizji Ustawy Konstytucyjnej własną uchwałą, powziętą większością $^3/_5$ głosujących, przy obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Co lat 25 po uchwaleniu niniejszej Konstytucji ma być Ustawa Konstytucyjna poddana rewizji zwyczajną większością Sejmu i Senatu, połączonych w tym celu w Zgromadzenie Narodowe.

ROZDZIAŁ VII. Postanowienia przejściowe.

Art. 126. Niniejsza Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej ma moc obowiązującą z dniem jej ogłoszenia, względnie — o ile urzeczywistnienie jej poszczególnych postanowień zawisło od wydania odpowiednich ustaw — z dniem ich wejścia w życie.

Wszelkie istniejące obecnie przepisy i urządzenia prawne, niezgodne z postanowieniami Konstytucji, będą najpóźniej do roku od jej uchwalenia przedstawione ciału ustawodawczemu do uzgodnienia z nią w drodze prawodawczej.

Załącznik Nr. 243.

USTAWA PRZECHODNIA

z dnia 18 maja 1921 roku do Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r. w sprawie tymczasowej organizacji władzy zwierzchniej Rzeczypospolitej.

(D. U. Nr. 44, p. 268).

Art. 1. Sejm Ustawodawczy sprawuje swą władzę w dotychczasowym zakresie do chwili ukostytuowania się władzy ustawodawczej na zasadach Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r. i rozwiązuje się w tym dniu z mocy samego prawa.

Art. 2. Prawa i obowiązki obecnego Naczelnika Państwa, określone w uchwale Sejmu dnia 20 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 19, poz. 226), trwają do chwili objęcia urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej, wybranego na podstawie Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 roku.

Art. 3. Pierwsze wybory do Sejmu i Senatu na zasadzie nowej ordynacji wyborczej zarządzi na podstawie uchwały Sejmu Ustawodawczego Naczelnik Państwa, poczem w terminie, określonym w ust. 2 art. 25 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r., zwoła on Sejm i Senat na pierwsze posiedzenie i otworzy je.

Art. 4. Niezwłocznie, nie później jednak niż w 7 dni od dnia ukonstytuowania się Sejmu i Senatu, na zaproszenie Marszałka nowego Sejmu zbierze się Zgromadzenie Narodowe w celu wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r.

Załącznik Nr. 24.

USTAWA

z dnia 20 stycznia 1920 roku o obywatelstwie Państwa Polskiego.

(D. U. Nr. 7, p. 44).

Art. 1. Obywatel polski nie może być jednocześnie obywatelem państwa innego.

Art. 2. Z chwilą ogłoszenia ustawy niniejszej prawo obywatelstwa polskiego służy każdej osobie bez różnicy płci, wieku, wyznania i narodowości, która:

1) jest osiedlona na obszarze Państwa Polskiego, o ile jej nie służy obywatelstwo innego państwa. Za osiedlonego w Państwie Polskiem w znaczeniu niniejszej ustawy jest uważany kto:
   a) jest zapisany lub ma prawo być zapisanym do ksiąg stałej ludności b. Królestwa Polskiego;
   b) ma prawo swojszczyzny w jednej z gmin na obszarze Państwa Polskiego, stanowiącym poprzednio część składową Państwa Austrjackiego lub Węgierskiego;
   c) miał już przed 1-szym stycznia 1908 r. z tytułu obywatelstwa niemieckiego stałe miejsce zamieszkania na obszarze Państwa Polskiego, stanowiącym poprzednio część składową Państwa Pruskiego;
   d) był zapisany do gminy miejskiej lub wiejskiej, albo do jednej z organizacji stanowych na ziemiach b. Cesarstwa Rosyjskiego, jakie wchodzą w skład Państwa Polskiego;
2) urodziła się na obszarze Państwa Polskiego, o ile nie służy jej obywatelstwo innego państwa;
3) ponadto, której na mocy traktatów międzynarodowych obywatelstwo polskie przysługuje.

Art. 3. Obywatele państw innych pochodzenia polskiego oraz ich potomkowie uznani będą za obywateli Państwa Polskiego, skoro po powrocie do Polskiego Państwa w urzędzie administracyjnym miejsca swego zamieszkania złożą dowody

pochodzenia polskiego wraz z oświadczeniem, że chcą być obywatelami polskimi i zrzekają się obywatelstwa innego państwa.

Art. 4. Obywatelstwo polskie nabywa się:

1) przez urodzenie,
2) przez uprawnienie, uznanie lub przysposobienie,
3) przez zamążpójście,
4) przez nadanie,
5) przez przyjęcie urzędu publicznego lub przyjęcie do służby wojskowej w Państwie Polskiem, o ile nie uczyniono przeciwnego zastrzeżenia.

Art. 5. Przez urodzenie dzieci ślubne nabywają obywatelstwo ojca, dzieci nieślubne — obywatelstwo matki. Dzieci rodziców niewiadomych, urodzone lub znalezione na obszarze Państwa Polskiego, uważane będą za obywateli polskich, o ile nie wykaże się ich inne obywatelstwo.

Art. 6. Przez uprawnienie, uznanie lub przysposobienie dziecko, liczące nie więcej niż 18 lat, nabywa obywatelstwo ojca lub matki, względnie innej osoby, uznającej lub przysposabiającej.

Art. 7. Przez zamążpójście nabywa obywatelstwo polskie cudzoziemka, poślubiająca obywatela polskiego.

Art. 8. Nadanie obywatelstwa polskiego nastąpić może na prośbę osoby, pragnącej je uzyskać, jeżeli wykaże:

1) że prowadziła nieposzlakowany tryb życia,
2) że przebywa stale przynajmniej od 10 lat w granicach Państwa Polskiego,
3) że posiada środki utrzymania lub zarobkowania dla siebie i swojej rodziny,
4) że posiada znajomość języka polskiego.

Za małoletnich oraz inne osoby, ograniczone w zdolności do działań prawnych, wnoszą prośbę o nadanie im obywatelstwa polskiego ich prawni zastępcy.

Art. 9. W wypadkach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, obywatelstwo polskie może być nadane osobom, nie odpowiadającym poszczególnym warunkom z pośród wymienionych w art. 8, zwłaszcza na obszarze b. Cesarstwa Rosyjskiego, jaki wchodzi w skład Państwa Polskiego. W żadnym jednak razie obywatelstwo polskie nie może być nadane osobom, ukaranym przez sądy polskie za przestępstwa, pociągające za sobą ograniczenie praw, dopóki to ograniczenie trwa, tudzież osobom, znajdującym się w stanie upadłości.

Art. 10. Obywatelka polska, która przez zamążpójście za cudzoziemca utraciła obywatelstwo polskie, odzyskuje je, jeżeli po ustaniu tego małżeństwa i osiedleniu się w Polsce złoży odpowiednie oświadczenie w urzędzie administracyjnym miejsca swego zamieszkania.

Art. 11. Utrata obywatelstwa polskiego następuje:

1) przez nabycie obcego obywatelstwa;

2) przez przyjęcie urzędu publicznego lub wstąpienie do służby wojskowej w państwie obcem bez zgody Rządu Polskiego.

Osoby, obowiązane do czynnej służby wojskowej, nabyć mogą obywatelstwo obce nie inaczej, jak po wyjednaniu na to zezwolenia od Ministra Spraw Wojskowych, w przeciwnym razie wobec Państwa Polskiego nie przestaną być uważane za obywateli polskich.

Art. 12. O nadaniu i utracie obywatelstwa polskiego rozstrzyga Minister Spraw Wewnętrznych, po zasięgnięciu w wypadkach nadawania obywatelstwa opinji gminy, w której dana osoba jest zamieszkała, tudzież właściwego urzędu administracyjnego.

Minister Spraw Wewnętrznych jest władny przekazać uprawnienia, wynikające z niniejszego artykułu, władzom administracyjnym II instancji.

Art. 13. Nadanie i utrata obywatelstwa polskiego, o ile inaczej nie zastrzega postanowienie Ministra Spraw Wewnętrznych, rozciąga się na żonę nabywającego lub tracącego obywatelstwo polskie, tudzież na jego dzieci, w wieku do lat 18.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 15. Wykonanie ustawy niniejszej poleca się Ministrowi Spraw Wewnetrznych.

Rozp. wyk. p. D. U. 1920 r. Nr. 320, 1921 r. Nr. 39, p. 246.

Nabycie i utrata obywatelstwa Polskiego na zasadzie traktatu pokoju ryskiego — p. D. U. 1921 r. Nr. 59, p. 375

Załącznik Nr. 245.

USTAWA

z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

(D. U. Nr. 67 p. 600).

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. Dla orzekania o legalności zarządzeń i orzeczeń, wchodzących w zakres administracji tak rządowej, jak i samorządowej, tworzy się Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Aż do ustanowienia sądów administracyjnych niższego stopnia z udziałem czynnika obywatelskiego Najwyższy Trybunał Administracyjny, jako jedyna instancja sądowa, rozpoznawać będzie skargi na zarządzenia i orzeczenia, wydane

w ostatniej instancji przez administracyjne władze rządowe lub samorządowe, o ile ustawa niniejsza prawa skargi nie wyłącza.

Trybunał nie ma prawa badać ważności ustaw, należycie ogłoszonych.

Art. 2. Trybunał czuwa z urzędu nad swoją właściwością. Przy rozpoznawaniu spraw i wyrokowaniu jest niezawisły od wszelkich organów władzy państwowej i podlega tylko ustawom.

Wyroki Najwyższego Trybunału Administracyjnego są ostateczne.

Art. 3. Z pod orzecznictwa Trybunału wyłącza się:

a) sprawy, należące do właściwości sądów zwyczajnych lub sądów szczególnych,

b) sprawy, w których władze administracyjne uprawnione są do rozstrzygania według swobodnego uznania, w granicach, pozostawionych temu uznaniu.

c) sprawy mianowania na publiczne urzędy i stanowiska, o ile nie chodzi o pogwałcenie zastrzeżonego w ustawie prawa ich obsadzania lub przedstawiania kandydatów.

d) sprawy, dotyczące reprezentacji Państwa i obywateli wobec państw i władz obcych, oraz sprawy, bezpośrednio z powyższemi związane,

e) sprawy, dotyczące działań wojennych, ustroju siły zbrojnej i mobilizacji, z wyjątkiem spraw zaopatrzenia i uzupełnienia armji.

f) sprawy dyscyplinarne.

Art. 4. Skarga do Trybunału nie wstrzymuje sama przez się wykonania zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia; skarżący może jednak zwrócić się do władzy administracyjnej o wstrzymanie wykonania, a władza administracyjna winna żądaniu temu zadość uczynić, jeżeli względy publiczne nie stoją na przeszkodzie, a skarżący mógłby w razie wykonania ponieść szkodę niepowetowaną.

Wstrzymanie wykonania zarządza na wniosek interesowanego ostatnia instancja administracyjna. W razie przewlekania załatwiania tego wniosku lub w razie odmownego załatwienia jest Najwyższy Trybunał Administracyjny władny na wniosek strony sam zarządzić wstrzymanie wykonania zarządzenia lub orzeczenia.

Art. 5. Władza, której zarządzenie lub orzeczenie zostało uchylone przez Trybunał, obowiązana jest wydać niezwłocznie nowe zarządzenie lub orzeczenie w tej sprawie. W zarządzeniu tem, względnie orzeczeniu, władza jest związana zapatrywaniami prawnemi, wyłuszczonemi w wyroku Trybunału.

II. Ustrój najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Art. 6. Najwyższy Trybunał Administracyjny składa się z pierwszego prezesa oraz z potrzebnej ilości prezesów i sędziów. Pierwszemu prezesowi, prezesom i sędziom przysługują pełne prawa sędziowskie, zastrzeżone w postanowieniach rozdziału IV ustawy konstytucyjnej; pod względem uposażenia są zrównani oni z pierwszym prezesem, prezesami i sędziami Sądu Najwyższego.

Prezydent Rzeczypospolitej mianuje na wniosek Rady Ministrów: pierwszego prezesa i prezesów z pośród osób, które conajmniej przez przeciąg 2 lat sprawowały urząd sędziego trybunału, sędziów zaś z pośród kandydatów, wybranych każdorazowo w liczbie potrójnej przez Zgromadzenie prezesów i sędziów Najwyższego Trybunału Administracyjnego (Ogólne Zgromadzenie Trybunału); przed mianowaniem prezesów Rada Ministrów zasięga opinji pierwszego prezesa.

Pierwszym prezesem, prezesami i sędziami Trybunału mogą być tylko osoby, posiadające wykształcenie prawnicze. Połowa liczby sędziów winna posiadać kwalifikacje na urząd sędziowski.

Art. 7. Przy Najwyższym Trybunale Administracyjnym istnieje sekretarjat oraz kancelarja.

Członkami sekretarjatu mogą być tylko osoby, posiadające wykształcenie prawnicze.

Pierwszy prezes Trybunału mianuje i zwalnia członków sekretarjatu, pracowników kancelarji i służbę niższą oraz sprawuje nad nimi nadzór służbowy.

Art. 8. Nadzór ogólny nad Najwyższym Trybunałem Administracyjnym sprawuje pierwszy prezes, który sprawy, dotyczące prezesów i sędziów, wnosi na Ogólne Zgromadzenie Trybunału.

III. Tryb postępowania.

Art. 9. Do zaskarżenia zarządzenia lub orzeczenia administracyjnego przed Najwyższy Trybunał Administracyjny jest uprawniony każdy, kto twierdzi, że naruszono jego prawa lub że go obciążono obowiązkiem bez podstawy prawnej.

Art. 10. Skargę na zarządzenia lub orzeczenia administracyjne należy wnieść bezpośrednio do Trybunału w terminie dwumiesięcznym, licząc od dnia doręczenia zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia skarżącemu.

Art. 11. Skarżący może przypozwać do sprawy osobę trzecią, na której niekorzyść żąda uchylenia orzeczenia lub zarządzenia władzy administracyjnej.

Osoba trzecia może również i bez przypozwania domagać się dopuszczenia jej do uczestniczenia w sprawie i do obrony swych praw.

Nawet jeżeli skarga nie jest zwrócona wyraźnie przeciw osobom trzecim, winien Trybunał baczyć, by w postępowaniu, które ma być przed nim przeprowadzone, mogły być wysłuchane wszystkie osoby, których praw dotykać może wyrok i by dana im była sposobność obrony tych praw.

Art. 12. Skarga winna zawierać:

1) imię, nazwisko i dokładne miejsce zamieszkania skarżącego i pełnomocnika,
2) oznaczenie zaskarżonego orzeczenia lub zarządzenia z podaniem dnia doręczenia tegoż,
3) dokładne oznaczenia powodów zaskarżenia.

Art. 13. Do skargi należy dołączyć:

1) pełnomocnictwo, o ile skarżącemu nie przysługuje prawo występowania bez zastępcy prawnego,
2) odpisy skargi i załączników w tylu egzemplarzach, ile jest stron pozwanych i przypozwanych w sprawie,
3) opłaty w przepisanej wysokości.

Trybunał może zwolnić skarżącego od przedstawienia odpisów.

Art. 14. Skargi, które nie nadają się do postępowania z powodu oczywistej niewłaściwości Trybunału, z powodu zaniedbania ustawowego terminu, lub z powodu niewyczerpania administracyjnego toku instancji, również skargi, przeciwko którym istnieje oczywisty zarzut rzeczy osądzonej lub braku egitymacji do wniesienia skargi — Trybunał pozostawia bez rozpoznania.

To samo stosuje się do skarg, które nie odpowiadają formalnym wymogom ustawowym (art. 12 i 13); w ostatnim wypadku może Trybunał wyznaczyć skarżącemu stosowny termin dla usunięcia braków; o ile braki te w ciągu oznaczonego terminu nie będą usunięte, Trybunał pozostawi skargę bez rozpoznania.

O pozostawieniu skargi bez rozpoznania Trybunał zawiadamia skarżącego, zaś władzę administracyjną, przeciw której zarządzeniu lub orzeczeniu skargę wniesiono, o ile wykonanie zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia zostało wstrzymane.

Art. 15. Trybunał zarządza doręczenie odpisów przyjętej skargi z załącznikami pozwanym dla przedstawienia odpowiedzi z dołączeniem odpisu, wyznaczając w tym celu termin, nie przekraczający 2 miesięcy.

Pozwana władza administracyjna obowiązana jest udzielić Trybunałowi aktów swych, dotyczących przedmiotu skargi w terminie, przez Trybunał wyznaczonym.

Art. 16. Odpisy odpowiedzi, składanych w sprawie, winny być doręczone stronie przeciwnej. W razie niezłożenia tych odpisów stosowany będzie analogicznie przepis art. 14.

Art. 17. Strony mogą przeglądać akta sprawy w Trybunale z wyjątkiem trzech dni ostatnich przed rozprawą.

Poszczególne części aktów mogą być ze względów publicznych przez Trybunał wyłączone z pod przeglądu, a władza administracyjna wskaże te akta, których wyłączenia sobie życzy.

Art. 18. Posiedzenia Trybunału są jawne i niejawne.

Rozprawa główna odbywa się z reguły jawnie w składzie 5 sędziów, włączając w tę liczbę i przewodniczącego. Komplet orzekający może jednak w razie potrzeby przekazać rozstrzygnięcie kwestji prawnej bądź kompletowi wzmocnionemu do liczby 9 sędziów, łącznie z przewodniczącym, bądź też Ogólnemu Zgromadzeniu Trybunału. Posiedzenia wzmocnionego kompletu i Ogólne Zgromadzenia Trybunału są niejawne.

W sprawach, wymienionych w art. 14, 19, 27, 30 i 31, Trybunał orzeka na posiedzeniu niejawnem. W tymże trybie mogą być rozpatrywane i inne sprawy, o ile strony się na to zgodzą. W miarę jednak uznania może Trybunał i w tych wszystkich sprawach zarządzić rozprawę główną.

Posiedzenia niejawne mogą się odbywać także w zmniejszonym komplecie trzech sędziów, łącznie z przewodniczącym.

Do ważności uchwał Ogólnego Zgromadzenia Trybunału wymagana jest obecność $^2/_3$ liczby członków.

Narady i głosowanie Trybunału są tajne, rozstrzygnięcia Trybunału zapadają większością głosów.

Art. 19. Jeżeli Trybunał uzna, że stan faktyczny sprawy wymaga uzupełnienia, albo że pozwana władza przyjęła ten stan sprzecznie z aktami, albo że ze szkodą skarżącego naruszono formy postępowania administracyjnego, natenczas, nie zarządzając rozprawy głównej, uchyli wyrokiem zaskarżone zarządzenie lub orzeczenie z powodu wadliwego postępowania i odeśle sprawę napowrót do władzy administracyjnej, która ma wady usunąć i wydać nowe zarządzenie lub orzeczenie.

Art. 20. W rozprawie głównej mogą uczestniczyć strony i ich zastępcy. Zastępcami stron, biorących udział w sprawie, mogą być jedynie adwokaci; władze mogą być zastąpione przez swoich urzędników, względnie przez urzędników władz nadzorczych oraz, o ile chodzi o gminy, przez osoby, wydelegowane z grona członków ich zarządów, rad gminnych lub urzędników.

Uprawnienie do zastępstwa należy wykazać Trybunałowi przed rozprawą.

Skarżącemu lub też przypozwanemu w razie ich udowodnionego ubóstwa może być przydany zastępca z urzędu, jak również przyznane całkowicie lub częściowe zwolnienie od opłat.

Uczestniczący w rozprawie sekretarz sporządza protokuł rozprawy, który podpisują przewodniczący i sekretarz.

Art. 21. Jeżeli z powodu przedmiotu sprawy jawność posiedzenia mogłaby narazić bezpieczeństwo publiczne lub interes państwowy na szkodę, Trybunał z urzędu lub na wniosek strony może postanowić, aby posiedzenie odbyło się z wy-

kluczeniem jawności przy udziale jedynie stron oraz ich pełnomocników. Uchwałę w tym przedmiocie, a następnie wyrok Trybunał ogłasza publicznie.

Art. 22. Rozprawa główna rozpoczyna się od wywołania sprawy i przedstawienia jej stanu przez jednego z sędziów Trybunału, jako referenta, poczem następują wyjaśnienia stron, o ile Trybunał uzna je za potrzebne, wreszcie przemówienia zastępców stron, którzy mają prawo zabierać głos jednakową ilość razy.

Niestawiennictwo stron lub ich zastępców nie wstrzymuje wprowadzenia sprawy i wydania wyroku.

Trybunał na wniosek stron lub z urzędu może odroczyć wyznaczoną lub nawet rozpoczętą rozprawę na inny termin.

Art. 23. Rozprawą główną kieruje przewodniczący, którego rzeczą jest również utrzymywać należyty spokój. Przewodniczący może osoby, zakłócające porządek, o ile nie są posłuszne jego upomnieniom, wydalić z sali rozpraw, a w razie cięższego wykroczenia skazać nadto na karę pieniężną do wysokości 10,000 marek.

Przeciwko postanowieniom przewodniczącego służy prawo odwołania się do Trybunału, który orzeka ostatecznie. Odwołanie zgłosić należy przed zamknięciem rozprawy.

Art. 24. Trybunał orzeka na podstawie stanu faktycznego, jaki okazuje się z aktów, któremi rozporządzała ostatnia instancja administracyjna przy wydaniu zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia, a w razie nie przedstawienia przez nią aktów (art. 15 ustęp 2) na podstawie stanu faktycznego, przedstawionego w skardze lub na rozprawie.

Okoliczności faktycznych i środków dowodowych, nie przytoczonych przed wydaniem zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia, tudzież aktów, wyłączonych z pod przeglądu, o ile treść tychże nia została na rozprawie podana do wiadomości, Trybunał nie uwzględni.

Art. 25. Trybunał wydaje wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok wraz z uzasadnieniem, podpisany przez wszystkich członków wyrokujących, przewodniczący ogłasza publicznie na tem samem posiedzeniu, na którem odbyła się rozprawa główna. Gdy z jakichbądź przyczyn ogłoszenie wyroku nie może nastąpić na tem samem posiedzeniu, można je odroczyć do innego posiedzenia, co przewodniczący publicznie ogłosi, oznaczając dzień ogłoszenia wyroku. Wyrok na piśmie doręcza się stronom.

Art. 26. Jeżeli Trybunał uzna skargę za uzasadnioną, uchyla zaskarżone zarządzenie lub orzeczenie, a władza administracyjna postąpi w myśl art. 5.

Art. 27. Trybunał umorzy postępowanie w razie cofnięcia skargi przez skarżącego.

Sprawa raz umorzona nie może być ponownie przez Trybunał rozpatrywana.

Art. 28. Kary, wymierzane na mocy art. 23, ściąga się w drodze administracyjnej na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 29. Termin, liczony na miesiące, upływa w odpowiednim dniu ostatniego miesiąca. Jeżeli koniec terminu, liczonego na miesiące, przypada na taki miesiąc, który odpowiedniej daty nie posiada, to termin ten kończy się w ostatnim dniu tego miesiąca. Przy liczeniu na dni nie bierze się w rachubę dnia wykonania tej czynności, od której termin biec zaczyna, ostatni zaś z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

Terminu nie uważa się za zaniedbany, jeżeli przed jego upływem skargę lub podanie wysłano pocztą listem poleconym.

Jeżeli ostatni dzień terminu przypada na niedzielę lub święto, to termin upływa w najbliższym dniu powszednim.

Art. 30. Przywrócenie terminu na podanie skargi (art. 10) jest niedopuszczalne, przywrócenie innych terminów zależy od uznania Trybunału, który rozstrzyga o tem w trybie, wskazanym w ustępie 4 art. 18.

Art. 31. Każda ze stron (skarżący, władza administracyjna, przypozwany) może żądać wyłączenia sędziego:

1) w sprawie, której on sam jest stroną, pozostaje do jednej ze stron w stosunku współuprawnionego lub współobowiązanego, albo ma względem niej obowiązek regresu,
2) w sprawie żony sędziego, jego krewnych i powinowatych w linji prostej, krewnych w linji bocznej — do trzeciego stopnia, lub powinowatych — do drugiego,
3) w sprawie rodziców przybranych, albo wychowawców sędziego, jego dzieci przybranych lub wychowańców, pupilów i oddanych jego pieczy,
4) w sprawie, w której sędzia był albo jest pełnomocnikiem jednej ze stron,
5) w sprawie, w której sędzia brał jakibądź udział w wydaniu zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia,
6) gdy zachodzi uzasadniona przyczyna do powątpiewania o jego bezstronności.

Sędzia, względem którego zachodzi jedna z przyczyn, wskazanych powyżej (1 do 5), obowiązany jest sam zażądać swego wyłączenia.

Trybunał rozstrzyga o wyłączeniu sędziego, po wysłuchaniu go, uchwałą bez poprzedniej ustnej rozprawy.

Art. 32. Szczegółowe przepisy o wewnętrznej organizacji i sposobie urzędowania zawierać będzie regulamin, który uchwali Trybunał na Ogólnem Zgromadzeniu, a wyda Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów.

IV. Przepisy przechodnie.

Art. 33. Trybunał rozpoczyna swe czynności w dwa miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

Art. 34. Przepis, zawarty w ustępie 2 art. 6, o ile dotyczy pierwszego prezesa i prezesów, stosowany będzie dopiero po upływie dwóch lat, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy. Jednak i w tym okresie przejściowym pierwszym prezesem i prezesami mogą być mianowani tylko czynni sędziowie Sądu Najwyższego, albo Najwyższego Trybunału Administracyjnego lub Senatu Administracyjnego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. Mianowanie pierwszego składu Najwyższego Trybunału Administracyjnego nastąpi na wniosek pierwszego prezesa, przedstawiony Radzie Ministrów.

Art. 35. (Niedotyczy b. zaboru rosyjskiego).

Art. 36. Sprawy, które wedle dotychczas obowiązujących ustaw należały do właściwości Sądu Najwyższego, a w myśl postanowień niniejszej ustawy należą do właściwości Trybunału — przekazuje się temuż Trybunałowi.

O ile sprawy takie są już w toku w Sądzie Najwyższym lub u innej władzy — mają być odstąpione Trybunałowi.

Art. 37. Wyłącza się z pod orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego:

1) (Dotyczy b. okupacji niemieckiej i austrjackiej)

2) sprawy, oparte na dekretach:

a) w przedmiocie poboru jednorazowej państwowej daniny od nieruchomości i majątku w kapitale (dekret z dnia 29.I. 1919 roku Dz. P. P. P. Nr. 11 z dnia 4.II. 1919 roku poz. 128) (rozporządzenie wykonawcze z dnia 13.V. 1919 r. Dz. Urz. M. Sk. Nr. 12, 1919 r. poz. 180.

b) w przedmiocie podatku majątkowego z dnia 5.II 1919 roku Dz. P. P. P. Nr. 12 z dnia 6.II. 1919 r. poz. 135 (rozporządzenie wykonawcze z dnia 26.V 1919 r. Dz. Urz. M. Sk. Nr. 17 z dnia 15.VII 1919 roku poz. 237).

c) w przedmiocie wprowadzenia podatków od zysków wojennych z dnia 5.II. 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 12 z dnia 6.II. 1919 r. poz. 136) (rozporządzenie wykonawcze z dnia 12.V 1919 r. Dz. Urz. M. Sk. Nr. 15 z dnia 3. VII. 1919 r. poz. 215);

3) sprawy wymiaru podatków bezpośrednich za lata, poprzedzające rok podatkowy 1921, o ile chodzi o b. zabór rosyjski.

Art. 38. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma także zastosowanie do tych wypadków, w których od dnia doręczenia orzeczenia ostatniej instancji, zapadłego przed wejściem w życie niniejszej ustawy, termin 2 miesięczny, zakreślony w art. 10, jeszcze nie upłynął.

Równocześnie z ogłoszeniem niniejszej ustawy tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Art. 39. Wykonanie ustawy niniejszej poruczа się Prezesowi Rady Ministrów.

Załącznik Nr. 246.

USTAWA

z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmian w ustawie z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej.

(D. U. Nr. 69. p. 618).

Ustawa z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) ulega zmianom następującym:

Art. 1. Główny Urząd oraz okręgowe urzędy walki z lichwą znosi się i uchyla się art. 5—15, 17, 45 — 51, 55 i 56 rzeczonej ustawy.

W miejsce tytułu „Urzędy walki z lichwą" wstępuje tytuł „Władze i organy, powołane do zwalczania lichwy wojennej".

Art. 2. Art. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń, mających na celu zwalczanie przemycania za granicę przedmiotów powszedniego użytku oraz zwalczanie tajnego gorzelnictwa, o ile chodzi o napoje wyskokowe, pędzone z przedmiotów, wymienionych w art. 26 tej ustawy, tudzież tępienie nadużyć handlu pośredniczącego przedmiotami powszedniego użytku, wreszcie do wydania rozporządzeń w zakresie magazynowania i ujawniania zapasów przedmiotów powszedniego użytku, obowiązku sporządzania przy zawieraniu interesów faktór i przedstawiania ich na żądanie władzy oraz ujawniania cen towarów w składach, sklepach, handlach i innych przedsiębiorstwach sprzedaży.

Rozporządzenia te nie mogą uchylać lub zmieniać postanowień niniejszej ustawy, ani naruszać postanowień ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz 389) o zniesieniu ograniczeń w zakresie handlu ziemiopłodami oraz postanowieniu Ministerstwa Aprowizacji w stan likwidacji".

Art. 3. Art. 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„Prawo wydawania poszczególnych rozporządzeń może Rada Ministrów przekazać właściwym Ministrom.

Art. 4. W art. 4 wyrazy: „do 6 miesięcy" należy zastąpić wyrazami: „do 3 miesięcy"; wyrazy: „nie powyżej 6 miesięcy" wyrazami: „nie powyżej 3 miesięcy", a wyrazy: „trzech miesięcy" wyrazami: „sześć tygodni".

Art. 5. Jako art. 5 wstępuje postanowienie:

„Do wykonywania rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 2 i 3 niniejszej ustawy, są właściwe powiatowe władze administracyjne (starostwa powiatowe, starostwa grodowe, komisarze Rządu, magistraty miast, wydzielonych z powiatów), podległe w tym zakresie wojewodom.

Te same władze powiatowe są powołane do wydawania orzeczeń karnych na zasadzie art. 4 niniejszej ustawy. Przeciwko orzeczeniom tych władz przysługuje skazanemu w terminie siedmiodniowym od dnia doręczenia mu pisemnego orzeczenia odwołanie do właściwego urzędu wojewódzkiego. Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów przysługuje od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w drugiej instancji, prawo odwołania się w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia pisemnego orzeczenia do miejscowo właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołania się od wyroków sądów pokoju (powiatowych), nie może wszakże uchylić orzeczenia administracyjnego z poleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy i wydanie nowego orzeczenia. Odwołanie się nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem kary pozbawienia wolności. W b. dzielnicy pruskiej stosuje się art. 10 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 roku (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 511)".

Art. 6. Jako art. 6 wstępuje postanowienie:

„Do wykrywania i dochodzenia innych przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie, poza przestępstwami, ulegającemi karze wedle art. 4, powołane są te same władze i organy, do których należy wykrywanie i dochodzenie innych przestępstw karanych sądownie, zaś odnośnie do przestępstw, przewidzianych w art. 22, 25 i 26 ustawy niniejszej — władze i organy skarbowe narówni z policją państwową".

Art. 7. Ustęp 1 art. 19 otrzymuje następujące brzmienie:

„Trudniące się zawodowo albo przygodnie handlem lub przemysłem, a także przedsiębiorący choćby jednorazowo interes handlowy, tudzież działający w ich imieniu, choćby bez zlecenia i jednorazowo, który za przedmioty powszedniego użytku rozmyślnie żąda cen lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub takie ceny, świadczenia lub obietnicę tychże przyjmuje — ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do miljona marek lub jednej z tych kar. Pod pojęcie trudniących się handlem lub przemysłem nie podpadają w żadnym razie producenci rolni, o ile trudnią się choćby zawodowo pozbywaniem artykułów własnego gospodarstwa".

W ustępie 2 art. 19 wyrazy: „w art. 21—25 i 26 ust. 2" zastąpić należy wyrazami: „w art. 21, 22, 23, 24, p. 1 — 6, 25 i 26 ust. 2", a w miejsce kwoty: „10.000 marek" wstępuje kwota: „100.000 marek".

Art. 8. Ustęp 1 art. 20 i pierwszy wyraz ustępu 2 tegoż artykułu skreśla się, zaczem ustęp 2 będzie się zaczynać od wyrazu „Niema...".

Art. 9. W art. 21, 22 i 23 wyrazy: „i na zasadach tamże wskazanych" zastąpić należy wyrazami: "jak również na zasadach, wskazanych w ustępie 2 art. 19". W art. 23 po

ustępie 2 należy dodać jako ustęp 3: „karom, przewidzianym w art. 19, jak również na zasadach, wskazanych w ust. 2 art. 19, ulegnie także ten, kto za pośredniczenie w sprawie, dotyczącej uzyskania mieszkania lub innego lokalu, albo za ich wyszukanie lub ułatwienie w ich wyszukaniu albo za ułatwienie w objęciu ich posiadania lub utrzymaniu się w tem posiadaniu — rozmyślnie żąda zapłaty lub świadczeń oczywiście nadmiernych lub zapłatę taką, świadczenia lub obietnice tychże przyjmuje bez względu na to, czy korzyści te mają przypaść jemu czy innej osobie".

Art. 10. W art. 24 p. 7 po wyrazach: „po dwukrotnem skazaniu za jedno z tych przestępstw" należy dodać wyrazy: „lub wymienionych w p. 1 — 6 niniejszego artykułu", a wyrazy: „lub choćby po jednorazowem skazaniu za przestępstwa, wymienione w niniejszym artykule pod 1 — 6" należy wykreślić.

Art. 11. W ustępie 2 art. 25 w miejsce kwoty: „1000 marek" wstępuje kwota „100.000 marek", a w miejsce kwoty: „100.000 marek" kwota: „500.000 marek".

W ustępie 1 art. 26 w miejsce kwoty: „100.000 marek" wstępuje kwota: „500,000 mk.", a w ustępie 2 tego artykułu po wyrazie: „Jeśli" należy dodać wyrazy: „z przedmiotów takich".

W art. 27 skreśla się cyfrę: „17 ust. 2", a w art. 29 cyfry: „15", „17"; w art. 31 zamiast wyrazów: „w art. 16—19" należy wstawić: „w art. 16, 18, 19"; w art. 33 skreśla się wyrazy: „17 ustęp 2", w art. 43 skreśla się ustęp ostatni tego artykułu; w art. 44 wyrazy: „art. „15—19" należy zastąpić wyrazami: „w art. 16, 18, 19", a ustęp 2 artykułu 44 skreślić.

Art. 12. W art. 52 punkt 1 skreśla się cyfry: „15" i „17".

Punkt 14 art. 52 otrzymuje następujące brzmienie:

„Przedmioty, mogąca ulec konfiskacie, należy jeszcze w toku postępowania sprzedać, jeśli dalsze przechowanie tych przedmiotów mogłoby je narazić na zepsucie; w toku postępowania sądowego sprzedaż zarządzi sąd (prokurator w toku dochodzeń prokuratorskich), zresztą władza administracyjna I instancji; przeciw zarządzeniu niema zażalenia; cenę sprzedaży oznaczy władza, powołana do zarządzenia sprzedaży, po wysłuchaniu znawców; uzyskana cena wstępuje w miejsce przedmiotu.

W ustępie 1 art. 54 wyrazy: „wyrobu ze środków żywności płynów wyskokowych" zastąpić należy brzmieniem„ wyrobu płynów wyskokowych z przedmiotów, wymienionych w art. 26".

Art. 13. Ustęp 1 art. 57 otrzymuje następujące brzmienie:

„Rada Ministrów na wniosek właściwych ministrów może w miarę potrzeby, a najdalej do dnia 1 kwietnia 1923 r. wprowadzić w życie ustawę niniejszą w miejsce rozporządzenia Rady Związkowej z dnia 8 maja 1918 r. (Dz. Pr. P. str. 395)

tudzież innych przepisów, uchylanych niniejszą ustawą, bądź odrazu na całym obszarze b. dzielnicy pruskiej, bądź na poszczególnych jej obszarach, bądź w całej osnowie, bądź częściowo, oznaczając dzień, w którym niniejsza ustawa, względnie jej część, wchodzi w życie; określi przepisy, dotyczące właściwości sądów, powołanych do orzekania w sprawach o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej, tudzież określi tryb postępowania".

W ustępie 2 art. 57 wyrazy: „na wniosek Ministra byłej Dzielnicy Pruskiej" należy skreślić.

Art. 14. Rozporządzenia wydane na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) i przepisów dawniejszych w tym przedmiocie, zachowują nadal moc prawną, o ile mogłyby być wydane na zasadzie art. 2 niniejszej ustawy, a to aż do czasu ich uchylenia w sposób, przewidziany w art. 2 i 3 niniejszej ustawy; przekroczenia tych rozporządzeń będą karane w sposób, określony dotychczasowemi przepisami (z zastosowaniem jednak art. 5 niniejszej ustawy), o ile czyn ten niniejszą ustawą nie jest zastrzeżony właściwości sądów.

Art. 15. Do przestępstw, popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, należy stosować przepisy karzące, obowiązujące dotychczas, o ile nie są surowsze.

Postępowanie karne o przestępstwa, przewidziane w art. 15 i 17 oraz w art. 19 ustawy z 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449), o ile one nie ulegają karze według art. 19 w brzmieniu, ustalonem art. 7 niniejszej ustawy, umarza się, tudzież darowuje się kary, orzeczone za nie prawomocnie, o ile nie są wykonane i jednocześnie ustają też skutki prawnosądowego skazania za te przestępstwa; w celu ustalenia warunków umorzenia postępowania karnego lub darowania kary za przestępstwa, przewidziane w art. 19 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449), można przeprowadzić stosowne dochodzenia, stosując odpowiednio art. 8 i 14 ustawy z dnia 24 maja 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 261).

Art. 16. Sprawy o wykroczenia, przewidziane w art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449), przekazać należy z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy właściwym władzom administracyjnym pierwszej lub drugiej instancji; w sprawach tych, o ile nie są prawomocnie ukończone, służy odwołanie do sądu w myśl art. 5 niniejszej ustawy.

Art. 17. W sprawach, w których przed wejściem w życie niniejszej ustawy wydano nakaz karny, należy postępowanie ukończyć, stosując nadal postanowienie art. 45—51 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) z tą zmianą, że sprzeciw wnieść można bądź do władzy administracyjnej pierwszej instancji, bądź do sądu, powołanego do orzekania w sprawie; prawomocne nakazy karne wykona właściwa władza administracyjna.

Art. 18. Wykonanie tej ustawy powierza się Ministrom Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Przemysłu i Handlu.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 467) pozostaje nadal w mocy ze zmianą, wynikającą z art. 11 ust. 1 niniejszej ustawy.

Załącznik Nr. 247.

ROZPORZĄDZENIE

Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1922 r. w przedmiocie prawa karnego i przepisów o drukach w Ziemi Wileńskiej.

(D. U. Nr. 71, p. 644).

Na zasadzie art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1922 r. o objęciu władzy państwowej nad Ziemią Wileńską (D. U. Nr. 26, p. 213) Rada Ministrów postanawia co następuje:

§ 1. Na obszar powiatów: wileńskiego, trockiego, święciańskiego, oszmiańskiego i brasławskiego rozciąga się moc obowiązującą.

1) Przepisów, wymienionych w ust. 1 p. 1—5, 7—12 i 14—19 oraz ust. 2 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. w przedmiocie przepisów karno-sądowych na ziemiach przynależnych do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1920 r. (D. U. Nr. 37, p. 223).[30]

2) Przepisów zawartych w § 4, 5 i 6 wymienionego w p. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 37, p. 223).[30]

3) Dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o zakładach drukarskich i składach druków (D. Pr. Nr. 14, p. 146).[126]

4) Ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem obowiązującem w b. zaborze rosyjskim (D. U. Nr. 30, p. 169).[54]

5) Ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku popełnionych przez urzędników (D. U. Nr. 30, p. 177).[55]

6) Ustawy z dnia 11 maja 1922 r. (D. U. Nr. 36, p. 306) w przedmiocie zmiany ustaw z dnia 1 sierpnia 1919 r. (D. U. Nr. 64, p. 386) oraz z dnia 17 grudnia 1920 r. (D. U. 1921 r.

Nr. 2, p. 4) o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku.[47]

§ 3. Uchyla się na obszarze powiatów wymienionych w § 1 przepisy sprzeczne z wspomnianemi w § 1 niniejszego rozporządzenia, a w szczególności i niezależnie od ich niezgodności z rozporządzeniem powyższem.

1) Przepisy wyszczególnione w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 37, p. 223), o ile obowiązywały do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2) Dekret Nr. 19, z dnia 17 listopada 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie obowiązku służby wojskowej (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 2 z 1920 r.) wraz z dekretem Nr. 314 z dnia 13 sierpnia 1921 r. (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 30, z 1921 r.) w przedmiocie wymierzania kar na rodziny uchylających się od służby wojskowej.

3) Przepis § 5 i 6 dekretu Nr. 40 z 15 grudnia 1920 r. w przedmiocie wymiaru sprawiedliwości (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 10 z 1920 r.).

4) Dekret Nr. 41 z dnia 13 grudnia 1920 r. w przedmiocie zmian w postępowaniu karnem dotyczącem prowadzenia śledztwa wstępnego (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 10 z 1920 r.)

5) Dekret Nr. 48 z 15 grudnia 1920 r. w przedmiocie organizacji więziennictwa (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 1 z 1921 r.).

6) Dekret Nr. 98 z 19 lutego 1921 r. w sprawie kradzieży leśnych (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 9 z 1921 r.).

7) Dekret Nr. 173 z 25 lutego 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 10 z 1921 r.) z zastrzeżeniem, iż art. 162 K. K. stosuje się nadal w całej rozciągłości także i do zbrodni przewidzianych przez ustawę powyższą, tudzież dekret Nr. 377 z 6 października 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy o lichwie wojennej (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 33 z 1921 r.).

8) Dekret Nr. 177 z dnia 1 marca 1921 r. w przedmiocie dochodzenia przestępstw z części 3 i 4 K. K. oraz art. 125 – 132 K. K. (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 10 z 1921 r.).

9) Dekret Nr. 181 z dnia 5 marca 1921 r. w przedmiocie zwiększenia kaucji kasacyjnej w sprawach karnych (D. U. T. K. R. L. S. Nr. 16 z 1921 r.).

10) Dekret Nr. 221 z dnia 15 kwietnia 1921 r. w przedmiocie czasowego powoływania sędziów Sądu Okręgowego i Apelacyjnego do przeprowadzenia śledztwa wstępnego (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 11 z 1921 r.).

11) Dekret Nr. 268 z dnia 20 czerwca 1921 r. w przedmiocie czasowego zawieszenia art. 308 K. K. (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 23 z 1921 r.) wraz z dekretem Nr. 245 z 16 maja 1921 r. (D. U. T. K. R. L. Ś. Nr. 17 z 1921 r.); art. 308 K. K. obo-

wiązuje nadal w brzmieniu pierwotnem ze zmianami wprowadzonemi art. 70 ustawy z 25 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 30, p. 169).

12) Dekret Nr. 306 z dnia 12 sierpnia 1921 r. w przedmiocie zwiększenia kary za samowolne wypasanie (D. U. T K. R. L. S. Nr. 28 z 1921 r.).

13) Dekret Nr. 427 z dnia 5 grudnia 1921 r. w przedmiocie postanowień karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu (D. U. T. K. R. L. S. Nr. 39 z 1921 r.).

§ 3. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie na obszarze określonym w art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1922 r. (D. U. Nr. 26, p. 213) po upływie dni 14 od daty ogłoszenia, jednakże dekret z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (D. P. Nr. 5, p. 96), tudzież postanowienie p. 13 § 2 niniejszego rozporządzenia wchodzą w życie z dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Przepisy na rzeczony obszar rozciągnięte uważane będą za prawnie ogłoszone na Ziemi Wileńskiej.

UZUPEŁNIENIE

Wydawnictwo niniejsze miało pierwotnie na celu przegląd ustawodawstwa, obowiązującego na Z. W. w końcu 1921 r. Atoli druk książki przeciągnął się nieoczekiwanie do jesieni 1922 r. W tym czasie zaszły poważne i liczne zmiany w ustawodawstwie Polskiem i złożony do druku materjał stał się w części już nieaktualnym. Wypadało więc, w miarę ogłoszenia nowych przepisów prawnych, zmieniać, uzupełniać lub wycofywać z druku takie przepisy, które mogły by czytającego w błąd wprowadzić. O ile w tym kierunku rewizja załączników, zwłaszcza jeszcze nie wydrukowanych, nie natrafiała na przeszkody, o tyle było niemożliwem uwzględniać zaszłe zmiany w arkuszach już odbitych po korekcie. Pozostało jedno wyjście — wymienić w uzupełnieniu, z zachowaniem kolejności ich ogłoszenia w 1922 r., te przepisy ustawodawcze, które już do wydanictwa wejść nie mogły. Przez załączenie zaś ustawodawstwa t. zw. Litwy Środkowej, ze zmianami, wprowadzonemi po jej wcieleniu do Polski, wytworzył się poniekąd całokształt przepisów prawnych, obowiązujących na wschodnich dzielnicach Polski, i ogłoszonych bądź dla obszarów całej Rzeczypospolitej, bądź też wyłącznie dla Kresów Wschodnich.

I. Przepisy wydane dla obszarów Rzeczypospolitej [1])

1) Z zakresu stosunków międzynarodowych:

a) oświadczenie Rządowe w przedmiocie *konwencji polsko-gdańskiej*, zawartej w Paryżu d. 9 listopada 1920 r. (D. U. Nr. 13 p. 117 — zatwierdzenie umowy — D. U. Nr. 16 p. 139).

b) oświadczenie Rządowe z d. 23 maja 1922 r. w sprawie *podziału Górnego Śląska* (D. U. Nr. 44 p. 369 — Konwencja niemiecko-polska—p. D. U. Nr. 44 p. 371).

c) *konwencja handlowa między Polską a Francją* (D. U. Nr. 50 p. 441—443).

d) oświadczenie Rządowe o przystąpieniu do *międzynarodowego związku ochrony własności przemysłowej* (D. U. Nr. 8 p. 58; przedłużenie terminów D. U. Nr. 30 p. 240 i Nr. 39 p. 327).

e) oświadczenie Rządowe o przystąpieniu do *konwencji międzynarodowych: o zakresie pracy nocnej kobiet*, zatrudnionych w przemyśle (D. U. Nr. 19 p. 158) i o zakazie używania białego (żółtego) *fosforu* przy wyrobie zapałek (D. U. Nr. 19 p. 159), podpisanych w Bernie d. 26 września 1906 r.

---

[1]) Z ustaw ogłoszonych w 1921 r., po wcieleniu Z. W. do Polski, a nie wymienionych w niniejszym zbiorze, najważniejsze są:

1) Ustawa z d. 15 kwietnia 1921 r. o ratyfikacji traktatu pokoju z Rosją i Ukrainą (D. U. Nr. 49 p. 299),

2) z zakresu administracji: a) Ustawa z d. 7 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 400) w przedmiocie dokonywania przez Radę Ministrów *zmian powiatów* na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu i po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ciał samorządowych,

b) *Ustawa emerytalna* z d. 28 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 70 p. 466—Rozp. wyk. — D. U. 1921 r. Nr. 98 p. 686). Zmiany niektórych artykułów (p. D. U. 1922 r. Nr. 65 p. 583),

3) z zakresu wymiaru sprawiedliwości: a) Ustawa z d. 18 maja 1921 r. w przedmiocie oznaczenia okresu organizacji sądownictwa (D.U. Nr. 46 p. 278), przedłużająca do końca 1922 r. okres, w którym wolno sędziów przenosić na inne miejsca lub stanowiska, tudzież w stan spoczynku,

b) Ustawa z d. 2 grudnia 1921 r. o umowach nabycia nieruchomości, sporządzonych na imię osób *podstawionych* oraz o wykupie majątków sprzedanych z powodu *ograniczeń* narodowości polskiej (D. U. Nr. 106 p. 767), upoważniająca w terminie pięcioletnim do żądania w drodze sądowej zwrotu majątków sprzedanych po 13 stycznia 1885 r., o ile te majątki znajdują się jeszcze w rękach pierwotnego nabywcy lub jego spadkobierców, albo osób, które od nich otrzymały majątek pod tytułem darmym (art. 3 i 6),

4) z zakresu skarbowości: a) Ustawa z d. 10 maja 1921 r. o regulowaniu *podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji* (D. U. Nr. 41 p. 248), posiadająca moc obowiązującą do 31 grudnia 1921 r. Wy-

f) oświadczenie Rządowe w przedmiocie przystąpienia do międzynarodowego porozumienia, dotyczącego obiegu *wydawnictw pornograficznych* (D. U. Nr. 21 p. 167).

g) ustawa z d. 12 maja 1922 r. w przedmiocie przystąpienia Polski do konwencji haskiej z d. 17 lipca 1905 r. dotyczącej *procedury cywilnej* (D. U. Nr. 60 p. 535).

h) konwencja między Polską i W. M. Gdańskiem a Niemcami w sprawie *wolności tranzytu między Prusami Wschodniemi a resztą Niemiec*, podpisana w Paryżu d. 21 kwietnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 61 p. 549).

i) ustawa z d. 12 maja 1922 r. w przedmiocie ratyfikacji *polsko francuskiej umowy politycznej*, podpisanej w Paryżu d. 19 lutego 1921 r. (D. U. Nr. 63 p. 562-4).

2) z zakresu administracji:

a) rozporządzenie Ministra Spraw wewnętrznych z d.nia 4 stycznia 1922 r. o organizacji *urzędów śledczych* (D. U. Nr. 7 p. 54) przy komendach okręgowej policji, wraz z ekspozyturami, z zakresem działalności na całe terytorjum odnośnego sądu i zależnych w czynnościach dochodzenia przestępstw od urzędów wymiaru sprawiedliwości.

b) ustawy z d. 17 lutego 1922 r. o *państwowej służbie cywilnej* (D. U. Nr. 21 p. 164) oraz o organizacji władz *dyscyplinarnych* i o postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowym (D. U. Nr. 21

---

dane w myśl tej ustawy rozporządzenia Rady Ministrów są ważne, o ile były przedłożone Sejmowi do zatwierdzenia w przeciągu 3 miesięcy od daty rozporządzenia (art. 3),

b) Ustawa z d. 7 czerwca 1921 r. o opłacaniu nadzwyczajnych kar za *zwłokę* od wymierzonych, a nie zapłaconych w terminie *podatków* i opłat stemplowych, tudzież taks, oraz o kosztach przymusowego ściągania tychże należności skarbowych (D. U. Nr. 57 p. 357), przewidująca kary w wysokości 3, 3½ i 4 procentów za każdy miesiąc zwłoki (art. 2),

c) Ustawa z d. 8 lipca 1921 r. w przedmiocie udzielenia Rządowi pełnomocnictw do wydawania rozporządzeń w sprawie regulowania *obrotu pieniężnego* z krajami zagranicznemi oraz obrotu obcemi walutami (D. U. Nr. 62 p. 383), zastąpiona przez Ustawę z d. 11 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 104 p. 748), która udzieliła powyższe pełnomocnictwa do końca 1922 r. Ministrowi Skarbu, wymierzając za wykroczenia przeciwko postanowieniom, zawartym w jego rozporządzeniach, karę więzienia do 5 lat i grzywnę do 10 mil. mk. (art. 4),

d) Ustawa z d. 25 czerwca 1921 r. o przymusie *ubezpieczenia od ognia* i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (D. U. Nr. 64 p. 395), wprowadzająca, na zasadach wzajemności (art. 1), przymusowe ubezpieczenie od ognia, w całkowitej sumie oszacowania, budowli, z wyjątkiem wskazanych w art. 2, oraz obowiązkowe ubezpieczenie w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, do wysokości ⅔ części oszacowania części spalnych, budowli z wyjątkiem fabrycznych i przemysłowych (art. 3),

e) Ustawa z d. 2 lipca 1921 r. o podatku *gietdowym* (D. U Nr. 73 p. 500),

f) Ustawa z d. 30 lipca 1921 r. w przedmiocie udzielenia pełnomocnictwa Radzie Ministrów do wprowadzenia *zmian w statutach* insty-

p. 165). Oznaczenie władz dyscyplinarnych powołanych do orzekania w sprawach przeciwko urzędnikom i funkcjonarjuszom zarządu i wymiaru sprawiedliwości p. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 26 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 48 p. 429). Zmiany niektórych artykułów ustawy o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem p. D. U. 1922 r. Nr. 65 p. 582. Zmiana ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służby cywilnej (art. 2, 14, 17, 56, 92 i 116) p. D. U. Nr. 67. p. 606.

c) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Rolnictwa i D. P. z d. 10 maja 1922 r. o legalizacji statutów *kółek rolniczych* (D. U. Nr. 38 p. 323) w trybie wskazanym w dekrecie z d. 3 stycznia 1919 r. o stowarzyszeniach (Dz. P. Nr. 3 p. 88).

d) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 13 czerwca 1922 r. w przedmiocie wykonania ustawy o obowiązku zarządów miejskich *dostarczania pomieszczeń* (D. U. Nr. 49 p. 438 p. zał. Nr. 123).

e) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10 maja 1922 r. w przedmiocie zmiany przepisów o djetach i kosztach podróży (D. U. Nr. 41 p. 347).

f) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 lutego 1922 r. w przedmiocie zakazu *pędzenia napojów wyskokowych* z pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i ich przetworów w kampanji gorzelniczej 1922/23 r. (D. U. Nr. 62 p. 553). Zakaz nie dotyczy jęczmienia przeznaczonego do

---

tucji Kredytowych, zatwierdzonych w drodze ustawodawczej przez b. władze zaborcze (D. U. Nr. 75 p. 512),

g) Ustawa z d. 14 października 1921 r. o udzielaniu *koncesji na koleje* prywatne (D. U. Nr. 88 p. 646),

5) z zakresu rolnictwa — Ustawa z d. 18 marca 1921 r. o przyznaniu kredytu 3 miljardów mk. na *pomoc rolną* (D. U. Nr. 30 p. 174), przeznaczonego, za pośrednictwem Polskiego Państwowego Banku Rolnego, na zaopatrzenie w inwentarz i środki produkcji gospodarstw rolnych i spółek, mających na celu zagospodarowanie odłogów. Statut P. P. Banku Rolnego—p. D. U. 1921 r. Nr. 59 p. 369. Przekazanie funduszów — p. D. U. 1922 r. Nr. 22 p. 192. Wysokość pomocy — p. D.U. 1922 r. Nr. 23 p. 196. Zmiana ustawy — p. D. U. 1922 r. Nr. 24 p. 198. Rozporządzenie wykonawcze — p. D. U. 1922 r. Nr. 33 p. 276,

6) z zakresu robót pnblicznych — Ustawa z d. 26 października 1921 r. o popieraniu *przedsiębiorstw meljoracyjnych* (D. U. Nr. 91 p. 671) z funduszu meljoracyjnego, utworzonego z dotacji rocznych,

7) z zakresu pracy i opieki społecznej — Ustawa z d. 26 października 1921 r. o *zarobkowem pośrednictwie pracy* (D. U. Nr. 88 p. 647), z zezwolenia Ministra Pracy i O. S. (art. 3), z wyłączeniem pewnej kategorji osób (art. 4, 5, 8 i 9) i z przytoczeniem norm karnych za pogwałcenie przepisów (art. 17, 18 i 19). Rozp. wyk. — p. D. U. 1922 r. Nr. 10 p. 82,

8) z zakresu zdrowia publicznego—Ustawy z d. 2 grudnia 1921 r. w przedmiocie wykonywania *praktyki lekarskiej* oraz o ustroju i zakresie działalności *Izb Lekarskich* (D. U. Nr. 105 p. 762 i 763). Pierwsze wybory do rad Izb Lekarskich — p. D. U. 1922 r. Nr. 70 p. 628.

wyrobu piwa lub słodu. Winni przekroczenia, o ile nie podlegają surowszym karom, ulegają karom i konfiskatom z art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej. Do przeprowadzenia postępowania karno-administracyjnego i wydawania orzeczeń na podstawie powyższego rozporządzenia powołani są starostowie.

g) dotyczące *wyborów do Sejmu i Senatu*: a) ustawa z d. 23 lipca 1922 r., zawierająca ordynację wyborczą do Sejmu (D. U Nr. 66 p. 590), ustawa z tegoż dnia z ordynacją wyborczą do Senatu (D. U. Nr. 66 p. 591), uchwała z d. 28 lipca 1922 r. o terminie pierwszych wyborów do Sejmu i Senatu (D. U. Nr. 66 p. 592), dekret z d. 18 sierpnia 1922 r. o zarządzeniu wyborów do Sejmu i Senatu (D. U. Nr. 66 p. 593) i ustawa z d. 5 sierpnia 1922 r. w sprawie wolności zebrań przedwyborczych (D. U. Nr. 66 p. 594), wreszcie rozporządzenia wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 18 i 23 sierpnia 1922 r. do pierwszych dwuch cytowanych ustaw (D. U. Nr. 66 p. 595 i Nr. 70 p. 632) i ustawa z d. 27 lipca 1922 r., zawierająca regulamin Zgromadzenia Narodowego do wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej (D. U. 1922 r. Nr. 66 p. 596). Sprostowanie kalendarza wyborczego p. D. U. Nr. 74.

h) ustawa z d 3 sierpnia 1922 r. o *Najwyższym Trybunale Administracyjnym* (D. U. Nr. 67 p. 600).[245]

i) ustawa z d. 5 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 67 p. 609) o podwyższeniu dodatku za *wysługę lat* cywilnych urzędników państwowych.

j) ustawa z d. 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmian w ustawie z d. 2 lipca 1920 r. o *zwalczaniu lichwy wojennej* (D. U. Nr. 69 p. 618).[246]

3) z zakresu sądownictwa:

a) ustawa z d. 31 maja 1922 r. o ulgach w *aplikacji sądowej* (D. U. Nr. 46 p. 387), przedłużające do końca 1924 r. upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do skracania terminu aplikacji do jednego roku i do zwalniania aplikantów od egzaminu;

b) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 6 kwietnia 1922 r. o *znaczkach sądowych* (D. U. Nr. 46 p. 406) przy uiszczeniu opłat sądowych do 25.000 mk. Opłaty powyżej tej sumy ulegają uiszczeniu w gotówce i wpłacają się: do 100.000 mk. — do kas sądowych, a ponad 100.000 mk. do kas skarbowych. Opłaty w postępowaniu hipotecznem, rejestracyjnem, upadłościowem, w sprawach karnych (z wyjątkiem wypadków wskazanych w art. 40 i 67[1] Przep. Tymcz. o K. S.), kaucje kasacyjne, grzywny i opłaty za świadectwa do bronienia spraw cudzych uiszczają się tylko w gotówce;

c) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 19 maja 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 421), podwyższające o 100% opłaty przewidziane w § 1 a) i w § 4 rozporządzenia z d. 11 marca 1921 r. o opłatach w *postępowaniu rejestrowem* (p. zał. Nr. 61);

d) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 419) w przedmiocie przedłużenia *terminów wekslowych* w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie do 1 stycznia 1923 r. (p. str. 22);

e) Ustawa z d. 22 czerwca 1922 r. o ulgowym trybie uzyskiwania stanowisk urzędników w *Prokuratorji Generalnej* (D. U. Nr. 52 p. 469);

f) Ustawa z d. 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej (D. U. Nr. 66 p. 597)[241];

g) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany *taksy dla komorników sądowych* (D. U. Nr. 73 p. 659). Zmiany polegają na zwiększeniu opłat uiszczanych w zał. Nr. 72, a mianowicie: w art. 1 zamiast wymienionych w nim kwot należy wstawić: 100, 60, 150, 40 i 30; w art. 2 ustalono opłatę za zajęcie lub opis w wysokości: 500 mk., jeśli wartość nieruchomego majątku nie przekracza 50.000 mk., 2.000 mk., jeśli wartość nie przekracza 50.000 mk.; przy wartości wynoszącej 50.000 mk. do 5.000.000 mk.—za pierwsze 500.000 mk.—2.000 mk., a od każdych 100.000 m. ponad 500.000 mk.—250 mk., wreszcie, jeśli wartość wynosi powyżej 5.000.000 mk., to od pierwszych 5.000.000 mk.—13.250 mk., a od każdych 100.000 ponad 5.000.000 mk.—50 mk.; art. 3 wprowadza opłaty: 3 (od każdych 100 mk., gdy wartość ruchomości nie przekracza 5.000 mk.), 20 (od każdych 1.000 mk. ponad 5.000 mk, od których się pobiera 150 mk., przy wartości nie przekraczającej 100.000 mk.), 100 (od każdych 10.000 mk. ponad pierwsze 100.000 mk., od których się pobiera 2.050 mk., przy wartości wynoszącej do 500.000 mk.), 200 (od każdych 100.000 mk. ponad pierwsze 500.000 mk., od których się pobiera 6050 mk., przy wartości do 3.000.000 mk.) i 100 mk. (od każdych 100.000 mk. ponad pierwsze 500.000 mk., od których się pobiera 11.050 mk., przy wartości majątku ponad 3.000.000 mk.); w ust. 6 art. 3 wynagrodzenie za czas zwiększono do 200 i do 70 mk., również jak i w art. 6, 8 i 11. W art. 7 opłatę podwyższono do 200 mk., a szacunek do 1000 mk. W art. 9 przy szacunku do 100.000 mk., do 2.000.000 i 10.000.000 mk. opłatę wyznaczono w wysokości 200, 400 i 600 mk., zaś przy szacunku przekraczającym ostatnią sumę — 1000 mk. Art. 10 ustanawia opłaty za dokonanie licytacji: jeżeli suma sprze-

dażna nie przekracza 50.000 mk. — 1000 mk.; jeśli wynosi od 50.000 do 100.000 mk. — 1.500 mk., od 100 000 do 300.000—3000, od 300.000 do 500.000—4000, od 500.000 do 1.000.000—5000, od 1.000.000 do 5.000.000—10.000, wreszcie, jeśli suma sprzedażna przekracza 5.000.000 mk., to od przewyżki aż do 20.000.000 mk. dolicza się $^1/_{10}$%, a do przewyżki ponad 2.000.000 mk.— $^1/_{20}$%. Przy niedojściu licytacji do skutku komornik otrzymuje za zejście na miejsce 200 mk. Art. 12 podwyższa opłatę do 1500 mk., 13 — do 100 i 200 mk., 14 — do 100 mk., ust. a art. 15 do 1000, 1500, 1750 i 2000 mk. Szacunki ubezpieczeniowe z ust. b art. 15 podwyższono do 500.000, 1.500.000, 3.000.000 i powyżej 3.000.000 mk, a opłaty — do 1000, 1500, 1750 i 2000 mk. Opłaty w ustępie c i d tegoż artykułu podwyższono do 1000, 300, 2500 i 200 mk. Za złożenie pieniędzy do depozytu (art. 16) komornik pobiera: do 2000 mk. — 50 i ponad 2000 mk. — 100 mk., za przyjęcie raty (art. 17)—50 mk., za ofiarowanie pieniędzy w imieniu dłużnika (art. 18) 300 mk., jeśli suma nie przekracza 10.000 mk., i 500 mk., gdy suma wynosi więcej niż 10.000 mk. Wreszcie djety (art. 22) rozporządzenie ustala w wysokości djet urzędnika IX st. służby.

4) Z zakresu skarbowości:

a) Ustawa z d. 16 grudnia 1921 r. o poborze *nadzwyczajnej daniny państwowej* (D. U. 1922 r. Nr. 1 p. 1; przepisy wykonawcze p. 4),

b) ustawa z d. 17 grudnia 1921 r. o *zasilaniu finansów miejskich i o karach za fałszywe zeznanie podatkowe* (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 6), przekazująca gminom miejskim części wpływów z państwowego podatku dochodowego (30% i 50% dla Warszawy), podatek od obrotu (nie wyżej 0, 2% lub nie wyżej 100% zasadniczego podatku przemysłowego) i dodatek do podatku przemysłowego (do 50%), oraz podatek od nieruchomości (3 ostatnie źródła dochodu do końca 1923 r.) od 15 do 30% przeciętnego podatkowego dochodu netto, wreszcie ustalająca w miejscowościach, w których istniał podatek mieszkaniowy do końca 1919 r., podatek od lokali, nie niższy od 25% faktycznego komornego. Winnych świadomie fałszywych zeznań ustawa ściga karą grzywny do 1 miljona mk. lub karą pozbawienia wolności do 3 miesięcy. Na podstawie rzeczonej ustawy Ministrowie: Spraw Wewnętrznych i Skarbu ogłosili przy rozporządzeniu wykonawczem z d. 29 kwietnia 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 294) wzorowy statut podatku od obrotu i dodatków do państwowego zasadniczego podatku przemysłowego, tudzież, w myśl art. 31 ustawy, tekst ustaw rosyjskich z d. 6/19 czerwca 1910 r. o podatku państwowym od nie-

ruchomości w miastach i z d. 14/27 maja 1893 r. o państwowym podatku mieszkaniowym,

c) Ustawa z d. 17 grudnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o ujednostajnieniu na obszarze b. zaboru rosyjskiego ustaw i rozporządzeń o państwowym *podatku przemysłowym* na obszar całej Polski (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 7. — Rozp. wyk. — D. U. Nr. 18 p. 150 i Nr. 34 p. 292),

d) rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 31 grudnia 1921 r. w przedmiocie *ruchu samochodowego, motorowego i rowerowego* przez granice Rzeczypospolitej (D. U. 1922 r. Nr. 8 p. 57. — Wydawanie tryptyków przez Automobil, Klub Polski p. D. U. Nr. 33 p. 272),

e) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 20 grudnia 1921 r. celem wykonania rozporządzenia Rady Ministrów z d. 25 grudnia 1921 r. w przedmiocie ujednostajnienia *opodatkowania wina* (D. U. 1922 r. Nr. 10 p. 73), rozciągającego na obszar Rzeczypospolitej niemiecką ustawę z d. 26 lipca 1918 r.

f) Ustawa z d. 23 marca 1922 r. o Państwowym *Banku Odbudowy* (D. U. Nr. 27 p. 217),

g) Ustawa z d. 31 marca 1922 r. o podatku od *wzbogacenia się*, które ujawniło się przez nabycie nieruchomości i przez spłatę długów hipotecznych (D. U. Nr. 30 p. 238 i Nr. 58 p. 520), ustalająca podatek: przy kupnie nieruchomości — od 10 do 50%, przy spłacie wierzytelności — od 40 do 250%. Rozporządzenie wykonawcze — D. U. Nr. 42 p. 357 i Nr. 56 p. 518 (sprostowanie).

h) Ustawa z d. 1 czerwca 1922 r. o *monopolu tytuniowym* (D. U. Nr. 47 p. 409). Rozp. wyk. — p. D. U. 1922 r. Nr. 63 p. 566. Cenniki — D. U. 1922 r. p. 558, 567 i 648,

i) rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31 maja 1922 r. w przedmiocie *spółek akcyjnych*, mających znaczenie państwowe lub użyteczności publicznej (D. U. Nr. 51 p. 459), zawierające wykaz spółek zaliczonych do tej kategorji,

j) rozporządzenia tychże Ministrów z d. 13 i 22 czerwca 1922 r. w przedmiocie udzielenia pozwoleń zagranicznym *spółkom akcyjnym* na działalność w Polsce oraz opłat stemplowych (D. U. Nr. 52, p. 414 i 475).

k) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 24 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 62 p. 559) w przedmiocie częściowej zmiany rozporządzenia z d. 28 października 1921 r. o wykonaniu rozporządzenia Rady Ministrów z d. 14 października 1921 r., dotyczącego *opodatkowania spirytusu* i wyrobów wódczanych (D. U. Nr. 86 p. 628),

l) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 11 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 64 p. 578) w przedmiocie zmiany § 12 rozporządzenia z d. 13 grudnia 1920 r. o *postępowaniu celnem* (termin zgłoszenia towarów).

m) ustawa z d. 4 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 67 p. 607) o przywróceniu mocy obowiązującej ustawy z d. 10 maja 1921 r. o *regulowaniu podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji* (D. U. Nr. 41 p. 248) przez Radę Ministrów, wygasłej 31 grudnia 1921 r.

5) w zakresie rolnictwa:

a) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 stycznia 1922 r. w przedmiocie likwidacji b. rosyjskich państwowych ziemskich *banków szlacheckiego i włościańskiego* (D. U. Nr. 10 p. 71), przekazujące ich likwidację P. P. Bankowi Rolnemu.

b) Rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z d. 6 lipca 1922 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia wykonawczego z d. 12 października 1921 r. do ustawy z d. 6 lipca 1920 r. o organizacji *urzędów ziemskich* (D. U. Nr. 52 p. 484).

6) z zakresu wojskowości:

a) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 31 stycznia 1922 r. w przedmiocie *powołania* mężczyzn urodzonych w *1901* r. do czynnej służby wojskowej (D. U. Nr. 9 p. 61).

b) Ustawa z d. 21 lutego 1922 r. o obowiązku odstępowania *zwierząt pociągowych i wozów* na rzecz Państwa (D. U. Nr. 21 p. 166) w razie mobilizacji lub w innych organizacją wojskową przewidzianych wypadkach. — Rozp. wyk. p. D. U. Nr. 36 p. 309 i 310.

c) Ustawa z d. 26 marca 1922 r. w przedmiocie zaopatrzenia *weteranów powstań* narodowych oraz wdów po nich (D. U. Nr. 26 p. 212). Rozp. wyk. — p. D. U. Nr. 54 p. 498.

d) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25 marca 1922 r. w przedmiocie odroczenia *terminu zwolnienia* ze służby wojskowej rocznika 1899 oraz części rocznika 1900 r. (D. U. Nr. 30 p. 242). W sprawie odroczenia — p. D. U. Nr. 41 p. 349.

e) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 3 kwietnia 1922 r. o *marynarce wojennej* (D. U. Nr. 30 p. 243).

f) Ustawa z d. 23 marca 1922 r. o państwowych obowiązkach i prawach *oficerów Wojsk Polskich* (D. U. Nr. 32 p. 256).

g) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10 maja 1922 r. w sprawie *uposażenia wojska* (D. U. Nr. 40 p. 335).

h) Ustawa z d. 4 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 67 p. 608) zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (D. U. Nr. 38 p. 195) o zaopatrzeniu

inwalidów wojennych i ich rodzin oraz zaopatrzeniu rodzin po poległych lub zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

i) Ustawa z d. 5 sierpnia 1922 r. o *zaopatrzeniu emerytalnem* wojskowych i ich rodzin (D. U. Nr. 68 p. 616).

7) z zakresu przemysłu i handlu:

a) Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 13 marca 1922 r. o opłatach za czynności urzędów *miar* (D. U. Nr. 39 p. 326), zawierające nową tabelę taryf i uchylające poprzednie rozporządzenia. Późniejsze rozporządzenie z d. 8 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 56 p. 513) ponownie podwyższyło opłaty o 50%.

b) Ustawa z d. 16 maja 1922 r. o *urlopach* dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (D. U. Nr. 40 p. 334), ustalająca płatne urlopy miesięczne i 15-dniowe [1])

c) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 22 maja 1922 r. o przekazaniu Ministrowi Spraw Wewnętrznych prawa do wydawania zarządzeń o obowiązku posiadania przez właścicieli przedsiębiorstw handlowych *faktur*, uwidaczniania cen na artykuły pierwszej potrzeby oraz przedstawiania cenników władzom administracyjnym (D. U. Nr. 43 p. 361).

8) w zakresie robót publicznych:

a) ustawa *elektryczna* z d. 21 marca 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 277), uzależniająca od uprawnienia rządowego wytwarzanie, przesyłanie lub rozdzielanie energji elektrycznej w celu zawodowego zbytu lub zasilania publicznych środków komunikacji, korzystających z prądu silnego,

b) rozporządzenie Min. Rob. P. z d. 6 lipca 1922 r. o *ruchu samochodów* i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (D. U. Nr. 65 p. 587).

9) w zakresie oświaty:

a) ustawy z d. 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych *szkół powszechnych* (D. U. Nr. 18 p. 143) i ich budowie (D. U. Nr. 18 p. 149). Udzielanie gminom pożyczek na budowę szkół — p. D. U. Nr. 56 p. 512,

b) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 14 kwietnia 1922 r. w przedmiocie uznawania zagranicznych *dyplomów lekarskich* (D. U. Nr. 30 p. 251).

10) w zakresie samorządu — ustawa z d. 30 marca 1922 r. w przedmiocie przedłużenia *okresu urzędowania* orga-

[1]) Ustawa o czasie pracy w przemyśle i handlu, zarówno jak i o obowiązkowem zabezpieczeniu na wypadek choroby nie była rozciągnięta na Z. W., dlatego też nie uwzględniono tu ani tych ustaw, ani zaszłych w pierwszej z nich zmian (D. U. 1920 r. p. 291, 362, 625, 660, 681 i 759; D. U. 1922 r. p. 93, 127, 148, 223 i 270.

nów samorządowych (D. U. Nr. 28 p. 225) do czasu objęcia urzędowania przez nowe organy wybrane na zasadzie ordynacji wyborczych, jakie ustali Sejm Ustawodawczy,

11) w zakresie poczt i telegrafów:

a) rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 21 grudnia 1921 r. w sprawie zaprowadzenia *wymiany paczek* z zagranicą (D. U. 1922 r. Nr. 9 p. 62),

b) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 17 lipca 1922 r. o zaprowadzenie wymiany listów z *podaną wartością* z zagranicą (D. U. Nr. 65 p. 588).

12) w zakresie zdrowotności publicznej:

a) Rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza z d. 1 stycznia 1922 r. w przedmiocie korzystania z *urządzeń wodociągowych* i kanalizacyjnych (D. U. Nr. 9 p. 63), zawierające zakaz wyłączania lub zdejmowania tych urządzeń, zamykania dostępu wody do mieszkań i t. d. pod groźbą kary do 10,000 mk. lub aresztu do 3 miesięcy. Zmiana § 3 p. D. U. Nr. 56 p. 517,

b) Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 30 stycznia 1922 r. w przedmiocie zwalczania *wścieklizny* u ludzi i zwierząt (D. U. Nr. 10 p. 79),

c) Rozporządzenie tegoż Ministra z d. 23 stycznia 1922 r. w przedmiocie *przepisów sanitarnych* dla hoteli i pokojów umeblowanych i pensjonatów (D. U. Nr. 10 p. 78),

d) Ustawa z d. 23 marca 1922 r. o *uzdrowiskach* (D. U. Nr. 31 p. 254). Dodatek drożyźniany dla osób urzędujących w obrębie uzdrowisk p. D. U. Nr. 49 p. 432. Uzupełnienie art. 2 ustawy — p. D. U. Nr. 67 p. 605,

e) Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 6 marca 1922 r. o *przepisach sanitarnych* dla zakładów golarskich i fryzjerskich (D. U. Nr. 40 p. 337),

f) Rozporządzenie tegoż Ministra z d. 2 czerwca 1922 r. do ustawy z d. 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu *napojów alkoholowych* (D. U. Nr. 51 p. 462),

g) rozp. tegoż Ministra z d. 9 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 69 p. 622) o zmianie *taksy za badanie żywności* i przedmiotów użytku w Państw. Zakładach badania ż. i p. u.

II. Przepisy dotyczące bezpośrednio Ziem Wschodnich.

1. Z zakresu administracji:

a) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 17 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 56 p. 504) w sprawie *zniesienia powiatu* białowieskiego oraz rozciągnięcia na gminę białowieską, masiewską, suchopolską mocy obowiązującej przepisów o samorządzie powiatowym. Na powyższe gminy, wcie-

lone do pow. bielskiego, rozciągnięto: dekret z d. 4 lutego 1919 r. o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów b. zaboru rosyjskiego (Dz Pr. Nr. 13 p. 141), dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie skarbowości powiatowych związków komunalnych (Dz. Pr. Nr. 14 p. 151), dekret z d. 3 lutego 1918 r. o tymczasowej ordynacji wyborczej do sejmików powiatowych (D. Pr. Nr. 19 p. 51) oraz ustawę z dnia 3 lutego 1921 r. w sprawie delegatów od miast w sejmikach powiatowych (D. U. Nr. 18 p. 99),

b) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 maja 1922 r. (D. U. Nr. 42 p. 356), rozciągające ustawę z d. 18 grudnia 1920 r. o *ochronie lokatorów* (p. zał. 99), jednak z tem zastrzeżeniem, że biorący najem nie może do czasu ekspiracji umowy żądać zniżki komornego, umówionego przed 9 czerwca 1922 r., chociażby wysokość tego komornego przekraczała normy ustawowe, atoli była zgodna z obowiązującemi dotychczas przepisami,

c) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10 maja 1922 r. w przedmiocie upoważnienia Ministra Spraw Wewnętrznych do wydawania rozporządzeń w sprawie *obrotu środkami żywnościowemi* w powiatach granicznych (D. U. Nr. 40 p. 336),

d) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 czerwca 1922 r. o uchyleniu mocy obowiązującej rozporządzenia Komisarza Generalnego Z. W. z d. 13 kwietnia 1920 r. w przedmiocie oznak służbowych dla wójtów gmin i sołtysów (D. U. Nr. 65 p. 584),

e) Rozp. Rady Ministrów z d. 10 sierpnia1922 r.—(D. U. Nr. 72 p. 651), rozciągające dekret z d. 5 grudnia 1918 r. o tymczasowej ordynacji wyborczej do *sejmików powiatowych* (D. P. Nr. 19 p. 51), dekret z d. 4 lutego 1919 r. o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski b. zaboru rosyjskiego (D. P. Nr. 13 p. 141), dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie skarbowości powiatowych związków komunalnych (D. P. Nr. 14 p. 151) i ustawę z d. 3 lutego 1921 r. w sprawie delegatów od miast w sejmikach powiatowych (D. U. Nr. 18 p. 99), z uchyleniem rozporządzeń K. G.: z d. 30 maja 1920 r., ustanawiającego ordynację wyborczą do sejmików powiatowych (D. U. Z. W. Nr. 50 p. 1378), z d. 4 czerwca 1920 r. w przedmiocie ustawy o samorządzie powiatowym (zał. Nr. 231) i z d. 8 czerwca 1920 r. w przedmiocie przeprowadzenia wyborów do sejmików powiatowych, oraz K. N. z d. 28 marca 1920 r. w przedmiocie utworzenia tymczasowych zarządów gospodarstwa powiatowego i okręgowego (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 24).

2. Z zakresu sądownictwa:

a) Ustawa z d. 11 maja 1922 r. o uchyleniu ograniczeń w *sprawach spadkowych kobiet* (D. U. Nr. 43 p. 358), nadająca art. 1128 cz. I T. X Zb. Pr. Ros. następujące brzmienie: „Dzieci zarówno płci męskiej, jak żeńskiej, po wydzieleniu części ustawowej na rzecz pozostałego przy życiu małżonka, dzielą spadek pomiędzy siebie w równych częściach według liczby osób; wnuki i prawnuki obojga płci dzielą sie na mocy prawa zastępstwa według liczby szczepów."

b) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15 maja 1922 r. (D. U. Nr. 43 p. 360), rozciągające art. 1, 2, 4 i 5 ustawy z d. 24 stycznia 1922 r. o *nieobecnych i zaginionych* (Dz. Ust. Nr. 11 p. 87 — p. zał. Nr. 238), jednak z tem zastrzeżeniem, iż na Z. W. nie mają zastosowania art. 42—45 K. C. w brzmieniu, wprowadzonem przez powołaną ustawę. Jednocześnie rozporządzenie powyższe uchyliło art. 1243 cz. I T. X Zb. Pr. R. i art. 1451 i 1460 U. P. C., oraz nakazało wykreślenie w art. 2330 cz. I. T. X. Zb. Pr. R. słów: „albo przepadłych bez wieści".

c) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 415), znoszące *Sąd Apelacyjny* Ziem Wschodnich i włączające do jurysdykcji Sądów Apelacyjnych: w *Wilnie* — Sądy Okręgowe w Grodnie (pow. białowieski, grodzieński, kosowski, prużański, słonimski i wołkowyski), w Pińsku (pow. brzeski, drohiczyński, kobryński, łuniniecki i piński) i w Nowogródku (dawniejszy Sąd Wilejski, pow. baranowicki, nieświeski, nowogródzki i stołpecki), a w *Lublinie* — Sąd Okręgowy w Łucku. Do Sądu Okręgowego w Wilnie załączono powiaty: brasławski, duniłowiczowski, dziśnieński, lidzki, oszmiański, święciański, trocki, wilejski, wileński i wołomiński,

d) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 416), rozciągające dekret z d. 21 grudnia 1918 r. w przedmiocie statutu tymczasowego *palestry* Państwa Polskiego (D. Pr. Nr. 22 p. 75 — p. zał. Nr. 240).

e) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 23 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 420), przedłużające *terminy wekslowe* w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Lublinie do 1 stycznia 1922 r. Przepis ten stosuje się do Sądu Okręgowego w Łucku wobec jego przyłączenia do Sądu Apelacyjnego w Lublinie,

f) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 56 p. 511) o *sądownictwie doraźnem* na obszarze b. zaboru rosyjskiego, przedłużające, względnie wprowadzające do 1 stycznia 1923 r. na Ziemiach

Wschodnich postępowanie doraźne w wypadkach przestępstw, wymienionych w załączniku Nr. 43, oraz przewidzianych: a) w art. 556 K. K., o ile chodzi o uszkodzenie telegrafu lub telefonu, przeznaczonego do użytku publicznego lub rządowego, b) w art. 557 K. K., o ile chodzi o uszkodzenie mostu, c) w art. 558 K. K., o ile chodzi o uszkodzenie toru lub taboru drogi żelaznej lub znaku ostrzegawczego, ustanowionego dla ochrony bezpieczeństwa komunikacji kolejowej i d) w art. 562, 563 i 564 ust. 1 i 3 K. K. (Poprzednie rozporządzenie, z d. 10 stycznia 1922 r., z mocą obowiązującą do 1 września 1922 r., wymieniając art. 562 i 563 K. K., miało na względzie uszkodzenie mienia jedynie przez podpalenie).

3) Z dziedziny skarbowości:

a) Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 23 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 5 p. 34) w przedmiocie rozciągnięcia działalności Dyrekcji *ubezpieczeń wzajemnych*, uprawniające Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych (D. U. 1921 r. Nr. 61 p. 395) do otwierania oddziałów na terenie Z. W. Wybór Rady Nadzorczej i ustalenie zakresu działalności — p. D. U. 1922 r. Nr. 47 p. 423.

b) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 6 marca 1922 r. (D. U. Nr. 21 p. 171) uchylające rozporządzenie b. Komisarza Generalnego Z. W. w sprawie opłat skarbowych od umów dotyczących *sprzedaży lasów*, ominięte w rozporządzeniu z dnia 30 sierpnia 1921 r. (p. zał. Nr. 180),

c) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 12 kwietnia 1922 r. w przedmiocie wymiaru i poboru państwowego *podatku gruntowego* za rok 1921 od gruntów użytkowych i lasów (D. U. Nr. 33 p. 268), zawierające tabelę przeciętnej wysokości podatku gruntowego (z dziesięciny gruntów uprawnych, ogrodów, sadów i łąk — od 80 do 300 mk., z dziesięciny lasów, pastwisk i odłogów służących za pastwiska — od 10 do 37 mk.), rozkładanego na powiat przez komisje repartycyjne,

4) Z dziedziny rolnictwa:

a) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i D. P. z d. 20 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 4 p. 28 — 30), rozciągające rozporządzenie z d. 15 listopada 1919 r. w przedmiocie środków ochronnych przeciw *zarazie stadniczej* u koni rozpłodowych (D. U. Nr. 89 p. 487), rozporządzenie z d. 7 maja 1920 r. w przedmiocie *odszkodowań* za zwierzęta zabite lub padłe skutkiem szczepień (D. U. Nr. 39 p. 251) i rozporządzenia z d. 2 czerwca 1920 r. i z d. 8 marca 1921 r. w przedmiocie walki z *zarazą płucną* u bydła rogatego (D. U. 49 p. 302 i Nr. 31 p. 185)

b) rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z d. 10 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 59 p. 533), ustalające siedziby *powiatowych urzędów ziemskich* zamiast dotychczasowych powiatowych komisarjatów ziemskich,

c) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 64 p. 574) w przedmiocie zmian właściwości terytorjalnej *zarządów okręgowych lasów państwowych* w Warszawie, Radomiu, Białowieży i Łucku, włączające powiaty będziński i częstochowski do Okręgu Warszawskiegu (p. zał. 152) i wprowadzające zmiany terytorjalne w zarządach okręgowych lasów państwowych w Białowieży i Łucku (D. U. 1921 r. Nr. 71 p. 475).

5) z zakresu przemysłu i handlu:

a) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 64 p. 570) w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z d. 16 lipca 1920 r. o upoważnieniu Ministra Przemysłu i Handlu do wydawania zarządzeń w zakresie nadzoru nad *przemysłem złotniczym* i handlem wyrobami złotniczemi oraz organizacji urzędów probierczych (D. U. Nr. 70 p. 470),

b) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 60 p. 538), rozciągające ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o zmianie cen za dostarczanie *energji elektrycznej* (D. U. Nr. 70 p. 466),

6) z zakresu robót publicznych — rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26 maja 1922 r. (D. U. Nr. 45 p. 378) rozciągające moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z d. 29 stycznia 1921 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o udzielaniu pozwoleń na *przedsiębiorstwa przewozowe* (D. U. Nr. 14 p. 83).

7) z zakresu oświaty;

a) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. d. 3 maja 1922 r. o utworzeniu *okręgów szkolnych:* wołyńskiego, białostockiego i poleskiego (D. U. Nr. 34 p. 284—6),

b) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10 sierpnia 1922 r. w przedmiocie *liceum krzemienieckiego* (D. U. Nr. 70 p. 626).

8) z zakresu zdrowotności:

a) rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami z d. 11 stycznia 1922 r. w przedmiocie *przewożenia zwłok* (D. U. Nr. 6 p. 47), zawierające zakaz przewożenia zwłok na obszarze województw wschodnich, jak również ich wywożenia z tych województw pod groźbą kary do 10.000 mk. lub więzienia do 3 miesięcy,

b) rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z d. 27 marca 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 287) o rozciągnięciu mocy obowiązującej rozporządzenia z d. 16 września

1920 r. do ustawy w ograniczeniach w sprzedaży *napojów wyskokowych* (D. U. Nr. 98 p. 650). Rozporządzenie to należy atoli uważać za uchylone w obec uchylenia rozporządzenia z d. 16 września 1920 r. przez rozporządzenie z d. 2 czerwca 1922 r. (p. zał. Nr. 228).

c) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 27 marca 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 288) w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej rozporządzeń dotyczących: 1) urządzenia i utrzymywania *piekarni* i sklepów z pieczywem oraz wypieku chleba (D. U. 1921 r. Nr. 26 p. 151), używania *domieszek* do mąki i chleba (D. U. 1921 r. Nr. 29 p. 167), ograniczenia przywozu *fasoli* (D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 191), handlu hurtowego przedmiotami *leczniczemi* (D. U. 1920 r. Nr. 5 p. 36), uprzystępnienia *ubogiej* ludności nabywania niektórych lekarstw (D. U. 1920 r. Nr. 33 p. 194 i 1922 r. Nr. 18 p. 154), sprzedaży *kokainy* (D. U. 1920 r. Nr. 36 p. 201), koncesji na zakładanie *aptek* (D. U. 1920 r. Nr. 62 p. 411), wyrobu i sprzedaży *arsenobenzolu* (D. U. 1920 r. Nr. 84 p. 560 i 561, 1921 r. Nr. 63 p. 394), wyrobu i sprzedaży *surowic* i *szczepionek* leczniczych (D. U. 1920 r. Nr. 51 p. 317), kontroli nad produkcją i sprzedażą środków *leczniczych i opatrunkowych, wód mineralnych i trucizn*, oraz nad produkcją *kosmetyków* (D. U. 1921 r. Nr. 10 p. 63), wyrobu i obrotu *specyfików* farmaceutycznych (D. U. 1921 r. Nr. 87 p. 640), przyjmowania *uczniów* na praktykę aptekarską (D. U. 1920 r. Nr. 112 p. 748), prowadzenia przez apteki i składy materjałów aptecznych *rejestracji* personelu (D. U. 1921 r. Nr. 87 p. 641), urzędowych *świadectw zdrowia* (D. U. 1920 r. Nr. 58 p. 368 i 1921 r. Nr. 89 p. 663), *ogłoszeń* treści lekarssiej (D. U. 1919 r. Nr. 74 p. 432 i 1920 r. Nr. 33 p. 193), zgłaszania *kursów sanitarnych* i rejestracji osób, które ukończyły kursy sanitarne i wykonywują zawód sanitarny (D. U. 1921 r. Nr. 32 p. 196) i urządzenia i utrzymywania *zakładów kąpielowych*, rytualnych dla ludności wyznania mojżeszowego (D. U. 1921 r. Nr. 65 p. 416),

d) rozporządzenia tegoż Ministra i z tejże daty (D. U. Nr. 34 p. 289 i Nr. 35 p. 298), rozciągające przepisy o *badaniu żywności* i przedmiotów użytku publicznego (D. U. 1919 r. Nr. 71 p. 420-2, 1920 r. Nr. 62 p. 409 i 1921 r. Nr. 70 p. 468) i o przewożeniu i ekshumacji zwłok oraz o zgłaszaniu *zatruć* ołowiem, cynkiem, fosforem, arszenikiem i rtęcią w zakładach przemysłowych, fabrykach i warsztatach (D. U. 1920 r. Nr. 42 p. 257, Nr. 57 p. 368 i Nr. 98 p. 652),

e) rozporządzenie tegoż Ministra z d. 15 marca 1922 r. (D. U. Nr. 41 p. 353) w przedmiocie *izb lekarskich*,

podporządkujące obszary województwa wołyńskiego i poleskiego Izbie Lekarskiej Lubelskiej,

f) rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami z d. 24 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 59 p. 534), zarządzające środki ochronne przeciwko *cholerze* na obszarach województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i tarnopolskiego oraz Ziemi Wileńskiej,

g) rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 72 p. 653 rozciągające ustawę z d. 14 lipca 1920 r. o utworzeniu urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemiami D. U. Nr. 64 p. 388).

III. Ustawodawstwo Ziemi Wileńskiej.

Okres samodzielnego ustawodawstwa na obszarach pow. wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego i brasławskiego, objętych pod nazwą Litwy Środkowej (powyższe powiaty zalicza do Ziemi Wileńskiej ustawa z d. 6 kwietnia 1922 r. o objęciu władzy państwowej nad tą ziemią (D. U. Nr. 26 p. 213), przyłączając do niej pod względem administracyjnym pow. dziśnieński, duniłowiczowski, i wilejski województwa nowogródzkiego, właściwy jednak, z wyszczególnieniem gmin, skład Litwy Środkowej podaje spis okręgów wyborczych w dodatku do dekretu Nr. 421), trwał od chwili ogłoszenia, po wkroczeniu do Wilna, odezwy do ludności Litwy Środkowej przez generała Żeligowskiego, kontrasygnowanej przez Tymczasową Komisję Rządzącą i wzywającej „do walki o prawo samodzielnego rozporządzania własnym losem“ (D. L. Śr. Nr. 1), czyli od 9 października 1920 r. aż do czasu, gdy władzę państwową nad Ziemią Wileńską objęła Rzeczpospolita Polska na mocy ustawy z d. 6 kwietnia 1922 r. (Dz. L. Śr. Nr. 64 p. III).

Gen Żeligowski, jako Naczelny Dowódca, sprawował zwierzchnią władzę na terenie Litwy Środkowej (art. 1 dekretu Nr. 1), oraz objął, do czasu zwołania Sejmu w Wilnie władzę prawodawczą (art. 1 Dekretu Nr. 9), przelewając na Tymczasową Komisję Rządzącą prawo wydawania rozporządzeń w przedmiocie rozwinięcia, wprowadzenia w życie i wykonywanie dekretów i rozporządzeń obowiązujących. Tymczasowa Komisja Rządząca (Dekrety Nr. 1, 2 i 25) składała się z prezesa, potem wiceprezesa (Dekret Nr. 413) i z dyrektorów departamentów: Obrony Krajowej, Spraw Zagranicznych, Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Oświaty, Sprawiedliwości, Pracy i Opieki Społecznej, Aprowizacji, Przemysłu, Handlu i Odbudowy, Komunikacji i Robót Publicznych, wreszcie Rolnictwa i Lasów, z prawem udziału w posiedzeniach Kontrolera Państwowego (Dekret Nr. 23; urząd zlikwidowany p. pismo Nacz.

Dow. Nr. 95), Prezesa Centralnego Urzędu Ziemskiego (Dekret Nr. 290) i Szefa Przedstawicielstwa Dowództwa Wojsk Litwy Środkowej (Dekret Nr. 429). Organizację i zasady urzędowania T. K. R. określiło rozporządzenie Nr. 379.—W d. 30 listopada 1921 r. Generał Żeligowski przekazał całkowitą władzę zwierzchnią, „wobec wymagań natury ogólno politycznej w związku z sytuacją obecną i mającemi nastąpić wyborami do Sejmu w Wilnie", Prezesowi T. K. R. (Dekret Nr. 419), którą Sejm Wileński uchwałą z d. 25 listopada 1922 r. (Uchwała Nr. 487) upoważnił do sprawowania zarządu krajem w granicach dotychczasowych uprawnień do chwili objęcia władzy przez Rzeczpospolitą Polską i do wydawania zapadłych w komisji uchwał z tem, że te uchwały przed ich ogłoszeniem winny być złożone do Sejmu. Po rozwiązaniu Sejmu Wileńskiego w d. 28 lutego 1922 r. (pismo Marszałka Sejmu Nr. 522), Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej, przyjmując w d. 24 marca 1922 r. do wiadomości uchwałę Sejmu w Wilnie, zapadłą w d. 20 lutego 1922 r. w przedmiocie przynależności państwowej Ziemi Wileńskiej, zatwierdził dołączony do tej uchwały akt złączania Ziemi Wileńskiej z Rzecząpospolitą Polską z d. 2 marca 1922 r. oraz wezwał Rząd do niezwłocznego sprawowania władzy państwowej w Ziemi Wileńskiej (D. U. Nr. 20 p. 162) i podporządkował ją w d. 6 kwietnia 1922 r. (D. U. Nr. 26 p. 213) władzy organów centralnych Rzeczypospolitej, t. j. Sejmu, Naczelnika Państwa i Ministrów z wyznaczeniem osobnego delegata dla objęcia administracji Ziemi Wileńskiej (z uprawnieniami nadanemi zwierzchnikom władz administracyjnych drugiej instancji — art. 7 ustawy), oraz rozciągnął na jej obszary: a) konstytucję z d. 17 marca 1922 r. (D. U. Nr. 44 p. 267) wraz z ustawą przechodnią z d. 18 maja 1922 r. (D. U. Nr. 44 p. 268) [242-3] i z uchwałą Sejmu z d. 20 lutego 1919 r. o powierzeniu Józefowi Piłsudskiemu dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa (D. Pr. Nr. 19 p. 226), b) ustawę z d. 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (D. U. Nr. 7 p. 44) [244], nierozciągniętą dotychczas na Ziemie Wschodnie [1]) i c) ustawę z d. 31 lipca 1919 r. w sprawie wydawania Dziennika Ustaw R. P. (D. U. Nr. 66 p. 400).

W myśl ustawy z d. 6 kwietnia 1922 na obszarze Ziemi Wileńskiej zachowały moc obowiązującą dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, obowiązujące na nim w chwili wejścia w życie ustawy z d. 6 kwietnia 1922 r. (art. 3), przyczem Sejm upoważnił, na wzór ustawy z d. 4 lutego 1921 r. (D. U.

---

[1]) W myśl rozporządzenia Rady Ministrów z d. 7 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 63 p. 565) obywatelami polskimi są osoby, które na obszarach powiatów: wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego i trockiego w d. 24 marca 1922 r., na zasadzie przepisów, jakie tam obowiązywały od dnia 15 stycznia 1922 r., posiadały przynależność państwową do tego obszaru.

Nr. 16 p. 93), Radę Ministrów do zniesienia wszelkich ustaw i rozporządzeń, wydanych na niekorzyść lub dla przywileju jakiejkolwiek narodowości lub wyznania (art. 4), oraz do rozciągnięcia na Ziemię Wileńską mocy obowiązującej dekretów, ustaw i rozporządzeń, obowiązujących w chwili wejścia w życie ustawy z d. 6 kwietnia 1922 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej lub w poszczególnych jej częściach, do wprowadzenia odpowiednich zmian w ustawach i rozporządzeniach, obowiązujących w myśl art. 3 na obszarze Ziemi Wileńskiej, oraz do wydawania przepisów uzgadniających, przechodnich i wykonawczych.

Przed zapoznaniem się z ogłoszonemi na podstawie powyższej ustawy przepisami prawnemi wydaje się celowem zatrzymać się, choć pobieżnie, na tych przepisach, ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Tymczasowej Komisji Rządzącej, które dotychczas mocy obowiązującej nie straciły.[1]) Na wstępie też podkreślić wypada tryb wydawania ustaw, wskazany w dekrecie Nr. 480, a mianowicie przesyłanie dekretów i rozporządzeń przed ich ogłoszeniem do Izby Kasacyjnej dla stwierdzenia, że zostały wydane w trybie legalnym, przyczem Izba Kasacyjna, nie dotykając istoty ustawy, winna była zwrócić ją, o ile nie znajdowała ze strony formalnej sprzeciwu do ogłoszenia, do Prezydjum T. K. R. dla umieszczenia w Dzienniku Urzędowym, w przeciwnym zaś razie komunikowała uzasadnienie swego sprzeciwu.

Zachowując już przyjęty system przytacza się tu, w kolejności ich wydania, przepisy dotyczące poszczególnych dziedzin ustawodawstwa.[2])

A. Administracja.

1) Dekret Nr. 35 i 270 o *o organizacji powiatów i władz powiatowych* stawia na czele zarządu powiatu Starostę (art. 1), przydzielając mu do pomocy zastępcę (art. 7) i upoważniając

---

[1]) W myśl dekretu Nr. 5 na terenie Litwy Środkowej zachowały moc obowiązującą aż do odwołania także wszystkie przepisy z mocą ustawy lub rozporządzenia wykonawcze, ogłoszone w D. U. Z. W., które obowiązywały na tym terenie przed opuszczeniem go przez Wojska Polskie w lecie 1920 r.

[2]) Ze zwołaniem Sejmu w Wilnie łączą się ściśle dwa akta ustawodawcze: dekret Nr. 427, (uchylony — D. U. Nr. 71), zawierający postanowienia karne za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu, a powtarzający treść art. 1—6 dekretu z d. 8 stycznia 1919 r. (D. P. Nr. 5 p. 96) i dekret Nr. 466 w przedmiocie nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego, różniący się od Ustawy z d. 8 kwietnia 1919 r. (D. P. Nr. 31 p. 263). Nie dopuszczając pociągnięcia do odpowiedzialności karnej członków Sejmu za zachowanie się w Sejmie lub w komisjach sejmowych (zamiast „manifestacji“ z art. 1 ustawy), dekret nie zawiera zakazu wdrożenia przeciwko posłom postępowania karnego (art. 2 Ustawy) i żąda jedynie zawieszenia tego postępowania na żądanie Sejmu (art. 1 dekretu). Przemilcza też o badaniu posłów (art. 3 Ustawy) i o niemieszaniu się władz do obrad na zgromadzeniach zwołanych przez posłów (art. 6 Ustawy).

Starostę do wydawania przepisów obowiązujących z ustanowieniem kar za ich przekroczenie: grzywny do 10.000 mk. lub aresztu do jednego miesiąca (art. 8). Do składu urzędu powiatowego (art. 6) przydzieleni są inspektorowie powiatowi, funkcjonarjusze Izby Rolnictwa, Oświaty, Robót Publicznych i t. d. (art. 9). Powiaty dzielą się na rejony z rejonowym na czele o funkcjach jedynie wykonawczych zarządzeń i zleceń starosty (art. 10).

Rozporządzenie Nr. 44 (uchwały T. K. R. noszą w D. Urz. nazwę rozporządzeń, uchwały zaś poszczególnych dyrektorów departamentów — nazwę zarządzeń), uchylając odnośne rozporządzenia K. G. Z. W., upoważnia starostów do wymierzania kar w drodze *postępowania administracyjno-karnego* w wypadkach przekroczenia rozporządzeń T. K. R., poddanych pod orzecznictwo administracyjno-karne, „o ile wysokość ustanowionej rozporządzeniem grzywny nie przewyższa 25.000 mk. lub 2 miesięcy aresztu“ (art. 1). Gdy rozporządzenie grozi wyższą karą, do jej wymierzenia upoważniony jest dyrektor departamentu Spraw Wewnętrznych—Tryb postępowania administracyjno-karnego zawiera rozporządzenie Nr. 45. W myśl jego art. 6 wszelkie orzeczenia karne Dyrektora Departamentu Spr. Wewn. są ostateczne, również jak orzeczenia Starostów w sprawach, w których „wysokość ustanowionej przez odnośne rozporządzenie grzywny nie przewyższa 10.000 mk. lub karę aresztu do 1 miesiąca“.

2) *Uposażenie urzędników* i niższych funkcjonarjuszów państwowych normuje dekret Nr. 346, wzorowany na ustawie z d. 13 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 65 p. 429), odliczenie z pensji pracowników państwowych za mieszkania zajmowane w gmachach rządowych — rozporządzenie Nr. 424, podział miejscowości na klasy przy obliczaniu dodatku drożyźnianego — rozporządzenie Nr. 406, wreszcie postępowanie dyscyplinarne w wypadkach wykroczeń służbowych, obowiązujące do chwili rozciągnięcia ogólnej pragmatyki służbowej — dekret Nr. 329.

3) Organizację i zakres działania *Policji Państwowej*, na modłę ustawy z d. 24 lipca 1919 r. (D. Pr. Nr. 61 p. 368 — p. zał. Nr. 121) określa dekret Nr. 91, powołujący zamiast komend okręgowych główną komendę, łączącą wszystkie komendy powiatowe, i komendę m. Wilna (art. 5), której organizację ustala zarządzenie Nr. 354. Uposażenie policji (na wzór ustawy z d. 13 lipca 1920 r. — D. U. Nr. 65 p. 431 — lecz o wyższej skali płacy zasadniczej i dodatku drożyźnianego) — patrz dekret Nr. 357; umundurowanie (zgodnie z rozporządzeniem Min. Spr. Wew. z d. 2 marca 1920 r. D. U. Nr. 21 p. 159) — patrz zarządzenie Nr. 303; przepisy o policji kolejowej (powtarzające rozporządzenie tegoż Ministra z d. 4 maja

1921 r. — D. U. Nr. 41 p. 258) — patrz zarządzenie Nr. 304; przepisy dyscyplinarne — zarządzenie Nr. 209.[1])

4) *Cenzurę policyjną* utworów dramatycznych, demonstracji kinematograficznych i t. p. (rozporządzenie Nr. 6) zastąpiła Rada Ministrów (D. U. 1922 r. Nr. 56 p. 508) przez dekret z d. 7 lutego 1919 r. o widowiskach (D. Pr. Nr. 14 p. 177). Wobec uchylenia jednocześnie dekretu Nr. 479 w przedmiocie pobierania opłat za cenzurę film kinematograficznych wskazanem byłoby rozciągnięcie na Ziemię Wileńską odnośnego rozporządzenia Min. Spr. Wew. z d. 10 grudnia 1921 r. (D. U. Nr. 101 p. 732). Również i przepisy, dotyczące *druku i prasy* (dekret Nr. 80 i 363, wreszcie dekret Nr. 431, poddający te przepisy rewizji) zastąpiła Rada Ministrów (D. U. Nr. 14 p. 178 i Nr. 71 p. 644) przez dekrety z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych (zał. Nr. 125) i tymczasowych przepisów o zakładach drukarskich i składach druku (zał. Nr. 126). Natomiast nie przestały obowiązywać: rozporządzenie Nr. 4, uzależniające *zebrania i wiece* w obrębie Wilna od pozwoleń Wydziału bezpieczeństwa, rozporządzenie Nr. 3, zarządzające *rejestrację osób* przybywających i wyjeżdżających z Wilna, Nr. 5 — o *rejestracji składów apteczuych* i fabryk przetworów chemicznych (koncesje na apteki i nadzór nad niemi — p. dekret Nr. 316), Nr. 8 — o *rejestracji istniejących związków i stowarzyszeń*,[2]) Nr. 12 — *widowisk publicznych*, Nr. 53 — *drukarń, czytelni, księgarni i księgozbiorów*. Wreszcie *rejestrację koni* w celu ułatwienia kontroli nad przeprowadzeniem przez granicę i walki z kradzieżą reguluje rozporządzenie Nr. 184, zaś ochronę linji kordonowej od *nielegalnego obrotu* towarowego — dekret Nr. 376 i zarządzenie Nr. 549.

5) Rozporządzenie Nr. 207 przekazało starostom udzielanie pozwoleń na prawo *posiadania broni oraz polowania* (kara grzywny do 25.000 mk. lub aresztu do 2 miesięcy); rozporządzenie Nr. 519 podwyższyło opłaty za zaświadczenia i uzależniło prawo polowania od obszaru gruntu, wreszcie za-

---

[1]) Rozporządzeniem z d. 25 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 62 p 554), rozciągając na obszar m. Wilna i na powiaty: wileński, oszmiański, święciański i trocki, ustawę z d. 24 lipca 1919 r. o *policji państwowej*, Rada Ministrów uchyliła wszystkie dotychczas obowiązujące na tych obszarach przepisy w przedmiocie organizacji państwowej służby bezpieczeństwa. Można przypuszczać, że w ten sposób zniesiono i przepisy dotyczące policji kolejowej, uposażenia policji i postępowania dyscyplinarnego bez rozciągnięcia odnośnych przepisów obowiązujących w b. zaborze rosyjskim (D. U. 1921 r. p. 258, 1920 r. p. 431 i t. p.).

[2]) O nielegalnych stowarzyszeniach i związkach, zbiórkach, koncertach i loterjach — p. zarządzenie Nr. 319, wymierzające za niedozwoloną zbiórkę, loterję, kwestę lub sprzedaż znaczków karę w stosunku do organizatorów do 100,000 mk. grzywny lub do 1 roku aresztu, a w stosunku do osób uczestniczących — grzywnę do 50,000 mk. lub areszt do 6 miesięcy.

rządzenie Nr. 328, wzorowane na dekrecie z d. 25 stycznia 1919 r. (D. Pr. Nr. 9 p. 123) unormowało handel bronią.[1])

6) Dekret Nr. 298 [2]) w przedmiocie *rekwizycji mieszkań* i lokali wzoruje się na ustawie z d. 27 listopada 1919 r. (D. U. Nr. 92 p 498), atoli rozciąga obowiązek rekwizycji mieszkań i na potrzeby władz wojskowych (art. 1), nie określa właścicielowi pory roku dla odpoczynku (art. 6 ustawy), zwalnia od rekwizycji domy, mieszkania i pokoje, których remontu gruntownego lub budowy dokonano w 1920—1921 r. (art. 6), nie ustala stosunku prawnego między właścicielem, a najmodawcą (art. 7 ustawy), przedłuża odwołanie się (do starosty) do 10 dni, wreszcie wymaga opłat za mieszkanie z góry podług norm ustanowionych w dekrecie Nr. 223, zastąpionym później przez dekret Nr. 407. Ten ostatni w znacznym stopniu różni się od ustawy z d. 18 grudnia 1920 r. o ochronie lokatorów (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 19) co do procentowej podwyżki i opłat dodatkowych (art. 2—6 i 8), nie rozciąga przepisów dekretu na domy zbudowane lub gruntownie odremontowane po wybuchu wojny 1914 r. (art. 12), nie uznaje praw sublokatora z chwilą opuszczenia lokalu przez lokatora, a w razie jego śmierci przez rodzinę, o ile sublokator nie zawarł samodzielnej umowy z właścicielem domu (art. 13), dopuszcza wypowiedzenie przy użytkowaniu lokalu w sposób nieodpowiadający przeznaczeniu, w razie konieczności remontu lub potrzeby objęcia lokalu w celu zamieszkania przez samego właściciela domu, za ważną przyczyną ustania najmu nie uważa potrzebę ulokowania robotników lub szkoły (art. 10 ustawy), wreszcie dopuszcza skargę kasacyjną w terminie 2 tygodniowym do Izby Kasacyjnej na czynności sądów rozjemczych, zniesionych zresztą przez rozporządzenie Nr. 543.

7) Dekret Nr. 400 wprowadził przymusowe *ubezpieczenie od ognia*, powołując do życia Wileńską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych. Wzorowany na ustawie z 23 czerwca 1921 r. (D. U. Nr. 64 p. 365) dekret rozciągnął przymusowe ubezpieczenia i na budowle fabryczne lub przemysłowe. Termin odpowiedzialności ustaliło rozporządzenie Nr. 491.

---

[1]) Rozciągając na Ziemię Wileńską dekret z d. 25 stycznia 1922 r. o nabywaniu i posiadaniu broni (D. P. Nr. 9 p. 123) Rada Ministrów uchyliła tylko dekret Nr. 207 i rozporządzenie Nr. 519.

[2]) Art. 22 Ustawy z d. 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (D. U. Nr. 33 p. 264), wymieniając przepisy tracące moc lub zachowujące ją, o ile nie są sprzeczne z ustawą, pominął zupełnem milczeniem dekret Nr. 298. Jednak z rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy (D. U. Nr. 49 p. 438) sądzić należy, że dekret przestał obowiązywać: § 14 rozporządzenia opiewa, że przy rozpatrywaniu odwołań od orzeczeń 1 instancji, wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy władza II instancji orzeka o dopuszczalności rekwizycji na podstawie dekretu Nr. 298.

8) W zakresie *samorządu*, w ślad za dekretem Nr. 208 o poborze w 1921 r. na rzecz powiatowych związków samorządowych podatku gruntowego do wysokości 100% od sumy państwowego podatku gruntowego oraz podatku od nieruchomości miejskich i miasteczkowych do wysokości 100% od sumy podatków gminnych, dekret Nr. 300 uchylił art. 5—9 rozporządzenia K. G. z d. 21 listopada 1919 r. o skarbowości gmin wiejskich (zał. Nr. 235), uznając podatek gruntowy na rzecz gminy na samodzielny gminny podatek gruntowy, którego wysokość ustala gmina stosownie do wysokości gruntowego podatku państwowego (art. 2), nie przewyższającą atoli 100% gruntowego podatku państwowego (art. 4), przyczem zwalniają się od opodatkowania grunta wolne od podatku gruntowego na rzecz Skarbu (art. 5). Dekret Nr. 206 podwyższył podatek na rzecz miast od biletów do kina i kabaretów do 100% od sprzedażnej ceny biletów, zaś od odczytów, teatrów i innych widowisk — do 20%. Dekret Nr. 478 rozszerzył uprawnienia m. Wilna w zakresie pobierania opłat i podatków[1]) (O sekwestratorach podatków miejskich patrz Dekret Nr. 299, o ściąganiu na rzecz samorządów powiatowych podatku aljenacyjnego i podatku od umów dotyczących kupna i sprzedaży lasów — patrz okólnik Nr. 249). Rozporządzenie Nr. 200 ustanawia podatek od krów i kóz w myśl art. 5 rozporządzenia K. G. z d. 25 października 1919 r. (zał. Nr. 233). Wreszcie dekret Nr. 371 podwyższa w niektórych wypadkach dwudziestokrotnie, w innych — do 5000 mk. grzywny ustanowione przez ustawy samorządowe.

9) Z innych wreszcie przepisów, mających związek z postępowaniem sądowem, wymienić należy obwieszczenie Nr. 567 ustanawiające *terminy sprzedaży majątków* z licytacji w 1922 r.— 1924 r. (10 maja, lipca, października i stycznia).

SĄDOWNICTWO

a) organizacja.

1) Dekret Nacz. Dow. W. z d. 18 listopada 1920 r. № 20 w przedmiocie organizacji wymiaru sprawiedliwości jest prawie dosłownym przedrukiem rozkazu Nacz. Wodza W. P. (str. 11). Artykuł 4 dopuszcza porozumiewanie się z sądem osób, nie rozumiejących po polsku, w języku ojczystym (zamiast krajowego), lecz żąda składania wszystkich podań w języku *urzędowym*. Art. 11, stwierdzając *niezawisłość* sędziów, orzeka, że ich złożenie z urzędu bez prośby o to może nastąpić tylko w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Art. 15, dotyczący *adwokatury*, powołuje się expressis verbis na art. 358—

[1]) Bilety kolejowe, ładunki, podatek aljenacyjny, od lokali, od patentów i t. p.

406 Org. Sąd. Ros., którą przepisy Z. W. uznają za wręcz nieobowiązujące (zał. 3). Przepisy o *mianowaniu i odwołaniu*, oraz o nadzorze i odpowiedzialności dyscyplinarnej Rada Ministrów zastąpiła (D. U. 1922 r. № 47 p. 414) przez działy V (z wyjątkiem art. 24), VI i VII Przep. Tymcz. o urządz. sądown. (zał. № 27 i 29) ze zmianą wprowadzoną przez art. 33 dekretu z d. 3 stycznia 1918 r. (zał. № 28).

2) *Sąd Kasacyjny*, którego kompetencję określił § 3 dekretu № 40, [1]) a pierwszy skład ustalił dekret № 26, ostatecznie, po przejściowych dekretach № 85 (czasowe przekazanie funkcji Sądu Kasacyjnego Sądowi Apelacyjnemu w Wilnie) i № 243 (skargi na ostateczne wyroki Sądu Apelacyjnego), zredukował się do Tymczasowej Izby Kasacyjnej (dekret № 255) w składzie: Prezesa i 2 sędziów, uzupełnionym w razie potrzeby przez sędziego lub wiceprezesa Sądu Apelacyjnego (dekret № 337). Porozporządzenie Rady Ministrów z d. 19 czerwca 1922 r. (D. U. № 47 p. 414) zniosło Izbę Kasacyjną w Wilnie i rozciągnęło na Ziemię Wileńską dekret o ustroju Sądu Najwyższego (zał. № 17).

3) Dekret № 26 ustanowił na terenie Litwy Środkowej Sądy: *Okręgowy*, *Apelacyjny i Kasacyjny*, z siedzibą w Wilnie, i zaliczył do ich terytorjalnej właściwości cały obszar kraju. [2]) Pod względem *uposażenia* sędziów, prokuratorów i aplikantów dekret № 326 rozciągnął na Ziemię Wileńską ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (D. U. № 65 p. 436) i z d. 23 czerwca 1921 r. (D. U. № 56 p. 351), uzupełniając w ten sposób dekrety № 28 [3]) w przedmiocie uposażenia sędziów, prokuratorów i urzędników sądowych pomocniczych i № 37 w przedmiocie zastępców podprokuratorów sędziów śledczych [4]) i sędziów pokoju. Odznaki dla sędziów i prokuratorów, na wzór polskich, wprowadził dekret № 336.

4) W celu ochrony ludności od *pokątnych doradców* rozporządzenie № 29 ściga osoby nie wciągnięte na listę adwokatów [5]) przysięgłych i ich pomocników, oraz obrońców pry-

---

[1]) Skargi stron oraz urzędu prokuratorskiego na ostateczne wyroki Sądu Okręgowego w trybie kasacji (art. 186 i 793 U. P. C. oraz art. 174 i 905 U. P. K.) lub na prawomocne wyroki w drodze rewizji (art. 187 i 794 U. P. C.) oraz art. 180 i 934 U. P. K.) i opozycji osoby trzeciej (art. 795 U. P. C.).

[2]) dyslokację sędziów śledczych i sędziów pokoju przewiduje zarządzenie Nr. 354.

[3]) dekret Nr. 28 uchylił uszczuplenie uposażenia sędziów nieprawników (art. 14 Ustawy), rozciągnął prawo do zwrotu kosztów i do odszkodowania za stratę czasu i na sędziów honorowych (art. 15 Ustawy), skreślił wymagalność czynnej służby sędziów i prokuratorów w chwili wejścia ustawy w życie (art. 22 ust.), zmienił jej art. 25 i 26 oraz uchylił art. 28, 29 i 30.

[4]) dekret Nr. 220 zmienił nazwę „zastępców sędziów śledczych" na „p. o. sędziów śledczych",

[5]) odznakę dla adwokatów (wstęga jasno liljowa) p. dekret Nr. 336

watnych (sądowych)*), za wywieszanie szyldów i robienie ogłoszeń, mogących wskazywać w pojęciu ludności na prawo tych osób do prowadzenia spraw cudzych (areszt do 2 mies. lub grzywna do 20.000 mk.). Pozatem rozporządzenie № 30 normuje otwarcie biur pisania, przepisywania i tłumaczenia podań i wszelkiego rodzaju papierów, uzależnia ich otwarcie od pozwolenia administracji, zabrania udzielania porad prawnych i prowadzenia spraw cudzych w instytucjach sądowych i administracyjnych i zmusza pod groźbą wymienionej kary, do prowadzenia rejestrów i kasowości.

5) Urzędy *notarjalne* (w Wilnie, Trokach, Lidzie, Oszmianie, Święcianach i Brasławiu) ustanowiło, wraz w wysokością kaucji (20.000 i 10.000 mk.) zarządzenie № 205. Tryb mianowania notarjuszów (art. 1 rozporządzenia K. G. z d. 14 grudnia 1919 r. (D. U. Z. W. № 43 p. 516), w redakcji dekretu № 40 („notarjuszów mianuje Prezes Sądu Apelacyjnego na wniosek Prezesa Sądu Okręgowego z pośród osób posiadających świadectwa Sądów Okręgowych polskich lub rosyjskich o złożeniu egzaminu w trybie art. 15 lub 255 Ust. Not., albo osób, posiadających wyższe wykształcenie prawne, o ile ich działalność daje gwarancję dostatecznej znajomości praktycznej prawa cywilnego, notarjalnego i hipotecznego") uchyliła Rada Ministrów rozporządzeniem z d. 19 maja 1922 r. — D. U. № 47 p. 414). Poprzednio dekret № 176 upoważnił *sędziów pokoju* do świadczenia akt i protestu weksli w tych miejscowościach, gdzie Urząd Notarjalny nie został ustanowiony lub obsadzony. Wreszcie dekret № 40 uchylił okólnik K. G. z d. 12 lutego 1919 r., uzależniający urzędowanie notarjuszów od istnienia kancelarji hipotecznej.

6) Dekret № 434 zawiera taksę opłat pobieranych przez *tłumacza przysięgłego* przy Sądzie Okręgowym w Wilnie, zaś dekret № 76 przyznaje komornikom sądowym pobory służbowe VIII kategorji.

b) Prawo i postępowanie karne.

1) Podstawowe rozporządzenie K. G. Z. W. z d. 15 maja 1919 r. w przedmiocie prawa i postępowania karnego (D. U. Z. W. № 4 p. 24), uchylone w stosunku do Ziem Wschodnich przez rozporządzenie Rady Ministrów z d. 13 kwietnia 1921 r. (zał. № 30), nie przestawało obowiązywać na terenie Ziemi Wileńskiej. Ponadto, powołując się na uchylony w następstwie dekret № 3 o poddaniu osób cywilnych kompetencji sądów polowych, dekret № 4 wymienia jako przepisy, które zachowały moc obowiązującą na Litwie Środowej, obok rozkazów Naczelnego Dowództwa w zakresie organizacji i sprawowania

*) podwyższenie opłat za świadectwa (zał. Nr. 24) o 300% — p. dekret Nr. [illegible].

sądownictwa polowego, kodeks karny 1903 r. z uzupełnieniami, jakie obowiązywały na terytorjum L. Ś. w d. 1 lipca 1920 r., oraz wojskowy kodeks karny i wojskową ustawę postępowania karnego. Zmiany niektóre w obowiązujących na Ziemiach Wschodnich przepisach karnych przy ich stosowaniu do potrzeb ludności L. Ś. wprowadziły §§ 4—6 powołanego już dekretu № 40, a mianowicie:

a) w miejsce rozporządzenia K. G. z d. 28 maja 1919 r. w przedmiocie zwalczania *lichwy wojennej* (D. U. Z. W. № 5 p. 33) dekret rozciągnął na terytorjum Ziemi Wileńskiej moc obowiązującą art. 1, 15—43, 44 ust. 1 i 52 Ustawy z d. 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (zał. № 50). Dekret № 173 uzupełnił ustawę, grożąc winnym niezawiadomienia o przestępstwach przewidzianych w niej w wypadku zbrodni — karą z art. 162 K. K., a w wypadkach występku lub przekroczenia—grzywną do 20.000 mk. oraz upoważniając sąd do wymierzenia w wyrokach, orzekających konfiskatę przedmiotów, osobom, które ujawniły rozpoznawane przestępstwo, wynagrodzenia w wysokości do 20% sumy otrzymanej od sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów. Wreszcie dekret № 377 skrócił termin, ustanowiony dla ogłoszenia motywowanego wyroku (ust. 9 art. 52 ustawy) do 3 dni, a termin wniesienia apelacji i kasacji (ust. 12 art. 52 ustawy) do 4 dni (art. 3 i 4 dekretu), przyśpieszył rozpoznanie spraw z art. 24 i 25 ustawy (art. 5 dekretu) i upoważnił do nadania im biegu w trybie postępowania sądów doraźnych (art. 6 dekretu),

b) dekret *uchylił*: rozporządzenie K. G. z d. 19 listopada 1919 r., dotyczące karalności pędzenia napojów wyskokowych oraz trybu postępowania w rzeczonych sprawach (D. U. Z. W. Nr. 35 p. 401 art. 2), wraz z art. 2 rozporządzenia z d. 26 marca 1920 r. o karalności przygotowania do takiego pędzenia (D. U. Z. W. Nr. 26 p. 242), sądownictwo doraźne przy uszkodzeniu środków komunikacyjnych (art. 2 i 3 rozporządzenia K. G. z dnia 30 maja 1920 r. D. U. Z. W. Nr. 49 p. 1362), ponownie wprowadzone przez Radę Ministrów (D. U. 1922 r. Nr. 56 p. 511) i rozporządzenie K. G. z d. 2 czerwca 1920 r., dotyczące karalności niewyliczenia się z awansów (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 1529),

c) uchylając art. 4 i 7 rozporządzenia K. G. z d. 16 stycznia 1920 r. w przedmiocie zwiększenia represji za *samowolne wyręby leśne* (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 60), uzupełnionego przez rozporządzenie z d. 4 czerwca 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 51 p. 1443), dekret zmienił brzmienie art. 1 i 3 rozporządzenia w zmienionym brzmieniu art. 1 i 3 stanowią: „za wykroczenia, przewidziane

w art. 624 i 625 ust. 1 K. K. sędziowie pokoju wymierzają kary: grzywny do 20.000 mk. z zamianą na areszt do 1 roku (art. 59 K. K.) lub aresztu do 1 roku" i „wyroki sędziego pokoju są ostateczne i ulegają zaskarżeniu jedynie w trybie kasacji do Sądu Okręgowego w ciągu dni 7 od dnia ogłoszenia wyroku (art. 127 i 129 U. P. K.), względnie od daty doręczenia odpisu wyroku oskarżonemu, jeżeli on nie otrzymał osobiście wezwania na rozprawę i nie stawił się na nią") oraz uznał protokuł, sporządzony nie później, niż po upływie 14 dni od ujawnienia wykroczenia, za dowód (art. 119 U. P. K.), na którym sąd mocen jest oprzeć swój wyrok i upoważnił władze bezpieczeństwa, jednocześnie z doręczeniem protokułu sędziemu, sprowadzić oskarżonego w celu natychmiastowego rozpoznania sprawy. Powyższy tryb postępowania i zaskarżenia wyroku w drodze kasacji dekret zastosował i do rozporządzenia K. G. z d. 27 kwietnia 1920 r. w przedmiocie zwiększenia represji karnej za przekroczenie przepisów o *wymianie pieniędzy* (D. U. Z. W. Nr. 41 p. 1036), z uchyleniem art. 4 tego rozporządzenia i nadaniem stosownego brzmnienia art. 2,

d) dekret zmienił częściowo przepisy o *sądownictwie doraźnem* (D. U. Z. W. 1920 r. Nr. 3 p. 25 Nr. 8 p. 135 i Nr. 41 p. 1036, D. U. L. S. dekrety Nr. 27 i 437), obecnie, zresztą, nieaktualne wobec rozciągnięcia przez Radę Ministrów obowiązujących w Polsce ustaw i rozporządzeń w przedmiocie sądów doraźnych (D. U. 1922 r. Nr. 47 p. 418),

e) zmieniając częściowo brzmienie art. 11 cytowanego niejednokrotnie rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r., dekret przekazał sprawy, w których zostały wydane wyroki przez władze *bolszewickie* do ponownego rozpoznania na żądanie osób zainteresowanych lub urzędu prokuratorskiego,

f) wreszcie nadał art. 1 rozporządzenia K. G. z dnia 10 czerwca 1920 r. w przedmiocie trybu wszczęcia śledztwa wstępnego w sprawach o *przestępstwa służbowe* urzędników (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 1532) następujące brzmienie: „śledztwo wstępne w sprawach o przestępstwo służbowe urzędników może być wszczęte na wniosek prokuratora lub władzy przełożonej oskarżonego urzędnika, oraz z własnej inicjatywy sędziego śledczego (art. 297 ust. 7 Z. U. P. K.)".

2) W przedmiocie prowadzenia *śledztwa wstępnego* dekret Nr. 41, uchylając art. 5 rozporządzenia K. G. z d. 15 maja 1919 r., przywrócił dawniejsze brzmienie art. 249 U. P. K. oraz nadał art. 544 i 545 U. P. K. następujące brzmienie: „w sprawach o zbrodnie, przewód sądowy winno zawsze po-

przedzać śledztwo wstępne“ i „w sprawach o wykroczenia lub o występki rozprawa główna może nastąpić i bez śledztwa wstępnego, jeżeli Prokurator na mocy dostarczonych mu danych i dowodów albo ze względu na charakter sprawy uzna za możliwe złożyć sądowi akt oskarżenia i jeżeli sąd sam nie uzna śledztwa wstępnego za konieczne“). — Do prowadzenia dochodzenia w sprawach, dotyczących przestępstw, przewidzianych w części 3 i 4 K. K., oraz w art. 125—132 tegoż Kodeksu dekret Nr. 177 powołał organy wojskowe (oficerów, wojskowych, służby bezpieczeństwa i niższych funkcjonarjuszy) w wypadkach, gdy na miejscu przestępstwa nie będzie organów policji państwowej lub sędziego śledczego (art. 2), pod nadzorem urzędu prokuratorskiego (art. 3), z własnej inicjatywy lub na żądanie tego urzędu (art. 4), z zastosowaniem przepisów art. 253—258, 367 i 376 U. P. K. i z odpowiedzialnością, przewidzianą w art. 485—487 U. P. K. (art. 7), z obowiązaniem zawiadamiania prokuratora o zastosowaniu aresztu względem oskarżonego (art. 9) i okazania temuż dochodzenia na zlecenie urzędu prokuratorskiego, gdy nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia śledztwa (art. 10),

3) dekret Nr. 98 w sprawie *kradzieży leśnych* zarządza, w zależności od wartości zrąbanego drzewa (z miejsc przygotowania lub ze składów w lasach, na brzegach rzek spławnych i na stacjach lub torach kolejowych) i udziału w kradzieży, tryb postępowania przewidzianego w dekrecie Nr. 40 za samowolny wyrąb lasu, w tych wypadkach, gdy wartość drzewa nie przewyższa 20.000 mk., z jednoczesnem zastosowaniem, obok więzienia, grzywny do 20.000 mk., jako kary dodatkowej, albo też przekazuje rozpoznanie przestępstw sądom doraźnym, gdy wartość drzewa przekracza 20.000 mk. lub w razie dokonania kradzieży przez kilka osób po wzajemnem porozumieniu się, upoważniając sąd zmniejszyć karę i przejść od ciężkiego więzienia terminowego do więzienia na czas nie mniej lat trzech.[1]) — Dekret Nr. 306 zwiększa karę za samowolne wypasanie łąk i użytków rolnych (ust. 4 art. 633 K. K.), wyznaczając ją, aż do odwołania, w wysokości grzywny od 5000 do 20.000 mk. lub aresztu od 2 tygodni do 2 miesięcy,

4) dekret Nr. 268 zawiesił do odwołania art. 308 K. K., zmieniony co do normy karnej przez dekret Nr. 245 (grzywna do 50.000 mk.),

5) dekret Nr. 277 w przedmiocie *amnestji* z powodu ogłoszenia konstytucji jest przedrukiem ustawy z d. 24 maja 1921 r. (zał. Nr. 57). Pozatem dekret Nr. 418 w przedmiocie amnestji z powodu zwołania Sejmu w Wilnie darował winę popisowym, którzy do dnia 30 listopada 1921 r. popełnili pogwałcenie

[1]) Dekret ten wygasł 26 lutego 1922 r.

ustawy o obowiązku służby wojskowej, o ile stawili się, stawią się lub będą zatrzymani przed 15 grudnia 1921 r., oraz tym, którzy popełnili przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą — grzywnę lub karę pozbawienia wolności nie przekraczającą 3 miesięcy, wreszcie osobom, które dopuściły się wykroczeń administracyjnych lub porządkowych,

6) organizację *więziennictwa*, na wzór dekretu z d. 8 lutego 1919 r. (zał. Nr. 39) określa dekret Nr. 46, odnośne etaty— zarządzenie Nr. 55, wreszcie organizację biura rejestracji karalności — okólnik Nr. 41,

7) dekret Nr. 348 o *kosztach sądowych* jest prawie dosłownem powtórzeniem ustawy z d. 17 marca 1921 r. (zał. Nr. 66), atoli art. 60 określa wysokość kosztów w sprawach karnych od 200 do 6000 mk. (zamiast od 80 do 2000 mk. z art. 61 ustawy), art. 61—100 mk. (zamiast 40 mk. z art. 62 ustawy), art. 66 — od 100 do 3000 mk. (zamiast od 40 do 1000 mk. z art. 67 ustawy) i wprowadza art. 65 o brzmieniu następującem: „wysokość przypadającej od skazanego opłaty sądowej oznaczać będzie sąd w wyroku kasacyjnym (?). Opłata ściągniętą będzie z polecenia sądu z majątku skazanego.“ — Natomiast wpis od powództw cywilnych i sposób jego uiszczenia (art. 67^1 ustawy) jest w dekrecie całkowicie pominięty. Co się tyczy kaucji kasacyjnej, to dekret Nr. 181 zwiększa ją do 200 (art. 177 U. P. K.) i do 400 mk. (art. 910 U. P. K.).

Rada Ministów *uchyliła* przez rozporządzenie z d. 21 sierpnia 1922 r. (zał. Nr. 247), wzorowane na rozporządzeniu z d. 13 kwietnia 1921 r. (zał. Nr. 30), wszystkie wyżej wymienione przepisy, dotyczące prawa i postępowania karnego, z wyjątkiem dekretów amnestyjnych Nr. 277 i 418 oraz dekretu Nr. 348 o kosztach sądowych, który wobec braku wyraźnego rozciągnięcia przepisów tymczasowych o *kosztach sądowych* z późniejszemi w nich zmianami na Ziemię Wileńską nie przestał w niej obowiązywać.

c) Prawo i postępowanie cywilne.

1) *Dekret Nr. 40*, wzorowany w części dotyczącej prawa i postępowania cywilnego na rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5 listopada 1920 r. (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 20), powtórzył ust. 1 art. 2 rozporządzenia K. G. Z. W. z dnia 15 maja 1919 r. w brzmieniu nadanem mu przez powołane rozporządzenie Ministra Spr. Wewn. (str. 18), oraz wprowadził znaczne zmiany w redakcji art. 13 rozporządzenia z d. 15 maja 1919 r., który to artykuł w myśl dekretu otrzymał brzmienie następujące: „Sprawy opieki i kurateli i należące na mocy

prawa cywilnego rosyjskiego do kompetencji *Opieki Szlacheckiej i Sądu Sierocego*, tudzież sprawy nad małoletnimi *włościanami*, należące, na mocy art. 241 cz. I t. X Zb. Pr. Ros., do kompetencji b. instytucji, organów i urzędów, w dodatku specjalnym do ustawy o stanach (t. IX Zb. Pr. Ros. wyd. 1902 r.) wskazanych, należeć będą do kompetencji Rad Familijnych, powoływanych do życia przez właściwych Sędziów Pokoju na zasadzie przepisów art. 373,375, 377—387, 389—466 Kod. Cyw. Kr. P. wyłuszczonych. Sprawy, należące na mocy tych ustaw do właściwości Senatu Rządzącego, należeć będą do właściwości Sądu Okręgowego z zastosowaniem trybu, przepisanego dla spraw sądownictwa niespornego. Kara pieniężna w art. 383 Kod. Cyw. Król. P. przewidziana może być wyznaczona do sumy 500 mk. W kwestjach organizacji funkcjonowania Rad Familijnych Sędziowie Pokoju stosują przepisy, ustanowione dla Sądu Pokoju w Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 2 dział 3 poz. 4 tytuł 11 wyłuszczone, z wyjątkiem art. 171 tych przepisów. Rozpoznawanie skarg na uchwały Rad Familijnych odbywać się będzie w trybie w art. 1666—1672 U. P. C. przewidzianym.—Sprawy *ubezwłasnowolnienia pozbawionych rozumu i obłąkanych*, tudzież ustanowienie opieki nad nimi, które na mocy prawa cywilnego rosyjskiego w zakresie zbadania zdolności umysłowych tych osób należały do kompetencji Wydziału Lekarskiego rządu gubernjalnego (art. 368 cz. 1 t. X Zb. Pr. Ros. wyd. 1914 r. i art. 38 i 40 ust. lekarskiej t. XIII Zb. Pr.), w zakresie zaś ostatecznego rozstrzygnięcia wyniku badania i nakazania opieki do właściwości Rządzącego Senatu (art. 374 i 374[1] cz. I t. X) należeć będą do właściwości Sądu Okręgowego według miejsca zamieszkania obłąkanego lub pozbawionego rozumu. Postępowanie w tych sprawach ma się odbywać w trybie przewidzianym w art. 1673—1679 U. P. C. w myśl przepisów art. 489—500, 501 cz. 1 i 3, 502, 504—517 Kod. Cyw. K. P.—Sprawy *głuchoniemych i niemych* podpodlegają również właściwości Sądu Okręgowego, jak w zakresie zbadania zdolności umysłowych tych osób, tak też w zakresie nakazania opieki. Głuchoniemi i niemi pozostają pod opieką do ukończenia lat 21, po dojściu do pełnoletności Sąd Okręgowy zasięga opinji Rady Familijnej, czy głuchoniemy lub niemy jest wstanie ujawnić własną wolę, lub w razie potrzeby zarządza badanie lekarskie tej osoby i, jeżeli się okaże, że ta osoba może ujawnić własną wolę, to daje jej prawo zarządzania i rozporządzania majątkiem na równi z osobami nieubezwłasnowolnionemi. Jeżeli Sąd Okręgowy dojdzie do wniosku, że danie głuchoniememu lub niememu w całości takiego prawa jest niebezpieczne, to ustanawia nad tą osobą kuratelę. Nad niemymi i głuchoniemymi analfebetami i pozbawionymi możności wyrażania swej woli Sąd ustanawia opiekę. Do ustanowienia opieki nad ubezwłasnowolnionymi i kurateli nad niemymi i głuchoniemymi oraz do trybu ich działania

mają zastosowanie przepisy dotyczące opieki nad małoletnimi i kurateli nad nieletnimi.[1])

Pozatem tenże dekret dodał w myśl przytoczonego rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. uwagę do art. 140 ustawy hipotecznej, wprowadził do niej art. 140[1] i ustalił nowe brzmienie art. 169 Ust. Not. Zmiany te uwzględniono w załączniku Nr. 104[2]).

2) Dekret Nr. 348 *o kosztach sądowych* stanowi, jak już wspomniano przy omówieniu prawa i postępowania karnego, przedruk ustawy z d. 17 marca 1921 r. (zał. 66)[3]). Dekret Nr. 92 zwiększył o 100% taksę dla pisarzy hipotecznych (D. U. Z. W. 1920 r. Nr. 20 p. 553 — zał. Nr. 239) oraz do 20 mk. opłaty wyszczególnione w jej pozycji 8. Dekret Nr. 73 podniósł wynagrodzenie duchownych (art. 26 Przep. Przech. i art. 863 U. P. C.) do 50 mk.

III. Polityka agrarna.

1) Zasady zapowiedzianej przez dekret Nr. 39 *reformy rolnej* uzupełnił i rozwinął dekret Nr. 213 w przedmiocie wykonania reformy rolnej[4]), różniący się w znacznym stopniu od Ustawy z d. 6 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 70 p. 462 — zał. 156). Brak w nim szczegółowej klasyfikacji gruntów, przeprowadzonej w ust. 2 art. 1 ustawy[5]), inne są normy nadwyżek (art. 5) i kolejność wykupu (art. 6), odmiennym tryb postępo-

---

[1]) Okólnik Nr. 69 wyjaśnił, że do właściwości Sędziów Pokoju należą wszelkie sprawy, dotyczące opieki, nie wyłączając i opieki nad majątkiem zmarłego (hereditas jacens) oraz nad majątkiem osób zaginionych i, że w sprawach dotyczących zabezpieczenia praw spadkowych, mają być stosowane i nadal nieuchylone dotąd art. 1226—1256 cz. 1 t. X Zb. Pr. R., oraz art. 1401—1407 i 1451—1460 U. P. C. Co się tyczy Rad Familijnych, to do ustanowienia i kompetencji takowych winny być stosowane ściśle przepisy określone w dekrecie Nr. 40 (§ 8), według których do kompetencji Rad Familijnych należy opieka nad nieletnimi i ubezwłasnowolnionymi.

[2]) Dekret Nr. 43 zawiesił bieg terminów prekluzyjnych, przewidzianych w Ust. Hip., w wypadkach, gdy działalność Wydziału Hipotecznego przerywa się wskutek okoliczności spowodowanych wyższą siłą, na czasokres, w którym Wydział Hipoteczny był nieczynny. Osobom zainteresowanym miał przysługiwać dodatkowy termin, w każdym razie nie krótszy od miesięcznego. — Dekret Nr. 179, przedłużający terminy wekslowe, wygasł w maju 1922 r.

[3]) Sposób opłaty wpisu sądowego w razie wytoczenia powództwa w walucie obcej p. Dekret Nr. 180 (podług kursu giełdy).

[4]) Dekret Nr. 202 przekazuje wszystkie sprawy związane z reformą rolną Centralnemu Urzędowi Ziemskiemu.

[5]) Przejęcie na własność Państwa dla celów reformy rolnej majątków ziemskich opuszczonych przez właścicieli, o ile nie wrócili przed 1 kwietnia 1922 r. — patrz dekret Nr. 469. Wykup gruntów nabytych od 1864 do 1917 r. na zasadzie uprzywilejowania nabywcy w stosunku do obywateli kraju (art. 3 dekretu) rozwinięty jest w dekrecie Nr. 257 w przedmiocie przejścia na własność państwa dla celów reformy rolnej majątków ziemskich otrzymanych lub nabytych w drodze przywilejów.

wania przy przymusowym wykupie (art. 14—24)[1]), różnią się przepisy dotyczące sprzedaży gruntów nabytych przez Urząd Ziemski (art. 25—40)[2]), art. 42 zawiera szczegółową klasyfikację gruntów, art. 43 — ich szacunek[3]), opłata ceny kupna nie przewiduje potrąceń art. 13 i 31 ustawy, cały szereg przepisów reguluje obrót ziemią i parcelację prywatną (art. 45—67)[4]), prawa osób trzecich (art. 66—70) i fundusz parcelacyjny (art. 71—73). Wojskowy fundusz parcelacyjny w celu udzielenia pomocy przy nabywaniu i organizacji gospodarstw—p. dekret № 214.[5]) Wreszcie dekret Nr. 355 asygnuje 25 miljonów mk. na zapoczątkowanie funduszu parcelacyjnego.[6])

2) *Organizację Urzędów Ziemskich*, na modłę ustawy z d. 6 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 70 p. 461—zał. Nr. 141), przewiduje rozporządzenie Nr. 36, nie zawierające wyraźnego przepisu, by skarga do Sądu Najwyższego nie miała mocy wstrzymującej wykonalność orzeczenia Centralnego Urzędu Ziemskiego (art. 12 ustawy w porównaniu z art. 9 rozporządzenia) i ustanawia 30 dniowy termin do zaskarżenia. Przewiduje też nieco odmienny skład Centralnej Komisji Ziemskiej (art. 6) i Powiatowych Komisji Ziemskich (art. 14), wreszcie na czele gminnych komisji stawia komisarza ziemskiego, względnie delegata powiatowego. Zarządzenie w przedmiocie utworzenia powiatowych urzędów ziemskich (Wileńskiego, Ośmiańskiego i Święciańskiego) i zwiększenie kompletu przedstawicieli społeczeństwa—p. zarządzenia № 237 i № 238.

3) *Likwidację Serwitutów*, na wzór ustawy z d. 7 maja 1920 r. (D. U. Nr. 42 p. 249), obejmuje dekret Nr. 397, z dopuszczeniem dowodzenia istnienia serwitutów nawet za pomocą badań świadków i rzeczoznawców (art. 2), nie zawierający ograniczenia art. 10 ustawy w przedmiocie sposobu wynagrodzenia, określający termin do założenia skarg 30 dniowy (zamiast dni 14 z art. 9 ustawy), wprowadzający odmienne podstawy przy określeniu wynagrodzenia (art. 29—30), wreszcie ustanawiający

---

[1]) W przedmiocie szacowania budowli i ogrodzeń patrz instrukcję Nr. 455.

[2]) Zmianę art. 32 (opłata rat półrocznych — patrz dekret Nr. 471.

[3]) Zwiększenie wspólnej mnożnej do 250 mk. patrz rozporządzenie 488.

[4]) Załącznik Nr. 239 zawiera przepisy wykonawcze w przedmiocie przenoszenia własności nieruchomości ziemskich. Warunki uprawnienia instytucji społecznych do przeprowadzenia parcelacji większych posiadłości ziemskich — patrz zarządzenie Nr. 240. Opłaty za zatwierdzenie planu parcelacji (200 mk. od dziesięciny) patrz zarządzenie Nr. 508. Powstrzymanie parcelacji prywatnej prowadzonej bez zgody Urzędów Ziemskich (rozporządzenie K. G. Z. W. — D. U. Z. W. Nr. 43 p. 264)— patrz dekret Nr. 399.

[5]) Dekret Nr. 461 upoważnia w drodze wyjątku do sprzedaży na warunkach ulgowych małorolnym i bezrolnym wojskowym parceli i zmienia art. 9 dekretu Nr. 214 w celu ułatwienia nabywcy zorganizowania gospodarstwa przez kupno konia, krowy i t. d.

[6]) Rozporządzenie wykonawcze — patrz zarządzenie Nr. 507.

30 dniowy termin do zaskarżenia decyzji powiatowych komisji ziemskich i orzeczeń Centralnej Komisji Ziemskiej (art. 37 i 38) i regulujący koszta związane ze zniesieniem serwitutów (art. 40).

4) Dekret Nr. 32 wstrzymuje *eksmisje* (nawet z zapadłych wyroków sądowych) z zabudowań folwarcznych i fabryk robotników rolnych, fabrycznych i folwarcznych, oraz lokatorów, o ile te osoby zamieszkały przed 1 lipca 1920 r., do 1 marca 1921 r.; dekret Nr. 195—eksmisję dzierżawców małorolnych do 1 marca 1922 r.[1]) wyznaczając opłatę dzierżawną, w wypadkach ukończenia terminu umowy, wynoszącą w markach polskich 20-krotną sumę rubli płaconych według kontraktu dzierżawnego lub ceny dzierżawnej 1914 r. (dekret Nr. 313 wprowadza zmianę i wymaga zwrotu $^1/_4$ części zbioru z pól i $^1/_3$ części z łąk oraz rekompensatę dla usuniętych użytowników gruntów cudzych), dekret № 222 wstrzymuje eksmisję dzierżawców rolnych (ponad 40 dziesięcin) w majątkach nabytych w drodze uprzywilejowanej od 1863 roku do 1917 r., określając wynagrodzenie za użytkowanie ziemi ($^1/_4$ część zbioru), dekret Nr. 261 i rozporządzenie Nr. 262 w przedmiocie wydzierżawienia niezagospodarowanych użytków rolnych (na modłę ustawy z d. 18 marca 1920 r.—p. zał. 153) w odróżnieniu od ustawy z d. 18 marca 1920 r. wymagają od dzierżawców posiadania niezbędnych źródeł do uprawy i całkowitego obsiania własnej ziemi (art. 2 rozp.), określają tenutę w wysokości 3—6 pudów żyta od dziesięciny (art. 4), zatrzymują z dochodu 30% na rzecz gminy i na koszta związane z przymusowym wykupem gruntów (art. 7), ściągają 25% raty przy zawarciu kontraktu (art. 5) i wyznaczają na zaskarżenie decyzji 5 dni (art. 13) zamiast 8 dni dodatkowej ustawy z d. 30 lipca 1921 r. (D. U. Nr. 75 p. 513).

5) Dekret Nr. 253 przedłuża termin *wykupu gruntów* dzierżawionych przez drobnych dzierżawców (zał. Nr. 87) do 31 grudnia 1921 r. i określa ceny wykupu, zaś dekret Nr. 473 określa prawo wykupu gruntów, przysługujące t. zw. „wolnym ludziom II kat.".

6) Dekret Nr. 315 reguluje, wobec zniesienia instytucji do spraw włościańskich, sporządzanie akt stwierdzających prawo własności na ziemię *nadziałową*.

7) Rozporządzenie Nr. 31 omawia zatwierdzenie umów *sprzedaży drzewa* rosnącego lub martwego, które nie mogą przewyższać 5 mil. marek, zarządzenie Nr. 404 przekazuje zatwierdzenie umów: do 15 mil. marek (zmieniając przez to rozporządzenie Nr. 31)—Dyrektorowi Dep. Roln. i Lasów do 30 tys. mk. — nadleśnemu i do 15 tys. mk. — leśniczemu (martwego drzewa). Czasowe taksy leśne — p. rozporządzenie Nr. 527. Zaopatrzenie ludności i instytucji dobroczynnych w drzewo — p. rozp. Nr. 517.

[1]) Prolongatę do 1 listopada 1922 r. patrz rozporządzenie Nr. 499.

8) Rozporządzenie Nr. 42, uzupełnione przez rozporządzenia Nr. 256 i 258, dotyczy walki z księgosuszem i rozwija rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1920 r. (D. U. Nr. 94 p. 621). Rozporządzenie Nr. 518 ustanawia kordon weterynaryjny od strony Litwy Kowieńskiej.

IV. Skarbowość.

1) Przy stosowaniu dekretu Nr. 446, uchylającego rozporządzenie Nr. 16 w przedmiocie *podatku* stemplowego, [1]) należy mieć na uwadze ogłoszone przez Ministra Skarbu i obowiązujące na całym obszarze Rzeczypospolitej przepisy w przedmiocie opłat stemplowych od podań i świadectw urzędowych (zał. Nr. 183), od weksli (zał. 189), od pełnomocnictw (zał. 184) i od dokumentów przewozowych (zał. Nr. 185). [2]) Przeliczenie na marki podług kursu giełdy opłat od umów i kontraktów w walucie obcej p. dekret Nr. 180.

2) Dekret Nr. 396 zawiera przepisy dotyczące podatku *przemysłowego* na 1921 r., [3]) a dekret Nr. 199 (zmieniony przez dekret Nr. 345)—przepisy o podatku gruntowym za 1920 i 1921 r., płatnym do 31 grudnia 1921 r.

3) Dekret Nr. 325 ustanawia podatek od *majątków przechodzących tytułem darmym* (od 2 do 18%), ze zwolnieniem majętności nie przewyższających 10.000 mk., sprzętów domowych nie przynoszących dochodu i majętności otrzymywanych przez Skarb i instytucje dobroczynne, naukowe i kulturalne, i uchyla rozporządzenie K. G. Z. W. z d. 20 listopada 1919 r. (zał. Nr. 177) w częściach niezgodnych z tym dekretem. [4])

4) Dekret Nr. 301 wprowadza opłaty skarbowe przy eksploatacji i *sprzedaży lasów* (5%), z uchyleniem rozporządzenia K. G. Z. W. z d. 5 listopada 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 30 p. 322 uch.).

5) Opłaty *kancelaryjne* (po 20 m. od arkusza), pobierane niezależnie od podatku stemplowego we wszystkich urzędach, z wyjątkiem urzędów wymiaru sprawiedliwości, ustala dekret Nr. 288.

---

[1]) Dekret Nr. 408 o opłatach od spółek akcyjnych pozostał oczywiście w mocy, bo nie zmienia go art. 13 dekretu Nr. 446.

[2]) § 16 rozporządzenia Min. Skarbu z d. 18 maja 1922 r. (zał. 189) wyraźnie uchylił art. 22 i 23 (o ile dotyczą opłat stemplowych od weksli) dekretu Nr. 446, a p. h. poz. II rozporządzenia tegoż Ministra z dnia 8 maja 1922 r. (zał. Nr. 183) — art. 3, 4, 5, 6 (o ile nie dotyczy akt. stanu cywilnego) i 25 (o ile dotyczy odpisów, duplikatów i poświadczeń wydawanych przez urzędy państwowe) wymienionego dekretu).

[3]) Ustawa z d. 17 grudnia 1921 r. w przedmiocie ujednostajnienia podatku państwowego na całym obszarze Rzeczypospolitej (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 7) oczywiście nie dotyczy Ziemi Wileńskiej, która w tym czasie w skład Rzeczypospolitej nie wchodziła.

[4]) Prawne oszacowanie majątków przechodzących tytułem darmym lub obciążnym (na podstawie oszacowania ubezpieczeniowego lub zastawnego) patrz dekret Nr. 307.

6) dekret Nr. 457, podwyższający opłaty *patentowe* od wyrobu i sprzedaży trunków, tytoniu, zapałek i tutek papierosowych, nie przestał obowiązywać (jak inne przepisy w przedmiocie podatków pośrednich) w myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 26 maja 1922 r. o rozciągnięciu na Ziemię Wileńską przepisów dotyczących podatków pośrednich (D. U. Nr. 41 p. 351),[1])

7) dekret Nr. 196 w przedmiocie wprowadzenia *waluty polskiej* markowej różni się od ustawy z d. 15 stycznia 1920 r. (D. U. Nr. 5 p. 26) w tym względzie, iż omawia walutę rublową i zawiera zakaz żądania i wykonywania wypłat w rublach, z wyjątkiem zwrotu kaucji,

8) dekret Nr. 258 w przedmiocie *przewozu* papierowych *znaków* pieniężnych, monet złotych i srebrnych oraz złota, srebra i platyny w sztabach, wyrobach i szmelcu[2]) zezwala na przywóz waluty rosyjskiej do 200 rb., przez uchodźców, jeńców i robotników — do 10.000 rb. i na wywóz do 3000 mk., oraz wyznacza nagrody za ujawnienie przekroczeń. Ogłoszony następnie w przedmiocie ograniczenia obrotu dewizami i walutami zagranicznemi dekret Nr. 360, wzorowany na rozporządzeniu Ministra Skarbu z d. 31 grudnia 1920 r. (D. U. Nr. 18 p. 104) ustanawia banki dewizowe i komisjonerów dewizowych,[3])

9) organizację *giełd* wprowadzą dekret Nr. 190 wzorowany na ustawie z d. 20 stycznia 1921 r. (D. U. Nr. 13 p. 71), nadzór nad kantorami wymiany i domami bankowymi (na wzór ustawy z d. 23 marca 1920 r. — D. U. Nr. 30 p. 175 — zał. 179) — dekret Nr. 94, zawierający tabelę przerachowania złota na marki polskie (art. 2) i określający minimum zakładowego kapitału (art. 5),[4])

10) dekrety Nr. 352 i 458 dotyczą zmiany statutu *Wileńskiego Banku Ziemskiego*. Termin odroczenia opłaty terminowych kuponów od listów zastawnych oraz wylosowanych listów, ustanowiony w dekrecie Nr. 324 przedłużyła Rada Ministrów do 1 lipca 1923 r. (D. U. Nr. 67 p. 610),

11) rozporządzenie Nr. 307 (oraz wcześniejsze Nr. 27), uchylając art. 133 ros. ust. akc., upoważnia Dyrektora Departamentu Skarbu do wydawania zezwoleń na otwarcie i uruchomienie *gorzelni*, *browarów* i t. d.

---

[1]) Podwyższenie stawek podatkowych od wyrobów tytoniowych, machorki i zapałek patrz dekret Nr. 481.

[2]) Przepisy wykonawcze patrz Nr. 287.

[3]) Patrz zarządzenia Nr. 386. 442 i 504. Art. 21 dekretu Nr. 360 uchylił ustęp 2 art. 7 dekretu Nr. 258, dotyczący wywozu walut zagranicznych po za rublową i koronową. Wynikało by z tego, że te ostatnie mogą być przewożone nie do wysokości 150 fr. szw. (art 10 dekretu Nr. 360), ale nadal w nieograniczonej ilości (art. 7 dekretu Nr. 258).

[4]) Zarządzenie wykonawcze patrz Nr. 193. Znowu rejestrację przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych we właściwych inspektoratach zarządza rozporządzenie Nr. 60 i okólnik Nr. 72.—Zmiany p. str. 1242.

V. Wojskowość.

1) Dekret Nr. 18 wprowadził tymczasową ustawę o obowiązku *służby wojskowej*, stanowiącą streszczenie ustawy z d. 27 października 1918 r. (D. Pr. Nr. 13 p. 28), ale bez odróżnienia służby w zapasie od służby w rezerwie, która obowiązuje do 40 roku życia, ustala jako wiek poborowy w normalnych warunkach — ukończenie 21 lat i t. d.[1]).

2) Dekret Nr. 19 określa *kary* za pogwałcenie przepisów dotyczących służby wojskowej. Wzorowany na ustawie z d. 20 lutego 1920 r. (D. U. Nr. 20 p. 104) nie przewiduje jednak podżegania i pomagania do dezercji lub werbowania do służby wojskowej zagranicznej, natomiast nie uznaje przedawnień (art. 11), ściga i rodziny uchylających się od służby wojskowej (art. 5) i przekazuje sprawy z dekretu, wbrew art. 2 Ust. Wojsk. Post. K., właściwym sądom cywilnym (art. 12),[2])

3) dekrety Nr. 29 i 50 określają organizację *Komitetu Zdobyczy wojennej*,

4) dekret Nr. 93 normuje *zasiłki inwalidzkie* podług obowiązujących ustaw i rozporządzeń,

5) dekrety Nr. 534—536 ustanawiają *krzyż zasługi* za udział w akcji zbrojnej d. 7 października 1920 r., odznakę honorową za pobyt w wojsku od 7 października do 19 listopada 1920 r. i odznakę pamiątkową za służbę cywilną w tym czasie.

VI. Przemysł i Handel.

1) *Obrót towarowy* w ogóle normuje rozporządzenie Nr. 70, obrót towarowy z zagranicą, częściowo wzorowany na ustawie z d. 15 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 79 p. 527) — dekret Nr. 378, przekazujący sprawy o przemytnictwo postępowaniu sądowemu z art. 52 ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej (art. 10). Opłaty wywozowe — patrz zarządzenie Nr. 403 — Rada Ministrów rozporządzeniem z d. 18 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 60 p. 539) uchyliła wszystkie przepisy sprzeczne z rozciągniętą na Ziemię Wileńską ustawą z d. 15 lipca 1920 r.,

2) *O domach komisowych* traktuje rozporządzenie Nr. 321 i obwieszczenie Nr. 381,

3) dekret Nr. 266 w przedmiocie zatwierdzenia i zmian *statutów spółek* akcyjnych uchyla rozporządzenie K. G. Z. W. z d. 5 lutego 1920 r. (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 170 — zał. Nr. 96) i odsyła podania do odnośnych departamentów,

---

[1]) Zażalenia na decyzje, dotyczące ulg i odroczeń służby wojskowej — patrz rozporządzenie Nr. 13, instrukcję w sprawie odroczenia służby patrz okólnik Nr. 14. Okólnik Nr. 15 wyjaśnia, że za obywateli polskich nie mogą być uważane osoby, pochodzące z terenów Litwy Środkowej, a mające, jako dowód obywatelstwa polskiego, paszporty wydane przez Zarząd Cywilny Z. W.

[2]) Wyjątek stanowią przestępstwa z art. 5, przekazywane staroście w drodze postępowania administracyjnego (dekret Nr. 314). Dekrety Nr. 19 i Nr. 314 uchylone (D. U. 1922 r. Nr. 71 p. 644).

4) rozporządzenie Nr. 509 w przedmiocie otwierania i zamykania *przedsiębiorstw handlowych* ustanawia przedsiębiorstwa koncesjonowane, podlegające rejestracji w Departamencie Przem. i Handlu lub w inspektoratach powiatowych,[1])

5) rozporządzenie Nr. 56 i dekrety Nr. 410 i 515 zawierają taryfę opłat za czynności urzędów *miar* (na modłę rozporządzenia Min. Przem. i Handlu z d. 18 grudnia 1920 r. — D. U. 1921 r. Nr. 1 p. 2); repartycja pobranych opłat — patrz zarządzenie Nr. 302. — Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 52 p. 470) rozciągnęło na Ziemię Wileńską dekret z d. 8 lutego 1919 r. o miarach z uchyleniem rozporządzeń sprzeciwiających się postanowieniom tego dekretu,

6) dekret Nr. 57 dotyczy nadzoru nad *kotłami parowemi*, a rozporządzenie Nr. 229 — opłat od nich,

7) rozporządzenie Nr. 563 zarządza *rejestrację* w terminie 2 miesięcy znajdujących się w nieprawnem posiadaniu osób prywatnych nieruchomości należących do rządu lub instytucji prywatnych.

VII. Roboty Publiczne.

1) Dekret Nr. 244 ustanawia *świadczenia drogowe* w celu rychlejszego doprowadzenia dróg i mostów do stanu użyteczności publicznej.[2])

VIII. Praca i Opieka Społeczna.

1) Dekret Nr. 59 *o czasie pracy* w przemyśle i handlu, wzorowany na ustawie z d. 18 grudnia 1919 r. (D. U. 1920 r. Nr. 2 p. 7) opuszcza jej p. d. art. 6 (wypadki spowodowane koniecznością narodową) i wprowadza nieznaczne zmiany w art. 11 ustawy (praca w niedzielę i święta). Również dekret Nr. 60 o urządzeniu i działalności *inspekcji* pracy jest przedrukiem dekretu z d. 3 stycznia 1919 r. (D. Pr. Nr. Nr. 5 p. 90;[3]) powtórzeniem ustawy z d. 19 maja 1920 r. (D. U. Nr. 44 p. 272) są zawarte w dekrecie Nr. 189 przepisy o *obowiązkowem ubezpieczeniu* na wypadek choroby (z podwyższeniem kar z art. 95 do 10.000 i 2000 mk. i wymierzeniem z art. 96 kary więzienia od 3 miesięcy do 2 lat).[4]) To samo daje się zauważyć odnośnie

---

[1]) Udzielenie pożyczek właścicielom przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych — patrz rozporządzenie Nr. 51.

[2]) Wygasł 20 maja 1922 r.

[3]) Podział na obwody — patrz obwieszczenie Nr. 284.

[4]) Wprowadzenie dekretu w życie—p. przepisy wykonawcze Nr. 250, zmiany—dekret Nr. 372, przepisy wykonawcze i przechodnie do dekretu Nr. 189—rozporządzenie Nr. 496, rejestracja służby domowej—obwieszczenie Nr. 497. Rozporządzenie R. M. z d. 10 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 70 p. 627) rozciągnęło na Ziemię Wileńską ustawę z d. 19 maja 1920 r. o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby upoważniając Ministra Pracy i Opieki Społecznej do ustalenia terminu wprowadzenia w życie tego rozporządzenia, z którym tracą moc wszelkie obowiązujące na Ziemi Wileńskiej przepisy w tym przedmiocie.

do dekretu Nr. 269 o państwowych urzędach *pośrednictwa pracy* i opieki nad wychodźcami (na wzór dekretu z d. 27 stycznia 1919 r. — D. Pr. Nr. 11 p. 124),[1]) i do dekretu Nr. 172 o pracowniczych *związkach zawodowych* (na wzór dekretu z d. 8 lutego 1919 r. — D. Pr. Nr. 15 p. 209).

IX. Oświata i Kultura.

1) Dekret Nr. 254 omawia odbudowę, budowę i uposażenie w ziemię *szkół powszechnych*,

2) w przedmiocie *uposażenia* personelu naukowego dekret Nr. 235 zawiera etaty płac nauczycieli i dyrektorów szkół średnich, seminarjów nauczycielskich i preparand (na wzór ustawy z d. 13 lipca 1920 r. — D. U. Nr. 65 p. 433)[2]), rozporządzenie Nr. 358 — płace nauczycieli szkół powszechnych,[3]) Nr. 359 — nauczycieli, dyrektorów i instruktorów państwowych szkół zawodowych oraz seminarjów dla szkół zawodowych (na wzór ustawy z d. 13 lipca 1920 r. — D. U. Nr. 65 p. 435),

3) dekret Nr. 409 dotyczy *naturalizacji świadectw* dojrzałości, wydanych na b. obszarze cesarstwa rosyjskiego i wprowadza egzamina dodatkowe dla posiadaczy świadectw wydanych przed 1 października 1907 r. oraz całkowite egzamina dojrzałości w tych wypadkach, gdy świadectwa wydano po 1 października 1907 r.,

4) dekret Nr. 344 w przedmiocie *ochrony zabytków* kultury i sztuki stanowi przedruk dekretu z d. 4 listopada 1918 r. (D. Pr. Nr. 16 p. 36).

•

W myśl ustawy z d. 6 kwietnia 1922 r. Rada Ministrów, a w niektórych wypadkach poszczególni Ministrowie, rozciągnęli na Ziemię Wileńską następujące przepisy prawne:

1) Z zakresu administracji:

(rozp. R. M. z d. 8 czerwca 1922 r.—D. U. № 47 p. 410) ustawę z d. 2 sierpnia 1919 r. o *organizacji władz* administracyjnych II instancji (Dz. Pr. № 65 p. 395), z nadaniem Delegatowi Rządu uprawnień Wojewody,

(rozp. R. M. z d. 19 czerwca 1922 r.—D. U. № 51 p. 458) ustawę z d. 17 lutego 1922 r. o państwowej *służbie cywilnej* (D. U. № 21 p. 164), ustawę z d. 17 lutego 1922 r. o organizacji *władz dyscyplinarnych* i postępowaniu dyscyplinarnem (D. U. № 21 p. 165), wchodzącą w życie 1 lipca 1922 r. (D. U. № 22

[1]) Zwolnienie od opłaty pocztowej specjalnych druków P. U. P. P. — rozporządzenie Nr. 320.

[2]) Płace wizytatorów szkół średnich i preparand—patrz dekret Nr. 292.

[3]) Kategorje nauczycieli: wykwalifikowanych, tymczasowych i niewykwalifikowanych. Stopnie służbowe: VII—XII.

p. 181), ustawę z d. 13 lipca 1920 r. o *uposażeniu* urzędników i niższych funkcjonarjuszów państwowych (D. U. № 65 p. 429), wraz z dodatkowemi ustawami z 25 lutego 1921 r. (D. U. № 20 p. 111 i № 21 p. 113) i z d. 7 kwietnia 1922 r. (D. U. № 28 p. 227) i wszystkiemi rozporządzeniami Rady Ministrów, wydanemi na podstawie tych ustaw, i ustawę *emerytalną* funkcjonarjuszy państwowej z d. 28 lipca 1921 r. (D. U. № 70, p. 466), z mocą obowiązującą od 1 lipca 1922 r.,

(rozp. R. M. z d. 11 lipca 1922 r. — D. U. № 56 p. 508) dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o *widowiskach* (D. Pr. № 14 p. 177—zał. № 127),

(rozp. R. M z d. 11 lipca 1922 r. — D. U. № 56 p. 509) dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów *prasowych* (Dz. Pr. № 24 p. 186—zał. № 125),

(rozp. R. M. z d. 25 lipca 1922 r. — D. U. № 62 p. 554) ustawę z d. 24 lipca 1919 r. o *policji państwowej* (D. Pr. № 61 p. 363—zał. № 121), [1])

(rozp. R. M. z d. 25 lipca 1922 r. — D. U. № 64 p. 576) dekret z d. 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu *broni i amunicji* (Dz. Pr. № 9 p. 123—zał. № 130),

(rozp. R. M. z d. 10 sierpnia 1922 r.—D. U. № 72 p. 652)— dekrety wymienione w rozporządzeniu p. 651 (p. Z. Wsch.) z uchyleniem wyszczególnionych w nim rozporządzeń,

(rozp. R. M. z d. 21 sierpnia 1922 r.—D. U. № 73 p. 660)— ustawę z d. 3 czerwca 1921 r. o *Kontroli Państwowej* (D. U. № 51 p. 314),; utworzenie Okręgowej Izby Kontroli Państwowej w Wilnie p. D. U. Nr. 75 p. 684,

(rozp. R. M. z dnia 4 września 1922 r. — D. U. Nr. 77 p. 692) ustawę z dnia 7 lipca 1921 r. w przedmiocie dokonywania zmian granic powiatów (D. U. Nr. 64 p. 400).

2) z zakresu sądownictwa:

(rozp. R. M. z d. 19 czerwca 1922 r.—D. U. № 47 p. 414) dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie *dyslokacji* sądów (D. Pr. № 14 p. 170—zał. № 26), [2]) dekret z d. 7 lutego 1919 r. w przedmiocie ustroju *Sądu Najwyższego* (Dz. Pr. № 15 p. 199—zał. № 17), z zastąpieniem we wszystkich nadal obo-

---

[1]) Rozporządzenia Min. Spr. Wewn. z d. 26 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 62 p. 560 i 561) ustanowiły Komendę Okręgowej Policji Państwowej w Wilnie, której, prócz obszaru m. Wilna i pow. wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego i trockiego, podporządkowano pow. brasławski, dziśnieński, duniłowiczowski i wilejski, wyłączając je z kompetencji Komendy Okręgowej P. P. w Nowogródku.

[2]) Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 czerwca 1922 r. (D. U. Nr. 47 p. 415) zniosło Sąd Apelacyjny Ziem Wschodnich i włączyło do jurysdykcji Sądu Apelacyjnego w Wilnie i Sądy Okręgowe: w Grodnie, w Pińsku i Wilejski z siedzibą w Nowogródku, nadając nazwę Sądu Okręgowego w Nowogródku. Rozp. R. M. z dnia 4 września 1922 r. (D. U. Nr. 75 p. 679) przeniosło gminy: białowieską, masiewską i suchopolską z właściwości terytorjalnej S. O. w Grodnie do właściwości S. O. w Białymstoku.

wiązujących na Ziemi Wileńskiej przepisach wyrazów „Sąd kasacyjny" przez „Sąd Najwyższy w Warszawie", i ustawę z d. 18 maja 1921 r. w przedmiocie oznaczenia okresu *organizacji* sądownictwa (D. U. № 46 p. 278),

(rozp. R. M. z d. 23 czerwca 1922 r.—D. U. № 47 p. 417) dekret z d. 24 grudnia 1918 r. w przedmiocie statutu tymczasowego *palestry* Państwa Polskiego (D. Pr. № 22 p. 75 — zał. № 240) z przepisami przechodniemi (§ 3: Pomocnicy adw. przys., którzy do d. 1 lipca 1922 r. ukończyli 5-letnią aplikację, mogą być zapisani na listę adwokatów, w myśl dotychczasowych przepisów, przez Radę Adwokacką. § 4. Pomocnicy adwokatów przys., którzy rozpoczęli aplikację przed 1 lipca 1922 r., a nie ukończyli pięcioletnią, mogą być zapisani na listę adwokatów po odbyciu łącznej 4-letniej aplikacji adwokackiej i złożeniu egzaminu adwokackiego; zwolnieni są natomiast od 2-letniej obowiązkowej aplikacji sądowej i egzaminu sądowego). Rozporządzenie R. M. z d. 21 sierpnia 1922 r. (D. U. № 73 p. 661) przekazało Radzie Adwokatów Przysięgłych Okręgu Sądu Apel. w Wilnie pełnienie do 1 kwietnia 1923 r. obowiązków Rady Adwokackiej i wybór delegatów do Naczelnej Rady Adwokackiej,

(rozp. R. M. z d. 23 czerwca 1922 r.—D. U. № 47 p. 418) ustawę z d. 30 czerwca 1919 r. w przedmiocie *sądów doraźnych* (D. U. № 55 p. 341 — zał. № 41) ze zmianami wprowadzonemi w art. 72 ustawy z d. 25 lutego 1921 r. (D. U. № 30 p. 169—zał. № 54) i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 21 lipca 1919 r., dotyczące wykonania ustawy o sądach doraźnych (Dz. Pr. № 60 p. 362—zał. № 42); jednocześnie rozciągnięto rozporządzenie R. M. z d. 19 stycznia 1922 r. (p. uwagę do zał. № 43) na przeciąg 6 miesięcy (począwszy od 1 lipca 1922 r.), poddając pod sądownictwo doraźne podpalenie z art. 562 i 563 K. K., [1])

(rozp. R. M. z d. 21 sierpnia 1922 r.—D. U. № 71 p. 644) szereg przepisów z zakresu *prawa karnego* i dekret z d. 7 lutego 1919 r. o zakładach drukarskich i składach druków (D. Pr. № 14 p. 146)[247],

(rozp. R. M. z d. 10 sierpnia 1922 r.—D. U. № 74 p. 668)— ustawę z d. 29 października 1920 r. *o spółdzielniach* (zał. № 62) i dekret z d. 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (zał. № 59), ten ostatni ze zmianami zaprowadzonemi ustawą z d. 17 grudnia 1921 r. (zał. № 66a),

(rozp. R. M. z d. 28 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 77 p. 689) — ustawę z d. 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej R. P. (D. P. Nr. 65 p. 390—zał. 115),

3) z zakresu skarbowości:

(rozp. R. M. z d. 26 maja 1922 r. — D. U. № 41 p. 351) rozporządzenia Rady Ministrów z d. 30 maja 1921 r. w przed-

---

[1]) Przepisy te Rada Ministrów zastąpiła w d. 18 lipca 1922 r. (D. U. Nr. 56 p. 511) przez nowe rozporządzenie (patrz Uzupełnienie II, 1 p. f.).

miocie zmian w *opodatkowaniu piwa* (D. U. № 50 p. 305), [1]) w przedmiocie ujednostajnienia opodatkowania *drożdży prasowanych* (D. U. № 50 p. 307) i o podwyższeniu i ujednostajnieniu akcyzy od *zapałek* (D. U. № 50 p. 304) [2]), z d. 5 sierpnia 1921 r. w przedmiocie uchylenia postanowień ros. ustawy akcyzowej o opodatkowaniu *miodu* do picia (D. U. № 69 p. 455), z d. 26 września 1921 r. w sprawie zniesienia monopolu handlu, względnie sekwestru *cukru* i zaprowadzenia jednolitego podatku spożywczego od cukru (D. U. № 83 p. 584), z d. 6 października 1921 r. o zniesieniu akcyzy od *gilz* i bibułek papierosowych (D. U. № 84 p. 596), z d. 14 października 1921 r. w przedmiocie opodatkowania *spirytusu* i wyrobów wódczanych (D. U. № 86 p. 628), z d. 14 listopada 1922 r. w przedmiocie ujednostajnienia opodatkowania *wina musującego* (D. U. № 95 p. 700), z d. 17 listopada 1921 r. w sprawie podwyższenia podatku spożywczego od *oleju skalnego* (D. U. № 100 p. 717), z d. 5 grudnia 1921 r. w przedmiocie ujednostajnienia opodatkowania *wina* (D. U. № 105 p. 764), rozporządzenie Nacz. W. z d. 15 lipca 1915 r. № 49 w przedmiocie obrotu handlowego sztucznych środków słodzących *(sacharyny)* (Dz. Rozp. C. N. Adm. Cyw. № 15 1915 r.) i ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. № 16 p. 139) w przedmiocie zatwierdzenia podpisanej 24 października 1921 r. umowy między Polską a w. m. Gdańskiem. [3])

(rozp. R. M. z d. 19 czerwca 1922 r.—D. U. Nr. 51 p. 458), ustawę z d. 31 lipca 1919 r. o tymczasowej *organizacji władz i urzędów skarbowych* (D. U. Nr. 65 p. 391, zał. 161), ustawę z d. 17 grudnia 1921 r. o państwowym *podatku przemysłowym* (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 7—zał. Nr. 166), rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11 czerwca 1920 r. o *taryfie celnej* [4]) (D. U. Nr. 51 p. 314—zał. Nr. 171), rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 13 grudnia 1921 r. *o postępowaniu celnem* (D. U. 1921 r. Nr. 15 p. 64 — zał. Nr. 172), rozporządzenie

---

[1]) i wprowadzające w nim zmiany rozprządzenie z d. 19 września 1921 r. (D. U. Nr. 85 p. 610)

[2]) i wprowadzające w nim zmianę rozporządzenie z d. 24 listopada 1921 r. (D. U. Nr. 100 p. 718).

[3]) Rozciągając powyższe przepisy Rada Ministrów uchyliła wszelkie obowiązujące na Ziemi Wileńskiej w przedmiocie podatków pośrednich, wyżej wyszczególnionych, dekrety i rozporządzenia, zachowując jednak w mocy dekret Nr. 457 w przedmiocie podwyższenia opłat patentowych od wyrobu i sprzedaży trunków, tytoniu, zapałek i tutek papierosowych, lecz pomijając późniejszy dekret Nr. 481 ustanawiający nowe, wyższe stawki. — Na mocy powyższego rozporządzenia Minister Skarbu rozciągnął na Ziemię Wileńską rozporządzenia wykonawcze, umieszczone w D. U. 1921 r. Nr. 53 p. 335, 336 i 338, Nr. 85 p. 623, Nr. 96 p. 705, Nr. 97 p. 709, Nr. 98 p. 711, Nr. 106 p. 780 i 1922 r. Nr. 10 p. 73, Nr. 12 p. 111, Nr 33 p. 274 i Nr. 34 p. 290.

[4]) Wraz ze zmianami wprowadzonemi przez rozporządzenia z d. 16 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 12) i z d. 6 lutego 1922 r. (D. U. Nr. 14 p. 130).

Rady Ministrów z d. 10 listopada 1921 r. w sprawie *statystyki celnej* (D. U. Nr. 107 p. 783), rozporządzenie Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 7 kwietnia 1922 r. o *ulgach celnych* (D. U. Nr. 28 p. 231), ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o państwowym *podatku dochodowym i majątkowym* (D. U. Nr. 82 p. 550 — zał. Nr. 163), tudzież ustawę z d. 4 kwietnia 1922 r. w przedmiocie *zmian* niektórych postanowień ustawy z d. 16 lipca 1920 r. (D. U. Nr. 29 p. 232—zał. 164), ustawę z d. 8 czerwca 1920 r. o podatku od *skrzynek depozytowych* (D. U. Nr. 50 p. 305) i ustawę z 16 lipca 1920 r. o podatku od *kapitałów i rent* (Dz. U. Nr. 76 p. 517—zał. Nr. 165) [1]),

(rozp. R. M. z d. 26 czerwca 1922 r.—D. U. Nr. 52 p. 471, ustawę z d. 19 maja 1920 r. o *Pocztowej Kasie Oszczędności* (D. U. Nr. 48 p. 297),

(rozp. R. M. z d. 1 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 65 p. 585), ustawę z d. 20 stycznia 1921 r. o organizacji *giełd* w Polsce (D. U. Nr. 13 p. 71). W myśl tego rozporządzenia Minister Przemysłu i Handlu oraz Skarbu rozciągnęli (D. U. Nr. 65 p. 589) na Ziemię Wileńską rozporządzenia: z d. 17 sierpnia 1921 r. w przedmiocie przepisów ustalających warunki należenia do giełd towarowych (D. U. Nr. 78 p. 540), z d. 31 sierpnia 1921 r. w przedmiocie powoływania i zwalniania oraz praw i obowiązków maklerów na giełdach towarowych (D. U. Nr. 82 p. 573) i z d. 25 sierpnia 1921 r. w przedmiocie powoływania i zwalniania oraz praw i obowiązków maklerów na giełdach pieniężnych (D. U. Nr. 83 p. 886) (rozp. Min. Skarbu z d. 21 sierpnia 1922 r. D. U. Nr. 74 p. 673)—ustawę z d. 6 lipca 1920 r. w przedmiocie opłaty stemplowej od *kart do gry* (D. U. Nr. 101 p. 666) w brzmieniu niektórych artykułów ustalonem przez ustawę z d. 18 marca 1921 r. (Dz. U. Nr. 35 p. 204) i z d. 7 kwietnia 1922 r. (D. U. Nr. 38 p. 315),

(rozp. R. M. z d. 11 września 1922 r. D. U. Nr. 78 p. 711) — ustawę z d. 23 marca 1920 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowemi i kantorami wymiany (D. U. Nr. 30 p. 175 — zał. Nr. 179).

4) z zakresu rolnictwa:

(rozp. Min. Rolnictwa i D. P. z d. 25 czerwca 1922 r. — D. U. Nr. 51 p. 466)—rozporządzenie z d. 5 listopada 1919 r. o środkach ochronnych przeciw *zarazie stadniczej* u koni rozpłodowych (D. U. Nr. 89 p. 487),

(rozp. R. M. z d. 11 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 56 p. 505), rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1920 r. w przedmiocie walki z *księgosuszem* (D. U. Nr. 94 p. 621),

---

[1]) 4 ostatnie ustawy z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1923 r.

(rozp. R. M. z d. 11 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 56 p. 507), rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27 września 1920 r. w przedmiocie tymczasowej organizacji państwowej służby *weterynaryjnej* (D. U. Nr. 102 p. 676),

(rozp. R. M. z d. 21 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 64 p. 572), dekret z d. 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie organizacji urzędów *ochrony lasów* (D. P. Nr. 8 p. 117—zał Nr. 148) [1]),

(rozp. R. M. z d. 21 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 64 p. 572), rozporządzenie R. M. z d. 23 listopada 1920 r. w przedmiocie organizacji *zarządu lasów* państwowych (D. U. Nr. 114 p. 753—zał. Nr. 152) [2]),

(rozp. R M. z d. 4 września 1922 r. — D. U. Nr. 77 p. 691) ustawę z d. 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (D. P. Nr. 65 p. 394) oraz ze zmianą wprowadzoną przez ustawę z d. 11 marca 1921 r. (D. U. Nr. 26 p. 147),

(rozp. R. M. z d. 24 sierpnia 1922 r. — D. U. Nr. 78 p. 705) dekret z d. 16 grudnia 1919 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (D. P. Nr. 21 p. 67),

(rozp. R. M. z d. 4 września 1922 r. — D. U. Nr. 78 p. 712) ustawę z d. 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (D. U. Nr. 62 p. 398),

(rozp. Min. R. i D. P. 5 września 1922 r. — D. U. Nr. 78 p. 714) szereg przepisów w przedmiocie walki z zarazą płucną (D. U. 1920 r. Nr. 49 p. 302, 1921 r. Nr. 31 p. 185 i 1922 r. Nr. 15 p. 136).

5) zakresu wojskowości:

(rozp. R. M. z d. 18 maja 1922 r.—D. U. Nr. 35 p. 297) ustawę z d. 10 lutego 1922 r. o obowiązkach *odstępowania zwierząt pociągowych i wozów* na rzecz Państwa (D. U. Nr. 21 p. 166),

(rozp. R. M. z d. 19 czerwca 1922 r.—D. U. Nr. 51 p. 458) ustawę z d. 18 lipca 1921 r. o *zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin* (D. U. Nr. 32 p. 195) i ustawę z d. 23 marca 1922 r. o zaopatrzeniu *weteranów* powstań narodowych (D. U. Nr. 26 p. 212).

---

[1]) Z pełnieniem obowiązków komisarzy ochrony lasów, do czasu ich mianowania, przez nadleśniczych, wyznaczonych przez okręgowego inspektora lasów w porozumieniu z naczelnikiem zarządu lasów państwowych w Wilnie; do czasu utworzenia komisji okręgowej przewodniczy w komisji ochrony lasów delegat Głównego Urzędu Ziemskiego.

[2]) Z ustanowieniem Zarządu Okręgowego lasów państwowych w Wilnie na pow. wileński, oszmiański, trocki, bracławski, dziśnieński, duniłowiczowski, lidzki, stołpecki, wilejski, wołożyński i grodzieński.

6) z zakresu przemysłu i handlu:

(rozp. R. M. z d. 17 czerwca 1922 r.—D. U. Nr. 52 p. 470) dekret z d. 8 lutego 1919 r. o *miarach* (D. Pr. Nr. 15 p. 211)—zał. Nr. 210)[1]),

(rozporządzenie R. M. z d. 18 lipca 1922 r. D. U. Nr. 60 p. 539) ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o *obrocie towarowym* z zagranicą (D. U. Nr. 79 p. 527—zał. Nr. 208),

(rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 69 p. 619) ustawę z d. 16 lipca 1920 r. o upoważnieniu Min. Przem. i Handlu do wydawania zarządzeń w zakresie nadzoru nad *przemysłem złotniczym* i handlem wyrobami złotniczemi oraz organizacji urzędów probierczych (D. U. Nr. 70 p. 470),

(rozporządzenie R. M. z d. 18 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 69 p. 620)—ustawę z d. 15 lipca 1920 r. o zmianie cen za *dostarczanie energji elektrycznej* (D. U. Nr. 70 p. 466),

(rozporządzenie R. M. z d. 7 sierpnia 1922 r—D. U. Nr. 69 p. 621)—ustawę z d. 31 maja 1921 r. o nadzorze nad *kotłami parowemi* (D. U. Nr. 108 p. 786),

(rozp. R. M. z d. 10 sierpnia 1922 r.—D. U. Nr. 74 p. 668)—ustawę z d. 29 kwietnia 1919 r. o zatwierdzeniu i zmianie *statutów spółek akcyjnych* (D. P. Nr. 39 p. 282),

7) z zakresu robót publicznych:

(rozporządzenie R. M. z d. 21 kwietnia 1922 r. — D. U. Nr. 41 p. 346) – ustawę z d. 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu *środków przewozowych* do budowy i utrzymania *dróg publicznych i mostów* (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 31—zał. Nr. 213) i ustawę z d. 7 października 1921 r. o *przepisach porządkowych* na drogach publicznych (D. U. Nr. 26 p. 213—zał. Nr. 215),

(rozporządzenie R. M. z d. 26 maja 1922 r.—D. U. Nr. 45 p. 379)—rozporządzenie Rady Ministrów z d. 29 stycznia 1921 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o udzielaniu pozwoleń na *przedsiębiorstwa przewozowe* (D. U. Nr. 14 p. 83),

---

[1]) Rozporządzeniem z d. 11 sierpnia 1922 r. (D. U. Nr. 70 p. 629) Minister Przem. i Handlu rozciągnął na Ziemię Wileńską: 1) Statut urzędów miar z d. 7 sierpnia 1919 r. (D. U. Nr. 74 p. 429), z wyjątkiem art. 13, 2) rozporządzenie z d. 7 kwietnia 1919 r. o legalnych jednostkach miar (zał. Nr. 211), 3) rozp. z d. 14 maja 1919 r. o koncesjonowaniu wyrobu i sprzedaży narzędzi mierniczych i o nadzorze nad niemi (D. P. Nr. 57 p. 346), 4) rozp. z d. 13 maja 1922 r. o opłatach za czynności urzędów miar (D. U. Nr. 39 p. 326), 5) z d. 12 czerwca 1922 r. o uzupełnieniu powołanego rozporządzenia (D. U. Nr. 51 p. 460), 6) z d. 8 lipca 1922 r. w przedmiocie podwyższenia opłat za czynności urzędów miar (D. U. Nr. 56 p. 513) i 7) rozp. z d. 24 maja 1922 r. w przedmiocie opłat pobieranych przez urzędy miar za przewóz narzędzi mierniczych zatrzymanych przy rewizjach.

Znowu rozporządzeniem z tegoż dnia (D. U. Nr. 70 p. 624) Min. Przem. i Handlu zezwolił na używanie, aż do odwołania, dla pomiarów objętości garnców i kwart oraz do posługiwania się wzorami miar, nie wymienionych w powyższym dekrecie i rozporządzeniu (D. P. 1919 r. Nr 15 p. 211 i Nr. 41 p. 299), o ile te wzory były legalizowane we właściwym urzędzie.

(rozporządzenie R. M. z d. 18 lipca 1922 r. D. U. Nr. 60 p. 540) ustawę z d. 10 grudnia 1920 r. o *budowie i utrzymaniu dróg publicznych* (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 32 — zał. Nr. 214) [1]),

(rozp. R. M. z d. 24 sierpnia 1922 r.—D. U. Nr. 78 p. 708) ustawę z d. 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (D. P. Nr. 20 p. 220), ustawę z d. 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny (D. P. Nr. 63 p. 368—zał. Nr. 218) wraz ze zmianą (zał Nr. : 19) i ustawę z d. 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek (D. U. Nr. 24 p. 143—zał. 220).

8) z zakresu oświaty:

(rozporządzenie R. M. z d. 13 kwietnia 1922 r. — D. U. Nr. 27 p. 222) ustawę z d. 4 czerwca 1920 r. o *tymczasowym ustroju władz szkolnych* (D. U. Nr. 50 p. 304—zał. Nr. 223) [2]),

(rozporządzenie R. M. z d. 11 lipca 1922 r.—D. U. Nr 60 p. 537) ustawę z d. 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych *szkół powszechnych* (D. U. Nr. 18 p. 143) i o budowie tych szkół (D. U. Nr. 18 p. 144),

9) z dziedziny pracy i opieki społecznej:

(rozporządzenie R. M. z d. 28 lipca 1922 r.—D. U. Nr. 62 p. 555) ustawę z d. 23 stycznia 1920 r. o rozszerzeniu działania przepisów ustawy z d. 1 sierpnia 1919 o *załatwianiu zatargów zbiorowych* między pracodawcami a pracownikami rolnymi (D. P. Nr. 65 p. 364) na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości a dozorcami domowymi (D. U. Nr. 8 p. 53).

(rozporządzenie R. M. z d. 10 sierpnia 1922 r.—D. U. Nr. 70 p. 627—ustawę z d. 19 maja 1920 r. o *obowiązkowem ubezpieczeniu* na wypadek choroby (D. U. Nr. 44 p. 272),

(rozporządzenie R. M. z d. 21 sierpnia 1922 r. — D. U. Nr. 73 p. 662)—dekret z d. 3 stycznia 1919 r. o urządzeniu i działalności *inspekcji pracy* (D. P. Nr. 5 p. 90) i dekret z d. 8 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o pracowniczych *związkach zawodowych* (D. P. Nr. 15 p. 209).

10) z dziedziny zdrowia publicznego:

(rozp. R. M. z d. 11 lipca 1922 r. — D. U. Nr. 56 p. 506) przepisy z d. 11 stycznia 1919 r. o ustanowieniu państwowego *nadzoru mieszkaniowego* (D. Pr. Nr. 7 p. 110),

(rozp. R. M. z d. 21 lipca 1922 r. — D. U. Nr. 66 p. 541) ustawę z d. 18 listopada 1921 r. w przedmiocie zmiany *art. 1178 ust. lek.* ros. (D. U. Nr. 99 p. 712) (skreślenie wyrazów: „na każde trzechlecie z góry“ i zastąpienie wyrazów: „Komitet Ministrów“ przez wyrazy „Ministra Rolnictwa i D. P. po porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu“),

---

[1]) Zapewne wskutek przeoczenia to samo rozporządzenie wydrukowano i w Nr. 64 w p. 575 pod datą 21 lipca 1922 r.

[2]) Utworzenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego—patrz rozporządzenie Min. W. R. i O P. z d. 3 kwietnia 1922 r. (D. U. Nr. 34 p. 283).

(rozp. R. M. z d. 1 lipca 1922 r. — D. U. Nr. 64 p. 569) dekret z d. 7 lutego 1919 r. o nadzorze nad wyrobem i sprzedażą artykułów zastępczych — *surogatów* produktów spożywczych i przedmiotów użytku publicznego (D. P. Nr. 14 p. 161), zasadniczą ustawę *sanitarną* z d. 19 lipca 1919 r. (D. P. Nr. 63 p. 371 — zał. Nr. 226), ustawę z d. 19 lipca 1919 r. o przymusowem *szczepieniu ochronnem* przeciw ospie (D. P. Nr. 63 p. 372), ustawę z d. 25 lipca 1919 r. w przedmiocie *zwalczania chorób zakaźnych* oraz innych chorób występujących nagminnie (D. U. Nr. 67 p. 402), ustawę z d. 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniu *sprzedaży napojów alkoholowych* (D. U. Nr. 37 p. 210) oraz ustawę z d. 27 stycznia 1922 r. w przedmiocie częściowej zmiany tej ustawy (D. U. Nr. 12 p. 104 — zał. Nr. 227), ustawę z d. 1 lipca 1921 r. o upoważnieniach do wykonywania *czynności felczerskich* (D. U. Nr. 64 p. 396), ustawę z d. 2 grudnia 1921 r. w przedmiocie wykonywania *praktyki lekarskiej* (D. U. Nr. 105 p. 762) i ustawę z d. 2 grudnia 1921 r. o ustroju i zakresie działania *Izb lekarskich* (D. U. Nr. 105 p. 763) [1]).

(rozp. R. M. z d. 21 sierpnia 1922 r. — D. U. Nr. 72 p. 654)—ustawę z d. 14 lipca 1920 o utworzeniu urzędu *Nacz. Nadz. Komisarza* do walki z epidemjami (D. U. Nr. 61 p. 388).

11) z zakresu poczt i telegrafów:

(rozporządzenie R. M. z d. 29 maja 1922 r. (D. U. Nr. 43 p. 362) ustawę z d. 27 maja 1919 r. o *państwowej wyłączności* poczty, telefonu i telegrafu (D. P. 44 p. 310 — zał. Nr. 224) i ustawę z d. 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach *w czasie wojny* (D. U. Nr. 7 p. 36 — zał. Nr. 206).

---

[1]) Z ustanowieniem specjalnych lekarzy rejonowych w tych miejscowościach, w których władze samorządowe nie są jeszcze zorganizowane.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW.

I. Wcielenie Z. W. do Polski.

Str.

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 1920 r. w przedmiocie zniesienia i likwidacji Tymczasowego Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych (D. U. Nr. 115 p. 762). 85
2. Ustawa z dnia 4 lutego 1921 r. o unormowaniu stanu prawnopolitycznego na ziemiach przyłączonych do obszaru Rzeczypospolitej na podstawie umowy o preliminaryjnym pokoju i rozejmie, podpisanej w Rydze dnia 12 października 1921 r. (D. U. Nr. 16 p. 93) 87

II. Ustawodawstwo na Z. W. przed wcieleniem do Rzeczypospolitej.

8. Okólnik Kom. Nacz. Z. W. i F. P. z dnia 11 marca 1920 r. w przedmiocie praw i rozporządzeń obowiązujących na obszarze Wołynia i Frontu Podolskiego (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 2 p. 22) 39

a) organizacja sądownictwa.

Tymczasowa instrukcja ogólna dla sądów z dnia 21 sierpnia 1917 r. (Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 2 p. 4) 40
5. Wzory (D. U. Dep. Spr. Nr. 3 p. 8) 69
6. Instrukcja dla urzędów prokuratorskich z dnia 1 marca 1918 r. (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 9 p. 21) 163
7. Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 stycznia 1918 r. w przedmiocie kaucji dla komorników sądowych (D. Urz. Min. Spr. Nr. 7 p. 19) 176
8. Przepisy rachunkowo-skarbowe wydane przez Ministra Skarbu w dniu 24 listopada 1921 r. (Monitor Polski Nr. 285) 176
9. Dekret z dnia 8 lutego 1919 r. o aplikacji sądowej (D. Pr. Nr. 18 p. 225) 178
10. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 czerwca 1920 r. w przedmiocie egzaminów sądowych (Dz. Urz. Nr. 70 p. 473) 179
11. Rozporządzenie Komisji Przejściowej T. R. S. z dnia 13 listopada 1918 r. w przedmiocie obchodzenia świąt w Sądach Polskich (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 7 p. 17) 181
12. Zarządzenie Dyrektora Dep. Sprawiedliwości z d. 29 września 1917 r. w przedmiocie odznak dla urzędników wymiaru sprawiedliwości (D. Urz. Dep. Spr. Nr. 5 p. 16). 182
13. Uzupełniające zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 września 1918 r. w tymże przedmiocie (D. Urz. Min. Spr. Nr. 11 p. 3) 183
14. Okólnik Nr. 73 Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 stycznia 1918 r. w przedmiocie używania pieczęci z herbem Państwa Polskiego (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 8) 184
15. Okólnik Nr. 74 Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 stycznia 1918 r. w przedmiocie zajęć pobocznych urzędników wymiaru sprawiedliwości (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 8) 184
16. Ustawa z dnia 6 grudnia 1921 r. o dostarczaniu lokalów dla sądów pokoju (Dz. U. Nr. 108 p. 740) 185

Str.

17. Dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego (D. Pr. Nr. 15 p. 199) 186
18. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie utworzenia Sądu Apelacyjnego na Terenach Przyfrontowych i Etapowych i Sądów Okręgowych w Grodnie, w Łucku, w Pińsku i w Wilejce (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 21) 187
19. Rozporządzenie tegoż Ministra z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie ustanowienia etatów Sądu Apelacyjnego na T. P. i E. oraz Sądów Okręgowych w Grodnie, Łucku, Wilejce i Pińsku (D. U. T. P. i E. Nr. 3 p. 22) 188
20. Rozporządzenie K. G. Z. W. z dnia 16 października 1919 r., dotyczące utworzenia posady sędziego śledczego do spraw wyjątkowej wagi przy Sądzie Apelacyjnym w Wilnie i posad sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku (D. U. Z. W. Nr. 26 p. 272) . . . 190
21. Zarządzenie K. G. Z. W. z dnia 4 listopada 1919 r., dotyczące ustanowienia przy Sądach Okręgowych w Wilnie, Grodnie, Łucku i Mińsku urzędów tłumaczów przysięgłych (D. U. Z. W. Nr. 32 p. 347) 191
22. Zarządzenie tegoż komisarza z dnia 14 października 1919 r. w przedmiocie ustanowienia przy Sądach Okręgowych w Wilnie, Grodnie i Łucku zastępców podprokuratorów, zastępców sędziów śledczych i zastępców sędziów pokoju (D. U. Z. W. Nr. 19 p. 180) 192
23. Rozporządzenie tegoż komisarza z dnia 28 stycznia 1920 r., dotyczące utworzenia urzędu lekarzy policyjno-sądowych i zakresu ich działalności (D. U. Z. W. Nr. 51 p. 117) . . 193
24. Zarządzenie tegoż komisarza z dnia 20 października 1919 r., dotyczące ustalenia opłat pobieranych od obrońców prywatnych i pomocników adwokatów przysięgłych (D. U. Z. W. Nr. 26 p. 277) 194
25. Zarządzenie tegoż komisarza z dnia 23 października 1919 r., dotyczące zajmowania stanowisk na służbie rządowej i komunalnej przez adwokatów przysięgłych (D. U. Z. W. Nr. 25 p. 261) 195
26. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie dyslokacji sądów (D. Pr. Nr. 14 p. 170) 196
27. Przepisy tymczasowe z dnia 18 lipca 1917 r. o urządzeniu sądownictwa (D. Urz. D. Spr. Nr. 1 p. 1) 196
28. Dekret z dnia 5 stycznia 1918 r. o tymczasowej organizacji władz naczelnych (D. P. Nr. 1 p. 1) 198
29. Przepisy tymczasowe z dnia 18 lipca 1917 r. o urządzeniu sądownictwa (art. 25 - 31) (D. Urz. D. Spr. Nr. p. 1 1). . . 198

b) prawo i postępowanie karne.

30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1921 r. w przedmiocie przepisów karno sądowych na Z. W. (D. U. Nr. 37 p. 223) 200
31. Przepisy przechodnie z dnia 18 lipca 1917 r. do ustawy postępowania karnego (D. Urz. D. Spr. Nr. 1 Dział I p. 4). . 205
32. Przepisy przechodnie z dnia 7 sierpnia 1917 r. do Kodeksu Karnego (D. Urz. D. Spr. Nr. 1 Dział I p. 6) 212
33. Dekret z dnia 9 grudnia 1918 r. w przedmiocie niektórych zmian w K. K. i U. P. K. (Dz. Pr. Nr. 20 p. 57) 218
34. Dekret z dnia 2 stycznia 1919 r. w przedmiocie przywrócenia mocy obowiązującej części czwartej K. K. (Dz. Pr. Nr. 1 p. 81) 219
35. Dekret z dnia 11 stycznia 1919 r. w przedmiocie przywrócenia mocy obowiązującej art. 99—102 K. K. (Dz. P. Nr. 7 p. 107) 219

Str.

36. Ustawa z dnia 11 lipca 1919 r. w przedmiocie niektórych zmian w K. K. i U. P. K., oraz w przedmiocie tekstu K. K. (D. Pr. Nr. 63 p. 375) 220
37. Rozporządzenie Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 1 września 1918 r., dotyczące zastąpienia dokumentów urzędowych niedostępnych z powodu wojny (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 90 p. 390) 222
38. Dekret z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (D. Pr. Nr. 5 p. 96) 223
39. Dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w sprawie tymczasowych przepisów więziennych (D. Pr. Nr. 15 p. 202) 224
40. Ustawa z dnia 8 kwietnia 1919 r. o nietykalności członków sejmu ustawodawczego (D. Pr. Nr. 31 p. 263) 227
41. Ustawa z dnia 30 czerwca 1919 r. w przedmiocie sądów doraźnych (D. Pr. Nr. 55 p. 341) 228
42. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wojskowych z dnia 21 lipca 1919 r., dotyczące wykonania ustawy w przedmiocie sądów doraźnych (D. Pr. Nr. 60 p. 362) 232
43. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 1921 r. w przedmiocie sądownictwa doraźnego (D. U. Nr. 64 p. 405) 234
44. Ustawa z dnia 29 lipca 1919 r. o tymczasowem sądownictwie wojskowem (D. U. Nr. 65 p. 389) 235
45. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Ustawy Wojskowego Postępowania Karnego z d. 5 lipca 1912 r. (D. U. Nr. 59 p. 368) 236
46. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Wojskowego Kodeksu Karnego (D. U. Nr. 59 p. 369) 263
47. Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku (D. U. Nr. 61 p. 386) 270
48. Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej (D. U. Nr. 20 p. 104) 271
49. Ustawa z dnia 4 kwietnia 1920 r. o przywróceniu praw utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych (D. U. Nr. 39 p. 230) 273
50. Ustawa z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (D. U. Nr. 67 p. 449) 275
51. Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 r. w przedmiocie wojskowego sądownictwa doraźnego (D. U. Nr. 71 p. 479) 290
52. Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r. w przedmiocie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego (D. U. Nr. 81 p. 543) 292
53. Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r., o utworzeniu Nadzwyczajnego Sądu Wojskowego dla spraw o przestępstwa oficerów i urzędników wojskowych wynikające ze stosunku służbowego (D. U. Nr. 81 p. 545) 293
54. Ustawa z dnia 25 lutego 1921 r. w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem (D. U. Nr. 30 p. 169) 294
55. Ustawa z dnia 18 marca 1921 r. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku popełnionych przez urzędników (D. U. Nr. 30 p. 177) 310
56. Ustawa z dnia 4 marca 1921 r. zmieniająca art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1919 r. w przedmiocie darowania odszkodowań i nawiązań za przestępstwa leśne (D. U. Nr. 26 p. 145) 314

Str.

57. Ustawa z dnia 24 maja 1921 r. w przedmiocie amnestji z powodu uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej (D. U. Nr. 42 p. 261) 314
58. Przepisy tymczasowe z dnia 18 lipca 1917 r. o kosztach sądowych w postępowaniu karnem (D. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1 p. 7) 319

c) prawo i postępowanie cywilne.

59. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (D. Pr. Nr. 14 p. 164) 320
60. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1919 r. o rejestrze handlowym (D. Pr. Nr. 37 p. 279) . . . 333
61. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 11 marca 1921 r. o opłatach w postępowaniu rejestrowem (D. U. Nr. 25 p. 139) 348
62. Ustawa z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach (D. U. Nr. 111 p. 733) 349
63. Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 1920 r. w przedmiocie organizacji Rady Spółdzielczej (D. U. Nr. 117 p. 776) . . . 378
64. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 10 marca 1921 r. w przedmiocie rejestru spółdzielni (Dz. U. Nr. 25 p. 138) 380
65. Przepisy tymczasowe z d. 18 lipca 1917 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Dep. Spr. Nr. 1 p. 7) . 384
66. Ustawa z dnia 17 marca 1921 r. zmieniająca przepisy tymczasowe o kosztach sądowych (Dz. U. Nr. 32 p. 194) . . . 393
66a. Ustawa z dnia 17 grudnia 1221 r, w tymże przedmiocie (Dz. U. Nr. 106 p. 770) 394
67. Rozporządzenie K. G. z dnia 10 lutego 1920 r. o podatku stemplowym w sądach (D. U. Z. W. Nr. 57 p. 280). . . . 394
68. Tymczasowa instrukcja ogólna dla sądów z dnia 21 sierpnia 1917 r. (art. 167—170) (D. Ust. Dep. Spr. Nr. 2) 395
69. Przepisy przechodnie z dnia 18 lipca 1917 r. do Ustawy Postępowania Cywilnego (Dz. U. Dep. Spr. Nr. 1 Dział I p. 5). 396
70. Dekret z dnia 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie zawieszenia biegu terminów i przedawnień (Dz. Pr. Nr. 9 p. 12) 397
71. Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 grudnia 1921 r. w przedmiocie przedłużenia terminów wekslowych w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie (D. U. Nr 106 p. 775). . 398
72. Ustawa z dnia 9 lipca 1920 r. o taksie dla komorników sądowych (D. U. Nr. 67 p. 450) 399
73. Przepisy tymczasowe z dnia 8 lutego 1919 r. o wynagrodzeniu adwokatów (Dz. Pr. Nr. 15 p. 203) 403
74. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 marca 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Sprawiedliwości w przedmiocie oznaczenia terminów do sprzedaży z licytacji majątków nieruchomych (D. U. № 43 p. 263) 405
75. Rozporządzenie Naczelnego Dowództwa W. P. i K. G. z dnia 19 marca 1919 r. w przedmiocie zarządu majątku władz okupacyjnych oraz rosyjskich (D. U. Z. W. Nr. 1 p. 6) . . . 406
76. Rozporządzenie K. G. z dnia 25 sierpnia 1919 r. dotyczące mienia pozostałego po usuniętych władzach okupacyjnych (D. U. Z. W. Nr. 14 p. 122) 406
77. Rozporządzenie K. G. z dnia 5 września 1919 r., dotyczące unieważnienia umów zawartych tudzież praw nabytych i pochodzących z rozporządzeń b. władz sowieckich i ukraińskich (D. U. Z. W. Nr. 17 p. 149) 409

Str.

78. Rozporządzenie K. G. z d. 8 lutego 1920 r. o ustanowieniu ewidencji majątków osób zaginionych (D. U. Z. W. Nr. 55 p. 183) 409
79. Rozporządzenie K. N. z dnia 22 czerwca 1920 r. w przedmiocie pozbywania i wydzierżawienia nieruchomości, oraz sprzedaży i wyrębu lasów w majątkach odebranych przez rząd rosyjski (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 191) 410
80. Rozporządzenie K. N. z dnia 19 maja 1920 r. w przedmiocie umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 9 p. 123) 411
81. Rozporządzenie K. N. z dnia 23 czerwca 1920 r. w przedmiocie wstrzymania biegu spraw wynikłych z umów przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 15 p. 202). 412
82. Rozporządzenie K. G. z dnia 21 czerwca 1919 r. w przedmiocie uregulowania stosunków pomiedzy użytkownikami cudzych gruntów a powracającymi właścicielami tych gruntów (D. U. Z. W. Nr. 5 p. 38) 412
83. Rozporządzenie K. G. z dnia 17 lipca 1919 r. w przedmiocie regulacji stosunków pomiędzy właścicielami gruntów w powiatach wołyńskich, a ich dzierżawcami (kolonistami) (D. U. Z. W. Nr. 8 p. 49) 413
84. Rozporządzenie K. N. z dnia 27 marca 1920 r. w przedmiocie przedłużenia terminów eksmisji oficjalistów i robotników folwarcznych (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 3 p. 25). 414
85. Rozporządzenie K. G. z dnia 19 lutego 1920 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców małorolnych (D. U. Z. W. Nr. 58 p. 272) 415
86. Rozporządzenie K. N. z dnia 25 maja 1920 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców małorolnych (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 137) 416
87. Rozporządzenie K. G. z dnia 24 kwietnia 1920 r. w przedmiocie wykupu gruntów, dzierżawionych przez drobnych dzierżawców-rolników (D. U. Z. W. Nr. 79 p. 904) 417
88. Rozporządzenie K. N. z dnia 30 marca 1920 r. w przedmiocie nabycia przez długoletnich drobnych dzierżawców i byłych czynszowników użytkowanej przez nich ziemi na własność (D. U. Z. W. i F. P. N. 4 p. 63) 421
89. Rozporządzenie K. N. z dnia 14 kwietnia 1920 r., dotyczące gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 5 p. 79) 427
90. Rozporządzenie K. N. z dnia 16 października 1920 r., dotyczące dokonywania parcelacji prywatnej własności ziemskiej (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 105) 428
91. Rozporządzenie K. G. z dnia 16 października 1919 r. w przedmiocie rejestracji umów, dotyczących sprzedaży lasów (D. U. Z. W. Nr. 22 p. 227) 430
92. Rozporządzenie K. N. z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie przenoszenia tytułu własności na nieruchomości ziemskie (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 11 p. 143) 431
93. Rozporządzenie K. G. z 10 kwietnia 1920 r., dotyczące kuratorjum sędziowskiego (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 846). 433
94. Rozporządzenie K. G. z dnia 29 kwietnia 1920 r., dotyczące moratorjum mieszkaniowego dla rodzin żołnierzy W. P. (D. U. Z. W. Nr. 85 p. 1040) 434
95. Rozporządzenie K. N. z dnia 10 lipca 1920 r. w przedmiocie przedłużenia terminu płatności weksli, terminów procesualnych i przedawnień (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 16 p. 232). . . 435
96. Rozporządzenie K. G. z dnia 5 lutego 1920 r., dotyczące zatwierdzania i zmiany spółek akcyjnych (D. U. Z. W. Nr. 54 p. 176) 436

Str.

97. Rozporządzenie K. G. z dnia 23 grudnia 1919 roku w przedmiocie spółek kredytowych (D. U. Z. W. Nr. 45 p. 9) 437
98. Rozporządzenie K. G. z dnia 8 czerwca 1920 r. w przedmiocie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (D. U. Z. W. Nr. 92 p. 1339) 438
99. Ustawa z dnia 18 grudnia 1920 r. o ochronie lokatorów (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 19) (zamiast uchylonego rozporządzenia K. G. z dnia 14 maja 1919 r.). 442
100. Rozporządzenie K. N. z dnia 12 kwietnia 1920 r. w przedmiocie ulg dla właścicieli nowo budujących się domów (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 5 p. 81). 452
101. Rozporządzenie K. N. z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie uchylenia ograniczeń w rozporządzaniu się dobrami nieruchomemi z tytułu ich charakteru rodowego (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 10 p. 136) 453
102. Rozporządzenie K. N. z dnia 20 marca 1920 r. w przedmiocie zawieszenia spraw odwoławczych w Sądach Okręgowych w Łucku i Kamieńcu Podolskim (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 8 p. 27) 453
103. Rozporządzenie K. G. z dnia 17 kwietnia 1920 r., dotyczące postępowania sądowo-mierniczego (D. U. Z. W. Nr. 78 p. 850) . 454
104. Rozporządzenie K. G. z dnia 31 sierpnia 1919 r., dotyczące wprowadzenia ustroju hipotecznego (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157) 456
105. Taryfa opłat za czynności notarjusza (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157). 484
106. Rozporządzenie K. G. z dnia 1 kwietnia 1920 r. w przedmiocie uzupełnienia obowiązujących na Z. W. ustaw w związku z wprowadzeniem hipoteki i zmianą w trybie mianowania notarjuszy (D. U. Z. W. Nr. 72 p. 660) 488

III. Akta ustawodawcze wydane po wcieleniu Z. W. do Rzeczypospolitej.

I. Przejęcie na własność Państwa ziemi i nadanie jej żołnierzom.

107. Ustawa z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiat. Rzeczypospolitej Polskiej (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 17) 494
108. Ustawa z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadanie ziemi żołnierzom W. P. (D. U. 1921 r. Nr. 4 p. 18) 496
109. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 16 marca 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospospolitej Polskiej 499
110. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. z dnia 21 kwietnia 1921 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie trybu postępowania w komisjach odwoławczych utworzonych w myśl ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (D. U. Nr. 39 p. 239) 503
111. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. z dnia 22 lipca 1921 r. wydane w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie zabezpieczenia przy wykonywaniu ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej praw osób internowanych i wywiezionych przez obce władze oraz osób powracających do swych siedzib po 1 kwietnia 1921 r. (D. U. Nr. 65 p. 420) 507

Str.

112. Rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego oraz Ministrów Rolnictwa i D. P., Spraw Wojskowych, w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom W. P. (D. U. Nr. 31 p. 192) 509

II. Z zakresu a) sądownictwa:

113. Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (D. U. Nr. 31 p. 178) 514
114. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1921 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na Z. W. (D. U. Nr. 71 p. 479) . 515
115. Ustawa z dnia 31 lipca 1919 r. w przedmiocie utworzenia Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (D. U. Nr. 65 p. 390) 516
116. Uchwała Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 1919 r. w przedmiocie ustroju i czynności Prokuratorji Generalnej (D. U. Nr. 75 p. 433) 522
117. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowem na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności publicznej (D. Pr. Nr. 14 p. 162) 533
117b. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów normujących organizację sądownictwa i postępowanie sądowe cywilne na Z. W. (D. U. Nr. 10 p. 70) 542

b) administracji

118. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1920 r. w przedmiocie utworzenia władz administracyjnych II instancji na Z. W. (D. U. Nr. 115 p. 700) 544
119. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 marca 1921 r. o organizacji władz administracyjnych II instancji na Z. W. (D. U. Nr. 39 p. 235) 545
120. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 1920 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy o policji państwowej z dnia 24 lipca 1919 r. na Z. W. (D. U. 1921 r. Nr. 3 p. 15) 554
121. Ustawa z dnia 24 lipca 1919 r. o policji państwowej (D. Pr. Nr. 61 p. 363) 555
122. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1921 r. o utworzeniu służby bezpieczeństwa w pasie neutralnym na wschodniej granicy Rzeczypospolitej (D. U. Nr. 12 p. 65) . 562
123. Ustawa z 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (D. U. № 33 p. 264) (zamiast uchylonej ustawy z dnia 27 listopada 1919 r.) 563
124. Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 28 grudnia 1919 r. w przedmiocie wykonania ustawy o obowiązku gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (D. U. 1920 r. Nr. 3 p. 15) (wycofane) . . . . . .
125. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych (D. Pr. Nr. 14 p. 186) 573
126. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o zakładach drukarskich i składach druków (D. Pr. Nr. 14 p. 146) 589

Str.

127. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o widowiskach (Dz. Pr. Nr. 14 p. 177) . . . 582
128. Ustawa z dnia 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk (D. U. Nr. 88 p. 478) 583
129. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 16 września 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 24 października 1919 r. o zmianie nazwisk (D. U. Nr. 92 p. 678) 584
130. Dekret z dnia 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji (Dz. Pr. Nr. 9 p. 123) 587
131. Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. w przedmiocie ochrony granic (D. U Nr. 64 p. 426) . . . 588
132. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 1921 r. w przedmiocie zmiany w przepisach prawnych o organizacji władz administracyjnych I instancji obowiązujących na Z. W. (D. U. Nr. 94 p. 693) 591
133. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji powiatowych władz administracyjnych I instancji na obszarach b. zaboru rosyjskiego (D. U. Nr. 72 p. 426) 592
134. Rozporządzenie Wykonawcze Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1919 r. do rozporządzenia z dnia 28 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji władz administracyjnych I instancji na obszarach b. zaboru rosyjskiego (D. U. Nr. 90 p. 489) . . 593
135. Rozporządzenie Wykonawcze Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1919 r. do rozporządzenia z dnia 28 sierpnia 1919 r. określające zasady zespolenia urzędów i organów powiatowej administracji państwowej (D. U. Nr. 90 p. 488) 597
136. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 listopada 1920 r. w przedmiocie wyznaczenia kar w drodze postanowienia administracyjno-karnego na Terenach Przyfrontowych i Etapowych (D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 30) i o postępowaniu administracyjno-karnem na tych terenach (D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 31) 599
137. Zarządzenie K. G. z dnia 5 listopada 1919 r. o organizacji państwowych władz powiatowych (D. U. Z. W. Nr. 28 p. 303 603

c) polityki agrarnej:

138. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W. rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich oraz ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. organizacji urzędów ziemskich (D. U. Nr. 30 p. 178) 603
139. Rozporządzenie tymczasowe Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (D. U. Nr. 73 p. 428) 604
140. Rozporządzenie Wykonawcze Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego i Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 1921 r. o stosowaniu rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich na Ziemiach Wschodnich D. U. Nr. 52 p. 325) 606
141. Ustawa z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji ziemskich (D. U. Nr. 70 p. 461) 611
141b. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 1922 r. w przedmiocie utworzenia okręgowych i powiatowych urzędów ziemskich na Z. W. (D. U. Nr. 41 p. 345) 619

Str.

142. Rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 27 kwietnia 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie postępowania przy parcelacji posiadłości ziemskich prowadzonej przez osoby prywatne (D. U. Nr. 43 p. 264) 620

143. Rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 14 listopada 1921 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie parcelacyjnego podziału ziemi na Z. W. (D. U. 1922 r. Nr. 1 p. 3) 622

144. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W. mocy obowiązującej ustaw i przepisów o zaopatrzeniu ludności w drzewo (D. U. Nr. 45 p. 271) 626

145. Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 1 września 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i D. P. oraz Skarbu w przedmiocie dostarczania drzewa opałowego instytucjom i osobom uprawnionym w okresie zimowym 1921/2 r. (D. U. Nr. 89 p. 662) 627

146. Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 2 stycznia 1922 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i D. P. oraz Skarbu w przedmiocie ustanowienia cen drzewa budulcowego zajętego w lasach prywatnych na cele odbudowy (D. U. Nr. 10 p. 83) 631

147. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W. mocy obowiązującej dekretu z dnia 16 stycznia 1919 r. o organizacji urzędów ochrony lasów (D. U. Nr. 69 p. 454) 632

148. Dekret z dnia 16 stycznia 1919 r. w przedmiocie organizacji urzędów ochrony lasów (D. Pr. Nr. 21 p. 117) 633

149. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1921 r. o rozciągnięciu na Z. W. mocy obowiązującej dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (D. U. Nr. 71 p. 474) 640

150. Dekret z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (D. P. Nr. 21 p. 67) 641

151. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1920 r. w przedmiocie organizacji i zakresu działania okręgowych zarządów dóbr państwowych (D. U. Nr. 114 p. 752) . . . 643

152. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1920 r. w przedmiocie organizacji i zakresu działania okręgowych zarządów lasów państwowych (D. U. Nr. 114 p. 753) . . . 64

153. Ustawa z dnia 18 marca 1920 r. w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych (D. U. Nr. 28 p. 165) 648

154. Ustawa z dnia 30 lipca 1921 r. w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany ustawy z dnia 18 marca 1920 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych (D. U. Nr. 75 p. 513) 651

155. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i D. P. z dnia 31 grudnia 1921 r., wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości oraz Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego w przedmiocie wykonania ustaw z dnia 18 marca 1920 r. i z 30 lipca 1921 r. w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych (D. U. 1922 r. Nr. 7 p. 55) (zamiast uchylonego rozporządzenia z dnia 16 września 1920 r.) 651

156. Ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (D. U. Nr. 70 p. 462) 656

157. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 września 1921 r. w przedmiocie oznaczenia części Państwa, w których nad-

Str.

wyżki gruntów ponad 60 ha i 400 ha podlegają przymusowemu wykupowi na cele przeprowadzenia reformy rolnej (D. U. Nr. 81 p. 561) 666

158. Przepisy wykonawcze z dnia 17 sierpnia 1920 r. do ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (D. U. Nr. 83 p. 557) 667

158b. Ustawa z dnia 10 stycznia 1922 r. w przedmiocie likwidacji serwitutów na Z. W. (D. U. Nr. 10 p. 65) 672

158c. Ustawa z dnia 27 stycznia 1922 r. w przedmiocie upoważnienia osób uprawiających działki ziemi na cudzych gruntach na obszarze Z. W. do czasowego użytkowania uprawianych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń (D. U. Nr. 10 p. 68) 676

d) skarbowości:

159. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 28 kwietnia 1921 r. w przedmiocie utworzenia izb skarbowych na obszarze Z. W. (D. U. Nr. 39 p. 243) (zamiast uchylonego rozporządzenia z dnia 20 grudnia 1920 r.) 678

160. Rozporządzenie wykonawcze z dnia 30 stycznia 1920 r. do Ustawy o organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze województw: Białostockiego, Kaliskiego, Lubelskiego, Łódzkiego i Warszawskiego, wydane na zasadzie art. 3 i 15 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (D. U. Nr. 15 p. 81) 679

161. Ustawa z dnia 3 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych (D. Pr. Nr. 65 p. 391) 682

162. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 marca 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W. ustaw o państwowym podatku dochodowym i majątkowym, o podatku od kapitałów i rent; ustawy o podatku przemysłowym w części dotyczącej zasadniczego podatku przemysłowego, oraz w sprawie uchylenia pobieranego w powiatach Wołyńskich na rzecz Skarbu podatku od widowisk (D. U. Nr. 35 p. 206) 685

163. Ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym (D. U. Nr. 82 p. 550) . . . 687

164. Ustawa z dnia 4 kwietnia 1922 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym (D. U. Nr. 29 p. 252) (zamiast ustawy z dnia 14 czerwca 1921 r. o unormowaniu podatku na rok podatkowy 1921) 725

165. Ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (D. U. Nr. 76 p. 517) 733

166. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 17 stycznia 1922 r. i ustawa o podatku przemysłowym (D. U. Nr. 17 p. 140) (zamiast ustawy z dnia 6 lipca 1920 r.) 745

167. Rozporządzenie K. N. z dnia 10 czerwca 1920 r. w przedmiocie podatku komunalno-skarbowego od widowisk (D. U. Z. W. i F. P. Nr. 14 p. 185) 786

168. Ustawa okowiciana z dnia 10 października 1915 r. (D. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 5 p. 13) 788

169. Ustawa z dnia 17 czerwca 1921 r. o poborze na rzecz Skarbu dodatku do podatku gruntowego, podymnego, domowo-klasowego i budynkowego oraz unormowaniu poboru podatku gruntowego na Z. W. (D. U. Nr. 59 p. 372) 790

170. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 3 lipca 1921 roku w przedmiocie utworzenia urzędów skarbowych i monopolów państwowych na Z. W. (D. U. Nr. 64 p. 408). 791

171. Rozporządzenie Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej (D. U. Nr. 51 p. 314) 793

Str.

172. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem (D. U. 1921 r. Nr. 11 p. 64) . . . 800
172a. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 grudnia 1921 r. w przedmiocie zmian w postępowaniu celnem (D. U. 1922 r. Nr. 5 p. 35). 823
173. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1921 roku w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na Z. W. (D. U. Nr. 71 p. 476) 826
174. Przepisy z dnia 2 czerwca 1920 r. o opodatkowaniu spadków i darowizn (D. U. Nr. 49 p. 300). 827
175. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 22 lipca 1920 roku zawierające przepisy wykonawcze w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn (D. U. Nr. 78 p. 524) 839
176. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 5 sierpnia 1921 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 22 lipca 1920 r., zawierającego przepisy wykonawcze w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn (D. U. Nr. 79 p. 543) 880
177. Rozporządzenie K. G. z dnia 20 listopada 1919 r., dotyczące oszacowania majątków przy ustaleniu opłat skarbowych od majątków przechodzących tytułem darmym lub obciążnym (D. U. Z. W. Nr. 35 p. 403) 884
178. Ustawa z dnia 29 kwietnia 1220 r. o zakazie dokonywania wypłat w walucie rublowej rosyjskiej i przerachowaniu zobowiązań rublowych na marki polskie (D. U. Nr. 38 p. 216) . . 888
179. Ustawa z dnia 23 marca 1920 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowemi i kantorami wymiany (D. U. Nr. 30 p. 175) [1]) 889
180. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej rozporządzenia o poborze opłat stemplowych, dekretu o opłacie od podań i świadectw urzędowych, art. 6—10 ustawy o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stempl. od ubezpieczeń, od weksli i od sprzedaży przedmiotów zbytku na Z. W. (D. U. Nr. 82 p. 567) 892
181. Rozporządzenie Gen. Gub. Warszawskiego z dnia 19 lipca 1916 r. w przedmiocie poboru opłat stemplowych (D. Rozp. Nr. 40 p. 126) 893
182. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych (D. U. Nr. 38 p. 315) [2]) 899
183. Przepisy z dnia 8 maja 1922 r. w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz od świadectw urzędowych (D. U. Nr. 38 p. 319) 902
184. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 8 maja 1922 r. w przedmiocie opłat stemplowych od pełnomocnictw (D. U. Nr. 38 p. 320) 918
185. Przepisy z dnia 8 maja 1922 r. w przedmiocie opłat stemplowych od dokumentów przewozowych (D. U. Nr. 38 p. 321) 919
185a. Ustawa z dnia 28 października 1921 r o opłatach stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru sum pieniężnych lub innych przedmiotów wartościowych (D. U. Nr. 92 p. 676) 922

---

[1]) Sposób otrzymywania koncesji, w tej liczbie i przez już istniejące domy bankowe i kantory wymiany, wysokość kapitału zakładowego (od 200.000 lub 300.000 mk, albo od 50.000 do 150.000 mk.) i rachunkowość określa rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 22 grudnia 1921 r. (D. U. 1922 r. Nr. 2 p. 10).

[2]) Załączniki Nr. 182—185 umieszczone są zamiast przepisów wskazanych na str. 32, jako obowiązujące obecnie na całym terenie Rzeczypospolitej.

Str.

186. Ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (D. U. Nr. 75 p. 509) 928
187. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27 września 1920 r. celem wykonania ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (D. U. Nr. 75 p. 509) 931
188. Ustawa z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (D. U. 1922 r. Nr. 88 p. 313) (zamiast uchylonej ustawy z dnia 16 lipca 1920 r.) 933
189. Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 maja 1922 r. celem wykonania ustawy z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (D. U. Nr. 38 p. 317) 942
189a. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 13 maja 1922 roku w przedmiocie blankietów wekslowych (D. U. Nr. 38 p. 318). 948
190. Ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od przedmiotów zbytku (D. U. Nr. 79 p. 528) 950
191. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 13 września 1920 r. celem wykonania ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od przedmiotów zbytku (D. U. Nr. 89 p. 590) . . 954
192. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 2 stycznia 1921 r. w przedmiocie zmian i uzupełnień niektórych postanowień rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku (D. U. Nr. 10 p. 57). 966
193. Przepisy o tytoniu krajanym z dnia 2 października 1915 r. (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 4 p. 10) i o papierosach z dnia 1 grudnia 1915 r. (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 12 p. 33) 967
194. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 28 października 1921 r. celem wykonania rozporządzenia o poborze opłat stemplowych, dekretu o opłacie od podań i świadectw urzędowych, art. 6—10 ustawy o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych oraz ustaw o opłatach stemplowych od ubezpieczeń, od weksli i od sprzedaży przedmiotów zbytku na Z. W. (D. U. Nr. 92 p. 682). 971
195. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 12 kwietnia 1919 r. w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów w przedmiocie opłat od podań wnoszonych w drodze telegraficznej (D. Pr. Nr. 34 p. 274) 978

e) wojskowości.

196. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W niektórych dekretów, ustaw i rozporządzeń obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej lub w przyległych dzielnicach (D. U. Nr. 45 p. 270). 974
197. Tymczasowa ustawa z dnia 27 października 1918 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (D. Pr. Nr. 13 p. 28). 977
198. Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 22 września 1920 r. o wzmiankach w aktach zejścia osób zabitych przez nieprzyjaciela lub zmarłych z powodu okoliczności wojennych (D. U. Nr. 92 p. 610) 994
199. Dekret z dnia 2 stycznia 1919 r. o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (D. Pr. Nr. 1 p. 80) 995
200. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego (D. Pr. Nr 35 p. 276) 995
201. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Poczt i Telegrafu i Kolei w przedmiocie ułatwienia donoszeń ludności cywilnej, odnoszących się do bezpraw-

Str.

nych rekwizycji i plądrowania przez osoby wojskowe (D. U. Nr. 98 p. 658) 1000
202. Ustawa z dnia 25 lipca 1919 r. o osobistych świadczeniach wojennych (D. U. Nr. 67 p. 401) 1000
203. Ustawa z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk przybranych podczas służby wojskowej (D. U. Nr. 42 p. 251) 1004
204. Rozporządzenie Wykonawcze Ministra Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 20 listopada 1920 r. do ustawy z dnia 11 maja 1920 r. w przedmiocie uznania nazwisk przybranych podczas służby wojskowej (D. U. Nr. 112 p. 743) 1005
205. Ustawa z dnia 27 marca 1920 r. o kolejach podczas wojny (D. U. Nr. 27 p. 160) 1006
206. Ustawa z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radjotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny (D. U. 1921 r. Nr. 7 p. 36) 1008
207. Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach (D. U. Nr. 69 p. 416) 1010

f) pracy i handlu:

208. Ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (D. U. Nr. 79 p. 527) 1010
209. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 1921 roku w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą i na jej zasadzie wydanych rozporządzeń na Z. W. (D. U. Nr. 66 p. 426) 1020
210. Dekret z dnia 8 lutego 1919 r. o miarach (D. Pr. Nr. 15 p. 211). 1022
211. Rozporządzenie z dnia 7 kwietnia 1919 r. o legalnych jednostkach miar (D. Pr. Nr. 41 p. 299) 1024

g) robót publicznych:

212. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 1921 roku w przedmiocie rozciągnięcia na Z. W. mocy ustaw o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg i mostów i o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (D. U. Nr. 36 p. 213) 1026
213. Ustawa z dnia 10 grudnia 1920 r. o dostarczaniu środków przewozowych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 31) 1027
214. Ustawa z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (D. U. 1921 r. Nr. 6 p. 32) 1029
215. Ustawa z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (D. U. Nr. 89 p. 653) . . . 1037
216. Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych (D. Pr. Nr. 14 p. 176) 1044
217. Ustawa z dnia 9 lipca 1919 r. o budowie kanałów żeglownych tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych (D. Pr. Nr. 59 p. 356) 1045
218. Ustawa z dnia 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny (D. Pr. Nr. 63 p. 368) 1046
219. Ustawa z dnia 21 stycznia 1921 r. zmieniająca art. 8 ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. w brzmieniu ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny (D. U. Nr. 13 p. 72) 1049
220. Ustawa z dnia 2 marca 1920 r. o odbudowie technicznej wsi, miast i miasteczek (D. U. Nr. 24 p. 143). 1050

Str.

221. Rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 1916 r. w przedmiocie swobodnego odpływu wód (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 47 p. 151) 1058
222. Rozporządzenie z dnia 4 października 1916 r. o spółkach wodnych (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 50 p. 165) . . . 1061

h) oświaty:

223. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1921 r. w przedmiocie utworzenia władz szkolnych na Z. W. (D. U. Nr. 15 p. 91) 1071

i) poczt i telegrafów:

224. Ustawa z dnia 27 maja 1919 r. o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu (D. Pr. Nr. 44 p. 310) 1073

j) zdrowotności:

225. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia ustaw sanitarnych na Z. W. (D. U. Nr. 100 p. 720) 1079
226. Zasadnicza ustawa sanitarna z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63 p. 371) 1080
227. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży alkoholu (D. U. Nr. 37 p. 210) 1084
228. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu z 2 czerwca 1922 r. o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych (D. U. Nr. 51 p. 462) 1088

IV. Samorząd na Z. W.

229. Rozporządzenie K. G. z dnia 27 czerwca 1919 r. o tymczasowej ustawie miejskiej (D. U. Z. W. Nr. 7 p. 46) 1091
230. Rozporządzenie K. G. z dnia 14 sierpnia 1919 r. o ustawie miejskiej (D. U. Z. W. Nr. 12 p. 46) 1094
231. Rozporządzenie K. G. z dnia 4 czerwca 1920 r. w przedmiocie ustawy o samorządzie powiatowym (D. U. Z. W. Nr. 90 p. 1284) 1105
232. Rozporządzenie K. G. z dnia 26 września 1919 r. o samorządzie gminnym (D. U. Z. W. Nr. 21 p. 215) 1121
233. Rozporządzenie K. G. z dnia 25 października 1919 r. o skarbowości miast (D. U. Z. W. Nr. 27 p. 285) 1134
234. Rozporządzenie K. G. z dnia 9 grudnia 1919 r. o skarbowości tymczasowych powiatowych zarządów ziemskich (D. U. Z. W. Nr. 45 p. 1) 1137
235. Rozporządzenie K. G. z dnia 21 listopada 1919 r. o skarbowości gmin wiejskich (D. U. Z. W. Nr. 40 p. 435) 1139

V. Dodatek.

236. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 1922 r. o opłatach za czynności sądowo-lekarskie (D. U. Nr. 32 p. 262) 1142
237. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 maja 1922 roku w przedmiocie taksy dla pisarzy hipotecznych (D. U. Nr. 41 p. 352) [1] 1144

[1] P. uzupełnienie.

Str.

238. Ustawa z dnia 27 stycznia 1922 r. w przedmiocie zmiany i uzupełnienia niektórych przepisów obowiązujących w b. Królestwie Polskiem Kod. Cyw. z 1825 r. oraz Ust. Post. Cyw., dotyczących nieobecnych i zaginionych (D. U. Nr. 11 p. 87). 1146

239. Taksa dla pisarzy hipotecznych z dnia 2 marca 1920 roku (D. U. Z. W. Nr. 64 p. 533). 1152

240. Dekret z dnia 24 grudnia 1918 r. w przedmiocie statutu tymczasowego o palestrze polskiej (Dz. Pr. Nr. 22 p. 75) . . . 1153

241. Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień karnych obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej (D. U. Nr. 66 p. 597) 1165

242. Ustawa z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (D. U. Nr. 44 p. 267). 1167

243. Ustawa przechodnia z dnia 18 maja 1921 r. do ustawy konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r. w sprawie tymczasowej organizacji władzy zwierzchniej Rzeczypospolitej (D. U. Nr. 44 p. 268) 1184

244. Ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (D. U. Nr. 7 p. 44). 1185

245. Ustawa z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (D. U. Nr. 67 p. 600) 1187

246. Ustawa z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmian w ustawie z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (D. U. Nr. 68 p. 618) 1195

247. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1922 r. w przedmiocie prawa karnego i przepisów o drukach w Ziemi Wileńskiej (D. U. Nr. 71 p. 644) 1199

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

w porządku chronologicznym wydania przepisów prawnych.

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Paźdz. 2 1915 r.	Rozp. Gen. Gub. Warsz.	Tytoń krajany	193
„ 10	„	Okowita	168
Grudz. 1	„	Papierosy	193
Lipiec 19 1916 r.	„	Opłaty stemplowe.	181
Sierpień 20	„	Swobodny odpływ wód	221
Paźdz. 4	„	Spółki wodne	222
Lipiec 18 1917 r.	Uchw. Rady Stanu	Przep. tymcz. o urządz. sądownictwa.	27 i 29
„ „	„	Przep. przech. do U. P. K.	31
„ „	„	Przep. przech. do U. P. C.	69
„ „	„	Koszta sądowe karne	58
„ „	„	Koszta sądowe cywilne	65
Sierpień 7	„	Przep. przech. do K. K.	32
„ 21	„	Instrukcja sądowa.	4 i 68
„ „	Rozp. Dyr. Dep Spraw.	Wzory do instrukcji	5
Wrzesień 29	„	Odznaki sądowe	12
Stycz. 2 1918 r.	Zarz. Min. Spraw.	Kaucje komorników	7
„ 3	Dekret	Organizacje władz naczelnych. . .	28
„ 18	Okóln. Min. Spraw.	Pieczęcie sądowe.	14
„ 22	„	Zajęcia poboczne urzędników . . .	15
Marzec 1	Uchw. Rady Stanu	Instrukcja dla urzęd. prokuratorskich.	6
Wrzesień 1	Rozp. Gen. Gub. Warsz.	Zastąpienie dokumentów urzędowych	37
„ „	Zarz. Min. Spraw.	Odznaki sądowe	13
Październik 27	Ustawa	Służba wojskowa	197
Listopad 15	Rozp. Rady Stanu	Obchodzenie świąt	11
Grudzień 9	Dekret	Zmiany K. K. i U. P. K.	33
„ 16	„	Przymusowy zarząd państwowy . .	150
„ 24	„	Statut Palestry Polskiej	240
Stycz. 2 1919 r.	„	Przywrócenie mocy cz. IV K. K. . .	34
„ „	„	Wojsko w wypadkach wyjątkowych.	199
„ 8	„	Przeciwdziałanie wyborom do Sejmu.	38
„ 11	„	Zmiana art. 99—102 K. K.	35
„ 16	„	Zawiesz. biegu termin. i przedawnień.	70
„ „	„	Urzędy ochrony lasów	148
„ 25	„	Nabywanie i posiadanie broni . . .	130
Luty 7	„	Dyslokacja sądów.	26
„ „	„	Rejestr handlowy	59
„ „	„	Wywłaszczenie przymusowe . . .	117
„ „	„	Przepisy prasowe	125
„ „	„	Zakłady drukarskie i składy druków.	126
„ „	„	Widowiska	127
„ „	„	Przepisy budowlane	216

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał
Luty 8 1919 r.	Dekret	Aplikacja sądowa	9
„ „	„	Sąd Najwyższy	17
„ „	„	Przepisy więzienne	39
„ „	„	Wynagrodzenie adwokatów	73
„ „	„	Miary	210
Marzec 19	Nacz. Dow. W. P.	Majątek władz okupac. i rosyjskich.	75
Kwiecień 7	Rozp. Min. Przem i H.	Legalne jednostki miar.	211
„ 8	Ustawa	Nietykalność członków Sejmu Ustaw.	40
„ 12	Rozp. M. Sk.	Opłaty od podań telegraficznych	195
„ 18	Rozp. R. M.	Użycie wojska dla zabezp. porządku.	200
„ 22	Rozp. Min. Spraw.	Rejestr handlowy	60
„ 29	Ustawa	Wypłaty w walucie rublowej	178
Maj 27	„	Państwowa wyłączność poczty, telegrafu i telefonu	224
Czerwiec 21	Rozp. K. G.	Użytkownicy cudzych gruntów	82
„ 27	„	Tymczasowa ustawa miejska	229
„ 30	Ustawa	Sądy doraźne	41
Lipiec 9	„	Budowa kanałów i regulacja rzek	217
„ 11	„	Sądownictwo wojskowe	44
„ 17	Rozp. K. G.	Koloniści na Wołyniu	83
„ 18	Ustawa	Odbudowa gospodarstw	218
„ 19	„	Sanitarna	226
„ 21	„	Zmiany w K. K. i U. P. K.	33
„ „	Rozp. Min. Spraw.	Sądy doraźne	42
„ 24	Ustawa	Policja państwowa	121
„ 25	„	Osobiste świadczenia wojenne.	202
„ 31	„	Prokuratorja Generalna	115
„ „	„	Władze i urzędy skarbowe	161
Sierpień 1	„	Odpowiedzialność wojskowych za przestępstwa z chęci zysku	47
„ „	„	Godła i barwy	207
„ 14	Rozp. K. G.	Ustawa miejska.	230
„ 25	„	Mienie po okupantach	76
„ 28	Uchw. R. M.	Ustrój i czynności Prokuratorji Gen	116
„ „	Rozp. R. M.	Władze administracyjne I instancji	133
„ 31	Rozp. K. G.	Ustrój hipoteczny.	104
„ „	„	Taryfa notarjalna	105
Wrzesień 1	Rozp. R. M.	Przenoszenie własności nieruchomości ziemskich	139
„ 5	Rozp. K. G.	Umowy bolszewickie.	77
„ 26	„	Samorząd gminny	232
Październik 14	„	Zastępcy podprokuratorów i sędziów	22
„ 16	„	Sędziowie śledczy do spraw szczególnej wagi.	20
„ „	Rozp. K. N.	Parcelacja pryw. własności ziemskiej.	90
„ „	Rozp. K. G.	Rejestracja umów leśnych.	92
„ 20	„	Opłaty obrońców prywatnych	24
„ 23	„	Adwokaci na stanowisk. rządowych.	25
„ 24	Ustawa	Zmiana nazwisk	128
„ 25	Rozp. K. G.	Skarbowość miast.	233
Listopad 4	„	Tłómacze przysięgli	21
„ 5	„	Organizacja pow. i władz powiatowych	137
„ 18	Rozp. R. M.	Organizacja władz I instancji	134

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Listop. 13 1919 r.	Rozp. R. M.	Zespolenie urzędów powiatowej administracji	135
„ 20	Rozp. K. G.	Oszacowanie majątków przy opłatach skarbowych	177
„ 21	„	Skarbowość gmin wiejskich	235
Grudzień 9	„	Skarbowość powiatowych zarządów ziemskich	234
„ 23	„	Spółki kredytowe	97
Stycz. 20 1920 r.	Ustawa	Obywatelstwo Państwa Polskiego	244
„ 28	Rozp. K. G.	Lekarze policyjno-sądowi	23
„ 30	Rozp. M. Sk.	Organizacja władz skarbowych	160
Luty 5	Rozp. K. G	Spółki akcyjne	96
„ 10	„	Podatek stemplowy w sądach	67
„ „	„	Ewidencja majątk. osób zaginionych.	78
„ 19	„	Wstrzymanie eksmisji dzierżawców	85
„ 20	Ustawa	Pogwałcenie przep. o służbie wojsk.	48
Marzec 2	„	Odbudowa wsi, miast i miasteczek	220
„ „	Rozp. K. G.	Taksa dla pisarzy hipotecznych	239
„ 11	Okóln. K. G	Prawa i rozporządz. obowiązujące	3
„ 18	Ustawa	Niezagospodarowane użytki rolne	153
„ 20	Rozp. K. N.	Zawieszenie spraw odwoławczych	102
„ 23	Ustawa	Nadzór nad przedsiębiorstwami bankowemi i kantorami wymiany	179
„ 24	„	Nabywanie nieruchomości przez obcokrajowców	113
„ 27	„	Koleje w czasie wojny	205
„ „	Rozp. K. N.	Eksmisja oficjalistów i robotników folwarcznych	84
„ 30	„	Nabycie ziemi przez drobnych dzierżawców i czynszowników	88
Kwiecień 1	Rozp. K. G	Uzupełnienie ustaw w związku z ustrojem hipotecznym	106
„ 4	Ustawa	Przywrócenie praw utraconych wskutek przestępstw politycznych i wojskowych	49
„ 10	Rozp. K. G.	Moratorjum sędziowskie	93
„ 12	Rozp. K. N.	Ulgi dla nowobudujących się domów.	100
„ 14	„	Grunta czynszowe w miastach i miasteczkach	89
„ 17	Rozp. K. G.	Postępowanie sądowo-miernicze	103
„ 23	Ustawa	Ograniczenia w sprzedaży alkoholu.	227
„ 24	Rozp. K. G.	Wykup gruntów przez drobnych	
„ 29	„	dzierżawców-rolników	87
		Moratorjum mieszkan. dla żołnierzy.	94
Maj 10	Rozp. R. M.	Wojskowe postępowanie karne	45
„ „		Wojskowy kodeks karny	46
„ „	Rozp. K. N.	Uchylenie charakteru „rodowego“ majątków	101
„ 11	Ustawa	Uznanie nazwisk przybr. na wojnie.	203
„ 19	Rozp. K. N.	Umowy przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich	80
„ 25	„	Wstrzymanie eksmisji małorolnych dzierżawców	86
„ 29	„	Przenoszenie tytułu własności na nieruchomości ziemskie	92
Czerwiec 2	„	Majątki odebrane przez rząd rosyjski	79
„ „	Rozp M. Sk.	Opodatkowanie spadków i darowizn	174

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Czer. 4 1920 r.	Ustawa	Ustrój władz szkolnych	223
„ „	Rozp. K. G.	Samorząd powiatowy	231 *)
„ 8	„	Spółki z ogran. odpowiedzialnością .	98
„ 10	Rozp. K. N.	Podatek od widowisk	167
„ 11	Rozp. M. Sk.	Taryfa celna	171
„ 23	Rozp. K. N.	Wstrzymanie spraw o umowach przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich	81
„ 26	Rozp. M. Spr.	Egzamina sądowe	10
Lipiec 2	Ustawa	Zwalczanie lichwy wojennej	50
„ 6	„	Organizacja urzędów ziemskich . .	141
„ 9	„	Taksa dla komorników.	72
„ 10	Rozp. K. N.	Przedłużenie terminów wekslowych i procesualnych	95
„ 15	Ustawa	Wykonanie reformy rolnej.	156
„ „	„	Obrót towarowy z zagranicą . . .	208
„ 16	„	Podatek dochodowy i majątkowy. .	163
„ „	„	Podatek od kapitałów i rent . . .	165
„ „	„	Opłaty stemplowe od ubezpieczeń .	186
„ „	„	Opłaty stemplowe od przedmiotów zbytku	190
„ 17	R. G. U. Z.	Przepisy do reformy rolnej	158
„ 20	R. R. O. P.	Ochrona granic.	131
„ 22	Rozp. M. Sk.	Opodatkowanie spadków i darowizn.	175
„ 30	R. R. O. P.	Wojskowe sądownictwo doraźne . .	51
Sierpień 18	„	Obostrzenie kar za przestępstwa wojskowych ze stosunku służbowego	52
„ „	„	Nadzwyczajny sąd wojskowy . . .	53
Wrzesień 13	Rozp. M. Sk.	Wykonanie ustawy o opłacie od przedmiotów zbytku	191
„ 22	R. R. O. P.	Akta zejścia osób zabitych przez nieprzyjaciela	198
„ 27	Rozp. M. Sk.	Wykonanie ustawy o opłatach od aktów ubezpieczeniowych . . .	187
Październ. 29	Ustawa	Spółdzielnie	62
Listopad 5	Rozp. Min. Spr. Wewn.	Sądy na Z. W.	18
„ „	„	Etaty sądowe	19
„ „	„	Postępowanie administracyjno-karne	136
„ 18	Rozp. R. M.	Władze administr. II instancji na Z. W.	118
„ 20	Rozp. Min. Spr. Wojsk.	Wykonanie ustawy o zmianie nazwisk.	204
„ 23	Rozp. R. M.	Okręgowe zarządy dóbr państwow.	151
„ „	„	Zarząd lasów państwowych	152
„ 27	„	Likwidacja Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych. . . .	1
Grudzień 10	Ustawa	Środki przewozowe do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów	213
„ „	„	Budowa i utrzym. dróg publicznych.	214
„ 13	Rozp. Min. Spr. Wewn.	Policja Państwowa na Z. W. . . .	120
„ „	Rozp. M. Sk.	Postępowanie celne	172
„ 14	„	Rada Współdzielcza.	63
„ 17	Ustawa	Przejęcie ziemi na własność Państwa	107
„ „	„	Nadanie ziemi żołnierzom.	108

*) Uch. p. 651/22 r.

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Grudz. 18 1920 r.	Ustawa	Poczty i telegrafy w czasie wojny .	206
„ „	„	Ochrona lokatorów	99
Styczn. 2 1921 r.	Rozp. M. Sk.	Przepisy do ustawy o opłacie stemplowej od sprzed. przedm. zbytku	192
„ 13	Rozp. R. M.	Służba bezpieczeństwa w pasie neutralnym	122
„ 21	Ustawa	Zmiana art. 8 ustawy z d. 18 lipca 1919 r. o odbud. gospodarstw .	219
Luty 4	„	Unormowanie stanu prawno-politycznego na Z. W.	2
„ 25	„	Zmiany w ustawodawstwie karnem .	54
Marzec 4	„	Nawiązki leśne	56
„ 10	Rozp. Min. Spr.	Rejestr współdzielni	64
„ 11	„	Opłaty w postępowaniu rejestrowem.	61
„ 16	Rozp. Min. Roln.	Wykonanie ustawy z d. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi . . .	109
„ 17	Ustawa	Zmiana kosztów sądowych	66
„ „	„	Konstytucja Rzeczp. Polskiej . . .	242
„ 18	„	Zwalczanienie przestępstw z chęci zysku popełn. przez urzędników	55
„ 19	Rozp. Min. Spr. Wewn.	Terminy licytacji nieruchomości . .	74
„ 21	Rozp. Min. Roln.	Wykonanie ustawy z d. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi . . .	110
„ 23	R. G. U. Z.	Wykonanie ustawy z d. 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom	112
„ „	Rozp. R. M.	Przenoszenie własności ziemskiej i urzędy ziemskie na Z. W. . .	138
„ „	„	Rozciągnięcie przepisów podatkowych na Z. W.	162
Kwiecień 5	„	Rozciągnięcie przepisów drogowych na Z. W.	212
„ 13	„	Rozciągnięcie przepisów karno-sądowych na Z. W.	30
„ 19	„	Rozciągnięcie niektórych dekretów, ustaw i rozporz. (wojskowość) .	196
„ 21	Rozp. Min. Roln.	Komisje odwoławcze (przejęcie ziemi)	110
„ 27	R. G. U. Z.	Parcelacja przez osoby prywatne .	142
„ 28	Rozp. R. M.	Zaopatrzenie ludności w drzewo . .	144
„ „	Rozp. M. Sk.	Izby skarbowe na Z. W.	159
Maj 18	Ustawa	Ustawa przechodnia do Konstytucji .	243
„ 24	„	Amnestja z powodu uchw. Konstytucji	57
„ 27	R. G. U. Z.	Przeniesienie własności nieruchomości ziemskich na Z. W. . .	140
Czerwiec 1	Ustawa	Dodatki do podatków i unormowanie podatku gruntowego	169
Lipiec 5	Rozp. M. Sk.	Urzędy akcyz i monopolów na Z. W.	170
„ 11	Rozp. R. M.	Sądownictwo doraźne	43
„ 19	„	Ochrona lasów na Z. W.	147
„ „	„	Obrót towarowy z zagranicą na Z. W.	209
„ 22	Rozp. Min. Roln.	Zabezpieczenie interesów niektórych osób przy przejęciu ziemi . . .	111

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Lipiec 30 1921 r.	Ustawa	Zmiana ustawy o wydzierżawieniu niezagospodarowanych użytków rolnych	154
Sierpień 5	Rozp. M. Sk.	Opodatkowanie spadków i darowizn.	176
„ 9	Rozp. R. M.	Przymusowy zarząd Państw. na Z. W.	149
„ „	„	Rozciągnięcie na Z. W. przepisów o opodatk. spadków i darowizn.	173
„ 14	„	Prokuratorja Generalna na Z. W. .	114
„ 30	„	Rozciągnięcie przepisów o opłacie stemplowej na Z. W.	180
Wrzesień 1	Rozp. M. R. Publ.	Drzewo opałowe na rok 1921—2 . .	145
„ 15	Rozp. R. M.	Przymusowy wyk. nadwyżek gruntów.	157
„ 16	Rozp. Min. Spr. Wewn.	Wykonanie ustawy o zmianie nazwisk	129
Październik 7	Ustawa	Przepisy porządkowe na drogach publicznych.	215
„ 26	„	Opłata od weksli	188
„ 28	„	Opłata od rachunków i poświadczeń odbioru sum i przedmiotów wartościowych	185
„ „	Rozp. M. Sk	Wykonanie przepisów stemplowych na Z. W.	194
„ 31	Rozp. R. M.	Zmiana w organizacji władz administracyjnych I instancji na Z. W.	132
Listopad 14	R. G. U. Z.	Parcelacyjny podział ziemi na Z. W.	143
„ 24	Rozp. R. M.	Rozciągnięcie ustaw sanitarnych na Z. W.	225
„ „	Rozp. M. Sk.	Przepisy rachunkowo-skarbowe . .	8
Grudzień 6	Ustawa	Dostarczanie lokali dla sądów pokoju.	16
„ 17	„	Podatek przemysłowy	166
„ „	„	Zmiana kosztów sądowych	66
„ 21	Rozp. R. M.	Przedłużenie terminów wekslowych.	71
„ 31	Rozp. Min. Roln.	Wydzierżawienie niezagospodarowanych odłogów.	155
„ „	Rozp. M. Sk.	Zmiany w postępowaniu celnem . .	172a
Stycz. 5 1922 r.	Rozp. M. R. Publ.	Ceny drzewa budulcowego	148
„ 10	Ustawa	Likwidacja serwitutów	156
„ 19	Rozp. R. M.	Zmiany w organizacji sądownictwa i U. P. C.	117
„ 27	Ustawa	Dotychczasowe użytkowanie cudzych gruntów	158c
„ „	„	Przepisy o nieobecnych i zaginionych.	238
Marzec 20	Rozp. R. M.	Okręgowe i powiat. Urzędy Ziemskie.	141b
Kwiecień 4	Ustawa	Obowiązek gmin miejskich dostarczania pomieszczeń	123
„ „	„	Zmiany ustawy z d. 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochowym i podatku majątkowym . .	164
„ 7	„	Stawki stemplowe	182
„ 29	Rozp. Min. Spraw.	Opłaty za czynn. sądowo lekarskie .	236
Maj 8	Rozp. M. Sk.	Opłaty stemplowe od podań i świadectw urzędowych	183
„ „	„	Opłaty stemplowe od pełnomocnictw.	184

Data	Nazwa	PRZEDMIOT	№ zał.
Maj 8 1922 r.	Rozp. M. Sk.	Opłaty stemplowe od dokumemtów przewozowych	185
„ 13	„	Wykonanie ustawy o opłatach od weksli.	189
„ „	„	Blankiety wekslowe	189a
„ 21	Rozp. R. M.	Taksa dla pisarzy hipotecznych . .	237
Czerwiec 2	Rozp. Min. Zdr. Publ.	Wykonanie ustawy o ograniczeniach w sprzed. napojów alkoholowych.	228
Sierpień 3	Ustawa	Najwyższy Trybunał administracyjny.	245
„ 5	„	Zmiany niektórych postanowień karnych obowiązujących w b. zaborze rosyjskim	241
„ „	„	Zmiany ustawy z d. 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej .	246
„ 21	Rozp. R. M.	Prawo karne i przepisy o drukach na Z. Wileńskiej	247

SPROSTOWANIA:

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
6	7 od góry	Nr. 10	Nr. 73
„	13 „	20	29
„	18 „	117	117b
„	19 „	194	195
„	20 „	195	196
10	20 „	i ich tekstu	z ich tekstu
12	10 „	rozporządzania	rozporządzenia
12	7 od dołu	sędzia śledczy	sędzia śledczy lub sędzia pokoju
13	25 od góry	Ziemi	Ziem
13	3 od dołu	obciażenia	obciążenie
14	23 od góry	Udz.	Urz.
17	2 „	1911	1921
17	8 „	nie ustaliła słusznem jest zatem	nie ustaliło, oraz nie uchyliło rozporządzania K. G. z d. 22 listopada 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 36 p. 408) o kosztach sądowych w sprawach karnych; słusznem jest zatem, zwłaszcza w myśl
18	13 od dołu	2161	2196
19	2 od góry	wytworzenia	wytoczenia
19	19 „	58—60.	59—61
20	10 od dołu	1901	1917
23	3 od góry	nich	nim
24	1 od dołu	1578c	158c
25	19 od góry	99	98
25	13 od dołu	24	27
25	9 „	109	103
30	10 „	163	163—4

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
32	4 od góry	taryfą	taryfę
32	19 „	185b	183a
32	14 od dołu	796	196
33	19 „	356):	356;
34	17 „	226	228
35	3 od góry	7 listopada	17 listopada
36	25 „	przyrontowych	przyfrontowych
37	9 „	C.	B.
38	1 od dołu	zasadą	zasadom
39	1 od góry	uzupełniającą	uzupełniając
39	19 od góry	Danilowicze	Duniłowicze
44	13 i 16 „	Departament	Ministerstwo
50	16 i 10 „	„	„
56	16 „	załącznik	załączniki
57	19 od dołu	Departament	Ministerstwo
62	17 „	a zabezpieczenie	o zabezpieczenie
66	6 od góry	oraz badanego	oraz stosunku badanego
66	11 „	zarządać	zażądać
74	4 „	Sądą	Sądu
95	4 „	399	309
174	20 i 33 „	okólnik	okólniki
178	4 „	Nr. p. 225	Nr. 18 p. 225
178	10 „	1918	1917
188	15 od dołu	Urzędu Prokuratorskiego —	Urzędu Prokuratorskiego — 1
189	23 od góry	„	„
190	6 „	Rozporządzanie	Rozporządzenie
200	4 „	art. 10	art. 70
206	21 „	D. G Nr. 20 p. 47.	D. U. Nr. 20 p. 57.
207	16 „	dokładnej	dokonanej
209	3 „	1919	1921
212	1 od dołu	1 lipca	21 lipca
212	6 „	1919 r.	1918 r.
213	23 od góry	(Dekrety z d. 11 stycznia 1919 r (D. U Nr. p. 11 d. 7 p. 107).	(Dekrety z d. 2 i 11 stycznia 1919 r. (D. P. Nr. 1 p. 8 i Nr. 7 p. 107)
213	25 „	brzmienia 99 — 102 K: K:	brzmienia art. 99 — 102 K, K.
213	8 od dołu		opuszczono: (w red. ustawy z d. 25 lutego 1921 r.)
214	24 od góry	275	375
215	9 od dołu	pekretu .. D. U.	dekretu... D. P.
216	13 od góry	D. U.	D. P.
250	10 od dołu	13 kwietnia 1921 r.	4 września 1920 r.
269	2 „	47b	478
271	6 od góry	D. U. Nr. 2 p. 4	D. U. 1921 r. Nr. 2 p. 4
288	18 „	11	15
292	3 „	sierdnia	sierpnia
300	5 „	urzędujący	urzędujących
311	10 od dołu	Za	zaś
314	3 „	268	261
319	3 od góry	p. 1	p. 7
332	14 „	Nr. p. 106770	Nr. 106 p. 770
339	24 „	handl. art. 32	hand. i art. 32
362	17 „	innych	i innych)
384	3 „	przez ustawy z d. 17 grudnia 1920 r.	przez ustawy z d. 17 marca i 17 grudnia 1921 r.
384	7 „	1904	1914
384	9 „	art. 1166	art. 116b
384	14 „	opłata podań	opłata od wezwań

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
384	7 od dołu	zaocznemu	zaocznemu,
385	4 od góry	265[1]	365[1]
387	19 „	154[2]	164[2]
388	2 „	25 mk.	50 mk.
394	17 „	art. 67	art. 6
395	7 od dołu	1919	1917
396	18 „	Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1	Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1
399	18 „		opuszczono: Jeżeli wartość wynosi powyżej 25000 mk., od każdych 100 mk. ponad 25000 mk... 50 fen.
406	3 od góry	Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich Generalnego Komisarza	Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich i Generalnego Komisarza
410	10 „	p. 10	p. 191
411	6 „	126	123
413	20 od dołu	D. U.	D. U. Z. W.
417	13 „		opuszczono: Rozporządzenie
420	16 od góry	wypowiedzeniani	zapowiedzeniami
456	13 od dołu	(do 60000 mk. szacunku włącznie)	do 60000 mk. szacunku włącznie
466	29 od góry	nieprzestrzeżona	niezastrzeżona
481	20 od dołu	Zainteresowanych	zainteresowanych
482	19—21 od góry	petit	druk zwyczajny
488	14 „	ustaw związku	ustaw w związku
488	19 „	1919 (D. U. Ż. W. Nr. 18 p. 157)	1919 (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 23) i art. 2 cz. III rozporządzenia z d. 13 sierpnia 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157)
488	20 „	1534 i 1545	1534, 1536 i 1546
490	9 „	1307	1317
490	20 od dołu	1407	1417
490	6 „	Nr. 157	Nr. 18 p. 157
494	5 od góry	Dz. Ust. Nr. 4	Dz. Ust. 1921 r. Nr. 4
495	1 od dołu	110—112	109—111
496	5 od góry	Dz. Ust. Nr. 4	Dz. Ust 1921 r. Nr. 4
498	18 „	111	112
542	8 od dołu	czynione	cywilne
542	10 „	1920	1922
554	3 „	D. U. Nr. 3	D. U. 1921 r. Nr. 3
556	22 od góry	1923	1922
563	10 od dołu		opuszczono: (D. U. Nr. 33 p. 264)
572	24 od góry	(D. P. P. P. Nr. 52 p. 335	(D. P. Nr. 8 p. 116)
583	17 od dołu	p. 178	p. 478
603	13 od góry	D. U. Pr.; E. Nr. p. 32.	D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 32
604	6 od dołu	panowej	państwowej
619	19 od góry	316	376
619	12 od dołu		opuszczono: (D. U. Nr. 41 p. 345)
622	5 od góry		opuszczono: (D. U. 1922 r. Nr. 1 p. 3)
626	14 od dołu	nieniejsze	niniejsze
626	3 „	241	271

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
633	9 „	p. 64	p. 117
635	16 od góry	pełnomocnitw	pełnomocnictw
644	19 „	153	753
647	24 „	wymianione	wymienione
651	13 od dołu	Nr. 154	Nr. 155
651	5 „		opuszczono: (D. U. 1922 r. Nr. 7 p. 55)
657	4 „	urególowania	uregulowania
676	16 od góry	rzeczywiście	oczywiście
676	14 od dołu	p. 78	p. 68
679	17 od góry		opuszczono: z d. 30 stycznia 1920 r.
722	23 „	356	366
723	8 „	45%	4,5%
725	18 „		opuszczono: (D. U. Nr. 29 p. 232)
744	5 „	218	216
744	17 od dołu	47	77
744	15 „	89	98
746	19 „	311	371
788	11 od góry	Nr. 15	Nr. 5
788	15 „	musi	może
789	5 „	rządowe	urzędowe
789	14 „	zwłaszcza	Zwłaszcza
791	4 „	1021 r.	1921 r.
795	16 „	uchylony	Artykuł 9 uchylony
806	4 „	obych	obcych
827	3—4 „		nawiasy usunąć
893	8 „	1	i
896	20 „	1912	1919
899	9 „	etenso	extenso
916	2 „	1026	10 do 26
919	17 „		opuszczono uwagę: Rozporządzenie zachowuje w mocy p. 9 art. Ustawy z d. 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów rolnych (D. P. Nr. 65 p. 394)
919	18 od dołu	ustr.	austr.
986	6 „	prócz Państwowych	przez Państwo uznanych
987	8 od góry	P. D.	D. P.
993	12 od dołu	D. U.	D. P.
1003	16 „	Nr. 77	Nr. 7.
1010	16 od góry		opuszczono: z d. 1 sierpnia 1919 r.
1104	6 od dołu	Nadświęciany	Nowoświęciany
1206	24 od góry	50.000 mk.	500.000 mk.
1206	25 „	50.000	od 500.000 mk.
1206	6 od dołu	1.000	10.000
1208	7 „	414	474
1216	13 od góry	p. 191	p. 197
1217	12 „	D. U.	(D. U.
1217	9 od dołu	wykonywanie	wykonywania
1218	20 od góry	złączanie	złączenia
1226	2 od dołu	rozporządzenia w zmienionem brzmieniu	rozporządzenia (w zmienionem brzmieniu
1227	6 „	7 Z	7
1228	6 od góry	konieczne")	konieczne".

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
384	7 od dołu	zaocznemu	zaocznemu,
385	4 od góry	265[1]	365[1]
387	19 „	154[2]	164[2]
388	2 „	25 mk.	50 mk.
394	17 „	art. 67	art. 6
395	7 od dołu	1919	1917
396	18 „	Dz. Urz. Dep. Spr. Nr. 1	Dz. Urz. Dep. Spr. 1917 r. Nr. 1
399	18 „		opuszczono: Jeżeli wartość wynosi powyżej 25000 mk., od każdych 100 mk. ponad 25000 mk... 50 fen.
406	3 od góry	Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich Generalnego Komisarza	Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich i Generalnego Komisarza
410	10 „	p. 10	p. 191
411	6 „	126	123
413	20 od dołu	D. U.	D. U. Z. W.
417	13 „		opuszczono: Rozporządzenie
420	16 od góry	wypowiedzeniani	zapowiedzeniami
456	13 od dołu	(do 60000 mk. szacunku włącznie)	do 60000 mk. szacunku włącznie
466	29 od góry	nieprzestrzeżona	niezastrzeżona
481	20 od dołu	Zainteresowanych	zainteresowanych
482	19—21 od góry	petit	druk zwyczajny
488	14 „	ustaw związku	ustaw w związku
488	19 „	1919 (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157)	1919 (D. U. Z. W. Nr. 4 p. 23) i art. 2 cz. III rozporządzenia z d. 13 sierpnia 1919 r. (D. U. Z. W. Nr. 18 p. 157)
488	20 „	1534 i 1546	1534, 1536 i 1546
490	9 „	1307	1317
490	20 od dołu	1407	1417
490	6 „	Nr. 157	Nr. 18 p. 157
494	5 od góry	Dz. Ust. Nr. 4	Dz. Ust. 1921 r. Nr. 4
495	1 od dołu	110—112	109—111
496	5 od góry	Dz. Ust. Nr. 4	Dz. Ust 1921 r. Nr. 4
498	18 „	111	112
542	8 od dołu	czynione	cywilne
542	10 „	1920	1922
554	3 „	D. U. Nr. 3	D. U. 1921 r. Nr. 3
556	22 od góry	1923	1922
563	10 od dołu		opuszczono: (D. U. Nr. 33 p. 264)
572	24 od góry	(D. P. P. P. Nr. 52 p. 335	(D. P. Nr. 8 p. 116)
583	17 od dołu	p. 178	p. 478
603	13 od góry	D. U. Pr.; E. Nr. p. 32.	D. U. T. P. i E. Nr. 4 p. 32
604	6 od dołu	panowej	państwowej
619	19 od góry	316	376
619	12 od dołu		opuszczono: (D. U. Nr. 41 p. 345)
622	5 od góry		opuszczono: (D. U. 1922 r. Nr. 1 p. 3)
626	14 od dołu	nieniejsze	niniejsze
626	3 „	241	271

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być:
633	9 „	p. 64	p. 117
635	16 od góry	pełnomocnitw	pełnomocnictw
644	19 „	153	753
647	24 „	wymianione	wymienione
651	13 od dołu	Nr. 154	Nr. 155
651	5 „		opuszczono: (D. U. 1922 r. Nr. 7 p. 55)
657	4 „	urególowania	uregulowania
676	16 od góry	rzeczywiście	oczywiście
676	14 od dołu	p. 78	p. 68
679	17 od góry		opuszczono: z d. 30 stycznia 1920 r.
722	23 „	356	366
723	8 „	45%	4,5%
725	18 „		opuszczono: (D. U. Nr. 29 p. 232)
744	5 „	218	216
744	17 od dołu	47	77
744	15 „	89	98
746	19 „	311	371
788	11 od góry	Nr. 15	Nr. 5
788	15 „	musi	może
789	5 „	rządowe	urzędowe
789	14 „	zwłaszcza	Zwłaszcza
791	4 „	1021 r.	1921 r.
795	16 „	uchylony	Artykuł 9 uchylony
806	4 „	obych	obcych
827	3—4 „		nawiasy usunąć
893	8 „	1	i
896	20 „	1912	1919
899	9 „	etenso	extenso
916	2 „	1026	10 do 26
919	17 „		opuszczono uwagę: Rozporządzenie zachowuje w mocy p. 9 art. Ustawy z d. 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów rolnych (D. P. Nr. 65 p. 394)
919	18 od dołu	ustr.	austr.
986	6 „	prócz Państwowych	przez Państwo uznanych
987	8 od góry	P. D.	D. P.
993	12 od dołu	D. U.	D. P.
1003	16 „	Nr. 77	Nr. 7.
1010	16 od góry		opuszczono: z d. 1 sierpnia 1919 r.
1104	6 od dołu	Nadświęciany	Nowoświęciany
1206	24 od góry	50.000 mk.	500.000 mk.
1206	25 „	50 000	od 500.000 mk.
1206	6 od dołu	1.000	10.000
1208	7 „	414	474
1216	13 od góry	p. 191	p. 197
1217	12 „	D. U.	(D. U.
1217	9 od dołu	wykonywanie	wykonywania
1218	20 od góry	złączanie	złączenia
1226	2 od dołu	rozporządzenia w zmienionem brzmieniu	rozporządzenia (w zmienionem brzmieniu
1227	6 „	7 Z	7
1228	6 od góry	konieczne")	konieczne".

Str.	Wiersz	Wydrukowano:	Powinno być
1232	16 od dołu	półrocznych	półrocznych)
„	7 od góry	67	65
1239	5 od dołu	nadając nazwę	nadając mu nazwę
1242	26 od góry	p. 886	p. 586
1243	15 „	oraz	wraz
I	9 „	1921	1920
III	1 od dołu	nawiazań	nawiązek
IV	28 od góry	1221 r.	1921
„	33 „	Ust.	Urz.
V	10 od dołu	kuratorjum	moratorjum
VI	22 „	nadanie	nadaniu
„	16 „		opuszczono: (D. U. Nr. 27 p. 157)
VIII	5 „		opuszczono: urzędów
IX	20 „	64	644
X	4 „	skarbowych i monopolów	skarbowych, akcyz i monopolów
XIV	21 „	p. 46	p. 99

SPIS RZECZY.

Wstęp 5
Organizacja Sądownictwa 9
Prawo i Postępowanie Karne 16
Prawo i Postępowanie Cywilno 17
Akta ustawodawcze 1921 r. od czasu wcielenia Z. W. do Rzeczypospolitej 26
Załączniki 35
Uzupełnienie:
Przepisy wydane w 1922 r. dla obszarów Rzeczypospolitej 1202
Przepisy z r. 1922, dotyczące bezpośrednio Z. W. 1211
Ustawodawstwo Ziemi Wileńskiej 1217
Spis załączników I
Wykaz chronologiczny XVI
Sprostowania XXIII